

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. LEDNA 1947. ČÍSLO 1.

Do nového ročníku.

K arcipastýřskému požehnání pro zajištění Ducha sv. připojuji přání :

„Nechť se stane „Logos“ hlubokou Studnicí pravdy, z níž by vyvěraly praménky čisté vody, osvěžující všechny české, moravské i slovenské kazatelny a učitelské katedry.“

Vzácný příklad nezištné ukázněnosti, jež dali vsdp. profesor Hlouch z Olomouce a vldp. kaplan Merth z Čes. Budějovic, je důkazem, že společná práce snaživých duchů je možná, i když někdy je při tom nutno zřít se lokálních výhod. Oběma vldpp. spolubratřím upřímně děkuji. A jestliže jejich velkorysost zdůrazňuji úvodem k novému ročníku, pak činím tak u vědomí, že právě solidaritou a koordinací práce dosáhneme nejkrásnějších výsledků.

Jak je jisté milá tato vpravdě vzácná spolupráce Božskému Srdci toho, jenž tak úpěnlivě prosil před svou smrtí Otce nebeského :

„Aby všichni jedno byli...!“

Sjednocení v práci a snahách, jednota všech složek katolického života musí být naším cílem, v této jednotě a v tomto sjednocení spočívá síla.

Jsem přesvědčen, že Božský Mistr náš odmění tento příklad vzácné soudržnosti a že nejcennějším ovocem Božího požehnání bude radostný ohlas společné práce po všech oblastech Čech, Moravy i Slovenska.

K tomu žehná

† JOSEF,
arcibiskup.

PŘÍSNÁ NUTNOST.

Naše služba slovu Božímu jeví v mnohém značné nedostatky. Při studiu tištěných kázání ukazují se někdy bolestně.

Je-li kázání předneseno autorem samým, posluchači chyb tak snadno nepostřehnou. Ale, když kněz meditací a studiem tištěného kázání chce si osvojit jeho myšlenky, v bezradnosti často odkládá tištěná kázání. Je zde mnoho příčin psychologických, osobních a místních, ale hlavní příčinu třeba hledat v nedostatku logické stavby psaných kázání. Je-li kázání vnitřně dobře stavěno, pak každý kněz snadno přijme hlavní myšlenky a snadno dá takovému kázání místní i osobní zabarvení.

Nedostatky logické stavby jeví se hlavně v roztříštěném dělení bez vnitřního vztahu jednotlivých myšlenek. Myšlenka neroste, nerozvíjí se. Myšlenky jsou přeházené v jednotlivých bodech i v celku. Jednotlivé body jsou zasazeny bez odůvodnění, nejsou totiž zaměřeny k jednotčímu cíli.

Ani vnější dispozice nebývá často zachována. Úvody jsou příliš dlouhé a někdy tak všeobecné, že se hodí na všechno a proto na nic. Vysvětlení pojmů je opomíjeno, závěry jsou jako úvody nepřiléhavé.

Ovšem víc než řečnické pomůcky je svatost a osobní náplň kazatele, která září z každého i neuměle proneseného slova. Příklady svatých jsou fakta, proti nimž není argumentu.

Ale napsané kázání neobrací se přímo k věřícím, nýbrž ke knězi. Jsou totiž pomůckou kněze, který jim má dát život. I když si více ceníme vážných a hlubokých myšlenek, přece napsané kázání jako pomůcka pro kněze, musí obsahovat něco, co umožní knězi snadné vniknutí a snadné zvládnutí těch myšlenek. A to je logická stavba.

Homiletický časopis by mohl podávat jen materiál, nic hotového: cihly, kámen, písek, vápno, dřevo . . . Udělej si z toho svou vlastní stavbu! Mohl by podávat jen plány, jednoduché i složité: materiál máš sám, ustav si svou vlastní stavbu!

Podává-li ale stavbu vcelku hotovou, musí tam být i materiál i plán. Jsem přesvědčen, že první dva způsoby vedení homiletického časopisu by většině kněží mnoho nepomohly. Je třeba podat hotová kázání. Ale proto tím více je nutno zdůraznit h o t o v á - materiál i snadný plán.

Pisatel kázání musí si uvědomit, jak asi kněží používají tištěných kázání. Jedni čtou na kazatelně kázání přímo z časopisu. Druzí učí se kázání přímo z paměti a přednáší je na kazatelně. Třetí převezmou kostru a zčásti myšlenkovou náplň a upraví si je pro své potřeby a prostředí. Čtvrtí dají se inspirovat nějakou myšlenkou a rozvedou si ji v nové své kázání.

Prvou a čtvrtou skupinu může pisatel docela pominout. Před druhou a třetí měl by cítit vážnou zodpovědnost.

Není účelem homiletického časopisu, aby podporoval kněze druhé

skupiny, ale i oni mají své oprávnění, proto i na ně je třeba brát zřetel. Mají své oprávnění. Někteří kněží velmi dobře pracují, sestavit si kázání jim však činí značné obtíže. Proč by nemohli použít dobrého kázání tištěného? Slyšel jsem několik doslovně reprodukováných kázání. Někteřá byla přednesena bídne, jiná si zřejmě kazatel vnitřně přisvojil a dal jim osobní ráz. Konečně *mutatis mutandis* reprodukční umění je i v tomto případě umění.

A pro tuto skupinu kněží musí pisatel poskytnout kázání logicky stavěná, přesně ucelená, kázání, kde by myšlenkový postup byl snadno přehledný. Má-li konečně pisatel na zřeteli třetí skupinu (a těch je asi dost), pak ničím více neposlouží svým bratřím než přesnou disposicí, logickou stavbou.

Vřele bych se přimlouval, aby každý pisatel svému tištěnému kázání předeslal krátkou disposici. Má to veliký význam i pro spisovatele samého. Snadněji píše a snadněji postihne chyby, kterých se dopustil.

Kázání logicky přesně stavěná ztrácí poněkud na osobním zabarvení. Ale toho není u tištěných kázání třeba. Osobní zabarvení a místní ráz dá jiný. Hlavní je, aby tištěné kázání kazatel snadno přijal, snadno v paměti podržel a snadno mohl svému místu přizpůsobit. A tuto trojí snadnost docílíme jen logickou stavbou kázání.

Ještě v této souvislosti o „škatulkování.“ Jsme všichni proti titěrnému rozškatulkování, které právě nejzřetelněji ukazuje, že ono kázání nemá vnitřní soudržnosti, že je to slepenec bez vnitřního růstu. Logicky a řečnický rozdělený celek není škatulkování.

A po tomto logicky členěném celku voláme, o to prosíme pisatele kázání: Dejte svým kázáním stavbu. Jen tak budou nám pomáhat v naší pastoraci.

P. Karel Dolanský:

DŮLEŽITOST VÍRY V NAŠÍ DOBĚ.

Kázání do nového roku.

Milostí Boží stanuli jsme na prahu nového roku. Soused sousedu, přítel příteli potřásá rukou. Zářící přátelský pohled noří se do oka bližního a z úst řinou se slova: „Dej Bůh štěstí, zdraví a Boží požehnání!“ A slovo vycházející z úst lidských není pouhým zvířením vzduchu. Čím více víry a opravdovosti v něm, tím větší má účinek. A ty sám dobře cítíš, že nebylo to jen chvilkové vzrušení, které zapůsobilo na tebe, když viděls svého synka, své děvče s okem planoucím, jak hledí na tebe, a přeje: „Tatínku, já ti přeji štěstí, zdraví a Boží požehnání!“ V těch slovech byla síla víry v šťastnou budoucnost, kterou probudila dětinná láska.

Slovo lidské má tedy svou moc. A jeho moc je tím větší, čím více opravdovosti obsahuje a čím více mu věříš.

Jedná-li se o záležitosti politické, promluvil-li president, má jeho slovo váhu. Jedná-li se o otázky zahraniční, promluvil-li ministr zahraničí, jeho slovo má váhu. Promluvil-li o otázce svého řemesla skutečný mistr, jeho slovo má váhu; on tomu přece musí rozumět. Jedná-li se o věc obuvnickou, musí tomu dobrý mistr obuvnický rozumět. Jedná-li se o záležitost krejčovskou, musí tomu dobrý mistr krejčí rozumět. V otázkách abecedy je odborníkem učitel ve škole. Slovo člověka má svou moc. V čt ě š í m o c m á s l o v o B o ž í .

V otázkách světa, jeho původu i jeho cíle je odborníkem jeho Tvůrce. Kterak svět stvořil, on to ví. K čemu svět stvořil, on to ví. K čemu stvořil člověka, on to ví. On to také vyslovil. Ano Bůh nám to jako jediný odborník zjevil. Zjevil nám svaté pravdy skrze patriarchy a proroky a naposledy skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly. Slovo Boží má větší moc nežli lidské, poněvadž pochází od samého Tvůrce zákonů světa, od samého Stvořitele.

Slovo lidské však nabývá pro nás velkého významu teprve tím, když mu popřáváme sluchu a věříme mu. Tak je tomu i se slovem Božím. Sebekrásněji mohl by k nám mluvit ministr financí, kdybychom mu nevěřili, slovo jeho by pozbylo na své váze. Je však pravděpodobné, že bychom na svou nevěru sami nakonec doplatili. Nevěřiti ministru, který přece je odborníkem ve svém oboru, znamená prohlašovati jej za nevědomce, nebo dokonce za lháře.

A právě tak je to se svatými pravdami Božími. Kdo odvážil by se říci Bohu: „Nevěřím?“ Jen blázen řekl v srdci svém: „Není Boha!“ Víra ve slovo Boží je základem celého smyslu života. Slovo Boží dává nám odpověď na otázku:

1. Odkud jsme my i celý svět.
2. Kam jdeme a co nás čeká po smrti.
3. Proč se vyplatí i trpět.
4. Jaké jsou podmínky šťastné věčnosti.

Ale věřit v slovo Boží znamená také být spasen: „Kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen, kdo však neuvěří bude zavržen.“ Neuvěřit tedy znamená býti na věky zavržen, tak praví Kristus Pán. Uvěřit však neznamená přijít jen na služby Boží. Uvěřit znamená, povznést se opravdu k Pánu Bohu. Uvěřit neznamená odříkat modlitbu, uvěřit znamená vložit do modlitby srdce. „Ne ten, kdo mi říká Pane, vejde do království nebeského, nýbrž ten, kdo plní vůli Otce mého, ten vejde do království nebeského,“ praví Pán Ježíš.

Jen vírou ve svaté pravdy Boží může ozdravět dnešní svět. Dělník, který věří v Boha, nebude brát plat za špatně vykonanou práci, poněvadž ví, že spravedlivá odplata ho nemine, a dokud nenahradí, oč svého zaměstnavatele okradl svou nesvědomitostí, nemůže býti spasen.

Zaměstnavatel, který věří v Boha, nebude odpírat spravedlivé mzdy, neboť ví, že o co by obral svého zaměstnance, o daleko více připravuje sám sebe. Neboť Bůh je spravedlivý. Není pro zaměstna-

vatele spasení, lpí-li na jeho majetku nespravedlivý peníz. To pochopil celník z Jericha Zacheus. Když přišel k němu Pán Ježíš, praví: „Aj polovici majetku svého, Pane, dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásobně.“ (Luk. 19.)

A teprve na tato slova praví Kristus Pán: „Dnes stalo se spasení domu tomuto!“

Boj proti víře pomáhá nepříteli dělníka, pomáhá zlou rukou ovládanému kapitalismu. Nerozhoduje, je-li kapitál majetkem jednotlivce či státu. Rozhoduje pouze, zda tento kapitál je spravován rukou dobrou nebo zlou. Zda správce kapitálu věří ve spravedlnost věčnou, nebo nevěří. Za peníze možno pak koupit vše:

1. nevěřící policii
2. nevěřící soudce
3. nevěřící zákonodárce.

Jen jedno nelze koupit za peníze: klid a spokojenost duše pro život časný i věčný.

Víra je dar od Boha. Za tento dar pro své učedníky děkuje Pán Ježíš svému Otci nebeskému ve své modlitbě: „Velebím tebe, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrymi a opatrnými a zjevil jsi je maličkým, ano Otče, že tak se tobě zalíbilo.“

I my poděkujme za tento dar víry a prosme o tento dar pro své bližní, pro celý svůj národ, pro celou naši vlast.

Milý příteli, na prahu nového roku potěšilo tě upřímné slovo přání přítele, potěšil tě stisk jeho ruky. Daleko více však potěší tě slovo Boží. Vlož ne ruku svou, ale srdce své do dlaní Božích a poslouchej, co k tobě mluvit bude Bůh.

Když Šalomoun, jinoch dvacetiletý, začínal svou vládu, prosil Boha: „Hospodine, ustanovil jsi mne nad lidem četným, a já jsem jinoch nezkušený. Dej mi, prosím, bystrou mysl a moudrost, abych dobře uměl vládnouti lidu tvému.“ A tu mu Hospodin odpověděl: „Oč jsi žádal, ti dám, a přidám i co jsi nežádal, totiž bohatství a slávu. A budeš-li choditi po cestě mých přikázání, prodloužím i dny života tvého.“

Tak klekni dnes na prahu nového roku i ty a pros podobně. Pak porozumíš slovům epištoly, kterou dnes mluví Bůh k tvé duši: „Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, učc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě, očekávajíce blahou naději a příchod slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista.“ —

A když pochopíš, pak zvedni své oči k nebesům a pros o svatou víru pro sebe, pro své děti, pro své bližní: Bože, posiluj víru mou, - zachovej to dědictví otců našim dětem, víra ve spravedlnost tvou nechť ovládá srdce všech pracujících i vládnoucích. Mluv k jejich duším, aby spaseni byli. Amen.

Jan Kovář:

POVINNOST NÁBOŽENSKY SE VZDĚLÁVAT.

Disposice:

Úvod: Povinností opravdového křesťana jest, aby prohluboval a rozšiřoval své náboženské vědění.

Stať: 1. Co je pohnutkou této povinnosti a čím se duše nábožensky vzdělává (povinnost nábožen. sebevzdělání). 2. Jsme povinni nábožensky vzdělávati i druhé (povinnost apoštolátu).

Závěr: Jaký užitek přináší lidské duši soustavná péče o náboženské vzdělání.

I. Všichni zajisté dobře víte, že úroveň a vzdělanost národa se obvykle hodnotí podle procenta analfabetů, t. j. podle počtu lidí, kteří neumějí ani číst ani psát. Čím více který národ má takovýchto svých příslušníků, tím menší jest jeho kulturní vyspělost a tím také má menší váhu na fóru mezinárodním. V každém státu se proto každá rozumná vláda stará o to, aby všichni obyvatelé nabyli aspoň určitého průměrného vzdělání, aby si všichni osvojili nejnужnější základy vědění. Proto se stavějí školy všech stupňů, od obecných až po university, proto se píší a vydávají knihy, konají přednášky a pod. A to všechno se dělá pro vzdělání, které má sloužiti z velké části jen zájmům časným, které má každému člověku umožniti dobrý a příjemný život zde na zemi. My však víme, že tento pozemský život není naším konečným cílem, že to vše, co jest kolem nás, celý svět, který nás obklopuje, příroda, jejíž krása se podivujeme, že to vše je časové, měnlivé a konečné. A víme také, že povaha naší duše nás cele táhne k životu vyššímu a nadčasovému, k Bytosti věčné a nekonečné, o níž Písmo sv. praví, že jest vyšší nad nebesa, hlubší nad peklo, delší nežli země míra (Job. 11, 8). Víme, že jednou smrt učiní konec lidské pouti, ukončí pozemský život člověka, do hrobu budou pohřbeny všechny vynálezy lidského rozumu, ztratí se všechna moudrost knih — a zůstane jenom nesmrtelná duše, putující před Boží Soud. A před tímto soudem nic nebude znamenat, zda je to duše velkého učence, který za svého pozemského života udivoval svět svou moudrostí, anebo zda je to duše prostého člověka, který ve svém pozemském životě neuměl ani číst ani psát, ale bude tu rozhodovat, zda je to duše člověka, který ve svém pozemském životě žil z plnosti víry a neztratil milost posvěcující. Je třeba vědět a znát tuto skutečnost, protože na jejím dokonalém prožívání závisí naše věčná spása. Proto je nutno pečovati již v tomto pozemském životě o náboženské vzdělání, abychom byli dokonale poučení o svém věčném cíli a abychom se tím více a účinněji snažili tohoto cíle dosáhnouti. „Vždyť víme, že zbourá-li se pozemský náš přibýtek

stánkový, máme budovu u Boha, příbytek nikoli rukama udělaný, věčný, v nebesích," ujišťuje nás Apoštol (II. Kor. 5, 1).

II. 1. Závažnou pohnutkou náboženského sebevzdělávání je touha lidské duše po pravdě. Jaká síla to dříme na dně lidské duše, která ji nutí stále hledati, stále vynalézati, stále růsti! Je ku podivu, jak velké množství pravd lidský duch pojme a stále touží po nových. Je stále čilý, stále nenasycený. Tělo bývá leckdy unaveno, ale duch je stále pozorný a čiperný. Rozbíhá se do neznámých zemí, vniká až do říše věčného ledu, vzlétá k slunci, přelétá z jedné hvězdy na druhou, neodpočívá ani v noci a ni v nemoci, kdy tělo je oslabeno a pod tíhou bolesti umdlévá. Celou říši pravdy by chtěl lidský duch obejmouti a celým světem poznání by ehtěl procestovati. A dobře cítí, že lidský rozum a lidská věda nestačí odpověděti na všechny otázky lidského nitra, nestačí zodpověděti ono: Odkud? Proč? A k čemu? Proto je duše nespokojena v tomto pozemském obydlí, proto touží po nekonečné a věčné Pravdě, v níž jest odpověď na každou její otázku, proto se snaží poznati Boha, jenž jest Pravdou nejvyšší a svrchovanou, a hledá si cestu k němu. A poněvadž „pokud jsme doma v těle, dlíme v cizině od Pána, žijeme totiž ve víře, nikoliv v patření," jak praví sv. Pavel (II. Kor. 5, 6), je v nás příliš silná ta touha po Bohu, touha po věčné Pravdě, která na každou mučivou otázku lidského nitra podává správnou a bezpečnou odpověď. A je to právě tato touha, která nás pudí, abychom rozšiřovali obzory své víry, abychom svou víru prohlubovali, a abychom ji vzdělávali.

Povinnost nábožensky se vzdělávati jest p ř í k a z e m B o ž í m, daným nám v prvním přikázání Božím. V jednoho Boha věřiti budeš! Jak však můžeš v něho věřiti, když jenom nedostatečně Boha znáš, jak může tvá víra něco znamenat pro tvůj život, když tvé poznání Boha a všech pravd, které nám Bůh skrze Církev předkládá k věření, je kusé, nedokonalé, částečné: A přece na dokonalém poznání těchto věčných pravd a na jejich pokorném přijetí do života závisí tvá věčná spása a věčná radost tvé duše. Jen tehdy budeš moci míti radost a užitek z víry, budeš-li stále a stále tuto víru prohlubovat a upevňovat. Pak teprve budeš moci říci se sv. Pavlem: „Vím, komu jsem uvěřil!" Pak teprve budeš moci vyznati s básníkem: „Vím, Bože, že jsi láska a že tvá ruka mě vede k dobrému, já všecek se jí svěřuji." Ale k tomuto v í m, jež musí býti pečeti tvé víry, musíš dospívati každým dnem svého života. A musíš užívati všech možností a prostředků, jimiž se víra upevňuje a poznání Boha prohlubuje a rozšiřuje.

Jedním z prvních takovýchto prostředků je m o d l i t b a. Spojuje nás s Bohem, sjednocuje nás s ním. Zbavuje člověka pochybností o víře. Má-li někdo nějaké nesnáze ve své víře nebo cítí-li se ve své víře vyprahlým a neuspokojeným, bývá to zpravidla proto, že se nemodlí. Většina námitek proti víře se rodí v srdci lidí, kteří se nemodlí anebo se modlí málo a nedostatečně. V modlitbě Pán posky-

tuje duši světlo, jímž vyvrací všechny námitky proti víře. Má-li kdo nějaké potíže ve své víře, cítí-li v sobě nějaké námitky proti některé svaté pravdě, nelze mu poraditi lepšího léku nad modlitbu. Ne nadarmo přikázal Spasitel svým učedníkům: „Bděte a modlete se v každé době.” (Luk. 21, 36.) A jeho Apoštol nás vybízí: „Modlete se bez ustání.” (I. Thes. 5, 17.) Spasitel sám dal nám velký příklad živé a hluboké modlitby. Všichni velcí světci a všechny duše velké a tvůrčí víry byly zpravidla lidmi modlitby. Proto bychom neměli nikdy na modlitbu zapomínat, neměli bychom zapomínat zvláště na modlitbu nazíravou, při níž rozjímáním vnikáme do tajemství a smyslu svatých pravd, seznamujeme se dokonale s životem a působením svého božského Vykupitele a jeho Církvě, učíme se rozumět posvátným obřadům a jednotlivým údobím církevního roku.

Dalším prostředkem k prohlubování naší víry a k náboženskému vzdělávání je slyšení slova Božího při nedělních bohoslužbách. Viděl jsem jednou o prázdninách v jednom krásném letovisku v Orlických horách, jak lidé stávali vždy v neděli v hloučcích před svým farním kostelem, čekajíce, až pan farář dokončí kázání. Nakukovali občas do kostela, a když viděli, že pan farář je ještě na kazatelně, bavili se před kostelem dál. Teprve když skončil, hrnuli se do chrámu na Mši svatou. Neslyšel jsem toho pana faráře kázat a nevím tedy, proč se jeho farníci tak hojně vyhýbali jeho nedělním promluvám, ale v každém případě to byl pro duchovní život oné farnosti zjev jistě nezdravý. Tak jako ve škole jsme musili seděti tiše v lavicích a učit se novým poznatkům z přednášek svých učitelů, tak také kostel má býti pro nás školou víry, odkud si z kázání odnášíme do svých domovů nové a nové poznatky o pravdách Božích. Apoštol Páně píše, že víra jest ze slyšení, a je to velmi pravdivé tvrzení. Kdo se soustavně vyhýbá kazatelně, vyhýbá se pak po čase i oltáři a zpovědnici. Jeho duše, odmítající živý chléb Božího slova, nábožensky zakrňuje a praktický náboženský život podle víry u takového člověka usychá.

Tento výpočet prostředků náboženského vzdělávání by nebyl úplný, kdybych se zde ještě nezmínil o dobré náboženské četbě. Máme už i u nás bohudíky několik nakladatelství, která k nám čas od času posílají dobré katolické knihy, máme také své katolické časopisy, které si vytkly za úkol nábožensky vzdělávat duše svých čtenářů. Je jenom potřeba, aby těchto čtenářů bylo co nejvíce a aby četli s láskou a pozorností. V každé katolické domácnosti by měla býti třeba malá, ale účelně sestavená knihovnička, v níž by neměly chyběti aspoň tyto dvě zlaté knížky: Nový Zákon a Kempenského Následování Krista. Všimněte si programů našich katolických nakladatelství; všimněte si lišty v našem kostele, kde pro vás vystavujeme časopisy a poučné letáčky a vzdělávejte se dobrou náboženskou četbou!

2. Nestačilo by však, kdyby při tomto vzdělávání každý myslil sobecky jenom na sebe. Je třeba si uvědomiti, že musíme k světlu

poznání Pravdy Boží pomáhati i druhým, že musíme býti apoštoly. Čím více a lépe poznáváme krásu a užitečnost vznešených pravd našeho sv. náboženství, tím více musíme hořeti touhou napomáhati i svým bližním k jejich dokonalému poznání. Aby i v nich žila Boží Pravda. Aby i oni poznáním Boha a jeho dobroty dospěli k živé lásce k němu. Úryvek žalmu 65., který se dnes modlíme v mešní liturgii k obětování, je nadšeným zpěvem apoštolské duše, která zakusila dobrodiní svatého poznání Boha a chce, aby i jiní z tohoto dobrodiní se radovali. „Všichni, kteří se bojíte Boha, přijďte a slyšte, a budu vám vypravovati, jak veliké věci učinil Pán duši mé, aleluja!” Tak neste své poznání Boží Pravdy k druhým! Radostně a hrdě, ale s touhou, aby se všem dostalo spásy a všichni byli poučeni. Trpělivým a klidným výkladem lámejte hroty různých náboženských předsudků a polopravd ve svém okolí, používejte různých příležitostí ve své rodině nebo mezi svými přáteli, jako jmenin nebo narozenin, k podarování dobrou náboženskou knihou katolickou, poskytnete krásný a čistý příklad ryzího života v duchu víry, zvláště rodičům dětem, učitelům žákům, představení svým zaměstnancům, protože slova povzbuzují, ale příklady táhnou!

III. Dnešní evangelium nám ukazuje, jak náš božský Spasitel konal své skutky, aby ti, před jejichž očima své zázraky působil, poznali Toho, jenž jej poslal, a cele v něho uvěřili. Tak i my musíme více pamatovati na své náboženské vzdělání, abychom jím dorůstali k lepšímu a úplnějšímu poznání dobrotivého Boha a abychom v něho cele a uvědoměle věřili. Tak jako tovaryš, když se vyučí nějakému řemeslu, musí se stále učit a stále se zdokonalovat, chce-li něco v životě dokázat a být dobrým řemeslníkem, tak jako v časném vzdělání nezůstáváme tam, kde jsme byli, když jsme v šesti letech vstupovali do první třídy, tak také ve svém náboženském vzdělání nemůžeme ustrnouti jenom na několika větách katechismu, jak jsme se jim naučili v hodinách náboženství ve škole, nýbrž musíme své vědomí o Bohu, o svém Spasiteli Ježíši Kristu, o jeho Církvi, o své nesmrtelné duši a o svém věčném cíli rozšiřovat a prohlubovat. Je to jenom pro naše dobro a budeme z toho míti užitek mnohonásobný. Dokonalé náboženské uvědomění zbaví nás nejistoty na cestě životem, protože budeme vědět, proč jsme byli stvořeni a k jakému cíli jsme byli určeni. Půjdemé tímto životem na jisto a nebudeme tápat v temnotách jako mnozí naši spolubližní, kteří se spoléhají na „moudrost” lidskou a opovrhli moudrostí Boží. Čím lépe budeme znáti Boha a čím podrobněji budeme poučeni o Boží vůli, o tom, co Bůh jako náš Stvořitel a budoucí Soudce po nás chce a žádá, tím lépe a oddaněji se budeme snažit milovati ho a sloužiti mu. A kdo v tomto životě z lásky a s oddaností slouží Pánu Bohu, bude od něho spasen na věčnosti. A proto vás vybízím, abyste se všichni vzdělávali ve svých srdcích o svatých pravdách Božích; na vaše věčné dobro tím pamatuji a s Miláčkem Páně zde vyznávám: „Větší radosti nemám nad to, abych slyšel, že moje dítky žijí v pravdě.”

III. neděle po Zjevení Páně

F. H. P.:

ČLOVĚK - TVŮRČÍ DÍLO BOŽÍ.

Disposice: I. Bůh stvořil člověka - tělo i duši. Jednota a vzájemný vztah těla a duše. II. Bůh určil svému tvoru - člověkovi cíl: a) Tvůrce poznat, uznat, milovat. b) dojít své dokonalosti a věčného štěstí v Bohu.

I. Písmo sv. o původu člověka praví: „I stvořil Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je.“ (1. Mojž. 1, 27.) Původ člověka je hledat v tvůrčí moci osobního Boha, tak hlásá Písmo sv., a k témuž závěru vždy znovu a znovu dochází také vážné badání vědecké.

Další výrok Písma sv. určuje pak blíže podstatu bytosti lidské. „Utvořil Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dech života; tak se stal člověk živoucím živočichem.“ (1. Mojž. 2, 7.) Uvedené výroky Písma sv. podávají vysvětlení povahy lidské bytosti. Člověk se skládá z hmotného těla, které je z „hlíny země“ jako tělo nižších živočichů a nehmotné duše, kterou je člověk obrazem Božím. Sloučení těla a duše v jednotnou bytost lidskou odlišuje člověka od všech ostatních tvorů, činí ho tvorem nejvyšším mezi tvory pozemskými a staví ho na rozhraní dvou světů - světa hmotného a světa duchovního.

Není snadné říci, co je člověk. Člověk je bytostí zdánlivě plnou protiv, totiž bytostí tělesnou i duchovou, smrtelnou i nesmrtelnou, svobodnou i nesvobodnou, individuální i sociální, ale přesto jednotnou, neboť přes základní podvojnost duše a těla jest a cítí se člověk bytostí jednotnou. Duše a tělo tvoří v bytosti lidské ústrojnou jednotu, která není ani pouhou duší, ani pouhým tělem, nýbrž člověkem. Živočišné vlastnosti v člověku jsou podrobeny vyšší jednotčí síle, - nehmotné duši, a ta je pořádá a soustřeďuje, přizpůsobuje a přetvořuje, takže mají podíl na vyšších činnostech ducha, myšlení, vědě, umění a náboženství. Duše neničí živočišnou, nižší stránku lidské přirozenosti, nýbrž podrobuje ji svému zákonu a tak ji povznáší na vyšší stupeň života. Nic jí neubírá, nýbrž přidává jí vyšší stupeň jsoucna.

V jednostranném chápání lidské přirozenosti spočívaly všechny nesprávné názory na bytost lidskou, jež se v dějinách kdy vyskytly. Vždy to bylo kolísání mezi dvěma krajnostmi: buď spiritualistické chápání člověka, jež vidí v člověku jen ducha a podceňuje stránku tělesnou, nebo zase naopak materialistické chápání, jež uznává v člověku jen stránku hmotnou a nevidí stránku duchovou.

Jak vznešené je naproti tomu učení křesťanské, podle něhož je v člověku spojen svět tělesný i duchovní v neobyčejně rozmanitý a bohatý celek - v přirozenost lidskou.

Jsou to hlavně dvě myšlenky křesťanství, jež ukazují úchvatnou velikost člověka, bytosti to stojící na rozhraní světa hmotného a duchovního.

První myšlenka zní: člověk zahrnuje v sobě všechny stupně stvořeného bytí - je hmotou, jest organismem, je živočichem a je duchem, čili je světem v malém. Ale ničím z toho není výlučně. A nemůže také být vysvětlen jen z některého z těchto druhů bytí, ačkoliv je všechny v sobě obsahuje. A poněvadž člověk je jaksi vším, lze říci, že je **o b r a z e m s v ě t a**.

A druhá myšlenka je tato: člověk je **o b r a z e m B o ž í m**. Jako bytost rozumná a svobodná se člověk podobá Bohu. Člověk je však nedokonalý obraz Boží.

II. A z toho, dr. m., vyplývá smysl a cíl lidského života. Cíl, který tak prostými, a přece tak hlubokými slovy větěpuje Církev sv. už těm nejmenším na obecné škole: jsme na světě proto, abychom Boha poznávali, jej milovali a jemu sloužili a abychom se s ním radovali v příštím životě. To jsou slova, jež obsahují a shrnují všechnu moudrost světa.

Smysl lidského života vyplývá z těchto dvou pravd: 1. Bůh je Stvořitelem a Pánem člověka. 2. Člověk je bytostí, toužící po dokonalosti a štěstí, a tím po Bohu.

Bůh stvořil svět a všechny živé bytosti v něm. Nejvyšším důvodem, proč Bůh stvořil svět, je jeho vlastní dokonalost a dobrota. Bůh jako bytost naprosto dokonalá a nezávislá nemůže mít pohnutku svého jednání mimo sebe, nýbrž jen v sobě. Stvořil tedy svět pro sebe, ke své slávě. - I lidské dílo oslavuje svého původce. Krásná socha, kdyby mohla mluvit, velebila by sochaře, který ji vytvořil. A tak i všechno tvorstvo, i když nemluví, velebí svou dokonalostí, krásou a účelností ve vlastní i společné činnosti svého Tvůrce, Boha. Neživá příroda tím, že je poslušná zákonů, které jí Stvořitel určil, a tím, že přesně plní účely jí stanovené. „Nebesa vypravují slávu Boží a díla rukou jeho hlásá obloha.“ (Ž. 18, 2.) - Tvorstvo nerozumné oslavuje Boha nevědomky; avšak člověk jako tvor rozumný má Boha, svého Tvůrce, poznávat a uznávat a tudíž i jemu, jakožto svému Pánu, vědomě a svobodně se podrobit a jej celým srdcem milovat.

Člověk stvořený „k obrazu Božímu“ má se co nejvíce připodobnit Bohu, připodobnit se mu v jeho neustálé činnosti a v jeho dokonalosti. Proto vložil Bůh do lidské přirozenosti dva hlavní sklony. Je to především úsilí o plný rozvoj všech schopností - tělesných i duševních, rozumových, volních, citových i mravních. Člověk chce žít, život projevit a uplatnit - a odtud jeho úsilí, stále více vnikat do poznávání velikosti Boží, do zákonů Bohem vesmíru daných a touha po ovládnutí světa, který mu Bůh dal k užívání.

Druhý sklon člověka se projevuje úsilím o štěstí. Člověk nesní jen o chladné jakési dokonalosti, nýbrž o osobní blaženosti. Je však nezvratnou skutečností, že nikdo z lidí není a nemůže být zde na

zemi úplně šťasten. I když dosáhneme toho, co jsme pokládali za vrcholný cíl svého boje o štěstí, vynořují se nám vždy zase nové vidiny o štěstí. I radosti a rozkoše, i věda, umění a technika - a v čemkoliv by člověk hledal své štěstí, má své hranice: nemůžeme vědět vše, nemůžeme uskutečnit vše, nemůžeme užít všeho. Všechna dobra pozemská jsou omezená, nestálá, proměnlivá a za vším stojí jako výsměšné memento marnosti všech tužeb a prací lidských s m r t. Touze však po vrcholném a trvalém štěstí ani smrt neurčuje hranice, jde dále, jsouc neodolatelně vábena cílem nepomíjejícím, věčným.

Je zde, dr. m., dvojitá možnost: buď tato touha je klamem a nikdy ukojena nebude, a nebo bude ukojena v Dobru nekonečném, v Bohu. První možnost je nepřijatelná, neboť odporuje myšlence účelnosti, jejíž stopy všude v přírodě vidíme. V těle lidském není nic bezúčelného ani zbytečného, ani jeden ústroj, ani jedna céva, ani jeden nerv. Proč by právě v duši, v té vyšší stránce lidské přirozenosti mělo být zbytečným a bezúčelným to, co ji cele a tak živelně ovládá. Vždyť by to byl nejkrutější výsměch člověku oproti všemu ostatnímu tvorstvu, které tuto touhu nezná. Nelze tedy jinak, než přijmout druhou možnost a říci, že touha lidská po štěstí bude ukojena v Bohu a že v Bohu je konečný cíl člověka a smysl jeho života. Jak to tak výstižně řekl sv. Augustin: „Stvořil si nás pro sebe, Bože, a nepokojné je srdce naše, dokud nespočine v Tobě.“ Z toho vyplývá a závratná velikost myšlenky, již křesťanství podává vysvětlení a výměr smyslu lidského života: Bůh stvořil člověka tak, aby ho oslavoval mnohostranným a činorodým úsilím po dokonalosti i touhou po štěstí, jež odpovídá jeho mohutnostem. Boží sláva i lidská dokonalost i lidské štěstí splývají tak v jeden harmonický akord, jímž je dána úchvatná melodie života člověka jedině důstojného.

Z á v ě r : Pomni člověče, že stvořen jsi k obrazu Božímu. Rozvíjej v sobě tento obraz k stále větší a větší jasnosti, k stále zřetelnější podobnosti s Věčným Vzorem. Připodobňuj se Bohu především stále jasnějším poznáváním jeho nevystihlé bytosti. Uč se ho poznávat z té přebohaté učebnice, která stále více a více bude vykládat člověku o podivuhodné moudrosti Boží, z knihy přírody, jejíž stále nově objevené zákony budou vždy více uvádět v úžas bystrost lidského rozumu. Uč se dále Boha poznávat z té učebnice ještě vznešenější, z Písma sv.; dobývej stále víc a víc na povrch zářivé perly a drahokamy, skryté v tom bezedném, nevyčerpatelném pokladu Bohem zjevených pravd. Neboť čím hlouběji se bude duch lidský nořit do nesmírného moře Bohem zjevených pravd, tím krásnější obzory, tím úchvatnější poznatky o Bohu před ním vyvstanou a tím zářivější se mu bude jevit obraz Boží.

A Bohu se přibližuj i ostatní činností a prací mozku svého i rukou svých. Vítězný hymnus práce ať je oslavou Boží. Když děláš plány, když děláš výzkumy a objevy, když odvážně podnikáš, když sirény tvých továren hučí, dynamo se točí; když z kotlů vystupují páry,

když jeřáby skřípou, traktory hrčí, motory hučí, když letadla krouží - ze všeho toho ať zaznívá velebný chvalozpěv ke cti Bohu, jenž i tobě v tvých schopnostech dal podíl na díle tvůrčím.

A nejusilovněji ovšem vytvářej v sobě obraz Boží životem podle vůle Boží, životem, který je v ochotném a radostném souladu s mravními zásadami, jež Svatost Boží stanovila jako podmínku života člověka jediné důstojného a pro věčnost záslužného. Životem svatým, opírajícím se o milost Boží, rozvíjej v sobě obraz Boží a podobnost dítky k Otci. To je smysl zápolení vyšší části naší bytosti proti části nižší - dokonalé vítězství ducha. „Buďte dokonalí, jako Otec váš nebeský dokonalý jest.“ (Mat. 5, 48.) Amen.

Devítník

Fr. B. Srubek :

LIDSKÁ DUŠE.

Disposice: Úvodní myšlenka z epístoly.

Udání a rozdělení tematu: Cena lidské duše záleží v tom, že I. je v ní vtisknut obraz Boží, II. je účastna na Božím životě.

Stát: I. Důkaz z I. Mojž. 1, 26. (Vysvětlení: obraz není stopa, náznak; záleží v duchovosti, nesmrtelnosti, rozumnosti a svob. vůli.) Skutečnost obrazu Božího v nás je základem mravnosti, práv lidských, úcty.

II. Důkaz II. Petr 1, 4. (Vysvětlení: bez milosti je tvor nepřítel, s milostí dítě, přítel Boží.) To se děje znovuzrozením z Boha. Znovuzrození: není obnovení, ale dán nový život.

Konečné spojení duše s Bohem je visio beatifica.

Skutečnost, že jsme dítkami Božími, je základem lásky mezi národy i lásky k nebi.

Závěr: Shrnuté pravdy a důsledky.

Věncem porušitelný a věncem neporušitelný. Tak sv. Pavel v epístole staví v protikladu dva světy a jejich cíle. Věncem porušitelný: majetek, moc, požitky těla. Věncem neporušitelný: trestám své tělo a podrobují jeho touhy. Čemu? Duši.

My dnes více než jindy jsme vtaženi do boje těchto světů. Hmota stala se cílem, za níž běží o závod celé davy. A přece o život je více než zánik, tak více jsou hodnoty duševní. Jak nebe je vysoko nad zemí, tak vysoko je nad hmotou cena duše. Duší je člověk králem tvorstva. Naše duše je pravý obraz Boha-Tvůrce, životem duše účastni jsme na Božím životě samém.

V tom je cena lidské duše, nedocenený základ lidské důstojnosti.

I. a) Cena lidské duše? Taková otázka může docela překvapit. Otevřme knihu Zjevení a čtěme. Řekl Bůh: Učiňme člověka k obrazu a podobě naší . . . Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil ho. (I. Moj. 1, 26.)

Přes rozhraní věků zní toto údivné slovo Boží. Pro všechna pokolení jednou pro vždy řekl Pán Bůh člověku, co je. Je skutečným obrazem Božím. Člověk v plánu Božím byl obraz Boží, člověk v rukou Tvůrce je obraz Boží. To není jen nějaká stopa nebo náznak. Všechno ovšem stvoření, vyšlé z rukou Božích, nese na sobě stopy Tvůrce, ale všechno stvoření není obrazem. Jen člověk je pravým obrazem. Nerozumný tvor je šlépěj Boží, člověk je obraz Boží. Lilie, znak nevinnosti dítěte, to není obraz dítěte. Člověk v pravém slova smyslu je obraz Boží.

V čem skutečně je ten obraz Boží v nás? Ne v těle, nýbrž v duši. Bůh je čirý duch - naše duše je duch. Bůh je věčný duch - naše duše je nesmrtelný duch. Bůh je nekonečný rozum - naše duše je rozumná a jako Bůh má i ona svobodnou vůli. Tak člověk duší duchovou, nesmrtelnou, obdařenou rozumem a svobodnou vůlí je živým obrazem Božím. Sv. Augustin se táže, čím je člověk pánem nad veškerou zemí. Nad zvířata vyniká rozumem, silou však je přemožen od zvířat; proč je nad ně? Poněvadž je obraz Boží. Proč obraz Boží? Pro svou duši rozumnou, pro svou duši nesmrtelnou, pro svou duši svobodnou.

Vpravdě, málo menší andělů učinil nás Tvůrce, slávou a ctí nás korunoval. (Ž. 8, 6.)

b) Tuto skutečnost, že člověk svobodnou, nesmrtelnou, duchovou duší je obraz Boží, nemůžeme dnes ani dost hlasitě zdůraznit.

Celý mravní řád je zbudován na té pravdě. Mravnost není přecnic jiného, než snaha uskutečnit co nejdokonaleji v naší duši světlý obraz Boží. Není-li si člověk vědom, že je obrazem Boha, nezná té touhy být dokonalý jako Otec v nebesích (Mt. 5, 48), ale pak nutně staví svůj celý cíl jen zde na zemi, v hmotě.

Lidská práva pramení v této důstojnosti obrazu Božího v nás. To sám Tvůrce vložil ve svůj obraz ta práva. Kde zmizelo vědomí této lidské důstojnosti, tam nutně nastupuje zvůle, násilí, sobectví.

Úcta člověka k člověku je zdůvodněna jen tím, že člověk v člověku ctí obraz Boží. Sv. Jakub když varuje před neláskou, nenachází pádnějšího důvodu než: Zlořečíme-li, zlořečíme to člověku, stvořenému podle obrazu Božího (Jak. 3, 9).

K nesmírné důstojnosti vyvýšil Bůh naši duši. Ale s touto důstojností vložil Bůh do svého obrazu i povinnosti důstojné člověka: Hájit práva člověka, k obrazu Božímu stvořeného. Ctít v bratřích a sestřích nesmazatelný obraz Boží, růst mravně až k plné zralosti obrazu Božího v nás.

II. a) Této naší povinnosti růst k zralosti obrazu Božího nám však přichází Otec nebeský božským způsobem vstříc. Svůj obraz dokresluje barvami nebeského jasu. Dává duši nadpřirozený život a činí tak duši účastnou na samé přirozenosti Boží.

Sv. Petr slovy nehledanými učí této pravdě prosté sedláky v Malé Asii. Boží moc Ježíše Krista dala křesťanům nadpřirozený život, kterým stali jsme se účastni Božské přirozenosti jeho (II. Petr 1, 4).

To jsou závratné výšky křesťanské víry. Naše doba je málo ochotná zvednout k nim hlavu z prachu země. A přece onou blahou zvěstí o Božím životě v nás chceme rozezvučet ochablé srdce.

Člověk i když nese vrozený obraz v duši, bez milosti je služebníkem, je-li v hříchu dokonce nepřitelem Božím a dítětem jeho hněvu (Efes 2, 3). Milostí posvěcující však stává se přítelem (J. 15, 14) a dítětem jeho lásky. Dal nám moc státi se dítkami Božími, poněvadž milostí posvěcující zrodila se naše duše ne z vůle krve, nýbrž z Boha (J. 1, 12). O tomto znovuzrození mluvil Kristus Pán s Nikodemem: Nenarodí-li se kdo znova. Toto zrození z Boha je docela nové zrození. Nejedná se zde o obnovení, vyspravení původního obrazu Božího v duši. Něco docela nového je stvořeno v duši. Duše tvora Božího stává se duší dítěte Božího. Je to radikální a důkladné přetvoření duše. Vše staré pominulo, všechno je obnoveno, duše je novým stvořením v Kristu (II. Kor. 5, 17).

Duši dána účast na Božském dobru (II. Petr 1, 4), účast totiž na samém životě Božím, na samé přirozenosti Boží. Ne služebníky, ale dítkami Božími jsme. Přijali jsme ducha synovství, ve kterém Tvůrci již neříkáme jen studené: Pane náš, ale plné důvěry synovské: Otče náš (Ř. 8, 15). Hleďte, jak nesmírnou láskou miloval nás Bůh, nejen že syny Božími se nazýváme, syny Božími skutečně jsme (I. Jan 3, 1), účastni božského života, božské přirozenosti.

Toto je vysoké pojetí křesťana o vlastní duši.

Ale ani toto ještě není dosažitelný vrchol lidské duše. Jsme-li totiž dítkami Božími, tedy i dědici Božími (Ř. 8, 15). Naše duše dostává i dědičné právo na podíl blaženého života, kterým žije věčný Bůh. Nyní jsme dítkami Božími, daleko od náruče Otce, kterého poznáváme jen v obraze, ale pak budeme ho vidět, jak je, a proto budeme mu docela podobni (I. Jan 3, 2). Budeme patřit Trojjedinému Bohu tváří v tvář a nezměrný jas nekonečného božství jediným zářem prozáří naši duši a promění ji v světlo Boží.

b) Jaký jásavý hymnus křesťanské víry o lidské duši! Hymnus málo známý i nám, kteří jméno Kristovo i život Kristův nesem v duši.

Záplava nenávisti války i dnešních dnů je zaviněna zapomněním této pravdy. Všichni, kteří jsme na křtu svatém přijali Boží život, jsme bratři v Kristu. Tu není žida ani pohana, není otroka ani pána, nýbrž ve všech je Kristus (Gal. 3, 26; Kol. 3, 11) a všichni jsme dětmi jednoho Otce. Jen duše naplněné vědomím Božského života vrátí světu ztracenou lásku. Božský život milosti v nás nás nutí, abychom se oblékli v srdečnou milosrdnost, dobrotu, mírnost, shovívavost, snášeli jeden druhého a odpouštěli si navzájem. Abychom jako dítky Boží měli k sobě navzájem lásku, která je svazkem dokonalým.

Jen z živého vědomí, že duše v posvěcující milosti je účastna Boží přirozenosti a že Bůh je náš Otec, vyvěrá ne už jen studená úcta, nýbrž svazek dokonalosti, láska, živá, dobrotivá, která nehledá svého prospěchu.

Jen živá víra, že hmota zanikne a duše prozářená Božstvím je určena k životu věčnému, zvedá nás účinně z hlíny země, z toho marného pachtění za věncem porušitelným.

Jen živá víra v duši věčně prozářenou jasem Boží lásky udržuje živou touhu v nás prospívat milostí a dosáhnout míry plnosti Kristovy (Efes. 4, 13), svého cíle věčného a blaženého, věnce neporušitelného.

Závěr: To je tedy náš celý křesťanský názor na lidskou duši: Každá lidská duše, stvořená Tvůrcem, je živý obraz Boha svou duchovostí, nesmrtelností, rozumem i svobodnou vůlí. Milostí posvěcující je vyzvednuta duše k nadpřirozenému životu, k účasti na Božské přirozenosti. Otec nebeský přijímá nás na křtu svatém za pravé své dítky.

Je to víra vznešená i střízlivá. Dává vysoké vědomí lidské důstojnosti i ukládá vážné povinnosti. Povinnosti úcty navzájem i lásky navzájem. Povinnosti zachovat nejen obraz Boží neporušený, ale zachovat celý Boží život v nás živý.

A tak spojení láskou, svazkem dokonalým, i milostí Pána našeho Ježíše Krista zde na zemi, věčně budeme žít ve společnosti svatých s Otcem i Synem jeho Ježíšem Kristem, kterému za dar božského života v nás buď chvála a sláva a dík na věky věkův. Amen. (Apok. 7, 12.)

I. neděle po devítniku

Vladimír Novotný:

POKUŠENÍ — BOJ TĚLA A DUŠE.

Podle Asketiky, vyd. r. 1924 v Hradci Král.

Disposice:

Úvod: Zápas mezi tělem a duší. (Pokušení.)

Stat: Příčiny rozporu mezi duší a tělem: a) dědičný hřích, jenž porušil prvotní harmonii; b) osobní hřích, jenž oslabuje sílu duše.

Závěr: Nutnost cvičiti se v askesi.

Evangelia nám vypravují o našem Spasiteli, jak se uchýlil před započatím svého veřejného úřadu učitelského na poušť. Byla to poušť mezi Jerusalemem a Jerichem, kde v naprostém osamění a v hlubokém tichu, jež bylo porušováno pouze vytím zvířat, náš Pán po čtyřicet dní a nocí dlel na modlitbách a postil se. A když zlačněl, přistoupil k němu ďábel a pokoušel ho. „Jsi-li Syn Boží, rci, ať kameny tyto stanou se chleby“ (Mar. 4, 3). Pokušení se tu týká těla, které lační po pokrmu. A Ježíš odmítá: „Psáno jest: Ne samým chlebem živ je člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích.“ (Mar. 4, 4.) Když tedy takto pokušitel nepořídil,

pojal Pána Ježíše do svatého města, postavil ho na vrchol chrámu a započal ponoukat: „Jsi-li Syn Boží, spusť se dolů, neboť psáno jest: Andělům svým přikázal o tobě, a na ruce uchopí tebe, abys snad nenarazil na kámen nohou svou.” (Mar. 4, 6.) Pokušení se tu týká pýchy. A opět Ježíš odmítá útok pokušení: „Také je psáno: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.” (Mar. 4, 7.) Znovu tedy vzal ďábel Ježíše a vyvedl ho na vysokou horu, s níz mu ukázal všecko bohatství a slávu království světa, a sliboval: „Toto všecko ti dám, jestliže padna, budeš se mi klaněti.” (Mar. 4, 9.) Pokušení se zde týká žádostí očí. Ale i toto pokušení se minulo účinkem. Všechna ta pokušení Pán připustil k sobě, aby nám, kteří tolik trpíme stálým rozporem mezi duší a tělem, dal příklad a poučení a aby nás ve velkém zápasu o dokonalost posílil. Naše duše touží po Bohu a chtěla by se k němu cele rozletět. A naše tělo, utvořené na počátku stvoření z hlíny země, nás táhne dolů, zmítá se smyslností a mnohými nezřízenými žádostmi. Prožíváme s Davidem všechna soužení tělesných pokušení a vyznáváme s ním: „Přilnulo k zemi tělo naše, povstaň Hospodine, pomoz nám a vysvoboď nás!” (Introit dnešní neděle.) Cítíme se tolikrát znaveni tím neustálým zápasem mezi slabostí a nedokonalostí těla a touhou duše, vzpínající se po Bohu; býváme tolikrát malomyslní nad svými pády; myslíme si, že cesta k vítězství je daleká a že snad padneme uprostřed, aniž bychom došli k cíli. A tu jako by k nám promlouval náš božský Spasitel: Podívej se na mne! I já byl pokoušen, třebaš jenom zevně, abych ti ukázal, jak se máš v pokušení chovati a jak máš své tělo ovládati a přemáhati! Podívej se na život mých věrných služebníků, i oni žili v těle a musili trpěti jako ty a bojovati jako ty. Vytrvali a nyní se radují ze svého vítězství. Bojuj proto i ty, abys jednou byl korunován slávou nepomíjející! Nesmíme proto klesat na mysl, zažíváme-li mnohdy velmi těžce onen nesoulad mezi duší a tělem, mezi vnitřním a tělesným člověkem v nás, a musíme-li o každý krůček a o každý úspěch ve svém duchovním životě bojovati proti nesčetným pokušením. Pokušení je úděl člověka. Projdi životem všech svatých a všude se potkáš s pokušeními, která oni musili přemáhat, podrobujíce statečně své tělo vůli duše. Kromě přesvaté Matky Páně nenajdeš jediného světce, který by nezažil strastí pokušení a nemusil bojovat proti nim. I takový sv. Pavel, jenž byl hluboce naplněný milostí Boží, si v dnešní epištole nařiká, že mu byl dán osten pro tělo, anděl to satanův, aby ho poléčoval. „Pro něj jsem prosil třikráte Pána, aby odstoupil ode mne. Ale on mi řekl: Postačí ti moje milost, neboť sřla v slabosti se zdokonaluje.” (II. Kor. 12, 7-9.) Sv. Hilarion žil na poušti ve velkém odříkání a zcela vzdálen světu a jeho rozkošem, a přece si nařiká na tělesná pokušení. Sv. Hugo se zármutkem a lítostí doznává, že ho často, zvláště v kostele, nepadají nehezká rouhání proti Bohu. Sv. Alfons si stěžuje: Je mi už 88 let a přece oheň mladosti ve mně neuhasl. Všichni světci musili bojovati, protože právě v zápase o dokonalost duše, o to, aby duše

nebyla s výšin Boží milosti tělem stržena do bahna hřichu, právě v takovém zápase vynikla jejich statečnost a velikost, které se nesmíme jenom obdivovat, ale kterou též musíme napodobovat. Sv. Augustin píše: „Naše pozemské putování nemůže býti bez pokušení, neboť nemůže býti korunován, kdo nezvítězil, nemůže zvítěziti, kdo nebojoval, a nemůže bojovati, kdo nemá nepřátel.”

Nesmíme si proto vykládati rozpor mezi tělem a duší a všechna pokušení, která z tohoto rozporu vyvěrají, nesprávně. Kdyby pokušení bylo hříchem, smyl by je křest. Kdyby bylo známkou hříšnosti, nemohli by jím trpěti světci. Je třeba věděti, že pokušitelnost a všechen nesoulad mezi tělem a duší v člověku má především svůj původ v d ě d i č n ě m h ř í c h u. Před ním byl mezi tělem a duší soulad, líbezná harmonie, tělo prvního člověka bylo podrobeno jeho duši a jí cele ovládáno. První člověk proto nemohl býti pokoušen tělesně, nýbrž jenom duchovně. Prvotním hříchem se ovšem onen soulad mezi tělem a duší porušil, v oné líbezné harmonii nastalo citelné rozladění, ráj srdce byl ztracen. Proto po pádu prvních lidí všichni lidé jsou podrobeni též tělesným pokušením, musí trpěti ostnem těla a nemohou se ničím více chlubit, jako svými slabostmi. Nesmírně uškodil člověku prvotní hřích a stal se velmi neblahým dědictvím. Nadpřirozené dary, posvěcující milost, spojené s nadpřirozenými mravními ctnostmi a dary Ducha sv., jimiž se člověk stal dítětem Bohu milým, zmizely. Ztráta mimopřirozených darů, zvláště ztráta neporušenosti, byla též velikým neštěstím. Neboť touto ztrátou neporušenosti zmizel všecken soulad mezi vůlí a nižší žádostí. Ale i přirozené dary byly zasaženy. Rozum oslaben, takže jeho poznávací schopnost byla značně ztížena, vůle se naklonila více k zlému. Písmo sv. o tom praví: „Myšlení lidského srdce jsou nakloněna ke zlému od mladosti jejich.” (1. Mojž. 8, 21.) A sv. Augustin pláče: „Co chci, nečiním, a co nechci, konám.” Jak nesnadno se vůle rozhoduje mezi dobrem a zlem, kolik to často stojí přemáhání, jak lehčeji se sklouzne na cestu hřichu, než na cestu ctnosti. Všichni to dobře cítíte sami na své vlastní kůži. A to bývá často příčinou, že tak lehce podlehneme nižším žádostem, zvláště žádosti těla, a dopustíme se hřichu. A to je nový rozněcovatel toho bolestného nesouladu a sváru mezi člověkem tělesným a duchovním, o s o b n í h ř í c h. Podlamuje sílu duše, oslabuje odpor vůle proti dalším pokušením. Člověk, který setrvává ve stavu hřichu a včas se nevzpramatuje, je neschopen jakéhokoliv zápasu o dokonalost a bývá brzo vyřizen. Duše v něm hyne, jako stromek bez vláhy; hřích je nepřitelem milosti a z duše ji vyhnal, co to pak znamená, když se člověk včas z okovů hřichu nevyprostí? Smrt duše. Pozvolné, ale jisté odumírání duše. A takový člověk pak už není nic, než tělo. Jaká to bída a jaký je to bezútešný, přízemní a hrozný život, můžeme si dobře představit. Vždyť takové lidi kolem sebe vidíme a před takovým životem se chráníme!

Myslí-li si pak někdo, že dílem vykoupení se zase vrátil onen po-

žehnaný stav, jaký byl před prvním hříchem, mýlil by se. Mimopřirozené dary, zvláště dar neporušenosti, už nám vráceny nebyly. Dary nadpřirozené, nebeské určení, posvěcující a pomáhající milost, to vše nám Kristovo vykupitelské dílo dobylo zpět. Ale i po tomto díle vykupitelském člověka přirozenost je zraněna a narušena, i po vykoupení musí člověk bojovat o dokonalost své duše, jež má vládnouti nad tělem a podrobovati je vůli Boží. Kristus Pán nám získal vítěznou milost a zasloužil nám ji, ale na nás je, abychom s touto milostí spolupůsobili. On sám nás vybídl: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne! Tak se nám ukládá povinnost, abychom každý podle svého stavu usilovali o dokonalost. „Usilujte o svatost, bez kteréž nikdo neužrjí Boha,“ vybídl nás Apoštol (Žid. 12, 14). Nesmíme si myslet, že Bůh k dokonalosti a svatosti života povolal jenom některé a že jenom ty k svatosti zvláštním způsobem uschoptil. Všichni dostáváme milost Boží a všem nám musí postačit k přemožení slabosti těla a k posílení duše v boji o dokonalost. Nic bychom nedokázali, kdybychom v přemáhání pokušení zmalomyslněli a na konec mávli rukou a řekli si: „Ono to k ničemu nevede, necháme toho a budeme žít, jak si tělo žádá.“ Stálé a trpělivé cvičení v sebepřemáhání a v jednotlivých ctnostech, zvláště v pokoře a mravní čistotě, v střídmosti a prostotě života, přináší své dobré ovoce. Nesmíme nikdy polevit, nepovolovati uzdu tělu ani v drobných jeho požadavcích, ale vždycky být jeho pánem a ovládati je železnou rukou. Podrobování těla duši nemusí býti žádným sebetřýzněním. Stačí často maličkosti: odepřít si na př. nějaký pokrm nebo nápoj, který máme rádi, právě tehdy, kdy na něj máme nejvíce chuť; přemoci ospalost a vstáti v časnou hodinu, zrovna, když by se nám chtělo nejlépe spát; odřeknouti určitého požitku očím, zrovna tehdy, kdy nás jiní svádí nebo kdy všechno v nás po takovém požitku volá. Ve vzpomínkách na velkého vězně-trpitele preláta Dra Stanovského, jenž zemřel brzo po svém návratu do vlasti z hrůzy německého koncentrač. tábora, jsem se dočetl, jak si tento velký a statečný kněz Boží dovedl ukládati nej-různější drobné sebezápory, aby přemáhal tělo a uvolnil rozlet duše. Tak na př. ačkoliv byl znamenitý hudebník a sám hudební skladatel, úmyslně nechtěl na divadle viděti Smetanovu „Prodanou nevěstu“, ač měl k tomu tolikrát příležitost a byl by měl z toho potěšení. Ve světle takových mnohých jeho drobných sebezáporů a cvičení v odříkání lze pochopit jeho neochvějnou statečnost v čase žalářování. Řekne se: maličkosti! Ale kolik velikých ctností se rodí z takovýchto maličkostí a jakého slavného vítězství se dosahuje právě těmito maličkostmi! Člověk, který se učí s pomocí Boží milosti ovládati své tělo a podrobovati je duši, není otrokem svých tělesných žádostí a vášní; není jako třtina ve větru, která se láme pod sebe nepatrnějším závanem větru pokušení, ale má silnou vůli, ví, co chce, a uskutečňuje ve svých skutcích vůli Boží. Vítězí sám nad sebou. A to je nejslavnější a největší vítězství. Pamatujme pak, že v Zjevení sv.

Jana-Apoštola praví náš pán: „Kdo zvítězí, tomu dám seděti s sebou na trůně svém, jakož i já jsem zvítězil a posadil se s Otcem svým na trůně jeho.“ (3, 21.)

II. neděle po Devítníku

P. Antonín M. :

PRAVDA O SMRTI.

Disposice: Úvodní myšlenka: Hlas Popeleční středy.

Téma a rozdělení: Pravda o smrti je tato: I. Smrt je trestem i útěchou. II. Smrt nás napomíná k životu dobrému, aby nás spojila s Bohem.

Stat: I. Důkaz víry, že smrt je trestem (Gen. 3, 19; Moudr. 2, 23; Ř. 5, 12; Jak. 1, 14).

Vede nás k pokoře.

Je útěchou těm, kteří jsou připraveni a věří v život věčný.

II. Smrt jako učitelka: buď připraven. Učí nás jak dojít věčného cíle.

Závěr: Shrnutí myšlenek. Poukaz na pomoc Panny Marie.

Přítí středa je Popeleční středa. Do shonu našich snah a prací zazní v malém kostelíku vesnickém stejně jako v katedrále velkoměsta slova tolikrát opakovaná, tak známá: Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš. Slova známá, vyjadřující zkušenost ještě známější, každodenní: zemřem. Uloženo jest lidem jednou zemřít (Žid. 9, 27).

Ačkoliv tato pravda, tato skutečnost je tak známá a jistá, přece mnozí lidé žijí jakoby je nic takového nemělo potkat. Žijí jakoby zde měli být věčně.

Pamatuj na poslední věci (Sir. 7, 40). Pomni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš - volá jim i nám všem Písmo svaté i katolická Církev znova a znova na prahu svatopostní doby.

Pamatuj na smrt. Do svých plánů a prací zařaď myšlenku na smrt. Myšlenka na smrt může být bolestná, ale je i radostná.

Smrt je pokáním, trestem za hříchy, ale je i útěchou v slzavém údolí; smrt je vážným napomenutím hříšníkovi, ale je i radostným splněním touhy duše po návratu k Bohu.

I. Smrt že je trestem za hříchy? Je to jen zákon přírody, vlnobití života: Nahoru dolů - kolébka, hrob. Tak smýšlí ti, kteří žijí tělu.

Jinak smýšlí o smrti věčný Bůh. Na prvních stránkách Písma svatého čteme ortel Hospodinův nad hříchem: V potu tváře své jísti budeš chléb, dokavad se nevrátíš do země, ze které jsi vzat, nebo prach jsi a v prach se obrátíš. (Gen. 3, 19.) Je to ortel nad prvním hříchem člověka. Bůh totiž stvořil člověka neporušitelného, nesmrtelného, a k obrazu svému ho učinil. Ale závistí dábla přišla smrt na svět. Proto zakoušejí smrti ti, kteří hříchem patří jemu (Moudr.

2, 23). Tak smýšlelo lidstvo, které si přes věky zachovalo prvotní Zjevení. Tak smýšlil i prvotní křesťané, jimž Kristus Pán přinesl nové evangelium. Sv. Pavel o tom píše do Říma: Jako skrze jednoho člověka hřích přišel na svět a skrze hřích smrt, tak přišla na všechny lidi smrt, poněvadž v jednom jsme všichni zhřešili. (Ř. 5, 12.) Ne však jen za hřích Adamův, i za hříchy naše je smrt trestem Božím. Sv. Jakub dvanáctery pokolením, která jsou v rozptýlení, to jest všem křesťanům mimo Palestinu píše: Každý bývá pokoušen, jsa lákán a vnaděn od zlé žádosti; potom žádost rodí hřích. Hřích pak byv dokonán, plodí smrt (Jak. 1, 14).

Toto je vážné křesťanské učení o smrti. Smrt je trestem za hřích, za hřích dědičný i osobní. Tuto pravdu nemůžeš přejít nepovšimnutou a zůstat křesťanem.

Ne s pohrdáním, ale u vědomí svých hříchů v pokoře skloňme kolena, přijmeme smrt jako pokání, jako trest za své hříchy a chyby. V pokoře přijmeme ten trest: Pane Bože můj, už nyní přijímám každý způsob smrti z tvých rukou, se všemi jejími úzkostmi, trápením a bolestí, jak se Tobě zalíbí s úplnou odevzdaností a ochotou. (Odpustk. modlitba Pia X.).

V rukou prozřetelného Boha však smrt je víc než jen trestem, je útěchou velikou.

Vzpomínám kap. Vladimíra Černého, který byl umučen v Berlíně. Četl jsem jeho dopis na rozloučenou. Je to dopis, kterým se rozlévá svatá radost. Nebál se smrti, těšil se na ni. Proč? Dvě příčiny udává. Byl připraven na věčnost. Prošel utrpením několika koncentračních táborů a těší se, že za krátko opustí toto slzavé údolí, aby vzal odměnu od dobrého Ježíše.

A to jsou důvody, proč možno se těšit na smrt. Kdo není připraven, úzkostí se chvěje vkročit do temného koridoru smrti. Ale kdo doufá, že uslyší hlas: Pojdte, požehnaní Otce mého, do království vám připraveného, ten se smrti nemusí bát, ten se na smrt těší, tomu smrt je útěchou.

Kdo ví, že ničím nejsou utrpení tohoto světa proti radostem nám připraveným od věčnosti, tomu smrt může být opravdu útěchou v tomto údolí slz a běd.

Kdo ví, že Pán Bůh připravil nám odměnu velikou velmi, že nás čeká, co oko nevidělo, ten se nemusí bát smrti, ten se může na smrt těšit.

Mezi popravištěm berlínským a popravištěm, na kterém umírali synové matky Makabejské je rozhraní věků, ale tatáž radost a tatáž víra.

Matka vybízí své syny k vytrvalosti: Pohlédněte vzhůru k nebi.

Tyto dvě příčiny - být připraven na smrt a vědomí, že z údolí bolestí smrt nás přenášá do království věčné slávy - ty dvě příčiny činí smrt velkých světců katolické církve svatou. Sv. Alois, když mu bylo řečeno, že zemře, volá: S radostí půjdu. Sv. František z Assisi před smrtí zpívá hymnus na Sestru smrt.

I my kratince jen, i my půjdem. Přestanou trampoty, nesnáze, bolesti, půjdem do radosti věčné, půjdem do náruče Boží, odkud jsme vyšli. Kdo by se děsil, kdo by se trás... V náručí Božím sejdem se zas.

II. Sejdem se zas? Sejdem se opravdu všichni, jak zde stojíme v tomto chrámě? Všichni, kteří se zrodili pod jednou rodnou střechou? Všichni, kteří se zde měli rádi a až za hrob zachovali si lásku? Sejdem se zas?

Ano, ale nesmíme vyhnat z našeho středu moudrou učitelku Se-stru smrt. Učitelská metoda smrti je vážná a může být velmi účinná.

O sv. Jindřichovi, pozdějším císaři se vypravuje, že jako mladík si všiml při modlitbě na náhrobku napsaných slov: Ještě šest. Napadlo mu, co by to mohlo znamenat. Snad šest dní, pak zemře? Přijal zbožně svaté svátosti, žil modlitbě a dobrým skutkům. Sedmý den smrt nepřišla. Snad za šest týdnů? Pokračoval v životě vzorně křesťanském a připravoval se na smrt. Nepřišla. Za šest měsíců? Nepřišla. Za šest let? Nepřišla. Ale přišlo něco jiného. Kristus Pán přišel do srdce Jindřichova se svou velikou milostí a učinil z Jindřicha, který se na smrt šest roků připravoval, svatého Jindřicha. Co zmohla myšlenka na smrt!

Ať už to bylo v životě sv. Jindřicha tak nebo jinak. Smrt je opravdu výborná učitelka pravého dobrého křesťanského života. Žádný nevíme, kdy zemřeme. Dost možná, že někdo z nás za týden již bude na věčnosti, snad ještě dříve.

Pak bude pozdě. Víte, co praví Písmo sv. o tom stromu: Jak padne, tak zůstane ležet. Sv. farář Arský říkal: Kdyby měli ubozí zavrženci čas, který my ztrácíme, jak dobře by ho užívali. Kdyby jen půlhodinku měli, tato půlhodina by vyprázdnila peklo (Duch Vianeye).

My čas máme. Užijme ho přece! Nyní jest právě čas příhodný, čas našeho spasení, doba svatopostní. Ať nás přece už jednou naše vlastní smrt, ta učitelka vážná, naučí prosit: Bože, buď milostiv mně hříšnému. Smrt není učitelka malicherná. Ve smrti se nejedná o věc malou.

Smrt navrátí nás do země, ze které jsme vzati, ale duch vrátí se k Bohu, který jej dal (Kaz. 22, 8). Jako magnetická střílka se neuklidní, dokud nezaměří k severu, tak naše duše neklidně touží, dokud nespočine v Bohu. A smrt je tímto radostným splněním touhy lidské duše. Tvůrce pro nic jiného nestvořil lidskou duši než pro sebe. Tvůrce dal neklid lidské duši jen proto, aby došla k Němu. Naše duše ve smrti je jako šíp vystřelený z luku. Smrt uvolní přirozené síly duše a vrhne ji do pramene života. Ty, Pane, duše spravedlivých rozjaříš nadbytkem domu svého a proudem rozkoše své je napojíš. Neboť u tebe je pramen života. (Ž. 35, 9). Smrt setře slzu všelikou, ale víc, smrt přinese nám odměnu. Sám Bůh je tou odměnou velikou velmi (Gen. 15, 1).

Závěr: Tak tyto vážné i radostné myšlenky upínají se na stře-

deční tichý obřad. Když kněz bude dělat na čele kříž starci i dítěti, nemocnému i muži v plně zdravé síle, vzpomeňme si, co nám křesťanům připomínají slova: prach jsi a v prach se obrátíš. Jsi prach, obrátíš se v prach, protože jsi hřešil. Smrt je trest za hřích. Ale z prachu země vyzvedl tě milosrdný Bůh k radosti věčné, z údolí slz a běd přeložil nás do království milovaného Syna svého. (Kal. 1, 13.)

Nepřeslechni varovného hlasu smrti: buď připraven. Padneš-li nepřipraven, marný, hrozně marný byl tvůj život, tvé snahy a plány a práce. Stojí to přece za to uposlechnout hlasu učitelky smrti. Za branou smrti čeká tě život věčný ve spojení s Bohem Otcem i Ježíšem Kristem i Duchem svatým, ve věčné radosti.

Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

I. neděle postní

Jan M. Koráz:

SMRTÍ NENÍ VŠEMU KONEC.

Disposice: Úvodní myšlenka: Doba svatopostní připravuje pro život věčný.

Rozdělení tématu: Život věčný čeká duši nesmrtelnou (I.), i vzkříšené tělo (II.).

Stát: I. Duše žije věčně.

Důkaz: 1. touha duše, 2. přesvědčení lidstva, 3. vyrovnání spravedlnosti, 4. Písmo sv.

II. Vzkříšení těla.

Důkaz: 1. lex orandi, lex credendi, 2. Písmo sv. (Vysvětlení: těla oslavená. Odmítnutí námítky). 3. spravedlnost trestu i odměny, 4. Eucharistie je záruka vzkříšení.

Quantum sit: Důvod postu je ve víře, že duše je nesmrtelná a tělo bude vzkříšeno. Půst zjednává nadvládu duše, posvěcuje tělo a připravuje ctnostmi pro život věčný. Velikonoční příkaz.

Závěr: Opakování učiva z I. a II. Zdůraznění účinku postu pro život věčný.

Je zvláštností katolické liturgie, že do vážných údobí vkládá myšlenky radosti. Adventní doba vážná přerušena je třetí nedělí: Radujte se v Pánu. Postní doba má neděli Laetare: Vesel se, Jerusaleme. Ba, celá tato doba začíná myšlenkou neobyčejně radostnou. Prvá slova, která se modlí kněz v první neděli postní jsou slavnostní ujištění Boha nejvyššího, že vyslyší naše prosby, oslaví nás a délkou dnů života nás nasytí (Vstup).

Hleďte, Církev svatá nás volá k postu. A v čelo této doby staví ujištění, že Bůh délkou dnů nás nasytí. Ale ovšem, to je nejvlast-

nějším téma svatopostní doby: Ne pro tento život, ale pro život věčný je utvořen člověk. Na život věčný připravuje nás doba svatopostní. Na život věčný připravuje nejen naše duše, ale i naše těla.

I. Že délkou dnů nasytí Bůh naši duši, že naše duše bude žít věčně, to je pravda, kterou v skrytu věří docela jistě každý člověk. I ten, který nežije podle toho. I ten, který navenek něco jiného o sobě říká. Naše touha po délce dnů, po životě dlouhém bez konce, po životě věčném, je tak v nás vrozená, jak vrozená je touha květin po slunci.

Tato víra není jen vírou naší, všichni národové všech věků a všech náboženských vyznání jsou a byli přesvědčeni o životě duše po smrti. V britském muzeu je rakev z doby egyptských Faraonů, kteří žili více než před 4.000 roky. Na rakvi je nápis ANCH T'ETA - to jest „život věčný.“ Foeničané věřili, že duše zemřelého se spojí se zástupy těch, kteří s ním žili na zemi. Odysea a Aeneida vypráví o víře Římanů a Řeků v život posvětný. Krásná pověst, jak Orfeus zpěvem a hrou chtěl vyvést duši své drahé manželky, není ničím jiným než dokladem víry v život posmrtný. Když praotec Čech uvedl svůj kmen do naší vlasti, věřili v život duše za hrobem. Jak svědčí vykopávky, dávali zemřelým do hrobu různé věci, zbraně, též jídlo. Neříkali zemřel, nýbrž odešel k otcům, šel do „navi“. Takový obecný souhlas má veliký význam. V tak vážné věci se celé lidstvo nemůže mýlit.

I dnes je tato víra u pohanských národů živá. Misionáři nalézají i dnes v pralesích mezi indiány nebo africkými černochoy či mezi eskymáky v říši sněhu a ledu tutéž víru, totéž přesvědčení o životě za hrobem.

Víra v nesmrtelnost duše je dále živena jasným vědomím lidstva, že je nějaká spravedlnost. Není možné, aby Lazar, ubožák marně prosící o drobty, padající se stolu bohatce, měl stejný osud na věčnosti jako bohatce.

Je spravedlnost, je Pán Bůh, proto je život věčný, kde je vyrovnání spravedlnosti. Není možné, aby matka, která se o své děti stará a dře od rána do večera, vzala stejnou odměnu jako žena, na jejíž rukou je krev nenarozených dětí. Není možné, aby ti, kteří uprostřed 20. století vybudovali koncentrační tábory a v nich dábelkými způsoby týrali lidi, měli stejný osud po smrti jako jejich nevinné oběti.

To není možné. Je spravedlnost, je věčnost.

V tak vážné otázce nás Pán Bůh nenechal v nejistotě. Zřetelně nám pravil, že jednou přijde chvíle, kdy zazní jeho poslední slova: Pojďte, požehnaní Otce mého a vládněte královstvím připraveným vám od věčnosti . . . A těm na levici řekne: Pryč ode mne zlořečení do ohně věčného (Mat. 25, 31). A tehdy setře Bůh všelikou slzu s očí našich a smrti nebude již více, ani smutku, ani bolesti, neboť všechny ty věci pominuly (Apok. 21, 4). Bez příkras, docela jasně řekl Kristus Pán: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duši zabít

nemohou (Mt. 10, 28). Smrtí není tedy všemu konec, naše duše žít bude věčně.

II. Ale nejen naše duše, i naše tělo bude žít věčně. Vzkříšení mrtvých náleží k hlavním článkům naší svaté víry. Ve „Věřím“ se modlíme: Věřím v těla vzkříšení.

V prefaci za zemřelé zpívá kněz tuto víru: V Ježíši Kristu zavisla nám naděje blahého vzkříšení, aby ty, které rmoutí jistý úděl smrti, potěšilo zaslíbení budoucí nesmrtnosti. Tvýmž věrným, Pane, život se mění, nikoli ničí. A když se rozpadne dům tohoto pozemského přebývání, věčný příbytek v nebesích připraven bývá.

Tato modlitba je ohlasem slov sv. Pavla v listě ke Korintským: Víme zajisté, že zbourá-li se pozemský náš příbytek, máme v nebesích u Boha budovu nikoli rukama udělanou, věčnou (Kor. 5, 1). Víru ve vzkříšení těl hlásá sv. Pavel s horlivostí jako jednu z nejhlavnějších pravd. Spojuje ji s vírou v zmrtvýchvstání Páně. Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná je naše víra. Ale ten zajisté, jenž vzkřísil Ježíše Krista, ožíví také vaše smrtelná těla (Ř. 8, 11). V Athenách na areopagu učí o víře ve vzkříšení těl, třebaže slyší posměch učených (Sk. 17, 18), před soudem prohlašuje se za farisea, jenž věří ve vzkříšení (Sk. 23, 6), káže o vzkříšení těl před vladařem Felixem, Festem i Agripou (Sk. 24, 15: 26, 6), Celou 15. hlavu ke Korintánům věnuje víře, že Kristus vstal z mrtvých. Tedy i my, naše těla vstanou z mrtvých. Vstanou ovšem jiná, oslavená: naše těla jsou porušitelná, vstanou neporušitelná, naše těla do hrobu zasetá budou v necti, vstanou v slávě, zasetá jsou v slabosti, vstanou v síle, zaseto je tělo živočišné, vstane tělo duchovní.

Naše svatá víra nás učí, že vstaneme se svým tělem, že duše naše se zase spojí s tělem oslaveným, neporušitelným, duchovým.

Těm, kteří se Saducei popíráti chtějí vzkříšení našeho těla, praví Kristus Pán: Neznáte ani Písem, ani moci Boží (Mat. 22, 29). Neznáte moci Boží. Ten, který stvořil, nemůže vzkřísit? Ten, který vdechl život tělu, nemůže vrátit život tělu?

Tak jako spravedlnost Boží je naprosto přesvědčující důkaz víry v nesmrtnost duše, tak je i spravedlnost Boží přesvědčující důkaz víry, že vstane i naše tělo z mrtvých. Naše tělo, které mělo účast ve skutcích dobrých, musí mít účast v odměně, které mělo účast ve zlém, musí mít účast v trestu.

Konečně nejpřesvědčivějším důkazem, že naše těla vstanou v den poslední, je svaté přijímání. Naše těla ve svatém přijímání stávají se svatostánkem a chrámem Božím. Svatým přijímáním přijímáme zárodek nesmrtnosti a vzkříšení (J. 6, 40).

B k I a II. Ve víře, že smrtí není všemu konec, že nejen naše duše je nesmrtná, ale že i naše těla vstanou zmrtvých, je zakořeněna a z ní vyrůstá svatopostní snaha katolické církve po sebezpřemáhání, umrtvování, půstu. To jest vůle Boží v době svatopostní, naše posvěcení, abychom svá těla dovedli držet ve svatosti a ve cti, nikoli

v náruživé žádostivosti jako pohané, kteří neznají Boha. Nepovolal nás Pán k nečistotě, nýbrž k posvěcení (Tes. 4, 5).

Víra v život věčný a vzkříšení těl v době svatopostní napomíná nás mocně, abychom dbali všeho, co naše tělo zdokonaluje, a varovali se všeho, co naše tělo vede do záhuby věčné.

Volání doby svatopostní po postu není sobě samo účelem, ne půst pro půst, ale umrtvování a půst a sebezápor živí v nás ctnosti. A ctnosti dávají tělu jediné pravou krásu.

Půst a umrtvování chrání nás před hříchem. Hřích jediné běře duši i tělu pravou krásu.

A příkaz doby svatopostní, aspoň jednou za rok přijmouti Tělo Páně, vyvěrá zas z víry v nesmrtnost duše a vzkříšení těla. „Kdo jí mé Tělo a pije mou Krev má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.“

Závěr: A tak všechny myšlenky doby svatopostní vycházejí z této víry, že duše je nesmrtná a tělo vstane z mrtvých, a vracejí se k této víře.

Naše víra, že duše lidská je nesmrtná, je nad všechnu pochybnost jistá: všechno lidstvo ji věřilo, spravedlnost Boha věčného ji káže i sám Bůh slovy jasnými ji zjevil. Ale stejně jistá je naše víra ve vzkříšení těl. Tu víru vyznává Církev svatá ve svých modlitbách, tu víru nám hlásá Písmo svaté, tu víru nám zaručuje spravedlivý Bůh, tuto víru v nás živí Kristus Pán svým přesvatým Tělem a drahocennou Krví. Doba svatopostní nás vede k újmě těla, k postu, aby věčný Bůh naše duše i naše těla postem posvěcená a připravená mohl nasytiti délkou svých dnů, životem věčným. Amen.

Dr. Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY NA I. NEDĚLI POSTNÍ.

2. Kor. 6. 1-10.

I. Souvislost s předcházejícím.

Již za doby sv. Lva Vel. se četla tato epištola v neděli Invocavit jako vhodný úvod do postní doby. K volbě perikopy na první neděli v postě byla vedena Církev prvním a druhým veršem epištoly, kde sv. Pavel vyzývá čtenáře, aby využili nynějšího času příjemného a dne spasení. Další, větší část perikopy (3-10), je líčením apoštolského povolání Pavlova s jeho boji, pracemi a utrpením.

Druhý Pavlův list ke Korintským je vzrušenou apologií apoštola národů. Je nucen mluvit o věcech, o kterých by nikdy nemluvil. Jsou případy, kdy mlčení by mohlo býti zradou věci Boží. Pavlovi nejde o jeho čest a chválu, nýbrž jen a jen o věc Kristovu a spásu duší. Nepíše své obrany proto, aby se chválil, nýbrž, aby Korintští

věděli, co odpovědět jeho pomluvačům. Jeho odpůrci ukazovali na Pavlovo utrpení a pronásledování, aby v očích povrchních lidí zmenšili jeho apoštolskou velikost. Pavel jim musí vyrazit tuto zbraň z rukou. Hlavním účelem listu je dokázání jeho apoštolské autority a právě svým utrpením dokazuje sv. Pavel oprávněnost a pravost svého apoštolátu. Vše, co apoštol činí, koná ke cti Boží a spáse duší (5, 11-13). Svůj apoštolský úřad zastává pro lásku Kristovu, který se za všechny obětoval (14-15). Tato láska ho žene, aby jako náměstek Kristův vše podnikal pro spásu těch, za něž Kristus zemřel (16-19). Ve dvacátém verši se pak přímo obrací ke čtenářům slovy: Na místě Kristově tedy konáme poslání, jako by Bůh skrze nás napomínal; prosíme na místě Kristově: Smiřte se s Bohem. Tuto výzvu pak rozvádí v následující kapitole, která je předmětem dnešního nedělního čtení.

II. Výklad jednotlivých veršů.

Nyní, když je vykonáno vykupitelské dílo Kristovo, nadešla příhodná doba ke spáse. Věřící nesmí této příležitosti ke spáse opomíjeti. Sv. Pavel, jako apoštol, spolupracovník Boží, cítí povinnost napomínati věřící, aby nepřijímali milosti Boží nadarmo. Pavel má na mysli milosti jež přijali při křtu sv. a s nimiž musí spolupůsobiti. Běda, kdyby tyto milosti, jež jim Bůh nabízí, byly zmařeny. Aby jeho napomenutí bylo účinnější, dovolává se sv. Pavel samého Boha, jehož spolupracovníkem o díle spásy se stal. Cituje podle Septuaginty proroka Isaiáše (49, 8) a obrací jeho slova přímo na Korintské: „V čas příjemný vyslyšel jsem tě, a v den spasení pomohl jsem tobě. Hle nyní jest čas příjemný, hle, nyní jest den spasení (v. 2). Korintští křesťané si musí uvědomiti, že nadešla pro ně doba spasení. Na využití této doby bude záviset, zda Kristovo dílo, jež Pavel hlásá, bude anebo nebude pro ně požehnáním. Již v prvním listě ke Korintským důrazně připomněl čtenářům, že s povoláním ke křesťanství ještě nemají zaručenou spásu. Nebudou-li spolupůsobiti s milostí, budou zavrženi jako židé, kteří zahynuli na poušti, anebo běžec, který nedoběhl cíle (1. Kor. 9, 24,-10, 13). Nestačí být pouze stromem v zahradě Církve - „matrikovým katolíkem“ - je třeba také přinést ovoce.

Verše 3-10 jsou vzrušenou Pavlovou obhajobou, teprve verš 11. a následující navazují na první dva verše šesté kapitoly a jsou dalším varováním a napomínáním Korintských.

Pavel ve své apologii líčí nejdříve povšechně způsob své činnosti (3-4a), potom ctnosti, jež osvědčuje (4a-7) a konečně útrapy, jež musí snášet (8-10). Úzkostlivou snahou Pavlovou je, aby nikoho ve svém úřadě nepohoršil. Ví dobře, že chyby a nedostatky představitelů úřadů poškozují úřad a že podle hlasatelů evangelia je posuzována Církev. Pohoršení zboží mnohdy v okamžiku pracně zbudované dílo a proto Pavel požaduje totéž i od věřících: N i k o m u v n i -

č e m n e d á v á m e p o h o r š e n í , a b y s e n e p o h a n ě l a s l u ž b a n a š e (v . 3) .

Ve čtvrtém verši podává apoštol krásný vlastní portrét, který je příkladem pro každého pastýře duší. Je to výčet ctností, jež musí dobrý pastýř osvědčovat a útrap, jež musí snášet. Barvitý doplněk k tomuto suchému výčtu podává jedenáctá kapitola tohoto listu (epištola neděle „Devítník“).

V čelo ctností staví apoštol trpělivost a to mnohou trpělivost. Té je tolik potřebí jak v práci o spásu duší druhých, tak vlastní duše. Cholerický Pavel musel asi mnoho bojovat, než se prokázal jako služebník Boží mnohou trpělivostí v souženích, nesnázích a úzkostech (v. 4).

V pátém verši mluví apoštol o ranách, žalářích, nepokojích, námahách, oděních a postech. Z jiných míst listů a ze Skutků apoštolských se dovídáme podrobnosti o těchto utrpeních. Pavel zůstal trpělivý, když ho veřejně bičovali a ve Filippech uvrhli do vězení (Sk. 16, 23; 2 Kor. 11, 23), když proti němu v Antiochii Pisidské poštlvali město (Sk. 13, 50), v Bystře kamenovali (Sk. 16, 19) a tak nejednou přerušili jeho apoštolskou činnost. Pak jmenuje ještě tři potíže, jež povstávaly z práce samé a ne nepřátelského okolí: n á m a h y , b d ě n í , p o s t y . Stačí jen vzpomenouti, kolik kilometrů neschůdných cest procestoval apoštol v Asii a Evropě, za tisícícerého nebezpečí, při hladu a zimě. Kolik nocí prospal, anebo spíše probděl ve špatných hostincích Orientu, kolik nocí nastavil, aby nahradil den, věnovaný apoštolátu a teprve místo spánku prací svých rukou si zajistil nejn nutnější obživu.

Šestým veršem počíná líčení Pavlových ctností a předností. Pavel o nich mluví proto, že jsou opět potvrzením toho, že je skutečným služebníkem Božím.

V čele těchto ctností jmenuje - p í š e d o m r a v n ě z c h á t r a l ě h o K o r i n t u - č i s t o t u . Čím vzácnější byla tato ctnost v Korintě, tím byla pro čtenáře výmluvnějším svědectvím a důkazem, že sv. Pavel je pravým služebníkem Božím. Jako další přednost jmenuje p o z n á n í . Zdá se, že apoštol zde staví proti špatně chápané gnosi a falešným, módním učitelům, kteří právě v Korintě našli sluchu, pravé poznání. Někteří exegaté vidí v tomto poznání spíše křesťanskou opatrnost, s kterou poznává, co kdy má podle vůle Boží činiti (Sýkora).

Další vlastnosti, s h o v í v a v o s t a d o b r o t i v o s t , j m e n u j e apoštol asi proto, že právě tyto vlastnosti osvědčoval ke Korintským, které napomínal, ne aby je zahanbil, nýbrž shovívavě, jako otec své dívky (1. Kor. 4, 14) a psal jim s mnoha slzami, ne aby je zarmoutil, nýbrž aby poznali jeho lásku (2. Kor. 2, 4).

D u c h s v a t ý , s v a t o s t i , t o j e , k t e r ý p r o n í k á v š e c h n o P a v l o v o j e d n á n í a o ž i v u j e , p r o b o u z í j e h o l á s k u k d u š í m a k o r i n t s k é c í r k e v n í o b c i a j e z á r o v ě ň d ů k a z e m a z á r u k o u , ž e t a t o l á s k a j e č i s t á , b e z v e d l e j š í c h ú m y s l ů - l á s k o u n e l í č e n o u .

(V. 7.) Slove m p r a v d y : Ať si lžiapoštolové falšují pravdu evangelia (na př. judaisté, požadující zachování zákona), ať si lhají, když se chtějí zbavit a znemožnit Pavla, on bude hlásat vždy jen pravdu tak, jak ji přijal od Krista, a nic jiného. Pravdivost jeho nauky potvrzuje m o c B o ž í, která v něm pracuje. Snad má apoštol na mysli zázraky, doprovázející jeho slova, snad moc Boží ve věcech, které se lidem zdají pošetilostí a slabostí (1. Kor. 1, 25 násl.).

Kristovo dílo zde na zemi byl boj proti moci temnosti. Tento boj bude trvat v Církvi až do konečného vítězství na konci světa. Od-půrcem je „otec lži,“ proti němuž zvítězí vojín Kristův jen z b r o j í s p r a v e d l n o s t í. A Pavel ve vědomí síly Boží, která v něm působí, třímá své zbraně spravedlnosti. V p r a v é ruce zbraně útočné (meč), v l e v é obranné (štit).

Ve svém svatém boji se nenechá ani ovlivnit, ani zlomiti. Zůstane tímž Pavlem za p o c t y i p o t u p y, p ř i z l é i d o b r é p o v ě s t i (v. 8), t. j. nenechá se oklamat chválou nebo lichotnými řečmi, ale také se nedá odvrátit od své cesty potupou nebo pomluvou.

Osmý verš perikopy je velmi dramatický a antithetický. Bylo vždy údělem pravdy, že jedněmi byla zbožňována, druhými nenáviděna, jedněmi přijímána, druhými odmítána. V sedmi antithesách vyjadřuje sv. Pavel, jak je posuzován světem a jakým je ve skutečnosti.

J a k o s v ů d c o v é a j s o u c e p r a v d o m l u v n í : I Krista považovali mnozí za podvodníka (Jan 7, 12) a přece byl Pravda sama. Apoštol Kristův nemůže očekávat nic jiného.

J a k o n e z n á m í a j s o u c e d o b ř e z n á m í : Jak se tato slova apoštolova splnila. Korintští, zvyklí na výmluvné rhetory a kazatele, snad jen pohrdlivě pokrčili rameny nad apoštolem (podobně jako athenští), jenž v obnošeném plášti se podobal potulnému kazateli a svým cizineckým, tarsickým přízvukem jen budil u povznesených posluchačů útrpný úsměv. A přece jimi obdivovaní, slavní řečníci zapadli, kdežto Pavla zná svět.

J a k o u m í r a j í c í, a h l e ž i j e m e : Kolikrát se již jeho nepřátelé domnívali, že je oddělán. (1. Kor. 15, 31; 2. Kor. 1, 9; 4, 11). A zatím! Ochrana Boží byla mocnější, než zloba nepřátel.

J a k o t r e s t a n í, a l e n e j s o u c e u s m r c o v á n í : Kolikrát byl Pavel bičován! Bičovaný dostával 39 ran. Po sedmé tryskala krev, po dvacáté bývala záda jednou krvavou slitinou. Mnozí pod těmito ranami umírali. Apoštol vydržel. Snad viděli Pavlovi nepřátelé v apoštolově utrpení podle starozák. představ trest Boží za hříchy Pavlovy a poukazem na ně také podrážovali jeho autoritu.

Pavlov chvalozpěv na lidskou slabost a sílu Boží vrcholí v desátém verši. To vše nebylo s t o, a b y u d u s i l o j e h o v e l i k o u a s v a t o u r a d o s t. J a k o s m u t n í, a l e v ž d y s e r a d u j í c e. Pavel často ve svých listech píše a přeje čtenářům: „Radost v Pánu.“

Povrchnímu pozorovateli se mohlo zdát, že apoštol je smuten, že jeho život musí být trudný a přece „překypoval radostí při všem svém soužení“ (2. Kor. 7, 4), neutuchající radostí, která pramenila z jeho spojení s Kristem. Jako chudí, ale mnohé obohacující. V očích světa byl chudý na pozemské statky a přece mohl druhé obohacovat statky daleko cennějšími, statky duchovními. Jako nic nemající, ale všemi věcmi vládnoucí. Neměl to, co oceňuje svět (peníze, slávu) a měl přece vše. pravdu a milost Boží. Kdo má Boha, má vše!

III. Použití homiletické.

Jak již bylo výše podotknuto, byly to první dva verše dnešní epištoly, jež vedly Církev k volbě této perikopy na první neděli postní. Více než kdy jindy v roce, staví kazatel před duchovní zrak věřících kříž Kristův. Kristus svou smrtí na kříži usmířil lidstvo s Bohem; avšak pro každého křesťana zbývá ještě nejdůležitější úkol, toto usmíření s Bohem dokončit ve své vlastní duši. Na tento úkol poukázat a k jeho uskutečnění přispět, toť cíl postní doby. Signálem k tomuto úkolu jsou první dva verše perikopy, příkladem a vzorem k uskutečnění tohoto úkolu je nám sv. Pavel v dalších verších nedělní epištoly. Tak možno perikopy homileticky velmi vhodně využít na počátku postní doby.

Thematata:

1. Cenné „nyní.“

„Nyní jest čas příjemný, nyní jest den spasení!“ Nyní - ne později; dnes - ne zítra. „Dnešní den jest tvůj; polepši se!“ napomíná sv. Augustin. „Zítra“ „Později“ jest vynález ďáblův. Toto zřítelisko, stalo se již nejednou osudné. Stará pověst vypravuje: Lucifer svolal své druhy, aby se s nimi poradil, jak nejjistěji ovládnout svět. Jeden z démonů vystoupil a pravil: „Namlouval jsem lidem, že není Boha, věčnosti, rozdílu mezi hříchem a spravedlností. Každý může žít jak chce. „To málo pomůže“ odpověděl Lucifer, „neboť každý člověk má ve svém nitru hlas, který mu praví pravý opak.“ Vystoupil druhý ďábel a řekl: „Namlouval jsem lidem, že Církev je vynálezem lidí, že netřeba poslouchat jejího hlasu.“ „Ani tvá lest není dost účinná,“ odvětil Lucifer, „Církev je budovou na skále a její dějiny dokazují opak.“ Žádný z ďáblů se již neodvážil vychloubati se svými metodami, až jeden, který řekl: „Našel jsem jinou cestu a dosáhl krásných výsledků. Nechal jsem lidem jejich víru v Boha, věčnost, odměnu i trest, ale šeptal jsem jim neustále do ucha: Na to vše je dost času, na to nemusíte ještě myslet, až zítra.“ Tu zvolal rozradostněný Lucifer: „Našel jsi nejlepší lest. To je léčka, do které chytáme duše, léčka odkladu - „Později!“

Kdo odkládá pokání, je jako Archias starého Řecka. Bylo proti němu zosnováno spiknutí. Jeden z jeho přátel se o spiknutí dověděl

a poslal rychlého posla k A. s dopisem a vzkazem: „Přítel tě zapřísahá, abys dopis hned přečetl; obsahuje vážné věci.“ A. odložil dopis s úsměvem a slovy: „Vážné věci až zítra!“ Byl již večer a on měl v úmyslu odejít na slavnost. Při slavnosti byl zavražděn.

Jedno rabínské přísloví praví, že člověk má konat pokání alespoň den před smrtí. Protože však neví, který to bude den, nemá opomenout konat pokání již dnes.

2. *Doba postní - doba odříkání.*

Na příkladě Pavlově z dnešní epištoly možno vhodně ukázati různé druhy křesťanské dokonalosti.

3. *Bez Krista - s Kristem.*

Poslední dva verše jsou tak krásné a obsažné! Svět vždycky viděl ve snaze po dokonalosti bláznovství. Apoštol však ukazuje pravou tvář člověka spojeného s Kristem a pravé štěstí a mír, na který je dnešní svět tak uboze chudý.

M s g r e B o h u m i l S t a š e k

17. LISTOPAD.

*Kázání při slavném requiem ve velechrámu sv. Víta,
za umučené studenty.*

Anatol France v knize „Zahrada Epikureova“ napsal: „Jsou hvězdy, které dosud sice vidíme, ale které uhasly již snad před třemi tisíci lety.“ Scházíme se dnes, abychom uctili památku a pomodlili se za věčnou spásu těch, jejichž světlo života již před řadou let uhaslo, ale které stále ještě svítí a září a dá Bůh, po staletí zářiti bude jako jasné hvězdy na obloze českého národa. Den 17. listopadu stal se historickým dnem našeho národa a jména ubitých devíti studentů budou navždy vepsána do jeho dějin. Nevím věru, co bych mohl o našich mučednících krásnějšího a přiléhavějšího pověděti, než budu-li opakovati o nich to, co mluvil moudrý státník Perikles nad cypřišovými rakvemi prvních padlých na začátku peloponenské války, která, jak známo, trvala téměř 30 let. Perikles pravil: „Neboť nastavující své životy v zájmu všech, sobě získali nepomíjející chválu a hrob nad všechny vynikající, ne tak ten, ve kterém leží, nýbrž takový, kde zůstává jejich chvála věčně připomínána při každé nahodilé příležitosti, ať jde o slovo nebo o čin. Neboť hrobem znamenitých mužů je celá země, a netoliko o nich vypráví nápisy na sloupech v jejich otčině, nýbrž i v cizině žije u každého vepsána památka na ně, působící spíše v duchu než v nějakém činu.“

Tak Perikles nad padlými bojovníky na náměstí Athénském. Jeho slova platí i nad katafalkem, jenž symbolicky znázorňuje rakve devíti padlých českých hrdinů. Řecký filosof Bias položil svým žákům otázku: „Co letí na světě nejrychleji?“ Jedni odpověděli

orel, druzí hádali ostříž, jiní opět vlaštovka. Bias s odpovědmi ne-souhlasil. Co letí na světě nejrychleji? Bias to pověděl svým žákům: „Na světě nejrychleji letí čas.“ Naši předkové říkali: „Čas letí jako voda.“ Letí jako voda a na svých vlnách odnáší do moře zapomnění všechno, co dobrého i zlého člověk vytrpěl a zkusil. Tak bude český lid ponenáhlu zapomínati a budou v duši jeho blednouti obrazy utrpení, soužení a hrůzy, jež prožil za vlády německých okupantů. Ale každoročně se opakující den 17. listopadu bude volati do svědomí českých lidí: Český lide, nezapomeň! Český lide, nezapomeň, jak národ rychle a snadno ztrácí svou svobodu! Český lide, stůj na stráží, aby se již nikdy nemohl opakovati nejen den 17. listopadu, ale ani den 15. března!

Dnes po celém světě ve všech chrámech katolických čte se u oltářů evangelium o tom, kterak Pána Ježíše přivedli do domu naplněného pláčem a nářkem nad předčasně uvadlým kvítkem, mrtvou dceruš-kou Jairovou. Všichni ironicky zapochybovali, když Pán Ježíš řekl: „Co pláčete a hlučíte? Ta dívka nezemřela, ona jenom spí.“ A vzav dívku za ruku, zvolal: „Dívko, tobě pravím, vstaň.“ A dívka vstala. Kdož by dnes, v den 17. listopadu při čtení tohoto svatého evangelia nevzpomněl na naši českou vlast, nad níž, jako nad onou mrtvou dívkou, zpívali již smuteční žalmy a pískali pištci své pohřební písně. Ale cesty Boží jsou jiné, než jsou cesty lidské. Vůle Boží bývá jiná, než je vůle lidská. A vůle Boží chtěla, aby vlast naše neumřela, ale vstala k novému životu, k nové svobodě, k nové budoucnosti.

A kdo svolal toto milosrdenství a lásku Boží na ubohou, těžce zkoušenou a již umírající naši malou, českou zem? Věřím pevně, že to byly ty potoky nevinně prolité krve českých lidí, jež počaly 17. listopadu téci z ruzyňských kasáren. Věřím pevně, že to byly steny a chrapot ubíjených devíti českých chlapců, jež z ruzyňského popraviště rozlehly se jako hlas umíráčku po celé české zemi, a zaletěly do nejuvzdálenějších končin světa a pronikly až k srdci Bo-žímu, volajíce o smilování a pomoc ubíjenému a vražděnému národu. Správně napsal básník Čep ve své řeči k 17. listopadu loňského roku, jež nikdy nebyla a nesměla býti proslovena: „Věříme, že tajemná ekonomie lidských dějin spočívá na vahách spravedlnosti, třebaš ne zcela zřetelná z naší perspektivy, a že z nich nepřichází nazmar žádná oběť, žádné utrpení.“

Mládež všech národů po staletí byla vychovávána k lásce a obě-tavosti ke své otčině příkladem statečnosti, jejíž jevištěm byl prů-smyk thermopylský, v němž hlouček Spartanů postavil se na odpor proti ohromné přesile valčího se vojska perského. Průsmyk ther-mopylský stal se jevištěm strašlivého krveprolití, ale též největšího udatenství a obětavosti pro vlast. Spartané s radostí a hrdostí padli do jednoho za čest a svobodu své vlasti. Na pomník, který byl po-staven nad hroby mrtvých hrdinů, vyryt nápis: „Poutníče, zvěstuj Lakedaimonským, že my mrtví tuto ležíme, jak zákony kázaly nám.“ Od té doby rok co rok putovali Spartané k tomuto pomníku

a kostem svých mrtvých hrdinů. Nepřicházeli tam, aby plakali nad mrtvými, neboť nad mrtvými hrdiny se nepláče, ale přísahá. Přísahali tam, že po příkladu padlých budou se stejnou statečností a obětavostí hájiti svobodu své vlasti až do posledního tlukotu srdce.

Podobně také den 17. listopadu nebude nám dnem, v němž bychom plakali nad ubitými českými studenty, ale bude nám dnem přísahy. Co budeme přísahati? Nenávist k vrahům? Ne! Předkové říkali: „Pomsta náleží Bohu.“ A lidsky řečeno, Bůh pomstil tu nevinně prolitou krev způsobem, jakého dějiny lidské dosud neznají. Viděli jste ve francouzském časopise obraz popravených v norimberském procesu, ležících po popravě na nosítkách? Hrůzný to obraz! Ne, pomstu nebudeme přísahati. Co tedy budeme přísahati? My budeme přísahati: lásku!

Dosti již v našem národě nenávisti, udavačství, prospěchářství, kořistnictví. Přiznejme si, že stúněme na nedostatek lásky. Ale národ, který dovedl odstraniti třídní boj a třídní nenávist a postavil svůj život na sociální spravedlnosti, solidaritě a bratrství, dovede jistě také zavésti vládu srdcí, vládu lásky, bez níž spravedlnost a pravé bratrství není možné. Už starověký Plato na otázku, co jest politika, odpověděl: „Politika jest umění spojovati lidská srdce.“

Věru, moji drazí, není jiné cesty, má-li náš národ zajistiti svou budoucnost a zůstati pevným a bezpečným hradem v bouřích, jejichž černé mraky všude kolem nás tak hrozivě vystupují. Neboť jenom z lásky povstávají velké činy a věci na tomto světě. Z lásky byli jsme Bohem vykoupeni, a z lásky zrodilo se všechno, co velkého a slavného má i náš národ. Z lásky k Bohu a k českému národu vybudoval Karel IV. tento velechrám, v němž konáme dnes svou pietní slavnost. Z lásky k Bohu i k českému národu, jeho řeči, jeho vzdělání, jeho kultuře vybudoval týž panovník slavnou universitu pražskou, jež za nedlouho bude slaviti své slavné, šestistileté jubileum. Z lásky psal Balbín, Dobrovský i Palacký, z lásky čerpal Mánes i Aleš, z lásky zpíval Smetana i Dvořák, z lásky básnil Máchá, Němcová, Neruda, Vrchlický, Zeyer, Sládek i Otakar Březina.

Chodím denně po vyehradském hřbitově, kolem hrobů, v nichž uloženy jsou ostatky národu nejdražších osob a jmen. Dívám se denně na hrob Boženy Němcové, v létě, v zimě pokrytý květinami. Jaký život plný odříkání, nepochopení a bídy vedla. Stydím se takřka říci, že tato z největších českých žen měla takovou nouzi, že nemohla vyjít na ulici, poněvadž neměla peněz na obuv a že psala Fričovi, aby jí půjčil alespoň 7 krejcarů. A přece pracovala, psala, sbírala neúnavně, nezištně a obětavě z lásky k českému národu a z lásky k českému člověku. Její dílo je dnes nejvzácnějším klenotem českého národa a její osoba nejdražší českým srdcím.

A hrob Bedřicha Smetany! Jeho život byl plný utrpení, bídy, protivenství a malicherné lidské zášti, ale přece jen posvěcený nadšenou, neuhasnající a posvátnou láskou k vlasti a k českému ná-

rodu, jemuž zazpíval písně tak sladké, jaké dosud české srdce neslyšelo.

Ano, jen z lásky tvoří se velké věci a jen z lásky povstávají hodnoty, jež jsou věčnou slávou celého národa. A proto národ náš, chce-li vybudovat stát, jenž by pevně vzdoroval všem bouřím a nepohodám mezinárodního počasí a jenž by vystoupil na takový stupeň cti, slávy a blahobytu mezi ostatními národy světa, jak jest toho k naší šťastné budoucnosti třeba, nemůže stavěti na nenávisti, nelásce, sobectví a nepřátelství, ale na lásce, jež jest pramenem všech velkých státotvorných ctností: bratrství, solidarity, spravedlnosti, poctivosti, pracovitosti, jednoty, svornosti a mravnosti.

Takové jest poselství 17. listopadu českému národu. Takový jest hlas devíti umučených českých studentů od jejich katafalku. A nyní pomodleme se za věčnou spásu těchto mrtvých slovy, kterými se modlil básník ve starokřesťanské básni: „Píseň o Rolandovi“. Hrdina jedné rytířské příhody padl, utkav se s pohany. A básník volá: „Hospodine, postav ho v ráji mezi svaté květiny!“ Naši zesnulí utkali se rovněž s pohany a pod ranami a zuřivostí jejich padli. Prosme i my slovy básníka: Hospodine, prosíme Tebe, postav je v ráji mezi svaté květiny. Hospodine, odměň jejich oběť a utrpění krásou a štěstím věčného ráje. Amen.

Ladislav Vojkovský:

PROMLUVA PŘI POHŘBU.

Poz.: Pohřeb, zvláště ze vzdálenější osady, jest pro kněze kříž. Někdy se zdá být i promarněným časem, když je pro pohřeb zanedbána ákola a pod. Je tedy třeba udělat i z pohřbu akt apoštol. působení, což lze nejlépe promluvou. Tuto slyší obvykle lidé, kteří by jinak nikdy kázání slyšet nechtěli. Někde faráři nekáží nad hrobem. Jiní to však dělají při každém pohřbu, zvláště v krajinách nábož. smíšených, kde pastoři mívají nad hrobem předlouhé promluvy. Promluva, podle zkušenosti, nemá být dlouhá, aby neunavila, má se varovat laciných frází, rozbolestávujících pozůstalé, má potěšit a posluchače nábožensky neuvědomělé poučit.

„Drazí pozůstalí, v Kristu shromáždění! - Zatím co se otvírá země, aby vydala své plody na polích i zahradách, otvírá se země tohoto posvátného hřbitova, aby přijala to, co Vám bylo po Bohu nejdražší, Vašeho drahého... Odešel od Vás po dlouhé nemoci, která očistila jeho duši (resp. náhle...), odešel ve věku..., aby vydal počet Bohu Soudci ze všech dnů svého pozemského života. Ztratili jste otce, manžela..., a proto všichni chápeme Vaši bolest.

Než, drazí pozůstalí, máte v tuto bolestnou chvíli také velikou útěchu, kterou nám podává naše svaté náboženství. Touto útěchou jest křesťanská nádej, která Vás jistě na cestě sem provázela a která má provázeti každého křesťana na jeho životní cestě, zvláště však ve chvílích utrpení.

Křesťanská naděje bývá v našich kostelích vyobrazována jako

žena, opírající se o kotvu. Je to správné vyobrazení. Kotva, spuštěná do moře, zadržuje loď, aby nebyla na širé moře odnesena a v bouři potopena, naděje jest kotvou, která drží člověka, aby neztroskotal na rozbouřeném moři života. Křesťanská naděje jest pevné a důvěrné očekávání toho, co nám Bůh slíbil, zvláště pak věčné blaženosti po smrti, kterou slíbil těm, kteří ho milují a jeho přikázání zachovávají. Naděje v pomoc Boží těšila mučedníky prvních dob křesťanských zrovna tak, jako mučedníky moderní v konc. táborech, naděje v toho, který pravil: „Já jsem vzkříšen i život, kdo věří ve mně, i kdyby umřel, zase živ bude . . .!“ Proto i Církev svatá, která nehraje si na schovávanou a při obřadech pohřebních, jak jste slyšeli, připomíná i hříšnost člověka, zároveň s žalmy kajícími používá modliteb plných naděje, že Bůh „nám slib svůj splní“ - proto „doucej, lide, Boží od jitřního bdění až v stín noci v Hospodina“.

Tuto naději posiluje ve Vás též život v Pánu zemřelého. Poděkujte mu za (. . . péči, kterou Vám projevovál, práci, tvrdou práci v továrně a pod. za věrnost manželskou . . .) a proste Boha, aby pro dobré skutky jeho dal mu odpočinutí věčné.

(Byl-li zaopatřen): Nejvíce však posiluj Vás okolnost, že duše Vašeho drahého zemřelého byla očištěna a poslána při sv. zaopatřování svátostí nemocných. Jak Vás musí v tuto chvíli těšit, že jste mu tuto milost ochotně umožnili a kněze zavolali.

Proto s důvěrou v milosrdenství Boží, odevzdávající tělo porušitelné posvěcené zemi, odevzdejte duši Vašeho zemřelého do rukou toho, který „zkaziv smrt, vyvedl na světlo život a neporušitelnost skrze evangelium.“ (2 Tim. 1, 10). Amen. - (Následuje „Otčenáš“).

ROK NA KAZATELNĚ.

Rozvrh kázání podle Msgra Rebana upravil Fr. S r u b e k.

4. května: IV. neděle po Velikonocích.

J e s t B ů h.

Důkazy existence Boží: svět kolem nás, svědomí v nás a Zjevení Boží nad námi.

Z liturgie možno užít evangelia: Co praví Kristus Pán o svém Otci, našem Bohu. Obětování.

11. května: V. neděle po Velikonocích.

B ů h j e v š u d y p ř í t o m n ý.

Jaký užitek z této pravdy: chrání před hříchem, útěcha v utrpení. Jak se cvičit v této pravdě.

Z liturgie evangelium: Co praví Kristus Pán o svém Otci: Všude vyslyší naše prosby. Prosebné dny hlásají všudypřítomnost Boží.

15. května: Nanebevstoupení Páně.

Ježíš Kristus na pravice Boha Otce Králem nebes i země, Králem lidstva, Králem věků budoucích, Králem věčnosti: Jest i mým Králem.

18. května: VI. neděle po Velikonocích.

Bůh je milosrdný.

Toho důkazem je každý oltář, křtitelnice, zpovědnice, hřbitov, každý kříž. I my máme být milosrdní.

Z liturgie možno užít: Vstup, epištola (poukazuje na naše milosrdenství). K přijímání prosba Krista Pána k Otci za nás.

25. května: Hod Boží svatodušní.

Duch svatý.

Co o něm hlásá Kristus Pán. Kterak máme ctíti Ducha Svatého: věrností k jeho vnuknutí.

1. června: Nejsvětější Trojice.

Věroučné vysvětlení.

8. června: II. neděle po Sv. Duchu.

Svatá Církev katolická.

Jejím zakladatelem je Kristus Pán, zůstává její Hlavou a pokračuje v ní ve svém trojím úřadě.

15. června: III. neděle po Sv. Duchu.

Známky pravé Církve.

Svatá. (Zvláště možno zdůraznit po svátku Nejsv. Srdce lásku v katolické Církvi.)

Z liturgie možno užít evangelia: Kristova láska v Církvi objímá všechny i hříšníky.

22. června: IV. neděle po Sv. Duchu.

Lidský (nesvatý) prvek v Církvi.

Církev se skládá z lidí, proto chyby a hříchy v Církvi. Církev je pro hříšníky jako Kristus přišel spasit, co bylo zahynulo.

Ale Kristus Pán zůstává ve své Církvi: prvek Božský.

29. června: V. neděle po Sv. Duchu.

Známky pravé Církve.

O b e c n á — oproti církvím národním.

NAŠE SOUTĚŽ: Kázání na svrchu uvedená témata nutno zaslati redaktorovi nejpozději do 5. února (prvních pět), ostatní do 5. března t. r. Nejlepší ze zaslaných kázání budou uveřejněna a honorována.

KATECHETA má nutně býti katolickou osobností. Chceme tím říci, že musí míti katolický charakter. Osobnost a charakter jsou pojmy pro trvalý stav, nikoliv pro přechodné úkony.

P. Dr. J. Ev. Urban: Učení víry.

Jules Carles :

DĚDIČNOST A VÝCHOVA.

Podle některých moralistů rodí se člověk dobrý, ale společnost ho kazí; podle jiných rodí se člověk zlý a veškerá práce výchovy spočívá v tom, aby tyto zvrhlé sklony byly umrtveny.

Je jasné, že pravda není v žádné z těchto domněnek, jež zastávají vychovatelé v důsledku své povahy nebo okamžité nálady. Život se nepodrobuje podobnému hromadnému utřídňování: je daleko rozrůzněnější a odstíněnější. Člověk tvoří jakýsi souhrn, v němž jsou obsaženy a projevují se nesčetné prvky, jež nejsou ani dobré ani špatné, nýbrž se takovými stávají podle celku, do něhož vstupují.

Přes svou protichůdnou povahu zdají se tyto dvě teorie shodovat v jednom bodě: že totiž nová živoucí bytost bývá odrůzňována výchovou a že základní vlohy jsou v začátku u všech stejné. Nejsme tak příliš daleko od teorie Helvetiovy, podle něhož všichni lidé se rodí stejni duchem i povahou a jediné rozlišení jedinců se uskutečňuje jen růzností životní zkušenosti.

Toto mínění, samozřejmě mylné, není dnes uznáváno nikým. Je pravda, že všichni jsme stejně lidmi, že naše duše u všech je stejného druhu; ale naše těla jsou rozdílná hned od začátku, stejně jako naše povahy. Dědičný odkaz, jehož se nám dostává od našich rodičů, nás rozrůzňuje a tato začáteční rozdílnost je základem naší rozlišnosti. Příklad pravých dvojčat nám poskytne důkaz.

Jsou dva druhy dvojčat: dvojčata pravá a nepravá. Dvojčata pravá pocházejí z jediného oplodnění vajíčka jediným semenem, ale zárodek se v prvních údobích svého vývoje rozčlenil ještě jednou nebo vícekrát. Nepravá dvojčata pocházejí z více nezávislých, ale více méně čaově blízkých oplodnění, která dala vznik zárodkům vyvinutým v témže čase a v témže organismu. Nepravá dvojčata se nepodobají sobě víc nežli sourozenci, zatím co pravá dvojčata uchovávají vždy mezi sebou nápadnou podobnost, takže mnohdy je nelze ani rozeznat; bývají téhož pohlaví a bývají podrobena stejným nemocem. Což ostatně není překvapující, jestliže od výchozího života se jim dostalo stejného dědičného odkazu.

Je tedy jasné, že lidé jsou v základě rozrůzňováni svou dědičností - a že vychovatel, má-li sebemeně péče o to, aby se přizpůsobil svým svěřencům, a chce-li vykonat dílo trvalé, musí počítat s tímto osobním rozrůzněním, a to nebude moci jinak než biologickým studiem tohoto konkrétního dítěte, jež má před sebou: poznání dědičného odkazu musí být v základě každé opravdové výchovy.

Dědičné dědictví.

Je stav složitější nežli právě toto? Proto pokládáme za nutné, nejprve objasnit pojmy. Co tedy je dědičné dědictví?

Všeobecně můžeme říci, že to je všechno, co dítě dědí - a zdědit může velmi mnoho věcí.

Nejprve rozlišíme - a toto rozlišení pokládáme za podstatné - dvě složky v tomto dědictví: první z nich týká se toho, co nás ustavuje a zakládá; druhá toho, co můžeme sami získat, vlastnit a do určité míry předávat. - První je nám dána, ještě než existujeme, neboť je uzavřena do (toho) semene a do (toho) vajíčka, jež se potkávají, aby vytvořila zárodek, jež vývojem se vybuduje v naše tělo; této složce dáváme jméno dědičnost.

Druhou složku nazýváme prostě dědictvím. Mnohým se může zdát, že je to hledisko čistě hmotné, pole a peníze, všechno, co lze odkazem zanechat dědicům. Ale hledisko duševní zdůrazňuje něco důležitějšího: dětem neodkazujeme pouze živobytí a majetek, nýbrž jim také dáváme těžit z našich zkušeností, učíme je tomu, co známe, usilujeme ušetřit je chyb, jichž jsme se sami dopustili, vyrovnat nedostatky, jež jsme v sobě zjistili - a je to právě v oblasti tohoto duševního dědictví, kde je místo pro výchovu, místo, jehož důležitost nelze dosti zdůraznit.

Dědičnost se přenáší bez možného výběru a dědičné povahy nelze tříbiti tak, aby z podílu byly vyřazeny zlé a uchovány jen dobré; nutně jsme podrobeni této nesmírné loterii, již tvoří každé pohlavní množení; neboť pouze polovina našich chromosomů - 24 z 48 - vniká do každého z gametů a při rozlučování těchto dvojic, z nichž každá je utvářena jedním chromosomem otcovským a jedním mateřským, nikdy není jisto, zda vyjde chromosom otcovský nebo mateřský. Jediný způsob, jímž bychom mohli působit na dědičnost, by byl krajně hrubý: v případě špatného dědičného charakteru zničit celé dědictví, jež jej obsahuje (na příklad sterilisace). Náš vliv na dědičnost není tedy příliš veliký, a vychovatel nemá zřejmě jiné možnosti nežli přijmouti ji takovou, jaká je.

Dědictví naopak, totiž to, co živoucí bytost sama vlastní, a ne to, co ji zakládá a ustavuje, dovoluje nejširší ovlivňování. Nemluvíme tu samozřejmě o dědictví hmotném, jež bývá předávár o odkazem, nýbrž o dědictví duševním a duchovním, jež je oblastí vlastní vychovateli.

Toto dědictví může být nazíráno s dvojí stránky: osobní a sociální. Stránka osobní uzavírá v sobě vše, co spoluutváří naši osobnost, na prvním místě s hlediska morálního, neboť co je osobnějšího než to, čím jsme odpovědní s hledem k dobru nebo ke zlu? Ale patří sem také vytvoření nebo výběr prostředí, v němž se bude naše osobnost vyvíjet, naše odborné zaměření životní, volba budoucího povolání, náš čistě lidský ideál.

Stránka sociální obsahuje vše ostatní, vše, co nám poskytuje společnost s hlediska duchovního nebo hmotného, všechno vědění, celou civilizaci, k níž nás přizývá a jejíž nabytí nám usnadňuje.

První hledisko je samozřejmě nejdůležitější a nejhlubší. Toto dědictví se poněkud podobá dědičnosti, neboť stejně jako zcela

mladý zárodek musí vytvořiti tělo, údy, tvář, oči, atd., právě tak každé dítě musí rys za rysem vytvořit všechny podrobnosti své mravní a lidské osobnosti - a i když je v sebelepším prostředí, jest mu vykonati všechnu tuto práci; je možno mu tento úkol usnadňovat, napomáhat při usměrňování, ale je to ono samo, jež musí kráčet a volit, a i kdyby bylo sebe méně své, vždycky si uchová tajný koutek, kam nikdo nevstoupí. Abychom mluvili jasně, zde je oblast výchovy.

Tato oblast výchovy je mnohem méně osobní, je více sociální. To je druhé hledisko duchovního dědictví, jež některými rysy připomíná dědictví hmotné, neboť bohatství civilisace a všech vědomostí, dávané k dispozici celé veřejnosti, je jako bohatství, jež společnost odkazuje dědictvím každému svému příslušníku, učíc jej zároveň jej užívat.

Rozlišujeme tedy trojí dědictví: hmotné, jež se předává odkazem, sociální, jež se odkazuje vzděláváním, a osobní, jemuž k rozvoji napomáhá výchova. Společnost, jež procesem vzdělávání přejímá starost o dědictví sociální, vždy kontroluje a často omezuje dědictví hmotné, usiluje stále více o řízení výchovy osobní a eugenickými opatřeními dospívá k tomu, že upravuje a bdí nad dědičností samou.

Učitelé jsou pověřeni řízením dědictví sociálního, poněvadž však jde o děti konkrétní a živé, je jim nesnadno omeziti se jen na jejich vzdělávání; má být postavena budova osobnosti a proto je nemožno spokojiti se jen pouhou řemeslnou prací a neposkytnouti podporu zkušené rady.

Nebudeme si dále všímat vlastní dědičnosti, ani dědictví hmotného; budeme studovat základní úkol vychovatelův, jímž je vytvoření osobnosti, a nakonec připojíme několik poznámek o dědictví, jež jsme nazvali sociální.

Problém výchovy.

Dítě není panenskou půdou, jež je uzpůsobena přijmouti každé símě. I když výchově přičítáme všemocnou sílu, není jí všechno možné a je nutno uznat, že výsledky v jednom případě jsou lepší než v druhém.

Po stránce rozumové některé povahy jsou obrazivé, kdežto druhé se snáze pohybují v abstraktnu. Někteří velicí matematikové cítí se doma pouze v algebře, zatímco druzí milují pouze geometrii. Některý žák je velmi nadaný pro vědy přírodní, jiný pro matematiku; bylo by ovšem možno zaměřit jej jinou cestou, než jej vede jeho přirozené nadání, zvláště, kdyby se mu dostalo vynikajícího profesora; ale je jisté, že by nikdy nebyl vynikající, i kdyby měl nejschopnější vůdce! Ti, kteří po stránce rozumové dosahují velkých věcí, byli vždy uváděni na cestu, která jim odpovídala nebo konečně ji našli sami, nebylo-li již pozdě.

Básníkem se člověk rodí, řečníkem se stává, říká přísloví. Je to

jen částečně pravda a neznamená to, že by veliký básník se nemusil učit technice básnictví, kdežto řečníkem by se mohl stát kdokoliv, kdyby chtěl, ať by jeho vzezření nebo hlasivky byly jakékoliv. Řečníkem se člověk stejně rodí, jako básníkem, to znamená, že si při narození přináší vlastnosti, které jsou s to vytvořit velkého řečníka, budou-li správně pěstovány.

Kolika lidem je vyznačena cesta, na níž by se mohli ctát vynikajícími, kdyby okolnosti a výchova jim napomáhaly. Kolik lidí s mimořádným nadáním básnickým nebo hudebním zůstalo analfabety a skončilo svůj život na zapadlé vesnici. Dobří vychovatelé netvoří genie, ale často je objevují a uvádějí na pravou cestu, jež na ně čeká. Kolik lidských schopností zachránili nebo promarnili vychovatelé. Který z opravdových vychovatelů v některém dni, ve chvíli kdy, jsou k němu obráceny důvěřivé a tázavé zraky dětské, sníci o budoucnosti, nepocítil, jak jej tíží hrozná odpovědnost? Povinnost promluvit, naznačit perspektivy a osobní cíl, rozhodnout o celé budoucnosti. Kdo neváhá, nežli rozhodne? Kdo nezakouší určitou úzkost při slovech, jež pronáší, jež budou rozhodující, jež budou mít konečnou platnost? Nezdálo se vám nikdy, že se vás zmocňuje závrať, nežádali jste o odklad, neodpověděli jste snad neurčitě něco o šalebné všednosti ideálu nebo o nutnosti mítí jej? Nepředložili jste jich několik a neodvázili se rozhodnout, ačkoli jste byli právě o to žádáni?

Úloha usměrňujícího činitele je velmi jemná, zvláště nejde-li o prostou radu, zvláště má-li zaměření nabýt vrchu, poněvadž ukládá podmínky, jež znemožňují každou jinou budoucnost, nebo poněvadž touhy a sny navždy obrací k ideálu, přijatému dobrovolně a s nadšením. Schopnosti dítěte nejsou neomezené, ani jeho cíle, jichž může dosáti: musíme mít aspoň nejasnou bázeň, abychom nezmarili toto založení tím, že bychom je zamířili k nedosažitelnému cíli . . .

Také po stránce mravní liší se schopnosti každého jednotlivce; problém zde je ještě jemnější, neboť jsou ještě jiná povolání než profesura matematiky a ten, kdo není nadán pro tento obor vědění, může si snadno zvolit jiný; ale mravní zákon nedovoluje výjimky a vyžaduje, aby byl zachováván všemi a každým. Ale právě zde se vynořuje závažná otázka.

S v o b o d a v ů l e .

Poněvadž se jedinci rozrůznují dědičností, jejich možnosti činnosti jsou alespoň částečně omezené. Existuje ještě svoboda vůle, když tolik cest je uzavřeno?

Každý je svébytně odlišen svým dědičným dědictvím; ale nedovoluje snad toto dědictví, z něhož můžeme vysuzovat na barvu očí a šířku obočí, také předvídat celou morální budoucnost? A nemohl by ten, kdo je dokonale znal, vytušiti také budoucí způsob jednání tohoto zárodku, všechna jeho mravní rozhodnutí, která učiní za svého života?

Zaleťme v mysli do 17. století, do doby, kdy byly objeveny první drobnohledy, které badatelům přírody odhalily celý nový neznámý svět. R. 1669 v Neapoli biolog Malpighi objevil ve slepičím vajíčku, které nebylo ještě nasazeno, malý zárodek, v němž pak se mu zdálo rozpoznávat zdrobnělé jednotlivé části budoucího živočicha. Tento objev zavedl biologii na čas na podivné cesty. Začalo se věřit, že části těla existují stále, že jsou již ve vajíčku hotovy, že existují již v nejnižších částicích, z nichž má vajíčko vzniknout: že jejich nepatrná velikost není postižitelná našim smyslem, přesto však, že již existují ve své vlastní podobě a stačí, aby vyrostly a staly se viditelnými. . . Každá živočišná podoba byla by tedy vývojem, objevováním se neměnné podoby, jež existovala odedávna, od začátku světa, jak se odvážil tvrdit Leibnitz, který do Adama umísťoval všechna minulá, přítomná a budoucí ústrojenství lidská; budoucnost nemůže přinést nic podstatného, poněvadž vše je hotovo při samém východisku. To je pověstná theorie o preformaci a o vzájemném prolínání zárodků, theorie, jejichž blud biologové brzy poznali, která však v té nebo v oné podobě neustále svádí lidského ducha, který tak nepadno chápe začátek, a tak miluje souvislost, jež mu dovoluje vyvozovat a předvídat.

Zdaž se k této preformaci neuchylují někteří z našich současníků, když se domnívají, že všechna mravní rozhodnutí, jež jedince zavazují, jsou předurčena jeho fysiologií a v důsledku toho přísně závisejí na jeho dědičném dědictví. V tomto dědictví by byla tedy vryta celá morální budoucnost a čas by pouze zjevoval to, co existovalo již obsaženo v zárodečných možnostech. Příští výboje vědy nám bezpochyby dovolí jednoho dne rozluštit tuto budoucnost v chromosomech a genách. Za takových okolností, před takovým činem musíme volit podle svého osobního založení, a toto založení nám často prakticky znemožňuje tu neb onu volbu, jež je možná našemu bližnímu; ten neb onen skutek, jež on vykoná beze všech obtíží, nebude na náš dosah. A čím se v takovém případě stane svoboda vůle? Lombroso tvrdil a po něm tvrdí i jiní, i když s četnými odstíny, že skladba těla utřídí lidi po stránce morální a že lze s jistotou předpovědět, kteří z nich budou zločinci, zločinci od narození, kteří budou páchat zločiny bez výčitek svědomí, bez možnosti jednat jinak. I mimo tyto krajní případy, poněvadž naše „geny“ se předávají neměnné dalším pokolením a poněvadž jejich vliv se uplatňuje na naši anatomii a na naši fysiologii, na nichž závisí naše založení, a tedy také naše povaha, je jasné, že nemáme svobodnou vůli.

Tato běžná námitka proti svobodě vůle, jíž po libosti používají advokáti, aby obhájili své klienty, spočívá na trojím bludu.

První blud je obsažen v přesvědčení, že svoboda vůle musí být úplná, abychom mohli o svobodě vůbec mluvit a že je ke svobodě nutno moci činit vše, co chceme a jediné to, co chceme.

Taková svoboda samozřejmě v člověku neexistuje a můžeme říci,

že nebyla nikdy uznávána ani samými moralisty, kteří od lidského činu přesně odlišují první reakci, začátek činu, v němž se projevuje naše založení. Všichni prohlašují, že tato reakce nezáleží na nás, nýbrž na našich hormonech, krátce na našem dědičném dědictví. Jednáme tedy dříve, než jsme uvažovali a dokonce dříve než jsme si uvědomili svou činnost, ale brzy zasáhne svědomí a nám je umožněno vzít do ruky tuto činnost, jež započala - mohli bychom takřka říci bez nás, kdybychom jako Deskartes odlučovali duši (já, totiž naši duši) od našeho těla.

Naše svoboda se neuplatňuje ve světě abstraktním, nýbrž konkrétním a musí tedy počítat s přesnými danými skutečnostmi.

Druhý blud pochází odtud, že se morálně příliš posuzuje podle zákona a nikoliv podle svědomí. Chce-li zákonodárce zavést určitý zákon, musí vytvořit jeho přesné a jasné znění; morálka pak spočívá na oficielní hierarchii hodnot, která umísťuje určitý čin výše nežli druhý, pokud ovšem všechny okolnosti zůstávají stejné.

Ale je nesnadno ocenit okolnosti, zvláště jsou-li to okolnosti vnitřní; a tak se nám přihází, že určitý skutek posuzujeme a odsuzujeme jako špatný podle této stupnice, již pokládáme za absolutní, ale nebereme zřetel na svědomí toho, kdo tento skutek učinil. Upadáme tak do oné chyby, před níž moralisté varují, když mluví o nerozvážených úsudcích. Určitý kon může být záslužný, ač se nám na první pohled zdá býti špatným; a není třeba být jemným psychologem, abychom se o tom přesvědčili.

Třetím nejpodstatnějším bludem je nesprávný pojem svobody. Činnost je věc složitá, která do své jednoty začleňuje nesčetné složky.

Jestliže jedu autem, všechno uvnitř vozidla a motoru se děje podle nejprísnejšího determinismu. Spalování plynů a pohyb pístů se dá dokonale předvídat, stejně jako působení volantů na kola; nic se neděje náhodou, nic není spontánního, a proto právě se cítím mnohem svobodnějším a více pánem svých pohybů v autě nežli na koni, neboť kůň, zvláště není-li dokonale zkrocen a vycvičen, může mít nepředvídané vzněty, jež jsou u vozidla nemožné. Vůz nepojede nikam, kam jej nebudu řídit, kdežto kůň mne může nést, kam bych já nechtěl. V autě jsem zcela odpovědný za cestu, již se dávám, kdežto na koni za cestu, již se dávám zcela odpovědný být nemohu. Zuzitkování zevního světa k dosažení mých cílů je možné jen v té míře, v jaké on se řídí determinismem, jehož zákony já znám. Pán továrny je tím svobodnější v uskutečňování svých plánů, čím slepěji úředníci a dělníci dbají jeho výpočtů a pokynů.

Genetikové soudí, že svoboda neexistuje, poněvadž můžeme seznat determinismus všech prvků, které ona uvádí v činnost; na příklad: tento hormon, který závisí na určitém genu působí, že máme takové založení. Je-li dovoleno užití přirovnání příliš dualistického, řekli bychom, že náš organismus je stroj, tak dokonale vybavený, že je způsobilý jít bez zásahu vůle. Při styku s hrubou

silou reaguje dříve než svobodná vůle může zasáhnout a známe-li dobře tento organismus, můžeme tuto reakci předvídat; co však nemůžeme předvídat je pokračování činnosti, a to, co se stane, jakmile začne účinkovat vědomí a jakmile dovolí usměrňování činnosti.

V řádě morálním všechno závisí na tomto usměrňování, na tomto ustředování všech složek a všech sil lidských. Pohyb ruky může být úplně stejný při činu dobrém i zlém; všechno závisí na cíli, k němuž je zaměřena činnost, jejíž složkou je.

Dědičnost není nikterak proti svobodě a proti odpovědnosti, i když je může jaksí omezovat. Jsem svobodný a mohu se tedy dostat do sousedního města, i když jako dopravní prostředek mám pouze kolo nebo auto nebo vlak. Má svoboda je úplná, jakmile mám určitý prostředek; ale je podstatné, abych znal prostředky, jež mám k dispozici, a cestu, jíž se mohu dát. Ten, kdo by chtěl usuzovat jen abstraktně a počítat pouze s potřebnou dobou, vydával by se v nebezpečí, že bude příliš shovívavý k tomu, kdo má nejmodernější prostředky, a velmi přísný k tomu, který toho všeho zbaven vydal by se odvážně na cestu pěšky.

Jediné přesné vědomosti o dědičnosti nás obeznámí s individuálními prostředky a možnými cestami. A to nás vede k tomu, abychom s hlediska biologického uvažovali o úkolu vychovatelově.

Osobitost dítěte.

První povinností vychovatelovou je, aby si zjistil osobité založení svého svěřence. Doznejme ihned, že to není snadné.

Mnohý vychovatel se spokojí příliš často s klasickými metodami, které jsou „vyzkoušené“, které jsou „jak ušité na mládež“. Dobří lékaři opakují, že neexistují nemoci, nýbrž nemocní; stejně tak pro pravého vychovatele neexistuje dětství, nýbrž děti. Genetika objevujíc nám nekonečnou rozmanitost dědičných dědictví nutně nás vede k tomu přesvědčení, že bychom mezi nesčetným počtem dětí nenašli ani dvě stejné; každé uskutečňuje složení odlišné od druhých, zvláštní soubor, který má své schopnosti a možnosti a své vlastní reakce.

První povinností vychovatele tedy bude, aby uznal tuto osobitost a nemá-li čas nebo možnost ji proniknout, nebude ji příliš uvádět pod všeobecné pravidlo. Jestliže nemůžeme rozrůznit své metody pro každého jedince, nebudeme všechny podrobovat témuž vymezenému a omezenému ideálu, i kdyby byl sebe dokonalejší a nebudeme na duši dítěte obnovovat pokusy attického zločince, který se jmenoval Prokrustes a měl o člověku velmi přesný ideál . . .

Jakmile jsme uznali osobitost dítěte, musíme usilovat o to, abychom poznali, jaké je. Ještě jednou připomínáme, že jest se varovat jednoduchých a jasných rámců a formulek. Ani v pojednáních psychologických ani v příručkách pedagogických nescházejí různá třídění. Neboť bylo velmi brzy seznáno, že se všemi dětmi nelze na-

kládat stejným způsobem: je to rozdělení staré už dva tisíce let, které povahy rozděluje podle letor nebo třídění moderní podle psychologie nebo stavby těla. Podle míry, již tato třídění ponoukají vychovatele k tomu, aby střídali své výchovné metody a nezacházeli s dětmi stejným způsobem; doporučujeme je, neboť v tomto ohledu musíme raditi vše, co napomáhá k takovému rozlišování. Ale připomeňme, že tyto metody nepředstavují pouze výhody. Mnozí vychovatelé si myslí, že uskutečnili dostatečné úsilí přizpůsobovací a že nemusejí jít dále, když jich použili. Mají tři nebo čtyři metody a používají té či oné podle skupiny, do níž dítě zařadí. Bergson má pravdu, když říká, že naše inteligence není stvořena k tomu, aby byla utvářena měnivým a odstínovaným životem; upadáme vždy do strohých poznatků a odstíny mizejí v jemnosti pojmů.

Osobitost kohokoliv, jestliže ji zkoumáme zblízka, nesestupuje do žádné třídy, do níž se zdálo možno ji zařadit. Každé dědičné dědictví je jedinečným souhrnem, tak odlišným od druhých, jako kterákoliv stránka textu od kterékoliv jiné. Genetika nám dovoluje poněkud proniknout do tohoto souhrnu. Tento rys pochází od otce, jiný od matky, další od praoce, tato přednost nebo vada prozrazuje otce, atd. Dokud jsme nepronikli tuto oblast, neznáme dítě.

Profesor, jehož rukama projde ročně dvacet dětí, nemůže takto studovat každé zvlášť. Ale tato práce se mu patrně ukládá aspoň pro některé, zvláště pro ty, které neprospívají, které jsou obětí metod klasických. Tato práce je méně naléhavá pro žáky dobré, kteří se celkem přizpůsobují běžným metodám; ale neprospívali by více, kdyby jim bylo více věnováno?

Některým učitelům se vytýká, že nepodporují nejlepší, nýbrž jen střední nebo poslední. Tato výtka je po určité stránce doporučením, neboť rodiče jsou jisti, že se učitel bude zabývat jejich dítětem, když mu je svěřili a že je k něčemu přivede, i když není tak nadané.

Naopak se vytýká některým učitelům, že se věnují pouze nejnadanějším. Profesori přednášejí jen pro ně a ostatní nechávají sledovat, jak dovedou. Hledají ne množství, nýbrž jakost úspěchu a tak se spokojují s tím, že se věnují jen několika nadaným jedincům, kteří vyniknou při zkouškách.

Tyto dvě metody jsou výborné samy o sobě, ale jsou špatné, používá-li se některé výlučně! První, protože se při ní vlivem praktického postupu a pedagogických předpisů zapomíná na osobnost dítěte; druhá, protože, jestliže je věnována pozornost osobnostem, jde jen o několik jedinců, a druzí jsou zanedbáváni.

Plány do budoucnosti.

Bylo by ideálem výchovy znáti celou oblast a mít pro každého přesný plán. Vytýčit životní plán, i když osobnost dítěte je dostatečně známá, není snadným úkolem. Může být dobře zosnován

někým jiným než rodiči? Myslíme, že ano, ale zdá se nám, že by to bylo velmi nesnadné bez úzké spolupráce učitelů s rodiči.

Odborné zaměření zabraňuje nedopatření a usměrnění dítěte k nedosažitelnému cíli, ale jeho vyjádření je pouze záporné nebo omezující: nejčastěji, aby zůstalo ve své úloze, spokojuje se po stručném zkoumání tím, že naznačí překážky nebo snadnost hlavních životních drah, o něž jde. Místo, aby třídilo jedince podle založení, třídí je podle možných nebo nemožných životních drah, při čemž na volbu působí hospodářské poměry nebo přání rodičů.

Úkol vychovatelův je přesnější a kladnější: má nazírat na nikoliv možná povolání, nýbrž dítě, a když skončil soupis jeho schopností, vytyčit plán právě na základě těchto schopností. Jde o to, aby z objeveného materiálu byl sestaven nikoliv jakýkoliv stroj, stroj, který zužitkovává vše, nikoliv stroj, který vybírá pouze některé složky, aby uskutečnil plán, který je snad přijatelný, ale není plánem, který se přímo vnučuje.

Kolikrát rodiče z lásky k dítěti, aby se mělo lépe než oni, vybrali pro ně povolání, které málo nebo vůbec nepočítá s jeho schopnostmi. Kdo z nás nezná rodiče, kteří usilují dostat dítě na tu neb onu vysokou školu. Tak se jim ta škola líbí, že se syn musí připravit na přijímací zkoušku, i když k tomu nemá chuť. Ždá se, že si vzpomínají na svůj nezdar a nyní by chtěli mít úspěch a vnučují nakonec svůj promarněný sen svému dítěti. Je to k dobru dítěte?

Vzpomínám na jednoho ze svých žáků, jenž se vyznačoval dobrou vůlí, nadšením a praktickými schopnostmi. Byl posledním ve třídě, protože latina a řečtina byly pro něj uzavřeným světem. Jeho rodiče, cukráři, chtěli stůj co stůj, aby vykonal klasická studia. Bylo to ovšem bezúspěšné. Když se vrátil do normálního života a do prostředí, jemuž byl mimořádně přizpůsoben, jeho nadání se projevilo: byl na své dráze životní.

Povolání nelze vnučovat z vnějšku, snad podle přání rodičů nebo podle poměrů sociálních! Je nutno počítat s dítětem samým především a nepředstavovat a nevnučovat mu ideál, jehož není s to dosáhnouti. Kolik životů je takto zničeno.

Podobně nesmí být dítěti předkládán nejlepší možný ideál, ideál, jež by všichni uznali za nejlepší. Kdyby tomu tak bylo, byl by jen jediný ideál, jež by každý musel volit, a ti, kteří by se pro něj rozhodli, byli by nezbabělci nebo pobloudilci.

Každý člověk má své vlastní prostředky . . . a jeho ideál je podmíněný jeho založením a dědičností. Tento zřený ideál není nikdy přesně ideálem někoho druhého. Život lidský je neprobádaným dobrodružstvím.

N e b e z p e č í .

Cílem vychovatelovým nesmí nikdy být děti zařadit, nýbrž každé usměrnit v jeho linii. Společnost nikdy nemůže nic získat uváděním svých členů na stejnorodé jednotky. Továrna by zanikla, kdyby

všem dělníkům bylo doporučeno, aby dělali stejnou práci. Továrna je tím lepší a tím schopnější vykonávat své dílo, čím její dělníci jsou odborněji školeni v rozmanitých odvětvích. Právě na jejich různosti spočívá schopnost a jednota továrny.

Zitřejší společnost bude tím schopnější života a tím životnější, čím více možností poskytne jednotlivcům, aby uskutečnili své osobní určení. Jedině válka předpokládá poměrně malou možnost specialisace, jež je nahrazena přísnou kázní pod vedením hlavy státu. Moderní společnost nás děsí svým úsilím o stejnorodost, poněvadž za tímto úsilím necítíme širý lidský sen, nýbrž vůli posílit určitou stranu. Zdá se, že lidská osobnost má zaniknout a sloučit se jako oběť reakce proti individualismu a liberalismu. Vychovatel hodný tohoto jména musí chránit lidskou osobnost a nikdo toho není schopen tak, jako on.

Vedle této hrubé a neodlišující výchovy, která láme rodící se osobnosti, je výchova slabá klamným předstíráním, že je nechává rozvíjet se, neodvažuje se je usměrňovat. Obvyčně jde o rodiče bez odvahy a předvídavosti, kteří, aby ani sebemeně nezarmoutili své dítě - velmi často jedináčka - neodvažují se mu odpírat v jeho rozmarech. Celá budoucnost je obětována chvilkovému uspokojení. Tyto zhýčkané děti budou v řadě morálním troskami, obětmi krátkozrakého sobectví svých prvních vychovatelů. - Je to tak snadné nechat volnost a tak nevděčné někdy kárat s hledem na budoucnost, již dítě nevidí.

V této linii nedostatečné výchovy docházíme k dětem provinilcům a budoucím zločincům. Statistiky nezvratně dokázaly, že všem zločincům se dostalo špatného vychování nebo vůbec žádného vychování, což je totéž ve světě, jenž oplývá špatnými příklady, zatím co dobré jsou méně viditelné a často také méně přitažlivé. Z materiálu odkázaného dědičností bylo by snad možno postavit krásnou budovu, jak dokazují některé konverse, ale tito mladí lidé zaměřili svůj dynamismus podle prvního popudu. Tak je možno stát se zločincem, nikoliv na základě dědičnosti nýbrž zaměřením této dědičnosti.

Když po prvé dojde k morální volbě, tu nabyté zlé zvyky znesnadňují nebo téměř znemožňují správný směr. Úkol vychovatelův začíná před věkem rozumu, neboť není to pouze rozum, který určuje směr.

Dědictví sociální.

Jedná se o dědictví, jež nám předává společnost. Hmotné dědictví civilisace, morální dědictví tradic a duchovní dědictví vzdělanosti, v němž se má na prvním místě uplatňovat úsilí vychovatelovo.

Nescházejí programy, jež vypočítávají, co všechno se mají žáci učit. Vychovatel se bude snažit, aby jim usnadnil přijímání této duševní potrawy rozmanitými způsoby, jak vyžaduje různost žáků;

ale všichni jsou vedeni k témuž cíli, jenž je většinou konkretisován závěrečnou zkouškou. Zde jde o to, aby dítě bylo ponořeno do širokého proudu věd! Ale ideálem vzdělání není osobnost dítěte, to je humanismus.

V této široké oblasti kultury bude se moci podle jeho libosti rozvinouti osobní ideál; a tato kultura je do určité míry stejná pro všechny; aspoň by měla být, neboť kdo může popřít, že je člověkem a nepřijmout klasický ideál.

Homo sum: humani nihil alienum a me puto. Nic tedy z toho co je lidské, nemůže nám být cizí. Nic z toho, co zajímá lidstvo, co rozněcuje naši generaci, nemůžeme hodit přes palubu. Opravdový humanista musí vycházet ze své doby a žít se svou dobou.

Každá generace má své nadšení a své vášně. Má své objevy. Nové prvky se připojují ke společnému dědictví civilisace, prvky jež vychovatelé sjednocují, slučují.

Stále více přibývá těchto přínosů a přibývá jich tím rychleji, čím více pokračujeme; a naši moderní vychovatelé mají dojem, že jsou stále víc a více zaplavováni a odmítají pokrok, někdy ze strachu, že ono nesmírné a ctihodné dědictví je překonáváno.

Opravdu oblužující problém. Hle, celá civilisace, která utvářela naše mládí a která nám přichází prostřednictvím tisícileté tradice, obtížena tíhou minulých věků. Ohromná duchovní lavina, která nechce zapomenout na nic podstatného, náhle nám zjevuje smysl dějin.

Podívaná na toto souručenství, na toto anonymní a živé účastenství na lidském pokroku se ozařuje nadlidskou krásou - a jako Pascal nevidíme měnící se pokolení lidí, nýbrž lidstvo, jež stárne . . . Nikoliv, nestárne, jeho stoupající křivka vzdoruje budoucnosti a stoupá stále a stále rychleji, strhující pokolení v závratný vír, který tak předstihuje naše nadšení a naše sny, že někteří se nemohou ubránit, aby jej neoznačili za chorobný.

Ponořen do tohoto nesmírného proudu musí vychovatel uvažovat a volit, aby se varoval příliš výbušného planutí pro zkamenělý kult minulosti. Na něm spočívá veškerá odpovědnost za sociální dědictví a pokrok lidstva.

Je pravdou, že nic získaného se nedědí, že každé pokolení a každý jedinec musí si sám vydobýt všechno své bohatství a že vychází z téhož východiska, z něhož vyšli první lidé . . . A proto úloha vychovatele nabývá mimořádné důležitosti.

Jestliže dědičné dědictví v proudu věků pokračuje, pak vděčí za tento pokrok vychovateli. Rodiče odkazují toto dědictví, tento základní materiál budoucího dospělého člověka, společnost poskytuje poklad svých tisíciletých zisků, z něhož vyučování čerpá plnými rukama . . . A tu se vychovateli vnucuje nejvyšší úkol, aby vytvořil lepší budoucnost, aby vychoval člověka.

(Z revue „Pedagogie et culture” přeložil F. X. Juránek).

H. de Greeve :

POTOM ZLAČNĚL. (Mat. 4, 2.)

Na I. neděli postní.

Nikdo nebude popírati, že v tomto evangeliu je hodně dramatického. Je krátké a mohutné, jako zpráva o loupežném přepadení Ježíše Satanem.

Třemi pádnými údery jako ranami šavli je Satan položen na zem. Třikráte ostřím blesku zasáhla jej rána „Scriptum est, psáno jest.“ Jako zpráskaný a zkopaný pes plazil se odtud a zmizel.

Nejobyčejnější zjev - hlad - byl mu záminkou, aby Ježíše pokoušel. Hlad! Každé pokušení je hlad. Všichni lidé jsou v určitou dobu hladoví „beggars of life“ žebráci o život. Každého dne se modlí svůj Otčenáš, když prosí nebe o každodenní chléb, neboť mají hlad po bohatství, hlad po nadbytku, hlad po nádhře, hlad po ženách, hlad po ilusích, hlad po sensacích. Potom prohýří život po boku Satana, největšího a nejobratnějšího šejdíře, jakého kdy svět poznal. Běže je s sebou do divadla nebo do kina, a oni sní o lásce. Vráť se domů a jsou nespokojeni se svým osudem, neboť jejich prosté zařízení nesnese porovnání s pohádkovými salony Hollywoodu.

U otevřené pokladny vypravuje pokladníkovi o přepychu na Riviere a u nemocné ženy kouzlí muži svůdné linie kvetoucí krasavice.

Krista postavil na cimbuří chrámu a na vysokou horu; jiné staví před okna marnotratně zařízených příbytků a dává jim vyslati pohled do vnitřku, nebo v jejich fantasii je vede do dusné atmosféry nočního života. Hýbá se v nich hlad po životě. Svůj Otčenáš se modlí za život.

Ale to všechno není jediným a výhradním obsahem života. Proto k nim volá Ježíš: Ne samým chlebem živ je člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích. Každým slovem. Z Božích slov je si tedy možno pohodlně vybrati. Takoví jsou lidé: přejí si sice to, o čem psal svatý Pavel: „Co ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo,“ ale o utrpení tohoto času nechtějí ani slyšet. Chtějí sice obdržeti stonásobek a tisícinásobek, ale nikoliv darovati doušek čisté vody chudým. Chtějí sice vstoupiti do království Božího, ale ne odívati nahé a sytiti hladové.

Ano, Satan je obratný a chytrý pokušitel. Nedopřává klidu a vrací se zpět jako neodbytný čachrář, jen abychom ustoupili od rozhodného odvolávání na Boží slovo a vůli: „Scriptum est, psáno jest.“

Před touto ranou bičem se krčí: před vědomím povinnosti, před bezvýhradnou vůlí k přimosti a dokonalé věrnosti v zachovávání přikázání.

Obsah tohoto Otčenáše opatří nám každodenní chléb, který utiší každý hlad. Vraťme se k prostotě celého života a každého slova, které vychází z úst Božích. - Jakmile satan zmizel, cítíme uklidňující a útěchyplnou přítomnost andělů, kteří spěchají, aby nám sloužili.

PANE, DOBŘE JE NÁM ZDE BÝTI. (Mat. 17, 4.)

Na II. neděli postní.

Je vždy úžasné, když vidíme, jak se lidé tak samozřejmě stejně chovají k událostem. Je-li na př. někdo bohat, má-li útulný, příjemný a především pohostinný dům, přísahají mu jeho přátelé při slavnostní hostině v nadšených přípitcích věčné přátelství. Jakmile však je nucen se omeziti, vřelost a srdečnost znatelně ochladne. Přátelství, které přináší velké oběti, je velmi, velmi řídké.

V tomto ohledu je dnešní evangelium nanejvýš poučné. Jak je nám událost líčena, tak se musela i psychologicky udáti: u lidí, kteří tomu nezvykli a kteří jistě ještě nikdy nic tak mocného nezažili, jako teď na Táboře, a jimž se tu daří, jak srdce ráčí, takže jako praví a střízliví šosáci - úplně šosácky - jak málo přispějí, stejně tak by nejraději slovo obrátili ve skutek; a domnívají se: tak by to mělo jíti dále; proč bychom měli opět zpět do shonu tam dole, když za tytéž peníze to můžeme míti zde právě tak dobré. Pane, jestliže chceš, postavíme zde tři stánky . . .

Jest docela přirozené, oni byli nejen doslova, ale i myšlenkově v oblacích. To bylo podle jejich názoru jedině správné a rozumné se samo sebou, že ti tři ve své lásce ještě tak nedokonalí šosáci ve svém instinktivním sobectví hleděli svůj silně prospěchářský návrh uvésti ve skutek. Jejich přátelství nešlo do hloubky, jak ostatně u mnohých lidí zůstává při povrchu a závisí na penězích, dobrém zaopatření, stavu a blahobytu. Ano, u tohoto oslaveného Krista na Táboru bylo dobré bydlení; od toho se nemohlo nikdy dosti obdržeti. V úctě, obdivu a nadšení dívají se na něho.

Brzo však se zářící obraz zatáhne chmurnými stíny.

Ježíš je běže opět s sebou, ale nikoliv do výše, nýbrž do hloubky. Na místo hory oslavení nastupuje jeskyně smrtelné úzkosti. Všechna sláva je pryč, všechna vznešenost zmizela. Na zemi, před jejich očima, svíjí se smrtelně bledý člověk, který se chvěje a třese; člověk, který naříká a sténá - a jejich přátelství, jejich obdivu a nadšení je konec. Už nemyslí na stavbu tří stánků, ani řeči není už o tom, že by s ním chtěli zůstat v Getsemanské jeskyni. Už s ním nepokleknou. Ani je nenapadne, aby s ním bděli, nýbrž docela klidně upadají do spánku. Ve slušné společnosti by se neodvážili ani zívnouti. Ale teď, kdy všechna lesk je pryč, usínají s klidnou myslí a brzy se dají jako vyplašení zajci na útěk.

Tato hra se opakuje posud denně. Dokud se lidem daří dobře, dokud se Ježíš stará, dokud je v rodině blahobytný, je mnoho zbož-

ných, je mnoho těch, kteří se modlí, kteří své děti dobře vychovávají a vše z jeho ruky přijímají, což je ostatně lehké; jestliže se ale dostaví starosti, jsou stánky strhány, důvěra je vypověděna a Kristus zůstane sám a opuštěn ve své noci utrpení.

(Přeložil P. Antonín Chramosta).

Doklady a příklady.

Aš na frontě poznali sílu modlitby. - Za první války světové (v r. 1914-18) dostala vznešená dáma - evangelička od svých dvou synů z fronty jednou dopis, nad kterým se velmi zamyslela, a také rozrušila. Četla tam: „Milá maminko! Dala jsi nás naučit všemu možnému: cizím řečem, matematice, hudbě, uměleckému malřství, tanci atd. jen jednomu jsi nás nenaučila: modlitbě! Zde na frontě vidíme kolem sebe hodně kamarádů, jak se modlí. V modlitbě nalézají sílu a důvěru. Jen my dva bratři neumíme se modlit. Nikdy v životě jsme nepoznali ducha a požehnaní modlitby. Jak jsme ubozí!“ Brzy potom se strhla v onom úseku fronty bitva a oba dva bratři padli. Ubohá matka hledala pak ve svém bolu u svého pastora posilu a útěchu. Hledala však marně. Na své otázky nedostala od pastora žádné uspokojivé odpovědi. Nakonec se nervově úplně zhroutila a musila se dlouho léčit. Pak se odvrátila od své evangelické církve, dala se poučit o katolické víře a potom byla do církve katolické také přijata. V katolické církvi našla uklidnění a sama řekla proč: „Zde se mohu aspoň modlit za spásu duší svých synů.“ - Opravdu, ubohý je ten, kdo v těžkých chvílích života nedovede čerpat sílu v modlitbě.

Tšk.

Příklad Viktorie Kappové. - V předměstí Bruselu žila děvčata velmi lehkomyšlně. Prostředí tovární a velkoměstské vůbec se svými špatnými stránkami působilo na ně velmi neblaze. Bylo učiněno více pokusů vniknout mezi ně a dostat je na lepší cestu. Všechno bylo bezvýsledné. Tu se dala pokřtít a vstoupila do katolické církve ušlechtilá dívka Viktorie Kappová. S nevýslovnou lítostí pozorovala, jak tak mnoho dívek se řítí po nakloněné rovině do propasti zkáry. Řekla si rozhodně: tak dále to jít nemůže. Pozorovala, že kněží se mohou ztěžít mezi ně dostat a jejich život obrátit jiným směrem. Pochopila, že zde nepomůže pouhé kritizování, odsuzování anebo nářek nad zkažeností. Rozhodla se k činu. Začala pracovat mezi dívkami sama. Práce se pomalu ujímala. Vychovála si pomocnice a zvláště se snažila, aby si získala pomocnice z továrních dělnic, které měly plnou důvěru svých družek. Od té chvíle se začalo ukazovat ovoce této práce. Tyto apoštolky - dělnice - měly plnou důvěru svých spoludělnic, neboť konaly s nimi tutéž práci, žily ve stejném prostředí, prodělávaly tytéž těžkosti. Proto mohly jim lépe rozumět, lépe poznávaly nebezpečí, proti kterým nutno působit, a také mohly promluvit vhodné slovo v pravý čas. A je právě zásluhou Viktorie Kappové a jejích společnic, že v Bruselu život velkého počtu dívek i dělnických se stal nejen zvěně slušný, ale také opravdu mravný a katolický. Taková práce je nejen nesmírně záslužná, ale také radostná! I tebe čeká mnoho takové radostné práce! Kdy začneš? Neodkládej, začni ještě dnes!

- Tšk.

Pohanské studentky a ty. - Misionář z města Tokia sděluje, že za výlohou obchodu byl vystaven zvláštní obraz. Představoval krásnou dívku, která jde cestou se závanými očima. Cesta odbočovala třemi směry. Jedna odbočka vedla na místo, kde byly symboly tělesných rozkoší. Druhá odbočovala na místo, kde byly odznaky sociální revoluce a třetí vedla do jícnu strašné propasti. Pod tímto obrazem byl nápis: „Mládeži, kam kráčíš?!“ Vystavený obraz budil velkou pozornost. Mnoho se mluvilo a debatovalo o myšlence, kterou obraz vyjadřoval. Tu skupina pohanských studentek z vysoké školy si řekla: „Copak není jiné cesty pro život nás mladých, než cesta tělesných rozkoší, sociální revoluce nebo propast zoufal-

ství?! Ještě je cesta jiná, lepší a krásnější! Je to cesta, kterou jdou naše kolegyně, - katolické křesťanky. Je to cesta za nejdokonalejší a nejkrásnější dívkou, za pannou Marií!" A stala se věc obdivuhodná. Početná skupina pohanských studentek z tamnější vysoké školy založila mezi sebou sdružení jménem „Lilie". Povinností členek je následovat v denním životě vždy a všude na každém místě Pannu Marii tak, jak to vidí u svých katolických kolegyně. Jejich odznakem je lilie nad hvězdami. Podle sdělení misionáře mnoho z členek tohoto mariánského sdružení dalo se důkladněji poučit o katolické víře, aby mohly lépe poznat svůj Ideál - Pannu Marii a daly se pokřtít. Co je ideálem tvým, již pokřtěného mladého muže, katolické dívky? I u nás máme sdružení mladých mužů, dívek a žen, kteří chtějí co nejvíce následovat svůj nejkrásnější Ideál, Neposkvrněnou Pannu a nečistší Matku Marii - jsou to „Mariánské družiny". Je-li „Mariánská družina" v místě tvého pobytu, přihlas se za člena. Není-li, domluv se se stejně smýšlejícími, poraďte se s místním knězem, založte tuto družinu a s radostným nadšením nastupte cestu za tou, která je nejkrásnější mezi dcerami lidskými. Váš příklad musíte strhovat ostatní.

- Tšk.

Raději zemřít než ztratit svatou čistotu! - V chrámu Panny Marie v přímořském městě Nettuno (62 km od Říma), je překrásný náhrobek z karrarského mramoru. Znázorňuje dívku, ležící na zemi, od ní prchá vrah s dýkou, duše dívky se vznáší k nebi a tiskne k sobě lilii. Nahore jí kyne nejčistší Panna, Panna Maria s otevřenou náručí. Kdo očekává pod tímto náhrobkem slavné vzkříšení? Marie Goretti, dvacítiletá mučednice sv. čistoty. Její otec, nádeník zemřel, když jí bylo deset let. Musela hodně pomáhat mamince, aby užívala četnou rodinu. V téměř domě bydlil jiný nádeník, který měl dvacetiletého syna. Tento syn byl úplně zkažený špatnou četbou a špatnými kamarády. Jednou přepadl Mařenku, když byla sama doma a chtěl ji násilím přinutit k hřechu. Dívka nemohla utéci, poněvadž ničema, zamkl dveře, avšak bránila se hrdině. Zároveň volala o pomoc a po chvíli příběhla maminka, která pracovala venku a volání uslyšela. Zatím však ničema ve své zřivosti zasadil dívce osmnáct bodných ran a prchl . . . A maminka pokleká ke své dceruče, která krvácí z tolika ran. Byla však vítězem, neboť do krve bránila lilii svaté čistoty a také ji ubránila. Stalo se to 6. července r. 1902. Byla ještě zapotřena a druhého dne skonala . . . Měla velkou radost z toho, že ještě před smrtí byla přijata do mariánské družiny. Její pohřeb byl tak slavný, že nebylo pamětníka něčeho tak krásného. Byl to pohřeb mučednice svatě čistoty. Děti z celé Itálie sbíraly na její náhrobek. - Bojovala opravdu statečně za sv. čistotu. Měla k tomu sílu, poněvadž se posilňovala sv. přijímáním. Také Duch svatý jí posílil ve sv. biřmování, proto bojovala dobře.

Zdrávas . . . Ve vlaku se setkaly dvě dámy, jedna starší, černě oděná a druhá mladistvá dívka. Ačkoliv se neznaly, rozpředla se mezi nimi záhy důvěrná rozmluva. „Zdá se mi," poznamenala dívka, že máte smutek." „Mám," odpověděla dáma, „ale zvláštní. Byla jsem v klášteře Karmelítek, ale pro nemoc jsem musila vystoupit. To mne velice bolí." „Ale dovolte, takový život, jen se modlit a mlčet a ještě se trýznit, to bych nesnesla. Nevím, jak bych mohla býti bez divadla, bez společnosti, bez zábavy." „Vidím, že jste jiného smýšlení, než já," podotkla dáma. „Smím se ptát, jakého jste zaměstnání?" „Studuji na ústavě učitelce a právě mám před maturitou. Nevím, jak to dopadne, bojím se toho." „Dala bych vám radu: pomodlete se k Panně Marii za osvětlení a za pomoc!" „A co se mám modlit?" „Aspoň jeden Zdrávas!" „To neumím. Modlím se vůbec málo a Pannu Marii netím, jsem evangelička." „Ale slečno, co řekl anděl k Panně Marii, to přeče znáte z bible a co se k tomu přidává je snadné a krásné. Chcete-li, napíši vám Zdrávas na lístek." Studentka neodporovala. Dáma tedy Zdrávas napsala a slečně odevzdala. Ta si jej uschovala a slíbila, že si jej přeče a bude-li se jí zamlouvat, že se ho i pomodlí. A když v příští stanici vystupovala, slíbila jí ještě, že jí sdělí, jak dopadla její maturita. Uplynuly dva týdny a zpráva nepřicházela. Až v třetím týdnu přišel na dámu dopis, kde jí psala: „Zdrávas, který jste mi napsala, jsem si opět a opět četla a před maturitou jsem se jej i modlila a zkušouka dopadla skvěle! I umínla jsem si, že už se ho modlit nepřestanu, ano - slyšte, že se stanu katoličkou!" A co si umínla, také provedla. Bylo to jistě zvláštní řízení Boží, ale ne bez

pomoci Panny Marie. - I tebe bude Panna Maria chránit, když ji budeš upřímně pozdravovat vroucí modlitbou Zdrávas, zvláště modlitbou sv. růžence. S modlitbou růžence nemusíš se bát zkoušek, které tě čekají v životě, ani zkoušky poslední - na soudě Božím. Panna přečistá - ochrana jistá! - Tšk.

Dva mají hlad. „Eucharistické misijní křížové tažení“ je zavedeno také v mnoha misijních čínských. Je podivuhodná obětavost a horlivost dětí, které jako malí misionáři chtějí získat své krajany pro Krista. Misionář P. Mertens vypravuje dojímavý bitevní obrázek z tohoto nekrvavého tažení. Dvanáctiletý křížák Pavel Tchang umínil si obrátit svého otce. Tento se vrátil z města Tientsin, kde pozbyl peněz i víry. Již šest let nevkročil do kostela. Misionář byl právě v obci na výroční misií. Otec však na kázání a pobožnosti vůbec nechodil. Co se Pavel namedlil, kolik obětí, sebezapření a dobrých skutků přinesl, aby otce obrátil, ale všechno se zdálo býti marné. Tu se rozhodl ve svém hrdinném odhodlání, že spíše nebude jíst, dokud se otec neobráť. Jednou při večeři byl Pavel velmi smutný a vůbec nejedl. „Co je ti Pavle,“ táže se nevrle otec. „Otče, jak nemám býti smutný, když vidím, jak jdeš do pekla. Nebudu dříve jísti, až půjdeš ke sv. zpovědi.“ „Tak? Pak půjdeš spát bez jídla,“ křičí otec a sází mu řádný pohlavek. Ráno zdřáhá se Pavel sníst. K hrůze matky a sestry zpracovává ho otec kopanci a s klením odchází. Avšak hladová stávka trvá dále. Při obědě i při večeři opakuje Pavel: „Nebudu jísti, až se tatínek vyzpovídá.“ Otec Pavla vlastně miluje, poněvadž je dobrý, rozumný a je první ve škole. Pavel je jeho pýchou. Hrozí, ještě nadává a klně. Ale už se neodvažuje ho bít a je zamyšlený. Třetího dne se Pavel rozstolal. Je celý bledý. Otec přichází a zjišťuje puls. Tu se na něho podívá Pavel svýma zčervenalýma očima: „Tatínku, můj soucit se svou duší.“ A už odchází aby ukryl své slzy. Ale Pavel ještě nejí ani v poledne, ani večer . . . Zápas o duši otcovu ještě není ukončen . . . Tu matka si dodává odvahy a jde k mužovi: „Pohled, přece nenecháš hochu umřít hladem?“ „Co mám dělat,“ praví otec všechen dojat. To zaslechl Pavel v koutku pokoje. Najednou vrátily se mu všechny dřívější síly. Vstává, jde k otci a běře ho za obě ruce: „Tatínku, slyšíš kostelní zvony? Pojd, půjdeme spolu na kázání.“ Vítězství je vyhráno! Pavel jde se svým otcem. Je právě kázání o milosrdenství Božím . . . Otec s hlubokým rozzechvéním vyznává křezí své viny . . . A pak následovala doma radostná večeře. Pavel už měl takový hlad! A následujícího dne jdou oba spolu k svatému přijímání. Duše otcova také hladověla, ale po Bohu. - Jen velká láska ke Kristu a k duším je schopna takových obětí a takové odvahy, jak tomu bylo u dvanáctiletého Pavla. Jak to vypadá s tvou láskou ke Kristu, s tvou obětavostí a odvahou pro jeho království? - Tšk.

- § *Rozmach katolicismu v Americe.* Přestup „nejvýznamnější ženy Ameriky“ republikánské poslankyně Claire Booth Luce (manželky vydavatele světoznámých magazinů „Time“ a „Life“) ke katolicismu, vyvolal v samotné Americe zájem o rozmach katolicismu — zatím co byl ostatnímu světu důtklivě připomenut nedávným jmenováním čtyř amerických kardinálů. Američtí katolíci mohli současně slaviti velkou událost svatořečení prvního amerického státního občana. 13. června 1946 byla v Římě prohlášena světicí jeptiška Frances Xavier Cabrini z Chicaga, která se tak stala první americkou světicí. Tyto významné události jsou výrazem zcela výjimečného rozmachu katolicismu v Americe, jehož rozsah budiž vyjádřen několika číslicemi. Kdežto v roce 1906 bylo v USA 14,21 .755 katolíků, vzrostl tento počet v r. 1916 na 15,721.815, v r. 1926 na 18,605.003, v r. 1936 na 19,914.937 a v r. 1946 na 24,402.124 duší. Ale i relativně se tento vzrůst sáhně obrází v číslech. Kdežto v r. 1916 bylo katolíků ve Spojených Státech jen 17% všeho obyvatelstva, jest dnes podíl katolíků v USA 20% všeho obyvatelstva. Tento vzrůst katolické církve v Americe v době všeobecné náboženské vlažnosti je tím podivuhodnějším, poměříme-li tento kvetoucí život katolické církve s vývojem jiných křesťanských organizací v USA. Včetně římskokatolické církve uvádí „World Almanac 1942 (Světový almanach 1942) dohromady 256 církevních společností, které, podle sčítání z roku 1926 měly 54,576.346 a podle sčítání z r. 1936 55807366 členů (čísla z r. 1946 zatím chybějí). Odečteme-li 4,081.242, po přičítání 4,641.184 židů, jest zřejmo, že v USA bylo v r. 1926 jen 50,5 milionů a v r. 1936 jen 51,2 milionů křesťanů, kdežto celkový počet obyvatelstva činil 115 po

případě 125 milionů obyvatel. Jestliže jest na tomto počtu zarážející skutečnost, že jenom něco méně než polovina amerického národa náleží některé křesťanské církvi, tím výrazněji vystupuje vzrůst katolicismu uprostřed této náboženské vlačnosti. Přírůstek křesťanů v letech 1926-1936 je výlučným přírůstkem církve katolické, kdežto všechny ostatní církevní organizace ve vývoji ustrnuly a tím i procentně klesly. Tento mocný vzrůst katolicismu jeví se také vzrůstem počtu kněžstva v Americe. Vedle čtyř kardinálů žijících (pátý kardinál zemřel v Írsku na zpáteční cestě z Říma), jest 18 arcibiskupů, 135 biskupů a 3.8980 kněží, z toho asi jedna třetina řádových. Mimo to je v amerických ženských klášterech neméně než 139.218 řádových sester, z nichž většín část se věnuje učitelství. A stejně významná jsou čísla o amerických kostelích, kaplích, výchovných institucích a jejich finančním stavu. Počet katolických kostelů a kaplí stoupl v posledním dvacetiletí z 11.881 na 16.627. Katolických výchovných institucí je dnes v USA 11.150 a 95.242 učitelů. Tento podivuhodný vzrůst katolické církve v Americe je v určitém protikladu k vlivu amerického katolicismu na veřejný život v zemi. Ba i na poli veřejného mínění, především tisku, rozhlasu a kina, jest vliv katolíků v naprostém nepoměru k jejich počtu a k jejich práci pro národ. Tak je na př. ve Spojených Státech Amerických jen jediný anglikokatolický denní list, ač ovšem existují 3 katolické denní listy v řeči polské a po jednom v řeči francouzské, litevské, jugoslávské a maďarské. Velký počet katolických týdeníků a měsíčníků - mezi nimi přes tucet německých - nemůže býti náhradou nedostatku denního katolického tisku tím spíše, když většina těchto časopisů je lokálního významu a rozšíření. Stejně nepoměrný je počet katolických poslanců v sněmovně reprezentantů a v senátu, ve vyšším úřednictvu jak v ústřední vládě, tak i v jednotlivých státech, především však v učitelských sborech na amerických universitách. Tím větší počet katolíků jest však v armádě a na líních ztrát první a druhé světové války. Ačkoliv, jak už bylo řečeno, činil podíl katolického obyvatelstva v r. 1917 jen 17% všeho obyvatelstva, bylo v této době neméně než 30% katolíků v armádě, 40% v letectvu a 50% v slavném námořnickém sboru. Pro dnešní válku nejsou čísla ještě známa, přece však bylo oznámeno, že bylo katolíků v armádě 40%, t. j. dvakrát tak veliký podíl, jaký by procentně připadal na katolíky. Z této skutečnosti vyplývá na jedné straně známá věrnost státu a zákonům, na druhé straně pak okolnost, že američtí katolíci jsou hlavně dělníky a sedláky, jichž počet jest ve všech armádních tělesech neúměrně veliký. Tento sociální stav většiny amerických katolíků je nesporně také jednou z příčin neúměrného vlivu na veřejné mínění a je zesilován i tím, že většina katolíků jsou přistěhovalci z evropských zemí. Při založení Americké Republiky bylo katolíků celkem 25.000, tenkráté výlučně Irů a Němců. I dnes tvoří Irové a Němci největší podíl národního kmene amerických katolíků, následováni Italy, Poláky a Slováky. Ale kvěťající katolické vychovatelství, které se dnes stará o více než 100.000 universitních posluchačů a více než 800.000 středoškolských studentů, jest zárukou, že se americký katolicismus domůže v nejbližších letech onoho postavení ve veřejném životě, k němuž je, podle výsledků své práce, oprávněn. Ve světě, kde se často zdá, jako by síla nevěry nezadržitelně vítězila, je útechou a nadějí, pozoruje-li se mocný organizační a duševní vzrůst katolicismu v Americe, zvláště když vývoj v Kanadě, jakož i střední a jižní Americe poskytuje podobný obraz.

(Ze *švýcar. katol. deníku „Vaterland“* č. 163).

JEST dobře, obětuje-li katecheta za svého katechuma dostatečné množství sebezáporu, aby tím vtiskl svému vztahu k této svěšené lidské duši povahu utrpění a kříže Kristova.

P. Dr. Jan Ev. Urban: Učení víry.

TYS zajisté, Pane Bože můj, veliký a nesmírný, velikost Tvá nemá konce, ani počet Tvé moudrosti, ani míra Tvé dobroty nemá konce ani počátku, ani míra Tvé odplaty. Ale dary Tvé jsou veliké, jako Ty sám jsi veliký, neboť Ty sám jsi odplata a dar všech svých pravých bojovníků.

Sv. Augustin.

Poznámky.

Z DOPISU JIHOČESKÉHO FARÁŘE: K právě započatému novému roku 1947 měl bych skromnou poznámku stran pořádkání našeho homiletického časopisu „Logos.“ Je to beze sporu časopis výborný a jistě jedinečný, avšak mohl by být trochu lidovější. Je možné, že by s mým názorem nesouhlasili mnozí kněží, ale i já jsem člověk a kněz a mám právo svůj názor či prosbu také projevit. Nezáleží mi tedy na tom, řekne-li snad někdo ze spolubratří „Si tacuisses . . .“ - nýbrž prosím, bude-li jen trochu možno, přihlížeti při dalším vydávání k této stránce, jak u vdp. redaktora, tak i u vdpp. příspěvateľů. Moje mínění je toto:

1. Časopis „Logos“ má myšlenky vpravdě hluboké, dokonale promyšlené a novým poměrům přizpůsobené, přesvědčující, zkrátka šťastné, o kterých je možno říci: „Zde máme konečně to, co jsme potřebovali a hledali!“ Avšak: nešla by ta hloubka atd. vyjádřiti přístupněji a lidověji formou? Vzor velebněže Krista nikdy nikdo nepřekona, a ten přece, jak známo, mluvil tak, že neučení mu dobře rozuměli a učené to přitom neunavovalo svou jednoduchostí, řekněme moderně „neotravovalo.“ To je ideál, a pak se nemusí také rozlišovat kázání zvlášť pro venkov a zvlášť pro město, pro duševně těžkopádné a pro inteligenci. Některé věci v „Logosu“ jsou opravdu značně učené, těžké, filosofické, na způsob konferenčních řečí. Což dále rozvláčně mluvit? Upozorňuji na př. na výstižné pojednání o této věci v Časopise katolického duchovenstva, ročník 1941, sešit 2. a 3., ve článku Populární kazatel od P. Korvase CSaR. Dost dobře se to podařilo na vzor velebněže Krista Filipu Heuslerovi v jeho kázáních (mimořadně, o nichž jistý velice učený náš theolog se vyjádřil, že prý je to literární škvár!!!), a také blahé paměti Msgr. Vaněk ve své „Kazatelně“ Pelhřimovské se toho držel.

2. Skizzy ke kázáním, které si duchovní musí pak sám propracovat, jsou rovněž výborné, bez pochlebování řečeno „všechna čest!“ Avšak kolikrát kněz při svých pracích a jiných zaneprázdněných nemůže pro krátkost času narychlo dlouho přemýšlet, může-li přemýšlet vůbec, a tak raději sáhne ke kázáním již vypracovaným, a sáhne vždycky raději po thematu evangelijním než epištolním, nebo lépe řečeno po tom, co je vždycky hlavní, vedoucí myšlenkou neděle či svátku. Výklady epištol jsou také důležité, ale dvěma pánům nelze sloužit v tom smyslu zde, že by hlavní myšlenka byla odsunuta kvůli epištole. Snad by bylo možno, aby věřící měli úplně s, sloučiti při zpracování promluvy evangelijním, epištolním, liturgii, poučky dogmatické, morální, asketiku a všechno ostatní v jednom, v jedné a téže promluvě zachytit všechno zároveň, asi tak jako když katechisujeme děti. Musíme totiž mít na paměti, že do kostela nechodí určití lidé pravidelně, aby si tam chodili pro pokračování cyklu, nýbrž musíme si představit, že tam jde třeba člověk jen několikrát za rok, a tak je zapotřebí spíše shrnout vždycky všechno tak, aby takový „kvartální“ návštěvník co možno už jen v jediném kázání se dozvěděl k o m p l e t n ě všechno. Jak bychom si dali na př. záležet na kázání, kdybychom věděli, že posluchač po druhé již nepřijde!

Jak to děláme na př. při poučování konvertity nebo misionář jak to dělá v zámoří? Tedy: „Zaplát Pán Bůh“ vdpp. příspěvateľům za všechny skizzy k evangelijním i k epištolám atd., avšak z pastorační opatrnosti mějme přitom na mysli pro jistotu raději to, že kážeme lidem, u nichž třeba toto jediné kázání bude a musí mít vliv na jejich život, je ž t o p o d r u h ě n e p ř i j d o u. Nechci tím říci, že výklad a skizzy epištol v „Logosu“ uveřejňovati by bylo bezpředmětné - naopak, kněz ve volnějších chvílích může si načerpat prorozjímáním toho skvělý myšlenkový materiál do zásoby, anebo při jiné příležitosti to výhodně „udat“ - avšak a b y t o n e b y l o n a ú k o r t ě c h l i d o v ě - p r a k t i c k ý c h n á m ě t ů.

Odpověď: Jsme rádi za každý dopis, který projevuje živý zájem o náš časopis a o jeho zdokonalení. A nad každým takovým listem se vážně zamýšlíme. Otázka „lidovosti“ LOGOSU už nám byla nadhozena před tímto dopisem pana faráře z jižních Čech. A mnoho jsme o ní přemýšleli. Nelze vyhověti všem a nelze ani vyhověti všem tak, jak by si přáli. Za „lidovost“ se někdy skrývá pohodlnost,

povrchnosť a mŕklosť. Kněz si někdy nechce dát práci s dobrou a dostatečnou prípravou na kázání, nechce se mu myslit a meditovat, ospravedľňuje se proto; že lidé nerozumějí „učení“ kázáním, že nutno mluvit prostě a jednoduše, zkrátka lidově. A „lidovost“ se pak projevuje přečasto v tom, že se věřícím s kazatelnou servírují stále stejné rozdělení poučky, že se pořád jenom moralisuje, nadává na poměry, na náboženský úpadek a na nemravnost, a při tom se věřící soustavně a rozmyšleně nepoučují o Božích pravdách. Stále se jim říká, že jdou špatnou cestou. A málo se jim mluví o správné cestě, kterou by se měli ubírat, aby dosáhli spásy. Málo pozitivního. A hodně negace. Neubíráme však vrchu uvedenému dopisu dobrou vůli. Chtělo se v něm zřejmě říci, že kázání musí být praktická a konkrétní, ne příliš abstraktní a nadměrně teoretická. Kázání musí přinášet teoriivěroučnou i mravoučnou - ale musí neustále přihlížet k praktickému životu člověka. Jinak by nemělo smyslu a nedosáhlo by účelu. Chápeme proto také volání po příkladech. Chceme však přinášeti příklady živé, v nichž by byl odraz skutečného a živého života, příklady, posbírané mezi skutečnými a žijícími lidmi, ne vyhrabané ze zaprášeného arsenálu historického. Čtenáři musí nám přiznati, že se snažíme v této věci vyhovět. Vdp. docent dr. Tomášek z Olomouce nám takové příklady přislíbil a zásobí nás jimi; jsme si vědomi, že je potřebuje kněz na kazatelně i ve škole a nepopíráme jejich účinnost. Otiskujeme nyní katechetická kázání podle přesné stanovby rozvrhu. Nejsou lehká, ale nejsou také „vysoká.“ Přihlíží se v nich k mešnímu formuláři, takže i v tom se splňuje přání pana faráře z již. Čech. Výklady epístol, o nichž dopis též hovoří, považujeme za důležité. Slyšeli jsme tu hlas věřícího laika O. A. Tichého, který volal po výkladu epístol. Je v jednom a téměř kostele po každé v roce káže stejné evangelium na evangelium té či oné neděle. Epíštola se jenom přečte. Není odvaha pustit se do kázání na variaci epíštoly také proto, že si na to kazatel netroufá, protože sám mnohdy nerozumí? Exegese epístol a vyvozením homiletických témat na jejich jednotlivé myšlenky chceme odpomáhati tomuto nedostatku. Vůli máme dobrou. Že se nám všechno nevede tak, jak bychom si přáli, nebo že nemůžeme hned vyhověti všem, je pochopitelné. Budou-li však s námi spolupracovati v š i c h n i, budeme na tom lépe my, kdož na LOGOSU pracujeme, i vy, kdož LOGOS odeberáte a jeho pomoci používáte.

DOPIS ZE ŽILINY: Logos sa činí! V poslednom čísle priniesol ozaj dobré veci. Sú to: Rok na kazateľné a Adventný cyklus. Veľmi som sa tomu potešil. Áno, ustrnuli sme na vysvetľovaní nedel'ných perikop. Je pravda, i tam sa podávajú pravdy božie, ale len tie, čo súvisia s patričným úsekom evangelia. Na celý rad iných sa zabúda. Podľa uvedeného rozvrhu preberú sa sústavne, a to je dôležité, všetky pravdy božie a jednako nebude tu viazanosti cyklických kázaní. Veľmi ste nám týmto rozvrhom poslúžili. Čakáme aj pokračovanie. Druhý výborný prínos je skizzový Adventný cyklus. I keď sú skizvy dosť prepracované, veľa osobného môže do nich ešte každý kazateľ vnieť. A v tom je plus: mám pomoc a jednako mám možnosť vložiť do kázne vlastnú prácu so zreteľom na užšie prostredie, v ktorom kážem. Prosil by som skromne o niečo, čo máte iste aj tak v programe. Vydať aj na pôstnu dobu podobný cyklus ako na advent! A ešte niečo. Nemohli by ste časom vydať súborne Zvěřinove „Náčrty promluv pro město?“ Sú výborné, s bystrým postrehom na moderný život. Treba nám ich. Boh žehnaj hojne vašu prácu! Nech Logos plní horľivo svoje šľachetné poslanie! S bratským pozdravom P. Emilián Ďurdík, frantiskán.

O d p o v ě ě : Už od počátku vycházení LOGOSU byli jsme překvapeni velmi živým zájmem a porozumením, s jakým se náš časopis setkal mezi našimi slovenskými spolubratry. Jme si vědomi toho, že tento zájem byl z velké části vyvolán tím, že slovenští kněží dodnes nemají svého homiletického a katechetického časopisu, že jejich „DUCHOVNÍ PASTIER,“ vycházející před válkou dosud nebyl

povolen, a že tedy LOGOS jim přišel vhod. Věříme však, že tento zájem jest také jakýmsi výrazem nového, přátelštějšího a krásnějšího poměru mezi českým a slovenským kněžstvem. A radujeme se z toho, protože jsme si toho už dávno pro Redaktor LOGOSU dostává dopisy od slovenských kněží, kteří studovali na pražské theologické fakultě a bydleli v pražském arcib. semináři, a mnozí z nich podpisují: „váš bývalý coalumnus z praž. seminára.“ Je z toho patrné, že dodnes na svůj pobyt v pražském semináři uprostřed českých spolubratří rádi vzpomínají. Když kněží - čeští osvobození političtí vězňové, vedeni novým nejduš. arcibiskupem pražským J. E. Mšgrem drem Beranem, byli o svém sjezdu přijati panem presidentem drem Benešem, ukládal jim jako povinnost pracovati na prohloubení a upevnění krásných a užitečných vztahů mezi českým a slovenským klerem a vybízel k vzájemné spolupráci českých a slovenských kněží. Nebylo to připomenuto nadarmo a bez hlubšího úmyslu. Tato spolupráce českého a slovenského kněžstva bude jistě k prospěchu vlasti, a jsme přesvědčeni, že bude velmi k prospěchu i rozvoji katolické Cirkve v našem státě. J. E. nejduš. p. arcibiskup dr. Beran v proslovu v seminárním kostele dejvickém, když se tu loučil se svým dlouholetým požeňnaným působišťem, to rovněž zdůraznil a ve svém intronisačním proslovu v katedrále svatovítské to docela vyjádřil několika slovensky pronesenými větami, jimiž se obrátil k slovenskému lidu a slovenskému kněžstvu. Budeme šťastni, přispěje-li náš časopis také svou hřivnou k upevnění a oživení přátelství a upřímného bratrství mezi českými a slovenskými služebníky oltáře, a budeme v tomto úsilí podle svých sil a možností napomáhati velkému a krásnému poslání svého milovaného Arcipastýře.

DOPIS Z PULGAR NA MORAVĚ. Kázání jsou dobrá, zvláště ta, kde je příklad nebo osobní vzpomínka. — Slovenské kázání „Večer na Dušičky“ bylo velmi působivé, patrné, že zde mluví zkušený kněz. — I pro město musí býti kázání praktické! V městě vůbec nutno rozlišovati: inteligenci a pracující lid. Inteligenci, doktorům, inženýrům, může se více hovořit o vědeckých otázkách, mnoho však tu nepomůže. Pracující lid musíme vésti po stezkách přikázání a svatých! - Mnoho postrádám kázání o svatých, o přikázání, o liturgii. To je dnes a vždy bylo to nejdůležitější: vyložit k a t e c h i s m u s, hlavně dnes! Kolik nevědomostí! - N á v r h : a) probírat v LOGOSU katechismus po dvojí stránce: pro venkov a pracující lid, prakticky a působivě (jako Spirago). Všímat si při tomto výkladu i nových problémů a současně bídy! Pro inteligenci vykládati podrobněji. Dnes knihy o těchto tématech jsou nedostupné. Jak by byl LOGOS: malovaný katechismus, to jest: do podrobná vyloženy: to by pro nás kněze něco bylo. - b) Též by bylo pěkné pro nedělní čtení sestavit kvotu meditace, pro čtení odpolední v kostele, pro odpolední křesťanské cvičení atd.

O d p o v ě ě : Redakce LOGOSU přijala a vděčností některé podněty tohoto dopisu. Jsou praktické a dají se řešit. Prosíme ovšem o trpělivost. Nejde všechno udělat hned a nejde to vždycky bez překážek a potíží. Čustější kázání o svatých a také kázání liturgická vynasnažíme se přinést co nejdříve. Red.

*Vydali jsme vkusné desky na I. ročník.
Objednejte si je v administraci LOGOSU.*

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává arcidiecéšní a pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédačí poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. ledna 1947 jako 1. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ÚNORA 1947. ČÍSLO 2.

F. X. Juránek :

UMĚNÍ KAZATELSKÉ.

O umění v kazatelství lze mluvit jen potud, pokud je nazíráme s hlediska čistě přirozeného; s tohoto hlediska je také kazatelství součástí obecného umění řečnického. A jako takové lze je snad nejvhodněji definovat asi takto: Je to přirozená vloha, která mluvícího neschopňuje k tomu, aby rychle a mocně do duše posluchačovy přenesl a v ní vzbudil myšlenky, city a rozhodnutí, jimiž je sám proniknut a zanícen.

Touto poupravenou definicí Ferriho popíráme pravdivost staré zásady, že orator fit; tato zásada, jež se předává z věků do věků, je jen slavnostní lži, pokud má znamenat, že z každého člověka, který má jazyk, může se při určité dávce trpělivosti a ponaučení stát dokonalý řečník. Umění řečnické — a v tom je jeho podstata — spočívá v tom, že řečník získává, ano strhuje posluchače pro své ideje, pro své důvody, své přesvědčení a své city. A právě k tomu je třeba zvláštní vlohy, která uniká jakémukoliv rozboru a možnosti tomuto umění se naučit.

U kazatelství bychom slovo vloha v definici doplnili nebo vůbec nahradili slovem milost. Je to tedy kromě cíle a vlastních prostředků kazatelství zvláště milost, jíž se kazatelství podstatně liší od umění řečnického v běžném slova smyslu.

V této stručné úvaze chceme poskytnout několik rad a pokynů, nikoliv jak lze se naučit umění řečnickému, uýbrž jak lze po stránce přirozené zdokonalovat tuto vlohu, jež je každému více nebo méně vrozena.

Milostná účinnost a pronikavost slova kazatelova bude záviset na jeho vnitřním životě, na jeho poměru k hlásané pravdě. V této oblasti milostné působivosti vládnou ovšem zcela jiné zákony, podmínky a předpoklady než v přirozeném umění řečnickém.

Vypráví se v životopise sv. faráře Árského, že jednoho dne celé jeho kázání spočívalo jen v této jediné větě: Milí přátelé, Bůh je na cestě, aby vyčistil svět! — A po těchto slovech sestoupil do zpovědnice, jež praskala pod náparem dojatých a obrácených posluchačů.

To bylo slovo, prosáklé milostí a svátostí, slovo světcovo. Ale

nelze jen spoléhat na milost. Je třeba, abychom také se své strany vykonali vše, co dobré kázání vyžaduje i s hlediska přirozeného; aby naše kázání bylo i dobrým projevem řečnickým, nikoliv nastudovanou pózou, naučenou frází.

Čeho je potřebí k dokonalému řečnickému projevu? Kanovník Carnoy, profesor na katolické universitě lovaňské, předkládá svým posluchačům položertem a polopravdou tuto odpověď na svou řečnickou otázku: K tomu, abyste podali dokonalý řečnický výkon, je třeba tří věcí: abyste měli co říci, 2. abyste to řekli, 3. abyste se zastavili, až to řeknete.

Tyto tři stručné směrnice vyjadřují všechny podmínky, jež jsou s to zaručit přirozený řečnický úspěch. Je nutno jen poněkud je rozvést a objasnit — a uskutečnit je; tím bude vykonáno vše, co je v našich přirozených silách. Ostatní s klidem můžeme ponechat působení milosti, jež bude tím hojnější a účinnější, čím uživatelnější bude předkládaná nauka v kazateli.

President Masaryk jako universitní profesor — sám o tom vypráví —, kdykoliv neměl nebo nevěděl, co říci svým posluchačům, vyzval po pedelovi do posluchárny, že se přednáška nekoná, aby se posluchači rozešli a přišli příště.

Nic takového by se stát nikdy nemělo kazateli, hlasateli Ukřižovaného; neboť má-li ho plné srdce, splyne tato plnost i na jeho rty: pectus disertum facit. Bohužel, jsou však kazatelé, kteří opravdu nemají co říci dnešnímu světu, kteří vlastní vinou nedovedou náboženství Ježíšovo zpřístupnit dnešnímu člověku, a přece mluví. Snad by bylo lépe, kdyby mlčeli — zvláště není-li v jejich slově ani ono milostné působení. Jejich mlčení by pak bylo výmluvnější než jejich prázdná slova.

Věta: Abyste měli co říci, zavazuje k povinnosti důkladné přípravy k úřadu kazatelskému vůbec a přípravy ke každému jednotlivému kázání zvláště; tedy závaznost přípravy vzdálené a bližší.

Příprava vzdálená předpokládá a znamená stále studium, pravidelnou četbu a denní rozjímání o předmětech a pravdách, jež chceme sdělit, jimiž si přejeme zachvátit srdce věřících, svých posluchačů. To jsou jedinečné a jediné zdroje, z nichž se mají napájet naše kázání.

V dnešní době bude opravdu třeba vrátit se zpět k základům. V dřívějších dobách bývaly to jen některé pravdy, některé články víry, jež bývaly napadány nebo popírány. Dnes se útočí na samy základy náboženství, nejzákladnější články víry jsou odmítány, sama existence Boží se stala pro některé vrstvy nejen předmětem rozepří, nýbrž něčím, o čem je bezcenné vůbec mluvit. . . .

A v tomto ohledu nejde jen o zjev ojedinělý, nýbrž jde o projev masový. Už okružní list Caritate Christi připomněl, že dříve byli sice také jednotliví lidé, kteří ve svém srdci Boha popírali, že však dnes popírání Boha se stalo záležitostí davů, že bezbožecká propaganda se dnes netají jen v srdcích, nýbrž běsní ve světě svými hnutími. Jejich přívrženci čítají miliony. A v těchto davech otázka Boha na-

bývá zcela nové podoby. Opouští formu diskuse za učitelstvími katedrami a vstupuje do boje na barikádách. Pracuje zjednodušenými pojmy a způsobem myšlení davů. Místo Boha nahoře, kterého sesazuje s trůnu, vytváří bohy této země, náhradní mesiáše, totalitu životních zlomků, dynamiku pochodujských kolón, bouři živočišných pudů, ničivou vášň anarchie. Nevěřící Evropa před půldruhým stoletím čítala jen několik kroužků nevěrců mezi více než stem milionů obyvatel tohoto dílu světa. Dnes žije v Evropě asi čtyři sta milionů lidí a mezi nimi je jen nepatrný počet křesťanů, zvláště opravdových křesťanů. Ostatek je odcizen křesťanství, odcizen i jakémukoliv náboženství. Nastupuje nové pohanství, jež se liší od starého pohanství, jak kdosi poznamenal; jedině tím, že staré pohanství bylo přes všechny své bludy písní na Boha, i když zbloudilou, kdežto pohanství moderní Boha nezná.

Jde tedy o samy základy náboženství, jako jde o základy křesťanství. Kristus, jenž se prohlásil jediným světlem světa, jenž chtěl být cestou od Boha k člověku a od člověka k Bohu, není už tím neomylným Učitelem ani pro četné křesťany. V dilematu: Buď má pravdu Kristus nebo já zůstávala naprosto vyloučena část druhá. A dnes? Nejen se popírá božství Kristovo, nýbrž jsou takoví, kteří vydávají za poslední slovo vědy tvrzení, že Kristus ani neexistoval. Vrcholu dosahovalo toto běsnění proti křesťanství v nacistickém režimu, jenž podle prohlášení svého vůdce měl usilovat o to, aby nordický člověk byl „chemicko-biologicky čist od Krista a jeho nauky.“

V určitém ohledu ocitáme se opravdu v situaci prvních křesťanů a bude patrně potřebí jejich životní formy, jejich způsobu života a apoštolátu, jejich odvahy a lásky, aby byl svět opět pokřesťaněn. Ano, jejich vroucí víry a plamenné lásky, neboť první křesťané neznali mnoho nebo nic z nauk gnostiků, z filosofie Aristotelovy či Platonovy. Ale měli velkou víru a velkou lásku, aby byli svědky Ježíšovými.

Toho bude třeba také v dnešní době. Svědectví pro Krista. K tomu však je nutným předpokladem, abychom Ježíše znali. Je smutné, jsou-li kněží, kteří ani nepročtli Evangelium, kteří přečetli sotva jediný životopis Kristův, jejichž vědomosti v tomto oboru jsou velmi chatrné.

Baunard píše o Evangelích: Říkává se o některých knihách, že to jsou knihy žité; stránky Evangelia však žijí ještě dnes. Jak je to možné? Zkuste to, otevřete tuto knihu, zaposlouchejte se! Vždyť to mluví ke mně, musíte říci . . . Vždyť to mluví o mně, to je pro mne, to jsem já. To se nestalo včera, to se děje dnes, jen jména jsou změněna. Hle, Petr, Jan, Magdalena, hle, Jidáš, Pilát, Herodes a ti ostatní! Ale to nejsou ti ostatní, ti druzí, to já poznávám sama sebe. Všechny mé city, všechny mé vášně, všechny mé touhy, všechny mé slabosti, všechno mé nadšení jsou líčeny na těchto stránkách, tyto stránky žijí . . .

A žije ta vtělená Láska, jen potřebuje velké svědky. Žije celé Evan-

gelium, jež není než Ježíš v náručí Mariině a v náručí Kříže. Jen je potřebí říci to světu, jehož jediným neštěstím podle slov moderního apoštola je to, že tohoto Ježíše nezná, že ho nemiluje, nenásleduje.

Tyto základní věci je nutno znát, proto je třeba je studovat svědomitě, četbou se v nich zdokonalovat, rozjímáním je prohlubovat a užívat.

Nesmíme však zapomínat ani na ostatní obory vědní, které nám pomohou přiblížit se k lidskému srdci. Dnes je na př. naprosto nutno vyznat se i v sociologii, znát různá sociální hnutí a směry. Náš postoj je dán papežskými sociálními encyklikami. Kolika zlům by bylo bývalo zabráněno, kdyby tyto encykliky byly bývaly známy, kdyby byly uskutečněny bez oněch nezralých kritik, které je odkládaly ad acta. Jak je trapné, když graduovaný kněz odpoví, že není schopen, ač spisuje, aby napsal slušné pojednání o tom, jakou změnu způsobilo křesťanství v řádě sociálním . . . !

Nauka magisterii vivi je nevyčerpatelným zdrojem poučení pro každého kazatele. Její neznalost se mstí. Nápadným dokladem toho je Německo, kde celkově byla odmítnuta encyklika o Katolické akci, jež by jediná byla s to zvládnout celou situaci, kdyby byla řádně provedena. A zatím Ideu vlastně přejal nacismus, jenž není ničím jiným nežli takovým zvrhlým laickým apoštolátem . . .

Kazatel se musí k zmíněným třem zdrojům četby, studia a rozjímání vracet denně. Pak mu nebude nesnadné mluvit i bez dlouhé přípravy bezprostřední. Biskup England byl kdysi požádán, aby zastoupil řečníka, jenž se nedostavil. V půlhodině byl hotov s přípravou a mluvil tak dokonale, že potlesk neznal konce. Kolik myslíte, že jsem věnoval přípravě své přednášky, otázel se jednoho z posluchačů, jenž jím byl nadšen. - Třicet minut, Excellence, odpověděl tázaný. - Nikoliv, pravil biskup, plných třicet let . . . ! Plných třicet let četby, studia a rozjímání.

Jen v nejkrajnějším případě a výjimečně lze vynechat přípravu bezprostřední. Jen jiné vážnější povinnosti nás mohou od ní omluvit. Zanedbání přípravy se nevyplácí ani nejschopnějším řečníkům. Stalo se samému Kosmákovi, že se nepřipravil na kázání, které měl pronést před p. biskupem. Po obřadech se tím pochlubil p. biskupovi: Ví Vaše Excellence, že když jsem vystupoval na kazatelnu, ještě jsem nevěděl, o čem budu kázat? — A jeho Excellence pohotově odpověděla: Já jsem to pozoroval.

Bezprostřední příprava spočívá v tom, že si několik dní, týden napřed uvědomíme předmět, o němž chceme v nejbližší době kázat, určíme cíl svého kázání, začneme seskupovat myšlenky, řadit důkazy, vypracujeme si náčrtek svého kázání, jež den ode dne zdokonalujeme. Je samozřejmé, že k tomu můžeme použít různých kazatelských pomůcek nebo příruček. Ale nikdy se nesmíme na ně spolehnout úplně nebo dokonce kázání nadřít v sobotu odpoledne a v neděli ráno vystoupit.

Jedině prorozjímané a podle plánu rozvržené kázání bude takto

připravené mít dost síly, aby posluchače přivedlo tam, kde je chceme míti.

Jsme u druhého požadavku dokonalého řečnického projevu: Abyste to řekli. Toto slovo se týká formy řečnického projevu, jejímž cílem je splnění onoho klasického požadavku: Ut veritas pateat, paceat et moveat — aby pravda byla jasná, aby se líbila, aby dojmala, hýbala.

Je několik složek této formy, jež určují a vytvářejí formu celkovou. Na prvním místě je to složka slovesná. Týká se užívání slovníku a mluvnice. Zvláště v dnešní době se musí kazatel vystříhat všech chyb proti své mateřštině, proti duchu své řeči; nesmí si dovolit mluvit nářečím kraje, neboť to zlehčuje slovo Boží. S druhé strany musí ovládat slovník, mít dostatečné bohatství slov, vlastnit dostatečný poklad slovní, aby se vyjadřoval jasně a přesně, aby nemusil pojmy opisovat jako školák.

Na stole francouzského novináře L. Veuillota ležel pouze kříž a po jedné straně katechismus a s druhé strany francouzská mluvnice . . . Kéž by také slovník českého jazyka a mluvnice ležely na našem stole nebo kéž bychom je měli aspoň po ruce.

Dnes nelze zanedbávat slohovou stránku kázání. Sloh, který odpovídá naší době, musí se vyznačovat předně jasností, dále svou přirozeností (proti rozředlosti a přebytnosti) a filmovostí, jež v sobě uzavírá dvě vlastnosti: spádnost a mluvení, myšlení v obrazech. Jediné takový sloh je blízký a srozumitelný dnešnímu člověku.

Složka myšlenková, podle níž jsou rozloženy a rozestaveny myšlenky, důkazy a city, má svou tradiční formulku: Exorsus, Narro, Firmo, Refuto, Peroro — Úvod, Pojednání, Výklad, Důkaz, Vyvrácení, Závěr.

Podle potřeby bývají a mají být obsaženy tyto prvky v každé řeči nebo v každé její části, jestliže je tato samostatným celkem. Není třeba, aby tyto prvky byly do očí na první pohled a zarážely, ale jejich zanedbávání je obyčejně znamením, že řečník neví, co chce říci, ani čeho chce svým slovem dosáhnouti.

Úvod řeči je jako obličej mluvěcího. Jeho nutnost vyplývá z jeho trojího účelu: Obeznamit, zaujmout, získat důvěru. Proto musí být věcný, stručný, propracovaný; nesmí být rozvleklý, všeobecný, zdlouhavý.

V pojednání neboli stati jde na prvním místě o dobrý výklad, vysvětlení předkládané pravdy; někdy toto vysvětlení je samo o sobě již také důkazem pravdy; ne-li, je nutno důkaz podat ve známých formách. Záleží ovšem na posluchačích, jakou podobu důkazu budeme musít volit.

Je třeba zdůraznit, že v dnešní době je nutno podávat dobrý výklad nauky, předkládat soustavně dogmatiku, jež je základem křesťanského života; je naprosto nesprávné chtít se spokojit jen pouhým moralisováním. Doba okupace byla takřka prozřetelnostním pokynem, abychom se věnovali tomuto druhu kázání, dogmatům, z nichž by tryskl nový život.

Svou thési dotvrzuje řečník tím, že vyvrátí námitky nebo nauky odpůrcovy. Lze to nejlépe, zvláště u prostších posluchačů, tím, že se poukáže na důsledky, k nimž vede tato nauka.

Mezinárodní morálka bez Krista zvrhne se v mezinárodní lidožroutství, prohlásil Solovjev. Živý doklad: Nacismus. Svět posledních šest let byl ve vleku zásad nového evangelia podle sepsání Hitlerova. Co stálo lidstvo toto nové evangelium? Na každé slovo tohoto Jidášova evangelia připadá 125 utracených lidských životů, každá stránka si vyžádala 4.700 mrtvých, na každé kapitole se vrší na 1,200.000 mrtvol. To znamená čtyřicet milionů obětí za pouhých šest let, co vládl nordický zákon — a kdo spočítá ostatní bědy? Hle evangelium, které sepsal člověk!

Rozumový výklad a důkazy nestačí k účinnosti slova. Je nutno, aby se se světlem rozumu spojil také žár srdce, cit. Teprve prostřednictvím citů proniká řečník k vůli posluchačově. Čím jsou pro rozum důkazy, tím jsou pro vůli city, ať příklonné, které strhují posluchače k podivu, touze, naději, statečnosti, lásce, radosti, nadšení — nebo city odporlivé, jimiž se snaží posluchače od něčeho odvrátiti: ošklibost, stud, bázeň, nenávisť, odpor, smutek, lítost, rozhořčení . . .

Je to známkou přirozeného talentu umět podle potřeby rozehrát tyto stupnice citů a tak se zmocnit posluchačova srdce a ovládnout jeho vůli. To lze jen tomu, v němž tyto city planou . . . Jediné ten dokáže vystihnout chvíli, kdy má odejít, aby — obrazně řečeno — zanechal v srdci posluchačově kopí. Rozuměj: bolest nebo radost! Pevné rozhodnutí.

Zbývá ještě několik slov o slozce přednesové, a to v nejširším smyslu slova. Je to především hlasový projev, jenž má odpovídat povaze námětu, o němž kazatel mluví, povaze jednotlivých statí, jež probírá. Vždy je v silách řečnickových, aby se dopracoval přednesu přirozeného (proti strojenému), zřetelného, (proti huhňavému), výrazného, (proti nejasnému), modulovaného (proti monotonnímu), důrazného (proti kazatelskému) . . . O to musí usilovat.

Řečník nepromlouvá pouze hlasem, nýbrž takřka celým tělem, hlavně gesty. Není každému dáno, aby dovedl mluvit gesty. V tom případě je lépe, jestliže je vůbec nekoná, nežli by konal gesta, jež by budila smích. Je nemožné, byť i jen krátce, v těchto několika poznámkách pojednat o paděsáti různých polohách rukou a asi sto čtyřiceti gestech celou paží. Zájemce sáhne po podrobnější příručce, bude studovat vzory a na vzorech . . .

Tím jsme v několika hrubých rysech vyčerpali podstatné poznámky o umění kazatelském s hlediska přirozeného. Je nutno splnit také poslední požadavek dokonalého řečnického projevu — i v tomto pojednání: Abyste se zastavili, až to řeknete.

Se závěrem posluchač odchází. Závěr musí být především takový, aby již nezbývalo co říci a posluchač nechtěl a nepotřeboval dále nic vědět.

Proto musí být závěr dokonalý po každé stránce: myšlenkové,

výrazové i přednesové, ale zvláště citové. Je třeba, aby byl krátký, výrazný, přesný, živý, citově vystupňovaný. Vrchol řeči. Konec.

Jestliže jsme splnili tyto přirozené podmínky dobrého kazatelského projevu, jestliže jsme současně svědky hlásané pravdy, a to tak, že jsme schopni jí obětovat všechno — pak můžeme očekávat, že k našemu slovu bude také přijata milost.

Ladislav Brabec, děkan v Mirošově:

O HŘÍCHU DĚDIČNÉM.

(Na II. neděli postní.)

DISPOSICE:

Úvod: Proč člověk není od přirozenosti dobrý? Církev sv. na tuto otázku odpovídá učením o dědičném hříchu.

St a ť: a) Co je hřích dědičný; b) Jaké jsou následky dědičného hříchu; c) Člověk sám není schopen setřást okovy dědičného hříchu; d) Ježíš Kristus hojí ránu dědičného hříchu; e) Ježíš Kristus nám přikazuje varovati se hříchu.

Závěr: Pozdvihneme oči k Ježíši Kristu, vítězi nad dědičným hříchem, abychom i my vítězili nad následky hříchu dědičného!

Úvod: V předvolebním zápase se odbyvala schůze lidu. Řečník se snažil, jak to bývá vždycky, získat své posluchače pro svou stranu a — sliboval! Prý zvítězí-li jeho strana, bude se pracovat jen 5 dní v týdnu, zbytek bude volný pro vzdělání, takže dnešní dělník bude mít brzy vzdělání dnešního inženýra. Náboženství ovšem jest věc soukromá, ve školách se vyučovati nebude atd. — Ke slovu se přihlásil jeden z posluchačů a prohlásil, že je to blud, považovat člověka od přirozenosti za dobrého — nebudou-li lidé vychováni nábožensko-mravně, přikloní se spíše k zlému, dva volné dny využijí k tancování, karbanu a nadměrnému pití alkoholu, život bude rozvrácen — neboť člověk je k zlému nakloněn. Vyvinula se živá debata, která svědčila o tom, že dosud je pro mnohé problémem člověk se svými zlými náklonnostmi. Kdo osvítl tento problém slovem pravdy?

Draží moji, Církev svatá rozřešila již tuto otázku učením o hříchu dědičném a jeho následcích. Rozjímajme dnes o tomto učení i dnes velmi prospěšném, abychom se povzbudili k větší pokoře a důvěře v Boha a k větší touze po dokonalosti.

I. Co je hřích dědičný? Abychom to pochopili, musíme začít — tak říkajíc — od Adama! Katechismus odpovídá, že je to hřích, který od prvních lidí také na nás přešel. Nedopustili jsme se jej sami, nýbrž jsme jej zdědili! Jak se to stalo, poučuje nás bible na prvních svých stránkách.

První lidé byli přirozeným obrazem Božím, protože byli nadáni rozumem a svobodnou vůlí. Bůh však učinil je svým obrazem nad-

přirozeným, když jim dal svou milost, aby byli svatí, spravedliví, děti Boží a dědici království nebeského. Osvítil též jejich rozum a vůle naklonil k dobrému. Měli i dary mimopřirozené, nesužovaly je ani smrt ani nemoci, utrpení. Podle nevyzpytatelného úradku Boží Prozřetelnosti byli však podrobeni zkoušce. Neobstáli a dopustili se hříchu pýchy a neposlušnosti, jak vám známo. A ztratili tak dary nadpřirozené i mimopřirozené.

Jenže věc má ještě svůj háček. V každém hříchu, to jest v každém přestoupení zákona Božího možno rozlišit hříšný čin sám a vinu. Praotec Adam podle úradku Boží Prozřetelnosti jednal nejen za svou osobu, nýbrž také za celé kolektivum svého potomstva. Dopustil se hříchu prvotního, hříšného činu, vina však přechází i na jeho potomstvo, na celé lidstvo. Tuto kolektivní vinu nazýváme dědičným hříchem, který lpí dosud kromě P. Marie na všech narozených.

Vzpomínám na dobu, kdy jsem chodil do gymnasia. Bylo to asi v 5. třídě, když nás jednou vzal profesor do síně, kde se promítaly světelné obrazy. Ukázal nám tam film, líčící názorně učení o dědičnosti. Byl to hrůzný zážitek. Na plátně před námi pochodovali lidé, kteří po svých předcích ať už opilcích nebo nakažených zdědili různé nemoci, slabomyslnost a podobně. Nikdy jsem na to nezapomněl. Jestliže, drazí moji, existuje dědičnost, co se týče těla, proč by nemohla existovat dědičnost v ohledu duchovním? Rodíme se všichni ve stavu dědičného hříchu. Byli jsme, jak praví sv. Pavel, od přirozenosti synové hněvu! (Ef. 2, 3.)

II. A jaké jsou následky dědičného hříchu? Jsou četné a pro lidstvo opravdu nešťastné, neboť ztráta nadpřirozených darů i mimopřirozených, která stihla prarodiče, stihla i celé lidstvo.

My ovšem pozorujeme hlavně to, že rozum je jaksi zatemněn, méně dokonalý, vůle pak nakloněna k zlému, že nás děsí smrt a stihá utrpení, že zkrátka i lidstvo bylo vyhnáno z ráje.

Četl jsem nedávno knihu velmi krásnou, nazvanou „Otec vyhoštěných“. Vydalo ji Vincentinum. Pojednává o životním díle misionáře P. Damiana, který se dal zavířit na ostrov malomocných z lásky ke Kristu a ubohým, nakazil se tam a po létech utrpení zemřel. Než přišel na ostrov, říkalo se ostrovu „peklo“. P. Damián nejprve obcházel chýše asi 800 malomocných. Všude viděl úžasnou špínu, bídu a děs, smrt a hnulobu, rány, zkomolené údy, znetvořené obličejy, lidi o berlách, lidi lezoucí po zemi jako červi . . . a kněz se zapřel. Sám jediný mladý a zdravý omývá ty rány, obvazuje, potírá mastí, těší, usmívá se. Buduje domky a nemocnice. Učí nebohé děti. Vidí však hlouběji, vidí i malomocenství duší! Zděšení ještě větší ho zachvacuje. Nalézá ženu, kterou surový malomocný muž vyhnal z domu — nebrání se, neboť nemá již rukou. Přichází k ohni, kolem kteréhož pohanští malomocní v noci tancovali — nyní leží na mol spiti, jeden má tvář v žhavém popelu strašně popálenou, neví

však o ničem. „Vodu, vodu“, nařká ubožák v nemocnici a P. Damián běží se džbánem pro vodu do dosti daleké studánky a přemýšlí, jak zavést vodovod... Je možno, draží moji, představit si ještě něco hroznějšího, než bylo toto peklo malomocných, z něhož udělal P. Damián později aspoň místo snesitelné? Hle, následky dědičného hříchu!

Jsou však i jiné, mnohem horší, méně patrné! Zavřena byla brána nebeská, člověk ztratil milost posvěcující, přestal být dítkem Božím a tedy i dědicem. Stal se hodným zavržení! Všechny bědy tohoto světa se nevyrovnejší této ztrátě, která lidstvo stihla. Kdo může, kdo obnoví v duši člověka opět rysy nadpřirozeného obrazu Božího?

III. Bohužel, musíme pokorně uznat, že člověk sám není schopen setřást okovy dědičného hříchu. Přirozené jeho síly na to nestačí!

Mimoděk mi napadá příklad ze starých českých pověstí! Mistr Hanuš prý postavil pražský orloj na staroměstské radnici. Jen mistr sám znal tajemství překrásného a důmyslně sestaveného stroje. Jenže, páni radní se špatně odměnili. Oslepili Mistra, aby snad i jinde něco podobného nezrobil a ten dal se přivésti ke stroji, zkazil jej, stroj zůstal stát a nikdo nemohl jej spraviti. Léta a léta musel stát orloj a čekat, až přijde ten, který bude tak moudrý, aby jej opravil. Draží moji, není tu obdoba s osudem lidstva? Nebyl hříchem Adamovým porušen řád a plán Boží prozřetelnosti? Nikdo, opravdu nikdo nemohl padlé lidstvo pozdvihnout k jeho původní nadpřirozené důstojnosti, leda Bůh sám!

Kolik to bylo jen pokusů pozdvihnout lidstvo a získat mu ztracený ráj bez Boha! Velká touha po ztraceném ráji dříme na dně srdce každého člověka, touha po Vykupiteli, který by lidstvu ztracený ráj opět získal. Toužili po něm nepochybně i fariseové a zákoníci, představovali si jej však hmotářsky, chtěli mít Spasitele vojevůdce, mocného panovníka pozemského, proto zavrhli pokorného Krista a místo ráje válka židovská se všemi hrůzami a rozptýlení po celé zemi! Chtěli lidstvo povznést nepochybně i revolucionáři franc. revoluce — opustili však Boha a místo ráje přišlo peklo tisíců seker, které stínaly desetitisíce hlav Francouzů.

Jestliže ztroskotaly pokusy lidstva v tomto ohledu, tím spíše je člověk neschopen vlastní silou získat si milost Boží, odpuštění hříchu, ztracené synovství Boží. To třeba zdůraznit i modernímu, pyšnému člověku, který často rád spoléhá jen na své technické a organizační schopnosti.

Budeme tedy sami nad sebou zoufat? Ne, draží moji, vždyť Bůh tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby kdo v něho věří nezahynal, ale měl život věčný!”

IV. Ježíš Kristus hojí ránu dědičného hříchu: Bůh ve své dobrotě už v ráji hadu svůdci předpověděl porážku a

albíbil Spasitele: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvím tvým a potomstvím jejím; ona potře hlavu tvou a ty úklady budeš činit patě jeho!“ (1 Moj. 3, 15.) Advent byl očekáváním jeho příchodu, půst jest očekáváním vrcholného aktu našeho vykoupení — krvavé oběti Kristovy na kříži. On jest „cesta, pravda i život!“ Jeho království není z tohoto světa, tak prohlašuje před Pilátem; je králem pravdy, který přišel pozdvihnout lidstvo do vznešeného stavu dítek Božích, získat mu odpuštění hříchů a milost Boží, která se rozlévá nyní sedmerým hojným pramenem ve sv. svátostech. Podle jeho ustanovení jest nám i hřích dědičný odpuštěn ve křtu svatém, kdy se rodí člověk znova z vody a Ducha sv.

Ano, trpíme i nadále některými následky hřichu dědičného, rozum zůstává zatemněn, vůle nakloněna k zlému, smrt i nemoce nás sužují — ale učení Kristovo skýtá dosti světla těm, kteří je přijali, jeho milost podporuje dosti vůli těch, kdo chtějí přikázání zachovávat, a smrt? „Kde je, ó smrti, vítězství tvé, kde je, ó smrti, osten tvůj?“ (1 Kor. 15.) Přemožená jest i smrt, neboť odloučení duše od těla znamená již jen návrat do domu otcovského, do náruče Boží!

Krásně naznačuje právě dnešní evangelium, jak Kristus povznáší lidstvo ze stavu dědičné viny. Vede své učedníky na horu Tábor vysoko nad hříšný svět. A když padli na svou tvář před jassem jeho Velebnosti, dotýká se jich a praví: „Vstaňte a nebojte se!“ Většina exegetů vidí v tom symbol vykupitelské činnosti Ježíšovy, jenž ve slitovně lásce se sklání k hříšníku, dotýká se ho svou milostí, velí mu povstati ze hřichu a naplňuje ho svou milostí, aby byl opět nadpřirozeným obrazem Božím.

V. Také nám velí Kristus v a r o v a t i s e h ř í c h u ! Uvažovali jsme o dědičném hřichu a našem vykoupení spíše s hlediska věroúčného — je třeba vypovědět boj hřichu vůbec, napravovat vůli ke zlému nakloněnou, bojovat proti špatným vášním, varovat se i příležitosti ke hřichu!

Přestože jsme na křtu sv. byli zbaveni dědičného hřichu, přece tělo, svět i ďábel dorážejí dál. Sv. Pavel nás proto napomíná v dnešní epistole velmi vážně: „To je totiž vůle Boží, vaše posvěcení: abyste se zdržovali od smilství, aby každý z vás dovedl držeti tělo své ve svatosti a ve cti, nikoliv v narušivé žádostivosti, jakož i pohané, kteří neznají Boha! . . . Vždyť nepovolal nás Bůh k nečistotě, nýbrž ku posvěcení!“ Je třeba neustále odstraňovat následky dědičného hřichu, bojovat proti pokušení, pracovat na mravní obrodě své i celé společnosti.

Že je to prospěšné nejen pro naši spásu, ale vůbec pro celou společnost a národ náš, je zřejmé! Tolikrát bylo již i nejvyššími našimi představiteli zdůrazněno, že hospodář. dvouletka má být provázena též dvouletkou mravní. Každý totiž chápe, že by nám nepomohly znárodněné podniky, kdyby v nich seděli lidé nepoctiví, že by nám nebylo platno, nic pohraničí, kdyby národ vymíral a bujelo zhoubné

potratářství, že by nepomohly nádherné školy, kdyby z nich vycházela mládež sice vzdělaná, ale mravně pokažená, že by nepomohly ani tělocvičny a hřiště, kdyby zdraví národa ničily zkázonosné pohlavní choroby a opilství. Následky dědičného hřichu dlužno odstraňovat vždy a všude!

Z á v ě r : Drazí moji, nemohu vhodněji ukončit naše rozjímání než slovem dnešního evangelia: „Pozdvihnuvše pak oči svých, žádného jiného neviděli, než samotného Ježíše!“ Ano, zamyslili jsme se nad dědičným hřichem a jeho následky, pozdvihli jsme oči a uviděli jsme samotného Ježíše, vítěze nad dědičným hřichem. Nespustíme něho oči ani když odejdeme z našeho krásného chrámu Páně domů, do svých rodin, kanceláří, dílen . . . Kristus provázej vás na všech cestách vašich. K tomu dám vám i své požehnání: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“ — Amen.

Dr. Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY NA II. NEDELI POSTNÍ.

(I. Thes. 4, 1—7.)

I. Souvislost s předcházejícím.

Dnešní epistola je vyňata z prvního listu k Soluňským, nejstaršího to listu sv. Pavla. Thesalonika byla prvním evropským velkoměstem, kde stanul Pavel se svými průvodci při druhé apoštolské cestě. Pavel vystihl význam města pro rozšíření křesťanství a ihned mu bylo jasno, že zakotví-li zde jednou evangelium, rozšíří se odtud po celém pobřeží Středozemního moře. Skutečně již za rok mohl napsati z Korintu do Soluně: „Ano, od vás se rozšířilo slovo Páně a nejenom po Makedonii a Achaji, nýbrž i po všech městech se roznesla zpráva o vaší víře v Boha.“ (I. Thes. 1, 8.)

Po Pavlově odchodu vytrpěli věřící mnoho příkoří a pronásledování pro víru. V těchto chvílích vzpomínali na Pavlova slova o konci světa, o parusii (příchodu Kristově) a pod dojmem jeho prorockých řečí o posledním soudu se domnívali, že nadchází hodina naplnění Pavlova proroctví. Těšili se, že Pán se již brzy objeví v plné slávě, odmění je za věrnost a učiní konec jejich utrpení. Někteří dokonce špatně pochopili Pavlovo kázání a nebyli daleko od bludů. Domnívali se totiž, že těm z bratří, kteří již dříve zemřeli, před příchodem Páně, se dostane odměny teprve později než těm, kteří se parusie dožijí. Nad tímto domnělým neštěstím zesnulých se velmi rmoutili. Zde bylo nutno zasáhnouti a věřícím v Soluni učiniti jasno v eschatologických otázkách. To byl hlavní důvod, jenž přiměl sv. Pavla k napsání prvního listu do Soluně. Ale ještě jiný důvod vedl apoštola k napsání listu. Pohanské prostředí, v němž Soluňští žili, bylo velmi nebezpečné pro mladou církevní obec. Výstižně charakterisuje toto

prostředí J. Holzner: „Nepoctiví v obchodě, vždy pohotovi klamati, zvědaví a zahálčiví na ulicích, v sloupových síních a hippodromech se potulující, spíše o cizí než o své záležitosti se starající, raději cizími podporováni než ze své práce žijící, v manželství nestálí, plní smyslných naruživostí . . .” Proto bylo nutno znovu a znovu mladým věřícím připomínati, že jejich úkolem je posvěcení, vystříhání se zlého a konání dobrého. To činí Pavel ve čtvrté kapitole listu, kterou počíná mravoučná část epištoly a z níž je vyňata dnešní nedělní perikopa.

Sv. Pavel při svém kázání v Soluni sám naznačil základní podmínky mravního života, a proto stačí, aby se v listě dotkl pouze nejbolestivějších stránek křesťanského života v Soluni, totiž mravní čistoty a pracovitosti. Vedle sklonu k nemravnému životu, k němuž byli sváděni pohanským okolím, byla to hlavně zahálka, již mnozí z věřících se oddávali, očekávající brzký konec světa.

Myšlenka dnešní perikopy ve svém celku je jasná, je to výzva k lepšímu životu: „To jest vůle Boží, vaše posvěcení” (4, 3), ale vymezení a přesné vyložení jednotlivých veršů je ztíženo gramatickým pojetím věty a neobvyklým způsobem Pavlova vyjadřování.

II. Výklad jednotlivých veršů.

Pouze několik měsíců uplynulo od chvíle, kdy apoštol založil tuto církevní obec, jeho kázání bylo ještě v živé paměti a proto je v listě připomíná: Bratří, prosíme vás a napomínáme v Pánu Ježíši, abyste podle toho vždy více prospívali, jak jste přijali od nás poučení o tom, kterak máte žítí a Bohu se líbiti (v. 1). Pavel jim připomíná, že příkázání, která jim dal, nejsou jeho rozkazem, nýbrž příkazem Kristovým (v. 2) a vůlí Boží. Všechny tyto příkazy jsou vůlí Boží a svatý Pavel je shrnuje ve dvě slova: *Vaše posvěcení* (v. 3).

Následující verše (4—6) patří k nejtěžším v Pavlových epištolách. Ve čtvrtém verši je to podstatné jméno *Skenos* (vas), na jehož pojetí záleží výklad verše. Naše perikopy překládají: *a by každý z vás dovedl tělo své držeti ve svatosti a ve cti*. Substantivum *skenos* (vas) jako Vulgata překládají výrazem *nádoba*, t. j. vlastní tělo. Smysl verše pak je: Každý musí zachovati čistotu svému stavu povinnou (panickou, manželskou, vdovskou), držovati se všeho, co by porušilo čistotu jeho stavu příslušnou (Sýkora). Avšak v Písmě sv. se častěji slovem „*nádoba*” rozumí žena (Přisl. 5, 15; srv. 1 Petr 3, 7), rovněž tak v rabinistické literatuře (Megilla Esther 1, 11). Podle tohoto pojetí chce sv. Pavel říci, že každý má počestně získati svou manželku a v počestnosti užívati manželství, a ne jako pohané dáti průchod svým vášním.

Ve věcech sexuálního života nesmí křesťané napodobovati život pohanů. Omluvou pro mravnostní výstřelky pohanů je jejich ne-

znalost pravého Boha. U Soluňských, kterým Pavel přinesl víru v pravého Boha, tomu tak již není (v. 5).

Rovněž tak smysl šestého verše pro Pavlovu terminologii není nám dosti jasný. Řecké slovo prágma pojímají někteří (vedeni latinskými překlady) jako přestupek a nepoctivost ve věcech majetkových. Avšak souvislost se sedmým veršem i užívání slova prágma u sv. Pavla (2. Kor. 7, 11) spíše doporučuje vykládati tento verš o cizoložství, pokud bližní se jím zkracuje a podvádí ve svém manželském právu. Zdá se, že tyto nejasnosti jsou zaviněny jemností Pavlovy mluvy, která nechce jmenovati tyto věci jejich vlastními jmény a proto užívá nám ne dosti jasných, ale čtenářům srozumitelných opisujících výrazů.

Sv. Pavel udává tři důvody, jež musí věřícího křesťana chránit před hříchem a to hlavně proti šestému a devátému přikázání. Předně bázeň před Bohem: *M s t i t e l e m t o h o j e s t P á n*. Podstatnou částí jeho kázání v Soluni byla myšlenka na poslední soud. Na jeho slova a na trestající spravedlnost Boží ať si vzpomenu věřící, kdykoliv budou v pokušení upadnouti do starých chyb a hříchů. Druhou pohnutkou, aby neupadali do starých chyb je jejich povolání. V pohanském okolí, jímž jsou obklopeni, jsou tyto hříchy všedním zjevem, ale Soluňští si musejí uvědomiti, že oním okamžikem, kdy se stali křesťany, milostí Boží byli povoláni ke svatosti a ne k nečistotě (v. 7). Třetí pohnutkou, kterou jim apoštol připomíná, je důstojnost křesťanů, kteří jsou chrámem Ducha svatého. V čistém srdci přebývá Duch sv. jako ve svatostánku a proto hříchy proti čistotě nejsou jenom hříchy proti Bohu, nýbrž i hříchy proti Duchu svatému a takořka svatokrádeží a znesvěcením jeho chrámu, jak píše apoštol jinde: *Aneb nevíte-li, že tělo vaše jest chrámem Ducha svatého, který jest ve vás, kterého máte od Boha?* (1 Kor. 6, 19.) Tento poslední důvod, který je obsažen ve verši osmém, však již v dnešní nedělní perikopě se nečte.

III. Použití homiletické.

Perikopa se nespokojuje pouze všeobecným napomínáním, ale vyjímá ze života soluňských křesťanů vady, jež jsou největší překážkou jejich duchovního pokroku a nemilosrdně je pranýřuje. Je to zvláště smyslnost, hlavní to hřích pohanství, i dnes je nejzhubnější škůdcem jednotlivce i celé společnosti. Je však rozdíl mezi tehdejškem a dneškem. Odpovědnost před Bohem i vina nesmírně vzrostly. Mezi tehdejškem a dneškem je již dlouhá křesťanská tradice.

T H E M A T A.

1. Posvěťte manželství.

Tak jako pro Soluňské, i pro dnešní křesťany je velké nebezpečí v lehkovážném pojmání hříchu, zvláště ve věcech manželského života. V Soluni se dívali na manželský život s jeho povinnostmi lehkomyslně a nevázaně, asi jako mnozí dnešní také křesťané, říkající si:

„to je moderní“, „taková již je dnešní doba“, „to není ani jinak možné“ a pod. Pavel velmi nerad brozí, ale zde užívá tvrdého: „mstitelem toho jest Pán“.

2. O d l o ž t e m a s k y.

Pavlova slova k Soluňským jsou stejně časová i pro křesťany XX. stol. Co by řekl apoštol dnes nejedné farnosti? Snad slova ještě tvrdší. Vždyt tato farnost by nemohla uvést ke své omluvě, že je teprve mladou farností, bez křesťanské tradice, jak mohli učiniti Soluňští. Jak cize zní dnes mnohým křesťanům: Líbiti se Bohu! Snad tak ještě představeným, své rodině, sobě, ale Bohu? A přece naše posvěcení, podle slov apoštolových, je výslovnou vůlí Boží. Jak často si dáváme na obličej masku a domníváme se, že se nám nemůže nic stát. Nikdo nás nepozná. Můžeme dělat politiku, obchod, umění a nikdo — pro tuto masku — nepozná, že jsme křesťané. Nikdo? Snad nikdo za touto maskou nekřesťanského jednání nepozná křesťansky pokřtěnou duši. Snad ani my ne. Ale Bůh se nedá oklamat. Mstitelem toho jest Pán.

3. Trojí p o h n u t k a v a r o v á n í s e h ř í c h u.

- a) Poslední soud a trestající spravedlnost Boží (v. 6).
- b) Křesťané jsou milostí Boží povoláni ke svatosti (v. 7).
- c) Křesťan je chrámem Ducha svatého, hřích (zvláště proti čistotě) je takofka svatokrádeží a znesvěcením tohoto chrámu.

Fr. B. S r u b e k :

POTŘEBUJEME VYKUPITELE.

(Na III. neděli postní.)

DISPOSICE:

Ú v o d : a) Úvodní myšlenka ze Vstupu mše sv. b) Udání tematu: Potřebujeme Ježíše Krista, Vykupitele.

S t a ť : I. Tuší to lidstvo (pohané i my). II. Potřebujeme Vykupitele Božského, poněvadž přirozeného vykoupení není (ani věda, ani výchova, ani socialismus). Zlé náklonnosti v nás přemáhá jen milost Boží. III. Potřebujeme Božského Vykupitele z hříchů. Ježíš Kristus smířil nás s Otcem, vytrpěl náš trest, vrátil milost a pomoc Boží nadpřirozenou. Ježíš Kristus je stále naším Vykupitelem z hříchů.

Z á v ě r : Shrnutí I. a II. Pokání vede nás k touze po Vykupiteli z hříchů a tím k darům, které přinesl.

Z živého vědomí viny tryská úvodní prosba dnešní mše svaté: Pohleď, Pane, na nás a smiluj se, neboť opuštěn a ztrápen je tvůj lid, k tobě, Pane, pozdvihují duši svou. Zní to v postě adventní touha po Zachránci.

Hledají se různé prostředky, jak odpomoci mravní rozkošnanosti a zkaženosti. Zůstává jediný: Ježíš Kristus, Vykupitel světa.

Potřebujeme práce, aby byly vybudovány statky zničené válkou. Ale aby byly zachovány v míru, potřebujeme mravnosti. Mravnost však je dar Boží. Jen Ježíš Kristus, Vykupitel světa, smíří nás s Pánem Bohem, posvětit naše srdce, ukáže cestu svatého zákona a dává pomocnou milost k obrodě lidstva.

S t a t : I. Kdekoli mravní síla upadá, všude se ozývá touha po někom silném, kdo by vysvobodil, touha po Vykupiteli.

Když pohanský svět před svým zánikem byl naplněn zločinem a neřestí, den ze dne rostla touha po hřichu, stud klesal, ctnost byla v opovržení u všech tak velice, že ne řídká, ale žádná nebyla, tu se ozvaly hlasy: Nikdo si sám pomoci nemůže, musí někdo silný podat ruku a vyzvednout vzhůru (Sen. De ira 2, 8; Ep. 52), musí přijít někdo od Boha (Pl. Sok.), musí nás Bůh naučit, co máme dělat (Cic. De div 2, 54), musí přijít syn boží, který spasí lidi, smyje viny, přinese mír (Verg. Ecl.) To je zákmit vědomí mravně upadlého pohanského světa. Obrát nás, Pane, k sobě, ať se obrátíme (Pláč 5, 21).

Po revoluci přivezla auta z pohraničí podivný náklad. Mráz hrůzy zachvěl námi. Byly to ženy, posbírané z pochodu smrti. Půl holé kostry, děsem vyfřeštěné oči. Takových obrazů viděli lidé po celé Evropě tisíce. Co se to stalo s člověkem, že dovedl v masách tak zhánobit člověka? To člověk bez Boha tak hluboko klesl. Jen Pán Bůh může zachránit jeho nitro. — Tak zní naše touha po Vykupiteli.

Vyvolejte si v duchu nezkrášenou skutečnost, která dala podnět slovům pana presidenta o vánocích: Zneklidňující vady charakterové a mravní v povážlivém množství, kořistnictví, povalečství, alkoholismus, mravní zkaženost . . . Jak je to možné, že člověk, osvobozený z poroby, tak klesl? To člověk bez Pána Boha. Jen Pán Bůh nás může zachránit. — Tak zní naše touha po Vykupiteli.

II. Co pokusů během staletí se vynořilo pomoci člověkovu z mravní bídý. Všechny ty ztroskotané pokusy dokazují jedněmi ústy: Potřebujeme Božského Vykupitele, který má moc v nás stvořit srdce čisté a ducha pravého obnovit v útrokách našich (ž 50, 11).

Říkají, že kultura a vzdělání nás zachrání. Co vědění a jaká hrubost srdce, co bídý mravní! Říkají, že výchova k sebekázi nás zachrání. Když však vášeň páli, když touha po kořistnictví je vybičována a snadný zisk otevírá povalečství a nekázi cestu dokořán, kdo dá přesvědčivý důvod sebekázi? A na druhé straně odříkání, práce, sebezpřemáhání. Kdo dá zdravý ideál? Kdo dá sílu na trvalo? Žádná odpověď. Říkají: nový hospodářský řád pozvedne člověka hmotně i mravně. Vysoká technika, vysoká zločinnost. Nejméně ze všeho nějaký hospodářský řád má schopnost být spasitelem z mravního úpadku. Žádný státní zákoník nezmění srdce k dobrému.

Jen jeden je Prostředník mezi Bohem a lidmi, Ježíš Kristus, jenž dal sebe sama jako výkupné za všechny (1 Tim. 2, 5). Není v nikom jiném spásy, není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli býti spaseni (Sk. ap. 4, 12).

Zamítnout potřebu Vykupitele Božského znamená i zneuznat lid-

skou přirozenost. Je v nás něco velkého, vznešeného, ale i něco hrubého, co může strhnout člověka pod obraz němé tváře. Již pohan to vyslovil: Vidím dobré a souhlasím, dělám však zlé (Ov. Met. 7, 20). A sv. Pavel: Libuji si v zákoně Božím, ale vidím jiný zákon v údech mých, který bojuje proti zákonu myslí mé, byl mi dán osten pro tělo, anděl satanův, aby mne políčkoval (Ř. 7, 22; II. Kor. 12, 7).

To nízké v nás, anděla satanova nepřemůže nikdo jiný než Silák, který ničí satanovo dílo (Ev.). Všechny dobré snahy jen přirozené jsou zpuchřelé berly chromého. Kde hluboká nákaza mravů, tam pomůže jen síla Boží. Jako nebylo možno, aby krev kozlů a býků shladila hřích národa vyvoleného (Žid. 10, 4), tak není možná žádná přirozená cesta. Dokazuje nám to zkušenost národů, dokazuje nám to naše nitro. Jen Pán Bůh dovede stvořit srdce čisté v nás a obnovit ducha pravého v útrokách našich. Chce-li člověk napravit hřích dobrým životem, není jiné cesty než kterou ukazuje Vykupitel: Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne . . . a naleznete pokoj duše své (Mat. 11, 28).

III. Zůstali bychom však na povrchu, kdybychom se domnívali, že Vykupitele potřebujeme k jakési společenské mravnosti. Pojem vykoupění by tak ztratil hluboký význam.

Abychom tomu rozuměli, je třeba si připomenout, co je hřích. Hřích je nekonečná urážka Boží, hříchem porušen mravní řád. Hříchem si zaslouží člověk trestu, kterým by nekonečná spravedlnost byla vyrovnána. Hříchem ztratil člověk lásku Boží, zbaven byl zvláštní pomoci dobře žít, ponechán svým přirozeným silám dobrým i zlým.

Odčinit hřích a zahladit všechny následky hříchu, to nemohl žádný člověk. Jen Božský Vykupitel, Beránek Boží, snal hříchy světa. Za pohanění hříchem oslavil svého nebeského Otce dílem, které mu Otec uložil (J. 17, 4), přebolestnou smrtí vyrovnal Boží spravedlnost. Smřil nás se svým Otcem drahou cenou (I. Kor. 6, 20) a krví Beránka bezúhonného. Smazal naši vinu a vytrpěl náš trest. On snesl naše hříchy sám na svém těle na dřevo, jeho zsinalostí byli jsme uzdraveni (I. Petr 2, 24). Když jsme byli mrtví svými skutky, On oživil nás svou milostí (Ef. 2, 5), dal nám život nový, nadpřirozený, kterým jsme se stali dítkami Božími a dědici jeho království (Ř. 8, 15).

Není možno povznést srdce člověka k šlechetné mravnosti, když na něm lpí vina a trest. Teprve když Vykupitel přinese mír odpuštění do srdce, teprve tehdy je připraveno a uzpůsobeno povznést se vzhůru. Teprve tehdy, když odpuštěn je hřích, teprve tehdy vyлита jest milost přebohatě do duše a s milostí i moudrost, čili poznání pravé vůle Boží, i opatrnost čili schopnost daná nám Pánem Bohem, abychom podle vůle Boží mohli žít (Ef. 1, 7). Sám člověk přirozenými silami se nepovznese k dobru. Jen Bůh sám je to, který do srdce vykoupěného a milostí posvěcující očištěného dává všechny potřebné milosti, působí i chtění i konání dobré (Fil. 2, 13).

Takto pochopené vykoupení není jen něco, co se odehrálo na Golgotě. Kristus Pán je naším Vykupitelem stále, nejen na kříži. On je Cesta, Pravda a Život. Je Velekněz, který svou milostí stále omývá naše nitra a dává svůj Božský život. Je Učitel, svou milostí učí nás stále pravdě věčné. Je Pastýř dobrý, který nás vede cestou pravou svými svatými zákony.

Takového Vykupitele potřebujeme stále a potřebuje lidstvo dnes více než jindy. Vykupitele, který nejen srdce čisté v nás stvoří a ducha pravého obnoví v útrokách našich, ale který může také odvrátit tvář svou od hříchů našich a vymazat všechny nepravosti naše.

Z á v ě r : Všechno lidstvo v mravní bídě tuší takového Vykupitele, i když si to nedovede otevřeně říci. Žádná dobrá snaha nám nenahradí takového Vykupitele.

Nejprv kleknout musíme před Pánem v pokorném vyznání: Tobě samému jsem zhřešil a co zlé jest před tebou učinil jsem; pak teprve smíření Vykupitele přinese do srdce čistého ducha pravého. Kde je hluchá pýcha a bezbožné vědomí síly a moci nadčlověka, tam nepotřebují Vykupitele, ale tam darmo čekáš i ducha pravého, tam srdce je i plné mravní bídy, sobectví, požitkářství.

Když Hospodin Bůh připravoval vyvolený národ na Vykupitele, volali proroci: Čiňte pokání, přiblížilo se království Boží (Mat. 3, 2).

Čiňte pokání, ať naplní se srdce naše touhou po Vykupiteli, který smíří nás s Otcem, jenž jest v nebi, srdce čistotou naplní a přinese do našich niter pravého ducha, ducha mravní čistoty, ducha obětavosti a lásky vzájemné, ducha sebezpřemáhání, ale též ducha pravé lásky k Pánu Bohu, pravého ducha křesťanské zbožnosti. Ducha pravého, který jedině může vyvést celý svět i náš národ z mravní rozkolísanosti a bídy.

Pane, pozvedni naše duše k sobě, neb bez tvé pomoci opuštěn a strápen je tvůj lid. — Amen.

J i ř í M. S v o b o d a :

KRISTŮV KŘÍŽ ZNAMENÍM SÍLY A NADĚJE.

(Kázání na III. neděli postní).

Drazí v Kristu! Dnešní evangelium, tak dramatické ve svém ději, končí známou nám příhodou, chválou prosté ženy, která po slovech Spasitelových dala průchod všemu, co cítila její duše: „Blahoslavený život, který Tebe nosil a prsy, kterých jsi požíval“ (evang. v. 28). Je to chvála, jež na prvním místě patřila Pánu, ale srdce a ústa matky obracejí se na matku takového syna. Spasitel, aniž odmítá chválu, poukazuje na blahoslavenství všech, kteří uvěří netoliko slovem, nýbrž životem a skutkem. Co přimělo tuto neznámou ženu k nenucenému a neohroženému projevu víry, k výbuchu radosti a chvály nad slovy božského Mistra? Byla to síla jeho slov, velebnost jeho zjevu, ale pře-

devším nezvratnost jeho důkazů, jimiž porážel své nepřátele. Proti nařčení, jež bylo jednou z nejhorších urážek, kterou mu nepřátelé mohli předhoditi, klidem svého božského slova, ale s nezvratnou jasností, slovo za slovem obrací proti nim jejich důkazy a poráží své odpůrce jejich vlastní zbraní. „Pakliže prstem božím vymítám zlé duchy, zajisté přišlo k vám království Boží. (v. 20.)” Evangelisté častěji zaznamenali chvíle, kdy se Spasitel střetl s nevěrou zatvrzelých odpůrců, leč málokde vyniká tak jeho síla a moc nad zlobou nepřátel jako v dnešním evangeliu. On je ten, jemuž byla dána síla a moc, jemuž nikdo z nepřátel nebude moci odolati, neboť Jemu bude dáno i vítězství nad nepřitelem lidského pokolení, kterého spoutá, přemůže a připraví o všechnu jeho zbroj.

Na třetí neděli postní, uprostřed doby pokání, dává nám, drazí v Kristu, Církev čísti toto evangelium, aby nás povzbudila pohledem na toho, jenž je naší silou a zárukou i našeho vítězství. Doba pokání má nám ukázati naši slabost, naše lidské nedostatky, které se projevují hříchem. Toto pokoření a uznání vlastní slabosti a hříšnosti před Bohem má býti ovocem doby postní. Leč stejně chce Církev, abychom se právě v této době cele a oddaně přimkli k tomu, jenž je skutečným zdrojem síly a pramenem života, k Spasiteli a jeho kříži. Je to podivuhodné a nepochopitelné těm, kteří nevěří a kteří nezakusili. Kříž je zdrojem nesmírné síly, ale jen těm, kteří mu rozumějí a kteří jej přijímají. Je velikou školou, v níž se učili všichni světci od dob božského Zakladatele až po naše časy.

Síla kříže! Jak divně to zní dnešní době, která si umí vždy pomoci sama! Všechno si zařídí a všechno dokáže. Není kříž opravdu pošetilostí? Potřebujeme kříže a vykoupení? Mohli bychom v odpověď poukázat na onen stín kletby, který leží nad uplynulými léty, leč s pomocí boží, chceme si to důkladně rozvážiti. Patříme, díky Bohu, k těm, kteří vědí o tomto zdroji síly. Žijeme však v době, která o něm neví a někdy nechce slyšeti, ač je to jen zakrývání tajné a zlé choroby. Právě ona nejvíce této síly potřebuje! Maně si vzpomínáme na dávnou legendu o svatém Křištofu. Vojín Onufrius — Christoforus hledá nejsilnějšího pána. Podle svého pohanského názoru o síle, toho nejsilnějšího. A nalézá jej v kříži, v znamení spásy, protože toho se leká i kníže světa, kterému doposud sloužil. Nepotřebuje i naše doba tento zdroj síly? Nemůže říci, že přes všechna pohanská poblouzení po něm touží? A přece si musíme přiznati, že je ho dosud naše doba velice vzdálena. Je křesťanskou jen podle jména a proto je daleka kříži, znamení spásy. Prodělali jsme v prvních měsících po osvobození období boje o umístění křížů ve školách. Hájili jsme se, protože běželo o náboženské právo většiny, o zásadu náboženské svobody. Leč v podstatě šlo o něco více než o projev náboženské svobody. Ti z nepřátel, kteří viděli v kříži náboženský symbol jednoho vyznání a odepírali mu právo veřejného uznání, ukazovali, že ztratili smysl pro podstatu křesťanství a pro podstatu náboženství vůbec. Neviděli již smysl všeho lidského dění, nechápali již podstatu života. Nic neleží tak hluboko

v srdci lidském jako vědomí viny, kletba hřichu a touha po vykoupení.

K pochopení tohoto tajemství, k lepšímu poznání kříže prospěje jestliže uvážíme, jak se jevila tato touha po vykoupení v srdci člověka a pohlédneme v duchu na dobu před příchodem Páně, na dobu pohanství. Bůh si uchoval mezi pohanskými národy jeden, který měl být nástrojem spásy, leč ostatní svět, bez rozdílu, celý svět zahalen byl mráкотami smrti a hřichu. Nám, kteří jsme se narodili v době, která přes všechna poblouznění, nutně je ve svých základech dobou křesťanskou, těžko se již chápe co bylo vlastně pohanství, svět bez Krista. Třebaže již většina lidí nežije životem dítek Božích, přece jsme všichni odchoováni kulturou dvou tisíc let křesťanství a nevědomky žijeme a mluvíme křesťansky. Nemáme již tedy pojmu o tom, co bylo pohanství, chybí nám k tomu přirovnání. Ve chvalozpěvu Zachariášově, který se modlí Církev, jako hymnus vykoupení při obřadech pohřbu, je pozdravován přicházející Vykupitel jako ten, jenž svým světlem má osvítiti „sedících ve tmách a ve stínu smrti“. (Luk 1, 79). Vláda smrti a hřichu, doba zoufalství a zloby, vláda původce zloby a nepřítele lidského pokolení. To je několika slovy nástin této bezútěšné doby, kterou si dnes sotva můžeme představit. Když Pilát pronesl před Pánem svou pochybovačnou námitku: „Co je pravda?“ (Jan 18, 38) nebyl to jen jeho osobní názor a osobní poblouznění. Téměř celý pohanský svět byl přesvědčen, že pravdy se již nikdy nelze na zemi dopátrat, že spravedlnost a poctivost je právě tak nemožná jako pošetilá, nezbyvalo tedy než si vybrat mezi nepravostmi tu, která nejméně škodila a zařídit si život, pokud bylo možno, na úkor druhých.

Není divu, že tento svět pak propadal i nejhorším mravním poblouzněním, o kterých dnes sotva máme představu. Hříchy, o nichž je zatěžko mluvit, zastíral pláštěm náboženství! Jak probleskuje ve vší této spoušti bludu a zloby skutečná vláda zlého ducha a nepřítele lidského pokolení! Sv. Pavel, apoštol pohanů, prozrazuje ve svých listech, že křesťanům, obráceným z pohanství pouhá vzpomínka na dobu života v pohanství byla nemilou, takže stud pokrýval jejich tváře (K Řím. 6, 21). Vždyť chodili ke svým modlám vedeni pudem nerozumné pošetilosti, který nebyl pouze pudem lidským. (Srv. I. Kor. 12, 2). V listě k Římanům podává sv. Pavel neutěšený obraz pohanství žalostným výčtem všech jeho hříchů, který je jakousi jeho žalobou. „Bůh vydal je v žádostech srdce jejich v nečistotu, takže hanobili těla svá na sobě samých, neboť zaměnili Boha pravého za bohy nepravé . . . jsouce naplnění všelikou nepravostí, . . . smilstvem, lakotou, . . . plni závidi, vraždy, . . . jsouce utrhači, . . . domýšliví, rodičů neposlušní, . . . věrolomní, bezcitní, . . . nemilosrdní;“ (K Řím. I, 24-31). Je to neutěšený obraz celého pohanského světa, který zaujíhá i to, co krásného a ušlechtilého nám nechala pohanská vzdělanost. Není tedy divu, že ušlechtilé duše cítily, že není možno uniknouti z této kletby bez spásy a zvláštní pomoci nebes. „Je třeba čekati, až přijde někdo, kdo nás naučí, jak dlužno obětovati“ těší se filosof Plato ve Fédonovi. Někdy zazářil jakýsi zvláštní záblesk světla, které se

zdá, jakoby nebylo z toho světa. Původce čínské moudrosti Konfucius dal svým učedníkům ujištění; že přijde s nebe Svatý, který bude znát všechny věci a kterému se dostane vši moci na nebi i na zemi. Knihy čínské moudrosti jej líčí jako toho, jenž bude očekáván ode všech národů, jako rostliny čekají na vláhu a který bude za jedno s Bohem. Jsou to však jen záblesky světla. Pohanický svět ležel v temnotách nevědomosti cest Božích, pod vládou zloby a hříchů.

Řekli jsme si, že žijeme v době, která je nutně dobou křesťanskou. Přece však s nemalými obavami vidíme, jak se naše doba vzdaluje základů křesťanství, a nebezpečně se ukazují vždy nové známky pohanického chápání života. Ano, prošli jsme strašnou vlnou novopohanství, které se přiblížilo ukrutností a zvráceností světa pohanství. Naplňuje-li nás tato skutečnost obavami, musí nás tím více zkormoutiti a znepokojiti, že si dnešní člověk tuto skutečnost sám nechce přiznat, jako nemocný, který zatajuje svou nemoc před zrakem lékaře. A nemoc je zde zcela jistá, neboť hřích je jistým zárodkem smrti. Opravdu není většího nebezpečí, nad bludný názor naší doby, že člověk si sám postačí ke svému štěstí, že může vlastními silami poznati pravdu a konati dobro bez milosti Boží. Neoprá-li se člověk o pomoc milosti Boží, spoléhá ve své pýše na vlastní sílu a pýcha je jistou zárukou pádu do propasti nicoty. Pak ovšem není třeba milosti a spásy, pak nechápe člověk cenu oběti Syna božského a význam vykoupení. Naturalismus a racionalismus minulých dvou století začaly tento odboj lidského rozumu proti nekonečné moudrosti Boží. Člověk jest od přirozenosti dobrý, stačí dát průchod všem jeho náklonnostem, tvrdí špatný vychovatel Rousseau. Racionalismus osvobodil tvora od svého Tvůrce a učinil jej sluhou nevědomosti a hříchů. Jsme-li opravdu křesťany, pak se musíme vši vahou svébytnosti opřít proti tomuto pojetí života, jež není ničím jiným než novým pohanstvím, a musíme se míti na pozoru, protože ani netušíme, jak nebezpečně se vtírá toto naturalistické chápání života i do našeho způsobu jednání a myšlení. Je to jeden z největších omylů doby. Dábel vítězí tím, že je skryt. Chce však dosáhnouti téhož cíle. „Budete jako Bůh, poznávající dobré i zlé . . .” (Gen. 3, 5.) Lidstvo ve své pýše chce dosáhnout svého štěstí bez pomoci svého Tvůrce, leč ovocem těchto snah jest jistá zkáza. Marně si namlouvá, že touto cestou dojde štěstí. Když umíral nevěrou oslavovaný spisovatel Anatol France, uchopil prý náhle, v jakémsi záchvatu vzrušení ruce svého sekretáře, přítomného při jeho loži, a se slzami v očích ho ujišťoval: „Na celém světě není tak nešťastného tvora jako jsem já. Tvrdilo se o mně vždy, že jsem šťasten. Nebyl jsem nikdy šťasten. Ani jediný den, ani jednu hodinu”. (Hom. Auellw. 761, 8, 2.) Není to věrný obraz tak mnohého srdce člověka naší doby, obraz marného shonu po štěstí?

Zanechme již tohoto smutného obrazu naší doby. Pohlédli jsme na něj jen z toho důvodu, abychom si uvědomili jeho zlé stránky a jeho nebezpečí. Náš křesťanský názor dává nám souhrn pravd, které jsou dokonalým vyřešením všech záhad života a především té záhady.

kteřá po staletí suzuje srdce každého člověka, záhady zla a hříchů. Člověk se zpronevěřil svému poslání, sám se připravil o své štěstí. Na počátku lidských dějin stojí prvotní hřích a všeobecná kletba. „Skrze jednoho člověka přišel hřích na tento svět a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž v něm všichni zhrěšili.“ (Řím. 5, 12.) Není jiného vyřešení otázky zla a hříchů, než v události, o níž nám vyprávějí první stránky Zjevení. Lidstvo si samo přivodilo svůj pád a své neštěstí. A samo by nikdy nebylo mohlo povstati, když Bůh podle tajemného svého úradku žádal, aby bylo dáno přiměřené zadostiučinění nekonečné lidské urážky. Svět nebyl by nikdy povstal bez milosti Boží, bez Vykupitele. Pohanství neznalo leč temnoty hříchů, národ židovský veden byl zákonem, ale k vědomí téže nedostatečnosti, neboť zákon, jako „stín budoucích věcí“ (K žid. 10, 1.) měl ten cíl, aby vědomí viny a spravedlnosti Boží vedl lid Boží k přijetí milosti, bez níž nebylo možno zákon naplniti. Je-li otázka zla a hříchů největší záhadou života, pak pro nás křesťany jest samozřejmo, že pravda o milosti, o vykoupení skrze smrt Ježíše Krista, nauka kříže jest jedinou odpovědí na tuto záhadu a že jest pro nás pravdou základní a nejdůležitější. Nelze tedy dojíti spásy leč skrze milost Boží a tato milost nám byla dána skrze smrt kříže vtěleného Boha. „Hledal jsem cestu, na níž bych nabyl síly schopné požívatí Tebe: nemohl jsem jí však nalézt, dokud jsem neobjal prostředníka mezi Bohem a lidmi, člověka Ježíše Krista (I Tim. 2, 5.), jenž jest nade všechno Bůh poženáný na věky (Řím. 9, 5.)“, volá sv. Augustin ve svých vyznáních.

Drazí v Kristu! Mohli bychom ustati u této pravdy, když jsme si uvědomili význam vykupitelské smrti na kříži a když jsme poznali nutnost vykoupení. Nejsme křesťany, pokavd neučiníme tuto pravdu základní pravdou svého života. Leč k naší úvaze ještě patří, abychom poznali, co znamená ona pravda pro jednoho každého z nás. Naše spása, jež začala při křtu svatém, naplňuje se celým našim životem a dovršuje se při odchodu z toho světa, při skonání. Naš život má být naplněním milosti, kterou jsme dostali při křtu svatém, smrt jeho dovršením. První křesťané si byli živě vědomi této pravdy, protože lépe chápali velikost dané milosti. „Byli jste někdy tmou, nyní však jste světlem v Pánu; jako synové světla žijte, neboť ovoce světla záleží ve všeliké dobrotě, spravedlnosti a pravdě“ napomíná v dnešní epištole apoštol národů křesťany z Efezu. Neproniká-li milost Boží celým našim životem, každou myšlenkou a každým skutkem, bylo by naše křesťanství pouhým jménem. A jako se naše spása naplňuje celým našim životem, tak se naplňuje na konci života smrtí. Smrt je vlastně pro křesťana dovršením spásy. Je to něco, co pro nás je snad pravdou nepřijemnou, co však bylo všem světcům věcí samozřejmou a nejmilejší. Život křesťana jest vlastně očekáváním spásy, myšlenka na smrt má být myšlenkou na vysvobození. „Jak se mi hnusí země, pomyslí-li na ráj“, říkával sv. Ignác z Loyoly a po něm mnozí jiní. Smrt je pro křesťana v pravém smyslu teprve vykoupením.

Vypráví jeden duchovní správce o zkušenosti, kterou leckterý z

kněží by mohl potvrditi. Cestou do školy navštěvoval jednu ze svých osadnic, těšící se klidu svědomí na sklonku života. Když již nemohla po měsíce z domu, přinášel jí čas od času Tělo Páně, nejlepší útěchu našeho života. Tu při jedné návštěvě přivítala kněze rozrušena a se slzami v očích. „Co je, stalo se něco?“ „Důstojný pane, již po léta se těším myšlenkou na smrt, a nyní to poznávám stále lépe. Spasitel mne nechce, jsem mu příliš špatná.“ A prudký pláč zachvíval jejím tělem. Kněz byl dojat a na rozpacích, co říci. Leč Boží prozřetelnost nedala již na sebe dlouho čekat. Nadešel očekávaný den vykoupení. Božský mír pokrýl tvář trpitelky. S jásetem pozdravila přicházející den své spásy. Tak můžeme říci, má tomu být i s námi. Je skutečně cílem křesťanského života, aby byl obrácen ke dni smrti jako ke dni vykoupení, vysvobození po skončeném boji.

Modlitbami plnými touhy a důvěry provází Církev celou dobu postní. Modlitbou důvěry začíná i liturgie třetí neděle postní, jež se blíží více k znamení vykoupení, Kristovu kříži. Znamení síly a naděje! „Oči mé na Pána stále upřeny jsou, neboť on vyprostí z léčky nohy moje.“ Obrátme v duchu všechnu svou touhu k tomu, jenž je naší silou, naší bezpečnou pomocí. Nám dostalo se dobrodiní lásky, snad uprostřed tak mnohých bloudících a hledajících cestu světla. Jsme vykoupeni, dle slov prvních křesťanů „fótizomenoi“ — vpravdě osvíceni. Život náš však má být ještě naplněním dané milosti. Na nás se má ještě uskutečnit dílo spásy utrpením, bojem, cestou sebezáporu a kříže. „Ti, kteří jsou Kristovi, ukřížovali tělo i s vášněmi a žádostmi“ (Gal. 5, 24). Teprve smrt bude dovršením díla, naším pravým vykoupením. Kéž pohled na toho, jenž je naší silou, nás povzbudí, abychom bojovali pevně a statečně s ním došli jednou blahoslavenství!

Dr. Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY NA III. NEDĚLI POSTNÍ.

(Efes. 5, 1 — 9.)

1. Souvislost s předcházejícím.

O dnešní neděli je Statio u sv. Vavřince, kde ve starých dobách býval o této neděli konán slavný exorcismus nad katechumeny a první scrutiny před celou křesťanskou obcí. Evangelium o vymítání zlého ducha (Lk. 11 — 14 — 28), ještě připomíná slavný exorcismus. I epištola má vztah k těmto obřadům. Je poučením pro novokřtěnce, kteří byli křtem sv. osvobozeni z moci ďáblovy a přijati za syny Boží, jak mají žít: Buďte následovníky Božími jako děti milé... Byli jste někdy tmou, nyní však jste světlem v Pánu; jako účastníci světla žijte...

Perikopa má tři části.

I. v. 1 — 2. obsahem (o lásce) i formou je spíše závěrem předcházející (čtvrté) kapitoly.

II. v. 3 — 7 je výstrahou před hlavními chybami pohanského světa: nečistotou a lakomstvím. Velmi připomíná perikopu druhé postní neděle. Pavel zde jde ještě dále. Tyto hříchy, které se staly takorčka druhou přirozeností pohanského světa, nemají mezi křesťany ani býti jmenovány.

III. v. 8 — 9. Nová myšlenka. Proč křesťan nemá mítí společenství se hříchem a zlem: Svým spojením s Kristem je vzat z říše tmy a přeložen do říše světla.

Perikopa je vyňata z krásného listu sv. Pavla, který napsal ve svém vězení v Římě (61 — 63), z listu k Efeským. Více než dvě léta při své třetí apoštolské cestě působil zde sv. Pavel. Vlivem jeho kázání se šířilo křesťanství do širokého okolí, až jeho práce byla přerušena vzbouřením, které proti němu zosnoval zlatník Demetrius, když sv. Pavel kázal proti efeskému kultu bohyně Artemidy. Na rozdíl od ostatních listů sv. Pavla překvapuje neosobní ráz této epištoly. Vždyť apoštol právě zde tak dlouho působil, jeho poměr k obci byl velmi srdečný a přece proti jeho zvyku není v listě žádných narážek na jeho působení v Efesu, žádných pozdravů a vzkazů jako v ostatních listech ze zajetí. Proto se zdá pravděpodobné, že epištola nebyla určena přímo Efeským, nýbrž spíše jako encyklika větší skupině maloasijských církví, mezi nimiž církev efeská zaujímala čelné postavení, anebo tato epištola je ztracenou epištolou k Laodicejským, o které se zmiňuje sv. Pavel v listě ke Kol. 4, 16.

II. Výklad jednotlivých veršů.

První dva verše jsou svým smyslem spíše závěrem kapitoly předcházející. V posledních verších čtvrté kapitoly žádal apoštol věřící, aby se vystříhali všeho, co odporuje lásce k bližnímu, a naopak, aby život křesťanů vyznačovalo vše, co vyznačuje lásku k bližnímu. Ideální normou jejich života je vzor Boží. V Pavlových slovech: buďte, následovníky Božími jako děti milé (v. 1) slyšíme ozvěnu slov Mistrových na hoře blahoslavenství: „Buďte tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest“ (Mt. 5, 48). Věřící se stali vykupitelskou smrtí Kristovou opět dětmi Božími, a to jeho milými dětmi. Otec rád vidí vlastnosti svého já u dětí. Věřící se stávají podobnými nebeskému Otci svými ctnostmi, zvláště láskou. Vzorem jim musí býti opět Syn Boží, který nevýslovně miloval lidstvo a svou lásku dokázal smrtí na kříži. Nestačí jen nějaký skutek lásky, my musíme v lásce žít, láska nám musí býti takorčka vzduchem v němž žijeme a bez něhož je život nemožný. Proto výzva Pavlova: Žijte v lásce, jakož i Kristus miloval nás a vydal sebesama za nás v dar, a to v oběť krvavou Bohu kvůnili b ez n é. Zda neslyšíme v Pavlových slovech opět Pána: „Toto jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem (já) miloval vás (Jan 15, 12).

V následujících verších přechází Pavel k napomínání. Jsou to hlav-

ně hříchy nečistoty a lakoty — hlavní poklesky tehdejšího pohan-
ského světa — jichž se musí věřící varovati. Tato druhá část
perikopy je velmi příbuzná s perikopou předcházející (druhé) neděle
postní. Zde jde Pavel ještě dále než v listě k Soluňským. Hříchy neje-
nom zakazuje, ale žádá, aby nebyly mezi věřícími ani jmenovány, aby
jim tyto věci byly tak cizí, aby se vůbec nestaly předmětem jejich
rozhovorů: Smilství však a všeliká nečistota neb
lakota nebudiž ani jmenována mezi vámi —
jakož sluší na věřící; taktéž ani mrzkost a
prázdné tlachání neb vtipkování, které se ne-
sluší, nýbrž spíše děkování (v. 3 — 4). Čtenáři jistě
dobře cítili kam Pavel mří. Má asi na mysli dvojsmyslné vtipkování,
jež bylo v tehdejší době tak běžné, anebo různé komiky a herce, kteří
městské obyvatelstvo obveselovali vtipy ne vždy nevinnými. Hovory
věřících mají býti naopak výrazem jejich nitra, smýšlení usměrně-
ného k Bohu. Píše-li sv. Pavel o děkování, chce asi říci, že křesťané
uvažující o dobrech Božích, budou mít vždy bohatý předmět svých
meditací a rozhovorů.

Povinnost varovati se hříchů, o nichž Pavel právě mluvil, je tak
vážná a závislá na ní věčná spása čtenářů. Proto jim apoštol ještě jednou
zdůrazňuje: Toto pak vezte a znejte, že žádný smil-
ník neb nečistý neb lakotník, to jest modlo-
služebník nemá dědictví v království Kristově
a Božím (v. 5).

Tyto chyby považovali pohané za bezvýznamné a mluvili o nich
jako o věcech samozřejmých, namlouvali si, že v životě to ani jinak
nemůže býti. V tomto prostředí žili čtenáři listu a bylo nebezpečí, že i
oni by mohli býti jejich řečmi a příkladem opět svedeni do starých
chyb. Proto Pavel jim tak důrazně připomíná, že tyto hříchy svolá-
vají hněv Boží na „syny neposlušnosti“ t. j. pohany: Nikdo v á s
nesváděj marnými řečmi, neboť pro tyto věci
hněv Boží přichází na neposlušníky (v. 6.): Mezi
nimi a učedníky Kristovými nesmí býti společenství: Nestá-
vejte se tedy účastníky jejich (v. 7). Neboť doba,
kdy jim byli podobni, kdy byli t mou (srv. 4, 18), již minula.
Nyní jsou světlem v P á nu pro své spojení s Kristem,
který je osvětlil svou naukou a zanítil jejich srdce plamenem lásky.
Nadpřirozené světlo milosti proniklo jejich přirozeností.

Myšlenka světla a tmy dává Pavlovi opět příležitost k normálním
závěrům. Nestačí, aby děti světla byly odděleny ode tmy, ony ji musí
proniknout a ozářit jí světlem: Žijte tedy jako děti
světla (v. 8). Pravý křesťan musí přinášet ovoce světla,
jež záleží ve všeliké dobrotě a spravedlnosti
a pravdě (v. 9).

III. Použití homiletické.

Každý ze tří dílů perikopy je vhodným postním thematem.

1) Kristův příklad a náš poměr dítek Božích (v. 1-2).

Zvláště v postní době má věřící skutkem projevat lásku. Chceme-li skutečně býti dětmi nebeského Otce, musíme se mu připodobnit hlavně láskou. Bůh láska jest. Láska jest z Boha, a každý kdo miluje, z Boha se zrodil a zná Boha. Kdo nemiluje, nepoznal Boha, neboť Bůh jest láska (1. Jan 4, 7—8).

2) Výstraha před nečistotou a lakomstvím (v. 3—7)

Epištola v těchto bodech je sice příbuzná s epištolou minulé neděle, ale přináší ještě několik nových a pro kazatele vhodných napomenutí, jako výstrahu před marným tlacháním a dvojsmyslným vtípkováním.

3) Chod ve světle! (v. 8—9.)

Právě v postní době bychom si měli vrýt do duše slova Pavlova: Probud se jenž spíš, a povstaň z mrtvých, a zasvitně ti Kristus (Efes. 5, 14). Život křesťana musí býti životem vítězného a vše pronikajícího světla.

4) Nikdo vás nesváděj marnými řečmi (v. 6).

Správně podotýká Sýkora k výkladu tohoto verše, že jeho smysl jest: „Nedejte se svéstí od lidí, kteří, jsouce oddáni řečeným neřestem, říkají, že to nic zlého není; pomněte, že pro takové hříchy přicházel a přichází i časný trest na ty, kdo je činí, na př. při potopě, v Sodomé a j.“ Pavel věděl dobře, proč odsoudil stejně jasně toleranci k chybám jako hříšné skutky. I dnes není hřích často označován svým pravým jménem. Je velmi nebezpečný a zákeřný tento mravní nihilismus, pustošící charakter, rozleptává manželství a rodiny a stává se hrohem národů. Tento jed otravuje duši i tělo, aniž by si toho byl mnohdy pacient vědom. Je nutno být na stráži před touto morální anarchií, která počíná „marnými řečmi“, před kterými sv. Pavel tak důrazně varuje.

Karel Endl:

JEŽÍŠ KRISTUS — SYN BOŽÍ.

(Na IV. neděli postní.)

DISPOSICE:

Úvod: Odpověď na otázku, kdo je Ježíš Kristus, je závažná pro víru katolického křesťana a na správném stanovisku k této otázce záleží věčná spása člověka.

Stát: Ježíš Kristus je Syn Boží. O tom nám svědčí: a) vlastní výroky Kristovy; b) zázraky Kristovy; c) Kristova moc odpouštění hříchů; d) splnění starozákonních proroctví na Kristu; e) úcta lidstva všech dob; f) obdivná slova nepřátel křesťan. náboženství.

Závěr: Je věčnou pravdou, že Ježíš Kristus je Bůh, Vykupitel, Spasitel.

„To jest jistě ten prorok, který má přijíti na svět.“ (Jan 6, 14).

V evangeliu, jež se čítává ve čtvrtou neděli postní, je řeč o jednom z nápadných projevů moci Ježíše Krista, moci, jež náleží jen Bohu.

Je tu řeč o jednom ze zázraků Ježíše Krista, a to z té třídy zázraků, jimiž se Kristus neklamně ukazuje jako pán přírody, jemuž uhýbají její zákony, kdykoliv zavelí jeho všemohoucí vůle.

Jak ten zázrak zapůsobil na duše jeho svědků, je patrné z toho, že volají: „To je jistě ten prorok, který má přijíti na svět,“ a chtějí ho provolat za krále.

Ježíš Kristus je opravdu ten prorok, který měl přijít na svět. Tím však je označena jeho osobnost a celá jeho bytnost pouze s jedné strany. Tento prorok je oním, o němž bylo prorokováno a na němž předpovědi proroků se podrobně splnily. Tím splněno slovo Isaiášovo: „Bůh sám přijde a spasí vás.“

Tento prorok je tím očekávaným, k němuž se upínaly touhy tisíců let před ním, a po němž se ohlšízejí tisíciletí po něm. Je to Bohem slibovaný, prorok předpovídaný, předobrazy předkreslený Vykupitel. A tím mohl býti jen Bůh - člověk. Měl být vykupitelem a spasitelem lidstva, musil tedy býti člověkem, měl však dát dostiučinění plné a dokonalé Boží spravedlnosti a zasloužit, co dát a zasloužit může jenom Bůh. Tedy člověk a Bůh v jednotě druhé osoby božské.

O tom, že Ježíš Kristus je Bůh, skutečný, soupodstatný syn Boží, chceme dnes uvažovat.

Na naší zemi je náboženství zvané křesťanské, jehož původní a jediné správná, legitimní forma je křesťanství katolické, jak je zachovává římsko-katolická církev. Tímto náboženstvím byla veliká část lidstva duchovně, mravně, společensky, kulturně přetvořena do té míry, že pouze lidsky to není možno.

Vše s k u t e ě n ě veliké, vznešené v lidstvu je dílem jeho. Miliony lidí je vyznávaly a vyznávají slovem, životem i za poměrů nejtěžších, a také smrtí. Všecka umění je slaví, berouce z něho svá nejmohutnější oduševnění.

Církví římsko-katolickou bylo všechno velké a vznešené do světa uvedeno, v něm rozšířeno. Ta církev tu trvá pevná ve změnách dob, v stálém varu ve všech bouřích.

Kdo je zakladatelem toho podivuhodného, požehnaného náboženství?

Jméno jeho se ozývá v celém světě křesťanském.

Není druhého jména tak velikého v dějinách. Stojí tu pevně jako skála ve vlnobití časů. Je osou dějin.

Je to jméno **J e ž í š K r i s t u s**. Ježíš Kristus je zakladatel katolického křesťanství.

Je tu druhá otázka: „Kdo je Ježíš Kristus?“ Je to otázka důležitostí ojedinělá. Na odpovědi na tuto otázku spočívá celou svou tíhou celá víra katolického křesťana, na správném stanovisku k té otázce je založena jeho věčná spása. Tuto skutečnost je

zas potřeba v duši ujasnit a zdvihnout k jejímu právu, zbavit nánosů a esutě, které snad se v poslední době na ní usadily a přitlačily v duši ke dnu.

Co osobnost Ježíšovu činí tak zvláštní, ode všech lidí odlišnou, je to, že jeho život, působení, utrpení, oslava, tedy jeho životopis byly vypsaný poprvé dlouho před tím, než přišel na svět. Místo, čas narození, kmenová příslušnost, panenská matka, zázraky, utrpení, smrt, vítězství, nerozbornost, rozšíření jeho díla, to vše předpověděno staletí před tím než přišel sám.

Ale nejen Israel, jenž měl přesná proroctví, všechny národy starověké čekaly na něho. U všech národů je dědičná touha po vykupiteli a jeho očekávání. Básníci, filosofové starého světa mluvili o vykupiteli, který přemůže zlo, obnoví lidskou přirozenost, založí světovou říši.

Ten očekávaný přišel. Zrodil se v tom národě, na tom místě, v té době, jak předem zvěstováno. Ten národ měl v rukou všechna proroctví.

K ý m t e n d l o u h o o č e k á v a n ý j e ?

Vystoupí-li mimořádný člověk, káže nové učení, žádá-li od posluchačů bezvýhradné přijetí a úpravu celého i nejnvnitřnějšího života podle něho, jsou lidé jistě oprávněni se tázati, kdo to vlastně je. Tázaný musí to nejlépe vědět a poctivě se postavit té důležité otázce tvář v tvář.

Odpověď na tu otázku tvoří z á k l a d, s n ě h o ŝ t á z a n ě h o p o s u z j e m e a zaujímáme k němu své stanovisko. Jeho všechno jednání musí s tou odpovědí býti v plném souladu, máme-li jej míti za to, zač se vydává. Taková rozhodná otázka byla položena vícekrát i Ježíši Kristu.

Odpověď na ni najdeme tam, kde je psán jeho druhý životopis, v evangelích.

Jakou odpověď má Ježíš Kristus v evangelích na otázku: „Ty kdo jsi?“ Je tu odpověď povinen dáti především svým přátelům a učedníkům. Sám se táže svých učedníků u Cesareje Filipovy: „Za koho mají lidé syna člověka?“ Odpověď učedníkův: „Jedni tě mají za Eliáše, jiní za Jeremiáše, jiní vůbec za jednoho z proroků.“ „A za koho mne máte vy?“ Petr odpovídá: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ (Mat. 16, 16.) Tato odpověď daná o prostém člověku by byla rouháním. Kristus při své svatosti byl by ji musel rázně odmítnout, kdyby nebyl tím, za koho jej Petr prohlásil. Ježíš však Petra blahoslaví a Petrovo poznání přičítá přímému osvětlení a zjevení Božímu.

Kristus se představuje jako Boží Syn ne v tom běžném smyslu, jak jimi mohou být pouzí lidé žijící v milosti Boží, nýbrž ve smyslu nejužším, přesném, vlastním a plném.

Kristus dává Petrovi slib nedozírného významu. Takový slib pouhý člověk dáti nemůže.

Apoštol Filip pravil: „Pane, ukaž nám Otce, a dosti máme na tom.“

V delší odpovědi Ježíšově jsou slova: „Kdo vidí mne, vidí Otce.“ (Jan 14, 8n.)

Nikodemovi praví: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého vydal, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný. Kdo v něho věří, nebude souzen, ale kdo nevěří, již je odsouzen, protože nevěří v e j m é n o j e d n o r o z e n é h o S y n a B o ž í h o.“ (Jan 3, 16-18.)

Uzdravenému ze slepoty praví: „Věříš v Syna Božího?“ Když uzdravený dí: „Kdo je to, Pane, ať v něho uvěřím?“ dodává Kristus: „... Ten, který mluví s tebou.“ (Jan 35.)

Při slavnosti posvěcení chrámu obklopili jej Židé a vytýkají mu: „Jak dlouho budeš ještě držet duše naše? Jsi-li Kristus, řekni to veřejně!“ Ježíš odpovídá: „... Skutky, jež konám ve jménu svého Otce, ty o mně svědčí. . . . J á a O t e c j s m e j e d n o Nečiním-li skutkův Otce svého, nevěřte mi, konám-li je však, a mně-li nevěříte, skutkům svým věřte, abyste poznali a uvěřili, že j á j s e m v O t c i a o t e c , v e m n ě.“ (Jan 10, 22.)

Jindy doléhají otázkou: „Kde je Otec tvůj?“ Ježíš odpovídá: „Kdybyste poznali mne, i Otce mého byste poznali. . .“ V téže odpovědi dále praví: „P r v e n e ž b y l A b r a h a m , j á j s e m.“ (Jan 8, 57.) Zde Pán Ježíš si připisuje zjevně stálou p ř í t o m n o s t v ě č n o s t i jako Bohu.

Po uzdravení 38 let nemocného pravil: „Otec činí až po tu hodinu, a tak činím i já. . . . Zajisté pravím vám: co činí Otec, to činí stejně i Syn. Jako Otec mrtvé křísí a oživuje, tak i Syn koho chce, oživuje.“ (Jan 5, 19.) Je tedy v š e m o h o u c í j a k o O t e c .

Něčím hrozným byly by všechny ty výroky v ústech pouhého člověka. Jsou nemožností bez nejvniternějšího vědomí práva, že tak smí mluvit ten, kdo ta slova pronáší. Lze říci, že ty výroky se dokazují samy.

Kam až a jak daleko se svědectví Ježíšovo o sobě samém vystupňuje? Zázrakem dokazuje svou m o c o d p o u š t ě t i h ř í c h y .

Ještě před nejvyšší úřad musí jít a tam vydat rozhodující svědectví jako Syn Boží. Stojí tu před velehradou, staršími lidu, veleknězem, učiteli zákona. Velekněz zapřísahá obžalovaného Krista živým Bohem, je-li Syn Boží. Odpověď přísězná zní: „Ty jsi řekl, já jsem.“ Připojuje Ježíš Kristus prorocství: „Uvidíte Syna člověka přicházejícího na oblacích nebeských.“ (Mat. 26, 62n.) Oblak je znakem božské moci a velebnosti. Následuje vše, čeho vzpomínáme při pobožnosti křížové cesty. Ježíš neopravuje, neodvolává ani slabiky. Vše vrcholí na kříži. „Ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ Z jaké hlubiny božského sebevědomí vyvěrají tato slova. Tak hrozná protifeč. K smrti odsouzený, přibitý na dva zkrížené trámy, slibuje ráj. A potom to dovršení. Písmo mluví o hlasu velikém, jenž tu vychází z těla na smrt zmučeného a oznamuje do všech úhlů země: „Dokonáno jest.“ Ježíš na kříži domluvil, ale mluvil ještě setník, mluvila chrámová opona, mluvili mrtví, mluvila země svým otrěsem, mluví

temnota za blého dne nijak přirozeně nevysvětlitelná. Na kříži umíralo mnoho lidí, ale takhle neumíral mimo Ježíše Krista nikdo!

Před přáteli, před lidem, před vrchností přsežně, v životě i ve smrti svědčí Kristus o tom, že je Boží Syn v pravém smyslu slova, a Spasitel. A tak mluví a na tomto učení celou apoštolskou práci zakládají a za tu víru na smrt jdou apoštolové.

Kristova slova doprovázejí a zpečetují pro věky řady zázraků skutečných dějepisně, opravdových filosoficky i vědecky, zázraků vzdorujících svou žulovou pravdivostí útokům podnikaným se všech stran. Kristova slova potvrzuje i běh dějin a trvání jeho církve přes útoky podnikané zbraněmi všeho druhu.

Proroctví o Vykupiteli, jenž předpovídán jako Bůh, splněna na Ježíši Kristu jediném, na nikom před ním a na nikom po něm již nikdy splněna býti nemohou.

Kdyby Kristus nepravdivě si byl přiřknul jméno Syna Božšho, aniž by dokázal pravdy svých výroků, byl by se zbavil již předem všech účinků své práce u Židů — přísných jednobožců; i u pohanů, kteříž tou dobou zbožňovali své světovládné císaře, nebylo by tomu jinak. Muž, jenž by neměl místa, kde by hlavu sklonil, a sebe prolašoval jen tak bez strhujícího doprovodu zázraků a zářivé svatosti za Boha, byl by se stal prostě směšným.

Odkud ty miliony těch, kteří se mu klaní? A mezi ně patřil vždy nejlepší díl lidstva.

Jsou věci, o nichž i v různých dobách soudí lidé stejně. Co by řekli dnes, kdyby někdo o sobě tvrdil, co Ježíš Kristus? Kolem r. 450 př. Kr. žil na Sicilii slavený mudrce Empedokles. Ten se považoval sám za boha, volával k občanům města: „Buďte zdraví! Já nikdy smrtelný, nýbrž bůh, kráčím před vámi všemi ctěn. A tak mi to i patří.“ Vrstevníci se mu smáli, a tento bůh s malým „b“ zemřel sebevraždou.

V r. 1826 začínal v Berlíně přednášku profesor Hegel slovy: „Řekl bych s Kristem: já mluvím pravdu a já jsem pravda.“ Tehdy jej čekal výsměch. Kdo zná osud té jeho pravdy v trojích uvozovkách, přes niž se převalila slušná řada stejně údrobkových soustav, má s ním nanejvýš trochu soustrasti. A co ti ubozí bohové v šatech římských císařů!

Říkává se, že člověk mluvívá jinou řečí sám do svého nitra, sám se sebou, a jinak navenek. Ta dvojí řeč prý se od sebe vzájemně liší. Jen tehdy, když obojí souhlasí, mluvívá se o charakteru. Také vyskočila otázka, mluvil-li Kristus navenek k lidem to, co odpovídalo jeho vnitřnímu vědomí. Zde lze říci krátce: Bez vnitřního nejjasnějšího vědomí nebyla by možná taková řeč navenek. Ježíš se odvolává na své zázraky, ež konal vlastní mocí. Skutečnost jejich uznávají i jeho současní nepřátelé. Jsou to děje vyhrazené Boží moci. A ta Boží moc je neružlučně spjata s Boží svatostí, naprostou pravdivostí. Kde jedna, tam druhá.

Je zajímavé, jak o charakteru Ježíšově mluví i ti, kdo božství jeho

popírají, zůstávajíce bezhlavě, zbaběle a nečestně v polovnici cesty. Závratnou výšku svatosti Ježíše Krista uznávají, ale bojí se dopovédět. Byl-li tak svatý, musel mluvit čistou pravdu i tehdy, když mluvil o sobě jako o Synu Božím. Strauss, jeden z nejpověstnějších popíračů božství Kristova píše: „Kristus nemůže míti nástupce, který by ho předstihl nebo jen dosáhl. Nikdy nebude nikomu možno nad něho vyniknouti.“ Ježíš je tedy nejdokonalejší ze všech, kdo na této zemi žili. Nevěra tu vši silou stlačuje víčka svých očí, aby nedohlédla důsledku vlastních slov. Takový muž může a musí přece mluvit jen pravdu. Jinak není možno, jako není na světě černá běloba.

Renan známý svým rozkřičeným stanoviskem protikřesťanským píše: „Ježíš zůstává pro lidstvo nepřeborným zdrojem znovuzrození . . . Každý z nás děkuje mu za to nejlepší, co v sobě má. Ježíš nemá sobě rovného . . . Jeho charakter je mnohem větší než jej líčí evangelia.“ Tak píše o Ježíši Kristu lidé v jeho božství nevěřící. Bojí se domyslit své vlastní výpovědi. Takový, tak svatý člověk nemohl přece mluvit nic jiného než pravdu, a to i tehdy, kdy mluvil o svém božství se všemi jeho důsledky. A nějakého sebeklamu by Bůh nepotvrzoval zázraky a ten sebeklam by se nesnel s takovou moudrostí, jaká mluví ze slov Ježíše Krista. Byl-li na světě někdo pravdomluvný a nedostižně svatý a moudrý, byl to Ježíš Kristus. Tedy je na věčné věky pravdou, že Ježíš Kristus je Bůh, Vykupitel, Spasitel. Tím je a zůstane! Podle slov apoštola v něm přebývá plnost božství a je Bůh požehnaný na věky. Amen.

Duplessy — P. Kazimír Finta OFM.

AKO BOH SPRIJEMŇUJE KREST'ANOVI SMRTEL'NÉ ÚZKOSTI?

(Popolečná streda.)

Pamätaj, človeče, že prach si
a na prach sa obrätíš.

Dvakrát do roka nás volá Cirkev sv. na dlhšiu dobu pred svoje kazateľnice a pri tom prvá myšlienka, ktorú nám kladie v úvahu na začiatku dvoch dôb, je myšlienka na smrť.

V prvý deň adventu nás vyzýva Cirkev sv. vo svojom evangeliu, aby sme sa zamysleli nad slovami Spasiteľovými, ktoré nám oznamujú koniec sveta a okolnosti posledného súdu. Dnes v prvý deň Veľkého pôstu sype nám kňaz na hlavu popol' ako symbol zániku tela a pri tom nám hovorí slová, ktoré sú vyššie uvedené: Memento homo . . . V tejto výstrahe je najdôležitejšie slovo memento — pamätaj. Cirkev nás tu nechce poučovať o našej nesmrteľnosti, ale skôr povzbudiť keď hovorí: „Pretože si prach, pamätaj na to“. Keď že smrť je nevyhnutná, tvojou povinnosťou je myslieť na ňu často, lebo keď

budeš na ňu myslieť, pripravíš sa na ňu a tvoja spása je zaistená: **M e m e n t o — p a m ä t a j !** A ako sa chová človek k tomuto povzbudeniu? Tak ako kedysi Arméni, ktorí vytykali sv. Pavlovi, keď im rečnil o posledných veciach: „Zase nám hovoríš o tom!“ Hovor nám o tom radšie neskôr. Veď myšlienka na smrť je trpká, prečo si ňou mám otravovať život?

Nech nám je akokoľvek odporná myšlienka na smrť, predsa musíme na ňu často myslieť, aby sme boli stále pripravení. Chcel by som preto ukázať, že okrem smutných zjavov, ktoré má pri sebe smrť, sú tam aj potešiteľné, ktoré sú na to, aby nám zmiernili onen veľký žal, ktorý pri smrti cítíme.

Zármatok pri smrti pochádza z dvojakého prameňa: z vedomia, že všetko strácame a z neistoty, čo nás očakáva. Uvidíme čoskoro, že Pán Boh, ktorý tak verne miluje svoje detky, vie ich aj v tomto zármutku potešiť a naliať hojivého balzamu na rany duše ich.

I.

Vedomie, že všetko strácame býva prvou príčinou zármutku pri smrti. Smrť znamená odlúčenie. Odlúčenie od toho, ktorý odchádza a od tých, ktorí ešte zostávajú; odlúčenie otca od detok, manželov od manželiek . . . ale hlavne je to odlúčenie sa tých dvoch druhov, ktorí tak dlho žili spolu, t. j. tela a duše.

Kresťan takýto zármatok cíti vždy. Lebo vie, že často zhrešil a preto musí to napraviť. Ale tak ako Mojžiš na rozkaz boží hodil tajomnú palicu do vody, ktorá sa stala takto príjemnou pre jeho verný ľud, tak podobne i do kalichu horkosti, ktorý musíme vypíť až do dna a ktorý sa volá smrť, vhodil Boh tajomnú vôňu, aby sa tak stal príjemným pre jeho deti. Ano, kresťania, vy musíte prežiť pri smrti ono bolestné odlúčenie, ale to vám bude ľahšie ako inokedy, lebo sám Boh sa o to postaral.

Duša odlúči sa od tela: to pre vás nebude nepríjemné, lebo vy ste sa naučili pozerať na telo nie ako na pána ale ako na sluhu, ba často ako na nepriateľa. Veď život človeka je boj. *M i l i t i a e s t v i t a h o m i n i s s u p e r t e r r a m.* A tento boj to je vlastne neustály zápas medzi telom a dušou, to je boj, ktorého cieľom je zaistiť nadvládu tela nad dušou. Aké ľahké bude ono odlúčenie sa od tela, keď sa človek nepripútal otrockými okovami k nemu, ale si ho podrobil. Kto je kresťanom v pravom slova zmysle, ten vlastne má už polovice práce hotovej, lebo sa pomaly, ale iste pripravuje na toto odlúčenie.

Musíte opustiť svoj rodinu: toto bude pre vás kresťanov ľahšie ako pre druhých. Prečo? Lebo miesto terajšej rodiny, ktorá sa pomínie, budete mať inú, duchovnú. Budete mať Otca, ktorým je Boh. Ježiš Kristus bude vaším bratom a P. Maria vašou matkou. Túto rodinu najdete hneď, akonáhle opustíte pozemskú. Pri tom ale pevne veríte, že sa raz sídete aj s rodinou pozemskou.

Musíte zanechať svet a jeho rozkoše: avšak keď ste

dobrými kresťanmi pochopíte, aké sú tieto rozkoše pomšajúce, pre-
siaknuté jedom a pri tom nebezpečné. Keď cez celý život nepripúta-
te sa k tomuto svetu, potom na konci života nebude vám ťažko pre-
trhnúť aj tú poslednú nitku, ktorá vás k nemu viazala. Vzpomeň si
na dokonalých kresťanov, rehol'níkov a svätých, ktorí stále mali na
mysli odchod z tohoto sveta. Jak ľahko sa s ním lúčia, keď zaklope
smrť a Boh ich volá k sebe. Boh k nim hovorí ako kedysi k Abrahá-
movi: Zanechaj svoju rodinu! A oni povedia: „Pane, veď už dávno som
tak učinil a našiel som si inú rodinu, ktorú tvoria chudobní, nemocní
a opustení starci.” Z a n e c h a j s v o j u v l a s ť! A oni mu zase
odpovedia: „Už som ju dávno opustil. Odišiel som do sveta hlásať
svetlo viery tým, ktorí sú ešte vo tme bludu a nevery.” Z a n e c h a j
s v o j d o m, s v o j m a j e t o k a p o z e m s k é b l a h o! A oni
znova odpovedia: „Už dávno som rozdal svoj majetok chudobným
a mojím pokrmom je potešovať nešťastných, ktorí sú zvláštnym pred-
metom Tvojej starostlivosti.” A v o j d i d o z e m e, k t o r ú t i u k á-
ž e m! A oni odpovedia: „Pane, táto zem je pre mňa už dávno vy-
hnanstvom a ja už dávno túžim po nebeskej vlasti, ktorú si mi ty
ukázal.”

Či je možná, aby takáto duša cítila bolesť pri odchode z tohoto
sveta? Záleží len na vás, či sa stanete tak dokonalými. Čím viac sa bu-
dete snažiť dosiahnuť tej dokonalosti, tým lepšie si spríjemníte odchod
z tohoto sveta.

II.

N e i s t á b u d ú c n o s ť, to je ďalšia bolesť, ktorú človek cíti
pri smrti. Opravdu smrť to je vlastne koniec úveru, pri ktorom treba
nám vydať počet Vel'kému Sudcovi. Aký bude ten súd? Aký bude
jeho výrok? To sú veci, ktoré pôsobia nepokoj a robia smrť žalostnou.

Pravý kresťan i v tomto smere nemusí sa báť smrti. Je len prirod-
zené, že s bázňou musí pracovať na spáse duše svojej, ale to uzná
každý, že ten, kto sa snažil byť dokonalým, nemá toľko strachu pred
smrťou. Opravdu smrť znamená koniec úveru jak pre človeka tak pre
Boha. Ano, človek musí vyplatiť svoje dlhy. Ale aj Boh sa slávnostne
zaviazal, že chce odplácať svojím deťom a svoj sl'ub plní pri smrti.
Každý dobrý skutok, každé utrpenie pretrpené z lásky k Bohu nám
získa náklonnosť Nekonečného. Keď život človeka je plný utrpenia,
tým viac to platí o kresťanovi. Už tá skutočnosť, že sme kresťanmi,
musíme snášať mnoho utrpení, ktoré sú ako by naším prídelom. Utr-
penia či už individuálne, rodinné, alebo sociálne sú u kresťana väčšie
ako u iných.

U t r p e n i e i n d i v i d u á l n e. Pretože ste kresťanmi, lepšie
stražite svoje smysly ako iní, umrtvujete svoje telo a cvičíte sa v roz-
nom sebazaprení. To sú utrpenia tela. A čo cítite v duši, keď musíte
počúvať výsmech, opovrzenie, alebo snáď znášať aj verejné prenas-
ledovanie? Vo vás prenasledujú Krista, ktorého ste dietmi. Kristus
vás však odmení, že ste plakali pre Neho.

R o d i n n é u t r p e n i e : Málo je tých, ktorým záleží na dobrej rodine. Ale vy pretože ste kresťanmi, a záleží vám práve dnes na tom, aby rodina stála na náboženskom základe a abyste zaistili náboženskú výchovu svojich dieťať, práve preto musíte mnoho trpieť. Snúbenky, vy často ste nespokojné preto, či vaši snúbenci sú čistí, či budú spasení. A preto toľko trpíte a plačete. Ale však aj toto je vklad do banky božej.

U t r p e n i e s o c i á l n e : Zatiaľ čo iní sa snažia zaistiť vojenskú a finančnú moc svojej vlasti, vy sa staráte o jej mravné upevnenie. Bolí vás to, keď vidíte ako vo vašej vlasti upadajú mravy a preto svoju námahu zasväcujete tomu, aby sa ľudia polepšili. Preto tie vaše hmotne obete na zabezpečenie kresťanskej výchovy, na charitatívne ciele, alebo na katolícku akciu. Utrpenie, nepokoj, obete, ktoré prinášate pre ľudstvo, to sú bolesti, ktoré iní necítia len vy, pretože ste kresťanmi.

Zdôrazňujem však znova, že vaše utrpenie nie je márne. Ostaňte len verní svojmu Bohu a modlitbou, umrtvovaním a rôznymi cvičeniami v tomto sv. pôste zostaňte v spojení so svojím Bohom a potom, keď príde smrť, budete sa usmievať i keď vaše oči plné sl'z, budete šťastliví i keď budete trpieť. Opustíte svet, ale budete spokojní, lebo viete, že ihneď najdete Boha. **A m e n.**

P. Dr. J a n K a p i s t r á n V y s k o č i l, OFM.:

VZÝVEJME BL. ANEŽKU!

(*K sviatku bl. Anežky České.*)

Svätíme s Cirkvú svatou v cirkevním roce sviatky rúzného druhu. Oslavujeme jednak veliká tajemství naší svaté víry: vánoce, velikonoce, svatodušní sviatky, oslavujeme Pannu Marii v tajemstvích života jejího a života Syna Božího. Oslavujeme také svěťce a svěťice jako křesťanské hrdiny, vítěze nad peklem, jako přímluvce a také jako zvláštní milosti a zázraky Ducha svatého, udělené Cirkvi bojující, aby z ohně jejich svatého života se šířila svatost jako světlo a teplo po celé Cirkvi. Svěťci jsou takorča jako ohniska, jimiž se šíří svatost, zapaluje oheň v srdcích jiných a rozlévá se svatost.

Pramenem vši spravedlnosti, svatosti, protože pramenem veškeré spásy jest sám Bohočlověk Ježíš Kristus; jeho nejen božská, nýbrž i lidská přirozenost — a zvlášť tato, jsouc hlavou celého pokolení lidského, tvoří pramen nového, svatého, Božího života. Proto se významně praví v modlitbě sv. Ignáce: Duše Kristova posvět mne, Tělo Kristovo spasiž mne, Krvi Kristova napoj mne (životodárnou vodou věčného života)... Já jsem cesta, pravda a život. „Žízni-li kdo, pojď ke mně a pij. Kdo věří ve mně... proudové vody živé poplynou z útroh jeho.“ To pak řekl o Duchu svatém, kterého věřící v něho měli přijímati. (Jan 7, 37-9.)

Tato významná slova praví, že nejen Ježíš Kristus, jeho člověčenství, jeho fyzické tělo a krev, nýbrž i údové jeho mystického těla — věřící — budou mít proudy živé vody (života svatého, milosti Boží, života Božího), že z jejich útroby, srdcí, z jejich duší poplynou proudy vody živé také na jiné, takže život Boží se bude sdělovati i duším vyschlým, vyprahlým. Mohutným proudem vody živé, všech milostí Božích pro celou církev, pro všechny věřící, pro všechny duše, je blahoslavená P. Maria, „*Mediatrix omnium gratiarum*” — Prostřednice všech milostí. Kristus pramen — Maria prostředkující pramen všech milostí; neboť ona zrodila spásu naši. Ji vyvolil Bůh za Prostřednici vši spásy.

Tak je P. Maria Prostřednicí milostí pro všechny v celé Církvi. Ale všimněme si, jak je to tajuplné tělo Kristovo složeno z jednotlivých částí — z jednotlivých věřících — jak jsou tito jednotlivci se skupeni ve větší nebo menší celky, v národy, kde Pán Bůh dává zvláštní prostředníky, kde dává stékati bohaté prameny na některá zvláštní místa, na některé duše, jež se pak stávají bohatými prameny pro jiné, vylévajíce jim vody milosti a síly nadpřirozeného života. A těmito místy bohatých pramenů jsou vyvolené nádoby jednotlivých národů — národní světci — v nichž je život Boží bohatý nejen pro ně, nýbrž pro celý národ.

Proto je též povinností každého národa, povinností přímo Boží, povinností, týkající se spásy věčné, aby se obracel k těmto pramenům, podávaným mu samým Bohem, aby použil těchto zázraků Ducha svatého (jimiž každý světec bez odporu jest), aby z nich čerpal milosti; čili: aby se po Panně Marii a velikých světcích celé Církve, jakožto velikých střediscích života Božího, obracel k jemu zvláště Bohem připraveným pramenům mimořádných milostí a darů božských, čili, aby zvláště uctíval své národní světce. V těchto světcích Bůh k tomu národu mluví více a jasněji, skrze ně je mu ochoten dáti více darů, více síly. Je ochoten jej obroditi, dáti mu nezdolnou sílu, aby všechno protivenství přemohl, a stal se slavným.

I náš národ má vynikající nebeské patrony: první v dějinném pořadí jsou sv. Václav a sv. Ludmila.

Sv. Ludmila začíná řadu světců českého nebe jako matka svého národa, jež mu vychovává pravého knížete a ustavičného dědice všeho, co je národu drahého.

Bl. Anežka uzavírá řadu svatých patronů, jako nejušlechtlejší výkvět křesťanského života českého. Je to vrchol, gotika české zbožnosti a vroucnosti. Je to duchovně něco tak krásného a ušlechtilého, jako krásné zbytky staveb jejích kostelů a klášterů, po nichž máme opravdu jen praubohé zbytky, a to v stavu tak zuboženém a znesvěceném, že to je velkou hanbou a ostudou pro celý národ, že to nejušlechtlejší světiště tak vznešené zbožnosti a idealismu, vypínající se láskou Boží až k nebesům, je v tak hrozném stavu. Tam se ovšem nedá hledati tělo bl. Anežky a zbytky její svatosti; tam nelze bez uzardění voditi kanonisační komise. Vynikající člen

této komise římské, vida tuto ohavnost spuštění na místě kláštera bl. Anežky prohlásil, že se nedá v takovém stavu pozůstatků té, o jejíž kanonisaci se žádá, ničeho dělat.

Národ musí předně očistiti úplně a dokonale toto místo a vrátiti je svému účelu — a ne zříditi tam prozatímní oltář, dát tam narychlo sloužiti máše svaté a mysliti, že je tím už vše vykonáno a připraveno.

A pak se musí také celý národ opravdu a upřímně vrátiti k celému, dobrému a vpravdě křesťanskému životu; k celému idealismu Anežčiny lásky k Ukřižovanému, aby byl připraven a hoden, těšiti se a radovati ze záře a slávy, kterou je Anežka korunována, pro nás dosud neviditelně. Aby měl národ světce, musí také sám aspoň v celku jako národ křesťanský žít a světec musí být jeho vzorem a ideálem. A nikoli mysliti, že na jedné straně bude velmi dobrá a prospěšná oslava jeho v bl. Anežce jako zářící patronce — ale při tom oslavovati, jako národní ideál Husa a husitství jako nejvyšší národní ideál a slávu. Dožadovati se kanonsiace bl. Anežky a při tom míti dějiny orientovány tak, že před Husem nebylo nic než tma — temný středověk — a oslavovati ty, kteří nás připravili o nejvzácnější památky křesťanského idealismu u nás, a hlásati, že život národa může být přistřižen podle nejbezbožnějších hesel a nejzlobnějších mravních, čili nemravných, zásad, jež jsou s to, zbytky národa navždy pochovati.

Národ si musí Anežku oslavenou na oltáři zasloužiti, čili, národ musí před oltářem Anežčíným, před tím, než bude oslavena, sám, úplně a dokonale ožít a ozdravět a celým srdcem se vrátiti k cestě, ke které jej v celých jeho dějinách božská Prozřetelnost přímo nutí — totiž k cestě kříže: k cestě svatého kříže — k cestě evangelia, zákona Božího, k cestě pravé Matky, jež zrodila takové ideály vzoru Anežčina — k pravé Církvi — a zanechati všech tak zvaných československých náboženských hesel, jež národ odtrhují od pramene života a vedou jej do záhuby. Zbožný konvertita a pozdější prelát český, Papoušek, vydal prý prococtví, že v Čechách bude tehdy trvale dobře, až se najdou ostatky bl. Anežky. Je to prococtví, v němž vidím velikou pravdu: Ano, v Čechách a v celém národě bude dobře, až odstraní všechnu tu špínu a znečištění z místa, kde lze hledati ostatky tělesné, ale hlavně až odstraní špínu, nečistotu, nevěru, nemravnost, která příkrývá ostatky Anežčiny, které jsou ještě vzácnější, než její ostatky tělesné: totiž ostatky její víry, její lásky a jejího svatého života. Tyto ostatky se mohou najíti jen tenkrát, když bude národ chtít — a záleží na něm, chce-li se mít opravdu dobře časně i věčně a chce-li si pak zasloužiti s oslavou Anežčinou také svou slavnou budoucnost . . .

Anežčin národ však Anežku nectí. Její sláva se tím neumenšuje, ale umenšuje se ochrana Boží, síla Boží — a bez pomoci a síly Boží, víte, co jsme. Smutně, přesmutně jsme to již tolikrát v minulosti viděli! Jen krátkou dobu trvala ta sláva, ve které lid, zpitý bezbožnými hesly kácel a shazoval sochy svých velikých patronů do vody.

Tak daleko jsme to dopracovali bez světců s Husem, Chelčickým a všemi těmi jmény, která nám symbolisují nikoliv sílu, nýbrž rozvrat v národě, rozbití, tříštění na každé mizerné vesnici na množství politických stran a k tomu k „větší posile“ snad stejně tolik stran náboženských! Dokud byl národ jedné víry, byl slavný; když byl vrácen jedné víře, zůstal pevný přes všechny útrapy a bolesti Bílé Hory a všechny ostatní po staletí, poněvadž byl zdravý, silný, ctil světce, své národní hrdiny, kteří mu představovali sílu a jednotu Církve katolické, pevné Skály, kterou ani brány pekelné — a tím méně nějak ti ubozí lidští nepřátelé — nepřemohou. Tito světci mu nejen představovali, nýbrž také podávali s nebes pravou vodu života a síly Boží, která jej činila i při jeho malosti silným, statečným a nepřemožitelným.

Nepotřebujeme to dnes? Abychom byli jednotni, abychom nechali tříštění, rozbrojů, a stali se jednolitou skálou? Chceme se stále spoléhati na množství spojenců cizích — a nechceme se snažit o sílu, statečnost a nezdolnost vlastní? Ale tuto sílu nenačerpáme, leč z pramene Božského, skrze naše svaté, nebeské hrdiny.

Kéž ta světička, jež byla tak dlouho zapomínána, tak málo ctěna, tak málo oslavována tam, kde jí bylo tolik třeba; která byla obětí za svůj národ po celý svůj život, zasvěcený Ukřižovanému, vyprosí dnes, kdy byl národ po době utrpení a kříže znovu obdarován Bohem svobodou a samostatností, s budoucností tolik nejistou, celému národu Božskou sílu a statečnost, jež jej učiní silným, statečným, nepřemožitelným a nezdolným a připraví mu slavnou — časnou i věčnou — budoucnost! — Amen.

Doc. Dr. Josef Hronek :

KATECHETICKÁ STYLISTIKA.

V moderní pedagogice se setkáváme s novými pojmy jako individualita, iniciativa, samočinnost, sebeuplatnění žactva, pojmy to snah, které chtějí vychovati z člověka pouze uvažujícího bytost jednající. Všechny tyto pojmy se obrazí v činné škole a tak idea činné školy nejlépe vyjadřuje tendence dnešního pedagogického úsilí. K zaktualisování této ideje přispěl především jednostranný intelektualismus, jenž zabraňoval harmonickému rozvinutí osobnosti, aby mohla být schopna úspěšné činnosti životní a rozvoj moderní psychologie, která odkryla zdroje poznání dítěte. Činná škola buduje na poznání dítěte a přizpůsobuje se jeho potřebám, je zdravou reakcí proti výstřelkům intelektualismu, usiluje o harmonický vývoj duševní jak intelektuální tak morální. Bylo by nesprávným se domnívati, že přeceňuje stránku citovou a volní na úkor podnikavosti rozumové, naopak aristotelskoscholastické axioma: „Nil volitum nisi cognitum“ podle psychologie hodnot vyjadřuje: „Nil volitum nisi intelligenter appetitum.“

Je pochopitelné, že to znamená přebudování dosavadního způsobu učebního, musí být vybudována nově metodika učebního procesu, nově musí být pojat i učební styl.

Co je styl? Styl čili sloh definuje J. Kamenář jako typickou vnitřní i vnější úpravu, jíž původce dává charakteristický a jednotný ráz svému výtvoru, skládá je z prvků, aby způsobil ideu, jež tvořivě upoutala jeho mysl. Nevyhnutelnou podmínkou při tom je ovšem autorova tvůrčí schopnost, ale jeho dílo je spoluurčováno i vlastnostmi kolektiva, z něhož ten původce vzešel, a sklony jeho doby, které dávají dílu směr a jistý ráz jeho složení. O stylu mluvíme nejčastěji v komposici uměleckého díla, především v umění výtvarném, v hudbě, v literatuře krásné i dramatické. Styl je projevem člověka, jímž odpovídá na podněty života vnějšího i vnitřního. V tomto nejširším smyslu můžeme mluvit také o učebním stylu. Výraz „učební styl“ razil známý pedagog činné školy O. S c h e i b n e r, v téměř smyslu o stylu mluví před ním již I t s c h n e r. Je to však jen nové slovo pro starý pojem, kterým starší herbartovsky orientovaná didaktika označovala normativní vyučovací postup. Dr. K a u t z pak uvedl tento pojem také do náboženské pedagogiky, a to, aby jím označil proti formálním stupňům „architektonické články“ ve své metodické komposici katechese.

S počátky učebního stylu se shledáváme již u Aristotela, u sv. Augustina, ve scholastice. Ukázkou takového prvku stylistického je na příklad středověký předpis, který uvádí Willmann: *Multa rogare, rogata tenere, retenta docere: haec tria discipulum faciunt superare magistrum* (Didaktika, 441). Teprve však Herbart první se pokusil prakticky o učební styl podle metodických zásad, ovšem nenazval jej učebním stylem, ale formálními stupni, které jeho škola vypracovala jako normativní princip, vzor, jak jednotně upravit všechno vyučování. Herbart naznačil celkem čtyři stadia postupu vyučovacího. První znamená pasivní vnímání, soustředění mysli a odstranění všech představ, které by rušily klidné pohroužení v předmět, jeho ozřejmění a výklad. Pozorování, zkušenost a názor vyznačuje toto prvé stadium při vyučování. Druhé znamená připojení, asociaci nového poznatku, třetí začlenění do soustavy mysli a čtvrté závěrečné stadium prakticky nové poznání zaokrouhluje. Ziller a jeho stoupenci první stadium učebního procesu Herbartova rozdělili ve dvě a tak se jeví pět stupňů: analýze, syntese, asociace, systém, metoda. Rein změnil případně jejich pojmenování: příprava, výklad, spojení, souhrn, užití.

Teorie formálních stupňů nebo chceme-li užití učebná stylistika herbartovská, která ze světské metodiky přešla i do náboženské metodiky, byla sice ucelená soustava vyučovatelských předpisů, ale měla některé nedostatky. Je především jednostranně intelektualistická, zanedbává vůli a samočinnost žákovu, je odvozena z logických procesů duše dospělého člověka a tím také otupovala dětský zájem, nestarala se o vlastní duševní život dítěte a o vývoj

dětské vnímavosti, spokojovala se tím, že žák ochotně přijímal a spolehlivě v paměť ukládal zásoby představ bez jakékoliv své osobní účasti. Učitelova práce se omezovala na přípravu formální, dovedné použití didaktických směrnic. Učitel neměl příležitosti, aby uplatnil vlastní tvořivost, jeho vyučovací postup za každých okolností a v každé hodině byl předem určen.

S hlediska moderní pedagogiky bylo nezbytně nutno učební styl modifikovati se zřetelem k látce učební, vlastnímu duševnímu životu žákovu i k volnosti učitelově. Pravíme, že třeba učební styl modifikovati, nikoli po příkladu t. zv. „Volné školy“ každý učební styl zamítnouti. Nemluvíme již o formálních stupních, nýbrž o učebné stylistice, jež má určité architektonické články, které netvoří šablonu, přihlíží především k psychologii dítěte, k rozvoji jeho stránky rozumové, citové a volní, aby duševní struktura žákovu se vytvářela v celý charakter. Tyto úkoly má a míti musí i stylistika katechetická. Především i ona se musí přiblížiti k duši dítěte, poznati složitost duševní struktury a jejího vývoje.

Jaká je metodická kompozice katechese podle nového učebního stylu? Styl nesmí býti mechanický, ale přirozený, nenucený, spontánní, musí sám růsti a především přizpůsobován chápavosti žactva, proto nelze stanoviti všeobecně detailního schématu. *Wilmann* paralelně s trojí činností apercepční na straně žakové: vnímání, chápání a zpracování stanoví trojí činnost učitelovu: předvádění, objasnění a vštěpování. *Kriebel* naznačuje hlavní body postupu, řízeného zásadami činné, pracovní školy takto:

a) S hlediska učitelova:

I. Příprava:

motivace,
vedení do situace.

II. Nové učivo:

návod k práci,
induktivní výklad učiva,
shrnutí nového učiva.

III. Užití:

b) S hlediska žákovu:

I. *Odezva*:
zájem,
aktivita.

II. Řešení nového úkolu:

samostatně nebo
v součinnosti s třídou,
zjišťování poznatých faktů.

III. Procvičování:

Pořadí či architektonické články zůstávají stejné i v každé kate-

chesi, jen délka jejich nebývá vždy stejná, neboť učivo katechetické je mnohotvárné.

Úvod, psychologická příprava s udáním tématu má vzbuditi zájem žáků o katechesi. Děje se to rozhovorem, opakováním, zjišťováním dětských zkušeností, zmínkou o aktuální události, a to vždy co nejpoutavěji.

Podání nového učiva. Žáci uvedeni do situace nového učiva, z něhož vyvodí se poučky vhodným metodickým postupem induktivním a náležitou formou vyučovací. Obširnější látka se předvádí po partiích, které se otázkami zopakují. Na tabuli se naznačuje hesly průběh vyučování, rozdělený podle jmenovaných partií.

Závěrem se podaná látka i s vysvětlením souborně opakuje obecnými otázkami a souvislým vypravováním žáků, načež se nové učivo připojí k dosavadním poznatkům.

Nejdůležitějším článkem každé metodické kompozice katechese je užiti (z životněni), aby se žáci podle právě vysvětlené katechese zařídili, pravdy v ní podané prožili a si je osvojili. Tato doloha nesmí se díti stereotypně, nýbrž individuálně.

Uvedená kompozice katechese někdy bývá vystřídána celkovým opakováním poznaného učiva, jindy jeho prohlubováním a procvičováním nebo zkoušením a to, jak toho kdy je třeba.

Dr. František Tomášek :

KATECHISMUS PŘI VÝCHOVĚ MLÁDEŽE.

(Pokus Dr. P. C. Yorke v Kalifornii o jednotné vyučování náboženství na podkladě katechismu.)

Dr. P. C. Yorke, katecheta v San Francisku, využil prakticky k vyučování katechismu požadavku metody psychologické, aby totiž každá katechese začínala příběhem k upoutání pozornosti a zájmu žactva.

Jádrem veškerého vyučování náboženství má býti podle Yorke katechismus, koncentricky používaný na všech stupních. Ve svých náboženských učebnicích (Text-books of Religion) používá baltimorského katechismu, k němuž přidává příslušný učebný materiál, všeobecně používaný, jako: modlitby, biblické příběhy, písně, vybrané události z církevních dějin, hagiografii, liturgii, posvátné umění, různé pobožnosti a jiné.

Velkou zásluhou Dra Yorke jest, že vybavil velmi zajímavě a poutavě své učebnice náboženství (katechismy) vhodnými texty, krásnými obrazy a skvělou úpravou. Byl veden při tom zásadou, že učebnice náboženské nesmějí býti popelkou mezi ostatními příručkami školními, knihou nejhudobněji vypravenou a nejlacinější,

poněvadž tím trpí nejen zájem dítěte, ale také jeho vážnost k náboženskému vyučování.

Základním požadavkem Dra Yorke je upamětnění celého katechismu, které se má provádět postupně během celé školní docházky. Tento požadavek odůvodňuje tím, že paměť je právě u dětí nejvyvinutější a proto se má na ní budovat všechno ostatní. Aby se tento postup nezvrhl v mechanické odříkávání, zdůrazňuje Dr. Yorke důležitost vyjasnění pojmů katechismových, snadno pochopitelný, přesný výklad a častější písemné testování.

Je zdravým požadavkem Yorke, aby biblické dějiny měly úzký vztah ke katechismu, jednak k vysvětlování učiva, jednak k ilustrování péče Boží o lidstvo. Uznává tím, že katechismus obsahuje pro děti dosti chladné abstrakce, kdežto události biblické jsou pro děti mnohem zajímavější. Po stránce textové ponechává v příbězích biblických co nejvíce původní znění s odůvodněním, že je to důležité nejen pro věk budoucí, ale také přístupnější pro děti k memorování, než volné dětské parafrase. Učivo katechismové se vyvozuje z biblického příběhu.

„Skutečně jest postup vyučovací, který vychází od biblického vypravování a převádí je na otázky a odpovědi katechismu velmi povzbuzující a vyplácí se nejen u nižších ročníků, nýbrž i u starších žáků.“ (Baier; cit. Dr. J. T. Mc Mahon, *Some Methods of Teaching Religion*, London 1838, 18.)

Zájmu dětí využívá hojně liturgií, která se probírá na všech stupních. Na nižším stupni se nacvičuje zvláště chování v kostele, po předcházejícím výkladu a pak liturgická příprava k první sv. zpovědi a sv. přijímání. Na ostatních stupních, podle chápavosti dětí, liturgie mešní.

K buzení a udržení zájmu dětí radí Dr. Yorke učitelé náboženství pořizovati si postupně vlastní, osobní pomůckový materiál a vésti si poznámky o zkušenostech. Jako žurnalista si musí všímáti všeho kolem sebe, ve světě a v denním tisku, chce-li státi na výši doby a se uplatniti, tak i učitel ve svém oboru, chce-li vyučovati časově a upoutati zájem. Nesmí si mysliti, že může čerpati jen z vlastního fondu, neboť tím nejen že si neudrží zájmu, ale ani dalšího zájmu nezíská.

„Žádná vyučovací hodina nevyžaduje takové péče, ano úzkostlivé přípravy, jako denní vyučování náboženství.“ (Dr. J. T. Mc. Mahon, *Some Methods of Teaching Religion*, p. 48.)

Dr. Yorke prohlašuje, že bez přípravy by spíše přednášel bohoslovcům, než půl hodiny vyučoval na prvním stupni malé děti. Zvláště biblické příběhy nutno dětem přímo malovat. K tomu nestačí znáti pouze příběh, ale také geografii, archeologii, architekturu, prostředí, jeviště děje, aby se všechno odehrávalo před duchovním zrakem dětí jako děj přítomný.

Své učebnice náboženské vydal Dr. Yorke po prvé v r. 1908. Až do roku 1922 byly postupně zaváděny na zkoušku na školách kali-

fornských. V témže roku školní rada San Franciska je zavedla povinně pro všechny farní školy. Tamnější učitelé náboženství se vyjádřili, že jsou s výsledky spokojeni. Avšak vliv Dra Yorka je omezen pouze na Kalifornii.

Je patrné, že důsledné užívání katechismu na všech stupních vyučovacích je extrémem onoho směru, který opět katechismus zavrhne úplně. Zvláště je pochybeným krokem užívání katechismu v nejnižších ročnících, kde děti více zajímají příběhy a nejsou schopny abstraktní formulace nábožensko - filosofické.

Zvláště na prvním stupni musí býti učitel náboženství zástupcem matky. Matka nepoužívá katechismového textu, když vykládá svým malým dítkám o Bohu. Užívá obrazů, vypravuje příběhy a odpovídá svým učenlivým malým posluchačům na nesčetné zvědavé otázky.

Začínati s katechismovým textem na prvním stupni, byť byl sebe více usnadněn, není tedy šťastným krokem, poněvadž nenavazuje na zájem dětí. Nejlepším katechismem pro tyto děti jsou náboženské obrazy s příslušným výkladem, později „Katolická prvouka“.

Požadavek, aby všechny otázky katechismu byly stejně upamětněny, skrývá v sobě nebezpečí pro zájem dětí. Všechny články nejsou stejně důležité. Stačilo by podati některé články pouze výkladem. Standardní požadavek memorování všech otázek nejen zabíjí postupně zájem dětí, ale také i chuť k náboženství, který podle dětské logiky běže na sebe podobu nechutného drillu. Co by na příklad bylo platno ve článku o modlitbě pouhé upaměťování, když by se současně nezbudil zájem, chuť a láska k modlitbě.

Dominující katechismová metoda, která odstranila z centra vyučování dítě a dosadila tam katechismus, nemůže přinésti trvalejšího ovoce, zvláště pro dobu poškolení. Katechismus nedovede upoutati zájem dětí. Zjišťoval jsem vícekrát u dětí, které z učebních knih náboženských doma z vlastního popudu nejraději čtou. Byla to Katolická prvouka, Dějiny biblické, ale nebyl to katechismus. Nezájem na katechismu se u dětí snadno může přenést i na nezájem na náboženství, což by ovšem mohlo býti tragické pro pozdější život.

Nesmíme zapomínati, že metoda výlučně katechismová není ani katolická, nýbrž lutheránská. Byl to Martin Luther, který vydal svůj katechismus, aby rychleji rozšířil své bludy. Proto vydal koncil tridentský Katechismus římský, v němž bylo precisováno učení církve zvláště v těch otázkách, ve kterých bloudil Luther. Tento Katechismus římský, který se stal později směrnicí pro všechny školní katechismy, měl se státi příručkou všech duchovních správců při hlásání slova Božího a vyučování náboženství.

Vyučovací metoda církve katolické v době „předreformační“ nebyla katechismová, nýbrž více liturgická. Obrodné hnutí v náboženském vyučování se proto správně vrací k původním pramenům náboženského života, k liturgii. Kromě liturgie v době „předreformační“ byla to kázání, křesťanská cvičení, která měla význačnou

úlohu, dále církevní malby, sochy a jiné, což vše bylo pramenem příležitostného poučování, nejvíce pak ovšem aktivní účast věřících na liturgickém životě církve.

Tím netvrdíme, že by katechismus byl v době „předreformační“ v církvi katolické něčím neznámým. Katechismy, t. j. shrnutí různých pravd náboženských, byly v katolické církvi i v době „předreformační“ a přece nebyly příručkami pro vyučování náboženství, poněvadž bylo používáno prostředků životnějších a názornějších.

Nejživotnějším způsobem musí postupovati vyučování náboženství zvláště na stupni nejnižším, proto nemůže býti katechismus jeho výhradní směrnici. Vydavatel časopisu „The Bombay Examiner“: Fath. Hull S. J. (theoretik i praktik) píše kromě jiného k této věci:

„Když myslím na katechismus jako na orgán první náboženské výchovy dítěte, mám pokušení k zoufání nad zdravím lidské rasy. Chtěl-li by někdo naučiti malé dítě, že židle má čtyři nohy, používal by k tomu knihy s vytištěnou otázkou: kolik noh má židle? A s odpovědí: Židle má čtyři nohy . . . ? Pak by to uložil dítěti se naučiti nazpaměť a vyplánil by ho, když by to nedovedlo opakovat? — Jistě by raději vzal židli a řekl: „Zde jsou nohy. Kolik je jich?“ Dítě by počítalo a zjistilo by, že jsou čtyři.“ (Cit. Mc. Mahon, tamtéž, 10.)

Můžete třebaš několik hodin katechetiky poučovati děti o křížové cestě, z paměti je naučiti všechna zastavení, nebudou si to pamatovati na dlouho. Docela jinak na ně zapůsobí, když je přivedete do kostela a tam budete s nimi chvíli rozjímati u každého zastavení. Na to pak jistě nezapomenou po celý svůj život. Sebe krásněji můžete mluvit ve škole o návštěvách svátostného Spasitele, málo z vašich slov vzejde . . . Docela však jinak na ně zapůsobí, když buď cestou ze školy nebo jindy příležitostně při setkání dětem řeknete: „Pojďte, děti, navštívíme svátostného Spasitele.“ Tam se pomodlíte, případně i několika slovy děti naladíte a po druhé již samy a s radostí budou spěchat vykonat svou adoraci. Nejlépe a nejraději se učí děti ne z knihy, ale konáním.

Fath. Hull S. J. nezavrhne katechismus, nýbrž mu vykazuje pouze správné místo. Píše dále: „Katechismus je výtečnou knihou pro poučení a četbu pozdější. Je výbornou knihou pro starší žáky, když její obsah již v hlavních obrysech poznali a teď chtějí své vědomosti uvést do soustavy.“ (Tamtéž, 110.)

Vydavatel katechetického časopisu „The Sower“ F. H. Drinkwater se dovolává v této věci učeného biskupa z Dijonu, Bellorda, který v pastýřském listě ke svému kněžstvu v r. 1922 napsal:

„Výsledky náboženské výuky nejsou úměrné námaze, která se jí věnuje. V čem je nesnáž? V dětech? V učitelích? . . . Připouštím nedostatky a chyby na obou stranách. Jsem však přesvědčen, že první příčinou nedostatku úspěchu a většího pokroku v tomto nejdůležitějším díle je, že katechismus se stal fetišem. Připouštím jeho výtečnost jako příručky a jeho cenu, když se ho užívá ve vhodné době

a správným způsobem, ale pro většinu mládeže a těkavé děti je ne-srozumitelným a nechutným břemenem." (Tamtéž 113.)

To ovšem platí speciálně o katechismu francouzském, který se hemží odbornými theologickými výrazy. Dále připomíná biskup dijonský, že v dítěti pracuje hlavně obrazivost. Proto doporučuje začínati vždy s biblickým příběhem, zvláště z evangelia. Postava Spasitelova se musí stále platičtěji rýsovat před očima dítěte. Katechismus není možno zavrhnouti úplně, má své důležité místo, ale až později. Nesmíme dávat dětem ihned tuhou stravu, místo mléka. Žádná slova katechismu tolik neuchvátí dítě, jako výjevy ze života Spasitelova.

Katechismus se tedy nehodí pro nejnižší stupeň, byť byl sebe více usnadněn a zpřístupněn, musí tedy rozhodně ponechati místo náboženské čtance — Katolické prvouce.

Dr. Thomas Edward Shields k tomu poznamenává:

„Běžné katechismy jsou naprosto nevhodné pro nejnižší stupeň a žádné výklady a ilustrace nejsou s to je přetvořiti ve vhodné knihy pro děti v této fási vývoje." („Notes on Education", 153.)

Dr. T. E. Shields zašel však do opačného extrému, neboť katechismus zavrhuje úplně: vede prý k bezmyšlenkovitému mechanismu, spočívá na drillu a „výhradně se opírá o paměť". V tomto náhledu je zřejmě upřílišnění, neboť nesprávné používání katechismu v jistých případech ještě nemůže vésti k úplnému zavržení metody katechismové. „Poněvadž katechismy, rozdělujíce učivo na otázky a odpovědi, usnadnily je dětem tak, že bylo zapomínáno vysvětlovati každou odpověď, omezovalo se učení katechismu leckde na pouhé memorování a vyslýchání (Burgel). Tento způsob vyučovací, jež vhodně lze nazvati nezpůsobem vyučovacím, je tím lákavější, čím méně činnosti žádá od katechety a přece jakýsi úspěch má, poněvadž všeobecně děti snadno se učí na paměť." (P. Fr. Pinkava: Úryvky z přednášek o katechetice, Olomouc 19.) Dlužno však pamatovati na to, že „katecheta jest církevním úřadem vázán na katechismus, poněvadž církev chce býti úplně upokojena a úplně jista, že se vyučuje všemu potřebnému, a to správně ve smyslu církevním. Ne-přesný, nejasný neb dokonce nesprávný výraz přivádí víru a náboženský život dětí do největšího nebezpečí." (Tamtéž, 18.) Vždy však musí býti katechismus podáván teprve v přiměřeném věku a vhodným způsobem.

Fr. Bernard; Kadlec O. P.

K OTÁZCE PASTORACE MLÁDEŽE.

Od devadesátých let minulého století trvá velký rozvoj pedagogiky, didaktiky a psychologie dětí a mládeže, rozvoj, k jakému do-ud nikdy nedošlo. Studována dětská fantasie, chápavost, pozor-ost, citový život mládeže, dětská hybnost a učiněny převratné

objevy. Říká se, že dítě bylo vlastně teprve objeveno a naše století bývá proto též někdy označováno jako „věk dítěte“. Podivujeme se psychologické základně amerického a ruského školství, s potěšením bereme do ruky moderní beletrii pro mládež a vítáme radostně i činnost v ostatních oborech umění pro děti a pro mládež. Skautské hnutí je vyvrcholením snah o přiblížení se mládeži.

Jen v oboru duchovní služby mládeži jsme ještě velmi pozadu. Duchovní správa mládeže jakoby o výsledcích pedagogických bádání nic nevěděla. V katechetice sice došlo k důležitým reformním snahám (posunutí vyučování katechismu až na vyšší věkový stupeň a věnování větší pozornosti biblickým dějinám), ale vcelku při vyučování náboženství stále ještě příliš málo respektujeme zvláštní povahu dětí a mládeže. V pastoraci je tomu hůře. Tu jsou děti a mládež nuceni k náboženskému životu dospělých, třeba jim nevyhovuje.

Nikoho nenapadne dávat do čítanky pro obecnou školu články o mezinárodní politice anebo o sociologii manželství; články v čítance jsou přiměřené věku mládeže. V kostele však mládež poslouchá kázání pro dospělé, v němž se řeší problémy, jimž ještě nemůže rozumět anebo které ji dosud nezajímají. Dvanáctiletému chlapci nedáme číst Dostojevského nebo Čepa. Neporozuměl by knize, nezajímala by ho a možná, že by se i pokazil. Zato však v náboženství od mládeže žádáme, aby šla krok v kroku s dospělými, aby žila tímž náboženským životem. Neohlížíme se, zda se při kázání nudí (má se přece pro Pána Boha přemoci!), nedbáme, zda slova modliteb jsou z dětského slovníku anebo jsou-li dětem cizí (časem dítě doroste; nás také neučili ničemu jinému). Nevšímáme si toho, že při zpívané mši svaté mají děti dlouhou chvíli a netrpělivě čekají na konec. (Což se ve škole neučí, že se mají pro Pána Ježíše zapírat?)

Zapomínáme na to, že ani u dospělých nemůžeme stavět náboženství toliko na sebezáporu, tím méně u nedospělých hochů a dívek. Budou-li společné náboženské úkony pro mládež stále jen čímsi nesrozumitelným, nudným, nevtaným, odvrhne mládež náboženství jakmile bude stát na vlastních nohou a nebude závislá na rodičích a katechetovi. Je třeba poskytnout všecku péči, aby společné náboženské úkony byly pro mládež vždycky milým překvapením, byly tím nejvnitřnějším, nejopravdovějším, čímsi, načež předem těší a nač ráda vzpomíná.

Děti od 6 let a mládež tvoří přibližně čtvrtinu všech obyvatelů farnosti. Jsou tedy v menšině. Přesto však si zasluhují stejné pozornosti jako tři čtvrtiny ostatních věřících. Pevné náboženské základy je třeba položit v mládí. S dospělými už mnoho nespravíme, nemají-li základ. Proto všude, kde je dvojí dopolední kázání, mělo by být jedno výhradně pro mládež. Dospělým neuškodí, vyslechnou-li si je s mladými. Ovšem i ta čtvrtina farnosti, kterou nazýváme mládeží (6—18 let) není jednotná a není snadné kázat pro ni tak, abychom všechny uspokojili. Přece však je mezi nimi více společného

než s dospělými. Bylo by také možno jednu neděli kázat pro školáky, druhou neděli pro dorost.

Také jedna ze mší svatých měla by být přizpůsobena potřebám mládeže (recitace, výklad atd.), tak, aby byla mládež co nejužší liturgicky spojena s knězem a oltářem a aby byla při mši svaté nějakým způsobem činná. Vždyť i dospělí, pokud jsou v kostele, získají takovou úpravou mše svaté. Po mši je dobré shromáždit mládež a srdečně si s ní promluvit. Poněvadž dosud nemáme farních sálů, je takové shromáždění možné jen v letních měsících. Nejlépe je provedeme na hřišti. Tam je mládež doma. Uděláme několik skupinek podle věku, pro každou vybereme vhodnou hru a s každou skupinkou pobudeme nějakou chvíli. Zde se rozvazují jazyky a poznáme tu hochy tak intimně, jak to ve škole není nikdy možné.

Jinou slabinou je modlitba. S výjimkou dětských modlitbiček u prvňáčků učíme děti zásadně jen modlitbám dospělých. Jsou to modlitby plné slavnostních, nezvyklých a archaických obrátů, užívají výrazů a pojmů, které jsou chlapeckému a dívčímu myšlenkovému světu docela cizí. Ale i tehdy, kdy některý autor napíše zvláštní modlitební knížku pro mládež (na př. různé ty adorační příručky), knížka mluví s Kristem Pánem takovými slovy, jak by to dítě samo nikdy neřeklo. Věty jsou dlouhé, s nezvyklým slovosledem, začínají zvoláním „O“, dítě v nich říká Ježíšovi, že ho „nevýslovně miluje“, ačkoli by se stydělo říci něco podobného třeba vlastnímu tátovi, atd. Vzpomínám, jak jsem již jako středoškolák marně přemýšlel nad formulkou lítosti, co znamená obrat „že jsem Tebe, ó nejvyšší dobro urazil.“ S tím „dobrem“ jsem si nevěděl rady.

Důsledkem tohoto způsobu modliteb je, že lidé nedovedou s Bohem hovořit po svém, neumí mu povědět, co cítí. Modlitba u nich není skutečným rozhovorem s Bohem, nýbrž přednášením naučeného textu Bohu. Je jim magickou formulkou, kterou musí odříkati, jinak by byli neuspokojeni a mysleli by si, že jejich vlastní slova nebyla modlitbou.

Také způsob, jak se modlitbám učí, bývá nedůstojný a modlitbu zevšední. Jedno dítě začne, když katecheta vidí, že mu jde modlitba dobře, přeruší je a jiné dítě má pokračovat a pod. Místo pomalé modlitby s případným přerušením za každou větou a improvizovaným výkladem předchozích slov, hromadíme často Otče náš na Otče náš a setkal jsem se dokonce s knězem, který se studenty vyšších tříd střední školy jako modlitbu odříkával Boží a církevní přikázání vedle řady jiných modliteb. Je to mechanisování a znevažování rozmluvy s Bohem. Raději méně a lépe. Namítá se zpravidla, že se mládež musí záhy naučit pamětným modlitbám, kterých potřebuje pro dospělost. Myslím však, že za nějaké tři roky nebo později, naučili by se snadno pamětným modlitbám, kdyby se věnovala péče i mládeži opouštějící školu. Takto však se text modliteb rozmělní, zevšední, otřepe dříve než mládež natolik dozraje, aby text dokonale chápala a nalezla v něm zalíbení.

Lidé neumějí s Bohem mluvit, protože t o m u je ve škole ne- učíme. Učíme je jen recitovat slova hotových již modliteb. Kdysi nám zedník probourával asi 3 metry silnou zeď v kostele. Zeď je středověká, kamenná. Zedník se zapotil. Když k němu přišel jeden z kněží, povídal, že je ta práce tvrdá jako modlitba. Lépe nemohl vyjádřit nesnázi, jakou mají lidé s modlitbou.

Podle mého mínění měli bychom velmi záhy učít mládež vnitřní modlitbě, učít ji rozjímat. Měli bychom s ní společně improvizovat modlitby a to proto, aby dovedla hovořit s Bohem pomocí svého slovníku a pojmů, jež chápe. Musí získat dostatečnou zásobu slov, aby dovedla Bohu všechno říci, co má na srdci. Je však nutno opatrně volit výběr slov. Nestací dbát toho, aby slova nebyla nesrozumitelná. Je nutno přihlížet i k vkusu mládeže, nevnuccat jí výrazy, které jí působí rozpaky. Proto také je nutno rozlišovat mezi chlapeckou a dívčí psychologií. Většina modliteb pro mládež bývá psána pro děvčata a jejich citový fond. Hoch je však v projevu zdrželi- vější, mužnější a nerad vylévá své city. Bude třeba ještě mnoho hledání a mnoho pokusnictví, jedno je však jisté: Při soukromé modlitbě je třeba více respektovat psychologii věku a pohlaví. Od otčenáškování k pomalé, rozvážné a prožitě modlitbě!

Z cizích kazatelen

P. Pinard — F. X. Juránek :

POSLEDNÍ ČTVRTHODINKA.

Lidé vědí dobře, že žádná slavnost netrvá dlouho; vědí, že každou radost je nutno na začátku nebo na konci zaplatit. Ale nevědí, zdají se nevědět, alespoň mnozí, že totéž platí také o životě. Snad většina lidí se nestará o to, že jednoho dne bude nucena předložit své účty, a to Vševědoucímu, a vyrovnat je do posledního haléře. Známe tuto svou poslední povinnost. A proto je na nás, abychom na ni upozornili aspoň své přátele a své nejbližší bližní. Je naší povinností, abychom je varovali a zachránili aspoň v poslední chvíli, v poslední čtvrthodince, jestliže jim ji Bůh uštěďruje.

1. Závažnost této naší povinnosti.

Náš příbuzný nebo přítel umírá. Je to snad vzorný křesťan. Dá si zavolat kněze sám, a není-li to možno, vzbudí dokonalou lítost. Můj Bože, lituji, že jsem tě urazil, protože jsi nejvyšší dobrý a lásky hodný. — Jediný kon dokonalé lítosti, nelze-li přistoupit k svátostem, může člověka ospravedlnit.

Ale jak vzácní jsou vzorní křesťané za našich dnů. Kolik jich poskvrňuje své svědomí těžkými hříchy od jedné zpovědi ke druhé! Kolik jich za celý život ani jednou nevzbudilo tento kon dokonalé

lásky! Neodnaučili se tomu úplně? A podaří se jim to potom v poslední chvíli života? Mnozí zapoměli, co tato slova znamenají.

Nezabíjeli, nekradli! Ale jsou toto snad jediné hříchy, jež jsou zapověděny? Jsou snad ostatní přikázání Boží a církevní ad libitum? Nebo se mohou vymlouvat, že se těžkého hříchu dopustili jen jednou? Což Bůh řekl, že vyločí člověka z blaženosti teprve při druhém nebo třetím hříchu? Víra nás učí, že těžký hřích vyhlubuje mezi Bohem a námi propast nepřekročitelnou na věky. Bůh nemůže ve své přítomnosti snést tvora, který není ozdoben jeho láskou.

Jaká věčnost čeká tedy člověka, který umírá bez této lásky? Bůh je spravedlnost sama. Jeho láska a dobrota se děsí trestat. Proto hledí ještě u umírajícího vyvolat lítost; ale ne zázraky, které by podpořily naši nedbalost. Bůh v poslední chvíli člověkova života používá dvou prostředků: Dává nemocnému na srozuměnou, že zemře a ponouká jej výčitkami svědomí a bázní. Ale výčitky a bázeň nejsou ještě dokonalou lítostí; a umírající se drží života, poněvadž se oddává klamu, že bude žít. Proto na vyzvu Boží odpovídá: Později, později; zítra, bude-li mi huře. A tak umírá obyčejně s tímto pevným rozhodnutím: Zítra — kterého se nedočká!

To jsou fakta denní zkušenosti. Když člověk po léta umlčoval své svědomí, když v poslední chvíli se klame nadějí, že bude žít, že utrpení pominou — jak může slyšet hlas výzvy Boží? A tak každý okamžik jej přibližuje hrozné propasti. Ještě není nic ztraceno, ještě rozhršení nebo vzbuzení dokonalé lítosti jsou možny. Ale kdo přiměje umírajícího, aby si pospíšil?

Lidský hlas, který vyvrátí všechna jeho sofismata, který mu s láskou i odvahou zašeptá: Příteli, pomysli nyní na svou duši, neodkládej! A tím lidským hlasem je hlas váš!

Bůh vás k tomu přísně zavazuje. Bůh poručil, abychom bližního milovali. A to neznamená pouze, abychom se varovali bezpráví vůči němu. Toto přikázání bliženské lásky nás zavazuje k pozitivnímu činu. A kdy zavazuje toto přikázání více nežli čtvrt hodiny před tím, kdy jeden z našich přátel má podstoupit nejpřísnější soud? Soud, na němž závisí jeho věčné štěstí nebo neštěstí? I'ato povinnost nás tedy zavazuje pod těžkým hříchem.

A co se zatím děje v rodinách, které nejsou oživeny duchem Evangelia? Od nemocného je zapuzována myšlenka na smrt, aby nebyl poděšen; nemocný je klamán o stavu své nemoci lžemi, o nichž se věří, že jsou plny lásky bliženské a tak je podporováno jeho neblahé rozhodnutí: Zítra, až zítra, bude-li mi huře, smírím se s Bohem. A tak se připravuje jeho věčné zavržení.

Co soudit o rodině, která se prochází s otcem na okraji propasti a neupozorní jej, že se ocitá v nebezpečí, nebo dokonce jej uklidňuje, aby se nepoděsil, takže se nakonec sřítí do propasti?

Ti lidé jsou šílení, řeknete! Nikoliv, ti lidé jsou velmi rozumní, velmi jemní, delikátní — tak by měla soudit většina světáků a polokřesťanů, kteří jednají stejně tak, když v jejich domě umírá bytost, kterou před-

stírají milovat: Jen jej nepoděsit! A když se tato hra podařila, ještě se odvažují říci: Ach jak krásnou smrt měl, jak sladkou, ani nepozoroval, že odchází! Co o tom soudíte vy?

2. Nicotnost obvyklých výmluv.

Co brání lidem v tom, že neplní svou poslední povinnost ke svým příbuzným a přátelům, a neupozorní je, nevarují?

Náboženství, říkají, je záležitostí soukromou, osobní. Nač se dotýkat vnitřního přesvědčení nemocného? Takové zásady nelze uznat, zvláště jde-li o věčný osud. Co zajišťuje spásu, je dobrý život, dobré skutky, které umírající již po léta nekoná. Je tedy nutno, aby aspoň slzami lítosti smazal chyby svého života, nebo-li přivolat kněze, který by jej ve svátosti pokání smířil s Bohem.

Umírající by byl poděšen, a to by urychlilo jeho smrt, říkají někteří. Ale toto nebezpečí není takové, jak si mnozí nezkušení lidé představují. Zkušený chirurg doznal: Dlouhá lékařská praxe mne přesvědčila, že není nebezpečné upozornit umírajícího na nebezpečí, v němž je. Nic neunavuje a nic nemučí tak, jako nejistota a neurčité dohady. Je to pro ně ulehčením, mají-li jistotu o svém stavu. Když jsou jemně upozorněni, nastává u nich ulehčení.

A co často mučívá umírající, bývá strach před soudy Božími; zápas v jejich svědomí mezi touhou smířit se s Bohem a mezi falešným studem, který jim brání promluvit. Na vás je, abyste jim dodali odvahy, odstranili tento falešný stud. Pokoj se rozhostí v jejich nitru po rozhřešení a příznivě se odrazí také v tělesném stavu.

Ale pomeňme tyto výhody. Předpokládejme, že umírajícímu upozorněním hrozí vážné nebezpečí. Chceme-li jednat jako křesťané, musíme promluvit i v tomto případě. Pro tělesné zdraví nemocného se podniká vše: zavolá se lékař, nestačí-li jeden, přivolá se druhý, jejich návštěvy jsou časté . . . a že by nemocný netušil, jak to s ním stojí? A nejen to! V tomto světě, který tak málo zajímá blaženost věčná, nedovolí se umírajícímu odejít, aniž by byl vyzván, aby pořídil poslední vůli. Někdy je dokonce zavolán notář. Tento ovšem nepřichází vyhotovit úmrtní list; ale přichází-li poříditi poslední vůli, je to neklamným znamením, že čekáme smrt. Nedovolí se nemocnému, aby otálel, aby odkládal na zítřek, aby odpověděl: Později, zítra, bude-li mi hůře! Ale má-li být zavolán kněz, čeká se, až nemocný ztratí vědomí. A jde o věčnost.

Pro okamžik úzkosti, vy křesťané, byste se báli zavolat kněze? Představte si, že vaší vinou zemřel přítel nebo příbuzný bez kněze, bez konu dokonalé lítosti. Sotva zavřel svůj pozemský zrak, je oslněn nesmírným světlem. Jeho duše je souzena v místnosti, kde vy pláčete nad jeho smrtí. Bleskově spatřila své chyby a hříchy — a jsou-li mezi nimi hříchy, od nichž jen dokonalá lítost nebo zpověď mohla očistit, slyší duše slova: Pryč ode mne, zavržená!

Řeknete ještě, že to byla krásná smrt, že zemřelý ani nepozoroval, že odchází?

A posloucháte-li dobře, tu v tichu úmrtního pokoje zaslechnete, jak

vám satan děkuje. Zase jedna duše, kterou získal svou záludnou taktikou: Jen jej nepoděsit, ještě počkat!

A můžete slyšet výkřiky kletby, které vám adresují ti, kteří čekali, že je upozorníte na to, aby zemřeli jako křesťané.

Uslyšíte hlas důrazný svou svrchovaností: Já jsem vám přikázal, vám, kteří jste jej milovali, abyste bděli nad jeho duší. Jak jste mohli zanedbat tuto povinnost? Což jsem ústy prorokovými neřekl: Řeknu-li já bezbožnému: Smrtí zemřeš! a nebudeš-li jej varovat, aby se odvrátil od své bezbožné cesty a živ byl; umře on, bezbožník, ve své nepravosti, ale krev jeho z ruky tvé vymáhat budu! (Ezechiel 3, 16—21.)

Každý musí brát tato slova, jako by byla pronesena k němu. Pouta příbuzenství a přátelství nejsou jen k tomu, abychom si pomáhali v záležitostech časných, nýbrž především k tomu, abychom si pomáhali v záležitostech spásy. Jinak by nám Bůh řekl: Krev jeho z ruky tvé vymáhati budu!

3. Dílo lásky.

Jak splnit poslední povinnost ke svým příbuzným a přátelům, kterou nám Bůh přísně ukládá? Každý případ vyžaduje zvláštní způsob, jako každá nemoc chce své zvláštní ošetření. Ale jedna rada může shrnouti vše: Milujte své přátele láskou opravdu křesťanskou, přejte si pro ně spásy, jako byste si jí přáli pro sebe, a jedněte s nimi, jak byste si přáli, aby bylo jednáno s vámi v poslední čtvrthodince.

Doléhejte, dokud je čas, aby nemocný přijal kněze, a není-li to možné aby vzbudil dokonalou lítost. Najdete vhodná slova a uvědomte si, že nejste sami. Bůh, jehož vlastností je smilovávati se a odpouštěti vždycky, vnukne vám spasné myšlenky, jež byste zašeptali do duše svého přítele nebo příbuzného.

Závěr.

Smrt je vážná; váží zásluhy i chyby. A někteří lidé chápou pozdě, že budou nuceni předložit účty. Kéž aspoň poslední čtvrthodinka, již jim Bůh popřál, dovolí jim vymazat dlužní úpis slzami opravdové lítosti, svátostí pokání. Blahoslavení, jimž dopřána aspoň tato poslední čtvrthodinka, aby se vzpamatovali. Upozorněme své přátele v takové chvíli na jejich poslední a vážnou povinnost před odchodem s tohoto světa.

Jak krásná je smrt opravdu křesťanská. Je to rozloučení, při němž se také pláče. Ale tyto slzy jsou prožehnuty nadějí na radostné shledání. Otcova náruč je otevřena pro umírajícího a živí přijdou brzy za ním. Je to smrt, již musíme přát a můžeme připravovat sobě i druhým.

DOBŘE, dobře hlídejte, ať ďábel neuchvátí vašich oveček

Sv. Kateřina Sienská.

VŠE totiž, co jsme a co máme, od Boha máme a ne sami od sebe.

Jan van Ruysbroeck.

Příklad belgických dětí. - K 31. květnu r. 1936 děti jako členové náboženského sdružení „Eucharistické misijní křížové tažení“ věnovaly svatému Otci 1.591 obrácení, kterých dosáhli svými modlitbami a obětmi v době postní. Některá obrácení stála mnoho. Tak na příklad jedno děvčátko plné dva roky obětovalo denní mši svatou, sv. přijímání, modlitby, oběti za obrácení tatínkovo, který už 13 roků nebyl u svátosti. Tak konečně i nad tímto zatvrzelým srdcem zvítězila milost Boží. — Jiný křížáček šel „zchytra“ na svého „hříšníka“. Právě přišel ze školy: „Tatínku, já jsem začal ofensivu za obrácení svého „hříšníka“... Víš, všichni malí křížáci v Belgii si zvolili svého hříšníka a chtějí ho obrátit...“ — „A tvůj hříšník? Mohl bys mi říci, kdo to je?“ — „Kdo jiný než ty, tatínku!“ — Slzy v očích otcových zřejmě mluvily, že hříšník je získán. (V časopise „Posel Božského Srdce Páně“ z r. 1937, str. 72.) Tšk.

Sv. přijímání a sv. čistota. - Kněz byl volán k zaopatřování do jednoho hostinského lokálu. Byla tam na smrt nemocná číšnice. S velkou zbožností se vyzpovídala, přijala Tělo Páně, sv. pomazání a apoštolské požehnání, spojené s plnomocnými odpustky pro případ smrti. Pak prosila kněze, aby vytáhl z její stolní zásuvky její věneček od prvního svatého přijímání. Kněz jí vyhověl. Nemocná tento věneček něžně hladila a pak vyprávěla: „Měla jsem sotva 17 let a musela jsem z domova, abych uživila nemocnou maminku a sebe. Nemohla jsem najít zaměstnání a tak jsem vzala z nouze místo číšnice, ač vím jak je to pro dívku nebezpečné. Nechtěla jsem vyhledávat příležitost k hřichu, chtěla jsem jen uživit nemocnou maminku a sebe. Proto tím více jsem se modlila a pokud mohla, chodila k sv. přijímání. Dvanáct let byla jsem číšnicí. Avšak svůj věneček od prvního svatého přijímání si vezmu s sebou do hrobu neposkvřněný, neboť jsem si zachovala neporušenou svatou čistotu i ve svém nebezpečném zaměstnání. A za to vděčím svatému přijímání a nemocné mamince, o kterou jsem se musela starat...“

Bud' ujistěna: jestliže některá dívka je tak nešťastna, že ztratila svou nevinnost, svatou čistotu, pak jednou z hlavních příčin je, že zanedbávala častěji svaté přijímání. Pán Ježíš je „čistotou panen“. Tšk.

Přikázání církevní: Jednu dívku posílali členové rodiny do taneční zábavy, aby jí tam mohli seznámit s mladíkem v dobrém postavení. I nové šaty jí k tomu večeru matka pořídila. Bylo to v době adventní a dívka nechtěla jít tančit. Doma z toho byla mrzutost, ale dívka přece zvítězila. Prohlásila: „Jak by mi Pán Bůh mohl dát poznat hodného člověka právě ve chvíli, kdy bych přestupovala přikázání církevní.“ Pak už na ni nenaléhali. Brzy jí Pán Bůh dal poznati jiného mladého muže, se kterým vstoupila ve šťastné manželství.

Jak umíral Marconi. - Marconi byl nejen velkým vynálezcem, ale po svém obrácení na víru katolickou i vzdělaným a řádným křesťanem. Nestyděl se otevřeně a upřímně se hlásiti ke katolické víře. Nikdy nevynechal nedělní máe svaté a často přistupoval s opravdovou zbožností k svatému přijímání. Dva dny před smrtí měl ještě audienci u svatého Otce a prosil jej o požehnání, poněvadž musel nastoupit dalekou cestu. Svatý Otec rád mu udělil žádané požehnání a Marconi nastoupil dalekou cestu, z níž není návratu. Brzy jej zachvátila silná ochablost srdce. Nyní věděl, že již nastoupil onou dalekou cestu. Modlil se zbožně se svými ošetřovateli a matce Otče náš, Zdrávas Maria, vysílal střelné modlitby k matce Boží a neustále zbožně opakoval jméno Ježíš. Smrt přišla rychle a při slovech kněžského požehnání vypustil duši. Tšk.

Pojednání o moudrosti setrvačnicku. - Víte, co je setrvačnicku k stroje, vy, kteří se nezabýváte strojařstvím? Je to mohutné kolo, které se otáčí příslušnou rychlostí a udržuje stroj v pravidelném chodu. Ó, jak proklíná stroj, který by se chtěl rozběhnout tisícerými obrátky, když náhle spadne řemen, který stroj poutal k práci. Hnací síla nutí celý mechanismus se rozběhnout, bez ohledu na to, zda součástky vydrží onu rychlost, zda osy a ložiska nevyproví. A starý moudrý setrvačnicku svou

vahou krotí nespoutanou energii k pravidelnému chodu. Ó, jak je zpátečnický onen setrvačník, jak brzdí! Ale přichází velké zatížení. Energie nestačí ke zdolání prudkého odporu, který se stroji postavil v cestu. Rozběhnuté hřídele hrozí, že vypoví služby, náhlým zatížením by mohl jemný mechanismus stroje utrpět. A hle, moudrý setrvačník zase svou vahou uklidňuje celý stroj, dává mu pravidelný běh, a je-li nutno zastavit, tedy zastavuje poněnáhlu, rovnoměrně, aby nenastala katastrofa. Proč to pojednání? Chápete, co jím chceme říci? Stroj, toť společnost lidská. Setrvačník - náboženství Kristem zjevené. Nevzpomínáte si na to, že mnohdy se zdálo, jako by zpomalovalo běh společnosti, která jsouc opojena hesly, uvolněna od závazků mravních, ráda by k převysokým cílům, aniž by uvažovala, zda nepřijde ke katastrofě hospodářského i kulturního života. A zde jest náboženství, to staré moudré náboženství našich předků, které dává srdci jistotu, dává společnosti pravidelný chod. Co na tom, že jednotlivci se vzpírají, co na tom, že místně revoluce vyvě proti moudrému setrvačnicku víry. Je-li třeba změnit tempo, náboženství svou vahou činí přechod poněnáhlý, aby nepřišlo ke zhroucení. A na druhé straně, kdo pomáhá společnosti z trosek hospodářské tísně, kdo vyvedl Evropu z trosek stěhování národů, náš národ ze zřícenin spálených měst válek husitských a války třicetileté? Hluboká víra a váha a síla učení Kristova. Co na tom, že někdy lesk mohutného setrvačnicku je pokálen zlobou či lidskými nedokonalostmi. „Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou.“ To jsou slova věčného Ředitele, který dal stroji lidské společnosti proto náboženství, aby vedlo lidský rozum nesmlouvavě, ať je to jedincům vhod či nevhod, přes všechna úskalí módních hesel a opojných myšlenek. A pravá Církev Kristova nemusí se chytat světlešek filosofických teorií, nemusí se vlíčovati davu tím, že mu nahrává v tom, co mu zrovna lahodí, jest světová, rovnoměrně platí všem národům, ať vítězným či pokořeným, jest věčná, co řekla včera, platí dnes. Jest pro všechny lidi, národy a časy až do skonání světa.

Kázání všedního dne. - Nehledejme v následujících příkladech a průměrech za každou cenu něco originelního. Běží nám jenom o to, abychom na věci běžného života aplikovali obsah náboženský. Takže, je-li věc dobře podána, kázání, jež bylo slyšeno v kostele v neděli, doznívá ještě doma i přes týden, kdykoliv věřící se dostane do styku s předmětem uvedeného příkladu. „Pohleďte na lilie polní . . .“ „Podobno je království nebeské kvasu . . .“ „Ani vrabec na střeše . . .“ atd. Kdo jiný nás učí používat kázání všedního dne, ne-li sám Božský Mistr? Ovšem, všeho s mírou. Je-li podobný příklad vzat jenom ohčas a dobře upraven, bude za Tebe kázat i celé generace. A to musí být naší snahou, aby opět, jako kdysi naši předkové, myslili i cítili nábožensky, to jest, aby se posvětil obsah jejich denních starostí a posvětil obsah jejich představ. jimiž oni myslí. Naše příklady a průměry jsou namnoze Popelky v přirovnání s básnickými průměry a načesanými leckdy příklady výjimečnými. Ale nezapomínejme, že jejich poslání jest úlohou Popelky všedního dne, aby se jednou nepoznány oděly rouchem náboženského prohloubení. Pisatel těchto řádků prosí vdpp., aby sami sbírali podobné průměry (katechismus Spiragův je jimi bohatě vyzdoben jako šedými perlami a velmi často jej zde budeme uvádět, protože zvláště mladí kněží tuto vzácnou knihu již nedostanou do ruky) a redakci zaslali. Možná, že za rok jich bude pěkná sbírečka.

Poznání Boha. - St á h l j s i r o l e t y ve své ložnici, než jsi šel spát. A ráno, v krásné letní ráno vstáváš a slunce se už prodírá úzkou skulinou rolety. Jako ohnivý meč protíná paprsek temnotu tvého pokoje. Vše je tma, pouze rozmazané obrysy předmětů. A slunce, veliký zdroj světla i síly i života jest za tvou okenicí. Ty z něho nevidíš více než úzký pruh. Ale tušíš všechnu tu krásu boží přírody, tušíš zpěv tuctva i kvetoucí luhy a nesmírné prostory vesmíru tonoucí v záplavě toho slunce, které jen paprskem se k tobě prodírá. Tvé smysly, co jiného je to, než úzká skulina, již poznání Boha nekonečného může proniknout temnoty lidského rozumu. A tobě nezbyvá, i když smysly tak omezují přístup poznání, než klesnout na kolena a zasnout nad krásou síly i světla i života nekonečného Tvůrce nebes i země, které snad jenom tušíš a dáváš se věsti slovy zjevení k očekávání toho, co jest za roletou tvého poznání smyslového.

Hřích. - Klopytl jsi znaven na cestě. Nebo jsi klopytl proto, že jsi šel nedbale a nepozorně? Hle, v duchovním ohledu jsou dvojí lidé: jedni, ti se stydí za klopytnutí, rychle a pokud možno nenápadně povstávají, rychle se oprašují, aby pokračovali v cestě za svým posláním. Rána, jak se uhodilo, bolí, ale jdou anebo aspoň se snaží jíti dále. A druhí: upadnou, snad i ze své viny. Ale staví své klopytnutí na odiv, vyskají upadnuvše, aby se stali středem pozornosti a pak zůstávají ležet, nutí, aby se i jiní k nim sklonili, lákají k sobě a tváří se objevitelsky: jak je ta země krásná, vždyť ten prach silnice či bláto cesty má v sobě mnoho krás, nebudeme vstávat, nám se dobře v blátě leží. Jsou celí blátem potřísněni, i tvář mají poznamenanu, ale to jim nevaří, aby nepokřikovali na ty, kteří jdou, anebo se snaží jíti, aby se jim neposmívali, hleďte na ně na svatoušky, jak mají podrážky zašpiněny!

Přemáhej pokušení. - U m í n í m s i, ž e p ů j d u n a p o u ť. Vyměřím si v duchu cestu, odhadnu počet hodin, směr, množství pokrmů, které si vezmu na cestu, atd. Ale přijde vlastní potočování. Horko nebo dešť, prach a únava, či tlačící bota, jak rád by se člověk uchýlil do nejbližší zájezdní hospody a počkal na ostatní, až se budou vracet! Touha být svatým! Kdo by nechtěl být lepším, kdo netouží, aby byl šťasten. I předevezetí si udělá. Ale přijdou obtíže cesty k Bohu. Tělo, svět, ďábla přemáhám! Ano, tak se modlím každý den, ale jaká je skutečnost. Neutekl bys také rád co nejdříve do zájezdní hospody starých návyků a sobeckých zájmů? Nezapomeň však, že tak cíle nikdy nedojdeš!

Modlitba. - „Je večer hříšný, večer mdlý, u nás se nikdo nemodlí . . .” (Hlaváček)

Lakomství. - H r o m a d a h n o j e . . . Promiň, že mluvím o věci tak nepoetické. Ten zápach, ten nevkus! Ale hnůj rozházen po drobných kouscích po roli — ta krása bujně osení, ta vůně chleba! Bohatství na jedné hromadě. Zahnívá, jest neplodné, ba plodí červy hříchů. Rozhaž rozumně svůj majetek — jaký užitek! „Dělejte si přátele z mamony klamné . . .”

Krásá Milosti Boží. - P o s o b o t n í k o u p e l i říkávala mamička svým dětem, a ty dodnes, už jako dávno dospělí lidé na to nezapomněli: Když jsi pěkně okoupán a máš na sobě čistou košilku, tak si tě představuji, že vypadáš po svatě zpodobě uvnitř, ve svém srdčku.

Kázání. - C o j e t o d ě ť ? Nic, než obyčejná voda, která padá s nebe. Ale jak příroda vyprahlá touží po dešti, jak všechno vadne a země žarem puká. Neříkej nikdy; z kazatelný slyším stále totéž. Ano, neuslyšíš nic jiného než slova Kristova. Ale do duše vyprahlé je to dešť, bez něhož by duše zahynula. Neříkej, že kázání nebylo pěkné. Evangelium samo jest slovem Kristovým. A slova knězova ti je mají rozmělnit, jako matka žvýká dítěti tvrdší pokrm, na který jeho měkké zoubky ještě nestačí. Není tak špatného kázání, aby neobsahovalo aspoň jednu větu, o které bys mohl rozjímat i několik let.

Josef Kunický.

Vinice.

P. DR. JAN EV. URBAN: CESTY K VÍŘE. (G. Franci, 60 Kčs.) - Jsme vděční Franclovi nakladatelství, že se ujalo nového vydání rozhlasových přednášek P. Urbana OFM, jejichž první vydání v edici Vaňkovy Kazatelný se setkalo s živým zájmem a bylo brzy rozebráno. Tehdy napsal o těchto Urbanových promluvách, přenášejících vlzy etheru poselství křesťanské víry, nadšená slova Msgr. Karel Reban: „Tyto promluvy svým posláním i svými tematy jsou cosi velmi zvláštního. Mají dvojí směr: Hovoří k těm, kdo jsou před prvními kroky po cestě víry — a těm podávají nejelementárnější, základní pravdy křesťanské o Bohu a o duši, o cíli člověka, o jeho podřadění pod Boží zákon. Druhým cílem bylo Dru Urbanovi hovořiti k věřícím a převésti je od víry povrchní do hloubek křesťanství, do poctivého duchovního života a do důsledného prožívání nadpřirozena. Kniha vykoná velmi mnoho dobrého jako duchovní četba, při níž lze zpytovat svědomí po stránce katolické opravdovosti, i jako zvěst o základních náboženských skutečnostech.” Autor těchto promluv má dar mluvit k lidem, kteří ve vztahu k plnosti

života z víry stojí opodál a kteří si svou cestu k víře teprve probojuvávají. Dovede je svým klidným a vyváženým slovem podchytit a vyjít vstřík jejich otázkám a úzkostem. Druhé vydání Urbanovy sbírky rozhlasových promluv je doplněno několika novými přednáškami, takže celá sbírka se stává jakýmsi úvodem ke katolické nauce a víře pro lidi nejbližší a poskytuje dostatečně základní informace lidem, kteří katolickou nauku buď vůbec neznají anebo ji znají z předsudků a pomluv. Autor tu hovoří ke všem takovým lidem, prostým i učeným: proto se k jednomu přibližuje prostými přírovnáními a příklady, na druhé působí přesnou a hlubokou spekulací. Kazatele současné doby Urbanova knížka poučí o metodě, jakou nutno zvětšovat věcné pravdy člověku dneška, i o pečlivosti, jakou nutno věnovati myšlenkové koncepci a vnitřnímu rozvrhu přednášené látky. Na Urbanových promluvách zevně nepozorujete žádný úvod, ani stať ani závěr, a přece je toto rozdělení v každé promluvě ztajeno a každá z nich je přísně logicky rozčleňena. Kniha je vybavena vkusnou titulní kresbou a grafickou úpravou Břetislava Štorma.

SCHUSTER - SRDÍNKO, BIBLICKÁ DĚJEPRAVA STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA PRO ŠKOLY OBECNÉ. Sedmé vydání upravil Dr. Josef Hronek. (Státní nakladatelství v Praze 1946, 182 stran, Kčs 35.—.) Konečně zase učebnice. A je to nám známá stará biblická dějeprava. Avšak jak pěkně upravená! Už rozdělení celé látky je nové — přesněji a vědecktější upraveno. A pak jazyková stránka tohoto nového vydání. Řeč nepozbyla biblické funkce a přesto je to zvonivá moderní čeština. To je největší přednost a zásluha této úpravy. Ctihodná čeština starých vydání se přece jen dnes už špatně četla a Magru Dru Hronkovi se podařilo obejít tuto úskalí a provést takovou úpravu, již se stará věc stala opět novou. Rozdělení na různé stupně, tak jak bylo provedeno a označeno ve starých vydáních je v podstatě ponecháno, je jen přizpůsobeno novým požadavkům. Obrázky jsou převážně ponechány z vydání z r. 1903. Vnější úprava a papír jsou vzhledem k nynějším poměrům pěkné a všechny přednosti této knihy dohromady učiní z ní jistě oblíbenou a rozšířenou učebnici. —lp.

BOHOSLOVÍ, CO A JAK ČÍST PRO STUDIUM JEHO JEDNOTLIVÝCH OBORŮ. (Vyšehrad, 54 Kčs.) - Nakladatelství Vyšehrad počalo za redakce Dra Bohdana Chudoby vydávati sbírku, nazvanou Úvod do studia. Jako druhý svazček vyšel úvod do studia bohosloví. Kniha přináší přehled základní literatury jednotlivých disciplin bohosloví. Reginald Dacík v úvodní stati píše o studiu bohosloví, Josef Kubalík o Bohosloví fundamentálním, Josef Heger o starozákonní exegesi, Jan Merell o novozákonní exegesi, Antonín Lepka o dogmatice, Jiří Reinsberg o liturgii, Silvestr M. Braito o nauce o Církvi, Antonín Salajka o bohosloví východních křesťanů, Athanasius Šnobl o mravouce, Josef Konůpek o církevním právu a křesť. sociologii, Alexander Heidler o pastýřském bohosloví, Antonín Štrfz o asketice a mystice, Otto Albert Tichý o duchovní hudbě a Josef Zvěřina o křesťanské archeologii a výtvarném umění ve službách Církve. Všechny stati nejsou stejně dokonale úrovně, přesto však jde o knížku velmi užitečnou a pro kněze značně praktickou. ZA.

P. DR. REGINALD M. DACÍK: DUŠE SVĚTČŮ. (Krystal, Olomouc, 35 Kčs.) - Několik kapitol, zachycujících v jakýchsi psychologicko-náboženských rozborech obrazy duše několika světců, jako sv. Dominika, Alberta Velikého, Antonína Florentského, Tomáše Akvinského, Raymunda z Pennafortu, Vincence Ferrerského, Kateřiny Sienské, Růženy z Limy a j. Věrný syn sv. Dominika si po většinu větimá svatých údů dominikánského řádu a snaží se čtenáři přiblížit charakteristickou známku jednoho každého světce a napovědět, jak svatost života jest úzce spjata s osobitostí člověka a s jeho přirozeností. Pro kázání o svatých, po nichž se dnes dosti volá, poskytne kniha dosti látky a hodně poučení. Typografická úprava knihy není zrovna nejlepší, rozhodně ne taková, na jakou jsme u knih edice Krystal zvyklí. PV.

DR. J. HEGER: KNIHA MALÝCH PROROKŮ. (Akord, Brno, 1946.) - Je jistě potěšující, že můžeme nyní dáti do rukou našemu lidu knihu, po

nš již tolik let se hladovělo, Nový zákon. Bohužel nemáme ještě v novém vydání souborně Starý zákon, třebaže je také Slovem Božím. Těto potřebě však vychází vstříc již po víc než 10 let profesor pražské bohoslovecké fak. Dr. J. Heger, který vydal po jednotlivých knihách již téměř všechny knihy prorocké a didaktické (schází pouze Dan a Eccli, chystané k vydání pro nejbližší dobu). Před vánočními svátky vyšla v této řadě Kniha malých proroků. I v této knize autor zachovává svůj způsob podání: překlad, v básnický povzneseně mluvějících poetických částí je stichicky odlišen od prosaických, psaných per extensum, je následován autorovým slovem k překladu, kde stručně, ale jasně je probráno historické prostředí knihy každého proroka a literární ocenění. Teprve potom jsou souborně uvedeny poznámky a většinou textově kritické. K protokanonickým knihám dvanácti proroků, přeložených podle kriticky upraveného textu hebrejského, je zde přiřazeno i deuteronkanonické proroctví Baruchovo a list Jeremiášův podle kritického textu řeckého. Těšíme se, že zbývající knihy starozákonní vyjdou v rychlejším sledu, takže naše inteligence bude mít v brzkou v rukou celé Písmo sv. Starého zákona. Bogner.

KATOLICKÁ AKCE, ORGANISACE V DIECÉSI BRNĚNSKÉ. (Upravil a napsal Msgr. K. Žák, Brno.) - Několik archův, podávajících přehled organizace katolické akce v brněnské diecési a 4 kázání o katolické akci na témata: Proč katolická akce, Katolická akce v kostele, Katolická akce v rodinách, Katolická akce v osadě. Na uskutečnění katolické akce v našich farnostech v podstatě závisí oživení a zabezpečení opravdového a náboženského života. Naši lidé o katolické akci toho mnoho nevědí a naši kněží k ní nemají moc důvěry. Proto se u nás dosud plně neuskutečnila. Je třeba poučení, je třeba o katolické akci také kázat, aby se spolupráce laiků s kněžími na díle šíření království Kristova stala konečně skutkem. Brněnskou diecéšní katolickou akcí vydaná kázání jsou dobrou předlohou. PV.

P. CELESTINO TESTORE, SJ.: SVATÝ VRÁTNIK FRANTIŠEK GARATE. (Přeložil P. Eduard Hancko, SJ., vydal Posol Bož. Srdca Ježíšova, Trnava, 12 Kčs.) - Milá knížka o řeholním bratru Františku Garate, fortynři jezuitské university v Bilbao, který měl ve své prostotě a skromnosti veliký vliv na mladé adepty inženýrství, práva, medicíny, kteří z úcty a vděčnosti tomuto neucenému pedelovi v jezuitské reverendě odhalili poprsí v universitní budově. Prostý řeholní bratr, naplněný láskou k Bohu a poslušností k řádovým pravidlům, se stal svatým všedního dne. Mnoho by se dalo z této skromné knížky vytěžit pro kazatelnu, mnoho látky o konkrétním křesťanství, které se nehonosí ani velkými slovy ani nadměrným vzdycháním, ale které naplňuje drobné a prchavé chvíle lidského života Boží věčností. VZ.

KNIHA O ALFREDU FUCHSOVI. (Uspořádal Ctibor Mařan, vydala edice Rozprav, Praha, 170 Kčs.) - V krásné a pečlivě upravené podává tato kniha soubor různých statí, vzpomínek, úvah, dokumentů, proslavů a fotografických dokladů o velkém křesťanu ze židů, Dru Alfredu Fuchsovi, který byl umučen v koncentračním táboře v únoru 1941. Alfred Fuchs se narodil jako žid a umřel jako statečný křesťan. Byl zajímavou osobností a nerozumělo se mu mnohdy dobře a také se mu mezi katolíky ne vždy dosti věřilo. A přece to byl člověk, jehož formátu se nutno poklonit a jehož víře se nutno obdivovat. Byl rozený žurnalista, zvědavý, pohotový a nápáditý, řečnický rutinér, skvělý debatér a byl i básník. Jeho paměť byla geniální. Dodnes ho vidím, jak na pražské theologické fakultě přednášel zpaměti mariánské hymny v latinském originálu a ve svém českém přetlumočení. A spjal je jako z rukávu. Kniha, kterou pietně a vkusně uspořádal Fuchsovi ctitel Dr. Mařan, přináší příspěvky čelných osobností našeho náboženského života (opat Dr. Jarolímek O. Praem., P. Dr. Braito, OP, P. M. Klement, OSB, P. Dr. Jan Ev. Urban, OFM a j.) a řadu vzpomínek Fuchsových přátel, spolupracovníků a ctitelů i spolustrpitelů z koncentračního tábora. Kazatel by mohl pro svá kázání z této knihy načerpat hodně příkladů o živé víře z života tohoto podivuhodného muže a zvláště utrpení a smrt tohoto velkého konvertity poskytl by kazateli hojně motivů k povzbuzení dnešních ubohoučkových a nedokrevných křesťanů, kteří už zapomněli, že podstatou živého náboženství je oběť. VZ.

DUŠAN ŘEZANINA: PŘEDEŠLI NÁS V ŽIVOTĚ, LÁSCE I SMRTI. (Promluvy z pohraničí, Krnov, 19 Kčs.) - Útlá knížečka několika krátkých promluv. Jsou tu promluvy mariánské, dvě o Nejsv. Srdci Ježíšovu, o sv. Petru a Pavlu, o sv. Anně a několik promluv nedělních. Hezká mluva, pěkné obrazy a aforistické zpracování. Autor mluví k dnešní době, umí hrát na srdce posluchačů, jeho slovo je měkké a teplé. Není to zbytečná knížečka. ZA.

JAN ČEP: ROZPTÝLENÉ PAPERKY. (Krystal, Olomouc, 58 Kčs) - Kniha shrnuje různorodé proslovy a meditace, věnované většinou problémům uměleckého tvoření. Jednotlivé stati vznikaly příležitostně a za různých okolností, ale všechny byly tvořeny ve světle křesťanského pohledu na člověka, na svět, na domov, na úděl básníka. Vyzrálé slovesné umění Čepovo se tu spojuje s jeho vroucí religiositou. MA.

Poznámky.

SVATOVOJTĚŠSKÝ ROK. 23. dubna letošního roku bude tomu 1050 let, co byl sv. Vojtěch umučen. K podnětu nejdpp. biskupů slovenských byl proto rok 1947 vyhlášen jako svatovojtěšský. Nejdůst. p. arcibiskup pražský vyhlásil tento rok svatovojtěšský hned ve svém prvním pastýřském listě z 8. XII. 1946, učinil již také první kroky k zapojení uměleckých kruhů do oslav svatovojtěšských a oběžníkem z 29. XII. 1946 vyzval světské i řeholní duchovenstvo pražské arcidiecése, aby se snažilo po celý letošní rok uctít svého Biskupa modlitbou, prací a horlením pro zákon Boží. Osobnost sv. Vojtěcha, jež z Božího určení svou apoštolskou horlivostí, svým úsilím o pokřesťanění svěšené diecése i obětí vlastního života posvětila počátek našich duchovních dějin, má velmi mnoho co říci právě dnešní době, po strašlivé válce tolik odkřesťaněné. Pohansky hmotářské pojetí života, rozvrat rodinný a manželský, uvolněnost mravů u mládeže, náboženská povrchnost a nezájem o věčné pravdy — jako by nám tu dnes v nové podobě ožíval věk Vojtěchova slavného života a apoštolského působení. Bude třeba, aby naši kněží v letošním jubilejním roce svatovojtěšským přiblížili českému lidu velkou a výraznou postavu světce cyklickými kázáními a aby se snažili povědět s kazatelnou svým posluchačům, jak nutno právě dnes uskutečňovati Vojtěchův apoštolát, jehož odkaz dodnes nebyl naplněn a uskutečněn. Proto přípravný výbor svatovojtěšských oslav chystá vydání asi 10 kázání o sv. Vojtěchovi. Redakce LOGOSU se připojuje a vypisuje soutěž na 3 svatovojtěšská témata:

1. Sv. Vojtěch, život světce a biskupa katolické akce.
2. Sv. Vojtěch, apoštol křesťanského rodinného života.
3. Sv. Vojtěch, jeho doba a doba naše.

K této soutěži vypisujeme 3 ceny: I. cena ve výši 1000 Kčs, II. cena 600 Kčs, III. cena 400 Kčs. Redakce LOGOSU si vyhrazuje právo otisknouti početná kázání ve svém časopise. Dojde-li s dostatek kázání, otiskneme v LOGOSU nejvhodnější — i když nebudou početná cenou — za obvyklý honorář. Kázání budež konkrétní a praktická, psaná pouze na jedné straně normalisovaného papíru. Dodací lhůta přímo na adresu redaktora LOGOSU je do 10. března t. r.

IMPROVISOVAT? Leží přede mnou svazček netištěných kázání P. Josefa Ěla, děkana v Údlicích u Chomutova. Zažloutlý papír, hustě popsaný drobnoučkým, čistým a pečlivým rukopisem. Jsou to kázání z let 1850—1859, proslavená na různých místech (Libochovice, Chotěšov, Slatina). Kázání, kaligraficky napsaná, jsou přesně rozdělována, po stranách rukopisu uvádí kazatel citaci Písma sv. a z celé úpravy poznáváš hlubokou a svědomitou pečlivost, s jakou se tento kněz staré doby připravoval na kazatelnou. Trochu jsem se musil nad těmi zažloutlými a časem omšelými stránkami zamyslet nad tím, jak rozdílné se připravuje na kázání dnešní kazatel. Málo se dnes kázání píše. Mnohost pastoračních úkolů, škola, kancelář, spolky — jak to vše zabírá čas a jak nesmírně je tu kněz zaměstnán. Lze zcela pochopit nářky mnohých dnešních kněží, kteří píšou, že nestačí číst, že nemají pokdy přečíst si ani došlé číslo homiletického časopisu. A tak se hodně příprava na kázání

nahrazuje improvisací. Ale v této improvisaci je hodně nebezpečí. Improvisované kázání většinou nezabere do hloubky, dotkne se jenom povrchu určitých pravd a nechá v posluchači mnoho nezodpověděných otázek. I když dues jsou podstatně jiné časy než za živobytí pečlivého údlického pana děkana Ěla a není jistě třeba kaligraficky si zapsat každíčkou větu, kterou řeknu, přece jen bychom měli vědět, že nemůžeme na kazatelně aspoň na trvalo improvizovat myšlenky, ale že i tu je nutná dobrá a rozvážená příprava. Bez této myšlenkové přípravy, bez řádného myšlenkového rozvrhu a rozčlenění a bez předchozího připraveného myšlenkového schématu je každá improvisace na kazatelně mlácením prázdné slámy. I mezi kazateli je mnoho povolanych a málo vyvolených. Ti povolani jsou bez přípravy na kazatelně nemožní. Ale ani ti vyvolení neamějí hřešit na improvisaci a kázat jenom to, co je zrovna v dané chvíli napadne. Protože se to na konec přece pozná a vymstí na kazateli samém, když pak najednou jeho slova zazní prázdnotou a rozhrědlou mělkostí.

KAZATELNA NEBUDE VYCHÁZETI. K zprávě, kterou jsme přinesli v posledním trojčísle našeho časopisu, sdělujeme, že zamýšlený plán na vydávání bývalé Vaňkovy KAZATELNY se neuskutečnil. Vypsaná subskripce nepřinesla potřebný počet odběratelů, a proto KAZATELNA vycházeti n e b u d e. Redakce LOGOSU byla požádána dp. P. Merthem z Českých Budějovic, aby tuto zprávu otiskla s výzvou, aby se ti, kteří se přihlásili k subskripci KAZATELNY, stali odběrateli LOGOSU. Rádi této žádosti vyhovujeme a přijímáme tuto zprávu s nadějí, že konečně bude možno docílití žádoucí jednotné spolupráce a že postupem času za pomoci nových spolupracovníků bude možno vytvořiti z našeho LOGOSU dokonalý a prospěšný homiletický časopis.

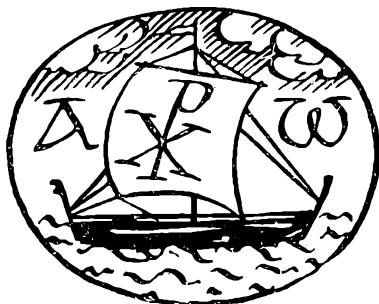
DĚTSKÁ LITERATURA ČESKÁ. Nemyslím tímto titulkem Pospíšilovu-Sukovu knihu, která uzavřela názory na dětskou literaturu, jak se jevily a byly chápány v podstatě na přelomu století a která byla orientována vysloveně pozitivisticky jako celý tehdejší pedagogický realismus. Mám před sebou brožuru požadavků odborníků, kterou uspořádal F r. L i s t o p a d pod názvem „Dnešní dětská kniha“ (Praha 1945) a V l a d. P a z o u r k a „Přítomnost české literatury pro mládež“ (Praha 1946). Pazourek podává přehled toho, co bylo v našem písemnictví pro mládež vykonáno za posledních deset let. Literárně historický přehled jest jádrem jeho práce, objektivně ukazuje, kolik dobrých knih má naše slovesnost pro mládež. V ideové perspektivě a teoretickém profilu se Pazourek zamýšlí nad některými zásadními otázkami, jakou jest na př. tendence a výchovná hodnota knihy, tradice v literatuře pro mládež, poměr kritiky a historie. Je nesporné, že jeho kniha průbojně psaná přispěje k poznání celé dnešní skutečnosti české dětské knihy, podobně jako požadavky několika odborníků v brožuře „Dnešní dětská kniha“. Literatura pro mládež má ve svobodném životě kulturně vyspělého člověka vynikající funkci společenskou. Nedovolme, aby se dětem dostávaly do rukou špatné knihy. Proto v oboru literatury pro mládež musí býti vypěstována kritika, kritika tvůrčí, podřizující svou práci vysokým cílům nadosobním.

J. H.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní a pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédač poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. počt v Praze. - Vydáno 1. února 1947 jako 2. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

ROČNÍK 1947

OBSAH

ČÍSLO 3

- Dr PROKOP ŠVACH O. P.
Vzdálená příprava na kázání
- Dr ONDŘEJ PETRŮ O. P.
Sv. Tomáš Akvinský
- Dr JAN MERELL
Výklad epíštol na 4. a 5. neděli postní
- VÁCLAV BĚLOHLÁVEK O. Crucig.
Neděle Smrtelná
- S. BUREK
Láska Kristova nutí nás
- V. SVATOHOR
Neděle květná
- F. SRUBEK
Kristův Kříž Kristus vpravdě vstal
- Dr IGNÁC VESELÝ
Veliký pátek
- Dr JAN MASTYL'AK C. Ss. R.
Hod Boží velikonoční
- JOSEF KUNICKÝ
Poznej místo hřebů
- Dr SILV. M. BRAITO O. P.
Přivtělení ke Kristu
- Dr JOSEF HRONEK
Životy svatých v katechesi
- DOKLADY A PŘÍKLADY,
VINICE, POZNÁMKY

VDÁVÁ ARCIDIECŠNÍ PASTORAČNÍ ŰSTŘEDÍ V PRAZE

NAKLADATEL BOHUSLAV RUPP

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. BŘEZNA 1947. ČÍSLO 3.

P. Prokop Švach O. P. :

VZDÁLENÁ PŘÍPRAVA NA KÁZÁNÍ.

Několik myšlenek.

Záměrně píše vzdálená příprava. Lépe by bylo napsat: jaký postoj zaujmout ke kázání. Je velmi důležité naučit se kázání, aby je kazatel ovládal, je nutné prosit o osvícení Boží před kázáním, ale je třeba též zaujmout určitý postoj ke kázání vůbec. Není všechno ještě vypracované kázání, třebaš hodnotné, není-li umístěno v náležitém prostředí nebo předneseno vhodným způsobem. Neustálý boj mezi teoretiky a praktiky, mezi těmi, kdož zdůrazňují nutnost gest nebo kdo je zamítají, názory, že je třeba kázat prostě a více morálně a na druhé straně zase tvrzení, že máme kázat hodně vysoko, to vše je obsaženo v této otázce, jaký zaujmout postoj ke kázání. Není třeba být eklektikem nebo smiřovatelem všech směrů, abychom zaujali určitý postoj ke kázání jako vzdálenou přípravu pro každé kázání.

1. Kázání je projevem učitelského poslání apoštolského úřadu.

Jako Kristus Pán přišel zvěstovat světu pravdu, tak je k tomu poslán i kazatel. „Učte všechny národy.“ Je tedy kázání hlásání pravdy Boží. Svou povahou má naukový ráz. Zjevení Boží v prvé řadě je poučení člověka o božských tajemstvích. Kristus přišel vydat svědectví pravdě. Na tento naukový ráz zjevení, který se má odrážet i v našem kázání podle příkladu Božského Spasitele, nemůžeme zapomínat. I naše kázání má být vždy založeno na pravdě. Má být osvícením. Vyžaduje proto i teoretického zpracování, aby jednalo o pravdě, aby bylo důstojné božské pravdy a aby přineslo poučení a osvícení posluchačům. Neznamená to, že musí být proto suché a nezáživné. V tom je úkol kazatele, aby i vysoké pravdy Boží lidem zpřítomnil a podal je jako zážitky svého nitra. Nebát se však žádné pravdy, i když je těžká. Rozumová stránka u člověka má nesmírný význam i pro život člověka. Jsou známé zkušenosti, že kázání jen citová uchvátí, ale za chvíli pohasnou i se svými účinky. Spojovat naukový ráz kázání s určitou, ne však přílišnou, dávkou procítěnosti, je uměním kazatelství.

2. Kázat k současně době.

Byli jsme postaveni do dnešní doby, a ne do jiné. Věčné Slovo má své poslání od věčnosti, ale též v čase. Přišlo do plnosti času. A Kristus Pán také mluvil k otázkám své doby. Navázal na nejživotnější problémy své doby, na ideu království Božího, na mesiášské myšlenky, na proudy svého času. I v tom je kus biblického apoštolátu, vystihnout, co je pro nás plnost času, kteří jsme pokračovateli učitelského úřadu Kristova. To ovšem znamená, abychom vystihli potřeby své doby nebo její bolesti. Pravda Boží se sice nemění, ale mění se okolnosti, pro něž je vhodnější ta nebo ona myšlenka zjevení. Budeme-li vzpomínat na výhody minulých dob a stavět se záporně k otázkám dneška, prospíme svůj úkol v této době. Proto velké otázky křesťanské nauky, jako jsou důkazy existence Boží, nesmrtelnost duše, objektivní základy mravnosti, životnost evangelia a jeho závaznost, jeho poslání ve sbratření lidstva a v upevnění světového míru, v zajištění sociální spravedlnosti, stěžejní otázky o Kristu a Církvi — to jsou témata, jež se dnes hlásí v první řadě jako volání doby. Tyto otázky však vyžadují důkladného zpracování a zdůvodnění. Ale nebojme se jich ani na venkově, protože i tam lidé myslí a složitě myslí. Je pravda, že svou učenost nepřidáme na účinnosti Božího slova, ale také je pravda, že nejsme nikterak dispensováni, abychom se podobným otázkám vyhýbali nebo svou pohodlností ukazovali, že nedovedeme stát za životností evangelia, nebo že svůj obor dohře neovládáme. Pro moderní dobu je třeba znát i základy filosofie a na nich stavět i při kázání, i když jen čistě filosoficky se nemá kázat v kostele, bez zřetele na spásu duší nebo božské pravdy.

3. Vystihnout prostředí.

Není to úkol snadný. Je k tomu potřeba určitého universálního postřehu. Mohlo by se stát, že mluvíme jen k sobě, zatím co máme mluvit k druhým, že kážeme jen starším, a to věrným duším, ačkoliv jsou přítomni i mladí, že věnujeme větší pozornost dětem než dospělým atd. Pavlovo, „všechno všem“ je i pro nás někdy důležité. Nemusí to však znamenat, že naše kázání je pak všeobecné a že nepřinese nic důkladného. Zde zase je třeba umět se vžít do potřeb srdcí všech a najít takový tón, který vyhoví většině posluchačů nebo jejich vrstev. Zde zase vystupují dva extrémní směry. Jedni si myslí, že kázání je tím učenější, čím je abstraktnější a nazývají to vysokou spekulací. Kdyby Boží pravda byla jen spekulací, nemusel nás Bůh stvořit a vykupovat. Mladý kněz si připravil velmi učené kázání na Boží Tělo o tom, jak případy zůstávají v nejsv. svátosti. Slyšel ho slavný profesor a po kázání mu řekl: „Důstojný pane, dnešním kázáním jste ukázal, že jste velmi učený, ale že byste měl zájem o spásu a blaho duší, to jste nějak nedokázal.“ Druhý směr kazatelů zase podněcuje posluchače a domnívá se, že

když neznaří některé základní náboženské úkony, že jsou proto nemyslíci. A tak ideálem těchto kazatelů je podávat všechno, jak se říká „po lopatě.“ Co nejméně nauky a co nejvíce příkladů, prostince a hodně názorně, ale hlavně vroucně. Výsledek je, že pak na kázání zůstávají staří lidé, hlavně duše, které se na stáří pro všechno obětují a jádro města nebo vesnice uniká vlivu kázání anebo je vyslechne bez zájmu. Říká se, že prostý farář arský tolik dokázal, ale tou prostotou neomlouvejme své nedostatky. Kdo si přečte některá jeho kázání a myšlenky, vidí, že to nebyla tak prostinká kázání, a že jsou tam velké myšlenky a vysoká témata, jež podával svým věřícím. Kristus mluvící v podobenství galilejskému lidu, ale též disputující s učenými farizeji a saduceji, je zde zase příkladem. Důkladná příprava na kázání je důstojná slova Božího. Sama o sobě není projevem ješitnosti, jestliže se nepřipravujeme důkladně na kázání, proto abychom se zdáli učenými, nýbrž abychom věřícím něco dali. Zde se naskytá otázka, co má převládat, zda morální ráz v kázání nebo naukový. Je třeba kázat jak dogmatiku, tak morálku, ale to neznamená, že máme v kázání příliš moralisovat. Čím to, že slovo kázání dostalo pejorativní význam, jak se ho užívá často: „Nedělej mi tu kázání?“ Zavínil to ten směr kazatelů, kteří si libovali ve stálém zdůrazňování: „To nesmíš“ a „to musíš,“ aniž věřící věděli, proč. Vzpomínám zde na slova mládeže při jednom triduu, po kázání kolegově: „Teď aspoň slyšíme slovo Boží — ale náš p. farář nám mladým většinou v kostele vynadá.“

Je třeba znát povahu české duše, která trpí krisí authority. Český člověk těžko snáší výtky a moralisování. Je hodně nedůtklivý na takové projevy. Viděli jsme, že zásahy, jinak dobré, měly u nás opačné účinky, když se šlo na lidi autoritativně. Náš člověk je spíše přístupný rozumným důvodům. Pravda správně podaná je už také do jisté míry směrnicí života a často i napomenutím. I z dogmatického kázání plynou závěry pro chápavé duše, I když kážeme morálku, varujeme se přílišného moralisování. I zde jemnost má svůj velký význam. Spíše se snažme rozumově vyvrátit různé směry místo přílišného osobního tepání, jež znechucuje, a často zatvrzuje. Z toho však zase nevyplývá, že musíme vždy posluchačům jen lichotit a tak si lacino zjednávat pověst dobrého kazatele. Není těžko na svátek matek rozplakat něžné ženy. Je těžší vyvolat jejich slzy nad tím, že mnohé z nich zabíjejí své vlastní nenarozené děti.

4. Dovést vhodně přednést kázání.

Podstatnou složkou kázání je jeho naukové zpracování, má-li hýt pravdou, jež osvěcuje a vede k životu. Ale vnější vyjádření této pravdy má též svou velkou působivost. Na něm se zakládá kazatelské umění. Kdybychom chtěli jen poučit, mohli bychom odkázat posluchače na dobré knihy nebo si zavést v kostele recitace nebo duchovní rozhlas. Kázání musí i rozohnit posluchače. Nejpůsobivější způsob podání pravdy evangelia zůstane vždy ten, jež si

zvolil nejvyšší Učitel, Kristus. Ústní podání pravdy je nejdůstojnější učitele. Zakládá se na blízkosti duší a jejich spojení. Jím se předává nejen pravda, nýbrž i kus nitra kazatele s ní. Pravda evangelia je životná, ne studená. Kazatel je prvním jejím svědkem jako pověřený hlasatel evangelia. Vnější přednes není podstatou kázání, ale má být důstojný slova Božího. Není ideálem přemrštěně gestikulovat na kazatelně, což ruší vážnost přednesu, ale také není na místě stát na kazatelně nebo před lidmi jako nehybná, ztrnulá socha, jako radiový přístroj, který sice jasně reprodukuje přednášky nebo zpěvy, ale bez života a osobní účasti. Vážnost slova Božího vylučuje herectví na kazatelně, ale životnost božské pravdy vyžaduje, aby byla podána lidsky. Jsme tak založeni, že vnitřní pravdy a pojmy vyjadřujeme teple, životně, za součinnosti ladných pohybů.

Jsou kazatelé, kteří se při kázání stále sladce usmívají a příliš otcovsky mluví, jako by měli před sebou jen dětičky, tak zase jako jiní se mračí na věřící a hřímají jako starozákonní proroci. Zaujmout správný postoj i v tomto směru je důležité. Zde je na místě vzájemná kritika, která nám ukáže naše chyby nebo přednosti. Mnoho zde působí též delší zkušenost v kazatelském úřadě. Cvičit se i ve vnějším přednesu není na škodu. Ve vigilií svátku Zjevení Páně máme v našem misále modlitbu za kazatele. V sekrétě se mimo jiné modlíme: „Famulis tuis, Domine, verbum tribue gratiosum . . .” Je to velmi výstižný výraz i pro vnější podání kázání a zjev kazatelův.

P. Dr. Ondřej M. Petrů O. P.

SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ.

Drazí v Kristu. Slovo světec není u mnohých lidí v oblibě. Když totiž ten výraz zaslechnou, musejí myslet chtěj nechtěj na Boha a na sebe. V tom slově „svatý” se tají obětavá láska k Bohu i k bližnímu, pokora, ovládnutí sebe, čistota atd., tedy vlastnosti, o kterých nerad slyší člověk zhýčkaný a zahleděný do své domnělé velikosti a krásy. Avšak u pravého křesťana vidíme něco jiného. Příklad světce vzbuzuje v něm duchovní souznění a ohlas, takže život a slova každého svatého Božího přítele dají mu hodně světla, tepla a lásky na cestě k Pánu Bohu. A tak my se chceme dnes několika teplými pohledy zadívat do jasně tváře našeho svatého bratra a učitele Tomáše Akvinského. V jistém smyslu o něm můžeme říci, co napsal evangelista o Kristu Pánu: Síla vychází z něho a uzdravuje všechny.

Zkušenost učí, že si Bůh často volívá své miláčky z rodin poženaných četným potomstvem. Stačí jmenovat jen ku př. svatou Kateřinu Sienskou nebo sv. Terezii od Jezulátka. I rodinu hraběte Landulfa z Akvina obdařila Boží dobrota svatým apoštolským počtem dvanácti dětí. A nebyla to rodina všelijaká. Kromě sv. Tomáše ještě čtyři jeho sestry skončily svůj život jako osoby zasvěcené

Bohu. Zase se ukázalo, že se Bůh rád vracívá na touž adresu s duchovním posláním. O tu zvláštní Boží přízeň jsou ochuzeni ti rodiče, kteří nechtějí obětovat své pohodlí svaté touze zaplňovat dětmi nebe.

Přesto však Tomáš si musel trpce probojovat své řeholní povolání u svých příbuzných. Ale zvítězil Bůh, protože chtěl, aby Tomáš jednou jako pochodeň zářil svou úžasnou svatostí a obrovitou moudrostí, jakožto zápasník za víru a pravé světlo světa. A to vítězství věci Boží se událo před sedmi sty lety. Z jara 1244 přijal mladý hrabě akvinský bílé roucho sladkého světce Dominika.

Co udělalo svatého Tomáše tak velikého, takže jeho učitel sv. biskup a učitel církevní Albert už za jeho života ho prohlašoval za výkvět a slávu světa? Proč o něm mluví s takovým nadšením zástupci Krista na zemi, papežové, počínaje jeho současníkem Alexandrem IV. a konče nynějším andělským pastýřem Církve Piem XII? Vždyť při kanonisaci Andělského učitele říká Jan XXII.: „Osvítil Církev více než ostatní učitelé; v jediném roce se dovíme z jeho knih více než za celý život z knih jiných doktorů.“ V čem jsou tedy základy té Tomášovy velikosti?

Je to už v plánu Božím, že velký člověk je vždycky i hluboce p o k o r n ý. Kde není pokora, marně bys hledal pravou velikost. Abychom však dobře porozuměli pokoře Andělského učitele, musíme přesně znát, co to pokora je.

Sv. Terezie z Avily říká, že pokora je pravda. To znamená: člověk je přesvědčen a uznává, že sám ze sebe nemá docela nic, že úplně všechno přijal od dobroty Boží, ať jsou to dary tělesné, jako zdraví, krása, bystrost rozumu, síla vůle atd., anebo dary duše, jako milost posvěcující, ctnosti, dary Ducha svatého. Ve všem jsme naprosto a úplně závislí na Pánu Bohu. Člověk nemá sám ze sebe nic jiného, jen hřích. A tímhle smýšlením je pokorný člověk proniknut veskrz naskrz. On ví, že v duchovním životě Pán Bůh znamená všechno a on nic. Jak to řekl Bůh Otec ve zjevení sv. Kateřině Sienské: Pamatuj dcero, že já jsem ten, který jsem, a ty jsi ta, která nejsi!

Ačkoli byl sv. Tomáš nejslavnější osobou své doby, takže i francouzský král sv. Ludvík zval ho k svému stolu, přece ho nikdo nepředčil v pokoře. Kde jen mohl, ustupoval do pozadí. Když už byl slavným mistrem posvátné bohovědy, octla se jeho rodina ve velké nouzi. Matka ho tedy prosila, aby přijal hodnost benediktinského opata na Monte Cassino, čímž by mohl ulevit rodině v nesnázi. Ale protože byla známa v takových věcech nepovolnost Tomášova a jeho láska k řádu sv. Dominika, vymohla matka na papeži, aby se její syn stal opatem, a přece aby nemusel přestat být dominikánem. Ale Tomáš odmítl. I odhodlala se matka Theodora ještě k jednomu činu: vyprosila na sv. Otcí, že bude jmenovati Tomáše arcibiskupem neapolským. Ale Tomáš odmítl opět. Vymodlil si totiž na Pánu Bohu jako zvláštní milost, aby až do smrti zůstal prostým řeholníkem.

A vzpomeňte si na jiný dojemný příklad z Tomášova života. Jednou v Bologni přišel do kláštera bratr laik z jiného konventu a převor mu dovolil, aby si vyšel na procházku za doprovodu prvního bratra, kterého potká. Jde milý mnich a na křížové chodbě potká rozjímajícího Tomáše, kterého nezná. „Bratře, otec převor řekl, abys šel se mnou.“ Mistr jde ihned s bratrem a provází ho na pochůzkách, a i důtku dostane, že nekráčí dost rychle, protože byl méně hbitý v chůzi než v pokoře a v poslušnosti, v které — jak sám napsal — se dokonává veškerý náboženský život, poněvadž se člověk pro Boha podřizuje člověku, jako Bůh pro člověka poslouchal člověka.

A jak dojemně pokorný byl jeho konec. Na cestě k všeobecnému církevnímu sněmu v Lyonu zachvacuje ho smrtelná slabost. Uchýlí se tedy do kláštera Fossa Nuova k cisterciákům. Stonal měsíc snášeje vše s velikou trpělivostí a pokorou. Mnichové sami na vlastních zádech přinášeli dříví z lesa, aby se mistr zahřál, považující za nevhodné, aby soumarové nosili dříví pro tak velikého muže. A on, kdykoliv je viděl vcházeti do světnice, v níž ležel, pokorně a s velikou úctou se zdvíhal, říká: „Odkud mi to, že svatí mužové mi nosí dříví?“ A když už jasně slyšel, že ho Pán Bůh volá k sobě, žádá posilu na poslední cestu. Opat obklopen mnichy mu přináší Tělo Páně. Když svatý Tomáš spatřil nejsvětější svátost, vrhá se s pláčem na zem, pozdravuje svého Pána a klaní se mu krásnou modlitbou: „Přijímám tebe, ceno mého vykoupení, posilo na mém putování; z lásky k tobě jsem studoval a bděl, pracoval, kázal, vyučoval. Nikdy jsem nic neřekl proti tobě; ale učinil-li jsem to, stalo se to nevědomky a netrám na svém mínění; a řekl-li jsem něco špatně, vše ponechávám k opravení Církvi římské. Jí jsa poslušen, odcházím z tohoto života.“

A druhá vlastnost, která tolik zdobí Andělského učitele, je čistota. Nelnul k věcem pozemským, a tělesným. Věděl, že jsou vyšší a krásnější rozkoše a potěšení, které vyplývají z podrobenosti nižší lidské stránky stránce vyšší. A ani tuto ctnost neměl zdarma a bez boje. Víte, jak v raném řeholním mládí s hořícím polenem v ruce musel o tuto ctnost bojovat. Pius XI. v okružním listě o něm prohlašuje: „Kdyby byl Tomáš v zápase o čistotu podlehl, neměla by pravděpodobně Církev doktora Andělského. Písmo sv. totiž říká: Moudrost nevstoupí do duše zlé a nebude bydliti v těle poddaném hříchu.“

Ze všech výsledků v kanonizačním procesu vyšlo najevo, že svatý Tomáš zůstal panicem tak, jak vyšel z lůna mateřského. Čistota jeho srdce byla taková, že podle svědectví bratra Reginalda, jemuž se zpovídal, jeho životní zpověď před smrtí byla zpovědí pětiletého dítěte. — K hlubokému proniknutí pravd a věcí je třeba mít duši úplně uklidněnou. Kde v duši hřmí svět a pozemské potěšení, tam není ovzduší pro studium a nazírání na Boha. A proto hlavně mladí lidé ať se učí od tohoto velikána chránit se před svody rozkoše,

aby nepřistupovali k rozjímání věčných pravd s očima zakalenýma mlhou špatných radovánek, I když si rozbujelá tělesnost na všech stranách žádá oběti, my budeme vědět, že jen v čistotě je krása a že jen lidé čistého srdce uvidí Boha. —

S otázkou čistoty u sv. Tomáše souvisí otázka o modlitbě, n a z í r á n í, k o n t e m p l a c i. Duše tak křišťálově čistá se snadno a radostně hroužila v uvažování o Božích tajemstvích. V modlitbě se jeho duše otvírala vanu a světlu Ducha svatého. V svém životě uskutečňoval, co stojí psáno o svatém Otcí Dominiku: Mluvil buď s Bohem anebo o Bohu.

Svatý malíř Fra Angelico na obraze Ukřižování postavil také do pozadí sv. Tomáše. Ruce světcovy jsou složeny na prsou, hlava dopředu nachýlena, jako by chtěl lépe vidět. Jeho tvář ukazuje napjatou soustředěnost duše. Nepláče, jako svatý Dominik, on pozoruje Krista na kříži. Neodvrací tvář od hrůzy tajemné oběti, jeho zornice se rozšiřují, aby mu nic neuniklo, aby pronikl až do hlubin tajemství. Tak vystihl blažený malíř hlavní rys povahy sv. Tomáše: Pronikati do hlubin modlitbou a rozjímáním. — Denně sloužil mši svatou a ještě na jedné byl přítomen, při níž přisluhoval. Když se v noci modlil v kostele, nemohl vydržet svou touhu po Kristu svátostném a žár své lásky k němu. Otvíral tedy svatostánek, aby tak byl blíže a těsněji u pramene své lásky.'

Když se bratr Reginald vrátil po Tomášově smrti do Neapole, zvolal: „Dokud můj mistr žil, bránil mi, abych nezjevoval divů, kterých jsem býval svědkem. Za svou vědu byl méně zavázán úsilí svého ducha než mohutnosti své modlitby. Kdykoli hodlal studovat, rokovat, vyučovat, psát nebo diktovat, nejprve bral útočiště k modlitbě, pláče před Bohem, aby pronikl do Božích tajemství, a účinkem této modlitby se vracel poučen. Stejně o něm vypravuje Bartoloměj Kapuánský, že když se ocital v pochybnostech, chodíval k oltáři a zůstával tam, a po mnohém pláči se vracíval do světlice a psal dále. Velmi často tonul v slzách při oběti mše svaté. Často plakával při kompletáři, když se v postě zpívalo: „Nezavrhuj nás v čas staroby naší, až naše síla ochabne, neopouštěj nás, svatý Bože, svatý silný, svatý a nesmrtelný, hořké smrti nevydávej nás!”

Tři měsíce před smrtí, když sloužil mši svatou, udála se s Tomášem velká změna. Od té chvíle přestal psát a diktovat. Theologická summa se svými 38 kraktáty, 3.000 články a 10.000 námitkami a odpověďmi, zůstane nedokončena. Když si Reginald na to stěžoval, odvětil mistr: „Již nemohu.” A když on ještě naléhal, odpověděl: „Reginalde, už nemohu! Takové věci mi byly zjeveny, že vše, co jsem napsal, připadá mi jako prázdná sláma. Nyní po skončení svých prací očekávám konec svého života.” —

Drazí v Kristu, to je život velikána myšlenky a obra svatosti. A co si z toho odneseme my pro život? Vřelou vděčnost k dobrotě Krista Pána, který dal světu v prvních dobách křesťanských za učitele pravdy nejprve apoštola Pavla, potom Augustina a posléze

bratra Tomáše, po němž prý již jiného nebude až do skonání věků, jak prohlašoval za svého života arcibiskup neapolský Jakub z Viterba a jak je to zaznamenáno v procesu svatořečení. A dále si chceme odnést velikou úctu a lásku k Andělskému doktoru, aby on svou svatostí a vědou nás vedl a vyvedl ze všech bludů starých i nových, které nás připoutávají k zemi a otrhují od nebe. Pius XI. v své encyklice o sv. Tomáši říká: Právě tak, jako bylo řečeno kdysi Egyptanům hynoucím hladem: „Jděte k Josefovi,“ aby si opatřili pšenici k výživě tělesné, právě tak všichni ti, kdo touží po pravdě, musejí jít k Tomášovi.

Písmo svaté u proroka Daniela vebí ty muže, kteří vynikli vědomostmi, a tím přiváděli ostatní lidi blíže k prameni všeho poznání, k Bohu. A ta slova Ducha svatého jsou i náš konečný hold svatému Tomáši: Učení pak skvíti se budou jako lesk oblohy; a kteří spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky. Amen.

Dr. J a n M e r e l l :

VÝKLAD EPIŠTOLY NA 4. NEDĚLI POSTNÍ (Gal. 4, 22-31).

I. Souvislost s předcházejícím.

Dnešní epistola patří k nejtěžším mezi nedělními perikopami. A není opravdu snadné určit důvod, proč právě tento úsek z epistoly ke Galatům byl zvolen k četbě na 4. neděli postní a epistolu exegeticky vyložit. Zdá se, že důvod volby této perikopy k četbě při mši sv. má pozadí historické. V syrském lektionáři jakobitského patriarchy Athanasia V. na 3.-5. neděli postní (odpovídají naší 2.-4.) se četly perikopy z 18, 19 a 15 kap. Genese. Snad to byl starý antiošský zvyk, který přešel do římské liturgie, ale starozákonní perikopy byly nahrazeny novozákonními. Byly vyvoleny ty, jež svým duchem byly blízké perikopám z Genese. Tak na 4. neděli místo 15. kap. Genese (Bůh uzavírá smlouvu s Abrahamem) byl vyvolen úsek z listu ke Galatům, kde je řeč o zrození Izáka podle zaslíbení. Na 2. a 3. neděli postní místo 18. a 19. kapitoly z Genese (zánik Sodomy a Gomorhy) byly vyvoleny perikopy z 1. listu k Thesal. (4, 1-7) a Efes. (5, 1-9) odpovídající svým varováním před nepočestností perikopám z Genese. (Srv. A. Baumstark, Nichteangelische syrische Perikopenordnungen des 1. Jahrtausends. Liturg. Forsch. III. 107. Münster 1921; Dr. F. Tillmann, Die Sonnt. Epistole I. 256. Düsseldorf 1921).

Perikopa je vyňata z listu ke Galatům, kde sv. Pavel podává dnešním čtenářům poněkud cizí důkaz svobody galatských křesťanů od mojžíšského zákona. Perikopa je uměle stavěna, dýše ovzduším rabínských škol, takže je těžko srozumitelná bez důkladné znalosti Starého Zákona a okolností, za kterých list vznikl. Tento list napsal sv. Pavel r. 54-55 v Efesu. Když totiž sv. Pavel opustil Galatii, vystoupili zde někteří židé, přivedení ke křesťanství a učili, že

i křesťané z pohanstva — chtějí-li dojíti spásy — musí zachovávat předpisy zákona mojžíšského. O Pavlovi rozšiřovali pomluvu, že prý snaže se získati co nejvíce pohanů pro křesťanství, zamlčel nutnost přijetí Zákona. Proto jeho evangelium (spása lidí skrze víru v Ježíše Krista) je nedokonalé a musí býti zdokoualeno. Galaté jim téměř již uvěřili a byli ochotni zachovávat některé rituální obřady a svátky židovské. Tím by silně utrpěla autorita Pavlova, o němž se mohli Galatští domnívat, že jim zamlčel část nauky nutné ke spáse. Proto Pavel, dověděv se o tom, napsal Galatům ostrý list, kde hájí hodnost svého apoštolátu, pravdivost svého kázání a dokazuje, že zachovávatí zákon Mojžíšův nejenom není nutné ke spáse, ale že by mohlo být i škodlivé.

Perikopa je vzata ze 4. kapitoly listu, kde Pavel dokazuje, že se stáváme svobodnými syny Božími skrze Krista (1-7) a že návrat k mojžíšským obřadům by byl návratem do otroctví, z něhož jsme byli vyvedeni (8-20). A aby dokázal, že křesťané jsou více pod zákonem, užívá argumentu z Písma sv., který je předmětem perikopy (22-31).

II. Výklad jednotlivých veršů.

Pavel začíná svůj argument živě, otázkou: *p o v ě z t e m i v y, k t e ř í c h c e t e b ý t i p o d z á k o n e m, n e s l y š í t e z á k o n a ?* (v. 21). Tento verš nepatří ještě k perikopě, je však nutný k jejímu porozumění. Je to argumentum ad hominem, v němž apoštol ironizuje. Galatští slyšeli předčítat zákon (thoru). Četl se v synagoze, při křesťanské bohoslužbě (1 Tim. 4, 13; Sk. 15, 21). Galatští, kteří jsou ochotni vrátit se k mozaikskému zákonu a jemu obětovat svou křesťanskou svobodu, ať si vzpomenou vypravování thory o Agaře a Sáře a myslí na hlubší smysl, který je zde skryt. Událost, ze které Pavel vychází je známa. Když Sára ve věku 76 let pro svůj věk a neplodnost nedoufala v požehnání potomstva, měla Abrahama k tomu, aby pojal egyptskou nevolnici Agar za svou druhou manželku, aby skrze ni se dostalo Abrahamovi potomstva. Ta mu porodila syna Išmaela, který se narodil podle těla, t. j. podle přirozeného řádu. Když však chlapci bylo 13 let, splnilo se zaslíbení dané Hospodinem Abrahamovi, že totiž mu Sára porodí Syna, z něhož vzejde hojné potomstvo. Když bylo Sáře 90 let, stala se matkou a porodila syna Išáka, který se tedy narodil podle zaslíbení, t. j. řádem sice přirozeným, ale způsobem mimořádným, z neplodné matky a rodičů pokročilých věkem. Událost tak mimořádná musí mít hlubší smysl, ještě jiný než ten, který je vyjádřen literou. Není to ve vlastním slova smyslu alegorie (realita zprávy Genese není popřena), ale událost musí býti chápána jako alegorie.

Ve verši 24-26 apoštol vykládá alegorii: Agar byla otrokyní, proto i její syn byl nevolníkem a bez práva na Abrahamovo dědictví. Sára nebyla otrokyní (svobodnice), proto i její syn byl svoboden a měl právo na dědictví po otci. Agar předobrazovala Zákon Starý, Sára

Zákon Nový. Zákon na Sinaji rodil lidi pod zákonem, Zákon Nový, lidi svobodné a nespoutané zákonem. Pavel srovnání nedokončuje. Zákonu na Sinaji neodpovídá druhý, t. j. Kristův. Ve v. 24. se praví, že zákon, který plodí ke služebnosti je Agar. Nyní bychom očekávali, že Pavel napíše: Zákon plodí ke svobodě je Sára. Apoštol však místo typu staví již samotnou skutečnost: Hoření Jeruzalém je svoboděn, to je naše matka. Hoření, nebeský Jeruzalém, je Kristova, novozákonní církev. Je svobodná od Starého Zákona a duchovní matkou všech křesťanů, ať jsou obráceni ze židů, nebo z pohanů.

Velmi těžký k vysvětlení je verš 25. Proč Agar je předobrazem Starého Zákona? A jaký je vztah mezi Agar a horou Sinaj? Buď sv. Pavel činí narážku na jméno Agar (Hagar), znějící stejně jako arabské slovo pro kámen, skálu, h a d j a r, jak také hora Sinaj byla nazývána, anebo je to narážka na Agar jako pramatku arabských Beduinů. Ismael totiž přebýval s matkou v poušti Faran, severozápadně od Sinajského poloostrova a z něho povstal kmen Arabů — Ismaelitů. A právě v tomto území, na hoře Sinaji byl dán Starý Zákon. Tak tento již místem svého původu naznačuje, že není pro ty, kteří požívají pravé svobody. Jakoby chtěl sv. Pavel říci: Ti, kteří se chtějí navrátit ke Starému Zákonu, putují ze Svaté země do Arabie a stávají se Ismaelity. Tento verš je nejlépe brát jako vsuvku, kterou chce apoštol vysvětlit, proč Agar má být symbolem Starého Zákona.

Proti nynějšímu Jeruzalému, kterým je církev starozákonní, staví sv. Pavel Jeruzalém hoření, Kristovu církev novozákonní. Verš 27., opět těžký k výkladu, je biblickým důkazem, že hoření Jeruzalém, který je znázorněn Sárrou, je naší matkou. Slovy proroka Isaiáše (54, 1) dokazuje, že novozákonní církev je svobodná a že se rozšíří po celém světě. Jeruzalém po čas zajetí babylonského byl opuštěn, ale pak se povznese k většímu lesku, než měl dříve. Také Sára, když Abraham pojal Agar, byla opuštěna. Avšak skrze Boha obdržela velké potomstvo a předobrazuje církev Kristovu. Také církev se stala plodnou matkou a počtem svých dětí předčí církev starozákonní (synagogu). I Galatští jsou toho důkazem, neboť i oni jsou dětmi této nové a plodné matky.

Ve verši 28. zdůrazňuje, že oni a všichni, kteří věří v Krista, jsou jejími dětmi. Z ní se zrodili, ne způsobem přirozeným, jako Ismael, nýbrž způsobem nadpřirozeným, jako Isák podle zaslíbení se narodil ze Sáry.

Tímto tvrzením připravuje si pak apoštol novou paralelu, kterou obratně oslabuje pocit deprese, který mohl vzniknouti z Galatských, když judaisté špinili Pavla a pronásledovali jeho věrné. Oni jsou pravými potomky Abrahámovými a proto je nesmí mýlit pronásledování jež oni i Pavel zakoušejí. I tato pronásledování jsou zobrazena (předpověděna) na Ismaelovi a Isákovi: A l e j a k o t e h d á t e n, k t e r ý s e b y l n a r o d i l p o d l e t ě l a, p r o n á s l e

doval toho, který byl podle ducha, tak i nyní (v. 29). Podle židovských tradic Ismael pronásledoval Isáka. A tak jako druhdy syn nevolnice Agary činil příkoří Isákovi, synu svobodnice Sáry, tak i synové Jerusaléma nynějšího (židé) předobrazení Ismaelem pronásledují dítky Jerusaléma hořeného (křesťany) předobrazené Isákem (Sýkora).

Než tato pronásledování nejsou bez útěchy. Pavel opět činí závěr z historie Sáry a Agar. Sára žádala na Abrahamovi, aby vypudil Agar i jejího syna, aby syn nevolnice nedělil se synem svobodnice (Gen. 21, 10) a Bůh slova ta potvrdil (Gen. 21, 12). Proto ve v. 30. praví apoštol — ač slova pronesla Sára: *dí Písma o*. Jako Ismael byl vyloučen z domu a dědictví po Abrahamovi, tak i židé budou vyloučeni ze spásy mesiánské, jestliže se včas neobrátní.

V 31. verši shrnuje a uzavírá sv. Pavel těžkou perikopu: *Proto, bratří, nejsme dítkami nevolnice, nýbrž svobodnice; k té svobodě osvobodil nás Kristus.*

III. Použití homiletické.

Jestliže skutečně důvod převzetí právě této perikopy do dnešní liturgie 4. postní neděle je hlavně historický, jak bylo uvedeno výše, neměla by epištola užšího vztahu k neděli Laetare. Je však možno tuto perikopu se základní myšlenkou neděle dobře spojit. Základní myšlenka této radostné neděle uprostřed postní doby je vyjádřena v *Introitu a Graduale*: *Laetatus sum in bis, quae dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus* (Ž. 21, 1). Kristus je osvoboditel křesťanského lidu. Dům Boží, nový Jerusalém, Církev Kristova je otevřena všem osvobozeným dítkám Božím. A právě slovy epištoly nás napomíná Církev, že ona jest naší pravou matkou, která nás zrodila pro sebe. Naší pravou vlastní není tato země, nýbrž Jerusalém nebeský. Naším otcem Ježíš Kristus. K němu se přimkněme v čas postu, on jediný jest s to, aby roztrhl pouta hříchů (Kupka, O církevním roce). V neděli Laetare předstupuje před nás Kristus jako král se svými velikonočními dary, Eucharistií a křtem svatým. Kristem se stáváme svobodnými dětmi Božími, oslavujícími svého Tvůrce a Otce v Ježíši Kristu.

Slova Pavlova měla význam pro Galatské, dnes sice nehrozí nebezpečí návratu k náboženským formám o nichž mluví svatý Pavel, ale hrozí nebezpečí ještě větší, návrat do pohanství. Zde má kazatel vhodnou příležitost k časovému využití perikopy: Agar — Sára, krev — duch.

Církev nebude nikdy bez boje. Dnešní epištola je poučením, které je nutno při hájení křesťanských idejí přizpůsobiti se bojovným zbraním a metodě odpůrců. Pavel proti rabinistické metodě svých odpůrců užívá obdobné metody. Je však jedna zbraň, která je nejjistější, důkaz, který nikdy neztratí platnosti, kterého i Pavel se často dovolával: Evangelium uvedené v život.

NEDĚLE SMRTELNÁ.

Od této neděle, zvané Smrtná, věnuje se Církev svatá zvláště rozjímání muk Páně a toho, čeho jimi bylo světu dobyto. — vykoupení a spásy věčné.

Ale která lidská duše bude moci pochopit a ocenit toto tajemství? Snad jen ta, kterou by sám Pán Kristus ujal a provedl ji nejprve pohanským životem národů a zemí, životem nepokřtěných lidí od jejich dětství až do jejich skonu nebo bídým životem těch křesťanů, kteří v sobě zmařili dílo jeho vykoupení, a kdyby stanul pak s tou duší nad věčným zavržením zla a ukázal jí všechny jeho hrůzy. Snad by pak ta duše pochopila, co znamená Kristovo vykoupení ze hříchu a pekla. A teprve tehdy, kdyby Kristus provodil tu duši jiným směrem, opačným, a prošel s ní pozemský život milosti lidí vyvolených, podle jeho zákonů a z jeho svátostí žijících, a kdyby s ní vešel zavřenou kdys branou, nyní jeho smrtí otevřenou, do věčného blaha nebeského království a ukázal jí všechny jeho krásy a zároveň jí řekl — toto vše jsem svou smrtí připravil a toto vše odevzdávám nyní tobě — tehdy by snad ta duše pochopila, co znamená věčné spasení člověka. Tehdy by, přemožena jsouc velikostí vykupitelského a spasitelského díla, padla s nesmrtelnou vděčností k nohám svého Vykupitele a Spasitele: „Klaním se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečím Tobě, jenž jsi svou smrtí svět vykoupiti a spasiti ráčil.“

Tato vykupitelská, přebolestná smrt, kterou Ježíš Kristus, vyšed od Otce věčného, hodlal na zemi na sebe dobrovolně přijmouti, zjevuje se již jemu, ač ještě nepřišla hodina jeho, dnes podle e v a n g e l i a v hrozivé podobě ukamenování.

Kristus Pán měl právě v síni chrámové rozpor se svými budoucími vrahy; tehdy se ukázalo ostří sporu, oč vlastně jde. Odpůrci byli naplněni takovou zlobou proti němu, že ho dokonce obvinili, jako by mluvil z ducha zlého, ač tomu bylo vskutku obráceně, jak jim to také vmetl do očí: „Vy jste otce ďábla a chcete činiti žádosti otce svého. On byl vrahem (lidstva) od počátku.“ (Jan 8—44.) O sobě samém předtím pravil: „Kdyby Vaším otcem byl Bůh, milovali byste mne, neboť já jsem z Boha vyšel.“ (Jan 8—42.) Rovněž naznačil, v čem bude záležitosti jeho vykoupení člověka z moci ďáblův — v povýšení na kříž: „Když povýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že já to jsem —“ (Jan 8—28). Výsledek dlouhého pření s nimi byl ten, že mu pohrozili smrtí, kterou on však nechtěl umřít: chápali se kamení. Dí Písmo, evangelium Janovo: „Ale Ježíš se skryl a vyšel z chrámu.“ (Jan 8—59.)

Na památku toho se zakrývají dnes kříže smutečnými rouškami.

Tajemství smrti Kristovy, proč trpěl, vykládá také dnešní e p i š t o l a.

Užívá názorného obrazu ze Starého Zákona. Židovský lid, posud

Kristem nevykoupený, nesměl vstoupiti do Mojžíšova svatého stánku, ale stával vůkol venku. Svatý stánek byl o dvou odděleních; přední bylo svatyně, zadní svatyně svatých. Do svatyně vcházel sice kněz, ale do svatyně svatých nesměl vůbec nikdo; toliko nejvyšší kněz, a to jen jednou v roce v den smíření, kdy tam vstupoval s krví obětovaných zvířat a na usmířenou hříchů vlastních i lidu pokropil krví víko archy úmluvy, zlatou slitovnicí. — Tuto událost si vybral svatý Pavel, aby vysvětlil vykupitelské a spasitelské dílo Ježíše Krista. Kristus jako velekněz, prostředník mezi Bohem a člověčenstvem, vešel do nejvnitřnější svatyně svatých, to jest do samého nejsvětějšího nebe, jak praví svatý Pavel „zjednav vykoupění věčné.“ (Žid. 9—12.) Ale vešel tam nikoliv s obětní krví žertev, ale s krví své vlastní smírné oběti na kříži. Byla to krev toho, jak psáno, „jenž skrze Ducha svatého sebe samého obětoval jako oběť bezúhonnou Bohu, očišťující svědomí naše.“ (Žid. 9—14).

Za to jsme povinni Ježíši Kristu nesmrtelným díkem, největším, jakého jsme schopni; cit vděčnosti má jako ostrý meč lásky protknouti duše naše, a tato rána lásky nesmí se nikdy zacelit. A když — aspoň vždy citlivá jízva má po ní zůstatí v každém křesťanském srdci. Co je toho, zač jen máme děkovati svému Vykupiteli a Spasiteli! Již za první milost na počátku života, za křest, jímž se odpouští hřích dědičný, zavazující ke službě zlu; dále za milost křesťanské pravdy a vychování, kterých se nám dostává v Církvi svaté, v jejích chrámech; za společné modlitby, za denní nekrvavou oběť mše svaté, za pomoc udílenou ve svátostech nás posilujících ke statečnosti životní; za chléb radosti; za svátost pokání, která nás zachraňuje vždy znova, klesáme-li opět a opět do hříchu; za bdělou stráž našich duší, vykonávanou kněžstvem spásy, za křesťanskou rodinu, za manželství nerozlučná; za poslední pomazání v nemoci smrtelné; vůbec za záchranu od věčného zavržení s jeho mukami, za život věčný s jeho nesmrtelnými radostmi.

Ach, za to vše, co obsahuje v sobě pojem vykoupění a spasení... Tuto vděčnost nejživěji nám připomene výkupná modlitba svatého Ignáce „Duše Kristova, posvět mne.“ Každý z nás ať vzývá nejprve z člověčenství Vykupitelova jeho přesvatou duši:

Duše Kristova posvět mne.

Ať si každý přeje vroucně, by ho tělo Spasitelovo spasilo:

Tělo Kristovo spasiž mne.

Ať prahne žízň, aby krev z toho těla ve Svátosti oltářní žízeň jeho ukojila:

Krev Kristova napoj mne.

Ať touží, by voda, vyšlá z boku Kristova, netekla darmo, ale obmyla ho z poskvrn:

Voda z boku Kristova obmyj mne.

Nechť dychtí, aby mu Kristovy muky byly posilou v životě:

U mučení Kristovo posilniž mne.

Nechat žádá, žadoní o vyslyšení svých proseb:

Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne.

Ať schyluje k sobě a kolem sebe rány Kristovy, jako dítko, utfakující se do obětí otcovského:

Ve své svaté rány ukryj mne.

Zvláště tehdy, když nepřítel doráží:

Od nepřítel zlého ochraň mne.

A přikaz mi pak přijíti k tobě,
abych tě se svatými tvými
chválil na věky věkův.

Dr. Jan Merell:

VÝKLAD EPIŠTOLY NA 5. NEDĚLI POSTNÍ (Žid. 9, 11-15).

I. Souvislost s předcházejícím.

Od smrtelné neděle se stává středem liturgie Kristus a jeho kříž. Také předmětem dnešní perikopy není již — jako v minulých nedělích — život křesťanů, nýbrž Kristus sám.

List k Židům, z něhož je vyňata perikopa, byl napsán asi r. 63-64, pravděpodobně pro židokřesťany v Palestině. Byly to doby, kdy palestinští a zvláště jerusalemsští křesťané potřebovali potěšujícího slova Pavlova. Židovský kult v jerusalemském chrámě přičiněním Herodesa Agrippy I. nabyl nové nádhery, po smrti prokurátora Festa židé pronásledovali křesťany a tak bylo nebezpečí, že slabší klesnou ve víře a budou zaslepeni nádherou mosaického kultu. Aby je Pavel posílil a ukázal vznešenost a přednost novozákonního řádu spásy a milosti nad řádem starozákonním, píše list k Židům z jehož 9. kapitoly je vyňata dnešní perikopa.

V 9. kapitole listu staví apoštol liturgii Nového Zákona proti liturgii starozákonní. Ve v. 1-5. popisuje sv. Pavel starozákonní svatostánek a přechází pak ve v. 6-10. k líčení obětí kněží a velekněze v den smřu. Do velesvatyně jerusalemského chrámu směl vstoupit pouze velekněz a to jen jednou v roce, v den smřu, aby vylil obětní krev na usmíření hříchů svých a lidu. Tím, že do velesvatyně směl vstoupit jen velekněz (ne ostatní kněží a lid) a to jen jednou v roce, podle slov Pavlových naznačoval Duch svatý, že není otevřen přístup do nebe, dokud tam nevstoupí Kristus skrze vlastní krev. Cesta ke trůnu Boží milosti byla ve Starém Zákoně zavřena. Všechny oběti a obřady byly pouze vnějšími. Obřady zjednávaly pouze vnější, levitskou čistotu, ne však očistění vnitřní. Z toho vyplývá, že tato zřízení, jako celý Starý Zákon, neměla míti stálého trvání, že měla pouze význam typický. Nový Zákon je dobou, kdy toto vše je odstraněno a nahrazeno dokonalejším a trvalým. Na tyto myšlenky navazuje dnešní perikopa. V uměle stavěných větách, kde téměř každé slovo je protikladem, se líčí:

Úkol a prostředky velekněžského díla Kristova (v. 11-12).

Jeho účinek (v. 13-15).

II. Výklad jednotlivých veršů.

11. a 12. verš perikopy jsou antithese plynoucí z předcházejících veršů. Novým veleknězem a prostředníkem mezi Bohem a lidmi je Kristus. Nepřinesl dobra pozemská, očistění těla, nýbrž zaslíbená dobra věčná. Starý Zákon byl slibem, předobrazem budoucího, duchovního dobra. Spravedlnost Starého Zákona neměla dostatek posvěcujících prostředků. Kristus je velekněz, který nevstoupil do stánku anebo svatyně, která byla jenom předobrazem, on je velekněz, který sedí na pravici trůnu v nebesích (8, 1). Nepřinesl v obět pouze krev zvířat obětních, nýbrž krví vlastní, obětováním sebe sama na kříži zasloužil lidstvu věčné vykoupění. Toto vykoupění má věčnou platnost, ne jako obět veleknězova, která se musela každý rok opakovat.

Těmito protiklady: velekněz židovský - velekněz Kristus,
statky časné — statky budoucí, mesiánské,
svatyně pozemská — svatyně nebeská,
krev zvířat obětních — krev Kristova,
každoroční vstup velekněze do svatyně — jediný vstup Kristův
do svatyně Boží,
přechodné očistění — věčné vykoupění
ukazuje apoštol přesvědčivě převahu velekněžství Nového Zákona
a oběti novozákonní před řádem starozákonním.

Ve v. 13-14. popisuje sv. Pavel působení Kristovy oběti na kříži. Oběti Starého Zákona způsobovaly pouze vnější, zákonnou očistu. Obět Kristova očisťuje vnitřně duši od hříchů. Sv. Pavel činí opět narážku na obřady Starého Zákona. Krev kozlů, býků a pokropení popelem z jalovice posvěcovalo poskvrněné k čistotě tělesné, krev Kristova však očisťuje naše svědomí. V den smíru přivedl totiž velekněz k oltáři býčka, berana a dva kozly. Velekněz vložil nejdříve ruce na hlavu býčkovu, vyznal své hříchy, býčka zabil a krev zachytil do zlaté nádoby. Krví pak pokropil slitovnici a půdu před archou. Tím usmířil své hříchy. Potom zabil kozla a učinil týž obřad na usmíření hříchů lidu. Druhý kozel byl odveden na poušť a svržen se skály. Mělo se tak symbolisovati, že Bůh odpustil lidu hříchy a nebude jich trestati.

Druhý rítus, o němž je zde řeč, sloužil k připravení tak zvané „vody nečistoty.“ Červená jalovice, která dosud nenesla jha, byla usmrcena a spálena, její popel byl smíchán s vodou, kterou se pokropoval ten, kdo se poskvrnil levitsky dotknutím se mrtvolky.

Působení těchto obětí bylo pouze zevní, vnitřně člověka neočistilo. Israelité potřebovali těchto očíst jako člen starozákonního společenství a účastník smlouvy mezi Bohem a lidem. Byly pouze předobrazem oběti Kristovy, jejíž přednost vyjadřuje sv. Pavel trojím:

- a) Předně není vylita krev zvířat, nýbrž krev Mesiášova.
- b) Je vylita skrze Ducha věčného (Vulg. svatého). Je zde řeč

o božské přirozenosti Kristově. Jí se stala tato oběť bezúhonnou a nekonečně cennou.

c) Je nazývána bezúhonnou, opět se zřetelem ke Starému Zákonu. Tam byla bezúhonnost vnější, obětních zvířat, zde bezúhonnost mravní, Mesiáše.

Vznešenosti této oběti odpovídá i vznešenost její účinnosti. Způsobuje totiž:

a) Očištění svědomí.

b) Osvobozuje od mrtvých skutků, t. j. hříchů. Skutky pocházející ze hříchu nazývá apoštol mrtvými, protože ve své podstatě a ve svém působení mají na sobě znaky smrti a člověka oddělují od pramene a dárce života.

c) Oběť Mesiášova připravila cestu důstojné službě Boží. Oběť křesťana — hodná živého Boha — je oběť ducha a života.

Verš 15. uzavírá důkaz o nadřaděnosti oběti Nového Zákonu před obětí starozákonní. Slova: „A proto jest prostředníkem nové úmluvy . . .“ vztahují se k 11. verši epištoly. Smrt Mesiášova zbavila lidstvo hříchů, posvětila lidstvo, způsobila to, čeho oběti Starého Zákonu nemohly učinit. Když tedy Starý Zákon neměl prostředků, obmýt lidstvo od hříchů, bylo nutno, aby Kristus zemřel za hříchy lidstva, aby dosáhli zaslíbeného dědictví ti, kteří jsou povoláni k pravé víře. Poněvadž Kristova smrt na kříži vyplnila, co bylo úkolem a cílem smluv mezi Bohem a lidstvem, je proto Kristus prostředníkem nové úmluvy.

III. Homiletické použití.

Blíží se Bílá sobota, den novokřtěnců, a s ní naděje na zaslíbené věčné dědictví pro ty, kteří jsou povoláni. Proto Církev dnešní epištolou obrací pozornost na Velekněze Ježíše Krista, který je prostředníkem nové úmluvy. Jedině On může splnit věčnou lidskou touhu po Bohu.

℟ Liturgicky, kdy smrtelnou nedělí se stává středem pozornosti Kristus a ne již přeměna křesťanského života, jak tomu bylo v předcházející postní liturgii, je tato perikopa zvláště významná a poskytně kazateli mnoho vděčné látky k promluvě.

Themata:

1. Vykupitelské dílo Kristovo v duchu epištoly má trojí účinek: a) Osvobození od hříchu a jeho následků. Kristus svou smrtí hřích přemohl a jako Beránek vzal na sebe hříchy světa. b) Zástupné zadostiučinění. Kristus nejenom usmířil Boží spravedlnost, nýbrž i nejdokonaleji oslavil svého Otce. c) Kristovou smrtí na kříži byl otevřen pramen milostí, skrze něž dosáhneme zaslíbeného dědictví věčného.

2. Kristus Velekněz. Vznešenost novoz. oběti a kněžství před starozák.

LÁSKA KRISTOVA NUTÍ NÁS.

Náčrt myšlenek na květnou neděli.

Staletí nás dělí od první neděle květnové, kdy nadšený zástup jásal Kristu Pánu vstříc: Hosana Synu Davidovu. Přes staletí svět nese stejnou lásku k Synu Božímu.

I. Za ta dlouhá staletí se postavilo před masy lidu mnoho mužů. Žádali slávu a potlesk. Byla jim dána. Žádali důvěru a lid svěřil jejich rukám své osudy. Jiní vynucovali naprostou poslušnost. Lid sklonil své šíje pod jejich jho, poněvadž dovedli oslnit. Lid shrbil své šíje, poněvadž cítil karabáč. Ale nikdo nežádal a neporučil lásku.

Jen Ježíš Kristus žádá od lidstva lásku. A jen On je vždy a bude vždy milován. Od Jana, Marie Magdaleny, Petra, po kterém žádal trojí vyznání lásky, až do dnes je milován.

Za sto roků od té doby, kdy poprvé lid v Jerusalemě slavnostně vyznal Mu lásku, hořely nejen pochodně křesťanů v zahradách Neronových, to už hořela tisíce srdcí (inges multitudo) obětavou láskou ke Kristu. Za 300 roků barbaři dotknuti čarovným kouzlem jeho lásky poddají se bez boje Kristu Pánu.

Století jdou. V každém desetiletí nové tisíce srdcí je zažehnuto touto láskou. Kamkoli přijde apoštol Kristův s pravdou a poselstvím: „Milovati budeš z celého srdce . . .,” tam všude již nepřestávají srdce lidská pro Krista Pána žít, bít a umírat.

S rostoucím rozšířením roste i hloubka lásky ke Kristu Pánu. Nikdy to nebyla móda, ani změkčilý cit. Vždy byla tato láska silnější než majetek, čest i život. Jen pro Krista Pána po tolik století a stále dovedli a dovedou lidé dát své životy. Ne jen otužilí válečníci, ale i děti, starci, ženy. Vedle mužů vědy a umění jsou mladí lidé v květu mládí, od nejhudších až po krále, všichni, všichni dovedli ne slovy, skutky ukázat, že celý jejich život je jedno živé a radostné volání: Hosana Synu Davidovu.

II. Kdo je k tomu donutil? Kde je důvod jejich lásky? Ne nějaká propaganda. Přece tam, kde je Kristus Pán nejvíce tupen je i nejvíce milován. Uprostřed pronásledování vytryskne nejsilnější proud lásky ke Kristu.

Sv. Pavel v dnešní epištole nám dává důvody, proč lidstvo miluje, milovalo a vždy bude milovat Krista Pána. Ježíš Kristus, pravý Bůh, sám sebe zmařil a přijal podobu služebníka, člověka. Ponižil sám sebe, stal se poslušným až k smrti kříže. A p r o t o Bůh Otec povýšil ho a dal mu jméno, které jest nade všechno jméno. P r o t o povýšen byl nad všechno, a klaněti se musí pozemšťané i nebešťané. A každý jazyk musí vyznávat jeho slávu, slávu jako jednorozeného Syna Božího.

Tím, že Kristus Pán zmařil sám sebe a ponížil se, je dán základ jeho milosrdné lásky, z něhož pramení všechna jeho láska k nám. Kristus Pán označuje milosrdnou lásku za obsah svého života (Lk. 4, 18; Mt. 11, 4-28). Projevoval hluboké milosrdenství zástupům, které byly jako ovce bez pastýře (Mt. 9, 36), zarmouceným (Lk. 7, 13; Mt. 9, 21; 5, 5), nemocným (Mt. 14, 14; Mk. 6, 5; Lk. 4, 40.)

Dokonalé sociální cítění Krista Pána projevilo se zvláště dvěma výroky: Lito je mi zástupů... nechci je nechat odejít hladové (Mt. 15, 32). Zvláštní milosrdnou lásku měl pro hříšníky. (Jan 12, 47). Přišel volati hříšníky (Mk. 2, 17). Hloubku svého milosrdenství ukázal v podobenstvích o dobrém pastýři (J. 10, 11), milosrdném samaritánu (Lk. 10, 25), marnotratném synu (Lk. 15, 11), ztracené ovci a penízi (Lk. 15). Sv. Pavel Krista Pána nazývá milosrdným veleknězem (Žid. 2, 17).

Závěr:

Za pět dní na Veliký pátek zazní v našich chrámech zpěv: Ejhle dřevo kříže, na němž Spása světa pněla. V tom je vyjádřeno dokonalé a naprosté ponížení Krista Pána a dokonalé a naprosté zmaření sama sebe. Tak došla milosrdná láska Krista Pána k nám svého vrcholu.

Na prahu svatého týdne otevřme svá srdce této lásce.

Nebuďme však jako ti, kteří na Květnou neděli volali Hosana a na Velký pátek Ukřížuj. Zamilujme si znova Krista Pána celým srdcem, celou duší, celou myslí, nade všechno.

V. S v a t o h o r :

NEDĚLE KVĚTNÁ.

Z dnešního svatého čtení doléhá nám k sluchu dvoje volání lidu: „Hosanna na výsostech“ a „Ukřížován buď!“ Obojí také mocně doléhalo na srdce Ježíšovo, ale i ono první zvyšovalo jeho nesmírnou bolest.

Nastal již pašijový čas, nutkající nás, bychom si také my bolestně uvědomili, čím vlastně Ježíš Kristus dokonal vykoupení a spasení světa. Nástrojem byla krvavá oběť jeho života, jeho smrt, a to smrt potupného kříže a s ní spojené nesmírné bolesti, duševní a tělesné.

Dnes pozvedněme svůj vnímavý pohled do Ježíšova bolestného nitra a vynasnažme se spolu s ním cítiti b o l e s t i j e h o d u š e. Z jeho pašijí, které se čtou dnes podle sepsání svatého Matouše, vyčteme si hned z kraje jeho velikou duševní muku, když pravil k učedníkům: „Víte, že po dvou dnech velikonoce budou a Syn člověka bude vydán, aby byl ukřížován.“ (Mat. 26—2.)

Již to pomyšlení, představíme-li si, že bychom to byli my, kterým by byl právě ohlášen den smrti, bylo by nám, jako bylo Kristu Pánu, hrozné. Smrt nese s sebou každému největší hrůzu na tomto světě. U Krista Pána byla ještě zvýšena tím, že to nebyla jenom

smrt, ale smrt hanby a potupy, smrt kříže, jak je psáno: „Ponížil sebe sama, stav se poslušným až do smrti, a to k smrti kříže.” (Filip. 2—8.)

Zbývala mu ještě příprava na tuto smrt; i ta byla duši přebolestnou. Dejme tomu, že by se nám přihodilo odsouzení na smrt; jistě bychom se i my u velikém a bolestném vzrušení na smrt chystali. Kristu Pánu bylo připravovati loučení s těmi, kteří byli jeho a které na výsost až do konce miloval. Velikonoční večere, jak měla býti podáním „chleba radosti” slavnostně radostná, byla ve skutečnosti velmi truchlivá; bylať poslední, kdy člověku v ústech sousto vážne a splachuje se slzami. Nadto byla zbolestněna zradou, neboť se při ní měla vyřídit neblahá záležitost s Jidášem: „A když jedli, řekl Ježíš: Amen pravím Vám, jeden z Vás mne zradí.” (Mat. 26—21.)

Mnoho set let uplynulo od té chvíle, co byla pronesena tato smutná slova, srdce učedníků rozrývající, a posud rozrývá i srdce naše. Čtyři věky také již přešly, co ta slova zachycoval barvami a štětcem na svém obraze malíř Leonardo da Vinci. A dosud, kdo se zadívá na jeho obraze „Poslední večere” na hlavu Ježíšovu, nakloněnou bolestí a láskou, bolesti se neubrání.

Po večeri, když odešel zrádce, nastala sice tichá chvíle hovoru. Ale, ač i ona měla býti útěšnou, byla přec velikou bolestí v duši Páně, neboť obsahovala v sobě poslední pořizení na tomto světě a rozloučení: „Synáčkové, ještě maličko jsem s vámi. Budete mne hledati.” (Jan 13—33.)

Rovněž poslední cesta do Getsemani doznávala bolestně pro duši Páně. Byl nucen svému prvnímu apoštolu, jenž se nabízel s ním i na smrt jíti; vyjevit trpkou budoucnost: „Amen pravím tobě; této noci, prve než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.” (Mat. 26—34.)

Došli konečně k zahradě, a Kristus Pán pojav tři učedníky s sebou dovnitř, poodešel od nich hlouběji pod koruny oliv. Byl nyní sám se svými bolestmi duše. Ani lidé nejbližší nemohli je s něho sejmouti. Tehdy se v modlitbě úzkostně dovršily. Mysl Ježíšova byla jako síť pohroužena do moře bolu. Uzřel tam ne již jenom truchlou přítomnost, ale i celou, veškerou budoucnost svého vykupitelského díla; viděl hříchy každého člověka jednotlivě i hříchy všeho světa v jejich příšerné hromadnosti a za ně Otcí nebeskému jako výkupné podával krvavou obět svého člověčenství. Jeho vševědoucí božství vidělo před sebou nebetyčnou horu pozemského zla, stojící nad samou propastí pekla, a jeho slabé člověčenství oběma vztaženými pažemi převalovalo ji na sebe . . .

Ale člověčenství zasténalo pod tím břemenem a zakrvácelo se potem úzkosti a hrůzy. Věru, dotud svět takové bolesti neviděl, a člověk ji neunesl. Kristus Pán opětovně vstával v úzkostech a potácel se pod ní k učedníkům; avšak ti spali a nemohli mu pomoci ji nésti. Všechny kalné prameny hříchů celého světa slily se mu překypujícím proudem do jeho vykupitelského kalicha, který měl

za svět píti, a On se cítil lidsky sláb a musil opět a opět prositi Otce: „Otče, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne, jak já chci, nýbrž, jak ty.“ (Mat. 26—39).

Tento kalich, přeplněný jedy a hořkostmi země, tato modlitba třikrát úzkostně opěťovaná, tato úzkost, stále nepokojně vstávající, potácející se a zase k zemi klesající, a tento krvavý pot ukazují, že bolesti v duši Pána Ježíše dosáhly nejvyšší míry vnitřního utrpení, jaká se kdy na světě dovršila, takže jí bylo třeba potěchy samého nebe.

Dovedeme i my s ní cítit spolu aspoň tak, jak obyčejný člověk může? pokusme se o to! Nemohou nám býti za příklad v tom učedníci, zmoření spánkem a hrůzou toho, co již bylo a co mělo ještě přijíti. Vykoupený člověk má aspoň se o soucit s Ježíšem pokusiti. Církev podává mu proto pomůcku, desátek své růžencové modlitby, a praví k němu: Modli se; desetkrát za sebou opakuj slova „Ježíš, který se za nás krví potil.“ Vyslovíš je s porozuměním jednou, — zamyslíš se; vyslovíš je po druhé, — rozteskníš se; vyslovíš je po třetí, po čtvrté . . . a jsi-li opravdu věřícím křesťanem, Kristovou krví vykoupeným, — vyhrknou ti z očí slzy a budou se mísiti s krvavými krůpějemi potu Ježíšova . . .

P. F. S r u b e k :

KRISTŮV KŘÍŽ.

Disposice: Úvod udává tema: Kristus Pán na kříži učí o hříchu a lásce Boží.

I. učí o hříchu: 1) hřích zavinil utrpení Kristovo — hlavy, očí, rukou, nohou, Srdce.—

2) trest za hřích zjevený na kříži — utrpení těla i duše — odloučenost od Boha —

II. učí o lásce Boha Otce, o lásce Boha Syna.

Závěr: Rekapitulace.

Vzbuzení dokonalé lítosti nad hříchy.

Dvě myšlenky, zdánlivě si odporující, rozvíjí Velký pátek svou liturgií i událostí, kterou si připomínáme.

Smutkem zahalen je chrám a přece v něm zní chvalozpěv tak radostný: Ejhle dřevo kříže, na němž Spása světa pněla.

Slyšíme o nekonečné lásce, kterou Otec nebeský miloval svého Syna, i hlas Jednorozeného, výkřik kruté bolesti: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil.

Syn Boží je ztýrán a na kříž přibit těmi, kterým přinesl blahou zvěst, že Bůh i přes jejich hříchy je miluje.

Velký pátek ukazuje podivnou spravedlnost: Člověk hřeší, Bůh za hřích trpí a umírá.

Zdánlivě protichůdné myšlenky: hřích a Boží láska. A přece tak hluboké pochopení nitra lidského. Ničím není a nebylo možno ukázat to dvojí zřetelněji — bídu ubohosti hříšného srdce i lásku Srdce Božího — jako utrpením a smrtí Ježíše Krista. Nikdy nikdo tak účinně nemluvil o hříchu člověka a lásce Boží jako kříž, na němž Spása světa pněla.

I. Dvě pravdy o hříchu připomíná nám dnes kříž.

1. Hříšník, který se s rozvahou dopouští hříchu, je vinen na utrpení Krista Pána. Každý pohled na umučeného nám dokazuje tu pravdu. Od hlavy až k patě je ztýrán naším hříchem.

Trním korunovaná hlava. Lidská duše, po čele Spasitelově řine se krev bolesti pro tvé hříšné myšlenky, pro myšlenky hříšného pohrdání, hříšné závisti, nenávisti, pro hříšné myšlenky nečisté. Tys v myšlenkách zapomínal na svého Boha a Pána, myslel jen na sebe. Každá hříšná myšlenka jak jedna krupěj krve, jak jeden trn vražený v čelo.

Oči zalité krví. Oči, které s láskou patřily na hříšníky pokání činící, ty oči pohasly v bolesti, pro hříchy tvých očí.

Probodené ruce. Na dřevě kříže přibité ruce Ježíšovy, kolik ty sňaly tvých hříchů? Tvé ruce k modlitbě se nezvedaly, ale po hříchu se natahovaly. Že tvé ruce sahaly hříšně po cizím majetku, jsou ruce Spasitele prázdné, probité hřebem. Že tvé ruce sahaly po hříšných rozkošech, svíjí se ruce Spasitele v křeči bolestné.

Nohy přibité na kříž. Kolikrát tvé nohy se vyhnuly Pánu Bohu. Místo na mši svatou, šel jsi za zábavou, za hříchem. Kolikrát jsi šel do hříšné příležitosti, ale ke stolu Páně nevedly tvé kroky. Pojďte ke mně, volá Pán, tys šel od něho! proto, pro tvé hříchy se řine krev z nohou přibitých.

Otevřený bok. Až budeš líbat ránu v boku Kristově, vzpomeň na jeho slova: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého... Co tys miloval z celého srdce svého? Za hříšnou lásku tvého srdce je probodeno Božské srdce Ježíšovo.

Lide můj, lide můj, co jsem ti učinil, že tys na smrt, na potupnou, bolestnou smrt vydal Spasitele svého? Tak uvažujeme na Velký pátek v tichém rozjímání bolesti Kristovy, kterou trpěl za naše hříchy.

2. Co Kristus Pán trpěl, my jsme měli trpět. To je druhá myšlenka o hříchu, kterou nám vnucuje utrpení Kristovo na Velký pátek. Hrozný je trest za hřích.

Zpíváme v písni: Jen jedna krupěj krve Kristovy by stačila, aby hříchy celého světa obmyla. Proč tedy nebeský Otec tak krutě trestá svého jednorozeného Syna? Netrestá hříšníka, trestá Syna, který je odleskem slávy i výrazem podstaty jeho. Proč tak hrozný trest? Krvavý pot v Getsemaně, zrada, zapření, opuštěnost, nespravedlivý rozsudek, potupa, bičování, trním korunování, křížová cesta, výsměch, pohrdání, rouhání; rány páli, svatá krev šlapána v bláto, opuštěn od lidí i od Boha, Otce svého; umírá. Proč tolik a takových bolestí?

Jedině proto, aby nám Pán Bůh ukázal co nejnázorněji velikost trestu za hřích. Ne v kázání na hoře ani v tiché hodině Nikodemově, ne na poušti ani ne na moři bylo slyšet z úst Kristových toto zdrcující kázání. Na svém kříži hlásá Kristus Pán, jaký je trest za hřích. Na svém vlastním zmučeném těle a opuštěné duši ukazuje trest

za hřích. Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Tak lkají vyprahlé rty. Pro zločiny svého lidu, pro náš hřích.

My nikdy ani z daleka nepochopíme hrůzy, která zmítala umírajícím Kristem Pánem při slovech, Bože můj, proč jsi mne opustil. Jen duše, která uslyší hlas soudce spravedlivého: Pryč ode mne, zlořečená, jen ta duše pocítí, co to je být docela a na vždy opuštěn od Pána Boha.

To je tedy učení umírajícího Boha o hřích: Jeho smrt a bolest zavinil náš hřích. A všechnu tu bolest tělesnou i duševní, jeho rány i jeho opuštěnost měli jsme my trpět. Kristus Pán na kříži ukazuje nám velikost hříchů i velikost trestu za hřích.

II. Podivný to učitel a podivný způsob názorného učení. Je to Božský Učitel a Boží způsob učení. Jen nekonečná Láska mohla vymyslet metodu tak podivnou.

Ano, na Kříži se zjevila láska Boží světu tím nejpůsobivějším způsobem. Kalvarie je vyvrcholení Boží lásky, dál už ani láska Otce nebeského ani láska Božského Srdce jít nemohla.

Apoštol, který stál pod křížem, když probodeno bylo Srdce Ježíšovo psal ve svém listě: My jsme poznali a uvěřili v lásku, kterou Bůh má k nám. Bůh je láska. (I. J. 4, 16.)

Kristus Pán když mluvil o lásce svého nebeského Otce k lidem i když mluvil o své lásce k nám, poukazoval na toto závěrečné a vrcholné drama kalvarské.

O svém Otcovi praví: Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo nezahynul, nýbrž měl život věčný. (J. 3, 16.)

Jaká to láska? Člověk hřeší, Bůh nevinného Syna trestá, aby člověk nezahynul, ale měl život věčný. Člověk nechce znát Pána Boha, nechce mu vzdát povinnou úctu, Bůh počil člověka, že Syna svého za člověka vydal, aby nikdo nezahynul, ale měl život věčný. Člověk v hříchův hověl svým smyslům těla, touze po majetku, v pýše chce zvednout hlavu, aby neviděl Boha. Pán Bůh dopustí, že Syn od hlavy k patě je ztýrán a v síře nahotě s hlavou bolestí sraženou na prsa umírá. Jaká to láska? Kdo ji chápe? Boží láska na kříži zjevená!

A láska Božského Srdce? Kristus Pán o sobě řekl: Nemá větší lásky nikdo, než kdo položí život za přátele své. (J. 15, 13.) Apoštolové Kristu Pánu nerozuměli, co tím myslí, když při poslední večeři jim mluvil o své lásce, která jej nutí, aby dal život za přátele, ale jemu samému už tanula na mysl hora s křížem, na němž Spása světa pán. Sv. Pavel jakoby chtěl doplnit, co řekl Mistr svým přátelům, jakoby chtěl ukázat, že Ježíš Kristus měl ještě větší lásku, poněvadž ne jen za přátele, ale za ty, kteří se mu posmívali a se mu rouhali, za ty, kteří jej přibíjeli na kříž, za všechny položil svůj život. Píše k Římanům: To je důkaz lásky Boží k nám, že za nás všechny Kristus umřel, ač jsme byli ještě hříšní (Ř. 5, 7).

A člověk chodil po Golgotě s rukama založenýma a pokyvoval hlavou. Odcházel z Golgoty hluchý v srdci bez zájmu o Boží lásku.

Závěr: Za tisíciletí nezměnilo se Srdce Páně — výheň láskou plnoucí, hluché je srdce člověka.

Dnes v žádném kostele není mše svaté. Je jen jedna Oběť Nejsvětější. Bůh umírá na kříži za naše hříchy. Je jen jedna Oběť — Spasitel trpí, co my jsme měli trpět.

Dnes by nemělo být ani žádné kázání. Je jen jedno jediné kázání: Kříž, na němž Spása světa pněla. Je jen jediné kázání, o nesmírné lásce Boha, který nás miloval, když my jsme byli hříšní, miloval nás až do konce, až do poslední krůpěje krve, která vytekla z probodeného Nejsvětějšího Srdce Páně.

To je jediné kázání o lásce, kterou nás Kristus Pán miloval až do konce. Dnes-li uslyšíte Golgoty hlas, nezatvrzujte svých srdcí. Nebuďte jako ti, kteří pod křížem chodili netečně a pokyvovali hlavami. Skloňme kolena i hlavy před křížem v hluboké a opravdové lítosti nad hříchem, jenž takové bolesti způsobil Spasiteli našemu. Poděkujme s opravdovou a hlubokou účastí Kristu Pánu za velikou jeho svatou ránu, pro jeho my umučení, dosáhli jsme hříchu odpuštění.

Svatá Lásko, na kříž přibitá, Božské srdce Ježíšovo, jak mohloš takovou láskou plát? Když člověk Tobě chystá nevděk, jak mohloš jej tak milovat? Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě, neboť svatým křížem svět jsi vykoupil: hříchu jsi nás zbavil, trest za nás vytrpěl a své Božské Srdce nám otevřel, aby nikdo nezahynul, ale měl život věčný.

Srdce plné slitování, smiluj se nad námi.

Dr. Ignác Veselý:

VELIKÝ PÁTEK.

Několik myšlenek pod křížem.

Posvátné a dojemné obřady velkého pátku i jednoduchá a prostá slova věčně krásných pašijí nám představují a líčí poslední chvíle Ježíše Krista jako člověka tak živě a dramaticky, že se nám zdá, jako bychom byli sami jejich očitými svědky a provázeli svého Spasitele od chvíle poslední večeře až na Kalvarii pod kříž, kam zalétají dnes myšlenky celého křesťanského světa. Vždyť nejen zrození, nýbrž i smrt Ježíše Krista je v dějinách lidstva opravdu ojedinělým zjevením, jehož památka naplňuje dosud miliony lidských srdcí radostným vzrušením, tak celé dlouhé věky nemohly uvést v zapomenutí den jeho nejpotupnější smrti, jejímž účelem bylo vyhladiti úplně památku Ježíše Krista nebo aspoň způsobiti, aby se na něj třeba jen krátký čas vzpomínalo s ošklivostí a odporem. Byl tenkrát kříž, jímž nesměl být potrestán žádný občan římský, i kdyby se byl dopustil sebevětšího zločinu, znamením největší pohany a hanby, jež padala i na rodinu a příbuzné ukřižovaného. Ale jediné

u Ježíše Krista to, co mělo být začátkem úplného zániku a zapomenutí, mění se v nevysychající pramen života a nesmrtelné slávy.

Veliký pátek patří k několika málo dnům, o nichž přicházejí do kostela i ti, kteří se mu jinak po celý rok vyhýbají a v jejichž nitru doutná aspoň jiskřička víry. S oč větší vroucností staneme u Božího hrobu my, věřící křesťané, v jejichž duši hoří víra v Ježíše Krista jasným plamenem. Aby se tato naše víra ještě více posílila a abychom načerpali ještě většího nadšení k jejímu plnění, postavme se v duchu pod kříž a připomeňme si, kdo je ten největší a nejspravedlivější, který jako největší zločinec mezi dvěma lotry na kříži umíral.

I. Je to ten, který po dlouhá staletí byl předobrazován (na př. Abelem, Melchisedechem, beránkem velikonočním) a předpovídan. Proroci předpovídali jeho život a smrt tak živě a dramaticky, jako by je před sebou viděli. Vzpomeňme jen toho, co napsal Žalmista Páně o utrpení Kristově: „Já červ jsem a ne člověk, na potupu lidem a obci opovržení. Zbodli ruce mé i nohy mé, sčtli všechny kosti mé. Rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metali los.“ (Žalm 21). A velký prorok Isaiáš, zvaný evangelistou starého zákona, ve svém věšteckém osvětlení poznává a vidí i účel smrti toho, jenž byl očekáváním národů — vždyt i ušlechtilí myslitelé a filosofové starého věku pohanského (Sokrates, Plato a j.) toužili a volali k nebesům, aby přišel někdo, jenž by uvedl lidstvo na lepší cestu — když předpovídá: „On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřen jest pro hříchy naše, zsinalostí jeho uzdraveni jsme“ (Jes. 53, 5).

Kým jest Ježíš Kristus a proč umře, naznačuje jasně i předchůdce Páně sv. Jan Křtitel, který uzavírá řadu starozákonních proroků a který Ježíše Krista připodobňuje k beránku velikonočnímu, jenž bude vydán na smrt, aby svou krví smyl viny světa: „Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Smrt Kristova tedy nebyla něčím nahodilým, nýbrž byla předobrazována, předpovídána a toužebně očekávána.

II. A jestliže by někomu tohle nedostačovalo, otažme se toho, jenž na kříži umřel, co praví sám o sobě a o své smrti. A uvažme přitom, že Ježíš Kristus, který nám sám odpoví, jediný ze všech lidí, pokud máme na mysli jeho lidskou přirozenost, se mohl tázati svých nejúhlavnějších nepřátel: „Kdo z vás mě může vinit ze hříchu?“ a že ani největší zloba, ač se o to všemožně pokoušela, nemohla naléztí toho nejmenšího, co by jako stín padlo na jeho povahu a život a že i moderní nevěra ústy francouzského spisovatele Renana vyznává: „Ježíš nebude nikdy překonán.“ Tento Kristus tedy, který jediný mohl říci o sobě: „Já jsem cesta, pravda a život“ a u něhož i nevěra vylučuje sebemenší klam, sám nejednou prohlásil, že je Syn Boží a pravý Bůh („Já a Otec jedno jsme,“ Jan 10, 22) a naznačil jasně, jak umře. Vzpomeňme jen jeho slov, která pronesl, když se s učedníky svými přibližoval k Jerusálemu: „Hle, vstupujeme do Jerusálema, a dokoná se tam všechno, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka; bude totiž vydán pohanům a budou se

mu posmívati a ho bičovati a na něj plivati, a když jej zbičují, zabijí ho." (Luk. 18, 31.) Ale Kristus Pán i o účelu své smrti nás poučil, když v rozmluvě se šlechetným fariseem Nikodemem pro- nesl ona památná a známá slova: „Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí být povýšen Syn člověka, aby nikdo, kdo věří v něj, nezahynul, ale měl život věčný." Těmito slovy tedy náš Spasitel prohlásil tak určitě a jasně, že jeho slova nepřipouštějí žádného jiného výkladu, že proto podstoupí smrt na kříži, aby nás na věky spasil. Tato slova jsou pro nás směřodátná a mají nekonečně větší váhu, než zmatené odpovědi těch, kteří jsou tak nedůslední, že ačkoli nemohou upřít Ježíši Kristu nejvyšší dokonalost, nechtějí přece uvěřit těmto jeho slovům. A jsou to nejen vyslovení nevěrci, nýbrž i některé moderní církve, které, aby si před světem nezapadly, stavějí Krista do jedné řady se Sokratem, Mohamedem, Husem a j. a pravého účelu smrti Kristovy neuznávají.

To všechno jsou pro nás katolíky věci známé, ale dnes ve výroční den smrti Ježíše Krista, našeho Spasitele, si je máme obzvláště připomínat. Vždyť čím více dovedeme takto rozjímat pod křížem, tím v jasnějším světle poznáme, na jak pevných základech spočívá naše víra ve vykupitelskou smrt Kristovu, a tím vroucněji se dovedeme pomodlit a poděkovat u Božího hrobu za opravdu neko- nečnou lásku svému Spasiteli, který mohl právem volati k nám: „Lide můj, lide můj, co jsem ti ještě více měl učiniti a neučinil jsem?" A tím více dovedeme také z Velkého pátku načerpat nad- šení, abychom, protože Bůh, který nás stvořil bez nás, nechce nás spasiti bez nás, chápali se radostně všech prostředků, jež nám naše víra ke spasení podává, aby ani jediná kapka předražené a nejsvě- tější krve Kristovy nebyla za nás nadarmo vylita. Kéž je nás co nejvíce, kteří to pochopíme a jimž ze smrti Kristovy vzejde bla- žený život věčný. Amen.

F r. S r u b e k :

KRISTUS VPRAVDĚ VSTAL, ALELUJA.

Disposice:

Úvod: Vážnost otázky zmrtvýchvstání Páně.

Staf: Odmítnuté námitky:

I. Krádež těla (vojáci nepotrestání, apoštolové neschopní)

II. Zdánlivá smrt (nic by to apoštolům neprospělo, probodený bok)

III. Halucinace:

a) nikdo Kr. nečeká,

b) viděli prázdný hrob,
viděli ránu na těle,

c) mnoho lidí na různých místech.

d) mrtvého těla nebylo.

Závěr: Důležitost zmrtvýchvstání v dnešní době: nezvratný důkaz pra- vosti víry.

První neděli po prvním úplňku jarním slaví Církev svatá památku vzkříšení Páně. Vzkříšení Páně je událost, která rozdělila svět ča- sově i názorově. Kdo vážně hledá pravdu, nesmí tuto důležitou

událost přejít bez povšimnutí. Vstal-li Kristus Pán z mrtvých, pravdivé je jeho učení, nevstal-li, marné naše kázání, marná naše víra. Tak už sv. Pavel staví svou otázku, která za devatenáct set let byla vícekrát položena a vždy byla příčinou tvrdých bojů.

Zatím, co celý křesťanský svět od první neděle až po dnešní nikdy nezapochoyboval, zatím co od apoštolských dob až po dnešní den se modlíme: „Třetího dne vstal z mrtvých“, od apoštolských dob, od první neděle velikonoční až do dnes nezmlkly hlasy, že Kristus Pán z mrtvých nevstal. Jak to tedy je? Lze tu otázku uspokojivě rozřešit?

Co praví ti, kteří popírají? Když vám to řeknu, bude se vám zdát, že jsem vám něco zamlčel. Je toho tak prauboze málo, co kdo vymyslel proti skutečnosti zmrtvýchvstání Páně, že ani chápat nedovedem, jak koho kdy to mohlo přesvědčit.

I. Kolik nemožnosti skrývá v sobě první námitka. Když prý vojáci spali, apoštolové ukradli tělo mrtvého Krista.

Tážeme se: Jak to, že fariseové nežádali potrestání zaspalých strážců? Trest byla přece smrt. Jak to, že fariseové neobžalovali vojáky u Piláta? Sv. Matouš odpovídá: Když vojáci oznámili fariseům, co viděli, dali jim tyto peníze, aby řekli, že spali. Slíbili také, že uchlácholí Piláta. Dověděl se o tom? Kde není žalobce, není soudce.

Tak ta skutečnost, že fariseové nežádali potrestání vojáků, kteří tam stáli jedině proto, aby zabránili krádeži, tato skutečnost sdostatek objasňuje jejich prostoduchou lež.

Tážem se ještě: Kde vzali apoštolové, zabarikádovaní ve věchradle, odvahu přepadnout římskou stráž? A co měli počít s mrtvým tělem? Po katastrofě Velkého pátku sami potřebovali důkaz, že nebyli klamáni. Vlastní vymyšlená lež, mohla ta je vyrvat ze sklíčenosti a bezradnosti? Neslýchaný obrat k té síle víry, s jakou nesou evangelium světem se dá jen takto vysvětlit: Po Velkém pátku stalo se něco, co je naprosto přesvědčilo, že Kristus Pán žije — vstal z mrtvých.

II. Druhá námitka je tím více prostoduchá. Že prý Kristus Pán nebyl mrtvý pochován, v hrobě se probral a přišel k apoštolům.

Ale, na půl mrtvý ubožák, potřebný ošetření a nakonec přece umírající, mohl ten vzbudit u apoštolů dojem vítěze nad hrobem a smrtí? Mohl ten kdy se odvážit říci jim: Dána je mně všechna moc na nebi i na zemi. Jděte do celého světa, učte všechny národy?

A co nad to? Hlášení římského setníka Pilátovi, že Ježíši z Nazareta probodl bok, je jasné. Římský voják měl více zručnosti, když vedl kopí do srdce Kristova, než mají duchaplnosti ti, kteří chtějí událost vzkříšení Páně odbýt zdánlivou smrtí.

III. Nejde-li to tak, tedy jinak. Kristus nevstal, apoštolové měli prý jen halucinace. Jejich touha po Kristu byla prý tak veliká, že se dali oklamat každou ilusí, a jejich podrážděná fantazie prý jim vykouzlila obraz Krista živého.

Tento neodůvodněný výmysl popletl mnohou hlavu, zvláště, když byl podán tak poutavým způsobem jako u Renana. Píše: O svatý ten okamžik, ve kterém vašeň visionářky dala světu vzkříšeného Boha. A jinde: Apoštolové svou nesmírnou láskou vzkřísili Ježíše ve svých srdcích.

Tito a podobní spisovatelé zřejmě počítají s čtenářem neznalým Písma. Apoštolové, ti zdraví venkované, byli všechno jiné, jen ne moderní nervosní snůlkové.

a) Halucinace může vytvořit jen obraz toho, co toužebně čekáme. Apoštolové vůbec nečekali. Odevzdali se docela beznadějnosti. Dojem, jaký na ně udělala první zpráva o vzkříšení, líčí sv. Lukáš takto: Slova žen o vzkříšení se jim zdála bláznovstvím, i nevěřili jim. Petr nad hrobem se diví, co se to stalo. Jan doznává, že nerozuměli tomu.

Ženy rovněž nečekaly. Ne na vzkříšení, nýbrž na pomazání mrtvého těla se připravují v neděli ráno.

Nečekali ani učedníci. První volný den po sobotě, kdy mohli odejít, odcházejí do svých domovů smutni a zklamáni. My jsme mysleli, že to je ten, který vykoupí svůj lid, a zatím už třetí den, co se to stalo.

b) Halucinace musela by vypadat jinak, než to, co viděli apoštolové a ženy. Viděli prázdný hrob. Prázdný hrob viděly ženy, Petr i Jan. Kde byl tedy Kristus Pán? Halucinace by jim musela ukázat Krista živého.

A jak bez jediné známky halucinace je první zjevení Krista Pána ve večeradle. Vizte ruce mé i nohy mé. Máte něco k jídlu. Proč se bojíte, proč pochybnosti svírají srdce vaše? Ale oni nevěřili.

Apoštolové nechtěli věřit. Nebyl mezi nimi Tomáš, apoštol. Když přišel, řekli mu: Viděli jsme Pána. A on jim nevěřil. Řekl ona známá slova: Neuzřím-li v jeho rukou rány hřebů a nevložím-li ruky své v jeho bok, neuvěřím.

Tak přece nemluví lidé v halucinaci. Tak jednají jen lidé střízlivě rozumní, ne lidé chorobné obrazotvornosti.

c) Konečně tutéž halucinaci nemůže mít mnoho lidí na sobě nezávislých, na různém místě a na dlouhou dobu. Po vystřízlivění aspoň někteří poznají svůj omyl. Krista Pána vzkříšeného vidělo na 500 učedníků, po 40 dní byl s nimi. Viděli jej v Jerusalemě, viděli jej v Emausích, viděli jej na jezeře Genesaretském. Sv. Pavel ještě o velikonocích r. 50 (Kor.) dovolává se svědectví těch, kteří na své vlastní oči viděli Krista Pána vzkříšeného.

d) Ale nejpádnejším důkazem proti halucinaci je prázdný hrob. O tom, že byl prázdný, svědčí svorně evangelia a židovský talmud. Byl-li hrob prázdný, kde byl Kristus Pán? Když apoštolové ukradli tělo jeho, není možná halucinace. Proč fariseové jim nedokazovali, že je někde mrtvé tělo Ježíšovo?

Závěr: A tak ani nejbystřejší rozum a nejživější fantasie, ani obštlá učenost, ani nadání a píle nedovedly během dlouhých 20 století něco vážného říci proti skutečnosti, že Kristus Pán z mrtvých

vstal. Ve svých výmyslech nepřátelé vzkříšení zaplétají se do vnitřních rozporů, povrchní polovičatosti, ba co horšího, do úmyslných podvodů.

Jsou pravdy v křesťanském učení, před kterými se náš rozum pokorně sklání, poněvadž nevyzpytatelná jsou tajemství Boží. Ale skutečnost, že Kristus Pán z mrtvých vstal, je pravda nad všechnu pochybnost jasná a není možno nic proti ní říci.

A toto si chceme uvědomit letos o svátcích velikonočních, v době neklidu a bouří, ze kterých se nemůže vzpamatovat lidstvo. Skutečnost, že Kristus Pán vstal, zvedá naše křesťanské sebevědomí: Budova naší svaté víry stojí na nerozborném základě. Ani vášnivě úsilí 20. století, plné zášti a nenávisti nedovedlo pohnout základem víry, že Kristus Pán vpravdě vstal.

Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné je naše kázání, marná je vaše víra. Ale Kristus Pán vstal jako prvotina zesnulých.

Kristus upevnil naši víru tím, že vstal z mrtvých, tak káže sv. Pavel Athéňanům u oltáře neznámého boha. Pro vzkříšení z mrtvých já jsem dnes souzen od vás, volá před soudem Filipovým v Caesarei.

Vy jste Ježíše ukřižovali a usmrtili, ale on vstal z mrtvých, my jsme toho svědky, tak káže apoštol Petr ve svém prvním kázání v Jerusalémě. Když stál s Janem jako před málo roky jejich Mistr před soudem židů, neohroženě volá: Původce života jste zabili, ale On vstal z mrtvých. A zase ten sebevědomý refrén: My jsme toho svědky.

I my jsme toho svědky. Pán vpravdě vstal a žije uprostřed nás už tisíciletí. Žije a je milován vroucí láskou milionů. A žít bude a milován bude, co světy budou stát.

V tom radostném přesvědčení živé víry a z té horoucí lásky lidských srdcí vyvěrá pozdrav východních křesťanů, kteří se po celé velikonoce navzájem zdraví: Kristus vstal, aleluja.

Tento radostný pozdrav víry a lásky ať zazní dnes i tímto chrámem a zní ve vašich srdcích sterou ozvěnou i doma: Kristus vstal, aleluja.

Dr. J a n M a s t y l' a k C. Ss. R. :

HOD BOŽÍ VELIKONOČNÍ.

Velikonoční zvony hlásají radostnou zvěst o slavném zmrtvýchvstání Spasitelově: „Kristus vstal z mrtvých jako vítěz nad hříchem a smrtí, jako prvotiny těch, kteří zesnuli!“ Ozvěna velikonočních zvonů a velikonočního Alleluja doléhá k duši a ke svědomí všech lidí dobré i zlé vůle.

V době, kdy se příroda budí z chladného snění k teplému životu a rašivému pohybu, slavíme s radostí zmrtvýchvstání Bohočlověka — Ježíše Krista. Lidé přírodní, nevěřící, jsou nepřístupni této radosti. Jejich radost, cítí-li jakou, jest čistě pozemská, přirozená, je

pouze ohlasem pudového soužití s přírodou, kde se v neustálém střídání opakuje život a umírání, až všechno jednou neodvratně skončí zestárnutím země — jistou smrtí.

Zato Církev svatá l. já s á dnes duchovní radostí nad vítězným zmrtvýchvstáním svého božského Zakladatele,

2. těší se sama na slavné zmrtvýchvstání svých dítek — věřících

a 3. vybízí je k přípravě na toto radostné vzkříšení.

Ponořme, drazí v Kristu, svůj pohled na několik povznesených chvil hluboko do duše a do srdce svaté Církve, oplývající štěstím, a dejme se ovládnouti jejími myšlenkami a city!

I. Církev svatá já s á nad slavným vzkříšením svého božského Zakladatele.

1. Dne 27. srpna 1883 se udál největší výbuch za lidské paměti, totiž výbuch sopky Krakatoy v sundském souostroví. Výbuch bylo slyšeti na vzdálenost až 2.000 km — v Singapuru a v Australii. Dvě třetiny ostrova, aspoň 18 krychlových km, byly vyhozeny do vzduchu. Hladina Indického, Tichého a z části i Atlantického oceánu se rozbouřila, takže vlny, místy až 36 m vysoké, pustošily okolní pevniny a zahubily 36.000 lidí. Vzdušná vrstva zemského povrchu byla tenkrát naplněna drobným sopečným prachem, který se vznášel do výše až 100 km a po léta způsoboval úkazy nejrozmanitěji vybarvených červánků.¹⁾

Dne 16. Nisanu roku 33, první noc po velikonoční sobotě, stalo se něco většího, osudovějšího, důležitějšího pro celou zemi a nebe, pro všechny časy a národy: Ukřižovaný Ježíš Nazaretský vstal z mrtvých! Tuto událost zaznamenal evangelista Matouš prostými, lapidárními slovy:

„Po sobotě, když již svítalo na první den týdne . . . zemětřesení stalo se veliké; neboť anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm . . . Ze strachu před ním strážci se zachvěli a stali se jako mrtví. I promluvil anděl a řekl ženám: Nebojte se vy! Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tuto: vstalť jest zajisté, jakož byl řekl!“ (Mt. 28, 1-6.)

2. Drazí v Kristu! Č í m j e s t z m r t v ý c h v s t á n í K r i s t o v o ?

Zmrtvýchvstání Kristovo jest východem Slunce velikého dne dějin lidstva. Zmrtvýchvstání Kristovo jest nehybným bodem, o něž země byla vysazena ze své temné, přirozené dráhy smrti a povznesena do jasných prostorů nadpřirozena a posvěcení. Zmrtvýchvstání Kristovo jest základem křesťanství: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné jest kázání naše, marná jest víra vaše . . .“

1) *Prchlík*, Geologie, 3. vyd., 1924, 128; *Daněk*, Mineralogie a geologie. 1935, 97.

„Ale Kristus vstal!“ (1. Kor. 15, 20.) Již není v hrobě! H r o b j e s t p r á z d n ý ! O prázdný hrob Kristův roztřístili si a roztřístí si bezmocně hlavy všichni nepřátelé Kristovi, počínaje jerusalemskými velekněžími a fariseji a konče posledními borci Antikristovými. Všichni Juliáni Odpadlci. Všichni Nietzscheové. Všichni Rosenbergové . . .

Všechny d o d a t e č n é p o k u s y v y v r á t i t i nejzaručenější událost Kristova zmrtvýchvstání pomocí nějaké krádeže, zdánlivé smrti, smyslových a fantastických klamů, svědčí jen o strachu nepřátel před vítězným Bohočlověkem — Kristem a o tom, jak vášeň, nenávisť, zaujatost a předsudky dovedou zúžití a ochromiti rozumovou soudnost. Všechny se samy žalostně rozpadly svou tíží.

3. Z a t o m r a v n í p r o m ě n a a p o š t o l ů, jejich oheň, který spálil pohanské modly a uvedl celý svět do varu, obroda světa, založení a trvání nadpřirozeného království Božského na zemi, svaté Církve, to vše zavírá pochybovačům ústa a dokazuje, že Kristus sice zemřel, avšak „třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce,“ odkud řídí osudy živých i mrtvých.

Ano, svatá Církev stojí pod zvláštní ochranou svého božského Zakladatele. V ž d y t ō n a nemá jiného účelu a poslání, než životní tep osoby Bohočlověkovy udržovati a sdělovati všem národům a věkům a vítěznou silou vzkříšeného Krista přemáhati do konce času dvě nejosudovější pohromy lidstva vinu a trest, hřích a smrt.

4. A t ť e j e n u t ě š u j í nepřátelé Kristovi bláhou nadějí s Voltairem, že mohou za nějakých dvacet let zbožiti to, co postavilo dvanáct galilejských rybářů: k a t o l i c k o u C í r k e v. Voltaire zemřel roku 1778. Církev žije dál a bude žít na věky! Ji nezaložili lidé, nýbrž Bohočlověk, Ježíš Kristus. Ať si organisují bezbožníci své falangy a ligy proti Bohu, proti Ježíši Kristu a jeho Církvi! Ať je podplácejí ještě více než židovští velekněží ony vojáky u hrobu Páně, aby lhali. Oni dovedou, žel Bohu, škoditi mnoha duším a Církvi, Církve svaté však nezničí! Církev dovede hrdinně trpěti s Kristem své Velké pátky, i kdyby trvaly staletí, jako za římského císařství, — ale pak vstává, slaví své vzkříšení, a ti, kteří se domnívali, že ji uložili do hrobu, zavalili balvanem a zapečetili, ti o jejích velikonocích se zachvějí ze strachu a stanou se jako mrtvi! (Mt. 28, 4.)

Ó, kolik neštěstí se tají v tom pro duše zlé vůle!

II. Církev svatá se o velikonocích těší sama na zmrtvýchvstání svých dítek.

1. Když Pán Ježíš za první veliké noci vyšel vítězně jako Slunce z temného hrobu, nad lidskými hřbitovy se začaly trhati chmurné mraky. S odvaleným balvanem hrobu Kristova byly odsunuty s lidských rovů těžké balvany, jež nedovolovaly doufati obětem

smrti a rozkladu. Kristus však odmocnil bolest i smrt. „Kristus vstal z mrtvých jako prvotiny těch, kteří zesnuli.“ (1. Kor. 15, 20.) Kristus jest prvorozeným všeho stvoření (Kol. 1, 15), prvorozený z mrtvých (tamže 18) a my jsme jeho brátrými (Řím 8, 19; Žid. 2, 11, 12-17). Kristus je Hlavou Církve (Ef. 1, 22; 4, 15; 5, 23; Kol. 1, 18) a my jsme jeho údy (Ef. 5, 30, 1. Kor. 12, 27). Jest zajisté také přiměřené Boží spravedlnosti a dobrotě, abychom, trpíme-li s Kristem a pro Krista tělesně, byli s Ním také s tělem oslaveni (Řím 8, 17).

„Kde jest, ó smrti, vítězství tvé,
kde jest, ó smrti, osten tvůj?“ (1. Kor. 15, 56.)

„Nyní Kristus vstal z mrtvých, prvotiny těch, kteří zesnuli!“ (Tamže, 20, 23.)

My víme a věříme, že ten, který vzkřísil Ježíše, i nás s Ježíšem vzkřísí (2. Kor. 4, 13-14), jak denně vyznáváme: Věřím . . . těla z mrtvých vzkříšení!

Opravdu, „pro tajemství bolesti, smrti a znovuzrození sladko jest žítí!“²⁾

2. Ó, j a k T i d ě k u j e m e, drahý Spasiteli, za Tvé dobrodiní, žes s našich hrobů již napřed odvalil ponuré kameny osudu a vztyčil nad nimi vítězné kříže naděje! Žes na ně dal zazářiti paprskům své dobroty a spravedlnosti, aby také tělo smělo býti účastno s Tebou slávy bez konce!

III. Než vy si dáváte, nejmilejší v Kristu, otázku pro každého nejdůležitější: Má m i j á právo a naději na slavné a radostné vzkříšení? Jest zmrtvýchvstání Páně předobrazem také mého vítězného zmrtvýchvstání? Jest totiž zajisté i zmrtvýchvstání žalostné, zmrtvýchvstání k soudu a věčnému ohni!

1. Odpovězte si napřed na otázku: J a k z vítěz il K r i s t u s Pán nad smrtí? — Pán Ježíš zvítězil nad smrtí tím, že napřed svým vykupitelským utrpením přemohl hřích, který je zárodkem bolesti a smrti; že napřed shladil vinu, jež spočívala na bedrách lidstva tíživěji než nebeská klenba na ramenou bájeslovného Atlanta. Pán Ježíš smířil napřed lidstvo s Bohem!

„Onť jest pravý Beránek, jenž snal hříchy světa, jenž smrt naši smrtí svou zničil a život svým zmrtvýchvstáním obnovil!“ — jak pěje Církev svatá v dnešní prefaci při mši svaté!

2. Nuže: S m í t e d o u f a t i, máte právo na zmrtvýchvstání radostné a vítězné?

Ano, drazí přátelé! Svatým křtem zemřeli jste s Kristem hříchu a povstali jste s Ním duchovně k životu, jak psal již svatý Pavel Koloským a Římanům (Kol. 2, 12; Řím 6, 3nn). Jste vykoupeni a p o s v ě c u j í c í m i l o s t í předurčení k zmrtvýchvstání slav-

2) Otakar Březina Ruce—„Kolozpěv srdcí.“

nému. Jen jestli jste tu milost Boží nevypudili z duše těžkým hříchem, jen jestli jste obraz Kristův ve své duši nestrhali v prach a kal a zárodek nesmrtnosti nedali pošlapati ulici a stádu vášní a pokušení!?

3. A jestli ano? — Ó, pak Vás dnes zmrtvýchvstalý Kristus zve napřed k zmrtvýchvstání duchovnímu, k očistě duchovní:

„Vstaň, kdo spíš, a povstaň z mrtvých a osvíti tě Kristus!” (Ef. 5, 12; Is. 60, 1.) — „Bratři, vyčistěte kvas starý, abyste byli těstem novým!”, volá svatý Pavel v dnešní epištole (1. Kor. 5, 7).

Vždyť vzkrísený Spasitel se chce dnes zjeviti duším všech kajících Petřů a Magdalen!

4. Což nepřipravil ve svém milosrdenství prostředky pro všechny, aby si všichni mohli zajistit zmrtvýchvstání slavné — svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní: Svátou zpověď a svaté přijímání? Není náhodné, že zmrtvýchvstalý Spasitel při prvním společném, takřka úředním zjevení dnešního večera ustanovil svátost pokání, když pravil apoštolům: „Pokoj Vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám Vás. To pověděv, dechl na ně a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého! Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou!” (Jan 20, 20-23.)

A co říci o svatém přijímání? Pán Ježíš ujišťuje, že všichni, kteří dobře činí (Jan 5, 28nn) a kteří v něho věří, půjdou ke vzkrísení života (Jan 6, 40; 11, 25), ale přesto slavnostně a výslovně slibuje o hodném svatém přijímání: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkrísím v den nejposlednější!” (Jan 5, 55.)

Hle, svaté přijímání záruka a zárodek slavného zmrtvýchvstání — Lék nesmrtnosti, protijed proti smrti — jak pravil již svatý Ignác Mučedník. ³⁾

5. A Církev svatá ve svém mateřském soucitu je si dobře vědoma, že tolik slabých duší podléhá tolika silným pokušením, že ztrácí milost Boží posvěcující a s ní právo a naději na radostné zmrtvýchvstání. Proto prosí, vybízí, a no přikazuje každoročně věřícím se očišťovati od hříchů ve svátosti pokání a v této slavné době velikonoční přijímatí nejsvětější Svátost oltářní, záruku to vítězného vzkrísení! (CJC can. 859 a 906.) Jako pokušení na nás stále, takřka pravidelně dorážejí, tak Církev svatá aspoň ve velkých ročních obdobích, periodách, takřka s rytmickou pravidelností podává v těchto dvou svatých svátostech, svaté zpovědi a svatém přijímání, všem svým dítkám mocný protilék a ochranu, —

Dívali jste se vždy všichni, draží v Kristu, v tomto světle na svou velikonoční povinnost?

3) Ad Ephesios 20, 2; Pharmakon athanasias, antidotos tog me apothanein.

Z á v ě r .

Nuže, nejmilejší v Kristu, přivíňte se dnes pevněji než kdy jindy celou svou vůlí, celou svou duší k vítěznému Kristu! Přijměte jeho vítěznou sílu a neste ji kajícně a s vroucí láskou do svého života, do svých každodenních zaměstnání, bojů a pokušení! Znamení vzkříšeného Spasitele ať vám září jako maják, ukazující směr cesty k slavné věčnosti — nad všechno pozemské a smrtelné, pomíjející, a tento maják svaté víry nedejte si zacloniti moderními hesly a svítilnami ulice a doby!

Jeden velký básník napsal k své činohře, jejíž děj se odehrává na zemi, „předehru v nebi.“⁴⁾

Náš život naopak je „předehrou na zemi“ k činohře, jejíž děj se bude bez konce odehrávat v nebi: Budeme-li jen žítí tak, abychom se stali hodnými zaslíbení Kristových!

Ano, vzkříšený Spasiteli, Vítězi nad hříchem a smrtí, prosíme Tě, dej nám sílu chrániti se hříchu, sílu, žítí v Tvé milosti a užívati k tomu všech prostředků, které nám nabízíš ve své Církví. Dej nám odvalu na pozemské pouti upírati vždy zraky k věčnosti. Prosíme Tě, dej nám vytrvalost kráčet i věrně k vítěznému vzkříšení v nebi: na přímluvu Královny nebes. Amen!

Josef Kunický:

„POZNEJ MÍSTO HŘEBŮ . . .!“

Neděle I. po velikonočích.

Úvod: Tomáš.

Staf: 1. Neděle „bílá“

2. Náš křest

3. „Zachovej křest svůj!“

4. Pokání

Závěr: Cestami lásky Boží.

Dnešní neděle jest oktáva jasu a světla velikonoční radosti. Neděle bílá, tak byla zvána od pradávna. Ano, bílá radostí velikonoční bílá bělostí rouch novokřtěnců.

Epištola jest úryvkem z Písma svatého, značícího vítězství: „To jest vítězství naše, které přemáhá svět, víra naše. Co se zrodilo z Boha, přemáhá svět.“

Ale zdá se nám, že v dnešních perikopách přece jenom zaznělo smutným tónem. Nedůvěra Tomášova. A napomínavá slova Spasitelova: „Vlož prst svůj sem a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj . . .“ Devět nedělí jsme měli v našem chrámě před očima fialovou barvu, připomínající utrpení Páně. A dnes, kdy bychom se už rádi těšili z jeho oslavení, máme znovu s nedůvěřivým Tomášem hmatat rány Kristovy, znovu si stavět před oči přehořké jeho utrpení? Proč to po nás žádá Spasitel? Dává nám zároveň s Tomášem vysvětlení své žádosti: „A nebudíž nevěřící, nýbrž věř!“

4) Goethe, Faust: Prolog im Himmel

Nezbývá nám než pokorně volat s Tomášem ta věčně krásná a nedostížitelná slova: „Pán můj a Bůh můj!“ Ano, Tomáš byl jenom nástrojem Boží Prozřetelnosti, jeho nedůvěra byla naučení pro nás, jak je třeba se nořiti do tajemství Kristova utrpení, nořit svou duši i své smysly do ran Kristových, dát zapůsobit na sebe vši onou hrůzou, abychom měli právo být nazváni s Tomášem: „Blahoslavený jsi . . .”

Nedůvěra Tomášova způsobila, že byl účasten Kristova vzkříšení až teprve nyní. Teprve nyní pro něj Kristus vstal z mrtvých, když byl napřed pokořil jeho nedůvěru, teprve tehdy, kdy Tomáš sám vstal z hrobu své nedůvěry, své malomyslnosti. Tomáš byl vykoupen přesvatou Krví Kristovou zároveň s celým člověčenstvem, ale užitek tohoto vykoupení pro něj platil, až sám uvěřil.

Za prvních dob křesťanských bývaly chrámy na Bílou sobotu svědky dojemných údalostí. Průvod bíle oděných novokřtěnců, kterým Církev prokazovala zvláště dojemnou péči, byl přiváděn do babtisteria, aby se dal obmýt křestní vodou. A celý týden tito znovunarození chodili v bílých oděvech a s bílou páskou křestní nevinnosti na čelech až do neděle Bílé, tedy týden po velikonočních, kdy zase slavnostně svá křestní roucha odkládali. A tam se jim četlo evangelium o sv. Tomáši. Byli vykoupeni vodou křestní, zaslouženou krví Spasitelovou. Pro ně toto vykoupení platilo až tehdy, kdy sami svatou víru objali, kdy sami dotknuvše se svým srdcem ran Kristových výzvali jásavě: „Pán můj a Bůh můj!”

Sv. Tomáš žil s ostatními apoštoly a přece jenom neměl jejich víry. To znázorňovali ve starých dobách tím, že novokřtěnci, když byli přijali svatý křest v noci z Bílé soboty na velikonoční neděli v křestní kapli lateránské, ubírali se pak středem shromážděné Církev na slavnou mši svatou k sv. Petru, pak k sv. Pavlu, ve středu k hrobu sv. jáhna Vavřince, ve čtvrtek do chrámu svatých apoštolů Filipa a Jakuba, v pátek k Panně Marii v Pantheonu, v sobotu do basiliky lateránské a v neděli pak do basiliky sv. Pankráce, jinocha a mučedníka, který zpečetil své vyznání víry hrdinnou smrtí mučednickou. Tam odkládali svá roucha bělostná a bílé pásky se svých čel, ale neodkládali své křestní nevinnosti. Se srdcem rozjásaným a prozářeným sluncem Boží lásky odcházeli do svých domovů, do ulic města, do svého zaměstnání. Hle, dnešní exercicie! A po roce pak slavně obnovovali svůj křestní slib, aby nezapomněli na to, co byli Pánu a Bohu svému slíbili.

I my jsme prodělali jeden každý sám Bílou sobotu svého života. Nás přinesli naši kmotrové na rukou sem k posvátné křtitelně. A tam po obmytí svátostnou vodou zahaloval nás kněz bělostnou rouškou a říkal slova: „Přijmi roucho bílé a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný.” Tehdy jsme byli vykoupeni krví Kristovou. A žili jsme mezi ostatními učedníky Páně jako Tomáš. I říkali nám rodičové: „Známe Pána. Zakusili jsme jeho lásky a dobroty.” A co jsme my, Tomášové

nedověrní, co my jsme často odpovídali na slova těchto nejpovolanějších učedníků Páně? Chodili jsme kolem kostela, odkud nás zval ten, který je cesta, pravda a život. Jak jsme odpovídali na jeho volání?

Marný by byl křest, marná rouška, symbolisující nevinnost naši, kdybychom neuměli utrpením Páně spásu si osvojit. Rozjímalí jsme dobře o utrpení Páně, nechali jsme se dotýkat přesvatými jeho rany. Sám božský mistr sestupoval až k nám, aby se dal vidět, aby se dal naším srdcem ohmatat. Tomáši, co ještě chceš, abych ti učinil?

Již týden jsme v jasu velikonoční radosti. Jásavé Aleluja při Ite, missa est už doznělo. Jenom tíše je kněz u oltáře šeptá. Odkládáme na Bílou neděli bělostné a vzrušující Alleluja, jenom jako tichá ozvěna má v duši doznívat. Tomáš nedověrný! Jak odejdeš na Bílou neděli od otevřených a oslavených ran Spasitelových? Se srdcem rozezpívaným radostí, že vidělo Pána, nebo opět s únavou ve svých rysech nastoupíš staré cesty svých návyků?

Je třeba se zroditi z Boha, neboť jak praví sv. apoštol: „Co se zrodilo z Boha, přemáhá svět.“ A evangelium sv. Jana končí těmito překrásnými slovy: „... abyste věřice, měli život věčný ve jménu jeho.“ „Nebojte se.“ Pokoj, který Kristus slibuje, dává záruku vítězství. Modlitba k obětování při dnešní mši sv. připomíná slova andělská: „Ten, jehož hledáte, vstal.“ Kéž všichni ti, kteří vás znají s vašimi chybami i nedostatky, kéž všichni ti, kteří vás očekávají zase ve všedním životě, kéž mohou o vás říci tatáž slova: „Ten, jehož jsme čekali, vstal.“ To už není on. Přichází kdosi jiný. Přichází ten, který vstal s Kristem z hrobu svých hříchů. Ano, „ponejme místo hřebů“ se svatým Tomášem a poznáme také místo slávy jeho. Každá duše je věčná. I duše Jidášova. A Jidáš „odešel na místo své.“ Kde je tvoje místo, duše má?

Vypravuje se o slavném maršálu Fochovi, že před bitvou u Verdunu každých čtrnáct dní přiklekal ke zpovědnici v chudém vesnickém kostelíčku k prostému staříckému knězi, který jistě už zapomněl na všechnu učenost a moudrost světskou. A veliký maršál odcházel ze zpovědnice vždy naplněn jasem a radostí. Přicházel složit břímě a prach všedního života, aby se mohl živiti svátostným chlebem. Hle, velké duše, „blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“ Neviděl v prostém venkovském kostelíčku snad nic, než omšelé a zaprášené zdi, vetchou zpovědnici a prostičkého kněze. To viděly jeho oči smrtelné. Ale duše nesmrtelná viděla více. Zřela přes rány Ukřižovaného do výhně milosti Boží. Ano, to dělal kostel, to dělala zpovědnice.

V našem chrámě se rovněž snad nemůžeme pochlubit krásně barokně řezanou zpovědnicí. Snad jsou to tři desky ohoblované s prostým sedátkem pro toho, jemuž v dnešním evangeliu pravil Pán: „Jako mne poslal Otec, já posílám vás.“ Dvě prostá odřena klátka zvou. Uhneš svou hlavou, až budeš kráčet z kostela, abys

neviděl zpovědnici vyčítající? Či cesta do kostela ti bude obtížnou jenom proto, že je zde stále něco, co ti vyčítá? Tam u oltáře jsi spočíval na loktech svých kmotrů. Tam u pramene vody životodárné ti bylo řečeno: „Zachovej bez úhony křest svůj. Přijmi roucho bílé a přines je bez poskvrny!“ Můj drahý příteli! Máš-li dosud roucho od chvíle křtu bílým, neposkvřeným, netýkají se tě tato slova. Ale mám dosud křestní nevinnost? Neměl jsem dosud nikdy bojů, abych nebyl raněn, nepotřebuji léků? Ale což, zapomněl jsi už, že svatá zpověď není jenom na to, aby odpouštěla hříchy. Vzpomeň jenom na svůj snad už sežloutlý katechismus z dětských let, prolistuj a dovíš se, že sv. zpověď je na prvním místě na odpuštění hříchů, ale také že dává a rozmnožuje milost posvěcující, a co ještě důležitého: dává sílu k bohumilému životu. Nepotřebuješ této síly?

Ó, shovívavý Pane a Mistře můj! Ty jsi dovolil Tomášovi, aby se přes svoji nedůvěru a lidskou křehkost přiblížil k oslavenému tvému Tělu. Tys dovolil, aby se tě on dotekl. Ó, shovívavý Pane a mistře můj! Kolikrát jsi se už přiblížil ve své dobrotivosti ke mně a dal mi pocítit rány, jež přijala tvoje láska, ale dal's mi pocítit také rány, jež tvoje láska dopustila na mě. Tomáš ucítil rány a zvolal: „Pán můj a Bůh můj . . .“ Kdykoliv jsi mne, Pane a Mistře můj, navštívil svými ranami, zda jsem vždy dovedl poznat tvůj láskyplný hlas, který volal k tobě? Zda jsem se neprotivil, zda jsem se nezatvrdil, ó, Pane, zda jsem vždy rozuměl?

Bůh netáhne k sobě nikoho násilím. Bůh není bohem otroků, nýbrž Bohem svobodných dětí. Dal nám rozum a vůli a raději dopouští hřích a pohrdání a opomíjení jeho nekonečného milosrdenství, než aby vzal člověku jeho výsostné právo, to jest svobodu, kterou jsme povýšeni k jeho obrazu a podobenství. Jen jednou mluvil Bůh hromem a bleskem v mracích Sinaje. Tehdy zaburácel své desatero slyšitelně do všech končin světa a do všech věků. A nyní volá k sobě jenom láskou. Kam uteku před vynalézavou láskou Boží?

Svatý evangelista Marek vypravuje v deváté kapitole svého evangelia tuto dojmavou scénu: Otec jeden pravil Pánu: „Mistře, přivedl jsem k tobě syna svého, který má ducha němého.“ . . . I otázel se Pán otce: „Jak dávno je tomu, co se mu to stalo?“ On řekl: „Od dětství . . . ale můžeš-li, pomoz nám, měj s námi slitování.“ Ježíš však mu řekl: „Můžeš-li věřiti, všechno je možno věřícímu.“ A hned otec toho chlapce zvolav, pravil se slzami: „Věřím, Pane, pomoz nedůvěře mé!”

Pane Ježíši Kriste, pomoz i mé nedůvěře a zbav mne ducha němého, který brání otevřít mi ústa. Pane, před tváří tvou klečím v prachu své ubohosti a volám: pomoz, abych neztratil vykoupení své. Věřím, Pane a vyznávám, jenom pomoz nedůvěře mé. A krásně to vystihuje mešní modlitba po svatém přijímání: „Prosíme, Pane náš, aby svatosvatá tajemství, která jsi na posilu našeho znovuzrození ustanovil, učinil nám lékem pro přítomnost i budoucnost.

Amen.

NAJSVÄTEJŠIA SVIATOSŤ OLTÁRNA.

Sila a Radosť.

Celý svet sa podobá veľkej nemocnici; veľký chorý leží na posteli: celé pokolenie ľudské. Lebo že svet je chorý, to každý vidí; a že ho nemôžeme vyliečiť, to každý cíti na vlastnej koži.

A keď v ľudskej lekárni už niet lieku, keď náš rozum nevie pomôcť a súcitne pozeráme na chorého, ktorý už leží v agonii, na seba, odrazu len počujeme slová nie z tohoto sveta, ale slová Kristove, slová Najsv. Sviatosti Oltárnej: „Podte ku mne všetci, ktorí sa ustávate a ste obťažaní, a ja vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.)

Strmhľav bežíme za lekármi, — a medzi nami je Pán života i smrti: sám Kristus! Vyskúšame všetky štátne formy, konferencie, smluvy, dohody medzinárodné; a keď toto všetko nezabezpečí pokoj a zdravie, potom uznáme: choroba nie je nikde inde ako v nás! Pomoc a liek musí byť čo najlepší a to svet nemá. Svet môže jedine Pán života vyliečiť, sám Ježiš Kristus!

Kristus žije medzi nami vo Sviatosti Oltárnej, pod spôsobom chleba a vína. Prečo si práve chlieb a víno zvolil?

Prečo chlieb? Lebo chlieb je najlepší a najpotrebnejší pokrm na svete. Akoby chcel naznačiť: Aby si bol človekom, musíš jesť chlieb; aby si bol kresťanom, musíš požívať chlieb nadprirodzený. Chlieb ti dá silu pre tuzemský život, chlieb nadprirodzený pre život duševný.

Prečo si zvolil víno? Lebo víno znamená radosť; víno Eucharistie teda znamená radosť, rozmach, vzlet k životu duševnému. Ach, jak to potrebuje dnešný človek! Veď keď možno zomrieť hladom a smädou — možno zomrieť aj od smútku a bôľu!

Dietky moje — hovorí k nám Kristus — viem, čo chybuje dnešnému svetu. Sila a radosť. Sila, ktorú potrebujete pre život a radosť, ktorá je potrebná pre vytrvanlivosť. Ja toto rozdávam. Pridte ku mne častejšie, čakám vás, chcem vás a ja seba dám vám vo sv. prijímaní.

Chlieb a víno. Chlieb je sila, víno radosť.

I. Sv. prijímanie je sila.

A) Vo svete poznáme dvojakú silu: má silu hmota a má silu duch.

a) Ktorá je väčšia? Ktorá osoznejšia? Človek by myslel, že otázka je tak jasná! A predsa nie. Žiaľ, dnešný človek je otrokom hmoty. Dnes sa svet domnieva, že len silou hmoty všetko vykoná, že len touto silou príde do raja tuzemského. Len touto silou sa zaoberal, túto pestoval a celou silou sa jej oddal.

A dnes máme tol'ko sily, kol'ko sme ešte nikdy nemali. Máme silu koňskú, silu elektriny o akej sa nám ani len nesnívalo. Len . . . len radosť nemáme! Lebo nemáme silu duchovnú! Vládeme nad železom, nad ocelou, nad vodou, vzduchom, ohňom: len nad sebou, nad svojimi žiadostami, nad svojimi myšlienkami nevieme vládnuť.

Náš rozum postavil nádherný palác, ale sme v ňom nespokojní. Tak jasne počuť slová Pána, ktoré akoby nám hovoril a nie nevernému vyvolenému národu: „Mňa opustil, prameň živej vody a kopali si studne, studne deravé, ktoré nemôžu vodu držať.” (Jeremiáš 2, 13.) „Veď a viď, že zlé a horké je, že si opustil Pána.” (Jeremiáš 2, 19.)

b) A teraz prichádza Najsv. Sv. Oltárna a sľubuje silu. Ale nie silu koňskú — tej je dosť. Nie silu sval, silu elektriny — toho je dosť. Ale dáva silu duchovnú, silu živého Krista. Silu obety, odvahy, vzrastu a života. Jasně sú slová Spasiteľove: „Veru, veru, povedám vám: Jestli nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života.” (Ján 6, 54.) Preto Cirkev žiada raz do roka prijať Najsv. Sv. Oltárnu.

Ale veľkonočné sväté prijímanie nestačí, to je to minimum; je len na to, aby nás úplne neopustila sila. Kto vážne rozmýšľa o živote duchovnom, kto vie čo znamená byť človekom — život je samá obeta, zriekanie, zápas, pokušenia — kto toto vie, ten častejšie prístupuje k svätému prijímaniu!

Sv. František Salézský píše Filotei: „Ak sa ťa opýtajú, prečo tak často prijímaš, povedz, preto, aby som sa naučila milovať Boha, aby som sa očistila od krehkosti, oslobodila od chýb, aby som našla radosť a silu. Povedz, že preto, aby si v pokušeniach neupadla a vedela donášať obetu pre Boha a blízneho.”

B) A³ že tomu je tak, dôkazom toho je história Cirkvi. História Cirkvi je jasným svedectvom o tom, že veľká sila je vo Sviatosti Oltárnej.

a) O tom svedčí život prvých kresťanov. Svätá Felicita bola pre učenie Kristove zatvorená a len preto ju nepopravili, lebo čakala dieťa. A keď vo väzení sa svíjala v pôrodných bolestiach, strážce väzenia sa jej posmieval: „Už teraz stoneš? Čo budeš potom robiť, keď ťa hodia pred divú zver?” Žena posilnená Sviatosťou Oltárnou povedala: „Teraz trpím sama; ale potom bude niekto iný vo mne, ktorý bude trpieť za mňa, lebo i ja zaň trpím.”

Či nie je Sviatosť Oltárna silou?

b) Ale nie len staršia história hovorí o tejto sile, máme krásne príklady z doby novšej.

V roku 1901 vo Francúzsku zatvorili všetky kláštory a rehoľníkov vyhnali, v istom kláštore ponechali ošetrujúce sestry. I tam prišla komisia a žiadala predstavenú, aby jim otvorila všetky dvere. Sestrička pootvárala všetky izby. Otvorila prvú izbu: tam ležali na rakovinu . . . Páni išli rýchlo ďalej. Otvorila druhú, tretiu izbu . . . všade chorí ľudia. Páni si dávali k ústam kapesnícky, bez slova skončili. Keď odchádzali, jeden pán sa pýtal sestričky:

— Odkedy ste tu?

— Štyriat' rokov.

— Odkiaľ ste vzali toľko sily?

— Každý deň som prijímala! Tam som našla silu!

Sestričky i ďalej zostaly v nemocnici.

Hl'a, či Sviatosť Oltárna nie je sila?!

II. Ale Sviatosť Oltárna je i radosť.

Kto často prijíma, ten má aj radosť zo života, vie, že nežije na-darmo.

A) Sviatosť Oltárna na vonok je len kúšтик oblátky a niekoľ'ko krapák vína. Chlieb a víno! Kúsok oblátky a málo vína: to má byť Kristus?

a) A predsa jak veľ'ký význam to má, že Pán si volil práve chlieb a víno! Chlieb, bez ktorého niet života, víno, ku ktorému sa človek tak rád utieka. Chlieb znamená život, víno radosť zo života. Ale len tú radosť, v ktorej je človek očistený od hriechov. Ako je to rozumné, že Spasiteľ práve pod týmito spôsobami chcel zostať s nami! Ne-zvolil si blesk, a to je najväčšia sila v prírode. Ne zvolil si diamant, a ten predsa najkrajšie sviati. Ne zvolil si rosu a predsa ako pekne a pôvabne žiari. Ne zvolil si ružu, kol'ko krásy je v nej. To všetko nechcel. Zvolil malú oblátku a niekoľ'ko krapák vína, aby i tým hlásal: Sviatosť Oltárna je naša sila, Sviatosť Oltárna je naša radosť.

Ako by to nebola radosť, keď vo Sviatosťi Oltárnej je tol'ko pokoja a lásky. Aká je to krásna hostina! Je to stála, nevyčerpa-tel'ná hostina. Cirkev spieva: „O, sacrum convivium . . .“ Svätá hostina, v ktorej požívame Krista!

b) Radosť duchovná je vzácny poklad. Veď dnešný človek je chorý a choroba prichádza zvnútra. Pokušenia, žiadosti, zlé mravy — to je nešťastie a nebezpečie pre nás.

A kto toto všetko zmierni? Kto skrotí náruživosť? Kto nám dá zpät' duševnú rovnováhu? Jedine sväté prijímanie! Sväté prijímanie znamená najužšie spojenie človeka s Kristom. To je podstata kres-tianstva. On prišiel medzi nás a prv než odišiel na nebesia zanechal nám Sviatosť Oltárnu. Bol by to človek vynašiel? Nikdy!

B) Dejiny Cirkvi svädčia, že Sviatosť Oltárna je samá radosť.

¶a) Nikdy tol'ko netrpela Cirkev, ako v dobe katakomb, a nikdy nemala tol'ko radosti ako v tom čase. Rôzne mal'by svädčia o ra-dosti. Nikdy tak pevne nebola spojená Cirkev se Sviatosťou Oltár-nou ako vtedy!

A my tiež budeme mať tol'ko radosti — nakol'ko budeme spo-jený s Eucharistiou. Kardinál Newman prv než sa stal katolíkom bol kňazom anglikánskej cirkvi. Študoval učenie katolíckej Cirkvi dlhé roky. Na konci nevedel odolať tajemstvu Eucharistie a stal sa katolíkom.

Niekoľko dní pred prestúpením snažil sa ho jeho priateľ od-hovoriť:

— Rozmysli si, čo robíš! Keď budeš katolíkom stratíš niekoľ'ko tisíc ročného dôchodku!

¶Newman len tol'ko odpovedal: — a čo je v porovnaní sväté pri-jímanie oproti peniazom . . .?

b) Hl'a, veľké tajemstvo, prečo křestanstvo nestárne! Už je skoro 2000 rokov a nestratilo ze svojho nadšenia nič. Nevidieť úpadok v ničom. Odkiaľ berie silu, oduševnenie? Z tela a krvi Kristovej.

Krv Kristova! To je prameň sily a radosti. Môžu Cirkev prenasledovať, osočovať, zaznávať — dve veci jej nemôžu vziať: vieru a krv, Kristovu krv.

Dnes svet ospevuje krv. Ach! Krv človeka je skazená. Krv človeka je sliznatá. Krv človeka je nákazlivá. Krv človeka je hriešna. Nám treba krv Syna Božieho! Tá posilňuje, dáva život, radosť a silu! Aký je ten svet nerozumný, nehl'adá tento prameň, túto silu a radosť!

c) Najmilejší — už ráz pochopme to, že Kristus preto ustanovil Sviatosť Oltárnu, aby sme mali silu a radosť, aby nás On chránil oproti svetu a jeho pokušeniam. A keď je tomu tak — potom žime s Nim, často prijímajme.

Aký plameň to je vo svätostánku, aký oheň^š — a my skoro zamrzeme. Aký život a pokrm je vo svätostánku — a my skoro od hladu zomierame. Aký lúč a my nevidíme. Aká sila je tam a my od slabosti padáme. Aká radosť je vo svätostánku — a my v smútku mrieme.

Teda vezmime a jedzme telo Kristovo! Ak chceme byť silní, ak chceme mať radosť zo života, ak chceme statočne plniť svoje povinnosti, ak chceme byť ozajstnými katolíkmi — len čím častejšie pristupujeme ku sv. prijímaniu. Často, často prijímať! A vtedy skusíme, že Sviatosť Oltárna je sila a radosť.

Najmilejší! Svetochýrny umelec, Jean van Eyck, namaloval nádherný obraz. Na tomto obraze je Baránok Boží a ľudia celého sveta idú k Nemu. Idú k Nemu, aby sa posilnily a smäd uhasili. Celý obraz je výraz hymny „Tantum ergo.”

Skutočne, to je pre nás Sviatosť Oltárna: živý prameň života!

Ó, aký som ja šťastný, že i mne sa ujde z tohoto prameňa!

Ó, aký som blažený, že môžem prijímať a to často prijímať!

Príď, sviatosťný Kriste!

Príď a očisti mňa!

Príď a znič vo mne všetko svetské!

Príď, svätodušný vietor, a každú špinu odstráň z duše mojej!

Príď a zostaň vo mne na veky!

P. D r. S i l v. M. B r a i t o O. P.

PŘIVTĚLENÍ KE KRISTU.

Když jsme se učili v katechismu, že křest je první a ze všeho nejpotřebnější svátost, měli jsme si uvědomiti nesmírnou, ba ústřední důležitost této svátosti pro celý duchovní život. Když se chceme obnoviti v duchovním životě, je dobré, abychom se také obnovili v duchu a v příslibech a závazcích této prvé svátosti. Křti-

telnice, křtitelnice našeho rodného místa měla by býti pro nás místem nejposvátnějším. V 17. století ve Francii uvědomili si učitelé duchovního a mystického života tuto základní důležitost křtu a radili věřícím, aby si čas od času, při nejmenším aspoň v den svého křtu (víte vůbec, kdy jste byli pokřtěni?) vykonali pout ke své křtitelnici a tam před křtitelnicí a před svatostánkem si uvědomili povinnosti, které jsme vzali na sebe, a důstojnost, která nám tehdy byla udělena.

Naše kmotříčka přinesla nás do chrámu jako dítky lidské a za několik chvil vraceli nás rozradostněné matce jako dítě Boží. Již ne pohánka, nýbrž křesťana. Boží dítě se vrací domů. Kněz jako dcera Faraonova říká matce: „Vezmi jej a vychovej mi jej, jako dítě Boží.“ Z toho plynou nejrůznější povinnosti. Nejprve chci křesťanským matkám a vychovatelkám připomenouti jejich svatou povinnost, aby se na dítě dívaly nesmírně vážně. Jak na dítě, tak na úkol vychovati z tohoto dítěte to nejvznešenější, k čemu je povoláno a k čemu jsou také povoláni křesťanští rodičové, totiž dítě Boží.

Starý křest se dál vnořením na znamení, že člověk umírá starému životu, že umírá starý člověk hněvu, starý syn Adamův a že vstává z hrobu smrti Kristovy nový člověk, že vychází z lůna nového Adama, Ježíše Krista, jenž je věčný v Církvi, dítě Boží.

Nejdříve jsi se odřekl na křtu svatém satana a vši pýchy jeho i veškeré jeho zloby. To je tvůj první závazek. Pro ten jsi byl pomazán svatým olejem bojovníků Božích. Byl jsi přivtělen k prvnímu bojovníku, k Ježíši Kristu, který bojoval svým tělem, svým utrpením, svou pokorou a poslušností až k smrti proti nepříteli Božímu a proti nepříteli království Božího. To není malý závazek, který jsi tehdy slavnostně na sebe vzal. Je důležité občas si připomenouti svatou povinnost boje proti satanu a proti jeho království. Lidé si málo uvědomují, jak strašnou protibožskou a protilidskou mocí je satan. Satan je ten, který nenávidí a lže. Tak bych definoval nejstručněji satana.

Protože si lidé i křesťané neuvědomují dostatečně tuto strašnou sílu, proto jí také — třebaže nevědomky — tolikráte slouží. Kdo totiž nebojuje aktivně proti satanu, slouží mu. Neboť „Kdo není se mnou, rozptyluje.“ Kdo není s Kristem, je proti Kristu, a opačně také, kdo není proti satanu cílevědomě a uvědoměle, je proti! Víš dobře, jak vládne satan a čím chce vládnouti proti Bohu. Chce postaviti proti Bohu své království. Království své vzpourey, která nechce sloužiti Bohu. Všichni, kteří nebojují účinně o království Boží, kteří se chtějí vymknouti Boží službě a poslušnosti jeho lásky, ti všichni patří ke království nejenom tohoto světa, nýbrž — a to je strašné, když si to uvědomíme, — ke království satanovu.

Satan se vzepřel proti Bohu, proti jeho svrchovanosti a proti jeho vůli postavil vůli svou. Sám chtěl býti Bohem. A satanu patří všichni, kteří nepotírají v sobě nezdravý kvas, zděděný po pra-

rodičích, kvas odboje, odporu proti Bohu a proti jeho svrchované vůli. Každý hřích nás přivádí blíže k satanu, každý hřích nás přivádí do jeho království, hlavně pak hřích vzpoury proti Bohu, hřích pýchy, nelásky a lži. Satan je ten, který lže, nenávidí a vyvyšuje se, třebaže ví, že je na dně propasti a bídy. To je hřích, dědictví satanovo, království jeho a synovství jeho. Ti, kteří jsou satanovi, nebojí se hříchu. kdo pije hřích jako vodu, je jeho, strašně jeho. A přece jsi slíbil slavnostně na křtu svatém, že nejenom nebudeš jeho, nýbrž že se budeš chránit vši pýchy jeho i zloby jeho i lži jeho. Je nejbídnější lži, že člověk je sám sobě pánem a cílem a štěstím. Touto lží opíjí satan lidi, jako jí kdysi chtěl opít sám sebe. Chtěl i Boha zastínit skvělou jasností, jasnoživostí své inteligence. Nic ti nevyčítá při tom tvé svědomí? Ty a hřích? Jste si cizí nebo dobří přátelé? Nebo jste se docela shodli na modu vivendi, od zpovědi ke zpovědi, že hřích může klidně ovládati naše nitro, aniž bychom se mu rázně opřeli. Ale co jsi to tedy sliboval na křtu svatém? Jsi jen čestný bojovník, nebo snad dokonce vysloužilý bojovník proti hříchu a jeho praotci? V království Božím není dovolených, tady platí boj do posledního dechu a do posledního nepřítel. A pokud nás tu Bůh chce na zemi míti, to proto, abychom mu vybudovali ve svém srdci království a abychom potřali na místě svého života, svých schopností, království satanovo. Tedy musíme začít vážný a statečný a uvědomělý boj proti hříchu. Hlavně proti jeho kořenům ve své duši. Znáš se dobře? Víš, kde má satan nejpevnější posice ve tvé duši a ve tvém životě? Neznáš-li, poznej, znáš-li, jednej.

Chceš-li býtí Božím dítětem a chápati celý svůj život jako život Božího dítěte, jako cestu dítěte k Otci, musíš býtí tvůj život nejprve bojem proti satanu a proti jeho království. Ovšem nerozohňuj se proti pomyslnému království satanovu kolem sebe, nýbrž proti jeho království v tobě. Říkám pomyslné. Ono je skutečné, ale ti, kteří se rozhorlují proti jeho království mimo sebe, obyčejně mají na mysli něco velmi nezřetelného, protože, kdyby si uvědomili skutečnost království satanova, věděli by, že je jím hřích a že ten hřích v nich je zakořeněn a jím že i v nich vládne satan.

Ale dosti již o satanovi. — Božím dítětem jsi se stal na křtu svatém. To byl tvůj druhý závazek, plynoucí z nesmírného Božího daru. Byla ti vlita posvěcující milost, stal jsi se Božím dítětem. Byla ti vlita účast na jeho svatém životě, byl jsi přivtělen k Ježíši Kristu v jeho nesmírné lásce a poslušnosti k nebeskému Otci. On, jednorozený Syn Boží, vlil ti své účastenství, účastenství na svém životě Božího Syna. Dítě ale má růsti. Rostl jsi ve všem, až jsi dorostl v dospělého člověka; jak jsi ale dorostl ve svém synovství Božím?

Dospělost naše podle svatého Pavla je dospělost v podobnosti s Ježíšem Kristem, a Ježíš již dostatečně tolikrát prohlásil, vícem jej máme následovat, v čem jej máme napodobovat nebo, jak to vyjádřil později svatý

Pavel, v čem jej máme oblékat. V pokoře, sebezáporu a v lásce. Řeknu to takto: K ničemu jinému nebyl nám dán tento život, než abychom rostli v něm skrze všechno, co nám sešle nebo dopustí nebo dá v tomto životě, abychom tím vším rostli ve svém svatém Božím synovství. Pro nic jiného nic nám Bůh nedal. Poslušnost a povinnou podrobenost k Otcí proměnil Otec v pozvání k synovské lásce, která ví, jak velkou lásku má v Otcí, jak velké celoživotní lásky je hoden tento Bůh. A tak, jako není celá křesťanská mravnost jenom v potírání zlého, nýbrž naopak potírání zlého má býti jen přípravou ke konání dobrého, abychom byli hodně čisti a svobodni ke konání nesmírného dobra, podobně neznamená náš křesťanský závazek jen bojovat proti satanovi, nýbrž také růsti ve své synovské oddanosti k Otcí. A není věru lepšího prostředku bojovati proti satanovi a proti jeho pýše a zlobě a lži, nežli právě pozitivně proměňovati svůj život ve službu lásky synovské k nebeskému Otcí.

☩ Mladí zavazuje všechny síly a schopnosti ke vzrůstu, ke snaze o vzrůst. Víš dobře, jaké síly ti Bůh dal k tomu, abys mohl růsti ve svém synovství Božím. Znáš své slabosti i své dobré vlastnosti, protože pokora nevyklučuje jejich poznání. Pokora jen žádá uznání, že je máme od Boha a pro Boha, ne pro svou slávu, abychom se opíjeli vědomím své dokonalosti.

Zamysli se nad svým životem. Byl to život opravdu pokřtěného člověka, byl to život v síle a ve výzvě svatého křtu? Anebo jsi rostl ve všem, jenom ne ve svém Božím synovství? Jak jsi daleko ve své oddanosti synovské, která má Bohu všechno uvěřit a všechno dát? Jsi jeho dítě anebo jen otrok, který nerad dává, co musí dát, protože se bojí jen svištěcích pekelných důtek? Miluješ Boha anebo se ho jen bojíš? Víš, měl by ses jen jednoho báti, totiž bát se, že by ses mohl jen Boha báti.☩

Máš vykročit v síle svého povolání na křtu svatém k onomu životu, který ti Bůh otevřel a rozsvítil. Vždyť jsi byl přivtělen ke Kristu, k Bohočlověku, k synu Božímu a lidskému, nejdokonalejšímu. Byl jsi přivtělen k největšímu bojovníku proti satanovi, a bojovníku o slávu Boží, neboť jenom ji přišel Ježíš hledat! Jsi bojovník pomazaný olejem bojovníka Božího. Jaký byl tvůj boj dosavad? Proti čemu jsi bojoval? Nebojoval jsi jen proti tomu, aby nebylo od tebe něco požadováno, nebojoval jsi jen za to, aby ses vyhnul všemu nepříjemnému, obtížnému a hořkému? Nebojoval jsi jenom proti kříži Páně? Víš, co to znamená? Že {by} byl zrádcem své vojenské křesťanské přísahy, kdybys bojoval proti tomu, do jehož služeb jsi se křtem a křestním slibem postavil. Z r á d c e se jmenuje takový člověk. Zradit prapor Kristův, znamená bojovat proti kříži Páně ve svém životě a nebojovat proti tomu, jenž byl křížem poražen, totiž proti neposlušnosti Božího dítěte.

Projdi svůj dosavadní životní boj, podívej se dobře, na jakém

místě stojíš v bitevním poli království Božího, na čí straně stojíš. Ani opodál nesmíš býti, protože v boji o království Boží není neutrální. Kdo není se mnou, proti mně jest. Bude od tebe žádáno přísné vyúčtování za hřivnu života Božího dítěte, kterého se ti dostalo na křtu svatém. Zaplat, cos dlužen, vyrovnej honem, zavčas všechny nedoplatky a vrať se do šiku Kristových bojovníků o slávu Otcovu, jako oddané dítě proti království satana, jehož jsi se slavnostně zřekl.

(Z chystané knihy „Podstata křesťanství“, jež vyjde jako 5. svazek knihovny „LOGOS“.

DVOULETÝ PRACOVNÍ PLÁN ČESKOSLOVENSKÝCH KATOLÍKŮ.

I.

I. *V s t u p.*

V celém světovém řádu jest mnoho úkolů a problémů. Čteme, slyšíme, že ve všech státech se řeší a projevují snahy nejdůkladnějším způsobem zajistit národní život. I náš stát stanovil vykonat v období dvou let hmotně, kulturně, sociálně takové úkoly, jež by udělaly ze života v obvodu státních hranic alespoň do určité míry spokojený kout země. — Zdůrazňuje se práce. Připomínají se povinnosti pracovní. Je to možno všude slyšet. I dětem se o tom mluví a ještě bude pojednávat.

Pro nás katolíky jsou k uskutečnění dvouletého pracovního plánu dvě věci potřebny. Pevné, solidní zdraví tělesné a duševní. — K tomu čistota srdce.

II. *R o z b o r.* *

Ve shonu denní práce mnohdy si neuvědomujeme, jakou vzácnou věc nám zajistil Bůh, když udělal naše zdraví pevné, schopné udolávat úkoly běžné a také, pro mimoř. úkoly dostatečně odolné.

Pěkně o tom píše ze svých životních vzpomínek brněnský lékař:

Bylo to ke konci poslední války. Tenkrát mezi posledními městy těžce postiženými leteckými útoky bylo Brno. Při zlověstném jekotu sirén spěchali jsme do leteckého krytu. Já, žena, děti. Otřesy země, hukot motorů těžkých bombardovacích letounů, tísnivé ticho deptaly duši a nikdo z nás nevěděl, jestli z toho pekla lidské zloby vyjde živ a zdrav. Pojednou se země kolem nás zachvěla prudkým záchvěvem, dým, rachot v bezprostřední blízkosti nám naznačovaly, že bomby padají v těsné blízkosti našeho krytu. Najednou se vedral prach a dým — poznal jsem, že to padlo u nás. — Pomalu se vzdalují letadla. Slyšet ještě tlumený hukot motorů. Ticho. Konečně stojíme opět na ulici. Já, žena, děti. Lidé vylézají z krytů jako z děr. Zaprášení, učouzení, s výrazem, který mluvil o prožitě hrůze. Stojím na ulici. Tam, kde stál náš rodinný domek

jest prázdný prostor. Holé nebe. Předě mnou trosky. Hromada cihel, cementu, malty, rozbitá okna, nádobí, sklo, záclony. Bylo mně smutno. Práce několika let zničena v minutě. Stálo nás to lo-poty, než jsme zbudovali své hnízdečko. Všechno pryč . . . Najednou však slyším a vnímám hlasy lidí. Rozhlédnu se. Vidím, že lidé se derou k životu. Mluví, křičí, radují se, že žijí. Nedovedu to vy-světlit, ale holá, prostá skutečnost, že tu stojím, žena vedle mne, děti a všichni jsou zdraví a žijí, projela mým nitrem jako elektrická jiskra. Uvědomoval jsem si, co to je život. Vzácná věc, kterou nám dal Bůh. Kleknout na kolena se mi chtělo a vyjádřit, zač musíme děkovat. Byl to takový pocit divoký, chtělo se mi též křičet a mlu-vit všem, že také já jsem tu, a že žiji a se mnou i ti moji. Už se mi ztratila hromada cihel a kamení, které zůstaly z našeho domku. Objal jsem ženu, děti a věděli jsme, že nám mnoho zůstalo, když jsme zůstali zdraví. — „Vzpomínáš, maminko,“ řekl jsem své ženě jen takovou malou vyčítavou vzpomínku, „jak jsi mě jedenkrátě vykřičela, když jsem propálil cigaretou záclonu?“ (To jsem se za-četl do knihy či do novin a aniž jsem to věděl, cigaretou, kterou jsem držel v ruce, přiblížil jsem se k zácloně, záclonu propálil — a byl z toho křik. — K tomu: „A jak jsi kluka našeho vyprášila, když odnášel se stolu hrníček od kávy a rozbil jej?“ . . . „Dnes se radujeme z něčeho většího. Zůstali jsme na živu.“ (Mudr. Jiří Štefl: Lékař hovoří s muži.)

Je mnoho úkolů, které má splnit každý z nás. Rolník ve svém, matka v domácnosti, učitel, kněz ve škole. Jestli se nám zdraví poškodí, je to huř, než když se zlomí pracovní nástroj. Zlomený se odloží, vezme se nový a jede se dál. Píseň práce hučí a zpívá, dere se z dílny. Poškozené zdraví už se těžko spravuje. Není to tak snadné, aby se nahradila nemocná ruka, poraněné oko. Bolest, pr-chající radost, chvíle nucené samoty jsou jednotvárnou písni ži-vota, který tu sice ještě jest, ale není v pořádku. Svěťice Terezie Avilská jásala ke konci života za to, že ji Bůh uvedl v tento svět. Neměla zdraví na dvakrát. Zнала dar Boží. Hledme, nejmilejší! Dnes trochu na kolena a meditovat: Jsem zde, zdrav, děti, žena. Čeká mě mnoho úkolů. Jde jeden den za druhým. Každý z nich je mi dán. To je to jedno, co nutno vnést v pracovní úkol. Pečlivě sřežit, nepromarnit, opatrovat. Zdraví.

O tom druhém krásně vypráví legenda o Ježíškovi.

Klučina jakýsi, ne z těch, kteří byli hromadně u jesliček, přišel k Ježíškovi. Stojí, pozoruje, dívá se, blíží se k jesličkám. Matka se usmívá. Umaštěnou čepici drží kluk pod paží, úsměv jde do tváře, šíří se, rozšiřuje. Kluk klukovi nejlépe rozumí. Počkej, já ti cosi zahraji, povídá si jen tak pro sebe a . . . Zkuste to zapískat, za-zpívat lehounce dítěti, když odpočívá. Hudba jest kouzelný zvuk pro ucho dítěte. Radost. Úsměv pro duši . . . Tak to udělal hoch u jesliček. Vytáhl pastýřskou píšťalku a začal. Cosi zazpíval, cosi vyfoukal z píšťaly. Ježíšek se usmívá; matka jest klidná a jde po

své práci. Dobré je, že ten hoch přišel. Bude chvíli klid. — Pojednou hlasatel vstupuje. Ohlašuje vzácnou návštěvu. Poté vstupuje první návštěvník. Dává svůj dar. Sotva ten byl hotov, druhý hlasatel. Rovněž po něm vstupuje nový návštěvník. Dává své dary. Hoch se dívá. To nebylo jeho. To dát nemohl. Pomalu se odtaňuje od jesliček a když třetí hlasatel přišel do betlémské jeskyně, ohlásil ještě jednu návštěvu a ta přišla, přinesla vzácné dary, hoch už to vydržet nemohl. Odšoural se ke stěně jeskyně a díval se. Zrak se šířil, když viděl, co vzácného složeno. V duši však se uhostil pocit: zde lidé bohatnou, pro nás chudobné tu není místa. Stojí u stěny, nehýbe se. Návštěvníci odcházejí a chlapec ještě stojí. Maria si hocha ani tak dalece nevšimla, když tam byla návštěva Svatých tří králů. Nyní takovým letným pohledem se dívá na hocha. Nebylo třeba dlouhého pozorování. Mateřským okem, které prohlédá do nitra, tuší, jaký žal se vloudil do duše hocha.

„Myslíš, že tyto dary“ — ukazuje na dary na zemi, „mohou zastínit srdce a znemožnit přístup. Jen pojď, hrej dál svou píseň. Zde rozhoduje jen srdce čisté. To patří Ježíškovi. A ty takové srdce máš.“

Nejmilejší. Je toho mnoho, co svět zdůrazňuje. Ve sportovních rubrikách výkon. V pracovním oddílu práci, v literární rubrice vtip a bystrost, v oddílu Co ženy zajímá — všeho chuť, módy, obrazy atd. Mnoho. Svět zná mnoho. Budí zájem o vše.

Má se zdařit dílo velké.

Není potřebnějšího elementu nad srdce čisté.

Neštěstím pro dívku, která vstupuje do nového života je srdce sobeckého muže. Smutné žití, jestli muž v ženě nenajde srdce, ale jen vypočítavost. Konečně, události našeho budovatelského úsilí v továrnách důrazně podtrhávají. Nestačí jen práci dávat státu a jen pracovat, nýbrž jest třeba směřovat k naplnění řádu spravedlnosti. Kde však v nitru člověka jest jakákoliv vypočítavost, hmotnost, touha uzmout, obohatit sebe a své děti, nelze mít za to, že společnost takových pracujících jest podložena pevně a radostně. Mezi srdce lidská se staví hmota. To jest největší neštěstí, jestli duchovní smýšlení pracujícího dělníka zhmotní. Tak jako hlína špiní ruce, hmotné smýšlení vnáší špínu do srdce.

Ve štědrovečerním poselství k národu pravil pan prezident: „Když uvažuji o naší celkové situaci na prahu tohoto závazného díla, nijak si nezatajuji některé zarážející zjevy, s kterými bychom se měli nemilosrdně a bezohledně vypořádat.“

Je to především skutečnost, že se v našich politických stranách — a to ve všech bez rozdílu — skrývají různé elementy, od nichž by se měla každá společnost odlišit . . .”

Vezměme slova pana presidenta se stanoviska duchovního a řekl to tak, že v našem lidu je mnoho srdcí nečistých, zlých, vypočítavých, sobeckých hospodářsky, mravně, doma, v obci, v celém světě.

III. Z á v ě r.

Velká důvěra, kterou nás Bůh poctil, zavazuje. Dal, dává a chce dávat, je k tomu neochvějně rozhodnut. Každému dává zdravý pevný a odolný. S naší strany přidejme s r d c e č i s t ě. Adventní svatá zpověď jest jen prvním krůčkem k stálému očišťování a odnímání nedostatků z nitra člověka.

Kéž Bůh žehná usilovné práci udržet srdce čisté. Tím zajišťujeme si trvalou radost nitra, duše, domova, obce a naší české národní společnosti.

II.

In Lc 2, 40—52 (celkově).

I. V s t u p.

Jen při letném pohledu v životní děje zemřelého našeho arcibiskupa Stojana jest patrna grandiosní práce tohoto kněze. Nad obširným zpodobněním životních událostí životopisu Cinkova umlká veškerá chlubitost osobní. Skutky Stojanovy mluví. Naše lidské činy musí mlčet.—

Oněch 120.000 účastníků Stojanovy arcibiskupské konsekrace v Olomouci v roce 1921, mluví za ty, jimž Stojan za svého života promluvil dobrotou svého srdce. Až mu to vytýkali . . . Korespondence jeho dosud nezpracována. Počítá se asi 60.000 — 70.000 dopisů, které podepsal vlastní rukou s bodrým a hřejivým doprovodem: Všeho dobrého na Pánu Bohu přeje A. C. Stojan. Hledejme cestičku ke Stojanovu srdci a klíč k tajemství této udivující práce. Snad by mohlo být to vysvětlením, že své kněžství nechápal jako nějaké zaměstnání, nýbrž jako povolání. Tam začínalo, když ležel před oltářem, před vysvěcením na kněze. (Viz Cinek!) Modlil se, aby Bůh přijal jeho práci jako celo životní službu.

Sotva by také tak úspěšně vykonal, co ve svém životě vykonal, když by své kněžství chápal námezdně, dočasně, přechodně. Žil pro ně, žil z něj, žil vnitřně sjednocen se svou kněžskou prací, miloval ji, dával jí nejlepší své síly. Proto si kněžství zvolil na celý život a cítil, že je k němu přirozeně volán.

II. R o z b o r.

Toto hluboké chápání jest třeba přisunout k manželství. Válka, nesvoboda šesti let protektorátního života podvrátila hluboký a vážný náhled na manželství. Udělala z něj trochu lepší zaměstnání. Nerozbořeny jen domy, nevybita jen okna a nevytrhány jen rámy, nerozstřílena jen ta neb ona svatyně Boží, nýbrž znehodnoceno svaté povolání manželské. Rozhodovalo se: jít do Německa na práci, nebo zůstat doma. Práce v cizině a k tomu tak nebezpečná, výměněna za lehčí práci doma v manželství. Místo práce v cizině vybráno manželství jako lepší zaměstnání. Tím byl podvrácen hluboký smysl duchovní a náboženský, který v manželství jest. Otevřeně to praví encyklika Pia XI. — Casti connubii, quanta sit dignitas.

Již pouhým světlem rozumu, zkoumáme-li staré památky historické, dotazujeme-li se stálého přesvědčení a vědomí národů, obracíme-li se pro poučení ke zvykům a mravům všech národů, je dostatečně zjištěno, že v samém přirozeném manželství je cosi posvátného a náboženského.

Toto posvátné a božské zůstává hluboce pokořeno obchodním náhledem poslední doby na manželství. Manželství není ani zapotřebačím ústavem pro ženu a to výhradně, nýbrž jen případečně. Není ani bezpečným zařízením, jež by manželovi umožňovalo bez zvláštních obtíží stravovacích shlédnout sportovní zápas. Není přechodným dohodnutím, ani stavem jen z nutnosti, bez větších náklonností, nýbrž řádné svaté manželství jest tak posvátným stavem, jak jím bylo kněžství, biskupství a arcibiskupství Stojanovo. Byl vnitřně sjednocen s prací svého kněžství. Miloval ji. Dával svému kněžství, jak již řečeno, své nejlepší síly. Proto si kněžství zvolil na celý život a v něm statečně dožil.

Žít ve svatém stavu manželském celoživotně a statečně jest hodno obdivu.

Máme krásné příklady, kdy mužové pochopili svatou službu, do které se dali.

Nemohl na to kněz zapomenout. Ne. Už leta uplynula a přece stále vzpomínal. — Byl volán k nemocné selce. Muž na hospodářství, žena nemocná. Kněz přišel, aby zaopatřil. Při vstupu do světnice zůstal poloomámen stát. Odporný puch hnilobného rozkladu vyrazil ze světnice jako dým. Přemohl svůj odpor a vstoupil. Obraz zhoubné nemoci byl sklíčující. Žena trpitelka na loži. Obličej rozežrán drásající rakovinou. Vyčnívající kosti. Bída člověka, ale svědectví věrnosti mužovy. Po pět let už, vedle hospodářských prací věrně přisluhoval. Potom ještě dvě leta konal obsluhu kolem ženy. Za sedm let utrpení žena zemřela.

To manželství nebylo vzato jako zaměstnání. Bylo povoláním, hluboce prožívaným, zvláště v oněch nejtěžších hodinách a dnech, kdy bolest ubírá čas, chuť i náladu k práci.

III. Závěr.

Dnes při mši svaté jsem se za vás modlil, mužové a ženy, jež chápete své manželství jako posvátné spolužití. Modlete se i vy za sebe. Vzpomínáme těch, kteří dosud nenašli hluboký smysl této pravdy.

IV. Dodatek.

Někdy vidáme obrázky s Ježíškem, zpodobněným ve dvojím prostředí.

Dítě Ježíš klidně spí, skupina malých andílků blíží se a odstupuje od dítěte. Ve tváři výraz radosti, něhy a nebeského klidu. Zpěv andílků doplňuje scénu v milý obrázek.

S druhé strany Ježíška vypodobnil malíř mučící nástroje, kterými byl utracen Ježíš — Vykupitel. Trnová koruna doplňuje nástin budoucího utrpení.

V obraze jest zachycen hluboký kontrast, v němž se vine cestička každého manželství. Dítě, radost, úsměv, pokoj a klid. Souběžně však jest vykupována dětská radost nevypsány a nepověděnými starostmi muže — otce, ženy — matky. Ježíšovo dětství je podobnostvím rodičů.

Mužným doplněním jest evangelium svatého Lukáše a Matouše. Na několika místech podtrhují výraznou spoluúčast Marie a svatého Josefa v dětství dítěte Ježíše.

Betlemští přátelé — rodní bratři — sic! zklamání nad nimi. Herodes pronásleduje dítě.

Ztráta dítěte při velikonoční slavnosti v Jerusalemě.

To jsou ony jednotlivé věty božské symfonie posvátného svazku, v němž žili a pracovali Maria a svatý Josef. Pro ně určení za matku a za pěstouna nebylo přidělením práce, anebo vřazením do nějakého zaměstnání.

Ne na čas, ne přechodně, nýbrž trvale se vřadili a přidali k dítěti a vše přetrpěli pro jeho záchranu. Stojí klidně, jednají rovněž tak a představují se nám jako poctiví lidé, kteří své nejlepší síly dávali ve svatou službu svého stavu.

Kdyby se tak prožívala naše manželství! Budou čímsi posvátným a božským. Potom i onen klid a souzvuk.

Dnes, v přítomnosti obrazu svaté rodiny nelitujte mužové dosavadních obětí, které jste dali do svého manželství. Ani vám, matky drahé a milované, nemluvte slovo Boží jiným směrem. Přijali jste tolik těžkého a trpkého za dobu svého manželství. Upřený pohled v životní děje našich lidí jako byl Stojan, světců, jakým jest svatý Josef a Matky Božského dítěte ať jest silou: chápat své manželství jako svatý stav pro celoživotní pouť.

F r. S r u b e k :

ROK NA KAZATELNĚ.

Rozvrh kázání podle Msgra Rebana.

6. července: VI. neděle po Sv. Duchu.

Známky pravé církve Apoštolské.

V katolické církvi se zachovalo vše, co Kristus Pán svěřil apoštolům. Papež a biskupové jsou nástupci sv. Petra a apoštolů. Církve učí vše, co učili apoštolové. Uděluje svátosti jako apoštolové.

Z liturgie možno užít myšlenky ze Vstupu: Pán jest silou svého lidu, Církve katolické, a sám ji spravuje až na věky jako Pastýř dobrý, Učitel i Velekněz. Obětování je prosba církve, aby Pán upevnil ji jako kdysi apoštoly . . .

13. července: VII. neděle po Sv. Duchu.

Úkoly církve.

Království Kristovo není z tohoto světa, proto církve Kristova nemá úkol pozemský, ale má vésti lidi ke spasení.

Svůj úkol plní tím, že vykonává trojí úřad: učitelský, kněžský a královský. Udržuje učení neporušené, koná oběť mše svaté, uděluje svátosti, dává zákony, soudí i trestá.

Tím, že plní tento svůj nadpřirozený úkol, má vliv i na přirozené úkoly společnosti lidské, na úkoly kulturní i sociální. Kde se uchýlila od svého prvního poslání, ztratila i vliv na společnost.

Z liturgie se hodí Evangelium jako protiklad k učitelskému úřadu: falešní prorokové. Epištola dotýká se druhého úkolu: rozdávat milodary Boží — život věčný v Ježíši Kristu. Vstup oslavuje Krále svrchovaného, velikého, hrozného — tu moc dal Kristus své církvi.

20. července: VIII. neděle po Sv. Duchu.

Neomylnost církve.

Vysvětlení: Duch Svátý chrání církev od bludu učení i života. Komu náleží neomylnost církve: 1. papeži spolu s biskupy (sněm), 2. papeži samému. (Kdy?) Odůvodnění: Kristus Pán své církvi neomylnost zaručil. Je nutná, poněvadž lidé jsou omylní.

Z liturgie možno užít Modlitby jako prosby církve o Ducha správného myšlení, abychom podle vůle Boží mohli žít. Epištola uvádí fakt, že Duch Svátý svědčí o pravdě. Ze Stupňového zpěvu se hodí myšlenka, že Bůh je ochráncem.

27. července: IX. neděle po Sv. Duchu.

Církev samospasitelná.

Vysvětlení dogmatu: Jen v církvi je možno dojít spásy. Kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi, může dojít spásy, když hledá pravdu a žije podle vůle Boží. (Nemá však prostředků milostí, které dává církve). Nedojde však spásy, kdo jen zevně patří k církvi a není s ní spojen učněním a životem (matrikové katolíci). V mnoha případech jsou vyloučeni z přijímání svatých svátostí a odepřen jim církevní pohřeb.

Z liturgie se vhodně hodí myšlenka z Evangelia: Kristus Pán pláče nad městem, které zpustne, poněvadž nepoznalo dne navštívení svého, neshromáždilo se jako kuřátka pod křídla Matky, svaté církve. V epištole je kreslen obraz národů, kteří byli ponecháni sobě bez milosti Kristovy, jež je v církvi.

3. srpna: X. neděle po Sv. Duchu.

Naše povinnosti k církvi sv. . .

Jsme povinni jí věřit, ji poslouchat, milovat, vyznávat, hájit. Církev je naše Matka — svatá Matka církve.

Z liturgie možno k těmto částem užít: Věřit, poněvadž Duch Svátý dává církvi své dary (Epištola), poslouchat, poněvadž nás církev opatruje jako zřítelnicí oka svého (Stupňový zpěv), milovat, poněvadž pokorným dává milost odpuštění a spásu (Evangelium), vyznávat veřejně, poněvadž církvi jako Kristu Pánu patří náš chvalozpěv na Sionu (Stupňový zpěv).

10. srpna: XI. neděle po Sv. Duchu.

Ústní podání.

Vysvětlení: Pravdy, které apoštolové kázali, ale nepsali. (II Thess 2, 14; J 21, 25). Ústní podání je zaznamenáno už u žáků sv. apoštolů. V ústním podání pramení naše důvěra v neporušenost Evangelíí. Zachovalo se čisté (jako Evangelia) péčí Ducha Svatého, který chrání čisté celé učení církve. Zdůvodnění z neomylnosti církve.

Z liturgie možno použít epištoly, ve které se sv. Pavel odvolává, že přijali evangelium, které jim kázal. Obětování nabízí myšlenku, že Pán chrání církev svou a nedopustí v ní bludu, aby mohli jásat její nepřátelé.

Z Evangelia snad obraz: Kristus Pán otevřel své církvi ústa i mluví správně.

Dr. Josef Hronek:

ŽIVOTY SVATÝCH V KATECHESI.

Úvodem.

Před lety upozornil kanovník Minichthaler na veliký užitek ze života svatých v katechesi. Nepřestal jen na teoretickém odůvodnění nábožensko-pedagogického využití životů svatých („Religionspädagogische Auswehrgung von Heiligenleben,” 1929), ale prakticky to ukázal ve dvou svazečcích svého spisu („Heiligenleben, katechetisch behandelt,” 1935). Po něm následoval Bihlmeyer a Fassbinder.

Vracíme se k tomuto vzácnému a účinnému prostředku katechese za tím účelem, aby životy svatých nebyly ve vyučování náboženském opomíjeny, ale naopak aby hodně bylo jich využito.

I.

Doba kdy v katolických rodinách se četly „Životy svatých,” a tak již děti z nich čerpaly první poznání hrdinů svatého náboženství a s poznáním probouzela se v dětech i láska k svatým, — ta doba dávno minula. Dnes musí škola, jako v jiných mnohých náboženských požadavcích, převzít úkol domova a děti uvést do dějin heroů svaté víry prostřednictvím katechetovým.

1. Příklady ze života svatých mají v katechesi především za úkol o ž i v e n í vyučování.

I nejlepší katechese katechismová neobejde se bez suchých, abstraktních vět; aby upoutala zájem a lásku dětí, potřebuje p r o h ř á t í životem. Tu především jsou nám po ruce b i b l i c k é d ě j i n y. I se strany rozhodného stoupence odděleného vyučování katechismového od biblického na vyšším stupni není a nemůže být námitek proti užití biblických dějin. Ale je tu jiný důvod. Není možno vždy užití příkladů z biblických dějin, protože jejich časově místní kolorit je cizí dnešku. Starý Zákon odehrává se v orientě, mravy a zvyklosti orientu daleko se liší od našich názorů.

Kdyby chtěl však katecheta si pomoci tím, že by starozákonní děje transponoval v moderní prostředí a v něm je synchronisoval, zkusil by tím historickou pravdu — nehledě k tomu, že takováto synchronisace v katechesi je nepřipustná. V Novém Zákoně předvádí se dětem Ježíš Kristus jako nejvyšší ideál mravnosti, kterého mají následovati. Tu však hned vznikne otázka: „M o h u, d o k á ž i to, abych Spasitele následoval? On — Syn Boží, a já — slabé dítě. A j a k t o d o k á ž i z a t ě c h o k o l n o s t í, v n i c h ž ž i j i? Na tyto otázky odpovídá katecheta tím, že biblické příklady v katechesi doplní příklady ze života svatých. „Život svatých — jak praví sv. František Sáles — není nic jiného než evangelium. uvedené ve skutek. Neznám rozdílů mezi psaným evangeliem a životem svatých, jako není rozdílů mezi komposicí skladby a toutéž skladbou virtuosem přednesenou.”

2. Příklady ze života svatých podporují n á z o r n o s t vyučování. Náboženství proniká celého člověka s jeho rozumem, vůlí i citem, uchvacuje celé lidské žití, udávajíc pravé a se skutečností se shodující zaměření k Bohu jakožto poslednímu cíli — je pravda a ž i v o t. Životu možno učití zas jen životem. Dobře volené a vhodně vypravované příběhy ze života svatých jsou nejlepší a nejpůsobivější ilustrací nauky o ctnostech. Uslyšíme-li tu a tam námitku proti užití svatých ve vyučování náboženském, že se tím ztrácí mnoho drahocenného času, můžeme klidně odpověděti, že právě příklady ze života svatých se získá čas, protože se tím ušetří mnohé definování a vysvětlování. Platí tu: „Méně mluv — více ukazuj!”

3. Dalším úkolem pedagogického a didaktického podání životů svatých je prohloubení náboženského vyučování, úkol neméně významný, neboť se někdy přestává na povrchním poznání a nacvičování náboženství! Náboženský život se nedá nikým nadekretovati. Musí růsti z hloubi lidského bytí se všemi dobrými i špatnými stránkami a v neustálém boji s vnitřními a vnějšími překážkami a zábranami. Nestačí pouze představit život Pána Ježíše jako ideál, vybidnouti k následování a několik slov k tomu dodat. Zůstává ovšem dokonalost Pána Ježíše cílem všeho mravního snažení, ale k cíli nutno ukázati c e s t u. Dětem nemůžeme představití hotovou ctnost, ale krok za krokem ukazovati v z n i k a r ů s t, z á p o l e n í a p o z v o l n é z r á n í. A k t o m u ž i v o t svatých jest jakoby stvořen. Ukazuje dětem lidi, jací s k u t e č n ě j s o u, jak s námahou a po mnohých bojích dospěli k mravní výši. To vyvolává v dětech touhu a odvahu k následování. „Si potuere hi et hae, quare non tu, Augustine?” Děti musí ze života svatých poznati, že tito křesťanští heroové se nenarodili již jako svatí, ale po nesmírně vyčerpávajícím boji se všemi lidskými křehkostmi teprve po dlouhé době stali se svatými.

Na druhé straně má příklad svatých utvrditi děti v h l u b š í m p o j í m á n í k ř e s t ě a n s k ě h o ž i v o t a. Na svatých vidí,

že vpravdě křesťanský život jest mnohem více než lpění na literě zákona, že opravdový křesťan není úzkostný, ale že z lásky mnohem více činí, než předpisuje zákon, a tím má více opravdové radosti ze života.

II.

Zřetel k pravdě, který platí bezpodmínečně ve vyučování náboženském, jakož i kritická, k odporu a pochybovačnosti nakloněná mysl dnešní mládeže vede k tomu, aby katecheta dbal rozdílu mezi historickým faktem a legendou. Děti mohou slyšeti sice o legendárním údaji, ale vždy musí katecheta dodat: „To je dějeisná pravda, skutečná událost, to je zase básnický přídavek.“ Dějiny na příklad znají sv. Jiří jako mučedníka doby předkonstantinské. Avšak všechny obrazy, skulptury a sochy předvádějí nám sv. Jiří jako drakobijce. Tu ovšem budeme dětem vypravovati, co o světci poznamenal Jacobus de Voragine v *Legenda aurea* (58), ale zcela otevřeně jim řekneme, že je to pověst, která značí boj o duši proti zlu a že každý křesťan v tomto smyslu má býti udatným svatojiřským rytířem. Někdy ovšem se stává, že katecheta v legendě nepronikne k historické pravdě, tím spíše, je-li leccos vědecky sporné. Ale v tom případě stačí, jestliže vyloučí vše to, co je zřejmé příběhové.

III.

Poznaj-li žáci, že katecheta činí rozdíl mezi tím, co je dílem básnickým a co je skutečnou pravdou, nijak nevyvolá skepsi, jestliže bude jim vyprávěti tu a tam o zázračných zjevech ze života svatých jako o historickém faktu. Dětem jeví se to jako samozřejmé a již z biblických dějin jest jim známo, že mimořádní lidé nemohou býti poznáváni podle obyčejného lidského měřítka a tak že i v životě svatých, kteří jsou doma v nadpřirozeném světě, mohou se konati nadpřirozené věci. Vypravování o zázracích ve škole má vždy menší význam než předvedení ctnostného života svatých, proto katecheta také jen spoře jich užije. Nutno tu voliti však střední cestu, a to na jedné straně varovati se nadměrného uvádění zázraků, na straně druhé pak naprostého jich opomíjení. Právě proti hrubému materialismu a sensualismu dnešní doby jest dobře, když již děti se přesvědčí, že mezi nebem a zemí je mnoho věcí, o nichž se školské moudrosti ani nezdá.

Jestliže dětem na vyšším stupni ukážeme na konkrétním příkladě kanonisace, s jakou úzkostlivou přesností si církev vede při šetření a konstatování zázraku, pak se nijak nepozastaví na příležitostném vyprávění o zázraku, v životě svatých. Budou viděti v zázracích jen božské potvrzení svatosti. Výběr zázraků, o nichž se ve škole zmiňujeme, vyžaduje velikého taktu.

Podobně jako ve volbě zázračného vypravování je třeba také veliké opatrnosti, zmiňujeme-li se dětem o obzvlášť přísné

k a j í c n o s t i s v a t ý c h. Všecko mimořádné, duševnímu světu nepochopitelné, nepatří do katechese. Na příklad, je-li o sv. apoštolu Jakubu ml. známo: „Nunquam tonsus nec balneo usus est,” pro hloubku heroické ctnosti tohoto sebezáporu a askese nemají děti pochopení, a to tím méně při velikém významu, který se přičítá dnes zejména péči o tělo. Příklady kající přísnosti mohou suggestivní děti sváděti i k nerozumnosti. O tom, jak se svatí bičovali, je lépe před dětmi pomlčeti.

Tím se ovšem katecheta nezbavuje možnosti, aby právě na přísné kající kázni v životě svatých dětem ukázal, co člověk dokáže za pomoci milosti Boží a tím děti povzbudil také ke skutkům kající ctnosti jim úměrným. Vypravuje-li se na příklad, že sv. Růžena Limánská v době postní chléb nejedla a denně žila jen o pěti citronových zrnech, rozumí se samo sebou, že děti nebudou v tom světici následovati, ale z jejího příkladu budou čerpat povzbuzení, aby alespoň mírný církevní půst věrně zachovávaly a tu a tam malé, dobrovolné skutky pokání činily.

IV.

A nyní několik slov o výběru životů svatých. Veliké množství svatých a světic všech stavů a věkových stupňů, kterými se honosí svatá Církev na jedné straně, na druhé pak málo hodin vyučování náboženského nutí k tomu, aby výběr vyučovacího a výchovného prostředků dál se co nejhospodárněji. Nemůže nám býti vytýkán šovinismus, jestliže naše děti se naučí nejdříve znáti a milovati n a š e n á r o d n í s v ě t c e, a to ty, kteří mají pro naši náboženskou a hmotnou kulturu obzvláštní význam. Naši národní světci jsou svatými symboly národního uvědomění a ochránci země a národa i jeho zastánci a orodovníky u samého nebeského trůnu, v nich žila a žije dosud česká duše.

Vedle národních světců nutno si všimnouti světců nejnovější doby, k nimž možno přibrati též nekanonizované osoby (salvo iudicio S. Ecclesiae.) Právě ti jsou nám dokladem toho, že i za našich dnů a těžkých poměrů je možno svatě žíti. A tu je apologeticky důležitě ukázati, jak mocným proudem požehnání zahrnování jsme i dnes ještě od světců takového rázu, jako je Don Bosco nebo sv. Klement Maria Hofbauer a jiní. Že světci z řad mládeže a křesťanských patronové dětí mají pevné místo v náboženské výchově, není třeba zvláště odůvodňovati.

V.

Uvádíme-li v katechesi příklady ze života svatých, je zpravidla nutno omeziti se na jednotlivé markantní rysy, které se podrobně podají, zatím co o ostatním životním ději světce se pomlčí, nebo se učiní jen stručná zmínka.

Tak si třeba vésti zvláště tam, kde jde o názorné pochopení nebo oživení učiva katechismového. Na vyšším stupni doporučuje se po

stránce výchovné probrati podrobně každým rokem život jednoho světce a při tom ukázati, kterak světec dospěl k dokonalosti, a to tak, aby žáci takřka před očima viděli počáteční prvky a růst svatosti, dále i překážky, které světec musel překonati. Rozumí se, že životopis světcův nepodá se najednou, nýbrž po částech, jak dovolí učební plán. Pro mládež nejvhodnější jsou především životy sv. Aloisia, a sv. Stanislava Kostky. Neopomeneme seznámiti děti také s hlavními patrony diecése a patronem farního kostela. Na farní osadě bývají sochy a kaple s obrazy svatých; i tito světci nemají býti dětem neznámí. Náboženské a domovědné vyučování jde tu ruku v ruce. Pro křestní patrony dětí dostačí uvést hlavní rysy jejich života a působení.

VI.

Krásný úkol, který by vlastně měl připadnouti rodině, ale který dnes podle stavu věcí převzítí musí škola, je náboženské a výchovné využití jmenin dětí.

Bohužel i v katolických rodinách stává se víc a více módou, že dětem dávají se jména krásně sic znějící, ale jen jména. Někdy kněz při křtu má pochybnost, zda to či ono jméno je jméno některého světce. V takovém případě se doporučuje dáti křtěnci ještě druhé jméno světce, aby dítě nepostrádalo nebeského ochránce. Také je třeba, aby katecheta se postavil proti nešvaru komolení křestního jména všelijakými zdobnělinami, jako Iška, Nuci, Pipek, Máša, Sáša, Molly a podobně.

Mají-li děti poznati svého křestního patrona a k němu zaujmouti osobní vztah, doporučuje se, aby katecheta uspořádal ve třídě malou oslavu jmenin. V rodinách namnoze jsou jmeniny dítěte ne tak svátkem křestního patrona, jako spíše příležitostí k obdarování dítěte. Ovšem nelze nic namítati, jak proti obdarování, tak i lepšímu jídlu v onen den, ale dítě mělo by věděti a cítiti, že není ono samo středem svátku, ale světec, jehož jméno nese. A to je právě úkol katechetův, aby jmeninám dal náboženský ráz. Za tím účelem sestaví si chronologicky uspořádaný seznam jmenin žáků-opatří si včas obrázky sv. patronů a v hodině předcházející jmeninám stručně se zmíní o životě světcově, upevní obraz jeho na stěnu a povzbudí dítě, které slaví jmeniny, aby v den svých jmenin podle možnosti bylo přítomno mši sv. a přijalo svatosti a vkusným obrázkem křestního patrona dítě obdaruje.

VII.

Někdo snad namítne, zda tak spoře vyměřený čas pro vyučování náboženské dovoluje takové využití života svatých. Připouštím, že jsou někde na škole nepříznivé poměry, které nedovolují využití života svatých v takové míře, jak bylo právě uvedeno. Ale i za těžkých okolností je možno, a tudíž i radno, uvést alespoň

pro ilustraci věty katechismové stručný příklad svatých, na příklad: Augustin, (tajemství nejsvětější Trojice), Vít (stálost ve víře), Klement Maria Hofbauer (odevzdanost do vůle Boží), Monika (ovoce vytrvalé modlitby), Alois (ovládání myšlenek), Benedikt (síla znamení kříže), Tarsicius (víra v Eucharistii), Martin (dobročinnost), Alois a Stanislav (čistota), Terezie Ježiškova dětinná pokora).

VIII.

Uvedením příkladů ze života svatých k osvětlení katechismu není vyčerpána ještě všechna jejich výchovná síla. Hlavní věcí není aby děti život svatých znaly, ale aby daným příkladem světcovým ve svém vlastním denním životě se řídily. K tomu nestačí jen obecné odkazy katechetovy: „Následujte toho neb onoho světce, napodobujte svaté v té či oné čtnosti!“ Takovému obecnému upozornění je zpravidla bez účinku. Je nutno mnoho přemýšlet, jak uvést školní život ve vnitřní vztah s životem světců a nepropásti jediné vhodné možnosti pro účinnou aplikaci. Na př.: Dítě bylo přistiženo při lži, ne sic zvláště zlé. Bylo by nesprávné, bráti věc příliš lehce. Místo však dlouhého, neúčinného a ztrpčujícího moralisování a tvrdého potrestání vypravují raději před celou třídou příklad ze života světce, jenž se něčeho podobného dopustil. Byl to státní návladní sv. Ondřej Avellinus, jemuž se při procesu přihodilo, že nepatrně zalhal. Když pak brzy nato četl v Písmě svatém: „Ústa, která lžou, zabíjejí duši,“ učinilo naň toto slovo Boží tak hluboký dojem, že se zřekl svého povolání a začal vésti zcela svatý život.

Tímto vypravováním v souvislosti s chybou žákovou dociluje se trojího. Předně cit pro čest u provinilého dítěte je ušetřen, kdýž před dětmi se ukáže, že se to může přihoditi i zbožnému člověku, jakým již tehdy Ondřej byl.

Provinilý kamarád nemůže tedy býti pokládán a odsouzen jako špatný. Za druhé se ukazuje, že ani malou lež není správné jen tak lehce přejíti, ale o ní jako o velmi vážné věci uvažovati. A za třetí — následuje osvobozující a povznášející moment: Právě lež, které se Ondřej dopustil, byla mu podnětem k svatosti. A tak možno doufati, že také náš přítel N, N, stane se ještě správným mladíkem, jehož si budeme moci vážiti.

IX.

Je známo, jak mnohdy pouhé slovo Písma sv. mělo mocný vliv na člověka, a to tak, že usměrnilo jeho celý život. Augustin četl jedinou větu z listu k Římanům, a všechno jeho dosavadní kolísání a tápání zmizelo; z hříšníka stal se světec. Jediná kratičká věta z evangelia přivedla sv. Františka z Assisi k dokonalosti.

Podobnou silou vyznačují se životní zásady, které mnozí světcí krátce, v ostře ražených sentencích vyslovili. Tak sv. Alois se řídil

zásadou: „Quid hoc ad aeternitatem?” Sv. Stanislav Kostka orientoval svůj život větou: „Ad maiora natus sum.” Sv. František z Assisi vložil celou svou duši v Boha pohrouženou do větičky: „Deus meus et omnia.” Sv. František Sales vyjádřil svůj životní program v prosbě k Bohu: „Da animas, Domine, cetera tolle!” V těchto krátkých, hluboce obsažných a snadno zapamatovatelných sentencích je velká výchovná hodnota. Takové životní zásady světců již mnohému mladému člověku určily životní směr. Proto katecheta ve vhodném okamžiku, jaký se mu v životě školním často naskytne, užije těchto zásad světců, aby se staly duševním majetkem žáků a ukazovatelem v jejich budoucí pouti životem.

X.

Namítá se, že legendy svatých mají některé nedostatky, tak na příklad, že jsou namnoze šablonovitě zpracovány, takže jedna druhé podobna jako vejce vejci, nebo se zas stereotypně vylišuje neskutečné prostředí a růst světců, opakuje se: dobří rodiče, zvláště zbožná matka, předzvěsti budoucí svatosti, raná zbožnost v dětství a podobně.

Takových legend nelze použít, nýbrž vybereme si jen to, co je charakteristické a co dětem odpovídá, tak hochům se zamlouvá hrdinnost, boj, aktivita životní, zato však dívkám lépe se hodí příklady pasivních ctností.

Při vyprávění legend nevnášíme se v růžových oblacích, ale stojíme na zemi, předvádíme vzor světcův svěže, poutavě a přirozeně, nikoli patheticky.

XI.

Cennou pomoc k správnému pochopení a užití životů svatých ve výchově poskytuje liturgie, zvláště mše sv.

Liturgickou řečí ukazuje nám církev, co pokládá za nejcennější v životě světcově, v čem nám musí býti vzorem, anebo čeho musíme si vyprositi jeho přímluvou na Bohu. Orientujeme-li se podle liturgie, uvarujeme se nesprávného pochopení a vysvitne nám podstata svatosti světcovy. Tak na příklad mimořádné úctě se těší sv. Terezie Ježíškova; je vzývána jako pomocnice ve všech možných potřebách. Tato pokorná karmelitka v kollektě se nám jeví nikoli jako světice s deštěm růží, ale podle názoru Církve takto: „Pane, jenž jsi řekl: Nebudete-li jako děti, nevezdete do království nebeského, dej nám, prosíme, abychom pokorou a prostotou srdce tak kráčeli ve šlépějích sv. Terezie...” Tedy Církev zdůrazňuje pokornou dětinnost, kterou Spasitel sám označil za podmínku k vstupu do království nebeského.

Závěr.

Probíráme-li se legendami svatých, shledáváme, že se značně odchylují od pramenů. Bylo by tudíž si přát, aby autoři nových

zpracování životů svatých více než dosud se opírali o prameny. Krásný soubor literatury, vytvořené českou myslí a českým srdcem v době románské, objímající století IX. — XIII. shrnul profesor Václav Chaloupecký za sploupráce Jaroslava Ludvíkovského, Bohumila Ryby, Ferdinanda Stiebitze a Josefa Vašici pod společný název „Na úsvitu křesťanství“ (1942). Jsou to životopisy našich národních svatých a legendy o nich v našich zemích napsané. Svě náměty čerpá tato literární tvorba většinou z historie a pokouší se vylíčiti zásluhy toho kterého světce o pochopení a rozšíření ideálů mladého tehdy u nás křesťanství. Kniha je dokladem, jak na českou duši zapůsobil mohutný převrat v našem politickém, kulturním, hospodářském i sociálním životě novou vírou, křesťanstvím. O takovéto kritické vydání možno se spolehlivě opírat.

O jednotlivých životech svatých psali: Dvorník (sv. Václav); Foltynovský (bl. Jan Sarkander); Stejskal (sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Jan Nepom.); Podlaha (Album svatojánské, Album svatovojtěšské), Král (sv. Prokop), Vašica (sv. Ivan); Pekař (sv. Václav, Die Wenzels und Ludmilallegenden); Svatováclavský sborník (1939); Dvorník (Les légendes de Constantin et de Méthode vues de Byzance); Stanislav (Životy slovanských apoštolov Cyrila a Metoda); Vyskočil (bl. Anežka Přemyslovna); Hronek (sv. Augustin); Schaller (sv. Benedikt); Lepka (sv. Alois); Rybák (sv. Petr Canisius); Štechová (sv. Don Bosco); Vašek (sv. Don Bosco) a jiní.

Souborné životopisy svatých více lidově zaměřené: Albert (Nová světla — životopisy blahoslavených nové doby, Přerov); Jose Severiano de Resende (Můj flos Sanctorum, ed. Kuncíř); Arn. Hello (Podobizny svatých, ed. Kotrba); Naše světla (ed. Frýdek); Vítězové (ed. Olomouc); Vondruška (Životopisy svatých v pořadu dějin církevních, Praha); Světla (sv. Terezie Ježíškova, sv. Benedikt, ed. Rupp, Praha); Auer - Hronek (Legenda svatých, Praha 1926); Kašpar (České nebe, 2 vyd. Praha 1940); Kronus (Životy svatých, ed. Kropáč a Kucharský); Bělohlávek, Šorm a jiní.

Souborné životopisy svatých dětí: Christiano (Mladí hrdinové, Olomouc 1940); Šťastné děti (ed. Frýdek).

Jednotlivé životopisy svatých dětí: Bessiéres (Petřík, 4 vyd. Olomouc 1931); Dlouhá (Děti u bl. Anežky, Praha 1930); Carbonel (Malá Terezie, Město Ždár); Rozmahel (Duše dítěte, Vít de Fontgalland, Brno 1926).

Velmi vítány by byly u mělecky hodnotné obrázky svatých, jakých pěknou serii před časem vydalo Cyrilometodějské knihkupectví G. Francla. Nikoli kýč, ale skutečné umění náboženské je nutno dáti dětem a tu je třeba — nemáme-li moderních umělců náboženských — sáhnouti do bohatých pokladů starého náboženského umění.

Doklady a příklady.

Josef Kunický: KÁZÁNÍ VŠEDNÍHO DNE.

Všední hříchy při vyznání.

Přiložíš do kamen velké kusy dřeva a přidáš třísek. Shoří-li dřevo, jistě shoří i třísky. Stačí tedy vyznati se jenom z těžkých hříchů při svatě zpovědi, lehké hříchy jsou odpuštěny ohněm lítosti zároveň s těžkými. Je ovšem radno zpovídati se i z hříchů lehkých. (Dle Spiraga.)

Lakomství.

D ž b á n má stále ústa otevřená, i když je už plný (Spirago).

Dobré skutky — ctnosti.

Kdyby z a h r a d n í k všechnu plevel na záhoně vyplel a ničeho nezasadil, byla by zahrádka pěkná, ale nepřinášela by užitku. Nestací jenom se vyhýbat hříchu, je nutno konat dobré skutky, pěstovat květiny a dobrých návyků — ctností.

Rodina.

Všechny c e s t y na světě jdou domů nebo z domu.

Zamlčení hříchu ve zpovědi.

Nijak si neulehčí, komu se zdá z a v a z a d l o těžkým, jestliže mu stále přidává. Nijak neulevíš svědomí, když bys zamlčel hřích a přidával k němu další hříchy a snad, nedej Bůh, i svatokrádež (Dle Spiraga).

Milost posvěcující.

Jak se pyšnila rozkvetlá větev j a b l o ň o v á! Jak těžko nesla připoutání k vrásčitému kmeni jablonovému. Já tak svěží a tak krásná! Daleko od kmene, chce dále, než jsou ostatní tak spokojené větve! Zadul vichor a pyšná odstávající větev od těla stromu urvána. Ten let! Ten vzmach! Ale ten konec! Místo na mateřském kmeni stromu jest nyní vnořena do kalužiny nečisté vody. Lačně saje vlhkost a ještě ze svého ponížení volá ve své pýše. Obejdu se bez tebe. Ale síly odumírají. Listy sesmutněly a květy odpadly. Míza zasychá a v kůře brzy začne svoji práci červotoč. „Já jsem strom, a vy jste ratolesti“, praví Pán.

Působení Ducha svatého.

P o d l o u h ě m s u c h u nemívají hospodáři rádi prudký déšť. Spláchne prst a rychle steče do příkopů a potoků, aniž provlázil kořeny. Ale jemný nenápadný déšť pomalu prohlhne a prolne půdou a dostane se až ke kořenům. Skálu zúrodňuje tím, že ji trhá mrazem. Tak působí na duše i Duch svatý. Jeden potřebuje jemného šeptání milosti Boží, změknutí a zjhnutí Boží láskou a bolestí. A duše tvrdé mělní ostrým dlátem životních katastrof. Na někoho hrůzy války zapůsobily tak, přivalem utrpení byl vyvrácen z kořene, jiný mrazem hrůz dal si roztrhati tvrdý krunýř sobectví jenž svíral jeho srdce. Duše hluboce založené, hluboce zakořeněné zůstaly pevnými, více ještě se přimkly k Pánu a Bohu svému.

Katechismus - Na smrt nemocná dívka prosila matku, aby jí podala katechismus. V tom právě přišla na návštěvu sousedka. „Ubohé dítě, nemáš co na čtení, že musíš číst katechismus? Já ti půjčím obrázkovou knihu.“ — „Co je mi platná obrázková kniha, když vím, že brzo umru! Pan katecheta nám říkal, že katechismus je průvodce do nebe a do nebe chci přijít.“ Četla v katechismu ještě tři dni, také se mnoho modlila, odevzdaně do vůle Boží se vyzpovídala, posílila se Tělem a Krví Páně, přijala sv. pomazání s apoštolským pozhnáním a blaženě zesnula.

Tšk.

Kletba špatné četby. - Čtrnáctiletá dívka četla ráda nemravné časopisy a romány. Otec a matka často nebyli doma, takže dívka byla ponechána sama sobě. Když matka přišla jednou domů, klesla k zemi, zdrcena strašným pohledem: její dcera ležela naznak na zemi, otrávena dýmem uhlí doutnajícího ještě vedle ní v kamnech. Zároveň byla uškrcena kapesníkem, jež si ovinula kolem krku. Na skříni našla policie plno protináboženských a nemravných spisů. Z balíků špatných

románů upravilo si nešťastné děvče jakousi podušku, aby na ní očekávalo smrt. Vedle ní byl nalezen lístek, psaný tužkou, na němž byla slova: „Zavraždím se. Vím dost o životě a jsem ho syta. Jediné, oč prosím otce a matku je, aby mé tělo nebylo přeneseno přes práh kostelní.“

Básník Heine pravil: „Mé básně, mé romány, má dramata jsou otrávena.“ Podobně by to mohlo říci mnoho jiných spisovatelů. Jsou to oni spisovatelé, kteří ani plně neuvázili, jak hroznou odpovědnost mají za všechno to zlo, které mohou způsobit svou knihou. -Tšk.

Malá hrdinka. - Osmiletá Mařenka každou neděli pospíchala s radostí na mši svatou. Otec však do kostela nechodil. Byla opět neděle. Velice přelilo. Mařenka vstala jako obyčejně a oblékla se do kostela. Šla k otci a tážala se: „Tatínku, smím do kostela?“ Místo odpovědi vzal otec hůl a děvčeti důkladně nabíl. S očí dítěte kanou slzy a s očima slzami zalitýma prosí úpěnlivě ještě jednou: „Tatínku a teď už mohu jít do kostela?“ Když otec viděl takovou statečnost osmileté dívenky a její zasazené prosebné oči, byl zaražen a dovolil jí odejít do kostela. . . Avšak od příští neděle bylo vidět v kostele nejen Mařenku, ale také jejího otce. Tšk.

Jsem křesťan a proto nemohu býti bez nedělní mše svaté! - V roce 304 stálo před soudcem v městě Karthagu 50 křesťanů. Byli vyslýcháni z toho, že se zúčastnili máše svaté, což bylo pohanskými zákony přísně zakázáno! „Proč jste přestoupili zákaz císařův a shromáždili se k bohoslužbám?“ . . . „Poněvadž jsme křesťané a nemůžeme býti bez nedělní mše svaté!“ Za tuto odpověď byli všichni umučeni. -Zšk.

Montgomery méně známý. - O maršálovi, který byl 21. a 22. září našim hostem, bylo řečeno a napsáno mnoho pěkného. Dosud však u nás nebyla známá ještě jedna stránka jeho osobnosti. Je však dobře známá všem jeho vojákům: Montgomery je hluboce věřícím člověkem a skutečně zbožným křesťanem. — Uprostřed války, i v poli, se zúčastňoval vždy polních bohoslužeb. V armádních rozkazech s přesvědčením vzýval Boha o pomoc a požehnaní a povzbuzoval vojáky, aby se modlili za zdar akcí, které na ně čekaly. — Byl znám v armádě jako opravdový, skutečný demokrat a otcovský přítel každého vojáka. Dokazoval to tím, že se staral otcovsky o hmotné potřeby a zaopatření svých vojáků. Ačkoliv je sám nekuřák, telegrafoval pro kuřivo, když jeho vojáci někdy neměli co kouřit. Staral se však i o duše svých vojáků. Přičinil se, aby duchovní služba byla všude v armádě zavedena a dobře organizována. Když od nás odjížděl, vzal si s sebou jako dar pražského primátora sošku sv. Jiří, patrona všech duší hrdinných a rytířských, patrona junáků. Nechť sv. Jiří chrání i budoucnost nám drahého maršála Montgomeryho! -Tšk.

Myslete na Boha! - V průvodu několika Arabů cestoval pouští jistý Evropan. Jakmile slunce zapadlo, rozprostřel si Arab koberec na zem a začal svou večerní modlitbu. „Co zde děláš?“ táže se Evropan. — „Modlím se.“ — „Ke komu?“ — „K Allahovi, k Bohu.“ Evropan se usmívá a praví: „Už jsi někdy Boha viděl?“ — „Ne.“ — „Už ses někdy dotkl Boha svýma rukama?“ — „Ne.“ — „Pak jsi blázen, když věříš v Boha, kterého jsi nikdy neviděl, neslyšel a svou rukou se nedotkl.“ — Arab neodpověděl. Ráno se východu slunce vyšel Evropan ze stanu. Pohlédl na vycházející slunce a pak se podíval na pískové závěje kolem stanu. Viděl tam stopy. Obrátil se k Arabovi a řekl: „Dnes ráno byl zde velbloud.“ — Arab si vzpomněl na večerní rozhovor a řekl pohotově: „A viděl jsi onoho velblouda?“ — „Ne.“ — „Dotkl ses rukou onoho velblouda?“ — „Ne.“ — „Pak jsi blázen, když věříš, že zde byl velbloud. Vždyť jsi jej ani neviděl ani ses ho rukou nedotkl.“ — „Neviděl jsem ho,“ odpověděl Evropan, „avšak zde v písku vidím jeho stopy.“ V tom okamžiku se vynořilo slunce na obzor v plné své orientální kráse. Arab pokynul rukou směrem k východu a řekl: „Zde vidíš stopy Stvořitelovy a proto můžeš vědět, že je Bůh.“ Jen „pošetilý říká v srdci svém: není Boha.“ (Ž. 13, 1.) Písmo svaté zřejmě klade kořen nevěry do zkaženého srdce, nikoli do rozumu. Člověk, který si přeje, aby Boha nebylo, říká, že Boha není. Člověku vzpurdě uslechtilému je Bůh takovou skutečností, jako vzduch, který dýchá a bez kterého by nemohl žít. Vědomí: je Bůh, není však jen pro nedělní a sváteční

povznesení myslí, je i pro vědní, šedivé dny našeho života. Věřit v Boha neznamená vzít prostě na vědomí, že je Bůh a pak jít dále svou cestou. Věřit v Boha znamená pamatovat na Něho v každém okamžiku života: při denním zaměstnání, při odpočinku a zábavě, vždy a všude. Je to tak samozřejmé! Vždyť od Něho jsme vyšli na svou životní pouť a k Němu se zase vracíme zpět. Ve shonu, chvatu a tempu současného života hrozí nebezpečí zapomenutí na JEDNO POTŘEBNÉ. Jak časovým heslem které od r. 1937 neonovým světlem začalo svítit do hlavní ulice amsterodamské: M Y S L E T E N A B O H A ! V lomozu světa povznášá myšlenky k Věčnému, Všemohoucímu, Všudypřítomnému. -Tšk.

Nesemilní! - Ze vzpomínek jednoho muže: „Jako hoch dostal jsem se do márnice. Tam ležel v otevřené rakvi mrtvý mladý muž a vedle rakve seděl stařec. Když jsem vešel, natáhl ruku směrem k rakvi a řekl: Podívej se sem dobře, malý chlapecku! . . . Podíval ses už dobře? On byl kdysi takový, jako ty a mohl se státí starým jako já. Nezachovával šesté přikázání Boží a tím zničil své zdraví a zahubil svůj mladý život . . . Chlapče, znáš desatero Božích přikázání? Napiš si šesté přikázání na krabici svých hraček, napiš si je na skříně se svými knihami, napiš si je na stůl, napiš si je na svoje lůžko! Drahý hochu, ohnivým písmem zapiš si šesté přikázání do svého srdce a nikdy nezapomeň co ti ukládá šesté přikázání, nikdy nezapomeň na to, co jsi tu dnes viděl a slyšel. Tomu co tu leží mrtvý, chtěl bych to přikázání dát na víko rakve, ale už je pozdě . . . „Pamatuj i ty v celém svém životě na šesté přikázání a vždy je zachovávej! -Tšk.

Nevíme dne ani hodiny. - „Dnes v noci jsem měla zvláštní návštěvu“. Vypravovala s úsměvem své kolegyni dočasně pensionovaná učitelka. „Představte si, ubohý Josífek, jemuž jsem častěji něco dala a který zemřel před půl rokem, přišel ve snu docela vážně k mé posteli a řekl mi: Paní učitelko, připravte se, musíte brzy přijít sem k nám . . . „Ten se ale trochu zmýlil“, řekla učitelka, „teď se cítím přece zase docela zdravá a po svátcích mám opět vyučovat.“ A co bylo za týden? Učitelka nebyla ve škole, byla z ní už jen chladná mrtvola. A kde byla její duše? Opravdu, nevíme dne ani hodiny. Buď připraven i ty! -Tšk.

Dítě apoštol. - Do druhé třídy obecné školy v jednom průmyslovém městě na Moravě chodilo zbožné a nadané děvče. Již v první třídě bylo u sv. přijímání a potom přistupovalo téměř denně ke stolu Páně. Na jejím vysvědčení jsou jen jedničky. Její učitelka ve druhé třídě měla nepěkný zvyk bráti jméno Boží nadarmo. Když opět a opět znesvěcovala jméno Boží, děvče se jednou hlásilo a oznámilo: „Prosím, paní učitelko, neříkejte pořád nadarmo jméno Boží. Je to urážka Pána Ježíše, když jej pořád voláte a nic mu nechcete říci.“ Učitelka se velmi rozhněvala a nechala děvče stát. Pak ještě v přestávce jí řekla, že se na ni zlobí. A děvče odpovědělo: „Nechť se raději zlobíte vy, než aby byl urážen Pán Ježíš. Budu raději pořád stát, jen když to už nebudete říkat.“ Učitelka, které se to stalo, sama to potom ve sborovně vyprávěla. Imponovalo jí nebojácné gesto dítěte — a ve škole už si dávala pak lepší pozor. -Tšk.

Vyznání víry v 1. třídě obecné školy. - Před náboženstvím je ve škole zmatek. Pan učitel zapomněl doma třídní knihu a z paměti ještě nevěděl, kteří jsou katolíci a mají zůstat na náboženství. Děti se rozpačitě dívají. Učitel se jich tázal, jakého jsou náboženství. Nemohl však z nich dostati rozumného slova. Ptal se jich, kam chodí rodiče do kostela. Děti odpovídají: „Tatínek chodí jen někdy . . . maminka také chodí . . . naši vůbec nechodí . . . ale chodí do kina.“ Byl z toho hroty chaos. „Jakého jsi vyznání, Martičko,“ táže se již netrpělivý učitel. „Já jsem katoličkou a katoličkou zůstanu až do smrti“, odpovídá statečná Martička. Opravdu krásné vyznání víry v 1. třídě obecné školy. Jak vypadá naše katolická hrdost a statečnost? -Tšk.

MODERNÍ PLAKÁTY. Na četných holandských nádražích lze viděti plakáty „Spolku proti zneužívání jména Božího“ s výstrahou: Věříš v přítomnost všemohoucího Boha; potom měj před ním úctu a nezneužívej zbytečně a bezmyšlenkovitě Jeho jména. Nevěříš-li v přítomnost všemohoucího Boha, pak nezneužívej také Jeho jména, neboť urážíš sám sebe a dáváš jiným pohoršení. Tšk.

ČERPEJ SÍLU ZE SV. PŘIJÍMÁNÍ! Tovární dělnice píše: „Jak těžko je dívce zachovat zde čistotu mravů! Mluvíme ze zkušenosti. Pracuji zde mezi muži. Jsem jako mezi vlky. Často mne lákají ke zlému. Kdybych nečerpala sílu z denního sv. přijímání, dávno by byla moje nevinnost pochována.“ Tšk.

PANNA PŘEČISTÁ — OCHRANA JISTÁ! „Byla jsem za války dva roky v totálním nasazení. Jsem studentka, ale byla jsem nasazena jako služebná v německé rodině. Mnozí se mnou tehdy jednali, jak se obyčejně se služebnou jedná. Ale udržela jsem se pevnou a statečnou. A vím, že mne zachránila a sílila jen Neposkvrněná Panna. Denně se k ní modlím o zachování sv. čistoty třikrát Ždravas a Pod ochranu Tvou . . ., jak nám kladl na srdce náš velebný pán v měšťance. Tenkrát jsem to ještě nechápala, proč se člověk musí tak obrnit, ale dnes už to vím. Z vlastní síly není možno, aby člověk neklesl v tom městském životě . . .“ Tšk.

Vinice.

DR. JOSEF HRONEK: NA KLÍNE MATEŘSKÉM — několik kapitol o rodné výchově (B. Rupp, Praha 1946, 85 stran, Kčs 45). Teprve nyní se nám dostává do rukou nová Hronkova knížka, která byla opravdu netrpělivě očekávána. Jestliže jsme se chtěli dovědět něco z psychologie dítěte, musili jsme se až dosud prokousávat tlustými pedopsychologiemi. Jestliže však jsme chtěli vložit do rukou rodičů spolehlivou knížku, která by jim ve výchově dětí byla bezpečným vodítkem, neměli jsme opravdu, po čem bychom sáhli. Jsou zde ovšem knihy, na př. knihy Dr. Fugnerové, které se zabývají dítětem velmi důkladně, avšak výhradně po tělesné stránce a projevy duševní pověštině jen registrují, aniž by vedly k hluboké výchovné snaze. Té pak je v Hronkově práci věnována veliká péče. S moderního hlediska chápe autor dítě jako celek, v němž hrají mocnou úlohu vlivy tělesné konstituce a dědičnosti a vykonávají veliký vliv na duševní dění. Další předností knihy je to, že ukazuje na nutnost, která se jeví čím dál tím výrazněji. Musíme svou pedagogiku postavit na základ nadpřirozený, opřít ji důkladně Písmem sv. a autentickými pravdou, nestačí jen aplikovat pozitivistickou pedagogiku „bez duše“. Čili, že je nutno vybudovat od základu jakousi theologii paedagogicu či catecheticu, což ovšem provést do důsledků a do všech podrobností bude asi úkol pro celou generaci pracovníků. Kniha je rozdělena do tří oddílů. První pojednává o rodné jako o přirozeném výchovném prostředí dítěte. Vází jeho důležitost s různých hledisk a konstatuje naléhavý úkol — vychovat rodiče k opravdové odpovědnosti za budoucí vývoj dítěte po povahové stránce. Druhý oddíl si všímá dítěte v jeho vývojových obdobích a zkoumá přirozenou povahu dítěte. Konečně nejdůležitější třetí oddíl hovoří o výchově dítěte a to nejprve po stránce tělesné a dále o výchově náboženské, mravní, intelektuální, estetické a společenské. Za nejdůležitější z nich pak považují onu opravdu podnětnou a k přemýšlení povzbuzující kapitolu o výchově náboženské. Myslím, že smím autora poprosit, aby tuto kapitolu zpracoval v celou knížku o náboženské rodné výchově předškolní s podrobnými návody k této výchově. Zkušenost mi stále potvrzuje, že dnešní mladí rodiče nemají většinou zlou vůli, ale dítě nábožensky vychovávat prostě nedovedou. A pro ty je tato kapitola tak cenná a myslím, že podrobné zpracování by bylo rovněž vítané. — Pro hlubší studium je připojen seznam důležitých literatury, obírající se dítětem. Celkem můžeme říci, že máme před sebou knihu, kterou bychom měli dát nebo alespoň doporučit všem mladým manželům. Je předností Ruppova nakladatelského počínání, že své edice obléká v tak krásná a vkusná roucha. -LP.

DR. ČENĚK TOMÍŠKO: DĚTSKÝM DUŠÍM (III. rozšířené vydání, Vyšehrad, 87 Kčs). Důkladný, pečlivě a vzorně propracovaný a hutný svazek promluvy pro dětské besídky a junácké oddíly. Autor rozvrhl celou knihu do čtyř částí:

od začátku školního roku do adventu, od adventu do postní doby, od doby postní do prázdnin a prázdniny. K těmto čtyřem částem jako dodatek připojil několik závěrečných promluv, zvláště určených těm, kdož opouštějí školu. Dr. Tomiško rozumí dětské duši a umí k dětem mluvit. Jasně, srozumitelně, prakticky a živě. Prokládá svá kázání velmi působivými příklady, jimiž se snaží rozvíjet v mladých srdcích lásku k Spasiteli a ochotu k oběti služby Bohu. Dnes, kdy velmi potřebujeme potřebu zřizování dětské besídky v každé farnosti, přichází Tomiškova kniha v novém rozšířeném vydání a na svou rozměrnost v poměrně levném ocenění velmi vhod. Neměla by chybět v knihovně žádného kněze, zvláště v knihovně katechetů. V acích pražské kurie byla tato kniha na výslovné přání J. Exc. nejdp. arcibiskupa doporučena všemu duchovenstvu. I my zde nemůžeme jinak, než toto poctivě a s velkou pečlivostí a láskou stvořené dílo svým čtenářům co nejvřeleji doporučit. VZ.

ADOLF PELIKÁN SJ: ŠTASTNÝ DOMOV NAD KOLÉBKOU (Velehrad, Olomouc, 75 Kčs.) Zkušený a rozvážný redaktor „Rozsévače“ podává zde ve vkusné úpravě velmi potřebnou knihu ženám. První pod názvem Manželka a hospodyně pojednává o manželství a o přínosu ženy pro štěstí a spokojenost manželského soužití, druhá Matka a vychovatelka hovoří o manželství a o správné výchově dítěte, třetí část Křesťanka a apoštolka je věnována duchovnímu životu ženy a jejímu apoštolátu mimo rodinu. Knězi dá kniha hojně materiálu k promluvám na kazatelně i v odbočkách Svazu katol. žen. PV.

DR. MARCO VEIRICH: KARDINÁL J. H. NEWMAN (Ed. Krystal, Olomouc, 16 Kčs.). Tato knížka vlastně byla určena k nedávnému newmanovskému jubileu, ale trochu se opozdila. Dr. Weirich tu na 80 stránkách přibližuje velkou osobnost anglického konvertity českému člověku. Zachycuje Newmanovu lidskou tvářnost, jeho úporné hledání pravdy, které ho odvádí od anglikánské církve do lůna Církve katolické. Hodně by bylo možno z této cesty Newmanovy použít k promluvám, v nichž musíme připomínat novodobým nedokrevným křesťánům jistotu pravdy, jak ji v Církvi máme a jak ji v ní našel i velký a neúnavný anglický hledač pravdy. VZ.

P o z n á m k y.

950. VÝROČÍ SMRTI SV. VOJTĚCHA je velkým závazkem všech Čechů i Slováků, neboť toto jubileum nesmíme minouti nevšímavě. Je naplněno tvůrčími podněty k duchovnímu posílení lidu naší vlasti. Nejdůstojnější episkopát celé republiky vzal za svůj návrh nejdůstojnějších slovenských biskupů a vyhlásuje letošek rokem svatovojtěšského jubilea. Nejdůstojnějšího pana arcibiskupa J. E. ThDr. Josefa Berana pověřil, aby se ujal organizace svatovojtěšského jubilea. V provádění tohoto úkolu ustanovil nejdůstojnější ordinarius pražský Přípravný výbor svatovojtěšského jubilea, jenž má kanceláře v Praze XIX. - Dejvicích, Sadová ul. č. 3. (Semínář). Přípravný výbor v nejkratší době rozešle podrobné informace o oslavách svatovojtěšského jubilea; prosí všechny ctitele sv. Vojtěcha, aby do té doby nečinili definitivních programů, případně, aby je sdělili kanceláři Přípravného výboru, jenž jim poslouží všemi svými silami a prostředky. Přípravný výbor svatovojtěšského jubilea uchystal též potřebné publikace. Přípravný výbor svatovojtěšského jubilea, Praha - XIX. - Dejvice, Sadová č. 3.

OPRAVA. V minulém čísle v poznámce o svatovojtěšském jubileu bylo mylně vytištěno, že od smrti sv. Vojtěcha uplynulo 1050 let, ač správně mělo být: 950 let.

ZE ZASLANÝCH DOPISŮ. - Že Logos je dílo jedinečné ve svém oboru reprezentující, pozhnané a jeho poslání že je takřka nedozírné důležitosti a významu, o tom už bylo napsáno dost, jednomyslně, a to také vidíme všichni. Ale

nebylo řečeno a také nevidíme všichni něco jiného ještě, totiž: úměrně k té neobvyčejné důležitosti Logosu, jehož cílem a okruhem působnosti je duševní prospěch v celé Republice, pocítují vdpp. redakce i připisovatelé právě proto i tolik neobvyčejně, těžké odpovědi před Bohem, a tu bych právě také chtěl položit otázku, případně i jemnou výčitku, nám všem: ponecháme je sobecky jen tak, budeme trhat ovoce se stromu bez jediného procenta naší spolupráce a nebudeme mít pocitu spoluodpovědnosti? Jestliže rodičům sešediví vlasy starostmi o děti, co řekneme teprve zde? Pořadatelé Logosu nemohou už více vypnout svou snad jistě nadlidskou námahu a obětavost, a i kdyby, platí zde stále slovo Kristovo: „Beze mne nemůžete ničeho učiniti!“ Kolik nejenom nejsvědomitějšího hlavo-lamu, práce a obětí neznámých, ale i Milosti Boží je k tomu tedy zapotřebí! Nejsme si vědomi mystického těla Kristova? Výzvu sv. Pavla ke Galatským (6, 2) „Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem Christi“ musíme si co nejplněji uvědomit a ve skutek uvést především my, kněží, jako svatou povinnost, a proto navrhuji: kdo může, ať pomáhá zasiláním dobře promyšlených, hodnotných příspěvků, ale všichni aspoň jednou za nějaký čas — kratší či delší podle možnosti — obětujeme celou mši sv. na vyprošení Milosti Ducha Svatého pro Logos, a to jednak Světla a Síly pro vdpp. redakci a přispěvatele, jednak Jeho po-zehnání pro čl. klerus a lid, aby dílo Logosu přineslo co nejhojnějšího ovoce. Aspoň tohle může udělat každý z nás bez rozdílu, nikdo nemůže mít výmluvy. Či snad by se našel kněz, který pochybuje o ceně mše sv.? Anebo uděláme pro spásu duší něco jen tehdy, když se nám napřed zaplatí? Kdo se uzavře tomuto návrhu? Nehlasujeme o něm a hned ho dělejme! Ne-li, pak Logos nemá takového významu anebo nám nezaleží na duších, ani na vlastni!

Jihoč. farář.

MY, pracovníci Evangelia, si stěžujeme na nezdar, ale proč jsme nechodili pilněji do školy, v které učí kázati věčné SLOVO? Proč jsme sami důkladně nečerpali slova z vroucího styku se svátostným Bohem? Bůh nemluvil skrze nás, to bylo to neštěstí. Potom se nedivme, že naše lidská řeč neměla výsledku . . . Měli jsme jen proto tak malý úspěch jakožto řečníci, misionáři, katecheti, učitelé, poněvadž na nás nebylo viděti vroucího spojení s Bohem.

J. B. Chautard.

PŘEDNÁŠKY, dobré knihy, křesťanský tisk i promluvy se musejí soustřeďovati kolem základního programu: organisovati apoštolát mezi lidem příkladem dobrých křesťanů, tak aby Ježíš Kristus opět žil mezi námi vůni svých ctností.

J. B. Chautard.

ČASTO se kněží dávají zaujmouti rozmanitými funkcemi a málo se věnují hlavní věci, aby si totiž vzdělali dosti vybraných duší pro velkou agitaci dobrym příkladem.

J. B. Chautard.

LIDSKÁ pomoc selhává. Pro Krista však není beznadějných případů. Pokud člověk žije, i kdyby byl vyvrhelem, rozežrán rakovinou zla, netvorem, nevzdá se Kristus námahy, aby jej zachránil. Kristus od nás nikdy neodvrací zrak.

P. de Greve: *Svět s kříže Kristova.*

Ó, PANE, jak my křesťané tě zneuznáváme! Co bude v onen den, když nás přijdeš soudit?

Sv. Terezie Ježíšova.

NA duši se nesmíme dívat jako na něco zatlačeného do kouta nebo uzavřeného, nýbrž jako na vnitřní svět, který obsahuje tolik a tak skvostných komnat: jest pak to odůvodněno, poněvadž v nitru duše jest komnata i pro Boha.

Sv. Terezie Ježíšova.

MY příliš milujeme sebe, máme mnoho chytrosti, abychom ze svých práv ně-čeho nepozbyli. Ach, jak veliký to blud! Pán popřej nám pro své milosrdenství světla, abychom neupadli v podobné temnoty.

Sv. Terezie Ježíšova.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní a pastoračn ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. března 1947 jako 3. číslo.

+ Dr. Leop. Prečan
arcibiskup olomoucký
metropolita moravský

*8. III. 1866 - † 2. III. 1947

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. DUBNA 1947. ČÍSLO 4.

Msgr. Dr. Josef Beran, arcibiskup pražský

Za arcibiskupem Dr. Leopoldem Prečanem

Je vždycky bolestné mluvit o člověku, jehož život pozemský byl přerušen závanem smrti. I když pokročilý věk přetvoří v dozrálý klas, jehož těžké hlavy přemírou zásluh sklánějí se k zemi. A čím upřímnější je náš poměr k zesnulému, tím bolestnější je loučení. — Nebyl jsem sice osobním přítelem arcibiskupa Prečana, ale vážil jsem si vždycky nesmírně vzácné jeho povahy a osobní styk s ním, pokud mi byl umožněn, po každé tuto vážnost jen posílil a utvrdil. — Rád bych zhodnotil jeho činnost jako člověka, jako kněze a jako arcibiskupa.

Nebývá dobře u nás duchovních odlišovati kněze od člověka. Kněžský charakter je tak trvale vtisknut do lidské naší přirozenosti, že ani kněžství nemůže být zdrojem domýšlivosti a nadlidské povýšenosti, ani lidská stránka stálou záminkou omluvy v ubohosti. Přesto právě tím více třeba oceniti i v knězi člověka, jestliže i kněžství u něho zdokonalilo lidskou přirozenost. A to platí o zesnulém arcibiskupu Prečanovi.

Byl i jako člověk osobností, jejíž vliv je značný a jejíž přitažlivost získává. Je známo o něm, že velmi často říkával: „Já s každým mluvím pěkně.“ A není to tak snadné, zejména ne v úřadě, jejíž zastával. Byl rozeným právníkem a proto měl jemný a odborně vytříbený cit pro právo a spravedlnost. Každé bezpráví a každá nespravedlnost se dotkla jeho ušlechtilé duše. Vše hned reagovalo, někdy až se bouřilo, ale přece „s každým mluvil pěkně,“ ne, aby měl ode všeho pokoj, nýbrž aby mírností získal ty, jimž bylo třeba pravdu říci, i když tato pravda se jim nelíbila. Tak jedná jen duše hluboká, hluboká proto, že je vyrovnaná. Ale to je cenná vlastnost na člověku, kterou musíme ocenit u v Pánu zesnulého. V úředním jednání i v soukromém styku vždy vlídný i usměvavý, tak jej znali i jeho posluchači

na fakultě cyrilometodějské, tak se s ním setkávali kolegové v úřadě i spolupracovníci v rozsáhlé činnosti mimoúřední, jež se vztahovala s takovým zápalem a zájmem na charitu a na snahy unionistické. Nepodceňujme ani při této práci lidskou stránku pracujícího. O mnoho připraví mnohdy nevychovanost a nevyrovnanost i jen v řádu přirozeném.

Jestliže jako člověk přinášel plnost kladu do své práce, zvýšil tento přínos ještě více svým kněžstvím. Účast na kněžství Kristově je darem, vyznamenáním, jehož si člověk nezasloužil a jehož ani po vysvěcení mnohdy není dost hoden. U vědomí toho musí kněz jak sám sebou, tak za pomoci nadpřirozena vyvíjet, vykonávat a někdy i obětovat vše, čeho vyžaduje poslání kněžské. Kéž by zesnulý našel v této kněžské uvědomělosti hojné následovníky! Zmínil jsem se o jeho činnosti charitativní a unionistické, víra je podkladem druhé, láska pak základem první. Pomoci lidské bídě, setřítí slzu z oka trpícího, nepozorovaně poskytnout podporu strádajícím, umožnit studia synkům nemajetným, poradit bloudícímu, povzbudit málomyslného... bylo by možno vyjmenovati všechny skutky tělesného i duchovního milosrdenství, všech se zúčastnil, ve všech se hleděl uplatnit. Ušlechtilá láska usměrňovala jeho lidství, nadpřirozená láska zkrašlovala jeho kněžství. A láska je závislá na víře. Nadšení, s jakým pracoval pro unionismus, bylo živeno láskou, ale udržováno vírou a i zde máme nový důkaz, že nelze v knězi kněžství odlučovat od lidství. Jako kněz ano, horlil pro unionismus, aby přispěl i svou hřivnou k uskutečnění onoho vroucího přání, jež náš Spasitel tak zdůrazňoval před svou smrtí ve své velekněžské modlitbě: Ut omnes unum sint — aby všichni jedno byli. Ale spolu s touto horlivostí náboženskou ožívala v něm i horlivost vlastenecká. Sušilovské vlastenectví neomezovalo se jen na úzký okruh vlasti, i Sušil chápal význam jednoty všech Slovanů a v prostředí provívaném duchem Sušilovým vyrostl i kněz Prečan. Stojanova dobrota a láska učinila z Velehradu sídlo lidového kultu apoštolů slovan-ských Svatého Cyrila a Metoděje, hluboká víra a láska Prečanova pomohla na Velehradě zhodnotit práci obou těchto velkých učitelů Slovanstva a tak vedle pastorační činnosti Metodovy obnovovala vědeckou průbojnost Cyrilovu. Bude jistě i nadále ochotným přímluvčím za dosažení snah unionistických, které neměly nikdy takového dějinného významu, jako v dobách našich, kdy Slovanstvo se hlásí slyšitelně ke svému úkolu a poslání v Evropě.

A jako arcibiskup jen dovršil činnost svoji kněžskou. Vždyť biskupské svěcení jest vyvrcholením apoštolské moci v duši Bohem vyvolené a Bohu zasvěcené. Dal autoritou i mocí úřadu svého jen větší váhu své práci, umožňoval nadanému kněžstvu vyšší studia. Arcibiskupské gymnasium v Kroměříži mohlo se chlubit řadou vynikajících kněží-profesorů, a to světských, ne řeholních kněží-profesorů. Fakulta Cyrilometodějská za jeho podpory získala mnoho jak úpravou zevní, tak i výběrem profesorů. Vědecké práce, vydá-

vané Maticí Cyrilometodějskou za jeho přispění, byly vždy cenným doplňkem theologické literatury české, pastorační kursy kněžstva, pořádané každoročně na Sv. Hostýně pod jeho záštitou, poskytovaly kněžím z duchovní správy náměty a povzbuzení k organizované práci na záchranu duší a umožnily soustavnou výchovu kněží i laiků pro cíle a výsledky Katol. Akce. Organizace olomoucké Charity bez jeho podpory nebyla by se dopracovala takových úspěchů.

Mohl by někdo namítnout, že vše to je vlastně povinností každého biskupa. Ano, povinností jistě, ale dle výsledků můžeme nejlépe posouditi, jak kdo plní tuto povinnost a výsledky jeho činnosti v arcidiecési olomoucké jsou značné, ba i když jistě nekonal všechno sám, i v tom nutno uznat zásluhu jeho a význam, že si dovedl najít, získat a udržet schopné pracovníky, kteří za jeho vedení prováděli to, co sám vykonati nemohl.

Nejsem sice oprávněn mluvit jménem kleru olomoucké arcidiecése, ale jsem přesvědčen, že veškeré duchovenstvo této arcidiecése bude se mnou souhlasit. Arcidiecése olomoucká musí být vděčna, velmi vděčna zesnulému, a jestliže ovoce jeho činnosti a práce z oblasti církevní se přeneslo v oblast národní, pak i národ, zejména lid na Morávě, bude jistě s vděčností vždy vzpomínat tohoto oddaného syna své země a důstojného nástupce „tatíčka Stojana.“ — Mohu-li ke konci připojit svou osobní vzpomínku, poznamenávám: Nedlouho po svém jmenování arcibiskupem byl jsem pozván k účasti na biskupských konferencích v Olomouci, jimž po smrti pana kardinála Kašpara vždy předsedal. Dojala mne hluboce upřímnost, s jakou mne přivítal a radost, s jakou mně přál ke jmenování. Obdivoval jsem tehdy nelíčeně jeho duševní svěžest. Tělo bylo sice již značně podlomené, ale duch žil a pracoval. Zas jeden důkaz jeho vyrovnanosti i po stránce přirozené a potvrzení, že vyspělý duch není výlučně vázán na křehkou schránku těla a lidskosti.

Nechť je nám všem jeho světlá památka vzpruhou, aby každý z nás zušlechtěním lidství stal se pevným článkem v řetěze spolupráce národní a státotvorné! Nechť jeho vzácný příklad zejména povzbudí nás kněze, abychom v duchu tradic Sušilových a Stojanových — a my kněží čeští připojujeme i Podlahových — věnovali vše nejlepší službám Církve i státu, národa a vlasti.

Kázání k chvále sv. Vojtěcha

Ladislav Vojkovský:

SVATOVOJTĚŠSKÉ TRIDUUM.

I. SVATÝ VOJTĚCH.

Život světce a biskupa katol. akce.

I. Svatý Vojtěch, život světce a biskupa katol. akce.

Úvod: 950. výročí smrti sv. Vojtěcha obrodí náš katol. život současný, jehož hlav. problémem jest zavedení katol. akce.

Stat: 1.) Katol. akce. Po vzoru sv. Vojtěcha světce má pevný základ:

- a) duch modlitby,
- b) duch pokory,
- c) láska k bližnímu,
- d) láska k Bohu a touha po dokonalosti.

2) Pracovníky v KA povzbuzuje sv. Vojtěch biskup:

- a) touha po duších,
- b) horlivost v plnění povinností,
- c) obětavost.

Závěr: Podle vzoru sv. Vojtěcha se posvěťme a dejme do práce v KA!

D r a z í v K r i s t u ! Říká se, že národ žije těmi ideály, z kterých vyrostl. Náš národ vyrostl ideály křesťanskými, kořeny svými hluboko vrostl v křesťanství — dějiny naše počínaje svatými věro-zvěsty slovanskými sv. Cyrilem a Methodem, svatým knížetem Václavem, sv. Vojtěchem tomu tak učí. Letos nám to zvláště připomíná 950. výročí smrti sv. biskupa Vojtěcha, které — na rozdíl od různých slavností světských vyznačených jedno nebo dvojciferným číslem — svědčí o tisícileté křesťanské tradici v našem národě. Proto také prohlásil náš pražský arcipastýř a nástupce sv. Vojtěcha tento rok (1947) za rok svatovojtěšský.

Má-li však být tato oslava sv. Vojtěcha opravdu projevem ž i v é tradice katolické, musíme se snažit obrodit myšlenkou svatovojtěšskou náš současný duchovní křesťanský život! Ohroda křesťanského života v našich zemích záleží — jak všichni víme a jak nám naši biskupové stále zdůrazňují — snad jedině na dokonalém vybudování katolické akce! Možno říci, že na dobré organizaci a provedení úkolů KA záleží, zda se vůbec v našem národě udrží ideály svatovojtěšské tradice . . .

Proto rozjímejme dnes o sv. Vojtěchu s v ě t c i a b i s k u p u k a t o l i c k é a k c e , a b y c h o m s e p o v z b u d i l i j e h o p ř í k l a d e m k v ě t š í l á s c e k B o h u a n e s m r t e l n ý m d u š í m !

I.

Co jest, drazí v Kristu, katolická akce? Vlastně to není v církvi nic nového — říká se však dnes, že je to o r g a n i s o v a n ý a p o š t o l á t l a i k ů za vedení Církve. Úkolem této akce t. j. činnosti v pravdě katolické jest podle slov sv. Otce Pia XI. „vy-

chovati armádu zdatných lidí, mužů i žen i mládeže, jimž není nic dražším, kteří nemají horoucnějšího přání, než mít účast na svatém poslání Círky v době, kdy se na druhé straně organisuje zlo." A právě pro tyto odhodlané moderní apoštoly může být nejlepším vzorem svatý Vojtěch, který měl velké pochopení pro apoštolskou činnost, jehož srdce zrovna hořelo pro katolickou akci — i když se snad tehdá o ní nemluvilo tolik, jako dnes.

Předně ukazuje sv. Vojtěch každému pevný základ, na němž musí být apoštolátní práce postavena. Kristus Pán kdysi hovořil o muži, který postavil dům svůj na písku — když pak přišla bouře a vítr se na dům obořil, padl, protože neměl základu. Jiný muž však postavil dům svůj na skále a když přišla bouře, dům zůstal pevně stát, protože měl pevné základy. To věděl svatý Vojtěch a proto postavil svůj apoštolát na pevných základech bohatého vnitřního života.

Obdivujeme u něho předně **d u c h a m o d l i t b y**. Jako jáhen byl přítomen v Praze, když umíral první biskup český Dětmár. Úzkost biskupova a obavy před soudem Božím, na němž bude skládati účty ze svého pastýř. úřadu v Čechách, mocně dojaly mladého jáhna. Téže noci posypal hlavu popelem, oblékl kající roucho a obcházaje kostely modlil se k Bohu! Modlitbě byl vůbec oddán, věnoval jí mnoho hodin denně jako biskup i jako člen řádu benediktinského, do něhož později vstoupil a který měl heslo: „Modli se a pracuj!“ Není tedy divu, že po smrti Dětmárově kníže Boleslav II. i shromážděný lid si přáli Vojtěcha za biskupa a volali: „Ty budeš naším biskupem chtěj nechtěj, ty znáš dobře otvírati cestu, která vede do vlasti nebeské!“

Podle tehdejších právních zvyklostí musel se odebrat do Italie, jednak aby tam byl posvěcen na biskupa, jednak aby byl císařem podáním berly a prstenu investován. A opět obdivujeme **d u c h a p o k o r y**, kterým se skví svatý služebník Boží. Nádhera císařského dvora nemá proň přitažlivosti, naopak, dává se nadchnout askesí a snahou po dokonalosti šířenými tehdejšími kláštery benediktinskými. Vrací se do Prahy jako biskup — ale ne ve skvělém průvodu, nýbrž bos, v šatě kajícím vystupuje na Hradčany do chrámu sv. Víta, aby ukázal, v jakém duchu bude vládnouti . . .

Láska Vojtěchova srdce k chudým byla veliká — **l á s k a k b l i ž n í m u**, o níž praví sv. apoštol Jan, že je naplněním zákona. Oba významní a nejstarší životopisci Vojtěchovi Jan Kanaparius a Bruno Kverfurtský se shodují v tom, že rozdával všechno, co měl. Denně prý dvanáct chudých u svého stolu hostil, kdysi dal chudé ženy svůj plášť, jindy — když všechno už rozdal — i polštář se svého lože. Žádnou práci nepohrdal, v klášterní kuchyni nejobyčejnější práce konal a nebál se svým průvodcům boty čistiti, on, jeden z nejučenějších mužů své doby, člen mocného rodu Slavníků a později zpovědník císaře Otty III.

Není divu, že toužil po dokonalosti stále větší a že jeho srdce hořící **l á s k o u k B o h u** zatoužilo po chudobě, čistotě a posluš-

nosti života řeholního. Splnilo se jeho přání. Když asi r. 988 odešel z vlasti, vedla jej touha srdce na místa, kde trpěl Spasitel, do Svaté země. Nedošel tam. Vstoupil v Římě na Aventinu do benediktinského kláštera a prožil tam v Římě nejkrásnější roky svého života. Jeho bratr Radim, který jej provázel, vstoupil do kláštera také. Do vlasti se vrátil s 12 benediktiny a založil jim klášter v Praze Břevnově. Také po svém druhém odchodu z vlasti žil v římském klášteře.

Sv. Vojtěch s větec vytvořil v sobě Krista, proměnil své srdce podle Srdce Ježíšova — a nemysleme, že neměl vášni a pokušení, které by mu v tom překážely! A to je také úkol pracovníka v katolické akci: postavit dům svůj t. j. svou apoštolátní činnost na pevné skále modlitby, pokory, snahy po dokonalosti, lásky k Bohu a bližnímu — zkrátka na pevném základě osobní snahy po svatosti. Krásně to zdůrazňuje Pius X.: „Jen tehdy, když Krista vytvoříme v sobě, budeme moci jej snáze nésti do rodin, do společnosti. Všichni ti, kdož se zasvěcují práci o rozkvět katolického hnutí, musí být katolíky dokonale spolehlivými, přesvědčenými o své víře . . . musejí se upřímně podřizovati Církvi, . . . musejí býti lidmi opravdové zbožnosti, mužných ctností, čistých mravů a života tak bezúhonného, že všem slouží za účinný příklad.“ Naše doba, drazí moji, má dosti slavných lidí, válečníků, politiků — aby se však obrodila v duchu Kristově, potřebuje dokonalých křesťanů, a nebojme se to říci, světců. Tyto světce může dát světu jen Církev katolická, jimi na prvním místě musí chtít se stát pracovníci katol. akce!

II.

Sledujme však dále životopis sv. Vojtěcha biskupa - apoštolata, abychom pochopili co je podstatou katol. akce a povzbuditi se k obětavému apoštolátu.

Co je to, drazí v Kristu, apoštolát? Řeknu to stručně: „získávání duší pro Krista!“ Podstatu apoštolátu katolického vyjadřuje na př. heslo sv. Karla Bor.: „Pane, dej mi duše, ostatní si ponech!“ Dobrý katolík to musí pochopit, jako dobrý člověk na př. pochopí, že má pomoci bližnímu. Slyší-li dobrý člověk volat „hoří“ — běží ihned hasit požár a jen cynik, sobec jde klidně dál po svém. Dnes — a nezakrývejme si tu skutečnost — tisíce vlašných katolíků hyne v těžkém hříchu a tisíce duší Bohu nepřátelských hyne na věky, kdo by tu mohl zůstat lhostejný?

Sv. Vojtěch je vzorem žhavé touhy po duších a tak i příkladem všem pracovníkům KA. Již jako chlapec toužil odejít kázat evangelium pohanům. Tuto touhu rozdmýchal misionář sv. Albert, který se vracel z východních končin z misionářských cest a zastavil se na Libici u otce Vojtěchova Slavníka. Celá rodina Slavníková s úctou jej hostila a poslouchala vypravování o dalekých zemích.

Sv. Vojtěch biskup měl být a chtěl být jistě v první řadě apoštolem vlastního národa! V této funkci ukázal velikou horlivost

v plnění povinností svého úřadu. Nestačil mu apoštolát dobrého příkladu, nýbrž snažil se ze všech sil napravit mravy našich předků odstraněním různých pohanských zvyků tvrdošijně se udržujících. Jednalo se o prodávání otroků, mnohoženství, krevní mstu, pohan. zvyky velmožů a jejich zasahování do práv Církve, znesvěcování dnů svátečních atd. Proti tomu rázně zakročoval — žel Bohu však s menším výsledkem. Snad v tom byla i jakási politika, když byl hlavou církevní v Čechách zvolen člen rodu Slavníkovců, ovládnutých prý dvě třetiny Čech, zatím co světskou vládu měli mít Přemyslovci; Slavníkovci měli však nepřátele hlavně mezi Vršovci a ti zvláště se stavěli sv. Vojtěchovi na odpor. Chápeme rozpaky horlivého apoštola, který se bál odpovědnosti a chtěl se vzdát biskupské moci na př. ve prospěch mnicha Křižana, bratra Boleslavova. Proto opouští Čechy po prvé a když se vrátil, opět porušení asyly Vršovci a stěží ženy cizoložné proti zákazu Vojtěchovu vypuzuje jej po druhé. Když se vrací po třetí, dovídá se na hranicích Čech, že jeho rod byl Vršovci vyvražděn. Přece však činnost sv. Vojtěcha v naší vlasti měla velké úspěchy hlavně proto, že k nám přivedl řád benediktinský.

Sv. Vojtěch byl apoštolem také okolních národů a zasneme nad velikou obětavostí, kterou ukazuje v hlásání slova Božího. Itálie, Francie, Německo, Uhry, Polsko, Prusko viděly sv. Votěcha, poslouchaly jeho slovo. Provázen družinou žáků pronikl do Uher a pokřtil knížete Geysa a jeho syna, pozdějšího krále sv. Štěpána. Hotov pro Krista i smrt podstoupiti, přistoupil před překvapeným pohan. lidem k pohanské soše s pochodní, spálil ji před očima všech nedbaje nebezpečí. Po zprávě o smutném osudu svých bratří obrátil se do Polska k Boleslavu Chrabrému. Tam složil prý starobyrou píseň k Bohorodičce, jako u nás zase se připisuje sv. Vojtěchu píseň „Hospodine pomiluj ny!“ Ač zdržován, nezůstal v Polsku, nýbrž odchází s družinou věrných dál na sever do Pobaltí a zpečetuje svou činnost apoštolskou smrtí mučednickou. Nedbá na rány a kamenování, kterým ho pohané vítali, nevrací se zpět . . . když pak vstoupil na posv. pohanské pole, jest přepaden a oštěpy probodán. Padá na vinici Páně dne 23. dubna r. 997. Jest zajímavé, že právě touto největší obětí nejvíce duší Kristu získal. Jméno mučedníka sv. Vojtěcha se neslo Evropou, jeho tělo bylo zlatem vykoupeno, v Hnězdně pochováno a nad hrobem zřízeno arcibiskupství, jehož se ujal bratr Vojtěchův Radim. Tak Poláci první žali užitek Vojtěchovy setby. R. 1039 bylo tělo přeneseno do Prahy, aby pod klenbou svatovítského dómu bylo trvalou zárukou mocné přímluvy a ochrany předního patrona země České.

Není drazí moji, žhavá touha Vojtěchova po duších, horlivost v plnění předsevzatých povinností i největší obětavost v získávání bližních pro Boha a tím pro věčné štěstí jejich, touha proniknout všechny obory života duchem Kristovy lásky tím nejlepším příkladem všem pracovníkům katolické akce?

Drazí v Kristu! Čechové litovali svých poklesků a zamilovali si sv. Vojtěcha, jako sv. Vojtěch miloval Čechy! Svědčí o tom četné sochy a kaple, kterými je značena cesta sv. Vojtěcha z Prahy přes Plzeňsko a Nepomucko. Pouto mezi národem českým a sv. Vojtěchem přetrháno nebylo — na přímluvu tohoto světce a patrona našeho posvěťme svoje srdce co nejvíc a pak na rozkaz nástupce sv. Vojtěcha, našeho arcipastýře, dejme se do pilné práce apoštolátní v Katol. akci. Pějeme v písni svatovojtěžské, aby nám dal Bůh „hojnost pokoj v naší zemi . . .” — kéž nám sv. Vojtěch vyprosí též hojnost milosti Boží a hodně zdaru v práci na záchraně duší a na rozšíření království Kristova v naší vlasti, amen.

II. SVATÝ VOJTĚCH.

Apoštol křesťanského rodinného života.

II. Svatý Vojtěch, apoštol křesť. rodinného života.

Úvod: Relikvie sv. Vojtěcha putuje po vlasti, připomíná apoštola křesť. rodiny. Stať: 1) Rodina, z které sv. Vojtěch vzešel, je příkladná (rodiče a děti).

- a) problém populace,
 - b) problém výchovy,
 - c) problém nedostatku kněžstva.
- 2) Snahy biskupa sv. Vojtěcha (manželé mezi sebou):
- a) svátostný charakter manž.
 - b) nerozlučitelnost,
 - c) plnění slibu manž. zvl. věrnosti.

Závěr: Tragedie rodiny Slavníků. Nechme se poučit sv. Vojtěchem.

D r a z í v K r i s t u ! 12. února letošního roku byl v chrámu svatovítském otevřen hrob sv. Vojtěcha, biskupa českého a mučedníka. Lebka byla odborníkem prohlédnuta a po zjištění pravosti uložena do zvl. schránky, relikviáře, aby se vydala na slavnou cestu po Čechách, počínaje rodnou Vojtěchovou Libicí a konče Prahou.

Co zamýšlíme tímto posmrtným putováním sv. Vojtěcha? Chceme jistě připomenout u příležitosti 950. výročí smrti tohoto slavného poutníka X. století všemu českému lidu vznešenou postavu i příklad sv. Vojtěcha — ne snad proto, aby k mnoha oslavám také s naší strany nějaká přibyla, nýbrž aby svatovojtěžské oslavy byly příležitostí k rozjímání a polepšení. Snad ke každé otázce, která nás trápí, ke každému problému, který musíme řešit v našem moderním životě národním i církevním, může sv. Vojtěch pronést otcovské slovo rady a povzbuzení.

Tak na př. jedním z nejdůležitějších našich problémů jest otázka větší populace, problém rodiny, výchovy dětí, manželského práva — i tu se můžeme učit od sv. Vojtěcha apoštola křesť. rodinného života, budeme-li uvažovat o povinnostech rodičů k dětem a rodičů k sobě navzájem s hlediska příkladu i učení našeho milého světce a patrona.

I.

Životopisec sv. Vojtěcha píše: „Vykvetl nachový květ vlastem českým, z rodičů velkých narodil se syn ještě větší, spanilý tělem, spanilejší duchem!” — Manželé vévoda Slavník a jeho manželka Střezislava měli 6 synů. Vojtěch se narodil asi r. 951. — Protože byl silný a zdravý, nepochybovalo se o jeho budoucí vojenské dráze. Ale chlapec onemocněl velmi vážně. Když si rodiče nevěděli pomoci, položili jej na oltář P. Marie v libickém kostelíku a slíbili, že jej odchovají pro stav duchovní, jestliže se uzdraví. Hoch se skutečně uzdravil.

Měl tedy sv. Vojtěch rodiče velmi zbožné a v pomoc Boží i P. Marie důvěřující. Měl však také dobrého učitele Slavníkem oddaného jménem Radlu, který sv. Vojtěcha vyučil základním věcem náboženství i umění literárního. Že pak mocný Slavník, ovládající tehdá valnou část Čech, byl přítelem Církve, svědčí návštěva biskupa sv. Adalberta na hradě Libici. Biskupovo vypravování o misijních cestách nadchlo snad desítiletého chlapce a když byl později poslán do slavné školy magdeburské, byl to opět přítel Slavníků sv. Adalbert, magdeburský biskup, který sv. Vojtěcha s radostí přijal do své ochrany a při birmování dal mu i své jméno „Adalbert.” Životopisci sv. Vojtěcha vypravují, jak již na studiích vynikal moudrostí a bezúhonným životem, i když se podle zvyku doby nevyhýbal různým chlapeckým kratochvílím.

Nezdá se vám, drazí moji, že by se rodina, z níž náš sv. patron vyrostl, mohla stát vzorem rodinám dnešním? V rodině Slavníků vládá duch křesťanský a právě tento křesťanský duch dával českým rodinám po staletí sílu a odolnost, aby náš národ byl přes všechny války, mory a bědy během staletí nás postihující zachován! Když se ostříhají větve zdravému stromu, vyraší znovu — náš národ byl také všelijak osekáván a ostříháván, protože však měl zdravé křesťanské rodiny, vyrostlo vždy nové zdravé plémě. Zdůrazňuji však „křesťanské rodiny!” A těch je zvl. v dnešní době velmi potřeba a zejména je nutno, aby byl podle zásad křesťanských upraven poměr mezi rodiči a dětmi!

Uvažujme na příklad o problému populace! V radiu, novinách, přednáškách se mluví o tom, že dosavadní systém 1 nebo 2 dětí v rodině nedostačuje k udržení národa. Nebude-li dětí víc, bude národ vymírat, a to víte, co znamená, jsme-li obklopeni národy velkými. Nejvyšší autority státní snaží se přimět rodiče k plnění povinností v tomto ohledu. Hledají se příčiny malé populace v sociálních poměrech, ale každý vidí, že v chudších poměrech bývá dětí víc než v bohatých. Slibují se peněžité podpory na děti, ale každý vidí, že to není účinný prostředek, protože žádné peníze nemohou dost zaplatit velkou péči a starost matky o dítě . . . zde jde o problém mravní. Zde nutno odstraňovat všeobecné hnotařské smýšlení lidu a těch rodičů, kteří nechtějí přinést oběti, nýbrž se snaží užít co nejvíce života — v čemž by jim ovšem větší počet dětí notně pře-

kázal. A kde je příčina hmotářského smýšlení dnešního člověka? Drazí moji, musili bychom postavit zde na pranýř právě ty neodpovědné živly, které kdysi volaly: „Pryč od Církvě, pryč od Boha, pryč s příkázáními, vyžijte se a užíjte, co můžete, však jsme jen jednou na světě!” Ano, drazí moji, protináboženský boj se ukázal jak bumerang, který se vrací na pachatele samého a zraňuje jej nyní na nejcitlivějším místě! Statistika učí, že právě zbožné rodiny mají více dětí. Je to přirozené, katoličtí rodiče totiž vědí, že mají odpovědnost před Bohem, který jim dal jakoby část své všemohoucnosti, aby dali Církvě i vlasti, zemi a jednou i nebi nové členy; že budou skládat učty, jak rozmnožili rodinu Boží. Vědí, že každé omezování nepřirozené a násilné bylo by těžkým hříchem kromě dobrovolné zdrženlivosti. Snad se to zdá nevěře bláznovství, ale věřte, drazí moji, statisíce nenarozených, jimž byl překažen vstup na světlo Boží, bude jednou na soudu Božím strašnou obžalobou našeho věku! Jen povznesení náboženské úrovně v našem národě a křesťanský duch v rodinách může zde pomoci.

Sv. Vojtěch ležící na oltáři P. Marie a obětovaný Bohu připomíná nám také, že rodiče mají povinnost děti v duchu křesťanském dobře v y c h o v á v a t a tak je Bohu zase dát, když je od Boha přijali.

Tato otázka by ovšem vyžadovala zvláštní úvahy. Dovolte alespoň několik srovnání: Rodiče vedou sv. Vojtěcha k Bohu, získávají mu nejlepší učitele, kladou v jeho duši pevné základy křesťanského svět. názoru, na němž by později stavěl svou dokonalost. A dnes? Kolik procent rodičů jde společně s dětmi na mši svatou a přijímá sv. svátosti, kolik se jich snaží, aby děti nečetly špatné knihy, ne navštěvovaly špatné filmy atd. A naše školy? Není v nich snad náboženství trpěno jako předmět zbytečný a poslední? Přiznejme si, drazí moji, bez urážky stavu učitelského, vždyť známe mnohé dobré i katolické učitele, že přece jen leckde za čin nejkulturnější se považuje nové vyhození křížů ze škol a za čin nejpokrokovější a nejmodernější úplné odstranění náboženské výchovy ze škol . . . a výsledky? Což jsou slepí, že je nevidí? Byla vyslána mládež na brigády. Octla se najednou sama na sebe odkázána a na svou mravní páteř. A znáte výsledek, na nějž musel bohužel sám pan prezident upozornit: jen část ukázala mravní pevnost a budiž jí vzdána za to čest. Mnohde však se projevila úžasná neuctivost a netaktnost mezi chlapci a děvčaty navzájem, náchylnost k opilství a hříchům proti VI. příkázání, množí se pohl. choroby atd. Byl jsem na jedné schůzi, kde řečník o tom mluvil. Přihlásil se jeden mladý muž a řekl: „Nás káráte? A jste vy starší lepší? Sami před svým prahem zametejte, protože jak vy jste nás vychovali, takové nás máte!” Drazí, moji, větší fiasko výchova t. zv. neutrální a vlastně beznáboženská utrpět nemohla. Opět se ptám: Jsou snad slepí, že to nevidí? Nestačí učit, musí se vychovávat! Je to povinností rodičů a je to povinností učitelů. Základem musí být desatero: V jednoho Boha věřití budeš, cti otce svého i matku svou, nesesmílníš, nepo-

kradeš, nepožádáš . . . na tomto pevném základě odpovědnosti před Bohem opět vyraší staré ctnosti, kterými se skvěla naše mládež: poctivost, rytířskost k druhému pohlaví, obětavost, střídmost. Řekněme pokorně „má vina, má největší vina“ a naučme se něco z vlastních chyb, postarejme se o křesť. výchovu našich dětí!

A třetí bolest . . . n e d o s t a t e k k n ě ž s t v a. Dva syny dal Slavník a matka Střezislava Církví. Upravili jim cestu k sv. kněžství tím, že kněžské povolání v nich pěstili. Sv. Vojtěch proslavil pak jako biskup a světec jejich jméno, druhý syn jménem Radim stal se arcibiskupem v polském Hnězdně na hrobě sv. Vojtěcha. Že tak učinili ne pod nátlakem rodičů, nýbrž dobrovolně, jest zřejmé. Také dnes volá vlast po dělnících Božích. Před léty, jak na př. vypravuje P. Vaněk ve své krásné knize „Vlaštovky se vracejí“ musel novokněz čekat třeba rok, než se uprázdnilo místo, kam by jej mohl jako kaplana biskup poslat — dnes jsou mnohé kostely prázdné a fary neobsazené, ba v pohraničí průměrně až 8 far musí jediný kněz spravovat. Opět jeden z důsledků protináboženských štvanic po I. svět. válce, kdy se na kněze a bohoslovce plivalo, opět důsledek náboženské vlažnosti v rodinách. Dnes náš národ poznává, že to katol. kněz nejlépe myslí s národem. Kněz byl buditelem národa v jeho nejhorších dobách, kněz katolický trpěl nedávno v konc. táboře s ostatními . . . dnes se to uznává, ale kněží je málo. Drazí katoličtí rodiče, modlíte se za své syny, aby alespoň jeden z nich se stal knězem? Máte odvahu dát Bohu všechny děti? Nutit ovšem nesmíte, ale Bohu zasvěcovat od malička a vést je svým příkladem, upravovat cestu . . . to můžete, ba to musíte! Vedte své děti k posvátným výšinám kněžství, na Vás, opakuji, hlavně na Vás to záleží, když Bůh dá svou milost.

II.

Ale nejen poměr rodičů k dětem, nýbrž i vzájemné s o u ž i t í m a n ž e l ů musí být vedeno pohnutkami křesťanskými.

Životopisy sv. Vojtěcha biskupa líčí, jak právě na tom hodně mu záleželo, aby pozdvihl úroveň manželství nedávno snad pokřtěných pohanů. Snažil se vymýtiti nejen krevní mstu, prodávání otroků a jiné pohan. zlořády, nýbrž i mnohoženství, sňatky mezi blíz. příbuznými, kruté manž. právo. Druhý odchod světcův z vlasti měl vlastně příčinu v tom, že nebyly jeho snahy v té věci pochopeny. Stalo se, že manželka jednoho z Vršovců byla nařknuta z cizoložství a měla být podle pohan. zvyku svým mužem sčata. Utekla se však do chrámů, používajíc tak církevního tehdy platného práva asyly. Byla pod ochranou biskupovou, který ji nesměl vydat, nýbrž měl naříditi vyšetření a uložit pokání. To učinil i sv. Vojtěch, ale Vršovci, kteří stejně Slavníkovce nenáviděli a později celý rod jejich vyvraždili, odtrhli ubohou ženu od oltáře, vyvlekli ji před kostel a sčali. Sv. Vojtěch vynesl nad odbojníky klatbu a odešel ze země. A tutéž snahu Církvě vidíme i dnes, aby byla uznána pravomoc církevní ve věcech manželských.

Církev předně zdůrazňuje v dnešní moderní době s v á t o s t n ý c h a r a k t e r křesťanského manželství. Proti nevěreckému názoru učí, že manželská smlouva není obyčejná smlouva mezi mužem a ženou, nýbrž dle slov sv. Pavla: „Svátost veliká, já však pravím v Kristu a Církvi!“ Církev v manželství viděla vždy něco víc než pouhou smlouvu za účelem společného života a ukojení žádostivosti, nýbrž Bohem ustanovený svazek Kristem na svátost povýšený, symbol spojení Církve s Kristem. Tomuto vznešenému a jedině správnému názoru ovšem naprosto odporuje pojetí sňatku civilního rozlučitelnou smlouvou uzavřeného před světským úřadem bez kněze a bez Církve.

S tím úzce souvisí otázka n e r o z l u č i t e l n o s t i manželství. Co by asi dnes řekl sv. Vojtěch národu, kdyby viděl ten velký počet manželství rozvedených a rozloučených? Kdyby viděl tisíce soudních sporů mezi manžely, na něž doplácí bohužel nejvíce ubohé jejich děti? Kristus jasně a závazně prohlásil: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ a jindy: „Každý, kdo propouští manželku svou a jinou bere, cizoloží a kdo propuštěnou od muže si bere, cizoloží . . . (Lk. 16). (U nás bylo dle mně dostupné statistiky v r. 1930 uzavřeno 136.987 sňatků, zásahů soudních bylo skoro 11.000, z toho 5.312 rozvodů a 5.697 rozluk). Církev je dobrá matka a ví, že někdy je nutný rozchod manželů, když by soužití bylo z různých důvodů i životu nebezpečné . . . ale rozluku, t. j. zrušení platné uzavřeného sňatku mezi pokřtěnými uznati nemůže a nesmí, jak pro slovo Kristovo, tak pro zhoubné následky, které má každé uvolnění základů, na nichž spočívá společnost. Je třeba, aby byl názor na manželství zušlechťen, rozluky zakázány nebo ztíženy co nejvíce, aby zákon světský na př. nepřipouštěl rozluku z příčin malicherných nebo prostě bez příčiny dle dohody manželů.

Je ovšem potřebí, aby manželé plnili slib, který si před Bohem dali. Je to krásný okamžik, kdy snoubenci, připravení sv. zpovědí a posílnění sv. přijímáním, poklekají před svatostánkem, vkládají si pravé ruce a odříkávají slib, ženich že bude zachovávat stálou věrnost a lásku manželskou, nevěsta věrnost, lásku i poslušnost manželskou, že se nikdy neopustí, ale že všechno dobré i zlé společně trpěti a snášeti budou . . . Je to zvláště v ě r n o s t, která jest základem manž. štěstí a právě porušení věrnosti bývá z 90 proc. příčinou ztroskotání tolika manželství moderních. Kdysi pohané trestali nevěru stětím, podle zákona Mojžíšova kamenováním. Kristus odpustil hříšné ženě a Církev odstranila poznenáhlu krutost, nevěra manž. však zůstává navždy těžkým hříchem proti IX. Božímu přikázání. Manželé, kteří mají tu nejlepší vůli žít podle zákona Božího, mají také nejlepší vzájemnou jistotu, že si zachovají věrnost manželskou. Jsme tu opět u stejného závěru: Protože se zákon Boží nezachovává, upadá i úroveň manželského soužití a množí se hřích nevěry. Obnovení skutečného křesťanského ducha v rodině jest jedinou možnou nápravou poměrů v moderních rodi-

nách panujících, neboť jen vědomí odpovědnosti před Bohem může být pevným základem věrného a šťastného spoluzití manželů, nikoliv pouze vzájemná sympatie, krása, přitažlivost, neboť „tvárnost tohoto světa pomíjí!“

Drazí v Kristu! Svatý Vojtěch se dožil tragedie rodiny Slavníkovců. Chtěl se již po druhé vrátit do vlasti, když tu na hranicích uslyšel smutnou zvěst, že Vršovci obklíčili hrad Libici, dobyli jej a nedbajíce práva asyly, kterého se bratři Vojtěchovi dovolávali, všechny porubali. Zůstal jen Vojtěch a Radim, oba duchovní. Než sv. Vojtěch přežil tuto ránu. Odebral se do Polska a později do Pruska, kde přijal od Boha korunu mučednickou. Na všechno se díval pod zorným úhlem věčnosti — věděl, že konečným úkolem manželů i dítek jest jednou shledati se společně v nebi u Boha! Toto vědomí obnovme v sobě i my! A zatím co jde sv. Vojtěch po 950 letech opět svou vlastí a přehlíží naše křesťanské, katolické rodiny, sami si odpovězte na otázku, zdali může být spokojen. Na mnohých místech v Čechách se ukazují kameny s vytisknutou šlépějí nebo kolenem sv. Vojtěcha, který prý se na tom místě modlil . . . Kéž sv. Vojtěch vyprosí nám na Bohu, aby zákon Boží byl hluboko vtištěn v našich srdcích, neboť tím zdravější, odolnější, početnější a šťastnější budou naše křesť. rodiny, čím více se budou řídit podle zákona Božího, který nám hlásal sv. biskup Vojtěch, apoštol křesťanského rodinného života, amen.

III. SVATÝ VOJTĚCH.

Jeho doba a doba naše.

III. Svatý Vojtěch, jeho doba a doba naše.

Úvod: Svatovojtěšský rok vybízí k srovnávání X a XX. století.

Staf: 1) V X. stol. boj křesťanství proti pohanství v Evropě.

V XX. stol. boj proti pohanství (misie) v celém světě.

2) V XX. stol. i boj proti novopohanství. Nacismus. Materialismus.

Sv. Vojtěch učí, jak bojovat:

a) zvýšením úrovně vědomostí.

b) zvýšením úrovně praktického života katolíků.

Závěr: Boj povede jistě k vítězství. Osudy sv. Vojtěcha po smrti.

Drazí v Kristu! U příležitosti letošního „svatovojtěšského roku“ bude jistě doba velikého světce sv. Vojtěcha srovnávána s dobou naší. Opravdu, dějepisec může najít hodně styčných bodů mezi X. stol. a stoletím XX., stoletím, kdy pronikalo křesťanství pohanskou Evropou a stoletím naším, kdy křesťanství sice proniká celý svět, ale současně musí se bránit útokům nevěry. Rozjímejme, drazí moji, o době sv. Vojtěcha, abychom tím lépe poznali dobu naši a úkoly, které máme splnit se stejným nadšením pro věc Boží, které měl sv. Vojtěch vzhledem k době své.

I.

V X. stol. vítězí křesťanství nad pohanstvím v celé Evropě. A nebylo to křesťanství, jak dnešní doba

bludně myslí, směs různých odštěpených církví a nábož. společností. Tehdá nebylo protestantů, evangelíků, českých bratří, adventistů, církve čsl. atd., nýbrž živé a pravé křesťanství katolické se šířilo celou Evropou a podmaňovalo si národy. Nemysleme si, že Církev katolická neměla překážek — tehdá byly to hlavně spory s panovníky, kteří si osobovali příliš mnoho práv i v Církvi — jisté však jest, že Církev katol. šíří světlo evangelia po celé Evropě, řada katol. misionářů proniká dál na sever i východ, aby získala nové a nové kmeny pohanské pro Kristovu víru. Když užijeme dnešního způsobu mluvy, tedy „pokrokové katolictví zatlačuje stále více reakční pohanství.“

Právě sv. Vojtěch jest jeden z misionářů, kteří e x t e n s i v n ě šíří evangelium po Evropě. Nestačí mu jeho diecése, rovnající se tehdy svou velikostí českému státu, touží dál. Podstatně přispěl k pokřtění národa maďarského, kam posílal věrozvěsty a který sám navštívil. Kolem roku 985 pokřtil knížete uherského Geysu a několik členů knížecího rodu, mezi nimi i syna knížete, pozdějšího krále sv. Štěpána. Legenda vypravuje, že nedaleko sídla knížete byla modla pohanská nad jiné znamenitá, kterou prý duchové zlí věštivali (sr. Ráček str. 49.). Zástupy lidu zdaleka se v jisté dny shromažďovaly, aby se jí klaněly. Když tedy veliké množství před modlou stálo, sv. Vojtěch udatný věrou a hotov pro Krista i smrt podstoupiti, přistoupil k soše, pochodeň rozžehl a modlu spálil, ani všichni silou Boží poděšení a udivení takovou opovázlivostí se neprotivili. Podobně směle si počíná u pohanských Prusů, kmenu to asi litevského, později poněmčeného. Z Gdanska, kam jej dal dovézt Boleslav Chrabrý, plavil se zátokou frižskou a vystoupil nedaleko dnešního Královce. Domorodci jej přivítali výhružkami a ranou veslem, ale sv. Vojtěch necouvá, dál do vnitrozemí kráčí. Později přišel k městu zv. Cholinum, jakmile však vystoupil na násep, byl přivítán kamením. Vrátil se tedy a vešel do lesa „Romovské pole“ zvaného, které bylo posvátné a kam křesťanu pod trestem smrti nebylo dovoleno vstoupiti. Tu pohané vedeni knězem Sikkou přepadli sv. Vojtěcha a probodali jej oštěpy. Touha rozšířit království Boží přesahovala hranice vlasti. Chtěl, aby naše vlast byla součástí veliké světové obce Boží, která byla od dob, kdy sv. Augustin napsal svůj spis „De civitate Dei,“ ideálem křesťanů a zvl. ideálem středověku.

Ve XX. století vítězí křesťanství nad pohanstvím v celém světě! Čína, Japonsko, Indie, Afrika, oceánské ostrovy stejně jako končiny věčného ledu a sněhu jsou frontami, na nichž křesťanství — a opět je to církev katolická — vede hrdinné boje s pohanstvím. Bůh žehná této vytrvalé práci, na níž mají podíl mnozí misionáři, tisíce řeholních sester i bratří a katechistů. Možno říci, že jednou bude naše století v tomto ohledu zvláště oceňováno, protože se zvl. dnes množí počet domorodého kněžstva a nové církevní obce staví se, abych tak řekl na vlastní

nohy, nejsou odkázány jen na bílé kněze příšle z Evropy. Abych jen několik cifer uvedl. Na př. v Ugandě v Africe, kde byl před 25 léty jediný černošský kněz, dnes je jich 183, v jiném kraji 45 atd., a co jest nejpotěšitelnější, mají mnoho práce. Jeden z těchto kněží podává průměrně 75.000 sv. přijímání ročně, což svědčí o bohatém duchovním životě černých křesťanů. A tak bych mohl pokračovat do nekonečna o díle katolických misí.

Není, drazí v Kristu, zapotřebí i nám ducha svatovojtěšského, nadnárodního, světového, universálního — zkrátka vpravdě katolického? Dobře vím, drazí moji, že se dostávám na půdu kluzkou a upozorňuji, aby si nikdo nedával otázky snad ve smyslu „buď Čech nebo katolík!“ Ne ta, drazí moji! Vlastenecký kněz básník Sušil zpívá: „Církev a vlast, dvě krásek spanilých, každá má mého srdce půl, každá má srdce moje celé!“ Protože jsem dobrý katolík, budu též dobrý Čech a budu milovat svou vlast, jako Kristus ji miloval. Nedokázali to nescetní kněží buditelé před I. svět. válkou od Balbína po spisovatele Baara? Nedokázali to četní kněží katolictví v této válce, když trpěli v konc. táborech i bojovali na frontách pro vlast spolu s ostatními? Jisté jest však, že nám často chybí zvláštní cítění s Církví. Musí nás přece naplňovat hrdostí myšlenka, že jsme členy světové Církve, po celém světě jednotné . . . ne nardarmo nám to připomněl sv. Otec během války překrásnou encyklikou, okružním listem „O mystickém těle Kristově!“ Jsme údové jednoho těla. „Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti!“ řekl Kristus. Jsme všichni katolíci ve světě roztroušení jedinou rodinou Boží. „A bude jeden ovčinec a jeden pastýř,“ řekl Kristus. Jak jinak, drazí moji bychom se pak dívali na naše místní problémy, jak docela jinak bychom pak chápali na př. včerejší i dnešní agitaci českoslov. církve, jak bychom jinak podporovali sv. misie a modlili se na úmysly apoštolátu modlitby a prospívali tím více nejen Církvi, nýbrž i vlasti. Hle, jak se podobá doba sv. Vojtěcha době naší, jak podobné jsou úkoly křesťanů dob minulých a dob našich . . .

II.

Jak jsem řekl již v úvodě, lze různým způsobem srovnávat dobu sv. Vojtěcha a dobu naší. Jako pokrokové katolické křesťanství zatlačovalo pohanství, tak se děje dodnes v katol. misích. Jest však jeden rozdíl. Dnes nám přibyla *r e a k c e n o v o p o h a n s k á*, mnohem nebezpečnější, světově organisovaná, vystupující pod různými jmény. Nedávno ještě jsme mohli dobře pozorovat na Německu, jak tam novopohanství nahrazovalo pojem zjevení Božího pojmem „šepotu krve a rasy,“ jak víra v Boha a pravdy křesťanské byla nahrazována vírou v národ, rasu a nacistické theorie, Spasitel světa Kristus Pán byl nahrazen jinými spasiteli a křesť. kříž se stal opět „bláznovstvím a pohoršením“ a nahrazen křížem lomeným. Výsledky jsme mohli pozorovat na zvěrstvech, která celý svět odsoudil. (Srov. enc. „S palčivou starostí“).

A nebojme se to přiznat — nebyl zničen duch novopohanství.

Předkládá se nám pod jiným jménem prý „v pokrokové formě“ takového či onakého m a t e r i a l i s m u, hmotařství, které zbožňuje slepou hmotu a nic nezná jiného než hmotu, nezná Boha, nesmrtelné duše, Spasitele Ježíše Krista. Všechno prý je hmota, která se stala postupným vývojem rostlinou, zvířetem i člověkem, takže také lidská společnost není prý ničím jiným než jedním z projevů a forem hmoty. (Srov. enc. Div. Red.). A všichni vidíme, že tyto názory se nám na různých místech a při různých příležitostech vnucují, náboženská vlažnost pak jim připravuje bohužel cestu. Jak bojovat proti tomu? Myslím, drazí v Kristu, že sv. Vojtěch — i když se sám s novopohan. názory v dnešní formě nesetkával — přece nám může poradit.

Předně pozorujeme u sv. Vojtěcha v jeho boji s tehdejšími pohanstvími velkou snahu pozdvihnout kulturní úroveň národa českého, rozmnožit vědomost i křesťanů. Století před ním přišli na Moravu věrozvěstové slovanští sv. Cyril a Methoděj s prvními slov. knihami napsanými slov., které oni vynalezli. Sv. Vojtěch zase zasazuje ránu pohanství r. 993. Pět let předtím se odebral do Itálie s úmyslem putovat do Sv. Země. Vstoupil však v Římě na Aventinu do kláštera benediktinského a prožil tam v přísné kázni dva nejkrásnější roky svého života. Snad spíše z důvodů církevně politických volá jej kníže Boleslav II. zpět a sv. Vojtěch na rozkaz papežův se vrací — béře s sebou při tom 12 řeholníků a zakládá jim klášter v Břevnově u Prahy. „Z toho svatého štěpu“ praví dějepisec „zasazeného do středu Čech, vypučelo přemnoho odnoží po celých Čechách, Moravě, Polsku i Uhrách a mladá česká církev měla v benediktinských kláštorech pevnou oporu.“ Heslem synů sv. Benedikta bylo: „Modli se a pracuj!“ — to nebyla „mnichů rota líná“ nýbrž družina Kristova, která pěla Bohu chválu dnem i nocí a současně jiní opět káceli lesy, vysoušeli bažiny, pěstovali orbu i řemesla, a hlavně byli učitelé národů, kláštery byly vlastně vysokými školami, kde se opisovaly knihy i antická literatura, spisovala se nová díla a vyučovalo množství žáků ve vzdělanosti křesťanské.

A dnes? S lítostí musíme vyznat, že úroveň náboženského vzdělání mnohých katolíků jest praubohá a rovná se vědomostem dětí z obecné školy a to mnohdy u lidí inteligentních, kteří zaujímají odpovědné postavení a měli by co říci v otázkách náboženských. Není to zjištění soukromé, vždyť i biskupové naši na to upozorňují (na př. nedávno ve svém listě zesnulý arcib. Prečan). Ano, jsou kraje, kde převážná část snoubenců před sňatkem ukazuje neznalost desatera, vyznání víry a 6 pravd základních, nedovede se již zpovídat a přijmout svátosti, natož pak odporovati námitkám a propagandě protináboženské. Nestačí již pouhé extenzivní rozšiřování Církve, je třeba jít současně do hloubky, intenzivně pracovat na prohloubení nábož. vědomostí. Mnozí katolíci, chvála Bohu, to již chápou a přednášky pořádané v městech i biblické hodiny čteně navštěvují,

starají se o nábož. vzdělání dětí a bojují o zachování i rozšíření výuky ve školách, odebírají náboženské časopisy a pilně slyší slovo Boží, kupují nedávno vydané Písmo svaté. Pamatujte na to, drazí moji, i vy. „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší!”

Dále věděl sv. Vojtěch, že nestačí jen prohlubování vědomostí, kultura rozumu, že musí i srdce hořet láskou ke Kristu a následovat svého Mistra. Chtěl, aby život křesťanů byl příkladný. Uskutečnil to sám u sebe. Když po smrti prvního biskupa českého Dětmara chodil po kostelích v kajícím rouchu a konal modlitby kající, to nebyla jen chvíle vzrušení psychologicky vysvětlitelná, nýbrž pochopení, že víra musí být živá. Když později jako biskup krácel na hrad bos a v kajícím rouchu, to opět nebylo jen jakési gesto, které konečně pohanům, ani neupevněným křesťanům imponovat nemohlo, nýbrž projev osobní snahy po dokonalosti a příslib do budoucnosti, že o dokonalé následování Krista bude pracovat i u svých věřících. (Konečně o tom jsme již rozjímali nedávno . . . kázání č. I.). Podobně i nesčetné skutky lásky k bližnímu plynuly z živé víry sv. Vojtěcha. Příkladný život jeho byl nejlepším kázáním.

Živé, to jest skutky projevované, prožívané víry jest zapotřebí i dnes. Řekl nám to nedávno sv. Otec Pius XII. (23. I. 1947 ženským sdružením): „V nábož. krisi naší doby snad nejtěžší, kterou lidstvo prošlo od počátků křesťanství, nestačí rozumové a vědecké vykládání pravd víry, jakkoliv účinné může býti a ve skutečnosti jest. A stejně by nemohla stačiti ona víra křesťanského života, příliš často tak skrovná, jež by se skládala z pouhých zvykových konvencí. Dnes je třeba křesťanství prožívaného v jeho plnosti a to s vytrvalou stálostí. Je třeba smělé, statečné družiny těch — mužů i žen — kteří, žijíce uprostřed světa, jsou v každém okamžiku připraveni bojovat pro svou víru, za zákon Boží, za Krista, s očima upřenými na Něho jako na svůj vzor a svého Mistra v práci apoštolátní.” Může být, drazí moji, slova důraznějšího a jasnějšího nad toto slovo našeho Velekněze? Ano, dnes spočívá tíha boje s novopohanstvím a otázka existence křesťanství — jako tomu bylo vždycky — ne na nějakých křesť. sektách, nýbrž pouze na Církvi Kristově, Církvi katolické. V Církvi pak spočívá všechno ne na katolicích matrikových, zvykových a věčně ustrašených, nýbrž na katolicích praktických, kteří se myslí se svým duchovním životem opravdu vážně, kteří se očišťují svátostí pokání a posilují častou Nejsv. Svátostí Oltářní a sdružují se pro apoštolskou práci v orgánech katol. akce. — A bude-li třeba ochotných i trpět pro svou víru — snad i padnout „v podobě kříže” jak to krásně napsal životopisec sv. Vojtěcha: „padl v podobě kříže!” Což neumírali ještě nedávno mexičtí mučedníci rozpínající ruce do podoby kříže a volající: „Ať žije Kristus král!”

Drazí v Kristu, hleďte, kam nás zavedlo rozjímání o době svatého Vojtěcha a době naší. Dá se to vše vyjádřit krátce: Jako v době

sv. Vojtěcha bylo smyslem doby bojovat ne mečem nýbrž duchem proti pohanství i novopohanství slovem i skutkem, poučováním i ctnostným, příkladným životem. Antikrist má zbraň lži a násilí — my máme zbraně lepší a slib pomoci od Ježíše Krista. Podlehnout není možno, neboť i dočasný neúspěch obrátí se v úspěch . . . Sv. Vojtěch také zdánlivě prohrál, když zahynul daleko od vlasti, ale jeho smrt právě přinesla nejhojnější ovoce. Sklízeli je bratři Poláci, kteří tělo jeho zlatem vyvážili a vykoupili, ve Hnězdně uložili a arcibiskupství nad jeho hrobem zřídili. Tehdá to bylo něco velmi významného v životě národa Polského. Češi později jako největší kořist a poklad z Polska svaté ostatky Vojtěchovy do Prahy přenesli, ve chrámu svatovítském uložili a my po 950 létech můžeme je uctívat. Bude nad nimi letos zbudován skvělý náhrobek. Kéž zůstanou ostatky sv. biskupa Vojtěcha, patrona a ochránce země české nejen připomínkou slavné a katolické minulosti našeho národa, nýbrž i příslibem a zárukou nových vítězství katolické víry v šťastné budoucnosti, amen.

Š. H u d e c :

SV. VOJTECH, ŽIVOT SVĚTCA A BISKUPA KATOLÍCKEJ AKCIE.

Často čítame a počúvame, že je treba obnoviť svet. Myslím, že oprávnené sa ozýva Kristov rozkaz—: „Idte a učte všetky národy“, ktorý keď sa plní a prijme, tak sa vybuduje obnova. Ako keby znovu zavznel ponad svet prvý rozkaz Pánov: „Bud!“ — ktorý sa obnovuje so dňa na deň, bude a je všetko, čo len jestvuje, a práve tak už dva tisíc rokov daný rozkaz apoštolom sa rozmnožuje a jestvuje, lebo vyučuje sa na celom svete.

Cirkev stojí na Petrovej skale s Kristovým slovom na ústach, s božou láskou v srdci, so stopami rán od úderov v krvácajúcom tele vystiera svoje žehnajúce ramená ponad svet a do srdc svojich vojakov vštepuje znovu a znovu príkaz — „Idte a učte . . .!“ slovom a skutkom, trpezlivosťou, dobrým príkladom, nadovšetko ale s láskou, bez ktorej všetky úsilia sú márne.

Cirkev svätá nám ukazuje vzorného vojaka Kristovho, ktorý je nám všetkým vzorom lásky k Bohu, národu a vlasti. Vidíme tohto muža svätého a umučeného, ktorý plnil príkaz Pánov a kto ním je? Je to svätý Vojtech.

Veľmi nášmu poučeniu poslúži, keď si povieme niečo

a) zo života sv. Vojtecha a z jeho biskupskej činnosti, ktorá je

b) zrkadlom Katolíckej akcie.

a) Život sv. Vojtecha: Sv. Vojtech bol rodom Čech. Narodil sa roku 956. Pochádzal zo slávneho rodu Slávníkov-kniežaťa Libického. Jeho matka Strezyslava bola bohabojná a dobro-

srdečná, preto ju ľud menoval matkou chudobných. Rodičia mali 7 synov. Prvý z nich bol Vojtech. Otec chcel mať zo svojho prvorodeného syna vojaka a preto jeho žiadosťou bolo, aby dostal pri krste meno Vojtech, ktoré značilo, že bude útechou vojska. V detstve malý Vojtech ťažko ochorel, a zdálo sa, že zomrie. Matka vzala ťažko choré dieťa, položila ho na oltár Matky Božej, prosiac ju, ako uzdravenie chorých, aby zachránila život jej prvého syna, jej miláčka. Učinila sľub, že keď vyzdravie, svojho syna venuje Bohu a službe svätej Cirkvi. Modlitba matkina bola vypočutá a malý Vojtech zostal pri živote. Zbožná matka starala sa s veľkou opaterou o svoje dieťa. Takto malý Vojtech získal v rodičovskom dome ducha zbožnosti a silného presvedčenia náboženského.

Neskoršie stal sa vychovávateľom a učiteľom mladého Vojtecha výtečný kňaz Radla. V naukách viery a ostatných sa v štúdiu zdokonalil a preto si Vojtech oblúbil svojho učiteľa, ktorého neskor si vzal za pomocníka k apoštolským cestám a prácam.

Potom odišiel študovať teológiu do Magdeburku, kde študoval desať rokov pod dohľadom tamojšieho arcibiskupa Adalberta, ktorý si ho veľmi oblúbil, takže ho po svojom mene oslovoval. Tak pri birmovke dostal Vojtech i meno Adalbert. Po skončení teológie roku 981 bol vysvätený za kňaza a vrátil sa do Prahy, kde vtedajším prvým biskupom bol saský mních Detmar. Roku 984 po smrti biskupa Detmara hoc i proti svojej voli bol jednohlasne zvolený za pražského biskupa ako 28 ročný. Od mohučského arcibiskupa bol i vysvätený.

Tento mladý biskup bol ozdobený krásnymi ctnosťami ducha i srdca. Vynikal učenosťou, hlbokou vierou, zbožnosťou, apoštolskou horlivosťou a obetavosťou. Bol opravdivým vojakom Kristovým. Všade horlivo pôsobil. Ale stála túha stať sa misionárom, ho prinútila opustiť biskupský stolec. Odišiel do Uhier hlásať kresťanstvo pohanským Maďarom. Jeho apoštolskú horlivosť a neúnavnú prácu sprevádzalo požehnanie Božie, lebo pokrstil syna kniežaťa Gejzu: Štefana, ktorý sa stal zbožným kráľom Uhorska.

Keď skončil svoju misijnú činnosť medzi Maďarmi, vybral sa na misie ku Poliakom. Cestou navštívil i Slovensko. Na východe, kde sú poľsko-slovenské hranice, v šarišských horách pri Gaboltove si odpočinul so svojimi učeníkmi. Bolo to pri pramienkoch liečivých vôd, kam ho dobré slovenské duše sprevádzaly. Túto pamiatku podnes uctieva pútnické miesto v Gaboltove, aby zachovalo poklad viery, ktorý niesol sv. Vojtech.

Praha veľmi počítavala neprítomnosť horlivého pastiera a preto prichádzali často za ním do Poľska poslovia z Prahy, aby sa vrátil a zaujal biskupský stolec. Na ich prosenie prišiel do Prahy. Sv. Vojtech horlivo s božou pomocou spravoval svoj pastierský úrad, takže se stal nedosažitelným vzorom všetkým svojim nástupcom. Svojou dušpastierskou prácou získal duše a odstránil v Čechách zvyšky bývalého pohanstva. Avšak jeho snahy kde — tu sa stre-

távaly doma s odporom a keď ho Česi nechceli poslúchať, tak sa s nimi rozlúčil a odišiel do Ríma. Tu roku 988 vstúpil do rehole sv. Benedika, kde v kláštornom zátíší v modlitbách a v pôstoch prežil štyri roky. Nikto z rehol'ných bratov ani netušil, že ponížený brat Adalbert bol biskupom a synom kniežacieho rodu. Všetky práce každého druhu ochotne vykonával. I do Ríma prišlo posolstvo z Čiech a volalo ho domov. Pápež vyhovel poslom Čechov a poslal sv. Vojtecha späť, ale dal poslom podmienku: Ak ho budete poslúchať, zostane u vás. Ak nie, pôjde inde hlásať evanjelium. Keď odchádzal z Ríma, vzal si so sebou niekoľkých rehol'ných bratov. Pešky došli na české kraje a odtiaľ odkázal do Prahy, či ho budú poslúchať Pražania ako svojho arcipastiera. Dostal odpoveď, že nepotrebujú takého prísneho mravokárcu. Tu sa tiež dozvedel, že rod Vršovcov vyvraždil celú jeho rodinu Slávníkovcov, hrady popálil a vyplienil. Na to odobral sa svätý Vojtech na misijnú cestu do Poľska a Pruska, aby tam radšej zomrel medzi pohanmi ako mučeník Kristov, ako by mal padnúť rukou kata rodného brata. Spreádzali ho jeho brat Radim a kňaz Benedik. Poľský kráľ Boleslav dal mu na ochranu 30 vojakov, ale tých on poslal nazad. Svätý Vojtech všade s veľkým úspechom kázal evanjelium Pána Ježiša. Tým proti sebe popudil pohanských kňazov, ktorí ho v konaní jeho apoštolskej práce zavraždili 23. apríla 997. Prohodnutý kopiou a mnohými šípami klesnul misijný apoštol na zem, aby odovzdal svoju krásnu dušu Pánovi, kde ho očakávala hojná odmena. Mŕtve telo sv. Vojtecha slávnostne bolo odvezené do Gnezde. Tu mnohými zázrakmi Boh oslávil jeho hrob. Z pozostatkov jeho utrápeného tela dostaly sa čiastky do Prahy, čiastky do Ríma a pred niekoľkými rokmi i do káplnky Sedem-bolestnej Panny Márie, ktorá je v Spolku sv. Vojtecha v Trnave.

b) Sv. Vojtech bol biskupom Katolíckej akcie: Z jeho života poznáme, vidíme a súdime, že bol v plnom slova smysle apoštolom-biskupom Katolíckej akcie. Mýlil by sa ten, kto by tvrdil, že vtedy nepoznali Kat. akciu. A čo je Kat. akcia? Je to niečo nového? Je, aj nie, ako to chápeme. Je to vlastne pastorácia nesmrteľných duší podľa rozkazu Ježiša Krista. No a pastorácia bola vždy. Konal ju sám Pán Ježiš, apoštoli a tak i svätý Vojtech, ktorý sa stal mučeníkom Katolíckej akcie. Sám sv. Otec Pius XI. povedal: „Cieľom katolíckej akcie je naplniť duše najčistejším duchom Ježiša Krista pod vedením posvätených pastierov, — na mysl majúce pomery prítomnej doby — a to tak u jednotlivcov ako i v celej ľudskej spoločnosti.“ Katolícka akcia vskutku nie je nič iného ako pastorácia duší prispôsobená k súčasnej dobe a ku všetkému, čo s ňou súvisí.

Svätý Vojtech plnil v celom svojom živote slová sv. Písma: „Aby rozniesol meno Pánovo medzi pohanmi a kráľmi“ (oSkutky apoš. 9, 15.) Týmto duchom byly preniknuté myšlienky, slová a skutky veľkého biskupa Katolíckej akcie svätého Vojtecha. Hlásal neú-

navne slovo Božie, vyučoval ľud, vysluhoval sväté sviatosti. Vie-
dol a vychovával dietky, dospelú mládež, rodinu i spoločnosť, aby
všetkých získal Kristovi. A to je apoštolát Katolíckej akcie či v-
prvých dobách kresťanských alebo v terajších. Svätý Vojtech či
bol mladíkom, kňazom, biskupom, mníchom alebo misionárom,
vždy mal pred očami dušu svoju i blížneho, aby patrila Bohu.

Skutočne svätý Vojtech bol vo svojej dobe tým, čím v dnešnej
svätý Ján Bosco. Smele môžeme heslo Boscovo: „Daj mi duše,
ostatné si ponechaj” vzťahovať i na biskupa svätého Vojtecha. Kto
pozná život sv. Vojtecha, ten má jasný obraz, že o nič iného nešlo
tomu hrdinovi svojej doby, jedine len o to, aby čím viacej duší zís-
kal pre ovčinec Kristov. Preto môžeme činnosť tohto biskupa na-
zvať „lovením duší”, aby nezahynuly, ale mali život večný. Pre
túto prácu na ratovanie duší nepoznal odpočinku, obetí, ba neodra-
dila ho ani mučenícka smrť.

A tak sa stal svätý Vojtech bojovníkom Katolíckej akcie, ako
to uvádza svätý Ján — apoštol: Z náboženskej obce vás vylúčia,
áno prichádza hodina, že každý, kto vás zabije, bude si myslieť, že
koná službu Bohu (Ján 16, 2). Takto to bolo i so svätým Vojtechom,
vylúčili ho, ba medzi svojich prišiel a neprijali ho. Predstavte si tú
jeho bolesť a trpkosť, ale neprestal v Katolíckej činnosti.

Podme ďalej a vidme svätého Vojtecha v činnosti katolíckeho-
hrdinu podľa slov Svätého Matúša (10, 16 — 18). „Hľ'a, posielam
vás ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní ako hady a prostí,
ako holuby. Ale chráňte sa ľudí! Lebo vydajú vás súdom a budú
vás bičovať po svojich synagogách, i pred vladárom a kráľ'ov budú
vás vláčiť pre mňa, aby ste pred nimi a pred pohanmi svedčili.”

Takto predvídal a predpovedal Spasiteľ' budúcnosť svojím apoš-
tolom, biskupom, kňazom a všetkým priekopníkom Katolíckej
činnosti. Budú nenávidení, prenasledovaní, súdení a zabíjaní. To
je pravá známka apoštola katolíckej činnosti.

Keď si teraz spomíname na mučenícku smrť sv. Vojtecha a na-
zvaný je tento rok svätovojtešským, pousilujme sa všetci do jed-
ného, aby odkaz a duch sv. Vojtecha žil v našom súkromnom i ve-
rejnóm živote. Často prizvukujeme, že mravná veľkosť človeka sa
hodnotí podľa obetí, prinesených pre všeobecné dobro. Nechýba
nám ľudí, ktorí majú plné ústa mohutných slôv a hlasného nad-
šenia, ktorí ale hneď ujdu, keď sa od nich žiada veľká a drahá obeta.
Dňa 23. apríla je tomu 950 rokov, čo zomrel mučeníckou smrťou
sv. Vojtech a predsa dosiaľ' žije medzi nami svojím hrdinským
príkladom a svojou veľkou láskou: „Väčšiu lásku nikto nemá, ako
ten, kto obetuje svoj život za svojich priateľ'ov.” Žiadna obeť nie
je zbytočná. Obete sv. Vojtecha prinášajú požehnanie Božie vlasti
a všetkým tým, ktorí jeho pamiatku ctia.

Sopnime častejšie tento rok svoje ruky s prosbou k sv. Vojtechovi
aby sme zostali i my silní vo viere. Ovšem nesmieme pri tom zostať,
ale vieru, ktorú sme pri svätom krste dostali, v škole a v kostole

naučili, musíme si ju zachovať a podľa nej žiť. To je odkaz sv. Vojtecha! Tento nás zavazuje a žiada od nás bezpodmienečne, že nielen v kostole máme vyznávať svoju vieru a v súkromnom živote, ale všade i v továrňach, v baniach, v parlamente atď.

Slovenskí katolíci pod ochranou sv. Vojtecha a pod jeho menom majú založený mohutný spolok na rozšírenie slovenských katolíckych kníh a časopisov. Vďaka sv. Vojtechovi za jeho ochranu a prímluvu, lebo spolok vzrastá pri všetkých prekážkach a obetiach. Konečne keď tieto vývody nás nepohnú k vyznávaniu a žitiu podľa svätej viery katolíckej, spomeňme si na výstrahu, že nielen jednotlivci, ale celé národy zahynuly, ktoré odmietly pravú vieru v živého a všemohúceho Boha. Spamätajme sa a prosme Boha o milosť a slútovanie, aby previnenia odpustil spáchané v našom štáte proti viere a na prímluvu svätého Vojtecha, mučeníka a biskupa, ráčil nás posilniť vo viere a tak nasledovať jeho príklady v katolíckej akcii. Týmto zaistíme netušený rozmach v časnom blahobyte a zaručíme si stálu Božiu ochranu a prístup do neba. Amen.

II. neděle po velikonocích

P. V á c l a v Z i m a :

PASTÝŘ DOBRÝ.

- I. Ježíš je dobrý pastýř
- II. a) živí svým Tělem a krví naše duše
- b) chrání jednotu svého stáde
- c) zachraňuje bloudící a odpadlé duše
- III. Shrnutí.

Drazí v Kristu! Často jste viděli zajisté obrázek Pána Ježíše jako dobrého pastýře. Jednou obrázek představoval našeho Spasitele, jak nese ztracenou a nalezenou ovečku na rameni; jindy zase, jak pomáhá ovečce, která uvázla v trní; jak sedí uprostřed stádečka ovcí, které se k němu vinou a jež on láskyplně hladí. Pastýř dobrý! Tím jest náš Spasitel a pastýřem dobrým chce nám býti stále. Obraz Pána Ježíše jako dobrého pastýře můžeme nalézt i na stěnách starokřesťanských katakomb, oněch podzemních chodeb v Římě, do nichž se uchýlovali první křesťané za časů krutých pronásledování římskými císaři a kde pochovávali své hrdinné mučedníky. Tento obraz dobrého pastýře má své početí v slovech, která o sobě sám Pán Ježíš pronesl a jež jsme slyšeli právě před chvílí z evangelia dnešní neděle: „Já jsem pastýř dobrý a znám své a znají mě moje, jako mě zná Otec i já znám Otce; a život svůj dávám za ovce své.“ Spasitel mohl říci tato slova, protože skutečně dal svému stádečku všecko, dal za ně i život. Což ještě nemáme hluboko v duši poukrytý smutek posledního Velkého Pátku, kdy jsme si zde při krásných a dojemných obřadech připomínali smrt Páně na kříži, kterou pod-

stoupil 'pro nás? Pro své 'ovečky, pro 'nesmrtelné duše, stvořené k Božímu obrazu a povoláné k věčnému životu, se obětoval, aby je vyprostil z trní hříchu, v němž uvázly vinou prvního člověka; za své ovečky, za naše duše, dal svůj život. Ano, víme to všichni dobře a zakoušíme až v hloubi srdce sladké to vědomí, že nás Spasitel je pastýř dobrý. Co však, draží, dělá dobrý pastýř?

Především se stará, aby jeho ovce netrpěly hladem, aby byly nasyceny. Proto je pravidelně a pečlivě vodí na pastvu. Tak se dobrý pastýř Ježíš pečlivě stará i o naše duše, jež jsou jeho ovce. Stará se o ně, aby netrpěly hladem. Jeho starostlivost, péče a láska je tak nadměrná, že sám sebe nám dává za pokrm ve svatém přijímání, aby tak naše duše posvěcoval a živil k věčnému životu. „Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nebude lačnět, a kdo věří ve mne, nebude žízniť nikdy.“ (Jan, 6, 35.) Tak sám řekl a vy, kdož chodíte k sv. přijímání pravidelně, jistě jste pravdivost těchto božských slov na sobě zakusili. Řekl mi jednou jeden starý muž, který se velmi dlouho odlučoval od Stolu Páně a na konec přece si tam cestičku našel: „Žil jsem vždycky, i před tím, než jsem počal chodit pravidelně k sv. přijímání, jistým duchovním životem. Nezapomněl jsem skoro nic, co si člověk může přisvojit z tak zvaných kulturních požitků. Spolykal jsem spoustu knih, naplnil jsem svůj byt kupou obrazů předních mistrů, myslil jsem, že tak nakrmím svou duši. A přece, věřte mi, jsem pořád cítil takový nějaký vnitřní hlad. Neutišený hlad. Teprve když jsem se po velmi dlouhých letech odhodlal pokleknout k zpovědnici a k oltární mřížce a přijal Tělo Páně, pocítil jsem najednou takové zvláštní vnitřní naplnění.“ Ano, draží, tento muž byl jenom jednou z velkého počtu ovcí, které Pán k sobě přitáhl, které vodí na pastvu nebeskou a sytí pokrmem nejvzácnějším. Je doba velikonoční. Jako věřící katolíci víme, že jí máme především použití k tomu, abychom očistili svou duši od hříchu ve svaté zpovědi a nasýtli ji Tělem Páně. Kolik z vás, draží osadníci, kteří tu dnes stojíte přede mnou, ještě letos nepřistoupilo ke stolu Páně! A dobrý Pastýř ve svatostánku čeká. Čeká na své ovečky, na vaše duše, pro něž ve svatém přijímání připravil pastvu nejlahodnější a nejvzácnější. Pastvu, která sytí duši k životu věčnému. Necháte tohoto dobrého Pastýře čekati a volati nadarmo? Neslyšíte, jak i k vám všem a jednomu každému z vás volá: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“ Volá všechny, nejenom některé, proto také všichni mají slyšeti jeho hlas a všichni mají přikleknout v čase velikonočním k oltární mřížce a nasýtiti svou duši, která toho tolik potřebuje, nebeským Chlebem života. Připomíná vám to, moji draží, protože jinak byste nebyli ovce hodnými a zarmoutili byste toho, jenž je vám všem vždy jenom Pastýř dobrý.

Dobrý pastýř však nejenom vodí své stáde na pastvu. On je také strážník a chrání před vlky-uchvatiteli. Dějiny Círky, tohoto stádečka Kristova, nás velmi poučují o tom, jak Ježíš - dobrý Pastýř

od počátku chránil toto své stáde a jak mu vždy skutkem dosvědčoval svá slova: „Já s vámi jsem až do skonání světa.” Listujte, draží, dějinami naší svaté Církve, jejímiž jste údy, a údiv se vás zmocní nad tím, jak přes všechna protiventství, přes všechna úskalí a nástrahy světa, přes nenávisť lidí cizích i pohoršení domácích víry, jak přes to všechno pastýřská péče božského zakladatele chrání, udržuje a zachovává neporušenost a jednotu tohoto svatého stáde. Římsští císaři, bludaři a kacíři, všech věků národy a vladaři, kolik to vlků, kteří chtěli uchvátit stádečko Kristovo a zničit je a dobrý božský Pastýř toho nedopustil. Kde jsou všichni ti císařové a diktátoři, před nimiž se trásl svět, kde jsou všichni ti bludaři a rozkolníci, kde jsou i všichni novodobí posměváčci a rouhači? Odešli na místo své. A Církev zůstává stále jako jediné stáde Božích dětí, spravované božským pastýřem Ježíšem Kristem a jeho náměstkem na zemi, římským papežem. Jestliže dnes vidíte, draží, že se opět útočí na stáde Kristovo, svatou matku Církve, nebojte se a nebuďte malověrnými! Vždyť přece víte, že sám Spasitel řekl: „Neboj se, stádečko!” Ano, draží, váš Spasitel je dobrý pastýř, který neopouští svých ovcí, jako nájemník je opouští. Neopustí ani vás, budete-li mu po celý svůj život věrni. Bude vás chránit proti každému nebezpečí a proti všem úkladům zlého ducha, budete-li se k němu jako k dobrému pastýři utíkat a prosit jej o pomoc. Sám vám to přislíbil, když pravil: „Proste a bude vám dáno!” A Ježíš - dobrý Pastýř plní své slovo.

Dobrý pastýř, který má péči o svěřené stáde, dbá také o to, aby se mu nerozuteklo; aby ani jediná ze svěřených ovcí nezabloudila. A když se přece některá odloučí od stáda, hledá ji neúnavně tak dlouho, dokud ji nenalezne. Kolik duší opustilo stáde dobrého Pastýře Ježíše, kolik jich bloudí na cestách hříchu a nevěry! A Ježíš je vyhledává; volá je zpět do svého stádečka; uvádí na cesty dobra a spravedlnosti. Mnohé duše na něho zapomínají téměř po celý život; mnohé hodně dlouho neslyší laskavý hlas dobrého Pastýře; mnohé zůstávají ztracenými ovce až do posledního výdechu života. Za tyto ztracené ovce, za naše bratry a sestry, kteří opustili svaté stáde nebeského Pastýře, se dnes, draží v Kristu, vroucně pomodleme, aby se všichni navrátili do ovčince Božího a abychom všichni jedno byli. Pomáhejte těmto zbloudilým ovečkám svým dobrým příkladem, apoštolátem modlitby, radou a napomenutím, výstrahou a poučením; zvláště pak těm, o nichž víte, že se již chystají na cestu do věčnosti, pomozte, aby aspoň na konci své životní pouti uslyšeli hlas božského Pastýře a vrátili se k němu. Odměnou vám bude věčná láska Pána našeho Ježíše Krista, jenž zemřel za nás, abychom, jak píše sv. Pavel, žili spolu s ním (I. Thesal. 5, 10).

Tak jsme, draží v Kristu, poznali, že Ježíš je naším dobrým pastýřem, který se pečlivě a láskyplně stará o nás, kteří jsme jeho ovečkami. Poučuje nás o tom láska, s jakou se Spasitel dává našim duším za pokrm ve sv. přijímání; poučuje nás o tom celý náš život

i dějiny Církve; dokazují nám to i četná obrácení zbloudilých bratří, jež milost nebeského Pastýře — často v poslední chvíli života — přivedla zpět do Božího ovčince. S vděčností a poslušností přivínme se k svému božskému Pastýři a s upřímnou zbožností ho prosme, aby nás všechny jako své věrné a oddané ovečky jednou uvedl do svého nebeského Ovčince, Amen!

Dr. Jan Merell:

ZDROJ NADPŘIROZENÉ PRAVDY (EVANGELIA).

Disposice: Úvod: Nutnost důkazu pravosti a neporušenosti evangelií.

I. Autoři evangelií mohli a museli psáti pravdu.

II. Evangelia se zachovala neporušená až do dnešních dob. Jejich neporušenost je jasně dokázána nejnovějšími nálezy biblických papyrusových rukopisů.

Závěr: Dobrý pastýř má péči o své ovečky. Dobrý Pastýř Kristus nám zjevil nadpřirozené pravdy a střeží neporušené zdroje víry.

Úvod:

Je to poměrně malá kniha, která obsahuje zprávy o Ježíši Kristu: Nový Zákon, hlavně evangelia. Pro křesťana je tato kniha více, než překrásnou památkou literární, pro nás je základem víry a směrnicí všeho mravního jednání. Má-li však Písmo svaté splnit tento dvojí — tak závažný úkol, — musíme býti přesvědčeni, že zprávy Nového Zákona jsou pravdivé, věrohodné a že text, jak je dnes čten, je textem, jak vyšel z rukou svatopisců a že během staletí nebyl porušen.

I. Kdo nám zaznamenal život, skutky a příkazy Ježíše Krista? Můžeme autorům těchto zpráv věřit?

První evangelium od nejstarších dob je připisováno s v. Matoušovi, celníku, jemuž řekl Pán: „Pojď se mnou!“ A ten povstal a šel za ním a později aramejsky napsal svým rodákům evangelium, kde zvláště ukazuje, že Kristus je oním zaslíbeným Mesiášem, jehož očekávají. Tento muž, bývalý celník Levi a pozdější apoštol Matouš, doprovázející Pána na jeho apoštolských cestách, bezprostřední svědek událostí, mohl z vlastní zkušenosti nejlépe zaznamenat život a učení Spasitelovo.

I druhý evangelista — s v. Marek — se může vykáhati touto předností. Nebyl sice očitým svědkem všech událostí, ale jeho evangelium je vlastně ohlasem a evangeliem knížete apoštolů, sv. Petra. Starokřesťanská tradice jednohlasně dosvědčuje, že když sv. Petr v Římě kázal evangelium, Marek byl jeho tlumočníkem a ve svém evangeliu zachytil Petrovo kázání o Kristu. Kdo čte druhé evangelium, je mu přímo nápadná svěžest, názornost, bezprostřednost a původnost evangelních zpráv. Kolik drobností je zde zachyceno — při zázraku na moři spal Ježíš na podušce, posedlý z Gadary se tloukl kameny, dcera Jajrova byla dvanáct let stará, slepec z Je-

richa se jmenuje Bartimeus, a aby rychleji mohl přijít k Ježíši odkládá svrchní roucho — toto množství drobnůstek a charakteristických rysů lze vysvětlit pouze tím, že zprávy pocházejí od očitého svědka, sv. Petra, podle jehož kázání je zaznamenal sv. Marek. Právě v tomto evangeliu je opomenuto všechno, co je ke cti Petrově a naopak, co ho pokořuje, je věrně podáno.

Spisovatel třetího evangelia — s v. L u k á š — také sice nebyl z apoštolů Kristových, ale jeho evangelium nese na sobě stopy zpráv osob blízkých událostem líčeným v jeho evangeliu. Sv. Lukáš, lékař, nejvzdělanější ze všech evangelistů, v klasickém úvodě do svého evangelia nám dává nahlédnouti do metody, jak pracoval. Sebral zprávy od těch, „kteří byli od počátku očitými svědky a přísluhovateli slova“ (1, 2). Tato jeho věrohodnost a přesnost byla zvláště v poslední době potvrzena novými nálezy, hlavně různými nápisy.

A čtvrtý evangelista? Je jím podle nejstarší tradice s v. J a n, Miláček Páně. Ten, který byl v tak vroucím, osobním styku se Spasitelem, má všechny předpoklady pro věrohodnost svých zpráv. Již onen pevně zpracovaný chronologický rámec, do něhož vkládá své zprávy! Rysy, jako: rozmluva Ježíšova se Samaritánkou u studnice Jakubovy, Ježíšovy slzy u hrobu Lazarova, hosanna lidu při vjezdu Ježíšově do Jerusalema, spočinutí Janovo při poslední večeři na prsou Páně, vroucnost a krása Ježíšových slov před odchodem na horu Olivetskou, Ježíšova péče o Matku Páně, jsou tak svérázně krásné a přímo z nich dýše bezprostřední přítomnost toho, který je zaznamenává. Takové události nemohou býti pouhou smyšlenkou!

Evangelisté nejenom pravdu mohli napsat, protože byli přímými anebo blízkými svědky líčených událostí, oni pravdu napsat m u s e l i. Jádrem evangelií je ústní katechese apoštolů, přímo kontrolovaná svědky, kteří viděli a slyšeli události, vypravované v evangeliích, a ti by byli jistě vystoupili proti falešným událostem zaznamenaným v těchto knihách. Události ze života Ježíšova nebyly známy pouze několika málo lidem, nýbrž stům a tisícům svědků v Palestině i daleko za hranicemi země.

Prostota a upřímnost evangelií má na sobě přímo pečeť pravosti. Večteme-li se do evangelií, nemůžeme míti pochyby o jejich věrohodnosti. Tak nepíší podvodníci. Jak prostě a neumělkovaně — na rozdíl od tak zv. apokryfních t. j. podvržených evangelií — líčí na př. narození a utrpení Páně. Jak upřímně se přiznávají ke svým slabostem, světským nadějím, ke svým zklamáním i ke své bážlivosti, jež přechází až k zapření. Tak mohou psáti lidé, kteří chtějí říci jen a jen pravdu. Podvodníci by psali jinak, ti by byli jistě sami sebe vylíčili jako hrdiny a ne slabochy, kteří svého Pána v nejtěžší chvíli opustili.

II. Snad mi, drazí v Kristu, řeknete: Poznáváme, že evangelisté mohli, chtěli a musili napsat pravdu, ale zachovaly se nám origi-

nály evangelií, to co dnes čteme jako Písmo sv., je skutečně tím, co napsali svatopisci? I na tuto otázku je nutno odpovědět a odpověď po nálezech posledních let před válkou je přímo radostná. Zavedu vás nejdříve do doby vzniku knih Nového Zákona a ukáži, proč originály knih Nového Zákona se nemohly zachovati.

Tehdy ovšem ještě nebylo tisku jako dnes, ani se neužívalo ku psaní našeho papíru. Látka ku psaní se zhotovovala z rostliny zvané *Cyperus papyrus*. Dařilo se jí nejlépe v Egyptě, hlavně u Nilu. Lodyha této rostliny se rozřezávala v tenké proužky, ty se kladly křížem přes sebe, polévaly lepem, lisovaly a sušily na slunci. Tak vznikala látka ku psaní, nazývaná papyrus. Neměla ovšem té trvanlivosti jako pergamen, ba ani jako náš dnešní papír. Podnebím, užíváním a zvláště vlhkostí nesmírně trpěla. Zpravidla nevydržela déle než dvě století. Pak se Papyrus rozpadal.

Tak byly pravděpodobně napsány knihy Nového Zákona na papyru. V tehdejší době spisovatelé různých knih nepsali, diktovali je písářům a pouze ke konci vlastní rukou připisovali, na př. v list, pozdrav adresátům. Tak víme na př. v listě sv. Pavla k Římanům, že apoštol národů tento list diktoval Tertiovi. Sledujme třeba další osudy tohoto tak důležitého novozákonního listu. Sv. Pavel napsal list asi v r. 57—58 v Korintě a do Říma poslal epištolu po jáhence Fébe, která se právě chystala z korintského přístavu na cestu do Říma. S jakou asi radostí byl list přijat v Římě! Byl předčítán při bohoslužbě, každý chtěl apoštolův list vidět, každý byl by se nejraději dotkl listu vlastní rukou. Avšak častým čtením a rozvinováním začaly se v papyru objevovati trhliny. Představený obce vidí nebezpečí, že při větším poškození listu může býti poškozen i smysl Pavlových slov. A přece bylo nutno, aby Pavlova slova byla věrně zachována do poslední písmenky. Nezbyvá nic jiného, než pokud je ještě čas, list sv. Pavla nechat přepsat. A tak je zhotoven první, věrný, revidovaný opis listu sv. Pavla k Římanům. Pravděpodobně zase ještě na papyru. Originál listu byl pečlivě uschován jako vzácná památka a chloubka římské církevní obce. Často se stávalo, že přicházeli do Říma i křesťané z jiných církví, třeba z Korintu nebo Efesu, snad za obchodními zájmy. Když se dověděli, že v Římě, právě tak jako u nich v Korintě anebo v Efesu mají list velkého apoštola, zatoužili přinést opis tohoto listu do svých domovů, do archivů svých církevních obcí a tak se stávalo, že poznenáhlu každá obec měla opisy všech listů sv. Pavla. Vždyť bylo jejich přáním, aby měli pokud možno všechny posvátné knihy a listy. Tak se množily opisy každé z novozákonních knih anebo listů.

Vraťme se zpět k listu, jež poslal sv. Pavel Římanům a sledujme jeho další osud. Byly to hrozné doby krutého pronásledování, kdy nepřátelé křesťanů vyhledávali právě jejich posvátné knihy, aby je pálili a ničili. Proto představený římské obce církevní dobře uložil originál listu sv. Pavla, doufaje, že po pronásledování list bude opět předmětem zvláštní úcty mezi římskými křesťany. Konce pro-

následování se však již nedočkal. I on, jako celá řada jiných se stal obětí pohanské ukrutnosti. Když pronásledování ustalo, marně byl originál listu hledán. Ztratil se. Snad byl uložen a nikdo nevěděl kam, snad byl zničen pohany. Na štěstí však existovalo již několik věrných a spolehlivých opisů.

Konečně krutá pronásledování přestala. R. 313 ediktem milánským byla dána křesťanům svoboda. Nyní nastala doba, kdy posvátné knihy mohly být bez bázně a bez trestu opisovány. Dokonce sám císař Konstantin nařídil, aby všechny posvátné knihy a listy byly sepsány v kodexu. To bylo v polovici čtvrtého století. V té době se začalo užívat již jiné látky ku psaní, daleko pevnější a trvanlivější, totiž pergamenu.

A z tohoto století jsme až do nedávné doby měli nejstarší rukopisy knih Nového Zákona. Byly to zvláště dva pergamenové kodexy. Kodex Vatikánský a Sinajský, v nichž byl zachován věrný text Písma sv. Kodex Vatikánský, jak jeho jméno nasvědčuje, jest uložen ve Vatikáně v Římě. Kodex Sinajský, který byl nalezen na Sinaji jest dnes uložen v Britském museu v Londýně. Opisy staršího data se nám v Evropě nezachovaly — víme proč, byly psány na papyru. Ten však je tak křehký a podléhá zkáze, že není možno, aby byl za normálních podmínek po několik staletí uchován.

Dělila nás tedy od vzniku originálů novozákonních knih a nejstarších opisů doba asi 250 let. Doba na první pohled snad veliká, jestliže však uvážíme, s jakou pečlivostí knihy Nového Zákona byly opisovány, nemůžeme míti pochybnosti o věrnosti a správnosti těchto opisů. Nikdo nepochybuje o správnosti opisů knih antických, starověkých spisovatelů a přece vzdálenost nejstarších opisů od originálů těchto knih jest, zvláště u některých, daleko větší, než u Písma sv. Snad nebude bez zajímavosti uvést několik číslic. Z antických spisovatelů jest tato vzdálenost nejmenší u básníka Vergilia. Nejstarší zachovaný pergamenový rukopis je vzdálen od roku smrti básníkovy 350 let. Tedy vzdálenost mezi originálem a nejstarším rukopisem Vergiliových básní je ještě o celé jedno století větší než u Nového Zákona. U jiných antických spisovatelů jsou však tyto vzdálenosti daleko větší. U Livia asi 500 let, Horáce asi 900 let, Platona již 1300 let a Euripida dokonce 1600 let, a přece nikdo nepochybuje o věrnosti a spolehlivosti těchto opisů.

Ale čas přináší o věrnosti zachovalých rukopisů Písma sv. nová svědectví, jako vůbec již i v mnohých věcech nové výzkumy věd potvrdily pravdivost Písem sv. Zvláště od druhé poloviny min. století se velmi rozvinulo studium starých papyrů objevených nejvíce ve vykopávkách v Egyptě a toto studium přineslo mnoho zajímavých poznatků i pro text Nového Zákona. Byly nalézány zlomky s textem biblickým a v r. 1930 dokonce celé papyrusové kodexy, o celé století starší, než dosud známé rukopisy pergamenové. Jak bylo však možno, aby papyrus, který je tak křehký, přetrval tolik století? Kdyby byl papyrus na př. vložen mezi dvě skla, aby

netrpěl vzduchem a vlhkostí, nebo jiným způsobem konservován, vydrží neporušený i celá tisíciletí. A takovým přirozeným konzervátorem je i suchý písek. Toho právě ve vlasti papyru, v Egyptě, je dostatek a skutečně, jedině v Egyptě se také staré papyry čirou náhodou zachovaly. Tak jako dnes se z kancelářů nebo domácností odváží nepotřebná makulatura, tak tomu bylo i před staletími v Egyptě. Nepotřebné papyry z domácností, úřadů a škol byly odváženy za město. Tam je zavál suchý písek. Jindy se zase přes městečka přenesly války a sbořeniny domů byly zaváty pískem. Tak se stalo, že po celá staletí i tisíciletí papyry odpočívaly v písku, až zvláště ke konci min. století po těchto papyrech začala pravá honba. Lopata učenců je vynesla na denní světlo a kdysi bezcenné odpadky se staly předmětem houževnatého studia. Příznivé podmínky pro uchování papyrů byly jen v Egyptě, proto také starověkých papyrů jinde, až na malé výjimky, nalezeno nebylo.

Vykopávky a nálezy egyptských papyrů dávaly naději, že budou nalezeny i papyry a texty Písma sv. Mohlo se předpokládati, že budou nalezeny opisy bible, starší než pergamenové kopie ze 4. st., protože křesťanství v Egyptě bylo velmi rané. A skutečně, od konce minulého století při vykopávkách byly nalezeny i papyry s textem biblickým, — byly to však zpravidla, jak jsem již uvedl, malé zlomky s několika verši. Až v r. 1930 byla splněna touha po větším nálezů bible psané na papyru. Je to nález papyrů nazvaných po americkém milionáři, který je zakoupil, papyry Chester Baetty (čti Čestr Bítý).

Historie nálezů není dosud dosti jasná, protože papyry našli domorodí felahové (rolníci), kteří podrobnosti nálezů ze zjištěných důvodů zpravidla úzkostlivě utajují. Od obchodníků starožitnostmi, k nimž se nález dostal, podařilo se pouze zjistit, že domorodci našli papyry v hliněné nádobě, zakopané v zemi. Jest to velmi pravděpodobné, protože křesťané Písmo sv., jehož užívali při bohoslužbě, když častým užíváním bylo opotřebované, aby zabránili zneuctění, zakopávali do země. Nález byl velmi bohatý. Jedenáct kodexů, ne však úplných, z knih Starého i Nového Zákona. Snad někdy v 5. stol., když představený kláštera anebo kostela pořídil nové liturgické knihy, psané asi již na pergamenu, sebral všechny zbytky starých biblických papyrů a někde v klášterní zahradě zakopal, aby z vůle Prozřetelnosti po staletích v době bojů proti Písmu sv. bylo jeho velikým obhájcem.

Papyry se dostaly koupí jednak do Londýna, jednak universitě michiganské v Americe. Odborníky čekala potom obtížná práce. Papyry, jež ležely po tolik staletí v zemi, byly značně poškozeny a spleeny dohromady. Bylo třeba lísteček za lístečkem očistit a spojit částky patřící k sobě. Těsně před vypuknutím války byly papyry vydány nejlepším papyrologem světa, ředitelem Britského musea Bedř. Kenyonem.

A jaký je přínos těchto papyrů? Jaké jest jejich stáří? Text?

Potvrdily věrnost dnešního textu, či ukázaly jeho nespolehlivost? S dychtivostí byla očekávána odpověď na tyto otázky. Z Nového Zákona byly nalezeny zlomky všech čtyř evangelií, zlomky Skutků apoštolských a Zjevení sv. Jana. Nejbohatší však byl nález z listů sv. Pavla. Pozoruhodné jest, že list sv. Pavla k Židům v tomto novém kodexu jest položen bezprostředně za listem k Římanům. Toto položení jest význačné, protože dokazuje, že i v nejstarší době nebylo pochybováno o apoštolském původu tohoto listu, který někdy bývá sv. Pavlovi upírán. Ba dokonce právě tento list byl ve zvláštní úctě, protože mu bylo dáno v kodexu čestné místo.

Z které doby pocházejí tyto nové rukopisy? Podle svorného úsudku, ne snad theologů, nýbrž papyrologů, pocházejí již ze 3. stol., a to většinou z první polovice tohoto století. Zachoval se nám tedy text Nového Zákona, který jest ještě o jedno století starší, než text nejstarších pergamenových rukopisů ze 4. století. Tak ona vzdálenost mezi originálem novozákonních knih a nejstaršími opisy jest již jen pouhých 150 let.

Ještě jeden nález z poslední doby si zaslouží zvláštní pozornosti. Je to sice pouze nepatrný zlomek z evangelia sv. Jana (18. kap.), ale významný pro své stáří. Tento fragment, který byl nalezen rovněž v Egyptě, se dnes chová v Manchesteru v Anglii. Podle jakosti papyrusu, tvarů písma a jiných známek nejlepší papyrologové světa určili stáří tohoto rukopisu. Pochází z 2. stol., spíše z jeho první poloviny. Tedy již před rokem 150 evangelium sv. Jana, které vzniklo v Malé Asii, bylo známo a opisováno až v Egyptě. Tento zlomek jest zatím nejstarší rukopis novozákonní knihy, který je vůbec znám. Tak vzdálenost mezi originálem evangelia sv. Jana, které vzniklo ke konci prvního století a mezi nejstarším opisem je snad ani ne celých padesát let. Jak podivuhodné jsou cesty Prozřetelnosti!

Z á v ě r :

Drazí v Kristu! Naši předkové nazývali krásně dnešní neděli nedělí Dobrého Pastýře. Dobrý pastýř má péči o své stádo. Darem Dobrého Pastýře ubohému lidstvu bylo zjevení pravd nadpřirozených. Ale Pán nejednou tyto pravdy nám zjevil, vedle ústního podání nám byly i zapsány pod ochranou Ducha svatého v Písmě svatém a přímo hmatatelně můžeme staletími sledovat, jak Prozřetelnost pečovala, aby tento text bez porušení se zachoval až po naše časy. Nejnovější nálezy biblických rukopisů, jimiž tak jasně byla potvrzena věrohodnost evangelního textu právě v dnešní době, jsou přímo radostným podepřením naší víry, takže stejně jako sv. Pavel, i my můžeme zvolati: Víme komu jsme uvěřili!

PEKLO pracuje oběma rukama, aby zlomilo jednotu těch, kteří zpívají totéž Credo.

Ernst Hello.

III. neděle po velikonocích

P. Václav Bělohlávek O. Crucig.

RADOVATI SE BUDE SRDCE VAŠE.

Svátek Nanebevstoupení Páně se blíží.

Dnešní a dvě další neděle se připravují na něj; proto opětuji v posvátném čtení důvěrné rozmluvy na rozloučenou, které byly vedeny mezi Kristem Pánem a učedníky po poslední večeři před jeho utrpením. Jsou tak dojemně krásné, že nesmějí uniknout pozornosti ani nás věřících křesťanů, neboť se v nich jedná o našem výjimečném postavení ve světě a podávají se v nich pokyny, jak tu žít na ostrově křesťanství uprostřed nepřátelského moře pověry a nevěry.

E v a n g e l i u m*) především obsahuje útěchu pro apoštoly, kteří zakrátko, „maličko“, měli ze svého společenství ukřižováním ztratit Ježíše a pak zase zakrátko, „maličko“, měli jej uzříti vzkříšeného, jak sám pravil: „Maličko, a neuzříte mě, a opět maličko, a uzříte mě.“ Doba této ztráty, ač kratičká, byla přece nesmírně bolestná pro apoštoly, tím bolestnější, že svět fariseů zatím předčasně jásal. „Amen pravím vám: Vy budete kvílet a plakati, ale svět se bude radovati; vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš se obrátí v radost.

Tak to bylo tehdy s apoštoly, tak to je i s námi věřícími, kteří žijeme v ustavičném pronásledování Ježíše Krista ve všech národech světa. Ale co je pozemský život, byť sebe krušnější, pro jednotlivce? Jenom jakés „maličko“. A tak i my máme ve slovech Ježíšových útěchu, že po krátkém utrpení vezdejšího života uzříme v nebeské blaženosti svého Boha Ježíše, jenž mluvě k apoštolům, mluví i k nám: „Tak i vy nyní máte zármutek, avšak opět vás uzřím a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodejme od vás.“

O zvláštním postavení nás věřících ve světě mluví také e p i š t o l a.*) Petr, hlava apoštolů i věřících, pokládá správně náš pobyt na zemi jenom za přechodný, jímž procházíme z času do věčnosti; dává nám tedy poučení, abychom při tom, že jest nám tu prožívatí veškeren život dokona úplně, žili čestně bez žádostí Bohem nedovolených, hříšných. „Miláčkové, napomínám vás“, tak píše apoštol, abyste se jakožto cizinci a poutníci zdržovali tělesných žádostí.

Za svého pozemského pobytu si mají křesťané uvědomit, že žijí mezi lidmi smýšlení nekřesťanského a že nejlepší zbraní proti těmto jsou křesťanské dobré skutky. Křesťané, vězte, že nesmíte tedy v těžkém životním zápase utéci se světa, ale musíte zde vytrvati, a to v poddanosti „ke všelikému zřízení lidskému“, ke vladařům a vůbec nadřízeným, zároveň pak v upřímném bratrstvu ke svým.

1) Jan 16, 16 — 22

2) I. Petr 2, 11 — 19.

„Všecky ctěte, bratrstvo milujte, Boha se bojte, vládce v uctivosti mějte!”

Život na zemi je pro křesťana službou Bohu, která se koná z přesvědčení, svobodně a čestně, a věřící křesťan se tu nemá proviňovat přestupnictvím zákonů a pácháním činů po způsobu zločinců, kteří za to někdy podstupují tresty, někdy však jim unikají. Ovšem i křesťana, jinak nevinného, může v nepřátelském světě zvláště za pronásledování potkati trest, nemůže-li se mu zákonně ubránit. Tehdy arci také trpí, ovšem nespravedlivě, ale to jest proň čest a milost, jestliže totiž „ze svědomitosti k Bohu snáší útrapy”.

Toť asi nákras postavení křesťanů na světě, učiněný rukou svatého Petra. —

Ale snad by v duši některého nynějšího křesťana malé víry mohla se vzpříčit n á m i t k a, proč že má křesťan i nespravedlivě trpět a proč množství zločinných lidí spravedlnosti světské uniká, dokonce se jim někdy i dobře na světě vede?

Důvod je v tom, že Bůh je spravedliv do nejmenších maličností. Ty, které bude musiti trestat na věčnosti, odměňuje již na zemi pozemsky za jejich dobré činy, které přece také nějaké na světě vykonali. Neboť není zlosyna, který by aspoň nějakého dobrého skutku na světě neučinil a v kterém by nebylo ani žilky dobré. Příklad*) to objasní.

Kdesi v horách Tibetu „na střeše světa” se nabídl pocestnému kupci vlny jakýsi člověk z rovin za vůdce k přechodu přes hory. Dal si napřed zálohou vyplatit pěknou mzdu, ale pak upláchl. Na útěku byl pronásledován psem, avšak náhodou narazil na opuštěného soumara, uvízlého předníma nohama v rozsedině a zle naříkajícího. Již ho minul, ale na jeho nářek se přece vrátil, vlezl pod něj, nadzdvihl jej svými zády z propadliny, a pak teprve prchal dál, aby sebe zachránil. —

Jiný nešlechtník, zloděj, byl horší; kupci uřízl v noci měšec s penězi. Ale když na útěku do hor spatřil, jak se právě medvěd chystá rozsápat napadeného pastevece, neváhal ani na chvíli se ho ujmouti a pustil se do medvěda v boj na život a na smrt. —

Třetí byl nejhorší, lupič. Koňmo přepadl kupce, na místě jej zabil, obral a ujel. A když přijel domů, ještě jsa krví zbrocen, vzal na kolena své dítě a něžně je pomiloval.

Podvodník, zloděj i vrah unikli snad spravedlnosti lidské, ale za své dobré činy vzali odměnu svou na zemi, jako vezmou odplatu za své zlé skutky na věčnosti. Tam nezůstane spravedlivý Bůh dlužen ani křesťanům, trpícím pro spravedlnost. Ovšem jest jim „maličko” počkati: „Blahoslavení*), kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.”

3) Vypravuje ve psím příběhu Fr. Langer: Pes druhé rotý. str. 262 — 274.

4) Mat. 5, 11.

DŮLEŽITOST ČETBY PÍSMĀ SV.

Pán Bůh se zjevil lidstvu ve svém Synu v podobě člověka, aby se člověk mohl stát Bohu podobným, dal se lidstvu jako pokrm, aby sytil duše k božskému životu. Svou božskou pravdu zjevuje v podobě svatých knih, aby i lidský rozum se sytil poznáním božských tajemství. Hledáme všichni pravdu a jsme nenasytíni v jejím poznání. Chtěli bychom přečíst knihy celého světa a všech věků. Ale v tomto množství knih, jež mají jen lidskou cenu a obsahují jen část pravdy, vyniká jedna kniha, která si zasloužila názu, „Kniha knih,” jejíž platnost stále zůstává, která je neustále svěží, časová a životná a dovede promlouvat k člověku za všech okolností. Je to Písmo svaté, kniha božské pravdy, vedoucí k věčnému životu. Jak židé, tak křesťané přijímali tuto knihu jako poselství Boží. Tak čteme již ve Starém Zákoně, že svaté knihy byly pro židy „útěchou” (1. Mak. 12, 9). Sv. Pavel píše v 2. listě k Timotheovi: „Znáš od dětství svatá Písma . . .” (3, 15). Nebo rabín Hillel říkával o Zákoně Mojžíšově: „Mnoho masa, mnoho červů, mnoho pokladů, — mnoho starostí, . . . ale mnoho Tor (Zákonů Páně), mnoho života. Jestliže sis osvojil slova Tory, získal jsi budoucí život.” Křesťanství sv. Otcové a spisovatelé nazývali Písma svatá „nástrojem Božím,” „kytarou Ducha svatého,” „dopisem Božím” atd. Jestliže je Písmo sv. knihou Boží, je-li dopisem, který nám byl seslán s nebe pro útěchu do tohoto vyhnanství, je povinností dětí, aby jej četly, aby se jím těšily, aby dobře znaly obsah tohoto dopisu. Vždyť písmo sv. nám zjevuje Pána Boha jako Tvůrce vesmíru a jako Otce lidstva, svou autoritou dodává pravdám víry životnosti a podává nám tolik kladů bohumilého života.

1. — Zjevuje nám Boha. I pohané se snažili poznat rozumově Boha z účinků přírody. Ale nesmírně vznešenější je poznání o Bohu, jež nám ukazuje Písmo sv. Již na prvních stránkách bible o stvoření světa je vidět velikost Boží, tvůrčí moc, nezávislost a povznesenost Boha nad všechny tvory. Ale současně se zračí v díle stvoření láska Tvůrce k tvorům, protože všechny věci a tvory stvořil tak, aby byli dobří, jako on stvořil všechno ze své dobroty. A zvláště stvoření člověka vyniká v této zprávě jako zvláštní dílo, kde jako by Bůh rozvažoval sám u sebe nežli překročil k tak vznešenému dílu, jemuž vtiskl svou podobu a svůj obraz. Jediný Bůh, Tvůrce všeho, nejvyšší rozum, ale též láska a dobrota. Tak nám zjevují Boha již první stránky Písma sv. Jak lidsky zkreslené jsou zprávy jiných národů o stvoření světa, v nichž bohové vzájemně proti sobě bojují, závidí si a jsou zmítáni různými vášněmi! Jak titěrný je světový názor, který tvrdí, že původcem světa a života jsou nepatrné částičky nebo atomy, které se začaly pohybovat, slučovat a vytvářet život, aniž se řekne, odkud se tyto částičky vzaly, kdo jim dal

schopnost, aby vytvářely účelná a promyšlená díla. Již za to bychom měli být nesmírně vděční Písmu sv.: za světlo, jež vrhá do počátku vesmíru a života.

A pak otcovství Boží. Již četbou Starého Zákona bychom poznali Boha jako starostlivého Otce, který se ujímá lidí. Kolik to něžné péče a zásahů ve vedení israelského národa, jež si zvolil za svůj národ a za nositele svých odvěkých plánů se spásou lidstva. Jakou něhu vyjadřují slova Páně k israelskému národu: „Láskou věčnou miloval jsem tě, proto jsem si tě přitáhl, smilovav se nad tebou“ (Jer. 31, 3). Ale nejvíce vyniká toto zjevení Boha jako Otce nejen v přirozeném řádu, nýbrž i ve vyšším, nadpřirozeném smyslu, v nauce Božského Spasitele, který nám ukazuje Boha jako Otce všech duší bez rozdílu národnosti, který pečuje i o ty nejmenší bytosti vesmíru, a proto tím více o člověka, který se sklání ke každému člověku s celou něhou a láskou, který dovede odpouštět, i když je uražen. Takové podobenství o marnotratném synu, kde otec odpouští bez výčitky, bez jediného slova hněvu, s otevřenou náručí, je opravdu „evangelium evangelia“ a nemůže se vztahovat na žádného pozemského otce, nýbrž pouze na nebeského Otce, který odpouští opravdu božským způsobem. Kolik zbloudilých duší by se už bálo po svém životě vrátit se nazpět v náručí Boží, kdyby je k tomu nepobízelo toto podobenství o zbloudilém synu, který však je vlídně přijat nazpět. Na podobenství o hříšné ženě nám ukazuje Kristus, že Bůh opravdu stojí o novou lásku těch, kteří ho opustili, že tedy není nikdy na místě zoufalství. „Odpouštějí se jí mnohé hříchy, protože mnoho milovala“ (Lk. 7, 47).

2. — Písmo sv. nám dává poznat Krista Pána. — Největší dar božské lásky k lidstvu je sám Syn Boží, který k nám sestoupil. Jako vrchol božských plánů se jeví v Písmě sv. věta: „A Slovo se stalo tělem“ (Jan 1, 14). Nedostupná láska Boží se k nám snížila v Synu Božím, nám ve všem podobném v jeho trpčícím člověčenství. I když ve Starém Zákoně vidíme něžnou péči Boží o národ israelský, přece tam ještě není vyplněna ona nesmírná touha po vykoupení. V Písmě sv. Nového Zákona se dovidáme o tomto divu lásky Boží, že Bůh nám není vzdálen, že se nám ve všem připodobnil. Ježíš Vykupitel, přítel lidí i hříšníků, rádce a pomocník všech, zastánce ubohých a vyhoštěných, soudce ničemnosti a nespravedlnosti — to všechno je Kristus evangelíí. Při četbě novozákonních spisů nám vysvětluje před očima tento obraz Krista sklánějícího se k prostým lidem, k jeho starostem i slabostem, ale současně Krista, nepřekonatelného Učitele, který učil jako ten „kdo má autoritu“. Když učedníci šli do Emmauz, naslouchali se zatajeným dechem slovům výkladu Mistra, jenž jim vykládal Písma. A vyznali sami: „Zdaž nehořelo naše srdce, když k nám mluvil na cestě a vykládal nám Písma?“ (Lk. 24, 32). Něco podobného se děje při četbě Písma sv., protože v něm je zachycen Kristus ve svých nehlavnějších rysech, ale s touž autoritou, jako když on mluvil sám, protože jsou to slova zaznamenaná

z popudu Božího. Je pravda, že život Církvě obsahuje též život Kristův. Ale o kolik jemných, překrásných a výmluvných rysů ze života Pána Ježíše bychom byli připraveni, kdyby nebyly zaznamenány do této knihy. Jak by nám chyběly různé události života Kristova pro naši vlastní duši, pro naše různé obtíže a okolnosti života.

3. — Četba Písma sv. oživuje pravdy víry, jak nám je podává matka Církvev, jsou aspoň nějak potvrzeny autoritou Písma sv. Život Církvě oživuje též pravdy víry, ale neméně je důležité Písmo sv. pro ně, protože nám trvalým způsobem zanechává mnohé důkazy těchto pravd ze zjevení Božího. Tak na př. se dovídáme z prvních stránek bible, že Bůh stvořil všechny věci z ničeho, protože všechno, co povstalo, je dílem jeho tvůrčí moci. Tak, když jsme snad zmítáni pochybnostmi o skutečnosti přítomnosti Kristovy v Eucharistii, stačí znovu nahlédnout do Písma sv., a tam najdeme jak zaslíbení této svátosti u sv. Jana (6. kapit.), tak její uskutečnění u ostatních tří evangelistů při poslední večeři. Rozumnost víry a její odměna je na tolika místech ověřena skutečnými příklady, jako je Abraham, který se dal vést plány Božími, i když je zcela nechápal. Kolik příkladů důvěry a jejího vyslyšení je obsaženo v Písmě sv. Tak Anna si vyprosila svou důvěrou v moc Boží a úpěnlivými prosbami syna i při své neplodnosti (1. Král. 1. kapit.) proti všem lidským nadějím a vyhlídkám. Tak se nám ukazuje neochvějná víra v Boží zaslíbení u proroků, i když stáli nad troskami Božího díla. Život Kristův, jak se nám podává v evangelích, je vlastně ukázkou, jak Bůh nepostupuje ve svých plánech nějak zevně úspěšně, nýbrž často přes počáteční katastrofy dospívá k vrcholnému uskutečnění svých plánů, což pak možno vztahovat na všechna díla Boží.

4. — Písmo sv. nám skýtá mnoho příkladů bohumilého života. — V tomto ohledu je to opravdu nepřeborná studnice. Nejenže jsou zaznamenány v Písmě sv. příklady skoro na všechny neřesti lidí od počáteční zrady lásky Boží, přes první vraždu až po jiné četné hříchy, nýbrž jsou podány též velké úspěchy různých ctností, aby nám Bůh ukázal, že nežádá od nás nemožné věci. Starý Zákon tak často mluví příklady o různých ctnostech. Tak již počátek bible nám ukazuje dvojí typ lidí — ti, kteří věrně slouží Bohu v tichosti a mírnosti jsou zobrazeni v Abelovi, tak jako závistivci, škůdci a násilníci jsou obsaženi v Kainovi. Na Mojžíšovi, velkém vůdci národa israelského, vidíme hlubokou zbožnost, která všechno vede k Bohu a podle jeho vůle i v národním životě a na všechno se dívá s nejvyššího stanoviska Božího. Starozákonní proroci se nám představují jako muži zcela Boží, vybízející národ i jednotlivce k vyšším věcem i za cenu nesnáží nebo oběti života. Katastrofa lidí v ráji ukazuje, jak žena může být buď neštěstím pro člověka, když je svůdkyně, nebo jeho záchranou, jestliže uskutečňuje vůli Boží. Statečná důvěra v pomoc Boží je krásně zobrazena na Juditě, tak jako stálým vzorem čistoty zůstává Suzana. Mnoho by nám chybělo pro nesnáze

života, kdybychom neměli knihu o Jobovi, jenž se stal pro všechny věky zářným vzorem trpělivosti a důvěry, že nakonec vždy vítězí Bůh, jak to také potvrzuje Zjevení sv. Jana s konečným triumfem Kristovým nad zlobou světa.

A Nový Zákon se svým nejkrásnějším vzorem pro všechny ctnosti, jež byly ztělesněny v Beránku Božím? Mravouka apoštolů a prvních století spočívala v tom, že se poukazovalo na příklad Kristův. Stačilo vždy uvést jako hlavní pohnutku pro nějakou ctnost, že ji dokonale na sobě uskutečnil Kristus, aby nám dal ve všem svůj příklad. Jeho poslušnost až k smrti kříže, jeho tichost, trpělivost, láska, milosrdenství, zkrátka celý život Kristův, jak byl prožíván zde na zemi mezi námi, to byla největší příručka mravouky pro první století křesťanská.

Lidské knihy nám podávají část pravdy nebo též různé dohady. Mohou se mýlit. Anebo se nám snaží podat svět v lepší představě. A přece je máme rádi. Písmo svaté obsahuje slovo Páně, „jež zůstává na věky.“ Nemusíme se bát zklamání. Překonalo tolik nauk a názorů. Dává útěchu pro všechny okamžiky života, nepodává nám dohady, nýbrž skutečný život. Vede nás k ušlechtilosti a ukazuje nám cestu k výšinám. Mluví k nám, že nejsme na světě vydědění a bez cíle, nýbrž že jsme dítkami Božími. Je to kniha života, která obsahuje Život, vede k životu a je pro život. Vezmi i ty a čti!

IV. neděle po velikonocích

V. Svatohor

KRISTUS UTĚŠITEL.

Dějiny lidstva nám zachovaly zvláště svoje významné rozmluvy před smrtí na rozloučenou, mimo slova Ježíše Krista, také rozpravy velikého myslitele Sokrata. Ale jaký to v nich rozdíl!

Kristus se loučí se svými učedníky jako Bůh a člověk, Sokrates se svými žáky jenom jako člověk.

Sokratovy rozmluvy s přáteli, když byl odsouzen vypítí číši bohlavu, zachovali v svých spisech Xenofon a Platon. Mistr rozmlouval s nimi, jak mu našeptával jeho vnitřní hlas ve svědomí, „daimonion,“ jmenovitě o nesmrtnosti duše; před samým pak skonem dal obětovati Bohu Aiskulapovi kohouta. Byť i vznešeně mluvil o budoucím životě duše, byl přece v temnotách v tom, jak ten život vlastně vypadá, a nadto zůstal ve tmách pověry svého národa až do konce. Byl to jen člověk, chystající se k poslednímu odchodu odtud . . .

Jinak Kristus. Ze všech jeho slov na rozloučenou nad slunce jasně vysvítá, že jest Bůh a že odchází domů do svého, do své podstaty, jako rovnocenná osoba druhým oběma v Trojici jednoho Božství, v jehož moci se chvěje svět.

Čtvrtá neděle nám mnoho o tom poví, především její e v a n g e l i u m*), které jest úryvkem z řeči Páně na rozloučenou.

S učedníky, zaraženými nad nastávajícím jeho odchodem, rozpřádá Kristus Pán hovor důvěrnou otázkou: „Nyní jdu k tomu, jenž mě poslal, a nikdo z vás neptá se mne: Kam jdeš? Ale že jsem vám ty věci mluvil, zármutek naplnil srdce vaše.“ Aby je tedy potěšil, slibuje, co jistě nemohl žádný člověk, ani Sokrates svým žákům slíbiti, že jim pošle odtamtud, kam jde, Utěšitele: „Odejdu-li, pošlu ho k vám.“ A jakého Utěšitele? Nikoli lidského ducha, nikoliv anděla, ale z Trojice Ducha svatého s působením všemocného zástupce na zemi. Jeho dílo bude na světě božsky mocné z nejvyšší pravomoci. „A on přijda, usvědčí svět ze hříchu a ze spravedlnosti a ze soudu.“

U s v ě d ě í s v ě t z e h ř í c h u ; dokáže nezvratně, že svět — lidé nevěřící v něm — jsou ve hříchu, a to již proto, že v poslaného Krista neuvěřili, ač jenom věrou v něho může lidstvo odpuštění hříchů a spásy dojíti.

D á l e u s v ě d ě í s v ě t z e s p r a v e d l n o s t i ; dokáže lidem, kteří Krista pro jeho vykupitelskou činnost nespravedlivě odsoudili jako zločince, spravedlivou věc Kristovu, jeho nevinnost a svatost, a to tím, že svým příchodem podá důkaz o jeho odchodu vpravdě a skutečně k nebeskému Otcí.

K o n e č n ě u s v ě d ě í s v ě t z e s o u d u podáním důkazu, že nevěřící svět, nebude-li činit pokání, bude hoden Božího soudu a trestu spolu se svým samozvancem a knížetem — satanem.

Toť tedy bude dílo Ducha svatého vzhledem k nevěřícímu světu. Dílo však Ducha svatého vzhledem k věřícím, především apoštolům, bude mocně utěšitelské: posilní milostí jejich vůli, osvítlí rozum, upevní i paměť, aby vždy a přese vše zachovali v sobě Ježíšovu kázanou pravdu neomylnou a živou; a tím zároveň oslaví i Ježíše, rovného Otcí i jemu: „On mne oslaví, pravil Ježíš, neboť z mého vezme a zvěstuje vám.“

Nedělní evangelium doplněno je vhodně dnešní e p i š t o l o u*), která dává pokyn, jak se mají milosti Ducha svatého, dary shůry, přijímati. „Milovaní bratři moji,“ píše svatý apoštol Jakub, „všecko dání dobré a každý dar dokonalý je shůry, sestupuje od Otce světel.“ Ovšem také víra v Ježíše je dar Boží, dar dokonalý shůry. Jest to dílo v duši, učiněné podnětem Boha, Otce světel, jak se v listě praví: „Dobrovolně zajisté zplodil nás slovem pravdy Ježíšovy, abychom byli jakousi prvotinou tvorstva jeho.“ A jest to i dílo, učiněné za působení Ducha svatého, a to hlavně v těch lidech, kteří jsou čisti od nepravostí, prázdní od každého pozůstatku špatnosti, v jejichžto duši se v tichu ujímá vseté Kristovo slovo. Odtud napomenutí epištoly: „Ujměte v tichosti štípené slovo, které může spasiti duše vaše.“ —

1) Jan 16, 5 — 15

2) Jak. 1, 17 — 21

Takový tedy hluboký pojem víry podává dnešní svaté čtení. Důrazně praví: Víra pravá, spasitelná, není dílem lidským. Není výtvozem ani největších myslitelů, ani tak velikých jako byl Sokrates, kteří jsou tváří v tvář smrti a věčnosti ubohými, nemohoucími lidmi; není rovněž výplodem obrazotvornosti náboženských hloubalů nebo výsledkem organisační činnosti „náboženských“ zakladatelů a správců. To, co tito lidem ukládají ve jménu svém nebo ve jménu Božím, neprávem a nadarmo braným, obřady, očisty, svěcení a p., jsou čistě lidským, přirozeným zařízením a nemají s věrou Boží spasitelnou co činit. Proto mnozí mezi námi se hrozně mylí, že by takové mělké pojetí víry mohlo kdy spasiti jejich duše, jen když se v nějakém společenství lidské víry zrodí neb se do něho dají zapsati, do něho platí, po případě takové společnosti střídají podle hesla „víra jako víra, kam vítr, tam plášt.“ Na založení takových věr nemusil věru Ježíš Kristus přijíti na zem, dáti se ukřižovat, vstáti z mrtvých a ve vítězoslávě vraceti se k Otci.

Víra jediné pravá, nadpřirozená, spasitelná, kterou Kristus hlásáním svým založil, jest především a hlavně dílem Božím v člověku, dílem Otce světél, jenž seslal tento dar shůry, dílem Boha Syna, jenž na ní hlásáním evangelia založil spásu duše lidské, jest dílem Ducha svatého, jenž zasetému slovu evangelia jako semeni dává svou milostí vzklíčit a v duši vzrůstí v útvar bohumilý. A jen ta neblahá okolnost, že lidé mají své nitro naplněno nepravostmi, působí, že nepřijímají Božího slova aneb že dusíce je přijaté, dávají z něho vyrůstati zrůdy a znetvořeniny lidských a světských věr i pověr. Protož napomenutí: „Odvrhnouce všecku nečistotu a všecken pozůstatek špatnosti, ujměte v tichosti vštípené slovo, které — a jen ono — může spasiti duše vaše.“

P. H. de Greeve :

...PROTOŽE NEVĚŘÍ VE MNE.

(Jan, 16, 9.)

Mnoho lidí se táže, proč se dnešní svět podobá spíše blázinci nebo lupičskému doupěti nebo zlodějské bandě než spořádané společnosti. Odpověď nalézáme u Jana 16, 9.

Připomeňme si především, že lidé chtějí věřiti — v něco nebo v někoho. Vysvětlení toho je snadné. Žádají nějakou odpověď na otázky a záhady, které se připsávají na jejich život: proč je utrpení, chudoba, mnohé zkoušky, atd., atd. Chtějí věděti, jaký je vlastně cíl celého života. V sobě samých ovšem uklidňující odpovědi nena-
leznou. Musejí si ji opatřiti mimo sebe. Musejí to slyšeti od někoho jiného nebo nějak se jí dopátrati. Chtějí v něco nebo někoho věřit, aby obdrželi vytouženou a k životu potřebnou odpověď.

Jestliže nevěří v Krista, věří v něco jiného, a Bůh ví, co to je. Zde je mnoho možností — až do pomatení. Neboť vedle Krista

nezbývá nic, vůbec nic rozumného, več bychom mohli věřiti. Jinak jde o pouhé mastičkářství, ne sice na poli zdravotvdy, ale na poli životních názorů. Ne, vedle Krista nic nezbývá. V něm máme své pevné stanovisko, kde se může každý cítiti v bezpečí. Jenom jeho pověřovací listiny jsou v pořádku, těch ostatních nikoliv. Ještě žádný z těch, kteří obcházejí se životními názory, nepředložil dosud správného osobního průkazu, že má na prodej stoprocentní pravdu; jeden tvrdí, že to tak „tuší“ druhému se to „zdálo“ třetí to četl ve hvězdách a čtvrtý se dovolává nějakého zjevení. Žádný div, že ti, kteří na vlastní pěst se hlásí k učení takového dohazovače životních názorů, ztratí každou oporu.

Kterýsi muž mi psal, že už dospěl konečně tak daleko, že může měřiti duše: co nejdříve bude mu možno vyvolávat duchy. Jiný, který učil umění čísti skryté a budoucí věci z ohryzku na krku, dal si poslati z Anglie stůl, pokryl jeden pokoj černými sukny, zapálil kadidlo a dal se svými třemi přáteli tančiti stolečku. Celní úředník vyprávěl mi k mému velkému údivu, že pětiminutová kázání jsem nenapsal já, ale moje matka, v předpokladu, že je mrtva, jestliže dosud žije, učinila to její matka, tedy moje babička. Mnozí tvrdí, že nevěří docela v nic. To je lež. Věří sami v sebe, ale to je jim na škodu, neboť tak je jejich životní názor vydán libovůli. Čemu věří večer, v rozveselené náladě, to zavrhuji následujícího rána, když mají těžkou hlavu.

Protože všichni tito lidé činí ze své víry pevné životní pravidlo, není divu, že se se všemi těmito sobě odporujícími názory rychlostí raketového rychlíku blížíme okamžiku úplné pomatenosti světa.

Kdo vážně hledá, musí uznati, že mimo Krista není ničeho, več by se mohlo věřiti: ani ve sport, ani ve film, ani v tělesnou kulturu, ani v humanitu, ani v pravidelné dýchání ctitelů přírody, ani . . .

Hříchem světa a příčinou jeho neštěstí je, že nevěří v Krista.

(Přel. P. Ant. Chramosta).

V. neděle po velikonocích

H. de Greeve :

AŽ DOSUD JSTE NEPROSILI ZA NIC
VE JMÉNĚ MÉM.

(Jan 16, 24.)

Nedá se popřít, že náš Božský Spasitel zklamal očekávání mnohých lidí. Oni to sice neřeknou, ale v hloubi svého srdce si to přece myslí. V evangeliu jsou zajisté tak krásná slova a tak nádherná příslibení — ale v praxi z toho mnoho nezbude. Tu jsou ovšem, tak si myslí, slibovány zlaté doly, ale třeba vidět, zda se to také splní.

Tu stojí na př.: „Nepečujte tedy úzkostlivě, říkajíc: Co budeme jísti, aneb co budeme pít, aneb čím se budeme odívati? . . . ví zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete . . . toto všechno bude vám přidáno.” A dnes čteme: „Proste a vezmete.” Tak pěkně se to poslouchá, až se někomu v ústech rozplývá — chceme-li však spočítati, co jsme v životě na všechny své prosby obdrželi, výsledek se rovná nule. To zajisté nepřidá na účtě vůči výrokům evangelia.

Co jest třeba říci o těchto sice pochopitelných, ale v podstatě opět krátkozrakých, špatně položených námitkách?

Náš Pán a Spasitel není žádným „strašidlem pro děti,” není však také žádným „stolečku, prostří se.” Není k tomu třeba velké chytrosti, abychom pochopili, že nezamýšlel udělati z nebe nějaký obchodní dům, kde možno míti zadarmo všechno, co koho napadne. Dítě by považovalo prostě za rozkošné, kdyby správa nějakého velkého obchodního domu mu dovolila, aby si kdykoliv ve dne i v noci z hračkařského oddělení zadarmo odneslo všechny krásné věci, které by jen chtělo. Dítě by nikdy neuznalo — právě proto, že je to dítě — že taková povolnost k jeho přáním by mu musela být osudná. Neučilo by se, nepracovalo by, jen by si hrálo, bylo by rozmazlené a konečně by se nudilo.

Nesmíme zapomínati, že i my dospělí se k věcem, kterých si přejeme, nebo o něž prosíme, obvyčejně chováme tak jako dítě v obchodním domě. Jenom někdo, kdo nad námi stojí jako otec nebo matka nad dítětem, a je rozumnější než my, jen někdo, kdo přehlídí celý náš život, zná osudné následky, které by nás stihly, kdyby naše přání byla splněna zčásti nebo docela. Tento „Někdo” je bezesporně Bůh. „Život” je totiž zcela zvláštní věc, kterou pocítujeme jako hrozně obtížnou záležitost s mnoha finančními starostmi, bolestmi a nepříjemnostmi. Jediný Bůh vidí užitek, jaký nakonec přinese, a je snadno pochopitelné, že člověk zkusí všechno, aby toho byl zbaven. Čte-li potom v evangeliu slova „proste a vezmete” koná jednu úpěnlivou nověnu za druhou.

To však, oč prosí, musí se dokonale krýti se jménem Ježíšovým, stejně jako přání, jež jsou dítěti splněna, dokonale se kryjí se jménem rozumného otce nebo rozvázné matky. Jméno Ježíšovo zaručuje nám jen ty dary a statky, které i nám postačí k dokonalé radosti. Vše ostatní, i kdyby to bylo na první pohled tak rozumné jako uzdravení v nemoci, pozemské blaho, zachování života, nepřichází při tom v úvahu. Právě proto, že ona radost — totiž ta dokonalá — je měřítkem, nenechá se Bůh přemluvit. Mohli bychom zde ještě připojiti, že přemnozí — aniž by snad si toho byli vědomi — neprosí ve jménu Ježíšově, ale ve jménu nějaké vášně, ve jménu Mamonu. Ale nebe nemá v úmyslu učiniti se populárním tím, že se ukáže povolným ke všem přáním a rozmazlí lidi. Jméno Ježíšovo představuje světový plán, božský návrh, program. Co se k němu hodí, to nalezne vyslyšení. Vše ostatní nebude k němu přidáno, ale odvrženo.

(Přel. P. Ant. Chramosta).

Fr. B. Srubek:

BŮH JE VŠUDYPŘÍTOMNÝ.

Disposice:

Úvod: a) Úvodní myšlenky z liturgie prosebných dnů.
b) Udání a rozdělení tematu: I. B. je všude.
II. je to důvod důvěry v něho.

c) Účel tematu: oživit víru a důvěru.

Stat: I. Objasnění všudypřítomnosti Boží.

- a) Je všude svou mocí (obraz slunce).
- b) Svou přítomností (obraz duše v těle).
- c) Zvláštní přítomnost v chrámě a v duši.

II. Pramen důvěry:

- a) Pán s námi v utrpení,
- b) zná naši dobrou vůli,
- c) řídí naše skutky,
- d) slyší naše prosby.

Závěr: a) Shrnutá pravda a důsledky.

- b) Citové prohloubení: pokorná důvěra.
- c) Požadavek: důvěra — odůvodněná, pokorná.

Úvod:

Zítva v úterý a ve středu věřící lid vychází z kostelů do jarní přírody a hlas proseb ozývá se polem, lukami a lesem: Žehnej, Pane, země plody, odlož metlu neúrody... Jsou to prosebné dny. Ale jsou to i dny veřejného vyznání víry, že Pán Bůh všude slyší naše prosby.

Jsou to dny proseb, ale i dny chvalo zpěvu: Věčný Tvůrce všehomíra, tobě jása z e m ě š i r á, n e b e s ř í š e, l i d s t v a s t a n. Křížové dny jsou kázáním, které nás učí, že Pán Bůh je všude, které nás učí pokorné důvěře v Boha všudypřítomného.

Jak z mrtvé země pod teplým sluncem jara vypučel květ, tak ať v prosebné dny ze srdcí vypučí víra a důvěra v Boha, který je všude.

Stat:

I. Víra, že Pán Bůh je všude, je v lidstvu tak vkořeněná, že ji nelze odstranit. Pohan tuto víru vyznává: Je přirozené člověku, věří-li, že je Bůh, aby věřil, že Bůh je všude. Sv. Pavel učí Athéňany u oltáře neznámého boha znát pravého Boha, který není od nás daleko, nýbrž tak blízko, že v něm žijeme, hýbáme se a jsme.

Ale ač zřejmé je, že Pán Bůh je všude, obtížné je někdy tuto pravdu pochopit. Jak je to možné, aby Bůh, jenž sídlí v nebesích, byl stejně blízko stéblu trávy i hvězdám miliardy vzdáleným?

a) Netaž se. Či stéblo trávy není prozářeno stejným sluncem jako druhé, třetí a tisíce? Stéblo trávy u cesty je prozářeno stejným sluncem jako trs mechu na skalním úbočí Alp i Himalají, stejným sluncem jako hrst chaluh v hlubokých oceánech. Každý červíček, vše co žije, má stejné slunce, slunce celé. V slunci žijeme, se hýbáme... Tak všudypřítomným Pánem Bohem je i všechno stvoření prozářeno, tráva i lilie polní, nebeské ptactvo i my lidé malověrní. Ve všem, ve všech žije Pán Bůh svou silou, drží nás svou všemohou-

ností, v Bohu všudypřítomném žijeme jako v slunci, v přítomnost Boží se hýbáme a jsme.

b) Přílehavějším obrazem všudypřítomnosti Boží je přítomnost duše v těle. Duše celá a táž duše je stejně v hlavě jako v údech i srdci. Duše proniká celé tělo, oživuje celé tělo, řídí celé tělo. Podobně proniká Pán Bůh celý svět, na každém místě je, oživuje celý svět, řídí celý svět. Kdybychom na nebe vystoupili, je tam Bůh, jestliže do pekla padnem, je tam Bůh. Vezmeme-li křídla zory, jak zpívá žalmista, a spustíme se až na končiny dalek oceánů, i tam je Bůh. Jako duše celá a táž v každé části těla tak Bůh všudypřítomný celý a týž v celém světě a v každém tvorečku, stéblu i broučku.

Ale tento obraz není docela přílehavý. Naše duše je v těle jako v žaláři. Ne tak Pán Bůh. Svět Ho nemůže pojmout, nebe a nebesa nebes Ho nemohou obsáhnout. Kdyby nespočetné miliardy světů vznikly, všude tam je přítomný veliký Hospodin, jehož velikost je nevýstižná. — Naše duše je odkázána na tělo zdravé, zmrzačené, vyspělé, zakrnělé. Ne tak Pán Bůh. Veliký je Pán zástupů a veliká je jeho moc a jeho moudrost není ničím na světě zmenšena.

Tak tyto dva obrazy nám vysvětlují, jak je Bůh všudypřítomný. Slunce svou životodárnou silou proniká celý svět i temnoty propastí. Duše v každé části těla táž, celá.

c) Ale je-li Pán Bůh všude, nač chodit do kostela? Všude je Bůh. Ovšem, Pán Bůh je všude, všude slyší hlas našich proseb. Ale kříž, na němž Spása světa pněla, vyrostl jen z Golgoty. Oltář, na němž Spása světa se obětuje, a svatostánek s živým a pravým Tělem Syna Božího, není všude. Jen tam je, kde Kristus běře do svatých rukou chléb i víno a praví: Toto jest Tělo mé . . . , toto jest krev má, která se vylévá na odpuštění hříchů. Může to být ve sklepe čínzáku, na dvoře továrny, pod korunami lip. Ale pak všude tam je chrám — stánek Boží mezi námi. A všude tam zvláštním způsobem přebývá Bůh-Slovo Tělem učiněné, přebývající mezi námi.

Říká se, že na vysokých horách jsem Pánu Bohu blízko. Ale Pán Bůh je blíže duši svaté, která je s Pánem Bohem spojena životem Božím, nadpřirozeným. I duši hříšnou udržuje Pán Bůh při životě přirozeném, ale taková duše je jako zpusťšený chrám, není v ní nadpřirozeného života Božího. Jen duše svatá je naplněna Bohem, životem Božím, duše svatá je svatý chrám Boží, v němž Bůh všudypřítomný zvláštním způsobem přebývá.

Takové myšlenky nás provázejí v prosebné dny cestou do polí: Pán Bůh zvláštním způsobem sídlí ve svatostánku v chrámě, ale ať jdeme kamkoli, všude — v přírodě, dílně, továrně, doma, všude je s námi, všude blízko jest Pán. Nejbliže je však duši čisté, která je chrámem Božím.

II. Jaká nezlomná důvěra je v této radostné víře, že Pán Bůh je s námi všude, v radosti, starosti, útrapách. Pán s námi . . . Opravdu, Pán s námi i duchem naším v práci, potu, pláči, smíchu.

a) I kdybych projít měl údolím smrti, nebudu se báti zlého, nebo

ty, Pane se mnou jsi, zpívá žalmista naplněn důvěrou v Boha všudypřítomného. A přes moře věků v utrpení člověka zní to stejnou silou: Neboť ty, Pane, se mnou jsi. — Byla to konvertitka z protestanství. Děti jí vzali, muže zavřeli, majetek zabavili, přátelé z lepších dob se skryli. Časně ráno než paní ředitelová, nyní pomocnice u sedláků, jde do práce, klečí u stolu Páně. Sílí jí víra, — týden co týden o tom ujišťuje zpovědníka — že Pán Bůh je s ní, že Pán Bůh ji neopustil. Neboť ty, Pane, se mnou jsi . . . Ve dnech klidné pohody těm slovům tak nerozumíme. Ve dnech utrpení trpkého oběma rukama a celým srdcem zachycujeme se důvěry: Neboť ty, Pane, se mnou jsi.

Pán Bůh nás zblízka obklopuje, zná naše srdce jako otevřenou knihu, rozumí našim myšlenkám, všechny naše cesty zná, není na našem jazyku slova, o němž by Hospodin nevěděl.

b) Co důvěry je v pravdě, že Všudypřítomný rozumí našim myšlenkám. Aťsi nás kdo křivě obviňuje, špatné úmysly podkládá, aťsi dobrá vůle končí nezdarem — co slzí tají tato slova — Bůh, který rozumí našim myšlenkám, nás se všech stran obklopuje.

c) Co důvěry je v pravdě, že Všudypřítomný všechny naše cesty zná? Ne od včera, prve než země se počala a hory se zrodily, od věků zná naše cesty života. Dříve než kdo znal naše jméno, Pán Bůh na nás myslel — jeho myšlenkám byli jsme blízko — a s láskou vykazoval běh našich cest: Od zrození po hrob, přes radosti, nezdary, . . . Proč se bojíte, malověrní, nekolísejte, Všudypřítomný Bůh naše cesty zná, On jde jimi s námi.

d) Co důvěry je v pravdě, že na našem jazyku není ani jediného slova modlitby, aby Bůh všudypřítomný o ní nevěděl dříve než byla vyslovena. Začkoli budete prosit, dá vám . . .

Z á v ě r :

a) Křížové dny — dny proseb, dny vyznání víry, kterou v poli zpívá skřivan: Všude je Bůh. Kterou v lukách hlásá polní kvítí v královské nádheře: Všude je Bůh. Jitřní záře, duhy krása, světlý den i jasná noc vyznávají s námi: Všude je Bůh. Věže kostelů po věky svědčí: Zde je Bůh. A duše čistá v pokorné úctě se chvěje: V srdci je Bůh. Tato víra plní nás důvěrou: nebudu se báti, neboť ty, Pane, se mnou jsi, se všech stran mne obklopuješ, myšlenky znáš, kroky vedeš, slova proseb slyšíš.

b) Všudypřítomný Bůh: Květinka na louce je prozářená přítomností Boží, brouček u cesty i hvězdné dálky, kapička vody i tíha oceánů, vše žije, hýbá se a jest v Bohu. Daleko za hvězdnými světy je Bůh i v srdci dítěte je Bůh, kterého nebesa nebes nepojmou. Tak veliký je Hospodin, vši chvály hodný, velikost jeho je nevystihlá. Linné, světoznámý badatel, volá: Viděl jsem Boha jdoucího mimo, viděl jsem Ho a oněměl. To je němý úžas pokorného srdce, které se sklání před nezměrností všudypřítomného Boha.

Před ním jsme jako nepatrný prášek. Stejně málo jako červík,

stejně tak nepatrní jako sedmikráska na mezi. Tento veliký Bůh sklání se k nám, ujišťuje nás: Oč dražší jste vy než toto. Váš Otec ví, čeho potřebujete.

c) Tak s důvěrou, s důvěrou bez mezí, s důvěrou, která pramení ve víře, že Pán Bůh je všude s námi, ale s pokornou důvěrou pozvedněme svá srdce i hlasy proseb i chvály k Bohu, v němž žijeme, hýbáme se a jsme. Amen.

Josef Él:

KÁZÁNÍ NA NEDĚLI V. PO VELIKONOCÍCH.

(Předneseno v Libochovicích r. 1850.)

„Budete-li zač prosit Otce ve jménu mém, dát Vám.“ (Sv. Jan 16, 3.)

Konati průvod pod širým nebem jest prastarý obyčej. Již ve Starém Zákoně nacházíme zmínku o podobných průvodech neboli procesích. Tažení Izraelitů z Egypta arabskou pouští nebylo nic jiného než procesí. Na příkaz Páně obcházel Izraelité se zpěvem město Jericho, jež se dříve neodvážili dobýti, a hle! pevné hradby se zbořily. Archa úmluvy byla častěji od Izraelitů přenášena s místa na místo v slavném průvodu. Na příklad: Na rozkaz krále Davida byla slavnostně přinesena v průvodu z domu Abinadabova do Jerusalema. Později byl uspořádán průvod na rozkaz Šalamouna, syna Davidova, kdy archa úmluvy byla přenesena do nového nádherného chrámu. Podobně Alexandr Veliký táhl s vojskem na obyvatele města Jerusalema, protože mu v boji nepřišli na pomoc. Chtěl je co nejpřísněji potrestat. Když Jaddus, nejvyšší židovský kněz uslyšel, co Alexandr zamýšlí, napomínal lid k společné vroucí modlitbě. Pak opustil chrám a odebral se Alexandrovi vstříc v slavném průvodu veškerého obyvatelstva i kněží. A hle, Alexandr, vida veliký průvod, byl tak překvapen a dojat, že nejvyššího kněze sám pozdravil a obyvatelům města prokázal mnohá dobrodiní. Konečně sám náš božský Spasitel konal četné průvody, z nichž nejznámější jest onen na Květnou neděli, kdy s mnohými zástupy přišel do Jerusalema na slavnost. Průvody pod širým nebem jsou prastaré obyčeje a již pro své stáří úctyhodné. Poodhalme clonu, zakrývající význam zřízení křesťanských průvodů pod širým nebem.

I. Co jest v Starém zákoně uváděno jako podobenství, to je v Novém zákoně a v církvi katolické úplně zdokonaleno. Veřejné průvody neboli procesí již v Starém zákoně užívané, došly pravého významu teprve v Zákoně novém. Počátek takovýchto průvodů byl asi tento: Když Bůh rozhněvaný pro hříchy a nepravosti světa, navštívil svůj lid metlami a tresty, tu teprve byli křesťané přivedeni k poznání svých vin. Pamatujíce na slova Písma svatého, že modlitba sjednocená nebesa proráží, shromáždili se a celé obce vychá-

zely v pokoře a kajícnosti pod širé nebe. Konaly průvody neboli procesí a vzývaly Boha za odvrácení zaslouženého trestu. Nejednou se stalo, že se spravedlnost Páně upokojila a hněv boží byl od lidu odvrácen. Z toho pak plyne, že takové pospolité průvody, konané s kajícností a pravou pobožností v srdci, se Bohu líbí. Není divu tedy, že církev svatá ustanovila, aby se takovéto průvody konaly každého roku. Křesťané měli jimi odvrátit všechno zlé a vyprositi si od Boha mír a požehnání.

A takováto kajicná či prosebná procesí v církvi kat. se až dosud konají na den sv. Marka a pak po tři dny před Nanebevstoupením Páně. Procesí na den sv. Marka mělo svůj počátek v Římě za dnů papeže Řehoře, kdy veliký mor, neúroda a drahota tísnily lid.

Tu se po prvé konal veřejný kajicný průvod za odvrácení těchto pohrom a jak mnozí svědkové potvrzují, byl spatřen ke konci této prosebné slavnosti na hradě tak zvaném andělském Anděl Páně, kterak ohnivý meč zasunoval do pochvy. Ještě toho dne pominul mor a téhož roku se urodilo všeho hojnost. Tak zvaná křížová procesí povstala původně ve Francii za dnů sv. Mamerta, biskupa Vienského. Tenkrát se rozmnožila dravá zvěř, která působila velké škody a přepadávala i lidi. Kromě toho byla země postižena povodní, neúrodou a zemětřesením. Za odvrácení těchto pohrom nařídil sv. Mamert prosebná a zároveň kajicná procesí po tři dny a hle! Brzo po skončení těchto veřejných pobožností pominulo všechno zlo. Poněvadž tento prosebný průvod tolik se osvědčil, byl zaveden po všem křesťanském světě, tak že od té doby každoročně konány jsou prosebné průvody za odvrácení všeho zlého a za vyprošení zemské úrody.

II. Tyto průvody jsou nejen krásné, ale mají naši mysl povznést k Bohu. Při těchto průvodech, protože připadají do velikonočního času, je nesena podoba vzkříšení Kristova a paškál neboli svíce velikonoční. Ta představuje Ježíše, jenž vstal z mrtvých. To se koná na památku Kristovu a jeho slov: budete-li zač prosit Otce ve jménu mém, dáť Vám. Při procesích se tedy ve jménu Krista prosí za odvrácení všeho zlého, za zachování zdraví a za hojnost zemské úrody. Dále je neseno znamení sv. kříže na důkaz, že smíme očekávat vyslyšení svých proseb od Boha jen pod záštitou kříže Kristova. Krista uznáváme za svého velitele a vždy jej budeme poslouchati. Při těchto průvodech jsou také neseny korouhve s podobami svatých a vyvolených Páně. Mají nám připomenout vítězství Kristovo nad nepřáteli našeho spasení a pomíjejicnost našeho pozemského života, který jest jen krátkou poutí. Máme žít a jít takovou cestou, jako šli všichni svatí a vyvolení Páně, abychom se po překročení hranice života dostali k nim, do říše nebeské.

Máme je vzývati a k nim se modliti. Víme, poučeni církví svatou, že oni vyvolení Páně nás vřele milují, a proto co nejbedlivěji pečují o naše spasení. — Též je nesena svěcená voda, která má nám připamatovat čistotu našeho svědomí a kajicné slzy, pro kteréžto dvě

věci jest Otec nebeský ochoten od nás odvrátit všechno zlé a udělit nám svou milost i požehnání nebes. Konečně se pak konají modlitby a udílí se požehnání nad veškerým osemím. To se děje z toho důvodu, aby milostivý Bůh odvrátil od úrody veškerou pohromu a popřál nám vezdejšího chleba, za který nás učil modlit sám Ježíš Kristus.

Toto vše má o procesích vědět každý křesťan. Protože již zítra začínají procesí dnů křížových, učinil jsem již dnes o tom zmínku, aby každý věděl, jak se má zachovat při tomto církevním obyčeji. Nejmilejší! Mnohý cítí nyní bídu a nedostatek následkem minulých bouřlivých roků. Co by se s námi stalo, kdyby i v tomto roce zuřily podobné bouře na všech stranách a k tomu všemu, kdyby se od nás odvracel Hospodin? Celá naše naděje, všechno očekávání spočívá v pevné víře v trvalý mír a ve víře v boží úrodu. Co bychom si počali, kdyby nás tyto naděje zklamaly? Jestliže každoročně jsme prosili Boha o mír a úrodu, tím více a mnohem více jej musíme prosit letošního roku, sice nebude tak brzo konec všem nepořádkům a všem nedostatkům. I proto, moji milí, s důvěrou očekávám, že tato prosebná procesí budou v naší obci konána s pravou pobožností v srdci a s kajčností ducha. Nejvyšší dobrotivý Bůh udělí nám mír a požehná veškeré úrodě, popřeje nám klidných dnů i prostředků nutných k zachování tělesného života. My pak tím horlivěji budeme mu sloužiti, aby naše duše dosáhly spasení.

Hospodine a Pane náš! Shlédni na nás a smiluj se nad námi! Bez Tebe nic nezmůžeme. Vyslyš nás tedy, Pane, a my Tě budeme blahoslavit. Amen.

F r. M e r t h :

K PRIMICÍM.

Kněží vyslanci Boha Otce — autorita jejich,
kněží zástupci Boha Syna — horlivost jejich,
kněží poslové Ducha Sv. — užitečnost jejich.
(S. Bonaventura, Exposit. in. c. G. Lc.)

Jak mocným dojmem musilo působiti na apoštoly, když Kristus utišil bouři. Jen uvažte, co by se s nimi bylo stalo, kdyby jejich Mistr nebyl s nimi. Ztraceni! Utopeni! Dno mořské nesmlouvavě mlčenlivé. Bouře jim zabraňovala v přepnutí. Stala se něčím, co spoustami vod chtělo zničit loď. Zase tu postřehujeme výmluvnou řeč o neviditelném světě duše, o jejích zákonech, zrcadlících se na věcech viditelných: taková bouře v duši znamená ztratiti smysl života, ztratiti směr k Bohu. Lodička lidské duše, plující na vodách času je stržena a navždy potopena: lidé za živa mrtví, lidé bez zájmu, mraky bezvodé, větrem přeháněné, stromy v podzimu, bez plodů, z kořenů vyvrácené, hvězdy bludné, jimž mrákota temnosti uchována jest na věky, lidé, v nichž Kristus spal jako v lodičce apoštolů,

1) Upraví se podle poměrů v různých diecích.

ale nikdo jej nevbudil, aby utonutí zamezil, lidé, jejichž konec je strašný. Jak mistrně je líčí sv. Jakub: „Zaplačte s kvílením nad svou bídou, praví. Bohatství vaše shnilo a roucho je prožráno od molů, zlato a stříbro zrezavělo a oheň ztráví tělo vaše. Hle, zavržená mzda dělníků, kteří požali pole vaše, křičí od vás a volání těch, kteří žali, vešlo v uši Pána zástupů. Hýřili jste na zemi, vykrmili srdce své, odsoudili jste a zabili jste Spravedlivého — nevzpírá se vám. (Jak. 5, 1-6.)” Zabili jste Spravedlivého, nevzpíral se vám. Zabili jste Krista, který vám byl tak blízko, který ve vás spal! Jak úžasná podoba těchto slov Písma sv. se slovy Boha — soudce k zavrženým v den soudný: Odejděte zlořečení!

Kristus ve vás spal,
a nebylo apoštola, který by jej zburcoval,
Nebylo člověka, který by jej donutil zachrániti před utonutím věčným.

Nebylo — k n ě z e.

Drazí křesťané, mám-li mluvití dnes o svátosti kněžství, cítím se na to tak slabý a potom, mluvití o kněžství předpokládá, že duše toho, k němuž o kněžství mluvím, zná ono základní vědomí, jež prostupuje každý její den,

1. že totiž žijeme v tajemné p ř e d s í n i věčnosti a každé pootevření dveří ze svatební hostiny této věčnosti nekonečně převyšuje všechnu naši bídu a lopotu,

2. že jsme zrnčkem v klasu, na láněch božích, jež kolébá Duch sv. v tajemném čekání na žeň dne soudného,

3. že stojíme na úpatí h o r, jejichž krása nás plní tesknoutou, protože je to krása nedostupná,

4. ono zvláštní v z r u š e n í, že každé chvíle může nás políbiti smrt a tváří v tvář setkáme se s pohledem Kristovým, s očima, v nichž utoneme nevýslovným štěstím, jež bude bez konce . . .

Kristus, spící v duších, dává se burcovati svými apoštoly — kněžími, aby zachránil před utonutím věčným a obsah tohoto burcování ze spánku je stejný jako obsah života Kristova. Uzdravovati, léčiti a poučovati; vésti k Bohu.

Uzdravovati z nemocí a smrti duše skrze s v á t o s t i. Poučovati o království božím, které nyní je v lidských duších a žijeme v něm z kněžského slova o životě víry.

Má-li tedy kněžství plniti tento z á s t u p n ý úkol Kristův, čili má-li býti kněžstvím pravým, jsou třeba ku splnění tři podmínky:

aby kněz jednal jménem Boha — Otce, tak jako Kristus byl vyslancem Boha Otce,

aby jednal jménem Boha Syna, neboť Ježíš je Bůh,

aby jednal jménem Ducha sv., neboť toho Ježíš poslal místo sebe po nanebevstoupení k nám.

Z podmínky první, že totiž kněz jedná jménem Boha — Otce, nutně plyne a u t o r i t a kněžská, plní se tím slovo žalmu: Místo nebeského Otce je vám dán lidský syn — kněz. Lidští synové, kněží,

v plném rozsahu zastupují Boha a jejich slovo, když jednají jménem božím, platí na věky. Když něco kněz na př. rozhodne ve zpovědnici, pak to platí naprosto pravdivě, Bůh se za to staví i kdyby všichni svatí byli proti tomu.

Proto sv. Pavel správně dovoluje si říci křesťanům galatským (Gal. 1, 6): „I kdyby anděl vám kázal něco proti tomu, co jsem já vám kázal, buď proklet.“ Tato autorita jednání jménem samého Tvůrce nebe i země, je prvním strašným důsledkem kněžství.

Z podmínky druhé, že totiž kněz jedná jménem Boha-Syna, nutně vyplývá, horlivost o duše. Kristus přišel hledati čest boží a spásu duší; abychom čest boží chápali, povznesl nás z úroveň bláta, t. j. z dědičného hříchu do kultury milosti, t. j. na úroveň dítěte božího tím, že sám sebe snížil stav se člověkem a sám sebe zmařil, když jako nejposlednější otrok zahynul na kříži, aby nás vykoupil.

Abychom spásu své duše chápali, zůstal s námi skryt ve svátostech; a zde se snížil vlastně ještě více, povážíme-li na př. takovou Nejsvětější svátost. Stal-li se po vykoupení člověkem, stal se pro Nejsvětější svátost ještě méně: pouhým pokrmem a nápojem. Je to horlivost o duši člověka bezpříkladná! A proto právě kněžství je kněžství horlivosti o duše, jak opět praví sv. Pavel: nekáži sám sebe, ale Ježíše Krista.

Z podmínky třetí, že totiž kněz jedná jménem Ducha sv., nutně plyne užitek věřících, obohacení, bohatství duše, žijící v milosti, bohatství královské, protože je na něm otisk Ducha sv. Proto Ježíš praví apoštolům: posílám vás, abyste šli a přinášeli užitek a užitek váš zůstával! Je-li práce světa ve věcech hmotných dostředivá, t. j. čas zmenšuje a ubírá na velikosti díla, které jsem vykonal a smrt jej zcela zničí, je práce Ducha sv. na duši skrze kněžství odstředivá, t. j. čas rozvíjí ono posvěcení, které kněz duši udělil, když člověk spolupracuje a smrt je branou k životu věčnému!

Autorita Boha Otce

horlivost o duše Boha Syna

a užitek bohatství v Bohu Duchu sv.

toť trojnásobná rána, z níž plyne láska velikého Boha k člověku,

v jehož duši vtiskuje nesmazatelný kněžský charakter,

trojnásobná sláva kněžství pravého,

ale také trojnásobný pád člověka — kněze, který toto zradil!

Kněžství je svátost nejstrašnější, povyšující člověka nad anděly, dávající moc jednati místo Boha. Proto za jedinou tuto svátost se Kristus modlí, když ji ustanovil a tato velekněžská modlitba Kristova je jedním z míst v Písmu sv., kde lyrika lásky Kristovy dojmá k slzám i nejtvrďší povahy:

„(Otče), já za ně prosím

neprosím za svět,

nýbrž za ty, které jsi mi dal,

neboť Tvoji jsou

a v nich jsem oslaven!
Již nejsem já ve světě
ale oni jsou ve světě
a já jdu k Tobě!

Otče svatý,
zachovej ve jménu svém
ty, které jsi mi dal —”

Kdo uváží nesmírnou moc, danou člověku ve svátosti kněžství, cítí, jak mráz mu probíhá tělem — tak hluboké jest spojení kněze s oním druhým posmrtným světem. Jeho úkony odehrávají se nad věčností a jeho hlas jenž odpouští, volá Krista, žehná . . . nachází ohlas v tajemstvích věčnosti:

náměstkové lásky Kristovy,
vznešení prostředníci duší po Kristu hladových,
apoštolové, jimž andělé závidí,
spoluvykupitelé Kristovi vpravdě mající právo nazvati Krista svým bratrem!

(Liturgie svěcení).

Proto Církev velí u této svátosti dlouhou a důkladnou přípravu čekatelů kněžství, proto zdobí tuto svátost dvěma nádhernými perlami slavných doživotních slibů, slibem ustavičné modlitby — breviář, a slibem ustavičné čistoty — celibát. A vkládá-li kam Církev všechen svůj lesk a nádheru, pak je to liturgie (obřad) kněžského svěcení, hýřící radostí a dojemnou pokorou:

při mši sv., když biskup světitel modlí se nad svěcenci litanie ke všem svatým, kleče před svatostánkem, svěcenci, podobní obět-ním beránkům v bílých albách, leží na tvářích před oltářem na důkaz naprosté nehodnosti: a zatím co biskupova ruka činí nad nimi trojnásobné znamení sv. kříže, jeho ústa se chvějí modlitbou: abys tyto vyvolené požehnal, posvětil a proměnil!

A k tomu v a r o v n á promluva biskupova, jedna z nejpřísnějších promluv, kterou Církev má: jste dosud svobodní, po tak dlouhém rozhodování dobrovolně si volíte kněžství, kdo chce, necht svobodně odejde! A již zní litanie ke všem sv. nad ležícími obět-ními beránky.

A když zazní jméno každého bohoslovce, který má býti svěcen, jméno, kterým volá Církev ke kněžství, pak odpověď „adsum — přistupuji” je výrazem svobodné volby této svátosti a nikdy v budoucnosti není možno toto slovo odvolat.

Skrze vzkládání biskupských rukou a rukou ostatních kněží, skrze dojemný obřad mazání svatým olejem chvějících se rukou svěcenců — aby všechno, co tyto ruce požehnají, bylo požehnáno a co posvětilo bylo posvěceno — skrze předání moci sloužit mši sv. kalichem s vínem a patenou s hostií, skrze oblékání v posvátná roucha vytváří Bůh biskupem nové kněze a oni spolu s biskupem prvně slouží, spoluproměňují chléb a víno v Tělo a Krev Ježíše Krista.

Nedá se vyslovit andělská radost nových kněží, ty chvíle prvních polibků věřících na ruce, jež jsou proměněny, ruce, které nejsou již jejich.

(Odpovědnost kněžská).

Řekl jsem, že kněžství je svátost nejstrašnější a platí to opravdu naplno. Kněz je odpovědný nejen za sebe, ale i za tebe a to před Bohem.

Proto svatí prchali . . .

Kněz denně svolává Ježíše na tuto chladnou zemi, denně se Jej dotýká . . .

Kněz denně je vydán lstivějším útokům těla, světa, satana a věřte mi, že hořké je večerní zpytování svědomí kněžského. U kněze je boj se zlem daleko prudší než u vás!

Ale kněžství je svátost nejbohatší:

těžko popsati onu ú t ě c h u kněžského srdce, takovou zvláštní blízkost boží, která jej vede,

těžko sdělití onu s í l u k n ě ž s k ý c h r u k o u, kněžské práce, kterou dobře vyjadřuje modlitba kněze přede mší sv.: Dej Pane sílu rukám mým, aby odstranily všechnu skvrnu . . .

Těžko popsati p o h l e d kněžských očí do duší!

To jsou dary vpravdě královské, dary, jež může oceniti zase jenom kněz.

Kněz je prostředník mezi člověkem a Bohem, modli se, aby nebyl prostřední: každá generace má takové kněze, jaké si vymodlí:

modli se za něj

buď k němu vždycky upřímný

viz v něm vždy jenom Krista!

Dáš-li mu tyto tři věci, blahoslavený budeš z jeho darů. Nedáš-li mu je, nezapomeň, že čím lepší věc se zkaží, tím horší vzniká. Není větší metly pro lidstvo, než-li odpadlý kněz: odpadlý nejenom šatem, ale i srdcem. Kéž je to kněz Kristův, kdo zachrání lidské duše.

Dr. Josef Hronek :

PSYCHOLOGICKÉ PŘEDPOKLADY KATECHESE.

Ú v o d e m. Vyučování náboženské má vésti děti k tomu, aby poznaly Boha a svůj cíl, čili slovy sv. Apoštola, aby „rostly v milosti a poznání Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista“ (2. Petr 3, 18). Konečný cíl katechese je rázu nadpřirozeného: věčné a blažené patření na Boha. Nadpřirozenému cíli odpovídají také nadpřirozené prostředky, totiž prostředky milosti. Tyto prostředky milosti jsou nejdůležitějším činitelem výchovným, protože činí lidské duševní síly teprve přístupnými tomu, co je božské. Učitel náboženství více než který jiný musí si býti vědom slov sv. Pavla: „Není ničím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst“

(I. Kor. 3, 7). Proto nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kdož jej stavějí (žalm 126, 1). Avšak i když je katechese zaměřena k cíli nadpřirozenému, jakožto dílo člověka zůstává dílem přirozeným, to jest člověk přijímá božskou pravdu svým lidským způsobem, proto se musí tato pravda odít v roucho lidských pojmů a slov. Katechisovati se zdarem a výsledkem může jen ten, kdo má nejen přirozené schopnosti k tomuto povolání, nýbrž i teoretické vědění a praktickou dovednost, katecheta musí tedy znáti základní formy školské práce, učební metody, principy a zásady vyučovací, které nejsou náhodným postřehem, nýbrž výslednicí pozorování tradiční se ustalujících, výslednicí výchovatelské moudrosti celých generací (K l í m a, Obecná metodika, 1939). Těžké chyby by se dopouštěl učitel náboženství, kdyby se dovolával nadpřirozeného působení milosti Boží, aby tím zastíral svou neinformovanost v otázkách didaktických a neznalost vyučovatelské praxe. Láska k božské pravdě nutí k tomu, aby si žáci poklad víry stále důkladněji osvojovali, musí vésti katechetu k tomu, aby dbal náležitého postupu a způsobu učebního a opíral teorii vyučovací o poznatky, kterých se dopracovávají jednotlivé obory vědní, mající určitý vztah k otázkám vyučování. Z těchto oborů vědních je to zejména moderní psychologie dítěte, která odkryla zdroje poznání dítěte. Učitel náboženství založí tudíž celou svoji práci ve škole nikoli na kvietismu, který právě při vyučování náboženském je největším nebezpečím, nýbrž na znalosti vývoje dítěte a jeho schopnostech přízpůsobovacích.

Je dnes už nesporné, že výchova a vyučování náboženské má spočívat na této jediné pravé základně, na znalosti dítěte. Bez dokonalé znalosti dítěte, opírající se o výsledky plánovitého pozorování po stránce vývoje tělesného a duševní struktury dítěte, není možné žádné vědomé a metodické utváření dítěte.

Z učebního procesu všimneme si tentokrát psychologických předpokladů katechese na straně žáka. Není naším úmyslem podati souhrn všeho, co bylo o duševním vývoji dítěte napsáno. Podrobné poučení skytá učiteli pedagogická psychologie. Tu podáváme jen několik základních poznatků, které přímo podmiňují zdar katechese.

I.

Dítě při narození není takřka nepopsaným papírem, nýbrž přináší si na svět množství vrozených sklonů a schopností, ovšem nerozvinutých a čekajících na určitý vývojový okamžik, kdy se vynoří na povrch. Nejprve se vynoří a rozvíjejí schopnosti smyslové. To vedlo k tomu, že na příklad J o h n I. o c k e uváděl celý duševní život v těsnou závislost s činností smyslovou a učil, že duše pouze smyslovým vnímáním poznává věci. Naše stanovisko v noetické otázce po původu poznání odmítá lockeovský sensualismus, neboť mimo poznání smyslové má člověk ještě poznání jiné, podstatně vyšší, totiž poznání rozumové. Člověk svým poznáním rozumovým

proniká za hranice toho, co mu podává smyslová zkušenost, tvoří pojmy abstraktní a všeobecné, poznává i věci nadsmyslové. Avšak tyto poznatky rozumové, třebaže přesahují konkrétní skutečnost, nejsou něčím čistě subjektivním, nýbrž mají základ v objektivní skutečnosti, poněvadž smysl člověka netvoří svých pojmů jediné sama ze sebe, nýbrž abstrahuje je právě ze skutečnosti smysly poznané. Veškeré poznání lidské, smyslové i rozumové se tedy harmonicky doplňuje (J a r. B e n e š, Rozumem ke zdroji pravdy, 1939, str. 102).

Poznání smyslové se děje činností smyslů. Čivost a jemnost smyslů jest u dětí menší než u člověka dospělého. To musí vésti učitele k tomu, aby si u žáků bedlivě všiml vývoje smyslů.

1. Prvním procesem našeho vědění o skutečnosti je v n í m á n í. Vjem vzniká tak, že fyzikální podnět (na př. vlnění světelné, zvukové atd.) je zachycen smyslovým ústrojím (okem, uchem atd.) a uvede ve vzruch příslušný nerv, vedoucí do ústředního nervstva. Vjemem si tento nervový vzruch uvědomujeme, obráží se v něm vnější svět.

Reakce na daný popud se pohybuje v určitých mezích, které jsou závislé na bystrosti čidel, čivosti nervstva, duševní svěžesti a pozornosti.

K těmto mezím popudovým dlužno přiblížeti při vyučování. Tak na příklad katecheta podává výklad, činí tak způsobem jasným a zřetelným, hlasem zvucným, užívaje obrazů, předvádí jen obrazy dostatečně veliké a zřetelné; pro elementární stupeň se vyžaduje jen jednoduchá perspektiva, jasná kresba, prostá kompozice a výrazná malba. Rovněž písmo i náčrty na tabuli, jimiž učitel vhodně pojí názor zrakový k slovnímu výkladu, mají býti dostatečně veliké. V současné době se usiluje dáti obrazu dynamický moment, a to filmem. Dynamika filmu spočívá v tom, že před očima žáků se rozvíjí skutečný život. Školní film v katechesi jest dosud jen hudbou budoucnosti (A. D o h n a l, Pedagogika školního filmu, 1939).

Silnější popudy otupují smysly, na př. příliš hlasitým výkladem katecheta přehluší děti, které pak neprojevují zájmu o katechesi.

Mezi popudem a uvědoměním popudu uplyne určitá doba, která je různá u jednotlivých smyslů a mění se různými okolnostmi, pozorností, cvikem a pod. Má-li katechese příliš rychlý spád, je málo srozumitelná, slova splývají. Žák potřebuje určitý čas k uvědomění otázky, proto učitel položí napřed otázku, učiní kratičkou přestávku a pak teprve určí žáka k odpovědi na danou otázku.

Má-li vyhověti obraz didaktickému účelu, musí býti určitou dobu exponován a vyměňován. V některých školách jsou obrazy vyvěšeny po celý rok na stěnách ve třídě nebo na chodbách. Tento zvyk, snad spíše k okrase než pro praxi, nevyhovuje správnému použití. Při stálém opakování téhož učiva, a to stereotypně a jednotvárně, nastupuje u žáků nezáměr a únava.

Neustálé napomínání se mívá s účinkem.

2. Dětské smysly se rozvíjejí postupně: nejprve smysly nižší (čich, chuť, hmat), později i vyšší (sluch, zrak). Ze všech je nejdůležitější z r a k. Experimentálně bylo dokázáno, že vjemy zrakové jsou ze všech nejmocnější. Z věcí, které pojmu děti zrakem, zapamatují si asi 58%, sluchem 24%. Odtud neobyčejný význam principu názornosti při vyučování, zvláště u žactva nižšího stupně. P r i n c i p n á z o r n o s t i, tento pedagogický imperativ, jak jej nazval B e r g e m a n n, je z á k l a d n í m p r i n c i p e m k a t e c h e s e. Poznání rozumové, jak jsme vpředu uvedli, se počíná smyslovými názory, ze kterých rozum tvoří pojmy. „Nihil est in intellectu quod non prius fuerit in sensu” — toto scholastické axioma nabývá v dnešní praxi víc a více významu. Církev využila vnitřního psychologického momentu názoru a dovedla jej rozvinout, pochopila jeho vnitřní sílu a působnost. Vedle K o m e n s k é h o a P e s t a l o z z i h o v novější době význam názoru zdůraznil především O v i d e D e c r o l y.

3. Domníval-li by se někdo, že smyslové vnímání jest objektivní, že podává skutečnost tak, jak jest, ten by se mýlil. Vnější skutečnost je podmíněná subjektivně, osobně. Příčinou této subjektivnosti je pojetí vnímajícího subjektu, zaměřenost a pozornost.

a) V l i v p o j e t í z á l e ž í v t o m, že naše vědomí nezachycuje všechny podněty, nýbrž vybírá si z nich podle osobního zájmu a vlastní zkušenosti a tak se ve vjemu popudová látka zpracovává, doplňuje a pojímá.

b) z a m ě ř e n o s t í u p o m í n á p o h o t o v o s t v n í m á j í c í h o p r o o b š a h y j i s t ě h o d r u h u. Zaměřenost není veličinou stálou, ale podléhá kolísání, tak pozorujeme u žáků období snahy a poté, které se střídá s obdobím liknavosti a ochablosti. Ostatně i dospělí mívají období maxima práce, nadprůměrné výkonnosti a období poklesu výkonnosti. Při vyučování zaměřujeme katechesi určitým směrem.

Příčinou subjektivního zabarvení vjemu je posléze pozornost vnímajícího subjektu.

c) P o z o r n o s t je soustředění vědomí na určitý jev, předmět nebo jednu myšlenku. Pozornost dětská valně se liší od pozornosti dospělých. Je převahou p a s i v n í, b e z d ě č n á velmi nesnadno se soustřeďuje, nepojímá složitějších celků. Šestileté děti dovedou současně zachytiti 2 — 3 jednoduché obsahy, dvanáctileté 3 — 4, čtrnáctileté 5. Je tedy rozsah dětské pozornosti nepatrný, ale stejně nepatrný je tu také stupeň soustředění.

Bezděčnou pozornost vyvolá předmět sám sebou poutavý. Podmínkou ú m y s l n é, a k t i v n í p o z o r n o s t i je vlastní chtění, cílevědomé napjetí vůle.

Diferenční psychologové rozeznávají:

a) t y p s o u s t ř e d i v ý, jenž se vyznačuje nepatrným polem pozornostním, omezeným na úzký okruh jevů, ale ostře osvětleným.

b) typ roztržitý, u něhož soustředění není možné;

c) typ distributivní, jeho pozornostní pole je dosti rozlehlé, ale při tom dosti jasné a učeněné. Tento typ pozornosti distributivní má význam jako základní podmínka školní práce. I katechese jen tehdy bude úspěšnou, soustředí-li žáci pozornost na žádané učivo. Veďme děti uvědoměle k pozornosti i tehdy, když předmět zájem jejich nepoutá. Tu ovšem bude mnoho záležitosti na metodické obratnosti naší a inhibiční činnosti, které umožní soustředěnou práci (S t. V e l i n s k ý, Psychologie pozornosti, 1938).

II.

Vjemy jsou zařazovány do určité vjemové souvislosti, což se děje dalším stupněm poznávacího procesu, představování. Představa je vybavený vjem. Představa nám nepodává celkem nic více, než co můžeme vnímati vnějšími smysly (J a r. B e n e š, Duch a hmota v theorii poznání, 1946 str. 10). Dětské vnímání je nepřesné a neúplné, to vede také k nepřesnému a neúplnému představování. K vyrovnání mezi představeným světem dětí a dospělých dochází teprve okolo 14. a 15. roku (M. R o s t o h a r, Studie z vývojné psychologie, 1920).

1. Schopnost uchovávat a vybavovat představy jmenujeme pamětí. Paměť má pro nás a pro učení obzvláštní význam. Je dána jednak dědičně, jednak výchovou. Jakost a rozsah paměti, na nichž vzdělání paměti závisí, určují vrozené vlastnosti. Cvičením vzrůstá schopnost naučení a bezprostředního zapamatování a tak mluvíme, že paměti přibývá v době mezi 10. — 12. rokem, nato opět po období puberty, vrcholu dosahuje po 20. roce, věkem pak ubývá schopnosti trvale zapamatovati.

Paměť není schopností jednotnou; můžeme mluvit o celé skupině pamětí zvláštních. Mezi dětmi právě tak jako mezi dospělými jsou některé, které si lépe zapamatují to, co vidí (paměť pro tvary, barvu, místo — typ z r a k o v ý, v i s u e l n í); druhé zase to, co slyší (slova, verše, hudební melodie — typ s l u c h o v ý, a u d i t i v n í, a k u s t i c k ý); a zase jiní snadně si zapamatují reakce pohybové (kreslení, rytmiku — typ p o h y b o v ý, m o t o r i c k ý).

V praxi školní se typy pamětní obyčejně kombinují. Paměť dětská je převahou smyslová nikoli slovní, tím také liší se od paměti dospělého; jest menší než u dospělého. Děti si pamatují předměty, pohyby, děj mnohem snáze než abstraktní představy a slova. Proto je potřeba klást na začátek děje, věci. Děti učivo obtížněji ukládají v paměť. Zapomínají o něco více než dospělí, ale co si zapamatují, trvaleji podržují v paměti (O. C h l u p, Paměť, 1919).

Paměť žákovu podporujeme:

a) především n á z o r n o s t í u č i v a;

b) způsobem, kterým pamětnou látku podáváme, a to z á j m e m; sami ze zkušenosti víme, že nejlépe si zapamatujeme, co

nás zajímá a co podporuje náš zájem, co nás naplňuje uspokojením a v čem máme úspěch. Nedovede-li učitel vzbuditi zájem dětí, zůstává vyučování jen přechodným, zevnějším tlakem, nevniká do duše, naopak děti unavuje a nudí. (F r. T o m á š e k, Učitel náboženství a zájem dětí, 1941, str. 24.)

c) Správné zapamatování je podmíněno správným naučením. Škola musí naučit správném učení se. Dosud se to téměř nedělalo, jak vytyká J o s. U h e r (Hlavní zásady didaktické s ohledem na princip činné školy, 1926, str. 27). A přece technika učení se je velmi důležitá nejenom ve škole, nýbrž v životě vůbec. Pokud se týká katechese, připomínáme, že poznatky, které prošly jednou vědomím žáků, nejsou ještě duševním jejich majetkem, proto je třeba opakování, jímž se probrané učivo v paměti utvrzuje. Katecheta opakuje:

a) počátkem a koncem každé hodiny,

b) po skončení většího oddílu

c) kdykoliv upozoruje mezery v probrané látce.

Paměti žáků je na prospěch i m a n e n t n í opakování, jež se děje co možná nejrozmanitějším způsobem. Při tom varuje se katecheta mechanického odříkání žáků (t. zv. d r i l l u).

Nepřetěžujme žákovu paměť zbytečností. Někteří učitelé, zejména mladí, se domnívají, že musí žáky naučiti všemu, co sami umějí. Žáci se učí, t. j. pamatují si podstatné a důležité věci i zbytečné podrobnosti, často si vše v hlavě matou a pletou, jedno pro druhé zapomínají, učí se věcem, které v životě nikdy nepřicházejí, takže svou paměť zbytečně zatěžují. U nás se pro samé učení, jak vytyká M. S k o ř e p a (Jak se přetěžují děti, 1931, str. 7), zapomíná na výchovu, ba na samo zdraví. Pro katechesi platí zásada: Non multa, sed multum! Účelnou látku omezujeme na věci podstatné, rozlišujeme věci hlavní, důležité od vedlejších, rozdělme učivo logicky v části, jež spolu souvisejí a metodicky od snadnějšího k těžšímu. Nepřepřelňujme katechesi fakty a číselnými údaji. Žákům dopřejme aktivní účasti na vyučování. Katechese zprostředkuje nejen vědomosti, nýbrž musí probouzeti také čin, to je zevnější konání, vnitřní spolupráci, vnitřní prožívání a tím také potřebné síly k růstu náboženské osobnosti dítěte za nenápadného cílevědomého vedení katechetou.

2. S představou určité věci se spojuje představa významu. Ukáží-li žákům předmět a řeknu-li, že to, co vidí, je na př. kalich, přidal jsem k tomuto vjemu význam, tedy i k představě kalicha slovní význam. Pro školskou praxi je důležité označovati věci jejich jmény, řadit k vjemům i představám ihned jejich význam. Nedbáním toho může se státi, že katecheta upadne do jednostrannosti a učí buď jenom slovům, nebo věcem, jež nedovedou žáci označiti slovně. Správný postup vyučování dbá této souvislosti a nejdříve správně a přesně označuje věci.

Představy věcné i slovní jsou vázány různými souvislostmi, sdružují se v určité družiny — tomu říkáme s d r u ž o v á n í (a s o c i a c e) p ř e d s t a v. Tyto družiny mají celostní charakter. Vybaví-li se jeden člen asociací družiny, má tendenci doplňovati ze sebe celou strukturu, tudíž asociace se nedějí libovolně, náhodně, ale podle určitých zákonitostí. Asociací zákon formuluje K o f f k a takto: „Byly-li jevy A, B, C jednou nebo vícekrát členy určité struktury (členitého celku) a vystoupí-li jeden z nich s tímto charakterem členu, má tendenci doplňovati ze sebe více nebo méně celou strukturu.“

Stoupenci asociací psychologie na otázku, jak se tvoří asociace, odpovídali čtyřmi t. zv. asociacími zákony, a to časově: s o u č a s n o s t í a p o s l o u p n o s t í, dále pak p o d o b n o s t í a o p a k u. Většina psychologů se dnes spokojuje s jediným asociacími zákonem, jak jej definoval Koffka.

William James podřizuje vytváření asociací zvyku. Čím více předchází vytvořené asociace do sféry zvykové, tím jsou pevnější. Na takto vytvořených asociacích záleží do značné míry mravní vývoj dítěte.

Pro učení má asociace nesmírný význam. Nejen však, že se všechno vyučování zakládá na asociaci, ale má také směřovat k tomu, aby vytvářelo asociace žádoucí a zabraňovala vzniku nežádoucích.

3. Dítě si přináší do školy řadu představ o předmětech a dějích svého okolí, přichází do školy s určitou zkušeností. Vyučování na tyto zkušenosti navazuje. Jsou to ovšem představy neúplné a nepřesné, je proto jedním z předních úkolů učitelových, aby navazuje na dětské představy obohacoval je novými znaky a tak postupně rozšiřoval a prohluboval obzor svých žáků. V tomto smyslu mluvíme o o s v o j o v á n í (apercepci), t. j. o připojování nové představné struktury (Fr. Drtina, O apercepci a významu jejím ve vyučování, 1896). Podobně jako do světských předmětů přináší si dítě i do hodin náboženských nějakou zásobu náboženských představ, ale ovšem analogicky s podobnými nedostatky jako bývá u představ světských. Úkolem katechety — jak dokládá J. S t a n ě k (První náboženské hodiny v prvním školním roce — Praeambula christianis instructionis parvulorum, 1946, str. 9) — jest tyto představy ujasňovati, opravovati, doplňovati a podle potřeby a chápavosti dětí dále rozšiřovati. Ale rozumí se samo sebou, že to vše nemůže katecheta vykonati ihned, jak dítě začne chodit do školy, ale že se tak může státi jen znenáhla celou dobu školní docházky dítěte.

Chyby dopustí se učitel, nenavazuje-li nové poznatky na starší, tím zůstává nové učení izolováno a snadno se zapomíná. K r i e b e l poukazuje ještě na jiný moment, že mnoho záleží též na vnější formě. Nezřetelnost řeči učitelovy, nejasnost výkladu, malá názornost podání způsobují, že si žák osvojí mnohé poznatky po-

vrchně, případně i nesprávně (Kriebel, Úvod do studia didaktiky školy obecné, 1946, str. 24).

Z povahy apercepce vyplývá, že při vyučování je třeba dháti věku žákov a jeho přirozeného rozvoje. Vyučování musí býti žáku přirozeno, nesmí přesahovati duševní úroveň jeho, nemá býti násilné, ale jak si přeje K o m e n s k ý : „Absit violentia rebus, omnia sponte fluent!”

III.

Mimo poznání smyslové má člověk ještě poznání rozumové. Rozumem chápe i věci nehmotné, ctnost, Boha atd. jest nejen s to, aby si tvořil smyslové představy, nýbrž rozumem tvoří též všeobecné, abstraktní pojmy a tím poznává samu podstatu věcí (J a r. B e n e š, Duch a hmota v theorii poznání 1946, str 9).

M y š l e n í d ě t ě t e je závislé na abstraktní činnosti. Abstrakce je schopna odlučovati z daných celků určité části anebo nesamostatné momenty (barvu, velikost a pod.), jež jsou pak dále zpracovávány v pojmech, soudech a úsudcích. Žák mívá většinou pojmy jednoduché. Teprve školská práce rozvíjí pojmotvornou činnost rozbořem, analysou a souborem, syntesou (J. V a n ě k, Studie o dětském myšlení, 1936).

Psychologická metoda katechese nebo také jinak mnichovská zvaná dává přednost analyse. Původce její H. Stieglitz (1868 — 1920) vystoupil s ní na veřejnost r. 1902. Vyučovacího cíle dosahuje po těchto pěti stupních: 1. analysí, 2. syntesí, 3. asociací, 4. systémem, 5. užitím, a to metodou induktivní. Stieglitz vychází ze základního psychologického zákona, že poznání rozumové u člověka začíná od smyslů. Katecheta má u dítěte respektovat právě uvedená tři stadia ve vývoji poznání:

1. dítě nejprve vnímá,
2. tvoří představu,
3. rozumem tvoří pojem, přemýšlí a prakticky uskutečňuje své poznání.

Katechese má působiti podáním nové látky na obrazivost a city, výkladem na rozum a praktickou aplikací na vůli žáků. Stieglitz vrací se tak k původní praxi církevní, jak ji známe především z klasického dílka sv. Augustina De catechizandis rudibus. (Obšírněji o psychologické metodě náboženského vyučování psal v Logosu dr. Fr. Tomášek str. 43 roč. I.).

Z á v ě r.

To jsou hlavní psychologické předpoklady katechese na straně žákově. Uvědoměním si těchto předpokladů bude katecheta voliti takovou metodu a techniku vyučovací, kterými ovládne umění dokonalé katechese, jež dle slov sv. Otce Pia XI. je „základem veškeré kněžské činnosti, prvním předpokladem úspěchu a pokroku kněžského působení, zejména v době nynější” (Acta Apostolicae Sedis, 1930, 148).

Doklady a příklady.

Černoušek Julián. — Osmiletý černoušek Julián měl hodnou maminku. Dovolila mu pobýti delší dobu ve vzdálené misijní stanici, aby byl vyučen v náboženství a mohl být pokřtěn. Když se zase vrátil domů byla maminka celá šťastná. Ani nevěděla, co by mu uchystala. I nějaké pamlsky sehnala. On však nechtěl jísti. Maminka se trochu ulekla a tázala se ho: „Co je ti, jsi snad nemocen?“ „Maminko“, odpovídá, „nenut mne, chci přinést obět“. Maminka se dívá a táže se: „Co je to obět?“ „Slyš“, mluví maličký vážně, „vysvětlím ti to. Když máš chuť na něco dobrého, můžeš to sice jísti, ale nejíš to z lásky k Pánu Bohu, to je obět . . . Nebo máš v srdci hněv, tvá krev vře, ale ty zůstáváš mírnou, i to je obět . . .“ „A proč, miláčku, přinášíš tyto oběti?“ „Abych se zalíbil Pánu Ježíši.“ —Tšk.

Poslední pomazání. — Jenda dostal ve škole po prvé vysvědčení. Byl mezi nejlepšími. Těšil se, jakou bude mít maminka radost, až jí poví, jak ho pan učitel pochválil, že je ve škole první. Přišel s radostí domů. Byl však zaražen. Byli tam cizí lidé. Někteří plakali. Řekli mu, že maminku přejelo auto. Ani jej nepustili do nemocnice, aby neviděl rozedrané tělo své maminky. Byl to smutný pohřeb. Ani si plně neuvědomil, jaké neštěstí jej stihlo tím, že ztratil maminku. Byl přesvědčen, že maminka je v nebi. Vždyť byla vždycky tak hodná! To ho však velice mrzelo, že se maminka nedověděla, že je ve škole první. Uslyší to maminka, když jí to pošeptá u hrobu? Nebo má jít někam na kopec a hodně hlasitě to vykřiknout, aby to v nebi uslyšela? Rozmýšlel se. Maminka to přece musí vědět, že je ve škole první . . . Lidé si vyprávěli, že jedna známá slečna brzy zemře. Šel za ní . . . „Slečno, já jsem slyšel, že jste velice nemocná a brzy zemřete. Vy jistě přijдете do nebe, byla jste vždycky tak hodná. Prosim vás, řekněte tam mojí mamince, že jsem ve škole první.“ Slečna se zamyslela. To jí nikdo neřekl, že zemře. Slibila Jeníčkovi, že to mamince vyřídí. Když odešel, nechala si ihned zavolat kněze. Za několik dní zemřela krásnou smrtí a Jeníček byl rád, že se maminka konečně dověděla, že je ve škole první. Tšk.

Koho bijete? — Na své venkovské farce v Montierneut u Poitiers zemřel v těchto dnech čestný kanovník Boudret ve věku 63 let následkem válečných útrap. Jeho kněžská horlivost a vlastenectví se projevily zvláště v dobách zkoušky, kdy Francie se zhroutil pod úderý německých nacistických zbraní. Ošetřoval raněné, hostil uprchlíky a těšil malomyslné. V den příměří r. 1940 volal ke svým farníkům: „Mé děti, válka začíná!“ — Mluvil nebojácně s kazatelnou a na ulici, i když se zelené uniformy rojily v jeho farnosti. Byl zatčen gestapem a veden k výslechu. Byl políčkován až padl k zemi. „To bijete kněze nebo Francouze,“ táže se vstávaje. „Oba dva“, odpovídá katan, „nenávidím stejně kněze jak Francouze.“ — Vlak jej později odvezl s transportem vězňů směrem k německé hranici, ale v té době se již blížící spojenci z Normandie. Partyzáni zadrželi vlak zapálením lokomotivy a spojenci osvobodili zajatce. Návrat farářův do farnosti byl triumfální. Bylo to krásné vzplanutí západu jeho života . . . „Kdo bije kněze a náboženství. bije i národ, jemuž oba slouží,“ pravil Montesquieu. („Našinec“, 9. II. 1947.)

Jen vzhůru se dívej! — Vesnický hoch se přihlásil na plachetní loď do učení. Když vstoupil na loď, byl stíněn nad množstvím jemu neznámých přístrojů a lan. Kapitán to pozoroval a tu se ho ptá: „Umíš aspoň šplhat?“ „Ó, to umím dobře“. „Nuže, vylez na hlavní stožár!“ Hoch tam byl v malé chvíli. Ale tam si začal uvědomovat, jak se loď kymácí. Stožár dělal hrozivě výkyvy a před zrakem hochovým se otevíraly ve vlnách hrůzoplňná propasti. Křičel úzkostí a strachem. Kapitán na něj zavolal: „Nedívej se dolů! Jen vzhůru se dívej! Pak nepadneš.“ Hoch poslechl a díval se jen nahoru k obloze. Závrať a úzkost zmizela, pozbyl strachu. Dostal ses na rozbourěné moře svého dospívání. Nedívej se do spodních vírů, do tůní a rozpěněných vln pokušení, do vlnobití svízelů, jež tě ohrožují. Jen vzhůru se dívej, k Otci nebeskému, modlitbou jej vzývej; On bude tvou silou, zachováš si jasno a klid ve své duši a jistě zvítězíš. Tšk.

Pamatuj na první pátky v měsíci! — Bylo to před prvním pátkem v prosinci 1945 v jednom našem městečku. Pan katecheta vybízel děti, aby po devět měsíců po sobě vždy na první pátek přistoupily k sv. přijímání a tak si zajistily zvláštní ochranu Boží na zemi a jednou také šťastnou smrt a šťastnou věčnost. Vždyť Pán Ježíš slíbil ve svém zjevení sv. Marii Markétě Alacoque: „Slibuji ti v nesmírném milosrdenství svého Srdce, že jeho všemohoucí láska všem, kteří přijmou po devět prvních pátků v měsíci za sebou Tělo mé, dá milost konečné zkroutěnosti, že neumrou v nemilosti Boží a bez potřebných svátostí; mé Božské Srdce bude v hodinku smrti jejich jistým útočištěm.“ — Pan katecheta to připomněl také ve III. B. měšťanské dívčí. Z očí dívek zářila radost. „Ale jak to máme udělat, když na první pátek jdeme k hřbitvu“, prohodila jedna z nich. Byla to opravdu nemilá překážka, neboť zákyně byly předvolány k lékaři do okresního města. Všechny měly se dostavit ve 3/4 7 na nádraží v I. a některé to měly daleko 5, 6 7 až 8 km. Pan katecheta dává návrh: „Přijďte k nám, my vám podáme Tělo Páně, vezměte si něco k jídlu a kávu vám dají na faře. Poproste tatínka a maminku, aby vás pustili, že si to Pán Ježíš zaslouží. V kolik hodin přijдете?“ „V šest!“ A všechny na konci hodiny ujišťují: „Já přijdu, já přijdu!“ — Je první pátek. Venku zima, první mráz, vítr skučí, na silnici to klouzá. „Sotva kdo přijde“, myslí si pan katecheta, když před šestou jde do kostela. A hle: skupina dětí už čeká u kostela a za nimi přicházejí i ti nejbližší, kteří mají za sebou 8 km cesty. Všichni jsou dobře zabalení, tváře větrem ošlehané jim hoří, ale ještě více jim hoří srdce — láskou k Pánu Ježíši. „To jste udělalí dnes radost Pánu Ježíši! Však se vám za to také odmění! A v kolik hodin jste vstávali?“ „Prosím ve čtyři!“ A Oldřiška hlásí, že byla vzhůru již od jedné, aby nezaspala. — Jaká to láska ke svátostnému Spasiteli! Ve čtyři hodiny z teplého lůžka vstát, za tmy, ve větru a mrazu polem jít, toť jistě je obět nemalá, ale miláčci Ježíše svátostného neznají překážek! Šťastné děti! Tšk.

Vinice.

REGINALD M. DACÍK: O PŘÁTELSTVÍ. (3. sv. knihovny „Studium“ vydal Boh. Rupp v Praze. 28 Kčs.) — Z rozsáhlého studia a z bohatého materiálu, které olomoucký profesor theologie Dr. Reginald M. D a c í k soustředil k napsání svých dvou základních děl Dogmatiky a Mravouky, nejnověji pak pronikavé práce Duše světců, vznikla knížka další „O PŘÁTELSTVÍ“, kořenicí celou svou podstatou v oněch základních problémech, které tvoří obsah obnoveného studia thomistické bohoučy a filosofie. Starý filosofický problém „přátelství“, strhnuvší k sobě v dějinách filosofie nejbližší filosofické myslitele, staví Dacík na novou základnu studia psychologicko-ethického. Na rozdíl od učení pozitivistů, kteří v přátelství nevidí nic než projev biologického a sexuálního sdružování, chápe Dacík přátelství především jako pojem mravní. Bohatý materiál psychologický, zahrnující dějinný vývoj tohoto problému od Aristotela až po dobu nejmodernější, poskytl Dacíkovi možnost k řadě nových základních výroků. Stanoví různé druhy přátelství a jeho různé stupně. Jako na nejvyšší stupeň přátelství poukazuje na přátelství mezi svěťci. Důkladnou pozornost věnuje přátelství mezi dospívající mládeží, neboť právě zde dochází nejčastěji k záměně morálních vztahů za vztahy erotické a sexuální. Důkladně se obírá problémem přátelství mezi mužem a ženou. Kniha je psána krásným slohem a je po této stránce protějškem proslulé knihy Mauroisovy. Svým námětem a způsobem svého podání připoutá Dacíkova práce k sobě význačnou pozornost, zvláště také proto, že svým významem daleko přesahuje svůj rámec odborný a obrací se k nejširší kulturní veřejnosti. Vnější úprava knihy je tak krásná, že je vzácným potěšením vzít ji do ruky.

ALOIS LANG: F. M. DOSTOJEVSKÝ (Vyšehrad, Praha, 117 Kčs) — Jméno Aloise Langa jako výrazného filosofického essayisty je s dostatek známo. Jeho monografie o sv. Jeronymu, bl. Jindřichu Suso, Jacopone da Todi a j., jak jsme

je čítávali ještě před válkou, byly vždy hlubokým zamyšlením citlivé a vnímavé duše nad všemi propastmi lidské osobnosti. I tato kniha, věnovaná ruskému spisovateli Dostojevskému, je přesným a vzácným postižením všech rysů složité osobnosti ruského myslitele, kdy autor si velmi pozorně všimá celého vývoje člověka — Dostojevského od narození po smrt, snaží se nalézt všechny kořeny, z nichž vyrůstala osobnost umělce a myslitele a s plným zasvěcením rozbírá jednotlivé fáse jeho díla. Je to kniha, která svědčí o velké plii a o mnohém studiu, pro nás závazná hlavně tím, že oproti jiným monografím, zabývajícím se problémem Dostojevského, všimá si otázky náboženské a zvláště poměru Dostojevského ke katolicismu. pv.

DUCHOVNÝ PASTIER (Časopis katolického duchovenstva, který vydává Spolok sv. Vojtecha v Trnave měsíčně kromě prázdnin s předplatným 150 Kčs na rok). — Je to reprezentativní revue, na niž mohou být naši slovenští spolupracovníci vskutku hrdí. Každé číslo je rozčleněno na tři části. První za redakce univ. prof. dra Štefana Zlatoše je věnována otázkám pastoračním, druhá za řízení univ. prof. dra Mikuláše Višňovského otázkám katechetickým a třetí oddíl homiletický přináší za redakce univ. prof. dra Štefana Faitha předlohy kázání. Redaktoři se snaží, aby se časopis stal summou živých podnětů pro všechny úseky kněžské práce v duchovní správě i ve škole, proto věnují péči zvláště palčivým otázkám dneška, jako je nebezpečí laicismu, duchovní obroda kněžstva, katechizování dospělých atd. I vnější roucho této revue, jejíž každé číslo má 47 stran, je důstojné obsahu. Časopis může prospěti i českým kněžím a proto na něj rádi upozorňujeme. red.

HOMO DEI (Asketicko-praktický dvouměsíčník pro duchovenstvo; vydává kongregace polských redemptoristů ve Wroclawi). — Katolické časopisectví v Polsku se velmi rychle vzpamatovává ze svých válečných škod a béd. Katolíci, a to jak kněžské kruhy, tak i kruhy laické rychle obnovují své minulé posice tiskové a pokud jim to technické možnosti dovolují, snaží se edičně dosáhnouti minulého rozsahu, z čehož se je třeba jen velmi těšiti. Jedním z důkazů této radostné obnovy je otci redemptoristy velmi pečlivě redigovaná revue **HOMO DEI**, kterou zde v Logosu velmi rádi zaznamenáváme. Časopis se v řadě kapitol velmi důkladně propracovaných obírá nejaktuálnějšími otázkami života náboženského, církevního i církevně politického. Úroveň časopisu je velmi vysoká i v jednotlivých rubrikách, mezi nimiž vyniká zvláště pečlivě redigovaná část bibliografická, která poskytuje výhled do bohatého edičního života polských katolíků. km.

Poznámky.

LIDOVĚJŠÍ LOGOS? Prosim snažně : Ne.

Bylo by to zásadní nepochopení homiletického časopisu. Homiletický časopis není pro lid, je pro nás kněze. Chce připravovat kněze, vychovávat kněze; tak mu chce pomáhat v apoštolské práci.

Co je na Logosu nelidového?

Tuto otázku je třeba si zásadně uvědomit. Odpověď je důležitá i pro spisovatele i pro ty, kteří z homiletického časopisu čerpají pomoc k své práci.

Jsou nelidová 1) Temata, 2) dogmatické vyčerpání látky, 3) logicky promyšlené uspořádání látky, 4) řeč, 5) nedostatek příkladů a přirovnání, 6) nedostatek životné aplikace?

Ad 1) Žádné tema nebylo ještě rázu teoretického, žádná filosoficko-školská otázka se neobjevila. Temata jsou vzata z katechismu.

Ad 2) Dogmatické vyčerpání látky je dáno účelem homiletického časopisu: **Je pro kněze.**

Homiletický časopis je odborný časopis. Co jiného má být v odborném časopise pro kněze než dogmatika? Ovšem dogmatika pod určitým zorným úhlem: Pokud slouží knězi-učíteli lidu.

Z tohoto bohatého pramene dogmatického vědění musí každý kněz čerpat,

musí co nejvíce čerpat. A homiletický časopis by měl být v tom lidový, že by se zřekl dogmatiky?

Homiletický časopis musí mít za úkol dogmatiku přiblížit i těm kněžím, kteří ji nemají rádi. Musí ukázat cestu, jak z dogmatiky čerpat, i těm kněžím, kteří to dosud nedovedli.

Ovšem kněz, který si homiletickým časopisem poslouží, musí tuto látku prožít a strávit. Tuto duševní práci nemůže a nesmí homiletický časopis knězi vzít. Udělal by z něho automat. Může a musí mu ji usnadnit. Kněz pak prožitou pravdu, třeba už v pevné formě mu danou, předkládá věřícím jako svou. A zde je na místě podle potřeb toho kterého kněze, aby se přizpůsobil lidu, aby toto dané kázání udělal lidovým.

A to přece po knězi je možno žádat. Výmluva, že ani pro tuto službu slovu Božím nemáme času, je přebolestný klam, kterým zakrýváme jinou příčinu. Ta výmluva dokazuje, že v tom kněžském životě něco vážného není v pořádku. Každá kněžská práce je důležitá, ale není přece vznešenějšího úkolu v kněžském životě vedle oltáře a zpovědnice než kazatelna. Kdo myslí jinak, zpronevěřuje se poslání Ježíše Krista. Jděte, učte. Zpronevěřuje se poslání, které nám dal biskup, když nás světil: *Sit doctrina vestra spiritualis medicina populi Dei.*

Zpronevěřil by se tedy Logos svému vznešenému poslání, kdyby byl veden jinak než je. Uplatnění dogmatiky není nic „značně učeného, těžkého ani filosofického.“

Ad 3) Promyšlené uspořádání látky.

Zde je třeba filosofie: Aspoň logiky a psychologie.

Docela jinak se přece hovoří v papučích u kamen a jinak na kazatelně. Na kazatelně, kde je třeba říci v krátkém čase mnoho (ne multa sed, multum, vdp. faráři z J. Č.), je nutné vybrat důležité, uspořádat působivě.

Nač jsme se učili filosofii? Abychom ji postavili do služeb slova Božího.

Ad 4) Řeč učená — řeč lidová.

Řeč učená. Je-li míněna řeč „vědeckých termínů, které nebude rozumět neodborník“, pak bych i já Logos odsoudil. Nic takového v celém ročníku není.

Řeč lidová. Rozumí-li tomu někdo tak, že „máme mluvit o pravdách zjevených lidem jako na př. lékař mluví-li k laikům, to jest zjednodušovat své podání“ (viz R. Dacík: Úvod do studia bohosloví, str. 8.), pak s tím nemůžeme souhlasit také. Neodborník v lékařství, nemocný, nemusí proniknout pravdy medicíny, v částých případech by to bylo škodlivé. My však máme povinnost hlásat celou pravdu zjevenou, ne ji zjednodušovat, věřící katolík má právo a povinnost znát celou pravdu zjevenou.

Proto řeč nás kněží-učitelů nemůže být jen tak prostě lidová, zjednodušená. Mluví-li kazatel jen lidově (Braitó říká „bryndá“), pak ho stihne zasloužený trest: Lidé zvenčí nakukují do kostela, zda už přestal pan farář kázat.

Naše řeč musí být: 1) v ý s t i ž n á. Musíme se snažit, abychom pravdu řekli celou, hlubokou; co se dá říci jedním slovem, abychom neomílali, abychom v posluchači vzbudili žádoucí účinek. Někdy se musíme nad takovým slovem zamyslet, slovo hledat.

2) s v a t ě v z n e š e n á. Každé příliš lidové slovo, nechci ani říci vulgární, těžce snáší na kazatelně i nejlidovější lid. Svatě vznešená řeč, to není bezduchá hra slovi ani pochybné duchaplnosti. To je dát do služeb slova Božího všechnu vznešenou krásu a libozvučnost mateřské řeči. Do služeb slova Božího ne do služeb ježitnosti kazatele. Jako nemáme jít na kazatelnu v rochetě špinavé a roztrhané, nemytí a nečesaní, tak i naše slovo musí být čisté, upravené, vyžehlené.

A taková řeč výstižná, čistá, upravená, je zároveň a tím už i 3) p r o s t á. Každým totiž slovem výstižným a čistým se co nejvíce přibližujeme obsahu pravdy. A pravda je prostota.

Není prostá jen ta řeč, kterou mluví lid, i krása je znakem prostoty. Ať nikdo nezapomene prostou řeč s chudobou řeči. I v bohatosti řeči je prostota, je-li tam výstižnost slov.

Kdo by chtěl, aby Logos mluvil řečí nevýstižnou, bez svatě krásy? A řeč výstižná čistá a vznešená není řeč učená. Takové rozumí i prostý člověk. A svědkem a účastníkem a povzbuzením je sedmdesátiletá stařenka, kterou jsem zaopatřoval ve Vodňanských_Horách: „Velebný panoušku, já bych tak ráda byla ještě jednou

na vašem kázání". „Ale babičko, cožpak jste tomu rozuměla, já myslel . . ." „Velebný panoušku, všecykmu jsem rozuměla" (Budiž mi odpuštěna tato slova).

Ad 5) Příklady a přirovnání.

Slova Krista Pána, Slova věčného, byla právě tím lidová, tak milá a přesvědčivá. Kristus Pán nám zůstane vzorem.

Ale s příkladem je v tištěném kázání veliká potř. Příklad je podmíněn místem a dobou. I Kristus Pán bral příklady z místa, kde právě kázal. Některé už na nás nepůsobí, musíme je vykládat. Tehdy a tam působily silou přítomnosti.

Co jsem já sám prožil, totových ústech bude znít hlouše, co cítí a čím žijí moji farníci, to bude tvým částečně cizí.

Jsem přesvědčen, že i v tištěném kázání musí být přirovnání a příklad, ale vzít kazateli jeho zkušenosti a nasadit mu své srdce, zbavit ho povinnosti, aby jeho srdce tlouklo tepem jeho farnosti, to přece by bylo pro homiletický časopis příliš mnoho dobrého.

A tak tuto práci, dát tištěnému kázání domácí ráz příkladem a přirovnáním z domácího okolí, to jest zlidovět tištěné kázání, musí se ponechat v každém případě samému kazateli.

Ad 6) Aplikace.

Byla by to veliká vada tištěného kázání, kdyby bylo teoretické; kdyby každá část zvláště i v celku nebyla zaměřena na život lidu. Kdyby se tím hřešilo proti zásadě lidového kázání, byl by to hřích hodný trestu: aby takové tištěné kázání letělo do pece.

Kázání v Logosu po této stránce jsou různá.

Životnosti a tím i lidovosti dostává se kázání ne-li na prvním místě, tedy jistě ve velmi značné míře, je-li kázání i částmi i celkem zaměřeno k jednomu proveditelnému předsevzetí.

Shrňme: Logos nesmí být lidový, není pro lid, je pro kněze. Kněz kázání Logosu, logicky uspořádaná, za jediným cílem, dogmaticky propracovaná, přesnou a čistou řečí vyjádřená si promedituje, procítí, vloží do svého rámce, z kterého vezme živé lidové prvky a tím udělá své kázání lidovým; ne Logos, ale on sám. F.S.

LIDOVÉ KÁZÁNÍ. Ozývá se volání po lidovém kázání. Není možné je přelechnout. I když zatím naším úkolem je snaha po logické stavbě kázání, přece bychom nikomu neposloužili, kdyby naše kázání byla logický suchopár. Bylo by to také nepochopení, co tím myslíme: logická stavba. I když je pravda, že někdo sebelidovější kázání podá jako suchopár a jiný nesnadné pravdy dovede bez značného aparátu řečnického přiblížit i nejprostším lidem, dle toho jak meditací a studiem pronikl pravdy a žije s lidem, tedy, i když to je nesporná pravda, přece je nutné si uvědomit, čím můžeme udělat kázání lidové.

Program našich kázání je dán zákonem: exponenda sunt quae fideles credere et facere ad salutem oportet. Tím dány jsou i úkoly jednotlivých kázání: vysvětlit pravdu, kde třeba, dokázat pravdu a připravit posluchače, aby ji přijali.

Ve všech těchto prvcích jsou možnosti řečnického, to jest lidového podání. I. Vysvětlení pravdy.

Každou pravdu musíme znova vysvětlovat. Vysvětlení děje se definicí. Definice je naprosto nutná k dosažení jasnosti. Na kazatelně však nemůžeme používat filosofických definicí (jako- sacramentum est signum rei sacrae in quantum est sanctificans homines — s. th. 3q 60 a2), genus a species. Definice na kazatelně musí být řečnická, to jest může vypočítávat i nepodstatné znaky, jen když slouží k objasnění. Takovou definicí najdeme v Kubíčkově katechismu: Svátosti jsou svatá znamení, která člověkovu zjednávají milost pro sedm nejvyšších potřeb na cestě do věčného života.

Tyto řečnické definice si tvoříme jako odpovědi na otázky: 1) Co to je. Odovídáme názorným popisem a opisem. (př. Víra živá: To je život, učíme se jí po celý život, stanoví zásady, určuje jednání. . .) 2) Z čeho se skládá. Rozdělujeme myšlenky definice na části. (př. Co je dobré předsevzetí? Žádný hřích více, varuj se příležitosti, naprav škodu). Pojem obecný rozložíme až v jedince (př. žalm 138. 7 — v š u d e je Bůh; Řím. 8, 38 — n i c nás neodloučí od

Krista). 3) Jaké jsou příčiny, následky, účinky, podmínky, prostředky a cíl. Odpověď zvláště na tyto otázky činí definici velmi lidovou, poněvadž účinky a následky snadno můžeme objasnit. (Viz Mat. 7, 16: po ovoci poznáte je. Př. pro příčinu: Dobrota Boží dává utrpení, tedy utrpení není jen zlem, pro účinek: Utrpení očisťuje duši— tedy je dobrodiní). 4) Jaké jsou okolnosti osob, místa, času? Pravdu objasníme, když ji postavíme do světla těchto okolností (Př. Panna Maria a ženy před a nyní). 5) S čím možno pravdu srovnat: podobnost — různost. Zde má kazatel volit ta nejkonkrétnější srovnání, vzata z života posluchačů (Příklad: víra přirozená a nadpřirozená, nebo víra živá — vinný kmen, Jan 15, 5). Ovšem srovnání nesmí být dýchavičné, že nevynikne tertium comparationis. Více než podobnost osvětlí pravdu protiklad, světlé vynikne v kontrastech. (Dobrota Boží — nevděk člověka, radost věčná — údolí slzí).

Prohlédnete-li celý ročník I. a 2 prvá čísla II. ročníku Logosu pod tímto zorným úhlem, poznáte, co chybá a nedostatků mají naše kázání. Chybí jim vysvětlení pojmů téměř všude. A přece jsou to katechetická kázání, kde vysvětlení je hlavní věcí. A tam, kde nalézáme jakési snahy, ztrácí se síla v dlouhých úvahách a bezradné nejasnosti.

II. Důkaz pravdy.

Je-li pravda a povinnost náboženská dobře a jasně vysvětlena, není třeba mnohdy ani důkazů. V katechetických kázáních důkaz je prvek podřadný.

Ale když přinášíme důkaz, musíme nutně přinést logický důkaz. Každý důkaz musí mít kostru sylogismu nebo aspoň se musí dát převést v sylogismus.

Důkaz není prosté tvrzení. Důvod (motiv) pronášíme ve formě tvrzení, důkaz podpírá důvod. Příklad: Důvěřuj v Boha, on je tvým přítelem. „Je tvým přítelem“ je motiv důvěry v Boha. Že je přítelem musím dokázat: Příklad smýšlí dobře, pomáhá, kde může, odpouští . . . Bůh to dělá. Je přítel.

Ať se nikdo nedá zastrašit touto školsky strohou formou. Důkaz na kazatelně musí vynít jinak. Musí to být řečnický důkaz! A řečnické důkazy tvoříme:

1) Srovnáním a minori ad maius (Bůh pečuje o všechno i nepatrné tvory. Jestliže trávu, která dnes jest a zítra do peci bývá házena, tak odívá, čím spíše vás . . .), a pari (Oběť na kříži, oběť mše svaté), a maiori ad minus (Kristus Pán srovnává své utrpení za naše hříchy s trestem naším: děje-li se to na dřevě zeleném, co se bude dít na suchém).

2) Protikladem (I zlí dovedou konat dobré skutky. Jestliže vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávat, čím spíše Bůh dobrý).

3) Indukcí z několika stejných případů usuzujeme na všeobecnou platnost. A opak indukce, z všeobecné platnosti na platnost pro jedince. Bývá to nejvšeobecnější řečnický důkaz.

4) Dilematem působivě přicházíme k stejnému závěru i když popřeme pravdu. (Příklad: Buď pokání nebo zavržení. Ne pokání, tedy zavržení. Raděj pokání.)

5) Konečně vedle několika ještě jiných způsobů méně užívaných, důkazem ad absurdum, kterým ukážeme na špatné následky.

III. Řečnický rozvoj.

Účel vysvětlení je objasnit pojmy, účel důkazu je vyložit správnost důvodů (quod sit). Účel řečnického rozvoje ukázat velikost a krásu důvodů (quantum sit).

V rozvoji již myšlenka dále nepokračuje. V daném případě — důvěřuj v Boha on je tvým přítelem — už nevysvětlujeme nic na pojmu důvěra ani nehledáme nové motivy důvěry, podržíme stále týž (Bůh je přítelem), ani nehledáme nové odůvodnění, že Bůh je přítelem. Myšlenka docela stojí. V rozvoji se snažíme získat posluchače pro důvod.

Ovšem, je-li dobře vysvětlen pojem a jasně podán důkaz, jsou posluchači nejen přesvědčeni, ale i získáni. Získání aspoň příjemným pocitem, že je jim to jasné. Ale i když důvod se jim zdá jasný, není už tím přijatý docela. Řečnický rozvoj se snaží, aby přijali jasný důvod cele. Proro rozvádí vnitřní velikost a krásu dů-

vodu. V řečnickém rozvoji nerozmazáváme slovy a nerozšlapáváme na místě, nýbrž rozvíjíme vnitřní cenu důvodů. Tedy ne jen slovní hra, nýbrž obsahový rozvoj.

Podstatnou úlohou řečnického rozvoje je probudit a zainteresovat všechny mohutnosti posluchače, rozum, ale i vůli i cit. Vedle síly, která je obsažena v poznání pravdy a motivu, probouzí se rozvojem nová hnačí síla, to jest pohnutí mysli. Na př.: Rozhodování při volbě je určováno především rozumnými důvody. Ale mimo několik podřadných vlivů hraje důležitou roli povaha, vychování, okamžité vzrušení, lásky, vděčnosti, velkomyslnosti, odvahy, síly... Řečnický rozvoj chce probudit všechny tyto mohutnosti, aby podporovaly rozhodnutí, které jde za jasným poznáním.

Zanedbávají-li se řečnické momenty v objasnění a důkazech, je nutno po pravdě zjistit, že řečnický rozvoj je nyní u kazatelů úplně neznám a docela zanedbáván. Možná, že velká většina si ani nevzpomene, že by se o něčem takovém v době přípravy na kněžství hovořilo. A přece řečnický rozvoj je nejpřímější prvek kázání. Rozvojem se kázání liší od přednášky nebo konference. Bez řečnického rozvoje není kázání kázáním. Táborové řeči jsou jen přehnaný řečnický rozvoj bez jasných pojmů a důsledné logiky důkazů. Táborový řečník chce rozbouřit jen cit. Kázání není ani přednáška ani táborová řeč. Kázání chce učit, ale i získávat. Proto musí mít i prvky, které učí (výklad pojmu a důkaz motivů) i prvky, které získávají, (řečnický rozvoj důvodů).

Prostředky řečnického rozvoje:

Řečnický rozvoj je asi proto tak zanedbáván, poněvadž prostředky rozvoje se nedají shrnout do jedné nebo dvou formulek. A mechanické použití těchto formulek vyzní strojeně.

Je možno dát jen několik pokynů. Na prvním místě je to osobnost kazatele sama. Kazatel, který nemá srdce, aby rozehrál struny srdcí, bude vždy mít potíže a ani v předloze nepostřehne ony prostředky. Kazatel, který nikdy studiem nepronikl pravdy a si je nezamiloval, nikdy pro ně nezíská srdcí jiných.

Vedle znalostí pravd druhým prostředkem je znalost svého okolí. Každý posluchač rád slyší, že kazatel navazuje na jeho osobní zájmy. Každý posluchač musí to mít jasně vysloveno, co temně ve svém nitru tušil. Pak si řekne: „Áno, má pravdu, to jsem si myslel.“ Ani tento cit pro posluchače nemůže dát předloha.

Těmito dvěma zásadami bývá řečnický rozvoj odsouzen k smrti.

Chceme-li však přece nějaké objektivní pokyny dát, pak vycházíme ze skutečnosti, že řečnický rozvoj má získat citové mohutnosti posluchače. Cit bývá probuzen živou obrazotvorností. Čím živější je představa, tím mocnější je cit, který ovlivňuje rozhodnutí. Proto všechny prostředky jsou dobré, které vyvolávají potřebné představy.

1) V prvé řadě je to příklad, názorné líčení. Příklad staví před oči vzor, kterým získává. Ale víc než to, zaujme fantasií a řídí ji dle přání kazatele. Toho ovšem nedosáhnou povídavé příklady.

2) Srovnání vzatá z života posluchače jej zaujmou a probudí vzpomínky osobní, kterých je možno použít kladně i záporně, tím, že budíme city příbuzné i opačné. Tato srovnání možno zesílit gradací.

3) Konečně někdy si musíme posloužit i slovním rozvojem hromaděním výměrů řečnických, hromaděním příčin a následků, opakováním slov, na kterých je důraz, opakováním celých vět s novou a zesílenou gradací.

Prostě snažit se použít všeho, co mocně vyvolá představu a dojem. F.S.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. dubna 1947 jako 4. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. KVĚTNA 1947. ČÍSLO 5.

Dr. Ign. Veselý:

NESMÍME ZAPOMENOUT.

K svátku sv. Jana Nepomuckého

My všichni, kteří jsme se někdy zúčastnili slavných poutí svatojanských v Praze nebo tichých a tak milých pobožností u venkovských soch a kapliček májového svätce, vždycky, když se přiblíží svátek sv. Jana Nepomuckého, cítíme, jak nás nyní srdce zabolí nad nevděkem, jehož se u nás dožil tento svátec, o němž bylo slovem i tiskem rozšířeno tolik pomluvy a lži, že snad někdy i katolíci zakolísali v jeho úctě. A přece je to svátec, ježž I. máme ctít a milovat jako katolíci a II. jemuž máme být vděční jako Čechové.

I. Jako katolíci ctíme ve sv. Janu Nepomuckém svätce, který byl umučen pro věrné plnění svých kněžských povinností a ježž Bůh zázračně oslavil. Věříme snad nějakým legendám nebo pověstem? Nikoli, neboť naše víra se tu opírá o dějepisnou pravdu, která nám praví, že Jan z Nepomuku, generální vikář, zástupce arcibiskupův, dostal se do sporu s králem Václavem IV., jemuž jeho plán, z kláštera kladrubskeho zříditi biskupství, zmařil tím, že nově zvoleného opata tohoto kláštera ihned potvrdil a který ho potom kázal mučiti a sám mučil, jak dosvědčuje dějepisec Palacký: „Jen generální vikář Jan, na nějž král ještě z jiných příčin byl zanevřel, přestál všechno to mučení, při němž, jak se praví, sám král zúčastnil se díla katova, nemoha pomstou nasytiti se. Konečně kněze již polomrtvého kázal svrhnouti do Vltavy, což stalo se dne 20. března r. 1393.” (Dějiny národu českého, kniha X). Palacký tedy praví, že král ještě z jiných příčin zanevřel na Jana z Nepomuku; že se hned po jeho smrti nemohlo podle pravdy mluvit nebo psáti o všech příčinách hněvu králova, je samozřejmé, neboť se každý obával pomsty královy.

Ale přes to, již za pět roků po smrti sv. Jana psal Ludolf, opat augustiniánskeho kláštera ve slezské Zaháni, který v Praze studoval, o utopení „ctihodného onoho muže, milého Bohu i lidem”. A roku 1401, tedy osm let po mučednické smrti sv. Jana, životopisec arcibiskupa Jana z Jenštejna se o něm zmiňuje slovy: „Ctihodný Jan, generální vikář, milostí Boží stal se mučedníkem, byv

pálen, nohama šlapán, posléz utopen, načež zářícími divy objeven jest: což, poněvadž se nedávno stalo a beztoho v celé zemi známo jest, tuto pomíjím, ač je to pamětihodné a jak myslím, již i jinde obšírněji poznamenáno jest.”

Že sv. Jan Nepom. byl mučedníkem zpovědního tajemství, dosvědčují nám i jiné zprávy, na př. vídeňského profesora Ebendorfera, který byl v Praze r. 1433 a zmiňuje se, že se v Čechách vypravuje o utopení Jana z Pomuka, protože nechtěl vyzradit, z čeho se královna zpovídala. A skoro stejně zmiňuje se o sv. Janu v 15. století i český mistr Pavel Žídek a Letopisy české, které uvádějí určitý zázrak a popisují hrob jeho i úctu, jaké se těšil. A úcta ke sv. Janu byla tak veliká, že lze právem souditi, že by bylo došlo k jeho svatořečení snad ještě v 15. století, kdyby nebyly povstaly náboženské boje. A když nastaly potom klidnější doby, znovu samovolně rostla úcta k májovému světci, kterému byly stavěny sochy, oltáře, kapličky i kostely, a výrazem této všeobecné úcty byla snaha a úsilí o to, aby Jan Nepom. byl prohlášen za svatého, jakým vlastně v Čechách už dávno byl.

Ale mýlil by se každý, kdo by myslel, že v Římě hned této žádosti vyhověli. Shledávány byly přímluvy mocných panovníků, posílány do Říma protokoly svědecké o zázracích a teprve po dlouhých odkladech začal Řím o svatořečení jednat. Nebyl tedy, jak se někdy říká, sv. Jan Nepom. našemu národu Římem nucen, nýbrž od něho vynucen. A ti, kteří usilovali o svatořečení Jana Nepom., byli vedeni spíše důvody národními než náboženskými, neboť o to jim hlavně šlo, aby s českého národa byla smyta pohana kacířství.

Když r. 1719 byl otevřen hrob sv. Jana, byl za účasti komise, ve které byli také tři lékaři (dva z university) a dva ranhojiči, jeho jazyk nalezen neporušený. Ale teprve r. 1721 byl Jan Nepom. prohlášen za blahoslaveného a opět po mnohém šetření a vyslýchání svědků r. 1729 byl svatořečen.

Ale vy, draží v Kristu, jste snad četli nebo slyšeli, snad někdy i od svých dětí z nejvyšších tříd, různé námitky proti sv. Janu Nepom. a jeho úctě. Všimněme si aspoň těch hlavních, jak jsou nepravdivé a bezpodstatné. Sv. Jan je prý světcem vymyšleným od jesuitů, aby jím zakryli památku Husovu. Kolik lidí již i na pohled vzdělaných, tomu uvěřilo a opakovalo tuto námitku, kterou zavínil český kronikář Hájek, který kdesi ve starých pramenech nalezl nesprávný rok smrti Jana Nepom. 1383 a protože jinak všeobecně byl jako rok smrti tohoto světce uznáván r. 1393, pomohl si tím, že z jediného Jana Nepom. udělal dva: jednoho, který byl utopen roku 1383, protože nechtěl vyzradit zpovědní tajemství, a druhého, který byl utopen r. 1393, protože měl spor s králem; ve skutečnosti však byl jeden Jan, který byl umučen r. 1393. A když toto si připomeneme, vidíme, jak nepravdivá je námitka těch, kteří říkají, že za svatého byl prohlášen někdo, kdo r. 1383 v Praze utopen nebyl (což je pravda) a že tedy sv. Jan Nepom. je vymyšleným světcem.

Jiní zase (jako byl na př. smutné proslulý štváč proti úctě svatojanské spisovatel Herben) by rádi pokáleli čest tohoto světce pomluvou, že prý nebyl hodným knězem, že měl mnoho obročí (far), že rád se soudil a lichvářsky peníze půjčoval. Dějepisec Pekař, který při hledání historické pravdy se řídil heslem: „Padni, komu padni!“ důkladně je (ve spisku Tři kapitoly z boje o sv. Jana Nepom.) vyvrátil. Ukázal, že Jan Nepomucký měl obročí jen dvě, což později sněm tridentský dovoloval) a že to tenkrát nebylo nic zvláštního, vždyť i Husův učitel a slavný spolutvůrce husitství Štěpán z Kolína byl mnohoobročníkem. O žádných soudech sv. Jana Nepom. není nikde ani zmínky. Pokud se týká půjčování peněz, je dokázáno, že se jednalo v několika případech jen o malé obnosy, o něž se obrátili na Jana Nepom. kněží, kteří se za úředním jednáním v Praze déle zdrželi. Jen v jednom případě šlo o větší obnos (16 kop), který nikoliv sám, protože tolik neměl, půjčil spolu s písařem císař. kanceláře. Peníze se půjčovaly bez úroku ale, jak bylo tenkrát zvykem, pod hrozbou církevní klatby. Tak jako sv. Jan Nepom. půjčoval peníze i Jan Hus, jemuž ovšem toho nikdo nevytýká. Ale naše pokroková veřejnost nerada o tom slyší a proto jeden český list (Nár. Listy), když uváděl ze spisku Pekařova místo o tom, že Hus také peníze půjčoval, vynechal jméno „Mistr Jan Hus“ a nahradil slovy jinými: „i osoby velmi vážené.“

A co je pravdy na té námitce, že prý nám jesuité vnutili úctu svatojanskou, aby zatlačili památku Husovu? Nic, neboť sv. Jan Nepomucký byl v Čechách uctíván dávno před tím, než sem jesuité přišli. Ostatně ani nebylo třeba ubšjeti památku Husovu, neboť Hus byl v době předbělohorské uctíván jen nepatrným počtem starověrných husitů, kteří stáli v podstatě na půdě katolické, a jinak nebyl o něj žádný zájem; byl někdy od protestantů více potírán než katolíci. Tak chabé a nicotné jsou námitky proti sv. Janu Nepomuckému. Není tedy světcem vymyšleným, nebyl žádným sudičem ani lichvářem ani jeho úcta nebyla u nás násilně zavedena, ba naopak, již z toho, že si ho arcibiskup tak svatého života, jakým byl Jan z Jenštejna, zvolil za svého tajemníka, nutno plným právem usuzovati, že sv. Jan Nepom. byl kněz příkladného života.

II. Ale tomuto světci jsme povinni nejen jako katolíci úctou a láskou, nýbrž i jako Čechové máme mu být zavázáni vděčností. Hned když jsme po prvé získali svobody a národní samostatnosti, vyhledávalo se vše, co nějakým způsobem pomáhalo aspoň udržovat v našem lidu české národní vědomí. A čím v tom ohledu byly pouti a slavnosti svatojanské právě v té době, když u nás byl český jazyk odstrčenou popelkou a kdy český národ byl jako ve spánku smrti, jemuž chtěli už odzvonit hodinku a na jeho rakev víko položit?

Tou smutnou dobou ve století XVII. a XVIII. a na začátku století XIX. jako zlatá nit se táhnou svatojanské slavnosti. Jakou krásou a jassem zářila naše Praha ve dnech svatojanských, když jejími ulicemi, zvláště tou, která vede ke chrámu sv. Víta, se valily

zástupy poutníků a kdy na ulicích pražských zase se hlučně a radostně ozývala naše drahá mateřština. A když v předvečer svátku se rozhlaholily zvony na věžích pražských kostelů a jejich hlasy se spojovaly ve velebný hymnus, jenž se vznášel nad stověžatou Prahou a v nastávající temnotě noční nad Vltavou zazářil nádherný ohňostroj, nesmírný úžas a údiv se zmocňoval nepřehledných zástupů poutníků, jichž bývalo tolik, že ani všichni pod střechou noclehu nenašli. A když potom klečeli u hrobu našich svatých patronů a oči jejich se zarosily slzami radosti, že jim bylo dopřáno uviděti tolik nádhery a krásy a slyšeti z tolika úst touž sladkou řeč, k níž lásku ssáli s mlékem mateřským, ve vroucí modlitbě jakoby přísahali, že víře i jazyku svých milých patronů zůstanou věrni. Tak se posilovalo naše národní vědomí i naděje v lepší budoucnost poutěmi a slavnostmi svatojanskými, které náš dějepisec Pekař nazývá slavnostní maší - missa sollemnis - těch smutných dob.

A proto je hořko vzpomínat, jakého nevděku se u nás dožil tento světec, jehož sochu na Karlově mostě hned po našem osvobození si musili katolíci hájit, aby poštvaným davem nebyla svržena do Vltavy, a jehož tolik soch bylo pokáceno a památek zničeno.

S tím větší tedy láskou a úctou musíme lnouti my ke svému milému světci májovému, čím větším nevděkem zloba a nevědomost mu splácí. Nesmíme nikdy zapomenout, čím je nám sv. Jan Nepomucký jako katolíkům a Čechům a zvláště o jeho svátku máme vzpomínat a vroucně ho vzývat, aby přes všechnu pohanu i zneuctění své památky u nás s ostatními našimi českými patrony za národ náš u Boha prositi nepřestával. Amen.

Neděle VI. po Velikonocích

Václav Bělohlávek O. Cr. :

PŘIJĎ, DUŠE SVATÝ!

Čím blíže k Letnicím, tím toužebněji se ozývá „Veni, sancte Spiritus,“ „Přiď, svatý Duše“ — volání ve všech jazycích země.

Ve večeradle na Sionu byla na příchod svatého Ducha příprava věru příkladná. Apoštolové s Matkou Páně byli tam ve bdění a tichu shromážděni jako v úlu se svou královnou včely, čekající na první jarní hrom, na první bouři po jaru s hromy a blesky, aby jejím otřesenem vzlétly k novému životu jarému . . .

Bylo to desetidenní odloučení od světa, který se jako lev řvoucí se svými zlobnými halasy potloukal venku kolem; byla to chvíle sebranosti sebe a zabranosti do sebe, aby se včas z nitra odklidilo, co by bylo příchozímu na odpor neb na sebe menší závalu; byla to doba vždy víc a více napínané toužebnosti, aby tím vroucnější potom nastalo spojení.

Ona příprava se dělá v duchu dnešní e p i š t o l y, *) prvního to listu Petrova, který jindy a jiným věřícím psal apoštol. „Buďte opatrní a bděte na modlitbách,” napomínal. Věru, že byli opatrní, oddělení jsouce aspoň na čas od svodů a proudů venku se řídicího života. Stuleni tu byli k sobě v lásce, naplněno majíce na sobě slovo: „Předem mějte vytrvalou l á s k u k sobě vespolek, neboť láska příkrývá množství hříchů,” přehlíží a odpouští zajisté poklesky lidské slabosti. Rovněž v tom byli zajedno s napomínajícím apoštolem, že tu byli „pohostinští jedni k druhým bez reptání” a že si posluhovali vespolek i duchovně ve všech svých potřebách.

Vespolné lásky bylo tím více třeba v Krista věřícím, čím bouřlivější převrat měl nastati příchodem Ducha svatého.

Mešní e v a n g e l i u m*), vyňaté také z posledních rozmluv Páně, tento převrat prorocky důrazně předpovídá: „Když pak přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, D u c h p r a v d y, kterýž vychází od Otce, ten bude svědčiti o mně, avšak i vy budete svědčiti, neboť jste se mnou od počátku.” Svědectví Ducha pravdy nebude ovšem hojácné a tichošlápské, bude to svědectví moci za hromů a blesků, jako kdys na Sinaji s otřesy zatvrzelých myslí nepřátel a s ohňovými plameny nad čely přátel, zřejmě to svědectví v apoštolech i jiných lidech, kdy měl z jejich rozumu blesk osvícení vyšlehnout a z jejich srdce plamen lásky nenadále vyrazit a tak z bojácných Galilejců a zatvrdilých Židů — jako byl Pavel — učinit hrdiny víry, kteří by se pro Krista a pro spásu bližních nelekali žádných obětí. Tím způsobem Duch pravdy sám i apoštolé jím roznícení měli co nejzřejměji dosvědčit, že Kristovo učení je pravé a že sám Kristus jest tím, za koho se vydával, — Synem Božím.

Duch pravdy nutně rozbouří hladinu ustáleného lživého myšlení a rozjitří — sebeklamem uchlácholené city. Nebude pak divu, že se také naplní další předpověď Páně: „Ze synagogy vyloučí vás, ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že by tím Bohu sloužil. A to vám učiní, poněvadž nepoznali Otce ani mne. Ale tyto věci mluvil jsem vám, abyste, když přijde hodina jejich, rozpomenuli se, že jsem je vám pověděl.”

Uvedená slova svatého čtení jsou proroctvím, naplněným nejen na apoštolech, ale naplňovaným i na nás křesťanech všech časů. Zkus jen člověk mluvit pravdu, byť jen o obyčejných věcech; všechny lidi vůkol sebe pobouří a popudí proti sobě. Tím více Duch pravdy křesťanské, stále hlásané, ustavičně bouří svět, a není století, ať nedím desetiletí v dějinách křesťanství, aby se vždy znova nevyvíjel v některém samozvanci, ať vůdci nebo vládci, nový násilník a pronásledovatel Boží pravdy.

Proto čím se více zevně rozněcuje svět proti Kristovým věřícím, tím se mají těsněji oni k sobě tuliti v lásce a mocněji zesilovati v ne-

*) I. Petr 47-11.

*) Jan 15, 26 a 16, 4.

pokryteckém, nefarisejském Duchu pravdy. Ani jediného roku nespějí pouštětí mimo, aby se o Letnicích neobnovili v D u c h u p r a v d y a l á s k y. Duch dobrý pravdy a lásky stále ještě vstupuje do myslí a do srdcí těch, kdož si jej po dobré přípravě k návštěvě zvou „Přijď, svatý Duše, naplň srdce svých věřících.“

Kdo se chce připravit na jeho příchod do duše, musí naplnit jisté podmínky.

Především musí cítit v sobě potřebu tohoto Ducha pravdy a lásky. Vždyť celý život nyní jest chor na hlavu — ústavy choromyslných jsou přeplněny, jest chor i na srdce — srdeční nemoci úžasně vzrůstají, a to pravíme nejen podle těla, i duchovně. Chytáme se za hlavu i za srdce, neboť potřebuje každý z nás časem léčivých paprsků onoho „Světla myslí, lumen mentium“ a „Světla srdcí, lumen cordium.“

Dále jest potřebí odklidit ze zataraseného nitra vše, co by se Duchu pravdy a lásky vzpíralo. Děje se toto vyklizení s pokornou kajčností ve svátosti pokání a ve svatém přijímání.

Potom je nutno vznítiti v sobě žhavou touhu po pravdě a lásce a po jejich zářivém duchu, jenž vane, kdy a kam chce. Každý si musí zatoužiti sám: kéž jsem to já, který jej přivábí k sobě: kéž zavane Duch pravdy a lásky i ke mně.

P ř i j ě d , ó D u š e s v a t ý , p ř i j ě d ,
s n e b e s n a m n e p o z a s v i ť
s v ě t l a s v ě h o p a p r s k e m

Hod Boží Svatodušní

J a n M . K o r á z :

SVĚTLO A SÍLA DUCHA SVATÉHO.

Disposice:

Úvod: a) Úvodní myšlenka z liturgie (Hymny a lit. barva).
b) Udání tematu: Nutnost světla a síly Ducha sv.

Stať I. a) Odůvodnění prosby k Duchu sv.: temnoty.
b) Světlo víry přináší Duch sv. (schopnost přijmout, porozumět a podle ní zařadit život).

II. a) Příčina naší malátnosti: nedostatek světla Ducha sv.
b) Duch sv. - světlo i sílu dává.

Závěr: a) Rekapitulace, b) citové prohloubení, c) vyslovený požadavek: zač máme prositi Ducha sv.

Ú v o d :

Dnes nese se chrámy hlas proseb: Přijď, ó Duchu přesvatý — Přijď, Tvůrce Duchu, k nám . . . Dnes oděla se církev svatá v barvu červenou jako ve svátek mučedníků, v barvu ohně a světla, krve a síly. A tak i barvou chce dát výraz svým prosbám.

Jistě, všech darů Ducha sv. je nám potřeba. V těchto však do-

bách, zdá se, nejvíce potřebujeme světla a síly lásky. Světla, které by prosvítlo temnoty myslí vzdálených Pána Boha i temnoty myslí věřících. Ohnivě síly lásky a nadšené touhy křesťansky žít a jiné učít životu křesťanskému.

Proto chceme dnes prosit: Rač světlo v mysli rozsvítit, nám do srdce rač lásku vlít. A těla mdlého slabosti zhoj silou svojí milosti.

S t a t :

I. a) Všech darů Ducha sv. potřebujeme, nejvíce však daru světla a lásky. Přední český spisovatel líčí temnoty myslí vzdálených Boha. My křesťané máme příležitost si uvědomit na každém kroku, že nás obklopuje svět, který nevidí ve světle, které nám svítí z víry. Mluvíme-li s lidmi toho světa o pravdách víry, vždy a všude najdeme tytéž zarážející zjevy. Zmatené názory, z pravd víry zůstaly karikatury, jejich náboženské myšlení je tápání, nemožná víra ve vědu, která osvobodí člověka od bídy a utrpení je fanaticky živá, Církev je jim nepřítelkyní chudých a trpících.

Často jsou to lidé vzdělaní, někdy i dobré vůle, a přece nemůžeme najít cestu k nim, nemají schopnost přijmout svatou víru.

a) To je zvláštní dar Ducha Svatého, je to nadpřirozený dar světla, kterým náš rozum vidí pravdy víry.

Studenti na cestě Slovenskem zůstali v kterémsi dědině na noc. Byla to pěkná chalupa. V ní žil u bratra muž strašně zohavené tváře. Dělal dojem snad vyhojeného malomocenství; bílé oči, ústa smazaná, bez nosu a uší. Stalo se mu to při hašení požáru. Přijel na prázdniny, pomáhal při hašení a nikdo neví, jak se to přihodilo. Vytáhli jej z ohně, život zachránili. Ale světlo očí ztratil nadaný student navždy. A bez světla očí, co mu bylo nadání, co pšle? Troska člověka, v jasu srpnového slunce tápal ve tmách.

Je-li tvé oko tmavé, je tma pro tebe všude. Je-li tvá duše bez světla Ducha svatého tmavá, je pro tebe tma víry všude. Bez světla očí nevidíš jasu slunce, bez světla Ducha svatého nevidíš jasu pravd Božích. Co platné vzdělání, co platná dobrá vůle. Jen Duch svatý může dát člověku schopnost vidět ve světle pravdy víry.

Po převratě vrátil se z ústavu choromyslných úředník. Byl sice znám nevázaným životem, popravy v nejbližším okolí připravily jej o rozum. Jaký to byl s ním rozhovor, jaká zvrácená fantasmie, temnoty halily jeho rozum.

Co člověk bez světla rozumu? Blázen. Co rozum bez světla víry? — V podobných temnotách, v jakých žije člověk bez světla víry, žije člověk bez světla Ducha svatého. V podobných temnotách, v jakých tápá zvrácená fantasmie člověka bez daru rozumu, tápá člověk bez daru světla Ducha svatého.

Světlo Ducha sv. je dar, který dává rozumu schopnost ochotně p ř i j m o u t pravdy víry. Světlo Ducha sv. je dar, který dává rozumu schopnost hlouběji v n i k n o u t do pravd víry. Světlo Ducha sv. je i dar, který ozařuje cestu, j a k p o d l e víry z a ř í d i t c e l ý ž i v o t.

Nic, a pravíme to po zkušenostech tolika zklamání s vážností nejbolestnější, nic neprospívá naše přirozená snaha přivést někoho k víře. Jen dar Ducha sv., dar nadpřirozeného světla může osvětlit temné propasti zvráceného myšlení o víře. Příklad, ó Duše přesvatý, pramen světla bohatý sešli v temné propasti. Bez tvé Božské milosti, pusto v lidské bytosti.

Příklad apoštolů je pro všechny věky povzbuzením. Ani po velikonocích nic nechápali z toho, co je Pán tři léta učil. Jejich názory jsou stále pozemské, jejich chápání mělké a k maličkostem zaměřené. Kristus Pán jim pravil: Ještě mnoho bych vám měl co říci, ale nerozuměli byste. Když však přijde onen Duch Pravdy, dá vám porozumění veškeré pravdy. A dal.

Příklad, ó Duše, přesvatý, rač světlo v mysli rozsvítit . . .

II. a) Druhá řada myšlenek, které se nám vnucují při modlitbách hymnů k Duchu svatému, jest tato:

Nevědomost katolíků a povrchní znalost pravd svaté víry více ohrožuje církev než nepřátelé. Nevědomostí a povrchní znalostí zavinili jsme bludy současného života. Základní blud je falešný názor, že náboženství je věcí soukromou. Doma nebo v kostele můžeš ctít „svého“ Boha, ve veřejném životě, v politice, obchodě, musíš se „přizpůsobit poměrům.“ A tak dvojím životem žijí, nábožně a bezbožně. Blud, že náboženství je věcí soukromou, vyvolal falešnou snášenlivost: Ať si každý věří, co chce! Z falešné snášenlivosti zapomněli jsme uplatnit katolické zásady ve veřejném životě a v dnešním sociálním snažení, které jde namnoze bez nás k své i naší zhoubě.

A tento falešný blud, že náboženství je věcí soukromou, zrodil se z povrchní znalosti naší svaté víry. Důkladná znalost dává jistotu, sílu, která chce uplatnit zásady víry ve veřejném životě. Povrchní znalost vzala nám sílu volat hlasem velikým, jak zhoubné jsou následky nahromaděného majetku, nacionální zášti, falešné vědy, nemravnosti mládeže i v rodinách. Křesťané nelekali se kruté moci, která je vedla na popraviště, ale zbaveni světla živé víry zalekli se v naší době modly hmoty, ztratili sílu povznést člověka výše. Neohroženost je hlavní známkou křesťanství. Povrchní život však nemá odvahy, svatého nadšení, poněvadž nemá zářivého světla víry.

Ne sešlostí a starobou vymírá v srdcích katolická víra, nýbrž naší zpronevěrou zásadám křesťanského života, zásadám silným, živým, zásadám, které jedině mohou obnovit tvářnost země.

b) Tak tryská z této úvahy prosba: Sešli Ducha svého a obnovíš tvář země.

Sešli Ducha svého, Ducha světla, který nás naučí celé pravdě, dá nám schopnost porozumět a pochopit celou pravdu. Sešli Ducha svého, který nám dá moudrost, jak zařídit život podle pravdy víry. Sešli Ducha svého, Ducha síly, ne slabosti, který pomůže naší slabosti. Ducha síly, který nám dá odvahu býti živým svědkem víry všem lidem, všem národům až do končin země.

Vzpomínáme apoštolů, jejich bázně a váhavosti. Ale přišlo světlo Ducha svatého. V jasnou jistotu rozjasnil se smysl učení Páně. Již je nemůže nic zmást, nikdo zastrašit. Silou Ducha svatého volají neohroženě po náměstích Jerusálema: Muži bratři, Pán přikázal nám, abychom hlásali a svědčili . . . Odvahou Ducha svatého volají soudcům: Spíše jest třeba poslouchat Boha než vás . . .

Z á v ě r :

a) To jsou myšlenky, které ladí dnes naše srdce k modlitbě. Z bolestného poznání, že žijeme mezi lidmi, z nichž vane studená cizota a zmatená zaujatost, a z bolestného poznání, že my katolíci sami jsme zavinili z veliké části úpadek náboženství tím, že nemáme jasného poznání svaté víry, z tohoto bolestného poznání vyvěrá naše prosba za p a p r s e k s v ě t l a bohatý pro nás věřící i pro ty, kteří jsou daleko od Pána. Z bolestného poznání naší slabosti vyvěrá vřelá prosba za d a r s í l y a o d v a h y k životu křesťanskému, za dar síly a odvahy snášet pro své přesvědčení zneuznání, za dar apoštolské síly a odvahy, abychom dovedli být světlem světa, abychom dovedli svým životem svítit před lidmi, aby poznali naše skutky dobré a velebili Otce, jenž jest v nebesích.

b) Temnoty myslí a chlad srdcí, pohasínající světlo živé víry a náboženského života mohly by v nás vyvolat pocit slabosti. Ať zazní až do poslední pohraniční chaloupky hlas Sv. Otce Pia XII: Milovaní synové a dcery, chtěli byste pozbyť odvahy? Chtěli byste zvětšit počet těch, kdož poděšení nestálostí doby, začínají sami kolísat tou měrou, že tím pomáhají protivníkům Kristovým? Žádný křesťan nemá práva dnes projevovat únavu v boji. Nikdo nemůže zůstat se založenýma rukama, skloněnou hlavou a chvějícími se koleny.

c) Ne založené ruce, ne skloněné hlavy a chvějící se kolena. Práce a život ve světle víry a odvahy a statečnosti jsou dary Ducha svatého. Za tyto dary prosíme dnes pro sebe a celý svět: Přijď, Tvůrce Duchu svatý k nám, rač světlo v mysli rozsvítit, nám do srdce rač lásku vlít. Á těla mdlého slabosti, zhoj silou svojí milosti. Amen.

Poznámka: Viz k celému „Vyšehrad“ II. č. 1. J. Čep: Křesťan a svět. „Svob. Zítřek“ 21. 2. 1946. Dr. Bednář: Křesťanství a dnešní světová revoluce.

Dr. T i h a m ě r T ó t h :

ČO JE CIRKEV?

V Ríme, v stredisku křesťanstva, stojí najväčší chrám sveta, chrám sv. Petra. Každý o ňom počul, každý čítal o jeho rozmeroch a vzácnych pamiatkách. Ale keď prídeme do Ríma a prvý raz vidíme tento svetový chrám, mimovoľne sa pýtame: „Toto je tá nádherná budova? Toto je najväčší chrám sveta? Toto je najkrajší chrám sveta bez konkurencie? Nič zvláštneho nevidieť na ňom!“ Skutočne, prvý pohľad na chrám sv. Petra neznamená nič zvlášť-

neho. A toto pomínie len po hodinách, dňoch, keď prezeráme kostol. Len keď sa často vrátíme do chrámu, keď zastaneme pred sochou alebo pred inou umeleckou prácou, keď prezeráme celý chrám podľa podrobného plánu a výkladu, keď pozorne poprezeráme oltáre, kapluky — len potom pochopíme, prečo je chrám sv. Petra najmonumentálnejšie dielo sveta.

A tak je tomu aj s Cirkvou katolíckou, ktorá tento chrám postavila. Aj o Cirkvi veľa počujeme, vieme, čítame. Vieme, že na celom svete niet podobnej spoločnosti, ktorá by bola tak rozšírená, tak stará, tak dôležitá, ktorá by tak požehnane účinkovala, ako Cirkev katolícka. Aby sme však o Cirkvi nemali len povrchný úsudok, aby sme dôkladne poznali jej krásu, aby sme ju poznali, nasledovali, bránili, boli na ňu hrdí — k tomu nestačí len povrchný pohľad, k tomu potrebujeme skúseného sprievodcu.

Týmto sprievodcom je nám veta: „Verím jednu katolícku Cirkev!“ Len pozorujme to nadšenie, tú radosť, to povedomie, ten zvláštny neopísateľný pocit oduševnenia, keď pri spievanej sv. omši zavznejú na chóre pri Credo slová: „Credo ernam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam“. „Verím v jednu, svätú, katolícku a apoštolskú Cirkev.“

Čo je príčinou tejto radosti, povedomia, hrdosti a oduševnenia? Čo je tá Cirkev, ku ktorej aj ja patrím? Čo mi dáva? Prečo mám byť na ňu hrdý? Aké má zásluhy? Toto mi napadne a toto chcem vidieť, aby som i ja oduševnene odriekal: „Credo unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.“

Dnes odpovedzme na otázku: Čo je Cirkev? Odpoveď bude trojaká. Tvrdíme, že Cirkev je I. medzi nami ďalej žijúci Kristus, II. snúbenica Kristova a III. Cirkev je mystickým telom Kristovým.

I. Cirkev je medzi nami ďalej žijúci Kristus.

A) Cirkev katolícku založil zakladateľ kresťanstva, Ježiš Kristus.

a) Je historickým faktom, že Pán Ježiš ešte na začiatku svojho verejného účinkovania vyvolil si jednotlivcov spomedzi veriacich, dal im zvlášťne meno, týchto zvlášťne vyučoval, vyznačil ich zvlášťnou láskou, dal im zvlášťnu moc a konečne pred svojim nanebovstúpením poveril ich obrátením celého sveta. Teda mal veriacich a mal aj apoštolov. A medzi apoštolmi mal jedného, ktorého vyznamenával prvenstvom. Hľa, prvý základ Cirkvi: veriaci, apoštolovia, Peter — a viditeľná hlava: Kristus.

b) Z malého semena, vyrástol mohutný strom. Cirkev katolícka za 1900 rokov vzrástla tak mohutne, že mnohí to nevedia chápať.

Pýtajú sa: Či je potrebná Cirkev? Aká krásna budova rozšírená na celom svete! Aká nádherná hierarchia počnúc od kaplána až po rímskeho pápeža! Aká nádherná organizácia! Aká presná kniha zákonov s 2414 kánonmi a mnohými paragrafmi! Jak podrobne vypracované mravné zákony! Potom kol'ko tradície, kol'ko ceremónií, kol'ko hl'bký!

Mnohí to nechápou. Ani dobromysel'ní veriaci si to nevedia vy-

svetliť. Jedno si musíme uvedomiť, že toto všetko nie je podstatou Cirkvi!

B) Čo je teda podstatou Cirkvi?

V Cirkvi žije medzi nami Kristus.

a) Raz povedal Kristus apoštolom: „Kto vás poslúcha, mňa poslúcha, kto vami pohŕda, mnou pohŕda.” (Luk. 10, 16.) A Cirkev katolícka môže povedať: Kto mňa počúva, Krista počúva; kto na mňa pozerá, Krista vidí; kto ide za mnou, v šľapejách Kristových kráča. Čo Cirkev hlása, všetko to z úst Kristových pochádza. Čo nám predkladá k vereniu, to všetko pochádza z večných pravd Kristových. Čo nám podáva vo sviatostiach, to všetko pochádza z Jeho milujúceho Srdca.

b) Cirkev ani nemá inej žiadosti a snahy, ako hlásať pravdy Božského Spasiteľa a nimi zachraňovať duše. Cirkev je kanálom, cez ktorý chce všetky milosti Pána Ježiša dať svojim veriacim. Cirkev je tou viditeľnou pravdou, vtelením, milosťami, viditeľnou krajinou, kráľovstvom, ktoré Kristus na zemi založil. Preto Cirkev nič iné nechce ako: večne hlásať Krista, jeho pravdy, Krista vtlčiť do duše človeka!

Preto smelo hovorí: Kto mi vie dokázať, že som zaprela Evanjelium! že som upustila zo zásad svojho Zakladateľa aspoň jednu pravdu! že som nedoniesla na zachovanie mravnosti i tie najväčšie obety!

c) Vonkajšia nádhera, ceremónia, právo, sviatky, sochy, pôsty . . . , to všetko nie je podstatou v Cirkvi . . .

Teda čo je podstatou? Plnenie odkazu Spasiteľa: šírenie kráľovstva Božieho medzi ľuďmi.

Toto kráľovstvo je neviditeľné, ale i viditeľné. Neviditeľné, lebo podľa slov P. Ježiša „kráľovstvo Božie je vo vás” (Luk. 17, 21). Viditeľné, lebo Kristus sveril svoju Cirkev ľuďom, nie anjelom. Za hlavu ustanovil sv. Petra (Mat. 16, 18), za pastierov apoštolov (Mat. 18, 17), ako prijatie do Cirkvi ustanovil sv. krst, predstaveným dal moc, keď im povedal: „Kto vás počúva, mňa počúva” (Luk. 10, 16). „Ako mňa poslal Otec, tak i ja vás posielať” (Ján 20, 21).

Teda právom hovoríme, že Cirkev je medzi nami ďalej žijúci Kristus.

II. Cirkev je snúbenica Kristova.

Sv. Pavol píše o Cirkvi: „Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu, aby ju posvätil a očistil kúpeľom vodovým skrze slovo života: aby sám predstavil sebe Cirkev slávnu, nemajúcu poškvrny, ani vrásky, alebo niečo takého, ale aby bola svätá a nepoškvrnená.” (Efez. 5, 25—27.)

Cirkev je teda svätá a nepoškvrnená nevesta Kristova!

A) Keď túto myšlienku ďalej rozoberáme, rozumieme, prečo je Cirkev našou matkou. Cirkev katolícka je našou matkou — aké je to krásne porovnanie! Čo chceme týmto vyjadriť? Tú materinskú

starostlivosť, ktorou sa stará o svoje dietky, najmä o slabé, trpiace a hriešne dietky.

Niektó sa môže opýtať: Skutočne je matkou Cirkev? Áno! Matkou, lebo má dietky: my sme tie dietky. A tak miluje svoje dietky, ako len matka môže deti milovať. Všetko vykoná, ničoho sa nel'aká — len, aby vyhovelá svojim deťom.

B) Všimnime si pravdy, že Mária je Matkou P. Ježiša a že Cirkev je našou Matkou.

Koho Mária v Betleheme dala svetu, toho istého nám dáva každý deň Cirkev. Ani v Betleheme nebolo vidieť Syna Božieho, len jedno malé dieťa; ani na oltároch nevidíme nič iné, len chlieb a víno, — ale s tou istou vierou padáme na kolená pred Najsv. Oltárnou, akou betlehemskí pastieri padli na kolená pred Jezuliatkom.

Ba ideme ďalej. Betlehemskí pastieri klaňali sa božskému Dieťaťu, ale uctili si i matku dieťaťa; a tak i teraz, kto sa klania Kristovi, ten musí mať v úcte i jeho snúbenicu — Cirkev.

Keď takto pozerám na Cirkev — potom nekritizujem nerozmyslene, nevynášam povážlivé, nerozmyslené výroky o Cirkvi! Za každým jej zákonom, nariadením nevidím tvrdú ruku, ale ozajstnú starostlivosť o mňa!

Áno: v každom nariadení! Niektoré knihy dá na index: tie nesmiem čítať. Niektoré dni nariadiť pôsty: v tie dni nemám maso požívať. Pre niektoré prekážky zakazuje uzavretie manželstva: potom neuzavrem také manželstvo, atď. Azda nechápem prečo; ale to prijímam, vykonám, — lebo to žiada matka!

III. Cirkev je mystickým telom Kristovým.

A) Sv. Pavol píše: „Ako v jednom tele máme mnoho údov, ale všetky údy nemajú to isté zamestnanie, tak sme všetci jedno telo v Kristu a každý sme jedon druhému údmi.“ (Rim. 12, 4—5.) „Ako je jedno telo a má mnoho údov, kým všetky údy tela, hoci sú mnohé, sú len jedným telom, tak i Kristus. Veď skrze jedného Ducha my všetci sme v jedno telo pokrstení.“ (I. Kor. 12, 12—13.)

Pozrime hlbšie na tieto slová.

a) Kristus chcel, aby jeho nástupcovia vytvorili samostatnú, nadprirodzenú spoločnosť a tak tvorili základ Jeho mystického tela. Cirkev má podávať veriacim neochvejne ovocie vykúpenia Kristovho a má plniť slová, ktoré pri poslednej večeri Kristus povedal: „Ako si ma ty poslal do sveta, i ja som ich poslal do sveta. A ja pre nich posväcujem seba samého, aby aj oni posvätení boli v pravde. No, neprosím len za nich, ale i za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa: aby všetci jedno boli, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.“ (Ján 17, 18—21.)

b) Dl'a toho Kristus žije trojakým spôsobom v tele pred nami. Žije v tom tele, ktoré podľa narodenia od Nebeskej Matky dostal; žije v tom tajomnom tele, ktoré vo sviatosti Oltárnej pod spôsobom chleba a vína vzal na seba; a konečne žije v Cirkvi katolíckej.

Aké nádherné učenie! Cirkev je tajomné telo Kristovo, hlavou je sám Kristus, srdcom sv. omša. Toto srdce je živé, prúdi v ňom krv Kristova a táto krv sa prenáša aj do údov Cirkvi. Keď som členom Cirkvi, som v stálom spojení obehu krvného s Kristom, sila Kristova je vo mne, veľkosť Kristova napl'ňa moje srdce, blaženosť Kristova opája moje srdce.

B) Keď je Cirkev mystickým telom Kristovým, potom každý, kto je členom tejto Cirkvi, je údom tela Kristovho. Aké je to vyznamenanie pre mňa!

a) Som údom tela Kristovho! Aká je to veľká milosť! „Či neviete, že vaše telá sú údmi Kristovými? Vezmem teda údy Kristove a učiním ich údmi smilnice? Boh uchovaj!“ (I. Kor. 6, 15.) „Alebo či neviete, že vaše údy sú chrámom Ducha svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste svoji? Lebo kúpení ste za veľkú cenu. Oslavujte a noste Boha v svojom tele!“ (I. Kor. 6, 19—20.)

b) Ale je to aj vážne napomenutie, že v každom bratovi mám vidieť tajomný úd Kristov a podl'a toho mám s ním zaobchádzať! Na vonok vidím len biedneho, trpiaceho človeka, robotníka, rol'níka, sodraného starca, ubožiča, — ale vskutku to všetko patrí k tajomnému telu Kristovmu! Každý člen Cirkvi katolíckej je údom tela Kristovho. Aké veľké vyznačenie — som údom mystického tela Kristovho! Priateľ'u! Ak ťa svádza k hriechu vášeň, povedz si: „Nie! Som údom tela Kristovho!“ Priateľ'u! Ak chceš niekoho sviest' k hriechu, pamätaj: „Neslobodno! I ten, ktorého chcem sviest' je údom tela Kristovho!“

c) Kristus rozkázal Cirkvi, aby učila všetky národy (Matúš 28, 19), z toho nasleduje, že všetci máme poslúchať Cirkev a máme verne a svedomite plniť jej rozkazy! Sv. Pavol píše o Cirkvi, že je „stĺp a opora pravdy“ (1 Timot. 3, 15), z toho nasleduje, že slepo mám poslúchať svoju Cirkev.

C) A práve toto je kameňom úrazu pre mnohých!

a) „Na učeneného človeka sa nesvedčí, aby prijal slepo čo mu Cirkev predkladá — hovoria mnohí. Sám chcem prísť k tomu, čo mám veriť, čo nie, čo prijať, čo nie . . .

Len sa trochu zamyslime a uvidíme aká je to prázdna námietka! Tu na svete som vždy na niekoho odkázaný, len v tej najväznejšej a najťažšej otázke mám zostať osamotený? Nehanbím sa, že ja som nevynašiel násobilku, elektrinu, rádio: nehanbím sa toto prijať hoci to pochádza od iného. Len tam chcem sám chodiť, kde je to najťažšie a najnebezpečnejšie — sám chcem najst' Boha?

b) „Prečo ma viaže Cirkev dogmami?“ — hovorí iný. Či sa žalujú lode, že na mori sú postavené majáky a ukazujú svetlom cestu? Dogmatá sú takéto svetlá, ktoré nám svietia na plavbe života.

c) „Ja som nábožný, ale nie podl'a Cirkvi! Ja najdem Krista a nemusím patriť k žiadnej Cirkvi!“ Takto filozofujú mnohí a prichádzajú na rázcestia. Kresťanstvo nemožno od Cirkvi odlúčiť. Každá myšlienka, každý skutok potrebuje stelesnenie a životaschop-

nosť. Viera Kristova neznamená vo vzduchu visiacu abstraktnosť, ale v Cirkvi katolíckej je stelesnená svätá skutočnosť.

„Prečo sa Cirkev toľko o mňa stará? Som nábožný, ale nepatrím do žiadnej Cirkvi! Ja na svojej ceste hl'adám Boha!“

Kol'ki ho hl'adajú! a márne hl'adajú! Kol'ki hl'adali Boha podl'a svojej vôle a po rokoch zase sa len vrátili do lóna Cirkvi! Úznali, že bez Cirkvi nemožno žiť!

*

Skutky apoštolské v hlavě 9. rozprávujú o zázračnom obrátení Šavlovom.

Šavel dychtil za hrozbou a vraždou proti učeníkom Pánovým a začal boj proti nim. Keď bol na ceste, stalo sa, že približoval sa k Damašku; tu znáhla ožiarilo ho svetlo s neba a počul hlas: „Šavle, Šavle, prečo mňa prenasleduješ?“ „Kto si, Pane?“ pýtal sa Šavel. „Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ“ — dostal odpoveď.

Zaujímavé: Šavel prenasleduje Cirkev, a predsa počuje: „Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ.“ Áno, preto milujem Cirkev, lebo ona je medzi nami žijúci Kristus. Cirkev je Kristovou snúbenicou, mystickým telo samého Krista.

Ty svätá, katolícka Cirkev! Po nanebovstúpení Pána najväčší zázrak sveta! Božské umenie v rukách človeka! Nebeská spoločnosť na čele s Kristom! Nebo na zemi! Uskutočnené videnie Izaiáša proroka. (Iz. 2, 2 a nasl.) Na zemi ďalej žijúci a učiaci Kristus — to znamenáš pre mňa ty, svätá, katolícka Cirkev!

V tejto viere som sa narodil . . .

V nej chcem žiť . . .

A s pomocou božou raz sa dostať do blaženej večnosti! Amen.

Přeložil O. Holúšek.

I. neděle po sv. Duchu

V. S v a t o h o r :

N. TROJICE BOŽÍ — NEJVĚTŠÍ TAJEMSTVÍ.

„Ukončili jsme slavnost seslání Ducha svatého“ — píše Rupertus Tutiensis*) — „a velebíme slávu Nejsvětější Trojice . . . neboť ihned po příchodu Ducha svatého počalo hlásání a víra v Boha Otce, Syna i Ducha svatého.“

Naplnil se tím jen rozkaz dnešního e v a n g e l i a,**) aby mocí a slávou trojjediného Boha přeplýval okraj světa: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi,“ přikázal Pán. „Jdouce tedy učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávatí všecko, co jsem přikázal vám: a aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.“

Tot celý úryvek evangelia na dnešek; je krátký, ale obsažný slávou

*) Uvádí Prokop Baudyš v knize „Římský misál“ na str. 412.

***) Mat. 28, 18-20.

trojediného Božství, nejsvětější Trojice. Nemohl býti ani delší, neboť podává lidskému rozumu nejhlubší tajemství, a tu mnoho-mluvení nic neprospívá.

Z té příčiny také e p i š t o l a^{***}) odměřuje dnes své poučení, a místo aby široce vykládala věroučně, že Bůh je v podstatě své, v bytnosti, jeden a trojí v osobách, koří se hlubokému tajemství: „Ó hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti Boží! Jak nevyzpytatelní jsou soudové jeho a nevystihlé cesty jeho . . . Vždyť z něho a skrze něho a k němu jsou všechny věci; jemu sláva na věky!“ Z téhož důvodu ani my se v krátké promluvě nepokusíme vniknouti do trojosobně jediné bytnosti Boží a budeme raději následovati svatého Patrika, apoštola Irú, jenž užil prostičkého podobenství z přírody, když jim ponejprv kázal o trojediném Bohu. Mluvil k nim kdesi v širém poli, že i tři mohou býti jeden, a na důkaz sehnul se utrhl polní jetelík o třech lupenech v jednotě. A tento jetelový trojlístek stal se potom odznakem nového křesťanského národa s více než tisíciletou vzdělaností, který si přitom pravou víru v trojediného Boha zachoval i přes dlouhá mučednictví věků až do dne své šťastné svobody.

Stejně tak i my tajemné působení nejsvětějšího trojediného Božství, „z něhož, skrze něž a k němuž jsou všechny věci“ a k t e r é ž n á s j a k o B ů h O t e c s t v o ř i l o , j a k o B ů h S y n v y k o u p i l o a j a k o D u c h ť s v a t ý p o s v ě t i l o , pokusíme se vysvětlit podobenstvím vzatým z přírody, a to o stromu.

Bůh stvořil nás jako strom, vykoupil i posvětil jako strom. Jeť strom výrazným podobenstvím člověka již tím, že kořeny čerpá sílu ze země a korunou strmí k nebi; od tohoto „strmění“ má také své jméno, jako člověk od svého čela vzhůru neseného k nebesům, má své jméno — „čelovek.“

Strom — člověka vsadil Bůh Otec, jako svůj veliký div krásného a co možná dokonalého života, nejprve do rajske zahrady. Ale když na něm uviděl ránu, zubem pekelného plaza zasazenou a rozlezlou v nebezpečnou rakovinu, nechal zatím strom i s jeho plody zplaněti na tisíce a tisíce let. Jistě že tu byl důvod, aby zrakovatělý strom lidstva byl vyťat a na oheň uvržen. Avšak zželelo se ho Bohu v „útro-
bách milosrdenství,“ ve věčném vlastním Synu, jenž se stromu ujal. Naznačuje jeho slitovnou lásku Písmo, když mluví o zahradníku, který se přimlouvá u svého hospodáře za strom, již již na oheň ustanovovaný, a vyprošuje mu ještě na čas život. Tento zahradník, Slitovník Syn Boží, Bůh Syn, jenž nejen za strom lidstva prosil, ale za i na stromě kříže zemřel a jeho rakovinu svou prolitou krví zlčil, ten tedy Bůh Syn, jenž nás vykoupil, také se potom postaral, aby planý strom lidstva byl oštěpován, zroubován. A tak se dostala do něho nová míza milosti Ducha svatého, a objevilo se to na novém vzrostu, mocnějším rozkvětu a hojnějším a sladkém ovoci: Duch

***) Řím. 11, 33-36.

svatý nás posvětil. — Jako jest trojjediný Bůh největším dobrodincem všeho lidstva v celku, tak je týž Bůh největším dobrodějem každého jednotlivce v něm, každého z nás zvláště. Bůh Otec mne i tebe stvořil, Bůh Syn mne i tebe vykoupil, Bůh Duch svatý mne i tebe milostí svou posvětil. Vykonáno i prohlášeno to bylo slavně nad každým z nás na křtu svatém, neboť kněz, který křtil podle příkázání Ježíše Krista, pravil, dává je jméno: já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. — Dnes na svatou Trojici jest tedy chvíle, kdy máme vděčně vzpomenout na svůj křest a s plnějším porozuměním si uvědomit nesmírnou milost, kterou nás stvořením, vykopením a posvěcením v pravém smyslu slova zahrnul trojjediný Bůh.

Se skloněnou hlavou pokorného dlužníka máme si každý s rozmyslem opakovat otázky křestní a obnovit křestní slib: Věříš-li v Boha Otce, všemohoucího stvořitele nebes i země? — Věřím.

Věříš-li v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, narozeného a ukřižovaného? — Věřím.

Věříš-li v Ducha svatého? — Věřím.

Věříš-li v ono svaté společenství, do kterého jsi křtem vešel, v svatou Církev obecnou, v svatých obcování, v odpuštění hříchů, v těla vzkříšení, v život věčný? — Věřím.

Nuže v této víře žij a umírej! A tehdy, v hodinu smrti, ruka tvá, znamenající tebe třemi kříži na čele, ústech, na prsou, v tomto znamenání trojjediného Boha ztuhne a tvá ústa zůstanou otevřena ve slovech: „Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byl na počátku, tak budiž nyní, vždycky až na věky věkův. Amen.“

II. neděle po sv. Duchu

H. de Greeve:

ALE ONI VŠICHNI POČALI JEDNOMYSLNĚ SE VYMLOUVATI.

(Luk. 14, 18.)

Byl to pravý opak toho, co měli učiniti. Za velkou čest, kterou byli obmyšleni, měli pozvaní místo radostného slovíčka poděkování jen odmítavý posunek. Ale nezměnilo se to od té doby. Mnozí, kteří byli poctěni pozváním, povoláním, nezpívají žádné Te Deum, ale koktají nudné, opotřebované omluvy. Když pozorujeme celý křesťanský život, jak se rozvíjí ve svaté církvi, která chce býti všem lidem pečlivou a laskavou matkou, pak převládající náladou mezi lidmi by měla býti nepřetržitá nálada hymnu Te Deum, podobně jako církev sama při slavnostních příležitostech svého působení dává svému nadšení vyznívati ve vděčném Te Deum.

To nám chce dnešní nedělní evangelium nádhernými slovy vy-

světlti a odůvodniti: „Ježto všecko již jest hotovo.“ Ve svaté církvi, naší Matce, je všechno hotovo. Všechno je zřízeno pro lidstvo a dokonale jeho potřebám přizpůsobeno; všechno je opatřeno pro lidstvo, které si hledá tiché místečko, aby se mohlo klidně a nerušeně uhnízditi ve stínu nějakého ideálu, jenž by uspokojil všechna přání. Na všechny potřeby lidské přirozenosti je ve svaté církvi co nejšťedřeji pamatováno. Sotva se dítě narodí, již se mu klade do klína neocenitelné věno pro celý život, věno posvěcující milosti jako životní zřídlo věčného mládí. Všechny stupně lidského života přijdou na řadu.

Svátost oltářní tiší hlad a žízeň. S dětským věkem se loučíme ve svatém biřmování. Den sňatku obdrží svůj svatební dar v jedné svátosti. Na lidskou slabost je pamatováno ve svátosti pokání. Zopatření a poslední pomazání jsou přípravou pro návrat do věčného domova. Na všechno je pamatováno — na oko i ucho v liturgických zpěvech a obřadech, na rozum a srdce v Božích zjeveních pravdy a lásky, na pokoj a radost v úkonech bliženské lásky. Na časové zájmy je brán zřetel především příkazem lásky a bratrského smýšlení. Pochybnosti jsou vyloučeny neomylným učitelským úřadem. Něžné dojetí, tiché uchvácení, touha po štěstí, vnitřní klid, navázání styku se Stvořitelem všech věcí — vše, doslova vše, co v člověku volá po utišení, nachází starostlivého povšimnutí. „Všecko již jest hotovo.“ Záleží na lidech, aby uposlechlí vyzvání, a svět se promění v ráj.

Ve svaté církvi, naší Matce, ve svatém otcovském domě, u nohou našeho Spasitele, před očima naší nebeské matky Marie se z uspokojených srdcí rodí nálada Te Deum.

Ale nálady Te Deum tu není, protože sluhové, vyslanci Boží, jsou odbyti mělkými výmluvami: „Musíme vésti válku, musíme stavěti mrakodrapy, chceme vše míti jen pro sebe, chceme mrhati penězi, chceme sloužiti jen svým vlastním zájmům.“

V domech vzdychají lidé po novém světě pokoje, zatím co v církvi, naší Matce, vše již je hotovo.

Přel. P. Ant. Chramosta

K a r e l E n d l :

SVATÁ CÍRKEV KATOLICKÁ.

Ježíš Kristus - zakladatel církve - zůstává hlavou církve a působí v církvi úřadem učitelským, kněžským a pastýřským.

Ježíš Kristus jako božský učitel přinesl na zemi lidstvu správné učení o všem, čeho je potřeba k věčnému spasení, co k tomu cíli třeba vědět a věřit. Ustanovil novozákonní oběť jako památku a opakování oběti na kříži, stanovil prostředky k udělování a rozmnožování milosti, ukázal cestu k bohumilému životu a k věčné blaženosti v Bohu.

Svým nanebevstoupením vykoupení celého lidstva do-

vršil v tom smyslu, že byla zaplacená smírná a výkupná cena a zařízeny všechny prostředky ke spáse. Bylo učiněno vše, čeho ke spáse potřeba. Jednotlivým lidem však podíl na tom všem nebyl ještě přiřknut. Právem tedy lze říci: Dílo vykoupění nebylo dokončeno potud, že lidem jeho účinků jednotlivě a každému zvlášť se ještě nedostalo.

Kdo chtěl a měl opravdu býti vykoupěn, posvěcen, spasen, musel být volán, poučován, musel mít osobně podíl na pokladech, vymoženostech vykupitelského díla Ježíše Krista. A toto udlení jednotlivým lidem musí trvat pro všechna staletí, až poslední člověk odejde na věčnost. Potom teprve dílo vykoupění bude hotovo a uzavřeno.

V dějinách bývají zaznamenány doby hladu, všestranné bídy, na př. v letech 1877, 1900 přinášely noviny takové zprávy o Východní Indii a Číně. Lidé hynuli v tisících. Kdyby někdo dopravu životních potřeb v nadbytku do takového kraje obstaral, tam v některém městě uložil s určením, aby každému z toho bylo přiděleno kolik potřebuje, mohlo by se říci: Tento dobrodinec zachránil celý ten kraj od smrti hladem. To je obraz toho, co náš Spasitel v době svého pobytu na zemi vykonal a připravil. Stejně pravdivě však mohlo by se říci: Složením životních potřeb tam v tom městě nebyl ještě utišen hlad ani jediného člověka. To se stane teprve, až se těm lidem oznámí, že tam ty prostředky jsou, až tam budou pozváni a poděleni, a bude v tom tak dlouho pokračováno, pokud tam hladoví lidé budou.

Tato zařízení, jimiž se dostane každému zvlášť náležitého přidělení, jsou obrazem toho, co k dokonání vykupitelského díla měl Ježíš Kristus učinit a v čem do skonání lidského věku na zemi pokračuje.

To však již nezamýšlel konat sám, jako sám za nás trpěl a dal svůj život, nýbrž uděluje to každému jednotlivému člověku svými oprávněnými zástupci.

Jednalo se o to, aby učení Ježíše Krista, nejdůležitější na světě a ne právě pohodlné, bylo zachováno celé, neporušené, aby bylo lidem správně kázáno, aby byla konána novozákonní obět, svátostně udílena a množena milost, lidé aby byli vedeni k bohumilému životu, aby byl zachován mravní řád, jak to žádá království Boží na zemi.

O to vše se postaral Ježíš Kristus tím, že založil církev, a to církev viditelnou. Měla se skládati z viditelných lidí, představení měli býti lidé určití, viditelní. To bylo nutné, aby bylo patrné, kdo má jménem Ježíše Krista učit a konat vše ostatní, koho třeba poslouchat. Svátosti měly se udělovat viditelně, na prvním místě křest, kterým se člověk stává členem církve Kristovy. Měla to být viditelná společnost. I vstup té církve do světa a v lidstvo měl být viditelný. Vše mělo být, jak to sám Ježíš Kristus chtěl a zařídil.

Kdyby se někdo domníval, že by Písmo sv. stačilo samo jako všestranné vedení ke spáse, jako jediný pramen a pravidlo víry, ať uváží, že Písmo sv. neuděluje svátostí, neslouží mše sv., nemůže, jsouc bezbrannou neživou knihou, zásahem proti bludům hájit pravdy, nemůže samo udržovat mravní řád. Je samo zcela trpné, a kdyby církví nebylo chráněno, dnes bychom řáděním bludařů neměli z něho tak skoro ničeho.

Ale jde i o jiné skutečnosti. Bez církve by Písmo sv. Nového zákona vůbec nebylo. Křesťanský život v celé formě a plnosti byl již celá leta v proudu, učení hlásáno, konána oběť, svátosti udělovány, křesťansky se žilo, umíralo, ale Písmo sv. Nového zákona vůbec ještě nebylo. To vše zachovávali a udržovali svěcení mužové církve. Písmo sv. přibývá pomalu kniha po knize až do konce prvního století, nějakou dobu nebylo vůbec a potom ne celé až do konce prvního století!

Církev to byla, jejíž lidé vnuknutím Ducha sv. a pod jeho ochranou knihu po knize psali, a celé Písmo sv. nebylo také hned majetkem celé církve. Šest apoštolů vůbec nepsalo. Církev v ty určité knihy za Písmo sv. uznala a prohlásila. Bez církve bychom vůbec nevěděli, co k Písmu sv. patří, kdyby jinde a jinak bylo vzniklo, což je ovšem vyloučeno. Není v Písmě sv. učení Ježíše Krista celé, ani vše, co Kristus konal.

Sv. Jan píše (21, 30) „Ježíš činil mnohé jiné divy před očima svých učedníků, které nejsou v této knize napsány.”

Sv. Pavel (2. Soluň. 2, 14) píše: „Tak, bratři, pevně držte se podání, kterých jste se naučili od nás ať slovem a nebo písmem.” Všeho toho, co hlásáno apoštoly, co konáno pro spásu věřících v prvocírkvi, je napsána v Písmě sv. část.

Byly doby, kdy kniha byla vzácností a znamenala celý majetek. Tehdy platilo slovo církve a rozhodovala církev. Ona nám Písmo sv. dala, chrání je i v ostatním podání.

Písmo sv. potřebuje výkladu. Ten nám může dát zas jen církev, chráněná od omylu Duchem svatým.

Jak založil Ježíš Kristus církev?

Z těch, kdo ho slychali když učil, a byli dosti odhodláni, zvolil 72 učedníky a z těch dvanáct apoštolů. Těm věnuje zvláštní pozornost. Ti prošli nejvyšší bohoslovnou školu všech věků. Sám vtělený Syn Boží je vyučoval. Ti viděli celý svatý život, všechny jeho záznaky, slyšeli všechna jeho kázání a byli poučováni i soukromě. — V čelo toho sboru postavil Šimona Petra. Privil: „Ty jsi Petr (skála), na té skále postavím církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.” (Mat. 16, 18, 19.) Tamtéž dí ještě: „Tobě dám klíče království nebeského, co svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.” Tyto výroky dovršeny jiným: „Pasiž beránky mé, pasíž ovce mé!” (Jan 21, 15, 17.) Sv. Petr po-

staven v čelo celé církve jako nejvyšší viditelný zástupce Ježíše Krista na zemi.

Apoštolům dává potřebnou pravomoc, rozkazy, záruky, rovněž jejich nástupcům pro všechny časy pobytu lidí na této zemi.

Ježíš Kristus přišel lidstvo této země vykoupit, spasit, vykonat a zasloužit vše ke spasení potřebné. Jeho poslání obsahuje tři složky, úřady. Jde tu o učení o všem tom, co třeba vědět, věřit, co činit, jak žít, aby člověk byl spasen. Ježíš zasloužil milosti ke spasení potřebné, přišel založit svou vládu ve svém království. Tomu odpovídá úřad učitelský, kněžský a vladařský nebo královský či pastýřský. Vše to má být konáno dále zástupci Ježíše Krista — Církev založil, aby vedla lidi ke spasení. Ona tedy musí na dále konat ten trojí úřad. — Svatému Petru a apoštolům odevzdal na prvním místě svůj úřad učitelský. Řekl jim v památné chvíli: „Dána je mi všeliká moc na nebi i na zemi. Odejdouce tedy do celého světa, učte všechny národy, křtíce je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého, a učíte je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám. A hle, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 18-20.) „K a ž t e e v a n g e l i u m v š e m u s t v o ř e n í ! K d o u v ě ř í a p o k ř t ě n b u d e , b u d e s p a s e n , k d o n e u v ě ř í b u d e z a v r ś e n .“ (Mat. 16, 15.) „Vy mi budete svědky v Jerusalemě a až do končin země!“ (Sk. 1, 8.)

Závaznost toho učení, jež budou kázat jeho jménem označil slovy: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ (Luk. 10, 16.) Dává záruku své spolupráce, pomoci a ochrany Ducha sv., Ducha pravdy (Jan 14, 16, 17, 26), a to po všechny dny a až do skonání světa. Tedy to platí i jejich zákonitým nástupcům. — Odevzdal tedy Ježíš Kristus apoštolům a jejich nástupcům — c í r k v í u č í c í — svůj úřad učitelský.

Bez milosti Boží, bez té nadpřirozené výpravy duše, nemůže člověk zde na zemi konat nic záslužného a dosáhnout věčné spásy. Tu milost právě zasloužil nám náš Spasitel. Apoštolům a jejich nástupcům dal moc tu milost udělovat, otevírat ten sedmý pramen svátostný. „Křtíte všechny národy“ (Mat. 28, 19). „Komu hříchy odpustíte, odpustěny jsou, komu zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 23.) „Toto činite na mou památku.“ (1 Kor. 11, 24.) V tom obsaženo proměňování, přijímání, přísluhování, obět mše sv. Víme, že apoštolé udělovali svátost Ducha sv. — břimování, sv. pomazání nemocným, vzkládáním rukou světili biskupy, kněze, jáhny, že zehnali křesťanské manželství — velkou svátost v Kristu a církvi, konali novozákonní obět — mši svatou. Svěřil tedy Ježíš Kristus apoštolům a jejich nástupcům svůj ú ř a d k n ě ž s k ý .

Dal jim však také právo a moc lidi k životu křesťanskému vést, t. j. dávat zákony, nařízení, aby věděli, jakými cestami se mají brát, jakým vyhnout. K tomu zcela zřejmě patří i právo a povinnost na-

pomínat, a zatěžovat církevními tresty, na př. odepřením rozhřešení, vyloučením z přijímání nejsv. svátosti, vyloučením z církve, odepřením církevního pohřbu. Je to tak nutné, má-li církev plnit svůj úkol. Pravit Ježíš Kristus: „Učte je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám.“ „Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník.“ „Co svážete na zemi, bude svázáno i na nebi.“ Tak odevzdal Ježíš Kristus svůj úřad pastýřský nebo královský.

Tento trojí úřad svůj koná Ježíš Kristus svou církví na této zemi. Sám zůstává neviditelnou hlavou tohoto tajuplného těla.

Mimo tuto církev není žádného celého, plného, řádného křesťanství. Vždyť ta církev sama tvoří obsah článku víry. To platí i v naší době, zamořené hmotářským bludem a mravně pokleslé. I dnes je ta církev ústavem spásy, jež Kristus sám založil, vybavil a na nějž nás odkázal ve všem, co se týká věčného spasení. A věkovitá moudrost té církve je stále schopna lidi spolehlivě vést i tam, kde se bez ní jeví bezradnost, bezmocnost a zmatek. Čemu učí, to je slovo samého Boha, svaté a pevnější než tvrdá skála. V té církvi vane Boží Duch se svými dary. Je jen potřeba učení jejímu otevřít sluch a dobrou vůli, chopit se milostí v ní složených, nastoupit cestu, jakou ona jménem Ježíše Krista ukazuje. Jak by se změnila, ujasnila tvář země, kdyby se tak stalo. Amen.

III. neděle po sv. Duchu

H. de Greeve:

TENTO SE UJÍMÁ HRŠÍŠNÍKŮ. (Luk. 15, 2.)

Při kázání na toto evangelium, které bývá obyčejně východiskem k úvaze o Boží dobrotě a milosrdenství, cítí mnohý v sobě povstávat pochybnost, když ne dokonce mocný odpor: Je Bůh skutečně dobrý a milosrdný?

Není toto přirovnání se ztracenou ovčí jenom krásným slovem?

Vždyť denní život je tvrdý a jeho požadavky jsou bezohledné. Kdo by to chtěl a mohl popírat? Ale jako upřímně doznáváme, že lidstvo trpí a chudobou a bezprávím je hnáno v náruč zoufalství, stejně upřímně musíme doznati, že milosrdenství se velmi často, ne-li výhradně, klade na pole hospodářské, na rozdělení peněz a majetku. Jakmile nastane nedostatek peněz a ozve se hlad, hned se začne o Božím milosrdenství pochybovati. Jestliže se někomu daří podle přání, sotva si na ně slovíčkem vzpomene, ačkoliv toto se projevuje právě v době nadbytku všeobecně ještě více než v dobách chudoby a nouze, neboť v době nadbytku se obyčejně více hřeší než

jindy. Milosrdenství Boží záleží totiž především v tom, že šetří hříšníkům a jim odpouští. Zbožní lidé starých dob to vyjadřovali přiléhavými slovy, že Bůh zdržuje svou trestající ruku.

Kdyby nás stihlo to, čeho si zasluhujeme, vypadalo by to se světem mnohem hůře. O této samozřejmé pravdě, o této skutečnosti, o níž se může každý přesvědčiti, mělo by se v těchto dobách vzpoury proti nebi mnohem více uvažovati. Bůh je ve skutečnosti nekonečně laskavý a milosrdný. Co přichází především v úvahu, není hlad, jež musí člověk trpěti, hlad, který umoruje člověka, ale jeho duši může sloužiti ke spáse — ale ta okolnost, že Bůh, kterého bychom měli poslouchati, je urážen: a to každou hodinu, každou minutu, každou vteřinu. Tisíce se o něj vůbec nestarají. Komunisté jej chtějí vůbec odstraniti ze světa. Jeho nejzákladnějším příkázáním se vysmívají jako staromódním pošetilostem. Mnoho, mnoho lidí, když ne většina, vůbec o ně nedbá.

Kdyby se na nás náš sluha jen jednou nestydatě osopil, jistě by během pěti minut ležel přede dveřmi. Po druhé nebo po třetí by byl s naší trpělivostí jistě konec. Ale na Boha se osopuje ne jeden sluha, ale skoro všichni lidé, ano mnozí denně, a četní stále, nepřetržitě. Jejich celý život je jediná drzost, nestydatost.

A on to trpí. Dává jim možnost obrátiti se. Nabízí jim k tomu příležitost. A potom se ještě řekne, že Bůh není milosrdný.

Kdo chce věděti, jak milosrdný je Bůh, ten ať se zamyslí nad některým postním dnem, když lidé klekají ke zpovědnici. Kdo změní všechna provinění, z nichž se vyznávají! Kdo spočítá hříchy, které se zde odpouštějí!

Ne, Bůh je — i v hladu a nouzi — nekonečně milosrdný.

Přel. P. Ant. Chramosta

J i ř í M. S v o b o d a :

CÍRKEV JE SVATÁ.

Ú v o d :

Jak často se stýkáme s běžným názorem dnešního člověka, když přijde řeč na otázky víry: „Věřím v Boha, jsem nábožensky cítící člověk, ale Církve neuznávám.“ A když se tážeme po příčině, dostáváme z pravidla odpověď: „Nemohu uznat to, čemu učí Církev, protože kněží jsou špatní, jejich život se nerosnovává s tím, co káže.“ I lidé soudní a zdánlivě nábožensky smýšlející nemohou odolat tomuto předsudku. Kdybychom se tázali po důkazech jejich tvrzení, viděli bychom často, že běží spíše o pomluvy, než o dokázané skutečnosti, leč můžeme hned tuto námitku odmítnouti poukazem, že vidí na Církvi jen to lidské a že hledají spíše to zlé než dobré. Nezapíráme nikdy, že jsou i zlé a nedokonalé věci v Církvi. Spasitel sám to předpověděl podobenstvím o koukoli mezi pšenicí. Zlo bude až do konce světa. Leč Církev ve své podstatě zůstane vždy dobrou,

zůstane dokonalou a svatou, t. j. bude mít sama v sobě neutuchající pramen síly k posvěcování duší věřících. Jest na nás, abychom tuto známku Církve poznávali, lépe ji chápali a po této stránce především Církev milovali.

I. 1. Hluboko v Saharě leží na jednoduchém hřbitůvku hrob apoštola pouště P. Karla de Foucauld. Ztrávil svůj život v neúnavném apoštolátě mezi divokými syny pouště, aby jim svým životem přiblížil náboženství Kristovo a jeho Církev. Kdo byl Karel Foucauld? Byl to francouzský důstojník ve službách koloniální armády. Jeho život s počátku nebyl zvláště příkladný. Hledal především čest, a vojenský život utlumil postupem času náboženské poznatky a zážitky jeho dětských let. Byl však celým mužem a proud života netlumil všechny ušlechtilé rysy jeho povahy. S nasazením života podnikl neobyčejně nebezpečnou cestu neprozkoumanými částmi severozápadní Afriky. Prozířetelnost Boží si jej vyvolila k velkému dílu. Neustálý styk se životem pouště, kde duše mimoděk podléhá dojmu nekonečna, budil neustále v jeho duši touhu po něčem neznámém. Vrátil se z Afriky do své vlasti a stále živěji cítil, že to, co hledá, jest náboženství. Musel si přiznati, že od dob dětství nepoznal, co je život víry a záviděl toto štěstí svým nejbližším. Tu zasahuje milost Boží do jeho duše. Setkává se s otcem Huvelinem, prostým knězem, kaplanem pařížské duchovní správy a téměř na prvý pohled poznává: V tomto člověku je to, po čem toužím, to je muž žijící z náboženství! Přichází se s ním poradit v kostele, kde P. Huvelin zpovídal. „Otče, rád bych se s Vámi o něčem poradil.“ „Prosím přiklekněte,“ odpovídá kněz, poukávav na klekátko. „Nepřišel jsem se zpovídat, chci se s Vámi poradit.“ „Prosím, přiklekněte,“ odpovídá znovu kněz, právě tak laskavě jako rozhodně. Důstojník Foucauld se zpovídal. Nikdo neví, co řekl knězi a na co se tázal. Když však vstal, není to již důstojník Karel Foucauld, nýbrž budoucí apoštol pouště Tuarégú. Co dokázalo tento obrat v duši, který po lidsku nenalézá nikde přirovnání a vysvětlení? Byl to styk s duší dokonalého kněze, vyzařujícího kol sebe ovzduší milosti Boží. Byl to styk se svatostí. Tato svatost jest v nesčetných duších všech dob dějin Církve. Tato svatost jest nutně a podstatně v Církvě katolické. Možno říci, že Církev neustále září nesčetnými příklady svatosti; svatost v Církvě přes všechna poblouzení dějin nikdy neustala!

2. Řekli jsme na počátku, že v Církvě je vždy i prvek lidský, který nutně znamená nedokonalost i hříchy. Království Boží bude mít nepřátele vnější i vnitřní. Leč přes to zůstane Církev až do konce věků svatou nevěstou Kristovou. Je tedy naprostým omylem tvrzení různých reformátorů a bludařů, kteří hlásali, že Církev se zkazila, že je nutno ji opravit, že nutno začít s Církví novou. Odpouje to výslovné záruce Spasitelově, že jeho Církev potrvá až do konce světa, že se v ní nepřeruší apoštolská posloupnost a nikdy neustane nejvyšší a neomylný učitelský úřad. Leč sami někdy pod-

léháme podobnému zdání, zdá se snad někdy i nám, že toho lidského je příliš mnoho, že by v mnohém tomu mohlo býti jinak neb lépe. I v tom by byl velký blud. Nezavírejme oči před lidským, leč snažíme se dost, abychom viděli a milovali to, co je v Církví božské? Byly doby nadměru neutěšené, i na papežském stolci zasedli někdy lidé nehodní, ale jest nespornou skutečností, že ve všech dobách, ba právě v dobách nejhorších vznikala vždy nová podivuhodná díla v Církví a vystávali noví světcí. Bůh si Církev opět očistil z nánosů lidských omylů a ona povstala v nové kráse k novému životu. Jest naprosto nemožné, aby kdy zanikla svatost v Církví, protože by to odporovalo samé svatosti Boží. Církev jest totiž Kristovou, Kristus ji miluje jako své vlastní tělo. Jestliže pak Bůh něco miluje, jest naprosto nutným požadavkem, že předmět milovaný musí odpovídat jeho lásce, že musí být Boha hoden. Kdyby Církev ve své podstatě byla nedokonalou a nesvatou, znamenalo by to, že Bůh miluje předmět nehodný, což odporuje samo sobě. Sv. Pavel opisuje nejkrásnějšími obrazy tento poměr mezi Kristem Spasitelem a jeho chotí. „Kristus miloval Církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistě ji koupelí vodní při slově, aby sám sobě představil Církev jako slavnou, jako takovou, která by neměla ani poskvrny ani vrásky.“ (K Efez. 5, 27.) Církev zrodí se z boku Spasitelova na kříži, rozdatelka jeho milosti a jeho lásky nemůže nikdy zajít na scesti a nemůže se nikdy zkazit. „Církev je svatá, protože je tělem Kristovým, od něhož je posvěcována a jehož krví jest obmyta. (Cat. Rom. 1, 10, 13.)

II. 1. Věříme a vyznáváme tedy, že Církev ve své podstatě je vždy neporušena, že je svatou chotí Kristovou. V čem se však projevuje tato svatost? Co o ní máme vědět dle učitelského úřadu Církvě samé? Dle nauky katechismu je Církev svatá: a) ve svých prostředcích, b) ve svých členech. a) Svatostí prostředků se míní naprostá dokonalost její nauky, jejích zákonů, svátostí a kultu a konečně i svatost mnohých jejích děl. Nauka Církvě, na níž pracovali největší duchové a nespočetní světcí, opírající se o neomylný učitelský úřad, jest nepřeborným pokladem světla a pravdy bloudícímu a tápajícímu světu. Její zákony ukazující právě tolik opatrnosti jako i pevnosti, jsou dílem Ducha sv. Církev předpisuje i různé vnější povinnosti, ale nikdy nezachází k vnějšímu formalismu, svými zákony vede k opravdové mravnosti a k dokonalé službě Boží. Zvláštním zdrojem její svatosti jsou nejvýznamnější dary Spasitelovy, dary, které neustále plodí a udržují v duši život milosti Boží a celý život božských a vlitých ctností a darů Ducha sv.: Jsou to svátosti, které v plnosti svého účinku nejsou nikde jinde leč v Církví katolické, jako tajemství její síly. Svěření svátosti obklopuje Církev krásou svých zpěvů, modliteb a obřadů. I ty jsou dílem Ducha sv. a působí podivuhodnou silou a připravují duši k lepšímu přijetí milosti Boží. Sám sv. Augustin přiznává ve svých vyznáních, jak působila na jeho duši krása církevních obřadů a zpěvů v Miláně

a jak disponovala jeho duši k milosti konečného obrácení. Podobně neustávají nikdy v Církvi různá díla, která svědčí o její nepřestávající životnosti ve všech okolnostech prostředí i časů. Na prvním místě k nim patří díla křesťanské lásky, díla služby nemocným, vznik různých charitních řádů a ústavů. Kdo by nevzpomněl na heroická díla sv. Vincence, na obětavost řeholních sester ve službách nemocných a na dílech misijních a na neustálou obět katolického kněžství? I lidé, stojící mimo Církev a křesťanství, přiznali veřejně, že jest v Církvi pro ně něco nepochopitelného, jak jest totiž možné tak naprosté a dokonale obětování vlastního života ve službě lásky, jako vidíme na příkladě apoštola malomocných, P. Damiána Deveuster. (Ghandi).

2. Posledním a pro nás nejpřesvědčivějším důkazem svatosti Církve jsou její světci. Životy světců z posledních dob jsou nám tak známé a blízké, že není třeba zde důkazy rozvádět to, co tvrdíme. Světci jsou pomocná ruka Boží naší slabosti. A tato pomoc se nám nabízí za všech dob. Jen v minulém století bylo prohlášeno 310 služebníků Božích za blahoslavené a 78 za svaté. A jako vždy, běží o lidi ze všech stavů a povolání! Psalo se u nás o překrásném filmu „Píseň o Bernadetě,“ který má být též u nás brzy předváděn. To, co uchvacovalo nesčetné diváky bylo to, že důvěrnice Královny nebes zůstala tak prostým dítkem lidským. Je to to, co mnozí lidé o světcích nevědí, že totiž světci byli lidé jako my, že museli projít týmiž boji a obtížemi, rozdíl jest pouze ten, že oni zvítězili. V tom je pak podstata jejich svatosti a proto jsou nám vzorem, který nás povzbuzuje stále výš a výš. Můžeme říci, že životy světců a zázraky, které jsou a neustále v Církvi se dějí, jsou důkazem její svatosti pro nás nejpřesvědčivějším.

Z á v ě r :

Svatý Jan, miláček Páně viděl ve svém posledním Zjevení Církev jako nevěstu Beránkovu, jak sestupuje ke svatbě, ozdobená září nejvzácnějších drahokamů a ozdobená světlem Božím. (Zjev. 21, 9.) Víme, dle naší víry, že jednou nadejde den, kdy se zjeví tato svátost a krása Církve v plné slávě, v den poslední, ukáže se všechno bohatství, které bylo nashromážděno během věků. Přestane již to lidské a zůstane jen její božská a svatá stránka. Leč snažme se, abychom poznali tuto její krásu a svatost již nyní, abychom mohli dát odpověď těm, kteří se snaží ve své zaslepenosti ji pošpinit a pokálet svou vlastní špatností, a předevíme proto, abychom ji sami milovali a rozněcovali se v obdivu a lásce k Ní, protože ona jest a zůstává za všech dob a okolností až do konce věků svatou, bezúhonnou chotí Beránkovou. Amen.

Fr. B. Srubek :

HŘÍCH V CÍRKVI SVATÉ.

Disposice:

Úvod: Lidská slabost není proti svatosti Církve.

Stať: I. Pojem C. jako mystického těla Kristova.

II. Důkaz, že hřích není proti svatosti C.:

a) C. bojující nepodléhá hříchu, b) vede ke svatosti, c) má prostředky svatosti.

III. Řečnický rozvoj důvodů a) C. je mystické tělo Kristovo, b) C. bojující má cíl svatý a prostředky svatosti.

Závěr: Hlavní věta: hřích není proti svatosti, shrnuté důvody, odmítnutá poslední námitka (špatní představitel), vyjádřená víra ve vítězství.

Úvod:

Slova evangelia, celou noc jsme lovili a ničeho neulovali, vyvolávají představu slabosti: Devatenáct set let se snaží Církve svatá získat srdce pro Krista Pána a přece nesčítné tisíce zůstávají bez vykoupení — a tolik odpadů a nevěrnosti. Jak to?

Je tolik špatnosti v církvi, odpovídají nám někteří, tolik hříchu, pohoršení, špatní papežové, biskupové, kněží . . .

Co máme říci? Máme to vymlouvat, omlouvat? Co by to pomohlo? Je to pravda. Hřích běře nám sílu vnášet evangelium do srdcí lidských. Ale proto soudit Církve, že není svatá, (jak jsme slyšeli minulou neděli), bylo by odvážné, povrchní. Ne ten může soudit Církve, kdo se na ni dívá ze zevnějšku a vidí jen zvětralou omítku s trhlinami a puklinami. Církve je svatá i když její členové jsou hříšní.

Stať:

I. Co je Církve? Chrám svatý, praví apoštol Pavel. Chrám svatý, jehož základní kámen je Kristus Ježíš; v Něm se celá stavba spojuje. Ale ne mrtvý základní kámen. Kristus Ježíš v Církvi žije, ji oživuje, je hlavou Církve a my jsme údy jeho, údy posvěcené, oživené svatým životem jeho milosti. To je to, čemu říkáme Mystické tělo Kristovo — Církve svatá.

Jako lidské tělo má mnoho údů, tak i mystické tělo Kristovo. Církve to není jen papež, biskupové, kněží. Kdyby všechno byl jen jeden úd, kde by bylo tělo. Údy Církve svaté jsou všichni svatí v nebi, duše v očištění, údy jsme i my všichni, dobří i zlí: Církve vítězná, trpící, bojující, to je jedna Církve, tělo Kristovo. A hlavou těla svého je Kristus Ježíš. To je celá Církve svatá: Kristus Pán-Hlava, svatí v nebi, i Církve bojující.

II. I Církve bojující? A co hřích v Církvi?

Kristus Pán, když mluví o Církvi, nazývá ji království Boží, království nebeské. Má na mysli svaté v nebi, nebo i hříšné lidi na zemi? Suďte sami! Podobno je království nebeské člověku, který nasel dobrého semene na své pole, nepřítel nasel koutek, který rostl

až do žnů. Pšenice — koukol a přece království nebeské. Druhé podobství: Podobno jest království nebeské síti, která shromažďuje mnoho ryb všeho druhu. Rybáři vyberou dobré, špatné odhodí. Dobří — špatní a přece království nebeské. Podobno jest království nebeské rozsevači, který seje v různá pole: Na kraj cesty, na skálu, do trní, do dobré půdy. Různí lidé: Roztěkaní, tvrdých srdcí, požívační i dobří — a přece království nebeské. Sv. Pavel zas má tento obraz o Církvi: Veliký dům, ve kterém jsou netoliko nádoby zlaté a stříbrné, nýbrž i dřevěné a hliněné. Duše zlaté i lidé nízcí, kterým je země víc nebe a přece Církev svatá, lid svatý Boží.

Těmito obrazy nechce Kristus Pán omlouvat hřích v Církvi, chce nám ozřejmit podstatné vlastnosti Církve bojující.

a) Církev bojující má ve svém středu zlo a hřích, poněvadž spojuje lidi hříšné a slabé, ale hřích nevíteží. Církev bojuje s hříchem. Boj není vítězství, bojující Církev není vítězná. Ale tento po tisíceletí trvajícím boj, to není také prohra. Vydržet, nevzdát boj, to je úžasná síla, která pramení právě a jen z podstatné svatosti Církve. Boj za svaté ideály je sám svatý. Církev svatá bojuje s hříchem za nejsvětější ideály.

b) Jaký je to ideál Církve bojující? Svatí buďte, jako Otec váš nebeský svatý jest. To je nejvyšší, jediná meta Církve: Vést všechny lidi i hříšné ke svatosti. Neřekl Kristus Pán: Přišel jsem hledat, co bylo zahynulo? Dobrý pastýř hledá zbloudilou ovečku a zbloudilou běře na svá ramena. Tento úkol dostala do vínku i Církev: Vyvolil si nás, abychom byli svatí a neposkvrnění, svědčí sv. Pavel.

Ne proto je Církev svatá, že v ní jsou lidé hříšní, ale proto je svatá, že vede i hříšné k svatosti.

c) A pro tento svatý úkol je vybavena jedinečnými prostředky. Je v ní hřích, ale nikdy nebylo, aby podlehla módním heslům a hřích označila jako slabost a ctnost, či zlo jako dobro. I v hlubokém úpadku svými nejlepšími syny zvedala vysoko zářivou pochodeň pravdy, svaté pravdy, kterou jí svěřil Ježíš Kristus: Učte všechny národy zachovávat všechno. Učila a učí všechny všechno. Od věků do věků volá: Odložte hřích i když vábí, činite pokání, řekne-li kdo, že hříchu nemá, sám sebe klame. Veliká bude radost andělů Božích z jednoho hříšníka, který pokání činí. To je refrén ozývající se z úst Krista Pána až do dnes v Církvi svaté.

Proto je Církev svatá, že má svaté pravdy, je hájí a hlásá dobrým i zlým — lidem bez zájmu, lidem zatvrzelým, lidem v hmotu ponořeným . . .

Není svatá, že v ní jsou lidé hříšní, je svatá proto, že vlévá poklady svatosti do srdcí hříšných. Nevyhledává, abychom to řekli se svatým Pavlem, nádob zlatých. Zlaté či hliněné, jedno! To co cenu má, je poklad milosti nadpřirozeného života, který Církev vlévá do hliněných nádob lidské slabosti. Ne ta hlína dělá Církev svatou, nýbrž milost Kristova vylitá přehojně do srdcí našich, ten svatý život Boží v údech Církve. Nad srdcem hříšným dělá Církev svatá

z rozkazu Kristova kříž se slovy: Já tě rozhřešuji. Do srdce hříchu podrobeného přichází Pán ve sv. přijímání, duši hříšnou omývá milostí křestní, duši hříchem slabou sílí milostí Ducha svatého, do slabých rukou lidských vkládá sílu svatosti kněžské . . .

To je tedy problém hříchu a pohoršení v Církví, který jedni s bolestí, jiní s výsměchem vidí. Církev je svatá, poněvadž Kristus je její hlavou a z něho rozlévá se svatost jak život, jak míza do celého těla Církve. Je svatá Církev vítězná i trpící, ale i bojující. Ne proto, že je v ní hřích, ale proto že vede hříšné ke svatosti — cesta svatosti, má svaté pravdy zjevené — pravda svatosti, uděluje svatými svátostmi milost svatosti — život svatosti.

III. A nad takou Církví by ses pohoršoval? Ještě chceš vážně říci: Je tolik špatnosti v Církví? Nevidíš, kde se rozmnožil hřích, že přehojně rozmnožena je milost a svatost.

Opravdu, Církev není možno posuzovat ze zevnějšku. Zklamal by se, kdo by v Kristu na kříži, poplivaném, zmučeném, za zločince prohlášeném neviděl Syna Božího. Právě tak s Církví, mystickým tělem Kristovým. Svatému Pavlovi je drahá myšlenka, že Kristem proniknutá Církev bojující nenesí znaky Krista oslaveného, ale trpícího, že bolesti Kristovy jsou hojně vylity na Církev, že v Církví spolutrpíme s Kristem. Byli to fariseové, kteří volali na Krista, bezmocně přibitého na kříž: Ha, ha, jsi-li Syn Boží, sestup a my ti uvěříme. A byl to setník, který i v Kristu umírajícím poznal Boha. Kdo jsou ti, kteří farisejsky pokývují hlavou nad Církví bojující s hříchem: Ha, ha, jsi-li Církev Kristova, odstraň hřích a my ti uvěříme. Hříchem zneuctěná Církev svatá je Kristus Pán přibitý na kříž.

b) Pohoršuješ se nad Církví svatou, že v ní tolik hříchu? Modli se litanie ke všem svatým. Od trůnu Nejsvětější Trojice vedou nás k Panně milosti plné, přes zástupy svatých andělů k Janovi a Josefovi. Vedle nich postavy patriarchů a proroků, apoštolů a učedníků Páně, které přes všechny chyby spojovala jediná veliká láska ke Kristu Pánu. A kolik ních tolik svatosti na tolika polích v tisících barvách: mučedníci, biskupové, vyznavači, učitelé církevní, kněží, jáhnové, mniši a poustevníci, ženy, panny. Jaký to zástup ze všech národů a pokolení, který nikdo spočítat nemůže.

A přece, pohorši se! Je tam Petr zapírající Krista, je tam Pavel pronásledující Krista, je tam Augustin, bloudí daleko od Krista, Ignác z Loyoly odmítající Krista, je tam i Marie z Magdaly, veřejná hříšnice . . .

Toлик hříchu v Církví, tolik pohoršení. Žádné pohoršení! V nádobách hliněných neseme poklad svatosti. V slabosti lidské ukazuje se síla milosti. Tito kající svědkové milosrdenství Božího jsou i svědkové síly svatosti, která proudí a žije v Církví svaté. Jsou svědkové, že Církev vede lidstvo z hříchu k svatému životu věčnému, jsou svědkové, že síla svaté pravdy v Církví přemáhá blud, jsou svědkové, že síla milosti přemáhá naši slabost.

Není možné lhát. Byly v dějinách Církve doby úpadku. To není chloubou. Chloubou a známkou svatosti Církve je, že se vždy z ponížení a hříchu vlastní silou pozvedla k novému rozkvětu svatého života. Vlastní silou, to jest návratem k svaté pravdě Kristově, vlastní silou, to jest silou milosti, která jen v Církvi svaté proudí.

Z á v ě r :

Hřích a pohoršení v Církvi znesnadňuje její působení, ale není proti svatosti Církve. Naopak, je důkazem, že Církev má nevyčerpitelné prameny svatosti. Přes všechnu slabost a ubohost jejich údů ona po tisíciletí vytrvává v boji s hříchem a nepodlehne, z hříchu vede k svatosti, přes všechny blud a rozkol, ona jediná je maják světla a pravdy, ona jediná a nic a nikdo více na světě, jen ona posvětčuje své údy k životu svatému.

Není divné, že svatá Církev měla špatné papeže, biskupy a kněze. Ale to musí být i nepříteli divné, že tito špatní představitelé Církve ji sami nezničili. Státy se špatnou vládou se mění, zanikají. Pravda Boží, milost Boží a síla Boží v Církvi svaté je stále táž, třebaš nesená v hliněných nádobách hříchu. Církev svatá na věky, jako Kristus je na věky.

Církev svatá vědomá, že Kristus Pán je s ní až do skonání věků, nemá pocitu slabosti. Ví že jde vstříc zas novým bojům s hříchem a bludem, který nasel nepřítel lidského pokolení, ďábel, do království nebeského, ale ví, že ani brány pekla ji nepřemohou.

Nepřemůže ji hřích, nepřemůže ji blud, nepřemůže ji rozkol. Království Boží — Církev svatá — je podobna kvasu, který pomalu proniká, až pronikne a zkypří všechna lidská srdce hříšná. Přes všechny hřích a všechno pohoršení věříme ve svatou Církev obecnou. Ona vede k svatosti, učí svatosti, považuje nás hříšné. Amen.

Dr. Čeněk Maria Tomáško :

„A proměnil se před nimi.“ (Mat. 17, 2.)

VÝZNAM KNĚZE.

Jak nezapomenutelným dojmem zapůsobila na tři vyvolené apoštolů památná noc Proměnění na hoře Tábor! Petr ještě po čtyřiceti letech nadšeně o tom píše ve svém listě vzpomínaje na svědectví nebeského Otce: „A tento hlas s nebe přišlý my jsme slyšeli, když jsme s ním byli na hoře svaté.“ (2. Petr 1, 18.)

Bylo jim tam tak krásně, že na Táboře chtěli trvale zůstat. Leč myšlenky Boží nejsou jako touhy lidských srdcí. Toliko na chvíli měl být poodhalen cíp slávy Kristovy, aby z ní čerpali sílu, až na Kalvarii se o něm naplní slova: „Já pak červ jsem a ne člověk“ (Ž. 21, 7). Všechno brzy zmizelo, a „oni pozdvihše svých očí, neviděli nikoho, leč samotného Ježíše.“ (Mat. 17, 8.)

Když sestupovali s hory, zas šel s nimi prostý a nenápadný Syn

člověka, který neměl ani, kde by hlavu složil (Mat. 8, 20). A přece apoštolové vědí: V této Bytosti jest něco nadzemského!

Tak je tomu i s Kristovým odkazem, jež zanechal světu ve svatém kněžství.

Zda neplatí o Ježíšově knězi, co napsal svatý Pavel, že „jest vzat z lidu“? (Žid. 5, 1.) Ano, i svým původem i svými schopnostmi i svým vnějším zjevem kněz není nic víc než člověk, a to mnohdy ubohý, ba praubohý člověk. A přece, kdo má oči víry a komu láska připjala křídla, aby vzlétl na vrchol duchovní hory Tábor, ten odhalí velebnost a slávu božského prvku, jenž na věky je vložen při svěcení do duše kněze.

Snažme se dnes vniknout do významu kněžství, abychom je lépe poznali a je milovali!

Pohnutkou k této úvaze je katastrofální nedostatek kněžstva, který však namnoze věřícími není ani dosti chápán. Ano, je to hrozný úpadek náboženského cítění, jestliže otázka nových kněžských povolání se nestává životním úkolem každého z nás!

Někdo z našich drahých — řekněme matka — utrpí těžký úraz. Její tělo krvácí na mnoha místech. Co budeme dělat? Tupě se dívat a říkat: „Brzy vykrvácí,“ anebo spíše rány ovážeme, zavoláme lékaře a sami svou krev nabídneme, jen aby nám maminka nezemřela?

Nuže, Církev — svatá Církev, jest naše drahá Matka! Krvácí u nás již několik desíteklet! Však také co jí bylo zasazeno ran! A ta nejzákeřnější, vedená na tepnu jejího srdce byla: oloupit ji o kněze! Věděli: Kde se zničí kněžství, zničí se i Církev. Dařilo se jim to s úspěchem — jen si vzpomeňme, jaký je úbytek kněží v jediné naší diecési! A věřící — děti této společné Matky — se dosud na to většinou tupě dívali!

Takto nemožno jíti dál, nemáme-li býti odpovědni za duchovní škody budoucích generací. Dnes vám chci říci jasné a vážné slovo: Bez kněžství náš národ půjde k záhubě, neboť v kněžství ztratí ukazovatele správné cesty!

Kněz totiž je:

hlasatelem řádu Božího,
strážcem řádu mravního,
posvěcovatelem řádu přirozeného.

Kněz hlásá řád Boží.

Pohleďte, drazí přátelé, pozorným okem kolem sebe! Jaká úžasná spleť bytostí, z nichž jedna potřebuje druhé a všechny plní nějaký účel! Ptejte se slunce, a řekne vám: „Jsem tu, abych svítilo!“ Zaposlouchejte se v trilky ptáků a uslyšíte: „Jsme tu abychom zpívali!“ Skloňte se ke kalíškům květů a zašeptají vám: „Jsme tu, abychom vydávaly libou vůni!“

Všechno nerozumné tvorstvo plní svůj úkol — a neví o tom. Ukazuje skvělé stopy Boží, a samo jich nepoznává!

Leč je tu vrchol a koruna tvorstva — člověk. Bytost obdařená rozumem a vůlí. Může poznávat a je schopen milovat. V jeho srdci se ozývá touha po nekonečné Kráse. Kde ji najde? V Bohu — svém Tvůrci!

Ale ještě více, zasvitne-li v lidském nitru světlo víry! Člověk má poznat a uznat nejen že je tvorem svrchovaného Pána, nýbrž že jest i dítětem nebeského Otce! V tom spočívá podstata nadpřirozeného života, v tom je smysl daného Božího řádu. Každý z nás má být člověkem, který se narodil z Boha a v němž zůstává símě Boží, jak to vyjadřuje svatý Jan v prvním svém listě (1. Jan 3, 9). Tímto semenem je milost posvěcující, která byvši nám dána na křtu svatém, má se plně rozvinout v nevadnoucí květ blažené věčnosti.

Toť několika slovy narýsováno, co jest nejvyšším a nejdůležitějším životním naším úkolem: Boha poznávat, jej milovat, jemu sloužit a s ním se věčně radovat. V tom a jedině v tom jest náš poslední cíl.

A nyní se ptejme hroznou otázkou: Kdo z našeho národa v dnešní šílené motanici pozemských zájmů n a t o t o vůbec myslí? Úžasně nepatrný zlomek! Ve své většině jsme ztělesněli, ztrativše pochopení pro potřeby ducha! Po celé generace nás přiotravovali jedem hmotářských názorů, jimž jsme namnoze tak navykli, že nás celkem nepoučila ani tragedie druhé světové války, kam to dovede člověk, odpoutaný od Boha. Bez Boha i nejvychválenější humanita zvrtně se ve zvířecost!

Jak nesmírně je potřeba, aby všude pronikl mohutný výkřik hlasatelů nadpřirozena: „Bratří, sestry, pamatujte: Je něco více nežli tělo a hrouda, je Bůh, je duše, je věčnost!“ Jak by bylo nejvšé žádoucí, aby ne celým několikatisícovým farnostem, nýbrž zvláště malým skupinám, ano přímo jednotlivcům mohl kněz co nejvíce věnovati svůj čas a své síly! Dnes se musí bojovat o každou duši, která je mnohdy dlouho vzdorující tvrzí! A když těchto bojovníků Božích ubývá — můj Bože, jaké to budou konce!?

Do světových dějin nesmazatelným písmem se zapsal vítěz první světové války, francouzský maršál Ferdinand Foch (1851-1929). Nuže, co dal tento geniální muž na památku venkovskému městečku, milovanému Comminges, kde tak rád se zdržoval? Dal mu něco ze své slávy? Skromný Foch se nikdy nepokládal za slavného! Dal mu nějaký hmotný pomník? Štědrost rukou Fochových znala dávat skrytě a potajmu. Nuže, nic nebude zevně hlásat v Comminges, že generalissimus Ferdinand Foch toto místo měl tak rád? Ano! **O b s t a r a l m u d o b r é h o f a r á ř e !** A s jakou láskou, o tom svědčí jeho výrok: „Bude-li potřeba, půjdu i ž e b r a t, jen aby Comminges nezůstalo bez kněze! Jsem přesvědčen, že ničím jsem se o toto místo nemohl více a lépe zasloužit!“

Tak zní výrok muže, který dobře pochopil, co je právě vlastenectví. Kéž bychom takovými vlastenci chtěli být i my!

Kněz střeží řád mravní.

Je to skoro otřelé rčení, přirovnává-li se lidský život k plavbě na moři. Ale časté užití tohoto obrazu neubírá mu ceny, spíše ukazuje jeho výstižnost.

Ba věru, jsme plavci a kolem nás plno zálužných skalisek! Zláká tě vábný přelud, zabočíš — a ztroskotáš!

Udržet správný směr plavby — v tom je věc rozhodující. Nuže, u kormidla musí být lodivod, který má oči upřeny ke hvězdám a řídí směr podle kompasu neměnného mravního zákona. To je další velký a svatý úkol kněží, za nějž lidská společnost nemůže se ani dosti odvděčiti.

Abych předešel námitce, která by se vám mohla ozvat v nitru, s bolestí přiznávám, že nejedem kněz tomuto poslání se může zpro-
nevěřiti. I my kněží — po druhé to již opakuji — jsme lidé, v nichž mohou být vady, nedokonalosti, ano snad i velká pohoršení. To je ta ubohost vnější schránky — avšak to není, co kněze dělá knězem! Ve schránce, i zablácené, je uložen drahokam kněžství, který není z nás, nýbrž je z nejčistšího a nejsvětějšího Srdce Ježíše Krista!

A právě tohoto božského prvku, skrytého ve kněžství, nutně potřebuje mravní řád, má-li obstáti. Zmizí-li poslední kněz v národě, zmizí tím i nejpůsobivější připomínka, že není člověk poslední normou mravnosti, nýbrž že každý nese odpovědnost před věčným Zákonodárcem a Soudcem, jehož služebníkem je právě kněz.

Pod tímto zorným úhlem pochopíme, proč kněz jest, byl a bude solí v očích světa. Není to podivné, že na žádný stav se tolik neútočí jako na kněze! Ano, je to nutný důsledek neslučitelnosti dobra a zla, hříchu a ctnosti, vášní a kázně!

A zatím, co svět chce kněžství zničit, zapomíná, že v témž okamžiku padne veškerá budova mravního řádu, poněvadž kněžství je strážcem Desatera.

Francouzský spisovatel Pavel Aréne mistrným pérem zachytil tuto událost:

V Bordeaux vstoupil do vlaku obchodník. Pohodlně se usadil u okna. Hned za ním vešel do téhož oddělení tovární dělník a zaujal místo naproti. Více cestujících v celém voze nebylo.

Vlak se dal do pohybu. Baskické pobřeží bylo pusté. Na malé stanici spatřili státi jakéhosi kněze, který čekal na jiný vlak. Obchodník, nevěrec, začal: „K čemu je ještě tahle černá havěť?“ Dělník mlčel. Obchodník to pokládal za souhlas a proto ještě více nadával na kněze.

Zatím krajina byla čím dál, tím pustější. Tu pojednou dosud mlčící muž v modré haleně se zdvihl. Byl opravdu obrovské postavy. Přistoupil k mluvkovi, podepřel si ruce v bok a řekl: „Kraj je tu pustý, stanice daleko od sebe. Jsme tu sami. Dejme tomu, že bych se chtěl zmocnit Vašich peněz! Vaši mrtvolu bych vyhodil oknem, a ani kohout by po Vás nezakokrhál!“ Řečný obchodník zbledl a chvěl se jako osika.

Dělník však po chvíli mluvil dále: „Nemusíte se však bát ani o život ani o peníze. Když jsem chodil do školy, dobrý kněz nás učil bázni Boží, napomínal a moudře nás vedl, dáváje nám příklad vlastním životem. Tak, pane! Teď víte, kdo Vás zachránil! Doufám, že jste se přesvědčil, k čemu ta černá havěť, jak jste kněze nazval, jsou dobří!“

Každý úbytek kněží znamená osudnou mezeru na hradbách mravního řádu. V našem národě už i z nejvyšších míst se volá po zmravnění. Kéž by tyto hlasy byly také důsledné a domyslné, že tato obroda bez hojných a dobrých kněží se neuskuteční!

Kněz posvěcuje řád přirozený.

Křesťanství se vytýká, že prý je negací života. Věru, není hned tak větší pomluvy!

Jako kdyby celé veliké tajemství Vtělení a Božské dílo Vykoupení nebylo nejúchvatnějším důkazem, jakou hodnotu v křesťanství má člověk! Jako kdyby ti, co tento nesmysl tvrdí, byli ranění nevyčísitelnou slepotou a hluchotou! Necht' vezmou epištoly svatého Pavla a čtou: „Syn Boží, Ježíš Kristus, kterého jsme hlásali, nestal se Ano i Ne, nýbrž Ano bylo v něm (2. Kor. 1, 19). Křesťan není vyděncem života, neboť dobře rozumí slovům téhož apoštola: „Všechno je vaše! Vy pak Kristovi!“ (1. Kor. 3, 22, 23.)

Řád přirozený v křesťanství není vyloučen, nýbrž je nutně předpokládán. Ovšem je třeba jej povznést, zušlechtit a posvětit!

A to dělá v první řadě kněz. Jeho slovo, jeho modlitba, udělování svatých svátostí, zvláště však nejsvětější Oběť, kterou přináší za všechny sobě svěřené duše, toť mocné a nenahraditelné prostředky posvěcení všedního a přirozeného života věřících.

Zvláště mám na mysli jeden z nejdůležitějších útvarů lidské společnosti, totiž rodinu. Jak právě pro ni kněžství by mělo býti zdrojem posvěcení!

Kdesi byla svatba. Oddával místní pan farář. Snoubence znal od dětství a proto po obřadu byl pozván na hostinu. Posadili si jej mezi sebe jako duchovního otce, kterému byli za tolik vděční. Byla dobrá nálada, a šťastný ženich se pokusil hned na začátku o malý žert. Postavil před kněze láhev s vodou a řekl s úsměvem: „Pane faráři, zkuste to jako na svatbě v Káně: proměňte nám vodu ve víno!“ Kněz dobrácky pohrozil svému bývalému žáku, potom vzácně, podíval se mile na oba novomanžele a řekl: „Děti, dneska — jak vidím — máte vína víc než dost! Ale až přijdou chvíle, kdy Vám bude scházet, vkažte mi a s pomocí Boží už to nějak udělám!“ Snoubenci vděčně pochopili.

Kolik skutečnosti je v těchto slovech! Kněz! právě proto, že je Kristův kněz, je svým povoláním i božským posláním ochránce posvátnosti, neporušitelnosti a štěstí rodinného života.

Čím více křesťanské rodiny se odcizily vlivu kněžství, tím osud-

něji zpustly a upadly. A právě proto také z našich rodin vychází tak málo kněžských povolání. Kdysi rodinným krbům se mohlo říkat svatyně — a jaké jméno namnoze by zasluhovaly dnes?

Kněz je obětník i oběť, člověk, který právě proto nemá své rodiny, aby mohl náležeti rodinám všem, a mohl jim tak lépe se státi otcem, přítelem a účastníkem ve všech důležitých životních událostech, zvláště však v době zkoušek a utrpení!

Kež do vašich rodin se vrátí úcta a pochopení svatého kněžství! Jako vy, drazí osadníci, přijali jste ve mně kněze, ježž vám dala cizí, vám vzdálená rodina, tak splatíte svůj dluh vůči Církvi a národu, aby i z vašich příbytků vyšli po letech svatí kněží, jejichž působení bude vynucovat na rtech věřících slova děků vám, otcové a matky, i když potom již nebudete mezi živými!

Z á v ě r :

Devátého června 1946 v hlavním městě belgického Konga v Leopoldville, tedy v misijní Africe, byli vysvěceni první tři domorodí černoši na kněze. Ohromné množství černochů tísnilo se kolem oltáře, který bylo nutno postavit i uprostřed stadionu, pojmenovaného na počest královny Astridy. Žádný kostel nebyl by je pojal. Jeden z účastníků prohlásil: „Kdyby bylo dovoleno na důkaz radosti zatleskat, věru stěny by se otrěsem zhroutily!”

Drazí přátelé, i u nás je nebezpečí, že spadnou stěny našich chrámů — ale z opačného důvodu, že totiž budou bez kněží, kteří by o ně pečovali. Odpovědnost za budoucnost nesete také vy! Kde je společná potřeba, musí být i společná pomoc.

Spolek pro podporování kněžského dorostu v naší diecési vám nabízí příležitost spolupráce na tomto velikém úkolu, k němuž tak naléhavě vybízí i svatý Otec Pius XII. věřící celé Církve.

Jak šťastni budete, až na věčnosti poznáte, že svou modlitbou a hmotným darem jste přispěli nejen ke kněžskému povolání některého chudého jinocha, nýbrž i ke spáse tisíců duší, které do nebe přivede tento, v určitém smyslu, *v á š k n ě z !*

To také bude jeden ze zdrojů odměny a radosti na nebeské hoře Tábor, s jehož vrcholku už se nikdy nesešoupí . . .

V. neděle po sv. Duchu

H. de G r e e v e :

NEBUDE-LI HOJNĚJŠÍ SPRAVEDLNOST VAŠE . . .

(Mat. 5, 20.)

Kdykoliv evangelium šlehá lidské chyby a slabosti, zasáhne vždycky správně. To je konečně pochopitelné. Kdo znal lépe lidi než Kristus, který je prohlédl až na dno jejich duše. Oškliví si povrchnost bez obsahu. Nemusí si konečně o tak zvaných „slušných”

lidech mnoho myslet. Je přece veliký rozdíl mezi člověkem řádným a bezvadným, uhlazeným. Onen představuje nějakou hodnotu, tento je vnitřně bezcenný nebo ještě horší. Onen je balvanem ryzího zlata, tento jen pozlacenou tretkou.

Jestliže civilisace je blízka zániku, jestliže nějaká krajina, země nebo celý svět — jako teď — hrozí upadnouti do slepoty, snadno je možno ukázati příčinu: pravost, ryzost je zatlačena napodobeninou, zlato pozlátkem, materiál lakem.

Toto vše vytkl Kristus ostrými slovy fariseům, neboť jádro a podstata jeho spasitelského díla byly ohroženy. Dříve než přikročíme k vynesení odsuzujícího rozsudku nad stavem u nekatolíků, měli bychom se nejdříve dokonale rozhlédnouti kolem sebe. Možná, že potom nalezneme trámy ve srovnání s třískami u druhých, kteří jsou snad nevědomí nebo to aspoň lépe než my nevědí.

Jestliže se nemýlím, rodí se z fariseismu mezi námi odpor mladší generace, která po zhroutilí v roce 1914 má právo žádati odpověď od dřívějších generací, i když způsob, jak se to děje, má za následek spíše zatrpkllost než polepšení.

Ohledně mnohých skutečností musíme tento protest podporovati, i když se nám metoda nelíbí. Neznamená mnoho, že hodně katolíků klečí každého jitra v kostele, patří k náboženským spolkům a organizacím — i když tam zaujímají i vedoucí místa — jestliže ve styku s druhými, v obchodním jednání činí násilí lásce svým egoismem, nestoudnou touhou po penězích a pomlouvačným jazykem. Zlo, jež působí, je nedohledné. Není málo případů, že katolíci odpadli i proto, že byli od svých souvěrců soustavně odstrkováni, vyssávání a podváděni. Ve svém zmatku a znechucení přišli konečně tak daleko — je to jistě nesprávné, ale pochopitelné — že zaměňovali osoby s věcí, povrchní katolíky s církví samou a že ji nakonec opustili. Nemůžeme to zajisté schválit, ale je nutno vidět a prožít takové zklamání. Je nutno viděti ty špinavé machinace, ukrádání chleba, pomluvy, nenávisť, potměšilost, podvody, nečestné kousky a hrubosti, jichž používají i význační katolíci vůči svým bližním, aby chom mohli pochopiti, že jednoduché, prosté povahy se nemohou v takovém okolí cítiti doma. Nepřekonatelný odpor jim brání klečeti v kostele s lidmi, jejichž obětmi se stali. Hnusí se jim — ne církev — ale komedie, pokrytectví těchto obřelených hrobů. Kdo se díval za kulisy společenského života, kdo poznal nízkou žárlivost, skrytou závist lidí, ten proklel farisejství v našich řadách. I Kristus je proklel jako největší pohoršení:

„Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákoníků a fariseů, nevejdete do království nebeského.“

Přel. P. Ant. Chramosta.

CIRKEV KRISTOVA JE KATOLÍCKA (VŠEOBECNÁ).

Drahí v Kristu! L'udia sa vzťahujú a vyvíjajú. Boh sa nevzťaha, nevyvíja. Vzťahovať sa znamená zdokonaľovať sa. Keďže je Boh nekonečne dokonalý, On sa nevzťaha. Človek sa však musí vzťahovať a vyvíjať, zdokonaľovať.

Cirkev pozostáva z l'udí; teda i Cirkev sa má vzťahovať, ako do zemi zasadené zrno horčičné. (Mat. 13, 31.) Akonáhle by sa Cirkev nevzťahovala, nerozširovala — blížila by sa ku koncu, tak ako človek, ktorý už upadá telesne i duševne.

Keď vstúpil Kristus Pán na nebesa, jeho Cirkev počítala niekoľko apoštolov a niekoľko sto veriacich. Bola skala: Peter; boli stavitelia: apoštolovia; bol rozkaz: „Idte do celého sveta a učte . . .“ Kristus zasial semeno a to malo rásť.

Prvý vzrast bol hneď na desiaty deň po nanebevstúpení Pána, keď na reč Petrovu okolo troch tisíc duší bolo pokrstených. (Skut. ap. 2, 41.) Sv. Pavol oduševnene káže, že niet rozdielu medzi Židom, Grékom, mužom a ženou, slobodným alebo otrokom — Kristus všetkých postavil na rovnakú úroveň.

A jak zázračne sa šíri nová viera! Prichádzajú chudobní i bohatí, vzdelaní i nevzdelaní, sú kresťania na dvore cisárskom, ba najdeme ich všade. Niet krajiny, kde by neboli, niet miesta na zemi, kde by nezakorenila viera Kristova. Ako Kristus chcel, tak sa i stalo: jeho Cirkev stala sa „všeobecná“, čiže „katolícka“.

I. Cirkev Kristova musí byť skutočne katolícka — to je prvá myšlienka, potom budeme skúmať II. čo znamená katolíckosť v Cirkvi a III. čo neznamená.

I. Cirkev Kristova musí byť katolícka.

Na toto už nám proroci Starého Zákona odpovedajú, keď dokazujú, že učenie Mesiášovo bude po celom svete rozšírené.

Podľa proroka Ámosa všetky národy vôjdu do kráľovstva Mesiášovho. (Ámos 9, 11—12.) A na toto sa odvoláva neskoršie i Jakub apoštol, keď hlása, že aj pohanov treba prijať do Cirkvi. (Skut. ap. 15, 16.)

Nádherný je obraz proroka Izaiáša, ktorý vidí kráľovstvo Božie na jednom vysokom vrchu a tam sa hrnie pokolenie celého sveta. (Izaiáš 2, 2—4.) A ten istý hovorí ústami Pána: „Moj dom je domom modlitby pre všetky národy.“ (Izaiáš 5, 6—7.)

Proroka Jonáša už posielal Pán kázať medzi pohanov; i to naznačuje, že kráľovstvo mesiášove musí byť pre všetkých, musí byť katolícke!

Sv. Peter po poslaní Ducha sv. jasne hlása, že „stane sa v posledných dňoch (povedá Pán): vylejem zo svojho Ducha na všeliaké telo.“ (Skut. ap. 2, 17.)

A čo proroci hlásali, to Pán jasne učil. Podľa jeho učenia patria

do kráľovstva Božieho ľudia nie podľa pôvodu, nie preto, že patria k židovskému pôvodu, ale podľa toho, či majú čisté srdce!

„Otče náš“ — tak začína modlitba Pána, ktorú sám naučil veriacich. Teda Boh je každému Otcom a každého prijme do svojho kráľovstva.

Katolíckosť hlásajú i podobenstva Pánove. Kvas prenikne celú cestu, hovorí Pán; také bude i kráľovstvo Božie. A také bude ako horčičné semä, ktoré keď vyrastie býva stromom, tak že vtáctvo nebeské prebýva na jeho konároch. A inde zase hovorí Pán: „A bude sa kázať toto evanjelium o kráľovstve po celom svete na svedectvo všetkým národom.“ (Mat. 24, 14.) Pán v poslednom rozkaze apoštolom hovorí: „Daná mi je všetká moc na nebi i na zemi; idte teda, učte všetky národy.“ (Mat. 28, 18—19.) Skutočne, o kráľovstve Kristovom môžeme povedať slová staručkého Simeona: „Oči moje videly tvoje spasenie, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých národov.“ (Luk. 2, 30, 31.)

Cirkev Kristova skutočne musí byť katolícka.

II. Čo znamená katolíckosť v Cirkvi?

A) Cirkev Kristova je katolícka, to znamená, že nie je utisnutá na jedno miesto, nedrží sa jedného ľudského plemena, jednej spoločenskej triedy, ale stojí nad triedami, národami, rasami a je pre každého človeka prístupná. Sv. Pavol takto píše: „Tu niet pohana a Žida, obriezky a neobriezky, inorodca a Scyta, sluhu a slobodného, ale všetko a vo všetkom Kristus.“ (Kol. 3, 11.)

Cirkev Kristova je na celom svete rozšírená, každý kto chce, nájde ju na celom svete. Slová P. Ježiša sú jasné: „Idte teda, učte všetky národy.“ Teda nie je pravá Cirkev Kristova, ktorá sa obmedzuje na jednu rasu, alebo na jedno územie — Cirkev Kristovu musíme najst' na celom svete. Boh dal našej Cirkvi túto vlastnosť, aby bola katolícka; a od nás závisí nakoľko i my sa zapojíme do misijného diela, aby sa katolicita v Cirkvi uskutočňovala. Cirkev sa usiluje každému človekovi ukázať cestu spásy. Nie je násilná, prispôsobuje sa, ale zo zásad neupustí, všade vytvára takú životnú atmosféru, aby v nej bola možnosť radostného života.

B) Cirkev sa stále usiluje, aby sa rozšírila do každého kúta sveta. Stále a stále je nespokojná a rozmýšľa, ako sa dostať medzi ešte neznáme krajiny a národy. Chce, aby všetky národy poznali učenie Kristove. To je tá myšlienka misijná, do ktorej sa má každý z nás zapojiť, aby uskutočňoval rozkaz: „Idte teda, do celého sveta . . .“

Teraz by som mal povedať históriu rozširovania Cirkvi, ale či je možné v niekoľkých minútách poukázať na tie veľké obety, na krv, na obetavosť, na hrdinkosť, ktorou Cirkev rozširovala učenie Kristovo už 1900 rokov po celom svete? Len Boh pozná tú veľkú, nadľudskú prácu! Len Boh vie, čo musela Cirkev podniknúť, aby za sťahovania národov zachytila divoké národy a podrobila ich sladkému jarmu Kristovmu. Len Boh pozná prácu sv. Patrika, ktorí

vynaložil na obrátenie Irska, sv. Augustína na obrátenie Anglicka, sv. Bonifáca na obrátenie Nemecka, sv. Cyrila a Metóda na obrátenie našich predkov — táto Bohom uznaná práca je pre nás nepochopiteľná! Len Boh ju dostatočne odmení! Historia veľa píše o panovníkoch, ktorí krajiny zaujali. Ale čo je to oproti tej namáhavej a neúnavnej práci, ktorú katolícky misionári vynaložia na záchranu duší!

C) Nezastavme sa tu — ale vidme z tohoto pre nás naučenie — upozornenie!

a) Priatelia! Tešíme sa, že sme katolíci? Sme hrdí, že sme katolíci? Dobre; ale či sme aj pomocníkmi pravdy Kristovej, či pomáhame misiám? Ako môžeme tu pomáhať?

Keď môžeme, hmotne nepomáhajme misie. Keď nemôžeme hmotne pomáhať, môžeme sa modliť za misie, môžeme obetovať svoje utrpenia, bolesti na tento cieľ. Takýmto spôsobom veľmi pomôžeme misiám!

b) Ale ešte jedno druhé upozornenie počujeme: Budme misionármi svojej vlastnej duše! Pracujme na tom, aby naša duša čím viac sa podobala Kristovi, čím viac bola Jeho, pod Jeho mocou. 1. Nebuď katolíkom len na vonok. 2. Nebuď mŕtvym katolíkom!

1. N e b u ě k a t o l í k o m l e n n a v o n o k !

Dostal som list od jedného pohana zo zámoria, v ktorom mi píše, že prečo chceme, aby pohani prijali kresťanstvo, keď kresťania sú horší, ako oni. A tu opisuje všetko to zlo, ktoré vidieť v našich mestách.

Najmilejší! Kto by sa neotriasol pri čítaní takéhoto listu? A viete, prečo píšú ľudia takéto listy? Lebo medzi nami je mnoho katolíkov len na vonok, ktorí sa len menujú katolíckmi, ale ich život je výsmechom katolicizmu! Avšak podľa slov Pána, ako kvas prejde celým cestom, tak aj evanjelium má preniknúť život celého človeka! Lekári predpisujú masť „len na vonkajšiu potrebu“, ale katolicizmus nie je len na vonkajšiu potrebu! Katolicizmus musí preniknúť celé vnútro človeka a musí ho pretvoriť!

2. N e b u ě m ŕ t v y m k a t o l í k o m !

Vo sv. Písme čítame o takom čase, v ktorom kresťania myslia, že žijú, hoci nežijú. To môžeme povedať aj o mnohých dnešných kresťanoch.

Kto všetko verí, čo Boh zjavil a Cirkev kat. učí, — ten ešte nie je žijúcim katolíkom. Kto je žijúcim katolíkom?

Sv. Augustín napísal jednu knihu: „De agone christiano“, „O kresťanskom zápase“. Naš život je večný boj, zápas. S kým? So svetom a so sebou. Len ten je žijúcim katolíkom, kto stále bojuje, zápasí!

Dva svety zápasia v nás. A každý krok, ktorý urobíme k Bohu, znamená boj. Čím bližšie sa snažíme k Bohu, tým viac krv, telo, maso kričí, vzpiera sa — lebo cíti svoj zánik.

Azda chápeme ako Boh oceňuje ľahostajného katolíka! Ktorý

nezapre svoju vieru, ale ju nebráni. Ktorý má krstný list, ale nežije podľ'a toho! „Poznám tvoje skutky, že nie si ani studený, ani vrelý; kiežby si bol studený, alebo vrelý! Ale že si vlažný, a nie si ani studený, ani vrelý, začínám ťa vyplúvať zo svojich úst.“

Dante sostúpi do pekla. S kým sa stretne v pekle? S anjelmi, ktorí zostali nestranní, keď sa Lucifer zbúril proti Bohu. Neboli neverní, ale nestáli verne pri Bohu. „Uvidíme, kto zvíťazí!“ A Dante týchto kladie na prvé miesto v pekle. Ale istotne aj tých by tam bol dal, ktorí tu na zemi neboli sice neveriaci, ale neboli ani vrelí ani studení — len podľ'a mena boli katolíci!

III. Čo neznamená katolíckosť v Cirkvi?

Dnešná moja kázeň bola by neúplná, najmilejší, keby som ešte jednu myšlienku nespomenul. A to: čo neznamená slovo katolík.

A) Celý život na svete závisí od slnka, — a slnko ani jeden národ, alebo trieda si nemôže privlastniť. A tak isto aj viera Kristova, to duševné slnko sveta, nemôže patriť jednému národu, ale musí stáť nad národami. Ak teda niekto rozpráva o „národnej Cirkvi“, už sa rozchádza s úmyslom Kristovým. Cirkev Kristova nemôže byť národná, nemôže byť Cirkev nemecká, francúzska, slovenská, česká — ale musí byť katolícka, tojest všeobecná. My teda sme údami Cirkvi Kristovej!

„Nuž potom vy, katolíci, ste medzinárodní! Katolík je tol'ko, ako medzinárodný!“ — to nám hodia do očí. Ale ďaleko sme od toho. Katolík znamená „nadzemský“. Tol'ko, že náboženstvo Kristovo nie je jedného národa, jednej rasy, ale je každého, celého sveta! Helénska kultúra patrila Grékom, im bola dobrá. Izlám bol dobrý a je dobrý Turkom — ale náboženstvo Kristovo patrí každému človekovi. To znamená nadzemskosť katolíckej Cirkvi.

B) Na svete je veľa národov a ľuďí. To ani Cirkev nemôže zamedziť. To bolo v pláne Stvoriteľ'a. Cirkev nielen že to nemôže zamedziť, ale napomáha národom a ľuďom a žiadá, aby si každý vážil svoj národ a svoju vlasť. Môžem teda byť dobrý Slováč a súčasne i dobrý katolík a môj priateľ môže byť inej národnosti, ale môže byť členom, a to najlepším členom Cirkvi katolíckej.

Len sa pozrime na veľký les. Kol'ko je v ňom stromov! Veľké smrek, košaté duby, nízke kriaky, tráva, kvety, každý má svoj vzrast, inú formu, listy, kvety, ovocie — ale nad každým svieta životadárne slnko a pomáha každému vyplniť svoju úlohu. Takto i Cirkev Kristova stojí nad celým svetom a všetkých ľuďí spája v jednotu.

C) Po tomto musí každý doznať, jak prázdna je výčitka a otázka: „Vy, katolíci, čo ste: Slováci alebo katolíci? Koho milujete viac: svoju vlasť, ale katolícku Cirkev?“

Áká prázdna otázka! Ako keby sa mňa pýtali: Koho miluješ viac, otca, alebo matku? Ktorú nohu si chceš dať odrezat', pravú alebo ľavú?

Nie! Rovnako milujem otca i matku! Nedám si odrezat ani pravú ani ľavú nohu!

Koľko razy musí človek počúvať výčitky: „Vy, slovenskí katolíci, nie ste dobrými Slovákami, lebo nie Slovák vám rozkazuje, ale pápež.“ Veru, pápež nie je Slovák. Ba ani Pán Ježiš nie je Slovákom. Ale preto sa nehanbím, že rozkazovateľom mi je Pán Ježiš, a jeho nástupca.

Či nie je to zaujímavé: niekto môže chodiť vo francúzskom hodvábe, môže fajčiť turecký tabak, môže jesť španielske hrozno a africké datle, — nepovedia naň, že je zlý Slovák. Ale keď my v náboženských otázkách toho sa pridržujeme, čo nariadi hlava Cirkvi, potom už sa musíme hanbiť, potom už nie sme dobrí Slováci?!

Veď ja nielen preto milujem pápeža, lebo som katolíkom; ctil by som si ho i vtedy, keby som bol len Slovákom. Lebo poznám históriu a viem koľko dobra pápež preukázal v minulosti nášmu národu!

Ďakujeme za vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda, za slovanskú bohoslužbu, za obrátenie našich predkov a za celý kultúrny, hospodársky, sociálny a mravný život!

Na jedno nezabudnime: Bez zbraní môže človek žiť, ale bez mravov, statočnosti, vernosti a obetavosti nie, — toto všetko má základ vo viere Kristovej.

Mám sa hanbiť, že som katolíkom? Nie! Častejšie a hrdo mám hovoriť slová sv. Cypriána, ktoré už v III. storočí napísal: „Christianus mihi nomen, catholicus cognomen“, „kresťan je moje meno — katolík je moje priezvisko“.

Najmilejší! Každý deň sa modlíme vo Verím Boha: „Verim svatú Cirkev všeobecnú“ — katolícku, ale či viem čo znamená byť katolíkom?!

Čo znamená? To, že nie som sám, nemodlím sa sám a nebojujem sám. Som účastný všetkých milostí, ktoré dáva Kristus Cirkvi. Žijem v stálom spojení s Kristom, som pod Jeho ochranou, žijem s Ním, v Ňom a pre Neho!

Na pomníku kardinála Mermilla čítame: „Dilexit Ecclesiam“, „Miloval Cirkev“. Či milujem svoju Cirkev? Som verným synom Cirkvi?

Dobrý syn nestrpí, aby mu matku urážali, kritizovali, osočovali. Dobrý syn rozkazy svojej matky rád vykonáva.

Či takto milujem svoju Cirkev? Hrdo sa hlásim k menu katolíka? Zoologovia zistili: zajaci sa množia, lvi vymierajú. Ale mi, priatelia, nechceme byť bojzlivými zajacmi, ale smelí, povedomí katolíci, nebojácní lvi! — Amen.

Přeložil: O. Holúšek.

J. N.:

CÍRKEV SV. APOŠTOLSKÁ.

Ve vlnobití času, kdy na loď sv. Petra — na církev Kristovu — dopadají tak těžké a zhoubné síly nevěry, stojíme zde pevně, beze strachu. Nepřátelé se udiveně táží, co je toho příčinou? Jejich ne-návisť se rozbíjí o důvěru věřících v Pána. Ve stupni modlitbě dnešní mše sv. je tato důvěra vyjádřena slovy žalmisty: Pán je silou svého lidu, spasná tvrz svého pomazaného: Spasiž lid svůj, Hospodine, a požehnej dědictví svému!

Zloba nevěry útočí často na myslícího ducha lidského otázkou: Proč věříš v církev? A proč jsi právě věřícím církve římskokatolické?

Dr. př.

Podle definice některých význačných mužů, je církev: „Říše Kristova na zemi, spravována a p o š t o l s k o u mocí“ (Palmieri). A již cařihradský sněm církevní v r. 381 vypočítává známky pravé — nefalšované — církve Kristovy. My je známe z vyznání: „Věřím v jednu, svatou, katolickou a a p o š t o l s k o u církev.“ Jedině církev katolická, spravovaná římským papežem, může o sobě skutečně tvrdit, že je pravou církví Kristovou, protože všechny tyto známky má, kdežto ostatní církve nebo tak zv. církve je nemají.

Kristus Pán založil církev na základě a p o š t o l s k é m. Komu to odevzdává moc nad svým tělem i nad svou krví v předvečer svého utrpení? — Svatým apoštolům! A po svém zmrtvýchvstání stojí opět mezi svými apoštolý a praví jim: „Jako mne poslal Otec, také já posílám vás . . .“ A konečně, když se vítězně vrací k Otci, dříve než se ztratí apoštolům z dohledu, ukládá jim velké apoštolské poslání: „Jděte do celého světa, učte všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a učte je zachovávatí všechno, co jsem vám přikázal.“

Tím je prokázáno, že církev svým počátkem sahá až k apoštolům, na nichž ji Pán založil. Existuje již tedy po 19 století. Jak může o sobě tvrdit společnost, že byla od Krista založena, trvá-li od nedávna? Zakládal Pán církev ve 20. století? Více jest církví na zemi, ale jen jednu založil Pán, jen jedna jest jeho pravá dědička. Ostatní založili lidé a jsou dědičky nepravé. Kristus Pán neucínil základem své stavby žádného krále, ani kněze židovského, ale dvanáct chudých mužů — apoštolů. Byli to prostí, ale ctnostní muži, kteří s důvěrou přicházeli na radu k tomu, jemuž Kristus řekl: Ty jsi skála a na té skále vzdělám církev svou. To byl první papež, hlava církve sv. Toť představitel oné církve, v níž následoval po Petrovi Linus, pak Klétus a další, až konečně Pius XII. A na osadách pak následovali po apoštolech biskupové a kněží. To je ta pravá — stará — apoštolská církev Kristova. Tam přecházela pravoplatně

moc na další nástupce, kteří se svými předchůdci tvoří nepřetržitou řadu. A svou moc obdrželi — a to je velmi důležité — svou moc obdrželi od zákonného držitele moci biskupské a apoštolské. Touto poslušností se nemůže vykázat žádná jiná církev. A žádný z jejich biskupů nebyl pravoplatně na biskupa posvěcen. Proto také nemají bludařské církve kněží, kteří by mohli vykonávat platně trojí úřad církve Kristovy. Římský papež vždy byl a jest opěrným bodem církevní jednoty. V něm také tkví všechna plnost apoštolské pravomoci. Je proto nade vše pochybnost, že kde jest jednota s hlavou církve, tam je i její apoštolský ráz. Ty ostatní, protestantské nebo t. zv. národní církve nepocházejí od apoštolů a nebyly založeny z vůle Boží, nýbrž povětšinou z pýchy lidské.

Dr. př.

Záludnou otázku dali soudcové Janě z Arcu: „Co myslíš, co je církev?“ Odpověděla: „Myslím, že Kristus a církev je jedno.“ Ano, církev toť druhý Kristus. Kristus ve svátostech, Kristus v milosti a Kristus v Nejsvětější svátosti Oltářní. A opět jsou to sv. apoštolové, kterým dal Kristus Pán velký a svatý příkaz, když ustanovil tuto svátost lásky: To činite na mou památku! Oni měli oprávnění a příkaz udíleti svátosti, oni si považovali za svatou a přísnou povinnost předávati Krista svým nástupcům — biskupům a kněžím. Žárlivě opatrovali a strážili učení a zásady Kristovy proti všem. Církev římskokatolická neodchýlila se nikdy od prvotní apoštolské církve ani naukou, ani kultem, ani zřízením. A za tuto věrnost jí nepřátelé již tak často vytýkali, že je zpátečnická, že je málo pružná, že je příliš konservativní. Přišly doby, kdy její učení bylo pokrouceno a špatně vykládáno. Přišly doby, kdy nauka Kristova byla hanobena. A hle, všechna ta špína a slina pekla zmizela. Byla překonána apoštolským učení církve svaté.

Proč jest církev katolická tak nenáviděná od svých odpůrců. Proto, že jest tak pevná a neoblomná v potírání bludů. Proto, že tak věrně hájí pravé učení Ježíše Krista.

Vyslal-li Kristus kázat apoštoly, nesmíme přijmouti jiné kazatele, leč jen ty, které Kristus ustanovil a kteří byli spoluzakladateli této apoštolské církve. A každé učení, jež mluví proti pravdám této církve, nutno předem pokládat za výmysl a blud.

Tedy učení apoštolským sytí dodnes církve sv. hladové zástupy, které touží po živém pokrmu a nápoji. Tímto učení, milostí a svátostmi však dodnes mnozí pohrdají. A laskavá matka církve svatá vždy nabízela a nabízí pomoc těmto nešťastným, aby tonouce v moři bludů, chopili se té lodičky, na níž plují apoštolové Kristovi a která nebude potopena, neboť ji chrání Duch sv.

Dnes tuto loď vede sv. Otec Pius XII. Což, kdyby vstal z místa svého odpočinku, z hrobu ozářeného světlem lamp sv. Petr — první papež a přišel k nynějšímu sv. Otcovi? Zdaž by stáli proti sobě jako dva cizinci? Spíše by Pius XII. uslyšel od svého tajemného hosta, gallejského rybáře, slova porozumění:

Rozuměli jsme si dobře, bratře. Dnes jsi ty skalou, na níž stojí církev. Kdysi jsem to byl já. U Boha je dva tisíce roků jako dva dny. A v těchto dnech se přihodilo všelicos na zemi. Ale brány pekla církev naší nepřemohly — Pán nás a Mistr nás neopustil. Nenosil jsem oděvů, jako ty nosíš, ale chléb jsem lámal jako ty. Stál jsem před Neronem, který nás chtěl zahubiti — a ty jsi neohroženě burácel do svědomí válkou rozeštvaných národů a vyzýval ke smíření a lásce. A když já stál před Neronem a ty vyzýval celý svět ke smíru, tu měli jsme oba tutéž víru v duši, byť i tak velké rozhraní času bylo mezi námi.

Jistě by sv. Petr uslyšel mnoho nového od svého nástupce Pia XII., ale rozuměl by tomu všemu zřetelně, neboť dnešní církev katolická i při svém rozvoji a rozšíření je táž, kterou on se svými spoluapoštoly ve jménu Ježíše Krista založil — církev jednu — svatou — obecnou a p o š t o l s k o u !

Dr. př.!

Přišli jsme také my dnes ke Kristu Pánu, jako lidé, kteří touží po slovech života věčného. Chceme, aby v nás Kristus obnovil apoštolského ducha. Abychom odumřeli hříchu a žili pro Boha v Kristu Ježíši, Pánu našem. To bude nejmocnější hráz proti útokům na apoštolskou církev. Pán je silou svého lidu a tvrz svého pomazaného: Spasí lid svůj a požehná dědictví svému. — Amen.

Č e n ě k M a r i a T o m í š k o :

A BUĎTE VDĚČNI! (Kol. 3, 15.)

(*Stavovské kázání o svatém Vojtěchu pro dívky.*)

Drahé dcery v Kristu! Malíř Maxmilián Klinger (1857—1920) vytvořil podivuhodný obraz, jemuž dal název „Kristus na Olympu“. Pohanští Řekové bájili, že jejich božstva mají na hoře Olympu své sídlo. Nuže, malířova fantasmie snad poněkud směle a přece velkolepě zachycuje výjev, který je arcit jen umělcovou smyšlenkou, avšak přece vyjadřuje důležitou pravdu.

Kristus přišel mezi pohanské bohy na Olymp. Jedni ho měří úkosem, druzí zmateně mezi sebou rozmlouvají. Jenom Psyché, bytost, která byla symbolem dívčí duše, klesá důvěryplně k nohám Spasitelovým a vděčně líbá jeho ruku.

Smysl tohoto obrazu je jasný: Křesťanství osvobodilo a povzneslo dívku a ženu z pout pohanství a vrátilo jí vznešené místo, které jí přináležejí v lidské společnosti.

Drahé dívky, nikdy neporozumíte zcela dokonale tomuto největšímu sociálnímu převratu, který se kdy stal. Dýchající již dvou-tisícileté ovzduší křesťanské kultury — i když moderní novopohanství v lecčems se blíží k starému mravnímu úpadku — přece si nedovedete nikdy představit postavení dívky v době před obrodou skrze svaté Kristovo evangelium.

I u nás, v našich zemích, které byly zastřeny tmou pohanství, úpěla dívka znehodnocením své lidské důstojnosti. Ještě dlouho potom, co naše krajiny přijaly křesťanství, nepronikl jeho kvas do mnohých tvrdých srdcí, jež zůstávala dále ve vleku pohanských zásad.

V tom — jak víte z našich dějin — spočívalo duchovní mučednictví našeho velikého světce Vojtěcha. Mučednictví, jež bolelo více než vražedné rány, které před 950 lety mu byly zasazeny surovými Prusy. Vždyť krev svou vylil v cizině, ale hořké slzy vynutil mu jeho vlastní, tak málo poddajný lid.

Apoštolská cesta svatého Vojtěcha má nám všem v této vážné době připomenouti ideály, za které náš nebeský ochránce pracoval, trpěl a se obětoval. Zároveň má v nás býti vyburcována vděčnost, kterou máme dokázati činem, aby dšlo svatého Vojtěcha u nás tak nebezpečně ohrožené novodobým pohanstvím, bylo přivedeno k novému rozkvětu.

Jde vlastně o křesťanství v našem národě: Buďte zcela zpohanštětí a zahyneme, anebo se vrátíme ke Kristu, který jest naší spásou! Jak krásné, ale jak odpovědné, že tento osud národa je vložen — řekl bych z největší části — drahé dívky, do v a š i c h r u k o u !

A je to vaší p o v i n n o s t í, neboť svatému Vojtěchu jste dosud nesplatily trojí veliký dluh:

1. Svatému Vojtěchu dlužíte za lidská práva;
2. za křesťanskou důstojnost;
3. za ideál Mariin.

Svatému Vojtěchu dlužíte za lidská práva.

Jednou z největších bolestí, jež snášelo pastýřské srdce Vojtěchovo, byl zlořád otroctví. Stačilo pro nějakou zcela vymyšlenou záminku přepadnouti sousední osadu a již hrozný osud pokojných obyvatel byl zpečetěn. Staří a choří lidé byli pobiti, mladí jako váleční zajatci byli prodáváni do otroctví. Nejedem násilník se živil tímto výnosným obchodem. Čeho k tomu bylo potřebí? Otupělého svědomí a hrubé pěsti. To obojí bylo častým zjevem u lidí, kteří buďte ještě byli pohany, nebo se stali křesťany jenom podle jména. A naopak pracovité a zbožné osady opravdových křesťanů se stávaly často obětmi těchto zločinných válečníků. Vypravuje se, že svatý Vojtěch všecken svůj majetek věnoval na vykupování otroků, avšak ani zdaleka nemohl je všechny osvoboditi — takové jich bylo množství!

Domyslete samy, dívky, jak se vedlo ubohým mladým otrokyňm. Byly vystaveny na odív kupujícím na veřejných tržištích jako němá tvář. A když byly koupeny, obyčejně byly zavlčeny v místa, kde se staly hříčkou nějakého zhýralce, aby potom byly zcela odkopnuty, případně zprovozeny ze světa. Jaké to hrozné zdeptání lidských práv!

Svatý Vojtěch plnou autoritou svého úřadu káral a trestal tyto

zločiny. Ujímal se ohrožených dívek a hájil jejich právo na život, svobodu a čest.

Drahé dcery v Kristu, nikdy nezapomeňte na to, že v Pánu Ježíši a ve všech jeho svatých následovnících máte své největší dobrodince. Křesťanství vždycky hlásalo, že žena jest člověkem s rovnými právy jako muž, kdežto pohanství pokládalo ženu za věc, ba dokonce stavělo ji leckdy na roveň zvířeti s tím rozdílem, že mluví.

Buďte vděčný svatému Vojtěchu, který v našich zemích pečoval o toto vaše osvobození z pout pohanství. Avšak nezapomeňte také, že nové volné názory světa, jenž úlisně mluví o pokrokovosti dívky, namnoze nejsou ničím jiným, než rafinovaným návratem do starého otroctví. Toliko způsob je jiný — podstata věci je táž. Neboť je-li kdo spoután provazem z drsného konopí nebo z jemného hedvábí — na tom celkem mnoho nezáleží. Ztročen je tak nebo tak. A možná, že nové pohanské životní názory zdeptávají duši dívky více než otrokářské okovy poutaly její paže před tisíci lety.

Buďte si vědomy, že jste lidmi, to jest bytostmi, které ze sebe vyzarují podobu Boží! A kéž podle toho také vždycky jednáte!

Svatému Vojtěchu dlužíte za křesťanskou důstojnost.

Důstojnost člověka spočívá hlavně v jeho osobnosti. Býti osobou znamená však mimo jiné míti schopnost a možnost se rozhodovati podle správného vlastního vědomí a svědomí. Tento postřeh mějme jasně na mysli, chceme-li zhodnotit význam křesťanství pro dívku v otázce, v níž lidská důstojnost se zvlášť uplatňuje, totiž ve volbě stavu.

Je samozřejmé, že uznání lidských práv ženě a dívce nemohlo vyrůsti odjinud než z té skutečnosti, že vtělený Syn Boží se dal v obět za nás za všechny bez rozdílu. Svatý Pavel v listě ke Galatům (3, 27, 28) krásně mluví o změně, která se stala v každém křesťanu: „Neboť všichni jste byli v Kristu pokřtěni, Krista jste oblékli. Tu není . . . ženy ani muže, neboť všichni jste jeden v Kristu Ježíši.” Tedy v každém křesťanu žije Kristus.

Jaká to blažená zvěst, která zazněla do našich pohanských dávných poměrů s příchodem evangelia! A jak dalekosáhlý účinek měla pro postavení dívky, zvláště když šlo o volbu její životní dráhy!

V pohanství o volbě se vůbec nedalo mluvit. Dcera byla úplně pod panstvím otce, který prostě rozhodl. Pohanská dívka byla za určitého muže nejen provdána, ale v pravém slova smyslu do manželství také p r o d á n a. Kolik kdo dal, tomu měla náležet.

A hle, nyní přichází křesťanství zároveň se svým ideálem panství zsvěceného Bohu. Ani netušíte, dívky, co i pro vás znamená tato okolnost.

Křesťanská dívka z lásky k Bohu může náležet po celý život jako snoubenka Kristu! Jaká to veliká výsada, kterou přineslo evangelium! Ale pak nikdo nemá práva jí určovat, jakou cestou se má životem dát! Sama může rozhodnout podle touhy, kterou ve svém

srdci cítí! Ani otec nemá takové moci, aby ji směl donutit ke sňatku, když ji vábí láska k Božskému Snoubenci.

To byl první průlom do neomezené moci, kterou si osoboval pohanský otec nad životním určením své dcery. Rodiče mohou vychovávat, vést, radit, ale nikdy nemohou nutit k určité volbě.

Křesťanská dívka, jsouc si vědoma, že se může rozhodnout, aby náležela zcela Kristu, vybojovala tím svobodu i své spoludružce, která splnění svého úkolu viděla v manželství. Zní to našemu sluchu podivně, ale je to historická skutečnost: Křesťanství ideálem doživotního panenství povzneslo i svátostné manželství, které již není pouhou obchodní smlouvou, nýbrž plodem svobodné volby, vyvěrající z pravé, rozumné — nikoliv pouze citové — lásky. Vztah snoubenců nebyl již jen záležitostí jejich těl, nýbrž v první řadě jejich duší, spojených a sjednocených v lásce Boží.

Svatý Vojtěch takřka jako kdyby si stále byl vědom, že zřízení biskupského stolce v Praze bylo úspěšně připraveno zásluhou Mlady, neteře svatého Václava, první to abatyše panen u svatého Jiří. Proto s takovou pečlivostí se staral o to, aby křesťanským dívkám bylo zcela svobodně umožněno podle svědomí a touhy se rozhodnout buď pro panenství nebo pro život rodinný.

V obojí této cestě — i když panenství nutno uznati za stav dokonalejší — vyniká svým způsobem důstojnost křesťanky, ať již jako snoubenky Kristovy nebo jako matky dětí. V obojím stavu je chválen a veleben Nejvyšší, zdroj čistoty a života. Obojí cesta může vésti ke svatosti, neboť obojí vyžaduje oběti a sebezáporu.

Se svatou horlivostí svatý Vojtěch odsoudil násilí českého vojska, které vniklo do kláštera řeholnic v Kalvě nad Sálou, aby odtamtud uneslo Odu pro polského knížete Mečislava. Tak hájil svatý biskup nedotknutelnost nevěst Kristových! Ale s toutéž přísností tepal rozmařilost vladyků a pánů, kteří lehkomyšlně opouštěli své manželky nebo žili v mnohoženství. Připomínal jim nesmlouvavě, že spojení mezi mužem a ženou jest obrazem lásky mezi Kristem a Církví, jak to vyjadřuje svatý Pavel: „Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval Církev a vydal sebe za ni!“ (Efes. 5, 25.)

Nezapomínejte na to, drahé dcery, a buďte vděčný Kristu a jeho svaté nauce, kterou náš světec horlivě šířil!

Svatému Vojtěchu dlužíte za ideál Panny Marie!

Není ani jediného světce, který by neměl vřelé úcty k Požehnané mezi ženami.

Panna Maria byla našemu svatému Vojtěchu jitřenkou, která se na něj usmála již v nejtěplejším mládí. Vypravuje se, že jako dítě byl zachvácen náhlou nemocí. Tu jeho rodiče, otec Slavník a matka Stržislava položili synáčka na oltář Panny Marie a zasvětili jej službě Boží.

Od svatého Vojtěcha, který byl podporovatelem církevního zpěvu — podle tradice — pochází nejen „Hospodine pomiluj ny!“, nýbrž i polská píseň „Bohorodičko, Panno!“

Je zcela jisté, že Matka Boží znamenala v životě světcově nesmírně mnoho. A také ve své horlivé pastorační práci mezi dušemi plně využíval blahodárného vlivu, jež má úcta k Panně Marii zvláště na mladé duše. Kolik tím, drahé dívky, přispěl náš svatý biskup i k vaší úctě!

Ideál nejsvětější Ženy, Panny a Matky, bez níž se nechtěl obejít ani Bůh, jest sluncem, jež svými paprsky ozařuje také vás.

Svatý Bernard přemýšleje o úkolu, který měla Panna Maria v plánu vykoupení, pronáší veliké slovo: „Jestliže padl muž skrze ženu, nepovstane z pádu leč jen působením ženy!”

Domyslete, co to znamená! Arcit je to řečeno v plném smyslu toliko o Panně Marii, na jejímž souhlase záviselo tajemství Vtělení Syna Božského. Ale v určitém smyslu je to řečeno i o vás. Bez vás, milé a drahé dívky, svět nepovstane z pádu, do kterého zabředl. Ó, jak je krásné být dívkou v tak důležité a vážné době!

Dívka, proniknutá ideálem Mariiiny krásy, má vždy v sobě tajemnou moc, která zušlechťuje, povznáší a činí lepšími všechny, kdo s ní přijdou ve styk. Kolik žalostně málo máme takových bytostí ve svém národě! A přece jenom ty zadržíš bílými rukama bortící se stavbu národa!

Kéž svatovojtěšská pout naší vlasti mocně zapůsobí na dívčí srdce! Je to, jako by k nim promlouval veliký biskup: „Dcery mého národa, nechtějte se dopustit zrady křesťanské víry a křesťanských mravů ve chvílích, na kterých snad závisí celá naše budoucnost! Buďte Mariemi — a zachráníte vlast!”

Ano, buďte Mariemi! A víte, čím je Maria? Matkou věčného Velekněze Ježíše Krista! Jako nenahraditelná jest Maria-Matka Boha vtěleného, tak naprosto nenahraditelný jest kněz-obětník Boha eucharistického. Mariino „Staniž se mi podle slova tvého!” v nazaretském domku a kněžské „Toto jest tělo mé!” u oltáře, tak úzce spolu souvisí. Bez Marie není Ježíše, bez kněze není Eucharistie. A Eucharistie, toť Ježíš mezi námi!

Nuže, dívky, vy všechny buďte Mariemi tím, že budete světu připravovat spásu skrze kněžství. „Dát světu kněze!” toť „Dát světu Ježíše!”

Modlete se a přinášejte oběti za posvěcení kněží, zvláště vy duše vyvolené, které si Bůh volá k panenství, abyste tím spíše v sobě uskutečnily velikost duchovního mateřství. A vy ostatní, jež si Bůh povede obvyklou cestou rodinného života, mějte již nyní vznešený ideál — proti všem falešným heslům novodobého pohanství — splnit co nejdříve svatý úkol tělesného mateřství, aby tím větší byla naděje, že z řad vašich dětí Pán Bůh si vybere po letech sluhu svého oltáře — budoucího kněze!

Z á v ě r :

Vzpomínajíce na svatého Vojtěcha, nemůžeme nemyslet i na jeho matku Střezislavu. Tak ji nazývá Kosmas, náš nejstarší kronikář.

Lící ji jako ženu všech křesťanských ctností, jež pěstovala již v útlých dívčích letech, kdy se připravovala na životní úkol.

Nuže, milé dívky, budete i vy opravdu *Stře z i s l a v y*, to jest Strážkyně české slávy — té pravé, která spočívá ne v pýše, nýbrž ve svatosti — jestliže budete těmito slavnostmi roznceny v touze žít tak, abyste před soudem světa i Boha mohly vždycky říci, že jste z věrného stádce Ježíše Krista, k němuž vás a vaše praotce přivedl svatý Vojtěch! — Amen.

ROK NA KAZATELNĚ.

Rozvrh kázání podle Msgra Rebana upravil Fr. B. Srubek.

17. srpna: XII. neděle po sv. Duchu.

Bůh je počátek a cíl všeho.

Svět nevznikl náhodou, nevznikl sám od sebe, nevznikl bez cíle. Na počátku světa je Bůh Tvůrce, který tvořil podle věčného plánu. Určil všemu tvorstvu cíl. Všechno tvorstvo je chválou Boha. Rozumný tvor má poznat Pána Boha, uznat a podrobit se jeho svatě vůli a tak spasit svou duši.

Liturgie v Epištole vyjadřuje vědomí tvorstva, že sami od sebe ničeho nemůžeme, že sami nejsme ničím, naše způsobilost je z Boha. Tutěž myšlenku vyjadřuje modlitba: z daru Božího pochází vše, co máme. Cíl tvorstva rozumného je naznačen v Evangelii: Co mám činit, abych obdržel život věčný? Milovati z celého srdce, duše, síly, mysli; to jest podrobit se cele vůli Tvůrce. V Obětování vhodný motiv pro toto tema v době žní.

24. srpna: XIII. neděle po Sv. Duchu.

Svatý a spravedlivý Bůh.

Bůh miluje jen dobré a nenávidí zlé. Ze svatosti plyne nejvyšší spravedlnost, odměňuje dobré a trestá zlé. Na tomto světě není Boží spravedlnost viditelná cele, teprve na věčnosti. Zde na zemi Bůh trestá dle svého velikého milosrdenství.

Z liturgie možno užít Evangelia jako přirovnání, jak lidé jsou nespravedliví v dávání navzájem, co komu patří. Pán Bůh žádá vůči sobě všechnu spravedlnost, dává nám ji také v míře Boží.

Spravedlnost je důvodem naší důvěry v Pána Boha, on rozhodne každou naši při spravedlivě (Vstup), v Obětování a Tiché modlitbě najdeme výraz Boží spravedlnosti na této zemi: to jest milosrdenství, v které doufáme. Usmíření obětí svatou odpouští nám hříchy.

31. srpna: XIV. neděle po Sv. Duchu.

Prozřetelný Bůh.

Z vševědoucnosti Boží a jeho lásky k nám pramení prozřetelnost Boží. Pán Bůh ve své vševědoucnosti předvídá vše, co se nám může stát, a ve své lásce řídí naše děje k věčnému cíli. To není prozřetelnost, že Pán Bůh nás chrání od přirozeného zla a dává nám pozem-

ská dobra. Právě utrpení a bolest jsou v rukou prozřetelného dobrého nástroje, kterých používá, abychom my dosáhli svého věčného cíle, našeho spasení. Pozemská dobra slouží našemu vyššímu cíli.

Z liturgie zvláště celé Evangelium vyjadřuje naše myšlenky. Modlitba k přijímání vyzvedává stěžejní myšlenku z evangelia: Hleďte nejprve království Boží. V prozřetelnosti Boží zase kotví naše důvěra v Boha, která je vyjádřena ve Stupňovém zpěvu.

7. z á ř í : X V . n e d ě l e p o S v . D u c h u .

Bůh je nejvyšší pravdomluvný a věrný.

Každé Boží slovo je pravdivé. Pravdivé je slovo, kterým nás učí (pravdomluvný Bůh), pravdivé je slovo, kterým nám slibuje a kterým nám hrozí (věrný Bůh).

Velikost Boží je i v tom, že Bůh svatou pravdu chrání před bludem. Velikost Boží věrnosti je v tom, že co přislubuje nebo čím hrozí, může splnit.

Naší povinností je věřit slovu Božímu, doufat v jeho zaslíbení i mít spasitelnou bázeň před jeho hrozbami.

V liturgii dnešní mše svaté je všechna důvěra nesena k Bohu věrnému: On nakloňuje ucha svého k nám a vyslyší nás (Vstup), Církev nemůže bez něho obstát, on ji věrně chrání, v ní pravdu svého slova (Modlitba), naše vzkříšení a život věčný kotví v důvěře, že co Bůh slíbil i splní (evangelium). V epistoletě možno užít kap. 5, v. 7-9.

Msgr. K a r e l R e b a n :

KATECHESE — VÝCHOVOU KE KATOLICKÉ AKCI.

K nejdůležitějším úvahám nás kněží dneška nutně patří otázka: Kdo nastoupí na naše místa zítra? Kdo v našem národě, kdo v této a budoucí společnosti bude pracovat o rozšíření a rozkvět Božího království na zemi? — Neběží naprosto o nějaké mocenské posice, jež bychom chtěli udržeti stůj co stůj. Běží o d u š e. Víme, co to znamená, jediná duše a její život či smrt v řádu nadpřirozeném. Doléhá na nás odpovědnost za osudy budoucí generace. Kolik tragédií individuálních i sociálních, časných i věčných zatíží budoucí pokolení, nevykonáme-li, co je naší povinností, nebude-li na výši naše náboženská výchova mládeže a naše pastorační? Ani to nám nesmí zůstatí lhostejno, bude-li vnější oslava Boží hojnější či rozmůže-li se na tváři této země nepravost Boha vyzývající.

Také víme, že k náboženské obrodě a záchraně společnosti nestačíme my kněží. I kdyby byl dostatek kněžstva a výborného kněžstva, vždy bude naléhavější věcí výchovy katolíků uschopniti laiky, aby spolupracovali na díle Božím, aby rozvíjeli činnost apoštolskou. To plyne z nejnvtřnějších duchovních dějů v lůně katolické Církve. Ta tam je doba, kdy laikovi stačilo, byl-li pro svou osobu zbožným

a ctnostným. Kvas Evangelia a Milosti volá neodbytně po svém zpracování rukama věřících katolíků při obrodě světa. Náleží-li k základním tendencím soudobého života mohutně vyvinutý ráz sociální, musíme je viděti a pěstovati také v nadpřirozeném životě, v životě Církve a jejích dítek.

A zahledíme-li se na vývoj Katolické akce (KA) u nás, vidíme s bolestí, že prozrazuje tolik nemohoucnosti, že nevyhovuje ani kvalitou ani kvantitou. Snadno si zjistíme toho příčiny. Naše katolická generace nebyla připravena na KA. Scházely jí náboženské, morální a praktické předpoklady — scházelo správné nazírání na Církev, na poslání laika v ní a na její postavení ve světě nábožensky a morálně vychladlém. Avšak odkud se měly tyto predispozice v našich laicích vzíti, jestliže nebyli nikým k tomu připravováni? — Zpzdili jsme se značně v theorii i v praxi náboženské výchovy, a to se na nás mstí. U mnohých projevů náboženského života zjišťujeme vždy určitěji, že co nebylo dáno výchovou do mladé duše, tomu že ani pozdější život nenaučí. Uznáváme-li tedy pro budoucnost nezbytnost KA v našem životě náboženském a církevním, musíme bez průtahů vložit do katechese a do výchovy náboženské přípravu mládeže na KA.

Tato příprava zahrnuje v sebe více než to neb ono thema katechese. Takových temat je celá řada. Ale princip KA musí prolínati v š e c h n u katechesi. Je to nový pohled věřícího katolíka na život, nový podnět, nový sloh katolického života, je to uskutečnění toho, o čem mluví Apoštol, praví-li: *Víra, která skrze lásku působí* (Gal. 5, 6). To je devisa, základní program dnešní katechese a pastorece mládeže, ne snad jeden z mnohých detailů. Pamatujme a provádějme zásadu: K nejvnitřnější podstatě katolického života náleží poslání slova Božího a Milosti do skutečného života, jejich určení k tomu, aby se staly skutkem, životem. Zásoba náboženských poznatků, dojmů a citů, skupinka morálních námětů v duševním vědomí — to ani zdaleka není život víry. Je-li největším příkázáním v Zákoně láska k Bohu a láska k bližnímu, potom jim vyhovujeme pouze tehdy, když naše osobní náboženské úsilí nepřestává na obvodu naší osoby, nýbrž když kolem sebe ve svém prostředí, ve svých příležitostech budujeme spojení duší s Bohem. Odsuzuje-li laická morálka dnes individualismus a pasivitu, akceptuje-li sociální povinnosti a všeobecnou povinnost práce k dobru celku a všech, potom vidíme, že Duch Svatý, který je vlastním životem Církve, odmítá také náboženský individualismus a náboženskou pasivitu a že prožíváme epochu dějin Církve katolické, v níž přímo hybnou silou má býti nadpřirozená aktivita všech pro všechny a tím je KA.

Již víra v jednoho Boha Tvůrce všech, jenž je Cílem naším, zavazuje každého, aby myslel také na bližní a pomáhal jim. První tři prosby modlitby Páně mají vyslovený charakter obecné činnosti ke cti a slávě Boží a k dobru duší — tvoří nejvyšší zákony KA. — Učme o Ježíši Kristu, Vykupiteli a Králi všeho tvorstva, tak, aby

neodolatelně se dostavil u katechumenů mocný impuls: „Ať žije Ježíš, Král Ať světem proudí Jeho láska vítězná . . .” Idea Ježíše Krista Krále — jak ostatně víme z genese tohoto svátku — je generátorem nadšení, energie, svatého poslání světového, aby všichni se sklonili pod sladkým jhem tohoto Krále. — Učení o Církvi rovněž musíme tak pojímat a propracovávat, aby bylo zřejmo, že její úkol není zdaleka dokonán, že každý musí býti dělníkem na této vinici Páně, že také laici musí býti misionáři víry a tvůrci skutků lásky ve světě. Jakou gloriolou tím zjasníme pohled mladých na Církev — jaký to rozdíl od onoho šedého obrazu o Církvi, jaký mládeži zprostředkovala starší katechese neživotná . . .

Základní pojetí Milosti Boží nutno rovněž doplniti jejím určením, že nesmí zůstatí neplodnou, neúčinnou, že se nesmí u nikoho státí zakopanou hřivnou. Milost je zárodek života, života vždy intenzivnějšího zevně i vniterně. — Snad není nutné se zde šířiti podrobně o tom, že svátosti Křest, Biřmování, Eucharistie, Matrimonium zakládají u všech, kdo je přijímají, úkoly vztahující se na další a další okruhy práce i bližních a že také k tomu dávají dary ducha i síly vůle a skutků. V tom smyslu lze mluvit o laickém kněžství: každý bez výjimky jest určen k tomu, aby posvátné poslání u jiných konal a každému se k tomu dostává také hojných, někdy snad zcela zvláštních milostí. Vidíme-li v Církvi samého Krista, Jeho corpus mysticum, chápeme tím názorněji vzájemné vztahy i mravní povinnosti a nadpřirozená uschopnění k apoštolátu.

Mluvice o lidské duši odhalujeme v ní vrozenou tendenci k činnosti a k lásce, čímž odkryjeme pro poznání a zkušenost mládeže psychologické základy KA. — Mravní ctnosti všechny, jak známo, mají svou sociální hodnotu: prospěch z nich mají naši bližní a v nich je cosi, co chce být aktivováno a růsti, šířiti se. Je mnoho ctností, jejichž vlastním předmětem je taková činnost pro druhé, činorodá láska, skutky duchovního a tělesného milosrdenství, spravedlnost, ochota k pomoci atd. Také hřích je sociální silou, ale zápornou a destruktivní. Uvažme dobře, zda bychom nepředěšili mnohým hříchům — zvláště také lehkomyšlnosti v erotice — kdybychom otevřeli mladým lidem oči a dali jim poznati, jaké zkázy hřích působí v okruzích stále větších a větších, jakým sociálním nebezpečím je hřích.

Takovým přehlíženým článkem víry jest katolická nauka o obcování svatých — nanejvýše z něho těžíme své útočiště ke svatým za jejich pomoc a pomoc svou duším v očistci. Ale tím není obsah této skutečnosti vyčerpán. Obcování svatých pro nás žijící znamená součinnost všech, ušlechtilé soutěžení, společné tvoření nejvzácnějších hodnot.

Dogmatika i morálka musí více než dosud zjišťovat a ve vědomí a vůli katolíků zpevňovati nadpřirozené důvody a cíle sociálních vztahů. Bude-li mravní křesťanská výchova vskutku účinnou ve svých principech jednání a v disponování vůle, bude nejlepší školou

života a bude mít velký podíl na jeho pokřesťanění v duchu KA. — Také církevní právo mělo by se rozpomenouti, že není zákonem pro zákon, nýbrž pro dobro jedinců i společnosti a mělo by zdůrazniti více tuto svou stránku. Že tendence činnosti a pospolitosti, idea apoštolátu se musí státi duší pastorační nauky i praxe, o tom není nejmenšího sporu. Tak na př. také ve vedení duší musíme ve zpovědnici častěji než dosud přihlídnouti k těmto možnostem a povinnostem dnes tolik časovým a nutným — aspoň vedením k apoštolické modlitbě a obětavosti.

Každá katechese má svůj přechod do života, svou praktickou aplikaci. Zde se naskytuje pole bohaté příležitostmi — téměř každou pravdu, každý námět morální, historický, liturgický lze převést na projev a úkon KA.

K činům se dostaneme zpravidla zase pouze činem. Proto poučování se nesmí spokojiti s teorií — musí si najíti cestu k činům, k nim dávatí návod a praktické příležitosti.

Velmi dobře, přímo sugestivně působí na mládež ideální vzory, vzaté ze skutečného, pokud možno dnešního života v prostředí totožném s našimi poměry. Jaké vlny nadšení v mládí vyvolala kniha o životě Jiřího Petra Frassatiho, líčení martyria P. Pro S. J. a jim podobné! V nich je poučení a mravní vliv bezprostřednější než v theoretických úvahách. Dávejme mládeži takovou duchovní potravu.

Pohlédneme-li se po konkrétních formách KA, v nichž má katolík od dětství vyrůstati a zapouštěti kořeny, najdeme jich nemálo.

Již poněkud odrostlé dítě může drobnostmi přispívati k péči o kostel, o jeho čistotu a okrasu, o služby Boží. Pro hochy ideální katolickou akcí jest akce oltářní, ministrance. Kdysi na středních školách bylo pravidlem, že se při ministrování katechetovi o nedělích vystřídali všichni žáci určité třídy. Věřím, že i dnes lze dojíti s úspěchem k podobné účasti všech na Mši sv. Všude je hojnost náboženských památek, na př. křížů, soch, Božích muk, kapliček atd.; zcela snadno se mohou děti a mládež postarat o jejich udržování v čistotě a ozdobu. A jak rádi to mladí udělají . . . Mají doma kříž, obraz mariánský nebo jiný předmět náboženské úcty; stačí, připomeneme-li jim, aby si toho všímali a udržovali na př. v květnu čerstvé květiny před obrazem Panny Marie. Doněti domů Boží-tělový věneček, posvěcené ratolesti o Květné neděli, tříkrálovou vodu, náleželo odedávna k právům a povinnostem dětí a nemusily tyto zvyky sklesnouti na kus bezvýznamného obyčeje. Děti mohou doma vykonati kus pastorače. U mladších sourozenců: modlí se s nimi, učí je doma náboženství, vypravují je do kostela, ke svátostem. Zaprotestují proti braní jmen svatých nadarmo, proti klení. Donesou náboženskou četbu. Vyprosí si na rodičích dovolení k častějšímu přijímání svátostí. Působí na rodiče, aby plnili povinnost nedělní a velikonoční — při nejmenším se na ten úmysl modlí a obětují své práce a sebezápory.

V charitativní činnosti může podíl mládeže dosáhnouti vysokého stupně, a to jak v jednotlivých případech soukromé péče a pomoci, tak v organizované činnosti charitativní a sociální. Vždyť již rodinná výchova se snaží prokazovati dobro rukama dětí. Střízlivé poznání životních osudů, soucit s trpícími a obětavost jsou duševním a mravním ziskem této práce. Může-li na př. Dorost Červeného kříže dosíci krásných úspěchů — což jenom ze srdce vítáme — proč by nebylo lze podobnou energii probuditi také k jiným námětům? — Spíše je na místě zkoumán, zda se chápeme vždy správných prostředků, chceme-li s mládeží konati nějaké dílo sociálního rázu.

Pro misie a unionismus je snadno zaujmouti mládež a odměnou bude vystupňovaná náboženská horlivost její. — Děti a mládež lze získati pro duchovní pomoc kněžstvu a dorostu kněžskému. Jsou školy a třídy, které do kněžských seminářů posílají pravidelně výkazy svých obětí pro bohoslovce až s dojemnou horlivostí.

Katolický tisk, ať dětský či pro mládež či pro dospělé pomáhá mládež šířiti a koná pro něj drobné službičky, jež však také něco znamenají. Jest ovšem nutno se vyhnouti při tomto apoštolátě konfliktům s předpisy zákona o kolportáži.

Katolická školní mládež má své organizace, převážně náboženského a výchovného rázu, pro které dovede pracovati s elánem, jaký je výlučně mládí vlastní. Jsou to na př. dětské besídky, tyto nedoceněné buňky katolické výchovy, velmi dobře doplňující školskou práci katechetovu, jsou to Mariánské družiny, Junák, Orel, Studentský katolický apoštolát — snad je těch forem a kolejí činnosti více než je zdrávo a od dospělých mělo by přijíti rozumné soustředění a plánování v těchto oborech.

Tím není vyčerpán přehled všeho, co se skutečně leckde dělá a co by se dalo dělati. Jednotlivá místa a příležitosti svého druhu přinášejí podněty k činnosti dětí a mládeže vždy nové a nové. Nesmíme ovšem zapomenouti, že idea a ethos jsou více než technická prakse. A tak podstatnou částí výchovy mládeže pro KA je výchova ke statečnosti a věrnosti, k důslednosti, k vyznavačství, k apoštolátu ve vlastním smyslu. Tyto ideové a mravní cíle musí sledovati výchova jak v rodině, tak ve škole, v mimoškolních akčních střediscích, v přátelství, v povolání, kde zkušenost nás učí, že nejvhodnějším laickým apoštolem jest opět příslušník téhož povolání. Znovu obracíme pozornost k tomu, jaké nároky na školní mládež na školách národních, odborných a středních činí sobě nejrozmanitější laické akce a že často úspěchy bývají překvapivě příznivé.

Základním předpokladem a rozhodnou podmínkou výchovy v duchu apoštolském je n a d p r ů m ě r n ý d u c h o v n í a m r a v n í ž i v o t mládeže. Kde trváme na prostřednosti a povrchnosti, tam apoštolů nikdy nevychováme. Upozorňujeme, že u dospívající mládeže, zvláště u studentů, nejsou řídké případy určitých konversí, kdy mladý člověk s milostí Boží, která užívá prostředků nejrůznějších ze hříšných návyků nebo z náboženské negace se dostal k víře

živé a mravní bezúhonnosti: takoví „konvertité“ mezi mládeží bývají často nejhorlivějšími apoštoly. Jen vyzdvihneme náboženský a duchovní život mládeže nad prostřednost a manýru. Neobejde se to bez mimořádných prostředků katechese a pastorače, které se nutně stávají stále častěji prostředky vlastně zcela normálními a samozřejmými, na př. časté přijímání svátostí, exercicie a rekolekce, duchovní vedení, stejně jako odborné školení pro apoštolát určité kategorie.

Kdo z nás netrpí zkušenostmi, jaký je žalostný nedostatek osobností vpravdě katolických, u nichž Milost i přirozenost jsou na výši? Nedostává se nám pravých apoštolů, dělníků Božích. Katolický spolkový život a veřejná práce laborují až příliš často lidskými slabostmi, nejvíce neobdobností a lidskou malicherností, pokřivením názorů a povah.

To vše samo o sobě by mělo již stačiti k tomu, abychom nastoupili cesty k výchově apoštolátní, k duchovnímu, mravnímu a praktickému školení mládeže pro KA. Jako zřítelnicí oka svého střežme právě u mládeže to, bez čeho by i horečná činnost byla pouhým lidským dílem, agilitou a sociální akcí, nikoli však nadpřirozenou akcí víry, zbožnosti a lásky k Bohu a k bližnímu. Nadpřirozený charakter KA i při užití zcela přirozených prostředků jest otázkou na život a na smrt veškeré naší nahodilé i soustavné práce pro království Boží v duších.

Dr. Fr. T o m á š e k :

PROMLUVA PŘED 1. SVATÝM PŘIJÍMÁNÍM

Pro žactvo 1. a 2. postup. ročníku.

Drahé děti!

I. Když jste dosud chodily do kostela, viděly jste, jak děti větší a velcí přiklekají k tomuto zábradlí a dostávají Pána Ježíše ve sv. Hostii. Mnohý z vás si myslil: „A proč já nesmím jít také pro Pána Ježíše?“ A co se ti říkalo? „Jsi ještě malý (malá), počkej, až budeš větší!“

Někteří z vás už jsou větší (ze 2. tř.), ale někteří z vás jsou ještě docela malí, hlavně z 1. třídy. Ale to nevadí! Třebas máš ještě malé srdéčko, ale za to máš opravdu velice rád (ráda) Pána Ježíše. A to se mu právě líbí.

Kolikrát jste mne prosily ve škole: „Velebný pane, kdy už půjdeme k sv. přijímání, já se už nemohu dočkat Pána Ježíše. Já už bych chtěl k sv. přijímání.“ A tak, drahé děti, už se blíží chvíle, kdy Pán Ježíš už doopravdy přijde ke každému z vás. Vaše oči září radostí, vaše srdce buší nedočkavostí . . .

Kdyby tak teď se tě zeptal Pán Ježíš: „Josefe, Karle, Václave, Zdenku . . . máš mne opravdu rád? . . . Marie, Ludmilo, Věro . . . máš mne opravdu ráda? . . . Co bys na to odpověděl(a)? Ó, jistě bys

řekl(a): „Pane Ježíši, Ty víš všechno, Ty víš, že Tě mám opravdu rád(a)!“ — A kdyby se tě ještě zeptal: „Jak dlouho mne budeš mít rád(a)?“ — Co bys odpověděl(a)? — Vaše oči odpovídají: „Nejen dnes, ale i zítra, pozítří, pořád . . .“ A kdyby se tě ještě zeptal Pán Ježíš: „Kdy zase přijdeš ke sv. přijímání?“ Co bys na to odpověděl? — Vidím to na vás, jak někdo z vás odpovídá: „Zítra . . .“ Jiný: „Brzy . . . zase v neděli . . . až mne maminka a tatínek pustí . . .“

Ó, děti, přijďte ke sv. přijímání zase zítra, pozítří a když můžete, každý den nebo aspoň v neděli. Potom vás bude Pán Ježíš opatrovat, nenechá ublížit vaši duši a nemusí se o vás bát ani maminka, ani tatínek.

Drahé děti! Ta dnešní neděle je pro vás dnem opravdu velké radosti. S vámi se raduje také váš anděl strážný. Jak se těší, že uvidí ve vaší duši Pána Ježíše. Jak pěkně bude se mu klanět! Tato neděle je dnem radosti pro vaše rodiče, bratry, sestry, příbuzné, známé, pro velebného pána, pro nás všechny! Radujeme se z toho, že už brzy bude u vás Pán Ježíš.

Proste: Sv. anděle strážný, Panno Maria, sv. Josefe a všichni svatí, pomáhejte mi, abych pěkně přijal(a) Pána Ježíše.

II. A teď několik slov k vám, drazí rodiče. — Co asi prochvívá vašim srdcem v této chvíli? Víím, že to nelze vyjádřit. To cítí jen srdce milujícího otce a matky. Když jste dnes ráno strojili své dítě do kostela a zadívali se do jeho nebesky čistých očí, tu jistě rty vaše šeptaly modlitbu: „Pane Ježíši, ať mi svět nikdy nezkaží mé dítě, ať nikdy nenahází smetí špatnosti do čisté studánky duše mého dítěte, ať mi zůstane vždy tak čisté a nevinné . . .“

Je to možné? Vždyť svět je tak zlý! Ano, je to možné. Dávejte dítětku vždy dobrý příklad a chraňte ho nebezpečí hříchu. Pamatujte, že je Někdo, kdo může vaše dítě tak čistým zachovat. Je to velký Přítel dítek — Pán Ježíš, který brzy vstoupí do jejich srdce. A nebraňte svému dítěti častěji přistupovat k sv. přijímání. „Nechte dítětky přijíti ke mně . . .“ Ještě žádné dítě se nezkažilo, v životě nezbloudilo, dokud chodilo ke Kristu svátostnému. Velká odpovědnost je ve vašich rukou! Zůstaňte viditelnými anděly strážnými svých dětí. Dítě tak dobře vedené bude vám k radosti a útěše v životě a jednou nejkrásnějším drahokamem v koruně věčné slávy . . .

III. O s t a t n í v K r i s t u s h r o m á ž d ě n í ! Zde přítomné nevinné děti, zahrada bělostných lilí, jsou závanem nebe do pozemského údolí slz. Vzpomeň každý na své dětství, na své první svaté přijímání . . . , jak jsi byl tehdy šťasten. Proč? Svou neviností, čistotou a zbožností jsi byl nejbliže Bohu. Pryč s hříchem, který od Boha vzdaluje! Pán Ježíš praví: „Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůžete činiti nic.“ (Jan 15, 5.) Zůstaňte každý z vás ve spojení s Kristem milostí posvěcující, jako živá ratolest s kmenem a potom můžeš říci se sv. Pavlem: všechno mohu

v Tom, který mne posiluje, v Kristu Ježíši. I každého z vás zve Spasitel k sobě ke sv. přijímání: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a já vás občerstvím . . .” Přicházejte i vy co nejčastěji, On bude silou vašeho života i požehnáním. Pro sebe stvořil nás Bůh a nepokojné je srdce naše, dokud v něm nespočine . . .

A nyní, drahé děti, řekněte milému Spasiteli: „Přiď, ó Pane Ježíši, přiď již ke mně, duše má je připravena, Ty jsi můj a já jsem tvůj (tvá).”

Dr. Fr. Tomášek :

PROMLUVA K OBNOVĚ KŘESTNÍHO SLIBU

před prvním sv. přijímáním (u křtelnice, před mší svatou).

I. Drahé děti! — Nadešla vám památná a krásná chvíle vašeho života. Dnes půjdete po prvé k sv. přijímání. Nejprve se zastavujete zde u křtelnice. Proč?

II. 1. Zde u křtelnice přijal Otec nebeský každého z vás za své dítě, zde se každý z vás narodil pro nebe. To byl první nejpamátnější den tvého života! Zde kněz lil křestní vodu na tvou hlavu a říkal: „Josefe . . ., Marie . . . já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.” V té chvíli tvoje duše byla obmyta, očištěna od hříchu dědičného, Duch svatý rozžal ve tvé duši Boží světlo a tím světlem je milost posvěcující. Otec nebeský tě přijal za své dítě a stal se katolickým křesťanem. A aby velebný pán ukázal, že už svítí ve tvé duši Boží světlo milosti posvěcující, dal do ruky tvého křestního kmotra (kmotřenky) hořící svíci. Aby ukázal, jak je čistá, svatá a nevinná tvoje duše, položil na tebe čistou, bílou roušku. Tehdy ses opravdu pro nebe narodil. Otec nebeský tě přijal za své dítě, a jednou máš zdědit celé nebeské království. Jak se můžeš z toho radovat!

Někdo se chlubí, jak je bohatý, že má tolik a tolik mír pole, takové hospodářství a kdoví co ještě a že zdědí po rodičích tolik a tolik. A kdyby to bylo nevím kolik milionů, to všechno nic není proti tomu, co máš ty jednou dostat od Otce nebeského! A co máš dostat? Celé království nebeské! A to je více, než kdyby ti patřil celý svět! Raduj se z toho: jsem dítě Boží, jsem dědicem (dědičkou) nebe!

2. Ale nestačí jen dítětem Božím být, musíš také jako dítě Boží žít! To nebe si musíš také zasloužit! Proto sliboval za tebe kmotr (kmotřenka) při křtu svatém, že se odříkáš ducha zlého a že budeš vždy v Pána Boha pevně věřit a jemu sloužit. Sliboval to za tebe, poněvadž jsi ještě nemohl mluvit. Teď už to dovedeš. Dnes je druhý nejpamátnější den tvého života: máš po prvé přijmout k sobě Pána Ježíše. Jak mnoho ti dá Pán Ježíš! Dá ti sebe samého! A tu slíbí každý (každá) z vás sám za sebe, že opravdu se odříkáš ducha zlého, že pevně věříš v Pána Boha a jemu chceš věrně sloužit. Teď obnovíte svůj křestní slib! (Zatím přistoupí

blíže ke křtitelnicí dva chlapci a dvě děvčata z prvokomunikantů, jeden z nich má v rukou velkou ozdobenou hořící svíci a druhý má na rukou bílou křestní roušku.) Tato hořící svíce připomíná vám, chlapci a děvčata, světlo milosti Boží, které rozžal Duch svatý ve vaší duši při svatém křtu a toto bílé rouško vám připomíná, jak čistou a svatou a nevinnou se stala vaše duše při svatém křtu. Budu se vás tázat a vy mi pěkně společně odpovídat. (Teď je obvyklá obnova křestního slibu.)

III. Drahé děti! Pán Ježíš zde ve svatostánku, vaši rodiče a ostatní zde v kostele slyšeli, co jste slíbili. Abyste to také vždy plnili, k tomu posílá každého z vás dnes Pán Ježíš ve svatém přijímání. On vám bude pomáhat, aby vždy svítilo ve vaší duši světlo milosti posvěcující, on vám bude pomáhat, abyste si zachovali vždy čisté roucho křestní nevinnosti. Když tak zachováte vždy věrnost Pánu Ježíši, potom jednou, až bude ve vaší ruce svíce hromničná, při umírání, tu se můžete těšit na to, že vás dobrý Pán Ježíš uchrání od temnoty pekelné a vezme do světla radosti věčné. — Amen. — (Děti se pomodlí Věřím v Boha a pak jdou k hlavnímu oltáři na určená místa. Svíce se umístí i s rouškou po boku hlavního oltáře.)

Doklady a příklady.

„MARIA POMOZ, UŽ JE ČAS!“ - V jedné farnosti se konaly misie. Při mariánském kázání naučil misionář věřící krásné modlitbě k Panně Marii. Této modlitbě se naučil i nejmladší chlapeček jedné chudé rodiny. Denně pak spínal své ručky a modlil se:

Maria pomoz, už je čas,
milostná Matko, slyš náš hlas!
V nebezpečí a strádání
přímluva Tvá nás ochrání.

Kde lidská ruka nestačí,
Tvoje jistě nechybí.
Vyslyš prosby dítek svých,
k Tobě tak vroucně lkajících.

Ukaž, že jsi Matkou naší,
když je nouze nejvyšší!
Maria pomoz, už je čas,
milostná Matko, slyš náš hlas!

Tak se modlil den ze dne a vždy vroucněji, neboť otec byl bez práce a doma byla bída. Zdálo se, že vše je marné. Otec práci hledal, avšak marně. Jednoho večera už nemínil se vrátit domů. Zlý duch mu našeptával, aby se šel utopit a tak udělal všemu konec. Byl tehdy právě ještě venku a už bylo velice pozdě. Něco mu však v duši pravilo: „Ani s dětmi se nerozloučíš? Jdi je aspoň naposledy ve spánku políbit!“ - A tak se nešťastník vrátil domů, aby ještě naposledy viděl své děti a s nimi se rozloučil. Opatrně vešel do bytu a blížil se k posteli svého nejmladšího dítěte . . . V tom chlapeček ve spánku začal hlasitě svou modlitbu: „Maria pomoz, už je čas . . .“ Otec se rozplakal . . . klesl do podušek . . . a šeptal se svým dítětem Maria pomoz, už je čas . . . Již se nevrátil k řece, aby spáchal hrozný čin, zůstal doma, důvěra v pomoc Matky Boží dodala mu síly a nebyl zklamán. Opět dostal práci, měl výdělek a byla zachráněna rodina i jeho duše.

Tšk.

JAROSLAV VRCHLICKÝ JAKO CTITEL MARIÁNSKÝ. - Básník Jaroslav Vrchlický byl jednou na mariánské pobožnosti. Inspirován zbožností věřících, napsal po svém návratu domů tyto verše:

Maria Panno, Ty jsi v mém hoři,
jako ta hvězdička plavci je v bouři.
Jako ta hvězdička svítí a těší,
tomu, kdo modlí se, tomu kdo hřeší,
Však já se očistím v slzách a hoři,
Maria, nedej mi zahynout v moři.

Že se Vrchlický vyslyšení své vroucí prosby dočkal, svědčí ta okolnost, že při plném vědomí před svou smrtí dal si zavolati kněze, kajícíně se vyzpovídal, přijal nejsvětější svátost oltární a poslední pomazání. Očistil se a nezahynul v moři věčnosti.

KVĚTINY A PANNA MARIA. - Ze života sv. faráře arského, Jana Vianeye, který zemřel v r. 1859, se dovídáme, že mnohdy znal tajemství lidí. Jednoho dne přišla k němu nějaká paní, velmi zarmoucená nad tím, že její muž zemřel náhle a bez zaopatření. Byl sice dobrým manželem, ale přes všechny prosby manželčiny byl v náboženských povinnostech nedbalý. Ženě však v plnění jich nepřekážel, ba často na procházce trhal květiny a přinášel jí je, aby jimi zdobila obraz Panny Marie. Když zarmoucená paní se přiblížila k sv. Janu Vianeyovi, řekl jí sv. farář ihned: „Což jste zapomněla na kytice, které vám muž přinášel k ozdobe obrazu Panny Marie?“ Paní byla velmi překvapena, že to světec ví, ačkoliv to nikomu nevyprávěla. A Vianey dodal: „Kristus Pán má slitování s těmi, kdo ctí jeho Matku. Vašemu muži se ještě v hodině smrti dostalo té milosti, že vzbudil dokonalou lítost. Jeho duše je v očistci, můžete ji modlitbami a dobrými skutky vysvobodit.“ Na tomto případě vidíme, že ani drobné služby ke cti Matky Boží vykonané nezůstanou bez odměny. Tšk.

RŮŽENEC JEJ ZACHRÁNIL. - Z vyprávění mladého muže: „Nedávno jsem byl v Moravské Ostravě. Vyřídil jsem své záležitosti a poněvadž mi zbylo ještě něco času, šel jsem se projít. Tu se ke mně přiblížila hezká dívka, která mne požádala o cigaretu, ač jsem nekouřil a nekouřím, a bez okolků mne vyzvala, abych šel s ní do nějaké kavárny. Neuvědomoval jsem si ani nebezpečí, které mi hrozilo. Cestou jsem náhodou vytahoval hřebec a s ním jsem vytáhl i růženec - od maminky. Smích oně dívky - možno-li to tak nazvat - a poznámka, zda věřím ještě v hlouposti, mi připomněla velikost nebezpečí a dobrou maminku, takže jsem bez váhání od ní odešel. Řezavý smích mne provázel. Dosud děkuji Všemohoucímu za velkou milost, kterou mi v pravém okamžiku tehdy udělal.“ Tšk.

„MLÁDEŽI, KAM KRÁČÍŠ?“ - Japonský umělec namaloval před nedávnem obraz, který vyvolal velký rozruch. Vidíme na něm širokou silnici. Jde po ní krásná dívka, ale oči má zavázané. O něco dále se dělí silnice ve tři chodníky. Jeden z nich se ztrácí v ohnivém jícnu sopky, a na konci druhého jsou symboly sociální revoluce. Na konci třetího? Několik láhví s vínem a opojnými nápoji. Pod obrazem byl kratičký nápis: „Dnešní japonská mládež.“ Obraz byl vystaven také v Tokiu, ale vzdělané pohanské dívky nebyly při pohledu naň spokojeny. Zvolaly: „Zoufalství, revoluce, nemravnost? Jenom ty tři možnosti? Jenom ty tři cesty? Ne, musí být ještě čtvrtá cesta!“ A spojily se ve sdružení, kterému daly jméno „Lilie.“ A víte, koho si vzaly za vzor? Marii, nejčistší Pannu, o které něco slyšely od svých katolických družek. - Mládeži, kam kráčíš? Tak můžeme se tázati také do řad naší mládeže. Což není jiné cesty, než cesta tělesných rozkoší, alkoholu, sociální revoluce a zoufalství? Tšk.

ORANŽOVNÍK. - Strom oranžovníku má tu vzácnost, že kvete a nese plody zároveň. Tento strom s bělostnými, nádherně vonnými květy a s plody zároveň je krásný obraz nebeské Královny, nejčistší Matky a neposkvřené Panny Marie: Matka a Panna, bílý květ a nachový plod. Maria je jediná, kterou zdobí „růže mateřství a lilie panenství čistá“, jediná panenská matka, matka a panna zároveň. Tšk.

NÁBOŽENSKÁ VÝUKA A VÝCHOVA. Když podle referátu F. Kahudy (Školství a osvěta roč. 1946—48) oddělovala komise pro základní školský zákon výchovu mravní od výchovy náboženské, odůvodňovala to kromě jiného také tím, že „výchova náboženská po mnohých stránkách je více výukou než výchovou“. Nemám dnes v úmyslu šířeji rozvádět stanovisko, že pro člověka, který nějaké náboženství vyznává, není myslitelné oddělovat mravní výchovu od náboženské, protože bez opory náboženství není prostě možné vychovávat mravně. Ostatně se zdá, že sám pojem mravní výchovy je reformátory chápán jinak než jak mu rozumíme my. Mravní výchovu rozumíme výchovu celého charakteru člověka podle mravních norem, tedy i ve věcech svědomí, které jinak na venek neškodí třeba ani celku ani tělesnému rozvoji jednotlivce. Kdežto ti, kteří tak často o mravní výchově hovoří, mají na mysli spíše jen ctnosti společenského styku než výchovu celého člověka. Chci si spíše všimnout, od jaké míry je ono uvedené tvrzení oprávněné. Především je třeba připustit, že ve značném počtu případů opravdu jen vyučujeme, aniž bychom věnovali alespoň stejnou péči výchově. Na to upozornil již v 2.—3. čísle tohoto časopisu Dr. Hronek v článku „Přetvořme katechesi“. Že často spíše vyučujeme než vychováváme, není naší vinou, nýbrž mnohých okolností a v neposlední řadě také celým nynějším systémem práce našich škol. Také ony převážně vyučují a málo vychovávají. (Jak se vyjádřil nedávno Ferdinand Strejček, že střední škola mnoho žáků naučila „švindlovat“.) Dnešní systém totiž hodnotí známkami výkony žákovy. To je jistě správné. Ovšem jen tam, kde lze zachytit a známkou vyjádřit nějaký výkon. A známkovat mohou jen to, čemu se žák naučil a nikoliv stupeň výchovy. Výchova je přece něco mnohem delikátnějšího, jemnějšího, něco, co nelze zachytit do kantorova notesu, něco, co vyžaduje srdce a vnitřního zaujetí. Či myslíte, že v dnešní politické či občanské výchově lze známkou zachytit, jak je žák vychován k demokratickému citění a k životu ve společnosti státní? Naprosto ne! Známkují se zase jen výkony, kterým se lze naučit a tak tomu bude i v oně státně plánované výchově „mravní“, nezmění-li se systém. Žák bude umět dokonale odříkat ve škole různá „mravní naučení“ a za školou bude smět přirozeně být největší nemrava, jen když to nebude rušit školní kázeň. Při tom může být na vysvědčení klidně označen v mravní výchově jako výborný. A jsem jist, že při náboženství přes tento nedostatek bychom uměli i vychovávat, kdyby nám v tom nebránila jiná dnešní skutečnost. Jestliže v některých třídách máme jen jednu hodinu, po případě jen vyučování nepovinné, poraďte nám, co máme dříve dělat! Výchova není samozřejmě možná bez vědomostí. A my máme málo času na onu část, která opatřuje vědomosti a na výchovu a na výchovné činnosti už času není vůbec. Kdyby byl přiměřeně rozšířen počet hodin, nemusilo by být výteč, že jen vyučujeme, protože by nám na výchovu zbylo dost času. Jestliže jsem se zmínil, že dnešní systém připouští jen oceňování, a to oceňování vědomostí, nemyslil jsem to zcela absolutně, neboť lze známku také zachytit výchovné činnosti. To bychom mohli uplatnit ve vyučování náboženském, protože tam se přece jen trochu projevuje úspěch či neúspěch vlastní výchovy. A proti tomu tentýž systém, který nám vytyká nedostatečnou výchovu, ostře vystupuje. K výchově křesťana nutně přece náleží plnění křesťanských povinností, čili účast na tom, co zákon nazývá náboženskými cvičeními. Ta jsou podle zákona zcela dobrovolná a nelze k nim nutit ani přímo ani nepřímou. Jsem si plně vědom, že vynucená účast na těchto cvičeních není známku postupující dobré výchovy a že by po případě někdy mohla i pokrýt charakter, ale bylo by věci pedagogického taktu použít toho k výchově. To však v intencích zákona i dnešního systému nelze. Vlastní výchovu tedy, ani její výsledky nelze vtěsnat do známky a dnešní systém svými opatřeními sám nám bere možnost výchovně působit, a pak se jeho význační představitelé podivují, že málo vychováváme! Avšak toto všechno — i když to není nijak radostné — nás nesmí odstrašit od opravdového úsilí po výchově dětí a od budování opravdu křesťanského vychovatelství. Všimněme si, co ve své „Obecné pedagogice“ napsal význačný představitel dnešní naší

pedagogiky Dr. Hendrych: „Významné místo ve výchově měli vždy jen takoví mužové, kteří byli přesvědčeni o nějaké pravdě, a hleděli přispět reformou výchovy k uplatnění té pravdy. Hlavní potíž dnešní výchovy je právě to, že máme málo společných ideí, za nimiž bychom z přesvědčení šli a za nimiž bychom chtěli také vésti mládež. Každá podstatná reforma výchovy je vedena ideou.“ — My přece onu společnou ideu máme a chceme za ní vést děti. Musíme ovšem být Kristem a jeho učením zcela proniknutí, jak pěkně Hendrych naznačuje. I zde tedy platí, že duši veškerého apoštolátu je náš vlastní duchovní život a silou tohoto života v Kristově duchu obnovíme výchovu našich dětí. Když nyní bojujeme o samé základy možnosti křesťanské výchovy, nevzdáváme se myšlenky na postup vpřed a na vytýčování nových cest a dobývání dalších duší. Voláme znovu všechny k spolupráci, neboť jen spoluprací mnoha stejně smýšlejících může vzniknout dílo úměrné ceně křesťanství i ceně duší našich dětí.

lp.

KNĚZ VE SKAUTSKÉM ODDÍLE. Jednoho dne, carissime, se Ti přihodí, že Tě skautský vůdce pozve aktivně na družinovou nebo oddílovou schůzku, abys tam měl promluvu a tak se uvedl do oddílu. Uvidíš jeho upřímné oči a dáš se tedy do přípravy. Sestavíš si menší vědeckou práci použitím Summy sv. Tomáše a čtyř nebo pěti svazků sv. Alfonse. Pečlivě se jí naučíš a pak, maje trému jako při prvním kázání, vejdeš do klubovny — před zpytavé zraky chlapců. Domníváš se, že Tvá promluva je velmi dobrá a tak se dáš unést ohněm horlivosti. Nevidíš ani, že někteří z přítomných zívají, jiní že se baví, tam vzadu se pod stolem dokonce kopou. Ze svého zápalu jsi probuzen teprve mohutnou ranou, způsobenou pádem židle, kterou porazil kdosi lezoucí pod stolem. Tu uvidíš celou tu spoušť, nezám — a je Ti toho všeho tak líto. Vždyť sis dal takovou práci s přípravou. Měl jsi tak dobrou vůli. Ano, zapomnělo se ale, že dobrá vůle vždy nestačí. Že se musí také vědět „jak na to“. V tom je celý problém. Zde nepomůže ani to, že máš třeba dva doktoráty nebo že se Tvoje kázání babičkám vždy velmi líbí. Jestliže chceš pracovat s mládeží, musíš mít určité předpoklady. Samozřejmě je ovládnutí theologie, že jsi schopen mluvit bez přípravy o jakémkoliv tématu, týkajícím se náboženství. Stejně nutné je široké všeobecné vzdělání, že stačí otázkám a zájmům mládeže, a o co všechno se oni dovedou zajímat. Dále se předpokládají určité vlohy pro vedení duší — že intuicí víš, co se děje v těch, s k t e r ý m i p r a c u j e š, a jaká bude reakce na Tvé jednání. Chlapec vždy obdivuje u svého vůdce mladé srdce, i když to snad nedovede někdy vyjádřit. Mladé srdce, které se dovede radovat i z Boha, i ze života. Které není ani unavené, ani skeptické. Jež dovede mít radost z přírody, z lesů, vod, z her, z táboření, z purpurových západů slunce i ze ztichlých chvil ve stanu za deštivého dne. Nechá se očarovat kouzlem táborového ohně. Které ví, že krása jakákoliv, i v přírodě a člověku je od Boha. Protože toto všechno máš, carissime, můžeme postoupit dále. Skautský vůdce, a tedy i také kněz pracující v oddíle, má ovládat tak zvanou skautskou techniku. Tím se myslí různé zkoušky, dovednosti, cvičení. Je to na příklad uzlování, táboření, signalisování, první pomoc, a všechno ostatní. Namítneš (snad trochu nevrle): „Vždyť jsou to zbytečně hlouposti.“ Tedy, upřímně řečeno, hlouposti to nejsou. Hoši se jim však učí proto, aby byli zruční a obratní a dovedli chytout život za pravý konec. A vůdce to musí znát z toho důvodu, aby dovedl jednat s mládeží. Podívejme se na poměr kněze a hochy ve škole. Předpokládejme, že je to chlapec slušně vychovaný — což vždy nebývá. Takový žák svého katecheta ctí, poslouchá, váží si ho. Je-li to na obecné škole, má jej také ještě upřímně rád. Avšak později vidí v něm spíše učitele, než svého přítele. Při veškeré úctě je tedy mezi žákem a knězem propast, jen těžko překlenutelná. Pojem učitele nebo profesora je vždy, alespoň podvědomě, spojen s představou zápisníku, vysvědčení, třídní knihy. Nikdy se chlapec neodvážá se svěřit učiteli se svými chybami, obzvláště mravního rázu. Neodvážá se jít si k němu pro radu ve svých bojích a zmatcích. Vždy se tajně obává, že by to mělo vliv na klasifikaci. Jestliže však pracuješ v oddíle, jestliže jsi skautem, je zde již pojitko, společné pole mezi Tebou a hochem. On je i nadále jen dítětem, a Ty jsi vždy knězem, je zde vždy úcta a odstup, ale oba dva jste skauti, oba dva máte společné zájmy. Jsi jeho starším přítelem, který jej neznámkuje, ale který mu chce pomoci. A Ty jsi nejen skautem, Ty jsi dokonce dobrým

skautem. Hoch Tě obdivuje pro Tvoje skautské znalosti. Stáváš se mu ideálem, vzorem — třebaš jen proto, že dovedáš dobře uzlovat. Protože Tě má rád, napodobí Tebe v myšlení i v jednání, přijímá Tvoje názory, bere jako něco samozřejmého i Tvoje duchovní vedení. Pro něj je přece přirozené, že jeho vůdce se o něj stará a jej vede. Tímto způsobem se dostáváš, carissime, hluboko do chlapeckého srdce — pomocí „hloupého“ uzlu. Nyní máš toho svého skautíka v ruce. Jeho duše je poddajná jako vosk. Tvar, který mu dáš, bude pravděpodobně mít po celý život. Směrem, který mu ukážeš, půjde asi po celou svoji budoucnost. A to už je individuální vedení — paternitas spiritualis. Nestojí chlapecká duše za trochu námahy?
M. Štván.

MÁJOVÉ POBOŽNOSTI PRO DĚTI. Stejně jako mají májové pobožnosti přitažlivost pro dospělé, mají ji také pro děti. Využijme toho a uspořádáme májovou pobožnost pro děti. Není třeba hledat zvláštní hodinu. Věnujme prostě dětem alespoň jednu májovou pobožnost pro dospělé a kde je to možno třeba i jednu nebo dvě v týdnu. Dospělí se zlobit nebudou, naopak! Promluvu zaměříme k dětem a uděláme ji zcela krátkou. Děti mohou po případě i na kruchtě zazpívat píseň k Marii. V Tomáškové sbírce je jich dost. Při dětské pobožnosti budou také nejspíše na místě básničky, pronášené dětmi. Při nich ovšem pozor jak na úroveň literární, tak reprodukční. Nezapomeňme tedy v máji na děti!
lp.

JAK DLOUHO KÁZAT? Rozhodně ne příliš dlouho. Dlouhé kázání unaví posluchače, otupí jejich pozornost a přináší toho příliš mnoho, takže posluchači pro jedno zapomínají na druhé a domů si neodnášejí nic. Co všechno se dá říci za čtvrt hodiny! A stačí to. Většina kázání, která v rukopisech dostáváme, jsou kázání dlouhá. Nadměrně dlouhá. Těžko si kazatel přisvojí jejich obsah a kdyby je měl kázat, musil by mnohdy k lidem hovořit skoro hodinu. A to je přece jen trochu dlouhé. Proto prosíme své přispěvatele, aby svá kázání nepsali příliš dlouhá. Stačí 2, maximálně 3 strany normalisovaného papíru, psáno strojem ob řádku. Nezapomínejme, že LOGOS musí kněžím pomáhat, ne jim práci ztěžovat. Proto prosíme o krátká, stručná, ale hutná a praktická kázání!
red.

PRO KAZATELE. K velikým kazatelům XVIII věku a řádu kapucínů náležel blah. Anděl z Acri. Na rozkaz představených se věnoval katechetství, ač srdce jej táhlo k rozjímavému životu v tichu kláštera. Kazatelskou „kariéru“ začal blahoslavenec postními kázáními r. 1702. Kázání pečlivě připravil, aby odpovídala emfatickému stylu doby. Měl výtečnou paměť, ale kázání nešla, s neobyčejnou námahou je kázal a několikrát s hanbou odešel s kazatelny, tak mu selhala paměť, že kázání nedokončil. Pln smutku se vrátil domů a padl na kolena před křížem, prose úpěnlivě o poznání příčiny, která mu bránila sloužit duším. „Neboj se“, odpověděl mu neznámý hlas, „dám ti dar slova.“ „Kdo jsi?“ tázal se kazatel. Cela se zachvěla: „Jsem, který jsem,“ mu odpověděl hlas stejně jako kdysi Mojžíšovi; poručím ti, abys kázal prostým slohem, aby všichni lidé mohli poslouchati kázání.“ Bl. Anděl roztrhal květnatá a šroubovaná kázání a napříště měl jen dvě „příručky“: Písmo svaté a kříž. Ale s těmi dvěma dělal divy. Užívaje daru moudrosti, zaslíbeného nebem, čerpal z Písma svatého taková světla a taková životní poučení, že učenec té doby, biskup z Oppida Perimezzi prohlásil: „Neodvážil bych se vysvětlovat Písmo svaté před P. Andělem.“ (Zemř. r. 1739) ifp.

Vinice.

DR. JOSEF HRONEK: KATECHETIKA, DUCH A FORMA NÁBOŽENSKÉ VÝCHOVY A VYUČOVÁNÍ. (B. Rupp, Praha, 1946, 212 stran, 75 Kčs.) — Není jistě vinou nakladatelství, že knihu označenou jakoby vyšla r. 1946 dostáváme do rukou až letošního roku v dubnu. Autoři obvykle shrnují své dílo do přehledných prací, aby tím vyvrcholili a zaokrouhlili své dosavadní dílo. Tak také Hronkova kniha shrnuje autorovy dosud rozptýlené práce a zhušťuje je v opravdu výbornou příručku, která svěžím stylem, sevřenou formou a při tom obsažně podává

přehled dějin katechese a katechetiky, methodiku a vlastní katechetiku. Na konci je připojen syllabus předpisů vízících se k dosažení profesorské a katechetské apróbe. Bohoslovci a laičtí katecheté mají tak výbornou příručku ke studiu a my všichni prostředek k oživení paměti a zdroj inspirace k další práci. lp.

SKAUT PŘEMÝŠLÍ O KRISTU. Upravil Jiří Reinsberg. (1947; 68 str., cena 18 Kčs. Vydal B. Rupp v Praze.) — Jedno hezké a snad i staré přísloví praví, že rybář nesmí chtít chytat ryby na čokoládu. Čokoláda sice chutná rybáři, ale rybě chutná červ a ne obráceně. Kdo by to přece jen chtěl zkusit s tou čokoládou, asi by nepochodil. Chceme-li mluvit s mládeží, nezbyvá než promlouvat řečí mládeže. Musíme hluboké pravdy theologie podat v těch obrazech, v jakých vidí svět chlapec. A právě tak mluví ta malá knížka s výstižným nápisem: Skaut přemýšlí o Kristu. Autor nenařká nad zkažeností mládeže, ani neřká neustále „musíš“, ale prostě ukazuje: Ty, chlapče, pohleď, tohle je Kristus, Bůh, Král, tvůj přítel. Podívej se, jak je krásný a dobrý. Máš jej rád? Dělej to jako On. — To je velké poučení, které nám tato knížka dává. M. Štván.

DR. FRANTIŠEK TOMÁŠEK: PRVNÍ ZÁKLAD VÝCHOVY. (Velehrad, Olomouc, 1947, 40 str., 5 Kčs.) — Nepatrná a velmi skromně vypravená brožurka s velmi důležitým obsahem. V prvních kapitolách pojednává autor o tělesném a duševním vývoji dítěte. Rovněž se zmiňuje velmi důkladně o všech vlivech, které vytvářejí náboženský charakter dítěte a provází nás názorně náboženským rozvojem dítěte v předškolním věku. Je správné, že se těmto otázkám věnuje nyní velká pozornost.

OSVĚTLENOU STOPOU. *Náboženský průvodce včítat a správných chlapců.* (Sestavila sekce Ústřední duchovní rady Junáka za vedení univ. prof. Dr. Fr. Tomáška, vydala Edice Krystal v Olomouci 1947. 224 stran, 40 Kčs.) — Máme před sebou modlitební knížku, určenou hlavně pro skautská včítata a vůbec pro všechny správné chlapce do 12—13 let. Její formát 10½ x 7½ cm je jako stvořený, aby se stal stálým obyvatelům klukovských kapes. Obsah je volen opravdu tak vhodně, že obsahuje nejen nejdůležitější pravdy víry, nýbrž i velmi vhodně vybranými modlitbami, určenými jak k soukromé pobožnosti, tak i k společné recitaci pěstuje duchovní život. Najdeme zde prakticky vlastně celou životosprávu katolického dítěte. Příslušná pozornost je ovšem věnována duchovnímu životu včítate. K tomu je také uzpůsoben celý způsob vyjadřování. Rovněž lze pochváliti, že najdeme zde i výklady všech běžných modliteb. Jen se mi zdá, že seznam křesťanských jmen, který je vložen a není vězán, se brzy ztratí. Dále na obrázcích znamení sv. kříže by levá ruka měla spočívat na prsou a nikoliv připažena. Je-li zde moravské znění modlitby „Pod ochranu tvou“, nemělo by být také české? Rovněž v modlitbě „Anděl Páně“ je „milost svou prosíme“ místo správného „milost tvou“. I přes tyto malé závady jest to velmi pěkná a užitečná knížička, jen škoda, že je tak drahá. lp.

ANTONÍN HORÁK: PANE, RTY MĚ RAČ OTEVŘÍTI. (Brněnská tiskárna, 135 Kčs.) — Druhý svazek Horákových promluv pro celý církevní rok poslouží kněžím stejně účinně jako již dříve vyšlý svazek první. Poskytuje hojnost homiletického materiálu, prakticky zpracovaného a přihlížejícího k současným potřebám duchovní správy. Autor oživuje své promluvy citáty Písma sv. a různých spisovatelů a hlavně hojnými příklady. Někdy je v jednom kázání až několik příkladů, skoro na újmu vlastního textu, který se omezuje jen na spojování těchto příkladů. V celku však jde o práci velmi svědomitou a pečlivou, která přináší tolik látky, že si z jejího bohatství může každý kazatel vybrati to nejpotřebnější. Rádi doporučujeme. pv.

SV. ŘEHOŘ VELIKÝ: ČTYŘICET HOMILIÍ NA EVANGELIA. (Přeložil Timotheus Vodička; ed. Krystal, Olomouc, 125 Kčs.) — Překladem homilií sv. Řehoře Vel. zahajují olomoučtí dominikáni svou patristickou knihovnu, jež má podle jejich programu v pečlivých překladech přinést vybraná díla všech církevních Otců v kanonickém smyslu toho slova, od Otců Apoštolských až po Bedu Ctihodného. Jde o dílo velmi záslužné a na naše poměry jedinečné, za něž musíme

býti olomouckým podnikavým bratřím Kazatelům velmi vděční. Rádi zde upozorňujeme své čtenáře na tento první svazek, který podává pečlivý překlad homilií velkého učitele života, sv. Řehoře Vel., jehož homilie byly opisovány a šířeny už v jeho době s dychtivostí dříve ještě, než sám autor jim mohl dáti definitivní úpravu. Z hluboce vyvážených slov, která čerpají z moudrosti evangelního textu, hovoří tu velebně, který se své době stal rozvázným učitelem činného a kontemplativního života a svou naukou se snažil prokázatí souvislost asketiky a mystiky. Překladatel uvádí překlad zhuštěným portrétem svatého papeže, který tohoto světce, spojujícího v sobě člověka činného s člověkem rozjímavým, výstižně přibližuje době naší. Nelze si než přát, aby naši dnešní kazatelé, hovořící k duším, potácejícím se uprostřed chvatu a spěšnosti přetechnisovaného světa, čerpali hojně z této hluboké studnice Řehořovy moudré výmluvnosti a dopřáli tak svým soudobým posluchačům nahlédnout do ticha Boží Pravdy. vz.

PIUS XII.: MÍR ZE SPRAVEDLNOSTI. (Atlas, Praha, 89 Kčs.) — Nakladatelství Atlas vykonalo prozíravý a dobrý čin vydáním této knihy, obsahující výbor projevů sv. Otce Pia XII. z údobí válečných let 1939—1945, v překladu Dra Antonína Mandla. V době, kdy mírová práce sv. Otce je jednostranně napadána a zámeřně zlá vůle se snaží vyličití papeže jako obhájce fašistické reakce, je nutno hodně o sv. Otci a jeho mírovém úsilí z doby války mluvit i s našich kazatelen a přibližovat stále více našemu lidu Otce křesťanstva v plnosti jeho lásky a otcovské autority. Přítomná kniha, kterou vhodně uvádí dopis pražského apoštol. internuncia překladatel, poskytne kazatelé hojně materiálu pro promluvy i přednášky a pomůže mu sdělovati pravdu o Vatikánu za války i mnohým křesťanům, které také poněkud ofoukl jedovatý vítr. ma.

OLDŘICH HORÁK: PRAXE NA ŠKOLE MÁLOTŘÍDNÍ. (Komenium v Brně 1946, str. 87, 25 Kčs.) — Pokud stačíme, měli bychom si všimati i knih, které se obírají školskou praxí i s jiných hledisek, než kterými jsme zaujati my. Protože máme nejméně jednu polovinu škol, kde máme jen jedno oddělení, je také tato kniha pro nás užitečná. Především kapitoly. Vady a přednosti školy málotřídní, nepřímé a přímé vyučování na škole málotřídní. Vyučovací praxe na škole málotřídní, ukázky praxe, a konečně výchova a kázeň jsou nám mnohými pokyny velmi prospěšné. Z kapitoly V. — „Úkoly“ — pro nepřímé vyučování nemůžeme sice pro sebe použít všeho, neboť v této kapitole se autor zabývá jednotlivými předměty; můžeme však analogicky použít a využít četných poznatků. lp.

HYNEK KOHOUTEK: UČITEL ELEMENTÁRNÍHO STUPNĚ. (Komenium v Praze a Brně 1946, str. 66, 24 Kčs.) — O tomto thematu máme Hronkovu Metodiku náboženství ve třídě elementární a Staňkovy katechese pro první náboženské hodiny, kde máme jak po stránce theoretické, tak praktické probráno, čeho potřebujeme pro elementární vyučování. Nalezneme však zde dobře propracované kapitolky o přechodu dětí z domova do školy, o poměru učitele k žákům, o pracovní škole a o tom, že učitel má znát své žáky. Další část, která se obírá jednotlivými předměty elementární třídy nás už tolik nezajímá. lp.

BŘETISLAV ŠTORM: SVATÍ ČEŠTÍ PATRONOVÉ. (Vydała Síň umění, Praha II., 100 kusů, 45 Kčs.) — Je to osm barevných obrázků našich světců: sv. Václava, sv. Ludmily, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Jana Nepom., sv. Víta, sv. Norberta a bl. Anežky České, zachycených obvyklým štormovským stylem.

JOSEF BOUZEK: MĚSÍC SVATÉHO JOSEFA (Vyšehrad, Praha, 20 Kčs) — Knižička o obsahu 56 stran podává odpustkové modlitby k sv. Josefu jako ochránci sv. Církve a vzoru dělníků, jako pomocníků v tísní, učí utíkati se v prosbách k sv. Pěstounu Páně o sv. čistotu a za svěcení dní svátečních, za Církev sv. a za umírající. Vedle těchto odpustkových modliteb přináší vkusně a jemně upravená brožurka litanie ke cti sv. Josefa a rozjímání pro každý den měsíce března. V dnešní době, kdy zvláště pociťujeme naléhavou potřebu posvěcení rodinného života, mohla by sloužiti tato knížka pro pobožnosti, jimiž bychom se měli co nejvíce utíkati k hlavě svaté Rodiny a k ozdobě života domácího. za.

P. LIBOR MATTOŠKA, OFM: **POD KRÍŽEM** (Serafinský svet, Prešov, 10 Kčs) — Drobný svazek rozjímání ranních i večerních, rozvržených na úsek deseti dní. Rozjímání, podávaná přístupnou a jasnou formou, jsou upravena jako slova samého Spasitele, který hovoří k duši, jež se sklání pod křížem a otvírá se hlasu božského Trpitele. Ukřížovaný připomíná tu lidské duši svou lásku i otcovskou péči, své utrpení i svou smrt, aby tak duši ukázal cestu, jakou se má ubírat k nebeské slávě. Každé rozjímání zakončuje autor stručným napomenutím, majícím čtenáře povzbuditi k lásce k Bohu, k lítosti nad hříchy a k životu dokonalosti. Vkusně upravená knížečka, zakončená modlitbou duše, která se v životě připravuje na dobrou smrt, je pěkným povzbuzením k zbožnému a plodnému prožití svatopostní doby. vz.

SNOUBENECKÉ KATECHESE. V loňském ročníku jsme uveřejnili přednášku Alexandra Heidlera o snoubeneckých katechesích. Tuto přednášku proslavil autor na poslední pastorační konferenci, kterou Arcidiecéšní pastorační ústředí uspořádalo v pražském arcib. semináři a jež byla velmi čteně navštívena. Jako praktický doplněk této své podnětné přednášky vypracoval Alexander Heidler katechesi pro snoubence pod názvem „*Co má vědět mladý křesťan o manželství.*“ V úvodní poznámce této katechese sám autor píše: Tato stať oslovuje katolické snoubence, kteří se připravují na sňatek. Jim je především určena. Může však prospěti i dospělým lidem, kteří ještě na sňatek nepomýšlejí, budou-li ji čísti s čistým úmyslem, a ovšem i věřícím manželům. Jejich myšlenky jsou čerpány z nejlepších křesťanských pramenů, zvláště z Písma svatého a z encykliky papeže Pia XI. „*O křesťanském manželství.*“ Zvláště však poslouží tato Heidlerova katechese kněžím v duchovní správě, kteří mají co činiti s katechesemi snoubenců. LOGOS chce býti všude, kde se láme Slovo Boží; katechese snoubenců jsou rovněž zvěstováním Božího Slova. Proto vydáme v pobočné knižní edici LOGOS ve vkusné grafické úpravě knížečku Heidlerovu „*Co má vědět mladý křesťan o manželství.*“ Napište nám, zda o tuto knížečku jevíte zájem.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. května 1947 jako 5. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ČERVNA 1947. ČÍSLO 6.

P. Václav Bělohlávek, O. Cr.:

STARÝ DLUH.

Usilujeme o svatořečení bl. Anežky Přemyslovny.

„Všichni svatí za nás proste,
zahynouti nám nedejte“ (Svatovácl. píseň).

Dožili jsme se v čase zvláštní, neobyčejně významné doby. Století i tisíciletí na zemi jdou krok za krokem sobě v patách; nejsou oděna v stejnokroj, každý ten věk jest jiný, ale všechny, jak jsou, kráčejí pochodem na povel Prozřetelnosti. Praví o nich básník — myslitel¹⁾:

„Jdou před Pánem a sklánějí své hlavy.“

Nuže, co přinesly nedávno našemu národu? Největší v jeho dějinách utrpení, kdy bolestí „volal ke všem svatým“ jako v písni svatováclavské: „Všichni svatí za nás proste, zahynouti nám nedejte.“

Přinesly však též podivuhodným řízením Božím i největší vítězství. V těchto měsících národ vědom sebe, je slaví tím, že trestá i odměňuje. Tím také odčiňuje staleté křivdy svých bolestných dějin. Některé jsou již většinou napraveny — jedna zbývá, je to starý mnohasetletý dluh, který dosud žádným stoletím ze sedmi uplynulých není úplně splacen a který tím mocněji a neodbytněji upomíná.

Myslíme dluh s v a t o ř e č e n í k r á l o v s k é P ř e m y s l o v n y A n e ž k y. České věky ten dluh vždy uznávaly, splatit elibem připovídaly, žádný z nich slib nesplnil . . .

A přece tato jasná postava českých dějin XIII. století byla na nejvyš hodna toho, aby na její hlavě spočinuly paprsky „svatozáře“, když z jejích čistých, blahoslavených rukou vycházely skutky a díla svatosti. Bylať ona na stromě sv. Františka, široce rozrostlém po všech křesťanských národech světa, haluzí opravdu živou, kvetoucí, blahovonnou. Kdežto však jiné, svatě žijící ženy oné doby, vzácné ratolesti toho stromu — jako na př. sv. Alžběta Duryňská — došly ještě v svém století posvěcení svatořečením, naše česká Přemyslovna zůstala časem opomenuta. Nesla tehdy už s sebou neblahý osud svého národa za příšerných pěti let²⁾, t. zv. „brani-

1) J. Vrchlický 2) 1278—1282.

borské bídy", kdy po pádu Přemysla Otakara II. na Moravském poli vpádem německých vetřelců byl vyhlazován národ mečem a hladomorem. Anežka právě v této bídě béd — bylo to ke všemu ještě v posledních letech jejího vysokého stáří — snášela s opuštěným národem všecko, stojíc pod jeho dějinným křížem jako jeho dolosa — Láska bolestná, k níž se v poslední naději upínaly zraky hynoucího národa.

Již tehdaž ještě za živa byla o pomoc přímluvné modlitby vzývána jako světice. Také po stu letech po její smrti se obracela k ní královna Eliška Přemyslovna v těžké nemoci malého králevice a také byla vyslyšena, a tak národu zůstal zachráněn jeho nejlepší panovník, Otec vlasti Karel IV. Ale ku podivu, ač se starala o svatořečení své rodové příbuzné opravdu usilovně — dala i poříditi ke kanonisaci spis, namáhala se marně. Její dobrodružný manžel, Jan Lucemburský, na svých cestách po Itálii, ztratil asi onen spis, určený pro Řím, který byl teprve v naší době nalezen v Miláně.

Tím méně se potom o svatořečení v pověsti svatosti zemřelé Přemyslovny mohly bráti doby náboženských zápasů v XV. století, za kterých i její hrob v klášteře na Františku upadl v zapomenutí.

Marně pak později v XVII. století za války třicetileté na rozkaz arcibiskupa kardinála Harracha se kopalo a pátralo, kde jsou její kosti. Bylo tehdy opět v Čechách velmi zle, proto „špendlíčkem se kopalo, prstíčkem hrabalo“.

Uplynulo nových dvě stě a více let a teprve v roce 1874 se podařilo dějinným šetřením, jehož se zúčastnil i slovanský dějepisec V. V. Tomek a zavedeným beatifikačním procesem v Římě dosáhnouti pro Přemyslovnu Anežku cti „blahoslavení“. Ale i tehdy ještě hned nepokročeno v jednání dál, aby se ta snaha bezmocných sedmi věků dokonala korunou svatořečení, t. j. prohlášením „blahoslavení“ za svatou pro celý křesťanský svět k uctění na oltář postavenou.

Konečně po I. světové válce svobodný národ cítil ve svém svědomí osten minulosti a stal se přístupnějším snaze mnohých vynikajících jednotlivců, kteří hlavně ve spolkovém „Díle blahoslavení Anežky“ po léta zachraňovali ranné gotické stavby a památky jejího zpustlého kostela a spolu s tím i její památku. Tehdy také i s jinými spolky a časopisy³⁾ pěstována snaha o svatořečení Blahoslavení, snaha, jež se dále rozvíjela v živou činnost, doma zvláště pak již v přímé církevní jednání u papežského stolce, velmi té snaze nakloněného.

Avšak běda, znova běda, všechno to svaté úsilí jako již několi-krát, tak opět tehdy zmařeno II. světovou válkou, vpádem vetřelců, kterým se tu u nás opakovala dávná „bída braniborská“, ale ještě v podobě hroznější, a to až tak, že oné první, kteráž dotud byla pokládána za nejhorší pohromu české země, před touto druhou ustoupit bylo hluboko do stínu. Tento druhý zjev bídy „braniborské“,

3) Čsp „Od Karlova mostu“ a „Dešť růží.“

všechno v národě zachvacující zkázou, obrátil se také proti snahám a pracím o kanonisaci blahoslavené Přemyslovny Anežky. Časopis „Dešť růží“, v němž se mimo jiné v článku o naší blahoslavené stala nářážka na „bídu braniborskou“, zastaven, pobožnosti v obnovených již prostorách na Františku zakázány, velmistr křižovnický odveden do internace a křižovníci vypuzeni i ze svého kláštera a chrámu.

Přes to blahoslavená, i v této nejtruchlivější době pro národ, zůstávala v duších mnohých našich lidí, čím byla už za první bída „braniborské“, hvězdou, těšitelkou pod jeho křížem. Na důkaz budíž zde uvedena věžňova píseň v žaláři gestapa z února r. 1944⁴⁾. Věžň si ulevuje v básni vzpomínkou na blížící se v březnu její svátek, a cítě při vyslovení jejího jména v mysli ztrýzněné balsám vonný a v duši utrápené harfy tóny dodává:

*„Až misky skutků Pán Bůh potězká,
kěz přimlouvou svou v prospěch náš je skloní
svatá Anežka.“*

Stalo se — — — — —

Na přimluvu všech našich svatých Ochránců u Boha Spravedlivého: svatého Václava, Vojtěcha — — — svaté Ludmily a také jisté Anežky, miska dějinných vah skloněna ve prospěch náš. Národu však šťastně osvobozenému nastává nyní svatá povinnost vděčnosti, aby oživil u sebe úctu ke všem svým svatým patronům, zvláště pak, aby napravil věkovitou křivdu, spáchanou neblahými časy na jeho královské Přemyslovně.

A jak tedy splatíme dluh z neblahé minulosti?

Tím, že se, jak sám je nyní svoboděn a šťasten, všecek ve všech svých vrstvách a příslušnicích, se zvýšeným úsilím znova ujme jejího svatořečení v Římě.

Však již také zvláštním řízením Prozřetelnosti jeden z jeho tisíců trpitelů za nedávné „druhé bída braniborské“, kněz, po svém šťastném vysvobození byl posazen na arcibiskupský stolec sv. Vojtěcha a přinesl již také z cesty své do Říma blahou zvěst, že je tam ochota urychlit „kanonisační proces“, jestliže český národ projeví sjednocenou mohutnou vůli, aby se tak stalo.

Nuže na nás i na vás na všechny se obrací tato výzva: vyhovte jí vnitřním blahovolným přáním v duších svých i podporou země, a to způsobem, jak bude církevními úřady naznačeno, třeba, bude-li žádáno — i připojením svého jména, tedy podpisem k žádosti o svatořečení naší drahé Blahoslavené.

Ke všem vám bez rozdílu z tohoto místa voláme, k vám nejprve, kdož jste tuto tužbu v nitru chovali, jako po léta žhavou jiskru posvátného ohně: vzhopte se znovu k započatému svatému dílu!

K vám též voláme, kteří žijou křesťanskou věrou oslavujete

4) Boh. Pech v Lidové demokracii 23. II. 1947.

stále a věrně Boha a chcete, aby On byl slaven ve svatých a světicích svých.

K vám zvláště, kteří milujete svou svatou církev a přejete si, aby též ona byla oslavena ve svatých a světicích svých.

Vy všichni, katoličtí křesťané všech stavů a vrstev, oddaně spojte na věky své jméno s novou světicí — jak Bůh dá — s naší českou Anežkou Přemyslovnou!

Voláme rovněž k vám z národu Čechů a Slováků, kdož snad necítíte sílu důvodů z víry, ale kdož máte hluboký cit pro spravedlnost mezi lidmi a cit pro bídu v lidské společnosti, jakož i uznání pro ty snahy za každého věku lidstva, které ji odklízují skutky blíženecké lásky, jak to také činily dobročinné ruce královské Přemyslovny.

K vám voláme též, kteří milujete svůj národ všestranně, tedy celou jeho minulost, přítomnost i budoucnost. Pomozte svou blahovůlí, po případě i připojením svého jména tak, aby svatořečením jednoho vynikajícího člena z vašeho národa, byl i v nejdálnějších končinách země ve známost uveden a zároveň i oslaven národ český.

Budiž naše jméno, jméno nás všech, podle slov písma⁵⁾ „Polož mne jako pečeť na srdce své“ — jako pečeť vložena na srdce té, jejížto srdce české „Dolorosy“ nejednou v dějinách prokláno bylo sedmerým mečem bolesti.

To srdce, jemuž splatíme svatořečením ve věčném Římě dluh věků, nezůstane českým srdcím jistě nic dlužno, a bude odplácet národu zlatem přímluv u Boha po všechny věky budoucí.

P o z n á m k a : Je třeba konati v našich farnostech pobožnosti za svatořečení bl. Anežky, probouzení ve věřících duších živý zájem o kanonisaci veliké Přemyslovny. Toto kázání pomůže burcovat.

A d o l f K e j v a l :

SV. PETERA A PAVLA.

Blahoslavený si, Šimon, syn Jonášov.
Mat. 16, 17.

Prorok Izaiáš mal videnie, v ktorom videl horu, vyššiu nad všetky hory sveta, a na hore dom Pánov. Všetky národy sa hrnú do tohto domu a volajú: Poďte a vystupte na horu Pána, do domu Boha Jakubovho. Nech nás naučí cestám svojim, a chodiť budeme po jeho stezkách. (Iz. 2, 1—3.) Kto by tu, bratia, pri týchto slovách prorokových nemyslel na Cirkev Kristovu, ktorá je tu na to, aby ľudia učila cestám Pánovým, a kto by tu dnes v sviatok sv. apoštolov nemyslel na večný Rím, ku ktorému sa obracajú dnes zraky celého katolíckeho sveta, lebo kde je Rím, je aj Cirkev. K Rímu sa dnes obracajú naše zraky, lebo tam spočívajú telá našich sv. apoštolov. Tam je hrob sv. Petra, ktorý podľa slov svojho Majstra

5) Píseň písni VIII.(6).

musel vypiť kalich utrpenia až do dna, lebo r. 67 bol v Ríme ukrižovaný a síce podľa podania hlavou dolu, lebo sa nepokladal za hodného zomrieť tak, ako zomrel Majster, ktorého zradil. Nad jeho hrobom je najväčší chrám celého sveta, bazilika sv. Petra. Na ceste, ktorá z Ríma viedla do Ostia bol v dnešný deň stáť mečom sv. apoštol Pavol v tom istom roku ako Peter. Jeho telo spočíva v nádhernej bazilike na ceste ostijskej za murami mesta Ríma. Na nich dnes myslíme, k nim v myšlienkach zalietame, lebo sv. Peter zomrel ako hlava mladej Cirkvi Kristovej a sv. Pavol bol skutočne nástrojom vyvoleným, lebo prispel zo všetkých apoštolov najviac na rozšírenie mladej Cirkvi. Spomíname na nich plný vďačnosti a lásky, aby sme ich príklad mali pred svojím duševným zrakom, aby sme ich nasledovali a aby v našom srdci bolo k Spasiteľovi toľko oddanosti a lásky, ako bolo v srdciach obidvoch našich apoštolov.

1. Peter, rybár z mesta Betsajdy. Jeho brat Andrej ho priviedol k Spasiteľovi. Vtedy mu Pán naznačil, že bude rybárom ľuďí. Nepochopil ešte vtedy, ako nepochopil, že Pán mu mení meno. Ježiš pozrel na Šimona a hovoril mu: Ty si, Šimon, syn Jánov. Ty sa budeš volať Peter, Peter je slovo grécke a znamená skala. (Ján 1, 42.)

Tým už vtedy naznačil zvláštne poslanie, ktoré má s týmto apoštolom.

Kristus prišiel na túto zem, aby za naše hriechy zomrel a aby založil kráľovstvo Božie, ktoré má uskutočňovať dielo a myšlienky ako výsledok obety kríža. Týmto kráľovstvom má byť na zemi jeho Cirkvi. Bolo to na počiatku nepatrné horčičné semä, hrstka ľuďí, ktorí sa v dôvere okolo Majstra sskupili. Bolo to 12 apoštolov, ktorí majú byť sol'ou zeme a svetlom sveta, bolo to 72 učenníkov, ktorých posielal pred sebou, aby mu pripravili pôdu tam, kam chcel sám prísť, a bolo to asi 500 bratov, ktorým sa zjavil na hore po svojom vzkriesení a bolo to konečne asi 120 osob, na ktoré sostúpil vo večeradle Duch sv. Pre nich bol Ježiš sám hlavou. Ale podľa jeho podobenstva malo sa semä horčičné rozrástnuť vo veľký strom, ktorý svoje haluze má rozpriestrieť nad celým svetom. Tu už ide o spoločnosť, ktorá musí mať pevnú organizáciu, tu už ide o spoločnosť, ktorá má byť organizáciou svetovou a ktorá tu nemá byť iba na čas, ale do konca sveta.

Vieme, že každá spoločnosť, ktorá nemá ani tak veľký význam pre svet a je skôr organizáciou lokálnou a každý štát, ktorý sa vynorí na obzore dejín, usil'uje sa mať pevnú organizáciu, ktorú moderné naše štáty volajú ústavnou listinou. Aj, Cirkvi má takú ústavnú listinu a my za ňu považujeme 16. kapitolu u sv. apoštola Matúša.

Bolo to pri Caesareji Filipovej, keď sa na apoštolov obrátil Ježiš s otázkou, ktorá všetkých prekvapila: Za koho majú ľudia Syna človeka? Zmätene odpovedali apoštolí podľa toho, čo počuli medzi ľuďmi. Ježiš, ktorý chcel apoštolov postaviť pred veľkú udalosť,

ktorou bude na zemi Jeho Cirkev, obrátil sa na apoštolov priamou otázkou: A vy, za koho ma máte? Apoštoli boli v rozpakoch, ale bol to Peter, ktorý vyznáva: Ty si Kristus, Syn Boha živého. Ježiš neodmietol od seba tejto chvály, naopak pochválil za toto vyznanie svojho apoštola: Blahoslavený si, Šimon, syn Jánov, lebo ani telo ani krv ti to nezjavily, ale Otec moj, ktorý je v nebesách.

Teraz mu udáva aj príčinu, pre ktorú hneď na počiatku mu zmenil meno: Ty si Peter (Skala) a na tej skale postavím svoju Cirkev, a brány pekelné ju nepremôžu. A tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského a čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazené aj na nebi; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazené aj na nebi.

Pán Ježiš nenaznačil Petrovi, k čomu ho povoláva, nedal tomu úradu, ku ktorému ho povolal, určité meno, ale Peter a ostatní apoštoli s ním mohli pochopiť, o čo ide. Pán Ježiš, ktorý rád svoje učenie predkladal v podobenstvách, užil aj tu tri obrazy, aby apoštoli mohli pochopiť.

Prvým obrazom je dom, postavený na skale. Na taký dom márne útočia vetry a nepohoda. Hradý bývaly tiež postavené na skale a ťažko prístupné. Peter má byť skalou, ktorá zaistí pevnosť viery a mravov a cirkevných ustanovizní. Peklo bude na túto skalú márne útočiť.

Peter a apoštoli mohli podobne ľahko pochopiť obraz o kľúčoch. Často mohli byť svedkami aj v tej dobe, že keď mesto vívalo svojho panovníka, starosta mesta podával mu kľúče od brán mestských na znak toho, že sa mu podrobujú ako svojmu najvyššiemu pánovi. Pre Petra znamenala moc kľúčov najvyššiu moc zákonodárnu.

To isté znamená moc sviazovať a rozviazovať. Že Ježiš myslel týmito slovami moc zákonodárnu, vidíme z jeho vlastných slov, ktorými vyčítal zákoníkom a farizeom, že navazujú bremená ťažké a nesnesiteľné na ramená ľudské, sami ale ani prstom nechcú poohnúť. (Mat. 22, 4.)

Trojnásobným obrazom naznačil Pán udelenie moci, trojnásobným výrokom ju aj udelil. Pas baránky moje, pas ovce moje. Vieme, že vtedy nechybovala ani hostina. Skromná síce ako bolo všetko v živote apoštolov a v živote Spasiteľovom skromné, ale bola, i keď to boli len pečené ryby a chlieb, ale Peter, ktorý trirázy zaprel svojho Majstra, trirázy v slzách musel osvedčiť svoju lásku.

Vysoký úrad žiada aj obetavosť a tá Petrovi nesmie chybovať. Amen, amen, pravím tebe: Keď si bol mladší, opasoval si sa sám a chodil si, kam si chcel. Keď ale zostárneš, vztiahneš svoje ruky a iný ťa opáše a povedie ťa, kam nebudeš chcieť. (Ján 21, 18.) Dobre naznačuje sv. Ján, že Pán Petrovi naznačil, akou smrťou musí zomrieť.

2. O mnoho búrlivejší bol život druhého apoštola sv. Pavla. Preto búrlivejší, že jeho apoštolát bol výbojnejší. Za apoštola nebol získaný pri sietiach ako Peter, ale bol získaný vtedy, keď jeho srdce bolo plné nenávisti proti pravde Kristovej. Vieme, ako ho zachytilo

svetlo milosti Božej, lebo Ježiš si musel získať túto vzácnu dušu pre seba. Pán mu musel preto ukázať, že tvrdo mu bude proti ostnu kopáť. Zjavil sa mu na ceste do Damašku, aby si Pavla na vždy pre seba získal. Po akej ceste pôjde jeho apoštolát, naznačil Pán svojmu učenníkovi Annaniášovi, ktorý sa zdráhal Šavla milosťou Božou zasiahnutého a teraz pokorne sa modliaceho a postiaceho navštíviť: **Id, lebo tento je nástrojom odo mňa vyvoleným, aby niesol meno moje pred pohanov a kráľov i synov israelských. Ja mu zaiste ukážem, koľko musí trpieť pre meno moje.** (Sk. ap. 9, 15, 16.)

Pavol dal potom do služieb Kristových toľko lásky, koľko nenávisť bolo v jeho srdci pred tým, než uveril. Do tejto služby dal všetku svoju silu, aby mu v nej nebola ťažká žiadna obeta a žiadne utrpenie.

Miloval svojho Spasiteľ'a tak, že doznáva: **Áno, ja pokladám všetko za škodlivé pre vznešenosť poznania Ježiša Krista, Pána mojho, pre ktorého som všetko obetoval a pokladám za blato, aby som získal Krista.** (Fil. 3, 8.)

Celým životom ide s myšlienkou: **Viem, komu som uveril.** (2. Tim. 12.) Je ale pri všetkých svojich veľkých úspechoch skromný a pokorne vyznáva: **Som najmenším z apoštolov, ktorý nie som hodný volať sa apoštolom, lebo som prenasledoval Církev Božiu. Milosťou Božou som to, čo som, a milosť jeho nebola vo mne márna, ale pracoval som viac než všetci oni, ale nie ja, ale milosť Božia so mnou.** (1. Kor. 15, 9, 10.)

Ak miloval Krista, musel milovať aj duše, za ktoré tento Kristus zomrel. Nečinil v nich rozdielu a boly mu rovnako všetky vzácne, veď je tu list k Filomenovi, v ktorom tohto pána a majiteľ'a otroka Onesima napomína, aby s láskou prijal tohto otroka, ktorý mu zutekal: **Ty ho prijmi, je to moje srdce.** (Fil. 12.) Azda preto odišiel od teba na krátky čas, aby si ho obdržal na veky, nie už ako otroka, ale viac než otroka, ako brata milého. Miloval aj falošných spolubratov, ktorí ho ohovárali, ktorí mu svojim účinkovaním často až zármutok spôsobovali, miloval aj svojich nepriateľ'ov a láska jeho bola tak mocná, že si žiadal, aby sám bol zavrhnutý od Krista pre svojich bratov. (Rím. 9, 3.)

Vykonal tri apoštolské cesty a 13 rokov bez únavy pracoval pre svojho Majstra. Túžil vkročiť do Ríma a vkročil doňho ako väzeň pre Krista. Pracuje pre duše aj v okovoch, aby druhá jeho väzba bola korunovaná mučenníckou smrťou. Máme od neho zachovaných 14 listov, v ktorých sa odzrkľuje jeho jedinečne vzácna duša.

3. K Rímu dnes, bratia, obraciame svoje zraky. K stredisku,

kresťanského života. K hrobom apoštolov! Ale musíme tam dnes obrátiť nielen svoje zraky, ale viac svoje srdcia.

Viem, komu som uveril. S touto myšlienkou išiel sv. Pavol životom. S týmto presvedčením! S presvedčením o večnej pravde. O pravde Božej a pravde Kristovej. Kol'ko myšlienok sa už prevalilo svetom. Dobrých i zlých. O pravde i lži. Niektoré letely ako dravá vichrícia Európou a svetom a zachytily miliony duší, na čas rozvírily pokojnou hladinou života, aby zanikly. Iné sú tu ešte, ako po ohni zostáva prach a popol.

Vysoko nad hrobom sv. Petra týči sa k nebu kopula chrámu. Akoby chcela predstavovať myšlienku večnej pravdy. Pravdy o Bohu, pravdy o Vykupiteľovi, pravdy o nesmrteľnosti ľudskej duše, pravdy o večnej odplate za dobré a večného trestu za zlé. Pravdy o pravej dôstojnosti človeka a na druhej strane pravdy o milosti Božej. Tieto pravdy žiarlivo chráni Cirkev, lebo sú to pravdy, ktoré predstavujú pravú dôstojnosť a slobodu človeka.

Dnes je svet rozvírený ako po každej ťažkej skúške, akú sme práve prežili. Akoby ešte špinavé vlny valily sa svetom. Narážajú aj na stĺpy pravdy, ktorá sa nedá prispôsobovať, lebo je večná. Nezmeniteľná.

Viem, komu som uveril. S týmto presvedčením sv. apoštola budeme stáť v tých špinavých vlnách, ktoré sa lejú svetom.

Verím v Krista, ale pretože v neho verím, verím aj v jednu svätú apoštolskú Cirkev, všeobecnú.

Ale nestačí veriť, je treba milovať. A žiť, to je milovať. Milovať pravdu, ale starať sa o to, aby prišla k svojmu uplatneniu. Najskor v mojom živote, aby sa o tej Cirkvi mohlo povedať, že je svätá. Nielen preto, že svojho zakladateľa má v predobrom našom Spasiteľovi, ale preto, že sa každý jej člen bude usilovať, aby bol svätý, a pilne využíval tie milosti, ktoré plynú zo zásluh Ježiša Krista a ktoré ona nám sprostriedkuje.

Budem ju milovať, lebo viem, že jedine ona je to dnes, ktorá tu je ako ochraniteľka pravej mojej slobody. Lži tak mnoho ľudí rádo uverí, lebo ľudia od počiatku viac milovali tmu nežli svetlo, lož nežli pravdu. Č o j e p r a v d a, spytoval sa Pilát. Ja sa nebudem tak spytovať, lebo som presvedčený, že tam, kde je hlava Cirkvi, je láska k pravde, je aj pravda sama, je aj jej obrana. Ale že je tam a j o b r a n a m o j e j s l o b o d y. Jedine predstaviteľ Cirkvi to bol, ktorý sa ozval po čas svetového vraždenia, kedy sa zdálo, že triumfuje lož, lebo mala moc a zbrane, k ochrane človeka a jeho slobody, keď všetko sa bálo ozvať a mlčalo. A vieme a sme presvedčení, že ani dnes tomu nie je ináč. Ona je to, ktorá nazve neslobodu otroctvom a lož lžou, teror terorom, a ktorá je tu, aby volala ľudí k rozumu, aby sa človek mohl oslobodiť od strachu. V tomto boji sme a tento boj musíme so svojou dobrou matkou prežiť.

S ňou, bratia, dnes musíme veriť, že ako háji večné pravdy, bude

tu večne. Večne musí a bude zápasit'. Možno, že stojíme z tvári do tvári najťažším dobám. Možno, že nás čakajú nové katakomby, kde bude musieť sostúpiť, ako to musela učiniť na počiatku svojich dejín. S pocitom istoty pozeráme do neistej budúcnosti. Nemáme zbrane, nemáme to, čím si dnes jeden národ druhému vyhráza. Neopierame sa o veľ'moce, iba o istotu, že Církev predstavuje aj v dnešnom rozvírenom svete veľ'moc, ktorá je kráľ'ovstvom toho, ktorého sme prehlásili za Kráľ'a sveta. Pán pánov, Kráľ' kráľ'ov! Ja s vami som až do skončenia sveta . . . Brány pekelné ju nepremôžu! Viem, komu som uveril. A preto verím v jednu svätú apoštolskú Církev Kristovu, ktorej viditeľ'nou hlavou je nástupca sv. Petra a ktorú šíril s tol'kou oddanosťou sv. Pavol. — Amen.

VII. neděle po sv. Duchu

Vítězslav Malý:

PROTI FALEŠNÝM PROROKŮM.

(Úkoly Círke.)

Jako hlas zvonu, volajícího na poplach, zazněla k nám všem z dnešního evangelia výstražná slova Spasitelova: „Mějte se na pozor před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví. Po ovoci jejich poznáte je!“ Slova varující a připravující. Božský Pastýř připravil své stádečko na těžké a neklidné doby, které zrodí falešné Kristy, falešné učitele a falešné proroky. Dějiny lidstva jich poznaly už hezký počet a po každém z nich zůstalo mezi námi neblahé dědictví. Jed zvráceného myšlení a hříšného vzdoru proti Boží autoritě se prudce rozlil do žil lidstva a koluje tam dosud se svými hroznými důsledky. S otupěním svědomí. S náboženským zlostejněním. S rozvratem rodinného života. S mravní nevázaností. Hle, ovoce, podle něhož se poznává strom! Také k nám, křesťanům dneška, přicházejí mnozí a říkají nám slovy nejlahodnějšími: Myslíme to s vámi dobře. Chceme jenom vaše dobro. Musíte však uznat, že Církev zklamala, že už dnes nemůže člověku nikterak prospět, že náboženství snad stačilo kdysi, ale nestačí dnes. Křesťanství vás odvádí od tohoto života, přesunuje všechny zájmy na druhou kolej, mluví vám stále jen o věčnosti. Ale je vůbec nějaká věčnost? Není jistější a lepší mysliti jenom na tento život a snažit se udělat si jenom tento život krásný a radostný? Církev vám slibuje nebe po smrti. My vám dáme nebe již teď, zde, na zemi. V různých obměnách slyšíme všechna ta lákavá a slibující slova, všechny ty vyšperkované věty a halasně projevy přátelství a soucitu. Jejich jediným smyslem jest přesvědčit nás, že křesťanství a náboženství vůbec zklamalo a že už nám dnes nemůže nic dát, že však nám mohou dáti všechno tito hlasatelé nového učení,

jež nemá místa pro takové pojmy, jako je Bůh, duše, věčnost. Se všech stran dnes slyšíme řeči mnohých proroků a učitelů. Slyšíme však též jasné a srozumitelné, varující a probouzející slovo Syna Božího: „Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví. Po ovoci jejich poznáte je: Zdali sbírají s trní hrozny aneb s bodláčí fíky?“

Abychom však měli jistotu, ptejme se docela zpřímá: zklamala skutečně Církev? A nemůže nám už dnes docela nic dát? Nemůže nám v labyrintu dnešního světa, na tolika myšlenkových rozcestích, v tmách tolikerých bludů a zmatených názorů na člověka a jeho životní poslání, nemůže nám nikterak pomoci? Abychom si dobře odpověděli, musíme si nejdříve velmi hezky a s celou jistotou uvědomit, že Církev není žádnou berlou, která by podpírala naši touhu po ukojení jenom tělesných žádostí a potřeb; není královstvím s tohoto světa a nemá tedy úkol pozemský. Církev jest především královstvím Božím. Její dílo se rozrůstá a tvoří v čase, ale roste pro věčnost. A jejím prvním a nejzávažnějším úkolem je vésti duše k věčné spáse, zachraňovati člověka pro věčný život. „Spíše v nebi než na zemi má Církev kořeny upevněné“, napsal sv. Jan Zlatoústý. Jestliže mnozí nerozumějí Církvi a nechápou její činnost, je to právě proto, že nevidí tyto její kořeny. Abychom je zahlédli, musili bychom dospěti až k samému Ježíši Kristu, který Církev ustanovil a svěřil jí trojí úřad: učitelský, kněžský a královský. Vykonaávajíc tento trojí úřad, stává se Církev pokračovatelkou díla Kristova. Uchovává v neporušenosti jeho svatě učení a jeho věčné pravdy, posvěcuje lidské duše novozákonní obětí Mše sv. a svatými svátostmi, z vůle svého božského zakladatele dává zákony a z jeho moci soudí i trestá — a to všechno ne proto, aby se člověk cítil šťasten jenom na zemi, protože pozemské štěstí není jediné a podstatné, nýbrž hlavně a především proto, aby si zajistil šťastnou a blaženou věčnost, jež jest a má být jediným cílem člověkova snažení.

Použije-li však člověk všech milostí, které mu Církev zjednává k jeho posvěcení, pochopí-li, že milodarem Božím jest život věčný v Ježíši Kristu, jak nám říká sv. Pavel v dnešní epištole, a že je to právě Církev, která tento milodar věčného života pro nás získává a nám rozdává, zabezpečí si i pozemské štěstí. Neboť to, co obyčejně lidé nazývají zde na zemi štěstím a rozkoší, bývá často jen zdáním štěstí a chvilovou rozkoší. Na dně všech těch prchavých a pomíjivých radostí a potěšení je hořkost a bolest. Hořkost pomíjivosti a časnosti. Bolest z blížícího se konce. Pozemské štěstí! Jak jinak je každý člověk vidí a jinak si je uskutečňuje. Jsou to peníze, hodně peněz? Je to zdraví tělesné? Radost z úspěchů a z dosažení životní kariéry? Kolik otázek, tolik i odpovědí. A přece stále v sobě člověk nosí neklidné a nepokojné srdce. Nepokojné i uprostřed největšího bohatství, nepokojné i v zlatém a mramorovém paláci, nepokojné i pod nejpřepychovějšími úbory, nepokojné i uprostřed

přátel a veselých společností, nepokojné tak dlouho, dokud nespočine v Bohu. Neboť jenom v Bohu může nalézt člověk, vratký a chudíčkový poutník země, utišení, oddech i mír. Jak krásně svým veršem prosí náš veliký básník: „Ó Věčný! Až žářem se rozpuká země, dej ať sednouti mohu do tvých stínů!“ Jenom tehdy tedy může být člověk opravdu šťastný již zde na zemi, nese-li si ve své duši Boží milost, která ho posvěcuje, žije-li v přátelství s Bohem, rozmnožuje-li v sobě naději na věčný život. Jeho vnitřní poklid, vědomí Boží lásky, jistota věčné budoucnosti se pak obráží i v jeho celém životě, ve všech jeho projevech, v celé jeho bytosti. Jeho život se stává jásavým lesním pramenem, jenž přes kamení a srázy s úsměvem a písni pospíchá k svému cíli. Jeho práce nemá v sobě mrzoutství a rozržitosti, ale je harmonická a cílevědomá. Jeho vztah k bližnímu není závistivý a nevlídný, ale účinný a láskyplný.

To je dílo Církve. Plní své úkoly uprostřed zmateného světa, mluví člověku o věčnosti a vede ho k ní, sjednocuje jej s Bohem, připravuje jej na budoucí život. Ale právě tím, že člověka zbavuje úzkosti o budoucnost, která se rozvíjí za prahem smrti, právě tím, že mu získává Boží přátelství a lásku, tím, že pěstí a vychovává jeho duši, právě tím prospívá i jeho časnému životu a obohacuje svět mnohými vzácnými hodnotami. Podívejme se na umění, zvláště na umění výtvarné a hudební, jak velký podíl tu má Církev! I člověk nevěřící se s obdivem zahledí na výtvarnou krásu katolických svatých, bohoslužebných nádob a rouch! Zamysleme se nad vývojem školství, u jehož kolébky stojí Církev — vychovatelka všech věků! Nahlédněme do historie jednotlivých států a národů: co znamenala pro jejich svébytnost Církev, uchovávací mateřsky ušlechtilé zvyky a obyčeje jednotlivých národů a s moudrou obezřetností odstraňující a převychovávající národní nectnosti a neřesti! Jen zlomyslnost anebo nevědomost může popřít skutečnost, že Církev nejenom ve všech dobách uskutečňovala svůj prvotní úkol vésti lidstvo k spáse, ale že naplňovala i spoustu krásných a cílevědomých úkolů kulturních, sociálních a národních. A pak se podívejme na výsledky práce všech těch novodobých „proroků“, kteří nám chtějí dokázat, že Církev už nemá co světu dát. Války nebyly výmyslem Církve. Koncentrační tábory nebyly jejím vynálezem. Moderní vraždící zbraně se nezrodily v dílnách Církve. Vraždění nenarozených a v důsledku toho strašlivé ochromování populace národa, jejíž nedostatečnost zvláště dnes tolik pocítujeme, nebylo nikdy doporučováno Církví. To všechno je dílem nových „proroků“, nových „mesiášů“, nových „učitelů“. Je vám k tomu třeba ještě nějakých slov? Dívejte se jen pozorně a klidně: po ovoci poznáte strom. A uvěříte slovům Páně: „Každý strom dobrý nese ovoce dobré, špatný strom ovoce špatné přináší. Nemůže strom dobrý nésti ovoce špatné, ani strom špatný přinášeti ovoce dobré.“ Kdo tedy přináší dobré ovoce: Církev, která do lidských duší vdechuje mír a pokoj, do lidského života vnáší krásu a do lidského srdce vštěpuje lásku

k Bohu a k člověku, anebo ti, kdož popřením Boha a věčnosti vedou člověka k mravní nevázanosti, k sobectví a závisti a zanechávají za sebou kletby svedených, krev zavražděných a slzy osiřelých, kal a špínu neřestí, bolest a rozbourání lidských nití? Dovedete si jistě sami dobře na tuto otázku odpovědět.

Vaší nejkrásnější odpovědí bude však i vaše větší láska a vděčnost k Církvi. Tato vděčnost a láska povede vás též k tomu, abyste nejenom oceňovali všechny vznešené úkoly, jež Kristova Církev uprostřed společnosti uskutečňuje a naplňuje, nýbrž abyste jí pomáhali svou vlastní spoluprací. I vy jste součástí Církve. I vy jste Církev. Vaše modlitby, vaše oběti a sebezápory, váš životní příklad i vaše živé soužití s Církví musí také napomáhati k tomu, aby ta, jež v krásném, uměle vytvořeném monologu prvokřesťanského apologety Tertulliana o sobě říká: „jsem dědičkou apoštolů,“ mohla přivést všechny lidi k spáse a svým svatým posláním mohla jim zajistiti šťastný a požehnaný pozemský i věčný domov.

Toto posláním ještě není ani zdaleka skončeno. Úkoly Církve nejsou vyčerpány. Čekají krajiny. Čekají města i vesnice. Čekají lidé. Čekají hladové, toužící a nenasycené, nesmrtelné duše. Pravdivé je slovo sv. Augustina: „Církev má dosud, kam by se šířila, dokud se nenaplní: Panovati bude od moře až k moři.“ (Exp. sup. Math.) A dnes už víme, že jenom tehdy, až ona bude panovati od moře k moři, uskuteční se na světě mír a pokoj. — Amen.

VIII. neděle po sv. Duchu

Karel Endl:

VYDEJ POČET.

Ježíš Kristus vkládal veškeré záležitosti přirozeného života, všedního dne, poměry povolání a skutečnosti všeho druhu do svého kázání o království Božím. Mluví tu k nám nebeská učitelská moudrost a moudrost života. Když v neděli slyšíme: „To jsou slova dnešního nedělního evangelia,“ chtěli bychom dále ještě naslouchat, chtěli bychom se dovédat, co nám to dává Bůh vědět, co od nás bude žádat, jaké pokyny nám bude udílet jeho moudrost pro těch šest pracovních dnů nového týdne a pro náš život každodenní.

Dnes k nám mluví o naší odpovědnosti před Bohem.

1. Mluví k nám o našem užívání Božích darů. „Byl muž jeden bohatý . . .“ Myslí Pán Ježíš při tom na statkáře v Palestině. Věnuje ten bohatý člověk v podobenství svému správci plnou, bezvýhradnou důvěru, vše mu svěruje, je však od něho nectně ošizen. Jeho majetek rozmrhán, utraceno vše. Nemohlo to ovšem trvat do nekonečna. Dohospodařil. Majetek zpronevěřen, utracen, následuje obžaloba u majitele. Žaloba, že rozmrhal majetek svého pána. Ten

muž se dopustil velké chyby. Zapomněl, že je jen správce m, nikoli majitelem sobě svěřeného statku. Kdyby byl býval moudřejší, byl by si jistě uvědomil: jednou dojde k přehlídce mých záznamů, a co si potom počnu? Nejsem přece majitelem. Vše dáno mi jen do správy!

Také my jsme všichni jen Božími správci. Nejsme majiteli, svéprávními majiteli milostí, darů, bohatství, jež nám Bůh svěřil pro život přirozený i nadpřirozený. Bohu náležíme celí od vrcholu hlavy až po zemi, na níž stojíme, a se vším všudy. Ve jménu Božím máme vše spravovat.

Dary našeho života; k žití nám vyměřený čas, vše to, čeho nám popřává na přirozených životních možnostech a podmínkách, co jeho svět a tvorstvo kolem nás nám dává, co z toho všeho my máme.

Bohatství našeho ducha; pravdy, jež nám dává poznávat, vědomosti, vzdělání, náš život duchovní, povolání.

Poklady a bohatství nesmrtelné duše, nadpřirozené dary z díla vykoupění. Takový veliký počet lidstva by mohl nám závidět. Čeho se nám dostalo bez naší zásluhy, toho nemůžeme pozbyt bez vlastní viny.

Správci jsou zvláště všichni ti, jimž je svěřena jakákoli moc ve společnosti duchovní i světské. Komu svěřeno celých pět hřiven, od toho celých pět nových bude žádáno. Kdyby na toto bylo ve světě pamatováno, umírnil by se hnusný boj o moc se vším tím, co se v něm až do nemožnosti odehrává a moci zákonitě svěřené by se jinak užívalo. Kolik zbytečných hříchů by odpadlo, společenský život jak by se vyčistil. Ovšem je k tomu třeba se ohlížet po Pánu Bohu, jeho vůli a spravedlnosti. To není možno tam, kde není víry.

2. Ze všeho a na každého čeká zodpovídání a účtování. Na tom nic nezmění žádná nevěra, žádné popírání Boha, žádný blud, žádné ubohé zbožňování hmoty, ať má příjmení jakékoliv a sebe větš počet vyznavačů buď svádějcích nebo svedených. Blud je blud. Je jako mumie, kterou člověk nebo část lidstva uměle udržuje na škodu pravdy, která svá práva podrží na věčné věky a zas prorazí, až její síla a bolest lidí z její ztráty rozežene mraky, které ji zastíraly.

Bůh je Bůh, který je v plném smyslu, věčný a nezměnitelný. Je náš stvořitel, tedy náš svrchovaný pán. My žijeme z jeho milosti, dýcháme jeho vzduch, o každý tep srdce on prodlužuje a nad tůň nicoty udržuje náš život. Bylo by směšné, kdyby nebylo žalostné, když ubohý, maličký člověk se opováží od Boha odezírat, jako by ho nebylo. Člověk není víc než Boží tvor a rozený Boží služebník. Toto je ovšem pro člověka nejvyšší titul. Znamená totiž tolik, jako chtít, co chce Bůh, jednat, jak chce Bůh, tedy chtít a jednat v tomto smyslu božsky. Na to se rádo zapomíná a raději se smýšlí, chce, jedná lidsky i hříšně, jakoby v tomto bylo

pro člověka povýšení. A ono je to tak, jakoby člověk po desce, po svahu hory, zdánlivě stoupal vzhůru, ale i s tou deskou se šinul dolů. —

A ten Bůh bude nás volat k účtům, všechny bez výjimky, i ty, kdo to popírají. —

V evangeliu praví Pán Ježíš, že pán vyzývá správce: „Vydej počet . . . !” Na to není připraven, to ho překvapuje, žil ze dne na den. Proto se zachvívá pod tíhou té výzvy. Zabouřilo v něm těžce zatížené svědomí.

Tomu případu rovny či podobny jsou všechny ty, jež podobně prožívají lidé ve všech dobách. Žije se, pracuje se ze dne na den. Chvat bez klidu, bezměrný shon, málokdy nebo nikdy pohled do nitra, do stavu duše, není chvíle klidu, zamýšlení nad sebou, vědomí odpovědnosti; neznámé věci — až se ozve neúprosná výzva k účtování.

Křesťana musí svědomí odpovědnosti doprovázet stále, obchodníka, zemědělce, vychovatele mládeže, duševního pracovníka, nositele moci a tohoto zvlášť. Vědomí, že každé naše konání jde před námi k Božímu soudu, nepropadá v bezednou minulost, jak jsme navyklí nesprávně říkat.

Vědomí hodnoty nebo bezcennosti našeho jednání se nesmí v nás probouzet teprve ve chvíli, až naše správa bude od nás odnímána.

Výzva: „Vydej počet . . . !” se musí nám ozvat v sluch každý večer při denním zpytování svědomí o minulém dni. „Vydej počet za ten den!” Z jednotlivých dnů se skládá náš život.

Slovo: „Vydej počet!” se musí nám ozvat v duši, kdykoliv se připravujeme ke svátostnému pořádku ve zpovědi a zpytujeme svědomí před touto sebeobžalobou.

A tak nebude nám třeba se lekat, až ta výzva k účtům nám zazní naposled před odchodem z toho života na Boží soud. Budeme-li spravedlivě soudit sebe samé, milosrdně nás bude soudit Bůh. Tak jsme připraveni a hotovi k účtování před svým věčným soudcem.

3. Naše moudrost a starostlivost. Ta chvála správce, které se nerozumívá správně, jak ji tu Kristus vyslovuje, nepatří jednání správce, jak je dále podobenství vypisuje. Platí jen té chytrosti, se kterou koná své pořízení. Je to chvála, kterou vyslovuje ošizený, poškozený majitel, překvapený na okamžik duchapřítomností podvodníka, který myslí nyní již jen na svou nejbližší budoucnost. Je to prozíravost vychytralého ničemy, ale přece jen prozíravost a starost o budoucí chvíle. To je to, co tu dochází úchvaly s odezíráním od ostatního. Kristus sám také napomíná své lidi, aby byli prostí jako holubice a chytrí jako hadi. Moudrost sama v křesťanském smyslu pojatá patří mezi hlavní ctnosti. Chtěl tu Pán v podobenství napomenout své lidi, aby byli prozíraví, pečliví pro budoucnost a hlavně ovšem pro věčnost

jako onen správce v těžkých okolnostech tak chytře učinil. „Synové světa jsou chytřejší v jednání svém než synové světla.“ Ti se dovedou o své časné zájmy starat! Co vše podnikají pro zisk třeba chvilkový, co dovedou opustit, obětovat, ano dovedou i věčnost dát v sázku!

Naše životní moudrost a starost o jistotu v účtování musí záležet v tom, že si „zjednáváme přátele“ pro onen svět statky světa tohoto napřed všeobecně pojatými a věrně spravovanými, jak jsme slyšeli. A potom pojatými ve smyslu užším: dobročinností, almužnou, milosrdnou láskou a ochotou pomoci, kde a jak jen možno.

To chce nám říci Kristus svým podobenstvím: používejte všeho dobrého, co vám země, čas, život dají, k tomu, aby vám to zjednálo vlídné přijetí na věčnosti.

Z á v ě r : Toto podobenství Ježíše Krista je výzvou našemu svědomí: Probud se svědomí křesťana, probud se! Vlastní dějiny člověka i lidstva jsou vždy dějinami svědomí. Lidé zapisují v dějepise vnější skutky a děje, ty nejnvnitřnější, nejutajenější prozírá s božskou jasností a přesností jen Bůh, hodnoty či bezcennosti nebo skutky zloby, vnitřních provinění, tak jak jsou.

Boje svědomí jsou vždy největší boje, otázky svědomí vždy nejrozhodnější otázky, vítězství získaná na tomto bitevním poli jsou nejslavnější vítězství. Probud se svědomí, probud se! To platí zvláště pro doby, kdy svědomí je utlačeno nánosem celých let, kdy člověk kolem sebe viděl a vidí jen to, čím se svědomí otupuje. Právě tehdy je třeba, aby všude, ve všech vrstvách společnosti byl zaslyšen, dokud není pozdě, s projemnělou pozorností tento Boží hlas. — Amen.

Alexander Heidler :

SKUTKEM OSVĚDČOVATI LÁSKU K BLIŽNÍMU.

Náčrtek thematické homilie na evangelium VIII. neděle po D. S. (Luk. 16, 1—9.)*

Ú v o d : Katecheta se ptá dětí ve škole: „Mohou být peníze cestou do pekla?“ — Děti přisvědčují. — „A mohou být také cestou k nebi?“ — Děti váhají, některé popírají. — Katecheta: „A přece také! Všechno záleží na tom, jak jich užíváme.“ — Otázka, která musí zajímat každého. Ježíš na ni odpovídá dnešním podobenstvím o nevěrném správci.

S t a ť : *Výklad podobenství:* Jak dovedl Pán Ježíš bystře pozorovati všední život okolo sebe! (Pro vzdělanější posluchače: Nic bychom se nedivili, kdybychom takový příběh našli mezi soudními

*) Poznámka: Toto evangelium, podobenství o nevěrném správci, je na první pohled pro mnohého posluchače velmi nesrozumitelné. Právě proto se však nesmíme vyhýbat jeho výkladu. Vysvětlíme-li podobenství archeologicky správně a hodně živě, bude i dnes účinné.

spisy z doby Kristovy na nějakém egyptském papyrusu . . . trochu rozvésti.) — Bohatý majitel pozemků má správce, který od jednotlivých pachtýřů vybírá poplatky v naturálních (staré orientální a dodnes středomořské plodiny . . .). Ale správce se neosvědčuje. Má složit účty a předati úřad do rukou povolanejšího nástupce. S jemným humorem vystihuje Spasitel úvahy takového zkrachovaného intelektuála: „Kopati neumím, žebrati se stydím . . .” Protože však správce nemá právě příliš citlivé svědomí, je brzy hotov s novým plánem. Domluví se s pachtýři, zfalšují účty — a tak si ke škodě svého dosavadního pána získává nové příznivce. Majitel pozemků na to přijde teprve tehdy, když vidí, jak se pachtýři ujímají propuštěného správce. Věc je jasná, ale dokázat se nedá. Darmo se zlobit! Pán, který se asi sám dobře vyzná v různých obchodních machinacích, cítí k nepoctivému správci dokonce určitý obdiv: „Je to sice darebák, ale všemi mastmi mazaný! Jak si to uměl vypočítat! Přelstil mě dokonale.”

Pán Ježíš je mistrem názorného vyučování. Na takovouto prapodivnou aféru, všem jeho posluchačům blížkou, dovede navázat hluboké mravní poučení: Proč vy, synové světla, nedovedete pro své vznešené cíle a svými spravedlivými prostředky tak horlivě a účelně pracovat jako synové tohoto světa pro své špinavé výdělky? Tak na př. hned ty peníze — bývají kamenem úrazu pro křesťanskou dokonalost, ano i pro spásu — ale právě ony se mohou státi důležitou pomůckou na cestě k Bohu, budete-li jich dobře užívat. Dávejte almužnu trpícím — a jejich vděčná modlitba vám vyprosí milost obrácení a setrvání v dobrém. Každé „Zaplat Pán Bůh” člověka, jemuž jste pomohli, pronikne k trůnu Božímu jako doporučující list pro vás. Jestliže vás předešel na věčnost někdo, komu jste zachránili existenci, komu jste vrátili důvěru v Boha, kdo snad vašim přičiněním bude spasen, pak můžete sami s dobrou nadějí umírat. Máte v nebi přítele, který vám tam zjedná vstup a radostně vás uvítá. — Kdo osvědčuje skutkem lásku k bližnímu, ten zajišťuje svou vlastní spásu!!

A p l i k a c e : To všechno platí plně i pro nás. Almužna — soukromá — organisovaná: katolická Charita. — Dnes zvláště časové: Almužna hmotná, která zároveň pomáhá duchovně — ta jistě nejspíše získá přátele v nebi! Na př. „mariánská daň” (k ní by mohlo býti zaměřeno celé kázání!!); katolický tisk, jeho podpora, šíření, darování knih a časopisů atd. NB: Nejlépe vybrati jednu z těchto možných aplikací, podle místní potřeby, a k ní všechno zaměřit.

Z á v ě r : Rekapitulace hlavní myšlenky podobenství. Vřelá parnese ve smyslu zvolené aplikace. Konec: „Učiňte si i vy přátele z nepravého mamonu, aby, když dokonáte, přijali vás do stanů věčných. Amen.”

IX. neděle po sv. Duchu

František Merth:

CÍRKEV SAMOSPASITELNÁ.

Scénu dnešního evangelia si upřímný křesťan velmi lehce představí. Kristus nad dnešním městem, vesnicí, osadou . . . Kdybyste věděli nyní vy lidé, plní útěku za prací, zábavou a radostmi tohoto světa, co může vám přinést pokoj, ale nyní jest to skryto před očima vašimi. Vaše víra, zasetá dobrou maminkou a šlechtěná ve škole při hodinách náboženství, jest dávno zvětralá a oslabená těžkými nevěrnostmi k Bohu, vaše domovy a vaše duše nejsou více domem modlitby, ale místem kupčení nejrůznější podoby!

Ano, to Kristovo slovo: Já jsem cesta, pravda a život (Jan 14, 6) jest tak pravdivé. Kolik názorů a způsobů naplnění života kolik řešení lidského vzdělání kolik nejrůznějšího zájmu. A ze všeho tříšť a chaos, tříšť a chaos! Nikdo nepřichází k Otci, leč skrze mne chápe mou nauku, veden v mé nauce a oživuje ji v srdci svém! Chceme-li hovořiti upřímně, pak dnešní dítě, které vstupuje v samostatnost života, stojí před ním jako před otevřeným jícnem, jehož zajetí mu nikdy nedovolí se vrátit už zpět po omylech, strašných ztrátách na duši a na dnech, které se nevrátí. Vášeň nejrůznějšího druhu zaslepuje, odevšad sahá jako kostlivý obr po lidských životech . . .

Mohlo by se zdát, že vás chci peskovat odsouzením všeho ve světě a klidně se potom stáhnout od vás, pohrdaje vámi. A mohli byste si pak myslit: Tak se to někdy s kazatelen ozývá: svět je zkažený, není mu pomoci.

Nic takového nechci vám dnes říci. Nijak podobně nemohu mluvit. Už proto ne, že ve světě je tajemné společenství lidských životů s Bohem, chápete, Církví nazýváme tuto jednotu věřících, toto tajemné tělo Kristovo, jak jste slyšeli v kázáních minulých. A tato Církev jest svatá, má světce, zdroje svatosti, sílu svatosti i v tom mnohdy hodně, hodně prohnilem světě.

Chci vás však varovati před hlubinami otevřeného jícnu zla, který má dnes zcela zvláštní podobu a přece není viděn těmi, kdož jsou slepí.

Jen okamžik poslouchejte.

O jarní neděli Devítníku, když jste byli v kostele, slyšeli jste řeč Páně o najatí dělníků na vinici. A divili jste se v duchu, proč ti poslední, kteří pracovali pouhou hodinu, dostali stejně, jako ti, pracující od šesti hodin ráno. Tito poslední pracovali tak málo a ty, hospodáři, učinil jsi je rovnými nám, kteří jsme nesli břímě dne, jeho horko a námahu slyšíte dodnes v duchu z onoho evangelia!

A přeneste se v duchu do hodiny velkopáteční. Do té chvíle, kdy lotr po pravici Kristově, vida úžasnou trpělivou lásku Toho, který

jest přibit uprostřed, volá svými posledními silami: Rozpomeň se na mne, Pane, až přijdeš do království svého! A Pán? Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji! Zástupy světců se nám v duchu objevují před očima, světců celý život se lopotících se svými slabostmi a chybami, hrdinných pionýrů zapomenutých a opuštěných světem . . . a zde člověk všelijaké minulosti, v poslední hodině volající k Pánu a on je to, o němž zcela jistě můžeme říci, že je spasen, protože mu řekl samotný Kristus Pán. Chápete, co chci říci? Vznik právě lásky, vznik právě lítosti, to není něco jenom z nás, jenom na nás závislé, jinak by bylo třeba aspoň jisté doby, aspoň času, to je něco, za čím stojí kdosi vyšší, ba nejvyšší, Bůh, Kristus, náš Spasitel! A všechno, co tu zanechal, všechno, co s ním souvisí, má cosi podobně silného v sobě. Sílu nad životem, nad smrtí, sílu nad slabostí, nad bídou, nad prohrou — nad hříchem! A jestliže tento Spasitel dal plnou moc své Církvi, pak jenom v ní jsou zdroje této síly a záchrany. Jak časová to věc pro dnešního křesťana, to vědomí, že jícen hříchu, jeho hlubiny, zejí na něho denně, ba každou hodinu a že on, když tone, ví, jediný úkon lásky ke Kristu, úkon lítosti, zachraňuje všechno a není-li možná už cesta ke zpovědnici, ke knězi, stačí tento úkon, aby zvítězil! Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji! Dělník pracující hodinu, dostává stejně jako ten, kdo nesl břímě dne. Proč? P r o č ? Protože nikoliv mé, ale Kristovy zásluhy daly život duši těžkým hříchem ochrnlé, protože ne jakákoliv společnost, ale společenství s ním v podobě katolické Církve zdvihly duši ke slunci. Jak nutná je tato spásanosnost neboli jak prostince katechismus říká, samospasitelnost pro chaos a tříšť dnešního světa, aby křesťané i v něm nezahynuli! To není punc, chápejte, že každý, kdo je zapsán v katolické matrice, bude spasen, a to není také svržení všech, kdož jsou mimo ni, že budou zavrženi, ale to je slavné: Miluji tě, Pane; neodlučuji se od tebe; ne já, ale Ty jsi cesta, pravda a život.

Otevřený jícen prázdného nevyužitého času a popudů, volajících výš — jaké to nebezpečné hlubiny dnešního života, kde není už život, kde je jen smrt, hřích. Divíte se, co to říkám? Nedivte se: Tuctová povrchnost je vždy tam, kde se lidé řítí za penězi, jídlem, čistě pozemskými věcmi. A my se jim tolik za války musili věnovat, ba musíme i dnes. Lehké oklamání sebe, ta nebezpečná dnešní lehkomyšlnost, toť také příčina oklamání práce, odbytí jí, vždyť plat dostanu, a to je to hlavní. Chápete, že chci upozorniti na zplanělost, hroznou povrchnost a velmi nízké zájmy, které ovládají většinu lidí. Kam se to všechno řítí, slyšíte hovořit staré. A mladí se smějí, protože na vše je rada. Vše je vyřešeno! Život je nový, vše staré pryč! Ano, vyřešeno, ale jak! Prázdnota ubíjeného času, prázdnota bez idealismu a cest člověka výš, nejnižší rozkoš chlastu a pohlaví. Jedno zrno padlo na cestu a bylo zašlapáno, jedno vyrostlo a uschlo, jedno udusil bodlák a bylí . . . tak to je ve světě. Mrtvé duše! Tak to bylo a je, ale v tom to dosud nebylo, že tu jde o neslýchaný

počet a že tu jde mnohdy o téměř děti, kdož je tu strhován . . . To čtvrté zrnko však, abych dokončil příběh o rozsévači, který jsem nadhodil, to čtvrté přineslo užitek sto-ná-sob-ný! Co je Bohu, že tisíce duší se vrhá do záhuby? Je tím ochuzen? Je tím méně veliký, nesmírný, krásný? Je tím zmenšen? Je stále Bůh veliký, nekonečný a krásný! Jen o jednu, o dvě, o tisíce duší, které šťastně mohly žít zde i na věčnosti je méně: ztraceny. A snad tím krásnější jsou ty vzácné duše, které jsou uprostřed špíny čisté! A vábnější i pro Boha! Pro našeho Pána, který tak miluje lidskou duši. Proto se sklonil až k zemi za ní, dal jí svátostné dary, svátosti, aby nehnula, ale z ruky jeho Církve odolala a zvítězila. Jak veliké máme dnes mladé hrdiny, kteří pochopili cenu Nejsvětější svátosti! Kolik ohromné skryté práce dovede vykonati člověk, zvláště mladý člověk, který se pravidelně zpovídá! Jaká to změna u snoubenců, kteří byli dobře připraveni svým farářem na sňatek! A kdo je to zase, kdo dává tu Kristovu krev do krve naší, Kristovu duši do duše naší: je to Církev, která svátostmi naplňuje i nejvšednější životy pravou radostností a zdravím – svatostí. Jediný únik ze života – ubřžení k životu – plnosti!

A ještě v jedné věci svět otevírá dnes svůj jícen zloby proti člověku více, nežli kdy dříve: je to lehkost, s jakou člověk sobě i druhému bere život! Výkyvy opravdu nápadné: šílené radosti (i když je nízká) a těžká malomyslnost, zhnusení a tíha klamu, před níž, člověk neustupuje daleko, ale nechává se brzo porazit: sebevražda, vražda! Hazardování životem! Co by měl říkati ten žebrák z evangelia. Denně cítil vůni z komnat boháčových, denně prosil a toužil jen po drobtech, které padaly se stolu bohatcova, ale jen psi přicházeli a lízali vředy jeho ran a provázeli jeho samotu. Ale: zemřel boháč a pohřben byl v pekle! Zemřel Lazar a nesen jest do nebes! Hle, cosi nápadného: ž i v o t v ě č n ý. Nebýti ho, zvítězil ten nenasatný boháč. Nebýti ho, jen psy měl pro své rány ten ubohý žebrák. A právě proto, že tento život věčný není v životě lidském, ten lidský život se stává klidně dnem boháče, hýřením a radostí a druhý den dnem Lazara, dnem ponížení a bídy. A vášeň stupňuje tyto výkyvy, až člověk nestačí již svými silami a život přerušuje. Jak jinak však ten, kdo ví: ž i v o t v ě č n ý. Kdo běře tento život z církve, sluní jím do temnot osobního i národního utrpení, nechá jím blednout všechn jas světských radostí; jaký jiný klid a mír, jaká jiná síla a rada, jaký jiný pocit domova.

Ano, pocit domova, to je nám všem tolik potřebí. A tento pocit domova může dát jenom ta církev, kde Kristus bydlí svátostně, založiv ji a čekaje na ni, svou snoubenku, pro život věčný, církev katolická, samospasitelná, spásonosná!

Pochopme, že je to vlastnost matky zachraňovati dítě: a jenom církev může dnes zachrániti ze strašného jícnu zla, kterým kraluje vášeň hřichu, prázdnota a povrchnost života mnohých a zoufalství jako konečný ventil pro vše, jenom Církev, naše dobrá matka, v níž Kristus je cestou, pravdou a životem. — Amen.

BŮH JE DUCH.

(Pro inteligenci.)

„Bratři, nebudme žádostivi věcí zlých . . .
ani modláři nebudme.“ 1 Kor. 10, 6-7.

V Kristu shromáždění! Slova sv. Pavla, jež psal ke Koriňtanům, a jež Církev sv. dává dnes předčítat, zní jako mocné napomenutí nejen pro obyvatele Korintu v době sv. Pavla, nýbrž i pro nás všechny. Zdá se, že dnešní doba je v mnohém ohledu velmi podobna době sv. Pavla, v níž mnozí nejen v Korintě, nýbrž i v jiných městech a krajích propadali úplnému hmotarství se všemi důsledky. „Nebudte modláři,“ volá svatý apoštol, nebudte otroky hmotných model, ať jsou to modly pohanských bohů či modly zlata a hříšného požitkářství.

„Bůh je Duch“ pravil Pán Ježíš ženě Samaritance, „a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a pravdě mají se mu klaněti.“ (Jan 4, 24.)

Bůh je Duch. I pouhým rozumem můžeme s dokonalou jistotou dojít k poznání Boha, jakožto nejčistšího Ducha a bytosti nejdokonalejší. Více než tři století před Kristem pohanský filosof Aristoteles, největší z řeckých filosofů, podal důkaz Boží jsoucnosti, jehož nedovedla zvrátit žádná kritika dvou tisíců let. Aristoteles tu dokazuje jsoucnost Boha, jakožto prvního hybatele (proton kinoun akineton, první nehybný hýbající). Dokazuje totiž existenci Boha jakožto jsoucna duchového, nekonečného, nezměnitelného, jenž sám je nejvyšší příčinou vši změny a všeho pohybu, aniž On jediný změně podléhá. Tento důkaz vychází z pohybu, jež vidíme ve světě, a vůbec ze změn, které ve světě pozorujeme.

Jestliže totiž nějaká věc se pohybuje nebo mění, je zřejmé, že tu musí býti ještě jiná věc, která ten pohyb nebo tu změnu uskutečňuje. Neboť věc, která se mění, získává něco, čeho před tím neměla. Co však kdo nemá, toho si nemůže sám dát, a proto věc, jež se hýbe nebo mění, předpokládá existenci jiné věci, která je příčinou té změny. O té jiné věci se však můžeme tázati, zdali ona působíc změnu na věci první, sama při tom změně nepodléhá. Nepodléhá-li sama při tom žádné změně, pak již bychom byli u cíle, u prvního hybatele.

Jestliže však věc, jež působí změnu, sama při tom změně podléhá, závisí nutně i ona zase na jiné příčině, na jiném hybateli. A o tom jiném se vrací táž otázka. Nemůžeme však v této řadě jíti do nekonečna. Ti všichni hybatelé, kteří hýbou, sami se při tom hýbajíce, mohou jen potud hýbati, pokud jsou sami hýbáni od prvního hybatele, jenž nemá nad sebou hybatele vyššího, poněvadž sám pohybu ani změně nepodléhá. Hýbe, aniž se sám při tom hýbe. Je příčinou proměn, aniž se sám při tom mění. Dává, aniž sám co ztrácí. Kdyby nebylo tohoto prvního hybatele, jenž sám pohybu nepodléhá, kdyby nebylo této první příčiny, jež sama vyšší příčiny nepotřebuje,

pak by všichni ostatní hybatelé neměli, odkud by čerpali schopnost hýbat, a proto by žádný pohyb nebyl možný. Kdyby nebylo této první nejvyšší příčiny, jež ve svém působení na nikom nezávisí, pak by všechny ostatní příčiny neměly své působivosti, nebylo by žádného účinku ani žádné změny.

Jestliže tedy zřejmě vidíme pohyby nebo změny, pak je nezvratně jisto, že je první hybatel, první nejvyšší příčina, kterou nazýváme Bohem.

Tento první hybatel hýbe, aniž se sám hýbe, působí změny, aniž se sám tím mění, dává, aniž tím sám co ztrácí. Proto je nutně nekonečný a nezměnitelný. Je-li nekonečný, je jenom jediný, poněvadž kdyby byly dvě bytosti nekonečné, musela by se jedna od druhé lišiti, jedna by neměla, co má druhá, nebyla by tudíž nekonečná. Je-li tento první hybatel nekonečný a nezměnitelný, je nutně duchový, poněvadž hmota jest podrobena změnám, a jsouc složena z částí, je konečná. Existuje tudíž jediný, nekonečný, nezměnitelný Bůh, jenž je pouhý Duch, a na jehož působení závisí každá změna, každý pohyb.

V Kristu shromáždění, každá naše myšlenka, každé hnutí naší vůle jest pohybem v nejširším slova smyslu, jest změnou. Proto také v každé myšlence, v každém hnutí vůle závisíme na Bohu, poněvadž každá tato změna je možná jen činností prvního hybatele, nejvyšší příčiny, Boha. Není nic povznešenějšího nad nás a nad každého tvora, než Bůh, jenž svou nekonečností se liší ode všeho konečného. A přece nám není nic bližšího než tento nekonečný Bůh poněvadž v každé naší myšlence a v každém rozhodnutí naší vůle se projevuje jeho činnost, a kde je činnost Boží, tam je Bůh sám.

I v každém svobodném rozhodnutí vůle závisíme na tomto spolupůsobení nejvyšší příčiny, Boha samého. Právě proto, že nekonečného Boha v jeho nekonečnosti nemůžeme dokonale pochopiti, proto také nemůžeme pochopiti, jak je možné, že i v našich svobodných rozhodnutích Bůh sám je spolúčinný, aniž tím ruší naší svobody. Nám stačí nezvratná skutečnost, že jsme svobodni tam, kde jde o svobodná rozhodnutí naší vůle, a kde jsme si toho jasně vědomi, třebaže železnou logikou docházíme k poznání, že i v těchto úkonech závisíme na spolúčinnosti Boží.

O svatém Františku Saleském praví jeho životopisci, jak podivuhodně prospívalo jeho pokroku ve svatosti vědomí Boží přítomnosti. I my často na cestách svého života potřebujeme se rozpomenouti na přítomnost Boha, před jehož tvářijijeme. V takových chvílích — ať při práci, ať na cestách, ať před modlitbou či při ní — učme se pohroužití v nitro své bytosti. Rozpomeňme se na to, že tak jako nic nám není bližšího než naše vlastní bytí, než naše vlastní myšlenky, než naše vlastní úkony vůle, tak také nic nám není bližšího než Bůh sám, jenž svou činností všechna ta hnutí v nás uskutečňuje a naše bytí zachovává. Touto myšlenkou okřejeme i ve všedním životě tak, jako okřívá rosou květina. Tato

myšlenka nás povznese k Bohu, naučí nás i všední práce konati svědomitě, naučí nás i své myšlenky a svá rozhodnutí obětovati Bohu, naučí nás důvěře v Boha, v jehož rukou, v jehož Božské náruči jsme v každém okamžiku svého života.

A dnes prosíme vroucně při mši sv., aby Božský Spasitel, jenž ve svátosti oltářní je přítomen nejen se svým Božským majestátem, nýbrž i se svou lidskou přirozeností, nám dal dosti světla i síly, abychom vždy více byli proniknuti pokorou při pomýšlení na jeho Božskou nekonečnou vznešenost, a vždy více byli naplněni radostnou důvěrou při pomýšlení na jeho přítomnost a jeho působení v naší duši, v našem srdci, v naší celé bytosti. — Amen.

X. neděle po sv. Duchu

P. Stanislav Kabeláč:

PODSTATA, ÚČEL A POTŘEBA MODLITBY.

„Dva lidé vstoupili do chrámu,
aby se modlili.“ Luk. 18, 10.

Z nesčetných otázek, jež vyslovila ústa nebo zůstávají ztajeny v myslí lidské, nejhluběji zasahuje do podstaty věcí i dějů otázka „proč?“ Lidé povrchní se této otázce vyhýbají, lidé důkladní se jí často zabývají. Bez této otázky nelze poznati dobře ani lidí, ani věcí, ani dějů. S touto závažnou otázkou se obraťme dnes k dvěma mužům, kteří podle výstižného podobenství vstupují do chrámu, aby se modlili. Tažme se, proč se jdou do chrámu modliti? — Na tuto otázku Písmo sv. neodpovídá, ale z obsahu modliteb a chování dvou mužů v chrámě jest patrné, že nešli do chrámu ze stejného podnětu. Návštěva prvního má ráz předepsané úřední návštěvy z povinnosti. Návštěva druhého má ráz více soukromé návštěvy, k níž pudí záležitost bolavého nitra, potřeba duše.

Nejmilejší, tato potřeba duše kéž by nás povždy do chrámu a k modlitbě pudila! Avšak my nebýváme k modlitbě potřebou duše puzeni, my se modlíáme dosti často jen z povinnosti a z příkazu. Proto naše modlitby jako modlitba farizeova postrádají zejména vroucnosti a opravdovosti, mají mnoho kazů, nejsou vůbec oduševněny. Nedívno. Vždyť jsme nebyli mnozí od raných let dětství k modlitbě správným způsobem vedeni. Byla nám mnohým modlitba více přikazována nežli doporučována. A žijeme ve věku, kdy duchovní stránka člověka je tak málo pěstována. Ne několik desítek let, ale již několik staletí se porušuje duchovní stránka v člověku tím, že se o nejdůležitějších otázkách života a světa vlastně nejméně mluví. Na otázky odkud, k čemu a proč se ve školách nejméně odpovídá. — Vzpomínáme. Učili jsme se ve škole poznávati hvězdy, ale pouze jejich velikosti, vzdálenosti a jména. Učili jsme se pozná-

vati nerosty, rostliny i zvířata, ale zase jen popisně podle druhů, podoby a jména. Byl nám zamlčován původ, jako by byl bez významu. Ach, proč nám zamlčovali učitelé tolik původ věcí? Proč nám neřekli jméno Tvůrce? My odnaučili jsme se tím duchovně správně viděti. My vidíme věci a nevidíme Tvůrce jejich — Boha. My, duchovní slepci, dívající se na svět, míváme pocit blaha z viděných dokonalostí a krás, ale my nemíváme pocitu úcty, lásky, obdivu a vděku k tomu, jenž ty věci stvořil a lidem daroval. Obdiv, úcta, láska, vděčnost, to jsou právě ony vzácné nesobecké city v člověku, z nichž se rodí bezděčně a samovolně nejvznešenější mluva lidská, již nazýváme modlitbou.

Nazval jsem modlitbu nejvznešenější mluvou, ale ihned musím poznamenati, že k této mluvě není naprosto zapotřebí slov. Podstatou modlitby není slovo. Modlitba může býti beze slov. Každý pocit úcty, lásky nebo vděčnosti vůči Bohu jest modlitbou. Pláč Maří Magdaleny u nohou Spasitelových i bezeslovný pláč Petrův byl dokonalou modlitbou. Krásná a dojemná modlitba celníkova se skládá v naší řeči z pěti slov. Modlitba farizeova se skládá z většího počtu slov a přece je ošklivá, odporná. Myšlenka je podstatou modlitby, myšlenka svatá, povznesená k nejsvětějším osobám a věcem. Povznesení myslí k Bohu jest modlitba a k tomuto povznesení není naprosto zapotřebí slov. Modlitba slovní není také modlitbou nejdokonalejší. Dokonalejší je modlitba citů, sebranosti, klidu a modlitba rozjímavá. Je však i modlitba slovní pro náš obyčejný život duchovní velmi potřebná a užitečná. Slovo ušlechtilé a zbožné podporuje obtížný vzlet myslí k Bohu, rozněcuje vnitřní zbožnost a zapojuje činně do modlitby i tělo tak, že se modlí pak celý člověk. Modlitba slovní umožňuje též modlitbu společnou. Podstatou modlitby však i při modlitbě slovní jest zase povznesení myslí k Bohu, proto není modlitbou nejkrásnější báseň přeplněná chválami Boha, není-li s povznesenou myslí Bohu přednesena. Není modlitbou nejkrásnější píseň, zpívána přímo ve chrámě k oslavě Boha, není-li mysl zpívajícího obrácena k Bohu. Neoslaví taková píseň Boha více nežli zpěv ptáka na větvi stromu, neboť od člověka, tvora rozumového, se žádá k uctění Boha více nežli rozezvučený hlas — mysl povznesená k Bohu.

Při tomto povznesení myslí k Bohu spolupůsobí všechny vlohy duševní, cit, rozum i vůle. Že pracuje při modlitbě cit, to je i lidem méně duchovním dosti zřetelné. Že pracuje při modlitbě rozum, to je těmto lidem méně zřetelné. Že pracuje při modlitbě též vůle, to je těmto lidem zcela nezřetelné. Jen tak lze vysvětliti podečňování modlitby. Známé jsou řeči toho druhu, že modliti se je pohodlné. Modlitba není pro lidi činu. Dovolávati se pomoci Boží je příliš snadné, pomoci si sám, sám se přičiniti je odvážné a mravné. — Křesťané milí, po těchto výtkách, ruku na srdce! Z nesčetných otázek, jež vyslovují ústa lidská nebo zůstávají ztajeny v myslí lidské, nejloubeji zasahuje do podstaty věcí a dějů otázka „proč?“

S touto otázkou se obraťme sami k sobě. Proč se vlastně modlíme? Proto, abychom nemuseli pracovati a se namáhati? Proto, abychom nemuseli trpěti? Proto, abychom si zjednali pohodlí života? Ach, kdo by se takto modlil, velmi špatně by se modlil a marně by se modlil. Bůh nedává člověku, čeho může vlastními silami dosáhnouti. Tak by opravdu podporoval lidi lenivé a pohodlné. Bůh dává člověku cestou milosti to, čeho nemůže vlastními silami dosáhnouti. A já věřím, že přes to, že mnoho a mnoho modliteb nedokonalých, málo cenných a všemožně porušených, že jednoho kazu modlitby křesťanů nemají, že se dobří křesťané nemodlí za to, čeho mohou vlastními silami dosáhnouti, ale právě za to, čeho dosáhnouti svými silami nemohou, na co nestačí. A tuto modlitbu se osměluje někdo podceňovati? Vždyť tato modlitba je zvýšené úsilí vůle! Dobře se modlící člověk dělá daleko více než člověk se nemodlící. Přepíná úsilí vůle nad prostou přirozenou možnost. Chce více než může člověk přirozenými silami dosáhnouti. Je činnější než člověk se nemodlící. Ten, kdo se nemodlí, zahálí. Opomíjení modlitby je duchovní zahálka. Dobrá modlitba žádá vypětí vůle. Pro toto vypětí vůle není dobrá modlitba nikomu příliš snadná. Pro toto úsilí vůle nelze podceňovati modlitbu a lidi mnoho se modlící. Jsou to lidé duševně pracující, mnohdy tak těžce a úporně se lopotící obrácením vůle k nejvyšším vrcholům vznešených lidských tužeb a snah. Ne, ruce sepjaté nezahálejí! Účel modlitby je vznešený a svatý, i té nejobyčejnější modlitby, prosebné. Člověk jí nutně potřebuje k lepšímu životu. Jak veliká proměna k lepšímu se udála v nitru celníkově po krátké vroucí modlitbě. „Tento odešel do domu svého ospravedlněn” praví o něm Pán Ježíš. Vstoupil do chrámu jako hříšník, vrací se domů jako spravedlivý. K takovým slavným proměnám přispívá člověku modlitba.

Nemohou někteří lidé pochopiti, kterak je modlitba od Boha přijímána. Bůh přece ví, čeho člověk potřebuje, a jestli je nejvyšší dobrotivý a velkomyslný, pak bez uprosování všechno člověku dá. Taková námitka vznikla v mysli nejednoho člověka, i křesťana, ale je zcela lichá. Bůh je nejvyšší dobrotivý a velkomyslný, ale nejvelkomyslněji se zachoval k člověku právě tehdy, když mu dal svobodnou vůli a nadále se velkomyslně k člověku zachovává právě tím, že jeho svobodnou vůli do nejzazší míry respektuje. Chová se nejvyšší velkomyslně k člověku, když v tak přemnohých věcech čeká na jeho „chci”. Modlitba, zejména prosebná, již je nejvíce snad vysíláno od země k nebi, je vlastně vyslovením tohoto „chci”. Jakmile člověk upřímně a z duše vysloví své „chci”, Bůh dává, ovšem zase velkomyslně, jen to, co je k prospěchu jeho spáse a v čase nejprůhodnějším. Naprosto jisté jest, že vždycky dává. Učitel církve sv. Ambrož praví, že kdo o něco Boha řádně prosí, dostává to již při modlitbě, neboť prositi Boha a dostávati od něho milost je totéž. Nejpevněji se můžeme ve své důvěře opřítí o slova samého Spasitele: „Proste a bude vám dáno” nebo „začkoliv budete prositi Otce ve

jménu mém, dá vám." Odpověď Boží na naše pokorné „chci" je vždycky vyslyšení.

Z naprosto jistého vyslyšení vyplývá naše víra v moc modlitby. Sv. Jan Zlatoústý vyslovil smělý výrok: „Modlitbou se stává člověk všemohoucí." Je to řečeno s nadsázkou, ale je tím jen zdůrazněno hluboké přesvědčení o veliké moci modlitby. V jiném výroku praví též světec: „Není člověka mocnějšího nad toho, jenž se dobře modlí, neboť takový má účast na moci Boží." K dotvrzení veliké moci modlitby by bylo možno uvést množství výroků jiných i příkladů ze života. Ostatně, museli jsme již zakusiti moc modlitby na sobě sami, případně i nedostatečnost, ubohost a slabost bez modlitby. „Nemáte, protože neprosíte," tak odůvodňuje lidskou nedostatečnost apoštol Páně Jakub. „Všechno možné činí, jenom se nemodlí," vytýká veliký obránce víry sv. Irenej svému odpůrci a věští, že nebude míti úspěchu. Tato výtky platí přemnohým lidem tohoto věku. Všechno možné činí, jenom se nemodlí, proto není v mnohém počínání úspěchu a v životě radosti, již každý člověk tak usilovně hledá.

Ano, není v životě dosti radosti. Duchovní básník český vypravuje v malém básnickém díle o smrti proslulé královny ze Sáby. Před smrtí odesílá od svého lože lékaře. Pomocí otrokyň se ustrojuje v řízu bledě fialové barvy, rozpouští dlouhý černý vlas a na bledé čelo si dává připnouti královskou čelenku. Pak pokyne, aby se vzdálily i otrokyně. Královna chce býti sama. V samotě pak přehlídí svůj život a hledá den největšího štěstí. Hledá dlouho a nenalézá. Zaúpí posléze bolestně: „Není štěstí jedinou věcí, již jsem v životě vůbec nepoznala?" Tajemný, nepovědomý hlas ji nutí, aby hledala dále. Hledá, ale nakonec ještě rozhořčeněji volá: „Nebylo opravdu štěstí v mém životě, štěstí jsem v životě nepoznala." Avšak tajemný a nepovědomý hlas ji pobízí dále: „Královno, hledej znovu a nehleď jen na cesty, kterými jsi šla. Hledej i mimo ně! Hledej i v tom, co jsi snad odvrhla. Nejvíce štěstí není na cestách, po nichž lidé jdou, ale i mimo ně, neviděno a zhrzeno." Takovou neviděnou nebo docela i zhrzenou cestou ke štěstí je důvěrný styk člověka s Bohem, modlitba.

Modlitba je důvěrný styk s Bohem, bytostí nejlepším, nejdokonalším a na dobro nejbohatším, proto musí nutně člověka oblažovati. „Každý dar nejlepší s hůry jest od Otce světél," připomíná hledající Duch svatý. Modlitba má tak velkou oblažovací moc, že může člověka takřka vytrhnouti z této kletbou trestů postižené země a vyzdvihnouti za živa do nebe. Doznívají nám v duši ještě slova apoštola Pavla, jež byla v době postní ve chrámě při bohoslužbách čtena: „Znám člověka v Kristu, jenž před čtrnácti roky byl vtržen až do třetího nebe, zda-li v těle, nevím, aneb-li kromě těla, nevím; Bůh to ví. A vím o tomto člověku, že byl, zda-li v těle, aneb-li kromě těla, nevím, Bůh to ví, vtržen do ráje a uslyšel slova nevypravitelná, kterých nepřísluší člověku mluvit." K tomuto stavu mimo-

řádného omilostnění a oblažení dospěl sv. Pavel cestou modlitby. Extase či vytržení jsou stavy mimořádného omilostnění, jehož dosahují světci jako odměny za své usilovné a vytrvalé pozvedání mysli k Bohu. Tohoto nejvyššího blaha jako nedokonalí snad nedosáhneme. Avšak každá i méně dokonalá modlitba nám zjednává milost Boží, která oblažuje. Jednou je to osvícení, jindy posila, potěcha, odpuštění. Tyto milosti vzešlé z modlitby oblažují. Celník se navracel z chrámu šťastný. Modlitba je cestou ke štěstí. Ať tedy nikdo nepodceňuje modlitbu!

Naše doba bývá často nazývána dobou práce. Práce je vyhlášována často jako nejvyšší hodnota a pramen blaha. Modlitba jest jen málokde jako hodnota jmenována a jest podceňována. Toto podcenění tak ušlechtilé a potřebné duchovní činnosti se nutně stává lidstvu osudným. Stalo se osudným tak viditelně a důrazně a my, duchovní slepci, neprohlížíme. Pravdou jest, co porušilo několik staletí, nenapraví jeden rok, tím méně jeden den. Avšak každý den má velkou důležitost v nápravě jednotlivce i celého světa. Také den dnešní. Odhodlejme se k nápravě porušeného styku s Bohem! Kdo's přerušil tento požehnaný styk s Bohem zcela, kdo ses již řadu dní či snad i měsíců nepomodlil, začni dnes znovu! Kdo jste nepřerušili svého styku s Bohem, snažte se o styk důvěrnější, o modlitbu lepší. Ano, to dnes dobře uvažme a zapišme si do paměti: Nejvíce štěstí není na cestách, po nichž lidé jdou, ale i mimo ně, neviděno nebo i zhrzeno. Nalezl v modlitbě štěstí celník, nalezly miliony duší, nalezneme i my. Je možno na této zemi žít i bez modlitby, ale podle zkušenosti není možno bez modlitby dosáhnouti většího štěstí pozemského, tím méně pak nebeského. Bůh jest náš Stvořitel a Pán a nedopustí, aby se kdo na této zemi chlubil sám u sebe či před druhými, že ho nepotřeboval. — Amen.

K a r e l E n d l :

CO NÁM DÁVÁ DŮM BOŽÍ.

Evangelium, které se čítá v X. neděli po sv. Duchu, má dnes v době křesťanské daleko větší význam než v oné době, kdy je Kristus Pán přednesl. Ten význam je o to vyšší, vznešenější, oč výše stojí svou hodností chrám křesťanský nad chrámem starozákonním. Neboť zde, v chrámě křesťanském přebývá sám Spasitel, tedy Bůh a společlověk zcela zvláštním způsobem.

Škoda, že velikému počtu křesťanů to evangelium nepřináší požehnání, a to prostě proto, že do chrámu nechodí. Jiní, kteří je vyslechnou lhotejně s duší přivřenou, neodnášejí si plného požehnání z jeho poslechu, protože mu nevěnují náležitou pozornost a zapominají obrátit ostřejší pohled do vlastního nitra.

Chceme si dnes něco říci o domě Božím, o jeho významu, o tom, co si z něho máme odnášet.

1. Kdyby dnes Spasitel přednášel svoje podobnosti o celníku a fariseovi, narazil by asi namnoze na odpor již jeho první větou. „Dva muži šli do chrámu, a by se tam modlili.“ Tuto docházku do chrámu považovali ve starém Židovstvu za věc samozřejmou pro všechny společenské třídy, pro lidi společensky umístěné vysoko i nízko, pro chudé i bohaté, prosté i učené, pro spravedlivé i hříšné. I ve starém pohanství byla návštěva chrámů všeobecná a samozřejmá. Nebylo důležité záležitosti ani soukromé, ani veřejné, nebylo porady v důležité věci, nebylo vládního jednání bez cesty do chrámu, bez bohoslužby. Novodobému pohanství zůstalo vyhrazeno, aby si samozvaně od tohoto zákona dalo dispens, promínutí.

Kdyby dnes mimo zdi chrámu se ozvala ta první věta dnešního evangelia, bylo by asi odezvou nepochopení, pošetilý výsměch. Chodit do chrámu — stanovisko překonané! Tak smýšlí ten „osvětlený svět“. Cesta vede mimo chrám do přírody, na cvičiště, do lesů, k vodám a kdo ví kam! Kdysi toto pomíjení chrámu bylo vtlačováno do formy frází: „Cesta v chrám přírody.“ Teď i to minulo. Slovo chrám zmizelo z řeči. Všelijaké podniky mívají pořad uspořádaný a zaplněný tak, že účastník nemá možnosti zajít do chrámu, aby splnil povinnost.

Jiné doby, křesťanštější, myslívaly jinak. — A přece i dnes každý, kdo vyplní svou nedělní a sváteční povinnost, znamená to sám na sobě. Cítí se vzpřímeným z prachu všednosti, povznešeným nad nížinu a přítěž denního života. Kdo s úmyslem křesťana vstupuje v chrám, po stupních pravé víry, důvěry, lásky, proniká stále výš a blíže srdci svého Spasitele, svého Boha. Zažívá vzestup i vzlet své duše až k těm výšinám, kam nezaletí žádné letadlo a kam nedohlédne žádné umělé vyzbrojení lidského oka.

A to prožívaly i celé národy. Byly to pro ně doby skvělého vzestupu, ony doby, o kterých bývá napsáno: Šly svorně, sevřeně a vytrvale vzhůru do chrámu, kdy cesta do chrámu byla všeobecným lidovým zvykem.

Nebyly chrámy jen místy kultu (bohopocty), nýbrž i místy kultury (vzdělanosti), a to kultury ducha, tedy kultury s k u t e č n é. Měl tam Bůh příležitost mluvit svým slovem, poučením o nejsvětějších věcech a zájmech člověka, povzbudit, napomenout, varovat a také žehnat. A do této vážné stránky zbožného pohybu v Božím domě mluvilo i umění svými nejkrásnějšími formami a výplody výtvarnými i vokálními (hudba, zpěv). Ty byly postaveny v tu nejvznešenější službu. Na stupních do chrámu se odehrával vzestup k opravdovým výškám. Z toho, co pověděno slovy evangelia: „... šel z chrámu ospravedlněn“ se čte zajisté mnohem více dobrého než ze slov „šel mimo chrám a vyhnul se mu.“

2. Aby však cesta do chrámu a pobyt v něm byla skutečným vzestupem, skutečnou cestou k Bohu, musí to být cesta v náležitém duchu, v duchu pokory, vědomí vlastní malosti a důvěry v Boha.

Musí tam křesťana vést úmysl splnit povinnost k Bohu, ukázat víru v Boha, zbožně se zúčastnit svaté oběti, klanět se svátostnému Ježíši Kristu a vyžádat si požehnání, ochranu, pomoc Boží pro nový týden. Musí tam jít veden příkladem pokorného celníka, nikoliv farisea.

Je znám onen obraz z dějin Nového zákona. Tam v popředí vztýčený sebevědomý, pýchou vzednutý fariseus, vzadu v chrámu hluboce skloněný s rukou na hrudi kající ubohý celník. Ten se nešel do chrámu nudit, všetečně přehlížet, kde na kom co chybného, nešel se tam bavit s někým, kdo bude poblíž, ani na ukrácení dlouhé chvíle, šel se tam modlit. Jaká to modlitba byla, je vidět z celého jeho počínání. Modlitba sebraná s duší upřenou na Boha a jeho milosrdenství, pokorná, rostoucí z poctivého uznávání vlastních vin, důvěrná, rostoucí z naděje v odpuštění.

Takové tedy smýšlení pokorné a vpravdě zbožné nás musí doprovázet při našich cestách do domu Božského a při našich modlitbách.

Toto smýšlení nás povede k vděčnému uznání všech Božích dobrodiní. Kolik lidí muselo napomáhat někomu, kdo to někam přivedl a na místě dobrém se usadil! Rodiče, sourozenci, dobří přátelé, dobří lidé vůbec, ale také Bůh! A ten především! Ten Bůh může ukázat na pyšné čelo člověkovo a říci: „Tam za tou dosti tenkou stěnou přebývají a křižují se, splétají a rozplétají věci tak složité, od jejichž správného chodu závisí světlo a zatmění tvého rozumu! Jen malý pokyn a to světlo zhasne! Může ukázat na tvé oko, na ústrojí sluchu! Co je v nich — plán? A řekni sám, musí tvé srdce vždy a stále tak nerušeně, pravidelně trvat při své práci? Nemohlo by tam v některém okamžiku nastat ztrnutí? Kdo to vše má ve své moci? Proč tedy ještě hostit ve svém nitru i jen ty poslední stopy nesmyslné pýchy?

Nač ta pýcha dále? Na pokroky v technice, v civilisaci? Ovšem, vykonáno tam velmi mnoho! Ale zavanutí živlů, zahraje si s tím požár, výbuch, záplava a vezme s sebou i řádku nebo řadu lidských životů. A mezi těmi vymoženostmi je nejedna již sama sebou smrtelná, ničivá. A konečně mezi vším tím každému, i tomu nejpyšnějšímu, nejsmělejšímu, nejvzdornějšímu, společensky nejvyšší umístěnému stále ubývá den po dni a nakonec co zbude — mrtvé tělo, několik desek delších, několik zcela krátkých (bude-li ta schránka kovová a hodně drahá — to již nemění ničeho na věci, ani dá-li svou mrtvolu spálit) a pak pobyt a rozpad těla v zemi. Ale důležitější je osud duše, která musí stanout před Bohem. A co stane-li tam prázdná, po životě snad všelijak příkrášeném, lesklém, ale prožitém bez Boha? A touto cestou na Boží soud musí všichni. Jaké pak nafukování, roztahování, přečeňování sebe, znehodnocování druhých po způsobu farisea v evangeliu?

Ze všech možných lidských vyznamenání tam neplatí nic. — Tělesná krása, věc velmi nevěrná! Stačí pramaličký bacil a dovede ji důkladně znetvořit.

Tak tedy člověk zůstává ve všem všude — malým tvorem Božím a mnohý důvod nutí jej k uznání té malosti. A v domě Božím před tváří svátostného Krista, jenž ač Bůh, se kryje v malých způsobách, tam bude to vědomí naší malosti tím více na místě. Ta pokora nás učiní velikými tam, kde nejvíc na tom záleží — před Bohem. V seznamu ctností i těch nejsvětějších lidí nechybí tato ctnost nikde. Je to ctnost rostoucí z pravdy našeho poměru k Bohu.

A na tom záleží, jsme-li opravdu ospravedlněni, to jest v milosti Boží. Bez ní nemá ceny nic, bez ní je opravdovým ubožákem člověk sám. To je nejsmutnější osud, jaký může člověka potkat. Tomu osudu lze křesťanu se vyhnout. Zaujmout jen třeba základní stanovisko pokory, víry, důvěry lásky, oddanosti, nenechat nevyužitým toho, co Bůh tu k našemu posvěcení a zvýšení našich sil ustanovil. S takovým zladěním své duše půjdeme vždy do domu Božího a uzpůsobíme se i ke vstupu v chrám šťastné věčnosti. Amen.

XI. neděle po sv. Duchu

František Merth:

ÚSTNÍ PODÁNÍ.

Jak mocně musil působiti zázrak uzdravení hluchoněmého! Dobře učinil všechny věci — tato slova ze zástupu vyjadřují podiv těch, kteří byli přítomni zázraku. Kristus v zázračích strhoval k sobě a vedl k Otcí. Tak to vidíme, když jeho zázraky pročítáme v Písmě svatém, toto souhlasné vyznění: Mezi námi prodlévá Bůh. Ale mnohem více zázraků nezachycených v knize evangelií Ježíš vykonal. Jako by tu byla jistá obdoba s celým řádem tvorstva, které stvořil Bůh: Člověk obdivuje výživný chléb, ale kolik obdivu je skryto v celém tom životě zrnka od zasetí až po obilnici. Člověk jen chutná chléb, ale neuvědomuje si, kolik obdivuhodné krásy je obsaženo v jarních měsících sethy, v letních měsících květu, ve vlnících lánech, v parných dnech červencových, kdy zrno získává tvrdost. Člověk chutná víno, obdivuje, ale neuvědomuje si již, kolik podivuhodnosti je skryto v celém životě vinné révy: Od prvního vysazování na jižní straně přes šlechtění a ořezávání až k prvním květům a plodům, které tak obdivuje vinař.

Člověk se těší z teplého slunečního dne, přímo ssaje sluneční lávu paprsků, podivuje se jí, ale už si neuvědomuje celý běh slunce od rána až k večeru: kolik úchvatné krásy poskytuje sluneční vzestup, východ slunce, kdy v chladném šeru rána všechno ptactvo oslavuje východ slunečního krále, člověk tu nemyslí na pozvolné slábnutí slunečních paprsků večer, které, plny obdivuhodné krásy, z ohnivě výhně slábnou, mizí a ztrácejí se úplně.

Hle, tak jako Kristus jenom ve svých důležitých zázracích a slovech je zachycen v Písmu svatém, tak jako člověk většinou hotové dary Boží chutná a obdivuje, tak také naše víra byla nám dána v jasné formulaci slovem jenom v hlavních a základních rysech: to je Písmo svaté. Stěžejní zjevené pravdy najdete tam. Ale marně byste tam hledali všechny pravdy zjevené, neboť není zachyceno úplně všechno, co hlásali apoštolové z rozkazu Kristova: Každé evangelium všemu stvoření (Mat. 16, 15), neboť apoštolové velmi mnoho jen ústně podávali, ale nenapsali. Kdybychom se chtěli držet jenom těch věroučných pravd, které jsou zaznamenány v Písmu sv., pak bychom jednali správně, ale velmi omezeně: zjevená pravda stávala by se kusou, neúplnou, chudou, tak jako člověk by byl velmi chudý, kdyby z celého života pšeničného zrnka znal jenom chléb, kdyby člověk z celého života vinné révy znal jenom pohár vína, kdyby člověk těšící se ze slunečních paprsků, nikdy nevěděl o kráse východu a západu slunce. U ústního podání právě víme, že na př. místo soboty máme světiti neděli, že vedle ráje a pekla jest očištec, že svátostí je sedmero, že každý člověk může platně křtít. Nejenom bychom se tedy ochuzovali, ale bloudili, jak správně napomíná sv. Pavel křesťany v Soluni: „Bratři, zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili ať skrze naši řeč, ať skrze náš list (2 Thes. 2, 15).

Kristus totiž odevzdal pokladnici zjevených pravd apoštolům a jejich nástupcům, aby je všem lidem předkládali k věření. Tato jednota s ním, viditelně zastoupeným římským papežem, má dar neomylnosti, je chráněna bludu, Duch sv. pečuje, aby tu zjevená pravda zůstala čistá. —

Vratme se ještě k obrazu vlnících se lánů obilí. Kristus Pán velmi rád nad nimi sedával. Snad proto je miloval, že mu pěkně vyjadřovaly proměnu života stále vyšší. Jako by vnímal, jak zrno pod paprsky slunečními se proměňuje v chléb. Jako by viděl budoucí chvíli při své poslední večeři s apoštoly, kdy tuto proměnu zvýší tajemným způsobem, proměněním chleba ve své Tělo. Jako by se obdivoval, že všechno to proměňování, získávání na ceně obilných zrněk není způsobeno jen několika základními vlivy, námahou kořenů, vydatností vláhy, teplem slunce, ale velmi četnými vlivy vedlejšími, které člověk jednoduše nazývá požehnání Boží. Jako by viděl, že lidská duše, lidský tvor, je velmi podobný tomuto životu zrnka. Jeho tělesný život, toť neustálá proměna, jeho duševní život, toť neustálý růst a jeho nadpřirozený život zase proměna: není to proměna takový křest svatý? Není to proměna taková svatá zpověď? Každá mše sv., každé kázání, které si pozorně vyslechnete? A to všechno je způsobeno v životě nadpřirozeném skrze víru z několika sice pravd jen v Písmu sv. zachycených, ale z velmi mnoha pravd zachovaných jen ústně, ba řečených, daných knězem jenom nám, na př.: radou, napomenutím, příkladem, který vysvětluje, protože ten kněz je veden Duchem svatým, je chráněn neomylností ve věcech víry a mravů, když koná svůj úřad. Bylo by to tedy ose-

kání a zplanýrování plnosti nadpřirozeného života, ubrání krásy, kdybychom vylučovali tradici. Vždyť naše poslední proměna, smrt, otevře nám před očima tolik krásy, která nikde není zapsána, nebo tolik hrůzy, která nikde v Písmu sv. není zachycena.

A vraťme se k příkladu ze života vinné révy. Kristus Pán jistě ji miloval, když sám praví: Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Jako by viděl to proudění mízy, které způsobuje růst, květ i hrozen. Jako by viděl tajemný obraz lidských duší, do nichž proudí jeho duch. A tak jako míza jen z několika pramenů půdy, vláhy a slunce vytváří hrozen, ale z nesčetných příčin vytváří jeho plnost, tak také duch Kristův z několika zjevených pravd Božích v Písmu sv. zachycených, vytváří nadpřirozený život duše, ale z nesčetných popudů neomylnosti Církve vytváří její plnost. A když se skončí proudění mízy z révy do hroznu a hrozen je sklizen, jak obdivuhodné dílo. A když se skončí čas pozemského života člověka, jak obdivuhodné dílo, které Kristův duch vytvářel na několika pravdách v Písmu zachycených, ale z nesčetných popudů tradice.

A přenesme se v duchu k takovému západu slunce. Jaká to vznešená prohra. Nebylo něco podobného při prohře našeho Pána? Golgota jest západ jeho života, ale východ pro život milionů. A tato cena Golgoty jest podle zjevené pravdy, zachycené v Písmu sv., uchována ve mši sv.: je to její udržení, uchování pro nás, ale řekněte sami: pochopí hodnotu mše sv. ten, kdo o ní jen četl z Písma sv., kdo ji zná jenom věroučně? Cítíte, že to by nebylo téměř nic. Jen ten, kdo mši sv. prožil a to mnohokrát a to s čistým srdcem, ten zná její hodnotu plnou: Kolik únavy a smutku dovede setřít, kolik výživy poskytnout, kolik síly a krásy vrátit všednímu životu. Tak jako krásu slunečního západu zná jenom ten, kdo mnohokrát jej prožil, tak také hodnotu mše sv. zná jenom ten, kdo nejen ví o její ceně z Písma sv., ale kdo osobní zkušeností a prožitím se k ní přiblížil. Je tu třeba dodržení jisté tradičnosti, ústního podání: mše sv. je posila duše, která teprve plně dává pochopiti hodnotu mše svaté.

Ústní podání je zkrátka vedlejší úderem na obrazu Kristovy podoby, kterou zjevená pravda vytesává z naší duše. Úderem důležitým, nutným, protože by se z obrazu stalo jen cosi seschlého, tak jako květ uschne a přece mu zůstává někdy tvar a barva. Ústní podání nejenom zjevenými pravdami nám danými z minulosti, ale také pravdami danými v přítomnosti a v naší budoucnosti knězem pro život naší víry a mravů, to je ona plnost života nadpřirozeného, oživit všechny náš náboženský život: Bůh to ke mně hovořil — tak to asi člověk cítí. A naše povinnost jest, abychom byli citlivými pro všechny popudy Boží, tedy nejen z toho, co je napsáno, ale také z toho, co je sdělováno Duchem sv., ústně, tradicí, a to v nejširším slova smyslu. Jděte do celého světa — k apoštolům! Zachovávejte od apoštolů podávané — k věřícím! To je zhruba důvod nutnosti ústního podání. Amen.

Josef Zvěřina:

SMRT A ZMRTVÝCHVSTÁNÍ KRISTOVO V PAVLOVĚ EVANGELIU.

(Náčrtek promluvy pro město.)

Sv. Pavel psal do Korintu slova, která jste slyšeli minulou i dnešní neděli, s velikou starostí. Dověděl se o jejich osobních roztržkách, o duchovní pýše, v které hledali vlastní cesty dokonalosti. (Více viz J. Holzner, *Apoštol Pavel*, Praha 1939, str. 397—415.)

Nepocítili jste v sobě aspoň někdy touhu žít vnitřněji? Neznáte zvláště ve městě lidi vysoké inteligence, kteří hledají hlubší duchovní život? Ale jak často je to tragická změť! Základní omyl je v tom, že se u těchto lidí dbá jen o jakýsi přirozený řád, kdežto nadpřirozený řád se osudným omylem vylučuje. Dokonalé zrození nového člověka v nás je možno jen a jen v Kristu. To je smysl celého kázání Pavlova. Proto je dnes připomíná Korintanům. Jeho „evangelium“ platí stejně i nám. Všimněme si jej dnes s tohoto hlediska!

1. „Podal jsem vám totiž mezi prvními věcmi to, co jsem také přijal, že Kristus umřel za hříchy naše.“

a) Ano, první věc, ze které musí vycházet člověk, je poznání, že ve světě je hřích. Toto zvláště moderní člověk nerad slyší, ale je to skutečnost, kterou si nelze zastírat, nemáme-li se dopustit hned v začátku omylu. Běží totiž především o to, abychom odumřeli hříchu.

b) Druhá základní pravda Pavlova evangelia a vnitřní obrody v milosti je skutečnost, že Kristus umřel za naše hříchy. Je-li první obrazem, obrazem člověka hříšného, je druhý obrazem, obrazem člověka vykoupeného. Vykoupení skrze Kristovu smrt je nejen dílem spásy, nýbrž i začátkem duchovního posvěcení.

2. Třetí základ Kristova díla je jeho zmrtvýchvstání. Sv. Pavel je zdůrazňuje nejsilnějšími slovy: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marná je víra naše,” praví o něco dále.

a) Křesťan je tajemným způsobem pojat do Kristova vzkříšení. S Kristem umírá v něm starý člověk, v Kristu se rodí člověk nový (viz Ř. 6, 3—11). Kristus je obsahem tohoto nového života tu na zemi: je Cesta, Pravda a Život.

b) Ve zmrtvýchvstání Kristově je záruka i našeho vzkříšení: „Hlásá-li se však o Kristu, že vstal z mrtvých, kterak praví někteří mezi vámi, že není vzkříšení z mrtvých?“ (1 Kor. 15, 12). Je tedy ve vzkříšení Kristově dán další obsah křesťanské víry, bez něhož by nebyla vpravdě ničím; určení pro věčnost, život v novém věku.

Smrt a zmrtvýchvstání Kristovo je věčným evangeliem, stále živou radostnou zvěstí. Jako byla základem kázání v dobách apoštol-

ských, tak se musí stát základem i dnes našeho duchovního života. Ne jen mravný život, nýbrž nadto život v posvěcující milosti; ne jen slušnost, nýbrž nadto svatost; ne jen pořádek tohoto světa, nýbrž nadto úběžník věčnosti — toto „nadto“ je dnes zase údělem křesťanovým ve světě, který si nechce přiznat hřích, který neví o vykoupení a neprožívá s Kristem jeho smrt a zmrtvýchvstání. „Proto jako jsme nesli obraz pozemského, nesme též obraz nebeského“ (1 Kor. 15, 49).

Slavnost Nanebevzetí Panny Marie

P. Ant. Krajča CSsR :

KÁZÁNÍ NA SLAVNOST NANEBEVZETÍ PANNY MARIE.

Dnešní vznešený mariánský svátek ukončuje věnec mariánských svátků, jež mají za předmět události ze života Panny Marie. Když Církev svatá oslavila svátek Narození, Neposkvrněného Početí Panny Marie, Obětování, Zvěstování, Bolestí Rodičky Boží, slaví dnes její Nanebevzetí. Tento svátek se vždy slavil v Církvi co nejslavněji. Byl vždy pokládán za největší mariánský svátek, poněvadž staví na oči dítkám mariánským nejvyšší triumf Mariin, její dokonání ve slávě nebeské. Radostnou událost, jež jest základem dnešního svátku, učiníme dnes předmětem své úvahy ke cti Panny Marie a k našemu vlastnímu poučení.

Dnešní slavnost obsahuje vlastně v sobě tři významné události, i když jsou všechny vyjádřeny jedním slovem: Nanebevzetí Panny Marie. V dnešní slavnosti si připomínáme blaženou smrt Panny Marie, její slavné vzkříšení a konečně nesmírnou slávu v nebi.

1. Předně nám tane na mysli blažená smrt Panny Marie. Jak všichni dobře víte, byla Panna Maria počata bez poskvrny prvotního hříchu, byla úplně čistá a svatá od prvního okamžiku svého početí, nezdělala viny Adamovy, nezhřešila v něm. A poněvadž zvláštní výsadou a ochranou Boží zůstala bez hříchu, proto nebyla podrobena následkům hříchu. Zlé žádostivosti, přebývající v nás všech pro hřích Adamův, Panna Maria nikdy neměla. Též jeden z hlavních následků hříchu, smrt tělesná, neměla podle toho rovněž žádné moci nad ní. A přece podle učení obojí Církve, jak východní tak západní, Panna Maria zemřela. Ne proto, že musela zemřít, nýbrž proto, že se sama chtěla dobrovolně podrobiti smrti, aby se ve všem stala podobnou svému Synu. Avšak i když Panna Maria zemřela, její smrt se velmi lišila od smrti ostatních lidí. Též pro svaté měla smrt v sobě něco strašného. Přirozenost se proti ní vzpírá, duše opouští jen za bolestí těla svůj příbytek, neboť smrt má povahu trestu za hřích Adamův.

Zcela jinak tomu bylo u Panny Marie. Její smrt nebyla způsobena

ani nemocí ani sešlostí věkem, ani jinou podobnou příčinou, nýbrž její nadpřirozenou láskou k Bohu a touhou po božském Synu. Když se od ní vzdálil nanebevstoupením, odnášela se touha jejího srdce hlavně jen za ním a měla-li ještě nějaké přání na zemi, pak to bylo to, aby říše jejího Syna se více a více šířila a k útěše této mladé Církvě prodlévala ještě na zemi. Konečně však, když svatá touha po jejím Synu ztrávil její síly, bez bolesti a úzkosti předala svou duši do rukou Synových. Její smrt, jak praví sv. Otcové, byla jen svatou smrtí lásky, přivedena její mimořádnou touhou po spojení se svým Synem a Spasitelem. Uprostřed apoštolů, jak vypravuje podání, kteří, ač rozptýleni po všech zemích, divem božské všemohoucnosti se dostavili, aby byli svědky tak krásné smrti, vydechla P. Maria svou duši.

Byla-li svou smrtí podobna svému Synu, měl též její hrob býti slavný jako hrob jejího Syna. Hrob neměl ji podržeti ve svém lůně. Jak totéž staré podání vypravuje, přišli apoštolové se sv. Tomášem, který nebyl přítomen smrti Matky Boží, třetího dne ke hrobu, našli však hrob prázdný. Svatá mrtvola byla pryč a z hrobu vyrůstaly lilie a růže, šíříce líbeznou vůni. Apoštolové porozuměli, padli na kolena a klaněli se svému Pánu a Mistru, který svou Matku tak velmi oslavil a nesli zvěst o slavném vzkříšení Bohorodičky do všech zemí. Tak zní staré podání, které nám ve svých spisech zachoval sv. Jan Damašský, který žil v 9. stol. po Kristu a toto podání označuje jako v Církvě vždy udržované. Není to sice ještě výslovně prohlášený článek víry, že Panna Maria vstala z mrtvých a s tělem a s duší byla vzata do nebe, ale křesťanská tradice se pevně této nauky drží a celá Církev ji hlásá a vyznává a snad není již daleka doba, kdy též tato nauka bude prohlášena za článek víry podobně jako Nauka o neposkvrněném Početí. Za posledního všeobecného sněmu Vatikánského 204 biskupové z celého katolického světa podali žádost, aby sněm slavně prohlásil tělesné Nanebevzetí Panny Marie za článek víry. Pro předčasné ukončení sněmu však k tomu nedošlo. Důvody pro Nanebevzetí Panny Marie jsou podle sněmu Vatikánského hlavně dva: vítězství Mariino nad ďáblem skrze Krista a její panenské mateřství.

Jak učí sv. Pavel, obsahuje v sobě triumf Kristův nad ďáblem trojí druh vítězství: 1. nad hříchem a smrtí duševní, 2. nad nezřízenou žádostivostí a 3. nad smrtí tělesnou. Poněvadž podle protoevangelia má svatá Panna podíl na vítězství Kristově nad ďáblem, musila také ona zlomiti okovy smrti, vstáti z mrtvých s tělem oslabeným a vstoupiti na nebesa, kde sedí na pravici Boží.

Druhým důvodem pro tělesné nanebevzetí Panny Marie jest její Boží mateřství. Maria ze svého těla poskytla Synu Božímu látku k vytvoření jeho vlastního lidského těla. Pro tuto tělesnou jednotu Marie Panny a Ježíše Krista nemohl Bůh vydati její tělo následkům a účinkům tělesné smrti, nýbrž musil je brzo po zesnutí zase vzkřísiti a spojiti s duší.

Kdyby tělo Marie Panny — tato nejvzácnější živá monstrance — zpráchnivělo v hrobě jako každé jiné tělo, byl by Bůh nechal úlohu Matky Boží nedokončenou, zázrak všemohoucnosti a lásky, který na ní učinil, byl by zůstal zlomkem, který by sice nesl na sobě pečet vyvolení, ale i znamení malomoci a chudoby. Žena, kterou Syn Boží nazývá svou matkou, nesmí práchnivěti v hrobě; odporuje tomu láska jejího božského Syna.

K těmto dvěma hlavním důvodům přistupuje ještě důvod historický. Všichni víme, jak vroucí a něžnou úctu měla a ještě stále má Církev k ostatkům svatých. Kdyby tělo Mariino zůstalo na zemi, bylo by jistě předmětem největší péče, nejvroucnější úcty. Ale nevíme ničeho o takových ostatcích. Ještě stále uchovávají Cáchy jako vzácnou relikvii oděv a pás nejsvětější Panny, ale nikde a v žádné době církevních dějin není zmínky, že by ostatky sv. těla Mariina byly ukazovány a uctívány. To potvrzuje nejsilněji, že vždy v Církvi trvala zbožná víra, že Maria Panna byla s tělem i s duší vzata do nebe.

3. Mariina oslava v nebi jest konečně třetí radostná událost, kterou dnes slavíme. Sláva, jíž se Panně Marii dostalo, jest právě tak neporovnatelná a nezměřitelná jako její důstojnost, její zásluha a její svatost. To jsou tři body, o něž se můžeme opřít, chceme-li si utvořit nějakou představu o velikosti nebeské slávy Mariiny.

a) Počneme s posledním. Velikost nebeské slávy odpovídá velikosti přijaté milosti. Neboť sláva a milost, uť sv. Tomáš Akvinský, jsou v nejtěsnější vzájemné spojitosti: milost jest počáteční sláva a sláva jest dokonaná milost. Proto čím větší plnost milosti, tím větší nebeská sláva. Maria obdržela od prvního okamžiku života pro své vznešené určení nevýslovné bohatství milosti, které dvojnásobným působením — božím a jejím — nepřetržitě vzrůstalo jako řeka, která přibírá stále nové přítoky. Jak neuvěřitelného stupně milosti a svatosti dosáhla takto blahoslavená Panna na konci svého života! Jak velká jest podle toho její nebeská sláva! Převýšila milostí a svatostí všechno tvorstvo; převyšuje všechny — anděly i svaté — blažeností, mocí a slávou.

b) K stoupající plnosti milostí pojilo se však u Panny Marie, jakožto její ovoce vždy vzrůstající, bohatství zásluh. Jest to nové měřítko k posouzení věčné slávy Mariiny, neboť sláva jest, abychom tak řekli, zaslouženou korunou zásluhy. Podle sv. Tomáše se měří velikost zásluh podle dvojího základu: první základ tvoří oba kořeny, z nichž všechna záslužná jednání vyrůstají — láska a milost. Poněvadž těmto odpovídá jakožto podstatná odměna blaženost v požívání Boha, ten bude požívati Boha v míře větší, kdo bude jednati z dokonalejší lásky k němu. Druhý základ pro měření zásluh jest velikost díla samého, při čemž lze srovnávati dílo svatosti u jednoho světce s dílem svatosti a ctnosti u jiných světců.

Posuzujeme-li jednání blahoslavené Panny podle těchto dvou základů, jest zřejmé, že její zásluhy jsou nesrovnatelně větší než zá-

sluhy kterýchkoli i všech svatých. Neboť díváme-li se na lásku jakožto duši zásluhy: který tvor jednal kdy z čistší a vroucnější lásky k Bohu než Matka Boží? Hledíme-li však raději na velikost díla: co by se mohlo vykonati většího, nežli spolupůsobiti k největšímu ze všech děl Božích — k vtělení jeho Syna a vykoupení všeho lidstva?

Jestliže Maria Panna svými zásluhami na zemi překonala všechny svaté, překonává je také nepochybně svou odměnou v nebi.

c) K témuž poznání dospějeme, vezmeme-li zřetel na slávu, která jí přísluší na základě její důstojnosti jakožto Matky Boží. I když nepřisluší matce králové stejná čest jako králi samému, náleží jí přece úcta podobná.

Povznesena nad všechny kůry andělské, stojí Maria v nebi po pravici svého Syna, majíc účast na jeho cti, v slávě, která jen božskou jest převýšena — jako královna v zlatohlavu, t. j. oblita září božství, ne jako by byla sama božskou bytostí, nýbrž jako Matka Božské Osoby.

Drazí přátelé! Radujme se v dnešní den ze slávy vznešené Bohorodičky, radujme se, že Pán tak vysoko povýšil svoji Matku. Blahopřejme jí k jejímu povýšení. Maria, která se stala dnešního dne královnou nebes, jest však též stále ještě naší Matkou, Matkou milosrdenství pro nás ubohé hříšníky. Ona také proto je tak nesmírně povýšena v nebi, aby tam byla stále naší orodovnicí. Jejím nejvroucnějším přáním jest, abychom i my všichni její děti měli jednu podíl na její slávě nebeské. Volejme k ní proto dnešního dne a vždy, aby nám vyprosila milost, abychom podobně jako ona zemřeli, rádi opustili vše pozemské a jen jednu touhu měli při smrti: totiž spojení s jejím božským Synem. Prosme ji, aby nám již nyní vlila velikou touhu po nebi a svou přímluvou nám pomáhala tak žíti, abychom se stali hodnými spatřiti jednu jejího božského Syna a našeho Boha v jeho slávě nebeské a radovati se z této slávy jeho s ní na věky.

Amen!

K a r e l K u d r :

K SVÁTKU NANEBEVZETÍ PANNY MARIE.

Drazí ctitelé Panny Marie! Když v Jerusalemě v 10. stol. před Kristem po svém otci Davidovi nastoupil na trůn král Šalamoun, bylo brzy patrné, jak podivuhodně souhlasí význam jeho jména (dokonalý, šťastný) s dobou jeho kralování. Je obdařen mimořádnými dary ducha, slyne moudrostí, a velikou říší, již zdědil po otci, obohacuje zámořským obchodem a uvnitř zkrašluje vzácnými stavbami tak, že pověst o něm jako o nejmoudřejším vladaři a králi přebohatém se šíří daleko za hranice jeho říše. A tu přichází k r á l o v n a z e S á b y, ze severní Arabie, krajiny bohaté kadidlem a vzácnými drahokamy, aby shlédla na vlastní oči nádheru jeho staveb, bohatství

říše a slyšela jeho moudrost (nehledíc k navázání obchodních styků). A král Šalamoun se nedá zahanbit: připravuje jí skvělé uvítání. Polnice zní z cimbuří, král se svým dvorem v nejslavnostnějším hávu, a všechen lid spolu s králem jásá vstříc přicházející královně, oděné v nádheru a ozdobené perlami a drahokamy.

Ale i kdybychom si sebe úchvatněji představili toto přivítání královny Sábské v Jerusalemě, ještě mnohem skvělejší byl příchod Rodičky Boží do nebe. Byla vzata na nebe, aby se tam věčně klaněla Ježíši Kristu, nejmoudřejšímu a nejmocnějšímu vládcí nebeského města, a zároveň přijala z jeho ruky oslavu jako Královna nebes. Vstupuje na nebesa ozdobena bohatstvím zásluh, perlami milostí a drahokamy svých vzácných ctností, jsouc nadšeně pozdravována anděly a svatými Božími.

Ale na této události, tak jedinečné pro blažené, je ještě něco zvláštního, z celá neobvyklého, naprosto jedinečného: že totiž Maria i s tělem byla vzata na nebe. Že duše hned po smrti přichází do radosti, děje se častěji; vždyť každý z těch světců, které ctíme jako přátele Boží na našich oltářích, takto (jedním rázem) byl povznesen k vrcholu štěstí duševního — ale tělo? V tom Maria je jediná z lidí, nemajíc před sebou ani po sobě rovné, byla povznesena nade všechno tvorstvo. Jí jediné dostalo se při zakončení pozemského života výsady, že před všeobecným zmrtvýchvstáním tělo nedlouho po smrti opět spojeno s duší, uchráněno hniloby a přeneseno do ráje.

Než jakým právem tvrdíme její tělesné nanebevzetí? A má nanebevzetí Panny Marie nějaký vztah k nám?

Má nám co říci?

a) Základ víry a učení o nanebevzetí P. Marie je ústní podání. Soukromá zjevení svatých mužů a žen mluví o něm. Svorně praví, že Panna Maria umírá — ne tak z jiných důvodů, jako spíše z touhy po svém Synu, z touhy po nebi. Neboť když odešel na nebe ten, jehož milovala jako nejsladší plod svého života, zdálo se, jako by již neměl smyslu její život zde na zemi. Bylo to jen očekávání shledání, touha „po Bohu silném, živém.“ Soukromá zjevení vypravují o archandělu Gabrielovi, jenž přichází smrt Panně Marii oznámit, o příchodu apoštolů, o lehké smrti Matky Boží, smrti s úsměvem na rtech, bez úzkosti a bolestí, o jejím pohřbení v zahradě Getsemanské a líbezných melodiích, jež po tři dny bylo slyšeti v okolí hrobu, o tom, jak po třech dnech dosud nepřítomný Tomáš přichází ke hrobu, apoštolé mu hrob otvírají a s úžasem shledávají, že je — prázdný . . . To vše vypravují zbožné, omilostněné duše i z nejnovější doby.*) Ale není vyloučeno, že do těchto vypravování se průběhem věků vmísilo něco legendárního . . . Vše m podrobnostem není nutno věřit katolickou věrou! (Soukromá zjevení nejsou pro nás zdrojem Božích pravd — tím je pouze Písmo sv. a ústní podání). Ale tato vyprávění mají

*) Terezie Neumannová z Konnersreuthu.

v sobě jasné a jednotně hlásané jádro, že nejsvětější Panna i s tělem byla vzata na nebe, Písmo sv. sice o tom nemluví — vzpomeňme, že podle slov sv. Jana v jeho evangeliu „není všechno psáno“ v knihách těch, — ale ústní podání již od 6. stol. jasně učí tělesnému nanebevzetí P. Marie. V prvních stoletích musili křesťané bojovat mnoho proti bludům, jež útočily na tajemství nejsvětější Trojice a na Krista Pána, jakmile však tyto pravdy byly jasně prohlášeny a také nebylo již nebezpečí viděti v Matce Boží nějakou bohyni — když pohanství již bylo přemoženo, — tu objevuje se i ve veřejném prohlášení na sněmu v Efesu sláva Matky Boží, hlásá se její neporušené pánenství a v bohoslužebných knihách od 6. stol. jasně zaznívá slovo o jejím tělesném nanebevzetí. Svátek a tajemství toto se podle svědectví sv. Řehoře z Toursu slaví ve Francii, slaví se v Řecku i v Římě i na východě. Závodí celá Církev ve chvále nanebevzaté: na západě čteme v mešních knihách modlitby: „Nejmilejší bratři, prosme Pána hojnými modlitbami, aby jeho slitovností byli zesnulí vysvobozeni z očištění tam, kam bylo přeneseno z hrobu tělo blah. Panny,“ na východě sv. Ondřej, biskup na Krétě, velebí nanebevzetí Matky Boží a napomíná věřící, aby se její nanebevzetí horlivě slavilo — „ne jako věc nová, nýbrž jako věc, jež nyní přichází náležitě ke cti.“ Konečně císař Mořic uzákonil slavení tohoto svátku pro celou římskou říši, když se již ve většině církevních obcí slavil. Věřícimu, který ví, že Duch svatý podle slov Páně jako „Duch pravdy“ s Církví Boží „zůstává na věky,“ je tedy jasné, že se nemůže mýlit Církev Kristova, když již od 6. stol. neustále, všude a naprosto jednotně učí a vyznává tělesné nanebevzetí Boží Rodičky. Ten důvod by již stačil. — Než máme i vnitřní důvody, proč Bůh takto oslavil Matku svého Jednorozeného:

b) Slušelo se, bylo nejvýš přiměřeno slávě Matky Bohočlověka a bylo tudíž velmi žádoucí, aby nedošlo porušení, nýbrž bylo slavně uchováno ono tělo, z něhož své tělo přijal Syn Boží. A vpravdě: křesťan-katolík si nemůže v mysli srovnat, že by tělo nejčistší Bohorodičky se stalo potravou červů . . . Bůh oslavil těla některých světců tím, že je zachoval neporušená, Bůh uchoval před hnilobou jazyk našeho sv. Jana; týž Bůh by dopustil — když těla jiných světců byla tak oslavena — aby tělo Mariino zpráchnivělo v hrobě? Cařihradský patriarcha Germanus vyznává s chloubou a radostí: „Nemohlo se státi, abys Ty, kteréś byla nádobou Boží, mrtvých tělem rozpadla se v prach.“ Odejdiž od Tebe smrt, Rodičko Boží, kteréś smrtelným přinesla život. Vzdal se hrob od Tebe, kteréś byla povznesena k nevýslovné výši. Pryč s prachem, neboť tys novým stvořením, ty máš čestný název Matka Boží. Slušelo se, aby tvé tělo nepodlehlo smrtonosnému zetlení.”

c) Nejen však ta skutečnost, že Maria byla svatostánkem samého Boha, mluví pro nanebevzetí podle těla: Jiný ještě důvod objasňuje toto tajemství. Když otevřeme první stránky bible a čteme o dědičném hříchu, slyšíme Tvůrce a Pána, jak pronáší trest a kletbu

za provinění: V potu tváře budeš jísti chléb svůj, dokud se nenavrátiš do země, ze které jsi byl vzat, neboť, prach jsi a v prach se obrátiš." Pro prarodiče je tedy smrt trestem za jejich osobní vinu, pro ostatní lidstvo — potomky — je to následek dědičného hříchu, když tělo je ponecháno zpráchnivění, hmotě vlastnímu. Maria však jedinečnou výjimkou není zasažena nákazou dědičné viny, proč by tedy mělo její tělo zetlít? Umírá, když umřel i Bůh — člověk, — ale jen aby se připodobnila svému Synu, ne pro dědičný hřích, jehož neměla. Aspoň tedy zpráchnivění nezakusilo její tělo, jak to zpívá píseň k její cti: Bez skvrny počata hříchu všeho, zůstalas vždy táž — prosta zlého. Proto's povýšena s duší, s tělem nad kúry andělské Spasitelem. — Ona byla již v ráji se svým Synem oslavena jako vítězka nad satanem ve známém protoevangelium — první radostné zvěsti — pronesené již v ráji Bohem k hadovi: nepřítelství položím mezi Tebou a ženou . . . Mělo-li tedy její vítězství spolu s Kristovým být dokonalé, musila jako On zvítězit nad hříchem, zlou žádostivostí a smrtí: nad hříchem: neposkvrněným početím, nad žádostivostí: neporušeností a ustavičným panenstvím, a nad smrtí: nanebevzetím. Toho jsou si vědomi biskupové katolické Církve, když v roce 1870 na sněmu ve Vatikáně žádají o prohlášení tělesného nanebevzetí Mariina za článek víry — součást pravd Bohem zjevených. Jestliže k tomu pro předčasné přerušení sněmu pohnutými událostmi politického rázu — hlavně obsazením Říma — nedošlo, pak mladší z vás, draží v Kristu, se mohou těšit, že se dočkají této nové slávy Bohorodičky, prohlášení nanebevzetí — vítězného konce pozemského života Bohorodičky — jako prohlášení Neposkvrněného Početí zvěstovalo slávu jejích počátků.

Jsouc předobrazena ve St. Zákoně archou úmluvy, jež byla zhotovena z trvanlivého dřeva, aby důstojně uchovávala vzácnou starozákonní mannu, měla se těšit již brzy po smrti z daru neporušitelného těla, když byla svatostánkem živého Boha.

2. Draží v Kristu!

Když jsme slyšeli svědectví ústního podání a důvody, jež podpírají učení o oslavě těla Mariina, tážeme se, co nám má říci nanebevzetí Matky Páně?

Tělesná oslava Bohorodičky nám, věřícím Kristovým, připomíná poslední, nejvyšší kámen v budově pravd víry — věřím v těla vzkříšená a život věčný!

Naše tělo sice v hrobě setlí a zakusí porušení, ale ne na věky: až zazní polnice Boží a přijde Kristus v slávě s anděly Božími, tehdy bude spojena naše duše opět s tělem, a toto spojení již nebude přerušeno . . . Toto tělo bude vzkříšeno k slávě, bylo-li zde na zemi poddáno vládě ducha, nebo vstane k trestu, k mukám, bylo-li oddáno zlému a stalo-li se osidlem duše . . . Hlásá tedy nanebevzetí Mariino nutnost, slávu a požehnání čistoty. „A kdo na těle rozsíval, s těla bude sklízet záhubu" — varuje sv. Pavel před opakem.

a) Nanebevzetí Panny Marie nám uvádí na oči i důvod a velkou pohnutku k zdrženlivosti: Když slyšíš, že Mariino tělo bylo uchováno porušení, protože se stalo svatostánem Boha, zda tě nenapadne, že i ty jsi chrámem Božím? „Nevíte-li, že tělo Vaše je chrám ducha svatého, jenž je ve vás . . . a že nejste svoji?“ (I. Kor. 6, 19.) Nuže, — dodává sv. Pavel — oslavujte a noste Boha v těle svém. — Nevidíme, že toto naše tělo je — jako Mariino — posvěceno živým tělem Kristovým, z ní kdysi přijatým, přítomným v bělostné Hostii? A naopak: když jsme přijali Pána ve velkonoční hostině, zda to není pro nás nejlepší naděje, že nás též Kristus vzkřísí ke slávě, jak to sám slíbil? Kéž nás tedy nadchne nanebevzetí Matky Kristovy i naší k radostné snaze, abychom si svatostánek svého těla zachovali neporušený, jako její zářil nebeskou krásou čistoty.

b) Maria byla i s tělem vzata na nebe, poněvadž neměla dědičného hříchu. My naproti tomu tak t i ž i v ě cítíme onen jiný zákon ve svých údech i myslí, který se protiví duchu — lepší strážce v nás . . . Ustavičný boj, „kdy tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu“ (Gal. 5, 17), aby nás učinil malomyslnými, kdybychom neměli blízké a svrchovaně účinné pomoci. Hledte, draží v Kristu: skutky těla, jež sv. Pavel vypočítává, totiž: smilství, nečistota, ale i modloslužba, sváry, nepřátelství, různice, roztržky, nenávisť, řevnivost, to vše, k čemu jsme tak nakloněni svou padlou přirozeností, má velkou protiváhu ve dvou velikých svátostech, jež nám jsou stále po ruce: pokáně a Tělo Kristovo. Svátost pokáně, svátost s m í r u s Bohem a Božského pokoje, utiňuje — to je zvláštní účinná milost této svátosti — hněvivost a podobná hnutí; a svátost požehnaného Těla Kristova utiňuje žár naší tělesné žádostivosti — vždyť přijímáme Tělo, jež nikdy nepoznalo víření nedobré žádosti a bylo dokonale poddáno duši svrchovaně svaté, pokojné, tiché a vyrovnané. Kéž tedy častým přijímáním těchto svátostí, jak prosí Církev o svátku nep. Početí, se v nás napraví rány oné viny, již byla nejsv. Panna uchována, a tím ať v nás je utvrzena vláda ducha, aby i tělo sklízelo s duší jako vzácný milodar Boží — život věčný, slastný a blažený.

Pak i smrt, draží mariánští ctitelé, bude krásná, vyrovnaná a klidná. Když sv. Jeronyma uvrhla prudká horečka na lůžko a dalo se tušit již podle návštěv sbíhajících se spolubratří, že konec není daleko, on pochopil a praví: „Přinášíte mi, bratří, zprávu, že nastává chvíle odchodu. Bůh vám zaplať za tu zvěst. Toť nejkrásnější chvíle mého žití. Sladký spánek spravedlivých, přijď a snes se na má víčka; ó smrti, jak jsi krásná, příjemná . . . Bratří, služte Bohu, modlete se a bděte, a sami zažijete, jak sladko se umírá!“ — Tělo duchem dokonale podrobené, upokojené, nebude v poslední hodině náchylné k úzkostem, k nepokojům.

Draží v Kristu!

Viděli jsme dnes před sebou Bohorodičku v její konečné oslavě, jak o ní mluví nepřetržitě a jasně již po 1.400 let ústní podání Církvě a jak to odůvodňuje skutečnost, že z Marie Panny přijal své Tělo

Bohočlověk a že ona sama neměla dědičného hříchu. — Co nám zbývá, čeho nám třeba? Slavné katedrále v Remeši dali prý stavitelé takový směr, aby každého 15. srpna ve svátek nanebevzetí vycházející slunko proniklo podélnou osou do apsidy a tam přímo mohlo ozářit krásnou růžici, v níž se pak zaskvěje v jásavých a teplých barvách nádherná okenní malba, představující Královnu nebes. Kéž i nám, drazí, v bojích s tělem — ve chvíli, kdy ho nejvíce budeme potřebovat — vnikne do duše jako ohnivý šíp světla a účinné vzpruhy paprsek slávy Nanebevzaté, aby nám dodával chuti a odvahy k dosažení mety vítězství! Amen.

XII. neděle po sv. Duchu

V á c l a v Z i m a :

POVINNOST LÁSKY K BLIŽNÍMU.

Draží v Kristu! Každého roku o dnešní neděli slyšíte podobenství o milosrdném Samaritánu. Úchvatné a dojímavé podobenství o lásce k bližnímu. Každého roku vám je sděluje evangelium dnešní neděle a přece tak málo duší jest jím uchváčeno a okouzleno, pohnuto a probuzeno. Je jistě pohodlnější a snazší být takovým starozákonním knězem nebo levitou, kteří oba šli kolem zraněného a oloupeného člověka, sténajícího v bolestech, a bez zastavení pokračovali v své cestě. Neměli času se sklonit nad lidským utrpením a nadlehčiti je. Bylo by to jistě spojeno s určitou ztrátou času, s obětmi a vydáním, a do toho se jim nechtělo. Leč Samaritán, ačkoliv věděl, že nepřátelství jest položeno mezi Samaritány a Židy, se sklonil a pomohl trpícímu. Neviděl v něm nepřítele. Viděl jenom člověka, který trpí. Nemyslíl na to, že se v své cestě zdrží a že bude mít peněžní vydání; myslil jenom na ubožáka, který tu ležel podél cesty bezmocný a do krve zraněný a potřeboval pomoci. Jat soucitem, prokázal onen Samaritán milosrdenství trpícímu a stal se tak pro všechny časy symbolem živé a účinné lásky k bližnímu. Je-li třeba si stále připomínati toto podobenství Spasitelovo, pak je to třeba zvláště dnes, kdy pojem bližního se nám podivně zkruslil pod tlakem minulých hrůz válečných a kdy triumfuje sobectví jedince v hrozných rozměrech. Spasitel totiž své podobenství nevypravoval jenom pro toho jednoho zákoníka, který k němu přišel s otázkou, co musí činiti, aby obdržel život věčný. Vypravoval je i pro nás a jeho příkaz: „Jdi, a čiň i ty podobně!“ — platí stejně tak nám všem, kteří žijeme v dnešní době, jako platil onomu zákoníkovi, s nímž dobrý Ježíš rozmlouval. Jděte a čiňte i vy podobně jako onen milosrdný Samaritán! Tak k vám, draží, z dnešního evangelia promlouvá Boží Slovo a vy musíte pochopit, že touto výzvou a tímto příkazem ukládá nám Syn Boží lásku k bližnímu jako p o v i n n o s t,

kteřé musíme zde na zemi dostát a naplnit ji, abychom jednou obdrželi život věčný.

Lásku k bližnímu budeme především uskutečňovati tím, že budeme svým přispěním a svou pomocí nadlehčovati jeho tělesnou bídu. Je kolem nás mnoho lidí, kteří žijí v chudobě, v nedostatku, soužení různými nemocemi. Odpomoci jejich bídě a nouzi, utišit jejich hlad, pomoci jim, aby zase nabyli zdraví, to jsou ony svaté úkoly, které nám ukládá povinnost křesťanské lásky k bližnímu. Vzpomeňte si, jak Církev sv. od počátku pečovala o chudé, trpící, nemocné, a jak jenom jí vděčí lidstvo za první dobročinné ústavy (sirotčince, nemocnice, starobince), podle jejichž vzoru se pak rozvíjela i státní sociální péče v jednotlivých zemích. Vzpomeňte si na obětavost řeholních sester, které často v mladém věku opouštějí lidskou společnost a uzavírají se na ostrovy malomocných, aby se tam s nadlidským heroismem a sebezapřením cele věnovaly trpícím ubožákům. Jistě i mnohý z vás si nese v duši hřejivou vzpomínku na léčící úsměv sestry, která se skláněla jako strážný anděl nad prostým nemocničním lůžkem, kde se zmítal v horečce a bezmoci nemocný člověk. Vzpomeňte na dílo naší Charity, která dovedla seskupit obětavé pracovníky, spěchající s pohotovým organizačním aparátem bojovat proti hladu a tělesné bídě. Zubožení vězňové, vracející se jako lidské trosky z inferna koncentračních táborů, procházeli v tisících pečlivýma a dobročinnýma rukama katolické Charity a byli vraceni za její pomoci životu. To všechno, moji drazí, jsou svědectví živého křesťanství, kde křesťanská víra se rozlévá v proudech křesťanské lásky, kde člověk dokazuje svou lásku k Bohu živou a účinnou láskou k trpícím bratřím, pod jejichž ranami a nuzotou se ukrývá podoba Boží. Ne slova o lásce tu mohou nějak pomoci, ale skutky křesťanského milosrdenství. Sv. Řehoř nás proto dobře napomíná: „Naši lásku k bližnímu nechť spíše zvěstují dobré skutky, než jazyk.“ A tyto skutky živé křesťanské lásky k bližnímu a účinného milosrdenství jsou nejkrásnějším svědectvím, že v mnohých duších ještě stále žije milující Kristus. Jsou nejskvělejší obhajobou křesťanské pravdy a naší svaté Církve.

Svatý poustevník Pachomius byl ve své mladosti vojákem římským a pohanem. Jednoho dne přišel s vojenským oddílem do egyptského města Théb; vojáci byli zmalátněli hladem, vyprahlí žízni, protože byli tak dlouho na pochodu pod žhavým africkým sluncem. Jakmile vojáci přišli do města, hned obyvatelé snášeli, co měli, aby unavené vojáky občerstvili a nasýtili. Takové smýšlení a taková obětavost byly Pachomiovi docela nové. Zvídal tedy, jací jsou to lidé, kteří jsou tak obětaví k cizím vojákům. Řekli mu, že jsou to křesťané. Tu zvolal Pachomius: „Takové náboženství, které učí lásce k cizincům trpícím, musí pocházeti od nejvyšší bytosti!“ Jeho duše zůstala plná myšlenek ne thébské křesťany, až se vzdal vojenského života, stal se křesťanem a světcem (Fattering, Katecheta vypravuje).

Nezapomeňte, drazí věřící, že zvláště dnes v době sociálních přeměn, kdy se chce lidstvu namluvit, že nový sociální řád, jenž by utišil bídu tělesnou na všech stranách a každému pracujícímu člověku poskytl možnost slušného života, musí být vytvořen bez křesťanství a bez vlivu Kristovy Církve, že se na vás dívá celý svět. Čeká, že se ukážete sobeckými a necitelnými vůči bídě kolem vás. A kdybyste se jen na chvíli takovými ukázali, jakou zbraň proti naší svaté Církvi byste vložili do rukou nepřátel! Vydávejte tedy před světem svědectví, že stále ve vás žije láska Kristova a že jenom ona může léčit bídu světa!

Nežádá se, moji drazí, na vás, abyste se z lásky k trpícímu bližnímu uzavírali na ostrovy malomocných, abyste rozdali všechno své jmění a žili v chudobě, abyste se všichni zřekli rodinného života a věnovali se cele službě nemocným, ale i pro vás platí povinnost lásky k strádajícímu bližnímu, které se nesmíte vyhnouti a kterou musíte naplniti. A je tolik možností, jimiž můžete ve svém životě každý podle svého stavu a povolání uskutečňovati tuto svatou a naléhavou povinnost: modlitba, almužna, podpora dobročinných ústavů církevních a hlavně vaše živá spolupráce ve farním odboru katol. Charity, která tolik potřebuje obětavých duší, milujících srdcí a pomáhajících rukou. Pomůžete-li k ztišení tělesné bídy a chudoby svých bližních, budete-li mít pro tuto bídu vnímavé srdce a otevřenou dlaň a ať ji shlédnete v domě, kde bydlíte, nebo dozvíte-li se o ní z vypravování sousedů, neomeškáte se v pomoci včasné a vhodné, budete jednou uznáni hodnými přijmouti nejsladší odměnu věčné slávy z rukou Božích. I vám zazní jedenkrát, až budete státi před soudem Božím a váš život bude vážen na vahách Boží spravedlnosti, sladká a útěchyplná slova Spasitelova: „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto bratří mých nejmenších, mně jste učinili!“

Povinnost lásky k bližnímu však nám neukládá jenom všimati si jeho tělesné bídy a nadlehčovati ji, nutí nás podívat se též na stav duše bližního a toužiti po její spáse. Duše, rozervaná hříchem, ztrativší převzácný dar posvěcující milosti, promarnivší plnost křesťanského daru a pro hřích oddálená od Boha, je na tom hůře než tělo, rozežrané malomocenstvím či pokryté cáry. Hřích je mnohem větší neštěstí než vředy, pokrývající nemocí zubožené tělo, je větší nuzota než chudoba bez peněz. A vidíme-li kolem sebe tolik svých bližních, jejichž duše hynie pro věčnost pro množství hříchů, musíme pomáhat, musíme usilovat o spásu těchto duší, musíme tyto prázdné duše znovu naplňovati bohatstvím milosti, hladovějící sytiti chlebem věčné Pravdy, bloudící znovu uváděti na cesty přímé a spravedlivé. Jak to říká sv. Prosper: „Bližní milujeme jako sebe, když o jejich spasení jako o své pečujeme.“ A sv. Řehoř praví: „Ten jiného nemiluje, kdo nechce, aby se tento bližní stal lepším a dokonalejším.“ P. Lebbe, jeden z nejvýznačnějších čínských misionářů z poslední doby, vypravuje tuto událost: Jedna horlivá křesťanka

učila katechismu ve vzdálené pohanské vsi, když vypukla v kraji nakažlivá nemoc. Sotva se rodina horlivé apoštolky dověděla o nebezpečí, přiběhl za ní vlastní syn s prosbou, aby se na nebezpečnou dobu vrátila domů. Ale statečná a věrná žena odpověděla: „Synku můj, nepůjdu domů. Ty se rychle vrať domů k tatínkovi a zůstaňte věrni ostatním křesťanům. Já zůstanu zde, neboť již tři měsíce zde pracuji bez výsledku. A proto jest nutno, abych tu zůstala a dala příklad, že křesťan se ničeho nesmí báti pro Krista, ani pronásledování, ani nemoci, ani žádné oběti a smrti, nýbrž musí býti připraven dáti i život pro víru!” Statečná apoštolka skutečně zanedlouho onemocněla nákazou a zemřela. Ale pohled na její smrt, ozářenou hrdinskou křesťanskou ctností, dokončil její hlásání a vesnice se z větší části stala křesťanskou. (Podle P. Soukupa: Mluvil v podobenstvích.) Tento příklad hrdinné čínské apoštolky měl by, draží v Kristu, býti nám všem poučením a povzbuzením: že žádné úsměšky, počáteční nezdary, nepochopení našich snah, zarputilost hříšníka, že nic nesmí nás unavit a zastavit v horlivé práci na spáse duší. Je třeba zúrodnovati tuto práci neúnavnými modlitbami a tisíci sebezápory, je třeba ji podpírat příkladem vlastního čistého a dokonalého křesťanského života a stále trpělivě napomáhati bloudící duši k nalezení světla a dobra. Sv. Augustin praví jednomu každému z vás: „Nemiluješ bližního svého jako sebe samého, nevedeš-li ho k tomu dobru, po němž sám toužíš.” Každé sobectví je hříšné a hrozné. Tím více je hříšné sobectví víry, kdy mnohý si myslí a v duchu říká: „Co je mi do druhých, že nevěří, že jsou takoví a takoví, jen když já budu spasen.” Povinnost lásky k bližnímu nás nutí dychtit po spáse bližního. A říká-li kdo: „Co je mi do toho, od toho tu jsou kněží, a to je jejich práce” — zapomíná, že má povinnost zvláště dnes, kdy kněží je tak málo a kněžského dorostu tak žalostný nedostatek, pomáhati kněžím v apoštolátu, podpírati jejich práci, spolupracovati s nimi v šíření království Kristova, čili jak se tomu dnes říká: uskutečňovati dílo katolické akce, živou spolupráci laiků na hierarchickém apoštolátě Církve. Církev jsou nejenom biskupové a kněží, Církve jste také vy a také vám jest uložena určitá míra úkolů, které musíte splniti, aby se v sladkém ovčinci Církve kolem dobrého Pastýře seskupily i ty nejzbloudilejší ovečky. Budoucí osudy Církve v naší zemi a v celém světě také z určité části závisí na tom, s jakou opravdovostí a ochotou pochopíte příkaz katolické akce: neúprosnou a nevyhnutelnou povinnost pracovati všemi ušlechtilými prostředky o spasení duší svých bližních!

Tak musíte, moji draží, chápati dnešní podobenství o milosrdném Samaritánu, jež opět dnes stejně jako každého roku tluče na vaše duše a srdce. Podobenství o živé, prakticky uskutečněné, účinné lásce k bližnímu. Je čas, abyste pochopili, že to není jenom nějaké zpestření běžného výkladu Spasitelova, nýbrž že je to výzva, povolání k nejsvětějším a nejvznešenějším úkolům, uložení povinnosti právě v dnešních časech nejvážnější a nejpotřebnější. V dnešní

epištola staví sv. Pavel proti mrtvé literě živého ducha, proti literě, která zabíjí, ducha, jenž oživuje. Splníte-li, draží křesťané, Spasitelem vám uloženou povinnost účinné a praktické lásky k bližnímu, budete křesťany ne podle litery, ne jenom podle křestního listu, ale budete jimi podle ducha Kristova, jenž bude ve vás. A pro tohoto ducha obdržíte jednou život věčný. — Amen!

XIII. neděle po sv. Duchu

Adolf Kejval:

HRIECH.

Velké škody utrpel celý národ posledními udalostiami. I na majetku i na životoch, na ktoré len ťažko sa bude moct zabudnúť. Ale už sme spomenuli, drahí bratia, že najťažšie škody, ktoré človek môže utpieť, su ničím oproti tým škodám, ktoré sú skutočne nenahradiateľné a ktoré sú preto jedinou škodou, ktorú môže človek utpieť, a táto škoda je škoda na duši, škoda, ktorá duši môže zasadiť a skutočne aj zasadí — smrteľný hriech. Čo je vlastne hriech a aké škody spôsobuje na duši, to si učiníme predmetom svojej dnešnej úvahy v duchu evangelia.

1. Strašlivá bola choroba málomocenstva, prašiviny. Je doteraz strašlivým trestom východných krajín. Doteraz sa nepodarilo ľudstvu uľahčiť od tejto choroby. Doteraz sa nepodarilo najst liek, ktorý by ju vyliečil, ktorý by zabránil jej šíreniu. Je pravdepodobné, že je to jedna z chorôb, ktorá je následkom hriešneho života, života nemravného. Je isté, že v tomto ohľade východ nepoznal to, čo voláme pohlavnou zdržanlivosťou. Mnohoženstvo a požitkárstvo, azda aj vojny, pri ktorých je všetko dovolené a pri ktorých vyrástla len nemravnosť, su úrodnou pôdou, v ktorej sa darí bacilu tejto choroby. Začína nepatrnou vyrážkou, ktorá sa mení na vredy a vredy zas v strašlivé hnisavé rany, od ktorých celé telo trpí a pomaly sa rozpadáva. Človek trpí celé dlhé roky a jediným vyslobodením je smrť. Spoločnosť od počiatku sa bránila proti tejto chorobe, ten človek, u ktorého sa zjavily jej príznaky, musel opustiť spoločnosť zdravých ľudí, ale stará doba nepoznala ešte útulky, do ktorých by sa shromažďovali postihnutí touto chorobou. Žili preto v úskalách, zvláštnym šatom mali na seba upozorňovať, volať na mimoidúcich, aby sa im vyhli, boli odkázaní na milosrdenstvo druhých, ktorí im poskytovali almužny. Naša doba pre nich stavia útulky, sú už celé kolonie, celé obce, obývané týmito nešťastníkmi. Svet nezabudne na kňaza Damiána, ktorý im zasvätil celý život, nezabudne na obetavé sestry, ktoré svoju mladosť, svoju krásu a celý život zasvätily službe týchto nešťastlivých z najnešťastlivejších.

Choroba táto, ničiacia strašlivým spôsobem telo, zdá sa byť

vhodným obrazom choroby duše — hriechu. Hriech pre dušu je asi tým, čím je pre telo málomocenstvo. Iba ten rozdiel je tu, že pri chorobe tela ide o roky, pri chorobe duše o celú večnosť. Málo-mocenstvo ničí telo, ktoré je smrteľné a ktoré má na zemi vymeraný určitý počet rokov, kým hriech ničí dušu, ktorá je určená k životu večnému.

2. Čo je vlastne hriech? Je to odvrátenie sa od Boha a priklonenie sa k stvoreniu. Hriech spácha ten, hovorí katechismus, kto vedome a dobrovoľne prestupuje príkaz Boží. Vedome a dobrovoľne človek opúšťa priateľstvo so svojim Bohom, Stvoriteľom, Otcom, dobrodincom a Pánom.

Reč hriechu je preto strašlivá. Ak sa hovorí o revolúcii, o jej zlobe a následkoch, ktoré za sebou donáša, že je to zloba proti zákonitej vrchnosti, potom ani to nie je ešte dosť vystižný obraz pre hriech. Lebo každú revolúciu nemôžeme ešte považovať za zlo, i keď sama v sebe je veľkým zlom a zvlášť svojimi následkami. Podobne je strašlivou vecou štrajk robotníkov, ktorí sa tak ako posledným prostriedkom domáhajú svojich práv. Keď nie je inej pomoci a keď skutočne ide o vykorisťovanie chudobných, čo je hriechom do neba volajúcim, potom aj tento posledný prostriedok je oprávnený. Keď poddaní trpeli, keď im nedovoľovali ani školy, keď im brali reč a vieru, aj tu pri revolúcii ide o vec oprávnenú a v takom prípade aj dovolenú — a my sa odvažujeme rovno povedať, že je tu človek povinný postaviť sa na odpor, lebo tu ide o jeho prirodzené právo.

Reč hriechu je preto strašlivá, lebo o Bohu nič podobného tvrdiť nemôžeme. Komu Boh ukrivdil? Komu bral chlieb, komu jazyk? Len jedno chcel, aby sme ho milovali, aby sme túto svoju lásku k nemu dokázali tým, že ho budeme poslúchať, že jeho príkazy budeme zachovávať. Chcel, aby sme ho milovali a k tejto láske nás nanútil najskor svojou láskou. Hovorím, že nanútil, lebo len slepý a hluchý nič nechce vedieť o jeho láske. Nie nadarmo náš božský Spasiteľ učil nás ho volať nebeským našim Otcom. Všetko dobré máme od neho. Život i prostriedky, aby sme si tento život mohli zachovať. On je to, ktorý celý svet zasypáva svojím požehnaním. On je to, na ktorého miliardy tvorov čakajú, aby sa o nich staral. A každý otvára svoju ruku, aby ju Boh naplnil svojimi darmi. On je to, ktorý nerobí rozdiel medzi dobrými a zlými a ktorý dážd svoj dáva obidvom a ktorý slnku svojmu dáva vychodiť na dobrých i na zlých. O čom, bratia, mohli by sme tvrdiť, že by sme mali, aby sme na tom nemuseli zistiť stopy milosti Božej? Kto z nás je tu, ktorý by nemusel povedať s apoštolom Pavlom: Z milosti Božej som, čo som?

A preto je reč hriechu strašlivá, že hriešnik, ktorý je na každom kroku odkázaný na dobrotu Božiu a na jeho milosť, hriechom svojím hovorí: Nebudem poslúchať, čo mne je po Bohu? Nechcem ho. Čo mne je po Spasiteľovi, ktorý bol poslaný na to, aby za mňa zomrel. Nechcem vidieť jeho umučeného tela, nechcem vidieť jeho

ruky a nohy pribité na kríž, nechcem vidieť jeho milujúceho srdca. Ja sám sebe chcem byť pánom a mne nik na svete nerozkáže.

3. A následok? Najhorším je práve to, že stráca človek priateľstvo so svojím Bohom, že z duše stratí milosť posväcujúcu, to krásne rúcho, bez ktorého nemá človek práva na kráľovstvo Božie, z ktorého človek takto dobrovoľne sa vylučuje. Je teda hriech najväčším zločinom tým viac, že je dobrovoľný. Ktože nás núti, aby sme hriech spáchali?

Sú prípady, kedy aj hriech by sa zdál omluviteľný. Slovenský vojak teraz po vojne vyhl'adal v Prahe kňaza a spýtal sa ho, či to má veľký hriech, keď z úplne prázdneho domu odcudzil tri vreckovky, ktoré už dávno potreboval. Iného som sa tam nedotkol, dodal. Keby sme mali takýchto vojakov všetkých, povzdychol si kňaz. A s ním musí si tak povzdychnúť každý z nás. Sú prípady, kedy bieda zdá sa donútiť k hriechu, ale vtedy už nejde o hriech, lebo hriech je dobrovoľné prestúpenie zákona Božieho. Záchrana života omlúva. Ale hriech je, keď je to bez potreby. Svedomie nám iste povie, čo je dobrovoľné, lebo sa ozýva.

Videl som v blázinci bláznov, ktorí preto, že nemali zdravého rozumu, so seba strhali šaty, aby celým ich odevom boli kožené rukavice, ktoré im opatrovníci navliekli, aby sa v záchvate zúrivosti nepoškriabali a k smrti si neublížili. Robili to preto, lebo choroba ich pozbavila zdravého rozumu a možnosti zdravého úsudku.

Ale kto núti hriešnika k tomu, aby sa dopustil hriechu, aby sa dobrovoľne pozbavil toho, čo dávalo jeho duši nadprirodzenú krásu? Nik na svete a len on sám bol bláznom, ktorý tak dobrovoľne učinil. Každý rozumný človek odsúdi kartára, ktorý sa celý týždeň trápi, aby v sobotu prehral peniaze, ktoré zarobil a na ktoré čakajú žena a deti. Nie je iba nešťastlivým človekom, ale je priamo zločincom. Je ale hriešnik na tom lepšie?

4. K zemi sa tiahla, opúšťa výšiny, opúšťa Boha, o ktorého prestáva dbať, ktorého sa potom bojí, lebo myšlienka na Boha stáva sa mu protivnou.

Kráľ anglický Heinrich VIII. podľahol vášni. Zahnal od seba zákonitú svoju manželku, aby sa oženil s dvornou svojou dámou Annou Boleynovou. Aby mohol uskutočniť tento svoj plán, odtrhol sa s celým národom od katolíckej Cirkvi, lebo ako katolíkov nebolo mu to možné. A hriech volal, hriech za sebou pritiahoval a kráľ hromadil hriech na hriech, lebo aj to je isté, že kto spácha jeden hriech, nebude sa báť ani druhého. So svojou súložnicou stál pri obloku svojho paláca a obidvaja sa pozerali k nebu, s ktorého žiarili hviezdy v tej neopísateľnej kráse, ktorá sa dá len vycítiť, ale nikdy opísať. A vtedy kráľovná čarokrásnym týmto pohľadom preniknutá a azda aj túžbou za stratenou mladosťou volala: Ach, ako je krásna hviezdna obloha . . . Ale o kol'ko krajšie to musí byť nad hviezdami . . . v nebi . . . u Boha . . . A kráľ ju mlčky vzal za ruku, odtiahol od obloka a hovoril, kloniac smútne hlavu: Anna,

to nie je pre nás . . . Nechcel myslieť na to, čoho sa dobrovoľne vzdal. Hriešnik sa podobne vyhýba myšlienke na Boha a bojí sa jej. Zatrpklý kráča prírodou, nič ho neteší, všetko sa mu hnusí, lebo cíti, že nie je na dobrej ceste.

Príroda poslúcha odvekých zákonov Božích. Všetko v nej žije v súlade, všetko je veľkým chválospevom na dobrotu Božiu — len človek — hriešnik je odbojníkom, len on sa nechce podrobiť. Všetko mu hovorí: To nie je pre teba. Ja nesmiem otvoriť oči pre večnú krásu, lebo tie oči sa pozeraly iba na hriech. Ja nemôžem uspokojiť večný smäd a hlad po spravodlivosti, lebo som svoju dušu sýtil blatom a napájal kalom.

5. Ale my hriech uvážime ešte po inej stránke. Nielen po stránke náboženskej, po stránke, že je ním narušená rovnováha medzi Bohom a človekom, ale aj po tej stránke, že je ním narušený spoločenský poriadok. Lebo Boh v svojej добрote dal nám 10 svojich príkazov. A v tom vždycky vidím veľký dôkaz jeho lásky, že len v troch z nich myslel na seba, aby druhých sedom bolo tu pre nás, pre naše blaho, pre blaho spoločnosti. Štvrtým príkazom myslel na rodinu ako základ tejto spoločnosti. V tom sa nemýlime a mýliť nechceme, keď povieme, že rodina je skutočným základom. Kto ho naruší — naruší celú stavbu spoločnosti. Len tá spoločnosť bude zdravá, ktorá bude mať zdravé rodiny. A tu si odvažujeme tvrdiť, že nik na svete nemôže a nebude môcť lepšie upraviť život rodiny, než to učinil dobrý náš Boh svojim príkazom, ktorým ukladá povinnosti nielen deťom, ale aj rodičom. A ani netuší ten, kto pomer detí a rodičov ruší, ako veľmi uponižuje človeka, ako podkopáva základ spoločnosti.

Piaty, šiesty, siedmy príkaz rovno s desiatym a deviatym stoja tu pre spoločnosť ako pevné stĺpy poriadku a spravodlivosti. Aj svetský zákon v štátoch s pravou kultúrou hriechu proti bezpečnosti života považuje za zločin a teda podľa náboženstva za hriech, smilstvo za smilstvo, krádež a lúpež za krádež a lúpež a trestá priestupky proti životu, čistote a majetku bližného ako priestupok a zločin. Len tam, kde niet pravej kultúry, je dovolené zabíjať, len tam, kde niet pravej kultúry, je voľná láska, je dovolené kradnúť, lebo majetok je prehlásený za krádež.

A predsa je tu rozdiel. Zákon Boží predpokladá lásku k Bohu.

Milujem Boha a preto nehreším. Zákon svetský sa bude odvolávať na záujem verejný a hovorí čosi o vyššej mravnosti, ale ktože sa bude báť, veď spoločnosť nie je vševediacia a je len jedno treba: Dbať na to, aby ma pri tom nechytali a keď ma predsa chytia, aby som sa dobre vedel vyhovoriť. O kol'ko to výšej stojí kresťan proti tomu, ktorý si myslí, že ho neviaže zákon Boží. On aj jeho viaže, ako viaže každého.

Máломocenstvo začína nepatrnou vyrážkou, ktorej si človek v prvej chvíli ani veľmi nepovšimne. Ale rozrastie sa do strašlivej choroby. A či nie je tomu tak aj s hriechom? Zlodej nezačal hneď vy-

lamovať nedobytné pokladnice, ale začal v škole tak, že odcudzil niektoré predmety spolužiakom. Smilník nezačal násilným smilstvom, ale nepotlačil v sebe prvú hriešnu myšlienku. Spisovateľ vypráva o termitoch. Sú to malé mravce, ktoré žijú v afrických lesoch, ktoré sa ale tak vedia zahryznúť do dreva, že znivočia celé domy. Človek sadá na stoličku, ale padá, lebo ju termity zničili, stôl, na ktorý si položil raňajky, sa mu sosype, dom, v ktorom sa usadil, mu padá na hlavu. A na prvý pohľad sa všetko zdálo byť celé a neporušené.

A hriech do duše ide tou istou cestou. Človek sa až vtedy zl'akne, keď je neskoro, keď sa zmocnil duše natoľko, že sa duša nemôže dostať z jeho strašlivej nadvlády. Na počiatku to bola len myšlienka, ktorá sa nám zdála nevinnou, aby z toho bola celá katastrofa.

Veľké škody spôsobili posledné udalosti na majetku i na životoch. Ale je možné, že aj na dušiach. Príležitosti k hriechu bolo dosť a viac než treba. Škody treba naprávať. Sedliak sa chytil znovu pluhu, robotník kladiva a rýľu, úradník zasadol za stôl. My ako katolíci vrátime sa tiež k práci. Viac pozornosti obrátíme k duši, ktorá túži po čistote, po láske Božej, po milosti Božej. Boh nechce, aby sme zahynuli. Chceli by sme azda my? Hriech nemá mať miesta v našich dušiach, lebo sme vykúpení krvou Kristovou a sme preto dedečmi kráľovstva Kristovho. — Amen.

XIV. neděle po sv. Duchu

V. Vondra :

ŽIVOT SV. JANA KŘITILE.

ON musí růsti, já pak se menšiti (Jan 3, 30).

Dnes naplnila se tato slova sv. Jana Křitele, kdy slavíme památku jeho stětí. Poprosme Ducha sv., abychom s bohatým užitkem uvažovali o významu života světcova.

Drazí v Kristu! V pátek jsme slavili výročí Stětí sv. Jana Křitele, předchůdce Páně. Jeho mučednická smrt je pro nás příležitostí, abychom alespoň krátce uvažovali o celém jeho životě a dovedli jej zhodnotit. Ačkoliv nás od jeho života dělí téměř dva tisíce let, můžeme o něm bez rozpaků říci, že je to nejmodernější světec, světec právě pro naši dobu. Kdyby se snad někomu při tom zdálo, že přeháníme nebo nadsazujeme, můžeme se směle odvolat na slova samotného Syna Božího, kterými ho za živa svatořečil: „Mezi zrozenými ženinými není žádného proroka většího nad Jana Křitele“ (Luk. 7, 28). Tato slova nás opravňují k tomu, abychom ho pro naši dobu doporučili: neboť žil na přelomu dob — byl prvním laickým apoštolem — a nezlomný charakter.

V jeho životě můžeme sledovat zřetelně tři období: 1. dobu přípravy, 2. veřejné působení a 3. zakončení ve vězení.

Při tom chceme si zároveň všimnout i jeho vztahu k Ježíši Kristu a tu každé to období je vyznačeno setkáním s ním.

1. Tak hned v období přípravy zasahuje sám Ježíš před jeho narozením, když Panna Maria navštívila Alžbětu. Tehdy matka Janova pocítila zvláštní radost nad posvěcením svého dítěte, o němž již mluvil anděl Zachariášovi: „Bude veliký před Pánem a již ze života matky své bude naplněn Duchem svatým” (Luk. 1, 15) a této své radosti dává výraz těmito slovy: „Odkud mi to, aby matka Pána mého přišla ke mně? Neboť hle, jak došel hlas pozdravu tvého do mých uší, zaplesalo radostí dítě v životě mém” (Luk. 1, 44). Tak vtělený Bůh zasahuje do života Janova a posvěcuje jej ještě v lůně jeho matky a proto vedle smrti Janovy ještě slavíme jeho narození — a tento svátek 24. června je známější — neboť přišel na svět již bez hříchu dědičného. To bylo první setkání Jana s Ježíšem prostřednictvím Marie Panny. Byl tedy pro svůj úkol, pro veřejné vystoupení zvláště připraven a posvěcen samým Spasitelem. Aby ještě více zmohutněl, odešel, jakmile dospěl, na poušť, aby unikl zraku lidí a v samotě načerpal síly k svému vlastnímu poslání.

Zatím co se takto nerušeně věnoval svému úkolu, můžeme se rozhlédnouti po ostatním světě. Jan žil na přelomu dob: na konci pohanství a začátku křesťanství. Jeho vlastní národ, který měl být prostředníkem pravé víry v jednoho Boha se však svíral v křečích náboženských sporů, jak se ukázalo brzo po vystoupení Janově i Ježíšově, a tím se zpronevěřil svému poslání. A tím je nám Jan blízký. Neboť není ani třeba velkého pozorovatelského nadání, abychom poznali, jak se dnešní svět vzdálil od Boha, vlastního zdroje života a štěstí. A při tom ani nemusíme myslet na nevěřící, spíše na křesťany a právě katolíky, kteří sice v některé přihrádce mají doma křestní list a jejichž jména jsou sice zapsána v křestní matrice, ale nejsou zapsána v knize života. O těch zajisté platí strašné slovo Hospodinovo: „Máš jméno, jakobys žil, a jsi mrtev” (Zj. 3, 1). Jsme již dávno svědky toho, jak Bůh umírá v srdcích lidských, takže sama skutečnost Boží je nechává lhostejné . . . Ó drazí v Kristu, kéž to neplatí o nás, jak jsme tu shromáždění.

2. Druhý úsek života Křtiteleova tvoří jeho veřejné vystoupení. Jsme asi zvědaví, jak začne tento Bohem připravený a povoláný prorok mluvit. Neboť Bůh jako by se po čtyři staletí odmlčel — vyvolený národ neměl proroka, který by vedl lid plamennými slovy k Bohu. Tu do tohoto ticha zaznívá slovo Janovo: „Čiňte pokání” — to je jeho první slovo — „neboť se k vám přiblížilo království Boží” (Mt. 3, 2). Jeho slovo nezůstalo bez účinku: k Jordánu se hrnou lidé všeho druhu, ba i fariseové a saduceové jsou nuceni ho vyslechnout, aby se zalíbili lidem. Ale tu hned na počátku vidíme zvláštní vlastnost, pro kterou byl uvržen do žaláře a která ve vězení tak jasně zazářila: byl to jeho nezlomný charakter, dovedl říci lidem pravdu do očí, nelichotil nikomu: Praví fariseům: „Pokolení zmijí, kdo ukázal vám, abyste utekli budoucímu huňvu? Přinášíte tedy ovoce

pokání . . . Již přiložena jest sekera ke kořeni stromů, každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřat a na oheň uvřzen." A o Ježíši praví: „Já křtím vás vodou ku pokání, ale ten, jenž přijde po mně, mocnější jest nade mne; a já nejsem hoden ponésti obuvi jeho. On bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm. Jeho vějička jest v ruce jeho, i vyčistí mlat svůj a shromáždí pšenici svou do obilnice, plevy však bude páliť ohněm neuhasitelným" (Mt. 3, 7-12).

Všechn lid dával se od něho pokřtít. A přišel i Ježíš. Tu Jan osvěcen Duchem sv. volá: „Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa. To jest ten, o němž jsem pravil: Po mně přijde muž, jenž přede mnou jest, neboť byl prve nežli já." (Jan 1, 29-30.)

To byl druhý úsek a nejvýznamnější života Janova a jeho druhé setkání s Ježíšem. V té době shromáždil již kolem sebe hlouček učedníků, z nichž někteří se potom přidali k apoštolům. A tak vidíme sv. Jana Křtitele jako prvního laického apoštola. Ač nebyl knězem, zastínil všechny starozákonní kněze, neboť připravoval cestu samému Pánu. A tím je, moji drazí, pro nás vzorem největším. Neboť jestliže si nemusíme tajit strašný náboženský úpadek, je jisté, že kněz ve svém úsilí nemůže být osamocen. Hledá vhodné pomocníky v nadlidském zápase o záchranu duší. Jestliže bychom posuzovali křesťanství podle života špatných křesťanů, musili bychom dát za pravdu některým pozorovatelům, kteří považují křesťanství za mumii. Ale my víme, že křesťanství je božská nauka, stejně životná a životodárná jako před dvěma tisíci lety a jen ona může zachránit lidskou společnost. K tomu ovšem hledá své apoštoly, pomocníky na díle Božím, kteří by proniknutí žárem Božím šířili teplo Boží lásky, snášenlivosti, ochoty a radosti v dnešním chladnoucím světě. Nuže, chceme-li následovat našeho milého patrona, musíme ho následovat v tom, čeho naše doba nejvíce potřebuje — pomoci v náboženském a mravním povznesení společnosti. Velká doba vyžaduje velkých lidí. Sv. Jan je takový vzor.

3. Třetí období Janova života nás vede do žaláře, v němž ztrávil poslední rok svého života. I tu se setkal Jan s Ježíšem, ale ne přímo, nýbrž prostřednictvím dvou svých učedníků. Ale za to je to nejvýznamnější setkání, kde nejlépe vidíme poměr obou. Mezi osiřelými učedníky Janovými vznikla za nepřítomnosti jejich mistra určitá řevnivost na vzrůstající počet učedníků Ježíšových. Aby je z toho vyléčil, posílá světec dva ze svých učedníků k Spasiteli s dotazem: „Ty jsi ten, který přijíti má, čili jiného čekáme?" (Luk. 7, 20). A božský Spasitel odpovídá nepřímo poukazuje na své záznaky: „Jděte a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: Slepi vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluší slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým zvěstuje se evangelium a blahoslavený jest, kdo se nebude horšit nade mnou." Nad touto otázkou mohli by se pohoršovat zástupové, jako by Jan zapochyboval o poslání Kristově a proto se ho ihned ujímá: „Co jste vyšli na poušť viděti? třtinu větrem se klátící?" Ó, nikoli. Jan není bezcharakterní člověk, o němž by se

mohlo říci, kam vítr, tam plášt. „Co jste vyšli vidět? Člověka měkčím rouchem oděného? Hle, ti, kteří roucho nosí skvostné a žijí v rozkoších, v domech královských jsou.“ Sv. Jan není žádný změkčilec ani člověk libující si v rozkoších. „Co tedy? Proroka? Zajisté; i více nežli proroka. Tento jest, o němž jest psáno: Hle, já posílám anděla svého před tváří tvou, který připraví cestu tvou před tebou. Neboť pravím vám: Mezi zrození ženinými není žádného proroka většího nad Jana Křtitele.“ Tato nejvyšší sláva z úst samého Syna Božího se dovršila v den jeho stětí, kdy se stal obětí z vůle královny. Tehdy se také naplnila jeho vlastní slova: On, to jest Ježíš, musí růsti, jeho sláva se musí zvětšovat, já pak se menšiti, ne pro lidskou slávu, ale vše pro slávu Boží.

Tak nám, moji drazí, září život našeho světce jako jasný vzor a příklad právě pro naši dobu. Trojí období jeho života, jeho skrytá příprava, jeho veřejné působení i jeho osamělé vězení je pro nás výzvou k nesmlouvavému křesťanskému životu, jehož on byl předobrazem jakožto největší starozákonní prorok a první novozákonní světec a mučedník. A nakonec se k němu obracím s prosbou:

S v. J e n e K ř t i t e l i, který jsi v duchu a moci Eliášově předešel Pána a zahříval svým krajanům do duše, ukaž nám právě jako tehdy živého Beránka Božího, který snímá hříchy světa, doved nás až k němu, abychom se stali jeho učedníky, jeho nadšenými hlasateli a apoštoly k záchraně své i svého národa. Amen.

ROK NA KAZATELNĚ.

Podle Msgra Rebana upravil Fr. B. Srubek.

14. září: XVI. neděle po sv. Duchu: *N e b e s K r á l o v n a.*

Chceme-li postavení a povolání Panny Marie krátce vyjádřit, najdeme výraznějšího slova, než které ona vyslovila: Služebnice Páně — služebnice Vykupitele. Pro tuto službu určena od věčnosti. Vyzbrojena od věčnosti nejvyššími dary: *N e p o s k v r n ě n á* — milosti plná.

Se své strany přináší Pánu Bohu trvalou a bezpodmínečnou ochotu sloužit: to je nejhlubší smysl jejího *P a n e n s t v í.*

Slovem *Fiat mihi secundum verbum tuum* stala se vůle sloužit Bohu skutkem v *M a t e ř s t v í* Panny Marie.

V této službě vtažena do utrpení Páně-Vykupitele a tak se stává i matkou *S e d m i b o l e s t n o u.*

Ta, která dílo vykupitelské připravovala, Vykupiteli sloužila, spolu s Ním trpěla, pokračuje dále v jeho službě jako *P r o s t ř e d n i c e* všech milostí. Tím stává se Matkou vykoupených — *k r á l o v n o u n e b e s.*

Z liturgie možno užít myšlenek ze svátku Sedmibolestné Panny Marie 15. září.

21. září: XVII. neděle po sv. Duchu: *Obcování svatých.*

Všichni (církve vítězná, trpící, bojující) jsme mezi sebou co nejúžeji spojeni jako údy jednoho těla, jehož hlavou je Kristus. Jeden život nadpřirozený, jedno utrpení a jedno oslavení. Tedy také jedna účast na všech nadpřirozených darech.

Z toho vyplývá osudové spojení všech údů navzájem, které se projevuje dvojím způsobem: 1. vzájemnou odpovědností: Hřích jednoho není jen škoda jeho, ale trpí tím celé tělo Kristovo. (To je pobídkou ke katolické akci a k misiím.)

2. útěchou nás naplňuje vědomí, že všechno, co trpíme, co konáme, zač se modlíme, nese požehnání celé Církve (viz Kol. 1, 24). Z liturgie: V Ep. sv. Pavel odůvodňuje dobrý křesťanský život jednotou Pána v nás všech. Evangelium vyjadřuje pouto jednoty: Největší přikázání.

28. září: XIX. neděle po sv. Duchu: *Svatý Václav.*

5. října: XX. neděle po sv. Duchu: *Andělé.*

Věroučné pravdy o andělech: jsou pouzí duchové, kteří mají rozum a svobodnou vůli, ale těla nemají. Rozdíl mezi Bohem a člověkem. Cíl andělů: Jako všichni tvorové poznávají Pána Boha, slouží Bohu a milují Boha. Mimo to slouží člověku.

Hřích andělů: Podstata hříchu tkví v neposlušnosti Boha. Je v tom veliká výstraha pro nás.

Z liturgie možno užít myšlenek vyjádřených ve mši svaté Andělů strážných 2. října.

12. října: XXI. neděle po sv. Duchu: *Andělé strážní.*

Ačkoliv všichni andělé mají poslání, aby nás chránili a pomáhali nám na cestě spásy, přece Pán Bůh některé zvláště ustanovil k naší ochraně. Tato víra Církve svaté se projevuje ve svátku Andělů strážných. Nejen však křesťané a spravedliví mají svého anděla strážného, nýbrž i pohané a hříšníci. V každém působí anděl dobrý různě.

Možno s velikým užitkem promluvit o různém působení andělů v člověkovu dobrém a v člověkovu zlém. Viz exercicie sv. Ignáce „De discretionem spirituum” pro I. a II. týden (Regulae ad spiritus dignosc. a Regulae pro plen. discret spirit.).

Z liturgie možno užít myšlenek ze mše svaté z 2. října o Andělech strážných.

Dr. Frant. Tomášek:

DUCHOVNÍ PŘÍPRAVA DO ŽIVOTA PRO MLÁDEŽ OPOUŠTĚJÍCÍ ŠKOLU.

V duchovní péči o mládež je nejjzávažnější poslední rok školní docházky. Mládež toho věku je

v nejkritičtějších obdobích svého vývoje a po opuštění školy bývá bezprostředně a někdy i brutálně vržena do životního zápasu a také vystavena velkým mravním nebezpečím. Musíme proto nejen co nejintenzivněji využívat každé učební hodiny ve škole, abychom dorůstající hochy a dívky upevnili v náboženském a mravním životě pro dobu po opuštění školy, ale také musíme jim povědět v každé hodině několik otevřených slov „do života.“ Kdyby to některý z vychovatelů opomněl, i na něho by se vztahovala trpká výčitka některého pozdějšího ztroskotance „já jsem nevěděl, kam to vede, nikdo mi to neřekl . . .“ V těchto věcech ovšem na prvním místě jsou odpovědní rodiče, je však odpovědný i každý z nás jako katecheta anebo duchovní správce. Všechno ovšem nelze povědět před třídním kolektivem, poněvadž školní prostředí není tomu vždy příznivé. Proto umožňujeme žactvu, které má opustit školu aspoň den duchovního soustředění ve formě duchovní přípravy do života hledíme alespoň některé získat k účasti na uzavřených duchovních cvičeních v exercičním domě anebo v klášteře.

Jen Bůh ví, jak mnoho se vykoná pro duše v těchto požehnaných dnech, kdy mládež na přelomu svého života v duchovní samotě po prvé s vědomím větší odpovědnosti se vážně zamyslí nad věčnými pravdami, koná revisi svého dosavadního života, životní zpověď a s novým pevným předsevzetím a se svátostnou posilou jde pak do života dalšího. Jak mnoho dobrého lze upevnit, jak mnoho lze zachránit! Kdo to zkusil alespoň jednou, vede již každoročně žactvo mající opustit školu k této duchovní obrodě a posile. V olomouckém ordinariátním listě bylo konání těchto duchovních příprav do života a exercicií zesnulým panem arcibiskupem naléhavě doporučeno (ACO 1943, č. 13).

Den duchovní přípravy do života pro mládež opouštějící školu má býti v každé farnosti samozřejmou složkou normální duchovní správy. Je nutno celou tuto věc připravovati zavčas a důkladně. Čím lepší bude organisace a vroucnější modlitby za zdar jak ve škole tak i v kostele, tím hojnější může býti ovoce. Podle zkušeností, kterých jsme u nás dosud nabyli, nejvíce se osvědčuje, když tato příprava se koná ještě během školního roku a sice v sobotu, na kterou rodiče omluví u správy školy dotyčné hochy a dívky od účasti na vyučování, s ukončením v neděli při ranních bohoslužbách. Neosvědčuje se konati tuto duchovní přípravu až koncem školního roku, poněvadž do onoho období zapadá mnoho věcí mimořádných spojených s ukončením školního roku, školní docházky a starosti se zaměstnáním poškolským. Stejně se pravidelně neosvědčuje konati ji až během prázdnin, neboť mnozí již nastupují místo anebo odjíždějí aspoň na kratší rekreaci. Konáme proto tyto duchovní přípravy během měsíce května a během první polovice června.

Žáci a žákyně, pro které se koná duchovní příprava do života, odevzdají správě školy zavčas omluvenku podepsanou rodiči, asi

tohoto znění: „Žádáme tímto zdvořile ředitelství školy, aby ve smyslu výnosu MŠO z 8. března 1935, č. 21790-I byl omluven můj syn - dcera.....žák(yně).....jednoroč. učeb. kursu měšť. školy, od účasti na vyučování dne....., poněvadž si přejeme, aby se zúčastnil(a) celodenního náboženského cvičení, které se téhož dne koná pro žactvo opouštějící školu. (Datum a podpisy rodičů). Z malých farností, kde jest pouze několik, opouštějících školu, mohou se připojit k farnosti sousední.

Je velmi důležité, aby kněz, který dává tuto duchovní přípravu, mládeži rozuměl, a také pověděl otevřené slovo do života. Psychologicky působí velmi dobře, když duchovním vedoucím není kněz, který dotyčné žactvo vyučuje, nýbrž někdo jiný. Je to poměrně snadno řešitelné tím způsobem, když si sousední kněží vzájemně vypomohou. Přítomnost cizího kněze je naprosto nutná již z toho důvodu, aby byl k dispozici cizí zpovědník, neboť účastníci mají vykonati životní zpověď.

Abych duchovní vedoucí se mohl soustředit na duchovní vedení, je nezbytné, aby měl k ruce spolupracovníka technického, který má na starost zejména zevnější pořádek, dozor během celého dne, jak při promluvách, tak v přestávkách a v rekreaci, a pečuje o hmotnou a technickou stránku. Tímto technickým spolupracovníkem může být u hochů dospělejší hoch a u děvčat dospělejší dívka.

Pokud běží o místo promluv, konají se v době teplejšího počasí v kostele. Je-li však ještě chladno, zejména v kostele, je lépe konati je v místnosti, kde je teplo, nejlépe ve farní budově, kde se za tím účelem ve větší místnosti improvizuje oltář. V každém případě je však nutné postarati se o to, aby účastníci měli místnost k odložení věcí, k jídlu, k odpočinku ve volné chvíli, k duchovní četbě a k záznamům myšlenek z promluv. Pokud možno během celého dne mají účastníci býti soustředěni a alespoň v přestávkách mezi promluvy zachovati úplné mlčení. Po sv. zpovědi, kdy odcházejí domů, je od povinného mlčení uvolníme, doporučíme jim však, aby v mlčení dobrovolně pokračovali až do ukončení na druhý den.

K obědu jdou místní domů. Přespolním se uvaří aspoň polévka nebo čaj a k tomu pojedí to, co mají s sebou. Rozchod domů je až po sv. zpovědi, kterou vykonají odpoledne po poslední promluvě. Je nutno předem a závčas účastníkům oznámit, že mají s sebou vzíti kancionál, růženec, sešit s tužkou na psaní poznámek, domácí alespoň přesnídávku, kdežto přespolní také něco k obědu a k svačině.

Pokud by v některém děkanátě (vikariátě) nebyli soběstační s osobou duchovního vedoucího, ať se obrátí na diecéšní Katol. akci. Je to zájem duchovní správy, aby zařídila tuto duchovní přípravu do života za iniciativní spolupráce katechetů. Tato duchovní pří-

prava do života nemá míti ráz loučení s mládeží, nýbrž má to býti pro mladistvé den duchovní posily, přípravy na vstup do života a mohutná výzva k jejich náboženskému prohloubení a k apoštolátu. Mládeži opouštějící školu doporučuje se dáti do rukou dvoulistý obrázek s hlavními hesly do dalšího života (jedno vydáno pro hochy a jiné pro dívky), který vydal Exerciční dům ve Frýdku a brožuru „Ze školy do života“ (jedno vydání pro hochy a jiné pro dívky), kterou vydala z pera pisatele tohoto čl. Matice cyrilom. v Olomouci, Nám. rudé arm. 16. Podrobný program i s promluvami: „Duchovní příprava do života“ vydal z pera pisatele tohoto čl. Exerciční dům ve Frýdku.

Dr. Josef Hronek:

ZDRÁVAS.

Z dějin „Pozdravení andělského.“

K modlitbě Páně pravidelně připojujeme Zdrávas, vyjadřující tím prosbu, aby Panna Maria svou přímluvou („pros za nás hříšné“) podporovala naši modlitbu.

Zdrávas odvozuje své pojmenování od počátečního slova modlitební formule; jmenuje se též „Pozdravení andělské“, poněvadž první část obsahuje pozdrav anděla Gabriela. Skládá se ze tří částí:

I. Z pozdravu andělova. Archanděl Gabriel („muž Boží“) v úloze posla oznamuje Panně Marii, že se stane matkou vtěleného Syna Božího, matkou Spasitelovou: „Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná s ty mezi ženami.“ (Luk. 1, 28.)

II. Ze slov svaté Alžběty, kterými odpověděla na pozdrav Panny Marie, jež ji přišla navštívit po početí Spasitele. Alžběta osvícena Duchem Svatým poznala, že má před sebou matku Spasitelovu, proto jí odpověděla na pozdrav: „Požehnaná s ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého“ (Luk. 1, 42). Tím, ač starší, sklonila se v úctě před Marií.

III. Ze slov církve, a to: z dodatku „Ježíš“ (podle rozhodnutí kongregace posv. obřadů se nesmí připojovati ještě „Kristus“) a z prosby: „Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. Amen.“

Toto celé pozdravení andělské se dostalo do officia velmi pozdě, každá hora začíná touto modlitbou a v kompletárii je v závěru, kromě toho je v modlitbách za zemřelé (*Ardo iuvandi morientes*) a při velkém exorcismu. Obecně se vyskytuje jako modlitba ve spojení s Otčenášem teprve od r. 1650.

Všimněme si ve stručné retrospektivě vzniku, rozvoje a konečné formulace této nejoblíbenější mariánské modlitby na křesťanském západě, která má zajímavou historii.

Již ve Vulgatě jest pozdrav andělův a slova sv. Alžběty. Právě v tomto spojení, jak uvádí Malina, možno hledati vznik modlitby Zdrávas¹⁾. V tomto spojení se vyskytuje v 5. století v liturgii sv. Jakuba²⁾ ve formuli na konci prosebné modlitby po proměňování, a to: „Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého, poněvadž jsi Spasitele našich duší porodila.” Podobně je tomu u Severa Antioch. (okolo r. 513) a Jana z Damašku. V antifonári Řehoře I. (okolo r. 600) je Zdrávas jako offertorium čtvrté neděle adventní (Migne, PL., 78, 645).

Jako m o d l i t b a se objevuje ve své I. a II. části v druhé polovici 11. století, ne však před rokem 1050. Petr Damianský (†1072) uvádí Zdrávas ještě jako něco zvláštního a chválí, že klerik denně se modlí: „Zdrávas, Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami!” (Opusc. 33, c. 3.) Taková byla forma Pozdravení andělského až do 13. stol. Výklad Zdrávasu podávají Opuscule (VI.) sv. Tomáše Aquin. (†1274), rovněž sv. Bonaventura ve svém Speculum Beatae Mariae Virginis. Thurston³⁾ se domnívá, že k oblíbě modlitby nejvíce přispělo malé officium blah. Panny Marie. Pozdrav andělův a slova Alžbětina jsou v officiu v jedné formuli, odkudž mohla snadno přejíti ve známost věřících. Podle vyprávění opata Hermanna z Tournay (okolo r. 1130)⁴⁾, hraběnka Ada z Avesnes byla první, která při modlitbě spojovala slova Alžbětina: „Požehnaný plod života tvého” (Luk. 1, 42) s pozdravem andělovým a takto rozšířené Salutationes angelicae se denně modlila, a to stojeć 20krát, skloněna 20krát a klečíc 20krát. Biskup Odo z Paříže (1196 — 1208) ve svých Praecepta communia (1198, VI., 10) nařizuje modliti se Salutatio b. Virginis s Pater a Credo společně a kněží mají dbáti, aby tento křesťanský obyčej se mezi věřícími udržel. Totéž ustanovují synody orleánská, durhamská, trevirská, konstituce biskupa v Coventry (1237), generální kapitula dominikánského řádu (1266) pro řádové bratry laiky. Hojně se vyskytuje zbožný obyčej se modliti Zdrávas podle způsobu 150 žalmů v breviáři, a to 150krát v jednom dni; jednou z takových forem je modlitba sv. růžence. Tomáš z Cantipré⁵⁾ uvádí, že věřící se modlí Zdrávas 3krát po 50; Štěpán de Borbone⁶⁾ se zmiňuje o tom, že zbožné duše se modlily Zdrávas 50krát, 100krát, dokonce 1000krát. Synoda v Luttichu⁷⁾ r. 1287 ukládá rodičům a kmotrům (patrini catechesis), aby učili děti Zdrávas. Berthold Řezenský uvádí, že se Zdrávas modlil kněz s věřícími

1) B. M a l i n a, Dějiny římského breviáře, 1939, 178.

2) F. E. B r i g h t m a n, Liturgie Eastern and Western, 1896, I, 56.

3) H. T h u r s t o n, čl. Hail Mary v The Catholic Encyclopedia VII, 110.

4) D'A c h é r y, Spicil. II, 905.

5) Cantipré, Bonum univ. de opil. I, II, c. 29.

6) D e B o r n o b e, De septem don. Sp. seti u Echarida Script. Praed. I, 189.

7) P. G o b l, Geschichte der Katechese im Mittelalter, 160 násl. Srovn. T h a l h o f e r, Liturgik I, 484; K u p k a, Církevní rok, 552; E i s e n h o f e r, Handbrech der katholischen Liturgik, 1932, I, 177.

před kázáním. Krásný tento obyčej, proti němuž polemisuje Erasmus Rotterdamský v *Ecclesiastes*, nařizuje však *Caeremoniale episcoporum*, aby se po vystoupení na kazatelnu kněz hlasitě modlil Zdravas (*Caer. ep.*, 1886, I., c. 22, n. 3).

V 15. století končilo Pozdravení andělské slovy: Ježíš Kristus. Amen. Tento dodatek ve středověku přisuzovaný Urbanu IV. (1261—1264) jest však pozdější. Jak Binterim⁸⁾ dovozuje, zavedl jej Sixtus IV. (1471—1484). Zajímavostí pro nás je, že nejstarší náš známý slabikář český, r. 1547 vydaný v Prostějově Janem Güntherem⁹⁾, má toto znění. Slabikář je učebnice počátečního čtení. Zmíněný Slabikář Český (1547) je bratrský a jak dovozuje prof. J. Kubálek, pravděpodobně za účasti J. Blahoslava pracovaný.¹⁰⁾

Třetí část modlitby Zdravas se objevuje ke konci 14. a v 15. století v nejrůznějších obměnách.¹¹⁾ Nejobvykleji zněla: „Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné“; tak na př. ji shledáváme u sv. Antonina, O. Pr., arcibiskupa ve Florencii (1389—1459).

Dnešní znění textu pochází pravděpodobně z breviáře františkánského, tištěného v Paříži r. 1529 (*Summa aurea*, IV., 239). Ve více méně totožném znění má je hebraista Petrus Nigri (†1483), Savonarola (1495), breviář mnichů Kamaldunenských (okolo r. 1514). Podle aktů synody v Augšburce r. 1567 zněl text této části: „Ora pro nobis miseris peccatoribus“ („Bitt für uns arme Sünder“).

Slova: „Nyní i v hodinu smrti naší“ se vyskytují ještě ojedinelé v druhé polovici 16. století. Kardinál Quinones předepsal Zdravas v dnešní užívané formě na počátku jednotlivých hodin, snad jako náhradu za zrušené přídavkové *officinus Panny Marie*.¹²⁾ Řekové a Serviti dodnes této třetí části nemají.

O rozšíření Pozdravení andělského jako modlitby mezi věřícími se obzvláště zasloužil sv. Petr Kanisius, tak úzce spjatý svými styky s naší vlastí. Krátce před příchodem Kanisiovým do Prahy¹³⁾ (v červenci 1555) vyšlo ve Vídni (27. dubna 1555) první vydání proslulého jeho katechismu v jazyce latinském s názvem: *Summa doctrinae christianae per quaestiones tradita et in usum Christianae pueritiae nunc primum edita*, nazývaný také „velkým katechismem“. Velký úspěch Summy přiměl sv. Kanisia k tomu, že pořídil z ní dva stručné výtahy, a to t. zv. „nejmenší“ katechismus (1556) a „malý“ katechismus (1559), jehož vzácný tisk z němčiny do češtiny přeložený

8) Binterim, *Denwürdigkeiten*, VII, 1, 123.

9) Slabikář Český a jiných náboženství počátkové: Kterýmžto věcem Dějtky Křesťanské hned zmladosti učeny býti magij. MDXLVII. (Krásný fototypický přetisk vydalo Státní nakladatelství v Praze).

10) Naše slabikáře, od nejstarší doby do konce XVIII. stol. (Jos. Kubálek spolu s Jos. Hendrychem a Fr. Šimkem, 1929).

11) Suitbert Baumer, *Geschichte des Breviers*, 1895, 445.

12) Malina, l. c. 178.

13) Ant. Podlaha, *Styky bl. Petra Karrisia s vlastní naší*. ČKD, 1897.

chová knihovna strahovská v Praze. Des Hayes¹⁴⁾ „nauku Kanišiovu přioděl novým rouchem“ (1682). Jeho dílo do češtiny se zdarem přeložil P. Šimon Hlína T. J. Ve vydání z r. 1715, které přetiskl prof. Dr. Vašica,¹⁵⁾ čteme v druhé kapitole „O naději křesťanské, odd. 3.“ O pozdravení anjelském“: „Zdravas Maria, milosti plná, Pán Bůh s tebou, požehnaná's ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého JEŽÍŠ; svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. Amen.“

Když pak r. 1568 převzal celé Pozdravení andělské Pius V. do opraveného breviáře, stalo se oficiální modlitbou církve v ní¹⁶⁾, jež se pak v 17. století obecně rozšířila mezi věřícími, i když synoda v Besanconu r. 1571 (Conc. Germ. VIII., 44) se o třetí části Pozdravení andělského zmiňuje ještě jako o nadbytečném sice, ale zbožném obyčeji. Katoličtí věřící od té doby vždy přidávají k Otčenáši Zdravas, čímž se liší od protestantů.

Doklady a příklady.

KLETBA TĚŽKÉHO HŘÍCHU. — Anglický král Jindřich VIII. (1509—1547) zapudil svou manželku Kateřinu, se kterou žil 17 let v platném manželství a chtěl si vzít za manželku její dvorní dámu Annu Boleynovou. Když papež nemohl rozloučit jeho platné manželství s Kateřinou a nemohl povolit nový sňatek s Annou, odtrhl se král od papeže a r. 1534 se dal prohlásit sám za hlavu křesťanstva v Anglii. Osobil si ve své říši všechna práva papežova a zakázal anglickým křesťanům styky s římským papežem. Potom žil s Annou Boleynovou jako s manželkou. Dával věznit, mučit a popravovat velmi mnoho z těch, kteří s ním nesouhlasili a odpírali přísahu, že ho uznávají za hlavu církve. Tak zahynul i státní kancléř sv. Tomáš More a biskup sv. Jan Fisher; utaté jejich hlavy byly vystaveny na londýnském mostě. To všechno byly následky těžkého hříchu králova proti manželské věrnosti. Vypravuje se, že jednoho večera stál král s Annou Boleynovou u okna svého paláce. Oba se zahleděli beze slov do krásné hvězdnaté oblohy. Tu přerušila Anna hluboké mlčení a řekla s povzdechem: „Ach, jak je ta hvězdnatá obloha krásná. Jak krásněji musí být tam nad hvězdami u Boha v nebi!“

Král smutně svěřil hlavu, neboť si vzpomněl, že žije v těžkém hříchu, v neplatném manželství, dává velké pohoršení celému křesťanskému světu a tu si uvědomil, že ač je králem, nemá práva na království nebeské, na nebe. Vzal proto Annu za ruku a odváděl ji od okna pryč se slovy: „Anno, to nebe pro nás není. . . .“ Ubozí, co jim bylo platno království pozemské, když neměli práva na království nebeské. „Nebot' co prospěje člověku, byt' celý svět získal, život (věčný) však ztratil,“ řekl Kristus (Mat. 16, 26).

Hřích těžký mívá své smutné následky už v životě pozemském. To se také dosti brzy ukázalo i na Anně Boleynové. Král se jí záhy nabažil, od sebe zapudil a dokonce dal ji popravít. Pak ještě čtyřikrát uzavřel manželství (ovšem neplatné a hříšné) a z těchto dalších čtyř „manželek“ jednu zapudil a jednu dal rovněž popravít. Tomu se ani divit nemusíme, neboť nebyl k nim veden pravou láskou,

14) O. Braunsberger, Entstehung u. erste Entwicklung der Katechismen des sel. P. Canisius, 1893.

15) Dr. J. o s. V a š i c a : Katechismus katolickéj velebného Pátera Petra Kanýzia, I. p. přeložený od ctih. kněze Šimona Hlíny (1931).

16) Th. Esser, Geschichte des Englischen Grusses v Hist. Jahrb. d. Gorres Ges. V, 1884, 84.

nýbrž jen pudem své tělesné žádosti. — Na těchto smutných událostech také vídíme, že kdo se oddá těžkému hříchu a v něm setrvá, propadne hříšnému návyku, náruživosti a ta ho tak zaslepuje, že je schopen každé špatnosti i nejhorších zločinů. Chraň se proto zlých návyků, zdaleka se vyhýbej lidem, kteří propadli zlé náruživosti, neboť by surově a bezohledně pošlapali, co je v tobě nejkrásnějšího a nej-
světějšího. Tšk.

CHOBOTNICE. — V moři žije zajímavý živočich — chobotnice. Její tělo se podobá nerovnému, krátkému, tupému válci, nahore má oči a dole ústa. Kolem dokola má rozložené choboty, t. j. dlouhá ramena, která se na konci stále více zužují a jsou opatřena přisávacími kroužky. Chobotnice je rybám velmi nebezpečná. Má takové zabarvení, jako mořské dno. Je-li rozložena na dně, ani ji nelze dobře vidět. Když číhá na kořist, roztáhne choboty a tenkým koncem chobotu tak kroutí, jakoby to byl nějaký červíček. Tím láká k sobě ryby. Nezkoušená rybka se žene na kroutícího se „červíčka“, chce si pochutnat, ale v tom chobotnice tímto chobotem mrskne, otočí se kolem ní, kroužky přisávacími tak se na ni přisaje, že nemůže upláchnout a pak si jí dá rychle do úst... Ubohá rybička... Chtěla jen ukojit svůj pud po potravě a zatím...? Chobotnice svá dlouhá ramena roztáhne znovu a dále vábí k sobě ubohé oběti... Dej pozor, aby ses ty nestal takovou ubohou rybkou! Je to možné? Ano! Čteš někdy knihu a zdá se ti býti tak hezká... slyšíš vychválit film a jdeš do kina... jindy zase divadlo nabízí něco velmi vybraného a jdeš... jindy opět jsi zván k společnému výletu koncem týdne, prý tam bude vybraná společnost, jít, nejt... jindy opět zapůsobí na tebe někdo zvlášť přitažlivě... jindy opět příležitost ke společenskému večeru, prý tam musíš být... taneční zábava..., večerní dýchánek... na koupaliště... srdečné pozvání k loďkování... na tramp... a kdo ví co ještě... Vypadá to tak krásně vábivě, ale čím to může skončit anebo také bohužel nejednou skončí?! Jindy opět se ozve něco v tvém těle a láká tě k něčemu nedovolenému, jakoby to nebylo nic špatného... nebo dokonce sám duch zlý ti něco vábívého předstírá a zatím...? Bývají v tom často chapadla chobotnice — hříchu. Hřích sám o sobě je hnusný, odporný a proto bere na sebe podobu něčeho žádoucího, vábívého... Vzpomeň častěji na slova Pána Ježíše: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“ (Mat. 26, 41). Tšk.

Z AMERIKY. — „Američané se modlí na lodích v kabinách první třídy veřejně kleče a tak se modlí v nedělích a vigiliích též doma. A děti je následují. Je tu ovšem modlitba více než odříkání naučených řádek, je to obyčejně skutečné povznesení mysli k Bohu, k síle, která i praktického Američana podmaňuje v jeho vzdorné individualitě.“ („Americké dítě“, Praha 1933, 79.) — O českých vystěhovaleckých dětech z větších měst Spojených států severoamerických píše: „Zvláště pro dítě je štěstím, může-li zajetí do lesa. Tu zejména má rádo stromy, honění a hry. Píjezd sem, je-li společnost dětí a mladých lidí, začíná obyčejně krátkou, jednoduchou pobožností a jí se také končí... U většiny dětí k hlavnímu programu neděle náleží návštěva kostela...“ (Str. 246.) — A největší fotbalista ze Spojených států severoamerických Edgar William Garbish hrdě prohlásil: „Modlitbou stalo se pro mne náboženství něčím opravdu skutečným, stalo se součástí mého denního života“ (V časop. „The Literary Digest“ č. 27 z r. 1925). Tšk.

MUŽOVÉ VĚDY. — Slavný Ozanam přišel do Paříže v době, kdy jeho víra prodělávala těžkou krizi. S duší zmítanou pochybnostmi vstoupil do kostela a viděl tam na kolenou jakéhosi muže se modlit růžencem. Pohlédl blíže a viděl slavného učence a badatele o elektřině Ampère. Jeho ideál, genius vědy Ampère na kolenou v kostele s růžencem v ruce! Klekl za ním a modlil se též. Tak našel opět svou víru. Později o tom prohlásil: „Ampèrův růženec vykonal ve mně větší dílo než všechny knihy a všechna kázání“ (Kubeš, Maria II., 247). Tšk.

PROFESORKA. — V jednom moravském městě různými neblahými vlivy přišla jedna profesorka o víru. V její duši byla prázdnota, kterou se snažila vyplnit vším možným. Trvalé uspokojení však nenalezala v ničem. Tu se opět začala modlit: „Bože, dej se mi poznati a dej, abych tě opravdu milovala...“ Tak se modlila

každý den . . . A hle, modlitba ji zachránila. Opět nabyla dřívější víry, začala žít opravdu nábožensky a je z ní teď velká apoštolka, která už mnoho duší přivedla k Bohu. Modlitba je pro život křesťana tím, čím je pero hodinkám; chod celého stroje závisí na něm. Modlitba však nesmí být bezmyšlenkovitá, má být náležitá. Tšk.

INTRONISACE BOŽSKÉHO SRDCE PÁNĚ V RODINÁCH. — Apoštol úcty Božského Srdce Páně P. Matouš Grawley-Boevy vypravuje: „Měl jsem potěšení provésti zasvěcení Božskému Srdci Páně v rodině, kterou si zakládali dva mladí lidé z dělnické třídy. Zasvěcení jsem provedl v den jejich svatby. Bude nám, řekli, nejdůvěrnějším přítelem v každém okamžiku. Po několika letech zavolal mne kterýsi dělník k své nemocné ženě. Žena byla vážně nemocná a muži se nevedlo lépe. Chudá světnice dávala tušit velkou bídu. Ale co padlo návštěvníku ihned do oka, byl krásný obraz Božského Srdce Páně, zavěšený na čestném místě. Udělil jsem nemocné svátosti posily, řekl několik slov útěchy a řekl: To jste asi nešťastní. Nešťastní, odpověděla hlasem plným nejživější víry mladá žena s očima planoucíma horečkou. Nikoliv otče, my nejsme nešťastní! Trpěli jsme ovšem, ale trpěli jsme se svým Pánem: plakali jsme, ale plakali jsme s ním. Když jste nás jemu zasvětil, řekl jste, že nás potěší ve všech strastech, že dovede zmírnit všechny naše bolesti... Otče, On to učinil! A žena uchopila svého muže za ruku a pravila mu: A ty, co říkáš? Byli jsme nešťastní? Tu manžel s očima slzami zalitými s pohledem na obraz Božského Srdce Páně odpověděl: Nešťastní? My? Ani minutku! Ovšem, měli jsme utrpení, je to nevyhnutelné, život je život. Ale býti nešťastným, to je něco zcela jiného. Býti nešťastným s Ježíšem, naším Králem a Přítelem? To nikdy, nikdy! Ježíš mi odňal mé dítě — je to jeho právo, On ví nejlépe proč, staň se vůle jeho. Brzy přijde zase pro mne a také pro tebe, a pak všichni tři budeme šťastní tam nahoře v nebi, jako všichni tři jsme byli v této chudé světničce . . . — Tak posiluje Božský Spasitel i v nejtěžších chvílích utrpení ty, kteří se zasvětili jeho nejsvětějšímu Srdci.” T.

BIBLE. — Švédský spisovatel Aug. Strindberg ležel na smrtelné posteli. Byl smířen s Bohem i s lidmi a na vše připraven . . . Bylo právě devět hodin večer . . . Zavolal svou dceru, vzal do rukou bibli, která ležela po celou dobu nemoci na nočním stolek a pravil: „Jsem hotov s životem, bilance je udělána a toto jest jediné pravdivé na světě . . .” Tšk.

ŽIJ Z VÍRY! — Čtrnáct indických studentů a studentek bylo 6 let v Evropě na studiích. Vrátili se zpět jako úplní pohané, zcela nedotčeni křesťanstvím. Když byli tázáni na příčinu toho, že ničeho nezískali z křesťanství, odpověděli, že viděli mnoho křesťanských chrámů, ale nepoznali žádné křesťany, kteří by opravdu křesťansky žili . . . Pamatujeme, že každý z nás svým křesťanským životem je spoluodpověden za křesťanský život těch, s kterými přichází do styku ve svém denním životě. - Tšk.

„KDO ZDE POROUČÍ?” — Bylo to v první třídě obecné školy. Paní katechetka se táže dětí, kdo byl v neděli na mši svaté. Jedno děvčátko hlásí: „Prosím, tatínek mne nechtěl pustit a řekl mi - kdo zde poroučí - a já jsem mu řekla - tatínku, Pán Ježíš - a potom jsem mohla jít do kostela.”

MALÝ APOŠTOL V RODINĚ. — Matka vypravuje o svém chlapci, který chodí do I. třídy obecné školy: „Byl nemocen, měl zánět středního ucha. Tu v noci vidím, jak kleká na postýlce a modlí se, aby jej Pán Ježíš uzdravil. Víte, my jsme byli k náboženství úplně lhostejní, doma ničeho neslyšel o Bohu. Často se stalo, že vyprávěl doma, o čem se učil v náboženství. Když viděl, že já z toho skoro nic nevím, povídá: „Maminko, vid, tys nedávala pozor v náboženství, když jsi chodila do školy.” Tak jsem si musila koupit Biblické dějiny, abych mohla jemu také něco povědět. Modlí se pilně ráno i večer. Večer také zpytuje své svědomí a říká při tom: Pane Ježíši, byl jsi dnes se mnou spokojen. Já jsem se dnes ráno nemodlil; a už přidávám modlitbu, aby to vynahradil. Malá sestřička, dvouletá, říká po něm: „Pane Ježíši, byl si špokojen . . .?” Chlapec se pak opravdu brzy uzdravil. Tšk.

PŘIVÁZÁNÍ MRTVOLY K ŽIVĚMU ČLOVĚKU bylo nejhroznějším trestem, kterého se někde v dávnějších dobách užívalo. Jak by ti bylo, kdyby takový trest

postihl tebe. A přece jsou takoví i mezi námi. Jsou to ti, kteří žijí v těžkém hříchu. Těžký hřích je opravdu jako mrtvola, která šíří kolem sebe jed otravy. Nikdy se proto nedopouštěj těžkého hříchu! Kdybys byl tak nešťasten a klesl do takového hříchu, vzbud ihned dokonalou lítost a jdi co nejdříve k sv. zpovědi. Nezahrávej si však ani s hříchy lehkými, neboť kdo lehkomyšlně se dopustí hříchu lehkého, klesne snadno i do hříchu těžkého. Tšk.

STÍNY SMÍŠENÉHO MANŽELSTVÍ. — „Děti ze smíšeného manželství, zvláště je-li matka jiné víry než katolické, nemají žádnou náboženskou výchovu,“ prohlásila učitelka, která pochází ze smíšeného manželství. Otec její byl katolík a matka evangelička. Všechny děti byly pokřtěny po katolicku. Otec se o rodinu staral málo. Matka říkávala: „Jsem evangelička, po katolicku vás vychovávat nemůžu, po evangeličku nemohu. Ve škole chodíte do náboženství, více vám dát nemohu.“ Škola však na to všechno nestačila . . .

Z pěti sourozenců zůstala jedna katolička, jeden je víry československé, jedna českoobratrské, dvě odpadly a jsou bez vyznání, z nichž jedna je rozloučená a žije v neplatném manželství. Jedna opět po dlouhé cestě utrpení hledá cestu zpět ke katolické církvi . . . Tšk.

OČI MLUVÍ? — Ano. Když někoho potkáme, první náš pohled patří jeho očím. Proč to? Říká se: oko do duše okno. Umíme-li se dobře dívat, poznáme podle očí, jaká ta osoba asi je. Oko přímé, jasné a mohu říci zářivé, někdy však i vážné jest odlesk duše čisté, duše v milosti Boží. Oko těch, kteří žijí ve hříchu, není přímé, uhýbá před naším zrakem, je kalné, prostě takové, že ten pohled až někdy zaráží. Avšak pozor! Mohou býti tyto oči také tak milé, jako u čistých duší, ale jen na krátko. Pomalu bychom věřili, že je to duše čistá, avšak - ne, není, je to duše pokrytecká, žijící ze lži a přetvářky. Oko je opravdu zrcadlo naší osobnosti. - Tšk.

MÁTE PRUDKÉHO MANŽELA? — Manžel je někdy prudké povahy, ačkoliv jinak dobrý a šlechetný. Když se té prudkosti a hněvu poddá, co má činit dobrá manželka? Má jemu v té chvíli snad odporovat? Nikoliv! Tím by se situace ještě přiostrčila. Má na něho působit silou své modlitby k Bohu, kterou několika slovy ve svém srdci opakuje a pohlédnout na něho klidným, prosebným pohledem. Takový prosebný klidný pohled obměkčí srdce manžela a působí jako chladná, osvěžující sprcha a jako balzám působí na jeho rozjitření. Modlitba dodává sílu a ne-li hned, časem jistě změní se i srdce mužovo k lepšímu. Tšk.

PLAMENY OHNĚ ROZNÍTILY PLAMENY LÁSKY K JEŽÍŠI. — Apoštolský kněz P. Matouš Crawley vyprávěl: Znal jsem muže vysoce postaveného, avšak bez jakéhokoliv náboženského přesvědčení. Muž ten měl dcerušku, dítě vpravdě omilostněné. Dovedla trpět a byla hotova umřít. Říkávala: „Ó, můj Ježíši, jak ráda budu trpět, jak ráda bych umřela, spasíš-li jen duši mého otce.“ Jistého večera ulehla na lůžko. Náhle se převrhla lampa, na blízku stojící, ložní záclony se vzňaly, dívka se octla v plamenech. Když služebnictvo přichvátalo a ji z ohně vytáhlo, bylo celé její tělo jedinou živou ranou. Musila umřít, ač jí bylo teprve 19 let. Několik lékařů se sice namáhalo, aby ji zachránili, ale marně. Přinesena jí nejsv. svátost oltářní. Když přijala Tělo Páně, přiblížil se k ní otec a políbil ji na čelo. „Otcě,“ řekla, „vid, že budeš milovat Pána Ježíše!“ To bylo její poslední slovo. Vydalo hojný plod.

Otec se skutečně obrátil. Ve věku šedesáti pěti let přistoupil po prvé ke stolu Páně a žil pak jako světec. Pak jsem si zašel k němu, abych s ním rozmlouval o Pánu Ježíši! „Moje dcera,“ říkal mi, „vyprosila si plameny lásky k Ježíši těmi plameny, jimiž sama trpěla.“ Zemřel zahrnut milosrdenstvím a něhou nejsvětějšího Srdce Ježíšova. — Jen velkými obětmi lze vykoupit velké milosti. Tšk.

VÝCHOVA MLÁDEŽE K MRAVNÍ ČISTOTĚ. — Všichni vážní myslitelé uznávají svrchovanou důležitost mravně čistého života jak pro jednotlivce, tak pro rodiny i celý národ. Dlužno proto tento úkol výchovný vyřešit co nejlépe. S jakým úspěchem byl řešen tento úkol dosud? Vychovatel mládeže a pedagogický odborník P. Hardy Schilgen S. J. o tom píše: „Musíme mít odvahu doznati zcela otevřeně, že

dosavadní výchova k mravní čistotě u většiny nesplnila svůj úkol. Když slyšíme výroky lékařů, které potvrdí každý kdo zná život a v celku to potvrdí také duchovní správce - nechceme-li se sami klamati, musíme mluvíti o žalostném neúspěchu této výchovy, takže je odůvodněn úsudek: buď je pro mládež nemožným, aby žila čistě anebo zklamala výchova. První možnost je vyloučena a proto není něco v pořádku ve výchově. (O čistotu mládeže, Düsseldorf 1928, 5). Autor má ovšem na mysli poměry německé. Jak by vyzněl úsudek podle poměrů našich? Úspěšná výchova k mravní čistotě je vždy součástí dobré výchovy celkové jak rodinné tak i školní a v prostředí veřejném. Nicméně však dlužno používat k tomu také dobré metody speciální výchovy k mravní čistotě. Zde nepomohou sebe krásnější rčení a chvalofeči o této ctnosti, nýbrž střídavá, věcně správná, základní, jasná a stručná orientace za předpokladu intenzivního života eucharistického a mariánského. Poněvadž velmi na tom záleží, aby katecheta používal při tom výrazů dobře uvážených, aby řekl tolik, kolik potřebují vědět a nikoliv zase příliš mnoho a způsobem nevhodným, je proto velmi radno, aby měl při této katechesi elaborát před sebou. Proto vypracoval pisatel tohoto článku katechese k VI. přík. Bož. pro stupeň nižší, střední i vyšší: „Myšlenky ke katechesi k VI. přík. Božímu.“ (Vydal Exercič. dům ve Frýdku, cena 5 Kčs). Tšk.

Vinice.

PROMLUVY O SV. VOJTĚCHU. (Vydal sekretariát pro pořádání svatovojtěš. oslav v Praze). K příležitosti svatovojtěšských jubilejních oslav vyšla tato sbírka kázání, v nichž hlavní rysy světcovy prozařují s různých hledisek a celkový obraz světcův růzností pohledu získává na životě a prohloubenosti. Dr. Polách T. J. a dr. Ant. Vondráček zachycují podobu sv. Vojtěcha po stránce dějepisné, P. Method Klement OSB rozvíjí svatovojtěšskou ideu v obrazu světce-člověka, strahovský opat dr. Boh. Jarolímek sleduje růst Vojtěchův do svatosti, P. dr. Jan Ev. Urban OFM zdůrazňuje Vojtěchův apoštolát, prof. dr. Beneš hovoří o sv. Vojtěchu jako mučedníku lásky, prof. dr. Felix Mikula o sv. Vojtěchu jako hlasateli věčných hodnot a vicerektor P. Karel Kudr o kněžském duchu sv. Vojtěcha. V exhortě pro mládež rozpráví Vojtěch Průša o přípravě k životnímu povolání, prof. Frant. Soukup líčí sv. Votěcha jako učitele pravé zbožnosti, Msgr Karel Reban promlouvá o sv. Vojtěchu a škole, dr. Silvestr M. Braito O. P. vybízí k vnitřnímu přilnutí věřících k jejich biskupovi a P. Josef Pospíšil se dotýká poměrů rodinných promluvami o dítěti a nerozlučitelnosti manželství. Závěr tvoří meditace P. Václava Bělohávkva O. Cr. nad kostní sv. Vojtěcha a promluva Msgra dra Ant. Stříže o účtě k ostatkům vůbec. V několika promluvách je tedy svatovojtěšské téma probráno co nejúplněji. Sbírkka těchto promluv neposlouží našim kazatelům jistě jen po dobu letošních svatovojtěšských oslav, nýbrž i pro budoucno, protože k sv. Vojtěchu se budeme musít stále vracet v životě i na našich kazatelnách.

SVATÝ VOJTĚCH MLUVÍ K NÁRODU. (Ed. Petrinum, Č. Budějovice). Knížtička promluv o sv. biskupu - mučedníku, zpracovaná ve formě stavovských kázání. Osobnost, život a příklad sv. Vojtěcha se tu přibližuje mužům v promluvě Msgra K. Rebana, ženám v promluvě P. Vojtěcha Klímka CsSR, jinochům v kázání P. Augustina Malého a dívkám v promluvě dra Čeňka Tomiško, kterou autor již dříve otiskl v našem LOGOSU.

JOSEF SOUKOP: SVATÝ VOJTĚCH. (Brněnská tiskárna, 30 Kčs). Příležitostná publikace, obsahující čtyřřádkovou svatovojtěšskou hru pod názvem Kristův rytíř, přednášku o sv. Vojtěchu a výbor svatovojtěšské poesie. Knížka svým obsahem dobře a užitečně poslouží pro svatovojtěšské akademie a jubilejní slavnosti při příležitosti 950. výročí smrti svatého biskupa.

PIUS XI.: ENCYCLIKA DIVINI ILLIUS MAGISTRI - O KŘESŤANSKÉ VÝCHOVĚ MLÁDEŽE (II. vyd. Vyd. Matice Cyrilometodějská, Olomouc, 15 Kčs). V překladu Josefa Papici a Josefa Vlčka znovu vychází významná encyklika Pia

XI., která jasnými slovy řeší otázku výchovy mládeže: kdo má vychovávat, co jest předmětem výchovy, prostředí výchovy, cíl a způsoby křesťan. výchovy. Zvláště dnes je třeba důkladně si tuto encykliku prostudovat a na jejích zásadách rozvíjet boj za svobodnou školu. Na prvním místě kněží a katechetů jsou povinni obsah této encykliky podrobně znát, nutno však s ním seznamovati i rodiče.
ma

JOSEF HRONEK: PŘÍJÍ, DUŠE SVATÝ! (Gustav Franci, 10 Kčs). Milá knížtička, vydaná zkušeným odborníkem jako příprava a památka na přijetí svátosti biřmování. Každý výtisk je kartonovaný a má velmi pěknou úpravu. I cenově vyhovuje knížtička tak, že ji možno plně doporučiti učitelům náboženství a duchovním správcům.

PRO ŽACTVO OPOUŠTĚJÍCÍ ŠKOLU vydala Matice cyrilometodějská z pera dr. F. Tomáška dvě časové brožurky, jednu pro chlapce a druhou pro dívky „Ze školy do života.“ Objednejte hromadně a zavčas. Jeden výtisk 3 Kčs, při větším odběru sleva. Objednávky obratem vyřídí Matice cyrilometodějská, Olomouc, Nám. rudé arm. 16.

NÁBOŽENSKÁ ČETBA ŽACTVA NIŽŠÍCH TŘÍD STŘEDNÍCH ŠKOL A ŠKOL MĚŠŤANSKÝCH. — Dosud nám velmi chyběla časopisecká četba výslovně náboženská pro naši mládež nižších tříd středních škol a škol měšťanských. Vděčně proto vítáme svěží náboženské oběžníky pro tuto mládež, které vydává Studentský katolický apoštolát: „Empé“ pro chlapce a „Blíž k Tobě“ pro dívky. Pokud snad vaše žactvo dosud nemá tyto průbojně oběžníky, objednejte ihned na adresu Studentský katolický apoštolát, Brno, Běhounská ul. 22, Typos.

ALBERT VYSKOČIL: KRYŠTOF KOLUMBUS (II. vyd., ed. Krystal, Olomouc, Kčs 120). Autor podává v této knize plastický a zhuštěný obraz bohatého života objevitele globu. Mohutná postava Kryštofa Kolumba, velkého a odvážného plavce, který překonal moře Temnosti a objevil Nový svět, člověka živé víry, pokorně odevzdaného do Boží vůle, vyrůstá z podání Vyskočilova v přitažlivé působivosti a svěžesti. Albert Vyskočil zde předložil českému čtenáři nejen zajímavou a poutavou biografii, vykreslenou čistým a dokonalým slohem, nýbrž též cenou a věrnou historickou monografií, která se opírá o všechny věrohodné prameny a hlavně o zajímavý vlastní zápisník Kolumbův. Kniha je doplněna obrazovými přílohami a 4 mapami. I její vnější roucho přitahuje. Katechetovi ve škole může poskytnouti dosti detailů, jimiž by se dětem doložila velikost a potřebnost živé víry pro lidský život.
pv

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. června 1947 jako 6. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ZÁŘÍ 1947. ČÍSLO 7.

BISKUP — SLUŽEBNÍK BOŽÍ.

Vzpomínám stále na přednášku, kterou pronesl nově jmenovaný nejdp. biskup českobudějovický J. E. Dr. Josef Hlo u c h v pražském arcib. semináři 11. července t. r. ke kněžím, kteří právě skončili tří-denní exercicie, vedené nejdp. arcibiskupem pražským. Byla to slova ryzí, jakoby tesaná z žuly, a každá věta zdůrazňovala základní pravdu, kterou nejdp. biskup rozvíjel z podstaty vlastní osobnosti: *je t ř e b a u s i l o v a t o m a x m i l i s m t u ž e b, j e n ž z n a m e n á v š e c k y z a c h r á n i t!* Stále zní v duši tato slova a ozývají se na všech cestách obtížné pastorace dneška. A příklad vlastního života a díla nově jmenovaného nejdp. biskupa českobudějovického je nejkrásnějším důkazem, k jakému maximalismu požeňnané práce vede onen prvotní a neomšlý maximalismus tužeb.

Vyšel z duchovní správy. Jeho práce ve farnosti hodolanské u Olomouce, kde ho, jak sám přiznal, po prvé uvítali kamením a kde po 14 dní chodil s kloboukem v ruce žebrat, aby ho vzali na byt, vydala takové ovoce, že titíž lidé, kteří kamenovali, za půl roku mu vložili do rukou na půl milionu korun pro stavbu krásného farního kostela. Pochopíme, co se tu stalo, známe-li onen maximalism tužeb, který umožňoval život nynějšího p. biskupa českobudějovického od počátku kněžství. Byl jistě povolán, aby přednášel pastorální teologii na olomoucké bohoslovecké fakultě. Byl povolán k tomu, aby zapaloval, protože sám hořel. A je jistě svrchovaně povolán k tomu, aby řídil tak dlouho osiřelou diecési českobudějovickou. Ve své poslední knize, pojednávající o ideologii a praksi nedělních pobožností a křesťan. cvičení, v závěru nejdp. biskup dr. Hlouch píše: „Není nic radostnějšího, než se udřít ve službě Toho, jenž z lásky k nám umřel.“ Českobudějovická diecése, její kněžstvo i lid, mohou býti šťastni, že k nim přichází pastýř, který neváhá udřít se ve službě Pastýře nejlepšího.

LOGOS, jenž právě v českobudějovické diecési má skupinu horlivých spolupracovníků, kteří dokonce čas od času konají společnou rekolekci, z níž pak posílají do Prahy své náměty a návrhy, s radostí vítá jmenování býv. redaktora homiletické přílohy brněn. „Věstníku jednot duchovenstva“ pastýřem jihočeského lidu. Připomínáme si

slova z jeho pražské přednášky: „Není pramene, který by nás mohl učinit šťastnými kromě pramene svaté služby Boží.“ A prosíme Dárce všeho štěstí, božského Velekněze, aby svým požehnáním hojně podpíral všechny práce a apoštolátní úmysly tohoto služebníka Božího, který přichází do dosud opuštěné diecése s živou touhou: všechny zachránit!
Red.

Dr. Bohuslav Jarolímek, strahovský opat :

CHARITAS OMNIA VINCIT.

Proslov, pronesený na vzpomínkovém večeru před pátým výročí smrti strahovského opata dra Methoda Zavorala, jednoho z nejvýraznějších spolutvůrců české tradice kazatelské. Na tomto krásném večeru, pořádaném v pražském Domě umělců 19. VI. 1947, uctil slovem velkého a nezapomenutelného českého Lacordaira kromě jiných i ministr Jan Masaryk. Na jeho lidsky vroucí projev navázal Zavoralův nástupce. (Pozn. redakce.)

Po projevu tak vřelém a — jako vždy — tak masarykovsky svérázném a výstižném mohl bych vlastně jen poděkovat a tím všechny projevy dnešní ukončit. Jestliže však se přesto odhodlávám ještě něco dodat, činím tak jen z toho důvodu, že jsem to přislíbil, a také proto, abych svým způsobem všechny předchozí, tak krásné projevy, ideově spojil, shrnul a vzpomínkami nejosobnějšími uzavřel.

Měl jsem totiž tu šťastnou příležitost — a mohu říci i milost — žít v posledních devíti letech života našeho pana opata v jeho nejtěsnější blízkosti: po tři léta dokonce též jako jeho osobní tajemník a po tři léta nejposlednější, t. j. od r. 1939, jakožto jeho koadjutor. Mohu proto říci, že jsem poznal svého duchovního otce a předchůdce hodně dokonale právě v době, kdy se jeví člověk člověku nejpoctivěji. A právě z tohoto důkladného jeho poznání jsem došel k závěru a konstatování, které jsem již mnohokrát opakoval: nedivím se té veliké popularitě, úctě, lásce i důvěře, jaké opat Zavoral za svého života požíval, poněvadž jsem poznal toho všeho tajemství. Tím tajemstvím bylo jeho srdce, jeho veliké, v nejušlechtiljším smyslu kněžské srdce. To ostatní ho také vyznačovalo: veliké vzdělání, básnické a literární založení, znalost jazyků, kultura ducha, ušlechtilost osobní, řečnický talent, vlastenectví a tak dále, ale to nebylo to nejpodstatnější. Nejpodstatnějším jeho rysem byla láska. Jestliže si dal do svého opatského znaku heslo „Charitas omnia vincit“ — „Láska všechno přemáhá“ — pak to učinil z nejhlubšího svého přesvědčení. Láska opravdová, účinná, obětavá, křesťanská byla ústřední pohnutkou veškerého jeho jednání.

Opat Zavoral nebyl věru duch osamělý a v sebe uzavřený. Byl to duch vpravdě otcovský, obklopený velikou rodinou řeholní i neřeholní. A těch neřeholních členů jeho duchovní rodiny, laiků, bylo mnohem víc než těch druhých. Žil s nimi se všemi v ustavičném duchovním styku, navštěvoval je vzpomínkami, modlitbami, dopisy

i návštěvami osobními. Byl majetkem především nás, jeho řeholních synů, pravda, ale byl majetkem všech. Majetkem a služebníkem. Služebníkem a otcem. Otcem i bratrem.

Opakuji: opat Zavoral bylo veliké křesťanské, kněžské a otcovské srdce. Co zde bylo již také naznačeno, zdůrazňuji i já: vždyť to byla vlastně jeho charita, jeho účinná láska křesťanská, která ho učinila tak populárním přítelem národa rumunského i národů jiných a tak obětavým a dlouholetým vrchním ředitelem Hradčanského ústavu pro slepé děti. A každý také, kdo ho blíže znal, věděl, čím mu udělat největší radost: podporou jeho hradčanského ústavu slepých dítek. A tak myslím, že promluví v této chvíli zcela v duchu a ze srdce našeho milého pana opata Zavorala, když doporučím vám všem, zde přítomným, i všem nepřítomným obětavé osvědčování charity, to jest křesťanské milosrdné lásky i podporování charitativních ústavů našich, zvláště Hradčanského ústavu slepců — ale v současné době a chvíli zvláště obětavou podporu strádajícího Rumunska a hladovějících rumunských dětí. Informace, složenky, publikace atd. jsou věci velmi konkrétní a praktické a obstará je Charita, Hradčanský ústav slepých dítek a pro rumunskou akci Čsl. červený kříž.

A ještě jednu prosbu mám: Rádi bychom časem vydali nebo alespoň měli v archivu uloženy osobní vzpomínky na opata Zavorala od jeho nejruznějších přátel. Nebudou-li zachyceny nyní, budou ztraceny pro lidi navždy. Prosil bych tedy o jejich sdělení na adresu: Opatský sekretariát, Praha IV-Strahov.

Nemohu však skončiti složenkami a prosbami. Skončím kázáním, i když nejkratším — je to tak přirozené a logické právě při osobě duchovní. Zavoralovo heslo „Láska všechno přemáhá“ má totiž co říci nám samým i celému našemu národu a to právě v současné době. Připomíná nám i celému našemu národu i národům všem tu velikou, vítěznou a ničím nenahraditelnou sílu, jaká je ukryta právě v lásce, v té lásce opravdové, obětavé, nadpřirozené, křesťanské. Zavoralovo opatské heslo, které je vlastně slovem sv. apoštola Pavla, obrací náš duchovní zrak též k ideálu i zdroji této lásky, ke Kristu, k jeho srdci, k jeho Eucharistii. Ježíš, ne César. Láska, nikoliv nenávisť. Láska pokorná, jemná a obětavá a nikoliv sobectví pyšné, tvrdé a kruté. Vzájemné chápání, vzájemná pomoc, solidarita mezi všemi vrstvami a všemi národy a nikoliv opak toho všeho.

Opat Zavoral měl radost z dobra, ať je viděl kdekoliv a měl soucit s bolestí a slabostí v jakékoliv formě, měl milosrdenství nejenom s trpícími tělesně, nýbrž i s hříšníky a publikány. Třtiny nalomené nedolamoval, knotu doutnajícího nedohášel. Z plnosti srdce mluvila jeho ústa — na kazatelně i v soukromých rozhovorech. Proto byl tak velikým kazatelem. Jeho srdce mu také diktovalo jeho jednání. Proto byl tak milovaným člověkem. Klidil, co zaséval: lásku. Náš národ a naše doba potřebují více lásky. Nejenom více světla — pravdy, nýbrž i více tepla — lásky. To je, myslím, to nejdůležitější, co nám chce zemřelý opat Zavoral dnes říci.

Zemřel před pěti lety, v pátek, dne 26. června večer o osmé hodině. Zemřel ve svém pokoji, při plném vědomí až do posledních okamžiků, dokonce nikoliv na lůžku, nýbrž na židli, v tom křesle, ve kterém během svého šestatřicetiletého opatování tolik návštěv byl přijímal. Zemřel v přítomnosti svého svědomitého, obětavého a jemného lékaře Dra Štancla, ošetřujících sester z kongregace sv. Karla Boro-mejského, svého komorníka a mne. V úterý před tím se dal zaopatřit svátostmi nemocných a rozžehnal se se svou řeholní rodinou způsobem přímo patriáráchálním poslední nádhernou promluvou, hlasem sice již nemocí zlomeným, ale srdcem i duchem nejvšelejším. Nezemřel tedy ve vězení, jak se někteří mylně domnívali. Byl však na zatčení stále připraven, zvláště když se mu o jeho brzkém zatčení dostalo upozornění od tehdejšího primátora Dra Klapky prostřednictvím emauzského opata Vykoukala, později umučeného v Dachau. Tehdy se nám podařilo ukrytí ho ještě včas na tři měsíce v podolském sanatoriu. Po jeho návratu domů ho již uchránilo jeho stáří a jeho nemoc. Byl totiž tehdy — v roce 1940 — již dosti churav a okupace ho duševně i tělesně přímo drtila.

Tiše opustil svou slavnou kazatelnu, když se tam byl dvakrát rozplakal při vzpomínce na naše národní neštěstí. Bylo to v říjnu 1938 po Mnichově a v lednu 1939. Pak se již na kazatelnu neodvážil. Poměrně tichý byl i jeho pohřeb. Bylo to právě během heidrichiády. Kolem jeho rakve však tehdy přešla v bolestném, úzkostném, uctivém a zbožném mlčení takřka celá katolická a česká Praha. Jeho tělesná schránka leží nyní na krásném našem lesním hřbitůvku v Šárce-Nebošicích. Jeho duše jest u Pána Boha. Jeho duch však dlí dnes a v této chvíli mezi námi.

Láska všecko přemáhá. Nejenom pravda, nýbrž i láska — vítězí!

P. Kazimír Finta O F M. - Gallerani:

PÁN JEŽIŠ V TABERNÁKULUME A V NEBI.

(Na prvú nedelu v mesiaci.)

I. L'udstvo po Nanebevstúpení nestratilo svojho Spasitel'a. Naopak, je s Ním v lepšom styku ako l'udstvo žijúce za časov pozemského života Pána. Vtedy ho videli l'udia len prechodne, zatiaľ my Ho máme neustále medzi sebou skrytého podivuhodným spôsobom v Prevelebnej Sviatosti Olt. Táto Jeho Prítomnosť na našich oltároch je výslednicou Jeho nesmiernej lásky, ktorú žiadon l'udský tvor nikdy nebude vedieť pochopiť.

Musíme hneď na začiatku zdôrazniť, že založenie Prevelebnej Sviatosti Olt. je záležitosťou Jeho milujúceho srdca. Veď či On pociťoval potrebu uväzniť sa do nepatrného Svätostánku? Čo robí pre nás na zemi, nemôhol vykonať i v nebi? Zaiste! Ale On tak nesmierne miluje človeka, že by nevedel žiť vzdialený od neho. On je ako dobrý

otec, ktorého len násilím môžu odtrhnúť od svojich dietok. „Rozkoš moja je prebývať so synmi ľudskými“. (Prov. VIII. 31.)

Človek ľahko si pripustí to vedomie, že Spasiteľ ostáva medzi nami. Ale pri tejto myšlienke natíska sa nevdojak otázka: či táto neustála prítomnosť na našich oltároch nie je na úkor Jeho Božského Majestátu? Nemal by viac úcty, keby sa nám ukazoval len z času na čas, pri slávnostnejších príležitostiach? Ako máme odpovedať na tieto otázky, keď Jeho hlboká a vznešená láska sa neuspokojí len z prechodnou návštevou medzi nami, ale chce byť neustále v blízkosti milovanej osoby. Teda Spasiteľ, tento náš najlepší Priateľ hl'adí na nás neustále, navštevuje nás denne a to nie raz, nie dvacaťkrát ale nesčíselnekrát. Prichádza k nám pri každej sv. omši, bez toho, aby prerušil svoju prítomnosť vo svätostánku.

Taká je skutočnosť!

Keď teda chcel večne prebývať medzi nami, prečo si nevybral bohatý príbytok? To by sa protivilo jeho presvedčeniu. Ako by potom mohli k Nemu prísť úbohí obyvatelia dedín a chudobných mestečiek? Veď aj oni sú Jeho dietkami a chce, aby Ho všetci navštevovali. Preto postavil svoj príbytok nielen vo veľkol'epých katedrálach, ale aj v jednoduchých chrámoch dedín údolí a hôr. Len takto môžu k Nemu prísť všetci bez rozdielu spoločenského postavenia.

Pokračujme ďalej v rozhovore so svojím Spasiteľom a pýtajme sa Ho: Prečo prebýva celé dni na oltároch aj vtedy, keď chrám je opustený a nikto neprichádza, aby Mu vzdal svoj hold lásky a vďačnosti? Prečo sa neskryje aspoň vtedy, keď my odchádzame na nočný odpočinok? „Chcem“, tak by nám odpovedal, „aby moje dietky boli ubezpečené, že ma môžu najst' v každom okamihu svojho života. Je mojím potešením, keď moje deti sa mi môžu vyžalovať na tomto sv. mieste zo svojej biedy a ťažkostí, lebo ja tu sa za nich obetujem, prosím, túžim po nich, aby som ich môhol čo najúprimnejšie objat'.“

Ale ani tento prejav lásky nestačí nášmu Bohu. „Ó synovia sveta, moje srdce sa neuspokojí len s prítomnosťou medzi vami. Ja chcem vôjsť do vašich útrob a stať sa pokrmom vašich duší. Môj smäd po vás sa uhasí len vtedy, keď moje telo sa spojí s vašim telom, krv moja smieša s vašou krvou.“

Jazyk ľudský nie je schopný na to, aby opísal tú nekonečnú lásku, ktorá sa skrýva v Hostii, v onom malom bielom kruhu, ktorý naše oči sotva vidia. Na pohľad je to len nepatrný kúsok chleba, v skutočnosti ale je to Slnko našich duší. Ano opravdivé Slnko nášeho mravného sveta, z ktorého vychádzajú život, svetlo, sila, teplo. Je Ohniskom, v ktorom plnosť všetkých milostí tak potrebných pre každého človeka.

Máš pochybnosti vo viere a tvój rozum nechápe mnohé nadprirodzené pravdy? Počuj svojho Spasiteľ'a ako ti hovorí z oltára: Ja som vtelená múdrosť a preto som prišiel na svet, aby som rozširoval pravé svetlo. „Ja som svetlo sveta“ (Ján VIII. 12). Čtiš, že musíš ťažký boj viesť sám so sebou pre hriechne náklonnosti svojho tela,

tu máš svojho najsvätejšieho Boha. On je našou ochranou v boji proti náruživostiam tela. „On je naším pokojom” (Efez. II. 14). Úbohí pútnici pozemskí, ktorí kráčate v tomto sl’zavom údolí medzi neustálymi ťažkosťami a trápeniami, chcete najst’ priamu a bezpečnú cestu? Ježiš k vám volá: „Ja som cesta, pravda a život”. (Ján XIV. 6.) Nemocní, úbohí a všetci, ktorí akokoľvek trpíte, kde by ste našli útechy, keby medzi vami nebolo Ježiša? O koho by ste sa opreli, kde by ste našli silu vo svojich bôloch, ak nie u Toho, ktorý povedal: „Podte ku mne všetci, ktorí pracujete a obťažaní ste a ja vás občerstvím. (Mat. XI. 28.)

Koľkých sl’z, koľkých vzdychov bola by nám svedkom táto večná lampa, ktorá tu horí dňom a nocou! Čo všetko vedely by nám povedať tieto múry a onen tichý tabernákulum, ktorý skrýva v sebe večného Boha! Kiež by sme mohli pochopiť koľko útechy a sily nám vie dať táto sv. hostia! On tu osladí naše bolesti, vysuší naše sl’zy, zahojí naše rany a ul’ahčí naše starosti.

Teraz myslím chápeme, čo všetko pre nás robí Spasiteľ v tejto velebnej samote a tajúplnej tichosti tabernákula.

II. A čo robí pre nás v nebi? Či snáď od tej doby, čo sa odobral na trón svojej slávy a velebnosti, zmenil spôsob svojho jednanja? Prestal nám snáď udeľovať tie milosti, ktoré dával ľuďstvu počas svojho pozemského života? Keby nás napadly tieto myšlienky, zažeňme ich lebo sú nesprávne.

Čím sa tedy zamestnáva náš Spasiteľ vo svojej sláve a velebnosti? Opýtajme sa sv. Pavla a on vám odpovie: „... preto, že je vždycky živý, aby sa primlúval za nás” (Žid. VII. 25). I sv. Ján apoštol nám jasne hovorí, keď Kristus dokončil svoje vykupiteľské dielo stal sa advokátom naším v nebi: „Dietky moje, toto vám píšem, aby ste nehrešili, ale keby aj kto zhrešil, máme za prímluvníka u Otca spravodlivého Ježiša Krista a on je smierením za hriechy naše... (I. Ján II. 1, 2.)

Ako bráni naše záujmy? Jeho presvätá krv hovorí za nás. Syn v prítomnosti Otcovej ukazuje svoje presväté rany, ktoré obdržal za nás a svoju ľudskú prirodzenosť, ktorú vzal na seba, aby nás spasil. A Otec nebeský pri pohľade na svojho drahomilovaného Syna zmierni svoj hnev a uprie na nás svoj pohľad lásky a milosrdenstva. „Otče, plný dobroty a láskavosti, neber do úvahy nesmierne urážky, ktoré Ťi ľuďstvo vrhá do tváre, ale pozri sa na svojho Syna, pozri do tváre svojho Krista. Je isté, že za svoje hriechy si zaslúžia trest, ale moja krv a rany im pripravily nebo. Je samozrejmé, že ich urážky volajú po pomste, ale moja smrť Ťa vyzýva k milosrdenstvu. Ja som zaplatil za nich cenu nekonečnú. Preto ťa prosím, Otče, nepozerať na ich nepravosti ale radšie na mňa.”

Takáto bola úloha pobytu Kristovho na zemi, zostáva však nezmenená aj v nebi. Myslíte, že je to len výplod obrazotvornosti, alebo rečníckeho spôsobu, keď som predstavil pred oči tento obraz nášho Spasiteľa? Nie! Pohliadnite len do sv. Písma a tam najdete

velmi mnoho dôkazov, ktorými si môžete overiť pravdivosť týchto myšlienok. Tam zistíte skutočne, že Ježiš je dobrý voči človečenstvu. Ano radosťou sa naplní srdce naše, pri čítaní apoštolových slov: „Pozrite, akú lásku nám preukázal Otec, aby sme sa menovali a boli dieťkami božími. (Ján I. 3, 1.)

Drahí ver.! Nebuďme nevďační za tieto dobrodenia! Dajme mu za Jeho lásku svoju lásku podopretú nielen slovami ale aj skutkami. Vedme život, ktorým by sme spríjemňovali Jeho pobyt medzi sebou, aby nás potom bez ťažkostí môhol priviesť do Kráľovstva svojho nebeského Otca. Amen.

XIV. neděle po sv. Duchu

Fr. B. Srubek :

PROZŘETELNÝ BŮH.

Dnešní evangelium je radostná zvěst o prozřetelnosti Boží. Radostné evangelium a přece pro mnohé velmi nesnadné. Kdo neví, co je bolest a soužení, nemá ani zájem pochopit, že se o nás stará Otec, jenž jest v nebesích. Pro mnohé zas, kteří klesají pod tíhou svého kříže je velmi těžké pochopit myšlenku, že se o nás stará Pán Bůh. Jak by mohl dopustit tolik a takové utrpení, říkají.

Je tedy nad námi všemohoucí, moudrý Bůh, který v nekonečné lásce řídí národy i jednotlivce nebo není?

I. Nad všechnu pochybnost je! Ale my špatně chápeme, co je to Boží prozřetelnost. Kněz vypravuje ze své farnosti: Uprostřed války přijela k nám německá policie. Vyšetřování, soudy, vězení. Věc celkem obyčejná. Mezi nejvíce postiženými byl však rolník, který byl osadě vzorem křesťanského života. A zatím, co otec byl ve vězení, zemřela mu dcera, jiná onemocněla tbc kostí, přede žněmi spadl nejstarší syn s vozem pod koně, těžce se zranil. Dobytek jim vyhynul, zůstala jedna kráva ve chlévě. Po válce se otec vrátil — mrzák — o jedné noze. Za dva a půl roku tolik neštěstí. Kněz měl obavu, že se zlomí síla víry v srdci ubožákově. Nezlomila, nereptal. Reptalo však mnoho osadníků, reptali hlasitě proti Pánu Bohu. Ukazovali na jiný případ: Válečný zbohatlík, člověk bez srdce a bez Pána Boha, a tomu se daří nejlépe ze vsi. Říkali knězi: Nekažte nám o dobrém Bohu. Kdo o Boha nestojí, tomu se daří dobře. To už je takový osud.

Opravdu je to takový osud? Opravdu není prozřetelnosti?

Je, jistě je. Prozřetelnost Boží není však vzájemná pojišťovna, která by těm, kteří se pojistí křesťanským životem, musela hradit každou bolest a každý nezdar. To je znesvěcení křesťanského života. Proto přec nemilujeme Pána Boha celým srdcem a nade všechno, abychom si na něm vymámili za to blahobyť na zemi.

To není prozřetelnost Boží. Takový falešný názor slyšeli jsme za války i z úst zločinců, kteří chtěli ujařmit národy i Pána Boha. Byli zklamáni ve své falešné víře v prozřetelnost.

II. Prozřetelnost Boží je něco daleko vznešenějšího.

Říkáme-li prozřetelný Bůh, pak tím chceme vyjádřit věčnou pravdu, že svět a život na světě nevznikl náhodou slepého nějakého osudu bez plánu a bez cíle, že svět a život náš není ponechán slepé náhodě na pospas. Mluvíme-li o prozřetelnosti Boží, chceme tím říci, že moudrý Tvůrce podle svého božského plánu tvořil svět, že dal světu a každému jednotlivému tvoru nějaký cíl a že svou všemohoucností a vpravdě božskou láskou řídí celý svět i každého tvora a tedy i člověka k věčnému cíli.

Jako každý tvor vyšel z rukou Božích, tak každý zůstává v rukou Jeho a je nesen k věčnému cíli. To je prozřetelnost Boží: Moudrost, všemohoucnost a láska Boží sahá od počátku až do konce každého tvora a řídí všechno líbezně k cíli (viz Sap. 8, 1).

O této pravdě nedá se rozumně pochybovat. Ať zkoumá učenec v přírodě cokoli, dálky hvězdných vesmírů, či broučka na cestě nebo kvítek na mezi, všude, všude nachází tisíce zákonů, podle kterých se řídí a žije vše na světě. Vzpomeňme, kolik desítek zákonů ze všech oborů jsme se učili ve škole. To jsou ty zákony, které dal svému dílu Tvůrce a podle kterých je řídí. O tom tedy, že někdo mocný, Tvůrce nebes i země řídí celý svět i člověka k cíli, o tom nemůže být rozumně pochybnosti a není.

Obtíž v chápání prozřetelnosti Boží je v tom, co je cílem člověka. Proč je člověk stvořen? Aby dlouho žil? Aby mnoho na světě užil? Aby byl slavný, stále zdravý? Ano, po tom každý člověk touží. Ale Bůh určil člověku daleko vyšší a vznešenější cíl.

Člověk je stvořen, aby Boha, Pána svého chválil, jemu úctu vzdával, sloužil mu, a tak spasil svou duši. Všechno ostatní na světě je stvořeno pro člověka, aby mu pomáhalo dosáhnout cíle, pro který je stvořen. Tak svatý Ignác vystihl ve svých duchovních cvičeních základ chápání křesťanského života i základ, z kterého porozumíme, co je to prozřetelnost Boží.

Pro nic tedy pozemského, ani pro dlouhý život, ani pro majetek ani pro slávu ani pro to, čemu krátce říkáme štěstí na světě, není stvořen člověk. To není jeho cílem. Jeho cílem je a zůstane vždy a všude a pro každého člověka: sláva Boží a spása duše. Proto, že tuto pravdu jsme nepřijali celým srdcem a nepochopili celou velikost a tíhu této pravdy, proto je nám těžké chápat prozřetelnost Boží, totiž chápat ten plán, který má Pán Bůh s námi a podle kterého nás řídí tímto životem.

Všechno ostatní: sám život, ať dlouhý či krátký je nám dán jen abychom dosáhli svého cíle — zdraví či nemoc je nám dána jen proto, abychom dosáhli svého cíle, majetek či chudoba, sláva nebo pohana, radost i bolest to vše jsou jen prostředky, které nám Pán Bůh dává, abychom dosáhli svého cíle — slávy Boží a spásy své duše.

III. Ovšem, člověk, který podle své moudrosti, ne podle moudrosti prozřetelného Tvůrce, chce si zařídit svůj život, ten bude vždycky obviňovat Pána Boha z nespravedlnosti, tomu vždycky utrpění a bolest bude bez smyslu a bez ceny. Je to známkou, jak daleko jsme od chápání Božích plánů s člověkem a jak daleko jsme od chápání pravého křesťanství. Od té chvíle, kdy Božský Spasitel s trnovou korunou vlekl na Kalvarii těžký kříž a kdy na dřevě kříže v bolestech za nás hříšné umíral, od té chvíle by přece měli lidé poznat, jak nesmírným dobrodiním v plánu prozřetelnosti je utrpení, bolest a neštěstí všeho druhu. V době svatopostní klaníme se zmučenému Ježíši Kristu, neboť svatým křížem vykoupil a zjednal nám všechny milosti, které potřebujeme, abychom došli své spásy. A Kristus Pán nám to přece jednou pro vždy se svatou vážností řekl: Kdo chceš za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne.

Závěr: A tak chceme-li opravdu pochopit prozřetelnost Boží, nemůžeme ji chápat jako primitivové, kteří si s Pánem Bohem chtějí dávat dobré skutky a štěstí pozemské z ruky do ruky. Bylo by to proti prozřetelnosti Boží, kdyby Pán Bůh nám dával jen dobra pozemská bez ohledu na náš poslední cíl, kdybychom my utonuli v hlíně země a ztratili věčnost.

Plány prozřetelnosti Boží s námi, s každým jednotlivým člověkem pochopíme teprve tehdy, až uznáme onu jednoduchou a základní pravdu, že člověk je stvořen, aby na zemi oslavil svým životem Pána Boha a tak na věčnosti dosáhl spásy své duše. Pak pochopíme, že Pán Bůh ve své lásce pro nás v životě volí vždy to, co nám pomáhá k dosažení tohoto našeho cíle; ať už je to pak život dlouhý nebo krátký, majetek či chudoba, zdraví či nemoc, radost nebo bolest. V prozřetelných rukou Boha nejvyšší moudrého má všechno stejnou cenu, jen když vede k cíli.

Radostná to zvěst, ale ne vždy snadná k pochopení. Když se nám daří dobře, děkujeme Pánu Bohu. Když se obzor zašeří, vzpomeňme, co nám Kristus Pán o prozřetelnosti Boží řekl. Kdyby tak stál před námi, jak kázal svému lidu. Kdyby si přinesl hrst květin z našich luk a ukázal je každému zvláště a řekl: Podívej se na to kvítko, nepřeď, netká, a pravím ti, že ani Šalamoun ve své slávě nebyl tak oděn jako jedno z nich. Jestliže Bůh Otec odívá polní trávu takovou nádherou, jak teprve o tebe se stará. Podívejte se na ptáky vašich lesů. Stodol nemají ani sklepů. Bůh je živý. Oč dražší jste vy?

Kdyby tímto způsobem nám Kristus Pán chtěl vyložit, že nejsme v životě vydáni na pospas slepému osudu, ale že všechno a všechny nás na každém kroku provází prozřetelná ruka Páně, že z ní přichází i radost i bolest, zdraví i nemoc, život i smrt podle toho, jak nám to prospívá k našemu věčnému cíli, co bychom odpověděli Pánu?

O Jezu, spáso moje, tys v radosti, tys v žalosti můj Ježíš, Bůh a Pán. Do tvých svatých prozřetelných rukou vkládám své srdce.

A co Kristus Pán by nám na toto vyznání důvěry odpověděl?

Hľadajte najprve kráľovstvá nebeského a to všetko vám bude pridáno.

To teda je kresťanský názor na prozretelnosť Boží: Hľadaj kráľovstvá nebeské — večný svoj cieľ, ke ktorému jsi stvorený — vyplň v živote najsvätejšiu vôľu Boží, vyplň ji v práci a povinnostiach, vyplň ji v bolesti, plň ji v radosť a všetko ostatné ponech Pánu. Ví zajisté Otec váš nebeský, čeho potrebujete, aby ste došli svojho cieľa, a prozretelnou rukou vás pak k večnému cieľu dovede k radosť večnej. Amen.

XV. neděle po sv. Duchu

Adolf Kejval:

TEBE, PRAVÍM, VSTAŇ . . .

Keď dobrý náš Spasiteľ umieral za hriechy sveta na Golgote, keď nad jeho veľkou láskou slnce sa zatmelo, akoby nechcelo vidieť nevďak ľudí, keď sa zem otriasla, akoby chcela naznačiť, že tak by sa mali zachovať v tejto veľkej chvíli ľudské srdcia, keď skaly sa pukaly, keďže ľudské srdcia boli tvrdé nad skalú a chladné nad ľad, predstavitelia národa, za ktorý umieral Ukrižovaný, neustúpili ani pred majestátnou smrťou a ešte aj v tejto chvíli majú výsmech pre Spasiteľa: Iným si pomáhal . . . Keď si Syn Boží . . . A čo Spasiteľ? Neodpláca zlým za zlé, ale jeho predobré oko vo veľkej bolesti, ktorou práve zraňovali jeho najsvätejšie srdce, sa obracia k nebeskému Otcovi a z jeho úst leje sa prosba: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.

Križ, zdá sa dnes, akoby rozprestrel svoje široké ramená nad celým svetom. A pod križom bláznivý tanec miliónov, ktoré tiež nechcú veriť, že Spasiteľ zomrel za ich hriechy, aby im doniesol nový a lepší život. Nechceme, aby tento nad nami panoval, nepotrebujeme jeho lásky, chceme od neho, nepotrebujeme jeho Cirkvi, jeho učenia, my si stačíme sami. Umierajú pre Krista.

Ale je tu zas iný obraz. Práve tak, ako Kristus práve v čas vskočil do mesta Najmu, aby tam k životu vyvolal mládenca, jediného syna matky, ktorá bola vdovou, práve tak ho vidím v duchu vchádzať do našich mest a dedín, práve tak dobrého a veľkého, práve s tak milujúcim srdcom a z jeho úst zneje rozkaz i prosba, podľa toho, ako je to práve potrebné: Katolík, tebe pravím, vstaň. Vstaň k životu, lebo je tu doba, aby si vstal, aby si zas žil plným náboženským životom. Potrebu celých katolíckych ľudí, celých katolíkov, ich vzkriesenie k novému a povedomému životu učiníme si predmetom svojej dnešnej úvahy.

1. Videl som kedysi v porevolučnej dobe katolíka — murára — ako konal svoju prácu.

Odbýjal zo školy písmeňá: Rim. katolícka. Nič by sme nepovedali, lebo si konal svoju povinnosť. Za peniaze murár robí prácu na kostoloch, žalároch i nevestincoch, hospodách i mostoch. Ale zdálo sa, že tento murár zabudol, že je katolíkom, lebo sa pri práci ul'ahčoval: „I Rím tak musí dolu, ako tieto písmeňá, i celá katolícka viera, lebo je už najvyšší čas.“ Iste, že aj o ňom platily slová ukrižovaného Spasiteľ'a na Veľký Piatok: Otče, odpusť mu, lebo nevie, čo činí. A možno, že aj slza sa zjavila v jeho oku nad nevďakom človeka, ktorého katolícka viera vychovala, ktorého škola učila milovať Boha, aby mu kázala milovať aj bližného ako seba samého, aby mu pod tým istým príkazom kázala milovať aj vlast'.

Zabudol, že je katolíkom, ako na to zabúda dnes, Bohu žiaľ', tak mnoho ľuďí. Nie z presvedčenia, ale že je to móda, že je to prúd, ktorý práve ide svetom, že aj on chce byť moderný, že aj on chce ísť s duchom času. Umiera pre Boha, pre ľudstvo, pre Církev, pre svoju nesmrteľnú dušu. Zostáva podľ'a mena ešte katolíkom, aby jeho srdce bolo ďaleko od Pána. Čo mu povie Spasiteľ'? „Máš meno, že žiješ, ale si mŕtvy.“ (Zj. 3. 1.) Aby mu platil povzdych: Ó, keby si bol studený alebo teplý. Ale že si vlažný, vyvrhnem ťa zo svojich úst. (Zj. 3. 15. 16.) Azda ešte nikdy nebolo treba katolíkov celých, ako ich je treba práve v tieto dni.

2. Sme katolíkami, lebo účasť na eucharistickej obeti je toho dôkazom. Keby sme neboli, neboli by sme prišli. A tu si je treba uvedomiť, čo je katolícky človek. Je to človek, ktorý si svoju katolícku vieru nedá za nič na svete, ale ktorý práve preto si ide svojou katolíckou cestou. Je to človek, o ktorom by dobrý náš Spasiteľ' mohol vydať svedectvo, ako ho vydal o Jánovi Krstiteľ'ovi: Nie je trstinou, ktorá sa ohýba podľ'a vanutia vetru, aký práve veje. Nie je to človek, ktorý sa odieva mäkkým rúchom, ktoré sa obracia podľ'a potreby. Katolík je človekom, ktorý v sebe postavil čistý obraz božského svojho Spasiteľ'a, ktorému sa pripodobňuje, aby Kristus vyžiaroval z celého jeho života a zo všetkých jeho skutkov — a preto katolík nemôže na seba prijať, čo sa nesrovnáva s týmto duchom, čo je nedobré.

Katolík aj dnes vie: Boh ma stvoril a stvoril ma na obraz a podobnosť svoje. Kto môže dať človekovi vyššie poslanie a vyššie určenie? Nosíme v sebe obraz Boží, máme rozum a slobodnú vôľ'u, tieto dva vzácne dary, ktorými vynikáme nad ostatnú prírodu. Rozumu má človek použiť k tomu, aby poznal Boha a aby sa mu čím viac stal podobnejším, k čomu má použiť aj svoju slobodnú vôľ'u, aby sa ňou slobodne rozhodoval pre to dobré, čo ho môže Bohu skutočne priblížiť. A aby sa k tomuto podobenstvu s Bohem skutočne prebil, má pred sebou obraz dokonalého človeka — Ježiša Krista — ktorý v sebe spojil prirodzenosť božskú a ľudskú. To je vlastne naše náboženstvo. Zabiť v sebe človeka — zviazať a predušeňovať svoju dušu myšlienkou Božou.

Boh preto musí byť v týchto dňoch ústrednou myšlienkou našou,

vzduchom, ktorý dýchame. Boh musí byť prvou i poslednou myšlienkou dňa, aby ním bol vyplnený celý deň; všetko pre Boha a z lásky k nemu, tým začíname deň, tým ho aj končíme, tým sa aj povzbudzujeme, kedykoľvek by prišlo pokušenie, ktoré by nás s tejto cesty chcelo odvieť. Čas, ktorý mám na tejto zemi vyplniť, určil mne Boh, človek, ktorý má byť v mojom živote spoločníkom, je ku mne postavený od Boha, čo život žiada odo mňa, žiada vlastne odo mňa Boh. Takéto myšlienky musia dnes vyplňovať život katolíckeho človeka.

Ak má byť v mojom živote Ježiš Kristus mojim vzorom, potom musí byť pre mňa vzorom aj povinnosť lásky k bližnému. Ježiš miloval všetkých, za všetkých sa obetoval. Takáto láska musí dnes naplňovať moje srdce, láska k priateľovi i nepriateľovi, takáto láska musí byť aj základom u mňa pre tak zvanú sociálnu otázku. Katolík vie, že na svete nie je len sám a pre seba, že sú tu aj iní a riadi sa slovom Kristovým: Všetko, čo chcete, aby vám ľudia činili, čiňte aj vy im. Bratia, ak Kristus hovoril: Moj pokrm je, aby som plnil vôľu toho, ktorý ma poslal, či to nie je aj pre nás príkazom? Preto myšlienka na Boha má vyplňovať všetku našu prácu, všetko naše konanie, či ide o mravnosť, vedu, umenie, lebo o politiku, či ide o národ, o život rodinný a manželský. Všetko pod zorným úhľadom večnosti. Takých katolíkov je treba našej dobe.

3. K takému životu nás volá Ježiš Kristus. Jeho obraz pri formovaní svojho života máme mať vždycky pred sebou. Kto z ľudí je dokonalý? Kto dobrý? Len Pán Ježiš mohol o sebe povedať: Kto z vás môže ma obviňovať z hriechu? Preto plným právom mohol nás volať k nasledovaniu: Kto chce byť mojim učennikom, zapri seba samého, vezmi svoj kríž a nasleduj ma. Hľadáme cesty životné, nuž, on je cesta, bijeme sa za pravdu, nuž, on je pravda, chceme dobre žiť, nuž, on je život sám. Život dokonalého súladu človeka s Bohom.

Ako žiť? Tak, ako on žil. Ako on konal. Čo by teraz a v tejto chvíli a na mojom mieste konal.

Tak žili prví kresťania a preto toľko dokonalosti bolo v nich. Tak žil sv. Pavol, že mohol o sebe povedať: Som druhý Kristus. A takých ľudí potrebuje naša doba. Máme, alebo sme mali takmer všetko, čo treba k životu, aby to bol život dobrý, príjemný a pohodlný. Radio nás spojovalo so svetom, počúvali sme druhé svetadiely, verili a svietili sme elektrinou, stroje boli tak dokonalé, že človek pri nich stál a prizeral sa, ako konajú zaňho prácu, no my chceme ešte viac. V poli stroj, traktor bude orať, siať a kosiť. Odievali sme sa do hodvábu a chceli sme, alebo chceme, aby tak žilo celé ľudstvo. Z údolia sl'z chceli by sme spraviť raj, len jedno chybuje, len na jedno zabúdame, že človek má aj srdce a toto srdce je dobré, lebo zlé, sväté lebo hriešne, milujúce lebo sobecké a že by preto aj toto srdce bolo potrebné zmeniť a prispôbiť a zdokonaľiť. Učinia to ľudia?

Nie, iba jedon to môže urobiť — a to je náš dobrý Spasiteľ. Do

výhne jeho horúcej lásky je teda treba vložiť naše chladné, sobecké, zlé srdce a zformovať ho na nákovu Jeho najsvätejšieho srdca v srdce ľudské, srdce milujúce, srdce prístupné každému krásnemu citu. Potrebujeme katolíckych ľudí viac než všetko iné na svete. Do každej rodiny radio, do každej rodiny kúpeľňu, do každej rodiny časopisy, knižnicu, traktor, umelé hnojivo, múdrosť a vzdelanie, ale najskor každému človekovi nové, kresťansky naladené srdce, aké najdeme iba v škole Ježiša Krista.

4. Budeme celými katolíckmi, keď budeme žiť s Cirkvou. Počujeme azda také slová: V Boha verím, v Krista verím, ale nač je tu Cirkvev? Tej mne nie je treba. Kde je ale Cirkvev, tam je Kristus, tam je Boh, ale tam je tiež človek. Kde je dobrý katolík, tam nemusíme hovoriť o láske k rodine, k deťom, o poctivosti, o čistote, o dobrom mene bližného, lebo to všetko je tam. V tomto mene! Katolík nekradne, lebo vie, že jeho sudcom je Boh, ktorý vie všetko, nezabíja, lebo vie, že Boh je Stvoriteľom, netúži po cudzom, lebo vie, že Boh je spravodlivosť sama, nezúfa, lebo vie, že Spasiteľ ho vykúpil a že vždy Boh má viac, než doteraz rozdal, vie, že niet na svete hriechu, pre ktorý by nebolo odpustenia, len keď srdce ľudské sa zachveje útošťou nad najväčším nešťastím človeka, akým je v očiach katolíka hriech.

Prežili sme vojnu. Poskytla nám mnoho skúseností, ale za jedno musíme byť Bohu predovšetkým vďační. Neverili sme a veriť sme nechceli, ako môže žiť človek bez Boha. A videli sme a uverili sme azda všetci, že bez mravnosti, ktorá plynie z Desatera a zákona Božieho žiť sa vo skutočnosti ľudsky nedá. Len tam, kde je Boh základom života, človek nebude zabíjať, kradnúť, nie preto, že by to bolo zlé, ale preto, že to nechce Boh a ja v toho Boha verím, ja ho milujem a pretože ho milujem, usilujem sa, aby som ho hriechom neurazil. Len teraz, ako nikdy pred tým, sme poznali cenu viery, ktorá má mravouku, ako nik na svete. A keď to viem, znovu počúvam na hlas Cirkvi — a ak som jej veril skôr, tým viac jej budem veriť v tieto tak málo radostné dni. Znovu budem zachovávať piatky, lebo učia ma zdržanlivosti, znova budem hl'adať silu vo sv. omši — a ak som prijímal, budem ešte viac a horlivejšie.

V sv. prijímaní budem hl'adať život lebo v ňom najdem svojho Spasiteľa. Vieme, že musíme žiť vo svete. Kto ide po ceste, zapráši sa. I keď si dá pozor. Kto žije vo svete, ľahko sa poškvŕni čo len všedným hriechom. Ani ten nám nesmie byť ľahostajný. I v malom chcem byť verný. Nenechám sa zaprášiť hriechom, aby z toho nepostala katastrofa. Ak má byť Kristus mojim vzorom, potom sú tu prvé piatky a prvé nedele, ktoré nás k nemu majú priviesť bližšie a ktoré nás ako jednu rodinu majú shromáždiť pred svätostánkom. A tu pri svätostánku sa potom skutočne vychovávajú praví a vzorní katolíci. Pomaly prichádza doba, kedy vzorného katolíka poznáme podľa toho, ako hodne a často prijíma. Lebo sviatosťou oltárnou sme skutočne Bohu najbližšie, žijeme so Spasiteľom skutočne a

bezprostředně, je v nás a my v něm, sme postavení do atmosféry věcí Božích — tu sa stávame dobrými a celými katolíckymi ľuďmi.

Ježiš nás volá k životu. Tebe pravím, vstaň! V horskej kázni hovoril: Vy ste sol' . . . Vy ste svetlo sveta . . . Mesto postavené na vrchu. Tak nech svieti vaše svetlo pred vami, aby bolo viditeľné od ľuďí. My katolíci stredom sveta. Od nás sa musí svet učiť.

Celí praví katolíci! Doma, vonka, v rodine, manželstve, vo výchove mládeže, v zábave, v súkromom i verejnom živote. Nielen v kostole, ale aj v obchode, v obci, verejnej službe, všade. Kde ka toľík, tam katolícky život. Amen.

P. V á c l a v S e d l á č e k O S A :

POTŘEBUJEME NÁBOŽENSTVÍ?

Zahleďme se na cokoliv na zemi nebo na nebi, všechno má určitý počátek, vznik a všechno bez rozdílu spěje k jistému cíli nebo konci. To každý z nás dobře ví, protože ze zkušenosti si to může ověřit. Dnes mluvili jste se známým člověkem a za dva dny slyšíte: odešel, není ho více mezi živými. Kam se poděl jeho milý smích, jeho vtipný rozum, jímž často rozesmával své přátele. Kam vyprchalo to, co oživovalo jeho údy, co dávalo zářit jeho dobrým očím a co dávalo tlouci jeho srdci? S těmito smutnými skutečnostmi setkáváme se denně, takže jsme si již na ně zvykli jako na samozřejmosti, ale oživí se ve své neúprosnosti v okamžiku, když se jedná o nás samotné. Ach ano, tehdy vynoří se před námi z čista jasna otázka tak stará, ale v životě každého z nás tak důležitá: kam jdeš, za jakým účelem jsi se zrodil, za čím jsi spěchal celým svým životem a co se ti objeví za branou, jíž je východ z tohoto života: smrt. A tato veliká a tajemná chvíle se každému z nás, každou minutou, každým zlomkem vteřiny neodvratně blíží. Čím dále, tím kratší je doba našeho života, k němuž nemůže si nikdo přidat ani píď. Celý náš život není ničím jiným než během k smrti, při čemž není nikomu dovoleno se pozastavit, nebo spěti krokem váhavým. Všichni stejně a všem stejně! Čím člověku přibývá let, tím zařezává se tato skutečnost do duše palčivěji, zasahuje rušivě do našich dnů a nedává se odehnat ani za tichých nocí.

Drazí přátelé, kam jdeme? Na velikých nádražích je zařízena zvláštní kancelář s nadpisem: informační služba. Zde se cestující ptají na dobu odjezdu a na směr vlaků. Úředník podle jízdního řádu vám podá spolehlivé a bezpečné informace. Ale jsou lidé, kteří se nespokojí jen s jednou informací, ale zeptají se ještě několikrát, aby měli jistotu, že se správně dostanou ke svému cíli. Tak se zabezpečují lidé při jízdě vlakem. Ale jak málo je lidí, kteří se opravdově táží po informaci o cíli svého života, a přece je to cesta tak důležitá. Lidé v životě, v obchodě jindy tak prozíraví, v této věci jsou po-

dobní nerozumným dětem, ale vlastně bláznům: Vstoupí do prvního vlaku, bez otázky, kam jedeme? A podle toho jedni klaní se tělu, provozují sport, domnívají se, že krása a síla tělesná je cílem člověka. Avšak co potom, když během dnů krása a síla vyprchá z těla jako teplo uhasínajících kamen, jaký je potom cíl člověka? Jiní filosofové hlásají, že cílem člověka je, aby se vyžil. Kdo však jdou za tímto evangeliem, jak brzy jsou uštváni svými vlastními pudy k nejvyšší omrzlosti života a berou si život v zoufalství. Či by měla být cílem života umělecká tvorba a radost z umění? Jděte do některé nemocnice na oddělení tuberkulosních nebo rakovinou stížených matek a zkuste je potěšit Macharovými nebo Wolkerovými básněmi! A je ještě jeden názor: po smyslu a cíli života se vůbec nesmíme ptát, ale máme prostě žít. Pluje snad loď na širé moře jen, aby jela? Nesměřuje snad do určitého přístavu?

Z toho vidíte, drazí v Kristu, že není jen tak jednoduché zvědět správně, jaký je náš cíl. Pouhý lidský rozum v této věci velmi bloudí a nenašel by nikdy spolehlivé odpovědi. Avšak ten, jenž stvořil tuto zemi, do níž vy noříte ostří svých pluhů, již vláčíte, osíváte a žnete, na níž stavíte své domy, slavíte svátky a na níž jednou i zemřete, věčný Bůh, jenž tebe i mne poslal na tuto zem ke krátkému pobytu, dává nám odpověď na stěžejní životní otázku ústy Církve. Na světě jsme k tomu, abychom Bohu sloužili a na věky spaseni byli. To je základní kámen, na němž vyrůstá zdívo našeho života. Tato pravda předpokládá tři skutečnosti: že je Bůh, který všechno stvořil, že lidská duše je svobodná, a konečně třetí pravda, že Bůh, svrchovaný Pán, ustanovil řád či zákon, jež vložil do našeho svědomí. Na základě toho každý člověk rozeznává mezi dobrem a zlem. A pak po dokonání běhu života podle toho je i souzen. Ústředním bodem náboženství je Bůh stvořitel, na němž všechno tvorstvo je závislé, jež musí všechno chválit a uctívat. Cílem všeho stvoření je tedy chvála Boží.

A nyní si povězme, jaký má náboženství úkol a co je jeho cílem. Předmětem náboženství je poznání Boha a úcta k němu. V náboženství jsme tedy poučováni o Bohu a povinnostech vůči němu. Náboženství ukazuje nejen lidem cestu k Bohu tím, že jim vysvětluje pravdy víry, nýbrž ono je vede k ctnostnému a mravnému životu, aby se Bohu co nejvíce připodobnili a tak se mu líbili. K náboženství patří uctívání Boha. To se děje nejen srdcem, jaksi vnitřně, v duši, ale i vnějškově, proto ke každému náboženství patří i bohoslužebné obřady. Je to pochopitelné: Máte-li radost, zpíváte, nebo se smějete. Bolí-li vás něco, pláčete. Chcete-li někomu dokázat, že ho máte rádi, dáte mu dárek. Ctíte-li někoho, pak mu to naznačíte poklonou nebo smeknutím klobouku. Stejně tak úcta k Bohu se vyjadřuje i vnějškově v určitých obřadech, podle ustanovení samého Pána Ježíše a Církve.

Zda je náboženství vskutku potřebné? Často můžete slyšet, jak lidé říkají, že náboženství je přežitek, že je to opium pro staré ba-

bičky nebo vám řeknou: toho se ještě nikdo nenasytil. Ale můžete slyšet i to, že náboženství je výmysl boháčů, aby se lid dal lépe zvládnout. Nebo konečně tak zv. inteligent vám učeně vysvětlí, že náboženství je pro zaostalé lidi, aby vůbec něco měli, když nestačí na vědu. Kdyby náboženství nebylo pro lidi potřebné a užitečné, ba nutné, jistě by se ho naši předkové, kteří, jak z jejich dochovaných spisů vysvítá, také nebyli na hlavu padlí, dávno byli zřekli, zvláště, když s životem náboženským jsou spojeny těžké a člověku nepravé vždy příjemné povinnosti. Že náboženství není jen soukromou věcí žen od 60. roku nahoru, to nám nejlépe dokazují dějiny. Všichni velicí lidé, ale opravdu velicí, jsou nábožní. Vítězný francouzský generál první světové války Foch přijel na počátku naší republiky do Prahy. První jeho cesta byla do velechrámu sv. Víta. A pak denně v 7 hodin ráno chodil na mši sv. Na Karlově mostě, k místu, kde byl svržen sv. Jan Nep., položil věnec a dal tam postavit stráž. To tehdejší naši svobodomyšlnou společnost velmi zchladilo. To byl obdiv cizího člověka k našemu světcí, velikána k velikánovi, zatím co u nás se již od Husa datuje pokoutní ramenářství a malichernost, z níž jsme dosud nevyrostli.

Náboženství potřebujeme stejně my dnes jako dávní naši předkové, protože to jediné vykupuje od utrpení, přináší klid a zajišťuje spásu. Před několika lety oslavil náš národ sté výročí narozenin našeho hudebního skladatele Antonína Dvořáka, jenž české jméno proslavil po celé zeměkouli. A o tom víme, jak rád chodíval na kázání, jak se zájmem sledoval i křesťanská cvičení. Hloubal o věcech víry, ale ne tak, že by vyvozoval libovolné závěry. Úsudek a učení Církve bylo mu směrodatným. Nedávno se zmínil Vítězslav Novák, jeho žák, jenž ho navštěvoval v rodinném kruhu, že když za rozmluvy došlo na sporné otázky, mistr zavolal na svou choť: přines Didona! Byl to životopis Kristův, v němž Dvořák rád čítal. Tímto autoritativním dokladem rázem zakončil debatu. Ba v posledních letech svého života studoval ještě latinu, aby mohl v originálu číst souhrn náboženských pravd od sv. Tomáše Akv. A právě jeho náboženské skladby získaly největší slávu českému jménu. Jeho Stabat Mater (Podle kříže Matka stála) vyslanou pražským rozhlasem, poslouchal bez dechu každoročně celý svět.

Drazí v Kristu, náboženství se může smát jen ten, kdo se domnívá, že všechno ví, a při tom nemá ani tušení o celém oceánu nepochopitelných záhad, jež nás obklopují. Náboženství potřebuje člověk ve štěstí a v bohatství, aby se jím nedal zaslepit, v neštěstí a soužení, aby si nezoufal, náboženství potřebuje člověk hlavně při smrti, kdy každým okamžikem stojí duše na prahu věčnosti. To by vám nejlépe řekli staří kněží, kteří stáli u lůžka tisíců lidí. V té chvíli, kdy na vrátka duše klepá věčnost v celé své velebnosti, kdy Tvůrce volá duši zpět z těla, kam ji byl při početí vdechl, tu ustává všechno prázdné tlachání, tu bylo úzko i takovému člověku, jako byl Voltaire, jenž dokud byl zdrav, chtěl zabít i samotného Boha. Poněvadž ne-

víme dne ani hodiny, pustíme se s radostí od nynějška do konání svých povinností náboženských, aby nás Boží volání nezastihlo nepřipravené. Amen.

XVI. neděle po sv. Duchu: Povýšení sv. kříže

Alois Pavlát:

TRIUMF KŘÍŽE.

Každý pohled na kříž je pro nás povzbuzením. V tolika potřebách a starostech, v tolika souženích a nesnázích života kříž učí trpělivosti a vytrvalosti. Snad si to ani neuvědomujeme, co nám dává kříž a jaká síla tryská z tohoto prostého a jednoduchého znamení, ale je to pravda. Často bychom se měli dívat na kříž. Umírajícímu kněz v závěru obřadů svátosti pomazání doporučuje, aby často upřel svůj pohled na kříž: protože pohled na Krista trpícího a umírajícího na kříži posiluje každého, kdo se Pánu připodobňuje vlastním utrpením a smrtí. Ale i zdravý člověk, který v přítomnosti si ani nepomyslí na smrt, která přijde, a zrovna se mu celkem dobře vede, měl by častěji spočinouti dlouhým a soustředěným pohledem na kříži. Nemusí se totiž vždycky vést dobře. Dnes třeba se raduješ. Zítra budeš plakat. Dnes jsi zdrav. Zítra možná budeš přibít na kříž lože nemocí a jednou i smrtí. Neměli bychom na tyto možnosti zapomínat. A měli bychom se utíkat ke kříži Kristovu. Protože jest školou. Povzbuzením. A někdy jedinou nadějí. Podívejme se na kříž a učme se z této svaté a vzácné učebnice, jak možno utrpením a ponížením dojít k vítězství!

Kříž byl pohanům bláznovstvím a židům pohoršením. Byl to nástroj umučení, na němž byli popravováni zločinci. Je strašné vědět, že pohané i židé viděli v Ježíši jenom zločince. Kříž jim byl potupným znamením. Nám je slávou a radostí. Proč? Co se to stalo a jaká proměna se tu udála? Veliká a jedinečná událost: ukřižování Syna Božího, který zvolil podle věčných úradků Božích potupnou smrt kříže, aby nás spasil. Kdyby Ježíš Kristus byl pouhým člověkem, a třeba i prorokem a učitelem, neměl by kříž svou slávu. Byla by to smrt jednoho z lidí, jednoho z těch mnohých, kteří ve starověku umírali na kříži z rozsudku světské spravedlnosti. Ale právě proto, že Ježíš byl Mesiáš, Vykupitel, Spasitel, Syn Boží, právě proto to není jenom nějaká smrt a kříž, na němž skonala, už není jenom obyčejný kříž, nýbrž smrtí Kristovou se stává křížem vítězství, znamením velkého a slavného triumfu Života nad smrtí, Svátosti nad hříchem, Milosrdenství nad spravedlností. To bychom měli pochopit, abychom dnes v svátek povýšení sv. kříže, oslavující ono velkolepé vítězství našeho Spasitele, porozuměli, v čem je kříž hoden slávy a úcty. Vše zde tkví v Kristově božství; v hodnotě jeho

vykupitelské oběti, která si zvolila kříž za svůj oltář; v úmyslu, s jakým se božský Vykupitel zmocnil utrpení, jež bylo na něj vloženo, podává je na kříži svému otci za spásu lidstva.

Byl to tedy obyčejný kříž, stejný jako byly ony dva, na nichž byli přibiti oba lotři spolu se Spasitelem. A přece jenom ten kříž, na němž zemřel Spasitel, stal se slavným znamením vítězství a spásy a doznal největšího triumfu: obětí Bohočlověka, hodnotou jeho života, podaného na usmíření Boží spravedlnosti, vykupitelským úmyslem Božího Syna, který přišel spasiti nás svou potupnou smrtí. „Neboť zalíbilo se Otcí, aby v něm přebývala všechna plnost a aby skrze něj smířil všechno s sebou, uveda v pokoj skrze krev kříže jeho i co jest na zemi i co jest v nebi.“ (Kolos. 1, 19—20.)

Toto poznání nám mnoho dává a mnoho říká. Nám všem, kteří se díváme na kříž Páně a béřeme z něho poučení. Boží vůle na nás v tomto pozemském životě klade mnohé kříže. Každý máme svůj. A každý jsme na něj přibiti Božím úradkem a rozhodnutím. Umíme však ten svůj obyčejný kříž proměnit v znamení vítězství, jako to dovedl náš božský vzor? Zdají se nám ty každodenní kříže odporné, ošklivé, hnusné, a celá naše přirozenost se jim vzpírá. A přece by nemusily být odporné a hnusné, kdybychom se dávali na ně přibíti s oním rozhodným úmyslem: obětovati toto utrpení z lásky k Bohu a z touhy získati Bohu duše těch, kteří, jak praví sv. Petr, jsou „kletbě propadlí“ (II; 2, 14), protože si „zamilovali mzdu nepravosti“.

Nemusí tedy být špinavý a ohyzdný kříž tvé chudoby, přijímáš-li jej z oddanosti k Božímu Chudáku a na odčinění hrozných hříchů mamonu a lakoty. Nemusí být špinavý a ohyzdný kříž tvé nemoci, přijímáš-li jej z vděčnosti k tomu, jenž se sám z lásky k nám a pro naše spasení dal zbičovati a zničiti své tělo, abychom jeho zsinalostí byli uzdraveni, a usmiřuješ-li trpělivostí v snášení svých neduhů hřichy zdravých. Nemusí býti špinavý a ohyzdný kříž tvých přetčetných starostí a nesnází, přijímáš-li jej s pokorou, překonávající pýchu mnohých. Žádný z křížů, které na nás Boží vůle vkládá, nemusí zůstat obyčejným a bezcenným křížem, přijímáme-li jej z lásky k Bohu a z touhy pomoci ztraceným duším. Žádný z nich nemusí být potupný a ponižující, ale každý z nich může být naším vítězstvím a triumfem, uvádíme-li svá utrpení v přímý vztah k utrpení Páně. To budiž nám poučením z dnešního svátku. Vy všichni, kteří trpíte, rodiče, sužovaní neohodností svého dítěte; nemocný, který jsi po léta přibit na lože a propadáš se v nemohoucnost své choroby; otče rodiny, šedivějící pod tíhou existenčních starostí; člověče, kterému bylo ublíženo a na němž se světská spravedlnost dopustila bezpráví; vy všichni upřete své oči na kříž Kristův a uče se od něho. Sv. Petr vám to krásně říká ve svém prvním listě, když tam píše: „Miláckové, nedivte se tomu soužení, které na vás přichází ke zkoušení, jako by se vám přiházelo něco nového, nýbrž majíce účast v utrpeních Kristových, radujte se, abyste také při zjevu

slávy jeho se zaradovali s plesáním. . . Nikdo totiž z vás nesmí trpěti jako vrah nebo zloděj nebo zločinec, ani jako člověk, jenž se vměšuje do věcí cizích; trpí-li však kdo jako křesťan, nestyď se, nýbrž spíše oslavuj Boha v tom jméně." (4, 12—16.)

Hle, jakého poučení se nám dnes dostává: kříž, který mne k sobě připoutal a který mně sužuje a bolí, nemusí býti mou hanbou a mým potupením. Ale na mně to záleží, abych i jím oslavoval Boha. Kéž byste to pochopili v duchu oné oběti Kristovy, která posvětila a pozdvihla kříž k onomu slavnému a nehynoucímu triumfu, aby se o vás stalo skutkem slovo Pavlovo: „Když se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se ukážete s ním ve slávě." — Amen.

XVII. neděle po sv. Duchu

Leo Povolný O. Praem. :

SEDMIBOLESTNÁ P. MARIA UČÍ SKROMNOSTI A TRPĚLIVOSTI.

Drazí v Kristu! Datum narození a původu, jméno, obsah životní působnosti a datum úmrtí přibližují a objasňují nám osobnost člověka, o něhož se zajímáme. A v cyklu svých slavností a svátků pečlivě se postarala Církev o takový životní rámec duše po Kristu nejušlechtilější, přemilé Matky Marie. Právě v měsíci září osvětluje své vzpomínky slavností narození, jména a životního obsahu Panny Marie. Je to 8., 12. a 15. den měsíce září. A táže-li se kdo, co z toho vnitřně nevyčerpatelného životního bohatství Mariina vyzdvihuje Církev k důrazné úvaze, jsou to právě bolesti a kříž, které zde na zemi dovršily úplnost jejího mateřství. Dokonce dvakrát se vrací Církev k bolestem Panny Marie: v pátek před Květnou nedělí a 15. září v oktávě jejího narození. Jako řada tónů v hudební stupnici je dovršena oktávou tónu základního, právě tak Mariin příchod na svět a kalvarský kříž tvoří čistou oktávu, její životní úkol je vystupňován a bolestným mateřstvím přímo korunován.

Proč se tak musilo stát? Hleďte, drazí moji! Nejvyšší důstojnost, jaké je schopna žena, je důstojnost mateřství Božského. A každá důstojnost je starost. Čím vyšší důstojnost, tím větší starost. Víme přec, že mnozí lidé se bojí čestného místa, protože s ním bývá nerozlučně spojeno hoře, starost a trpkosti. Mnozí se bojí, že by jim bylo odporné z toho kalicha pít. Vždyť kalich důstojnosti bývá sice z drahého kovu, ale jeho obsah je hořký. A to právě, dr. m., život Matky Boží nejvýmluvněji hlásá: důstojnost nadlidská, tedy nadlidské i utrpení! Matka Boží — ale zároveň Královna mučedníků. Uvažujme!

Mluvíme-li o sedmibolestné Matce Páně, neříkáme, že měla jen sedmkrát ve svém životě hoře a jen sedm druhů bolesti. Číslo „sedm“

tu znamená vrchovatou míru bolestí, jimiž nám byla Maria rovna, i bolestí, jimiž nás převyšovala. Zajdeme si do onoho údolí žalu, do jakého Maria — a my s ní — býváme nezdědky zavedeni tajuplnou, ale také vždy láskyplnou Boží Prozřetelností!

Panna Maria byla především chudobná. Její rodiče měli zcela nepatrný majetek. Nebyli sice odkázáni na cizí pomoc, ale nadbytku nepoznali. A v manželství se sv. Josefem se Panně Marii nepolepšilo. On vydělával právě tolik, kolik bylo zapotřebí k dennímu živobytí. A k tomu se časem nedostávalo vskutku nejnnutnějších potřeb, na př. za nouzového pobytu v betlemském chlévě, na cestě do Egypta a za několikaletého pobytu v cizí zemi. Hořkost chudoby pocítovala sv. Rodina tím spíše vzhledem k tomu, že jejich království předkové z rodu Davidova jiné časy pamatovali, dokud byli obklopeni leskem a nádherou panovnickou . . . — Maria snášela ústrky a pohrdání, jakými ji zahrnoval svět. Kdypak jí bylo zapotřebí srdečnější účasti a účinnějšího přispění než v oněch dnech, kdy daleko od domova se naplnila hodina jejího mateřství? Znavena cestou klepala rukou sv. Josefa na dveře svých betlemských soukmenovců a prosila tak prostě bez dotěrnosti, ale tak vřele a něžně, že by se byl kámen nad ní ustrnul — a všechno bylo marné. Tvrdé srdce bližních vidělo v ní jenom tulačku, ničeho pro nejnnutnější ošetření jí nedopřáli, odbyli ji nelítostně. Nebyla to bolest? — Maria musila do vyhnanství, aby své Dítě při životě zachovala, sotvaže na svět přišlo. Herodova korunovaná zpupnost, nesmyslná a bezcitná žárlivost ukládá o život Synu Božímu, mezi lidmi narozenému. Je třeba prchat do ciziny, do země pohanů — modloslužebníků. Jak svízelný útěk, jak hořký pobyt, jak obtížný návrat! — Pak i ve Sv. Rodině loupí smrt. Maria oplakává odchod sv. Josefa na věčnost. Věřte, dr. m., že žádný svazek manželský nebyl utkán z látky tak ušlechtilé, zdobené úctou, důvěrou a láskou tak, jako jejich manželství. A Bohu se zalíbilo zavolat k sobě poměrně brzy pracovitěho muže — a Maria je vdovou. Bolest z odloučení se měří vroucností lásky. Láska tu byla tak čistá a vroucí, hodina rozloučení tak temná a mrazivá . . . — A konečně největší hoře způsobilo Marii to nejdražší, co měla, Ježíš sám. Jak bylo u srdce Matce tak něžné, když stařec Simeon Děťátko na lokty bral a rozhodným věšteckým pohledem jí oznamoval, co jim chystá život. A z bohatého věna bolesti plynuly Marii úroky neustálé: útěk do cizí bohaprázdné země, ztráta synáčka a marné hledání ve velkém městě, plném nástrah, krvavá lázeň křížové cesty, bezduché tělo Ježíšovo, smetené jak přišlápnutý červ na její klín — a cesta pohřební. S Ježíšem ztratila všechno — jen jedna věc jí podpírala krok: bylo to vědomí, že Bůh jí přesto miluje . . .

Drazí v Kristu! Všechny ty bolesti Panny Marie bych nazval Boží odpovědí na tajemství našich bolestí. Víme, že skoro pro všechny lidi, kteří stojí v životě mimo víru a Církev, je bolest hádankou nerozluštitelnou. Říkají: „Je-li Bůh dobrotivý, nejvýš dobrotivý, jak jest jen možno, aby jeho tvorové, díla rukou jeho, byli tolik navště-

vování utrpením, které často ani nezavinili?" — My, věřící katolíci, máme v ruce klíč k tomuto tajemství a dovedeme si jím otevřít vždycky. Tím klíčem je, dr. m., skutečnost dědičného hříchu. Před hříchem prarodičů nebylo věru žádného druhu bolesti. Bolest ve svých tisícových podobách a obměnách se dostavila teprve jako trest a následek prvotního hříchu. Bůh nechtěl bolest, lidé k ní dali podnět! Proto byl mužem bolesti Ježíš, nevinný Beránek Boží, který se dobrovolně stal vinným za jiné, když vzal na sebe hříchy světa, aby je křížem shladil. Skutečnost hříchu dědičného i osobních hříchů nás všech vysvětluje jeho smrtelný zápas na hoře Olivové, jeho opuštěnost na Golgotě: tam totiž pocítil na sobě tu děsnou tíži lidské viny v podobě Otcova hněvu, který na něm spočinul místo na nás. A což Maria? Byla bez hříchu dědičného i bez jeho důsledků. A kde není příčiny, není účinků. Maria nevzala na sebe ani hříchy cizí. Proč tedy trpěla? Zde, dr. m., stojí před námi předmět zcela nového zjevení. Tu teprve se nám jasnou stává pravda, že utrpení je rozhodně také milostí, jestliže trpěla i ta, která bez viny byla, ale zároveň také milostiplnou byla! Jestliže trpěl Syn, bylo pro Matku milostí Syna následovat. — Vždyť utrpení, dr. m., vpaluje duši přímo nejvýraznější rysy podoby Ježíšovy. V utrpení zraje duše nejrychleji a nejbezpečněji pro blaženost pravou, protože věčnou. Proto též jedna hodina bolesti, trpělivě, ba radostně přetrpěná, má před Bohem větší cenu než všechny jiné pohodlnější zásluhy opatrných požitkářů. A poněvadž Maria nejdokonaleji následovala Ježíše, proto trpěla. Poněvadž její touha po společném utrpení se Synem byla největší, proto trpěla. Poněvadž byla určena k nejvyšší svatosti, poněvadž měla být všech svatých Královnou, proto je především Královnou mučedníků!

A nyní, drazí křesťané, vzhůru oči i srdce k Marii Panně! Volejme tím důvěřivěji k bolestné Matce: „Ve všeliké úzkosti a strasti pomoz nám, blahoslavená Panno Maria!" A každému z vás, dr., jistě polehčí bolest Královny naší. Milý příteli! Jsi-li chudý, nezapomeň na Marii; byla chudobná a někdy tak opuštěná, že ty bys věru nemusil reptat. Jsi-li pomlouván, zneuznáván, pohleď na Marii; zkoušela podobně a víc. Ztrácíš-li drahou bytost, Maria ztratila nejdražší. A ty, kdybys nehřešil, Ježíše bys nemusil ztrácet. Jsi-li nemocen, beznadějně nemocen, řekni si: „Mám Ježíše na kříži a Matku bolestnou. Nemohu si zoufat, ale já je smím následovat, protože jako křesťan chci žít a jako křesťan chci také umřít!" Drazí moji! Jaké naučení pro nás všechny? Naše starosti a bolesti, ač malé a střídavé, strhují nás hned k netrpělivosti, k nařikání a malomyslnosti. Zcela zapomínáme, že jsme ubohými hříšníky a že každý jednotlivý náš hřích zasluhuje mnohem těžšího trestu než jsou tyto denní starosti konec konců jen pomíjející. Pohleďme vzhůru ke Královně mučedníků a spojujme své nepatrné bolesti s jejími bolestmi! Vráť se trpělivost, velkodušnost, tichost — a naděje. Utrpení bude položivní, zásluha dvojnásobná. Amen.

NEOMYLNOST CÍRKVE.

Denně se modlíáme o chléb vezdejší a odpuštění vin. Proto Bůh svěruje nám určitou část pozemských statků, abychom majíce postaráno o chléb vezdejší, mohli se tím více a lépe věnovat spáse své duše. Část majetku je nutná i pro zaopatření rodiny, na vzdělání, pro případ nemoci. Kolik lidí chápe dnes účel majetku nesprávně nebo aspoň hodně pochybně. Kristus i pro naši dobu vyřkl podobenství o správci nepoctivém. Podobenství, týkající se těch, kteří k vůli majetku zapomínají na duši, kteří v tom, co mají nebo vydělají, vidí jen prostředek k ukojení své lakoty, požívačnosti a nevdají jim, že svým spolublížním škodí. Jdou za svým cílem přes všechno. I to prostředí, ve kterém žijí, ovlivní jejich duše; nepoznávají jasně svůj cíl, cestu, smysl života. A když chce člověk povstat z toho ustavičného klopýtání a tíhnout k zemi, kde najde správnou, ba neomylně tlumočenou normu pro své jednání, pro svůj život, pro svůj vztah k bližnímu? Tu normu ti nedá zchátralé prostředí, ani laciný tisk, ale nazaretský dělník Ježíš Kristus ve své neomylné Církvi.

Přichází Církev sv. a podává celý odkaz Ježíše Krista, pravdy, milosti, pokyny a výstrahy. Podává je s velkou vážností: „Neuposlechněš-li však ani Církve, budiž tobě jako pohanu a celníku.“ (Mat. 18, 17.) „Kdo vás slyší, mne slyší a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.) Těžko se to poslouchá dnešnímu světu. U něho spíše platí: „Nechceme, aby tento panoval nad námi.“ Církev však zdůrazňuje dále: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude, kdo však neuvěří, bude zavržen.“ (Mar. 16, 16.) Nejen pravdy Církve sv. dává, ale zavazuje k věření i ve svědomí pod trestem věčného zavržení. Činí si nároky na samé nitro člověka, „jest sloupem a pevným základem pravdy.“ (1 Tim. 3, 15.) Nemůže nás zavazovat k bludu a k nepravdě. Musíme míti jistotu, že Církev vede bezpečně, jistě a správně, že se nemůže mýlit ve výkladu pravd a že je bez porušení bude hlásat až do skonání světa.

Církev katolická tuto jistotu má. Ježíš dal své Církvi neomylnost, t. j. vlastnost, že se Církev nemůže mýlit ve věcech víry a mravů.

Dvakrát zvláště ji Kristus Pán ve významných chvílích zdůraznil. Po prvé to bylo, když v řeči na rozloučenou pravil: „A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Duchu pravdy.“ (Jan 14, 16.) „Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám.“ (Jan 14, 26.) Má-li Duch sv. — Duch pravdy zůstat v Církvi na věky, nemůže připustiti, aby se Církev ve svém úřadě mýlila.

Po druhé ukázal Ježíš na neomylnost Církve sv., když rozeslal apoštoly: „Dána jest mi veškerá moc na zemi i na nebi. Jdouce

tedy, učte všechny národy . . . učíce je zachovávat všechno, co jsem přikázal vám; a hle, já jsem s vámi po všechny dni až do skónání světa." (Mat. 28, 18—20.) Je-li Kristus v Církvi stále přítomen, nemůže dopustiti, aby se při hlásání zjevených pravd mýlila. Kristus jakoby říká: „Neustále budu s vámi, jako matka s dítětem, budu pečovat a bdíti nad tím, aby pravdy Boží byly neporušeně hlášány a zachovány."

Pán Ježíš nejenom je ustavičně s Církví, ale s Církví se ztotožňuje. „Pavle, proč m n e pronásleduješ," řekl Pavlovi, když jel do Damasku, aby zjímal křesťany. Církev sv. je tedy dále žijící a ve své činnosti pokračující Kristus. A jako se nemůže mýlit Kristus, nemůže se ani mýlit Církev, v níž Kristus žije dál.

Neomylností pro Církev je nanejvýš třeba. Pravdy Kristovy jsou odkazem Ježíše Krista. Všechny Církev se dovolávají písma sv., všechny tvrdí, že ony jsou pravé a jejich výklad správný. A tu je třeba naprosté záruky, který výklad je správný. Neomylnost je tedy nutná; je nutná božská neomylnost, aby udržela čistotu víry a mravů, což by slabý a křehký člověk nedokázal. Společnost lidská má své konečné úřady, jen Církev by neměla mít konečné rozhodnutí?

A což, když mám pro víru i život položit? Nemám tu mít pravé záruky, že život svůj opět naleznu? Dobrotivý Bůh všechno záměrně uspořádal, unavenému dělníku dává pokrm, zemdlenému poutníku stín, po práci v kanceláři krásu přírody pro oslabené nervy, jen to srdce lidské, tůhnoucí po klidu a jistotě poznání, by nechal v nejistotě tápání?

Tak dobrotivý Bůh nejedná. A proto nám dal Církev sv. katolickou a neomylnou, t. j. vybavil Církev sv. zvláštní vlastností, že se nemůže mýlit ve věcech víry a mravů. Proto Církev sv. může a má právo žádat, abychom její učení, přikázání, milosti přijímali. Zavazuje ve svědomí, protože jen ona může o sobě říci: „Mé učení je bez hludu a klamu, je božské."

Není to pro nás radostné? Kolem tolik živoření a otrávenosti v duších. Svět chrlí denně tolik svých pomíjejících pravd v milionech výtiscích. Jeho pravdy nechávají duše hladovět a žíznit, ba vedou i k ztroskotání. Dnešní evangelium je jen malým obrazem dnešních zmatků sociálních. A k tomu přistupuje žití ze dne na den, bez hlubšího cíle a poznání, jenom ustavičné tápání. Kde najdeš jistotu? Dáváš si sám odpověď: „Vím komu jsem uvěřil." (2. Tim. 1, 12.) Církev neomylná ti s naprostou jistotou odpovídá na všechny otázky tvého života. Proto radostně, poslušně a ochotně, jak dobří správci svěřených hřiven, jděme vždycky k Církvi sv., v níž nás neomylně vede Kristus. — Cesta, Pravda a život. — Amen.

Ve světle Božím je všechno mnohem krásnější a cennější. I zrno písku chová v sobě záznaky krásy Boží.

P. Marian Schaller v knize „Svatý Benedikt“

XVIII. neděle po sv. Duchu

Jan Berka:

NEZAPOMÍNEJME !

Dnešní svátek sv. Václava, knížete-mučedníka a statečného Ochránce české země, byl vždycky každému věrnému Čechu svátkem jedním z nejkrásnějších. Byl příležitostí věřící české duši, aby se vyznala ze své vděčnosti k světci, který svou tisíciletou ochranou byl naší záštitou v dnech nejšmutnějších a nejbolestnějších. Už naši předkové k němu volali o přispění, když nad jejich domovy se stahovaly mraky bouří, a vznešený chorál svatováclavský jest nám podnes živým dokladem, jak od nepaměti v české zemi byl sv. Václav vzýván s nadějí, že svůj lid neopustí a svou přímluvou u Boha ochrání od všeho zla. A nemusíme putovat ani příliš daleko do minulosti. Stačí si připomenouti podzim smutného roku 1938. Tehdy, kdy se před námi otvírala podivná budoucnost a kdy jsme nikdo nevěděl, co se s námi stane, jméno sv. knížete se stávalo nám útočištěm. V tísní své duše utíkal se svými prosbami český lid k moudrému vévodovi, jenž pevně v rukou třímá své zářící kopí a jehož štít s černou orlicí je povzbuzením k statečnosti. Tehdy vidat na pražském Václavském náměstí kolem Myslbekovy sochy světce státi denně a dlouho hloučky lidí, jimž se v očích třpytily slzy a rty se chvěly modlitbou. Tehdy jsme v rozhlase slyšeli nepřetržitě se ozývat velebné zvuky svatováclavské písně, prosící a volající: Nedej zahynouti nám ni budoucím! Tehdy přední český básník psal o koni Václavově, jenž se v noci třás', a o knížeti, který kopí potěžkal, a jeho slova podpírala všechny, kdož se tenkrát v Čechách báli, naléhavým příkazem: Myslete, malověrní, myslete na chorál! To tedy bylo tehdy, kdy jsme se v malé a otrhané zemiče třáslí o jistotu svého líbezného, Bohem nám daného domova a kdy jsme v něm zůstali sami, všemi opuštěni a všemi zapomenuti, majíce v srdci jenom velikou důvěru v svatého Ochránce, potlačující vzrůstající úzkost. Tu se tedy, když bylo zle, jako vždycky český člověk opět rozpomenul na svého svatého knížete, který od nepaměti s nebeských luhů střeží věrně své léno a jež starobylá legenda nazývá potěchou zkroušených, radostí žalostníků, nadějí chudých a osvoboditelem utlačených. Byli jsme tenkrát všichni zkroušení a žalostníci a chudí a utlačení, volali jsme tedy silným hlasem, v němž se chvělo bolavé srdce a vzlykala ustrašená duše, k velkému patronu země české, který jako by nám odpovídal slovy Beránkovými: „Na světě budete míti soužení, avšak důvěřujte, já jsem přemohl svět.“ (Jan 16, 33.)

Připomínám tyto skutečnosti dnes, kdy slavíme svátek sv. Václava, tentokrát za jiných okolností, ne už ztročení a po útrapách války opět svobodni. A přece podivný smutek obestřává dnes tento svátek.

Nezdá se mi tak zářivý a radostný jako jindy, ba ani tak krásný a utěšený jako za války. Leží tu dnes na tomto svátečním dnu černý a velký stín: stín našeho zapomnění. Stín naší nevěrnosti a nevděčnosti k světcí, který byl po staletí naší svatou a bezpečnou záští-tou. Jeho jméno bylo potupeno zkroucenými polopravdami a nepravdami, oděnými v zdání pravdy historické. Statečný, Boha milující a Kristu sloužící rytíř-křesťan se nezdá dnešním českým lidem a jeho hrdinství nevoní hrdinům dneška. V rozhlase se už neozývá píseň svatováclavská. A lid zapomíná na toho, který nikdy na nás nezapomněl a nikdy neopustil.

Sv. Jan Zlatoústý napsal: „Je zvyk otroků, když jim štěstí za-
kvete, uchýliti se k nevděčnosti.“ Nehodí se ta slova na nás, kteří
jsme právě v přítomné době projevili tolik nevděčnosti k světcí,
jenž nám vším právem může vyčítati slovy žalmistovými: „Odmě-
ňují se mi za dobré zlým.“ (Ž. 34, 12.)

Tím, že jsme se mohli tak záhy po skončení minulých útrap do-
pustiti hrozně a ošklivě nevděčnosti, dokázali jsme, že nejsme ještě
dokonale svobodni. Jsme stále ještě spoutáni svou nevědomostí,
která nevidí zásah Boží a přímluvu světců. Jsme stále ještě zotro-
čeni svým sobectvím, které myslí jenom na bolest, když tato svírá,
aby pak zapomnělo poděkovati tomu, kdo ji pomohl odstranit.
Jsme stále ještě zotročeni nedostatečností víry, pro kterou nemů-
žeme a nechceme vidět, že naše vítězství a naše svoboda nebyly vy-
bojovány jenom fysickou silou, nýbrž že to byla především nadpři-
rozená síla pomoci Boží, kterou nám získávali naši světcí a na prvním
místě sv. Václav. Proto zapomínáme, protože nejsme ještě dokonale
svobodni vniterně a duchovně, protože nemáme plnou svobodu dětí
Božích.

Kéž nám všem, kteří o tuto svobodu jakožto nejvyšší statek
usilujeme, dnešní svátek připomene povinnost naší vděčnosti k jed-
nomu z našich nejlepších pomocníků a nejuvěrnějších přátel. Bu-
deme jistě i v budoucnosti potřebovati jeho přispění, jeho orodo-
vání, jeho ochrany. Pamatujme však, co napsal sv. Bernard: „Nenř
hoden budoucích dobrodiní, kdo neděkuje za přijatá.“ Nezapomí-
nejme proto dnes, zvláště dnes, kdy se všichni opíjíme hořícím ví-
nem svobody, abychom nebyli zapomenuti v budoucnosti! Ale
vstupme do šlépějí Božího člověka, jimiž je posvěcena česká země,
a snažme se mu připodobniti svým životem a pravým následová-
ním Krista. Křišťanova legenda praví o sv. Václavu, že „bloudícím
cestu pravdy otvíral, pokoru, trpělivost, tichost, lásku, která všechno
převyšuje, zachovával, násilím a lstí nikomu nic neodňal.“ Tak
i nám sv. Václav ukazuje cestu a pomáhá nám svým příkladem,
jenž po tisíciletí trvá před našima očima. Jsou to ctnosti, které se
dnes nějak přestávají nosit, ale musíme si je všichni přisvojit, má-li
býti naše svoboda trvalou a máme-li býti ve svém krásném domově
šťastni. Těmito ctnostmi také nejlépe dokážeme svou vděčnost
k světcí, který jimi „od útlého mládí znamenitě kvetl“, jak říká

legendista. A prosme jej, aby také i nyní v našem národě otvíral bloudským cestu, abychom všichni skrze něho poznali Krista, jenž byl slávou a korunou jeho a jenž, budeme-li toho hodni, na jeho přímluvu bude jednou i slávou a korunou naší. — Amen.

XIX. neděle po sv. Duchu

P. V á c l a v Z i m a :

MILOVANÁ A MILUJÍCÍ.

Mnohá slova lidé nechali zevšednět, poněvadž nedovedli proniknouti k jejich podstatě. Ohmatali je jako peníz a pohodili je, protože jim neporozuměli a nesnažili se porozumět. Jedním z takovýchto slov je slovo: láska. Příliš se jím plýtvá, příliš často je berou lidé do úst, příliš s ním hazardují. A přece je pořád na světě tak málo lásky. Je třeba si dobře připomenout, že to je proto, že lidé nepoznávají Boha, jenž je, jak praví Miláček Páně, láska (I. 4, 16). Proto bylo ve svatých tolik lásky, že jí přímo jejich srdce přetévalo, proto dovedli světu rozdávat lásku plnými rukama a dovedli jí obejmout všechny lidi, protože byli naplněni Bohem. Bůh byl v nich. Prostoupil je svou svatostí a prožehl je svou láskou. Měli bychom to už jednou poznat, že svatými k nám Bůh hovoří nejúčinněji a nejkonkrétněji a že na nich nám dokazuje požehnání vznešené školy své nadpřirozené lásky. Kdybychom to poznali, my nesvatí a nedokonalí, naučili bychom se ctíti svaté celým životem a šli bychom za nimi. Toužili bychom se jim připodobnit. Rozběhli bychom se za vůni jejich svatosti. A snažili bychom se, abychom i my byli svatí.

Tohle jsme si mohli zvláště připomenouti na svátek sv. Terezie od Dítěte Ježíše. Svátek prosté a nádherné duše, která byla Bohem i lidmi milována, protože sama nadměrně a čistě milovala. Letos zvláště by nám měl tento svátek přiblížiti její příklad a dotknout se naší duchovní mdloby, protože letošní rok je jubilejním rokem Tereziiným. Před padesáti lety, 30. září 1897, vykročila z tichosti Karmelu, aby se osvobozenou duší rozletěla k Tomu, jehož tak milovala a jenž ji tolik vyznamenal svou vlastní láskou. Její poslední slova, jež před smrtí vydechla s pohledem upřeným na kříž: „můj Bože . . . já tě miluji!“ — jsou nám závěrečným důkazem, že Terezie z Lisieux neměla na světě jiného poslání, než uskutečňovati dílo nejjhovější lásky a přetvářeti touto nadlidskou láskou ubohý svět k obrazu Lásky Boží.

Nevím, jestli to mnozí dnešní křesťánkové vůbec vědí. Jejich kult líbezný svěťice bývá příliš vypiplaný a zdětinštělý. Samá zdrobnělina, samé citoslovce a samé vzdychání. Její obrazy, z převážné části seriově vyráběné bez ducha a bez citu, bývají v kostelích i domácnostech ověňčovány papírovými růžičkami a barevnými cetkami,

a taková nějaká laciná zbožnost žvatlá o svaté „Tereziče“, jako by se tím už chtělo říci, že je příliš droboučká a slaboučká a že tudíž může nechat na pokoji naši vnitřní ospalost a náboženskou plytkost. A přece Bůh k vám, draží v Kristu, právě touto světicí mluví naléhavě a neústupně, mluví sice hlasem lásky a něžnosti, ale hlasem silným a probouzejícím. A žádné sladkosti a růžičky a žádná slovní cukrlátka neumlčí tento hlas, jehož je karmelská světica nástrojem a prostřednicí. Aspoň letos, aspoň v tento jubilejní rok Tereziin, zaposlouchejte se, draží, v tepot jejího velkého srdce, vnořte se hlubokým pohledem v hlubinu její statečné duše a nechte se rozchevít silným hlasem její úchvatné a podmaňující lásky, abyste i vy byli prolnutí a nasyceni láskou Boží!

Ve svých „Dějinách duše“ zachycuje sv. Terezie dojem, jaký na ni při návštěvě Říma učinilo Koloseum, ona rozlehlá aréna, kde kdysi za časů římských císařů křesťané byli házeni dravé zvěři a mučeni nejrozličnějšími způsoby. Byla skoro ještě dítě a přece ji toto posvátné místo křesťanského Říma, který tu vztyčil kříž jako znamení vítězství, naplňovalo obdivem a touhou dáti také sebe samu Bohu, dáti mu svůj život, svou lásku, svou krev. Přiznává se, že — když políbila písek, který kdysi ztropila krev prvokřesťanských mučedníků — prosila o milost, aby se také stala mučednicí. V hloubi duše cítila, že je vyslyšena. Nestala se mučednicí tím, že by byl její život, tak utlý a křehký, pro Krista násilně utracen. Stala se mučednicí lásky. Bůh si ji k tomuto mučednictví vyvolil a připravil. Přál bych si, abyste pochopili, že k tomu bylo třeba odvahy a statečnosti. Celý její řeholní život svědčí o této odvaze a statečnosti. V patnácti letech opustila svět, vstoupivši do kláštera, přijala nejprísrnější řeholi a od počátku ji zachovávala v celé její přísnosti. Dovedla bojovat proti sobě samé, proti své povaze, hrdé a ohnivé, a od dětství se jí snažila zvládnout, odpírajíc si mnohé radosti, nikdy se neomlouvajíc a zvykajíc si poslušnosti.

Jak tu stojíme před ní my, její ctitelé, kteří ji uctíváme růžičkami a vzdycháním, a při tom jsme plni omlouvání kdekeré své chyby, popřávající si všeho a neumějící si ničeho odepřítí pro Boha a pro věčnost! Jak tu vypadáme před touto, řekněme si to po lidsku, patnáctiletou holčičkou, která vstupuje na Karmel už s jistou vnitřní vyžralostí a pouští se v zápas o svatost a dokonalost s rozvahou a neústupností!

Jestliže sv. Otec Pius XI, tento odvážný hlasatel všeobecného apoštolátu Církve, zvláště uctíval sv. Terezií a vyhlásil ji za patronku Ruska a ruského národa, bylo to jistě proto, že tato tichá, skrytá a něžná světica měla statečné a odvážné srdce, které se nebálo trpěti pro věc Boží. Byla Jean d'Arc nové Francie. Neměla sice meč ani kopí. Měla jen svou lásku. A bojovala s ní stejně statečně a stejně úspěšně pro stejný cíl: aby božský Spasitel byl v světě milován a vyznáván až do konce věků.

S rozkoší si opakovala slova Páně, proslovená k sv. Markétě Ma-

rii Alacoque, jež mluvila o „vědě lásky.“ Této vědě se učila po celý život na Srdci Ježíšově a musila před světem vyznat, „že jen láska nás může činit Bohu příjemnými.“ Chtěla být zapálena nebeským ohněm lásky a hledala k němu cestu. Sama doznává: „Ježíš mi ráčil ukázati cestu k tomuto božskému ohni. Stezkou tou je oddanost malého dítěte, jež bezstarostně spí v náruči otcově.“ I toto by nás mělo, drazí v Kristu, poučit. Právě nás, kteří se tolik rmoutíme z neúspěchů a soužení, kteří jsme plni starosti o svou budoucnost a o své bydlo, právě to bychom si měli přisvojit: tuto dětskou bezstarostnost a toto sladké vědomí, že všichni jsme poukryti v náruči svého nebeského Otce. Odtud ten úsměv na tváři naší světice: úsměv vnitřního klidu a hluboké jistoty, že jest dítětem Božím a Bůh že ji od všeho zlého ochrání. A tato dětská blaženost a vnitřní neporušenost, kterou s oblibou nazýváme „malou cestičkou“, aniž bychom rozuměli danému výrazu, ta ji vedla k pravé a bezelstné pokoře srdce. Krátce před smrtí řekla své představené: „Pochopila jsem, co je pokora srdce.“ Veliké svědectví, které bychom i my jednou na konci své životní cesty měli vysloviti o sobě. Bude to však možné, bude-li v nás až do konce ona pýcha a samolibost, která tolika duším vadí na jejich cestě k Bohu a tolik narušuje jejich vnitřní život? Sv. Terezie nám tu odpovídá svým příkladem a svou cestou.

Chceme-li býti jejími skutečnými ctiteli, musíme se od ní učit. Dnes. Zítřa. A pořád. Až do smrti. Abychom byli v životě účastni toliké lásky, jako jí byla účastna ona. Abychom dovedli rozdávat lásku, jako ji dovedla rozdávat ona, byť i za cenu mučednictví a s velikou odvahou. Abychom se těšili z Boha jako ona se jím těšila v radosti i utrpení. A bychom jednou zesnuli tak blaženě a s takovou toužebností, jako ona odevzdala svou duši do probodených dlaní božského Trpitele. Abychom, jak krásně praví modlitba měsíčního formuláře, jež jsme četli v pátek, v den jejího svátku, pokorou a prostotou srdce tak kráčeli ve šlépějích svaté Terezie panny, bychom dosáhli odměny věčné. Amen.

P. Bonaventura Bouše OFM :

SV. FRANTIŠEK A TVORSTVO.

(Několik myšlenek ke kázání.)

Sv. František je snad jediný středověký světec, který je této době ještě sympatický. Je to možné jen tím, že člověk tohoto století, pozorující zběžně a neúplně, shledává na Františkovi jisté společné záliby: lásku k demokratičnosti, přítulnost k přírodě. Ve skutečnosti však František byl spíše křesťanský anarchista než demokrat a nebyl vůbec „přítel zvířat“. Jeho poměr k tvorstvu vyplynul z jeho typicky středověkého názoru, který je názorem křesťanským. Před svými předchůdci má jen tu přednost, že tento názor promyslnil

opravdověji. Mniši opouštěli stvoření, protože k němu cítili ošklivost jako ke kráse porušené, nemilovali ho a báli se ho. František opustil stvoření z těchže pohnutek, ale domyslně je do kořene a tak si tvorstvo zamiloval.

František znal dobře porušení dědičným hříchem, ale zároveň věděl, že to byl člověk a ne vesmír, který zhřešil. Znal slovo písma o stesku tvorstva, „které trpí jako v bolestech porodních, očekávajíc slávu dětí Božích“. A naslouchaje tomuto sténání, byl sevřen velikým soucitem. Věděl, že jedině, co může člověk pro tvorstvo učinit, aby je přiblížil chvíli vykoupení, je zcela všecko opustit. Tvorstvo netouží být hýčkáno, ale dychtí hluboce po očistném zničení a obnovení. S tímto soucitem, který je u Františka jedinečný a nový od dob Pavlových, zrodila se v srdci Františkově láska. Vzdav se všeho, jsa zcela svoboděn a pozoruje všecko se stanoviska své svobody, mohl postřehnout to, co nemohlo být přece jen zničeno: doznívání Boží přítomnosti ve všem, obraz Boží ve všem anebo alespoň Boží stopy. Lidé i zvířata se světci blížili bez bázně a s důvěrou proto, že cítili, jak si František váží onoho cenného, co v nich zůstalo a co nemohlo být hříchem zasuto. Aby toto všecko bylo možno, František musil mnohem důsledněji než všichni jeho předchůdci všecko opustit, musil doslova ze všeho vyjít.

Co jsme řekli, neplatí ovšem o věcech zcela bezcenných, které nejsou tvory Božími, ale zcela tvory člověka hříšného. Pro ty, jako na př. peníze, má František jen pohrdání.

Řekli jsme, že František si vážil tvorstva proto, že v něm nalézal Boží činnost. Ale František dokonce povýšil tvorstvo k jeho původnímu účelu. Tvorstvo bylo stvořeno proto, aby člověk mohl Boha za ně chválit. A člověk dokonale chválí Boha jen tím, že mu říká, že nic není tak velké jak on, že nic mu nedává pokoj než on. Nemohl by to říkat, kdyby nebylo tvorů — a kdyby je neopustil. Mnoho bylo beránek ve stádu israelského hospodáře, ale žádný nebyl tak slavný a tak vyvolený a tak hospodáři milý jako ten, který nebyl pro hospodáře: neposkvrněný roček, určený k oběti velikonoční. — Chléb a víno, potrava a nápoj zcela všední, stávají se vznešenými, když přestanou být, poskytnuvše své ubohé podoby Tělu a Krvi. Toto učinil František s tvorstvem tím, že je zcela rozhodně a bezvýhradně opustil. Takto se stal tvorům nejbližší, úplně se od nich vzdáliv. Mohl je opravdu milovat, poněvadž podstatou lásky není brát, ale dávat. A to bylo, co k němu přitahovalo nejen lidí, ale i němou tvář. Vznešeným úkonem naproste chudoby obnovil František onen stav, kdy ještě nebylo hříchu.

Tak si vysvětlíme, proč uprostřed nejpustší bídy a opuštěnosti od tvorů na ztuchlé rohoži v kůlně u sv. Damiána, slepý a nemocí spoutaný, mohl zazpívat o tvorech píseň, nad niž radostnější nikdo nezazpíval a nezazpívá: *Il cantico di frate Sole* — píseň o bratru Slunci.

A p l i k a c e : Důvody, pro něž sv. František opustil tvorstvo,

jsou důvody evangelické a platí tedy pro každého křesťana. Jestliže křesťan nemůže ze spravedlivých důvodů tvorstvo opustit po vzoru Františkově, musí se na ně dívatí očima Františkovými: užívat tvorů opravdu jen potud, pokud trvají tyto spravedlivé důvody, a vědět, že tvory mohou milovat jen tehdy, když je nedržím jako své vlastnictví, a že naplňuji smysl svého života a jejich existence tím, že jich používám, jak jen mohu, k Boží chvále.

XX. neděle po sv. Duchu

K a r e l E n d l :

ANDELE.

Mimo svět viditelný, ten svět, o němž se dovídáme svými smysly, zvláště zrakem, stvořil Bůh ještě svět neviditelný, smyslům nepřístupný — veliký počet duchů, které nazýváme a n d ě l y.

Jak veliký a bohatý je svět viditelný. Jaká plnost světla v něm vládne. Jaká rozmanitost hmotných tvorů, nerostů, rostlin, živočistva. Kolik tisíc tříd, rodů, druhů! Jaká stupnice od mrtvého kamene až k důmyslně a velkolepě upravenému tělu člověka, ačkoliv i to je složeno z hmotných prvků.

A jak mnoho je toho v tomto hmotném světě, co člověk poznává smysly, jsou-li vyzbrojeni důmyslnými nástroji!

Ale daleko vyšší, vznešenější, bohatší je svět andělský.

1. Církevní sněmy lateránský IV. a vatikánský, jasně nás učí o skutečné jsoucnosti andělů.

P í s m o s v. svědčí o tom, že andělé skutečně jsou. Již od pradějin člověka (Gen. 3, 24; 18, 2 . . .) vystupují jako Boží poslové, vykonavatelé Božích rozkazů, Boží služebníci. Setkáváme se s nimi v ráji a v dějinách patriarchů. A od těchto údajů dále má Písmo sv. dlouhou řadu míst, v nichž o andělech mluví; označuje je jako Boží posly, duchy, syny Boží, protože Bůh má v nich zalíbení. Bývají nazýváni také nebeskými vojsky, zástupy. Jednotlivá jména udává Písmo sv. — Michael (Dan. 10, 13), Gabriel (Dan. 8, 16), Rafael (Tob. 12, 15). Již podle víry Starého zákona jsou Božími tvory a t o n e t ě l e s n ý m i. Proto jen ti mohou je vidět a slyšet, pro něž je určeno andělské poselství, komu mají andělé co vyřizovat (Dan. 10, 7), zvěstovat.

Že andělé skutečně jsou, učí i Ježíš Kristus a apoštolé; tedy i P í s m o s v. N o v é h o z á k o n a dlouhou řadou míst. Evangelia vypravují o archandělu Gabrielovi, jenž zvěstoval narození Spasitelovo, o nebeských zástupech u Betléma, o andělech, kteří sloužili Ježíši Kristu v poušti, o andělu, který mu přinesl posilu na hoře Olivetské, o Božích poslech při zmrtvýchvstání, nanebevstoupení, pomíjíme-li zjevy andělů v Ježíšově dětství (znova a znova sv. Josefu). Zasahují i v životě apoštolů (sv. Petr ve vězení).

Listy sv. Pavla obsahují mnohý údaj o rádech, úřadech andělů, o jejich poměru k Bohu i lidem. (Kol. 1, 16; Žid. 1, 4-7, 14; 2 Kor. 11, 14).

2. Lidskému rozumu byla by nápadnou prázdnota mezi člověkem a Bohem. Od nejnižšího stvoření až k člověku, jímž ohromná řada viditelného tvorstva končí, a v němž duchovní svět zůstal by jen jako v předmluvě cele nedopověděn, je úžasná stupnice tvorstva, jež by bez andělské výplně směrem dále k Bohu zůstala jakoby přetržena. Tedy lidský rozum sám shledává aspoň pravděpodobným, že mezi člověkem, jenž se skládá z těla a ducha, a Bohem, duchem nejčistším, naprostým, nechybí svět andělů jako mezičlen — svět pouhých duchů.

3. Andělé jsou p o u z í d u c h o v é! Nemají nijakého hmotného těla. Písmo sv. nikde nemluví o těle a duši andělů, vždy je nazývá jen duchy. O duchu praví Ježíš Kristus: „Duch nemá masa a kostí, jaké na mně vidíte“ (Luk. 24, 39).

Sv. Pavel staví duchy proti tělu a krvi (Ef. 6, 12) a nazývá je neviditelnými (Kol. 1, 16).

Jen přechodně objevují se v lidském těle přístupném lidskému zraku. Ale mezi nimi a tímto tělem je jiný vztah, než mezi lidskou duší a tělem, které spolu tvoří lidskou podstatu. Andělé užívají viditelného těla jen kde a kdy je toho potřeba, aby ten, komu vyřizují Boží vzkazy měl o věci jistotu. Potom viditelný zjev přestává. Nikdy nepřijímají nijakého lidského pokrmu, (Tob. 12 . . .) náhle se zjevují, náhle mizí.

Je přirozeno, že lidé rádi si anděly nějak viditelně naznačují. Hlava s křídly znamená rozum a vůli rychlou v konání Božích rozkazů. Krásná lidská postava se svěží tváří a křídly znamená jejich vznešenost, nesmrtnost, vnější výraz krásy duchovní, svatosti, křídla znamenají naprostou poslušnost v plnění Boží vůle.

4. Vlastnosti andělů lze rozeznávat dvojí: přirozené a nadpřirozené.

Přirozené vlastnosti a mohutnosti jejich duchové podstaty jsou poznání a svobodná vůle. V obojím ohledu vysoko vynikají nad člověka. Poznání nesrovnatelně bohatší, obsáhlejší a hlubší, rychlejší a jistější, vůle neporovnatelně mocnější. Oboje ovšem přece jen má své meze na rozdíl od poznání Božího — Boží vševědoucnosti a všemohoucnosti Boží vůle. Zde zůstává nekonečný rozdíl.

K těmto vysokým a bohatým mohutnostem měli všichni andělé posvěcující milost jako výpravu nadpřirozenou s přiměřenými výsadami, možnostmi a právem na věčné blaživé patření na Boha.

Ti, kteří milost Boží uchovali, těší se věčnému štěstí v Bohu. „Andělé jejich patří stále na tvář Otce mého, jenž je v nebesích“ (Mat. 18, 10).

5. Jako tvorové obdaření svobodnou vůlí měli si andělé tuto věčnou blaženost zasloužit s pomocí Boží milosti osvědčením své

věrnosti. Jedna část andělského světa však při této zkoušce neobstála.

Pád andělů je v Písmě sv. jen naznačen (I. Tim. 3, 16; 2. Petr 2, 4; Žid. 6). O samé podstatě jejich hříchu nevíme nic bezpečně jistého. Zjevení Boží nedává o tom poučení. Jistě však nechtěli splnit Boží vůli. Hřích v tvorstvu začíná ve vysokém světě andělském. V čem záležel? Není pochyby o tom, že to byla pýcha. Bohovědci pokoušejí se osvětlit, v čem ta pýcha se ozvala. Jedni myslí, že vyšší duchové od nižších žádali poctu, jaká náleží samému Bohu, jiní, že odepřeli svému Stvořiteli vděčnost za vše, čeho se jim od Boha dostalo, nebo že chtěli dosáhnout cíle vyššího než jim stanovil Bůh, nebo že cíle stanoveného Bohem chtěli dosáhnouti silou svou bez milosti Boží. Jiní myslí, že odepřeli uznání o přiměřenou úctu Synu Božímu jako v t ě l e n ě m u Bohu. — To však tehdy nebylo ještě skutečností a mělo se zrození Syna Božího stát v daleké budoucnosti, a jasné poznání andělů nezdá se nasvědčovat této domněnce. Snad nejde o vůli býti rovným Bohu, nýbrž o vůli býti blažen u p o s v ě m a b e z B o h a, n e o d v i s l e o d B o h a. Hřích ovšem hrozný, tím hroznější, čím více jim Bohem již dáno, čím více je čekalo v případě osvědčení věrnosti při poznání tak jasném a objetí hříchu mohutnou vůlí andělskou a jednou p r o v ž d y.

Počet padlých andělů není odhadnutelný, jako vůbec není počet andělů znám. Jen to lze říci, že podle čísel udávaných v Písmě sv. je veliký (zástupy, slova Ježíšova o 12 legiích).

Trestem hříchu padlých andělů je ztráta milosti a zavržení do věčných trestů bez naděje na vykoupení. V poslední den řekne Spasitel zavrženým: „Odejďte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven ďáblu a andělům jeho“ (Mat. 25, 41).

6. Andělé věrní jsou p r o v ž d y u t v r z e n í v d o b r ě m v lásce a oddanosti k Bohu, jejich údělem je věčná blaženost přiměřená míře milosti dle andělských řádů, jichž Písmo sv. naznačuje devět. Názvy jejich: andělé, archandělé síly — moci, panstva, knížectva — trůnové, Cherubíni, Serafíni. Že mezi anděly jsou rozdíly a stupně, může být snadno uznáno. Odpovídá to oné mezeře mezi člověkem a Bohem a je i rozumu pravděpodobné, že je svět andělský odstupňován.

7. Nejvyšším úkolem blažených andělů je věčné klanění, jež prokazují Bohu, Boží služba a uplatňování v plnění Božích plánů a věčného Božího řádu (Ž. 96, 7, Zj. 4, 8).

V Božích řádech pak a ve světě zvláštní místo zaujímá lidstvo povolane k životu milosti a k věčnému spasení. Je tedy patrné, že působení zcela zvláštní je vykázáno Bohem dobrým andělům na tomto poli vůbec, andělům strážným zvlášť.

Opačné je ovšem zasahování duchů zlých, plných nenávisti ke všemu Božímu, svatému, plných závisti vůči člověku, jenž je určen k věčnému štěstí, jež je pro zavržené duchy navždy ztraceno. Odtud

snaha škodit na těle i na duši všemi možnými svody ke hříchu, zneužívání lidských nedostatků, povahových sklonů. Sv. Petr varuje a napomíná k bdělosti.

Z á s a d n ě je Ježíšem Kristem moc zlých duchů přemožena. Katolická liturgie má zvláštní modlitby k zažehnávání moci zlých duchů, zvané exorcismy.

N e n í t ř e b a p ř e h n a n é b á z n ě.

Vyzbrojením Božím (Ef. 6, 12-18) můžeme v boji vytrvat, modlitbou, svátostnou milostí, bdělostí, důvěrou v Boha, pomocí Matky Boží, andělů strážných a svatých dobývat i největších vítězství. Sv. Pavel praví v listě k Římanům (8, 31 a 39): „Je-li s námi Bůh, kdo proti nám? Nic nás nemůže odloučit od lásky Boží.“ Amen.

P. A d o l f K a j p r T. J. :

KÁZÁNÍ K POSVĚCENÍ CHRÁMU.

Kázání bylo proneseno při svěcení kostela v Horní Bečvě dne 3. VII. 1947.

Svěcení provedl J. Ex. Msgr. Dr. Josef Beran, arcibiskup pražský.

Drazí bratři a sestry! Kdysi jsem četl tato slova velikého myslitele katolického: „Veliký pátek, den smrti Krista Pána, je pro nás svatým dnem. Ale největším svátkem církevního roku není tento Veliký Pátek, nýbrž Hod Boží velikonoční, den Vzkříšení.“

Tato správná stupnice hodnot má být v celém našem křesťanském životě: Při vsí posvátné úctě před Ukřižovaným být přesvědčen, že vlastním smyslem našeho křesťanského života není Golgota, nýbrž vzkříšení, jinými slovy: skutečný křesťan má neochvějně věřit v konečné dobré vyznění všech věcí, věřit, že poslední slovo ve všech těch různých změnách a vlněních má Bůh, to zn. věřit v konečné vítězství dobra nad zlem, pravdy nad lží, světla nad temnotou.

I tato naše dnešní slavnost by nás měla zvláště utvrdit v tomto křesťanském optimismu, v důvěře, měli bychom si jí nabrat do svých srdcí a vrátit se s novou chutí ke svým pracím a říci si, že se nedáme odradit sebe temnějším pohledy, s kterými se můžeme dost často setkat, ani zmalomyslnujícími zprávami, které nám přicházejí denně ze světa.

Víte, za jakých okolností došlo k dnešní slavnosti. Ten nově okrášlený kostel váš je obrazem celé naší vlasti, jejich osudů v posledních letech. Jeho budovatel, P. Bedřich Hoffmann, byl, jako tolik našich lidí, po léta v koncentračním táboře. V tom místě hrůzy a bídy, kde člověk na venek přestával být člověkem, kde neměl žádných práv, kde chodil oblečen v roztrhané, směšné cáry, ostříhán jako zločinec, kde na něj čekalo tolik nebezpečí, kde naň cenila především denně zuby lidská rozpoutaná šelma: Lidé, kteří ztratili smysl svého života a kteří jej hledali v šíleném ubíjení druhých. Tím vším procházel po léta P. Bedřich Hoffmann a přece jako křesťan věděl, že posledním

smyslem věcí není Velký Pátek, nýbrž Vzkříšení. I v nejtemnějších dnech, v nekonečně dlouhých letních dnech nejstrašnějšího roku dvaactyřicátého myslil na svůj bečvanský kostel a na to, jak jej po válce, po osvobození, opraví, jak z něj udělá důstojný stánek Boží. Jak pošetilá a nepravděpodobná se zdály tehdy takové plány. A přece se splnily a dnes zde stojí přestavěný kostel a tolik lidí, kteří tehdy chodili v cárech otroků, je zde dnes přítomno a to jako lidé zase svobodní. A proto by měl tento kostel být viditelným znamením, že nikdy nemá křesťan zoufat, že po zimě vždy zase přichází jaro, že konečný smysl našeho života je krásný a blažený. K tomuto kostelu by jako k znamení důvěry a spásy měli vzhlížeti všichni malomyslní a zoufající, měli by si vzpomenout, že jako jeho plány zrály v Dachau a v Buchenwaldě, tak že máme my všichni ve svých starostech a těžkostech myslet na nebeský Jeruzalem, k němuž všichni směřujeme a jehož je každý křesťanský chrám viditelným symbolem.

Pamatujme si, že P. Hoffmann přežil několik let německých koncentráků, v nichž mnozí zemřeli již první den, kdy tam přišli, jen proto, že v Krista Pána věřil, v Krista Pána, jenž nás k důvěře neustále pobádá, jenž nás stále kárá, kdykoliv jsme malomyslní a malověrní. „Co se bojíte, vy malověrní!“ říká, jak víte, apoštolům za bouře na moři. „Důvěřujte, já jsem přemohl svět,“ říká jim na jiném místě. Jen víra v Krista, a to v Krista vzkříšeného a nesmrtelného nám může dát potřebný klid a jistotu vítězství, které byly naší hlavní silou tam za ostnatými dráty německých esesmanů. S jakým klidným výrazem v tváři a takřka s úsměvem chodil tam v Dachau P. Hoffmann. I tam byl knězem, i tam přinášel Krista každému, kdo po něm toužil. Byla i tam kaple, jak jste možná již slyšeli. Ovšem pouze pro německé kněze. Všem ostatním tam byl přístup strašně přísně zakázán, byl zakázán i každý jiný sebe nevinnější projev zbožnosti. A P. Hoffmann přece dovedl navázat styky s onou kaplí, dovedl tam získat posvěcené hostie, tedy Tělo Páně, a dovedl je v malinkých, sotva viditelných a přece čistě, pečlivě zabalených částechkách roznášeti po táboře. S jakou důvěrou si tedy mohl i tam šeptati slova žalmu: „I kdybych měl procházet údolím stínu smrti, nebudu se báti, neboť ty se mnou jsi, Pane Ježíši!“ On s ním skutečně byl, vyvedl ho na svobodu, aby mu mohl dále sloužit, aby mu zbudoval, opravil jeho stánek mezi námi. A my dnes jsme přítomni svěcení tohoto nového Božího stánku, jenž by měl být obrazem našeho nového života v osvobozené vlasti, být němým připomínatelem trpkých a přece tak vážných pravd minulých let.

Ten kostel, právě proto, že svými základy tkví v Buchenwaldě a v Dachau, by nám měl připomínat, proč nás tolik nechal Pán Bůh projít oním peklem koncentračních táborů, proč celý národ cítil tak dlouho nad sebou ono smrtelné ohrožení: Abychom si všichni připomněli, že ze svých vlastních sil nejsme nic, ale že jsme všechno, že jsme silní, že jsme nepřemožitelní s pomocí Boží.

Při obřadech svěcení, které právě světitel koná, se zpívá krásný

zpěv, preface, kde tato pravda je úchvatně vyjádřena: „Ó blažená a svatá Trojice, jež všechno tříbíš, všechno očisťuješ a všechno zdobíš. Ó blažená velebnosti Boží, jež všechno naplňuješ, všechno obsahuješ a všechno řídíš. Ó blažená a svatá ruko Boží, jež všechno posvěcuješ, všemu žehnáš a vše obohacuješ.“ Tato myšlenka na vševládnost Boží by nás měla proniknout kdykoliv vejdem do chrámu Páně.

Vždycky a všude, na každém svém kroku, při každém svém dechu, jsme v této svaté, vševládnoucí ruce Boží. Jsme v ní i když to necítíme, i když snad si sebe více namlouváme, že jsme sami ze sebe dost silní, že si sami ze sebe stačíme. Abychom to procítili, proto jsme tak mnozí prošli místy, kde náš život visel na nitce, kde byl ohrožen nesčetnými způsoby, kde i malá bídná veš mohla přinést skvrnitý tyfus, tak jak jím prošel právě P. Hoffmann, kde nás ohrožoval hlad, kde kousíček chleba byl vzácný jako skutečný pozdrav nebe, protože jsme takřka mohli hmatat, jak jím zase přichází trochu Boží síly v nás. Kéž bychom na toto vše příliš snadno nezapomněli. Kéž bychom nezapomněli, jak málem může být člověk spokojen, kéž bychom si trochu skromnosti zachovali i nyní. Oč snáze by se nám žilo, oč méně sporů a svárů by bylo mezi námi jednotlivci i mezi národy, o nichž víme, s jak se těžko dohadují, protože znovu zase každý chce jen vládnout, znovu se každému zdá, že má málo země, málo surovin, málo bezpečnosti.

Je to snad neuvěřitelné, ale je to pravda: My jako věřící lidé jsme se tam, v té lví tlamě nacismu, cítili bezpečnější, protože i tam byl s námi Pán Ježíš, ti všelijací pochopové mohli zuřiti, my však jsme věděli, že i kdyby nás rozšlapali, i kdyby nás spálili, že přece naše lepší část je nesmrtelná, a že v náruči Boží, odkud jsme vyšli, večer se všichni sejdem zas. Vzpomínám si, jak jsem se tam, v Dachau, na širých cestách t. zv. plantáží, ještě za toho strašného heydrichovského léta 1942 sešel jednou s jedním polským knězem, kterých tam bylo tolik a jak jsme se ptali jeden druhého: Vydržíme? Ano vydržíme, řekl ten Polák. Bylo to smělé slovo. Němci byli ještě na Kavkaze a u Stalingradu, ještě tři těžká léta vedla ke konci. „Vydržíme, řekl, ale konečně, i když nevydržíme: Půjdem k Ježíšovi.“ Vidíte, tak dovede mluvit křesťan. To jest jeho poklad, jež mu nemůže vyrvat ze srdce ani nejhorší běsnění zdivočelých lidských šelem. — A právě aby tento poklad nám zůstal i nadále zachován, k tomu má sloužit tento chrám, k tomu má sloužit každý chrám. Má být domem Božím, místem, odkud vždy znovu a znovu zaznívá radostné poselství, že Bůh tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří nezahynul, nýbrž měl život věčný.

Tato víra, to je magna charta křesťanské demokracie, spolehlivější, tisíckrát spolehlivější než všechny lidské smlouvy a zákony. Z ní plyne nesmírná cena člověka, z ní plyne, že každý, kdokoliv sahá na nevinného člověka, kdokoliv nespravedlivě křivdí kterému-

koliv člověku, i sebe ubožejšímu, se dotýká Krista samého, a následkem toho si chystá strašný osud. Podívejte se na Němce. Oni zotročili mnoho nevinných lidí, mnoho nevinných lidí morili hladem, dnes však celý jejich národ musí procházet takovým hladem a při tom na něm lpí kletba umírajících, volání o pomstu spravedlivých. Jak se oni nadýmali nad čistotou své rasy, dnes však tolik jejich žen se prodává všelijakým americkým černochům za kus čokolády nebo za několik cigaret. Jak strašný to trest. My máme tyto zprávy číst a sledovat ne snad s nějakou škodolibou radostí, nýbrž i z nich má v nás růst úcta k Bohu, k Božímu zákonu, jehož nedbání vede k takovým koncům. A právě tuto úctu by v nás měl utvrzovat chrám Páně, častá, zbožná návštěva v něm. Chrám, křesťanský chrám, katolický chrám je především místem nejsvětější Oběti Kristovy. Ona slova „Tak Bůh miloval svět“ jsou dodnes pravdivá, dodnes sestupuje při každé mši svaté mezi nás Ježíš Kristus, Syn Boží, sestupuje mezi nás se vši tou nekonečnou láskou k nám. A my tedy, když jdeme do kostela, když jdeme na mši sv., měli bychom tuto Kristovu lásku si vždycky aspoň poněkud připomenout, a odnésti si vždycky aspoň trochu jeho smýšlení, trochu vděčnosti a trochu snahy, podobat se mu. — Měli bychom jít do kostela vždy s vědomím, že se tam bude znovu konati poslední večeře Páně, že tam Kristus Pán chce opět dát nám sebe, své Tělo a svou Krev, svou sílu a svou radost.

Vidíte, moji drazí — to nejsou jen zbožná povídání, to jsou velká, svatá, krásná tajemství křesťanská, která už tak dlouho známe, která by nás měla už dávno úplně předělat v jiné, lepší lidi, a kterým přece stále tak málo rozumíme, kterým nechceme rozumět, která nechceme brát vážně. Právě proto to mezi námi na světě pořád tak špatně chodí. Proto byly koncentráky, proto byla strašná válka, při které lidé, tak hrdí na svou kulturu, musili zalézat jako krysy do sklepů a podzemních děr a tam, pod troskami domů, tak často bídně zahynout. A dnes, dva roky po válce, se již zase mluví o jiné válce a na mnoha místech ve světě jsou zase boje a zase se lidé zabíjejí. My však se nemáme smířit s takovým stavem, musíme si stále opakovat, že k tomu jsme nebyli stvořeni k obrazu a podobenství Božímu, že proto nezemřel za nás Syn Boží, že proto se nepodává, nebo nechce podávat nám denně jako Pokrm a Nápoj. Proto budoval P. Hoffmann tento chrám a proto bychom se měli my všichni rozejít dnes z této slavnosti s odhodláním, že chceme býti také budovateli chrámu, chrámu své duše, svého srdce, svého nitra. Všechno viditelné tvorstvo, všechny viditelné, kamenné chrámy jsou pro tyto vnitřní chrámy našich duší a našich srdcí. Slibme si, že budeme bdíti, aby se ony chrámy našich duší skutečně stále více podobaly takovému svatostánku, kde opravdu přebývá Bůh, kde přebývá jeho pravda, jeho spravedlnost a jeho láska. Kéž bychom všichni dnes byli na této slavnosti tak jako onen publikán Zacheus, o kterém mluví evangelium, které se při svěcení chrámu čte. Totiž kéž bychom měli

jako on takovou touhu po Kristu. On byl boháč, a prece asi cítil, že není šťasten, že jeho bohatství nestačí ke štěstí. Slyšel o Kristu a zatoužil ho spatřit. Pán prišiel jedného dne do Jericha, Zacheova mesta a Zacheus skutočne vynaloží vše, aby ho spatril. Pretože byl malý, nemohl ho pro zástup vidieť a proto vylezl na strom. Vážní, bohatí páni obyčejne nelezou na strom. Ale Zacheus chce vidieť Krista a proto se neptá príliš, co řeknou lidé jeho chování. V tom je naším velikým vzorem. Nám také všude překážejí ohledy, co nám řeknou druzí, co si o nás pomyslí druzí. Na tom nikdy nezáleží, záleží na tom, co o nás myslí ten, jenž vidí v skrytě, jenž vidí do posledních záhybů našeho srdce. Dovedeme-li překonat tyto nesprávné ohledy na lidská mínění, pak přijde Kristus k nám, řekne nám: Dnes chci býti tvým hostem, a dá nám pokaždé ono pravé oceňování věci, jako je dal Zacheovi, který pak se vzdává všeho, co nespravedlivě nabyl a tím přetváří svět.

Kéž dnešní krásná slavnost posvěcení nového chrámu Páně v tomto krásném kraji valašském, podradhoštském, znamená opět definitivní vítězství Krista nad vším pohanstvím v nás i kolem nás, vítězství nekravavé, vítězství spočívající v odhodlání vzdát se všeho, co je v nás nespravedlivé, nesprávné a tím pomáhat, aby přišlo Království Boží, aby celý Boží svět byl velkým svatým chrámem, v němž je svornost a mír a láska a radost. Amen.

Dr. T i h a m é r T ó t h :

CIRKEV KRISTOVA JE JEDNA.

Najmilejší v Kristu! Či skutočne založil Kristus jednu viditel'nú spoločnosť, ktorú pomenoval Cirkev? Áno! Len si treba dobre uvedomiť slová P. Ježiša povedané sv. Petrovi: „Ty si Peter, na túto skalú vystavím svoju cirkev a brány pekelné ju nepremôžu.“ (Mat. 16, 18.)

I to je isté, že len jedna Cirkev je Kristova cirkev? Áno! Lebo jeden je Pán, od ktorého Cirkev pochádza, a jedna je pravda, ktorú Kristus učil. Kristus ustanovil len jednu Cirkev, len jednu — toto je historicky a logicky istá pravda.

Ale teraz je vážna otázka: Ktorá je tá opravdivá Cirkev Kristova?

Lebo so žiaľom doznávame, ak pozorujeme dejiny, že nad učením P. Ježiša povstalo velia odporcov, ktorí šat Kristov roztrhali a sväté kresťanstvo rozdělili. Keď Kristus vstúpil na nebesia a zanechal tu apoštolov a veriacich, prvých to údob prvotnej Cirkvi, vtedy bolo len jedno kresťanstvo, jedna Cirkev. A behom času viac a viac listov a konárov, ba celé konáre odpadly od Cirkvi — od stromu Kristovho.

Smutný je obraz odpadnutia od Cirkvi. Preto právom sa ľudia pýtajú: Kde je opravdivá Cirkev Kristova?

Spasiteľ povedal Petrovi: „Ty si Peter a na túto skalú vystavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu.“ (Mat. 16, 18.) Teda

rozprával o jednej Cirkvi. Kristus teda založil a má len jednu Cirkev. Ktorá je to? Veď na svete je okolo 300 menších alebo väčších cirkviček, ktoré sa menujú kresťanskými a privlastňujú si Krista. A už je len jasné, že Kristus nie 300 ale jednu Cirkev založil!

Ktorá je tá pravá a jedna Cirkev?

Skúmajme dnes: I. ktoré sú známky cirkvi Kristovej, II. prvou známkou Cirkvi Kristovej je jednota.

I. Známk y Cirkvi Kristovej.

Ktoré sú teda tie známky, dl' a ktorých bezpečne a jasne poznáme opravdivú Cirkev Kristovu?

A) Aby sme poznali známky Cirkvi Kristovej, musíme si utvoriť jednotný obraz o učení Kristovu.

a) Teraz urobme prehl'ad nad celou kultúrou človečenstva. Pozerajme z tak veľkej výšky, aby sme videli nielen kresťanstvo, ale aj ostatné náboženstvá; i tie mnohé pokusy o ukojenie túžby po Bohu.

b) Kresťanstvo pochádza od jednej osoby a okolo nej sa sústreďuje. Okolo Toho, ktorý je najsvätejší, najlepší, najmúdrejší, najdokonalejší. Tento o sebe povedal, že je Synom Božím a nebál sa smrti kríža, lebo vedel, že zadosťučiní Bohu za naše hriechy.

Jeho život je samá dobrota, dobré skutky a zase len dobré skutky. Čím je tento svet plný? Hriešnikmi, zázrakmi, chorými, mŕtvymi. Hriešnikmi, ktorým hriechy odpustil — človek odpúšťa hriechy? Zázrakmi, ktoré robil na živých i mŕtvych — človek rozkazuje vetrom? Chorými, ktorých uzdravil, mŕtvych, ktorých vzkriesil. Je to život, sú to skutky jednoduchého človeka? len človeka?

A kto vie pochopiť zmŕtvychvstanie Kristove, keď Kristus nebol viac, len človek!? A Jeho zmŕtvychvstanie nemožno zamlčať, je tak impozantné, slávnostné a nepremožiteľ'né!

B) Kristus vstal z mŕtvych — ale v minulosti. Ale čo je s Kristom dnes, v prítomnosti? Žije Kristus dnes? A kde? Keď chcem byť v úzkom priateľ'stve s Kristom, potom musí i dnes Kristus žiť. Ja nechcem len obdivovať učenie Kristovo, — chcem ho aj prežívať, podl'a neho žiť. Ja nechcem len čítať o láske Kristovej, — chcem ju prežívať. Ja nechcem len vedieť o odpúšťaní hriechov Kristom, — ale sám sa toho chcem účastniť!

Ale kde žije dnes Kristus? Kde je tá spoločnosť, v ktorej ďalej pracuje? Mnohé náboženstvá hovoria, že sú od Krista: v ktorom žije celý Kristus?

Srdce krváca, keď človek vidí ako je kresťanstvo roztrhané. Aký by bol iný svet, kol'ko bojov, nenávisťi, rozvrátených rodín by bolo menej, ako by boly krajiny silnejšie, keby kresťanstvo nebolo roztrhané a rozdelené!

Ako to je dnes?

Tu sa nám ukáže tá stará Cirkev katolícka, ten starý kmeň, ku ktorému sa hlási dnes okolo 365 milionov duší. Veľké číslo! Ale či srdce nám nekrváca, keď ešte 250 milionov duší hlási sa ku Kristovi,

hovorí, že sú kresťania a sú rozdelení na 300 rozličných cirkvičiek!?

Kto sa vyzná v tomto chaos?

C) A teraz nasleduje vážna otázka: Je to celkom isté, že Cirkev katolícka je pravá Cirkev Kristova? Máme stoprocentné dôkazy?

Áno, máme! Nie jeden, ale štyri!

Ktoré sú tie štyri dôkazy? známky?

a) Čo je Cirkev? Spoločnosť kresťanov katolíkov žijúcich tu na zemi, ktorí sú pod rímskym pápežom sjednotení a tvoria tak mystické telo Kristovo. Cirkev tu na zemi je pokračovaním života Kristovho, preto „jeden Pán, jedna viera, jeden krst“ (Efez. 4, 5), tak i Cirkev len jedna môže byť. Kol'ko je Pánov? Jeden. Teda i Jeho Cirkev môže byť a je len j e d n a. To je prvá poznávacía známka.

b) Aký bol život Kristov? Stelesnená svätosť. Čo chcel dosiahnuť Kristus? Chce nás viesť k svätosti. „Vy teda buďte dokonalí, ako i váš Otec nebeský je dokonalý“. (Mat. 5, 48) Teda jeho Cirkev musí byť i s v ä t á.

c) Za koho zomrel Pán? Za všetkých. Teda len tá Cirkev môže byť jeho, ktorá nevyklučuje nikoho, neviaže sa len na niektorý úsek, ale chce ísť a ide ku každému, chce prijať každého — lebo je k a t o l í c k a.

d) Komu dal Kristus moc hlásať svoje učenie a vysluhovať sviatosť? Apoštolom. Teda len tá Cirkev môže byť jeho, ktorá je a p o š t o l s k á.

Toto sú štyri známky Cirkvi Kristovej.

II. Jednota v Cirkvi katolíckej.

Keď sa Pán Ježiš pri poslednej večeri lúčil so svojimi učenníkmi, hovoril: „No, neprosím len za nich, ale i za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa: aby všetci jedno boli, ako Ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.“ (Ján 17, 20-21).

Cirkev Kristova musí byť jednotná.

A) Jedna je viera.

a) Nech príde katolík kdekol'vek, nech sa stretne s čiernym alebo bielym bratom, i keď majú iné šaty, inú reč, keď v ničom sa nedomodnú: majú jednu a tú istú vieru! „Verím Boha,“ tak isto odrieka černochoch, indián, Talián, Francúz alebo Slovák. Na celom svete kňazi to isté hlásajú.

b) A keďže máme jednu a tú istú vieru, máme aj bohoslužebnú jednotu. Tí, ktorí veľa cestovali v cudzine a ktorí nenašli nikoho, našli kostol a tam bolo všetko ako doma. Tam bol kňaz tak isto oblečený ako doma, veriaci v kostole kl'áčali ako doma a to isté krédo spievali zase ako doma. Túto jednotu nenajdeme nikde, mimo Cirkvi katolíckej.

c) Áno, jednota v Cirkvi je tak vznešená, že naplní človeka radosťou a láskou voči Cirkvi.

Ó, ako milujem túto Cirkev! Prečo? Lebo je domom, preplneným pokladmi.

Silný dom! Je postavený na skale! Skalu nezničí víchor. Dobre je utiahnuť sa pod skalu! Keď teda som katolíkom — som spokojný.

Rodinný dom! Otec je v ňom: svätý Otec! Tu žili aj moji predkovia a tu aj zomreli. Keď teda som katolíkom — som doma!

Bohatý dom! Sedem sviatostí tu pramení. Čokol'vek robím a kdekoľvek som, cítim, že je tam aj Kristus. I ten vzduch, ktorý dýcham, je svätý. Keď teda som katolíkom — som boháčom!

B) Ale nielen viera je jedna, ale viažu nás tie isté zákony a vedú nás k spoločnému cieľu. Zachovanie zákonov viaže každého, chudobného i bohatého a nedá sa vyjednávať!

Cirkev z učenia Kristovho nič neupustila!

Radšej ideme kupovať do obchodu, kde je vypísané: „Pevné ceny!”

Niekedy Cirkev do živého zareže, ale nemožno s ňou vyjednávať. Prídu o ohlášky — ale jedna stránka je viazaná manželstvom ešte žijúcej osoby. Cirkev ich nesobáší! Odídu s hnevom, vystúpia z cirkvi. Cirkev smutne pozerá za nimi — ale nepopustí: zo zákonov Kristových ani len literu nemožno opustiť. To musí imponovať rozumnému človekovi. Cirkev trpela, keď aj celé krajiny odpadly, ale zo svojho neupustila! Východ odpadnul! Z učenia nič nepopustila. Ani pred Angliou nepopustila nič. Cirkev sa nikoho nezľakla.

C) Nezostáva Cirkev pritom strnulá, šablonovitá?

Nie! Cirkev sa vie prispôbiť vždy! Pápeža rovnako miluje a uctieva či to Holanďan či Španielčan, pri sv. omši sa klania P. Ježišovi rovnako Francúz alebo Američan; úcta Mariánska je rovnaká na celom svete... a každý národ pri tom všetkom ponechá si svojráz.

Na svete je okolo 300.000 kat. kňazov. Každý jeden je kňazom Kristovým, kňazom Cirkvi katolíckej, a predsa aký veľký rozdiel je medzi nimi! Rôzne charaktery, vzdelanie, rôzna reč. A pozrite si taký svetový eucharistický kongres! Kňaz sedí pri kňazovi, nikdy sa nevideli a láskou bratskou sa pozdravujú, vítajú sa rečou cirkevnou, hovoriac: „Pax vobis, fratres in Christo!”

Sv. Augustín krásne hovorí: „Ó, ty veľká, svätá katolícka Cirkev, matka kresťanov! Deti vyučuješ spôsobom detským; zúfalcov naplňuješ nádejou; ženy učíš, aby boly verné svojim manželom, aby žili v rodine čisto, pokojne, verne; deti učíš poslušnosti — všetkých spájaš láskou.”

*

Najmilejší! Cirkev katolícka je Cirkvou Kristovou, lebo v nej je ozajstná jednota, za ktorú sa Pán pri poslednej večeri modlil. Cirkev kat. sa teší, že je pravá Cirkev Kristova, ale s bôľom a krvácajúcim srdcom vidí, jak ďaleko je od toho, aby bol jeden ovčinec a jeden pastier. A keď mnohí a mnohí odpadávajú od Cirkvi — krváca jej starostlivé srdce a plače nad stratou duší, ako matka plače za svojím

zlým dieťaťom. Ako úzkostlivo pracuje Cirkev za vieru Kristovu! Kol'ko sa modlí za obrátenie duší! A nie z túžby po moci, ako to hovoria nepriatelia, ale z túžby po dušiach.

Modlime sa za obrátenie nepriateľ'ov Cirkvi Kristovej, aby sa uskutočnili slová Kristove, ktoré povedal pri poslednej večeri modliac sa: „aby všetci jedno boli, ako Ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli.“ (Ján 17, 21.)

Ty, priateľ'u, ktorý si členom Cirkvi Kristovej, buď hrdý, že si v Cirkvi Kristovej!

Raduj sa, keď sa raduje Cirkev!

Smúť, keď trpí Cirkev!

Buď hrdý, keď víťazí Cirkev!

Maj vždy odvahu hlásiť sa k Cirkvi Kristovej!

Buď nespokojný, ak si neurobil nič v prospech Cirkvi!

A nech ti je raz odmenou večnosť za tvoju lásku k Cirkvi Kristovej. Amen.

Přeložil: O. Holúšek.

Msgr. K a r e l R e b a n :

MLADÁ DUŠE JDE K BOHU LITURGIÍ.

Zúmyslně rozšiřuji thema „Dítě a liturgie“ na thema „Mládež a liturgie.“ Má to do sebe více přesvědčivosti, všimneme-li si, jak mládež reaguje na liturgii a spíše se odhodláme k tomu kroku, bychom již dětem mezi 6—15 rokem života dávali liturgickou výchovu.

Úspěchy liturgické výchovy u mládeže dospívající, zvláště u studentské, kde si hoch a dívka přinášejí vyšší stupeň inteligence jmenovitě jakous takous znalost latiny, jsou nesporné. Kněží, kteří nastoupili tyto cesty, vědí, jak radostně přijímá mládež recitovanou mši sv., zájem o chorál, jak se vžívá v náboženský vývoj ve formách liturgických, k jaké opravdovosti duchovní a mravní, k jaké plnosti a jednotě osobnosti mládež tím dospívá. Vždyť sama Kongregace Obřadů, respektive její zvláštní ad hoc zřízená komise kardinálů 24. prosince 1943 vydala o tom svědectví nejčestnější, když na podání německého episkopátu výslovně kvitovala velmi příznivé ovoce liturgické výchovy právě u mládeže. A víme dobře, to že je otázkou velmi těžkou a bolestnou, která získá mládež pro náboženský život. Ve výchově liturgické setkávají se šťastně živel božský i lidský, přirozený i nadpřirozený, totiž milost plynoucí z liturgických úkonů i psychologické vlastnosti, ano potřeby mládeže.

Bylo by marno horovati pro liturgickou výchovu, kdybychom naráželi u kléru samotného na nepochopení. Je nám bojovati proti naprosto málo ctnostnému konservatismu mnohých, jichž oči jsou drženy, by neviděly, jaké zdroje života mají denně v misálu a v breviáři. Ti se brání podezřívající liturgické hnutí, že je pouhou časovou libůstkou, módou vyhovující duchovním labužníkům a vychutnačům estetických krás: a přece v liturgii běží o nekonečně více

než o estetické dojmy. Přiznáváme, že rozvoji liturgického hnutí škodí několik ukvapených, kteří zacházejí příliš daleko a z posvátné liturgie dělají hříčky a novoty stůj co stůj.

Nejprve musí nám býti jasno, že liturgický úkon sám o sobě, svou vlastní, na lidském konateli nezávislou cenou — *ex opere operato* — má nesrovnatelně vyšší účinek latreutický i soterický než jakákoli soukromá zbožnost. Liturgie jest vlastním úkonem Věčného Velekněze Ježíše Krista a Jeho Církve. Již tím nabývá ceny nadpomyšlné. Jeho podmětem je Bohočlověk Ježíš Kristus, tajemně, ale reálně žijící a působící v Církvi, jež je Jeho mystickým Tělem. Po encyklice Pia XII. o Církvi jakožto tajemném Těle Páně musí nám to býti nejen jasné spekulativně, nýbrž musí to vstoupiti v náš život náboženský co nejintenzivněji. V lidové a v individuální zbožnosti — jinak jsme toho daleci tyto způsoby modlitby podceňovati — zapomněli jsme, že se nás božské přímo dotýká tak, že to svádí až k výrazu: *fysicky dotýká* — v liturgii: Samozřejmě ve Mši sv. a v Eucharistii vůbec, ale ve všech svátostech, v každé sobě vlastním způsobem podle účelu té které svátosti, v breviáři a ve všech modlitbách, jež liturg jménem Krista a Církve koná, plujeme přímo v proudu božského živlu; v tajemstvích liturgického roku nejen vzpomínáním na historické události Starého a Nového zákona, nýbrž tyto všechny děje v n á s se obnovují. Jakmile je mi toto jasno ve světle víry a církevní praxe, nemohu jinak než vrhnouti se v hlubiny liturgie a z ní žítí vteřinu za vteřinou. Tak nejlépe oslavuji Boha, tak sobě získávám nejhojnější milost, tak nejpronikavěji svůj přirozený, všední život měním v bohoslužbu, v cosi stále svátečního, v nadpřirozený život. T o t o j s o u d ů v o d y l i t u r g i c k é h o ž i v o t a i u l a i k ů a v ý c h o v y k l i t u r g i i , j a k o ŷ i v ý c h o v y l i t u r g i í .

Takto musíme přistupovati ke katechesi a k náboženské výchově mládeže již od dětství. Měli by tak začínati rodiče dětí již pod střechem rodného domu.

Liturgie tvoří v náboženské výchově hodnotu absolutní, neopominutelnou, nepostradatelnou — jinak sotva lze mluvíti o katolické výchově, nadpřirozené totiž a církevní. Je to tžž směr, jakým jde k mladé duši Církve sama, když usiluje o časné přijetí svátosti Břřmování a Eucharistie: Bůh sám se svou plností do mladé duše, by se stal jejím životním principem — aby Kristus žil v nás . . . Brániti liturgickému životu znamenalo by překážeti životu Božímu v duších. V liturgii nejvyšší dogmata o Bohu — Spáse stávají se životem duše. Proto náboženská výchova, která by měla výhrady proti liturgickému hnutí, nebyla by na výši, neplnila by svého poslání.

II.

Aktualisovaný princip liturgický v náboženské výchově si vynucuje určité přestavby v soustavě a v metodách náboženské pedagogiky. Učitel i žák musí si uvědomiti, že liturgie je dogma, které

se duše v jednotě s Kristem a s Církví promodlivá a je prožívá. Nevystačíme s prostředky, které by nanejvýše přivodily vystřídání některých obvyklých náboženských cvičení a návodů jinými.

„Do krve a morku” musí přejít mladému katechumenu dogma, jehož výrazem a prožitím je liturgie: Bůh — bytost nejvyšší — jí náleží všecko klanění, v ní musíme hledati záchranu své ubohé bytosti lidské. Ježíš Kristus je náš Vykupitel a Spasitel, Prostředník náš u Otce, Věčný Velekněz (dobře si všimněme toho, jak Církev, která svou liturgií zároveň káže a učí, akceptuje v poslední době tento fakt u Ježíše Krista), je zdroj života. Život sám. Forma, kterou si zvolil k tomu cíli, je Církev a v ní právě liturgie. Oběť Mše sv., svátosti, svátostiny, posvátné předměty, místa, církevní rok — to vše je skutečný Kristus mezi námi: dále, věčně podává naším jménem Otci klanění, díky, smír a dostiučinění; věčně znovu a znovu vlévá v duše proudy milostí. Tak se ocitáme v liturgii v bezprostředním styku s Bohem skrze Církev a Krista k Otci. To jsou nové skutečnosti, nový život duše a oním plus, kterého se nám takto dostává, je právě objektivita a reálnost spojení s Bohem a omilostnění duše. Tím vyniká liturgická zbožnost nad zbožnost lidovou a soukromou: tyto mají většinou těžiště v citovém životě s tendencí morální. Liturgie nás chce propracovati dogmaticky a tím vésti na výšiny mravní a posléze rozezvučeti v duši akordy citové. Takovým způsobem Bůh vítězí v nás nad světem, i to je smyslem slov sv. Jana: Všecko, co se zrodilo z Boha, přemáhá svět a to jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše (1 Jan 5, 4). Tak se uskutečňuje produševnění a pokřesťanění veškerého života.

Katechese i výchova musí pevně zaujmouti toto stanovisko a musí tyto základy klásti v duchovní formaci mládeže. Nesnáze působí toto na pohled abstraktní hledisko. Ve skutečnosti však vlastní důvod obtíží je v chabé víře, v nedostatku života a blízkosti duše vzhledem k Bohu. Těžce neseme příliš racionalistický způsob, do kterého se dostává katechese opět a opět, přes občasné obrodné a reformní snahy. Obracíme se jednostranně ku poznání mladého katechumena a zapomínáme, že v řádu nadpřirozeném víra a poslušnost napřed se osvědčují skutky a potom přichází jasnější theorie, nazírání, vidění zjevených pravd křesťanských.

Liturgie je soubor svatých úkonů, při kterých nutno jednati, činným býti — vniterně, „v duchu a v pravdě,” ale také zevně, protože milost a její vnější projev, toť jednota liturgického dění jako duše a tělo spolu spojené vytvářejí bytost lidskou. Liturgie je život. A život jen ze života se rodí. Onen nadpřirozený život, který protéká liturgií a oživuje naše duše, má zřídlo v Ježíši Kristu, ano v Trojici Nejsvětější. „Aby život měli a měli hojnost” (Jan 10, 10). Chce tedy v duších a právě v mladistvě svěžích duších s jejich veškerým bohatstvím přirozených i nadpřirozených energií a schopností, vyvolati život. Liturgie je vlastně činnou školou: činem se učíme, zdokonalujeme se, rosteme duchovně.

Náboženská výchova musí o to usilovati, by katechumeni stále prožívali liturgii. Bohužel, býváme k ní hluší a slepí. A prožíváme-li ji, bývá to velmi kusé a povrchní prožití. Katolík žije obklopen jsa liturgickými prvky. Rok církevní vede jej z tajemství do tajemství, nedělní Mše sv. jej povznáší vysoko nad stupně přirozeného života, svátosti obrozují jeho duši a prohlubují v něm synovství Boží, posvátné úkony, předměty, místa, nepřetržitě jej učí žítí ve světě, nikoli však ze světa, vkořenují jej vždy pevněji ve vyšší řád a stále hojněji rozlévají v srdci lásku Ducha svatého. Takové to má a může být: či je to vina, že skutečnost žalostně pokulhává za ideálem a za snahou Boží? Smyslem náboženské výchovy je právě buzení a vedení nadpřirozené vnímavosti. převod možností v úkony, vyklíčení božských semen v plnou úrodu, která je slávou a radostí nebeského Hospodáře: „Já jsem pravý vinný kmen a Otec můj je vinař . . . Zůstaňte ve mně a Já ve vás . . . kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten přináší ovoce mnohé, neboť beze Mne nemůžete činiti nic“ (Jan 15, 1-5). Toto je ústřední učení Ježíše Krista o životě našich duší, toto se musí státi denním evangeliem naším a naplní náboženského života.

Liturgická výchova je daleko více než naučená metoda. Je to prostě úvod do vpravdě křesťanského života. Cílem je při tom dvojitý: Vnější úkon a spolu vnitřní duch. V jedinci se probouzí k jasnému vědomí po své životní stránce tajemství Církve a samého Krista. Noříme se ve skutečnost, že jsme Christoforo, že nosíme v sobě živého Krista. Na místo individuálního lidského života, kolísajícího v různých výkyvech a nestálostech nastupuje do duše aktualizovaný život Církve a život Boží v nás.

V novější době jsou to zvláště katechetičtí theoretikové Bopp a Mayer, kteří hledají vědecký výraz pro návod k liturgické výchově. Je možno říci, že podstatně záleží při ní na maximu osobního prožití Mše sv., svátostí, církevního roku, svátostin. Tak to dělal křesťanský starověk i středověk až do té doby, kdy se novodobým humanismem a subjektivismem sešinulo těžiště náboženského života z nadpřirozených, božských objektivních hodnot do lidských slabostí a zápasů. Je to rozvedená zásada vánoční preface: Ut, dum visibiter Deum cognoscimus, per hunc in invisibilium amorem rapiamur. Duše jest obestřena. Božím pokojem, ale ten není nečinností — naopak právě touto cestou stupňuje se vlastní přičiňování jednoho každého. Je-li v nás liturgický život takto zachycen a rozčinen, potom již od dětství přes doby dospívání a dále až na konečnou stanici pozemské pouti stále objevujeme věroučné i mravoučné základy, obsažené a vyjádřené v liturgii: ryžujeme ryzí zlato v toku denního života, věčné v proudech času. Sotva který jiný druh náboženské látky podněcuje tak vydatně zbožnou přemýšlivost, reflexi, jako liturgický život. V něm se vytváří kontemplace svého druhu, vnitřnost, způsob rozjímavé modlitby měrou daleko větší než užíváme-li jiných method. To má liturgická zbožnost navíc před

zbožností našich běžných modlitebních knih, návodů k duchovním cvičením a meditačních předloh, jež většinou jsou silně rozmělněné a příliš lidské, subjektivní.

Chceme-li si převést úvahy, jež někomu budou se zdát abstraktní, na náměty konkrétní, potom uvnitř, že je věcí liturgické výchovy, připravovati budoucího dospělého katolíka na misál, breviář a rituál. Mají-li laici misálek v rukou, není tím ještě vykonáno vše. Podstatným jest, aby dovedli Mši sv. pojímati jako společnou obět Krista, Církve, kněze a svou. Aby měli intence Beránka Božího, který zde Sebe obětuje Otci. Aby měli představu o hlavních účincích Mše sv. V tom vidím nejvladnější úkol liturgické výchovy. K tomu se řadí možnost duchovně sledovati nejvyšší křesťanské děje a pravdy se vším, co duším dávají a co po nich žádají: zase tedy liturgická reflexe, která čerpá z božských prvků liturgie.

Činná účast mládeže na Mši sv. může býti stupňovitě pěstována. Začínáme tím, že se střídají společně recitované některé modlitby, nejprve ozvěny misálu, později vlastní texty misálové, s mešní písní. Biblická čtení se čtou hlasitě. K tomu některé důležité a významné úkony vnější podle mešního řádu. Při tom zapojíme pokud možno všechny do společné modlitby i akce. Jednou dojdeme k missa recitata - za příznivých okolností ke kantátě provedené gregoriánským chorálem. Missa de Angelis zpívaná venkovskými školními dětmi byla uskutečněna již nejednou. Na mládež dobře působí, žádáme po ní více: je hrda, že něco dovede. Neustávám zdůrazňovati, že toto vše zůstalo by poloprázdnou formou, kdyby nebylo vnitřního utváření mysli a srdce v duchu liturgie. Krásné směrnice podává stručně a přehledně o Mši sv. dekret Kongregace Posv. Koncilu ze 14. července 1941 (AAS 1941, 289-391). Na nedostatky naší dosavadní přesměřil pasivní metody k účasti na Mši sv. upozornil K. B. Hrách ve článku: Bohoslužby v dětské tonině, otištěném v Katolíku č. 14. z r. 1947. Je to zahanbující pro kněze, musí-li nás laik, odborník v didaktice napomínati a podtrhovati chyby, kterých se zcela zbytečně dopouštíme.

Bude třeba prováděti liturgickou koncentraci v tom smyslu, že se náboženská výchova ze všech temat a látek vždy také vrátí k liturgickému výrazu jejich a naopak z liturgie bude vycházeti jako ze živého středu všemi směry do všech jednotlivostí, hlavně do detailů mravních. To bude dobrý strom, který ponese dobré ovoce a zkušenost dokáže, že liturgický život je nesmírně více než plané estetství a libůstka v něčem novém, odlišném od profanum vulgus.

Výchovně zapůsobí pohledy do duchovního života kněze i laiků žijících ze zdrojů liturgických. Velice mnoho lze příležitostně, ale záměrně říci, jak na kněze působí ten či onen liturgický úkon a text. Co z něho mluví k duším laiků. Bezprostřední, ze života vážené ukázky a zážitky zapůsobí nejmohutněji — nepodceňujeme však ani literárních pramenů, tedy zkušenosti cizí. Lépe než slova poučení

řeknou, co nám na mysli tane a čeho bychom u mládeže rádi docílili, příklady z náboženského života vlastního i cizího.

Poznámky historické i literární z dějin katolické liturgie budou se zájmem mládeží přijímány, jen je čerpejme ze solidních pramenů a neopakujme nesprávnosti dávno vyvrácené.

Celkem můžeme setrvati na dosavadní praxi, že se liturgická výchova děje jednak příležitostně stálým sledováním roku církevního jednak v těsné spojitosti s látkou katechismovou (obřady svátostí a Mše sv. hned s dogmatickými základy). Pro samostatné liturgické probrání zůstane potom již nemnoho. Bude však nutno vyzdvihnouti také zevně životní hodnoty liturgické výchovy a zejména podávati jí v novém duchu tak, aby odtud skutečně přicházela obroda náboženského života a zachycení mládeže, která jiným prostředkům je těžko přístupná. Zajímavým náběhem ke koncentraci učiva katechismového s liturgikou byla svého času Kniha katolického náboženství od Antonína Audrlického (Praha 1923) a v novější době pokus Th. Dra Bedřicha Augustina Věrouka-Liturgika pro I. a II. třídu středních škol. Příklady cizí literatury daly by nám jistě ne jeden užitečný námět. Moderní francouzské pomůcky ke katechesi plně těží z liturgického principu a s velikou pílí vedou k liturgickému životu jakožto k samozřejmé vnější formě katolictví. Liturgické obrazy, přehledy, diagramy, výklady perikop, součástí roku církevního jsou snad nejčetněji a značně úspěšně zastoupeny ve francouzské katechetické literatuře pro děti i dospělé.

III

Závěrem budiž zdůrazněn význam liturgické výchovy. Liturgií kráčí duše nejkratší cestou k dogmatu, morálce, askesi a k duchovnímu životu, jakož i — a na to právě dnes nesmíme zapomínati — k tomu, co bychom nazvali křesťanskou sociologií v praxi: ke správnému poměru k bližním, k práci, k vnějšímu světu. Řešení složitých otázek sociálních provádí liturgie nerevolučně a přece neodolatelně a důsledně. Liturgií — po našem skromném mínění — vede spíše cesta k víře než apologetisováním a intelektualistickou argumentací, která mladou duši mate a spíše v ní problémy zasévá. Dogma, ethos, liturgie — toť vzácná jednota ne snad theoretická, nýbrž životní: křesťansky věřiti, mravně žíti a Boha slaviti a duši posvěcovati — toť souhrn křesťanství.

Věříme a viděli jsme to mnohokrát na nejrůznějších místech a u katolické mládeže různého druhu, nejvíce však u studentstva, že liturgická výchova má vzápětí vzesup duchovní, mravní a činný: odchovanci liturgie přecházejí z osobní víry ke skutkům lásky k Bohu a k duším. Jsou nábožensky, církevně a morálně aktivní ve svém prostředí — tak spolu s liturgií rodí se u mladých Katolická akce a laický apoštolát.

Život mládeže produševněný liturgií je vítězstvím Krista v mladých duších nad bezduchovostí, hmotářstvím, laicismem a natu-

ralismem, jež je obkličují. — K tomu přistupuje ještě význam, řekl bych, kulturní: liturgie — a mohu se zase dovolávat hojných dokladů ze skutečného života mladých — je kulturou duše, je v ý c h o v o u v nejširším smyslu slova. Mladý křesťan liturgicky žijící stává se osobností povahově, citově, výrazově ukázněnou a vytríbenou, opravdu vychovanou. Aniž by ztrácela co ze své duševní i fyzické mladistvé svěžesti a průbojnosti, je to mládež hluboká, silná, jemná ve své pokoře srdce, protože B ů h se jí d o t ý k á m i l o s t í, ježíž studnicí je liturgie. Soulad přirozena a nadpřirozena je zde opět dokumentován.

Něco z literatury: Heinrich Mayer, Katechetik, 2. vyd. Freiburg Br. 1928, str. 124—128. - Linus Bopp, Katechetik 1. vyd. 1935 Kosel Ů Pustet Mnichov, str. 107—112: 213—223. - Týž: Liturgische Erziehung, Freiburg Br. 1929. - Týž: Die erzieherischen Werte der katholischen Kirche. Paderborn 1928 str. 378—516. - Michael Pfliegler, Der Religionsunterricht. 3 svazky. Innsbruck 1935 (passim). - Romand Guardini, O posvátných znameních. Přel. Josef V. Florian Stará Říše 1946. - K. Reban: Liturgické zdroje výchovné a činná škola. Vychovatelské listy 1934, 293. - Liturgie - obnova života náboženského. ČKD 1943, 140—146. - Správné stanovisko k liturgickému hnutí. Tamže 1944, 29—31. - Nejkrásnější pojítka mezi Bohem a lidmi. Kalendář katol. duchovenstva 1945, str. 67—74.

Dr. František Tomášek:

POUČOVÁNÍ MLÁDEŽE V OBORU POHLAVNÍM.

1. Zásadní stanovisko. — Kdysi se ještě debatovalo o tom, zdali má býti dítě ve vhodném věku poučeno o oblasti pohlavní či nikoliv a ponecháno v nevědomosti tak dlouho, až se mu později příležitostně odhalí celá pravda sama. Dnes by byla taková debata anachronismem, neboť je volba jen mezi dvěma možnostmi: mezi věděním čistým anebo nečistým. A jaký bývá následek? Místo krásných, čistých představ o lidském těle, o mateřství a otcovství vplíží se do mladistvého nitra hnusné, ošklivé myšlenky o oblasti pohlavní a o všem, co s tím souvisí. S tím se také spojí představa o mateřství a otcovství. Tyto zakalené představy se ukryjí do podvědomí a snadno se vynořují, když je k tomu dán nějaký podnět. Vzájemný vztah mezi dítětem a rodiči je tím zakalen, ba otráven.

Pohlavní skutečnosti jsou jako kov, do něhož prvním poučením je ražena podoba buď neposkvrněné Panny a nejčistší Matky Marie anebo Venuše. Vychovatel nesmí ponechat ražení toho kovu svůdci. Proto se postará, aby tato důležitá mince naší mládeže měla obraz Panny Marie a nikoli Venuše. „Přiměřené poučení naší mládeže o pohlavních věcech jest velmi nutné. Plyne to z povahy pohlavního pudu. Všichni víme, jak je tento pud slepý. Kdybychom nechali dítě v úplné nevědomosti

a kdyby nepozorovalo našeho dobrého příkladu, svedl by je pud patrně na scesti. Dítě sice cítí přirozený stud před pohlavními zjevy, ale hlavně teprve, když začne dospívat. Předtím jeví se mu pohlavnost docela přirozená a kdybychom je nepoučovali, naučilo by se na př. onanii a nepokládalo by ji za nepřístojnou, ba propůjčilo by se k pohlavnímu zneužívání. Již proto musíme dítě poučiti, že se poučuje samo a to obyčejně nepřiměřeně. (Miloslav Škořepa, Pohl. výchova naší mládeže, Praha 1932, 18). „Strašlivá nemravnost mládeže, hrozné zneužívání manželství a bezpočetné utrácení života nezrozených mají svůj kořen také v tom, že není náležitě úcty k pohlavnímu životu. Aby člověk ušlechtilé žil, musí nejprve ušlechtilé smýšlet. A právě tento ušlechtilý způsob myšlení musí zavčas mládeži dáti výchova! Toho ovšem nedosáhneme mlčením, nýbrž náležitým poučováním!“ (Schilgen H., Um die Reinheit der Jugend, Düsseldorf 1928, 45).

Již v minulém století, kdy ve výchově mládeže ještě platila zásada mlčení o těchto věcech, napsal zkušený Alban Stolz: „Považuji to za vpravdě ďábelskou zaslepenost, když duchovní a rodiče se domnívají, že svěřená mládež zůstane zaručeně nevinná, když oni sami ničeho neřeknou o věcech toho druhu — jakoby tma nevědomosti chránila před hříchem, který především tmu miluje, tmu potřebuje a ve tmě nejbujněji roste.“ (Die Erziehungskunst, 114). A věhlasný pedagog Dr. M. S. Gillet O. P., dlouholetý generál řádu dominikánského prohlašuje: „Za dnešních sociálních poměrů, kdy většina dětí je vydána proti své vůli a přímo fatálně poučení nezdravému, metoda mlčení jakožto všeobecná metoda výchovná, byla by mimořádně nebezpečnou.“ (Uvádí G. Jacquement, L' Education de la pureté, 16. vyd., Paris 1930. 75).

Má-li si dítě záhy osvojit určitou ctnost, má býti nejen zavčas prakticky navykáno úkonům této ctnosti, ale s probouzejícím se rozumem o ctnosti také náležitě poučeno, aby se uvědoměle snažilo žáadoucí ctnost si osvojit. Velkou překážkou mravní čistoty je nevědomost, neboť je příčinou vnitřní slepoty pro nebezpečí vnitřní i vnější, a nezodpověděné otázky, neboť podněcují fantasmii, a zvyšuje nežádoucí vnitřní napětí. Proti těmto nebezpečím nutno čelit včasným a vhodným poučením od povolanych vychovatelů.

2. Kdo má poučovat? — Výchovný úspěch poučení předpokládá poměr úplné důvěry a oddané lásky dítěte k tomu, kdo poučuje. Je samozřejmé, že takový poměr je nejsnadněji možný mezi rodiči a dětmi. Proto rodičům na prvním místě připadá povinnost toho poučení. (Viz Okružní list Pia XI. „Divini illius Magistri ze dne 31. 12. 1929 a rozhodnutí

kongregace posvát. Oficia z 18. III. 1931 v AAS XXIII., 118). Úkol poučení je nejbližší matce. Uschopňuje ji k tomu mateřská láska, takt a jemnost. Dětem, zvláště dokud jsou ještě malé, nic na světě není posvátnějšího než matka. Co ona řekne, to platí daleko více než co řekne kdokoli jiný. Když se hoch blíží mužnému věku, může bezpečně vzít úřad důvěrníka a instruktora o těchto věcech otec, ale za mladších let má být jeho vůdkymí v těchto věcech matka. Domov má tyto další přednosti: může podávat poučení nenápadně a příležitostně, může působiti na jednotlivé dítě s ohledem na stupeň jeho tělesného a duševního rozvoje a může závčas odmítnouti nesprávné představy o těchto věcech.

Správné poučení má dalekosáhlý význam nejen pro výchovu k mravní čistotě, nýbrž pro výchovu také ještě v jiném směru. Dítě tu po prvé pozoruje, že je mu prokázána důvěra, když se před ním nic netají a všechno se mu poví, co touží vědět. Z toho poznává, že mu rodiče mohou všechno povědět a že se může na ně ve všem zcela spoléhat, v čem bude potřebovat poučení nebo rady. Cítí se poctěno tím, že bylo zasvěceno do tajemství, které ještě nebylo odhaleno mladšímu sourozenci. Značně tím vzroste nejen důvěra, ale také láska a tolik potřebný výchovný vliv rodičů.

Nyní teprve dítě rozumí tomu, čím je zavázáno matce. Vědomí onoho vnitřního vztahu k matce působí často úplnou přeměnu v chování. Matka, která čekala dítě, dala svému 14letému synu přiměřené poučení. Později vyprávěla, jak ji to dojmalo, když se k ní s takovou pozorností a péčí zvláště v oněch dnech choval. Mnohé dítě objalo po tomto poučení matku a se srdečnou upřímností ji ujišťovalo: „Maminko, teď tě mám ještě více rád(a)!” Toto poznání ozařuje matku gloriolou v očích dítěte. S posvátnou úctou a ještě s vroucnější láskou k ní vzhlíží, neboť teprve potom chápe, co to znamená: ona je mojí maminkou!

Když rodiče nedají svému dítěti na tyto otázky uspokojivou odpověď, otřese se tím jeho důvěra k nim. Až dosud byli rodiče dítěti vším. Ve všech potřebách a se všemi otázkami šlo dítě obyčejně k mamince. Ta dovede vždy odpovědět. A nyní najednou nepochopitelně selhala v otázce, která dítě tak pálí v duši: Proč mi to maminka nechce povědět, táže se dítě s podivem. Vždyť dosud mi na všechny otázky ochotně odpovídala. Mezi dítětem a matkou se pojednou něco postavilo jako zeď . . . Dítě se obrací se svou otázkou jinam, nejčastěji na místo nepřislušné a pak je zle. Při tom se zároveň přesvědčuje o tom, že se na věci toho druhu nikdy nemůže tázat svých rodičů. Nikdy se jim ovšem nepochlubí, že dostalo odpověď někde jinde. Tím je vedeno zároveň k přetvářce. Tedy: mlčením se nic nezíská, ale mnoho pokazí. Když mlčí rodiče a ostatní povolání vychovatelé, tím více mluví svůdcové . . .

Rodiče mohou splnit tento svůj úkol bez zvláštních obtíží jen tehdy, když zvykli své

dítě již od malička tomu, abys se obracelo na ně se všemi otázkami, a když na jeho otázky také ochotně odpovídali. Když nebylo vždy onoho poměru naprosté vzájemné důvěry, může býti v době dospívání poučování velmi nesnadné. To dobře vycitují takoví rodiče a proto nemají k tomu odvalu a podléhají dojmů, že se k tomu úkolu nehodí, aby svému dorůstajícímu chlapci anebo děvčeti v jejich těžkostech pomohli. Můžeme tvrdit, že aspoň v širokých vrstvách lidových a značnou měrou také ve vrstvách inteligence je mizivé procento matek a otců, kteří dovedou moudře a prostě říci osvobozující slovo svým dětem před dospíváním.

Kromě toho musíme počítati ovšem i s tím, že mladí lidé nemívají vždy tolik odvahy, aby s těmito otázkami přicházeli ke svým rodičům. Raději a s lehčím srdcem se obracejí na vychovatele, k němuž mají plnou důvěru a u něhož očekávají plně porozumění bez nejmenšího podivu, že jdou s těmito otázkami. Ačkoliv je jinak mezi rodiči a dětmi poměr plné důvěry, v této věci často selže.

V takovém případě musí tento úkol přejíti na kněze, domácího lékaře nebo jiného důvěryhodného vychovatele. V každém případě musí to býti někdo, kdo má plnou důvěru dorůstajícího hochy nebo dívky a má zároveň takovou autoritu a důstojnost, aby mohl mluvit i o těch otázkách, aniž by ztratil v očích svěřence svou vážnost. Hoch nebo dívka musejí míti vždy jistotu, že se mohou tázat na cokoli a že také dostanou pravdivou a uspokojivou odpověď. Pak nebudou hledati prameny jakékoli, třeba i kalné, aby ukojili svou potřebu po poučení. Když ani toto ústní poučení není snadno možné, dlužno dáti dorůstajícímu do rukou vhodný tisk.

3. K d y s e m á p o u č o v a t? — Vedle nejdůležitějšího předpokladu vzájemné důvěry a lásky je potřebí dáti poučení ve vhodné chvíli, kdy totiž dorůstající dítě odpověď výslovně chce anebo jí alespoň potřebuje a také je pro ni psychologicky připraveno. Poučení nesmí předbíhat chápavost dítěte a okruh jeho zájmu. Avšak poučení musí býti vždy včasné, aby se předešlo poučení se strany nepovolané. Nerozhoduje tudíž věk, nýbrž potřeba. U nás ve věku kolem 14 let již téměř všichni jsou poučení, avšak většinou z úst nepovolaných. Proto proti upozorňování leckterých vychovatelů: „Jen ne příliš brzy“ musíme hlásati heslo opačné: „Jen ne příliš pozdě!“

Jakmile se vynoří v mysli mladých otázky o úkazech a smyslu tělesného dospívání, touží živelně po tom, aby měli jasno a jistotu, oč vlastně zde běží. Tak se přiznali mnozí a mnozí. Nelze čekati až na chvíli, kdy položí mladý člověk otevřenou otázku v těchto věcech. K otevřeným dotazům dochází jen zřídka. Obyčejně hledí se dostatí mladiství k vysvětlení nenápadně. Je to úkol výchovného taktu, aby vycho-

vatel tento okamžik postřehl a závčas vhodným způsobem pověděl, co dorůstající člověk potřebuje vědět. Když takový okamžik promešká, obrátí se hoch nebo dívka na adresu nežádoucí a je zle. Z toho je patrné, že takové poučení může býti jen individuální a soukromé, nanejvýš v menší skupině stejně vyspělých, zejména, když toto poučení dává vychovatel nebo vychovatelka v zastoupení rodičů. Nešťastným mlčením o těchto věcech byli mnozí vyhnáni z ráje dětské nevinnosti, avšak nikdo vlivem vhodného, ušlechtilého křesťanského poučení.

Jakési odmlčení v těchto věcech nastává pravidelně v pubertě, jak u hochů tak i dívek. Je to vlivem pohlavního studu, který právě tehdy se v nich plně probouzí. Je proto psychologicky pochybené o těchto věcech důsledně mlčet i chtít o nich s mladistvým promluvit až teprve v době puberty. Poučení v oboru pohlavním až v pubertě působí proto po stránce psychologické obyčejně negativně, zejména u dívek. Je to vlivem probuzeného pohlavního studu a duševní formy lásky — erotiky, která právě tehdy se odvrací od sexuality. U nás si to ověřil anketou Uher: „Útok skutečnosti na vysněný, ideální svět lásky projeví se pak otřesem, hrůzou, nechutí, zklamáním, a to ve větší nebo menší míře podle toho, jakého typu je ten či onen, jak je citově založen, jak snadno a hluboce reaguje, jak vysoký a čistý byl ideál, který si vytvořil . . . ” (Středoškolský student a jeho svět, Praha 1939, 79.)

Pokud jde podle našich poměrů o dobu, kdy dáti poučení a v jakém rozsahu, možno stanoviti tuto všeobecnou směrnicí: od mala mají býti děti vedeny k tomu, aby se chovaly k celému svému tělu jakožto k živému chrámu Božímu s šetrnou úctou, aby své tělo udržovaly v čistotě, i části pohlavní, a zbytečně si na ně nesahaly, nenechaly se líkat od jiných lidí a nestrpěly nestoudné doteky od jiných. Do desíti let mají vědět, že se narodily ze své matky. Před pohlavním dospíváním mají býti poučeny o úkazech pohlavního dospívání a jak si mají počínat v oné době. V pohlavní dospělosti mají dostati základní orientaci o lásce, známosti, zasnoubení a o manželství.

Mnozí rodiče jsou bezradní při otázce svého dítěte: „Kdo nám dal malého bratříčka?“ Snadná a také pravdivá odpověď je: „Pán Bůh.“ S počátku se dítě s tím spokojí. Později však chce vědět více: „Ale ten bratříček nespadol s nebe!“ Nastala chvíle, kdy matka dá poučení další. Vezme jablko, rozkrojí je a řekne: „Podívej se, co zde vidíš?“ „Jadérka.“ A představ si, že bychom dali jadérko do hlíny, zavlažovali vodou a nechali na teplém místě. Co by z toho jadérka vyrostlo?“ „Stromek!“ (Nemá-li matka po ruce jablko, použije zrnka obilného anebo jiného seménka.) „Pán Bůh vložil podobná jadérka pod mé srdce, aby byla dobře ukryta a chráněna. Tvůj malý bratříček se podobal takovému malému jadérku pod mým srdcem. A najednou začalo toto malé jadérko klíčit, růst, až z něho byl tvůj malý bratříček. Když byl už dosti velký, potom se mi narodil. Při tom jsem měla velké bolesti a proto jsem musela ležet. Ale trpěla jsem to ráda pro tvého bratříčka. A podobně to bylo i s tebou. Vidíš, jak velice musíš mítí rád svou maminku. O tom nevykládej s jinými dětmi. O tom vykládá hodné dítě jen se svou maminkou.

Kdyby snad chtěl ti o tom vykládat někdo jiný, tak ho neposlouchej a odejdi hned pryč. Když něčemu takovému nerozumíš, ihned se mne zeptej a já ti povím všechno, co potřebuješ vědět."

Když později chce dítě vědět více, zvláště o úloze otce v tomto směru, odpoví matka asi takto: „Kde se musí vložit jádérko (zrnko obilné), aby mohlo vzklíčit a vyrůst v stromek (v obilný klas)?" „Do hlíny." „A co ještě k tomu potřebuje?" „Vláhu a teplo." „Co je vláha a teplo pro jádérko (zrnko obilné), to je láska otceva pro jádérka pod srdcem maminky. Když nejvíce působí láska otceva, tehdy Pán Bůh stvoří lidskou duši pro jedno z těch jáderek pod srdcem maminky a z toho jádérka začne vyrůstat malé děťátko. Když pod srdcem matčíným už není místa, dítě přijde na svět, říkáme že se narodí. Maminka je pak slabá a musí ještě dávat pokrm ze sebe, říkáme, že dítě kojí. Jiného pokrmu by dítě ani nesneslo. Podobně dorůstá Ježíšek pod srdcem Panny Marie. Ale u Panny Marie to způsobil svou láskou sám Pán Bůh a nikoliv sv. Josef. Proto otcem Ježíška je sám Pán Bůh a sv. Josef je pouze jeho pěstounem; to znamená, že jej opatroval, o něho se staral. I Panna Maria Ježíška kojila. Jak je to všechno posvátné . . . Kdyby se někteří těmto věcem smáli nebo o tom mluvili sprostě, jdi od nich hned pryč. Takoví jsou buď hloupí nebo sprostí a proto s nimi se nemůžeš přátelit." Opět se dítěti připomene, aby se od jiných nepovolných nenechávalo poučovat o těchto věcech, že se má na všechno zeptat klidně svých rodičů, neboť oni mu poví všechno, co potřebuje vědět.

Před pohlavním dospíváním promluví příležitostně otec (nebo jeho zástupce) se svým synem o úkazech tělesného dospívání a také mu dá potřebné pokyny. Totéž učiní matka (nebo její zástupkyně) se svou dcerou. Kdyby toto opomenuli, snadno by dospívající byli převráceni, ba polekáni úkazy pohlavního dospívání, mohli by propadnout klamně domněnce, že u nich propukla nějaká tajemná choroba, tím by trpělo jejich zdraví tělesné i duševní a snadno by propadli špinavému poučení z ulice. K řádnému poučení není potřebí se strany rodičů nějakého odborného vědeckého vzdělání. Stačí klidně a krátce promluvit o úkazech tělesného dospívání a poukázati na to, že takové změny prodělává každý, kdo přestává býti dítětem a dorůstá v dospělého člověka (v muže nebo v ženu). Pak dají rodiče nejen pokyny zdravotní, ale zároveň prakticky vedou své dorůstající děti k pramenům síly, k sebekázní v každém směru, k modlitbě a k častějšímu přijímání svátostí, neboť zejména hochy je potřeba připravit na větší útoky tělesných pokušení. — Když se dostavila již úplná pohlavní dospělost, je nutné ve vhodnou chvíli promluvit také o lásce, známosti, zasnoubení a o manželství. Vhodnou látku k hovorbům rodičům s dorůstajícími o úkazech dospívání, o lásce, známosti a manželství podává Dr. Fr. Tomášek ve svých příručkách mravní sebeduchovy mládeže: „Mladý muž se dívá do života", Veselí nad Mor. 1946. „Mladá dívka se dívá do života", Uherské Hradiště 1946. Když se snad rodiče ostýchají mluvit o těchto otázkách s dorůstajícím synem nebo s dorůstající dcerou, mohou jim dáti podle potřeby a ve vhodnou chvíli tyto příručky do rukou. Velký výchovný vliv těchto příruček je v tom, že poučují o těchto věcech nikoliv izolovaně, což skrývá v sobě jistě nebezpečí, ale vedou k celkové nábožensko-mravní sebeduchově. — Pro katechety vydal týž autor vypracované katechese k VI. přikázání Božímu pro stupeň nižší, střední a vyšší: „Myšlenky ke katechesím k VI. přikázání Božímu", Frýdek 1946, nákl. Exercič. domu.

Opět je nutno zdůrazniti, že „nestačí poučiti jen věcně, neboť vědomostí mohou lidé používatí stejně k dobrému jako k zlému; záleží na tom, jaký mravní názor vštípíme dítěti a jak mu pomáháme, aby odolalo síle a svodům pokušení. Poučení tedy nemusí býti založeno čistě vědecky, třebaže musí obsahovati jen správné poznatky. Spíše tu běží o mravní vedení mládeže, o působení na cit, na čest, o vští-

pení ideálu dokonalého zdraví a mravní statečnosti, jenž bez pohlavní čistoty je u mládeže nemožný." (Mil. Skořepa, Pohl. výchova naší mládeže, Praha 1932, 22).

4. Jak poučovati? — a) Vychovatel vede dítě k úctě k celému lidskému tělu, jakožto k dílu Božím u. Pokřtěnému dítěti častěji připomíná, kterak se jeho tělo stalo křtem svatým příbytkem Ducha svatého: „Aneb nevíte-li, že tělo vaše je chrámem Ducha svatého, jenž je ve vás, jehož máte od Boha a že nejste svoji? Vždyť jste koupeni za cenu velikou. Nuže oslavujte Boha (a noste) Boha v těle svém." (I Kor. 6, 19-20). „Nevíte, že jste chrámem Božím a že Duch svatý přebývá ve vás? Kdo kazí chrám Boží, toho zkazí Bůh. Neboť chrám Boží je svatý a tím jste vy." (I. Kor. 3, 16 — 17). A kolikrát kdo byl u sv. přijímání, tolikrát se stal živým svatostánkem, neboť přebýval v něm Syn Boží se svým svátostným Tělem. Proto čteme v Písmě svatém: „Nevíte, že těla vaše jsou údy Kristovy?" (I. Kor. 6, 15.) K celému svému tělu má se proto každý chovat s šetrnou úctou. A s úctou nejšetrnější má se člověk chovat k onomu ústrojí, které Bůh tak zařídil, aby mohlo sloužit ke vzniku nového lidského života. Toto ústrojí je jako pramen nového lidského života. Šestým příkázáním chrání Bůh tento pramen před znečištěním, před hříchem. Následkem hříchu dědičného jsme nakloněni více ke zlému než k dobrému neboť smyslové schopnosti se nepodřizují ochotně rozumu a vůli. Proto některé části těla zahalujeme, zvláště pohlavní. Je to nejen z úcty k tělu, ale zvláště proto, aby nebyly dráždídem k něčemu nedovolenému.

b) Poučení po stránce fyziologické má býti minimální. — Každé poučení, které se omezuje na stránku pouze fyziologickou, bývá nejen mravně záhubné, ale je zároveň nesprávné. Člověk je bytost nikoli pouze tělesná, nýbrž duchovně-tělesná. Co dělá člověka člověkem, není pouze jeho tělo, nýbrž především duše, obdařená rozumem a svobodnou vůlí, duše lidská, nesmrtelná, opravdu jiskra Boží v člověku. Proto tento duchový prvek, směřující k vyššímu určení člověka, musí býti v tomto poučení vedoucí. Důležitost této stránky poučení přiznává také Skořepa: „Poučení o pohlavní mravnosti předpokládá takt a rozvahu, lásku k dětem a vážný názor životní, ne snad nějaké odbornické vědomosti fyziologické a lékařské, jak se někdy tvrdívá . . . Opět si musíme uvědomiti, že poučení je rázu mravního, nikoli přírodovědeckého. Právě přírodovědecké poučení bez mravní výchovy může způsobiti, že si děvče dá po druhé lepší pozor, když ví, jakým způsobem se děje oplození a jak se mu lze vyhnouti. Toto přírodovědecké poučení je sice také nutné, ale jen v doprovodu mravní výchovy. Dítě se musí hlavně naučit překonávat první silné žádosti pudu; to je úkolem pohlavní výchovy v první řadě, teprve v druhé řadě jde nám o to, aby vědělo nejdůležitější

věci o činnosti pohlavního ústrojí.” (Pohl. výchova naší mládeže, Praha 1932, 19 — 20).

Musíme proto odmítnout ony způsoby poučení, v nichž se používá přirovnání ze života zvířat. U zvířat je život pohlavní zcela a jen pudový, kdežto u člověka má být řízen rozumem, svobodnou vůlí s vědomím nejvyšší mravní odpovědnosti. Kdybychom důrazně nepoukazovali na tento velký rozdíl pohlavnosti zvířat a lidí, snadno by mládež upadla do velkého nebezpečí bludného názoru na pohlavní oblast vůbec, jako by to bylo i u člověka něco jen zcela pudového a proto nepřekonatelného. Jaký by byl praktický výsledek? Mravní džungle! (Na tomto úskalí ztroskotal u nás Záhoř se svými pracemi o pohlavní výchově mládeže.)

Vždy musíme pamatovati — že pohlavní život u člověka má stránku nejen tělesnou, nýbrž také vyšší, která jej staví do služeb vyšší tvůrčí vůle Boží a do služeb nejkrásnějšího pozemského štěstí, do života rodinného. Ideálně založená mládež dá se spíše nadchnouti velkým, vznešeným cílem než tělesnou připoutaností k zemi. Když oči mladistvého jsou pozdvíženy výše, k ideálu, pak není valného zájmu o to, co je nižší. Není proto ani psychologicky správné, když se mladistvému podrobně popisují pohlavní orgány s jejich funkcemi a při tom se zapomíná zdůrazňovat vyšší poslání a posvěcení člověka.

3. Poučovati bez rozpaků, otevřeně a jasně, individuálně a postupně, stručně a s úctou k druhému pohlaví, s úctou k čisté lásce, k známosti, k zasnoubení a manželství.

Bez rozpaků, t. j. vychovatel musí o tom mluvit jako o věci samozřejmé, přirozené a Bohem chtěné, ovšem s náležitou vážností, ale bez slavnostního úvodu, jakoby chtěl mluvit o něčem mimořádném. Navazuje proto zcela nenápadně na nahodilou příležitost anebo nenápadně k tomu upraví vhodnou situaci. Mohlo by působiti velmi neblaze, kdyby vychovatel buď slovy anebo tónem hlasu prozrazoval rozpaky anebo vzrušení, anebo kdyby jeho způsob řeči anebo chování prozrazoval úzkostlivou starost. Poučení musí býti provázeno důvěrou a optimismem, že se svěřenec nebude dopouštěti nezrozumnosti, před kterými varuje.

Otevřeně a jasně musí mluvit vychovatel, aby svěřenec věděl, oč zde vlastně běží a viděl zcela jasnou cestu před sebou. Největší dosavadní chybou rodičů v tomto směru a velké části i ostatních odpovědných vychovatelů je, že používají při tomto poučování mnoho všeobecných krásných rčení anebo všeobecných napomínání, která nic neřeknou. Právě neurčitost a nejasnost mnohých věcí v celém tomto problému nejvíce dráždí fantasi mladistvých a podněcuje je jako ohnivý osten k tomu, aby na všech stranách v odborné literatuře, v naučných zdravotních slovnících a kdoví kde ještě slídili a pátrali, aby se dozvěděli celou pravdu. Že při tom obra-

zotvornost konstruuje nejnemožnější kombinace k další desorientaci mladistvého, je z jejich výpovědí dosti známo. Jaký vliv a dosah má všechno toto na jejich mravní život, těžko lze dohlédnouti. A to všechno lze předejít otevřeným a jasným poučením, které má býti ovšem individuální a postupné podle duševní a tělesné vyspělosti svěřence a vždy stručné, aby mnoho nepoutalo pozornost k oblasti pohlavní.

Musí se mluvit vždy s úctou k druhému pohlaví. Kdybychom mluvili o osobách druhého pohlaví jako o něčem démonickém, tím bychom je mravně neposílili, ale ještě více ochromili. Pedagog Pfliegler vděčně vzpomíná na svého duchovního vůdce z mládí, který jim řekl: „Musíme míti úctu před každou dívkou, neboť je sestrou Matky Boží. Musíme míti šetrnou úctu ke každé ženě jako k vlastní matce, vždyť i naše matka je ženou.“ (Die pädagogische Situation, Innsbruck 1932, 138.)

Vlastní boj o mravní čistotu se odehrává obvykle v poměru mezi obojím pohlavím. Mladí lidé si mají býti proto toho dobře vědomi, že pohlavní pud vložil Bůh do lidského těla a proto je sám o sobě dobrým, pokud se ho používá podle Božího zákona. V každém mladém člověku ať je to hoch nebo dívka, musí býti vypěstěno vědomí, že čistá láska, vážná známost, zasnoubení a Bohem posvěcené manželství jsou něčím posvátným, s čím se nežertuje a nezahrává. Proto v každém dospělém hochu a dívce má uzrati pevné rozhodnutí: „Chci si zachovati úplnou pohlavní zdrženlivost buď až do manželství anebo až do hrobu. Kdyby se nepodařilo probudit v dospělém hochu anebo dívce toto živé vědomí a nezvratné předsevzetí, všechny ostatní výchovné zásahy byly by jen málo působivé, přechodné, plytké a bez trvalého výsledku. Kromě toho dívka potřebuje ještě zvláštního poučení o tom, že u ní je v lásce touha především po spojení duševním, kdežto u muže poměrně brzy přichází k touze po spojení tělesném, takže musí býti ve svém poměru k němu krajně opatrnou. Když se jí tato skutečnost nevysvětlí, pak prostě nerozumí různým zákazům se strany vychovatele v jejím vzájemném poměru k mužům, vidí v tom pedantské omezování svobody a přes všechno napomínání se snadno dostane do velkého neštěstí. Čí vinou?

Je jisté, že přílišná volnost ve vzájemném společenském styku mezi osobami různého pohlaví byla by mravně velmi na závadu. Avšak přílišná úzkostlivost v této věci a úplná distance by rovněž nebyla správná. Je nesporné, že na posvátnou cestu lásky a známosti mají právo vstoupit jen ti, kteří mohou myslit na vstup do manželství. Avšak nelze popírati, že slušný vzájemný společenský styk osob různého pohlaví může působiti blahodárně na plný duševní vývoj na obou stranách, zejména na zjemnění povahy mladého muže.

Poučování v oboru pohlavním nesmí býti odděleno od výchovy celkové. Kdyby pohlavní vý-

chova byla oddělena od výchovy celkové, působila by zlobně. Zejména v období puberty nastává zneklidnění celé bytosti dospívajícího člověka. Mnozí vychovatelé se domnívají, že právě v onom období musejí co nejdůrazněji a často mluvit o pohlavních věcech. Zvláště se snaží v nejrůznějších barvách líčit následky sexuálních poblouzení... Jaké bývají účinky této metody? Obor pohlavní vystoupí příliš do popředí obrazivosti a veškerého života svěřence. Takový stav je však velmi nebezpečný. Dospívající se dostane do předrážděného napětí a úzkostného strachu. I ve věcech zcela nevinných ho pronásledují mučivé sexuální představy a nejednou se již stalo, že tento stav déle již vydržeti nedovedl a takřka z dneška na zítřek se vrhl do dravého proudu sexuálních žádostí. V pubertě se podobá nitro mladého člověka, zejména hochy, parnímu kotli, který má největší atmosférické napětí. Toto napětí má vychovatel uvolnit poukazem na vyšší cíle životní, rozumným zaměstnáním, výchovou celé osobnosti svěřené a vhodným rozptýlením. Každá koncentrace k sexu tento stav zhoršuje.

Je třeba pamatovati na to, že každý chybný krok ve výchově celkové se často obrátí i v oblasti pohlavní. Tak na př. dítě, které je vychováno změkčile, kterému se ve všem vyhovuje, které nepozná nutnost sebezapírání, těžko pochopí, až vyroste, že si musí něco odpírat ve věcech pohlavních. Dítě, které nebylo vedeno niterně, t. j. u kterého nebylo rádně vychováno svědomí a bylo vedeno jen zevně, které bylo jen mechanicky do všeho strkáno, bude nejisté i v oboru pohlavním. Dítě, které zakoušelo jen nenávisť a ústrky, bude ve velkém pokušení se odškodniti za tvrdosti života na poli sexuálním a tak snadno se může státi obětí i různých perversit. „Nejlepší pohlavní výchova záleží ve správné výchově celkové, která sama sebou přináší charakterní chování i v pohlavním žití a je mnohem zdravější a účinnější, než příliš mnoho mluvení o těchto věcech. Každé vážné vzdělání charakteru je již tím pedagogikou sexuální, je pevným hradem proti vší nezřízené pudovosti.“ (Fr. W. Foerster, Škola a charakter, Olomouc, 170.)

Při poučování je nutno se chrániti upřílišování. — Mravní čistota je sice veledůležitá pro pozemské i věčné blaho každého jednotlivce, pro blaho rodin a národa, avšak není jediným bojištěm, na němž možno všechno získat anebo ztratit. Jsou ještě jiné ctnosti mravní, neméně důležité a potřebné. Mravní čistota náleží do kategorie základní ctnosti mravní — umírněnosti. Ctnosti božské víry, naděje a lásky, jakož i mravní ctnost spravedlnosti však mají větší hodnotu než ctnost čistoty. Kromě toho musíme míti na zřeteli ty, kteří se již provinili, aby neupadli do životního pessimismu anebo nepropadli úplně neřesti ze zoufalství v domnění, že již mají vše ztraceno a více ztratit nemohou. Rozhodně

se však musí často na to poukazovat, že mravní čistota náleží k velmi důležité složce štěstí životního a věčného a že je nejkrásnější ozdobou člověka, neboť jej povznáší nad animální pudovost tvorů nerozumných.

Ladislav Pokorný:

NÁVRH PODROBNÉHO ROZVRHU LÁTKY PRO JEDNOTŘÍDNÍ ŠKOLU.

Při loňské letní schůzi referentů APÚ byla nám adresována výzva: Potřebujeme rozvrh hodin pro jednotřídní školy. Ta výzva je jistě zcela oprávněná, jestliže bylo konstatováno při téže příležitosti, že máme v arcidiecési více než 50 jednotřídek, po případě škol, kde je jen jedno oddělení pro vyučování náboženství. Víím, že každý učitel si má pro sebe, pro svou školu vypracovat svůj individuální rozvrh látky v rámci osnov, ale mám obavy, že to mnozí nedovedou a někteří snad ani nedbají. Zaslých jsem také stížností dětí: „Když my se při náboženství učíme stále totéž.“ Zvláště naši laičtí učitelé náboženství by jistě potřebovali pevného vodítka. Jsem si vědom, že předložený návrh má čtené slabiny (vždyť sám jsem na jednotřídce učil v menší celky). Jednou z nich je roztržštění systému mravoučné látky v menší celky. Jinak však jsem se snažil, aby návrh odpovídal všem pedagogickým požadavkům.

Je v něm počítáno s jednotřídkou, rozdělenou ve dvě oddělení nedílně vyučovaná. První oddělení je označeno - a, druhé - b. Dvě oddělení stačí, neboť nyní máme na obecných školách jen pět postupných ročníků a pro literární vyučování se děti dělí do tří oddělení a to první postupný ročník je v prvním oddělení, druhý a třetí v druhém, čtvrtý a pátý ve třetím. Poněvadž však u nás podle dosud platných diecézních osnov je biblická dějprava látkou prvního až třetího postupného ročníku, je odůvodněno spojení elementárního stupně s oběma následujícími ročníky. Diferenciaci požadavků si provede ovšem velmi snadno. Třebaže často se hovoří proti t. zv. „tichému zaměstnání“, musíme při dvou odděleních použít nepřímého vyučování. Po opakování, při němž obratně střídáme otázky pro první oddělení s otázkami pro druhé oddělení vyprávíme biblickou část, pak provedeme prostý náčrt a dáme jej prvnímu oddělení vypracovat, po případě mu dáme jiný grafický úkol. A pak předneseme látku pro druhé oddělení. Napíšeme poznámky k zaznamenání do sešitů a vrátíme se k prvnímu oddělení, s nímž jeho látku upevníme a provedeme aplikaci.

V celém návrhu je důsledně dbáno na to, aby katechismová látka vyplývala nebo navazovala na látku biblickou přednesenou pro první oddělení.

Tím není nic z hodiny ztraceno. Navrhovaným rozvrhem se obsáhne celá látka určená pro obecnou školu v podstatných rysech. Celá látka je rozvržena do dvou turnů (A a B), v každém je biblická látka jiného rozsahu a katechismová je v jednom turnu zastoupena svou věroučnou, v druhém mravoučnou částí.

Příprava k svatým svátostem, spojená s probíráním desatera přijde na pořadí jednou za dva roky. Z prvního postupného ročníku bychom k sv. přijímání brali jen nejspolehlivější. Myslím, že rozvrh pomůže mnohým, potřebuje jen uvést do praxe a snad také by přišly vhod skizy katechesí na jeho základě.

Turnus A.

1. a) Seznámení s dětmi, křesťanský pozdrav, kříž — b) Kříž, význam znamení kříže.

2. a) Dům Páně. Kostel — b) Kostel, zařízení.

3. a) Jak se modlíme — b) Mše sv.

4. a) Pán Bůh stvořil svět — první tři dni — b) Bůh — Bůh — Boží vlastnosti.

5. a) Pán Bůh stvořil svět — poslední tři dni — b) Bůh Stvořitel

6. a) Bůh odpočíval — den Páně — b) Svěcení dne Páně.

7. a) Anděl — pád některých — b) Podstata andělů — zkouška.

8. a) Anděl strážce (modlitba) — b) Andělé dobří a zlí.
 9. a) Člověk. Ráj — b) stvoření člověka.
 10. a) Adam a Eva neposlechli — b) První (dědičný) hřích.
 11. a) Kain a Abel — b) Následky dědičného hříchu.
 12. a) Noe — potopa — b) Noe obětoval z vděčnosti — proč se modlíme (prosba, díky, chvála).
 13. a) Abraham a Izák — b) Abraham v Boha věřil, doufal, miloval, (víra, naděje, láska).
 14. a) Jakob a jeho synové — b) Rodina — láska v rodině, úcta a poslušnost.
 15. a) Josefovy sny — b) O snech. Odkud pocházejí. Někdy — pověřené hádání.
 16. a) Josefovo povýšení — b) Věrnost v utrpení, důvěra. Opak zoufalství.
 17. a) Bratři Josefovi v Egyptě — b) Zlé skutky splácej dobrým (pomsta náleží Bohu).
 18. a) Izraelité v Egyptě — b) Boží prozřetelnost. Bůh pečuje o lidi. Dosahuje svých úmyslů.
 19. a) Mojžíš — odchod z Egypta — b) Mojžíš spisovatel. Písmo sv. St. Zákona.
 20. a) Izraelité na poušti — b) Desatero.
 21. a) Izraelité ve Svaté zemi — b) Boží péče o národ izraelský — proroci.
 22. a) Touha po Vykupiteli — b) Advent — církev. rok.
 23. a) Přijde sv. Mikuláš — b) Biskup a kněží (liturgicky).
 24. a) Narození J. Krista zvěstováno — b) Kdo jest Ježíš Kristus — proroci.
 25. a) P. Maria u sv. Alžběty — b) Vtělení Ježíše Krista.
 26. a) Narození Páně — b) Dětství Páně.
 27. a) Pastýři u jesliček — b) Dětství a mládí Páně.
 28. a) Budou vánoce — b) Vánoce (liturgicky).
 29. a) Opakování. O vánocích u jesliček — b) Svátek zjevení Páně a doba po něm (liturgicky).
 30. a) Obětování Páně — b) O Božím zákoně (Jak nás zavazuje svědomí).
 31. a) Příchod sv. Tří Králů a útěk do Egypta — b) P. Ježíš je pravý Bůh a pravý člověk (symboly darů).
 32. a) Dvanáctiletý Ježíš v chrámě — b) Chování v kostele.
 33. a) Opakování — b) Opakování.
 34. a) Pán Ježíš učí, učedníci — apoštolové — b) Veřejná činnost Páně.
 36. a) Svatba v Káni galilejské — b) Svátost manželství.
 37. a) Rozmnožení chlebů — b) Velikonoční sv. přijímání.
 38. a) Utišení bouře na moři — b) Co je to zázrak.
 39. a) Uzdravení nemocných (slepec, šlakem poražený, služebník setníkův) — b) P. Ježíš a nemocní — (Svátost nemocných)
 40. a) Vzkříšení mrtvých (mládenec naimský, dcera Jairova, Lazar) — b) Křesťanská smrt.
 41. a) Pán Ježíš jde do Jerusalema. Slavný vjezd Páně — b) Doba postní (liturgicky).
 42. a) Beránek velikonoční (Poslední večeře) — b) Předobrazy St. Zákona předpovídající utrpení a smrt Páně.
 43. a) Pán Ježíš ustanovuje Nejsv. Svátost olt., předpovídá, že ho Petr zapře a Jidáš zradí — b) Nejsvětější svátost oltářní.
 44. a) Zrada Jidášova. P. Ježíš na hoře Olivové — b) Pán Ježíš trpí duševně.
 45. a) P. Ježíš zajat a před velezradou — b) Pán Ježíš trpí tělesně.
 46. a) Petrovo zapření a Jidášovo zoufalství — b) Zoufalství není cesta z hříchu — lítost.
 47. a) Pán Ježíš bičován, trním korunován a na smrt odsouzen — b) Pán Ježíš trpí dobrovolně za naše hříchy.
 48. a) Budou velikonoce — b) Velikonoce (liturgicky).
 49. a) Pán Ježíš nese těžký kříž a na něm umírá — b) Vykupitelská smrt Kristova. Bez ní bychom nebyli spaseni.
 50. a) Pán Ježíš pohřben a vstal z mrtvých — b) Předpekli.
 51. a) První zjevení Pána Ježíše — b) důkazy z mrtvých vstání Páně.
 52. a) Pán Ježíš se zjevuje apoštolům a dává jim moc odpouštět hříchy — b)

Ustanovení sv. pokání a svátosti křtu.

53. a) Pán Ježíš ustanovuje Petra nejvyšším duchovním pastýřem. — b) Papež, biskupové, kněží.
54. a) Pán Ježíš odevzdává apoštolům moc a vstupuje na nebesa — b) Biřmování — Pán Ježíš — soudce.
55. a) Soslání Ducha sv. — b) Duch sv. — pravý Bůh.
56. a) Opakování — b) Období svatodušní (liturgicky).
57. a) Působení apoštolů — b) Stupně kněžského svěcení.
58. a) Panna Maria vzata na nebe — b) Nejdůležitější z nauky o Matce Boží.
59. a) První mučedníci — b) První dějiny církve.
60. a) Církev — b) Farnost, diecése. Farní příslušnost.
61. a) Opakování — b) Opakování.
- 61—70 Opakování.

T u r n u s B.

1. a) Seznámení s dětmi, křesťanský pozdrav, kříž — b) Kříž, význam znamení kříže.
2. a) Dům Páně. Kostel — b) Kostel zařízení.
3. a) Jak se modlíme — b) Mše sv.
4. a) Kdy a za co se modlíme — b) Mše sv.
5. a) Bůh stvořil svět (první tři dny) — b) Odkud o tom víme. Písmo sv.
6. a) Bůh stvořil svět (poslední dny) — b) Písmo sv. (pokrač.) Šestero pravd.
7. a) Bůh stvořil anděly — b) Úcta k andělům, úcta k svatým.
8. a) Pád některých andělů — anděl strážce — b) Boj s pokušením. Je pokušením hříchem?
9. a) Stvoření prvních lidí — ráj — b) Prvotní stav lidí — milost Boží posvěcující.
10. a) Hřích a trest — b) Definice hříchu — Dědičný hřích.
11. a) Potopa světa — b) Bůh čeká na pokání — milost Boží pomáhající.
12. a) Všeobecná modloslužebnost — b) Pohaně. Jednobožství je původní formou náboženství.
13. a) O dušičkách na hřbitově — b) Pěče o zemřelé.
14. a) Opakování — b) Za koho se modlíme.
15. a) Zvěstování narození Jana Křtitele — b) Nevěra — hříchy proti I. přikázání.
16. a) Zvěstování narození Pána Ježíše — b) Výklad Zdrávasu.
17. a) Narození Janova a narození P. Ježíše — b) Otec Janův kněz St. Zákona — kněží nového Zákona.
18. a) Obřezání a obětování Páně — b) Obřady křtu a úvod.
19. a) Příchod mudrců a útěk do Egypta — b) Modlitba a její druhy (náš dar P. Ježíši).
20. a) Betlémské děti — b) Může, kdo není pokřtěn, do nebe?
21. a) O dvanáctiletém Ježíši — b) Jak se chovám v kostele.
22. a) Přijde sv. Mikuláš — b) Kněžská a biskupská roucha.
23. a) Jan Křtitel — b) Základ dobrého života (pokora).
24. a) Pán Ježíš se dává od sv. Jana pokřtít — b) Jaký byl rozdíl mezi Janovým křtem a svátostným. Co je to svátost.
25. a) Sv. Jan Křtitel zajat a popraven — b) Vlastnosti víry (pevná . . .).
26. a) Opakování — b) Opakování a shrnutí látky o milosti a o svátostech.
27. a) Budou vánoce — b) Vánoční období (liturgicky).
28. a) Opakování o vánocích — b) Vánoční svátky a doba po vánocích (liturgicky).
29. a) Hřích prvních lidí — b) Podrobné rozebrání hříchu.
30. a) Všechny hříchy nejsou stejně velké — b) Hříchy těžké a lehké, hřích dědičný a osobní.
31. a) Nemáme-li hřích můžeme přijít do nebe, Bůh nás má rád a my jeho — b) Milost Boží posvěcující.
32. a) Můžeme se zbavit hříchu? — b) Křest, pokání — ustanovení.
33. a) Co musíme vše dělat, chceme-li se zbavit hříchu — b) Části svátosti pokání.

34. a) O marnotratném synu — b) Lítost, její nutnost a vlastnosti.
35. a) Jak zpytujeme svědomí? — Bůh nám pomohl, desatero — b) Desatero přikázání Božích.
36. a) + b) První tři přikázání Boží.
37. a) + b) 4, 5, 6, přikázání Boží.
38. a) + b) Církevní přikázání
40. a) + b) Hlavní hříchy.
41. a) + b) Kající Magdalena — Petr, hříchů musíte litovati — Formule lítosti.
42. a) + b) Opravdové předsevzetí — Zpověď — její vlastnosti.
43. a) + b) Praktické nacvičení chování při sv. zpovědi, formule, dostiučinění.
44. a) + b) Rozmnožení chlebě — Svaté přijímání je naším chlebem.
45. a) + b) Ustanovení Nejsv. Svátosti oltářní — Proměnění.
46. a) + b) Části při mši sv. — Chování při mši sv.
47. a) + b) Jak se chováme při sv. přijímání — Praktické nacvičení.
48. a) + b) Celkové opakování o svátosti pokání a o nejsv. svátosti Oltářní.
49. a) + b) Bezprostřední příprava.
50. a) Příklady svatých dětí — b) Upevnění předsevzetí po sv. přijímání.
51. a) Pán Ježíš učí — modlitba Páně — b) Výklad Otčenáše, (1, 3, prosby).
52. a) Milosrdný Samaritán — b) Ostatní prosby (Bůh je nám milosrdným Samaritánem).
53. a) Zázraky Páně — b) Láska k Bohu.
54. a) Zázraky Páně — b) Láska k bližnímu.
55. a) Pán Ježíš jde do Jerusalema, aby trpěl — b) Mše sv.
56. a) Utrpení Páně — b) Mše sv.
57. a) Utrpení Páně — b) Mše sv.
58. a) Utrpení Páně — b) Mše sv.
59. a) Zmrtvýchvstání Páně — b) Čtyři poslední věci člověka.
60. a) Petr hlavou Církve — b) Úcta k papeži, biskupům a kněžím.
61. a) Nanebevstoupení Páně — b) Pán Ježíš zůstává neviditelnou hlavou Církve.
- Vinný keř, ratolesti.
62. a) Sslání Ducha sv. — b) Dary Ducha sv.
63. a) Nanebevzetí Panny Marie — b) Úcta k P. Marii — růženec.
64. a) Prvotní Církev — b) Příchod křesťanství k nám.
- 60 — 70 a) Opakování — b) Opakování.
- Na co ještě nesmíme zapomenout.
- Září: S Bohem začneme.
16. Svátek sv. Ludmily, 28. Svátek sv. Václava.
- Říjen: Sv. růženec.
2. Svátek andělů strážných, 4. Svátek sv. Františka z As. Poslední neděle. Svátek Krista Krále.
- Listopad: Modlíme se za zemřelé.
1. Věch svatých, 2. Dušiček,
- Prosinec: Očekávání Vykupitele, advent, Anděl Páně.
3. Svátek sv. Františka Xav., 6. Svátek sv. Mikuláše, 8. Svátek Nep. poč. P. Marie, 26. Svátek sv. Štěpána, 28. Svátek Mládětek, 31. Svátek sv. Silvestra.
- Leden: Chodíme k jezičkám a co přineseme Ježíškovi?
1. Svátek Obřezání Páně, 5. Svátek jména Ježíš, 6. Svátek Zjevení Páně, 12. Svátek sv. rodiny.
- Únor: Chystáme se k velikonočům.
2. Hromnice, Svátek Očišťování P. Marie.
- Březen: Sv. Josef ochránce Církve. (2. III. výročí volby papeže).
2. Svátek bl. Anežky české, 19. Svátek sv. Josefa, 25. Svátek Zvěstování P. Marie.
- Duben: Velikonoční pořádek v duši.
23. Svátek sv. Vojtěcha, 24. Svátek sv. Jiří.

ZÁKON BOŽÍ NEJEN OMEZUJE, ON ZABEZPEČUJE TVÉ ŽIVOTNÍ STĚSTÍ! — Představ si, co by se asi stalo, kdyby jednoho dne naší zemi se nechtělo poslouchat a řekla by si: „Já si nenechám omezovat svou svobodu, já se už dále nebudu otáčet kolem své osy a kolem slunce, já se budu otáčet tak, jak mně se to bude líbit!“ Co by se stalo? Došlo by k strašnému konci s naší zemí i s námi. A představ si, že řidiči motorových vozidel jednoho dne by si řekli: „My si nenecháme omezovat svou svobodu dopravními předpisy, my budeme jezdit tak, jak se nám bude líbit!“ Jak by to dopadlo? Samé srážky, neštěstí, mnoho lidí by přišlo o život a bylo by zmrzačeno. A teď si ještě představ turistu, který vystupuje ve vysokých horách. Je už ve veliké výšce. Na jednom místě přijde k zábradlí. Za tímto zábradlím je profláklé křoví a pod ním strmá, hluboká propast. A on by si řekl: „Já se nenechám omezovat ve své svobodě, já chci všechno vidět a zkusit, půjdu dál . . .“ Překročí zábradlí, udělá několik kroků, půda se pojednou začne pod ním sesypávat, vykřikne . . . zachycuje se zoufale slabých větvěk křoví a již se řítí do hluboké propasti, kde zůstává ležet se zohaveným tělem v kaluži vlastní krve . . . Nechtěl nechat omezovat svou svobodu . . . Jsou někteří mladí lidé a ti si říkají: „Jsme mladí, chceme přece něco užít, něco ze života mít, ano všechno chceme užít, všechno chceme zkusit, nenecháme se omezovat žádným zákonem Božím, dokonce celým desaterem! A teď začínají přestupovat Boží příkázání . . . Jak to s nimi v životě na konec dopadne? Tak jak by to dopadlo se zemí, která by se již nechtěla otáčet kolem své osy a kolem slunce. Tak by to dopadlo, jako na ulici, kde by řidiči jezdili jak by jim napadlo. Tak by to dopadlo jako s turistou, který by se nenechal omezovat zábradlím ve vysokých horách a udělal by krok nad propastí . . . Pamatuji proto: Bůh nám dal svůj zákon nikoliv proto, že by nás chtěl jen omezovat v naší svobodě, nýbrž proto, aby nám zabezpečil naše štěstí životní a věčné. Hled proto zákon Boží co nejlépe poznávat a také jej zachovávat! -Tšk.

DVA MAJÍ HLAD. — „Eucharistické misijní křížové tažení“ je zavedeno také v mnoha misijních územích. Je podivuhodná obětavost a horlivost dětí, které jako malí misionáři chtějí získat své krajany pro Krista. Misionář P. Mertens vypravuje dojmavý bitevní obrázek z tohoto nekrvavého tažení. Dvanáctiletý křížák Pavel Tchang umšnil si obrátit svého otce. Tento se vrátil z města Tientsin, kde pozbyl peněz i víry. Již šest let nevkročil do kostela. Misionář byl právě v obci na výroční misi. Otec však na kázání a pobožnosti vůbec nechočil. Co se Pavel namodlil, kolik obětí, sebezapření a dobrých skutků přinesl, aby otce obrátil, ale všechno se zdálo býti marné. Tu se rozhodl ve svém hrdinném odhodlání, že spíše nebude jíst, dokud se otec neobrátí. Jednou při večeři byl Pavel velmi smutný a vůbec nejedl. „Co je ti Pavle,“ táže se nevrle otec. „Otče, jak nemám býti smutný, když vidím, jak jdeš do pekla. Nebudu dříve jísti, až půjdeš k sv. zpovědi.“ „Tak? Pak půjdeš spát bez jídla“, křičí otec a sází mu řádný pohlevek. Ráno zdráhá se Pavel sníst. K hrůze matky a sestry zpracovává ho otec kopanci a s klením odchází. Avšak hladová stávka trvá dále. Při obědě i při večeři opakuje Pavel: „Nebudu jísti, až se tatínek vyzpovídá.“ Otec Pavla vlastně miluje, poněvadž je dobrý, rozumný a je první ve škole. Pavel je jeho pýchou. Hrozí, ještě nadává a klně. Ale už se neodvažuje ho bít a je zamyšlený. Třetího dne se Pavel rozstal. Je celý bledý. Otec přichází a zjišťuje puls. Tu se na něho podívá Pavel dvěma zčernalýma očima: „Tatínku, měj soucit se svou duší.“ A muž odchází, aby ukryl své slzy. Ale Pavel ještě nejí ani v poledne, ani večer . . . Zápas o duši otcovu ještě není ukončen. Tu matka si dodává odvahy a jde k mužovi: „Pohled, přece nenecháš hochu umřít hladem?“ „Co mám dělat,“ praví otec všecken dojat. To zaslechl Pavel v koutku pokoje. Najednou vrátily se mu všechny síly dřívější. Vstává, jde k otcovi a běře ho za obě ruce: „Tatínku, slyšíš kostelní zvony? Pojd, půjdeme spolu na kázání.“ Vítězství je vyhráno! Pavel jde se svým otcem. Je právě kázání o milosrdenství Božím. . . . Otec s hlubokým rozehvěním vyznává knězi své viny . . . A pak nář sledovala doma radostná večeře. Pavel už měl takový hlad! A následujícího dne

jdou oba spolu k svatému přijímání. Duše otcova také hladověla, ale po Bohu. — Jen velká láska ke Kristu a k duším je schopna takových obětí a takové odvahy, jak tomu bylo u dvanáctiletého Pavla. Jak to vypadá s tvou láskou ke Kristu, s tvou obětavostí a odvahou pro jeho království? —Tšk.

MALE TAJEMSTVÍ. — Dvanáctiletá dívka zvolila si za svou krátkou stělnou modlitbu: „Ježíši, mám tě ráda.“ Žádnému z domácích se s tím nesvětila. Bylo to její malé tajemství. Povím vám, jak to dělá. Ráno při probuzení je první její myšlenka: „Ježíši, mám tě ráda.“ Nepohybuje při tom rty, nýbrž myslí na to s radostí ve svém mladém srdci. Ale neřiká to jen jednou! Než se oblékne, řekne své malé tajemství desetkrát, i dvacetkrát. Myslí na ně při umývání a úpravě svého zevnějšku, při ranní modlitbě, při snídání, cestou do kostela a do školy. Tak pozdravuje Pána Ježíše v kostele a také ve škole. V přestávce si vesele hraje na dvoře a jak je při tom šťastnou — neboť její duše dýchá neustále modlitbou „Ježíši, mám tě ráda.“ Dříve bývala častěji při učení, psaní úloh a domácí práci ve špatné náladě. Kolikrát chodila s kyselým obličejem, ale teď stačí si vzpomenout: „Ježíši, mám tě ráda“ a již září radostí její obličej. Ví dobře: Pán Ježíš chce, abych byla laskavá, trpělivá. Také večer po modlitbě si v duchu opakuje své malé tajemství tak dlouho, až usne. Jak je jí při tom dobře! Hle, to dělá „malé tajemství.“ Dříve jí bývalo vstávání těžké. Teď si jenom vzpomene na své tajemství „Ježíši, mám tě ráda“ a vstává z lásky k Pánu Ježíši s radostí. Dříve jí dělala poslušnost doma velké obtíže. Ale teď je docela jiná. Maminka jen pokyne, řekne slovo a ona s úsměvem a s radostí již běží. Dříve? Nejednou pohlédla s mrzutým obličejem a někdy jak mračno. Maminka se diví: „Jak to, že se stala s tebou taková změna?“ Ona se jen usmívá a neprozrazuje svého tajemství . . . Zatím dospěla a stala se andělem trpělivosti, přívětivosti, laskavosti. Snadno přemáhá pokušení k hříchu. Je andělsky čistá, nevinná, jinak by přece nemohla říkati: „Ježíši, mám tě ráda.“ Z jejího obličje září její andělsky krásná duše . . .

(Srv. Kassian Karg. Ve škole Spasitelově I., Olomouc 1929).

DENNÍ MODLITBY S VEČERNÍM ZPYTOVÁNÍM SVĚDOMÍ. — Známý světový spisovatel John Svensson navštívil jako 80letý stařec v roce 1936 Olomouc. Také přednášel bohoslovcům v kněžském semináři. Se slzami v očích vzpomínal na chvíli, kdy se loučil jako 12letý chlapec se svým domovem na Islandě. Tehdy mu maminka kladla na srdce, aby každý den pamatoval na Boha a řekla mu: „Slib mi, že se každý den ráno i večer pomodlíš a večer si vzpomeneš, jak jsi celý den prožil, a stalo-li se něco, čím bys Boha zarmoutil, že toho budeš litovat.“ A dále vzpomínal spisovatel, kterak se podle toho ve světě vždy svědomitě řídil a tak on — náboženství evangelického — našel cestu do katolické církve. Stal se nejen katolíkem, nýbrž také řeholníkem a knězem řádu jezuitského. K tomu ho přivedla pravidelná denní modlitba a pravidelné večerní zpytování svědomí, spojené s lítostí a s opravdovým předsevzetím. Pamatuj proto i ty pravidelně každý večer na zpytování svědomí, dokonalou lítost s opravdovým předsevzetím pro příští den. Tak po každé smažeš s duše prach denních poklesků a s klidným svědomím budeš ulehat ke spánku. Tak uděláš vždy řádnou revizi svého denního života, budeš opravdu bdělým, opatrným, prožiješ čistě, krásně svoje mládí a tak snadno nezbloudíš v životě. Již pohanský myslitel Pythagoras kladl svým zákům na srdce, aby si denně dvakrát (před polednem a večer) položili tyto tři otázky: „Co jsem dělal? Jak jsem to dělal? Zda jsem udělal vše, jak jsem udělat měl? Sextius si kladl každý večer otázky: „Které slabosti jsi dnes v sobě vyléčil? Které chyby jsi přemohl? V čem jsi se stal lepším? A jiný pohanský filosof Seneka píše takto: „Mám ve zvyku každý den se prozkoumat. Když večer zhasínáme světlo, proběhnu v myšlenkách celý den a každé své slovo a každý skutek položím na vážky.“ —Tšk.

Vinice.

MARIAN SCHALLER OSB: SVATÝ BENEDIKT, patriarcha západního mnišstva. (Vydal Bohuslav Rupp, Praha, 1947. Stran 240, cena brož. výtisku

90 Kčs.) — Postava velkého zakladatele benediktinského řádu lákala odedávna četné spisovatele. Málokdo zasáhl tak hluboko do kulturních dějin evropských jako duchovní synové sv. Patriarchy. Oni nám dochovali literární poklady starověku, oni proměnili rozsáhlé kraje v úrodná pole, stali se požehnáním pro četné národy. Škoda jen, že právě u sv. Benedikta je tak těžko oddělit po každé legendu od historie. P. Schaller podjal se díla s velikou láskou, z každé řádky slyšíte tep jeho milujícího srdce. Jeho kniha není jen historií, je také zdařilou obranou benediktinského řádu. Již často jsem slyšel námitku, že mnišské rodiny dohrály úlohu a modernímu člověku nemají co povědět. Přetete-li pozorně knihu Schallerovu, přesvědčíte se o velikém významu benediktinského ducha i pro naši dobu. Dnes, kdy tolik zdůrazňujeme heslo „Pracuj!“, potřebovali jsme někoho, kdo by do deního shonu zavolal hodně hlasitě: „Pracuj, ale na prvním místě se modli!“ Teprve harmonické spojení obou složek zajistí zdárný vývoj lidské bytosti. — Knihu vřele doporučuji.

Dr. Miklík.

JINDŘICH Š. BAAR: MARIA. Chvály mariánské. (Vydal Bohuslav Rupp, Praha, 1947. Stran 230, cena brož. výtisku 81 Kčs.) — Doporučovatí homiletické práce Baarovy mohlo by se zdáti mrháním času. Kdo měl štěstí slyšeti Baara na kazatelně, kdo viděl zanícené tváře jeho posluchačů, nikdy na ně nezapomene. Baar nekázal ústy, v jeho slovech mluvilo srdce, proto zapaloval. Nová sbírka obsahuje četné promluvy o Rodičce Boží, která uchvátala celé jeho srdce. Vždy měl dosti látky, protože vždy měl dosti lásky k Neposkvrněné Matce Kristově. V její vroucí úctě viděl záruku lepší budoucnosti českého národa. Baarova ústa oněměla, ale jeho kázání budou mluvit ještě dlouho k duším venkovského lidu.

Dr. Miklík.

DR. JAN MERELL: ÚVOD DO ČETBY NOVÉHO ZÁKONA. (Universum, Praha II, Václavská 12. Stran 220. Cena brož. 110 Kčs. Opět v našich rukou kniha, která obdivuhodně slučuje úroveň přísně vědeckou se zaměřením praktickým, zejména pro katechety a kazatele. Autor nám vybral ze svých dřívějších publikací to nejpodstatnější, novými statemi doplnil a harmonicky spojil v bohatou studnici poznatků o Novém Zákoně. Nejen pořadatelé večerních biblických hodin, ale i učitelé náboženství ve školách třetího stupně velmi vděčně sáhnou po tomto novém díle Dr. Merella, poněvadž dovede názorně přiblížit našim zrakům lidskou součinnost při vzniku Písma sv., dokresluje představu originálů, postup uznání za inspirované slovo Boží a osvětluje vhodnými ukázkami rozdíl pravých evangelíí od apokryfů. Apologetickou důležitost má zejména pojednání o katechesi apoštolské, jakožto mostu mezi evangeliem Kristovým a evangeliemi v bibli; rovněž kapitola o vzniku variantů atd. Jasně a hutně charakteristiky jednotlivých knih N. Z., prováděné dobře volenými obrazy na křídě, budou výtečnou pomůckou pro školu i kazatelnu. Děkujeme autorovi za tuto novou publikaci, která jistě nebude chyběti na žádném kněžském pracovním stole.

Dr. Šítal.

P. KONRÁD, M. KUBEŠ T. J.: POD KOROUHVÍ KRISTOVOU. (Brněnská tiskárna, 160 Kčs.) Je to již III. vydání rozjímání svatoignáckých exercicií, upravených pro klerus a inteligenci. Autor ovládá materiál bezvadně, je zřejmo, že kniha vyšla z dílny zkušeného kněze-ecercitátora. Spousta citátů činí knížku pozoruhodnou a prospěšnou. Velmi dobrý a vhodný je heslový rejstřík na konci knihy. Jen vnější úprava je svrchovaně nemožná!

pš.

F. X. VILHUM: VE STOPÁCH OBJEVITELŮ. (Vilímek, Praha, 95 Kčs.) Autor, člen řádu křížovníků s červenou hvězdou, který již před časem vydal zajímavou publikaci „Čeští misionáři v Egyptě a Habeši“, podává v této knize několik kapitol z dějin zeměpisných objevů. Jsou to kapitoly zajímavé a zajímavě podané: Odkud, svět, kdy a z čeho povstal, tvar země, velikost země, země nebo slunce, tvář země, život země, ovzduší atd. Je tu dosti látky, přístupně podané, která může zaujmouti kazatele nebo katechety a z níž se dá leccos vytěžiti.

pv.

REDAKCI DOŠLY TYTO KNIHY z nakladatelství Vyšehrad: František Křelina: Jalovčí stráně, cena 123 Kčs - Sigrid Undsetová: Věrná manželka, cena 120 Kčs - Jan Čep: Letnice, cena 70 Kčs - Jan Čep: Hranice stínu, cena 90 Kč s.

Poznámky

BLAHOPŘEJEME. Člen redakce a stálý spolupracovník našeho časopisu Mgr. dr. Josef Hronek byl před nedávnem jmenován mř. profesorem bohoslovecké fakulty Karlovy university v Praze. Toto jmenování jest zasluženým oceněním bohatého životního díla zkušeného a neúnavného katechet. odborníka, který po řadu let vychoval již několik generací budoucích kněží-katechetů k velkému a krásnému umění: lámati chléb Boží Pravdy maličkým. Redakce i čtenáři blahopřejí vsdp. profesorovi k jeho jmenování a vyprošují mu na božském Příteli dítek hojně požeňání pro všechny další práce, sloužící obětavě myšlenke povznesení a zdokonalení české katechetiky.

ZLATÉ KNĚŽSKÉ JUBILEUM KANOVNÍKA MÁLKA. — Jestliže kde, tedy právě v našem homiletickém časopise nemůže být nevzpomenuto vzácného jubilea kněžského věhlasného kazatele a Bohem nadaného řečníka, staroboleslavského kanovníka J o s. M á l k a, který před padesáti roky 18. července byl vyavěcen na kněze. Narodil se 24. ledna 1872 ve Dřísech, obci přiřazené ke Staré Boleslavi, kam chodil do školy a kam ho táhlo jeho srdce od útlého dětství k Matičce Staroboleslavské a sv. Václavu. Po několikaletém kaplanování většinou na německých štacích přišel Mgr. Málek do Staré Boleslavě, kde s celou duší, s celým srdcem a se všemi svými silami se věnoval svému vznešenému povolání, ja šťasten, že může působit na místech tak památných. Co za tu dlouhou řadu let jako pravý kněz podle srdce Páně a skrz naskrz proniknut láskou k Bohu a bližnímu vykonal pro spásu duší, nikdo by nedovedl po zásluze ocenit a vylčíit, to ví jedině Bůh sám. Poutníci z daleka široka se těší vždy na kanovníka Málka, hned se po něm shánějí, chtějí ho vidět a slyšet. A on také nedbá na nic, na žádné nepohodlí, třeba mezi obědem vsane a spěchá, aby poutníky přivítal a vykládal jim o vzácných památkách. Což divu, že Mgr. Málek srostl úplně se Starou Boleslaví a Stará Boleslav s ním, každý poutník daleko široko, uslyší-li o Staré Boleslavi, bezděky vzpomene na kanovníka Málka, a při jeho jméně se mu v mysli vynoří Stará Boleslav. Ignis ardens je Mgr. Málek a svým horčím srdcem dovede zapálit a uchvátit srdce svých posluchačů; škoda jen, že ze svých krásných kázání a projevů i mimo Starou Boleslav tak málo napsal. A ještě dnes i v pokročilem věku pracuje bez oddechu pro spasení duší. Co se nazpovídá, co nemocných navštívuje, připravuje na odchod z tohoto světa a co se jich sv. svátostmi nazaopatřuje! Však také jeho osadníci lnou k němu s tou neupřimnějším úctou, láskou a vděčností, jaké si v nejvyšší míře zasluhuje. Každý, kdo ví, co pro duchovní, náboženský život zde znamená Mgr. Málek, bojí se pomýšlení, co by bylo, kdyby nemohl. Říká se, že nikdo není nenahraditelný, ale zde by toto pořekadlo mělo svou výjimku. Proto jistě všichni, zvláště my, kterým se dostalo potěšení a cti znáti osobně kanovníka Málka, vroucně vzpomínáme jeho vzácného jubilea a budeme stále při mementu prosit Boha, aby nám svého věrného služebníka, našeho zasloužilého kazatele a ozdobu kněžského stavu ještě dlouho ve zdraví zachoval.

Dr. Ign. Veselý.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. září 1947 jako 7. číslo.

J. E. Dr JOSEF HLOUCH

biskup českobudějovický

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. ŘÍJNA 1947. ČÍSLO 8.

HOMILIE SV. BONAVENTURY K 9. KAP. SV. LUKÁŠE.

Apoštolové byli právě tak nazváni, aby se jejich autoritě dostalo doporučení. Neboť slovo „apostolus“ se vykládá jako „poslaný“. A oni byli poslání kázati podle slov: Neposlal mne Kristus křtíti, ale hlásati evangelium. Byli pak poslání kázati nikoliv věc nepatrnou, nýbrž velikou, to jest království Boží, jímž se může rozuměti nauka pravdy, podle slov: Odňato bude od vás království Boží a dáno bude lidu, který činí ovoce jeho. Možno též říci milost Ducha sv. podle toho, co bylo jednou řečeno: království Boží není jídlo a nápoj, nýbrž spravedlnost a pokoj a radost v Duchu sv.; a jindy: Ejhle, království Boží je ve vás. Možno též říci věčná sláva podle slov: Amen, pravím vám, nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha sv., nemůže vejíti do království Božího.

Všemi těmito způsoby apoštolové byli poslání kázati a zvěstovati království Boží; pravou nauku, milost Boží a věčnou slávu. A protože k podepření autority jejich kazatelského poslání svěřil jim Pán moc uzdravovati, proto dodává: A uzdravovati nemocné. Poslal je totiž k upevňování zvěstované pravdy podle slov: Oni hlásali všude a za spolupráce Boha, jenž posiloval řeč jejich znameními, jež následovala. Odtud znamením duchovního poslání k úřadu kazatelskému jest uzdravování posluchačů od choroby hříchů.

Tři pak jsou viditelná znamení, jimiž se dokazuje, zda kazatel jest k hlásání evangelia skutku poslán od Boha. První jest autorita toho, jenž posílá, to jest nejvyššího Velekněze, který jest na místě Petrově, dokonce na místě Ježíše Krista. Kdo od něho je poslán, od Krista je poslán. Druhé je dychtivost po duších v tom, jenž je poslán, pokud podstatně a zásadně hledá čest Boží a spásu duší. Třetí je přinášení užitku a obrácení posluchačů.

Podle prvního znamení kazatelé jsou posly Otce, podle druhého Syna, podle třetího Ducha sv. O prvním znamení lze citovati: Skrze otce tvé narodili se tobě synové. O druhém: Nekážeme sebe samy, ale Ježíše Krista. A o třetím: Ustanovil jsem vás, abyste šli a užitek přinášeli a užitek váš aby zůstával.

Kdo takto je poslán, může říci: Duch sv. ve mně tím, že pomazal mne.

KÁZÁNÍ O BLAŽENÉM ŽIVOTĚ.

Co znamená dobře žítí. Hledati blažený život na zemi je přelud.

Co znamená dobře žítí? Chápati to, co je nahoře, ne co je na zemi. Jak dlouho jsi prach a v prach směřuješ? (Gen. 3, 19.) Jak dlouho lížeš prach? Tím, že miluješ zemi, také lížeš prach a staneš se nepřitelem toho, o němž praví žalm: „A nepřítelé jeho budou lízati prach.” (Ž. 71, 9.) Co jste byli? Synové lidští. Co jste? Synové Boží. „Synové lidští, jak dlouho bude obtíženo vaše srdce? Proč máte zálibu ve věcech marných a proč se honíte za lží?” Jakou lež hledáte? Povím to brzy. Víím, že chcete býti šťastni. Ukaž mi člověka lupiče, zločince, smilníka, padoucha, svatokrádce, poskvrněného všemi neřestmi, pokrytého všemi hanebnostmi nebo zločiny, který by nechtěl žítí šťastně. Víím, že chcete všichni žítí šťastně, ale nechcete hledati to, z čeho člověk šťastně žije. Hledáš zlato, protože se domníváš, že tě zlato učiní šťastným, ale zlato tě neoblaží. Proč hledáš přelud? Proč chceš býti na tomto světě vznešený? Protože se domníváš, že úctou lidí a pompami světa se staneš šťastným. Pocty světa tě však šťastným neučiní. Proč hledáš přelud? A cokoliv jiného zde hledáš, hledáš-li to světsky, hledáš-li to s láskou k zemi, s plazením se po zemi, hledáš to proto, aby ses stal šťastným. Ale žádná pozemská věc tě neobšťastní. Proč tedy nepřestaneš s hledáním přeludů? Čím tedy budeš šťastný? „Synové lidští, do kdy budete míti obtíženo srdce?” Nechcete míti obtížené srdce vy, kteří zatěžkáváte své srdce zemí? Do kdy budou mít lidé obtížené srdce? Dokud nepřijde Kristus; dokud nevstane Kristus, budou mít lidé obtížené srdce. „Do kdy budete obtíženi srdcem? Proč milujete poštilost a hledáte klam?” Chtějíce býti šťastni, hledáte ty věci, jimiž jste ubozí. Šálí vás to, co hledáte, přelud je to, co hledáte.

Kde je třeba hledati blažený život.

Chceš být šťasten? Chceš-li, ukáži ti, čím se staneš šťastným. Pojď tam. „Jak dlouho budete mít obtížené srdce? Proč milujete poštilost a hledáte klam? Vězte. Co? Že podivuhodně omilostnil Hospodin svého Svatého. (Ž. 4; 3, 4.)” Kristus přišel k našim ubohostem: hladověl, žíznil, byl unaven, spal, dělal zázraky, trpěl zlo, byl bičován, trním korunován, poplíván, důtkami bit, na dřevo přibit, křížem proboden, do hrobu položen, ale třetího dne po skončení útrap vstal z mrtvých, když zemřela smrt. Hle, pohleďte na jeho vzkříšení, poněvadž tak oslavil svého Svatého, že ho vzkřísil z mrtvých a dal mu čest seděti v nebi po své pravici. Ukázal ti, co máš věděti, chceš-li býti šťastným. Zde totiž nemůžeš býti. V tomto životě nemůžeš býti šťastným, nikdo nemůže. Hledáš dobrou věc, ale tato země není krajem té věci, kterou hledáš. Co hledáš? Blažený život. Není však zde. Kdybys hledal zlato na místě, kde není, zda

by ti neřekl ten, který ví, že tam není: „Proč kopáš? Proč znepokojuješ zemi? Kopáš jámu abys do ní sestoupil a nic tam nenajdeš.“ Co odpovíš takovému, kdo tě upozorní? „Hledám zlato.“ A on: „Neříkám ti, že není vůbec to, co hledáš, ale není to tam, kde hledáš.“ Tak i když říkáš, že chceš býti šťasten, hledáš dobrou věc, ale není zde. Budeš mít i ty v krajině své smrti to, co měl zde Kristus, co zde našel. Dej pozor: přišed z jiné krajiny, co zde našel, leč čeho tu byl nadbytek? Jedl s tebou to, co překypuje v cele tvé ubohosti. Pil zde ocet, měl zde žluč. Hle, co našel v tvé cele. Pozval tě však k své velké hostině, hostině nebeské, hostině andělů, kde je sám chlebem. Sestoupiv tedy a naleznuv v tvé cele tato zla, nepohoršoval se nad takovou tvou hostinou a slíbil ti svoji. A co nám říká? „Věřte, věřte, že dojdete k dobrům mé hostiny, když jsem se nepohoršoval nad zly stolu vašeho.“ Odstranil tvé zlo, a své dobro že nedá? Zajisté že dá. Slíbil nám svůj život, ale neuvěřitelnější je, co učinil. Svou smrt nám dříve ohlásil, takřka jako by říkal: „Zvu vás ke svému životu, kde nikdo neumírá, kde je život opravdu blažený, kde se jídlo nekazí, kde osvěžuje a neunavuje. Hle, kam vás zvu, do kraje andělů, k přátelství Otce a svatého Ducha, k věčné hostině, k svému bratrství, později ke mně samému, ke svému životu vás zvu. Nechcete věřit, že vám dám svůj život? Má smrt budiž vám zárukou.“ Teď tedy, když žijeme v tomto porušitelném těle, změnou mravů s Kristem zemřeme, láskou k spravedlnosti s Kristem zijeme. Blažený život nedostaneme, leč až přijdeme k tomu, který přišel k nám a až počneme přebývat s tím, který za nás zemřel.

Přeložil Vladislav Sysel.

XX. neděle po sv. Duchu

P. Karel Kučera:

MATEŘSTVÍ PANNY MARIE.

Mladá poutnice vychází z bran Jerusáléma, aby šla cestou na západ do hor. Asi po dvou hodinách cesty přichází k malému, ale krásnému a při tom velmi úrodnému údolíčku Beit Džala. Směřuje k menšímu městu rozloženému v údolí. Již vstupuje do brány, prochází ulicemi, až mizí v jednom z domků. Koho sledujeme? Máme vstoupit dovnitř a pozorovat dále? „Pokoj Tobě“, zdraví příchozí starým israelským pozdravem. Paní domu se obrací a v jejím zraku vidíme radost nad milou návštěvou. Ale neodpovídá jako obvykle. V té chvíli několika vteřin se děje v jejím nitru něco nezvyklého. To dítě, dotčeno mimořádnou milostí, pod srdcem matčiným dává o sobě vědět a upozorňuje svou matku na důležitost návštěvnice. Poslyšme Písmo sv.: „Jak uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, dítě zaplesalo v životě jejím a Alžběta byla naplněna Duchem

svatým. I zvolala hlasem velikým řkouc: „Požehnaná Ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, aby matka Pána mého přišla ke mně?“

Matka Syna Božího, Panna Maria, vstupuje do domu židovského kněze Zachariáše a manželka kněze sv. Alžběta, ji vítá jako Matku Boží. Israelité nesměli vyslovovati jméno Boží: Jehova a proto opisovali též slovem: Adonai-Pán. „Odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně,“ praví Alžběta. Matka Páně. Mateřství, které je lidskou monstancí, živým svatostánkem. Mateřství, jehož vznik, skutečnost a význam si s projevem úcty a posvátné bázně proběheme.

V prostém domku, který zdědila po svých rodičích, modlí se mladá dívka. Její nitro, její srdce, její duše, úplně celá patří Bohu. Kdo opravdu miluje, tomu obraz a jméno milované bytosti je v srdci pokladem ryzího zlata. Však jak nepatrná láska pozemská proti lásce nebeské. V křišťálovém, panenském srdci jako drahocenný dýmánek září láska k Bohu a odevzdanost do jeho vůle. Již uplynul jistý čas od chvíle, kdy v tichu rozjímání zaznělo: „Dcero, dej mi srdce své.“ A dívka v pokorném souhlasu dává sebe celou Bohu. Zní první slib panenství. Oběť odřeknutí se nejvyššího vyznamenání, jakého se může dostat ženě, jediné Bohem zvolené ženě z pokolení lidstva, vyznamenání stát se Matkou Syna Božího. Vše z lásky k Bohu. Bůh přijímá, ale jeho cesty nejsou cestami lidskými. Co nemožné člověku, je možné Bohu. Pojednou vidí dívka vedle sebe anděla, který praví: „Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami.“ Na tichou otázku vysvětluje: „Neboj se Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Aj počneš v životě a porodíš Syna a nazveš jméno jeho Ježíš.“

Brání slib panenství? Již dávno poznala, že Bůh nemá rozmary, nýbrž je nevyzpytatelný ve své moudrosti. Ne disharmonie, ne výkřik odporu, ne na efekt vypočítané jednání. Ta, jejíž každý úder srdce zvoní láskou k Bohu, ví o jeho všemohoucnosti. Nedívá se, neuvažuje o nemožnosti, ale ptá se jakým způsobem jednat, jak se má zachovat, aby byla vhodným, tvárným předmětem v rukou Božích. „Kterak se to stane, když muže nepoznávám?“ Anděl ochotně vysvětluje: „Duch Svatý sestoupí v Tebe a moc Nejvyššího zastíní tě; a proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouží bude Syn Boží . . .“ Anděl mluví dále o její příbuzné Alžbětě a umlká.

Nastává ticho. Okamžik, ve kterém se rozhodují dějiny lidstva. Odpověď zní: „Aj já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“ V té chvíli pod srdcem vzniká zásahem Božím stav, který jinak způsobují rodiče. Mateřství spojené s panenstvím, neboť nedotkl se muž. Pod srdcem Pán vesmíru. Pojďme a v rozjímání klanějme se Synu Božímu, Ježíši Kristu. Kostelní zvon zve k velkému mysteriu mše sv., při pozdvihování hlásá do kraje, že na oltář sestoupil Bůh. Tak je i srdce Mariino zvonem, vítajícím Mesiášem.

Sledovali jsme již v úvodě Pannu Marii v její návštěvě u příbuzné

Alžběty. Nitro její je kraj, v němž na jméno Maria zní ozvěnou: Bůh. Na pozdrav Alžbětín vytryskne „Magnificat, velebí duše má Hospodina . . . vždyt veliké věci” — Jí — „učinil ten, jenž jest mocný.” Skutečná pokora se nevyvyšuje, ale také nezastírá své přednosti: „Neboť hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení,” zní ze rtů Matky Boží.

„Maria zůstala” — u sv. Alžběty — „asi tři měsíce, a poté se vrátila domů.”

Co bude doma? Její snoubenec sv. Josef poznává mateřství. Vráska na jeho čele a tázavý pohled. A Matka Boží? Správně: Dominus providebit, Pán se postará. Zná židovský zákon, který od-suzuje k smrti ukamenováním ženu, k jejímuž dítěti se nehlásí vlastní muž. Co učiní snoubenec? Dobře poznal zvláště duševní krásu své snoubenky a nechce uvěřiti. Ale skutečnost neklame. Tu zasahuje Prozřetelnost Boží, v níž kotví naděje Panny Marie.

V Písmě sv. čteme: „Josef pak, muž její, jsa spravedlivý a nechtěje ji postaviti na odiv, odhodlal se propustiti ji tajně. Když o tom přemýšlel, hle, anděl Páně ukázal se mu ve snách a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou; neboť co se v ní počalo, z Ducha sv. jest. Porodí pak syna a dáš mu jméno Ježíš, to jest Spasitel, neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich.” — Probudiv se pak Josef ze sna, učinil jak mu přikázal anděl Páně.

Plynuly dny, týdny, měsíce. Přichází rozkaz císaře Augusta k sou-pisu obyvatelstva.

Sv. Josef s Pannou Marií jdou do Jerusalema, kam přísluší. Nemohou nalézt nocleh. Pastýři ve skále upravený prostor, úkryt stáda před nepohodou, chlív, stává se místem odpočinku.

A chvíle matky se naplňuje.

Chladná jeskyně a hluboké, mlčící palestinské nebe. Jaký klid a mír a jaká zloba, sobeckost a bezcitnost v srdcích lidí ve městě!

Nedaleko na lukách svítí oheň pastýřů. Spí. Jeden bdí, aby svě-řeně jim stádo ovcí neutrpělo od lupičů nebo dravců.

Zatím v jeskyni vrcholí chvíle mateřství.

Naši prarodiče Adam a Eva svou vinou uvalili na sebe a své po-tomky trest a určeno ženě: „. . . v bolestech roditi budeš.” Matka Boží, pro zásluhy svého Syna nebyla podrobena trestu: dědičnému hříchu a jeho následkům. V radostné chvíli bez bolestí spatřuje Syna Božího, kterého též může zváti svým. Matka ovinuje plenkami a drží v náručí Syna.

Kdo tuší velký význam okamžiku? Kdo dovede pochopit, že právě se otevírá nový zdroj milosti, milosti Kristovy?

Turista, který se plaví podle norského pobřeží, může spatřit krásný přírodní úkaz — vodopád „sedmi sester”. Bystrina s výše 800 m spadá přes skalní stěnu do moře. Rozděluje se v několik vodopádů a stříbrem svých vlnek pokrývá stráň. A zatím, co turista se nemůže nasytit pohledu na vodopád, hraje lodní kapela: Bože, chválíme Tebe.

Jaký pohled skýtá andělům panenské mateřství a zrození Ježíška. Kdy vodopád vln milosti Kristovy se otevřel zrozením. Vždyť Panna Maria umožnila, aby Vykupitel rozlil milost svou do srdcí, které jako jelen prahnou po bystrinách spásy.

Ty, Panno Maria, která jsi na svět přivedla Syna Božího, přived nás všechny k Němu. Způsob, aby Tvůj Syn na trvalo a zvláště v hodině naší smrti, sídlil v našem nitru.

Pokud člověku možno, sledovali jsme Tě při Zvěstování andělském, Navštívení u sv. Alžběty, Pochybnostech sv. Josefa a Zrození Ježíška. I naše srdce plná ideálů, ale i velkých chyb, jsou takovou nehostinnou jeskyní. Matičko Boží, Tvá láska zlatila Ježíškovi chudý příbytek. Pomoz naší slabosti a vyzlat Svou láskou srdce naše, naplň je svou přímlovou milostí a s mateřskou péčí přiměj nás splnit vůli Boží.

Drazí ctitelé Marie Panny! Učiňme si předsevzetí následovat Pannu Marii, co nejvíce se jí přiblížit. Ona přijala do svého nitra Ježíše Krista. I k nám přichází Pán Ježíš ve svatém přijímání. Častým svatým přijímáním staňme se i my nositeli Krista.

Jestliže bludné idee mohly zaujmout celý národ a jen krvavá válka zdolala jejich velký vnější vliv, jak teprve zaujmou idee Boží, když se staneme jejich nositeli. „Hleďte, jak se milují,” říkali pohané o křesťanech v prvních stoletích, kdy kolem nové Církve byla stažena síť pomluv. I my dnes potřebujeme ukázat, co vlastně znamená naše víra. Rozbítí zkreslené pojmy o ní. K tomu potřebujeme správně žít, co nejtěsněji být spojeni s Bohem. Jak jinak, než ve svatém přijímání můžeme čerpat sílu, odvahu a schopnost. Panna Maria umožnila svým mateřstvím, abychom i my mohli mít ve svém nitru svého Boha. Tak můžeme žít stále s ním spjati a mít ve svém nitru audienční trůn, kde bychom hledali a nalézali radu, pomoc a požehnání. — Amen.

Dr. Silvestr M. Braito O. P.:

VELKÉ TAJEMSTVÍ.

Nejžalostněji ze všech tajemství je zbaveno nadpřirozeného prožívání křesťanské manželství. Vycházím právě z tohoto označení, kterým označuje manželství křesťanské svatý Pavel, když je nazývá tajemstvím, ale také hned připomíná, že jest tajemstvím právě v Kristu a v Církvi.

Snad nic není tak zapomenuto v křesťanství a z křesťanství jako tato nesmírná vznešenost a důstojnost křesťanského manželství.

Je třeba důrazného navrácení tohoto tajemství do středu jeho tajuplnosti a tajuplné vznešenosti, má-li vůbec ozdravěti lidská společnost. Všechno ostatní mluvení a snažení se o obrodu lidské společnosti vyzní na prázdno, jestliže se nám nepodaří ukázat lidem

svobodným i žijícím v manželství nadpřirozenou stránku křesťanského manželství.

Tušíte, že i pro manželství jest středem a těžištěm jeho významu a jeho velikosti ústřední myšlenka našeho povolání k božímu synovství. Jen v tomto světle mluvíme o novém významu křesťanského manželství, jen takto chápeme také ono tajemství manželství v Kristu a v Církvi.

Tři momenty tu vidím: Tak jako církevní právo také vidí tři dobra manželství křesťanského: bonum fidei, prolis a sacramenti Všechny tři pohledy se vracejí v myšlenku svátosti manželství v tajuplném povolání všech k božímu synovství.

Bonum fidei, se týká věrnosti, oné jednoty, kterou se oba sobě vzájemně oddali; bonum prolis, posvátná skutečnost, že ti dva se sešli, aby byli základní buňkou pro novou buňku a tak pro rozšíření tajemného těla Kristova, a posléze bonum sacramenti, ona svátostná milost, aby mohli všechny úkoly manželství, duchovní i tělesné, oba křesťansky a plni víry nésti, aby totiž mohli nadpřirozeně chápati a uskutečňovati posvátný smysl manželství.

Křesťanské manželství není jen veřejnou smlouvou o spolubydlení, spolužití do všech fysických důsledků ze spojení muže a ženy. Tak se obyčejně chápe u většiny lidí. To pozehnání Církve je tu jakýmsi dekorem, také k něčemu dobrým . . . Pro přemnohé není rozdíl mezi manželskou smlouvou a mezi manželstvím jako svátostí. A přece je rozdíl nesmírný, ale také nesmírně krásný.

Připomeňme si, co chtěl Kristus svým poselstvím, co zamýšlel a co tu zanechal? Chtěl vybudovati království boží, království jednoty nás všech povolanych za děti boží v jednotě této rodiny. Nic tak nezdůrazňoval a nic tak nechtěl, nic tak neodkazoval jako lásku, lásku jednotící všechny se všemi a ke všem. A v této lásce, to jest v této výzvě k jednotící lásce se scházejí křesťanští manželé. Aby aspoň ti dva, ze kterých má vzejít další rozmnožení lidstva i království božího, aby tedy aspoň ti dva byli naprosto jedno. Tajemství toto je velké, ale v Kristu a v Církvi. Tito dva mají se tak milovati, jako Kristus miloval nás, svou Církev. Tedy to je ono bonum fidei . . .

Křesťanští manželé se scházejí, aby aspoň oni uskutečnili onu krásnou, naprostou jednotu, kterou chtěl Kristus mít mezi všemi a kterou aspoň oni dva a pak ti, kteří z nich vzejdou, mají se snažit uskutečňovati. Proto si mají křesťanští manželé, snoubenci, ti, kteří mají známost — toto uvědomiti: O svatou jednotu duší, těl, myslí, přání, tužeb, prostě celé bytosti se snažiti. Z toho ovšem plyne tento důsledek: Ať se zkoumají ti, kteří chtějí vstoupiti do svátosti manželství, zda budou moci právě oni dva se snažiti účinně o tuto naprostou jednotu. Zda tu nejsou takové povahy, které by se jen dráždily a odpuzovaly, povahy, které by nechtěly tak splynouti a tak spolupůsobiti k jednotě, aby tato jednota se mohla usku-

tečniti. Lidé, kteří přes tuto vážnou překážku vstupují do křesťanského manželství, neuskutečňují jeho smyslu poslání. Jejich manželství nebude uskutečněním tajemství v Kristu, hlavně veškeré jednoty! Proto je křesťanské manželství ideálně možné jen mezi věřícími, stejně věřícími a hluboce věřícími manželi. Hořkostí puká srdce, když člověk vidí, jak i dobří katolíci jsou v tomto ohledu lehkomyšlní a slepí, jak podávají si ruce ti, kteří se nesešli v základně, totiž v Kristu. Jestliže je křesťanské manželství tajemstvím v Kristu, musejí se ti dva sejít nejprve v Kristu, v jeho jedné víře, v hluboké jedné víře. Jen tato jedna víra a jedna touha z ní společně jedním životem žítí, může dát onu tajuplnou jednotu. Ta vychází právě z živého uvědomení si, že se scházejí v jednotu dvě boží děti, aby mohly žítí klidněji, jistěji, bohatěji, jako boží děti.

Jen z této uvědomělé a žité jednoty, stále uskutečňované, může vyrůst další ovoce svátosti manželství, totiž rozmnožení království božského, synovství božského. Není účelem křesťanského manželství pouze naplniti zemi, nýbrž zaplniti nebe, rozmnožiti království boží. Tím je manželství velkým tajemstvím v Kristu a v Církvi. Mají býti ti dva jedno, aby to, co vzejde z jejich svatého spojení, bylo svatě a pevně zasazeno do jednoty nejsvětější a nejtajemnější, totiž do jednoty Božích dětí. Jen hluboké prožití oné svaté jednoty božích dětí přijme i dítě do výchovy k této jednotě a k tomuto synovství božskému.

Je něčím jiným křesťanské manželství než manželství pouhé smlouvy. Jeho poslání je rozmnožiti království Boží. Proto je to velkým tajemstvím v Církvi. Ovšem zase nesmím tu chápati Církev jako kněžskou společnost, jako společnost jen nějakého vyznání, nýbrž jakožto společnost povolání za boží děti, Církev jakožto království Boží. Neboť jen tím je Církev Kristova.

Rodiče dávají fyzický život novému dítěti, ale neponechávají si je, nýbrž hned své dítě přinášejí Církvi, přinášejí je Kristu a nechávají je křtem přivtělit k Církvi a ke Kristu. Dávají svému dítěti to, proč bylo jimi křesťanskými manželi zrozeno, synovství boží. A teď již není jejich úkol jen se starati, aby toto lidské dítě vyrostlo, dorostlo, nýbrž aby rostlo a dorostlo jako dítě Boží, aby bylo nejprve poučeno, co nejbohatěji poučeno o své důstojnosti božského synovství a pak aby bylo vedeno ke všem zdrojům, kterými se toto synovství boží rozmnožuje, udržuje nebo navrácí a posléze, aby bylo dítě vychováváno nejenom v dítě lidské společnosti, národní pospolitosti, nýbrž jako dítě boží, aby celé učení křesťanské o synovství božím, o účasti syna božského na božím životě bylo uváděno ve skutečnost. Církev říká jako dcera Faraonova sestře Mojžíšově: „Vezmi je a vychovej mi je . . .”

Proto nikdy nesmí ustati náboženské sebevzdělávání křesťanských manželů. Aby sami věděli, čeho Bůh od nich žádá a co se mu protiví, aby dovedli své dítě vyučiti ve všem jeho bohatství, ve všem tom,

co mu bylo svěřeno synovstvím božím. Tak plodí křesťanští rodičové každým okamžikem stále znovu a stále dále své dítě pro království boží.

Křesťanské manželství tkví takto v Církvi a v Kristu, jako ve svém středu. Sešli se, spojili se, aby z nich vyrostlo opět království Boží. Proto se jejich výchova nese stále tímto směrem. Stále vychovávají své dítě, ve svatém vědomí jednoty tajemného těla, ve svaté jednotě všech křesťanů, v této Církvi. Proto vychovávají křesťanští rodičové své dítě jako dobrého a věrného člena Církve, jakožto dítě svaté rodiny. Obdrželi jsme tě, dítě, pro království boží a proto tě tomuto království božímu stále dáváme, stále dokonaleji a úplněji. Tak musejí znáti křesťanští rodičové krásu a velikost Církve a pak pochopí také krásu a velikost svého poslání, učiti nové dítě této nesmírné vznešenosti, kráse Církve jakožto tajemného těla a naší povinnosti k ní. Láska k Církvi a touha po spolupráci na jejím díle musí vyjít z našich nových, takto chápaných křesťanských rodin. Jinak je nebezpečí, že mnoho práce různých dobrovolníků bude dlouho tápavé, nejisté, nepřesné.

Křesťanští rodičové vědí, že mají překrásnou úlohu vychovati ze svého dítěte, z dítěte lidského, dítě Boží. Vědí také, jak je těžký tento úkol, jakými překážkami je ohrožen. Vědí také, jak je těžký již první úkol věrnosti v jednotící lásce. Proto dává manželství třetí dar, totiž bonum sacramenti. Dává tu milost, kterou naznačuje ono vnější předání se manželů na duši i na těle, na věčné časy. Toto vnější předání naznačuje vnitřní jednotu, kterou vyjadřují a o kterou se budou snažiti. Má býti mezi nimi navzájem a mezi dětmi jejich ona jednota, která jest mezi Kristem a jeho Církví, ona jednota, která vedla Ježíšovu lásku až k oběti vlastního života.

Svátost naznačuje a působí svátostnou milost. Viditelné znamení neviditelné milosti, milosti spojující oba v jednotě Kristovy lásky. Z oné přirozené jednoty, kterou spojuje každé přirozené a již tak krásné každé manželství, činí Ježíš svou milostí spojení jednoty lásky nadpřirozené.

Ti dva se spojují, aby si mohli býti navzájem pomocí v duchovním životě, v duchovním vzrůstu, aby spolu a společně vzrůstala k oné jednotě, která jest mezi Kristem a všemi, kteří jsou mu oddáni.

Křesťanští manželé a jejich děti se mají stále vychovávat ke vzájemné svaté jednotě. Jednota smýšlení, jednota snažení. To je ona pravá láska, láska k duším, láska vzájemná k tomu, co je nejvzácnějšího u těch dvou, kteří se spojili. Jestliže záleží oběma na zdraví, úspěchu a podobně u druhého člena, oč více musí oběma navzájem ležeti na srdci to nejvzácnější: duše a v té duši opět ono boží synovství! Proto má křesťanské manželství úkol na celý život. Tento úkol není nikdy dokonán a vždycky znamená modliti se, napomínati, vychovávat, příkladem i slovem druhého vésti k tomu, aby se jeho boží synovství co nejbohatěji rozvinulo. Jestliže pravá láska nastává teprve během dalšího manželství, až si ti dva dají

všechno, i své duše, i svou minulost, i své nitro, pak křesťanská láska nadpřirozená, křesťanská láska manželská přichází teprve tehdy, až se ti dva pochopí v tom nejvzácnějším a až se v tom také uchopí, totiž ve svém nadpřirozeném, duchovním životě.

Právě, protože je to tak obtížné, právě proto k tomu dává Církev z Kristových zásluh nesmírné milosti, aby se ti dva mohli nésti celým životem se všemi svými těžkostmi v tomto božím synovství.

Když zapomenou křesťanští manželé na tento svůj nejvyšší ideál, těžko se ponosou navzájem, a k tomu ještě tak dlouho, jak trváva obyčejné manželství. Když se rozbíjí manželství, pak je jistě vina na obou stranách, že se nesnažili oba navzájem sebe změnit, sebe převychovati. Křesťanští manželé jsou v tomto ohledu pak vlastně neomluvitelní, protože se jim dostalo tolik světla a milostí, že mohli touto milostí všechno unést, všechno přetavit a změnit.

Neméně těžký je pak úkol vychovati ze svěřených dětí boží děti. Vychovati z dětí s porušenou lidskou přirozeností boží děti, jest úkol nad lidské síly. Však ale také nemáš tu pracovat jen silami lidskými. Jako je to nadpřirozená skutečnost, že ti bylo svěřeno boží dítě, tak ti také byly svěřeny nadpřirozené pomocné milosti ve svátosti manželství, abys mohla své dítě vychovati jako dítě boží. Tak se musí stále a stále dívat na svěřené dítě. Víc než pouhý člověk, více než hezká loutka, než mazlíček, než příjemné nebo protivné dítě . . . boží dítě. To musí stále svítiti křesťanským manželům. Ti, kteří toho nepochopí, nejsou pravými křesťanskými manželi. Nepochopili vznešenosti a nadpřirozeného poslání křesťanského manželství. Jen tato myšlenka dá se raziti s celou vážností, až hrůznou vážností na vychovatelství, na křesťanské otcovství a mateřství.

Křesťanští rodičové ovšem vědí, kde je také jejich další síla. Proto je jim samozřejmé, že budou co nejčastěji i se svými dětmi později, přistupovati ke stolu Páně. Je to chléb božího synovství a On jim pomůže ve výchově k tomuto synovství.

Až budeme mítí více mladých dvojic takto chápajících křesťanské manželství, které budou s tímto duchem vstupovati do manželství, a v něm v tomto duchu žítí, můžeme očekávat nějakou pronikavější změnu ve stavu království božího na zemi. Proto se připravujte v tomto svatém poznání a odhodlání takto žítí vy všichni, kteří cítíte v sobě povolání ke křesťanskému manželství. I ono si žádá přípravy a výchovy. Tahle přednáška chce být poukázáním, upozorněním na směr této přípravy a sebevýchovy.

Z knihy „Podstata křesťanství“, která vyšla jako 8. svazek knihovny „Logos“.

Unum est necessarium, jednoho je zapotřebí, toho jednoho, co učinila Marie u nohou Kristových: v usebranosti ducha poznávat pravdu, kterou zjevuje a hlásá Kristus Pán. Poznávat pravdu Kristovu čím dál tím dokonaleji, rozjímáním do ní vnikat stále hlouběji, osvojit si ji do všech jasností a do všech důsledků.

Boh. Jarolímek v knize „BLAHOSLAVENÍ“

XXI. neděle po sv. Duchu (Misijní neděle.)

A. Ke j v a l :

JDĚTE A UČTE VŠECKY NÁRODY.

Ježíš Kristus za nás zemřel, abychom pro jeho smrt měli nový život a mohli zase žít v bohatém přátelství svého nebeského Otce; své poslání potvrdil největším zázrakem, když zvítězil nad smrtí a vstal z mrtvých, a nezůstalo mu nic jiného, než aby apoštolům odevzdal moc pokračovati v jeho díle, jež nebude ničím jiným, než získáváním duší pro nebe a pro jeho věčné království. Zjevil se proto v Galilei na hoře, která skýtala krásný rozhled na široké okolí, jež jako by mělo představovat široké prostory světa, které ještě nebyly připraveny přijmouti jeho učení, a na té hoře u vědomí své práce i své moci dává apoštolům rozkaz: Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. (Mat. 28, 18.) Byl tu samým Spasitelem dán rozkaz konati to dílo, na něž dnes v misijní neděli vzpomínáme, dílo misijní. Apoštoly v tomto díle má vésti myšlenka kříže, který má jít s nimi a před nimi a jemuž mají podrobiti všechno, neboť jim věčně mají zníti v sluchu slova, která v tiché palestinské noci Spasitel promlouval k svému tajemnému vyznavači Nikodemovi: Až budu povýšený od země, potáhnu všechny k sobě. (Jan 12, 32.)

1. Tak to Spasitel chtěl, takový rozkaz dal, tak to pochopili apoštolové, tak to chápe Církev. Kristus nebyl svým nebeským Otcem poslán pro jednoho člověka (ačkoliv si v své neskromnosti dovolíme tvrdit a myslet, že tak velká byla jeho láska, že kdyby byl viděl jednu duši v bídě, byl by za ni právě tak obětoval svůj život, jako ho obětoval za všechny), nepoložil svůj život jenom za jeden národ, i když nechceme pochybovati, že miloval ten národ, který ho mohl jmenovat svým synem, ale obětoval se za bídu celého světa a za všechny národy tohoto světa. Proto je tu jeho rozkaz: Učte všechny národy! Na tyto národy jistě myslel tehdy, když hovořil k židům, kteří čekali na každé jeho slovo, aby ho mohli polapit v řeči: Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivésti a hlas můj budou slyšet a bude jeden ovčinec a jeden pastýř. (Jan 10, 16.)

* Kristus nepřišel založit žádnou národní církev, ale Církev katolickou, Církev všeobecnou, Církev universální, Církev světovou. Církev, jejíž hranice by netvořily hranice jedné obce a jednoho města, hranice jedné krajiny, hranice jednoho státu, hranice jednoho světadílu, neboť to všechno není možno nazvat Církví universální, světovou. Ale „jděte a učte v š e c k y národy!“ Národy celého světa, národy, mezi nimiž nebude hranic, jak to znají moderní státy, mezi nimiž nebude moře a oceánu, který by dělil; to všechno, co

brzdí styk člověka s člověkem, nemá být překážkou, jež by stála v cestě myšlenky evangelia, které nesmí být ničím ve světě vázáno. Ono musí být volné a musí pronikat všude, neboť všude jsou nesmrtelné duše a tyto duše jsou stvořeny k tomu, aby se staly královstvím Božím. Pro tyto duše tekla krev Ježíšova, pro tyto duše byl na Golgotě postaven kříž, na němž byl Ježíš ukřižován. Tyto duše k sobě volal, když k svým jaslům povolal pastýře svého národa, který měl být prvotinou jeho království, tyto duše k sobě volal, když před ním chudobným v jeslích pokleklí mudrci z východu, jež považujeme za zástupce národů, kteří nepoznali víru v pravého Boha, na tyto duše myslil, když na kříži zvolal: Žíznm.

2. Misijní myšlenka je myšlenkou jednoty světa. Jeden Bůh, jedna víra, jeden křest. Nebeský Otec společným otcem nás všech. Co by to, bratři, pro nás znamenalo, to chápeme jistě nejlépe nyní, když jsme prošli ohnivým křtem války. Jen tehdy dovedeme pochopit slova profesora filosofie, jež svou přednášku na konci roku světové války končil slovy: „Příčinu války musíme hledat v roce 1054, kdy nastalo velké rozštěpení církve na východní a západní.“ Do tohoto roku Evropa žila z jedné víry a tedy i z jedné myšlenky. Po tomto roce nastává odcizení. Východ byl pro západ uzavřený, začal žít svým životem a západ byl oslaben a nemohl vzdorovat náporu islamu, jež jej oslaboval tím více, protože se tento západ drobil rozkošem, který vznikl v Německu. Teprve dnes víme a musíme se naučit pochopit, co znamená jednota víry. Zdá se, že to všecko, co jsme v posledních letech prožili, by tu nemusilo být, kdyby byla jednota víry a kdyby nás všechny myšlenka této jednoty hluboce pronikala.

Dnes se svět dělí znovu, ale že se dělí, je zase jenom dokladem rozkolu, vzniklého před 900 roky. I to, že musíme hovořit o železné oponě, která dělí Evropu na západ a východ, je též jenom následkem toho, že východ šel svou cestou a západ též, a je možné, že Evropa na to v budoucnu jen doplatí. Svět začíná chápat, co znamená pro něj křesťanská myšlenka a brání se učení o hmotě, na němž má být postaven nový svět. A věříme, že pochopí brzy či později i myšlenku všeobecné církve katolické, která jediná má sílu zabránit onomu učení o nadvládě hmoty, které neuznává svobodu člověka a spoutává ji. Církev nečiní rozdílu mezi lidmi. Jde jí jen a jen o nesmrtelné duše. Ona si stejně váží duše člověka, ať je to člověk civilisovaný v Evropě a Americe, anebo divocha, jak to říkáme, kdesi v Australii nebo v střední Africe. Je i to možné, že dnes evropský misionář se cítí lépe mezi svými černými dětmi v Africe nebo kdesi na ostrově, jež bychom v širokém oceáně marně hledali, nežli by se cítil v Evropě, která zapoměla na víru v Ježíše Krista a kde už proto po léta není jistota majetku ani jistota života.

3. K universalismu pracuje Církev od svého počátku. Apoštolové vzali do ruky poutnické hole a počali konati svou misijní práci. A nekonali ji za lehkých podmínek. Stačí, abychom vzali do ruky

Skutky apoštolské, jež jsou vlastně prvními dějinami misijní činnosti sv. apoštola Pavla a poznáme, po jakých těžkých cestách se musila probít myšlenka Ježíše Krista, vždyť ani jeden z apoštolů neskončil smrtí přirozenou, ale smrtí mučednickou. Padla k nohám apoštolů mocná říše římská, která po celá staletí bojovala proti pravdě Kristově, aby kříž konečně nad ní zvítězil. Leč byly tu i národy, které pyšný Řím nazýval národy barbarskými, nevzdělanými, a tyto národy měly převzít dědictví velké a světové říše římské. Převzaly je dokonale, neboť ani na tyto národy universální Církev Kristova nemohla zapomenout a ke každému z nich posílá své apoštoly. Stěhování národů, doba těžkých bojů, znamená současně i dobu zvýšené činnosti misijní.

Evropa byla konečně křesťanská. Lidský duch ale pracoval dále. Jsou objeveny nové světadíly, je objevena Amerika i Austrálie. Člověk je odvážný a nebojí se vzdálenosti, neděsí se žádného nebezpečství, všecko chce poznat, všecko chce zkusit. Křištofa Kolumba při jeho cestě na západ vedla pouze myšlenka, kterou bychom mohli nazvat myšlenkou vědy. Tvrdil totiž, že se musí vrátit, odkud vyšel a objet svět. Jeho následovníci nebyli už tak ušlechtilí, ti šli za hmotou a je strašlivě číst, jaká zvěrstva napáchali, aby se zmocnili amerického zlata. Za nimi šli misionáři a je zase zajímavé číst, jak tito průkopníci křesťanské kultury chránili vykořisťované. Jak je organizovali nejen nábožensky, ale i hospodářsky, jak z nich dělali lidi, neboť nehledali u nich bohatství, ale hledali u nich to, co hledá každý misionář, nesmrtelnou duši. A jako dnes svět vzpomíná jména objevitele Kolumba, právě tak by měl vzpomínat jména dobrých otců jesuitů, františkánů i kapucínů, kteří mohli říci s apoštoly: Pane, všecko jsme opustili a následovali jsme těbe. Kolumbus na rozhraní věků šel na západ, východ ho nelákal. Na východ v téže době šli takoví, jako byl sv. František Xaverský, jeden z největších duchů světa, který pronikl do Indie, Číny a i tam, kde se to zdálo nemožností, do Japonska. A my dnes v údivu stojíme před jeho velkým dílem a jsme přesvědčeni, že kdyby se mu bylo podařilo dokončit jeho dílo, které tak krásně se svými spolupracovníky začal, byli bychom dále a nemusili bychom se ničeho v budoucnosti obávat.

V době objevení Ameriky byl největší rozkvět misíí. Jako by Prozřetelnost Boží chtěla nahraditi ty ztráty, jež Církev utrpěla v Evropě. Východ světa i jeho západ padaly do lůna Božího království.

4. V tomto díle dnes pokračujeme. Není dokončeno a nebude dokončeno, dokud nebude celý svět u nohou Spasitelových. Víme, jak daleko jsme od této skutečnosti, ale máme se toho leknout, my, kteří jsme sami dílem apoštolským, my, kteří jsme pokolením, jež se zrodilo z mučednické krve? I když ještě většina lidstva sedí v temnotách a stínu smrti, my musíme se větší odhodlaností a usilovností přiložit své ruce k práci. Jde totiž o velké mírové dílo, opakujeme, o dílo sjednocení světa. Chceme, aby všeobecná katolická Církev byla poutem, jež lidstvo spojí.

Tu je ovšem treba, aby som šli nejdříve do své vlastní duše a v ní aby som pracovali na jejím zdokonalení, aby byla úplně ve službách Spasitelových. A potom, což nemáme i u nás, žel Bohu, dost pohanů, novopohanů? Těch, které nevidíme po celý rok v kostele, které nevidíme přistupovat k svátostem, kteří doma nic neobětují, co by mohlo sloužit Bohu a Církví? Posléze i evropský rozkol, z něhož se zplodilo to všechno zlo, jehož se musíme bát a jež stojí v cestě míru a pokoji. Na to všechno dnes musíme myslet.

Misijní neděle žádá od nás práci pro misie. V čem bude záležet tato práce? Nejprve v modlitbě za misijní dílo. Je i ono jako všechno na světě dílem milosti Boží. A dnes tím více! Misionáři, kteří jsou průkopníky křesťanské civilizace a pravé svobody i za cenu vlastního života, jak to dokázala poslední válka, volají po naší modlitbě. To je dar, který může dát každý. Trpíme, nuž obětujme utrpení za misie. Jsme choří, i tu můžeme přispět misijní myšlence, když svou chorobu budeme snášeti s trpělivostí a když ji obětujeme na tento cíl.

Ale dnes misie potřebují i naší pomoci hmotné. Potřebují jí proto, že mnoho a skoro většina toho, co bylo postaveno, je zničeno a pobořeno. Treba znovu stavět. Dnes můžeme s hrdostí říci, že malý slovenský národ je v obětavosti na misie na prvém místě světa. Před 10 lety obětovalo malé Slovensko asi čtvrt milionu, minulý rok 8 milionů. Kdesi v tom jsou i naše příspěvky. Nejsme na prvém místě, ale bojím se, aby som se nedostali na místo poslední. Pamätujme, že co děláme pro misie, to děláme pro nesmrtné duše, to děláme pro sebe a pro pokoj světa. — Amen.

Dr. T i h a m e r T ó t h :

CIRKEV KRISTOVA JE SVĚTÁ.

Najmilejší v Kristu!

Život Pána Ježíša je natol'ko stelesnená svätosť, že ani jeho najväčší nepriatelia nemohli najst' na ňom žiadnej chyby. Smelo sa opýtal nepriateľ'ov: „Kto z vás obviní ma z hriechu?“ (Ján 8, 46.) A všetci mlčali.

Je len prirodzené, že Cirkev, ktorá má tak svätého zakladateľ'a, musí byť svätá. Je len prirodzené, že na Cirkev Kristovu sa doslovne hodia slová sv. Pavla apoštola, povedané o Cirkvi: „Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu, aby ju posvätil a očistil kúpeľ'om vodovým skrze slovo života; aby sám predstavil sebe Cirkev slávnu, nemajúcu poškvvrny, ani vrásky, alebo niečo takého, ale bola svätá a nepoškvvrnená.“ (Efez. 5, 25—27.)

Kristova Cirkev dl'a slov apoštola má byť svätá. Dnes máme dokázať, že Cirkev Kristova je svätá. Odpovieme na tri otázky: I. Mravný cieľ' Cirkvi je svätý; II. má sväté prostriedky; III. má medzi sebou sväté údy.

I. Mravný cieľ' Cirkvi je svätý.

„Vy teda buďte dokonatí, ako i váš Otec nebeský je dokonatý“ (Mat. 5, 48), prikázal Kristus a jeho Cirkev to aj dôsledne prevádza.

A) Len skúmame, či to, čo Cirkev učí a žiada, nevedie k svätosti.

a) Čo žiada kat. Cirkev? Čistý mravný život! Zodpovednosť za všetky naše myšlienky, slová, skutky! Život tuzemský podriadiť životu nadprirodzenému! Držať na uzde náruživosti! Dôstojné ocenenie manželstva, ženy a dieťaťa! Hodnotenia práce! Zodpovednosť, poslušnosť, úcta . . . Či toto všetko nie je najkrajší a svätý ideál?

b) A jak dôsledne a smelo pokračovala a pokračuje v tomto Cirkev! Jak vytrvanlivo stojí pri tomto Cirkev! Pre toto si nechá nadávať do „zpiatočnícťva“. Vie byť „nemoderná“. Kristus nedovolí platné manželstvo rozlúčiť — a dnes už len kat. Cirkev smelo toto hlása. A opováži sa brániť ešte nenarodené deti, čistotu manželstva a tohoto sa nezrieka ani dnes!

B) Odkiaľ' čerpá Cirkev silu? Zo svojho vznešeného povolania. To vedomie, že i dnes má to isté povolanie, ako pred 1900 rokmi: posväcovať, svätým učiniť pokolenie ľudské!

a) Teda Cirkev nemá cieľ', aby viedla k vede, k umeniu, aby stavala školy, dávala hospodárske programy . . . I toto koná; ale len preto, aby dosiahla, čo je jej hlavným cieľ'om, a čo prvý pápež na uliciach v Jeruzaleme na prvé Turíce hlásal: Čiňte pokánie, zachráňte seba, chráňte sa hriechu a vezmite na seba Ducha svätého. Jedným slovom: buďte svätí!

b) Buďte svätí — aká závatna myšlienka! Ale ak to nechce pochopiť dnešné ľudstvo! Dnešná spoločnosť nemá odpočinku od práce. Vymoženosti, technika, hospodárstvo, priemysel' . . . Boh to všetko vidí. A predsa . . . nepohoršujte sa nad tým, keď poviem, — predsa ako zdrap papiera odhodil by od seba celú zem, keby jeden deň neboli na svete svätí!

Lebo pre svätých je celá zem!

Nie preto je táto zem, aby na nej behalo auto; nie preto, aby si rény na nej hučaly, vlaky pískaly, stroje pracovaly. Nie! Celá zem je preto, aby na nej svätí žili. Celý svet je preto.

Ako možno toto tvrdiť? Sväté písmo to tvrdí. „To je totižto vôľ'a Božia, aby ste sa posväcovali.“ (1 Tesal. 4, 3.)

Vykúpenie malo za cieľ' napraviť to, čo človek hriechom pokazil, postaviť človeka tam, kde bol pred hriechom. Človek pred hriechom bol vstave milosti, žil s Bohom, teda bol svätý. Znovu svätým urobiť človeka — to je cieľ' Cirkvi, to je naša veľ'ká úloha. Svätý Ján píše: „Dal im moc stať sa Synmi Božími.“ (Ján 1, 12.) Byť synom božím, znamená byť svätým! Preto je aj Cirkev naša svätá, lebo chce, aby sme i my boli svätí.

C) Že Cirkev je svätá, to dokazuje i ďalší zjav a skutočnosť. Len si všimnite, kto vystúpi z Cirkvi a kto vstúpi do Cirkvi!

a) Kto Cirkev zanechá? Ti najlepši, a najsvätejší? Nie! Ti naj-

slabší, ktorým je svätosť Cirkvi príliš veľká, ktorí to nevydržia, aby sa niekol'korazy nerozviadli a znovu nezosobášili. Mnohí zanechajú Cirkev z hnevu, lebo im nepovolila rozvod.

b) A pozorujte, kto vstupuje do Cirkvi? Či ľahostajní, prázdni na duši? Horkýže! Práve tie najvzácnejšie a najvznešenejšie duše. Ti, ktorým Boh nedoprial, aby sa narodili v kat. Cirkvi, ale ktorí tak dlho hl'adali — až našli ozajstnú Cirkev Kristovu! Prichádzajú, lebo cítia, že tu je tá známka Cirkvi: svätosť.

II. *Cirkev má sväté prostriedky.*

Nestačí len hlásať niečo, ale k tomuto aj dať prostriedky, aby sme to dosiahli. A tu zase len Cirkev má vedúce miesto — len ona má prostriedky k dosiahnutiu svätosti.

A) Prvý prostriedok je: božia odmena a trest.

Cirkev hlása uplatnenie sa božieho poriadku a jeho mravných zákonov. Kto teda žije podľ'a božích zákonov — ten spolupracuje s Bohom na uskutočnení mravného poriadku na zemi. Kto porušuje tieto zákony a nežije podľ'a nich — je proti Bohu a svoláva na seba trest. Kto by nevidel, kol'ko prekážok človek prekoná, kol'ko sa napracuje, kol'ko bojov prekoná len preto, aby dosiahol mravný ideál, a to koná preto, lebo vie, že bojuje za Krista a dosiahnutie večnej radosti!

B) Aby tento boj bol ľahší, k tomu sú sviatosti.

Mnohí sa pýtajú: „Načo sú sviatosti? Či nás vykúpil Kristus? Sviatosti nás vykúpili?“

Nie sviatosti — Kristus nás vykúpil! V záhrade je len jedna studňa, ale tým viac väčších - menších jarčiekov, ktorými tečie voda a osviežuje plodiny. Tak je aj v záhrade kresťanskej dokonalosti; i tam je jedna živá studňa, ktorá vyviera z obety na Golgote; ale aby tá životadárna sila dostala sa ku každému človekovi, nato sú sviatosti. Čo sú teda sviatosti? Pramene milostí, z ktorých veriaci čerpajú a ktoré znovu obživujú a dávajú silu, robia duše pekné a víťazné.

Aké pekné! Aké víťazné! Len pozorujte dušu očistenú vo sv. pokánia a dušu, ktorá prijala Najsv. Sv. Oltárnu. Niet pera, ktoré by opísalo túto radosť, ktoré by len nastienilo čo prežíva duša nasýtená Telom P. Ježiša. To sú duše sväté!

III. *Kat. Cirkev má medzi sebou svätých údov.*

A) Cirkev kat. chce, aby jej údy dosiahly čo najväčšej dokonalosti.

a) Na svete je veľa krajín: je malá tichá záhrada, je pestré pole, vtáctvom naplnený lesík, je neprehliadna rovina, sú krásne jazerá, — a toto všetko obkl'učujú hory, ktoré naplňajú čerstvým vzduchom celé krajiny. Tak je to aj v našom náboženstve; vedľ'a seba sú ľudia rôzneho pôvodu, rôznej rasy, zamestnania, ľudia zápasiaci so životom . . . A sú popri týchto i ľudia „svätí“, ľudia,

ktorí pozerajú len vyššie a vyššie a najmä vtedy, keď malátnejú, strácajú odvahu, upierajú svoje mysle k výšinám.

b) Čo sú svätí? Verní, statoční, odvážni borcovia za Kristove ideále, ktorí nepoznajú prekážky ná ceste vedúcej ku svätosti.

Svätí sú hrdinovia silnej vôle!

Dnes sa stále hovorí, že dnešní ľudia nemajú silnú vôľu . . .

„Nespáchal by som hriech — žal'ujú sa, — ale nemám pevnej vôle!

Neviem odporovať! Neviem sa zriecť . . . !”

Takto sa žal'ujú mnohí.

A teraz sa pozrime na jedného svätého, na jednu do neba vyčnievajúcu skalú. Akési zvláštne teplo, hrdosť a súčasne zmäknutie nás zachváti, kedykoľvek defiluje pred nami galéria svätých. Kol'ko hodnoty! Kol'ko krásy! Kol'ko nadľudskej obety! Kol'ko lásky, sily, kol'ko sebakázne! To sú jediní ľudia, ktorých nikdy nezabudneme. Jediní ľudia, ktorých budeme vždy žehnať. Jediní dobrodinovia ľudstva. Ľudia, ktorí nevynašli jedovaté plyny a žijúce automaty, ľudia, ktorí nedeptali poddaných, zohnuli sa aj k chudobným, vymyli rany a obviazali, a ako Jób hovorí: „Pre slepca som bol okom, nohou pre kul'havého, ocom pre chudobných.” (Jób 19, 15—16.) Oni nevynašli elektrickú lampu a za nimi zostalo ozaj svetlo. Nevynašli aeroplan a predsa do výšav pozdvihli ľudstvo. Nevynašli rádio a predsa na ich slová ľudia sa pochopili a našli.

B) A teraz nemyslím na svätých, ktorých Cirkev už za svätých vyhlásila.

a) Nie na týchto myslím. Ó, kol'ko by sme o týchto mohli pekného hovoriť! O mučeníkoch, ktorí za vieru položili život. O pannách, ktoré si zachovaly čistotu a staly sa snúbenicami Krista Pána. O rehol'níkoch, ktorí majetok, kariery, rodiny zanechali pre Krista. O prísnych vodcoch lásky, o ošetrovateľ'och, o bratoch a sestrách lásky, milosrdenstva, o hrdinoch sebazaprenia . . .

Nie, o týchto nechcem hovoriť, — o tomto vieme dobre.

b) Ale rozprávam o tých, ktorí nie sú kanonizované, ktorých menom nepozná nikto, len vševediaci Boh, ale ktorí žili na tisíce a žijú i dnes a je ich viac ako si myslíme. Rozprávam o svätých, ktorí žijú medzi nami, žijú v obchodoch, úradoch, práčňach, továrňach, na uliciach, v rodinách, rozprávam o svätých deťoch, o matkách, o mužoch, ktorí hrdinsky bojovali oproti náruživostiam, ťažkostiam, mali čisté ruky, ktorí mali a majú čisté srdce, čistú dušu, ktorí nemo a hrdinsky zápasia zo životom a žijú podľ'a vôle božej!

Na uliciach, na plakátoch, v kinách, v divadlách, všade kričí hriech a predsa i dnes žijú svätci. Mnoho, o mnoho viac, ako myslíme.

Áno, žijú i dnes svätí; spovedníci by mohli veľ'a hovoriť, keby mohli prehovoriť. Ešte nie je celkom bohaprázdny svet! Len bohaprázdnosť veľ'a kričí, viac ako skromnosť a tichá krotkosť!

Najmilejší! Otvorene vám hovorím, a to zo skúsenosti, že tu medzi nami, v tom prachu ulice — žije ešte veľ'a dobrých, čistých duší,

ktoré Cirkev viedla k svätosti svojimi prostriedkami. Ako niekedy naši predkovia kráčali hrdó a povedome, nebojácne a čisto hriešnym Rímom, Gréckom a ulicami Ázie, tak i medzi nami kráčajú víťazne dnešní svätci. A keď niekedy zúfame a klesáme, oni nám dajú ďalšiu odvahu a silu. A keď aj veľmi hriešny je tento svet, pre týchto ho Boh nezničí! A keď všade vidíme hriech a tmu, víťazstvo diabla, potom nás uspokojí a rozradostní zástup svätých. A keď vládne vo svete nenávisť, neláska, neúprimnosť — zástup svätých je nám príkladom a upozornením, aby sme neholdovali týmto a podobným zlým veciam, ale aby sme nasledovali nebeských víťazov.

C) Teraz prichádzam k pravde: Nekritizujem, nepohoršujem sa na „skazenom svete,“ ale — pracujem! Pracujem, aby tvár sv. Cirkvi bola čo najpeknejšia, čistá, vznešená, svätá!

Najmilejší! Cirkev sme my . . . ja, ty, vy, všetci . . . a čím máme krajšiu dušu, čím je náš život peknejší, svätejší, tým je krajšia a svätejšia Cirkev! A čím svätejšia je Cirkev, tým viac ťahá k sebe duše.

Moderný človek sa modlí: Verím v peniaze a zlato! Verím v stroje a techniku. Verím v silu zbraní. Verím v obratnú diplomáciu . . . v smluvách . . . v konferenciách.

Dnes však vidieť, že to bola slepá nádej.

Preto modlime sa: Verím v Boha! Verím v Ducha svätého! Verím v jednu, svätú, katolícku a apoštolskú Cirkev! Takto sa modlím! A pracujem na spáse svojej duše, na posvätení seba!

Najmilejší! Rozprávali sme o svätosti Cirkvi. Či by som nemal skončiť a mohol by som lepšia zakončiť, ako svätorečením? S tou krásou, teplotou a dojatosťou.

Už niekoľko hodín pred svätorečením naplnený je kostol sv. Petra. Nedočakavosť, zvedavosť . . . Odrazu nastane ticho, otvoria dvere . . . nesú pápeža.

Čo teraz nasleduje, to sa opísať nedá. Tisíc a tisíc hrdiel volá: Evviva il Papa! Vive le Papa! Nech žije pápež! A nad všetkým týmto nadšením vznáša sa majestátna postava pápeža. Vidieť na ňom dojatosť, radosť, vďaka a toto všetko složí k nohám Toho, Ktorému to patrí: k nohám Eucharistie.

Azda teraz mnohí hovoria: „To sa už nehodí do dnešného sveta.“ Ale ten, kto je v tom veľkom zástupe — ten je zachytený nadšenosťou a neuvažuje o tomto! Tol'ko ľudí, tol'ko rozličných povolání, tol'ko kňazov, rehol'nikov, biskupov — všetci kl'acia pred nástupcom sv. Petra a nad nimi najkrajšia kupola Michalangela, kde veľkými zlatými písmenami je napísané: „Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam;“ zaznia zpev . . . áno, vtedy vie človek srdečne hovoriť a modliť sa: Verím v Cirkev katolícku!

Mužskí plačú, ako deti. Inoverci hovoria: „Teraz viem, čo je to

katolícka Cirkev." A tisíc a tisíc duší ticho šepoce: „Ďakujem, Pane, že i ja som katolíkom!"

A nad veriacimi Cirkvi prvý raz sa ukáže jeden nový svätý . . .

Ako by som ťa nemal milovať, svätá Cirkev, ktorá toho, kto sa oddá tebe svätým učiníš!

Ty učíš nevinné dieťa, aby k modlitbe složilo svoje rúčky!

Ty ochraňuješ zápasiacich o dobro!

Ty hlásaš silu, vytrvanlivosť, svedomitosť v nebezpečenstve pokušenia sa nachádzajúcim!

Ty dávaš obetavosť a hrdinkosť!

Ty požehnávaš naše kroky, ty nás ochraňuješ, ty nám zatvoríš raz oči a ty nám dáš na hrob kríž, znak zmŕtvychvstania: ty, jedna a svätá Cirkev! — Amen.

Preložil O. Holúšek.

XXII. neděle po sv. Duchu

Adolf Kejval:

KRISTA KRÁL'A.

To sa s nami opakuje a tam sme došli, čo kedysi zaznačily noviny ako senzáciu. V cirkuse sa produkoval krotitel hadov. Ukazoval rozličné kúsky s obrovským hadom. Tohto hada kúpil pred dvadsiatimi rokami, pečlivo ho cvičil a had bol poslušný na každý jeho pokyn. Aj dnes bolo krásne predstavenie. Stačilo, že krotitel' len pohľnul očima a had vykonal, čo sa mu prikázalo. Na koniec na pokyn krotitel'ov sa had začal krútiť od noh okolo tela krotitel'ovho a keď bol už krk ovinutý telom hadovým, hlava hadova vyčnievala nad hlavou krotitel'ovou. Obecenstvo sa nemohlo zdržať a začalo divoko tliekať a lomoziť. Toho sa had do tej chvíle pokojný nal'akal a do jásotu zaznel smrteľ'ný výkrik krotitel'ov. Poplašný had sovrel krotitel'a a rozdrtil ho. Dvadsať rokov si krotitel' myslel, že jeho práca s hadom je úplne bezpečná, že mu had neublíži, aby na koniec doplatil na svoj osudný omyl životom.

Krátku túto novinovú zprávu chcem dnes použiť ako úvod k dnešnej kázni, ktorú máme venovať myšlienke večného kráľ'ovstva Ježiša Krista. Ježiš Kristus náš kráľ'. Sviatok časový a sviatok potrebný, sviatok, ktorý vyvolala naša doba.

1. I hrali sme si s ohňom a oheň sa rozohrel, aby ničil všetko, čo mu stojí v ceste. Horí východ i západ, sever aj juh a v tom ohni horíme aj my. Všetci sme živili tento oheň, všetci svorne a bez rozdielu boli sme pyšní na svoju dobu, nechceli sme vidieť nebezpečenstvo, ktoré sa v nej pre nás skrýva, až sme sa ocitli v strašlivej žiare, ktorá spal'uje a ničí.

Za pohádku vyhlásila naša doba prácu zlého ducha, ktorý túto prácu začal na počiatku našich dejín. Nezomrete, ale otvoria sa vaše oči a vy budete ako bohovia. Neverte Bohu, verte len sebe,

buďte si sami sebe Bohom, postačte si sami a nad sebou nepotre-
bujete nikoho. Nikoho sa báť, nikomu slúžiť, nikomu otročiť. To
bol hlas zlého ducha na počiatku a to bol jeho hlas v súčasnej dobe.
Bolo to dávno a my sme zabudli, ale nezabudol zlý duch, náš od-
veký nepriateľ. Hriech bol zasiaty a hriech z ľudského srdca ne-
možno vyrvať, lebo jeho korene sa hlboko rozrástly, aby ako had
ovinuly srdce človeka a znemožnily mu voľne si vydýchnuť. Eva
aspoň verila, že zlý duch je, ale my sme v neho prestali veriť. Zdá
sa, že to je posledný úskok zlého ducha, lebo nechceme veriť, že je.
Veríme, že je mŕtvý.

Ale on žije a jeho vláda je strašlivá. Tak ako my ani židia nechceli
nad sebou uznať vládu zlého ducha, ale dali sa mu konečne úplne
do jeho služieb. Vieme, ako ešte na ceste svojej za slobodu na
púšti nemohli zabudnúť na zlaté časy, kedy v Egypte sedávali pri
plných hrncoch mäsa vzdor tomu, že museli žiť v otroctve, ktoré
bolo tak ťažké a že si vynútili na Aronovi postavenie modly zlatého
tel'áťa, ako to práve videli v Egypte. A keď potom došli konečne
k slobode a mohli žiť svojím životom, celú krajinu naplnili modlami,
že ťažko iba pri jedincoch zostalo miesto pre úctu v jedného a pravého
Boha. A keď sa potom po novej a ťažkej skúške, ktorá prišla v po-
dobe zajatia babylonského, mohli vrátiť domov, neodvrátili sa síce
od viery v Boha, ale na druhej strane upadli do náboženskej formál-
nosti a mali tol'ko malicherných predpisov, že nemožno hovoriť o ži-
vej a pravej viere. Vieme, ako im to Spasiteľ musel vyčítať. L'ud
tento ctí ma ústami, ale jeho srdce je ďaleko odo mňa.

A sme my na tom ináč? Sú mnohí a mnohí medzi nami, ktorí
zlému duchu otvorili dvére dokorán. Kol'kí sú medzi nami, ktorí
nepovažujú za potrebné hl'adať cestu sblíženia s Bohom, cestu mi-
losti? Kol'kým cesta do chrámu zarástla travou. Máme výročité
sviatky, máme Vianoce i Veľkú noc. Musí byť v niektorých rodi-
nách stromček, musí byť ryba, musí byť oblievačka, ale kde je duch
týchto sviatkov? V tom je u nich práve práca zlého ducha, že si
myslia, že nemajú hriechu. Nikoho som nezabil, nič som neukradol,
na čo je pre mňa svedč? Klamať v obchode, klamať v úrade, vy-
užiť biedu bližného, brať vysoké platy a nemať k tomu potrebnú
kvalifikáciu, ublížiť bližnému, to za hriech nepovažujú. Možno ich
nazvať ešte kresťanmi? Konečne je azda dobré, že sa už ani nechcú
kresťanmi volať. Oni sú novými spasiteľmi, oni dávajú svetu po-
koj, oni chcú vrátiť ľudstvu stratený raj. To je obraz sveta, ako
ho máme pred sebou.

Krotili sme zlého ducha, mysleli sme, že sme ho už úplne skrotili,
že nám už nie je nebezpečný, že nás bude na slovo poslúchať, ale
on nestratil na svojej zlobe, na svojej nenávisti, na svojej chuti po
vláde a my ani netušíme, ako sa nás krok za krokom zmocňoval,
ako nám zaslepil najskôr oči, aby sme nevideli, ako nám zalepil uši,
aby sme nepočuli, ako sa nám ovinul okolo nôh, aby sme sa nemohli
pohnúť, ako sa nám privinul na prsia a stisknul tieto prsia, že už

nemôžeme voľne dýchať, lebo ľudstvo môže dnes dýchať len z jeho milosti, ako nám otrávil ústa, že len jeho slová vieme hovoriť a ako sa nám vyšvihol vysoko nad hlavu, aby jeho hlava s červeným a jedovatým jazykom víťazne syčala strašlivú pieseň o jeho víťazstve. A ako je to v našom srdci, ako je to s nami? Na to si musíme dať odpoveď dnes v sviatok Krista Kráľa.

2. Nemáme kráľa, ale cisára, tak to volali na dvore Pilátovom židia, ktorí žiadali Kristovu krv. Nechceme Boha, nechceme a nepotrebujeme ho, my si stačíme sami so svojou múdrosťou. Tak volalo ľudstvo, ale tak to volalo vlastne peklo. Tak to volala nenávisť a zloba. Z nášho srdca ubiedeného a zunovaného musí sa ozvať volanie: My máme Kráľa a tým je Kristus Kráľ, najvyššia naša láska. Chceme, aby on nad nami panoval. Len sám zlý duch mohol dať človekovi myšlienku zloby, ako ju pozná svet dnes. Len zlý duch mohol vymyslieť žaláre, šibenice, vyhnanstvo, koncentračné tábory a sťahovanie národov z jedného kúta sveta do druhého. A ľudstvo nikdy nebude a nemôže byť šťastlivé pod touto strašlivou vládou. Nikdy nemalo zabudnúť na vládu toho, o ktorom hovorí sv. Písmo, že trstiny nalomenej nedolomil a knotu tlejúceho nezahasil. Svoju vládu nad nami si získal svojou láskou. Idte a hl'adejte na svete lásku, ktorá by bola aspoň trochu podobná tejto jeho láske. V jeho najsvätejšom srdci sa sliala všetka ako sa slievajú všetky vody zeme vo vodách nesmierneho oceánu. Prebodnuté toto jeho najsvätejšie srdce, ktoré hriechu nepoznalo, kríž, na ktorom bolo prebodnuté, nám prikazujú milovať, nám prikazujú uznať nad sebou jeho vládu, lebo si nás kúpil za cenu svojej najsvätejšej krvi. Kto dal kedy a kto dá kedy za nás viac? A učí milovať! A keď to vieme, preto, že vieme, ako ťažko sa žije v nenávisti a v spoločnosti, ktorá je plná tejto nenávisti, chceme, aby jedine on usmerňoval celý náš život. Azda on to bude, ktorý nás naučí znovu milovať a znovu vidieť v každom brata.

Dnes tak, ako nikdy pred tým chápeme slová proroka: Boh sám príde a spasí vás. Vieme, že už naša bieda je tak veľká a tak strašlivá, že už človek z nej človekovi pomôcť nemôže. Boh sám príde a spasí vás, tak to volal prorok k ľuďom Starého zákona a tak si to musíme uvedomiť aj my ľudia nového zákona a novej doby. Jedine Kristus nás môže zachrániť, jedine on nám môže vrátiť povedomie pravej ľudskosti, lebo je Boh a spolu človek. Božstvo i človečenstvo vedel dokonale v sebe spojiť. Iskra božská v nás chybuje, aby sme neboli iba ľuďmi. Vtedy jedine poznáme, čo je spravodlivosť, a keď ju budeme chcieť pre seba, nebudeme ju odpierať ani svojmu spolubratovi.

Pod vládou Kráľa Ježiša Krista budeme skromní. Budeme žiť ustavične v povedomí, že čo máme, od neho máme a jemu prináleží všetko. A keby sme sa predsa na svoje nešťastie hriechom proti nemu vzbúrili, že dojdeme tam, kde došiel sv. apoštol Pavol, ktorému Pán naznačil, že mu bude tvrdo kopať proti ostnu, lebo ho osten

na koniec poraní smrteľne. A či už neranil smrteľne tých, ktorí sa proti nemu postavili, že sú akoby v závoze, z ktorého sa nemôžu dostať?

Preto je naším kráľom, že nám dal všetko, čo mal na tejto zemi a že ešte ustavične rozdáva zo svojich milostí. Čo máme, čo by sme neprijali skrze jeho zásluhy? Na to prišiel, aby nám znovu získal priateľstvo s naším nebeským Otcom, aby sme sa mohli posväcovať milosťou posväcujúcou, ktorá je základom všetkých milostí. Z Krista ako z hlavy rozlieva sa táto milosť do našich duší a do celého sveta. Jedine v ňom, bratia, môžeme skutočne zbohatnúť a v nikom inom. Trvale a na veky zbohatnúť. Tak a tu musíme pochopiť svojho Kráľ'a Ježiša Krista. Tu pochopíme, čo znamenajú jeho slová: Som Kráľom, ale kráľovstvo moje nie je s tohto sveta. Čo je ti platné, keby si získal celý svet, ale na svojej duši škodu utrpel. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Hľadáme pravdu, bijeme sa za ňu, ale sme čím ďalej vždy od nej. Jedine on nám povie, jedine on nám naznačí, čo je pravda, čo je smysel života, čo je smyslom utrpenia a smrti. Čo nám teda pozostáva inšieho než o tejto pravde presvedčiť celý svet?

Čo my, bratia? Nestačí zvolanie: Chceme, aby tento nad nami panoval. Musíme chcieť, musíme o toto kráľovstvo aj pracovať. A kde najskôr? Kráľovstvo Božie, teda aj kráľovstvo Kristovo je vo vás. Tak nám to sám hovoril. V nás je, v našej moci.

Najskôr si teda uvedomiť, kde sme a či sme sa od vlády Ježiša Kráľ'a ďaleko nevzdalili.

To je otázka spytovania svedomia. V tieto dni mne písal priateľ. Mám mnoho práce, že neviem, kde mne hlava stojí. Ale vzdor tomu v posledné dni augusta našiel som si tri dni, aby som mohol zajst' do Ružomberka a vykonať si duchovné cvičenia. Tak dnes smýšľajú katolíci. Vzdelaní a nás to do určitej miery naplňuje radosťou. Z takých srdc, sme presvedčení, vyjde víťazný pochod Kristov do sveta.

Dnes kl'akneme pred svätostánok, aby sme adorovali Krista, svojho Kráľ'a. Ako ho adorovali svätí traja Kráľ'i. Na svätostánku nesmie byť dnes pre nás: Modla smilstva! Modla nemiernosti, modla Judášovho mešca, modla slimáka, náboženskej lenivosti, modla bujného koňa, modla to neposlušnosti, modla zúrivého leva, modla hnevu a pomsty. Ale nech tam panuje Ježiš tichý a pokorný srdcom. Kráľ' náš a kráľ' celého sveta. A dnešná adoracia nech teda vyzneje v prosbu: Panuj, kráľ'uj mi! — Amen.

Do poušťa neutíkajú slaboši, neboť by v ní zahynuli, nýbrž hrdinové, kteří se naučili v bratrském společenství bojovat proti světu, ďáblu a tělu. Přinášejí velikou obět, zbavují-li se přítomnosti těch, s kterými jsou spojeni pokrevenstvím Adamovým a mystickým tmelem Krve Kristovy.

P. Marian Schaller v knize „SVATÝ BENEDIKT“

Giovanni Colombo:

KDO JSOU SVĚTCI?

Ještě před příchodem Spasitelovým vynikající stavitel jménem Marco Agrippa vystavěl v Římě nádherný chrám zvaný Pantheon, zasvěcený všem bohům, známým i neznámým.

Když se Řím obrátil na křesťanskou víru, onen chrám nebyl zbořen. Měli-li pohané své lžibohy, nemohli jsme i my uctívat své světce? Proto Papež Bonifác IV. jej zasvětil úctě mučedníků. Od úcty všech mučedníků k úctě všech svatých pak byl jen malý krůček. Důvod je jasný. U kolika světců neznáme ani jejich životopis, ani jejich jméno. Jen Bůh znal jejich duši, jejich ctnosti, modlitby, dlouhá utrpení, kruté posty. Ani těm, které známe, nemůžeme věnovat zvláštní svátek v roce. A přece by nebylo správné, aby mnozí z těchto křesťanů upadli v zapomenutí a abychom my se připravili o jejich přímluvu. Proto církev svatá ustanovila jeden svátek k jejich úctě, protože svatí jsou nám nejen velkým příkladem, ale i mocnými přímluvci.

I.

Světci jsou nám příkladem. Byli to smutné dni pro židovský národ. Jerusalém byl obsazen cizincem, chrám vykraden a zneuctěn. Mládež pobíjena nebo zajímána. Po vesnicích se rozléhaly divoké zpěvy vojáků Antiochových, toužících po kořisti a po vraždění.

Matatiáš, starý otec Makkabejských se skryl v poušti, kde se jednak pro svůj věk, jednak ze strachu těžce roznemohl. Ale dříve nežli se nadobro odmlčel, zavolal si svých pět synů a řekl jim: „Pamatujte na skutky svých otců, které činili za své doby a dojdete slávy veliké a jména věčného.“

Abraham, zda nebyl shledán věrným v pokušení a zda nebylo mu to přičteno ke spravedlnosti?

Josef za doby své tísně šetřil zákona, i stal se pánem Egypta.

Finees, otec váš horlivostí pro Boha obdržel příslibení kněžství věčného.

Josue splniv rozkaz Boží, stal se vůdcem v Israeli.

David pro svou zbožnost dostal trůn královský na věky.

Daniel pro svou poctivost byl vysvobozen ze lvích tlam.

A tak od pokolení do pokolení umírající stařec připomínal svým synům hrdinné skutky světců starého zákona. A když skončil, pozdvihl ruce, aby jim poželal. Ale jeho rty se více nepohly: vydechl. (I. Makab. 2.) Mně se zdá, že jako starý Matatiáš, tak i dnes církev svatá shromažďuje své syny a připomíná jim příklad svatých. Žijeme v době hříchu, ale před námi žili světci. Rozpomeňme se na ně, napodobujme je a snažme se sami o posvěcení.

„Ale já nemám čas,“ říkají někteří, abych myslel na svou vlastní

duši a na tolik pobožností: „jsem příliš zaměstnán,” a věřte, že sv. Terezie od Ježíška, svatá Kateřina z Janova, sv. Filip Neri, neměli co na práci? Říkáte, že nemáte čas: ve skutečnosti však máte čas celý život, protože jen proto vás Bůh stvořil.

„Ale já mám rodinu, žiji ve zkaženém prostředí;” nemyslete, že jenom kněží nebo řádové sestry se mohou stát svatými. Stali se světci: svatý Ludvík, král francouzský, svatý Isidor, rolník, svatá Zita, služebnice v domácnosti, v každém prostředí můžeme spasit svou duši.

„Ale já mám prudkou povahu, jsem pyšný a smyslný.” Také světci měli tělo a krev jako vy. Také oni zakoušeli všechna vaše pokušení. A přece jim nepodlehli. Nemyslete, že svatému Augustinu bylo snadné žít v čistotě. Nevěřte, že svatý Karel se stal hned pokorným. Nevěřte, že svatý František Saleský měl od malička příjemnou povahu: studujte jejich život a poznáte, jaké boje sváděli se svými vášněmi! A přece zvítězili. Jenom my podlehneme?

II.

Světci jsou našimi pomocníky.

Když mor řádil v zemi kananejské, jakýsi stařec přišel se svými syny do Egypta, aby tam prosil od Faraona potraviny. Ale v Egyptě v témž paláci Faraonově byl představeným Josef. „Je to můj otec, jsou to mí bratři,” pravil Josef a představil je svému králi.

Měli pak co jíst, žili spokojeně, obdělávali své pozemky. Ba měli víc, než žádali.

Také my máme v domě Otcově bohaté bratry: svaté. Pokaždé, kdy v nedostatku duchovním neb hmotném se obrátíme k nebi, prosí u Boha: vyslechni je, pomoz jim, neboť jsou našimi mladšími bratry.

Může Bůh nevyslyšeti prosby svých dobrých přátel?

Světci se nikdy nestali egoisty, kteří se radují jen pro sebe z dosaženého štěstí; vzpomenu si také na nás ubohé smrtelníky. Oni, kteří kdysi trpěli jako trpíme dnes my, dovedou nás pochopit, s obavami sledují nás na naší pouti pozemské a prosí úpěnlivě toho, který poroučí větrům i moři, aby chránil naši lodičku od bouře vášní. Oni, kteří okoušejí nekonečné radosti ráje, se obávají, že jsme v nebezpečí ztratití ráj, a prosí, aby nás dovedl do přístavu věčnosti.

Světci v nebi a křesťané na zemi tvoří jednu rodinu; a jako v rodině hodný syn se přimlouvá u rozzlobeného otce za své neposlušné bratry, tak světci usmířují Boha, kdykoliv nás chce trestat za naše hříchy. Nečetli jste v Písmě sv., že se jednou Hospodin rozhodl vyhladit židovský lid, protože se vzepřel jeho příkázáním? Ale prostředníky mezi ním a zlořečeným národem se stali dva světci: Mojžíš a Aron. „Odstupte od tohoto lidu, ať jej náhle vyhladím!” pravil rozhněvaný Bůh. Oni však neodešli a Hospodin na jejich přimluvu se spokojil pouze s potrestáním tří vinníků.

Jako Mojžíš, jako Aron jsou svatí prostředníky mezi námi a Bo-

hem. Kdo může říci, kolik blesků svedli s naší hlavy! Proč jsme nezemřeli hned po prvním smrtelném hříchu? Proč Hospodin nám poskytuje ještě čas k pokání . . . ? Jestliže svatí jsou tak mocní ve svých přímlovách, je v našem zájmu se modlit k nim často a vroucně. Ovšem neutíkejme se k nim, jak činí mnozí křesťané, jen ve svých hmotných potřebách: byl by to veliký omyl vůči těm, kteří tolik pohrdali pozemskými věcmi. Žádejme nejprve království Boží a ani ostatní nám nebude scházet.

Kristus Pán slíbil, že kde se budou dva nebo více modliti v jeho jménu, že bude uprostřed nich a že je vyslyší: v ráji není jen jeden nebo dva, ale jsou tam tisíce a tisíce světců, kteří prosí za nás. Jejich prosba je tedy naší největší pomocí.

Z á v ě r :

Svatý Jan Evangelista viděl před sebou otevřenou velikou bránu, kterou vstupovalo na věčnost nepřehledné množství lidí.

Toto zjevení je potěšitelné. Byl-li počet vyvolených nekonečný, tak že ani svatý Jan je nemohl sečíst, znamená to, že není tak těžké se spasit. Můžeme tedy i my projít onou branou, již je Kristus, a dostat se do společnosti svatých.

Pod jednou ale podmínkou. Všichni, kteří dospěli slávy věčné, mají na čele znamení, které je jakoby znamením podobnosti a příslušnosti k Otci věčnému a k jeho jednorozenému Synu. Toto znamení, podle proroka Ezechiele, má podobu T, totiž kříže, a je vtisknuto na čelo těch, kteří pláčou.

Co to znamená? To znamená, že kdo chce být účastným slávy a radosti světců, musí dříve podle jejich příkladu se kát a trpět.

Přel. P. Pavel Kohout.

P. Lambert Kober S. O. Cis.:

PROMLUVY O MŠI SVATÉ.

V nejbližších číslech LOGOSU otiskneme tři krásné, myšlenkově hutné a obsažné promluvy o mši svaté. Myslíme, že se tím čtenářům zavděčíme, protože výborných a hluboce propracovaných promluv o mši sv. je poměrně málo, ač o mši sv. je nutno velmi často kázati. Zvláště druhá část (B) první promluvy je velmi časová, praktická a důležitá; a tak dobře a prakticky propracovanou a připravenou látku nenajdeme asi v žádné příručce. Promluvy jsou vyňaty z rukopisné sbírky P. Lamberta Kobera S. O. Cis., probošta kláštera v Předklášteří u Tišnova. (Pozn. red.)

I.

Mše svatá — střed veškeré bohoslužby.

A) Obětníci a oběť.

Nejvyšší úkon pocty Boží je oběť. Tak tomu bylo, co lidé žijí, tak tomu bude po všechny časy. Už na prahu dějin lidstva stojí oltáře dvou bratří. Potopa očišťuje povrch země, obyvatelé archy otvírají novou dobu. A první zpráva této doby? Noe staví Hospodinu oltář. A tak to pokračuje celým Starým zákonem. U obětního

oltáře zápasí Eliáš s kněžími Bálovými a svolává oheň na zemi. Obětní oltář je později srdcem chrámu, kde Židé krví svých nejlepších zvířat smířují Boha a se mu koří. Až vystoupil Vykupitel na Kalvarii a nastala nejvýznamnější hodina všech století, ona hodina velkopáteční, kdy byl postaven oltář na Golgotě a posvěcen krví a slzami Syna Božího.

Od té doby je ve vykoupeném lidstvu jen j e d i n á o b ě ť, obět Kristova. Je tak vznešená, že nestrpí žádné jiné oběti vedle sebe, a tato jedna veliká obět žije nyní ustavičně a na celém okrsku zemském ve slavení oběti mše svaté. Mše sv. není pouhá pobožnost jako jiné pobožnosti, ani svátost vedle jiných svátostí: to je živá, ustavičná, denně se obnovující výkupná obět Kristova za všechny jeho vykoupené. A všechno, co my křesťané za obět přinášíme, čerpá svou výkupnou cenu z živého spojení s obětí Kristovou. Proto je nejvýš důležité, abychom měli hluboké porozumění pro obět mše svaté, jež podle slov sv. Františka Sal. je „střed náboženství, srdce a duše zbožnosti, nevýslovné tajemství.“ Neznalost mše svaté je velikou vinou a velikým neštěstím křesťanstva.

Jako při každé oběti, tak jde i při mši svaté o dvojí: o o s o b u, jež obět přináší, a d a r, který se obětuje.

I.

Osobou, která obětní úkon koná, je kněz. A kdo je tímto knězem při mši sv.? Kdo slaví na našich oltářích obět Nového zákona?

1. Na prvním místě je to K r i s t u s s á m. Jako víra křesťanská nezná než jednoho Boha, tak zná také jen jednoho nejvyššího Kněze. „Jeden zajisté je Bůh,“ píše sv. Pavel, „jeden též prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš“ (1 Tim. 2, 5). Tuto skutečnost nesmíme pustiti se zřetele. Buď před sebou máme při bohoslužbě pouhou podívanou, obět bez kněze, tedy obět, která vůbec obětí není nebo si musíme při mši svaté u oltáře představití Krista. Zdali při tom vlastního obětníka vidíme či nevidíme, má podřadný význam, neboť pro víru má neviditelné touž reální skutečnost, jako viditelné. Proto se musíme pevně držeti této skutečnosti: K d y - k o l i v s e s l a v í m š e s v a t á, kdykoliv se podává obět Nového zákona, s t o j í u o l t á ř e s á m K r i s t u s. Účastníci se mše sv. znamená vždycky: přináseti obětní dar spolu s osobně přítomným Kristem.

2. Ale vedle neviditelného Kněze-Krista stojí u oltáře ještě viditelný obětník. Při své první mši svaté, při poslední večeři, posvětil Kristus Pán apoštoly na k n ě z e, přikazuje jim: „To činite na mou památku!“ Tím jim předal moc činiti totéž, co činil On. A toto apoštolské kněžstvo trvá až do konce světa. Neviditelný Kristus neslaví svou nekrvavou obět nikdy jinak nežli prostřednictvím viditelného kněze. Jako není mše sv. bez Krista, není také mše bez posvěceného náměstka Kristova.

3. Vedle tohoto úředního kněžstva je však ještě další, spolupůsobící kněžstvo: věřící. Kdokoliv je pokřtěn, stal se údem tajemného mystického těla Kristova. Poněvadž však Kristus jako hlava je knězem, vyplývá z toho, že též jeho údové, t. j. věřící, mají jakýsi kněžský charakter. Jinými slovy: obětuje-li hlava, mají věřící jako údové spoluobětovati. Oni nejsou při mši sv. pouze nečinnými statisty, pouhými diváky, posluchači, němou stafází, nýbrž činnými účastníky, kteří s božským Veleknězem a jeho viditelným zástupcem aktivně spolupobětují. A jen ten, kdo se cítí jako spoluobětník a spolukněz v nejniternějším spojení s Kristem Veleknězem a s knězem jakožto úřední osobností při bohoslužbě, jen ten může říci, že byl opravdu na mši sv. a že konal bohoslužbu. Jen při mši sv. dostupuje člověk zde na zemi vrcholu své křesťanské důstojnosti a nikdy není křesťan větším než u oltáře.

II.

Druhá podstatná součást oběti je to, co se obětuje, obětní dar, jež člověk Pánu Bohu dává zničením nebo změněním, aby jej tak uznal za svého nejvyššího Pána. A toto darování má být symbolem vzdání se Bohu, kterýmžto vzdáním se člověk před Bohem pokořuje až do zmaření sebe sama. Jelikož jsme si však život sami nedali, nemáme právo jej obětováním sebe samých zničit. Proto podával člověk Bohu odpradáвна místo sebe za obět tvory jiné. Vzal něco, co mu bylo milé a cenné, co mohl sám dobře potřebovati a čeho se zříci bylo mu poněkud bolestné. Tak obětovali Židé domácí zvířata, býky, krávy, beránky, kozly a též jiné užitečné věci, jako chléb, mouku, víno, kadidlo. Zvířata zabíjeli a buď celá nebo část jich spalovali; chleby předkládali na oltář, víno rozlévali, kadidlo pálili.

Tak tomu bylo v Starém zákoně. Ale v Novém zákoně dal nám Bůh obět, před níž všechny oběti Starého zákona s jeho ovcemi, beránky, býky a polními plodinami ustupují: je to obět mše sv., jediná po smrti Kristově v Novém zákoně Bohem uznaná obět. Víra nás učí, že mše sv. je tatáž obět, kterou přinesl Bohočlověk Ježíš Kristus na Golgotě. Na kříži byl Kristus obětníkem-knězem, který přinesl dar, a to, co přinesl, nebylo nic od něho odlišného, nýbrž On sám. A tento dar byl dobrovolnou smrtí Boha-člověka násilně zmařen. — Po svém zmrtvýchvstání však už nemůže Kristus ani trpět ani zemřít, „mors illi ultra non dominabitur, smrt nad ním už nepanuje“ (Řím 6, 9); proto se nyní na oltáři už neděje skutečné, fyzické odloučení těla a krve, nýbrž jen tajemné, symbolické. Tak se na oltáři obětuje jeden a týž Kristus, jenže jiným způsobem, a nepodává se ve mši sv. žádná nová obět po druhé nebo po tisícáté; ale to právě je podivuhodné, že mše sv. je tatáž obět kříže, její nekřvavé zpřítomnění, nikoliv jen její symbolické znázornění.

Jak je mše sv. obnovením oběti kříže, to je hluboké tajem-

ství naší víry, která nás neomylně ujišťuje: Mše sv. je tatáž oběť jako oběť Kristova na kříži. Tu je Kristus sám obětníkem a je sám také obětí čili žertvou, již obětuje. On ji připravuje svým slovem proměnění v osobě knězově z chleba a vína, darů to věřících. A toto tělo a tuto krev bere církve v osobě Kristově jako svůj dar a jakožto mystické tělo Kristovo obnovuje oběť kříže, jíž se Kristus obětoval svému nebeskému Otci. To je ta oběť čistá, kterou předpověděl prorok Malachiáš: „Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy; a na každém místě bude obětována a podávána jménu mému oběť čistá” (Mal. I., II.). A vskutku se dnes po celém okrsku zemském slaví 360.000 krát ustavičná oběť Nového zákona, takže není okamžiku, v němž by se někde nekonala sv. Oběť hory Kalvárské. Neboť, protože se země neustále otáčí kolem své osy, je ustavičně v některé zemi jitro, tedy hodina, kdy kostel otvírá své brány a kdy věřící se shromažďují ve svatyni a kněží slouží mši sv. Když nám nastalo poledne a zaznělo u nás „Ite missa est,” počíná na Novém světě stupňová modlitba. Když u nás slunce zapadá, obětuje se na ostrovech jižního moře v záři ranního slunce. A když nás zahaluje noc, klečí Asie u nohou Nejsvětějšího při znění zvonku k pozdvihování. Věčné Kyrie, věčné Gloria, věčné Sanctus, věčné proměňování, věčná obětní hostina přijímání, věčná modlitba chvály a díky, prosby a smíření. Celý okrsek země je veliký chrám a v něm nepřetržitá bohoslužba.

Toť v hrubých rysech podstata mše sv. a velkolepé její slavení po celé zemi.

Řekli jsme, že nejvyšší úkon bohopocty je oběť, a poznali jsme, že touto obětí v křesťanstvu je ustavičné nekrvavé obnovování oběti Kristovy na kříži, čili mše sv. Určit způsob, kterým má býti Bůh uctíván, je jediné jeho věc. Bůh však chtěl, aby křesťanství bylo nejdokonalejším náboženstvím, proto se postaral, aby nejdokonalejší náboženství mělo též nejdokonalejší bohoslužbu, a ježto není žádné bohoslužby bez oběti, i nejdokonalejší oběť. Ustanovení křesťanské bohoslužby se stalo při poslední večeři, a od té chvíle platí zákon: Žádná pravá bohoslužba bez oběti Kristovy, t. j. beze mše svaté. Ona je náš nejdražší poklad, ustavičná Golgota, pramen všech milostí, srdce křesťanské víry, nejdokonalejší bohoslužba Nového zákona. — Amen.

B) Mše sv. společnou obětí celé obce věřících.

Tyto pravdy o mši sv. nás uvádějí v úžas a dávají nám poněkud tušit vznešenou důstojnost, k níž jsme byli v křesťanství Boží milostí pozdviženi. Ale Bůh by nedosáhl svých záměrů a nám by naše milost nic neprospěla, kdybychom mši sv. neobětovali také sami. Nestačí mít chrámy a v těchto chrámech oltáře, na nichž přinášejí kněží oběť Nového zákona. Jsme přece jedno tělo, jak sv. Pavel znovu a znovu zdůrazňuje. Proto ko-

náme bohoslužbu pravou a správnou jen tenkrát, klaníme se Bohu náležitě jen tehdy, jestliže mši sv. s Kristem, svým veleknězem, a jeho viditelným zástupcem spoluobětujeme.

Bohoslužba není věcí samotného kněze. Kněz nestojí u oltáře jako soukromá osoba, ani tenkrát ne, kdyby byl v chrámě docela sám. Kněz je vždycky zástupcem křesťanstva a zvláště přítomných věřících. Mluví a jedná — modlí se a obětuje jejich jménem. Mše sv. je bohoslužbou lidu tak jako je bohoslužbou knězovou. I když kněz má z vůle Boží zmocnění k mnohému, co jej v důstojnosti povyšuje nad ostatní, přece je úkolem lidu spolu se modlit a spolu obětovat a tak v jistém širším slova smyslu účastí na bohoslužbě býti lidem kněžským.

Taková je víra Starého i Nového zákona. „Vy mi budete královským kněžstvem a národem svatým.“ Tak praví Bůh skrze Mojžíše (Ex. 19, 5). Totéž dí první papež Petr: „Vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo a národ svatý“ (1 Petr 2, 9). Jinými slovy: Kněziště i loď, kněžstvo a lid nejsou sice totéž, ale patří k sobě jako tělo a duše. Jedni modlíce se a obětujícíe, druzí spolu se modlíce a spolu obětujícíe. Z toho vyplývá, že účast na mši sv. nesmí býti trpná, pasivní, nýbrž činná, aktivní.

Tak tomu bylo ve staré církvi. Když křesťané chodili ještě do katakomb, aby slavili svatá tajemství a přijímali chléb života, nebylo ještě modlitebních knih. Všichni patřili zářícíma očima na obět v rukou knězových. Se svatou pozorností sledovali posvátný úkon a s Ježíšem v srdci odcházeli k dennímu dílu nebo, bylo-li třeba, do žalářů a na smrt. Dnes chodíme do kostela, v němž kněží slouží tutéž mši svatou. Úkon je tentýž jako před dvěma tisíci roky. My se též modlíme při mši svaté, ale my se nemodlíme, jak se vyslovil Pius X., mše sv. Každý se modlí svou mši svatou pro sebe, nikoliv mši svatou, která se koná u oltáře. Člověk tu bývá jen divákem nikoli spoluobětníkem; cizincem, nikoli zúčastněným; jde sice na mši sv., ale namnoze mu chybí správný poměr k oltáři. To není v pořádku.

V prvních třech stoletích měla sv. Obět ráz pobožnosti vyslovené společně. Věřící při bohoslužbě hromadně zpívali a všichni společně odpovídali na modlitby knězovy. Po době pronásledování křesťanů, ve století 4., se konala bohoslužba ještě slavněji a ráz svatého společenství při ní vynikal ještě zřejměji. Biskup slavil mši sv. spolu se vším duchovenstvem. Zpěváci a věřící se zúčastnili aktivně. Lidem zpívané Amen dunělo, jak píše sv. Jan Zlatoustý, kostelem jako hřmění. Tiché mše sv. se staly zvykem až v 7. století. Mělo to své důvody. Velký počet návštěvníků kostela, okolnost, že mši biskupově nemohli býti přítomni všichni, umístění různých kaplí v chrámě, nedostatečná znalost latiny, zavedení vícehlasého zpěvu, to vše vedlo k tomu, že se věřící mše sv. již tak aktivně nezúčastňovali. Scházeli se ještě na jednom místě jako dříve, ale modlíce se, šli stále více svými zvláštními cestami. Proto vydali pape-

žové, hlavně v novější době, heslo: Žádní němí diváci! Musíme se zase modlití — jako se modlívali první křesťané, opravdu katolicky, jako jedna obec věřících, jako společnost, jako celek u vědomí své sounáležitosti a svatého společenství, společně obětující a ze společného obětního stolu používající.

Proč?

Mše sv. je ve své nejhlubší podstatě obět celého, ve svaté lásce sjednoceného těla Kristova, obět společnosti, obět, která shromažďuje věřící k společné modlitbě, ke společné oběti a ke společnému stolu.

1. K bohoslužbě shromáždění věřící tvoří společnost (společenství) modlících se. Sv. Pavel žádá od svých křesťanů: „Bůh pak, dárce trpělivosti a útěchy, dej vám jednotejně smýšletí vespolek podle Ježíše Krista, a byste jednomyslně, jedněmi ústy oslavovali Boha a Otce Pána našeho Ježíše Krista“ (Řím. 15, 5—6). Proto je liturgie společná, bohoslužba celé Církve. Nehledě k málo výjimkám, mluví kněz v množném čísle: „modleme se.“ Církev vidí při mši sv. shromážděny všechny věřící, nikoliv jen přítomnou obec. Tato součinnost celé věřící obce při službách Božích se dnes z mnohých myslí bohužel vytratila. Ústa i oko i ucho a možná i srdce jsou někde jinde. Ústa se nemodlí svaté texty liturgie s knězem. Oko se nedívá na to, co se děje na oltáři. Ucho neposlouchá, co kněz mluví. Duch se nezaměstnává společnou obětí, ale těká jinde. Člověk se modlí, ale většinou za sebe, za své soukromé, osobní potřeby. Proto zpět k spolitosti v modlitbě a společenství modlitby při mši svaté! Mše sv. není věc soukromá, nýbrž vždy věc celku, celé věřící společnosti. Pravda, že smíme přinášeti k oltáři i své vlastní potřeby a zájmy, ale nemáme se tím spokojovati. Mše sv. je modlitba všech a za všechny.

2. (Společnost obětujících.) Jak už řečeno, patří k podstatě oběti netoliko obětník, nýbrž také obětní dar, žertva čili oběť. Obětovati znamená dávatí. Obětním darem uznáváme slavně nejvyšší, obecné, úplné, dokonalé a svrchované vlastnické a panovnické právo Boží na všechno stvoření. Proto je podání oběti zároveň vyznáním víry v Boha, jako nejvyššího Pána a projevem úcty k Bohu. A to je tak pravda, že bez oběti nemůže podle přesvědčení všech věků o skutečné bohoslužbě býti ani řeči.

V starokřesťanské bohoslužbě rozumělo se to samo sebou. Tu přinášeli věřící při společné ofěře (při obětování) své dary na oltář: chléb a víno i jiné dary. Z těchto obětních darů byla část oddělena pro bohoslužbu, ostatku pak se použilo na potřeby chrámové, pro chudé a na udržování duchovních. Později z této zvyklosti sešlo, církev opatrovala obětní chléb a víno k bohoslužbám prostřednictvím kněze sama. Ale i když tyto zvyklosti pomínuly, duch musí zůstatí.

A k tomuto duchu bohoslužby patří pospolitost (společenství) v obětování. Ke službám Božím shromáždění věřící tvoří jednu obětní společnost.

Mše svatá je obětní úkon celého mystického těla Kristova. — Všimněte si jen mešního textu. Když kněz zdvihá hostii, jak se modlí? „Přijmi, svatý Otče . . . tuto neposkvrněnou obětinu, kterou já nehodný sluha tvůj, přináším tobě, Bohu živému a pravému, za nesčíslné hříchy, urážky a nedbalosti své a za všechny kolem stojící, jakož i za všechny věřící křesťany, živé i zesnulé, aby mně i jim prospěla k spasení pro život věčný.” A při obětování kalicha: „Obětuje me (my!) ti, Pane, kalich spasení . . . pro naši a celého světa spásu.” Orate, fratres: „Modlete se, bratří, aby moje i vaše oběť příjemnou se stala u Boha, Všemohoucího.” Po pozdvihování, kdy dary přítomných jsou proměněny v tělo a krev Kristovu, aby se staly svatou žertvou všech: „My, služebníci tvoji, ale i lid tvůj svatý . . . přináším e přejasně velebnosti tvé z tvých darů a údělů obět čistou, obět svatou, obět neposkvrněnou.” Tak mše sv., jsouc obětována ode všech a za všechny, je výrazem obětní pospolitosti všech.

3. Věřící, shromáždění k bohoslužbě, tvoří konečně společnost jednoho stolu, čili společenství přijímajících. Jako ve večeradle za eucharistickou obětí Kristovou následovalo přijímání těla a krve Kristovy, tak následuje také při mši sv. za eucharistickou obětí obětní hostina. Ti, kdož společně obětují, mají též společně jísti. K obětování a k proměnění patří také přijímání. Společná obětní hostina obětující obce je nejvýmluvnější výraz nejvniternějšího duševního sjednocení s obětí Kristovou a tedy i vzájemného sjednocení v jedné společné víře, naději a lásce. „Kalich požehnání, který žehnáme, není-liž společenstvím krve Kristovy? A chléb, který lámeme, není-liž společenstvím těla Kristova?” Tak píše sv. Pavel a dodává: „Nejsou-liž ti, kteří obětují, účastní oltáře?” (1 Kor. 10, 16—18.) Prvním křesťanům se to zase rozumělo samo sebou, aby všichni, kdo se dostavili k obětní slavnosti, také se zúčastnili společné obětní hostiny, sv. přijímání. Žádné společné modlitby a žádné společné oběti bez společného stolu. A církve nikdy nepustila se zřetele tuto ideální oslavu sv. přijímání. Sněm tridentský prohlásil, že si přeje, aby při všech mších přítomní věřící nejen duchovně, ale také svátostně přijímali Eucharistii. Kde to nelze provést, je žádoucí aspoň společné duchovní stolování všech shromážděných při přijímání knězově, obnovení citu soudržnosti všech v Kristu a s Kristem. Sv. přijímání doplňuje spojení s Kristem, a svatá oběť je teprve potom tím, čím býti má, když jí nejen obcujeme a ji spolukonáme, nýbrž když ji také požíváme. Je nejen radostným zvěstováním a konáním, ale i pokrmem, obětním stolováním.

Karel Endl:

O SVÁTOSTI POKÁNÍ.

O jednom ze zázraků Ježíše Krista vypravuje evangelium dnešní neděle. Spasitel stojí tu jako dárcce a obnovitel života proti moci a smrti. Která z těch dvou mocí ustoupí? Na povel Ježíše Krista, rozkaz všemohoucnosti, ustupuje smrt, vrací životu svou kořist. Kristus vrací užaslým a vděčným rodičům jejich dítě živé a zdravé.

Stal se zázrak. Promluvily tu Boží smilování a všemohoucnost.

Podobný zázrak, jenom že v neviditelném světě duchovním, se děje, kdykoliv kněz účinně říká nad kajcínkem slova: „Já tě rozhřešuji . . .“ To se děje jako rozhodující výkon ve svátosti pokání, po splnění podmínek odpuštění hříchů. Bůh tu probouzí a volá k nadpřirozenému životu, byl-li smrtelným hříchem ztracen.

O svátosti, ve které se to pravidelně děje, něco chceme si teď uvést na vědomí.

1. Největší a vlastně jediné opravdové neštěstí je odtržení člověka od Boha smrtelným hříchem. Nynější svět je z velké části jiného názoru. To slovo „hřích“ vylučuje z řeči, jako by nebylo třeba o něm mluvit, jako by nic neznamenalo, jako by ho dokonce nebylo. A ono již toto stanovisko samo je hříchem. — Odstraňme moc hříchu z lidstva, a otevrou se brány káznic a vězení, značně se vyliční ústavy choromyslných, uvolní se mnohé místo v nemocnicích, ubude práce soudů, ubude proudů slz. Pravdou zůstává: největším zlem je hřích. Je možno toho zla se zbavit? Slyšme o tom zase jednou krátké poučení!

Ustanovil k tomu účelu Ježíš Kristus mimo křest duchem ještě svátost, již nazýváme svátostí pokání. Lid krátce ji nazývá zpověď, asi podle svého názoru, jenž tuto část svátosti pokání považuje za zvlášť důležitou, a tu, která žádá největšího sebezapření, a která mnohému i věřícímu je nejméně pohodlná.

Odtud pochází stará námitka, že zpověď je vynálezem kněží. Avšak důkaz toho podán nebyl. Nikdo nezná jména toho kněze, který by o své újmě něco takového začal, nikdo také nezná místa, ani časového bodu, k nimž by se něco takového jako kněžský podnik dalo připojit. Na sněmě lateránském 1215 nezavedl papež Innocenc III. zpověď samou, nýbrž zavedl tehdy roční zpověď jako nejmenší míru, aby tak odpomohl nedbalosti, jaká v této věci zavládala. Kdo by byl tak bláhový a z nařízení otce rodiny — zaříditi na 12. hodinu oběd, chtěl činit závěr, že se předtím vůbec neobědvalo nebo nejedlo? Právě tak nesmyslné je z přikázání církve — aspoň jednou v roce se zpovídat — uzavírati, že před sněmem lateránským nebylo zpovědi.

2. Ta svátost i se zpovědí je tu tak dlouhá jako sama církev. Co praví o tom evangelium? V den zmrtvýchvstání Je-

žíšova byli apoštolé shromážděni ve večeradle za zamčenými dveřmi. Ježíš stanul před nimi živý, oslavený, s velikonočním pozdravem: „Pokoj vám!“ a pokračoval: „Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás,“ totiž hojit rány duší, trhat pouta hříchů, udělovat milosti vykoupení a spásy. Potom na ně dýchl a řekl: „Přijměte Ducha svatého. Kterým hříchy odpustíte, odpuštěny jsou, komu zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 23.) Slova zcela jasná! Ježíš Kristus dal apoštolům moc hříchy odpouštět a zadržovati. Poněvadž přišel spasit celé lidstvo i dalších věků, dává tu moc i jejich zákonitým nástupcům biskupům a jejich pomocníkům v duchovní správě — kněžím. Kde tedy řádně vysvěcený a zplnomocněný kněz zdvihá ruku a vyslovuje „Já tě rozhřešuji . . .“, mizí hříchy jako mlha (Is. 44, 22) s předpokladem, že hříšník svých provinění opravdu, nadevše a z nadpřirozených pohnutek lituje a úplně i upřímně se z nich zpovídá s pevným předsevzetím žít podle Boží vůle a vyplnit uložené pokání nebo dostiučinění.

3. Ve všech dobách byla zpověď v církvi jako řádná cesta k odpuštění hříchů ukládána a konána. „Přicházeli věřící, vyznávali své hříchy a říkali, co učinili.“ To praví již Skutky apoštolské, napsané svatým Lukášem (19, 18). V učení apoštolů, řecky „Didaché“ z prvního století čteme: „V církvi vyznej se ze svých hříchů a nechod k modlitbě se zlým svědomím.“ V třetím století píše Origenes: „Pro těžké hříchy je jen jeden způsob odpuštění: vyznání hříchů knězi.“ Ve čtvrtém století žádá sv. Ambrož: „Vyznejme nejen své hříchy, nýbrž vypočítejme je také a žalujme na sebe.“ S ohledem na svědectví o zpovědi v církvi vyznává protestantský historik Gibbons, že nelze odpírat a je nutno uznat, že zpověď již ve čtyřech prvních stoletích tu byla. A svědectví z dalších dob stále jsou hustší. — Tam, kde si ponechali jen tak zvanou zpověď sborovou a obecnou, zapomněli asi, že Pán Ježíš řekl také: „...komu hříchy zadržíte, zadrženy jsou.“ Jde tu o výkon soudní. Ten předpokládá znalost stavu duše, aby bylo možno rozsoudit, lze-li odpustit nebo je-li nutno zadržet. Zpověď má být též lékem pro chorou duši — je tedy třeba znát chorobu a stupeň choroby; zpověď má být příležitostí k „poučení“. Je tu třeba vědět, jakého poučení, povzbuzení, varování je potřeba. To vše předpokládá soukromé vyznání osobních hříchů, tedy soukromou zpověď. Je tedy zpověď z vůle a nařízení Ježíše Krista.

4. Co je tu činit, aby hříchy byly odpuštěny? — Především modlitby k Duchu sv. o osvětlení rozumu ke správnému poznání stavu vlastní duše a vyplnění všech podmínek odpuštění, posílení vůle k řádné lítosti, předsevzetí, vyznání i dostiučinění. Z p y t o v á n í s t a v u d u š e od poslední p l a t n é zpovědi následuje po modlitbě.

Vzpomínáme, máme-li na svědomí hříchy těžké, které, jejich počet aspoň přibližný, vše co druh hříchu mění, vinu zvyšuje. Která je naše hlavní slabost, hříšný zvyk. U neplatných zpovědí, kolikrát to tak bylo, těžké hříchy z nich upamatovat, kolik nehodných přijímání, byla-li jiná svátost tak přijata.

Když jsme tak odhalili všechny rány, skvrny, trhliny, je nutno to nejpotřebnější, a to je lítost. Bez lítosti není vůbec odpuštění. Lítost je uznání hříchů za to čím jsou. Musí být opravdová duševní bolest, zármutek, přání, aby se nebyly staly. Nejen ústní modlitba. Musí být nadpřirozená, t. j. musí pomocí milosti Boží vycházet z pohnutek, jakým nás učí víra: na př. ztráta milosti posvěcující, Boží záliby. Jen přirozená je lítost tehdy, vychází-li jen z pohnutek přirozených, ze zlých následků našeho jednání, jako jsou škoda na majetku, trest, zahanbení a pod. Taková lítost ovšem nestačí.

Lítost musí být obecná, t. j. musí se vztahovat aspoň na všechny hříchy těžké. Radno je ovšem pojmut v lítost i hříchy všední. Máme-li najisto jen všední, je nutno litovat aspoň jednoho, radno litovat všech. Lítost musí být naděvesecká, t. j. je nutno uznat hřích za největší zlo (nemyslí se tu na sílu dojmu), je třeba napravit ztrátu Boha, nekonečného dobra. Je tedy více ve vůli — v obratu k Bohu, v odvrácení od hříchu, než v citu. Musí být nadpřirozená. Ta může být nedokonalá a dokonalá. — Dokonalá je, vychází-li z lásky k Bohu. Důvodem této lítosti je Boží dokonalost, láskyhodnost, ceněná sama sebou nebo jak se jeví ve vlastnostech Božích, zvláště v životě a utrpení Ježíše Krista. Tato dokonalá lítost spojená s touhou po svátosti pokání působí již odpuštění hříchu. Je-li možno, je pak potřeba z hříchů se vyznat dodatečně. Toto vyznání množí milost Boží, působí odpuštění hříchů všedních, a sílu proti zpětnému pádu.

Podstata lítosti nedokonalé záleží více ve strachu před Bohem, vychází z vědomí ztráty Boha, věčné blaženosti a bázně z věčných i časných trestů. Stačí k odpuštění spolu se svátostí pokání.

V lítosti je již obsažena další podmínka — opravdové předsevzetí. Je to upřímná a poctivá vůle varovat se všech hříchů těžkých, každé dobrovolné blízké příležitosti. U hříchů všedních varovat se aspoň jednoho a snažit se o umenšení jejich počtu. Rovněž třeba pevné vůle napravit podle možnosti všechny škody a všechny křivdy, užívat všech náboženských prostředků a pomocí k bohumilému životu, zvláště modlitby a svátostí.

S takto zladěnou duší jde kající ke zpovědi. Tam se vyznává úplně a upřímně, jak naznačeno již u zpytování svědomí. Má-li na duši nějaké břemeno zvlášť těžké, je radno dát je ve vyznání na první místo. — Zpověď je chráněna přísným tajemstvím. — Zdá-li se snad

těžkou, vzpomeňme na smrt Ježíše Krista za hříchy lidstva i naše. Co je to malé sebezapření naše proti oběti Spasitelově? — Zaviněné zamlčení těžkého hříchu činilo by zpověď neplatnou, svatokrádežnou, a má-li nám být odpuštěno, jednou stejně bude nutno se vyznat i se všemi těmi novými těžkostmi. Místo odpuštění o hřích více a po případě další zatížení a svatokrádeže.

Uložené pokání vykonati jest přesně, neodkladně. A radí se, abychom sami ještě něco dobrovolně připojili. Bývá totiž pokání knězem uložené pravidelně příliš mírné a nedá se vůbec přirovnávat k tomu, jaké bylo ukládáno v prvních dobách církve.

Z á v ě r. Zdálo-li by se někomu, že je zahanbující vyznávat se cizímu člověku z vlastních a dokonce tajných hříchů i myšlenek a tužeb a tajných hříšných činů, považ, že tu nám není nikdo tak blízký jako kněz, že je to vůle a ustanovení samého Spasitele, a že zahanbující je hřešit před samým Bohem, nikoli plnit povinnost, a když se již hřích stal, jej ve zpovědnici se svědomím svalit. Na kněze — člověka — nás odkázal Ježíš Kristus, aby kněz jako člověk s námi cítil a s milostí v duši rozhrěšením nám navrácenou nebo rozmnoženou, aby nás propustil.

Svatost pokání je pro nás velikým a bohatým požehnáním. Náš Spasitel hned v den svého zmrtvýchvstání chvátá s jejím ustanovením a činí ji jednou z hlavních pokladnic milostí zasloužených křížem. Nemělo by smyslu vláčet s sebou životem břímě vin s tou ponurou vyhlídkou v nešťastnou věčnost, kdybychom tak odešli na Boží soud. K tomu ještě přistupuje skutečnost, že každý oddíl života, který člověk prožije bez milosti, je pro věčnost nenahraditelně ztracen. A život není tak dlouhý, abychom mohli z něho dlouhé doby promarnit. Stane-li se někomu to neštěstí, zatíží-li svou duši těžkou vinou, žádá svatý zájem náš, abychom vstali, šli k Otci svému a řekli mu: „Otče zhřešil jsem“ — řádně se vyznali, obnovili tak stav milosti a začali s Pánem Bohem nový a lepší oddíl života. — Amen.

Všech věrných zemřelých.

P. Lambert Kober S. O. Cis.:

PAMÁTKA VŠECH VĚRNÝCH ZEMŘELÝCH.

*„Drahá před očima Hospodinovýmá smrt
svatých jeho (Ž. 115, 15).“*

V roce 1932 stál jsem v Brně v Běhounské ulici před výkladem pohřebního ústavu. Nikoliv rakve a urny, které tam byly v nejrozmanitějším provedení a v nejrůznějších cenách, budily můj zájem, nýbrž velké množství úmrtních oznámení, která tam bylo možno

čísti. Tu mně bylo nápadné zvláště jedno z těchto oznámení a já jsem je opětovně četl, abych si nesmysl, který obsahovalo, dobře zapamatoval: „Oznamujeme všem přátelům a známým, že odešel do tajemné náplně veškerenstva, kam zalétají naše polibky na něžné, sladké jeho rty, náš milovaný syn Miroslav Dočkal v jarém věku 20 roků. Tělo jeho bude zpopelněno dne 14. t. m. v krematoriu města Brna.”

To je tedy celé tajemství smrti: duše, může-li vůbec býti o ní ještě řeč, odchází do tajemné náplně veškerenstva a v popel spálené tělo vyletí komínem krematoria. Konec. Dál už ani slovo. Mně přeběhl mráz po zádech, když jsem toto oznámení četl. Takto frázovitě a bezmyslenkovitě se vypořádá nevěra s nejdůležitější otázkou, jež může zaměstnávat lidského ducha. Toť vskutku smutná filosofie, při níž nezbyvá nežli volit mezi tupou resignací zvířete a divokou vzpurností zoufalství.

Jak šťastni jsme, že jsme nezaslouženou milostí víry poučeni o něčem lepším: „T v ý m v ě r n ý m, P a n e, ž i v o t s e m ě n í, n i k o l i v o d n í m á, a k d y ž s e r o z p a d n e d ů m t o h o t o p o z e m s k é h o p ř e b ý v á n í, v ě č n ý p ř í b y t e k v n e b e s í c h s e p ř i p r a v u j e.” To je nadmíru útěšná pravda, již Církev naši mysl naplňuje, vedouc nás v těchto dnech k prahu věčnosti a poodhrnujíc závoj, který nám zakrývá blahé příbytky nebešťanů i místa utrpení věrných dušiček. „Drahá před očima Hospodinovýmá smrt jeho svatých.” — Máme se znovu povzbudit k účtě k svatým v nebi, tak k pomoci duším v očistci. Ale Církev sv. není jen matkou, ona je též vychovatelkou, — jí jde především o to, aby i na nás se splnilo toto slovo Písma svatého. Máme si uvědomit příčinu, proč smrt spravedlivého jest drahá v očích Hospodinových, a činiti vše, abychom se jednou takovou smrtí odebrali na věčnost.

Tuto příčinu uvádí Duch sv. slovy, která čteme v breviáři:

„Duše spravedlivých jsou v ruce Boží a nedotknou se jich muka smrti”

„Zdají se očím nemoudrých umíratí . . . , ale oni jsou v pokoji.”

„A jestliže před lidmi muka trpěli, naděje jejich jest plna nesmrtelnosti” (Kniha moudr. 3, 1—4).

I. „*Nedotknou se jich muka smrti.*“

Ne že by měli býti muk a bolestí smrti uchráněni. I pro spravedlivého je smrt poslední úzkostí, plnou tvrdosti a hořkosti; je nejhlubším ponížením, když tělo a duše jako dva společníci v dobrém i zlém jsou od sebe odtrhováni a odlučováni, je nejurputnějším bojem, v němž život se všech stran sevřen a stísněn se chystá k poslednímu zoufalému odporu; nejkrasnějším hořem, jehož trpkost se jeví v slzách a v nevýslovně bolestném tahu kolem úst. Není totiž psáno: Nebudou mítí ž á d n á smrtelná muka, nýbrž: muka smrti se jich nedotknou. Smrt je posledním bojem před posledním vítěz-

stvím. Již v tomto pozemském životě je spravedlivý dítětem Božím, s nímž nakládá Bůh s otcovskou láskou.

Platí-li však tato božská láska a pečlivost pro dobu celého života pozemského, jak se teprve ukáže v hodině smrti! Vždyť v nouzi se musí osvědčit pravá láska! A čím je větší tato nouze, tím rozhodněji se musí projevit. Jak by tu mohla, v největší ze všech tísní, v hrůzné chvíli smrtelné úzkosti, láska nebeského Otce selhat! Nebo mohl by tu nejlepší otec, nejněžnější bratr, nejvřelejší přítel spravedlivého zradit? Nikoliv, jako nejlaskavější otec u lůžka svého umírajícího dítěte, tak dlí láska Boží u úmrtního lože spravedlivého.

J a k s e j e v í t a t o B o ž í l á s k a ?

1. Nejdříve ho přenese přes bolest o d l o u č e n í o d s t a t k ů p o z e m s k ý c h. I spravedlivý musí opustiti tuto zemi a všechno, co mu na ní bylo milé a drahé, avšak jak rád to činí! Již ve dnech nejnepěššího života chodil ve světle nebeské pravdy, která tak mnohým vzejde až při rozžehnutí hromničky: Nemáme zde místa trvalého, ale jiné vlasti hledáme. Nikdy nepovažoval svět za svou pravou otčinu. Byl mu jen průchodní stanicí. Proto také své srdce nikdy k němu nepřipoutal a proto mu nepřipadá tak za těžko, musí-li jej opustit. V chrámě sv. Prisky v Římě lze nad hrobem kardinála Valentiniho čísti slova: *Ut moriens viveret, vixit ut moriturus*, — aby smrtí získal život, žil jako ten, jenž musí umřítí.

2. Právě tak málo se ho dotýká bolest z o d l o u č e n í o d t ě l a. Dětem tohoto světa je tělo modlou, které slouží a se koří. Žádná oběť není jim příliš veliká, běží-li o to, vyhověti jeho choutkám. Duše, svědomí, věčnost, ano i Bůh sám musí být obětován na oltáři tohoto hrozného bůžka. Ký div, že jim odloučení od zbožňovaného těla je tak těžkou obětí. Ale spravedlivému nebylo jeho tělo bohem. Odvážně a vytrvale bojoval proti jeho nezřízeným žádostem po celý život. Odtud radost světců, že ho zproštění, odtud jejich touha býti vysvobozen ze žádostí těla: „Já nešťastný člověk! Kdo mne vysvobodí z těla smrti této?“ (Řím. 7, 24.) Ostatně spravedlivému netřeba se báti, že své tělo navždy ztratí, neboť žije v důvěřivé naději, že je jednou proměněné a oslavené opět obdrží. Vzpomeňme jen na Joba. Když v bolestech sedí na hnojišti, plesá jeho duše při vzpomínce na budoucí vzkříšení: „Nebo vím, že Vykupitel můj živ jest a že v poslední den ze země vstanu a zase oblečen budu kůží svou a v těle svém uzírám Boha svého.“ (Job. 19, 25—26.) Ze správně pochopené opravdové lásky k svému tělu přeje tedy spravedlivý svému tělu hrob a porušení, protože z nich vzejde znovu k nevyčerpatelné plnosti života.

3. A co konečně smrt činí nejtrapnější, je h ř í c h. Ale ani tato trýzeň se nemůže spravedlivého dotknout, třebaže ve svém životě klesl, snad často a hluboko, ale on svých hříchů upřímně litoval, z nich se vyzpovídal a je odpykal a svou duši omyl v krvi Beránkově. Svými modlitbami a obětmi učinil si svého soudce závčas přítelem, proto upírá teď svůj zrak mnohem více na milosrdenství božského

Srdce než na provinění svého života. Nebe, ráj, blaženost jsou jeho jediné myšlenky a pohled k nebesům, do nichž má brzy vejít, naplňuje jeho srdce nevýslovnou rozkoší, zřejmou předtuchou blaženosti. A tak je pravda: Nedotknou se jich muka smrti.

II. „Oni však jsou v pokoji.“

Blaživý pokoj je popřán spravedlivému. Když slavný Suarez — jeden z největších bohovědců — umíral, řekl kolem stojícím: „Nikdy bych si nebyl pomyslel, že je tak sladké umřít.“ Deus totius consolationis, Bohem vši útěchy nazývá apoštol nebeského Otce. Ale když jím Bůh je, pak jím bude především tam, kde nejméně může člověk postrádat útěchy: v umírání. A to Bůh také činí. Naplňuje svého umírajícího sluhu nebeskou útěchou, nejsladším pokojem. Dává mu popatřit na četné dobré skutky, jež po dobu svého života vykonal, a na hojné zásluhy, které si získal. Jako věrně milující děti přispěchají na pokyn Boží k úmrtnímu lůžku spravedlivého, volajíce k němu slovy, jež jim klade sv. Bernard do úst: „My jsme tvé skutky, ty jsi nás vykonal. Neboj se,“ pokračují, „my tě neopustíme, my tě doprovodíme na věčnost, my s tebou předstoupíme před soudnou stolicí spravedlivého Odplatitele a vymůžeme ti korunu spravedlnosti.“

Tu spatří spravedlivý všechna léta a v těchto letech všechny měsíce, hodiny a okamžiky, které strávil ve službě Boží a ve stavu posvěcující milosti. A každá z těchto chvil mu ukáže dobré skutky, které mu zaručují nárok na věčnou odměnu. Tu se mu ukáží všechny mše svaté, zpovědi a svatá přijímání, která Bohu obětoval, všechna poučení, která vyslechl a přijal, aby vůli Boží lépe poznal a horlivěji vykonal. Objeví se mu všechny posvátné hodiny soukromé a společné modlitby, všechna zpytování svědomí a duchovní cvičení a nábožné vzdechy, jimiž si den co den zasluhoval zalíbení a požehnání Boží. Všecky tyto skutky předstoupí před něj a jásavě jej pozdraví slovy: „My jsme tvé skutky, ty jsi nás vykonal.“

Těž ctnosti, jimiž se vyznamenával, naplní jej útěchou a důvěrou. Já jsem tvá víra, praví jedna, z níž jsi vždy čerpal svou sílu, v níž jsi vše posuzoval a hodnotil, statky hmotné a duševní, své povolání, své bližní, ať byli tvými představenými, tobě rovnými nebo podřízenými, všechny malé a velké události a příhody ve svém životě; já jsem tvá víra, v níž jsi se nedal ničím zviklati, ani nesprávnými zásadami ani zvráceným chováním jiných. — Já jsem tvá poslušnost, již jsi osvědčoval, když jsi radostně podroboval svou osobu, svou vůli a svůj úsudek. — Já jsem, praví třetí, a umírající spravedlivý je unešen její krásou a oslněn jejím jasem, já jsem u trpení, kříž, který jsi nosil, bolesti těla, zkoušky duše, všechny vyplakané a nevyplakané slzy, celé to množství obětí, které jsi tak velkodušně přinesl a před jinými zatajil. — Já jsem tvá vroucí láska k Bohu, již jsi až do této chvíle ve svém srdci živil, já

tak často osvědčená láska blížeňská, s níž jsi tolik křivd snášel, svým protivníkům ze srdce odpouštěl a všem podle sil dobré prokazoval. — Já jsem m o u d r o s t, s níž jsi Boha a věčnou blaženost považoval za jediné pravé statky. — A tak se přihlásí každá ctnost o slovo a spravedlivý přijme její útěchu se vsí pokorou, protože Bůh sám mu ji posílá. A bude oplývati vděčností k Bohu, jehož milost v něm působila tolik dobrého.

Ani od smrti neodlučitelná u t r p e n í a h o ř e nemohou jeho pokoj rušiti. Možná že Bůh na něj dopustí velké bolesti, sklččenost a tuhé zápolení, neboť žádá od něj těžkou oběť života. Ale uvede ho to ve zmatek a nepokoj? Nikoliv, neboť vše to chtěl Bůh, a dobrý křesťan nechce nic jiného. Nalézá ve svém utrpení příležitost osvědčit Pánu Bohu svou lásku a věrnost, a s radostí této příležitosti používá. S naprostou odevzdaností přijímá i tento poslední kříž z rukou Páně a spojuje své umírání s umíráním Spasitelovým: „Ne má, ale tvá vůle se staň!”

A z této velkomyslné odevzdanosti do vůle Boží vidí vyrůstat nejkrásnější zásluhu, kterou si kdy získal. Byl-li Abraham za obětování svého syna Bohem tak skvěle odměněn, že byl shledán hodným, státi se praotcem Mesiášovým, o jaké odměně může býti ubezpečen spravedlivý za oběť mnohem větší a tudíž Bohu příjemnější, za oběť vlastního života? Proto se děje jeho skon v plné míře blaživého pokoje.

A konečně poslední přednost smrti, jež je drahocenná v očích Božích: n e b e s k á r a d o s t.

III. *Naděje jejich jest plna nesmrtelnosti.*

Jak se raduje r o l n í k na konci požehnaného roku! S jakým uspokojením, s jakou radostí se rozhlíží po své stodole, po svých komorách, po sklepech: k a m o k o p o h l é d n e, s a m é p o ž e h n á n í B o ž í. A těchto statků nabyl poctivou námahou, pernou prací den co den. — Nemenší radost pocituje spravedlivý při odchodu z tohoto světa. I on pracoval v potu tváře své, plahočil se v starostech a úzkostech, a nejenom jeden rok, nýbrž mnohá, dlouhá léta. Nyní však je po všech trampotách a zásluhy ve velké míře jsou zajištěny. Proč by neplesal, když po celou věčnost se bude těšiti z jejich užívání?

Jak se raduje o b c h o d n í k, jenž vrátiv se po dlouhé nepřítomnosti domů, může se pochlubit hojným zbožím, jehož nabytí! Co vše zažil a zakusil na svých četných cestách v cizině křížem krázem, po vodě a po souši, ve dne v noci, za každé pohody! Oč větší příčinu k radosti má však umírající spravedlivý! I on bloudil leč který rok v cizině, i on byl vysazen tisícovým nebezpečím. Teď již jsou všechna nebezpečí zažehnána; statky, které si pro věčnost nashromáždil, jsou bezpečně uloženy a nikdo mu je neodejme.

Jak se raduje v o j í n, může-li po vítězném tažení odložit zbraň a vrátit se k rodinnému krbu, ke klidnému životu! Jakým útrapám

se musel podrobiti, jakým nebezpečím se vydati, co vytrpěl na dlouhých pochodech, v doupatech zákopů, jak byl jeho život v sázce ve válečné vřavě! Nyní má již vše za sebou. Právě tak plesá spravedlivý v umírání. Neboť byl jeho život něco jiného než dlouhé vojenské tažení? „Bojování jest život člověka na zemi“ (Job. 7, 1), praví Písmo, stálý prudký zápas proti trojí žádostivosti, proti svůdnému světu, proti nástrahám zlého ducha. Nyní je nepřítel navždy přemožen a skráně vítězovy brzy ověncí nesmrtelné vavříny.

Žasneme nad jáсотem, v nějž propukl lid izraelský, když vyveden z Egypta, měl Rudé moře za sebou a octl se v naprostém bezpečí. Nezajásá také odcházející duše spravedlivého, když opustila zemi otroctví a vidí za sebou moře soužení a slz? Nevyzve také ona celý svět, aby se radoval s ní?

Jedno jest, co ji především naplňuje plesáním: že teď konečně vlastní Boha, nejvyšší dobro. Mnozí lidé nemají pro tuto radost bohužel pochopení. Hledali své štěstí a svou blaženost ve světě, nemilovali Boha, nezakusili sladkosti jeho lásky. Proto také nezatouží po něm. Teprve tehdy pocítí touhu po Bohu, až bude pozdě, podobni dítěti, jež s úsměvem na rtech se dívá na pohřeb své matky, později však pozná její ztrátu a hořce nad ní zapláče. Zcela jinak spravedlivý. On je si vědom, jak nekonečně láskyhodné dobro bude v Bohu mít a požívat.

Jeho celá bytost dychtí po něm, a jedině po něm; každý okamžik, jenž ho ještě vzdaluje od nejvyššího dobra, zdá se mu věčností.

Jak trpce počítávali světci za své pozemské pouti odloučení od Boha! „Pokrmem mně byly slzy ve dne v noci, když mně denně říkali: kde je Bůh tvůj?“ „Na lůžku mém,“ tak slyšíme nevěstu ve Velepísni, „přes noc hledala jsem toho, jehož miluje duše má, hledala jsem ho, ale nenalezla jsem. Vstanu a prochodím město; po ryncích a po ulicích hledati budu toho, jež miluje duše má.“ (3, 1—2.) „Moje tužba je odebrati se a býti s Kristem“ (Fil. 1, 23), tak volá sv. Pavel. A sv. Terezie si stěžuje: „Umírám, protože nemohu umřít.“

Ale tato horoucí touha umírajícího spravedlivého bude brzy ukončena. Zima již minula, doba utrpení a bolesti; prška přestala a odešla, dni slzí a úpění; vstaniž, přítelkyně má, a pospěš krásná má a pojd z Libanonu, z drsné země vyhnanství a bídy; pojd, nevěsto má, jako žádný pozemský ženich svou nevěstu, tak miluje Bůh tebe; přijď ke mně a budeš korunována, v slávě mé vstup na trůn, který jsem tobě připravil, přijmi korunu a nepomíjející slávu. Věru, naděje jejich jest plna nesmrtelnosti.

Drazí! Zbývá ještě něco k spasitelnému uvážení? Ano, to nejdůležitější, totiž otázka: j a k á b u d e n a š e s m r t? Jak nazvou andělé Boží naši smrt, až zsinálí budeme ležeti na marách? Zaradují se nebo spláčí nad ní? Bude to šťastné odebrání se do Boží blaženosti nebo . . . ? Ale což je vůbec nějaké „nebo“ pro nás, miláčky Boží? „Již vás nenazývám služebníky . . . , ale nazval jsem vás

přáteli." (Jan 15, 14.) Což nespočívá v našem vyvolení k užšímu následování Krista jistota naší spásy? Co praví Duch sv.? „Cum timore et tremore salutem vestram operamini, služte Hospodinu s bázní a s třesením plesejte jemu." (Ž. 2, 11.) Žádný stav, žádný věk, žádné pohlaví nezabezpečují nás proti věčné záhubě. Jaký život, taková smrt; co člověk nasel, to také sklídí.

Předložil jsem vám k rozjímání smrt spravedlivého, jsa přesvědčen, že láska a radost jsou mnohem mocnější hybné síly než bázeň a strach. Proto použijme dnešního dne, zasvěceného památce všech věrných zemřelých, k důkladné životní orientaci. Běží o to, aby i naše smrt byla drahá před očima Hospodinovými. Co nám prospěje o nebi přemýšlet, nepřičiníme-li se, abychom do něho také vstoupili! A co bychom měli z pomoci duším v očistci, kdybychom vlastní duši zanedbávali! Proto nahlédněme pozorně do knihy svého svědomí, abychom zjistili, zda v duchovním životě pokračujeme či povolujeme. A k duchovnímu stavení, jež budujeme, přiložme srdnatě olovnici, abychom poznali, zdali jeho směr je přímý nebo šikmý. Vžíváme se tak snadno do názoru, jako by zájmy pozemského života byly pro nás všechno nebo aspoň hlavní věc. Stává se nám tak snadno, že si porušení svědomí valně nevšímáme. Odkládáme stále, abychom se jedním rázným odhodláním jednou provždy odpoutali od nějaké přichylnosti. Dáváme si tak málo záležet, abychom ze svých hříchů a chyb a nezřízeností vybředli, jako bychom měli před sebou život bůhví jak dlouhý nebo jako by později bylo času dost a dost. Žádný omyl by nebyl osudnější, neboť smrt přijde jako zloděj v noci; a kdybychom skutečně ještě dlouho žili, co potom? Na každý důležitý krok se musíme dobře připravit, také na krok do věčnosti. Uvažujme o tom dnes při vzpomínce na zemřelé, abychom s milostí Boží a vlastním vážným a trvalým přičiněním dosáhli toho, aby i v naší smrti se splnila slova: „Drahá před očima Hospodinovými smrt svatých jeho."

Jaroslav Aubrecht:

PAMÁTKA VŠECH VĚRNÝCH ZEMŘELÝCH.

Tyto dny chodíme na hřbitovy, abychom vykonali návštěvu u těch, kteří zde odpočívají, u svých zemřelých příbuzných, kteří nás opustili. Chodí tam jednotlivci, chodí tam rodiny, a jdou tam v procesí celé farnosti.

I. Co tam vidíme? a) že všechny jen pozemské snahy a námahy jsou samá marnost. Ti, kteří tam nyní odpočívají, co se nalopotili a nastarali, kolik snad měli i nepřátelství a soudů pro majetek, kolik marných starostí a co z toho mají dnes? A jiní se sháněli po radovánkách, snad celý svůj majetek některý z nich promarnil, snad i čest a zdraví utratil, co z toho má dnes? Zde vidíme nejjasněji, že pravdou je a zůstane: „Marnost

nad marnost — — mimo milovati Boha a Jemu jedinému sloužiti.”

Co si odnesli ti zemřelí? Jedině to, co ulpělo na jejich duších, buď to byla ctnost a zásluha nebo hříchy a zločiny, všechno ostatní zůstalo zde a jejich tělo se rozpadlo v prach pod tím přikrovem.

b) že všichni jsme si rovni, všichni zaujímají stejné místo: statkář, který měl rozsáhlé polnosti a vedle něho prostý, chudý nádeník. Ze všeho jejich majetku jim zbylo stejně: obnošený oděv, několik prken na rakev a několik stop půdy. Šat a prkna v zemi se rozpadnou a tu půdu jim vezmou po nějakých deseti letech a pochovají tam jiného. Proč se tedy nadýmáš, ty hrstko prachu a popela? Oč jsi nyní větší než ten, kterým jsi před lety pohrdal? Snad jeho duše je v blaženosti nebeské a tvoje? Co jsi si koupil za všechny svoje peníze a poklady? Kdo na tebe dnes vzpomene? Na tom chudém rovně dělníka klečí jeho děti a snad i vnukové a modlí se za jeho duši a ještě teď mu děkují za jeho námahu a dobré vychování — a na hrobě boháče?

Snad jen věnec, ale kdo se pomodlí? Na hrobě bohaté pí. N. se pomodlí jen její kočička, dědici se nepřijdou ani podívat.

c) Všude je kříž, někde nádherný, mramorový nebo žulový pomník, vedle něho snad jen dřevěný prostý křížek. Kříž nesl zde v životě každý z těch, kteří tam odpočívají pod tím křížem: někdo jej měl maličký a lehký, jiný těžký, přetěžký, že pod ním až k zemi padal. A dnes po smrti? Na jednom hrobě je náhrobek ze žulových kvádrů, těžký mnoho centů, tlačí toho nebožtíka do prachu, aby již z toho hrobu nevycházel, tíží ho, protože snad za živa neměl křížů mnoho a dovedl se jim vyhnout. A na hrobě chudého, udřeného stojí prostý křížek dřevěný, lehounký, protože ten těžký, který vlekl za života, odnesli již andělé do pokladnice nebeské.

Kříž nás provázel po celý život: při křtu, biřmování, při udílení svátostí a při smrti a ještě nad hrobem kněz se s námi bude loučit tím posv. znamením.

Kdo to znamení kříže milovala jím často a zbožně se žehnal, pocítil často jeho moc a sílu, pokušení muselo ustoupit před tímto vítězným znamením, útěcha naplnila duši, pohled na kříž Kristův dodal důvěry v úzkostech. Co pomůže nyní kříž na hrobě, byť byl umělecký a z mramoru nebo i třeba ze zlata, když za živa člověk ten kříž svatý nemiloval!

II. Když tak v tichém zadumání stojíme na hřbitově, tu uslyšíme v duši své hlas těch, kteří nás přešli, jak k nám volají:

a) A bychom se obrátili a zanechali všech marností, které pomijejí, duši nenasytí, touhy její neukojí, ale jednou ji budou trýznit při smrti úzkostmi a po smrti na věčnosti.

Co pýcha? — — co sláva? — a pomluvy všelijaké a osočování? A jak mnohá ta duše strašně za to trpí na věčnosti a jak jí bylo, když se objevila před soudnou stolicí.

b) **A bychom povstali k živější víře:** hrob nás upomíná na smrt, které neujdeme a potom? Co nám praví víra? Uloženo je člověku —

K pevné důvěře: ty pozemské nesnáze nás nemají činit malomyslnými, protože vlastní život začíná po smrti, zde jsme jen na zkoušku. Nebojme se ani pro svoje hříchy, máme-li jen upřímnou lítost a pevnou vůli se jich chránit a vše napravit, vždyť: Bůh nechce smrti hříšníka — a proto Kristus se sám podrobil smrti, aby naše smrt byla posvěcena a brána k životu otevřena.

c) **Dobří před smrtí nemají mít strachu,** když se snažili žít s Kristem a pro Krista, pak mohou doufat, že Kristus je přijme s otevřenou náručí: Dobrý boj jsem — — „Mně živu býti Kristus je a umřítí zisk.“ Zachovejme tu první polovinu, aby celý náš život byl zasvěcen Kristu, jeho kříž aby nám stále svítil na cestu — potom se splní ta druhá polovina: kde synové světa při smrti ztrácejí všechno, věřící a poctivý katolík získává všechno: opouští bláto, tu hlínu pozemskou, ale získává poklady nehynoucí za to, opouští život strádání a dostává se mu života, kde není slz a pláče.

III. Co cítíme? a) **Upřímnou soustrast s těmi,** kteří v očistci snad se trápí za svoje chyby. Umřeli sice, opustili nás, ale proto ta páska mezi námi není přetržená, duše zůstávají spojeny i nadále. **Tvůj otec,** který ti majetek odkázal, o tebe se snad postaral lépe než o sebe — není ti ho líto, nepomůžeš mu? — **Tvoje drahá maminka,** která ti život dala, kolik nocí nad tebou probděla, snad nyní pro tebe trpí, že nebyla dosti pevná, že ti shovávala, nepomůžeš jí? **Přítel, přítelkyně, dítě.** Máme-li citlivé srdce, pak cítíme touhu v sobě, nějak jim pomoci, něčím svou lásku dokázat.

b) **Onen nemocný u rybníka** si naříkal, že nemá nikoho, kdo by mu pomohl. Jak snad mnohý otec, matka, přítel nyní si naříkají, že nemají nikoho. Dříve je znali, dobrodiní přijímali, lásku slibovali a zapomněli dokonale. Jak šťastný byl Lazar, že měl milující sestry, které se za něj přimluvily a Kristus jej vzkřísil opět k životu. Nemohli bychom i my mnohé té duši dopomoci k životu, ne sice časnému, ale k radostnému v nebi? Co by nás to stálo? Jen trochu dobré vůle; vždyť Církev sv. otevírá ve prospěch dušiček své pokladnice a dává tolik a tak velkých odpustků pro ně.

c) **Vybídnutí k pokání.** Kdyby tak duše mohly vyjít z žaláře věčnosti a přijít zase na nějaký čas sem mezi nás! Jak by jejich život vypadal zcela jinak, jak by činily pokání. Pro ně je již pozdě, ale pro nás ještě ne. Čiňme nyní, co bychom si přáli činit po smrti, až i pro nás bude pozdě. Pokáním, sebezapíráním zjednáme svým modlitbám větší účinnosti, získáme sobě a zemřelým odpuštění časných trestů, rozmnožení zásluh.

Na hřbitově vidíme: že všechny jen pozemské snahy jsou marnost, že všichni jsou si rovni a všude že panuje kříž. **Slyšíme vybídnutí k obrácení,** k víře, důvěře a lásce a

c í t í m e v sobě soustrast s trpícími, hnutí, abychom jim pomáhali. Neodpírejme! My dnes navštěvujeme hroby jejich a snad již za rok budou jiní navštěvovat hrob náš a jak nám bude?

Zabezpečme se sami a nespolehejme na jiné, raději napřed dluhy zaplatit, abychom potom nemuseli je platit v žaláři očištcovém. Pomáhejme zemřelým, zvláště svým drahým, abychom i my jednou pomoci a milosrdenství Božího došli a s nimi se shledali u trůnu Božího, u nohou nejbl. P. Marie a tam s nimi se radovali . —Amen.

XXIV. neděle po sv. Duchu

(V. neděle po Zjevení Páně.)

Dr. J o s e f H r u š k a:

ODPUŠTĚNÍ A SNÁŠENLIVOST.

Bratři, oblect se jako vyvolenci Boží . . . v srdečnou milosrdnost, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek . . . A pokoj Kristův, ke kterému také jste byli povoláni . . . vládní v srdcích vašich . . . (List sv. Pavla ke Koloským, 3, 12-13 a 15.)

Sv. Pavel, apoštol národů, napsal svým věřícím list, jehož úryvek jsme právě četli. Nabádá koloské křesťany, aby se oblékli jako vyvolenci Boží, svatí a milí v srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek, má-li kdo žalobu proti jinému: „jakož i Pán odpustil vám, tak i vy; ke všemu tomu však mějte lásku, která jest svazem dokonalým. A pokoj Kristův, ke kterému také jste byli povoláni, (abyste byli) v jednom těle, vládní v srdcích vašich a buďte vděční.”

Sv. Pavlu na tom velice záleželo, aby první křesťané byli spojeni vespolek poutem lásky Kristovy a aby si navzájem odpouštěli. Mnozí z prvních křesťanů byli horliví v službě Boží, byli dobročinní vůči svým bratřím v Kristu, obětaví pro různé potřeby křesťanské obce, dovedli přinést veliké oběti pro svou víru a pro její šíření ve svém okolí. Živá víra prvních křesťanů přinášela na vinici Páně krásné ovoce. Ale tito první křesťané, které sv. Pavel miloval jako své děti, jež zrodil Kristus skrze evangelium, tito první křesťané, kteří jsou nám v mnohém krásnými vzory křesťanské horlivosti, byli také jen lidmi, kteří měli své chyby a nedokonalosti. V mnohém dovedli přinést veliké oběti, ale leckomu bylo těžko obětovat kus svého „já” a těžko jim bylo mnohdy odpustit. Scházela někdy pokora, z níž měla prýštit „ona” „srdečná milosrdnost, mírnost a shovívavost”. Tyto ctnosti byly pohanskému světu málo známy a první křesťané je také někdy, aspoň v praxi, těžko chápali. Občas přišla v praktickém životě „kosa na kámen”, přicházelo k větším nebo menším sporům, nastalo třídění duchů, osobní zájmy měly tu a tam neblahý vliv na celek, takže onen „pokoj Kristův, ke kterému byli

povolání", nevládl vždy v plné míře v jejich srdcích. Proto je sv. Pavel vyzývá k vzájemné lásce, k mírnosti, k pokoře a aby si navzájem odpouštěli.

Drazí v Kristu! Od té doby, co sv. Pavel psal Koloským, uplynulo 19 století. Za těch 19 století se v Církvi sv. v disciplinárních věcech leccos změnilo. I věroučné články se z různých hledisek vědecky objasnily, ve všem během století nastala jakási vytríbenost, přesnost, vše dospělo k dokonalejšímu řádu. Podstata věroučná se nezměnila, jen se oděla do slavnostnějšího roucha. Kdyby v dnešní době mezi nás zavítal sv. Pavel, měl by z toho jistě radost. Ale co by našel sv. Pavel mezi námi v podstatě také nezměněno, zrovna jako u svých prvních křesťanů, co by však mělo jen lepší vnější formu, to by byla ta lidská přirozenost, která je od prvotného hříchu nakloněna ke zlému. Tak by sv. Pavel i ty dnešní katolíky, kteří se pokládají za lepší křesťany, protože přistupují k svátostem, chodí na mši sv., modlí se, vystupují veřejně jako uvědomělí katolíci, i tyto křesťany by sv. Pavel zrovna tak napomenul a vyzval, aby se oblékli „jako vyvolenci Boží, svatí a milí, v srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce si vespolek, má-li kdo žalobu proti druhému.“

Je třeba snášeti se a odpouštěti si vespolek v rodině. Kde jsou lidé, tam jsou chyby. Muž má své chyby a žena také. Za svobodna se znají spíše po svátečnu, až se vezmou poznají se lépe a tak poznají větší nebo menší chyby jeden druhého. Všední život přináší s sebou různé těžkosti, při nichž často přichází ke sporům, hádkám, k slovním jedovatým přestřelkám, žádný pak nechce ustoupit a nakonec z toho může být i rodinná tragedie.

Když jsem byl ještě bohoslovcem, šel jsem jednou v Záhřebě ulicí vedoucí za město k starobylým zříceninám Medvjedgradu. Už zdáli jsem slyšel, že v jednom domě je křik, později bylo slyšet už jasně hrubé a sprosté výrazy, které se slyší lehkomyšlně vykřikovat v nejsprostších putykách, pak bylo slyšet rány bitím, zoufalý křik, potom tupou ránu a zapraštění skříně.

Druhého dne vyšla v časopise „Hrvatska straža“ kratičká zpráva, že v té ulici z toho domu odvezli ženu s těžkým zraněním v bezvědomí do nemocnice. Trapná scéna z manželského života. Cestou na starý hrad jsem o tom uvažoval. Ti dva, když se brali, svět se jim zdál v lásce rájem a možná by ani nepřipustili myšlenku, že by se v jejich budoucím rodinném krbu mohlo něco podobného přihodit. A přece se to u nich stalo. „Pokoj Kristův, ke kterému byli povoláni“ nevládl v jejich srdcích, protože neusilovali o srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost a shovívavost, aby se snášeli vespolek a navzájem si odpouštěli. Mezi manžely je to nutné, aby se tato výzva sv. Pavla zachovávala, jinak by mohli mít místo manželského ráje peklo na zemi. A většinou jen kvůli malichernostem.

Snášeti se musí rodiče s dětmi, musí jim často odpouštěti a naopak někdy musí i děti míti trpělivost s rodiči a jim také občas něco

odpustit. Děti mají různé sklony, nejen dobré, ale i zlé. Špatné sklony někdy nabývají převahy nad jejich dobrou, ale často slabou vůlí. Dopustí se v nerozváženém mládí poklesků, jež rodičům připraví tolik starostí a hoře. Někdy děti uznají svou chybu brzy jakmile vlna vášní opadne, jindy po delší době, až jsou duševně vyrovnanější. Když se pozná, že děti uznávají své chyby, že je to mrzí, stále jim jejich poklesek nevyčítat, nedemoralisovat je. Nesmíme být k dětem příliš shovívaví, ale také ne přehnaně až zaslepeně přísní.

Z města V. M. jel kněz do vesnice J., asi 8 km vzdálené, zaopatřovat starou matku, kterou syn svým chováním velice zarmoutil*). Syn, jemuž bylo těžko chybu napravit, se několikrát pokoušel o smír s matkou, ale marně. Matka se s ním nechtěla smířit ani na smrtelné posteli. Kněz nesl smuten velebnou Svátost nazpět. Nezaopatřil ji, nemohl. Matka veřejně prohlásila, že synovi odpustit nemůže. Tak daleko zajde osoba, která se jinak pokládá za dobrou katoličku.

Rovněž děti někdy těžko odpouštějí rodičům větší nebo mnohdy i menší chyby. Jsou případy, že ukazují svou povýšenost a uraženost, i když chybující otec nebo matka jsou už na smrtelné posteli. Vůbec k nim nepřijdou. Rodiče jsou také jen lidé, a možná za to, co se jim vytyká, už dávno pykají aspoň před hlasem svého svědomí. Jak krásná je láska mezi rodiči a dětmi, dokud jsou děti malé! Je to láska Bohem v srdce lidské vložená a pokojem Kristovým, k němuž jsou celé rodiny povolány, posvěcená. Občas tento pokoj Kristův z rodin mizí, protože členové rodiny se nedovedou jeden s druhým snášet a navzájem si odpouštět.

Musíme se navzájem snášeti se svým bližním a musíme svým bližním odpouštět. To bývá někdy těžko. Už sv. Jeronym píše ve svém 78. listě o lidech, kteří křesťansky žijí, usilují o různé křesťanské ctnosti, přijímají svátosti, chodí na slovo Boží, ale ve svém srdci nosí tajně zášť a nepřátelství k bližnímu, kterého neradi potkají, někdy mu ani na pozdrav neodpoví a promluví-li s ním, tak jen několik chladných, cizích slov. Někdy se nepřátelství táhne řadu let, a to jen pro maličkosti.

Pětiletý chlapec rozbil sousedům kamenem okno. Sousedky se na návsí pohádaly, vynadaly si, přišlo to až před soud a pak spolu po celých 9 let nemluvily. Po devíti letech jedna sousedka náhle onemocněla, kněz ji přijel v noci zaopatřovat a tak ta druhá se s ní přišla v noci smířit. Ale k čemu bylo těch devět let nepřátelství pro rozbité okno? Někdy se táhne nepřátelství z rodu do rodu a vnuci už ani nevědí, proč se jejich dědečci pohádali. To jsou osobní spory, které jsou ke škodě jednotlivců.

Osudnější a smutnější to bývá ve veřejné činnosti, kde jde o společné záležitosti katolického života. Jak často to osobní „já“ chce vyniknout, cítí se uraženo pro maličkosti, vznikají z toho sváry

*) *Filius sacerdos uxorem duxit et habuit prolem.*

a nemístná a přehnaná kritika. Vše se pak přenáší na dobrou věc samu, která tím nejvíce utrpí, a to jen proto, že i tak zvaní dobří katolíci se nemohou snášet, nemají trochu té pokory, mírnosti, shovívavosti a nedovedou si vespolek odpustit. Kde je ten pokoj Kristův, k němuž jsou povoláni a o nějž usilují, aby zavládl i mezi vlažnějšími katolíky? Nepřátelé Církve mají z toho radost.

Drazí v Kristu! Musíme se snažit, abychom byli dobrými křesťany nejen slovem, ale i skutkem. Nedosáhneme toho bez obětí a sebezáporu. Tuto oběť musí občas přinést manžel, jindy manželka, rodiče a děti, tuto oběť musíme přinést ve svých soukromých stycích s bližním a zvláště ve veřejné činnosti, jde-li o zájmy Boží, o zájmy sv. Církve. Všude musíme prakticky vnášet tu „srdečnou milosrdnost, dobrotu, pokoru, mírnost, shovívavost a vzájemné odpuštění, jak k tomu vyzývá sv. Pavel. Tak budeme prodchnuti v duchu Kristově onou láskou, která je svazem dokonalým a pokoj Kristův, ke kterému jsme povoláni, zavládne v srdcích našich. — Amen.

P. Lambert Kober S. O. Cis.:

LISTOPAD VE ZPOVĚDNICI.

POZNÁMKA: Přinášíme ukázky z několika promluv ve zpovědnici dlouholetého řeholního zpovědníka P. Lamberta Kobra S. O. Cis., které mají brzy vyjít tiskem. Je to dosud nejlepší sbírka toho druhu, vyšla z dlouholeté praxe zpovědní. U těch, kteří se častěji zpovídají, nejde totiž jen o rozřešení, ale zvláště o jejich duchovní vedení. A tu je nutné, aby tyto duše dostaly po každé na cestu nějakou vůdčí myšlenku.

Tyto promluvy byly vypracovány pro řeholnice, ale hodí se i jinak. Bude jich možno používat i k rozjímání jako myšlenky na den, po případě i k pětiminutovému kázání.

I.

Odpykávejme si očistec očistcem pozemským.

Je dvojí očistec: jeden v tomto životě, druhý na onom světě. A požíváme velkého štěstí, že můžeme z prvního těžit, abychom se vyhnuli druhému.

Očistcem na zemi se nám stává každá námaha, svízel, nemoc, tělesná únava, každé duševní protivenství, pokoření, zloba jiných, každý odpor, každé pokušení.

Snázejme vše to velkomyslně, neboť si tím odpykáme spasitelný očistec.

Přidejme ještě dobrovolné úkony pokání, stále umrtvování smyslů, skutky tělesného a duchovního milosrdenství a horlivé získávání odpustků a můžeme doufat, že přijdeme do nebe bez očistce.

II.

Pomáhejme soucítěně duším v očistci.

Dušíčkový měsíc nás volá k službě dušíčkám, totiž k účinnému

soucitu s dušemi v očištcí. Trpí osiřením, touhou po domově a jsou ve své ubohosti zcela odkázány na milosrdenství Boží a na naše dobré srdce.

Proto nejednejme jako bratři Josefovi, kteří usednuvše na okraj cisterny klidně pojídali chléb, kdežto ubohý Josef zmíral v úzkosti a v slzách, nýbrž pomozme, jak nejlépe můžeme. Prostředky jsou nám známy, záleží toliko na nás, abychom jich horlivě používali.

Učiníme si samého Boha dlužníkem, jestliže mu přivedeme duše a jeho spravedlnosti dopomůžeme rychleji k jejímu právu.

III.

Víra v obcování svatých nás vybízí pomáhati dušičkám.

Pomoc, již poskytujeme duším v očištcí, je úkon, jenž prýští z naší víry v obcování svatých a jenž v nás budí nejslechetnější smýšlení, protože nás vybízí k upřímné, nezištné lásce.

Naše modlitby za dušičky, naše oběti a obět Syna Božího ve mši sv., jejíž ovoce jim věnujeme, naše denní vzpomínky na dušičky při stole, při večerní modlitbě, u kropenky, při modlitbě Anděl Páně: vše mizí v tajemném lůně jejich nejistého osudu. My sami nepocitujeme z toho žádnou znatelnou výhodu. Žádný posel se odtamtud nevrací, aby nám přinesl důkaz přijetí a díků. Ba ani nevíme, zdali naše dobré skutky přišly k dobru těm, kterým jsme je určili, neboť Bůh si ponechává úplně volnou ruku, komu naše dary mají prospěti.

A přece jednáme dobře, pomáhající ze všech sil dušičkám, pamětlivi slov Písma sv.: „Svaté a spasitelné jest smýšlení za mrtvé se modliti.“ (II. Mak. 12, 46.)

Přece se obrací naše láska k nim v nejhojnější požehnání pro nás samy, protože je to láska čistá, nesobecká, jež chce jen dávat i pomáhati, láska Bohu milá, dušičkám užitečná a nám záslužná.

Toť důvod, abychom v tomto měsíci horlivě pomáhali duším v očištcí.

IV.

Pomáhejme duším v očištcí.

V těchto dnech podnikněme jakousi křížovou výpravu duchovního milosrdenství, jakousi pomocnou akci za duše v očištcí. Bůh sám nám tento úkol usnadnil, nejvzácnější poklady máme v rukou: modlitbu, odpustky, mši sv., dobré skutky. A my ničeho nepozbudeme ze záslužnosti svých dobrých skutků, věnujeme-li je duším v očištcí, neboť jim postupujeme toliko jejich dostičnicí hodnotu.

Budme tedy horliví a velkomyslní, abychom duším v očištcí poskytli co nejvíce pomoci. Za to bude Bůh milosrdný také k nám, a duše v očištcí, jež jsou tak šlechetné a vděčné, nám za naše úsluhy vyprosí vše dobré.

P. Kazimír Finta - Duplessy :

ŠTYRI ZNÁMKY KREŠŤANSKÉHO MANŽELSTVA.

Novomanželom.

Prišli ste sem až k úpätiu oltára, aby ste si vyprosili požehnanie božie pre svoj stav manželský. Keď jste už zodpovedali otázky, ktoré vám boli kladené, keď ste vyslovili svoj manželský súhlas, ktorý je podstatou toho, aby manželstvo bolo platne uzavreté, odmlčali ste sa. Zato ale začíná hovoriť kňaz, ktorý tu rozpráva v mene Cirkvi svätej. V smysle učenia sv. Cirkvi chce vám dať do vašeho budúceho života niekoľko rád, podľa ktorých sa máte riadiť. Niekedy mu je ťažko radiť. Nie snáď preto, že by nevedel, čo má povedať. Ale stáva sa často, že má pred sebou snúbencov, ktorí nepoznajú základy svojej viery, sú v nej ľahostajní a preto sa obáva, že jeho rady nepochopia, alebo ich neprímu. Často je svedkom skutočnosti, ako kedysi Ježiš Kristus, ktorý plný bolesti musel svojím apoštolom ešte po troch rokoch robiť výčitku: „Non potestis portare modum.” (Ján 16, 12.) „Ale teraz nemôžete znieť.”

Nečudujte sa, že takto k vám hovorím, lebo skúsenosť potvrdzuje pravdivosť týchto slov. Dnes však s radosťou môžem zistiť, že do tohoto záramtku prišiel aj lúč svetla. Lebo vďaka Bohu, vy nepatríte medzi ľahostajných katolíkov. Vaša viera je pevná, poznáte základy svojej viery a preto budete schopní prijať učenie, ktoré vám chcem predložiť. Obaja vyšli ste zo zbožných rodičov a dostali ste takú výchovu, akú si praje mať J. Kristus.

Keď vás v túto svätú chvíľu pozdravujem, prichádza mi na myseľ zo sv. omše tá časť, v ktorej sa kňaz modlí „Verím v Boha . . .” Medzi iným modlí sa takto: „Verím . . . v cirkev jednotnú, svätú, všeobecnú a apoštolskú.” V mysle tohoto vierovyznania chcem vám vysvetliť, že aj kresťanské manželstvo má štyri známky.

Pri tomto opieram sa o sv. Pavla apoštola, ktorý prvý použil sviatosť stavu manželského ako podobenstva spojenia medzi Kristom a sv. Cirkvou. Len z týchto pohnútok chcem vám dokázať, že naše manželstvo má tie isté štyri známky ako Cirkev. Ano, ja verím, že manželstvo práve tak ako cirkev je jednotné, sväté, katolícke či všeobecné a apoštolské.

*

I. Manželstvo už od svojho počiatku je jednotné. Pán Boh stvoril iba jednu ženu pre Adama, ba dokonca učinil ju z jeho rebra, aby tak dokázal, že oni dvaja sú vlastne jedno. (Gen. II., 21, 24.)

Je isté, že už v Starom zákone útočili mnohí proti jednote manželstva. Židia sa proti nej často prehrešili a pohania ju dokonca zavrhlí. Ale J. Kristus znova zdôraznil jednotnosť manželstva. Je isté, že ľud Starého Zákona bol príliš tvrdého srdca (Mat. 19, 8), aby mal v úctivosti jednotnosť manželstva. Ľud Nového Zákona ju však rehabilitoval. U katolíkov manželstvo bude večne jednotné (Mat.

19, 5) práve tak ako Cirkev, ktorá má na sebe večnú pečať jednotnosti.

II. Sme svedkami skutočnosti, že ľudské vášne ešte nezaspaly. A tak ako kedysi aj teraz jestvujú výbojní nepriatelia nášeho náboženstva, ktorí zo všetkých svojich síl napadajú jednotnosť manželstva. Pán náš to dobre predvídal a preto dal ako štít jednoty manželstva druhú známku s v ä t o s ť.

Sv. Písmo nás poučuje, že manželstvo už pri svojom vzniku bolo sväté, lebo sám Boh mu predpisoval svoje zákony. Ale J. Kristus ho ešte posvätil. Povýšil ho na hodnosť sviatosti a učinil ho tak prameňom milostí, ktoré tak nutne potrebuje každý človek. — Kresťansko-katolícki snúbenci majú teda v manželstve nárok na milosť Božiu práve tak, ako Cirkev, Nevesta Kristova má nárok na lásku svojho snúbenca, Krista. „Toto tajomstvo je veľké“ (Efez. 5, 32), volá sv. Pavel apoštol. Preto aj mysterium svätosti manželstva je veľkým tajomstvom.

III. Poďme ďalej. Cirkev Kristova je k a t o l í c k a. Čo s tým chceme povedať? Dobré vieme, že slovo katolícke znamená všeobecné. Jestli Cirkev je všeobecná preto, lebo má v sebe snahu rozšíriť sa po celom svete, lebo má prisľúbené od večnosti, že bude „vždy a všade,” tým sme dokonale vysvetlili katolicitu Cirkvi.

Či túto snahu dostať sa všade nevidíme jasne aj u manželstva? Cirkev chce, má trvať na zemi až do konca. Ale veď aj vy ste si práve teraz sl'úbili vernosť až do konca.

Ale tým sme ešte všetko nepovedali. Cirkev sa chce rozšíriť, chce sa zväčšiť tým, že zvýši počet svojich členov, lebo vie, že tým sa len rozmnožuje počet vyvolených. Takto sme ešte dokonalejšie vysvetlili všeobecnosť Cirkvi. Konkrétne môžeme celkom obdobne hovoriť aj o manželstve. „Rastnite a množte sa.“ (Gen. 1, 28.) Toto požehnanie, ktoré udelil Večný Tvorca prvým ľuďom platí aj pre vás, lebo aj vy v smysle zákonov Božích máte rozmnožovať dietky Cirkvi sv., aby ste tak zvýšili počet vyvolených. Teda práve tak ako Cirkev i naše manželstvo je katolícke čiže všeobecné.

Vieme však veľmi dobre, že toto učenie Cirkvi nie je v súlade s mienkou dnešného zmaterializovaného sveta. Svätosť manželstva je drasticky šľapaná, lebo svet pozerá sa na manželstvo len ako na obyčajnú smluvu. Jednotnosť manželstva je podkopávaná tak zvanými rozvodmi, ktoré sú dnes tak rozšírené, že sa staly rakovinou ľudstva. Ľudstvo je dnes tak zaslepené, že nevidí v rozvodoch nebezpečenstvo pre spoločnosť, ale im aj robí propagandu jak v divadlách tak v kinách. Len a len preto ide ľudstvo do záhuby, že nerešpektuje jednotnosť manželstva. Jeho úkol rozmnožovať počet vyvolených podľamujú z dôvodov hospodárskych. Nevyžili by sme, keby sme mali viacej detí, žena je chorá a preto nesmie dať život viacerým jedincom. Zabúda pri tom, že ani naši predkovia nemali väčšieho bohatstva ako dnešní manželia a nebáli sa detí, lebo sa

báli Boha. Dali život viacerým deťom a dožili sa vysokého veku, len preto že nezneužívali svoje telo tak, ako je to zvykom dnes.

IV. Na tom ale nezáleží. Cirkev neprestane nikdy chrániť jednotnosť, svätosť a všeobecnosť manželstva. Toto učenie o manželstve bude hlásať večne: lebo ho prijala od svojho Zakladateľ'a a potom ho hlásali aj apoštoli. Práve preto je kresťanské manželstvo aj apoštolské. Čítajte len sv. Matúša, sv. Pavla, skúmajte pôvodné učenie apoštolov a presvedčíte sa, že manželstvo, ktoré Cirkev požehnáva, bolo kedysi také ako dnes.

Či nemáme preto dostatočného dôvodu k tomu, aby sme aj my zvelebili kresťanské manželstvo tými istými slovami, ako kedysi otcovia v Nicey zvelebili Cirkev Kristovu. Ano, „ja verím, že manželstvo je jednotné, sväté, katolícke a apoštolské.“ Len z tohoto vznešeného dôvodu beriete na seba úkol, ktorý vám kladie manželstvo. Chráňte si ho a potom sa presvedčíte, manželstvo bude pre vás prameňom milostí práve tak ktorákol'vek zo siedmých sviatostí. Je isté, že manželstvo má svoje radosti a slasti. Ja vám prajem, aby ste ich dlho okusovali, lebo aj ony sú dielom Božím. Ale nesmiete nikdy zabudnúť, že život je tvrdý a často sa ukáže v plnej realite. Prídu povinnosti a to: jedon oproti druhému a povinnosti rodičovské.

Som presvedčený, že jasne chápete vážnosť chvíle, ktorú ste práve prežili. Radujem sa so všetkými, ktorí vás majú radi. Nemôžem dnes iné činiť, ako priať vám uskutočnenie vašich túžob a privolať na ne mnoho božieho požehnania. — Amen.

P. Dr. M e t o d H a b á ň O. P.:

OSOBNOST LIDSKÁ.

Dnešní doba učí človeka pohlížet dovnitř, do svého vlastního nitra a tam budovat kladné hodnoty pevnosti, jistoty, radosti a lásky.

Pohled dovnitř, kterého se snažil člověk dříve zbavit zevnějšími a hlučnými projevy, je dnes vyhledáván. Rozháraný člověk se musí smířit s nutností a hledat prospěch a duchovní vzrůst z úvah sám nad sebou; deprese a zoufalství nejsou kladné hodnoty. Vnitřní aspirace a projevy schopností jsou oprávněny v každé době a mají svůj přirozený cíl.

Reflexí sám nad sebou člověk si uvědomuje, že existuje, ví, že trpí a že má nedostatek radosti a štěstí, ví dokonce, že život nutně pomíjí, že umírá. Člověk myslí; organicky je slabý tvor, nepatrná hmotná síla stačí, aby ho usmrtila, ale vnitřní průběh myšlení lidského života ho staví do popředí před celým vesmírem.

Svým přemýšlením člověk hledá cíl a smysl svého života, a používá prostředků, aby jej dosáhl; může měnit prostředky, poněvadž rozumí vztahu mezi prostředky a cílem. Jako myslící tvor může

jednat jinak než je puzen instinktem, musí jednat podle pochopení.

Rozumná stránka lidské bytosti je prvek, kterým se liší lidská přirozenost od jiné přírody a jejích divů.

Vyšší rozumná stránka lidského života má v sobě ještě jinou schopnost, t. j. vůli, která má svobodu, možnost volby a rozhodování a určení směru činnosti; člověk může říci: m o h u, což ovšem nestačí, je třeba, aby vyřkl: c h c i; tím dá svému osobnímu rozhodnutí sílu a účinnost. Člověk je schopen řídit takto celou duševní činnost. Ani příroda ani politická moc nemohou nutit vnitřní sílu ducha lidské osobnosti bez svobodného souhlasu vlastního. Na této činnosti záleží vše. Nedostatek pevného a rozumného chci zbavuje člověka řádu a klidu vnitřního; společnost bez něho nemá vůdce a vládce. Zneužití této moci osobní vede ke zrůdě zase v osobním i sociálním životě.

Je jisté, že vůle neuniká všemu vlivu zevnějšímu, neboť má přirozenou spojitost se smysly zevnějšími, jejichž dojmy procházejí vnitřním organismem a působí psychické zabarvení požitku, citu nebo vášně, ale vůle může triumfovat v každém případě, i když fyzicky je člověk slab. Toto tajemství duchovní síly vůle je málo známé a ještě méně používané, je více zneužívané nebo nepoužité. Ani Bůh, který je původcem lidské vůle a svobody nenutí lidskou vůli; On jen poroučí, aby poslouchala, aby se podřídila dobrovolně. Proto člověk má v sobě jasný hlas; mám, mám povinnost. Proto nezávislost lidské osobnosti, která je velmi legitimní a nutná v poměru k stvořeným věcem, aby byl člověk opravdu svoboden, je nesprávná a škodlivá oproti Bohu. Mezi pevným chci a mám se odehrává denní zápas lidského života o dobro, o vznešenost mravní, o velikorysost, o podobnost s Bohem. Mezi chci a mám není vždy v lidském životě souhlas, jak je patrné i v sociálním životě. (Žádné přeskupování politické a zevnější nás nemůže odvrátit od poměru chci a mám). Chci znamená sílu vůle a ducha, mám znamená odpovědnost a povinnost, s jakou je třeba chtít a jednat. Pro vzájemný nesoulad vznikají vnitřní konflikty a zevnější kompromisy. Vůle nevolí vždy to, co je podle zákona at' přirozeného, nebo Božího, zneužívá daru své svobody. Člověk prožívá, jak se rozděluje na dvě strany, „dva lidé“ v jednom člověku, je v něm výkyv mezi řádem Božím a přitažlivostí světa, žádostivost (očí a těla) strhuje rozumný život. V tom záleží velikost nebo otroctví lidské osobnosti. Otroctví mamonu a chtíčů nebo velikost vnitřní nezávislosti. Podle tohoto měřítka poznáte, že dnes lidská osobnost je více podřízena otroctví než velikosti, lidé volí svým ubohým způsobem, zatím co mají v sobě duchovní moc volit a jednat na d-

časově, jednat pro věčnost. Blondel praví, že jsme nedispensovatelně postaveni na jeviště života, ne jako pozorovatelé, nýbrž aktivně zúčastnění, nutně musíme spolupracovat. Vstoupivše na loď nestačí jen souhlasit s jízdou, je třeba řídit směr svou činností, neboť buď připlujeme k přístavu nebo jsme ztraceni; neunikneme této závažnosti, nebude dovoleno začít experiment životní znova.

Osobnost lidská je něco stálého, co trvá, i když se vše mění; dospíváme, mění se zevnějšek, ale „já“ osobnosti je vždy totéž, buď v primitivním stavu nebo v kulturní výši. V osobnosti je pevný bod života, kolem něhož soustřeďujeme minulost, přítomnost i budoucnost. Poznáme-li věčné prvky a aspirace vycházející z osobnosti přes všechny změny od dětství, dostaneme se k projevům věčně trvajícím, k činnosti, která patří osobnosti věčné, která jí dává blaženost a dokonalost, která zajistí vývoj hodnot a vlastností podobných Bohu, takže ani smrt nesmete osobnost.

Vnitřním vzrůstem vlastností duševních vzrůstá i osobnost lidská a tím i její síla moci, chtíti a plniti povinnost.

Osobnost lidská vzrůstá ve své vnitřní velikosti poměrem ke společnosti, ke svému bližnímu. V tomto poměru člověk uplatňuje svou vnitřní sílu a hodnotu. Každá duševní vlastnost lidská má svou stránku sociální. Duševní vlastnosti se samozřejmě sdílejí jako světlo sluneční, nebo jako krása přírody, poněvadž jsou rázu duchovního. Jenom duchovní věci jsou společné všem lidem, všichni se jich mohou zúčastnit, všichni mají na ně právo. Proto člověk se stává sociální, (sociálně cítící), pokud si osvojí duševní vlastnosti. Každá duchovní vlastnost má svou ozvěnu na lidskou společnost, zvláště u lidí odpovědných a vedoucích. Vnitřní síla osobnosti je pramenem duchovních kvalit a vlastností a tedy je předpokladem dobré činnosti a života osobního i sociálního.

Proto pohled dovnitř a uznání jeho samostatnosti, jeho aspirací a krásy neuškodí dnešnímu člověku. Moderní rozbitý člověk si v něm odhalí skrytý pramen nového smyslu a nové radosti. Odvahou s jakou se člověk podívá plně na vyšší požadavky a aspirace svého vlastního ducha, překoná snadno své deprese a méněcennost. Vzroste síla vnitřního světla, jako ovoce lidského myšlenkového života, zvláště pozná-li lépe Boha a jeho krásu, rozmůže se pevná vůle, jejíž mohu, chci a mám vytvoří vnitřní soulad mravní krásy a důslednosti. Takový vnitřní život roste i za těžkých podmínek zevnějších.

Ke křesťanskému, t. j. důsledně křesťanskému životu je třeba veliké síly a také nejmocnější pohnutky, aby se člověk k němu odhodlal a aby v něm až do konce také setrval. Tím spíše k životu apoštolskému.

Boh. Jarošímek v knize „BLAHOŠLAVENÍ“

Doklady a příklady.

„LAMPA MUSÍ HOŘET!“ — Nedaleko norského pobřeží stála v moři na skalisku mohutná, vysoká věž — maják. Odtud vycházelo během celé noci světlo, aby ukazovalo směr námořníkům a rybářům. Strážce majáku byl už starý a nemocný. Jeho dospělá dcera byla mu útěchou a pomocnicí. Jednoho večera se něco pokazilo ve velké reflektorové lampě — přestala svítit. Stařec chtěl chybu opravit. Nemohl však již do schodů nahoru — omdlel. Venku zuřila hrozná vichřice a bouře. Dcera odnesla polomrtvého svého otce do malé světničky a uložila ho do postele. Nemocný byl na smrt připraven, vždyť ve svém stáří již brzy s ní musil počítat. Za chvíli opravdu začal smrtelný zápas. Dcera jej drží v náručí jako matka a šeptá modlitby. V tom umírající otevřel oči, chytil pevně ruku své dcery a s napětím všech sil několikrát opakoval: „Lampa musí hořet!“ Dcera pochopila. Rozžehla ruční lampu, vyběhla do věže majáku, držela lampu vysoko v ruce, pohybovala jí všemi směry tak dlouho, dokud zuřila bouře . . . Ruka jí umdlávala . . . avšak stále jí vzpružovala slova umírajícího otce: „Lampa musí hořet!“ Vydržela. Asi za hodinu se bouře uklidnila. Lampu do majáku postavila a sešla rychle dolů k otci. Ještě dýchal. Jeho oči se tázavě podívaly. Dcera ho uklidňuje: „Lampa hoří . . .“ Po těchto slovech stařec uspokojivě zavřel oči a vydechl naposled. Pamatuj i ty: „Lampa musí hořet!“ Lampa milosti posvěcující ve tvé duši! Těk.

ZDRÁVAS . . .! — Ve vlaku se setkaly dvě dámy, jedna starší, černě oděná a druhá — ještě mladistvá dívka. Ačkoliv se neznaly, rozpředla se mezi nimi záhy důvěrná rozmluva. „Zdá se mi“, poznamenala dívka, „že máte smutek“. „Mám,“ odpověděla dáma, „ale zvláštní. Byla jsem v klášteře karmelitek, ale pro nemoc jsem nemohla složit věčné sliby a musila jsem vystoupit. To mne velice bolí.“ — „Ale dovolte, takový život, jen se modlit a mlčet a ještě trýznit, to bych nesnesla. Nevím, jak bych mohla být bez divadla, bez společnosti, bez zábavy.“ —

„Vidím, že jste jiného smýšlení, než já,“ podotkla dáma. „Smím se ptát, jakého jste zaměstnání?! — „Studuji na ústavě učitelek a právě mám před maturitou. Nevím, jak to dopadne, bojím se toho.“

„Dala bych vám radu: pomodlete se k Panně Marii za osvětlení a za pomoc!“ — „A co se mám modlit?“ — „Aspoň jeden Zdrávas každý den.“ — „To neumím, modlím se vůbec málo a Pannu Marii necítím, jsem evangelička.“ — „Ale slečno, co řekl anděl k Panně Marii to přece znáte z bible a co se k tomu přidává je snadné a krásné. Chcete-li, napíši vám Zdrávas na lístek.“

Studentka neodporovala. Dáma tedy Zdrávas napsala a slečně odevzdala. Ta si jej uschovala a slíbila, že si jej přečte a bude-li se jí zamlouvat, že se ho i pomodlí. A když v příští stanici vystupovala, slíbila jí ještě, že jí sdělí, jak dopadla její maturita.

Uplynuly dva týdny a zpráva nepřicházela. Až v třetím týdnu přišel na dámu dopis, kde jí psala: „Zdrávas, který jste mi napsala, jsem si opět a opět četla a před maturitou jsem se jej i pomodlila a maturita dopadla skvěle! I umínla jsem si, že už nepřestanu se ho modlit, ano — slyšte — že se stanu katoličkou.“

A co si umínila, také provedla. Bylo to jistě zvláštní řízení Boží, ale ne bez pomoci Panny Marie. (P. J. Rybák, Cti Matku svou, Praha 1934, 96). — Příklad tento mluví tak jasně, že nepotřebuje žádných vysvětlivek. Těk.

KDY SE MÁME MODLITI? — Svatý František Saleský praví, že někteří lidé se podobají svou modlitbou pštrosovi, jiní slepici a jiní orlu. Pštros svých křídel nepoužívá a spoléhá jen na své nohy. Když je zle, dá se na útěk a když je nejhůře, strčí hlavu do písku. Jemu se podobají lidé, kteří se nemodlí a spoléhají jen na svou sílu a schopnosti. Když je nejhůře odcházejí ze života jako zoufalci. Slepice používá svých křídel aspoň tehdy, když je náhle ohrožena nějakým nebezpečím; v tu chvíli s pokřikem vzlétne, aby se zachránila. Jí se podobá svou modlitbou onen člověk, který se modlí jen tehdy, když mu hrozí nějaké nebezpečí a něčeho se obává: v nebezpečné nemoci, před těžkou zkouškou, před vážným rozhodnutím, v nebezpečí smrti a podobně. Když však nebezpečí minulo, zase modlitbu zane-

dbává. Jak by ses ty díval na přítele, který by se k tobě hlásil jen tehdy, když by tě potřeboval? Orel používá svých křidel pravidelně každý den a vznáší se jimi do závratné výšky. . . Podobně i člověk opravdu zbožný denně se povznáší na křídlech modlitby k Bohu ráno, večer a během dne častěji aspoň střelnou modlitbou. Máme se modlit nejen tehdy, když si chceme u Boha něco vyprosit. Máme se modlit často, abychom jej modlitbou uctívali, oslavovali jako svého nejvyššího Pána a jemu také děkovali. Tčk.

PŘÍKLAD BELGICKÝCH DĚTÍ. — K 31. květnu r. 1938 děti jako členové náboženského sdružení „Eucharistické misijní tažení“ věnovaly svatému Otci 1.591 obrácení, kterých dosáhly svými modlitbami a obětmi v době postní. Některá obrácení stála mnoho. Tak na příklad jedno děvčátko plné dva roky obětovalo denní mši svatou, sv. přijímání, modlitby, oběti za obrácení tatínkovo, který už 13 roků nebyl u svátostí. Tak konečně i nad tímto zatvrzelým srdcem zvítězila milost Boží.

Jiný křížáček šel „zchytra na svého „hříšníka“. Právě přišel ze školy; „Tatínku, já jsem začal ofensivu za obrácení svého „hříšníka“. . . Víš, všichni malí křížáci v Belgii si zvolili svého hříšníka a chtějí ho obrátit.“ — „A tvůj hříšník? Mohl bys mi říci, kdo to je?“ — „Kdo jiný, než ty, tatínku!“ — Slzy v očích otcových zřejmě mluvily, že hříšník je získán. Tčk.

„HŘÍCHU, NEDOTÝKEJ SE MNE, JSEM BOŽÍ!“ — Vypravuje se o jednom vladaři, že měl ve své zahradě krotkého jelena. Aby mu nikdo neublížil, dal mu na čelo pásku s nápisem: „Nedotýkej se mne, jsem císařův!“ Podobně i ty svou duši i svým tělem jsi majetkem vladaře nejvyššího, Boha. I na tvém čele čtu nápis podobný: „Hříchu, nedotýkej se mne, jsem Boží!“ Hřích se nesmí dotknout tvé duše ani tvého těla, neboť jsi majetkem Božím! Zvláště ve chvíli pokušení si v duchu říkej: „Hříchu, nedotýkej se mne, jsem Boží!“ Tčk.

NEMÁŠ ČASU K MODLITBĚ? — Leckdo si řekne: „Nemám času k modlitbě. Ráno se musím rychle oblékat, posnídat a pospíchat do zaměstnání. Večer jsem obvyčejně již unaven a jdu spát.“ — Dobrá! Necht však ráno vstane o 5 minut dříve a bude mít čas k ranní modlitbě. Večer opět ať se pomodlí o 5 minut dříve než jde spát a půže to.

Přece 1.440 denních minut (24 x 60) může dvakrát pět minut věnovat Bohu a své nesmrtelné duši, neboť pro práci, jídlo, odpočinek a zábavu zůstává ještě 1.430 minut! Tčk.

BIBLE. — Spisovatel Merežkovský píše ve své knize „Kristus nepoznaný“: „Denně čítal jsem bibli a budu ji čísti, dokud moje oči budou viděti a kde jen bude světlo, ať v záři slunce nebo ve svitu krbu; za jasného dne, či v temnu noci, ve štěstí či v neštěstí; ve dnech zdraví, či nemoci; ve chvílích plných důvěry, či v malomyslnosti; v rozmachu duše, či v sklíčenosti. — Vždy je mi, jako bych četl něco nového, dříve netušeného, něco, čeho nikdy nebudu moci promíknouti až do hlubin a do jeho posledního cíle. — Zlatá ořízka mé bible je již setřelá, papír zežloutl, kožená vazba rozbita, hřbet odpadl. Některé stránky jsou odtrženy. Měla by býti dána znovu do vazby. Ale nemohu se rozhodnout a bibli dáti z rukou. Lékám se myšlenky, že bych se měl od ní třeba jen na několik dnů odloučiti. — Co mají mi dáti do rakve? Bibli. S čím jednou vstanu z mrtvých? S biblí. Co jsem na zemi vykonal? Četl jsem bibli.“ A jiný spisovatel, Strindberg, který dlouho bloudil bez víry, před smrtí si vyžádal bibli, položil si ji na prsa a řekl: „Toto jest to jediné pravdivé.“ Tčk.

ODSOUZENÍ BEZBOŽECKÉ VÝCHOVY. — V soudní budově byl právě vynešen rozsudek nad zločinným mladíkem. Soudnímu přelíčení a rozsudku byla přítomna také matka, aby byla svědkem odsouzení svého jediného syna. Byl to smutný pohled: její syn, z dobré rodiny, ale neposlušný, rozmazlený jedináček, jehož matka byla více služkou a vykonavatelkou všech jeho nejnemožnějších přání, měl skončit v trestnici. Při odchodu ze soudní síně zastavuje se zničená matka a s očima zarudlýma pláčem říká okolostojícím: „Já jsem také vinna . . .“

měla jsem ho jinak vychovat, měla jsem ho vést k poslušnosti a k Bohu. Teď už je pozdě . . ." Slyšte tato slova především vy, otcové a matky, vedte své děti k poslušnosti a především k Bohu, abyste nemusili někdy prolévat pozdní slzy. Výchova bez Boha je výchovou bez pevné půdy pod nohama, je výchovou bez základu . . . Tšk.

NEVĚRA NA SMRTELNĚ POSTELI. — Otec nevěrec namlouval svému dítěti, že po smrti nic není. Dítě onemocnělo velmi vážně a lékař nedával naději. Tu dítě se zadívalo upřeně do očí svého otce a řeklo s velkou vážností: „Tatínku, já vím, že musím umřít. Řekni mi teď doopravdy: mám věřit tomu co jsi mi říkal ty, že po smrti nic není anebo tomu, co mi říkala maminka, že je Pán Bůh?" Otcí vstoupily slzy do očí a řekl: „Mé dítě, věř tomu, co ti říkala maminka . . . " „Prosím tě, tatínku, zavolej mi velebného pána . . ." Dítě bylo zaopatřeno, šťastně umíralo a otec se vrátil k Bohu. Tšk.

ÚCTA K MATCE. — V Novém Yorku byl dáván velký banket ke cti nejvýznačnějšího vynálezce našeho století — Edisona. Pozvány byly význačné osobnosti vědeckého světa. Za řečí byla nadhozena otázka, kterou osobu, jež jednotlivci v životě poznali, považují za „největšího člověka". Každý vyprávěl ze svého života, co zažil a uváděl jména významných osob. Na konec ovšem většina uváděla jméno oslavence — Edisona. Naposledy byl otázan Edison. Trochu se odmlčel potom řekl: „Pro mne je největším člověkem a nejdůležitější osobou — moje drahá matka." Tšk.

RÁNY PŘEJDOU, ALE PÁN JEŽÍŠ NÁM ZŮSTANE. — V africkém kraji Fang je vesnice Akork. V jedné rodině jsou tam již čtyři pokřtěné dívky, ale rodiče jsou ještě pohany. Dívky se právě připravovaly na velikonoční neděli do misijního kostela na mši svatou a k sv. přijímání. Otec — pohan jim v tom činil velké překážky. Velice ho prosily a když přece nechtěl povolit, začaly plakat. Nakonec jim řekl: „Když tedy chcete jít, běžte si, ale každé nejprve naložím padesát pořádných ran!" Domníval se, že se toho leknou a do kostela už nepůjdou. Ony si však řekly: „Nechť ty rány dostaneme, jen když budeme na mši svaté a můžeme přijmout Pána Ježíše ve sv. Hostii." — A otec — pohan také splnil, čím hrozil: těch padesát ran opravdu také dostaly. To byla bolest! Pak si ale sedly do lodičky a rychle veslovaly po řece do misijní stanice, kde byl kostel. Jak se však misionář ulekl, když viděl na jejich holých ramenou krvavé pruhy od biče! Když slyšel, proč se to stalo, řekl jim: „Ubohé děti, neměly jste přece sem chodit . . . Jak jste se mohly vydat takovému trýznění?" — „Otče", řekla Marie, nejmladší z nich, „jak můžeš tak mluvit? Co bys udělal na našem místě ty, misionář? Co bys ty volil, kdyby sis měl vybrat mezi Pánem Ježíšem a ranami bičem?" Misionář hluboce dojat svěřil hlavu a ptal se tiše: „A co bude po vašem návratu" . . . „Po návratu", řekla Kristinka a lehce se při tom zachvěla, „po návratu . . . ach . . . ale co na tom . . . Rány přejdou, ale Pán Ježíš nám zůstane!" — Co ty dovedeš obětovat, aby ses dostal na mši svatou a k sv. přijímání? Tšk.

MOJE SÍLA. — „Moje síla je v tom, že chodím k sv. přijímání. Okamžik, kdy ke mně přichází milý Spasitel, je nepopsatelně krásný. Přejí si ve svém životě jen to, aby mi dal milý Spasitel tolik síly, abych svou duši a své tělo zachovala neposkvřené a čisté". (Z dopisu pomocnice v domácnosti). — „Jak těžko je dívce zachovat zde čistotu mravů! Mluvím ze zkušenosti. Pracuji zde mezi muži. Jsem jako mezi vlky. Často mne lákají k zlému. Kdybych nečerpala sílu z denního sv. přijímání, dávno by byla moje nevinnost pochována." (Z dopisu dělnice). Tšk.

KDO MILUJE NEBEZPEČÍ, ZAHYNE V NĚM. — V jedné tiskárně byl učeň, který dával do stroje papír. Dvě kola jej do něho brala a dopravovala jej dále do stroje. Dokud držel archy za jeden konec a druhý vkládal do stroje, nebylo nebezpečí. Ale mládež touží po napjatých situacích a dobrodružstvích. Je to zvláštní pocit, pocit příjemného mrazení, vstrčit prsty těsně k soukolí a hned je zase odtrhnout, když kola už je zachycují. Tak si i onen učeň sem tam zahrál, aby jeho jednotvárné zaměstnání bylo romantičtější. — Jednoho dne svolává kamarády:

„Chcete vidět? Pane to je zamrazení, když v posledním zlomku vteřiny se musejí náhle prsty odtrhnout . . .“ — Ale tentokráte se jeho nebezpečná hra nepovedla. Prsty neodtrhl včas a těžká, lisovací kola rozdrtila vše: nervy, šlachy, kosti . . . Hoch zoufale vykřikl, ale slepý stroj jel dále . . . Vedoucí mechanik přiběhl, stroj zastavil, ale už bylo pozdě . . . Nepřejte si vidět, jak ubožák vypadal . . . Co na to říkáte? „No, hrozná událost, ale sám byl tím vinen. Jaká pošelilost tak nebezpečně si zahrávat!“ A přece, jak mnoho je těch, kteří si ještě nebezpečněji zahrávají s pokušením k hříchu. Nechtějí sice hřích, ale opovážlivě vyhledávají nebezpečí k hříchu. Kolikrát přirozená zábrana hříchu — stud — dává signál: pozor, je zde pro tebe velké nebezpečí, nedívej se na to, odejdi, nechtí dál tuto knihu, nejdi s tím člověkem, nechoď tam . . . Uposlechni závše, dokud není pozdě, neboť Písmo svaté praví jasně: „Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm.“ (Kaz. 3, 24). Tšk.

LOVEC JAGUÁRŮ. — Brehm vypravuje o lovcí, který chodil na lov jaguárů s pouhým nožem, levou ruku máje omotanou houní. Šelma se chystá na něho vrhnout, lovec nastaví levice, jaguár se zakousne do houně a neohrožený šelmo-bijce mu vrazí nůž do srdce. Stodvacet kusů tak skolil, ale stodvacátýprvý zadával jeho. Tak končivá dřív nebo později každý, kdo vyhledává blízké nebezpečí k hříchu. „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.“ řekl Kristus. (Mat. 26, 41). Tšk.

BŮH NEBÝVÁ POSMÍVÁN. — V jedné obci hlučně se bavila rozjařená společnost. Když byli v nejlepším, chtěli si ztropit smích z posledního pomazání. Jeden si oblékl na sebe jakousi košili, aby dělal ze zebe kněze v rochetě, druhý se oblékl za kostelníka a třetí si ulehl jako nemocný a mazali jej krémem na leštění botů. Zatím však onomu, kterého mazali, bylo náhle skutečně velmi špatně a volal opravdu po knězi. Hlučně veselí ve společnosti rychle umklo. Zatím co jeden z nich šel pro kněze, ostatní stírali z postíženého rychle krém. Avšak, nežli kněz přišel, vydechl nešťastník naposledy. — I ostatní stihl trest. Po nějakém čase šel jeden z diváků, kteří přihlíželi zesměšnění svátosti posledního pomazání právě z domu, kde se to stalo. Šel z oslavy svátku jmenin. Před školou upadl. Pan řídící, který ho viděl, zvedl ho a dovedl směrem k domovu. Ráno už však nevstal, našli jej v posteli mrtvého. Ten, který dělal kostelníka, zemřel za rok za tragických okolností. Člověk, v jehož domě se to událo, zemřel za dva roky náhle, raněn byv mrtvicí, bez kněze. (Podle vyprávění kněze, v jehož farnosti se to událo). Tšk.

JAK V AMERICĚ A JAK U NÁS? — „Každý národní svátek je i slavností náboženskou, počíná i končí obyčejně bohoslužbou nebo modlitbami a zpěvy. Američan miluje své zákony a miluje i svého Boha. Bůh je mu Přitelem v době dobré i nejsvzívelnější. . . Dítě i dospělí dostávají napřed programy služeb Božích v kostelích o svátcích a opravdu se na ně těší. Chrámy bývají plné . . .“ (Fr. Pražák, Americké dítě, Praha 1933, 80-83). Tšk.

CÍL ČLOVĚKA. - Ochotnický režisér mívá kříž s vesnickými primadonami. Ona nebude hrát obyčejnou roli, ona bude hrát jenom tehdy, bude-li jí dána ta a ta role. Když to může hrát ta Anda Nováková, proč bych to nemohla hrát já. A říci na jevišti jenom několik slov? To nestojí za to, atd. Já mám hrát žebračku, a to jenom na několik slov? A výsledek: diváci znechuceni čekají, kdy už zmizí z jeviště ta, která si tak horoucně přála mít velkou roli, být milována princem. A zatím srdečný potlesk odměňuje žebračku, která svoji roli hrála dobře. Zapomínají špatní ochotníci na to, že jde pouze o hru, že není cílem úloha, ale to, j a k se hraje. Jak rádi bychom někdy záviděli svým bližním jejich úděl. Kdybych já byl na jeho místě! Proč mne Pán Bůh neobdařil tím či oním. A zapomínáme, že nejde o to, jakou r o l i hrajeme, ale j a k ji hrajeme před věčným Režisérem. Nezáleží na tom, zda na jevišti života pobíháme v lesklých cetkách pro věčný život bezcenných, nýbrž, že záleží na tom, j a k zijeme.

P. SILVESTR M. BRAITO O. P.: ZÁKLADY (Velehrad, Olomouc, 75 Kčs). Je dobře, že vychází druhé vydání Braitových Základů, v nichž autor dává odpověď na nezákladnější otázky, na jejichž správném zodpovězení závisí člověka. Cíl člověka, Věřit či nevěřit, Potřeba náboženství, Křesťanství, Bůh, Ježíš Kristus, Kříž, Eucharistie, Modlitba, Život Církve, Láska k vlasti a ještě četné jiné kapitoly — kolik je tu námětů, myšlenek, podnětů, jichž možno znovu a znovu použít na kazatelně a vnášet do hladových duší. Dnešní křesťané nejsou s to porozumět našim výzvám k dokonalosti víry a života, protože nemají jasno o základních pravdách našeho náboženství. Nemůžeme u nich stavět věž, když nejsou pevné základy. Braitova kniha živých a osobitě zbarvených promluv o základech naší svatě víry nám poskytne materiál i metodu, abychom pomáhali živým slovem upevňovati základy víry v duších dnešních také křesťanů.

MSGRE Dr. ALOIS KUDRNOVSKÝ: KRISTUS A CÍRKEV (V. Kotrba, 30 Kčs). Nakladatelství Kotrbovo za vzorné redakce univ. prof. dra Jana Merella v nové, modernější typografické úpravě oživilo znovu vydání svazků Vzdělávací knihovny katol., která kdysi tolik prospěla za vedení zvěčného biskupa dra Podlahy a preláta dra Tumpacha náboženskému uvědomění u nás. V svazku „Kristus a Církev“ podává prof. dr. Kudrnovský český překlad důležité encykliky Pia XII. o tajemném těle Ježíše Krista a o našem v něm spojení s Kristem. V přítomné době, kdy se pohled na Kristovu Církev tolik zúžil a pokřivil, je třeba hodně a často kázat i Církvi jakožto tajemném těle Kristově a okružní list, který tato knížka podává v českém přetlumočení, poskytne k těmto kázáním a výkladům hojnost hutných a podstatných myšlenek.

P. JAROLÍM ADÁMEK CSzR: APOKALYPTICKÝ KRISTUS (V. Kotrba, 45 Kčs). Pozoruhodná studie, jež chce podati všestranný obraz Ježíše Krista, jak se nám jeví v Apokalypse. Ukazuje na jeho poměr k Bohu Otcí a k Duchu Svatému. Zkoumá, jaký má k němu vztah celá příroda, živá i neživá. Zvláště pak si všímá vzájemného poměru Krista a člověka. Z vývodů, vhodně seskupených, možno věřícím jasně prokázat, že jsou-li věrni Kristu, jenž je počátkem a koncem i smyslem celého světa, mohou v něm dosáhnouti pravého pokoje a nemusí se ničeho bát.

P. KONRÁD M. KUBEŠ T. J.: VE ŠLĚPĚJÍCH NEPOSKVRNĚNÉ (Vyšehrad, Praha). Vzorně vydaná kniha v úpravě velmi vkusné, obsahující četné texty z modliteb, chvalozpěvů a rozjímání svatých Otců i z různých liturgií pro různé fáze církevního roku. Osvědčený autor tu seskupil hojnost materiálu, zvláště mariánského. Kniha je cennou příručkou a modlitební knížkou pro všechny věřící, cennou právě tím, že texty jsou čerpány z tisícileté a nepřerušené tradice křesťanské.

MIROSLAV VENHODA: ÚVOD DO STUDIA GREGORIÁNSKÉHO CHORÁLU (Vyšehrad, Praha, 150 Kčs). Profesor Venhoda, známý obětavý tvůrce české Scholy cantorum, žádá papežského ústavu pro posvátnou hudbu v Římě a vynikajícího znalce gregoriánského chorálu, montserratského benediktina P. Greg. M. Suñola, podává v této knize, u nás dosud jedině toho druhu, nepostradatelnou příručku všem, kdo se zajímají nebo mají zajímat o nejdokonalější liturgickou hudbu. Každý kněz by jí měl věnovat pozornost, především pro sebe sama i pro svého ředitele kůry a varhaníka.

SV. LUDVÍK GRIGNION Z MONTFORTU: TAJEMSTVÍ MARIINO (Ed. Krystal, Olomouc, 15 Kčs). Subtilní dílko o mariánské účtě, jež vychází již ve čtvrtém vydání. Tajemství Mariino je malá duchovní škola, jež užívá nejprostšího a přece snad nejkrásnějšího tajemství: účty mariánské. Ti, kdož káží o májových pobožnostech, mají zde vhodné rozjímání, které poslouží jejich mariánským promluvám vzácnými myšlenkami a pohne věřícími dušemi, aby si cele zamilovali Matku Spasitelovu. Úprava knížčky velmi pěkná.

„U SRDCE MATČINA“ je knižní novinka české mariologie z pera lektora theologického ústavu redemptoristů v Obořišti, P. IGNÁCE MIKLÍKA C. Ss. R. Tato knížka je především určena ctitelům mariánským, kteří se utíkají pod ochranu Rodičky Boží ve všech chrámech naší drahé vlasti a kteří rádi putují na Svatou Horu nebo k národnímu Paladiu do Staré Boleslavě či do jiných poutních míst. Miklíkův spisek o účtě k nečistšímu Srdci Panny Marie obsahuje dějiny účty, výklad liturgické účty a pobožnosti k Srdci Matky Páně. Tato mariánská novinka rovněž pomáhá plnit vroucí přání současného papeže Pia XII, který zaslavil svět neposkvrněnému Srdci Mariinu o 25. výročí zjevení ve Fatimě, aby vzešel pravý pokoj a křesťanský mír na přímluvu Vítězkyně ve všech bitvách Božích. Úhledná knížka kapesního formátu čítající 48 stran s třibarevnou obálkou V. Hehla je brožovaná za 13 Kčs a byla vydána v nakladatelství ATLAS, v Praze II, Příkopy 12.

Dr. KONSTANTIN MIKLÍK: PRACOVNÍ SMLOUVA (Krytal, Olomouc, 25 Kčs). Olomoučtí dominikáni měli výtečný nápad, když počali ve své edici zpřístupňovati sociální nauku Církve. Dnes je toho tolik třeba. Miklíkova knížka o pracovní smlouvě se obírá teoriemi o práci a otázkou jejího právního titulu na vlastnictví, právě tak jako morálními a právními záležitostmi, a to jak s hlediska zaměstnance, tak s hlediska zaměstnavatele. Kniha velmi potřebná a včasná.

BOHDAN CHUDOBA-VILÉM BITNAR: JAN SEDLÁK (Brněnská tiskárna, 33 Kčs). Informační studie o významném moravském historikovi, znamenitém znalci husitské doby, doplněná podrobnou a úplnou bibliografií jeho díla.

REDAKCI DOŠLY TYTO KNIHY: Franz Werfel, Píseň o Bernadettě (Vyšehrad, 150 Kčs) - Ludmila Hořká, Doma (Vyšehrad, 72 Kčs) - Fr. Mauriac: Cesty k moři (Vyšehrad, 85 Kčs) - Slovanská kronika Helmolda kněze buzovského (Vyšehrad, 122 Kčs) - Felix Timmermans: Brat František (Sloven. překlad, Serafín. svět, Prešov) - Metod Lucký: Duše bílé, bielučké (Serafín. svet, Prešov) - František Lesaň: Všude s námi (Vyšehrad, 90 Kčs) - Helena Salichová: Ze starých časů (Vyšehrad, 168 Kčs) - Kar. Kudr: Cantus chorales, pars I. (Vyšehrad, 105 Kčs.)

Poznámky

PRÍČINY ZKAŽENOSTI MLÁDEŽE.

Je to nezvratná skutečnost, že dnešní česká mládež je zachváčena těžkou mravní křísí. Nejde sice o všechnu mládež, ale jde o průměr, o veliké procento, o celek. A právě tento celek je vadný, tato celková úroveň je špatná. Chtít o tom pochybovat nebo v tom ohledu klatat veřejnost může znamenat pouze buď neznalost situace nebo jakousi docela zlomyslnou záměrnost, již by z určitých důvodů mohlo záležet na tom, aby se tento stav udržel: mravně rozvrácená mládež nejspíše přijme hmotářský názor světový — národ bez mravně zdravé mládeže jde cestou záhuby; to věděl již Hitler, který prohlásil, že za stopadesát let nebude českého národa.

Již z těchto přirozených důvodů pozastavují se nad mravní křísí mládeže všichni upřímní vychovatelé a odpovědní státní činitelé a dokonce i ta mládež, která je v onom průměru a celku krásnou výjimkou.

Ve slovech vánočního poselství hlavy státu, týkajících se tohoto palčivého problému, bylo lze cítit starostlivé srdce otcovo, které má na mysli blaho svých dětí: Druhý zjev, který mi dnes činí značné starosti, jsou některé zneklidňující projevy demoralisace v naší národní společnosti, a především mezi naší dospívající mládeží . . . Zneklidňující jsou vady charakterové a mravní, které se projevíly v dosti povážlivém množství. Jsou to především vážné projevy nekázně, projevy kořistnictví, zjevy povalečství a lenosti, zejména pak těžkého alkoholismu a zvláště hlubokých poruch morálních vztahů mezi pohlavími . . . Konstatuji tato fakta s pocitem bolesti.

Dnes, kdy se tento mravní rozklad mládeže začíná silně projevovat navenek, kdy lze předvídat, že tyto mravní kazy jsou nebezpečím národní společnosti a ohrožují národní budoucnost, nestačí pouze volat: Zde je nemocný. Je třeba hledat a najít příčiny této zkázy, objevit zárodky smrtonosné nemoci, aby mohly být zničeny, má-li se zabránit dalšímu bujení zla.

V tisku se vypočítávají nejružnější příčiny tohoto stavu, jenž je opravdu povážlivý. Mluví se o dlouholeté válce, bídě hmotné, rozklášení rodin, nedostatečném vlivu školy, o následcích okupace; nebo se uvádí, že mládež neprošla tělovýchovnými organisacemi, že neměla službu vojenskou, atd. Je na tom jistě něco pravdy, ale není to pravda celá; je to vlastně jen nepatrná část pravdy.

Někdy při úvahách o této mravní krizi padnou také slova o příčinách mravních. Ale jen málokterší vědí, co tím pojmem „mravní“ myslí a co jím chtějí rozumět. Zmatení pojmů v tomto ohledu je opravdu děsivé, zvláště když si uvědomíme, že zástupce mládeže na veřejném projevu definuje morálku těmito slovy: Svou novou morálku si my mladí vypěstujeme svým upřímným poměrem k práci a republice.

Upřímný poměr k práci a státu je ovšem posvátnou povinností každého občana, ale nemůže znamenat a neznamená žádnou morálku, natož pak morálku novou a vysokou. Morálka nová — nová svým věčným mládím a trváním — morálka vysoká — vysoká svým povznášejícím úsilím — je jen jedna, a to je morálka křesťanská.

A zde jsme u kořene všech problémů sociálních a mravních, které dnes otráasají lidskou společnost, a tedy také našim národem, zvláště jeho mládeží. O morálce lze mluvit teprve tam, kde bylo uznáno Nadpřirozeno, tam, kde bylo přijato Desatero, prožehlé učením Kristovým. A právě toto křesťanství stále více mizí se světa. S ním ovšem se ztrácí to, co je základem a silou jakéhokoliv morálního života, co stanoví neměnné zákony mravní. Lidská společnost se stále více odkřesťanuje, stále více propadá modernímu pohanství a proto se ocitá také na scestí mravním.

Dnešní lidská společnost žije jen z trosek křesťanství. To je její celá tragedie, ať to chce či nechce uznat. Tyto trosky a zbytky křesťanství mají však ještě sílu udržet lidskou společnost jakž takž pohromadě. Tragedie by se dovršila tím okamžikem, kdy by se ze světa ztratily i tyto zbytky křesťanství. To by znamenalo pád celé lidské společnosti.

Mravní krise lidské společnosti, mravní krise mládeže je dnes částí této všeobecné krise, je výslednicí odkřesťanující se a zpohanšťující se lidské společnosti.

Tyto základy i pro nejpřimitivnější morálku uznávají všichni myslitelé, ať citujeme Pascala: Bez Ježíše Krista by svět nemohl existovat; neboť v tom případě by bylo nutné, aby byl buď zničen, nebo by se stal peklem — nebo Dostojevského: Nevěřte v Boha, nevěřte v Krista, a jste prolezlí nenávistí a skončíte jedině tím, že jeden druhého pozerete.

Zde je tedy začátek a konec všeho. Jakmile se odhodí přesná křesťanská věrouka — obyčejně to začíná popíráním některého článku víry, ale pak důsledně se odmítne vše a začne se budovat tak řečená laická věrouka a morálka —, padne také veškerá nejvšeobecnější morálka a lavina se řítí na celou lidskou společnost. Není vyhnutí, není záchrany, propast se otevírá a zavírá, aby pohltila celou lidskou civilizaci, lidstvo samo. Dilemma dnes zní: Buď křesťanství nebo atomová bomba.

Je to všechno úžasně logické. Křesťanské zákony morální jsou zákony života, jsou bezpodmínečnou podmínkou života. Život na zemi je možný jen potud, pokud jsou tyto zákony života zachovávány. Přestoupení těchto zákonů nebo dokonce jejich odmítnutí je ranou proti životu. Ale rána proti životu se mstí smrtí. Takový je neúprosný a samočinně působící zákon nad těmito zákony.

Vraťme se však ke konkrétním příčinám nemoci dnešní mládeže, k bludným ideálům, jež mládež svedly na mravní scestí, k zásadám a praksím, jež přivádějí mládež k mravnímu tuláctví.

Příčiny mravní krise a mravní narušenosti mládeže jsou podle mého názoru tři: Je to odkřesťaněná rodina, odkřesťaněná škola a odkřesťaněný veřejný život.

Ve svém vánočním poselství promluvil pan prezident několik hlubokých slov o rodině, jejíž význam zdůraznil zvláště ve svém projevu k ženám na sjezdu Národní fronty žen: Poslání rodiny v dnešních převratových dobách získává spíše na důležitosti, neboť rodina jest nebo by měla být uchovatelkou všech opravdových mravních ideálů a dobrých tradic.

A právě rodina, jejíž poslání i s hlediska čistě přirozeného je tak veliké, je ohrožována a rozleptávána. Kapitalismus ze středu rodiny vytrhl otce, aby jej zotročil v továrně; totalismus vyrval rodině matku, aby jí totálně nasadil; a socialismus se dnes snaží odnít rodině i dítě, aby je svěřil státu.

Ale nejstrašnějším neštěstím rodiny je, že byla odkřesťaněna, že je stále více odkřesťavována. Ve jménu bleskných hesel byla odbourána jednotnost a nerozlučnost manželství. Nadpřirozený ráz rodin byl setřen, vymýcen a místo pátého, šestého a devátého přikázání Desatera byl vyhlášen nový zákon pro moderní manželství: Žij, užij, vyžij se, zbav se všeho, co brání požitku!

Důkaz? Rodina přestala dávat život. Padla přikázání Desatera, tyto zákony života, a tím byl zastaven také život. Těsně před poslední válkou bylo v Čechách — na Moravě nejsou poměry o mnoho lepší — padesát procent rodin, tedy polovina rodin, kde bylo jen jedno dítě, dvanáct procent rodin, kde byly děti dvě, řada rodin, kde dětí vůbec nebylo.

Vymyká se to z rámce naší úvahy, ale je snad dobré to připomenout, že národ, který podle slov prezidentových celkem mravně žije, vzroste za dvacet let jednou tolik. My však při dnešní populaci budeme moci obsadit pohraničí teprve za pětasedmdesát let. K tomu přistupuje skutečnost, že národ vymírá ještě při dvou dětech, zůstává počtově stejný při třech dětech a roste teprve při čtvrtém dítěti.

Ale jsou ještě děsivější skutečnosti. V r. 1922 bylo provedeno na čtyři sta tisíc potratů, úředně zjištěných. Od r. 1945 do r. 1946 jich bylo provedeno na tři sta tisíc.

Nechceme uvažovat o tom, kolik milionů obyvatel to dělá za deset, dvacet, třicet let, zvláště bylo-li tolik nenarozených životů utráceno i každý další rok. Ale jedna otázka se nám přímo vncucuje: Jaké mohou být děti, jakým psychicko-biologickým dědictvím po rodičích musejí být opravdu děti zatíženy, jestliže přicházejí na svět po řadě potratů, po letech manželského života, který znal jen žít a užít, jenž byl žit bez jediné myšlenky na Boha? Je možno počítat s tím, že děti mohou být vychovány v podobném prostředí, za podobných předběžných a průvodních podmínek životních, když už Napoleon řekl, že výchova dítěte začíná sto let před jeho narozením? Nelze ani dobře vychovat jedináčky, kteří přišli na svět většinou jen po psychickém a fyzickém vyžití rodičů a sna dokonce jen proto, aby se staly jejich loutkami. Co by mohla dát dítěti rodina, jež se úplně rozpadá, kde jeden nebo druhý z manželů nebo oba jdou jen za svým sobeckým a smyslným požitkem. Dítě je otráveno od svého dětství a jestliže se manželé rozejdou, je prakticky jeho výchova svěřena ulici, poněvadž obyčejně ani jeden ani druhý z manželů, jemuž dítě připadne, nemají kdy se o ně starat.

I přirozená zkušenost potvrzuje, že základem fyzicky a duševně zdravého národa je pevná a jednotná rodina. Národy tím okamžikem, kdy se začaly rozpadat jejich rodiny, nastupovaly cestu své záhuby, neboť přestávaly být zdrojem nového života, přestaly život dávat a přestaly tento život formovat zákony života.

Cesta k nápravě je jen jediná. Ta, kterou naznačil Pius XI. ve svém okružním listě Casti connubii. Je třeba vrátit rodiny Kristu, je třeba je pokřesťanit. Je třeba, aby celé evangelium — ne jen část — aby celé Evangelium prolulo celým životem rodin a teprve potom se stanou opět zdrojem života, zárukou budoucnosti zdravého národa.

Po rodině je dítě svěřeno škole. Není to tajemstvím, že naše škola nebyla tím, čím měla být, a že teprve za nového vedení se začíná nacházet. Naše škola v prvních dobách republiky si zasloužila jízlivou poznámku velkého básníka a vychovatele: Naše školství je jedinečné v celé sluneční soustavě. Tak naše školství posuzoval O. Březina.

Úkol školy je velmi vznešený, ale také velmi jemný, delikátní. S jakou posvátnou úctou a bázní musí se pravý učitel blížit k duši dítěte, již má formovat.

Jaký ideál by měl sám ztělesňovat, aby svůj úkol zastal dobře. Vždyť jde o duši lidskou, o budoucnost člověka, o osud národa, o věčnost. To všechno je na řadu let vloženo do rukou učitelových, o tom všem se rozhoduje v době, kdy je dítě svěřeno jemu.

Bohužel, musíme přiznat, že je mnoho oprávněných výtek proti naší škole, zvláště z prvních dob republiky. Povolání učitelské bylo považováno za něco nižšího a většinou se soudilo, že se mu věnují pouze ti, kteří se ve studiu nemohli dostat dále nebo kteří na životní dráze ztroskotali. Těžko je určit procento těch, kteří k tomuto povolání nebyli povoláni, a přesto se mu věnovali, samozřejmě s nechutí nebo s odporem, pokládající je za dřinu nebo otročinu, s trpkým pocitem: *Quem dii oderunt, paedagogum fecerunt.*

Je samozřejmě, že dílo takových učitelů mohlo být jen polovičaté, pokud ovšem zcela nezbřídili onen vzácný materiál dětských duší, který měli ztvárňovat.

Škola obsazená takovými učiteli, kteří svoje povolání pokládali za nádeničinu, mohla nanejvýš školit rozum, mohla nanejvýš vzdělávat, ale nevychovala. To ovšem nestačí. Je třeba vzdělávat, ale zvláště vychovávat; je třeba pěstovat rozum, šířit duševní obzory, ale nesmí se zapomínat na srdce, na vůli, na pěstování charakteru.

Opět bohužel, naše první škola — pokud se to změnilo, učiní si čtenář úsudek sám — měla učitele, ale neměla vychovatele.

A k těmto neblahým příčinám výchovy na našich školách přistupuje ještě další, jež je nejpodstatnější. Na našich školách byl sváděn boj o duši dítěte. Mnohý učitel záměrně pracoval proti knězi, jenž představitelem světa duchovního a duchového a své slovo zakládal na autoritě božské. Učitel, zpracovaný liberalistickou a agnostickou filosofií tuto autoritu popíral, netuše ani, že si tak ufezává větev, na níž sedí. A tak dva světy se svářely a srážely v duši dítěte, představitelé obou probořovali je za neomylnou pravdu a výsledek těchto dvou sil byla náboženská vlažnost a pochybovačnost v duši dítěte. Dítě vycházelo ze školy rozkolísáno, rozvráceno, s domněním, že si v životě může vybrat, co bude chtít, třeba nic. Tím ovšem mladý člověk se ocitl mimo jakoukoliv morálku, ztratil smysl pro povinnost, neboť byl připraven o základ všech těchto hodnot.

Tato mládež dnes stojí před námi; poukazuje se na její chyby a vady, ale málokdo jde ke kořenům zla. Zde jsou prozatím dvě příčiny: odkřesťaněná rodina, odkřesťaněná škola.

Mnozí naši současníci spekulují o současných zlořádech. Naší povinností je, abychom budovali řád spravedlnosti a lásky, abychom budovali na pravých principech. A tu je nutno si uvědomit a připomínat to stále znovu, že výchova, vzdělání, kultura bez Boha, bez Krista vedou k zhroucení člověka. Duši výchovy je výchova duše na základě principů křesťanských, jež jedině může zničit všechno sobectví a obrodit celou lidskou společnost.

A je ještě třetí kořen zla, jež hlodá v duši naší mládeže. Je to odkřesťaněný veřejný život. Je to řada složek, které vytvářejí veřejný život, a musíme si přiznat, že téměř všechny složky tohoto veřejného života se více nebo méně odchylní od zásad křesťanských, od přikázání Božích a dokonce i od zákona přirozeného. Povšimněme si aspoň některých z těchto složek veřejného života, jež jsou s to, nejvíce ovlivňovat mladou duši a dávat jí nový směr. Je to nejen proto, abychom poznali onen kořen zla, zkaženosti naší mládeže, nýbrž také proto, abychom si uvědomili svou povinnost a bděli, zmravňovali tyto složky, pokud je to možné.

Zde je četba, kterou veřejný život nabízí mladému člověku. Tiskoviny všeho druhu. A čemu učí tyto tiskoviny mladého člověka, jak jej vychovávají ty romány, jež mají jediný cíl, a to, aby roznítily vášně srdce a autorovi vynesly co nejvíce peněz? Nejlépe bude, když ocitují slova A. Hella:

„Mladí lidé, smysl života je nesmyslem. Život je otravný a nudný. Vycházíme, a nevíme odkud, jdeme, a nevíme kam; kráčíme bahnitou cestou, na níž každý krok je hloupostí. Jsi-li malý, jdi vyšlapanou cestou, poslouchej, podrobuješ se zákonům. Ale jsi-li velký, vzbur se proti přirozenosti věcí. Budeš velký a já, román, budu o tobě psát. Dospěješ k strašným katastrofám; vášně, jimž budeš obětovat všechno, nedají ti nic. Ale já tě budu pokládat za velkého. Budu se dívat na tvou

smrt s rozkoší, budu studovat křeč tvého umírání a vši své sebelásky využiji, abych podal tvůj dokonalý obraz . . . Uživej rychle, život kvapí, než se nadáš, bude konec. Věni se růžemi dnes . . . Tak by mluvil román, kdyby na okamžik přestal lhát a klamat."

A zde je biograf. Podle Herderova slovníku je na světě na sedmdesát tisíc biografů, jejichž týdenní návštěva je odhadována na 700 milionů diváků. Film může sledovat dobré cíle. Ale více filmů představuje tančící Salomu než modlicího se světce. Hrdinkami bývají Magdaleny, ale před svým obrácením. Ale ve filmech nejde jen o několik vášnivých výjevů, jež by mohly neblaze působit na mladou duši. Jde o celkový světový a životní názor filmů, a ten je ve většině případů vadný.

Mládeži od šestnácti let přístupno, čteme na návštěvích biografů. Tedy vlastně ve věku, kdy tato mládež prodělává fysicko-biologický vývoj, kdy je nejpřístupnější dojmům a vlivům, má otevřeny brány biografů. Náboženská lhostejnost a morální laxnost, postupná laicisace je výsledkem návštěv těchto biografů.

Přípočtème k tomu různé zábavní podniky, které se nikterak netají svými úmysly, nestoudnou reklamou, která doporučováním ochranných prostředků přímo vyzývá k neřesti, různé výstavy, které pod rouškou umění vybičovávají — vášně, společná koupaliště, jež jsou pařeníštím zkázy, taneční zábavy, zvláště v době masopustní, kde se uvolněnost mravů pokládá za přednost — to je prostředí, v němž vyrůstá mladý člověk. Zkáza, jež začala v rodině a pokračovala ve škole, dovršuje se ve veřejném životě.

Jaký vyjde člověk z tohoto prostředí? Je možno, aby byl vychován? Je možné, aby mládež, která prošla touto školou, byla jiná, než je?

Co nyní? Mravní úpadek mládeže je krachem liberalistické filosofie, bankrotem laické morálky, která se chtěla obejít bez Boha a bez Krista. To je jejich konec. Jsou-li upřímné, musejí to doznat. Zbývá jen jediná cesta, a to je křesťanství, které nezklamalo a zklamat nemůže.

Je nutno vrátit se zpět k tomu zdroji, jak to naznačil i pan prezident ve svém vánočním poselství: „Jsou to svátky, slavené na paměť narození Ježíšova, od něhož se datuje počátek křesťanské kultury a civilisace, našeho duchovního světa; k této události zkoncentrovalo se později všechno to nejušlechtlejší, co přineslo křesťanství, a k ní koncentrují se dnes všechna přání . . ."

Jediná záchrana mládeže spočívá v tom, aby celé Evangelium Kristovo proniklo do všech rodin, do všech škol a do celého veřejného života a takovým způsobem aby se také stalo celým životem naší mládeže, aby Kristus se stal světlem jejího rozumu, silou její vůle, štěstím jejího srdce.

F. X. Juránek.

VETERA: Dostali jsme rukopis překladu barokního kázání. Překladatel, člen řádu augustiniánů, doprovodil zásilku tímto listem: „Při své přípravě na kázání jsem se několikrát setkal s úryvky barokních kázatelů. Poněvadž tehdejší forma ve srovnání s dnešní je daleko pestřejší, působí četba osvěživě. Zhruba upravený překlad vám posílám k nahlédnutí. Téma i výraz je v originále velmi živý a autor si s interpunkcí nedělal mnoho starostí. I zásada přesného členění tématu je tak přirozená, že připomíná opravdu obraz těla, kde část přechází v další neznatelně. Prosim vás o posudek, pokud se týká možnosti vlivu této literatury v nynější pastorační situaci." Jsme přesvědčeni, že doba naučí každého kazatele hovořiti tak, aby se mu rozumělo a aby své době přiblížil Boží Pravdu. Proto se musí kazatel snažit o „nova", o nový styl, o novou metodu, protože i doba je nová a jiná, než doba oněch dávných kázatelů. Ale je mnoho poučení a mnoho ukrytých možností v tom, co se nazývá „vetera", a kazatel tam může objeviti i v podání i v stylu leccos, co v novém rouše dá zazářit pravdě a zachvěje životem.

PÍŠE SE NÁM: Bylo by dobře, kdybyste uveřejňovali jednotlivá kázání na samostatných listech, jako kdysi bývalo ve Staré Říši. Dá se vyjmouti a zařaditi — jinak zapadne kázání bez užitku, není-li ho hned použito. Mám kazatelských časopisů a příruček mnoho, kdo však má čas, aby to vše řadil a prohlížel? — Od-

p o v ě ě: O otiskování kázání na jednotlivých arších jsme už také uvažovali. Chtěli jsme dokonce začít s tím už od prvního čísla tohoto ročníku. Prakticky to nejde však tak zcela uskutečnit, když chceme v LOGOSU spojovatí hotová kázání nebo jenom podněty a skizzy ke kázáním s homiletickou a katechetickou teorií. A pak: ne vždy jsou jednotlivé archy nejvhodnější. Ne všichni si je zařadí do kartotéky, hodně by bylo těch, kteří by archy odděleně založili mezi různé písemnosti, kde by zapadly. Ročník časopisu, cele svázaný v původní desky, je však vkusnou knihou a zařazen do knihovny, může sloužit i v budoucnosti.

PRO DOBU ADVENTNÍ A VÁNOČNÍ jsme pro Vás připravili 2. svazek homiletického díla J. Š. Baara „VÁNOCE“. Je to soubor poutavých, procitěných lidových promluv, které svým usedlíkům kázal velký chodský kněz — spisovatel, jenž více než kdo jiný znal duši našeho lidu. Novou redakci Baarových kázání provedl opět spirituál praž. arcib. semináře P. Jan Lebeda. Kniha vyjde ve stejné úpravě jako mariánská kázání „MARIA“. Budeme expedovatí během měsíce listopadu. — Objednejte již nyní. *Nakladatelství Bohuslav Rupp, Praha II, Jindřišská 23.*

TABULKY MODLITEB PO MŠI SVATÉ vyjdou v nejbližších dnech na základě nových úprav, nařízených nejdůstojnějšími ordináři českých diecézí. Objednávky přijímá knihkupectví a nakladatelství B. Rupp v Praze II, Jindřišská 23.

DESKY: NA „LOGOS“ Vám můžeme ještě zaslati. Cena 22 Kčs. Zachováte si celý ročník časopisu pěkně pohromadě. Objednávky vyřizuje administr. LOGOSU.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. října 1947 jako 8. číslo.

J. E. Dr ŠTĚPÁN TROCHTA
biskup litoměřický

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

V PRAZE DNE 1. LISTOPADU 1947. ČÍSLO 9.

Václav Šebek, předseda APÚ.

UPŘÍMNĚ MAGNIFICAT.

Píše mi hodný kněz, nepatřící do litoměřické diecése: „Včera jsem se modlil upřímně Magnificat za Litoměřice.“

Ta slova vyjadřují radost všech bez rozdílu nad jmenováním nového litoměřického biskupa v osobě zasloužilého salesiána Th. Dr. Štěpána Trochty.

Při jmenování biskupů nutno vycházet z hlediska zvláštních poměrů diecése. Tak to dělá Svatá Stolice.

Litoměřická diecése v pohraničí musí být vlastně znova budována. Němečtí kněží většinou odsunuti, kteří zůstali, čekají na vyřešení svého stavu, mnoho prázdných far, kostely a církevní objekty vůbec hodně poškozeny válečnými událostmi a zanedbáním, semináře téměř prázdné, evidence a organisace započatá apoštolským administrátorem vyžaduje ještě mnoho práce.

Další charakteristickou známkou diecése je průmyslový ráz kraje, převaha pracujícího lidu, zejména dělnických vrstev, veliké rozdíly mezi osídlenci. Proto zvláště tam bude třeba vlivné mravní autority také k boji proti sobectví, kořistnictví, chamtivosti, alkoholismu a úpadku pracovní morálky. Nový biskup má k tomu předpoklady v osobních vlastnostech. Je houževnatý, má značné praktické zkušenosti a znalosti administrační, finanční, stavební neboť má už za sebou obrovskou práci pro rozmach salesiánského díla v naší vlasti. Vyniká zároveň znalostí mentality všech vrstev. Je z chudé valašské zemědělské rodiny, zvyklý práci tělesné i duševní až do úpadu. Už jako budoval a ředitel salesiánských ústavů stýkal se nejen s dětmi a dospívající mládeží pracující a studentskou, nejen s pracovníky ducha, ale také s dělníky, řemeslníky a pak v koncentračních táborech tyto styky pokračovaly a byly velmi důvěrné jako mezi spoluvězni. Území své diecése skropil potem takřka krvavým jako terezínský vězeň na vysilujících hladových pochodech z Terezína do Litoměřic a z Litoměřic do Ústí nad Labem, při těžké práci o hladu a žízni za největšího vedra na ústeckém nádraží a v čížkovické cementárně, což bylo jen počátkem velkého utrpení v Mauthausenu a v Dachau, odkud se neměl vrátit a

vrátil se jen díky zvláštní ochraně Boží Prozřetelnosti, která s ním měla zřejmě zvláštní záměry. Viděl a zažil tolik utrpení a bude nábožensky i vlastenecky věrným strážcem terezínského hřbitova umučených.

Při studiích se zabýval rád zvláště výchovou, pedagogickými a sociálními otázkami a Katolickou akcí. Jako přední salesián měl příležitost k zahraničním cestám a stykům, zejména v Itálii, Francii, Belgii, Rakousku, Německu, Jugoslavií, Maďarsku a Švýcarsku a studovat světové problémy a jejich řešení, hlavně otázky sociální a speciálně dělnické, zejména IOC v Bruselu, skauting, v němž prodělal junácký kurs pro diecéšní rádce v Chamaraude u Paříže, kde byly zastoupeny všechny francouzské diecése a také okolní státy. Proto mu zděčujeme tolik úspěšných přednášek a článků o těchto věcech a hlavně úsilí o následování toho, co je dobré, u nás, zejména v Junáku a mezi mládeží vůbec.

Sama společnost salesiánská mu skýtá trvalou možnost k světovým stykům s vysokými osobnostmi, neb čítá 48 biskupů, z nichž je 14 arcibiskupů a 1 kardinál, asi 26.000 salesiánů a Boscových řeholnic (Dcer P. Marie Pomocnice křesťanů) asi v 5.000 ústavech, s jejichž delegáty se právě zúčastnil generální kapituly salesiánů z celého světa. Tyto styky napomáhají světovému rozhledu páně biskupovu a mají význam také pro naši věc společnou, národní a státní.

Zmínky zasluhuje jeho poměr k Slovákům. Narodil se a žil už od mládí s nimi na slovenských hranicích. Slováci chodili do kostela jeho rodiště (Francova Lhota), měli tam blíže než na Lysů, odkud pak na jeho primici přijeli na ověncených vozech se svým farářem-monsignorem, který mu asistoval. K salesiánům byl přijat Slováky, kteří dle Boscova začali dříve než Češi. Proto umí nejen dobře slovensky mluvit, ale také žít se Slováky v upřímném přátelství.

Jako salesián působil hned po vysvěcení také v duchovní správě, zastupoval duchovní správce, kázal misie a exercicie, také kněžím, vyučoval děti, pracující mládež, studenty i kleriky. Je tedy obeznámen se všemi úseky denní kněžské činnosti jako málokdo a na tom kněžím nejvíce záleží, aby biskup uměl pochopiti jejich život a práci.

Všem — i státu — musí záležet na odstranění úpadku pohraniční diecése, jehož se zneužívá v cizině ve spojitosti s odsunem Němců proti nám. Nejlepší odpovědí bude vzkříšení církevní organizace a dosažení duchovní úrovně co nejlepším křesťanským životem pohraničního obyvatelstva aspoň v té výši, jako byla dříve a raději větší. Pomáhati v tom novému biskupovi za příkladem českého primasa a metropolitě Dr. Berana je křesťanskou i vlasteneckou povinností všech Čechů a Slováků už proto, že v pohraničí jsou lidé ze všech diecézí republiky.

Přejeme Jeho Excelenci nejdůstojnějšimu pánu Monsignoru Dr. Štěpánovi Trochtovi hojnost milostí k splnění tak těžkých úkolů také jako spolupracovníku našeho Logosu za APÚ, jeho vydavatele, za redakci, za jeho spolupracovníky a všechny odběratele a čtenáře — po Mnogaja ljeta!

XXV. neděle po sv. Duchu

(VI. neděle po Zjevení Páně.)

Andrej Kalmančok :

O MALIČKOSTI, JEŽ NENÍ MALIČKOSTÍ.

Na jaře je nejlépe patrné, jak všechno vyrůstá z maličkosti. Na jaře hospodyně kupují a sejí rozličná seménka. V malých papírových sáčcích nasnášejí petrželového, mrkvového, salátového, kapustového seménka, a co v ruce lehce donesly, zasily a opatrovaly, to do podzimu vyroste a uzrálé v batozích se odnáší a na vozech odváží. Tu máte kapustu! Celé sudy se jí naplní a ona vyrostla z malého semene. Ze žaludu vyroste mohutný dub, z cihel mrakodrap, z potoka široká řeka, z vláken oděv, z písmen silná kniha, z písku saharská poušť.

A i to je pravda, že maličkosti jsou často příčinou velkého zla. Písek je malá věc, ale když mnoho písku naložíš na loď, tak ji obtížíš, že bude stlačena pod vodu a utone. Kobyłka je malá, ale když jich mnoho přijde na pole, zničí všechnu úrodu a celé kraje obrátí v poušť. Píchnutí trnem zapříčinilo otravu, včelky pobodaly žihadlem a zapříčinily smrt, had štípl a ztratil se lidský život. Mravenci do kosti ožerou tělo člověka a myši i ten největší dům podryjí. Z bacilů morová epidemie přináší smrt.

To všechno jsem vám proto vyjmenoval, abyste poznali, že v š e d n í h ř í c h, i když jej považujeme za maličkost, může zapříčinit mnoho zla.

Kapka je maličkost, ale když jich je mnoho, bude příval a vytopí celé obce. Hned nehřmí a hromy netřískají, ale nejprve se sbírají mračna, potom se blýská, až pak z oblaků hromy bijí, že i královské věže porazí. Všední hřích je takový mráček; když nebudeš včas proti němu zvonit, bránit se, bude z něho bouřka a zahyneš. D a v i d všetečně se rozhlížel a zatmívala se v jeho srdci čistota a padl do cizoložství. S a m s o n se nebránil falešné ženě, podlehl jí a přišel o oči, zůstal slepý. E v a jen ze všetečnosti naslouchala hadu a přestoupila příkaz Boží. Jako učitel jen pomalu učí děti abecedě, tak i ďábel jen pomalu učí pekelné abecedě: dnes to, zítra jiné — a za rok, dva jsi hotový ďábel. I malá rána je rána, a když jich je mnoho, ne-li co jiného, aspoň krásu ti odnímají.

Ďábel mnoho nepotřebuje, stačí mu j e n j i s k é r k a zlé myšlenky, žádosti a už tě má. „Kdo za nic nepokládá maličkosti, pomalu zhyne.“ (Sir. 19, 1.) Podívejte se na J i d á š e! Myslíte, že vždy byl lakomcem anebo zrádcem? Věřu ne! Jinak by ho nebyl Pán přijal mezi své apoštoly. Byl statečný, pořádný Jidáš. Trochu měl rád peníze a byl spořivý více, než měl být. To byla skulinka, kterou se k němu dostal ďábel. Nedbal toho a začal krást. Potom se stal nevěrným, zradil svého Pána a v zoufalství zemřel.

Rodiče, jaký výstražný příklad máte na něm, abyste při výchově svých dětí dbali na každou maličkost. Tvůj malý Jidášek — jmenuješ ho Pepíčkem nebo Mařenkou — je dobrý, ale tu i tam nepoví pravdu. Ty mu to přehlížíš. „Vždyť je to maličkost,” řekneš. Ale kdo lže, ten i krade. „Vždyť je to jen maličkost a z mého,” řekneš. A přehlédneš mu to jednou, po druhé, po třetí. Dej pozor nebo jednoho dne může přijít někdo od NB, že tvé dítě ukradlo něco na trhu anebo u souseda. Otevrou se ti oči, ale už pozdě. Máš v domě Jidáše, z malého zloděje se stává velký zloděj.

Římský císař Domicián jako chlapec chytával mouchy, utráhal jim křídélka a nožičky, tím se zabýval, tak je trápil. Později se stal ukrutníkem a nikdy neměl dost lidské krve. S maličkostí začínal. Tvůj synáček se nerad modlí, bude větší, nebude chodit ani na Mši sv., k sv. zpovědi, a když dospěje, bude nevěrec, bezbožník, prvotřídní pohan. Všimějme si tedy i maličkových přestupků! Dolů s kopce se jde lehko, ale nohy se podlamují, na to nezapomínejme!

Všedního hříchu, i když je maličkostí, se máme chránit, neboť jím zarmucujeme a zrazujeme svého Pána a Boha, kterému máme děkovat za každý úder srdce, kterého máme milovat nade všecko. Sv. Augustin praví, že raději ať celý svět zahyne, než by měl být spáchán jeden jediný všední hřích. Píše: „Ne na to hledět, čeho se dopouštíme, ale koho urážíme.”

I když se všedním hříchem nestáváme Božími nepřáteli, naše láska k němu se umenšuje. I když obraz Boží v nás není jako těžký hřích, přece je duše jakoby pokrytá odpornými vředy a vyrážkami.

Nejlepší důkaz, že všední hřích není maličkostí, je pohlédneme-li jak Bůh trestá i malé hříchy. Ranní slunce vychází nad Sodomou a Lotova rodina opouští město. Pospíchají, neboť anděl jim přikázal: „Zachraň svůj život! Neohlédej se za sebe a nikde v okolí se nezastavuj, ale na horách hledej spásy, abys také nezahynul!” (Mojž. 19, 17.) A Pán spustil na Sodomu ohnivý déšť, lidé umřeli a jejich nařikání bylo daleko slyšet. A Lotova manželka zvědavá, se ohlédla. Mysleli bychom si: Taková maličkost, nestojí to za to, Bůh si toho ani nevšimne. A Bůh si toho všiml a potrestal ji hned na místě. Žena se obrátila v solný sloup. (Mojž. 19, 26.)

Mojžíš, miláček Boží, muž svatý. Cestou na poušti se dostali na místo, kde nebylo vody. Lid byl nespokojený, reptal. I řekl Pán: Vezmi hůl a udeř jí do skály a skála vydá vodu! Mojžíš poslechl. Pochyboval sice, že by Boží milosrdenství vykonalo pro nespokojený lid ještě jednou tak velký div. Mojžíš udeřil do skály jednou, ale nadarmo. I řekl: Zda z této skály budete moci vodu vyvést? A jako by pro jistotu ne jednou, jak mu bylo rozkázáno, ale dvakrát udeřil holí. Tu vyšla hojná voda a pil lid i dobytek (20, 11). Zdálo se, že věc je skončena. Ale nebyla. Bůh pravil Mojžíšovi: Že jsi mi nevěřil, nedovedeš tento lid do země, kterou mu dávám. Jak plakal osmdesátiletý stařec, ale už bylo pozdě. Čtyřicet roků vodil židy po

poušti, přivedl je až na hranice zaslíbené země, mohl se na tu zem i zdaleka podívat, ale vkročit do ní? Nesměl. A proč? Protože jedenkrát pochyboval; to byl trest za jeden jediný hřích.

Král D a v i d rozkázal sepsat své poddané. Chtěl vědět, jakým je pánem. A když ze soupisu viděl, kolik milionů lidí spravuje, stal se trochu hrdým. Nebyl to velký hřích. Jako když se děvče podívá do zrcadla a těší se, že jí sluší účes, že je hezká. Bůh posílá k Davidovi proroka Nathana a oznamuje mu, že se mu znelšbil jeho skutek a ukládá mu trest. Vyber si: tři roky bude hlad v tvé krajině, anebo tři měsíce budeš utíkat a skrývat se před nepřítelem, anebo po tři dny bude mor v tvé zemi. Král si zvolil poslední trest, neboť si myslel, že bude nejlehčí, a hle, v třech dnech pomřelo asi sedmdesát tisíc lidí nakažlivou nemocí. Všední hřích není maličkost.

Nic tak nedokazuje hříšnost všedního hříchu, jako tresty v o č i s t c i, které podle učení svatých otců jsou větší než všechny bolesti, jaké si na zemi umíme představit. A každý, i nejsvětější, musí projít tím ohněm, má-li na duši jeden nevyrovnaný hřích. Do nebe se nic nečistého nedostane. A tato očištcová palčivost může trvat dlouho. Z jistého francouzského biskupství se obrátili do Říma s dotazem, zda se ještě mají sloužit Mše sv. za biskupa, který zemřel před padesáti roky. Byl to biskup velmi horlivý a lidé ho považovali za světce. A z Říma došla odpověď: Necht se jen sloužit dále. Řím nechtěl říci, že biskupova duše ještě nepřekročila nebeskou bránu. Tím je jen potvrzena katolická víra, že trápení v očištcí může trvat padesát, sto i více roků.

Věru velké zlo musí být všední hřích, když dobrotivý a milosrdný Bůh tak přísně pro něj trestá své děti.

Neposlouchejme tedy nerozumné řeči světáků, kteří jsou hned hotoví říci: „Ale co, vždyť je to jen všední hřích!“ Raději si všimějme i maličkosti, abychom uslyšeli blažená slova: „Služebníče dobrý a věrný, že jsi byl v malých věcech dokonalý, nad velkými věcmi tě ustanovím: vejdi v radost Pána svého!“ — Amen.

(Přeloženo ze slovenské sbírky kázání, vydaných autorem v Lovči pod názvem „Čo je pravda?“)

XXVI. neděle po sv. Duchu

A. K e j v a l :

POSLEDNÁ NEDEL' A PO SV. DUCHU.

Posledná nedel'a. Vždy slovo poslední zneje akosi podivne. Posledný pozdrav, poslední dych, poslední halier, poslední kúsčok chleba. Dnes posledná nedel'a v církevnom roku. V duchu prejdime týmto církevným rokom. Čo mala v ňom na mysli naša predobrá

matka Církev? Nič inšieho, než aby sme sa v ňom krok za krokom približovali k svojmu Spasiteľovi. Vianoce nám ho mali priblížiť v jeho láske, v ktorej za nás človekom sa stal, aby mohol uskutočniť veľké dielo nášho znovuzrodenia. Potom tu bol čas veľkonočný, v ktorom táto jeho láska vyvrcholila na Kalvárii, aby svoje poslanie potvrdil zázrakom tejto Veľkej noci, keď ako víťaz nad životom a smrťou vstal zmŕtvych, aby sme ho v tom duševne nasledovali. Potom prišli sviatky turičné, v ktorých sme si mali uvedomiť svoju povinnosť, posvätenia Duchom svätým, aby sme Spasiteľa následovali svojou pevnou vierou a svojim životom, v ktorom budeme zachovávať Božie príkazy. Dnes je tu posledná nedel'a, v ktorej máme spytovať svoje svedomie, aby sme si uvedomili, ako sme ďaleko od Boha a čo vykonať, aby sme sa k nemu mohli priblížiť. Je možné, že nás nepohly ani Vianoce s jasičkami s chudobným svojím Spasiteľom, že nás nechal chladnými jeho kríž, a preto posledná nedel'a má evanjelium o poslednom súde, kedy musíme vydať počet zo svojej životnej práce. Je posledná nedel'a, aby nám pripomenula, že sú aj posledné veci človeka, ktorým nik na svete neunikne, nech tu zaujíma postavenie akékoľvek. Tieto 4 posledné veci sú: Smrť, súd nebo lebo peklo. Na tieto veci máme myslieť, ako nás napomína sv. Písmo: **V o všetkých svojich skutkoch pamätaj na posledné svoje veci, a na veky nezhráš.**

1. Kto z nás by pochyboval o smrti, že musí zomrieť. To je jediná pravda, o ktorej sa pochybovať nedá. O tom, čo príde po smrti, ľudia už pochybovať môžu a večne budú. Prestanú ale pochybovať, až nastane to, čo Spasiteľ predpovedal. Príde to všetko tak, ako prišiel strašlivý den pre národ, ako prišiel posledný den Jeruzalema, ktorúžto predpoveď zahalil do predpovede o konci ďaleko horšom; o konci sveta. Že to budú strašlivé chvíle, naznačil sám Spasiteľ. Boj národa proti národu, človeka proti človeku. Že je to možné, nebude nik pochybovať, kto žije v súčasnej dobe a sleduje pomery. A že to budú strašlivé chvíle, nebude pochybovať, kto prežil posledné svetové vraždenie.

Církev bude prenasledovaná po celom svete. Zjaví sa človek, ktorý bude nazvaný Antikristom. Kol'korázy verní krestania mohli už súdiť na to, že táto chvíľa sa blíži. Pred počiatkom tejto poslednej vojny zjavila sa kniha: Antikrist v Nemecku. Kresťanskej myšlienke bol vypovedaný boj na život a na smrť. Zdálo sa, že Antikrist skutočne už prišiel, ale nebola to jeho chvíľa. Bola to len jeho práca, v ktorej sa bude pokračovať v iných ľudoch, až príde ten pravý, ktorý bude chcieť dokončiť dielo skazy. Bude to iba človek, ale človek, ktorý za cenu slobody človeka bude uskutočňovať myšlienky zlého ducha. A svet sa mu bude kl'aniať, ako sa my kl'aniame svojmu Spasiteľovi. Zdá sa, že Spasiteľ myslel na túto dobu, keď hovoril svojim apoštolom: **N a j d e S y n č l o v e k a v i e r u n a z e m i, a ť p r í d e ?** (Luk. 18, 8.) Vtedy už posledné

slovo nad svetom bude mať iba Boh, lebo aj Antikrist musí podla-
hnúť. Boh mal prvé a bude mať posledné slovo. Prvým jeho slovom
bolo: Buď svetlo. Posledným jeho slovom bude: Buď tma. Mocnosti
nebeské budú sa pohybovať. Budú uvol'nené zákony, ktorými sa
riadi vesmír. Nevieme spôsob, ale vieme, že to príde. V temnotách
zažiarí Kristov kríž. I zem bude v rozklade, lebo uvol'nené zákony
vesmíru vyvolajú aj zmenu života na zemi, bude to tak zlé, že budú
splnené slová Spasiteľ'ove: Na zemi bude úzkosť medzi
národami pre ťažkosti nad hukotom mora a
prívalov, takže ľudia budú trnúť strachom a
očakávaním tých vecí, ktoré prídu na celý
svet.

Ľud bude odvrátený od Boha, ale Boh bude hovoriť rečou, nad
ktorou sa nedá už pochybovať. Bude mať skutočne už posledné
slovo, ktorému sa nedá vyhnúť, ktoré možno iba už počúvať. Je to
slovo, ktoré naznačil Spasiteľ': Prichádza hodina,
v ktorej všetci, ktorí sú v hroboch, počujú
jeho hlas, a pojdu tí, ktorí dobre činili, na
vzkriesenie k životu, tí ale, ktorí zle, na vzkrie-
senie k súdu. (Ján 5, 28.) Dnes ešte môžeme pochybovať, či
to bude, ale vtedy, až budú hroby otvorené, bude pred nami istota,
ako je pred nami istota dnes, že totiž každý musí zomrieť.

2. A vtedy príde Syn človeka s mocou veľikou a velebnosťou, aby
súdil ten svet, ktorý vykúpil. Ten svet, za ktorý zaplatil cenu všetkej
svojej krvi. Ten svet, ktorý mu nechcel veriť. Ten svet, ktorý chcel
byť múdrejší, než je on. To už nebude Dieťa betlehemské, to už ne-
bude biedny Syn človeka, ktorého pribili na kríž a z ktorého sa ešte
v tej strašlivej chvíli jeho smrti mohli vysmievať, lebo im to dovolil
v svojej nesmiernej láske, to bude Kráľ' celého sveta, Syn Boží,
Sudca živých i mŕtvych. A človek musí k tomuto súdu, či bude,
alebo nebude chcieť. Ako neúprosne ideme v ústrety smrti, tak bez
výhrady všetci pôjdeme k tomuto súdu. Doba milosrdenstva po-
minula, nastáva doba Božej spravodlivosti, z ktorej sa svet tak dlho
mohol vysmievať.

Nastane rozdelenie ľudstva. Bude konečné a spravodlivé. Tu na
svete sme sa nevedeli porovnať, tu nás delily úrady, majetok, práca.
Ľudia síce v tieto dni túžia po jednote, ale nemôžu k nej dojsť.
Sme a budeme tam, kde sme boli, úlohy tie isté, iba herci sa zmenia.
Je potrebné, aby konečne do toho zmätku prehovorila Božia spravo-
dliivosť, ale ona prehovorí len na konci. A vtedy nebude nič úrad,
nebude nič znamenať majetok, len jedno bude, život, a to život
dobrý alebo zlý. Život milosti a život hriechu. Vtedy sa nám objasní
všetko. Dnes súdia ľudia, potom bude súdiť všemocný a vševediaci
Boh. Vtedy poznáme všetko. Vtedy uvidíme, kto to s nami dobre
myslel. Vtedy uvidíme odhalených tých, ktorí sa považovali za
vodcov národa v pravej ich podobe. Vtedy ten, ktorý má na svedomí
milióny nevinných obetí, bude sa triasť ako biedny zobrák. Štátnik,

ktorý riadil národ, bude odhalený ako obyčajný podvodník. A vtedy sa pozná, že skutočne sú blahoslavení tí, ktorí sú chudobní duchom, ktorí sú pokojamilovní, ktorí sú čistého srdca, ktorí trpeli pre spravodlivosť Vtedy už nebudú iba dve strany, pravá a ľavá, strana dobrých a strana zlých ľudí. Na jednej strane milosť Božia, na druhej hriech . . . Na svete sme sa mohli rozhodovať, mohli sme sa organizovať, tu nebude výberu ani klamstva, ani podvodu, tu každý pojde tam, kam smeroval za života. Chcel by uniknúť Božej spravodlivosti, ale nebude mocť. Sám sa odsúdil a Ježiš Kristus, ktorého kríž pri tom bude žiarit na výšine, s ktorej ho nik nebude môcť odstrániť ani strhnúť, ako to robili blázni za svojho života tu na zemi, bude mať jednu úlohu, aby vyslovil rozsudok, ktorý bude neodvolateľný a konečný. Mnoho nám tu na zemi nebolo jasné, mnoho sme podceňovali, mnoho sme nepovažovali za tak zlé, ako to v skutočnosti bolo, ale teraz bude už nám všetko jasné. I to dobré, čo sme vykonali za pomoci milosti Božej, i hriech, ktorému sme sa nevyhýbali a vyhýbať nechceli. Všetko bude jasné a ľudstvo musí čakať iba na dve vety, dve vety, ktoré nebudú rozhodovať o živote niekoľkých rokov, o treste alebo odmene dočasnej, ale o večnosti. Poďte, požehnaní — — — A k tým, ktorí sa sami odsúdili: Vzdial'te sa odo mňa, zlorečení do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom.

A to bude skutočne posledný deň sveta, to bude jeho koniec, lebo zem zhorí strašlivým požiarom, aby tu bola len večná radosť a večné trápenie . . .

Večná radosť a večné utrpenie, aké si pripravujeme sami tu na zemi.

V Končinčine nastalo koncom 18. storočia prenasledovanie kresťanov. Prenasledovatelia zvlášť sa usilovali pochytať kňazov a učiteľov náboženstva, lebo si mysleli, že tak najskôr zvíťazia. Jedného dňa zatvorili 32 domorodých učiteľov náboženstva do domu, ktorý mal dva východy. Pohanskí kňazi povedali uväzneným, že jeden vchod sa menuje Branou života, druhý Branou smrti. Na práh prvého vchodu položili totiž kríž a povedali, že dostane život a slobodu, kto z nich opustí dom týmto východom, takže pošliape kríž. Kto ale nebude chcieť vyjsť týmto spôsobom, bude vyvedený druhým východom na smrť a preto tomuto východu dali meno Brána smrti. Obrovský zástup sa tiesnil pred domom, lebo všetci boli zvedaví, ako sa kresťania zachovajú. Kol'ko ich vyjde branou života a kol'ko branou smrti. A užasli, keď videli, že branou smrti vyšlo 30 kresťanov a iba dvaja hľadali záchranu branou života. Tí dvaja slabí zachránili iba na čas svoj pozemský život, ale od tej chvíle sami pohani nimi pohrdali a vyhýbali sa im. Smrti neujde nik z nás. Ale ani večnosti. Do tejto večnosti vedú tiež dve brány. Brána života a brána smrti. Kto vychádza z tohto života branou smrti, to znamená, kto šliapal po Ježišovom kríži, nemôže rátať so šťastlivou večnosťou. Kto nedbal na Božie príkazy, kto sa neposväcoval

milostou Božou, pre koho tu nebola sv. omša, kto sa nekoril celý život pred krížom Spasiteľovým, ten nemôže čakať v Spasiteľovi sudcu milosrdného, ale prísneho.

Pred tohoto sudcu nesmieme prísť s prázdnyimi rukami. Lebo cez celý svoj život musíme pamätať, že večná blaženosť, po ktorej túži naše srdce a ktorú tu na svete nemôžeme obsiahnuť, záleží na skutkoch, ktoré voláme skutkami telesného a duševného milosrdenstva. Bol som hladný a nasýtili ste ma, bol som smädný a dali ste mne piť, bol som nahý a zaodiali ste ma, bol som v žalári a vyslobodili ste ma. Kde sme v tomto ohľade? Boh nemožnosti nežiada, ale žiada, čo je v našej moci a v našich silách. Ide o poklady, ktoré hrdza a mol' neničia a ktoré zloději nevykopávajú. Tieto si môže zhromaždiť z nás každý. A zvlášť v tomto týždni, ktorý voláme týždňom charitatívnym. Čo ste učinili jednému z najmenších, mne ste učinili. To je jediné bohatstvo, na ktoré všetkým právom môžeme byť hrdí, i keď máme dávať iba z lásky k Bohu a tak, aby nevedela pravica, čo činí ľavica.

Posledný súd príde. Kedy to nevieme. Ale prípravou k nemu nech je hlboká naša viera, nech je svedomité plnenie Božích príkazov a ustavičné posväcovanie milostou Božou a čím viac dobrých skutkov. — Amen.

H. de G r e e v e :

NEBE A ZEMĚ POMINOU, ALE SLOVA MÁ NEPOMINOU. (Mat. 24, 35.)

Dnešní nedělní evangelium, jímž se končí církevní rok, je právě tak otřásající jako jednoduché. Někdy můžeme napjatě čekat na poslední slovo, jež má člověk říci, na poslední myšlenku jeho života, na poslední radu, kterou se smrtelného lože má dáti svým dětem. Tušíme už, že tomuto slovu svěří souhrn svých životních zkušeností a životní moudrosti.

Na konci církevního roku jsme skutečně napjati na slovo, jež nám má říci církev, naše Matka, po poučení celých dvaapadesáti neděl. Jaké evangelium vybere a jak bude znít poslední jeho verš?

Během roku bylo nám uděleno a důtklivě na srdce kladeno mnoho, mnoho poučení a napomenutí — byla to vždy slova Kristova, jež nám měla být vodítkem pro příští týden. Někým otřásla; jiný se jim vnitřně vzepřel; kolem mnohých přešla, aniž zanechala dojmu. Někteří se dokonce domnívali, že nestojí za to je vyslechnout. Mnozí se navrátili domů ke starostem, statkům a rozkošim života, zapomněli, co byli slyšeli, a na vlastní pěst si sestavili program svých potřeb — peníze, postavení, vášnivě vytoužený předmět své ctižádosti atd.

Církev, která má ohled na toto tak různorodé publikum s jeho od základu rozdílnými náladami, přisvojuje si nakonec, po strašně

působivém líčení konce světa, slova Kristova, jako by chtěla všechno obsáhnouti a říci: „Mysli si o tom, co chceš, směj se tomu, posmívej se tomu, jen když víš toto jediné: Nebe a země pominou, ale jeho slova nepomnou.“

Toto evangelium nás nenutí k ničemu menšímu, než abychom zaujali stanovisko k slovům Ježíšovým, neboť: vše, co je ve světě velkého a důležitého, pomine, ale tato slova zůstanou a vyplní se.

Slova Kristova! Nelze jmenovati jediného, které by se netýkalo nějakého životního problému, nějaké životní nutnosti. Vždy stojíš ve spojení s věčností a vždy se vztahují na duši. Za každým slovem stojí celá věčnost, čeká soud, kyne nebe, hrozí peklo. Nikdy nebyla míněna žertovně; s literaturou nemají co dělat; jsou to skutečnosti a ztělesňují skutečnosti. Usilují o věčné zájmy a nakonec vyjadřují nevyhnutelné věci, totiž právní zásadu, podle níž budeme jednou voláni k zodpovídání, podle ní posuzováni a snad odsouzeni. Otázka i odpověď pro poslední soud je v těchto slovech otevřena k nahlédnutí. Víme už napřed, na které body se bude vyšetřování vztahovat. Tato slova nepomnou, neboť vyšetřování, výslech se bude konati za všech okolností. Po celý rok jsme znovu a znovu ve znamenitých podobenstvích, v obsažných výrocích, v přiléhavých přirovnáních slyšeli o potřebách života a podmínkách blažené věčnosti. Můžeme si nyní o nich mysliti, co chceme, jen když dobře pochopíme, že tato slova nepomnou.

Je toto evangelium evangeliem strachu? Ano! Neboť obsahuje slova spravedlnosti. A ta nepomnou! Ale . . . obsahuje také slova milosrdenství. Ani ta nepomnou! Musíme se bát? To rozhodni každý sám! Připojme však k tomu: chudí, utiskovaní, opuštění, opovrhovaní nemají důvodu ke strachu. Vědoucí však, my, vůdcové, kněží, bohatí, vychovatelé, ti, kteří mají moc a vládu, ti, kteří jsou v čele, musejí se se vši vážností vypořádati se slovy, která nepomnou.

Přeložil P. Ant. Chramosta.

Advent

P. František Merth:

ČTYŘI HOMILIE ADVENTNÍ.

I. adventní neděle: Podstata víry.

Mnohokrát jste již slyšeli s kazatelnou líčiti advent: posvátná doba čekání na příchod Pána na zemi, doba pokání, doba kouzelných jitřních rorátů, doba krátkých se dnů a dlouhých večerů, kdy se dobře vzpomíná, uvažuje a přemítá. Ale ten, kdo jen trochu sleduje během roku slovo Boží, především poznává, že advent je roz-

hraní: začíná se nový církevní rok. A v nových kolejích se má rozběhnouti i náš život.

Znamení na slunci, úzkost národů, sykot moře — to největší rozhraní světa, den poslední, je v první adventní neděli tak mistrně přiblížen. A jakoby na rubu těchto vět se krystalizovala nutnost naší víry: až všechno pozemské zajde, začne se nový život, ovšem jen pro ty, kteří se uschopnili v něm žít, kteří uvěřili, kteří tak prošli pozemské, že neztratili věčné. Hle, to má tedy větší cenu, co má větší trvání! A všechno má své trvání konečně jen do soudného dne. To, co jej přetrvává, to musí mít cenu větší. A když pro víru vlastně soudným dnem její cena teprve začíná, neboť v něm ona přejde v jasné rozvinutí toho, co slibovala, jak úžasná cena! Nic jiného tu nechtějí pohnutá slova evangelia, líčící konec světa, říci, než vzbuditi pravý vjem člověka před Bohem, vjem malosti! Svého zahanbení! A nijak jinak nechce býti tu prozatím popsána víra, než cosi přinášející pevnost trvání, vjem odpuštění, světlo! Jen ten tedy dostane asi od Boha dar víry, kdo se vyprostí z tuctovitého života nejbližších předmětů, prací, lidí, zábav a radostí a kdo si změří svůj život věcmi většími: hvězdy budou padat, slunce se zatmí, moře ohluší všechno svým sykotem a země se zachvěje v posledním dnu života svého! Toto se stane. Zcela jistě se to stane. Co na tom, že je d n o u! Stane se tak. Má-li tedy můj život, který jistě nezůstane spát v tak velkých změnách, má-li se tehdy udržet, pak jen tím musí býti oděn, impregnován, chráněn a prosycen, co přetrvává, co tehdy nezhyne! A cena jedině víry tenkrát se začne, zjeví se, potvrdí, naplní chtěj nechtěj, člověče, ať věříš nebo nevěříš! Ta skromná vůdkyně ve dnech všedních, víra naše svatá, ta mnohým životem lidským silácky zničená a vysmátá, prodaná a zfalšovaná, bude tu stát ve své slávě naplnění, do něhož sama přejde! A všechny ty křížovatkyně cest minulých dnů života se v ní zjasní, zharmonisují a ocení věru pravdivě!

Chápeš, proč Písmo sv. dnes říká: Zdvihněte hlav svých? Tak jako víra v den poslední bude znamenat jednotlivé vzpřímení lidských duší směrem k Bohu, jednorázové ukončení veškeré malodušnosti od marnosti až k hříchům těžkým, jedinečné stržení všech ohledů, okovů a pout dobrovolných i vnucených lidským životům a vedoucích k chvilkovosti a pozemskosti, tak je třeba nyní ve tvém životě toto „levatio“, toto zdvižení duše nad věci denní k věcem trvalým: blízko je ti Kristus — a ty spíš ve svém osobním pohodlí, čeká na tebe Kristus — a ty si myslíš „stačí mi má práce, poctivost, starosti a plánování“, čeká na tebe drahokam víry — a ty používáš jen a jen darů, které se rozpadnou, shoří a zmizí jednou . . .

Ale, bratří, kdo by neviděl symboly v těch velkých větách dnešního Písma? Kdo by rád neslyšel výklad těch dnešních vět hlouběji? Ano, ten advent je misionář, který přišel do všední vesnice našeho života a dělá obnovu duchovní: za rok ti všechno zapadalo prachem, všechno to tvém modlení, zapírání, obětování . . . slunce — Bůh,

bše se zakrylo mraky netečnosti, kolem jen úzkost lidská, co s námi bude zítra, když nemáme jídlo, oděv, svornost, člověk se děsí, kam to všechno povede, když ani já, ani jiní nestojí za nic, člověk tvrdne, svraskává se svým idealismem spícím kdesi v dětství, člověk křesťan ztrácí tu světelnost, tu útěšnost, tu podmanivost a mohutnost, tu nevšednost a sílodárnost v í r y ! A právě proto je tu advent: on je ten paprsek, který proráží šedé město naší duše, on je ten pramen, který napojí vyprahlé cesty našich dní, on je ten balsám, který začelí krvácení našich sil, on je ten vánek, který osvěží zašlé barvy dětství, kdy bylo všechno tak krásné, veliké, radostné a plné: zdvihněte hlav svých, povstaňte ze spánku, obnovte víru svou, je tu advent! Ano, je tu advent — a to je třeba pomyslet! Budeme se ráno a večer lépe modlit, budeme se držet o nedělní mši svaté více oltáře než myšlenkových toulek kdovíkam, zajdeme na roráty, zasněrujeme páteční půst masa a každodenní půst od zbytečného plácání, odpustíme si trochu kino a kavárnu, dohlédneme si lépe na dítě, zkusíme to znovu se zadržením všeho hříšného jak tak máme už zase zvyk! Je tu advent, obnova víry, práce duchovní, práce tak veliká. Neříkej, mám jiné starosti, neříkej, já nemám čas, neříkej, u nás to nejde, neříkej, dneska jsou jiné časy. Tak se jen klameš sám a civíš proto v bezútěše, otročíš v nádenictví svému „já“, honíš se do úmoru za krásnýma očima světa a pověz, co vlastně z toho máš? Jako rybka mezi prsty, která ti uklouzla, když jsi byl chlapcem a chytal je v potoku, tak ti uklouzne pozemský věk a nahý a chudý, zohyděný a hloupý staneš na prahu království, kam nevstoupíš, protože tě oslepí prvé pootevření dveří, chudáku! — Advent je silákem, který ti ukáže, že všechna tvá práce a lopota, starosti a námahy, běhání a shánění, má na rubu cosi krásného. Je to Kristus, jinak to nedovedu říci, to je ta útěcha, to je ta svěžest, to je to vědomí, můj život má smysl, to je ta radost — jiná než na fotbalu, skrytá, ale jak závratná, to je ten pokoj, který svět nemůže dát a také nemůže vzít! Jsem ti blíže, hovoří ti Pán, než, když jsi uvěřil tenkrát v obecné škole, kdy jsi žil pro svého katechetu, než-li tenkrát, kdy jsi později konvertoval, než-li tenkrát, když jsi na pouti plakal dojetím. Pozdvihni svou hlavu, slyš poselství adventní, povstaň ze spánku, přitáhni šrouby své kázně, své modlitby, své bohoslužby ve chrámu, svých dveří světu přiražených! Zasvitne ti Kristus! Zasvitne ti sen. Víš, jaký sen? Ten tvůj vlastní sen o štěstí, který neubývá, o lásce, která hřeje, o životě, který je plný! Neříkej, to je jen povídání, neodříkej se toho, co v tobě nikdy neusíná, ten sen, který je skutečností a před nímž každá skutečnost je tak malá, že je snem, toť v í r a naše, toť bdění naše s ní, chování jí, hýčkáni jí, chránění jí, živení jí, zkoušení jí v praxi tvého dne, i když je neviditelná, i když je duchová, i když se zdá, já nejsem na nic zde na světě! Zkus, jen zkus!

A víš, jedna věc bude ti zase novou odměnou: že poznáš zvláštní tesknotu. Ne fňukavou, babskou či holčičí, ale zvláštní tesknotu

zušlechťující ty tvé dravé síly chtíčů, ty tvé otrávené prameny, že se zapomínáš rád a pak jsi zvířátkem, tesknotu po tom domově, k němuž nás víra vede, po domově věčném. A světlo tohoto domova, to není zvadlý věnec na hrobě nebo Alešův hrobař a černopláštík, ale světlo! Jako když člověk byl jednou na vinicích, na tom plném slunci jihu a pak, snad po létech dostane hrozen odtud jako pozdrav: přetavené slunce toho kraje, rozvodka nejkrásnějších vzpomínek, cesta vzhůru! Tak nějak prosakuje kouzlo domova věčného do srdcí těch, kteří si v adventu obnovili ducha víry, zdvihli hlavy své k pravdám Božím na místo prvé, povstali ze spánku všednosti a marnosti dne.

Odnes si dnes těchto několik pravd a večer si o nich sám se sebou popovídej. A Bůh tě ochraňuj na této cestě, abys ji neztratil! — Amen.

II. adventní: O n a d ě j i.

Na scenerii dnešního evangelia vystupují dva mužové - velikáni: prorok od Jordánu, sv. Jan Křtitel a prorok Boží, Boží Syn, Ježíš Kristus. Jan jest v temné podzemní kobce, ve vězení. Ježíš venku, ve volném prostranství. Jan jest zcela sám pohřížen do svých myšlenek. Ježíš jest mezi zástupy, které lpí na něm, volají po slovu jeho, vztažení ruky, zázračném skutku. Jan má již život za sebou: neboť víme, co jej čeká, jak bude stát pro smyslný tanec proradné Salomé. Ježíš, lidsky mluveno, má život před sebou: začíná poutati k Sobě a věsti lid k Bohu. Jan končí vlastně život, jako předchůdce Ježíšův předal mu připravenou půdu pro zasetí slova Evangelia. Ježíš navazuje na něj, vychází z kázání Janových.

Pozastavte se tak na chvílku ve vězení svatého Jana, tam v tom tichu posledních chviliek největšího ze zrozců žen. Písmo svaté nám zachycuje mentalitu těchto posledních okamžiků. Jaký je Jan? Kam směřují jeho myšlenky? Co říká svým učedníkům, když přicházejí do jeho samoty, aby využili dovolené návštěvy svého mistra? Čekali bychom zcela přirozeně lidskou prosbu: pomozte mi nějak na svobodu! Avšak: říká jim: Jděte a řekněte lidu, aby mne osvobodil? Jděte a řekněte Ježíšovi, že nesmírně trpím, protože jsem hlásal jej, Mesiáše? Jděte a manifestujte, schůzujte, hajte mou nauku, shodte Heroda s trůnu? Nic takového nelze vyčísti z prostinkých slov evangelia dnešní neděle. Nic takového nemáme práva mu připisovat! Jen jednu větu nám dnešní Písmo svaté dává: že svatý Jan, velikán pouště zajordánské a poslední největší z proroků, dává svým učedníkům rozkaz: Jděte a zeptejte se Ježíše: Jsi to opravdu Ty, na něhož čekáme, Jsi Ty onen Mesiáš, jehož jsem hlásal celým svým životem, pro něhož jsem vězněn a rád vězněn, poněvadž jest to Bůh mezi námi — anebo jiného čekati máme?

Přeložte si ten dotaz do srozumitelné řeči naší duše: zřejmě naznačuje, že všechna jeho bolest, opuštěnost, zdánlivá prohra, osamocení a pocit marnosti mají hluboký pramen síly, radosti,

aktivity, neomylnosti a pravdy, zkrátka ú t ě c h y v Tom, kterého sv. Jan hlásal, v Ježíši! Kdyby sv. Jan měl pokračovati svým uředníkům ve vysvětlení, proč jim klade právě onen dotaz, řekl by: protože toužím po Ježíši, v němž se rozhodně nemýlím, neboť jest to pravý Bůh, protože se tolik těším na něho, jehož jsem křtil v Jordánu, protože jedině po velikých zkušenostech svého života v Něho doufám, proto vám kladu tento dotaz a musím jej míti zodpověděn, protože jen z této útěchy jsem živ nyní, nemalomyslním, neklesám v nevěru, neuhýbám ze své nauky, že Mesiáš jest tu a že je nutno lidské duše vyčistit, neustupuji se svým prohlášením, pro které tu ve vězení jsem: není ti dovoleno, Herode, míti manželku bratra svého!

Drazí bratři, přenesme se v duchu ve svůj soukromý život a v různé formy a způsoby lidského života, které tak dobře každý znáte u lidí kolem vás. Svatý Jan není zvláštní místem, kde prodlévá. Mnoho a mnoho jiných trpělo jako on, ba možno říci hůře. Ale svatý Jan je od nich strašně odlišný (a pro nás vzor) tím myšlenkovým výrazem, který v něm je: že nečeká tupě na smrt, že nevolá za každou cenu po osvobození, že se nedovolává energického zákroku na vlivném Herodovi skrze své přátele na svobodě, tedy především skrze Ježíše, ale že naprosto s důvěrou jest opřen o Boha, naprosto s důvěrou očekává to, co on zaslíbil, že neopustí svých věrných, že o všem ví, protože jest vševědoucí, vsudypřítomný, všemohoucí atd.

A není podobná situace sv. Jana častou situací naší? Každý kříž, jak říkáme, každá nehoda a neshoda, každá lopota a tíseň, každá starostmi bezesná noc i únavou, nehodou, nemocí, smrtí drahých naplněný den — není to podobná tvrz Macherus, kde člověk bezmocen a ponořen v sebe si klade otázku: proč tohleto jest, proč to Bůh dopustil, kam se mám obrátit o pozemskou pomoc? Ba ano, víru v takových chvílích neztrácíme, ba ani lásku ne, není člověk z bolesti vždycky slepý a zlomyslný, ale naději většinou nemáme, nevzbuzujeme ji, ta nebývá. A proto je tolik mdloby v našich životech, tolik prázdnoty a chudoby od pravé útěchy. Přece svatý Jan, i když skončil smrtí mučedníka, je naprostým vítězem nad podlostí Herodovou, o jeho pevnost charakterovou se rozbil Herodes s celým svým chlípným komonstvem a smrt, kterou trestal velkého proroka, jako by mu jím byla vrácena se směšným dodatkem: co je to smrt proti hříchu tvému?! Snad nemyslíš, že pro ni uhnu tvé hrozbě?!

A není podobná situace naučnou situací pro nás: jestliže Pán dává Janovi odpověď podivnými slovy o třtině a měkkém rouchu zchoulostivělých, pak tím neuhýbá odpovědi, ale hovoří ke všem: svatý Jan jest dosti silný, protože s důvěrou vždy očekával a očekává to, co Bůh slíbil, nemyslete si, že malomyslní, není to třtina, není to schoulostivělec! Zvítězí a zvítězí každý člověk, který si zvykne chápat, že zlato se ohněm tříbí a zkouší, že je třeba pevnosti v utrpeních a zkouškách, aby vytryskla nesmírná síla naděje, nadpřirozené na-

děje, jako dar Boží, že je třeba něco vydržet pro víru, snést v životě jako zkoušku věrnosti Bohu, nemalomyslnět, aby duši zaplavila jako večerní mlha po parném letním dnu nová svěžest a chuť žít, a to čistě žít, bez kompromisů chvilkových a hříšných!

Pevnost a odolnost pro víru — vězte, to je námět tak jednoduchý a závažný pro adventní pokání, že netřeba vám více říkat. Odneste si tento námět ve své chvílky samoty, vysoustruhujte si z něho speciální závěr pro sebe a opřete se do toho svou vůlí: podíváte se, jak blízko je Bůh právě skrze dar naděje a jak pevný je člověk-křesťan tam, kde se vzteká svět pod často tak malichernými bolístkami, jak je vyrovnaný, ze ztráty získávající, z bolesti se vlastně vzhopující v radost, prostě v í t ě z n ý, amen!

III. adventní: O l á s c e.

Kdo si vyslechl úryvek evangelia minulé neděle, překvapuje ho, že posledně byl líčen svatý Jan v posledních chvílích svého života a dnes v plné své životní velikosti a síle! Ale není to nějaké přesmyknutí omylem nebo nedopatřením, ale naprosto správné svým vnitřním významem: když totiž člověka upoutá nejsilnější chvíle Janova, totiž před jeho smrtí, pak rozhodně chce něco vědět o tomto velikánu, zajímá se o něho a hle, dnešní neděle podává to, co on jest, jeho podstatnou nauku.

Učiňte přímou cestu Páně — v tom jest svatý Jan celý. Kristus Pán není pro něho jen Mesiášem, Synem Božím, ale také zosobněním celého křesťanství, jeho symbolem. Neříká tedy Jan pouze: On jest Bůh, který byl dávno přede mnou, žije z věčnosti do věčnosti, bude vždycky po mně, protože jest Bůh, ale říká také: třeba jest víra darem od Boha, který nás čeká, který Bůh chce vložití v naše duše, jakmile jsme schopni rozumem žít, ba dokonce na křtu svatém jej vkládá, aby čekal na tuto chvíli, přes to záleží na nás, jak jsme ji přijali v sebe, jak jsme tohoto Krista zažili a takové z nás vzejde potomkům křesťanství, jak je dáme dál, jak toho Krista vpoutáme svému okolí, svým potomkům, jak jej předáme do budoucnosti. Jde tu tedy dnes o jednu z nejpodstatnějších životních funkcí, abychom si totiž uvědomili nejen primát víry ve všem, co na zemi máme, ale také začlenění do ní sebe, vazbu, svazek, pouto sebe s ní, naprosto přímý a pevný poměr k ní, a to je všechno v lidském životě funkcí l á s k y. Láska se chce sdělití darem, láska touží po spojení, láska mne obohacuje druhým a druhého mnou a z těch mnoha druhů a způsobů lásky chce říci dnešní Písmo svaté: člověče, jak je to s tou tvou silou lásky ke Kristu, jaká je, jak v ní žiješ?

A vězte, to heslo svatého Jana „učíňte přímou cestu ke Kristu“, to odkrývá velmi pádne chorobu našeho náboženského života prostičkým tvrzením: protože jsi ještě nenašel první lásku v Kristu, protože všechno tvé náboženství jest jen poesíí a doplňkem života, protože žiješ povětšinou ke všemu náboženskému jako k něčemu, co sice máš rád, ale nijak to nebereš vážně, nepromyslíš si je, ne-

zkusil to s ním v praxi života, povrchně je pěstuješ u sebe a svých dětí, tradičně si je oblékáš v neděli jako kabát celý týden visící ve skříni, proto je u tebe náboženství jen citové anebo náladové; přibrušuješ si je podle sebe; to není Bůh, kdo je středem tvého života, ale tvé „já“, zakuklené a celkem dobré, ale přece jen zcela pozemské a proto vypráhlé, prázdné a slabé, bez výživy a plnosti spojení kořenů a květu, Tebe a Krista!

Jak je prostičké a veliké poselství adventu: uznat na základě rozumu, že Ježíš jest Bůh a celou vehemencí svých sil, bez pobožnůstkářství a nápadnosti, obejmout jej zase celou vehemencí svých sil a tak si jej postavit do svého života, ssát jej tak denně v modlitbě, ve mši svaté, v kázni, rozprostírat jej do okolí, do prací, do nadání, do vlivnosti na druhé atd. atd. Advent sahá k nitru přímo: buď tu s pomocí Boha zrodíš pravou lásku k Němu a vše půjde stranou, co brzdí (ať je to tvé pohodlí nebo ohledy, tvá nedovzdělanost ve víře nebo předsudky, tvé místo nebo libost vášně) anebo nejsi křesťan, nech všeho, je to jen hra tím hroznější, že si hraješ s životem samým pokládaje ho za částku života!

Jak to pěkně naznačuje ta epištola dnes: vaše přání, vaše žádosti, lidé, ať jsou známy u Boha! Na prvý pohled nic to neříká, ale z našeho výkladu zde je jasně řečeno, že vždycky máme být k Bohu tváří, nikdy zády a že to není možno tomu, kdo jen někdy, jen někde a něčím má Pána Boha rád. Ale jakmile jsem pochopil, že Bůh je fond mého života číslo jedna a že je možno z tohoto fondu naplno prožít život zde i tam za hrobem, ba že je to naprosto nutno, pak už docela jinak musím formovat své zapojení do něho, než jen jako k věcem a lidem celkem nedůležitým, pak tu musí vzniknout láska k Bohu, která rozumně, důsledně a krásně sformuje můj život v harmonickou píseň na Boha, obraz jeho, znovuvtělení ducha Kristova ve mne, a to se také musí ukázat všude!

Abych vám nemluvil dlouho bez určitých dokladů, podívejte, jak je malá láska i dnes u t. zv. křesťanů, mnohých lidí, kteří se sice hlásí ke Kristu, ale ničím vás neupoutají oproti zářivé postavě Pána, kterou znáte z evangelia, ničím se neoprostí z hříchů namnoze velkých. Abych totiž uchoval „přímou“ cestu Páně, to znamená, že se nikdy nesmím snížit ke kompromisu tak, že ten můj poměr k Bohu se křiví, ba láme od něho. Tohleto je první znak navenek viditelný, jak je to s mou láskou k Bohu. Neříkám tím, že máme býti tvrdě neústupní, povýšeně bezohlední a směšně bigotní vždy a všude, ale říkám tím, že jediný spolehlivý znak vnější, že láska Boží ve mně jest v tom, že rázně ve světě odporuji všemu, co není homogenní s Bohem, a to proto, že to ruší můj vnitřní život, názor, přesvědčení, že cítím, jinak bych ztrácel, nebylo by to tak plné, pravdivé a hrdinské, zmenšoval bych život! To se ví, že dar této lásky má ten, kdo se zaň modlí, kdo zkušeností víry jej chrání, kdo především má jasno v primátu Boha a závislosti sebe na něm!

Jen kompromisy to jsou, které vedou do hříchu už neuvědomo-

vaného, které plní praubohou šedí a naprostou nezajímavostí mnohé lidi — také křesťany. První křesťané byli nekompromisní a nebyli to lidé tvrdí, nápadní a „nábožensky zatížení“, jak někdy slyšíte hovořit. Byli to lidé radostní, přitažliví jako vzor plného života, lidé vždy krásní a silní svým duchem. Jen vnitřní jejich síla zdolala vnější sílu římskou, pohanstva a dala jim vítězství. Učič přímou cestu Kristovu u tebe, odnauč se kompromisům, zkus to, napřed pomalu a někdy, a čím více, tím důsledněji, užasneš, co to je láska Boží.

A pak — ta přímost k věcem Božím má ještě jednu ránu, z níž krvácí láska Boží, až vykrvácí:

Je to naše slabost lidská, pro niž člověk podléhá slabosti svých smyslů, svého těla, své pýchy, ba moci zlé samé, ďáblu. A všechny ty cesty, kterými hřích přichází do života lidského, můžeme nazvat jediným pojmem: pokušení. Pro slabost naši v pokušení, pro zhýčkanost a strach v pokušení, pro malou ráznost proti pokušení, pro to jediné jsme mnohdy tak daleko Boha, pro to jediné hasne láska Boží v lidských duších a kraluje tam tma, hřích, se všemi důsledky hloupostí konče! Učičte přímé své cesty k Bohu, to znamená v adventě vypořádat se s pokušením. Najít jeho cesty přirozené i duchovní, státi se opatrným, bdělým do důsledků. Kdybychom v zárodku dovedli, a proč nedovedli, když to vždy jde, přetínati parazitní vlákna pokušení, jak bychom byli svobodnější ve svém pozemském životě, radostnější, plnější v obsahu, jak bychom méně nesli okovy naší lidské porušenosti, smutek našeho vyhnanství, viděli krásu ve věcech všedních a denních. Pokušení, problém zcela moderní, neodstranitelný a zásadní: jak se s ním vyřídíš tento advent, takové budou vánoce, vánoce trvalé, Kristus v Tobě.

Jak je to jednoduché, co vyplývá dnes u učení Círky: bratři, Bůh stojí za to, aby žil v našem životě. Může žít jen skrze vaši upřímnost k němu, jasnost, kdo je On a praxi poznání Ho. Tato přímost, podmínka, aby láska Boží sestoupila ve vaše duše, ve vaše životy, znamená státi se nekompromisním, kde běží o věc Boží, znamená soustavně vykořeňovati pokušení! Vzor Jana Křtitele uskutečnit u nás: zazářit křesťanstvím, řekl bych, pro náš prospěch i pro ty, kdož přijdou po nás. — Amen.

IV. adventní: K l a n ě n í B o h u .

Jsme již v těsné blízkosti vánoc: jako by všechna ta radost našeho dětství se zvolna blížila, cítíme ji v srdci dnes, když pomyslíme: vánoce jsou přede dveřmi.

A ještě nám stále zní v duši jako o nedělích minulých slovo svatého Jana Křtitele: Přímé činite cesty Páně; všechny ty zátočiny, zauzliny našeho života musí býti vyrovnány, napříměny, srovnány. To znamená, řečeno beze všech okolků: zajdi si ke svatě zpovědi, tam srovnej všechnu drsnost svého charakteru, všechny uzle své cesty životem v podobě tvé hrubosti, neomalenosti v řeči, hříšných skutků. Zdá se to příliš jednoduché takto dnes zaútočiti na vás,

ale jen ten je podoběn pastýřům u Betléma, jen ten smí se radovati s anděly nad jeskyní betlémskou, jen ten se Bohu klaní, kdo má čistou duši, kdo je dítětem nejen citem, ale svým nitrem. Ani nevíte, jak rázné pochopení této pravdy naplní slunečními paprsky vaše vánoce, kolik dá radosti do maličkých tradičních zvyků o vánocích, kolik dá odpočinku do další práce v těch několika vánočních volných dnech. Jinak všechna ta svátečnost z očí vašich dětí nad dárky, ze stromečku, vánoční slavnostnosti a chvílek v kostele zůstane mělká, s usedlinou na dně: vždyť je to zase všechno přechodné a marné — protože duše nebyla očistěna, nemůže k ní ta Boží posila, která naplňuje duši čistou, Bohu se klanící.

Dnes již tušíme v nitru kouzlo vánoc, kouzlo domova. A budete je mnohý hodně ostře cítit, až svátky přímo budou probíhat o Štědrém dnu, o slavnostním rozžehnutí stromečku, ve chvíli překvapení nad projevy lásky k vám v dárcích od Ježíška. Bude to zas jednou za rok přímo vyslovený hlas srdce, přímo projevená jeho žízeň: chci štěstí, chci domov, chci chvílku odpočinku z čisté lásky! Ano, tato touha spí v srdci každého člověka, touha po štěstí pevném, po domově neproměnném, touha po nebesích. Její pravdivost, živost, velikost a nutnost máme zakuklenu ve chvílkách vánočních tak často a tak krásně: nezapomeň, to štěstí, ten domov tě čeká a je vlastně nutné, máme-li býti rozumní, nezapomínat na to. A tu je ten druhý znak duše-přítele samého Boha, duše klanící se Tvůrci, zformování veškeré práce tak, že druhý domov hraje svůj vliv v tomto domově pozemském. Chcete vědět jak? Chcete slyšet příklad na to? Každé údolí buď vyrovnáno, praví svatý Jan: všechnu svou pýchu, plynoucí ať už z tvých darů tělesných nebo duševních, ať už z postavení v povolání nebo vlivu okolních lidí na tebe, ať už ze zvyku a vášně nebo ze zvyku pohodlí vůči modlitbě a mši svaté u tebe, všechno, všechno to zasypat v těchto dnech. To nejde lehko a nejde najednou, ale jde to: Znamená to upřímně si přiznat své mravní kazy, své hříšné zvyklosti, svou nezdůvodněnou panovačnost zde na zemi, svou ubohost před Bohem. A zase, do zpovědnice s tím: i když si myslíš pro mne to není, já nejsem připraven, já tomu nevěřím: napřed zkus, potom debatuj! Tak jako stromem prosakuje vláha z kořenů až do posledního lístku nahore v parnu slunce, že nezahyne, tak pokořením našeho „já“ prosakuje pak blízkost vláhy největší pro náš život, druhého domova do srdcí lidských! A jen od toho člověka dostává Bůh rentabilitu svých božských investic do něho, kdo jako věrný služebník nepřekročil jeho zákazy a ty nepřekročí jen ten, kdo ví: tam mám svůj domov, kde se vše vyjasní, odmění, doplní a naplní, kde se všichni shledáme v té převzácné jednotě, jaká nás uchvacuje při pohledu na Betlém a klanící se pastýře s anděly kolem!

Ale co velikán od Jordánu hovoří dnes ještě? Mluví o ponížení hor! Ach hory, které budou padat v den soudný, hory lidského zla dnes tak panovačného a samozřejmého u mnohých. Hory s při-

šernou krásou ďábelskou, když uvážíme války, bezohlednost vůči vlastním lidem, nafouknutí penězi a mocí, odkopnutí všeho čistého, skromného, spokojeného s málem, věrného! Příšerné krásy — to pravím proto, že celé stovky lidí rozbíjejí své životy o jejich dosažení, omámeny touto krásou uchvacet, bít, ničit, sebe vyzdvihnout, ničeho se nebát. A jako soudný den zmaří krásu hor skutečných, s rachotem se sřítí a zklamáním sevrou všechny tvory, tak hory zla na zemi uctívané, před Bohem se sřítí ve svou prohru, ohyzdnost a klam! Zbouřejme tyto hory zla ve svých životech už nyní, přes ně není viděti na slunce, jímž jest Bůh, nedejme se oklamat jejich prodávající krásou! A víte jak se toho dosáhne? Pouhou opatrností! A chcete příklad, abyste nemysleli, že mluvím o ničem? Hle, jak blízko jest z vánočních slavnostních chviliek u stolu ke zlu! Statistika mluví: o svátcích je nejvíce opilství! Pokaženého zdraví! Manželské nevěry. Hříchů pohlavních. Utrácení zbytečného čili budoucích krádeží! Atd. Zde je tedy ta krásá zla, krásá příšerná, kterou když motýl lidského života nemine se světlem opatrnosti, ubíjí se v ní. A přece vznikla ve chvílkách posvátných, o vánocích, o svátcích příchodu Pána našeho na tento svět. Bratři, budiž ponížena skrze opatrnost každá hora zla. Každá! Bezpodmínečně každá! A slunce vánoc pronikne až do srdcí. A člověk jako anděl bude se klaněti svému Pánu!

Těsná je blízkost vánoc, čas kvapí: pěkně se vyzpovídejme, složme svou pýchu, ten kothurn falešného herce, buďme lidmi, opatrní! A Bůh zahrne nás, své děti, krásou, že se podíváme, krásou svou, v níž je všechno, amen!

V á c l a v B ě l o h l á v e k , O . C r . :

ADVENTNÍ CYKLUS.

I.

Která jest největší tužba opravdu věřícího křesťana, jenž od dětství vyrůstal s Ježíšem, o něm i od něho se učil a v životě s jeho jménem dobré i zlé prožíval? Jest to beze vší pochybnosti touha uzříti jednou milovaného Ježíše t v á ř í v t v á ř. Básník, který skládal píseň¹⁾ „Na Ježíše sladká vzpomínka“, nejlépe vystihl tuto touhu: Jesus — „dulcedo ineffabilis, totus dividerabilis“. Sladkost nevýslovná, všecek žádoucí.“ „Nad med a nade vše — jeho sladká přítomnost.“ A tato toužebnost, Ježíše opět na zemi spatřiti byla i u těch, kteří ho již jednou za živa uzřeli, u apoštolů. Jan Miláček nemohl zapomenouti na Slovo života vtělené nikdy ani do sta let svého žití — „co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme viděli svýma očima, co jsme si prohlédli a ruce naše ohmataly“. A ku podivu, uzavíraje Knihu knih viděním na Pathmu, před samým

1) Jesu dulcis memoria se přičítá sv. Bernardu.

skonem uzříti chce Ježíše, zuova přicházejícího, a zve ho: „Amen, přijď, Pane Ježíši!“¹⁾

Církev svatá zasvěcuje příchodu Ježíše Krista celé období církevního roku, a d v e n t, a to jeho druhému, poslednímu příchodu na svět dnešní I. neděli adventní. Může tak dobrým právem učiniti, neboť má slavný slib z úst samého Ježíše Krista, toto zaslíbení má zapsáno v dnešním e v a n g e l i u svatým Lukášem. Druhý příchod Páně na svět spadá v jedno se skonáním světa. Kristus, předpověděv jistou zkázu všeho života na zemi, ukázal na znamení, která budou na slunci a na měsíci a na hvězdách a na zemi úzkost mezi národy pro hukot moře a jeho příbojů, takže lidé budou trnouti strachem a očekáváním těch věcí, které přijdou na veškeren obvod zemský. Bude to tedy to, čeho se i lidská věda dohaduje pro konec věků, kdy nastane rozvrat v nynější naší sluneční soustavě, jako se již stal a stále stává i v jiných slunečních světech na nebi. Budou to prudké poruchy na slunci i v oběhu slunečních oběžnic, ovšem také země a jejich moří, takže náš hvězdný svět nabude jiné tvárnosti, a život lidstva a vůbec život na zemi nebude v té době již možný.

A právě za největších úzkostí lidstva přijde po druhé Kristus. „A tehdy uvidí Syna člověka, an přichází v oblace s velikou mocí a velebností.“

Tento slavný příchod Ježíše Krista s anděly nebeskými vyváží všechny předchozí hrůzy — aspoň v očích jeho vyvolených. Přichází Kristus, vysvoboditel z posledních hrůz země. Byť i přicházel jako soudce světa, pro vyvolené jeho, kteří se ve hrůzách padajícího světa kajicně očistili, bude ten příchod radostným, vždyť se naň po tisíciletí všichni věrní těšili. Proto nevěšejí hlav, ale zdvihají své hlavy vzhůru v ústřety přicházejícímu. Však jim to sám, pobýváje na zemi, prorocky připomenul: „Když pak se to počne dít, pohleďte vzhůru a pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližuje vykoupení vaše.“

Nezmarná touha ve věřícím lidstvu uzříti Ježíše o druhém jeho příští na svět projevila se v dějinách již několikrát, bohužel předčasně. Již za časů apoštolských domnívali se věřící soluňští, že jižjiž Kristus přijde, a vzdávali se veškeré životní činnosti. Pavel měl dosti práce, aby je druhým svým listem přivedl k rozumu. Podobně za velikých převratů společenských — jako se stalo stěhováním národů v Evropě kolem r. 1000 — bývali křesťané uchvacováni myšlenkou o konci světa a o příchodu Páně. Tak se děje i za posledních desetiletí našeho věku, že si tou myšlenkou opájejí rozum a oslňují zrak hlavně křesťané, stojící mimo katolickou církev a chtějící svou „jistotou“ odváděti vyznavače od Církve; ale jejich prorok nejednou již vyvedl své svedené stoupence, stanoviv klamně den, měsíc, rok příchodu Páně.

1) Zjev. 22, 20.

Jinak jest tomu u křesťanů v Církvi, dobře poučených a osvěcených, kteří se tuze nerozčilují o den příští Páně, neboť vědí, že jest to nejhlubší tajemství, jenom Bohu vyhrazené. Tím se ovšem neříká, že by vůbec nebděli; i oni, poslušni jsouce slova Páně „bdětež,” jsou pozorní a bdělí. Také oni podle návodu Mistra patří na fíkový strom lidstva a pozorují jeho nalévající se pupence a čerstvé haluze, jak se rozkládají do všech národů i zemí, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř”, jak to má býti před druhým Kristovým příchodem, i kterak ovoce zraje k poslední sklizni. Tedy i oni si bděle vše uvědomují podle slov Páně: „Tak i vy, když uzříte, že se tyto věci dějí, vězte, že blízko je království Boží.” Ale tím nepřicházejí o hlavu; jim dostačuje zatím mystický příchod Ježíšův do duše ve svatém přijímání velebné Svátosti oltářní. Právě v posvátné době adventní se účinně kají ze hříchů a podle vyzvání sv. Pavla v epistole „odkládají skutky temnoty a oblékají se v oděň světla”, ano „v samého Ježíše Krista.” A při tom se také radují, jako by již Pána Ježíše měli před sebou tvář v tvář. Následujme jich a vítajíce svátostného Ježíše do svých duší, zpíváme s nimi nebo si rozjímáme:

„Ježíši, naděje kajícím, — jak laskav jsi tebe si žádajícím, — jak dobrý jsi tebe hledajícím, — ale co jsi nalézajícím?” „Když srdce naše navštívíš, — tu zasvitne mu pravda, — světa zevšední marnost — a v nitru zahárá láska.”

II.

Jest dobrá zkušenost z dějin lidstva, že osvobozování jednotlivých národů z cizího jařma bylo přetěžkou, herkulovskou prací a vyžadovalo lidí statečných, silných, velikých po dlouhé předchozí doby, než udeřila vlastní hodina osvobození a objevil se pevným a slavným krokem sám osvoboditel. Tuto zkušenost jsme nejlépe my na sobě vyzkoušeli a živě jí rozumíme, neboť více než sto let jeden za druhým vystupovali na jeviště vysvobození našeho národa silní, velicí mužové obroditelé, než se i nám rozezvučel zvon svobody v ústrety poslednímu osvoboditeli.

Avšak — nemyslíte, když jest tomu tak u nevelkého národa, že tak musí býti a více u veškerého pozemského lidstva s jeho vysvobozením ze jha pekel, ze zlomoci temnot? Že musilo po tisíciletí napřed vystupovati s účinnou snahou po vykoupení mnoho povahou silných, velikých mužů, tím větších, čím bližší byla hodina vykoupení všeho lidstva, kdy se měl objeviti zaslíbený Osvoboditel, Vykupitel a Spasitel Ježíš Kristus?

Tuto správnou myšlenku potvrzuje nám skvěle dnešní nedělní čtení při mši svaté.

Apóstol národů, jenž shromáždil v jedno do právě dobytého království Kristova na zemi prvotiny všeho lidstva ze židovstva i z po-

hanstva ve světovládném Římě, poslal jim list, kde na jednom místě své epištol y¹⁾ vmetl jasné světlo do dob před vystoupením Osvoboditele Ježíše Krista. Píše, že Kristus přišel vykoupit napřed národ vyvolený, aby jemu splnil dávné Boží sliby — tedy na potvrzení pravdy; potom, že přišel vykoupit i pohanské národy lidstva, kterým se podobných zaslíbení od Boha nedostalo, tedy z čirého Božího milosrdenství. V těch slovech ukazuje Pavel na několik velikých mužů starozákonních, proroků, kteří bez bázně svému lidu i všem národům ohlašovali jeho i jejich vykoupení jakož i hodinu velikého příští Páně. Uvádí zvláště slova duchovního vůdce národa izraelského Mojžíše: „Veselte se pohané, s lidem jeho!“²⁾; dále výrok nejmohutnějšího krále Israelova, Davida: „Chvalte Hospodina všichni národové a velebte ho všichni lidé!“³⁾ potom rovněž předpověď největšího ze starozákonních proroků, Isaiáše: „Bude výhon z kořene Jesse, a to ten, jenž povstane, aby vládl nad národy; v něho národové budou doufati.“⁴⁾

Jako epištola ukázala na veliké muže, připravující lidstvo v dávné době na příchod Osvoboditelův, tak e v a n g e l i u m ukazuje již na nejbližšího předchůdce Páně. Byl to Jan Křtitel. On právě svou velkou mužností musil ještě předčiti vzdálené připravovatele na příchod Spasitelův. Svou velikost projevil v tom, že se jediný nebojácně postavil proti zbloudilému Israeli, proti jeho nejmocnějším vrstvám i proti králi Herodovi, aby myslí všech odvrátil od nepravosti a obrátil je v ústrety přicházejícímu Bohu Vykupiteli; a tak zůstal nepohnutelně stát i v okovech v žaláři, dokud měl hlavu na ramenou. Ale nejvíce osvědčil svou pravou velikost, když moha prohlásiti sám sebe v době napjatého očekávání za Mesiáše, tak neučinil, ale poslal své stoupence k Pánu, aby z jeho úst sami vyslechli, kdo je pravý Osvoboditel světa. A nikdo jiný než sám Bůh Osvoboditel ukázal před zástupy na velikost svého předchůdce. „Co jste vyšli na poušť vidět? Třtinu-li větrem se klátící? Ale co jste vyšli vidět? Člověka-li měkkým rouchem oděného? Ale ti, kteří měkká roucha nosí, v domech královských jsou. Ale co jste vyšli vidět? Proroka-li? Zajisté: pravím vám i více než proroka — anděla, připravujícího cestu přede mnou. Amen pravím vám, nepovstal mezi zrozenci ženskými větší nad Jana Křtitele.“

Tu tedy máme před očima Jana, nikoli třtinu, nikoli měkkooděnce v hedvábí, ale těžkooděnce v kůži velbloudí, proroka, anděla — tedy nebojácnost, sílu, velikost samu, nazývanou rukou Páně. Proč? Aby nám byl v z o r e m.

Ze všech ctností, co jich doporučí e v a n g e l i u m, nejvíce zajisté jest potřebí poddaným Kristova království v nynější době:

1) Řím. 15, 8 a další.

2) V. Mojž. 32, 43.

3) Ž. 116, 1.

4) Is. 11, 10.

nebojácnosti, síly a duchovní velikosti. Bylo-li kdy křesťanům bojovati boj proti tělu, světu a ďáblu, tím více nyní, kdy se tyto zlomocné síly rozběsnily proti nim a kdy všechny světské obranné valy padly. Dokud bývalo křesťanství tu a tam chráněno mocí státní, snad se mohly převahou pěstovati ctnosti trpné — měkkosti, něhy, soucitu. Ale nyní jest konec všemu náboženskému idylismu, neboť se zevšad valí na věřící zmocněnou silou šíky nepřátelské. A co proti síle postaviti? Zase sílu; proti smělosti statečnost, proti podlosti duchovní velikost.

Nelze přec ponechati boj o Boha jenom samému Bohu — On zajisté nakonec zvítězí; — ale Bůh si přeje, abychom o království jeho na zemi, které je sice jeho, avšak pro nás, také my s ním spolu bojovali, a to tím mocněji, čím více se bude blížit čas druhého jeho příchodu k soudu. Do té doby musíme státi na hradbách jeho svatého města, na posvátných hranicích jeho království s jeho pomocí nebojácní, stateční, silní a s ním vítězní.

III.

Kdo by ze svatého čtení dnešní mše ani slova neznal a jen by zevně vnímal radostnější její ráz, jevíci se něžnou růžovou barvou mešních rouch, již z toho by vytušil smysl dnešních služeb Božích — r ů ž o v o u r a d o s t .

A tak jest tomu vpravdě. Hned první slovo vstupní modlitby „gaudete“ — „radujte se“ vyjadřuje nejen obsah posvátného čtení, ale dává i jméno této neděli „Gaudete.“

Plně tuto radost vyslovuje e p i š t o l a , a z ní právě jsou vyňata i slova vstupu. „Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se! Vlídlost vaše budiž známa všem lidem. Pán blízko jest.“ Vybízí tedy apoštol Pavel své věřící ve Filippech, ovšem i nás, k ustavičné radosti, nikdy neutuchající, která vyvěrá z blízkosti Páně, to jest z láskyplného spojení s Kristem. — Jeť to radost, která si v žádné tísní nepřipustí úzkostlivosti, co a jak bude, vždyť všecky naše potřeby ustavičně podávají ve známost blízkému dobremu Bohu: „O nic nepečujte úzkostlivě, připomíná epištola dále, nýbrž ve všem žádosti naše přicházejtež Bohu ve známost modlitbou s díkůčiněním!“ — Jest to radost, kotvíci v pokoji Božím ve hlubinách bezpečnosti duše, totiž v jejím dobrém svědomí: „Pokoj Boží, který převyšuje všechno pomýšlení, ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši.“

Takovéto radosti nezná, nemá a nemůže dáti svět. V tom nám dává za pravdu svaté e v a n g e l i u m . Vizme jeho očima židovskou velezradu, lidi znepokojené blízkým příchodem Páně. Také oni, jako Jan Předchůdce, měli již Ježíše na blízku, neznali však radosti, neboť neměli dobrého svědomí. Proto posílají z Jerusalema kněze a levity na poušť k Janovi; ti se však v svém nepokoji stále jen vyptávají, nedocházejíce pro svou malou neb nijakou víru žád-

ného uspokojení. „Ty, kdo jsi“, táží se Jana. „I vyznal a nezapřel a vyznal: Já nejsem Kristus.“ A stíhají ho dále rozčilenými otázkami, co že tedy jest, zda Eliáš či vůbec prorok a proč se opovažuje křtít? Nadarmo je Jan činí pozorny, že jest jen předeslaným hlasatelem připravit jemu cestu, že Mesiáš jest již sám blízko, ano že již stojí prostřed nich, a oni ho neznají — vše marně. Vracejí se z Betanie u Jordánu do Jerusalema v nejistotách nevěry, jak přišli . . .

Kterak dychtí i nynější svět po radosti, ač tone v záplavě svých radostí, jak prahne po pravé „růžové radosti!“ A přec nechce slyšeti ono nebeské slovo „gaudete“; nerozumí mu, protože nevěří, že „Pán blízko jest“; blízko jest u člověka, jen se k němu niterně, s nadějí, věrou a láskou v duši přiblížiti, s ním se spojití, a tak zakusiti nebeského štěstí v pokoji Božím, který převyšuje všecko pomyšlení a ochraňuje srdce i myšlenky v bezpečnosti.

Denními listy se kmitla¹⁾ roztodivná zpráva, že někteří milionáři zamýšlejí odplouti na nějaký daleký, osamělý ostrov v moři. Celá skupina anglických a amerických bohatců, asi padesát mužů a žen opustí prý svět, opatřený všemi vymoženostmi vzdělanosti, a usadí se daleko od ní na místě, vzdáleném všeho ruchu osvěty. V čele jich je v Anglii známý major E. Tirelle Bahl, jeden z nejpřednějších peněžních velmožů londýnského vnitřního města, City. Ostrov, kde nynější milionáři, zklamaní vzdělaností, budou rybařit a hospodařit, zakoupí i do svého majetku. Proč to činí? V rozpravě s novináři prohlásil major Tirelle, že stále hrozící válka, šíleně stoupající daně a nepetřžitá společenské spory tak jim rozrušují čivy, že pokoj a klid, tudíž i štěstí, jest nyní možno jen daleko mimo nynější lidskou vzdělanou společnost.

Přejeme jim všeho nejlepšího na cestu, opravdu-li ji podniknou. Ale nezklamou se také tam? Nezanesou rozumový kaz a mravní náказ i na místo své žádoucí radosti? Radosti, pokoje, štěstí nutno hledati nikoli v daleku, na odlehlých zemích neb mořích, ale hned u sebe uvnitř v duši. Vždyť ty záležejí v tom, že člověk prostý i vzdělaný žije v nejbližší blízkosti se svým Bohem, a je-li nadto katolickým křesťanem, s Bohem, přítomným v nejsvětější Svátosti, podle zaslíbení: „A aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.“²⁾ Tak v nesmrtelné duši vykvétá „růžová radost“, růže radosti. Daří se v lidech všech zemských pásů i všech pozemských časů a její květ neopadá, neboť jest takové povahy, jako nesmrtelný duch sám, pokud je s Bohem spojen. A kvete nejen za časů klidných a pokojných, ale i za ledu a mrazu bouřlivých dobových vánic, podobná oné růži vánoční, z nížto „kvítek vykvet nám“.

Proč bychom se tedy my věřící křesťané vydávali na útěk do dalekých krajů? My nemusíme utíkatí ze světa a také z něho neutečeme, byť se i řítí v trosky. Náš klid je v nás v blízkosti Páně.

1) Před druhou světovou válkou.

2) Mat. 28, 20.

Víme, když jest nejhůř, Bůh jest nejbliž. My zajisté s důvěrou přijmáme slovo proroka Isaiáše, které platí netoliko o prvním, nýbrž i o druhém příchodu Páně a které nám Církev opakuje v modlitbě ke dnešnímu p ř i j í m á n í :

„Rcete malomyslným, posilněte se a nebojte se; aj Bůh náš přijde a spasí nás.“

IV.

Vysokým osobnostem podle dávných obyčejů uchystává se přijetí. Ale je přijetí a přijetí! Nejprve přijde zpráva o příchodu s nařízením shora, a hned se upravují cesty, stavějí se vítací brány, vztyčují se prapory, svátečně oděné obyvatelstvo je řaděno, a na dané znamení v ústrety přijíždějícímu zavzní střelba, hudba a provolávání hrdel. Takové bývá okázalé přijetí. Pozná se ihned z provolávání, je-li toto přijetí jenom úředně chladné, čistě vnější či zároveň od srdce, vnitřní.

Jest málo křesťanských domů, aby o vánocích nevítaly Spasitele. Všude se sice na svátky uklízí, čistí a zdobí příbytky vánočním stromkem, ověšeným světly a dárky: Pán se vítá okázalým zevním přijetím. Ale není-li toto vítání spojeno zároveň s vnitřním uvítáním Páně od srdce do srdce, není dokonalé. To se může státi u katolického křesťana přijetím Pána svatými svátostmi — p o k á n í a v e l e b n é S v á t o s t i .

Slyšme pozorně slova na počátku dnešní mše svaté na neděli „Rorate“ v samé blízkosti přicházejícího Spasitele, když nebeská rosa z nízkých oblaků jest téměř na spadnutí, kdy kněz volá ve v s t u p u : „Rosu dejte, nebesa, shůry a oblakové dštěte Spravedlivého — Rorate . . .“

Poslyšme i vnímavě v e p i š t o l e slova Pavlova ke Korintským. List obsahuje pokárání věřících v Korintě, kteří nespravedlivě posuzovali Pavlovu činnost věrozvěstnou, srovnávajíce ji s hlasatelstvím víry jiných, Apollonovým. Apoštol odmítá jejich smělé a nesprávné posudky a odsudky a přeje si, aby přec o něm smýšleli jako o služebníku Kristovu a správci tajemství Božích. Ale přes to se zamýšlí nad sebou, zpytuje si své svědomí, aby je předložil soudu přicházejícího Pána, „kterýž nejen osvítí věci skryté v temnosti, nýbrž i najevo uvede rady srdcí.“ Budiž nám tu tedy svatý Pavel povzbuzením k vlastnímu zpytování svědomí a ku přijetí svátosti pokání, bychom přicházejícímu svému vánočnímu Spasiteli šli v ústrety s čistým a zvroucenným svědomím.

Ještě mocněji volá nás ku pokání hlas Jaua Křtitele v e v a n g e l i i u . „Roku patnáctého panování císaře Tiberia — tak se praví — když Pontius Pilát spravoval Judsko — stalo se slovo Hospodinovo k Janovi, synu Zachariášovu, na poušti,“ aby kázal křest pokání na odpuštění hříchu. Nuže poslechněme si i my jeho kázání, a hlas volajícího na poušti ať zaznívá s hlubokou ozvěnou i v našich duších!

„P ř i p r a v t e c e s t u P á n ě !“ Připravíme, a nikoli jen zevně,

nýbrž i do nitra. „Přímé činite stezky jeho!“ To chceme. Přímou, rovně, upřímně budeme si zpytovat své svědomí a rovněž tak se vyznávati i z vin, bez oklik, omluv, bez jakéhokoli zatajování pravdy.

Každé údolí budiž vyplněno! Ano; však máme v duši hluboké srázy malé víry a malomyslnosti; zaházíme je, vyplníme je oživenou věrou, vzbuzenou nadějí. „Každá hora i každý pahrbek budiž poníženo!“ Tak budiž! Rozkopeme horu osobní pýchy, která se nechce pokořiti a staví se proti přicházejícímu Bohu k nám, odklidíme uzavřené pahrbky i hory starých hříchů, vyklidíme je pokornou zpovědí z duše. „Místa křivá buďtež přímými“. Zvláště oželíme — a tím je napravíme — všechny křivé neupřímnosti, všechny lživé a lstivé nepoctivosti a nahradíme je spravedlností života. „Místa drsná buďtež cestami rovnými.“ Vyhladíme se zebe všechny příkrosti nelásky k lidem bližním a shladíme je ochotně a družně křesťanskou mírností a laskavostí. „A všeliké tělo uzří spásu Boží.“

Chceme, by se naplnilo i toto poslední slovo kázání Janova. Přistoupíme k oltáři Páně a přijmeme s pravým niterným přijetím samého Pána, přicházejícího k nám v Nejsvětější Svátosti oltářní. Tehdy budeme moci v duchu a pravdě opakovati slovo prorokovo, které nám v ústa podává církevní modlitba ku přijímání a vysloviti je s duchovním plesáním: „Emmanuel — Bůh s námi.“

Vánoční svátky jsou jistě nejkrásnějšími svátky celého církevního roku. Již sama zima působí, že se člověk stahuje do užšího rodinného okruhu ke krbu v domácnosti, ano až do niterného kruhu vlastního srdce. Není také pochybnosti, že se krásnými zvyky a obyčeji ještě vánoce zkrášlují. I tak, jak se nyní u nás slaví po cizozemském způsobu s ověšeným stromkem v záři světél, se vši okázalostí, působí mnoho radostí, zvláště dětem, v jejichž plesání se ohřívají i velcí. Přes to nestranně jest nutno dáti přednost staročeskému slavení vánoc s jeho umělými betlemy, v kterých sice nebylo tolik lesklých cetek a vůbec okázalostí, ale zato více zbožnosti, neboť předváděly celý posvátný děj betlemský s větší názorností a vnitřní vroucností a vedly duše k duchovnímu vítání Boha, hledajícího na zemi přijetí v srdcích. Křesťané v dřívějších dobách chodili bez výjimky všichni v adventě i o vánocích k sv. přijímání a tak slavili v pravdě hod Boží, duchovně hodující a plesající v Bohu svým Spasiteli. Z této jejich nadměrné, čisté radosti, převyšující všecken smysl, vytryskla také staročeská píseň „Narodil se Kristus Pán, veselme se!“

Učiníme-li, co oni, přijmeme-li svého Boha ve Svátosti, zakusíme i my nebeské radosti a budeme moci v přeplyvající blaženosti zpívat s nimi:

„Nám, nám narodil se.“

R. M. D a c í k , O. P.

MIKULÁŠSKÝ DAR KATOLICKÉHO STUDENTSTVA.

Drazí v Kristu!

Včera jsme slavili svátek sv. Mikuláše. Třebaže velmi mnozí z vás zapomínají si uvědomovat, kterého světce ten či onen den připomíná církev a staví nám před oči jako vzor, jistě jste si včera všichni uvědomovali tento svátek. Svatý Mikuláš jako jedinečný vzor dobročinnosti má pro nás zvláštní kouzlo. Lidové zvyky, které sahají do dávných dob, přioděly historickou skutečnost šatem poesie, světci dali za průvodce také ducha pekelného, ale to, co činí našeho světce světcem, co nám jej činí tak milým, totiž jeho ctnost dobročinnosti, vyniká u něho i v těchto národních zvycích. V jeho životopise se dočítáme, že právě touto ctností dobročinnosti, která je tak milá Bohu i lidem, zachránil od těžkého mravního pádu tři dívky, sestry, a tak se stal, abych tak řekl symbolem dobročinnosti v církvi. Nejen děti, které tak milují tohoto světce, nýbrž i dospělí mají okamžitě na mysli biskupa s mitrou na hlavě a s berlou v ruce, jak rozdává štědře plnými rukama všem, jakmile se vysloví jméno sv. Mikuláše. A tak jako u dětí vznikají při myšlence na tohoto světce touhy po dárcích, jak jim je představuje jejich obrazotvornost, tak u dospělých se vynořují v mysli vzpomínky na dárky, které je kdysi učinily tak šťastnými.

Proč vám to všechno připomínám právě dnes, po svátku sv. Mikuláše? Proto, že katolické studentstvo vás dnes prosí o mikulášský dárek. Po všech končinách naší vlasti vztahují k nám katoličtí studenti ruce a dovolávají se příkladu sv. Mikuláše, abyste svou štědrou dobročinností, podobnou jeho, umožnili svým dárkem budovat velké dílo obrody národa. A věřte mi, drazí přátelé, zasluhuje-li si kdo zcela zvláštní pozornosti a pomoci mravní i hmotné, jsou to jistě katoličtí studenti.

Hleďte:

Ve studentstvu nám vyrůstá vedoucí vrstva národa. Ano, ve studentstvu nám vyrůstá také budoucnost církve. Je sice pravda, že v dnešní demokratické době se může a má zúčastnit každý na vedení národa a státu, ale čím kdo dosáhne většího vzdělání, větších a širších rozhledů, tím lépe se hodí k tomu, aby vedl druhé. A tak jsme přesvědčeni, že inteligence, naši vzdělanci budou vždy vůdci národa. Musí nám proto velmi záležet na tom, aby tito vůdcové národa byli z řad katolicky uvědomělých vzdělanců. Z toho však plyne, že jsme povinni podporovat katolické studenty morálně i hmotně, abychom měli co největší počet uvědomělých katolických studentů a z nich

pak jednou co největší počet mezi těmi, kdo stojí v čele národa a státu. Nesmíme být neteční k tomu, zda naše katolická mládež studuje nebo nikoliv, nesmí nám být lhostejné, zda se něco podniká pro naše studenty čili nikoliv, zda jsou duchovně vedeni, či ponecháni sobě, zda trpí nedostatkem nebo se o ně někdo stará. Musí-li být mládež, ve které je budoucnost národa a Církve, středem naší pozornosti, pak studentstvo je středem tohoto středu. Je proto svatou povinností každého z nás, abychom podle svých sil a možností podporovali naše katolické studenty, a to i hmotně. To je tedy smysl dnešní sbírky Mikulášského daru.

Řekl jsem však, že ve studentstvu nám vyrůstá také budoucnost Církve. Mám totiž na mysli tu okolnost, že čím více budeme mít uvědomělých katolických studentů, tím více můžeme doufat, že se zase naplní i naše semináře. Víte dobře, jaký je dnes u nás nedostatek kněží. Zvláště naše pohraničí trpí nesmírně tímto nedostatkem. Kdykoliv vidím vesnice bez kněze, myslím na slova Písma: „Bijte pastýře a rozprchnou se ovce.“ Není pastýřů a tak jsou ovečky ponechány samy sobě, nikdo je nevodí na pastvu, nikdo nedbá o to, aby se jim nic nestalo, nikdo neošetřuje jejich rány, když se poraní na cestách bludných . . . Víte dobře o tomto nedostatku. Odkud můžeme po Bohu očekávat nápravu, ne-li z řad katolických studentů, kterým jsou otevřeny dveře našich seminářů? Dnešní sbírka sice není určena přímo na kněžský dorost, ale kdo nevidí, jak těsně souvisí otázka katolického studentstva s otázkou kněžského dorostu? Čím více budeme mít hluboce věřících studentů, vychovaných exerciciemi a náboženskými kursy, tím spíše můžeme doufat, že se naplní naše semináře. A proto i tato myšlenka nás musí vést, když podporujeme katolické studenty.

Chtěl bych však upozornit ještě na jinou myšlenku u příležitosti dnešní sbírky Mikulášského daru pro katolické studentstvo, že totiž právě mezi katolickými studenty je velmi mnoho chudých a že mezi těmito chudými bývají nejzdatnější jedinci. Kolik hřiven by často zůstalo zakopáno, kdybychom jim nepomohli! Nejde vždy jen o to, aby mohl student jakž takž studovat. Student potřebuje, zvláště dnes, aby dostal do ruky katolickou knihu, katolický časopis, možnost zúčastnit se všelijakých kursů, na kterých by své křesťanské zásady prohloubil, své katolické vědomí posílil. Rodiče mnohdy s vypětím sil stačí na to, aby jejich dítě mohlo studovat, ale nemohou mu dopřát těchto dalších pomůcek, které jsou dnes nutné k tomu, aby dnešní student, který žije uprostřed pohanského světa, vyrostl ve zdatného pracovníka Katolické akce. Kdo na příklad dnes neví, jak důležitým činitelem v duchovním růstu dnešní mládeže jsou exercicie! A přece je tak mnoho katolických studentů, kteří by si jich nemohli dopřát, kdyby nebyli finančně podpořeni. Ano, ta okolnost, že právě mezi katolickými studenty máme mnoho chudých, musí být stále před naším zrakem.

Pohleďte jen na minulost, která má býti každému učitelkou budoucnosti. Měli bychom českého buditele a spisovatele Třebízského, kdyby nebyl jako chudý student podporován dobrodinci, měli bychom velkého přítele lidu a slavného arcibiskupa Stojana, kdyby mu nebyla otevřena štědrá ruka dobrodinců, když jako chudý hoch šel na studie? Měli bychom velkou řadu jiných slavných mužů a žen, kteří vzešli z nejhudších vrstev národa, kdyby tu nebylo za všech dob dosti takových křesťanů, kteří pečovali o to, aby žádný skutečný talent nezanikl následkem nedostatku mravní a hmotné podpory?

Dnes, kdy katolický student musí bojovat s nevěrou a nemravností svého okolí, potřebuje zcela zvláštní pozornosti. Dnes musíme katolického studenta zvláště podporovat, protože nejde jen o to, abychom mu umožnili studie, je třeba mu také pomoci, aby pronikl hlouběji v krásy křesťanského učení a stal se pak sám horlivým apoštolem Kristovým ve svém studentském prostředí. A tak je to nový důvod k tomu, abyste byli dnes štědrí ke studentům.

Hleďte! Katolické studentstvo je velmi důležitou složkou Katolické Akce. Naši studenti pochopili výzvu posledních papežů o potřebě apoštolátu prostředí. Jsou si vědomi odpovědnosti za své bratry a sestry, berou vážně svou povinnost posvěcovat nejen sebe, nýbrž i své studentské prostředí. Vědí dobře, že prvním apoštolem studenta je student a proto chtějí být apoštoly. Přehlédnete-li jen letmo jejich apoštolskou činnost za poslední rok, budete dojati jejich obětavostí, jejich horlivostí. Kolik to bylo exercičních kursů jak v Čechách, tak na Moravě, jak pro nejmenší studenty, tak pro akademiky! Kolik to bylo rekolekcí, všelijakých oblastních konferencí, náboženských výchovných kursů, prázdninových táborů s programem opravdu nábožensko-výchovným! Studentský časopis Úsvit si získal hned první rok velké sympatie mezi studenty, mnohdy i nekatolickými nebo krajně vlažnými a je mocným nástrojem apoštolátu. Studenti brání statečně zájmy katolické Církve ve školách, na universitách, sledují film, rozhlas a protestují proti všemu, co ohrožuje veřejnou mravnost. Zkrátka za uplynulý rok vykonali velký kus práce na poli katolické akce. Věřte mi, drazí přátelé, že ten Mikulášský dar, který jste jim dali minulého roku, přišel do pravých rukou a bylo jej použito ke cti a slávě Boží, k prospěchu duším, k podpoře statečného boje za práva Boží a Církve svaté.

A tak vám mohu říci i dnes, že každá koruna, kterou dnes přispějete na tuto sbírku Mikulášského daru, bude jistě velmi dobře uložena. Otevřte proto katolickým studentům své srdce, otevřte jim své dlaně a buďte jisti, že Pán Bůh vám stonásobně odplatí vše, co jim dnes dáte. Já pak jejich jménem už napřed vzdávám díky vaší štědrosti a vyslovuji za každý příspěvek upřímné Zaplat Pán Bůh.

Karel Kučera :

IMMACULATA — ZÁŠTITA NAŠÍ VÍRY A ŽIVOTA.

Messina, město na Sicílii, rok 1908. Velké paláce stavěné důmyslem architektů i bloky obytných domů. Svět člověka. Svět vybudovaný člověkem pro člověka důmyslem rozumu, chtěním vůle i prací rukou. Můžeme říci, že i v Messině žili lidé, pro které náboženství bylo pověrou, křesťanské pravdy bájí a Bůh neskutečnou chimérou. Neboť nevěra a blud není vynálezem, není vymožeností pouze moderní doby. Žili pro sebe a sobě bez ohledu na Desatero. Možná, že mnozí z nich měli všechno, co svět může dát: majetek, čest, slávu. Jaká pevnost, jaká jistota, jaká soběstačnost, která přece nepotřebuje pomoci a ochrany!

Prosinec 1908. Dílo člověka podrobena zkoušce trvanlivosti a jistoty. Ukáže se, zda je stabilní svět, který si vybudoval člověk vlastní silou nebo má-li vratké základy. V činnosti uvolněný živel, zemětřesení. A vše, na co byl člověk pyšný, co považoval za bezpečné a jisté, domy a paláce se vším pohodlím se hroutí v trosky, pod kterými desítky tisíc lidí. Zemětřesení, co mu odolá? Kol dokola jen trosky. A přece něco zůstalo neporušeno. Uprostřed zkázy zůstal stát neporušen vysoký sloup se sochou Neposkvrněné Panny Marie.

Drazí ctitelé Mariánští! Jak výstižný obraz pro nynější svět, který chce stačit sám sobě a buď vědomě popírá nebo se ani nenamáhá přemýšlet o Bohu a žít podle Desatera. Nad těmito troskami ční neporušen věroučný článek Neposkvrněného Početí. Jako bylo znovu postaveno město Messina, tak může každý odstranit trosky hříchu ze své duše a znovu vybudovat v sobě chrám Ducha Svatého, kdo se jako záchrany pevně uchopí Neposkvrněného Početí, jehož smysl a význam si objasníme. Ovšem, nové zemětřesení může poškodit nebo zničit Messinu, ale žádná bouře života nezničí toho, kdo se pevně uchopil tohoto věroučného článku a zařídil podle něho svůj život.

Neposkvrněné Početí, dogma prohlášené r. 1854. Dogma, jak tvrdě zní v sluchu moderního člověka. Myslí si: nedám svůj rozum spoutat do svěrací kazajky, zachovám si svobodu, volnost myšlení. Co jiný prohlašuje za neomylné, podrobím soudu svého rozumu. Pak uznám nebo zamítну. Ponecháme zatím stranou nadpřirozenou stránku neomylnosti sv. Otce. Člověk neuznává neomylnost druhého a podrobuje vše kritice svého rozumu. Tu nastává zvláštní situace. Neuznává neomylnost druhého a sám považuje vlastně svůj rozum za neomylný, neboť bere jeho kritiku jako platné a směrodatné měřítko všeho. Či snad ten druhý je pouze člověk a on nadčlověkem, který má k tomu právo svými schopnostmi? Válka nám ukázala, kam vede nauka o nadlidech. My všichni můžeme chybit. Proto

— aby člověk si mohl správně vyložit Zjevení dané mu Bohem — dal Syn Boží, Ježíš Kristus, sv. Petru a jeho nástupcům dar neomylnosti, když ex cathedra mluví ve věcech víry a mravů.

Dogma Neposkvrněného Početí praví: Panna Maria byla již v prvním okamžiku svého života prosta dědičného hříchu. Stalo se tak na základě mimořádné milosti Boží pro zásluhy Ježíše Krista.

Tolika zázraky potvrzené Zjevení Panny Marie v Lurdech nám ukazuje a dokazuje cenu a hodnotu dogmatu. Panna Maria, na otázku Bernadetty: „Paní, kdo jsi?“ odpověděla: „Já jsem Neposkvrněné Početí.“

Jak se stalo, že Matka Boží se narodila bez dědičného hříchu?

Ve St. Zákoně dosahovali židé odpuštění svých vin na základě víry v budoucího Vykupitele, a to předem, ještě dříve, než přišel na svět. Podobně i Panna Maria byla uchráněna dědičného hříchu ještě dříve, než se narodil Vykupitel. Jako Židé pro zásluhy budoucího Vykupitele docházeli odpuštění hříchu, tak Matka Boží pro zásluhy svého Syna Vykupitele byla zproštěna tíhy dědičného hříchu.

V tom je velký rozdíl mezi námi a Pannou Marií. Dědičný hřích je možno přirovnati k nemoci, ze které se člověk sice uzdraví, ale nakažlivina zůstává v těle. My jsme na křtu sv. uzdraveni od dědičného hříchu, který je nám prominut, ale zůstává nakažlivina, kterou nazýváme čtyřmi ranami: žádostivost tělesná, vůle nakloněná ke zlému, křehkost a zatemněný rozum. Panna Maria byla uchráněna dědičného hříchu a nebyla mu podrobena ani vteřinu svého života. Kdo neprodělal nemoc, nemá ani následky nemoci. A protože nebyl dědičný hřích, nebyly ani následky: žádostivost těla, křehkost, vůle nakloněná ke zlému a zatemněný rozum.

Uvedeme si ještě jeden důležitý důvod: Bůh nemohl dovolit a také nedovolil, aby satan mohl říci: Měl jsem jen na okamžik, ale přece Matku Boží ve své moci, protože byla poskvrněna dědičným hříchem.

Probrali jsme si dogmatický smysl a nyní význam pro náš život.

Profesor bohosloví Engelbert Krebs mluví o zajímavé příhodě při setkání v Římě s jedním cestovatelem-bezvěrcem. Cestovatel mu řekl: „Kdybych mohl věřit, rozhodl bych se pro katolickou víru. K vůli dogmatu o Neposkvrněném Početí . . . tímto článkem víry se dovídáme, že existovala a existuje v lidstvu alespoň jedna duše, jenž nejsouc Bůh jako Kristus, co pouhý člověk nebyla nikdy dotčena hříchem. Viděl jsem velký kus světa, poznal jsem zátopu mravní špíny rozlitou v lidstvu . . . Co potřebujeme, jest právě tato duše, tato jediná duše, která nebyla potřísněna ani nejmenší krůpějí tohoto světa a zátopy, duše Neposkvrněné, k níž bychom mohli hledět jako k ideálu lidské duše v její neporušené čistotě a svatosti. Abychom byli lidmi, potřebujeme Immakulatu, Neposkvrněnou, v níž věřiti je dáno vám — vám katolíkům.“ Tak mluvil cestovatel.

Ano, my můžeme právem hrdě říci: Máme Immakulatu, Neposkvrněnou, která je záštitou naší víry i života.

Je záštitou víry: Byla počata bez poskvrny dědičného hříchu, protože byla vyvolena za Matku Boží. Jest Matkou Boží, neboť její Syn, Ježíš Kristus jest Bohem. Jednou z Božích vlastností je pravdomluvnost. Bůh neklame. Jelikož Ježíš Kristus jest Bohem, je pravdivé učení, které svěřil jím založené církvi katolické a které církev zachovává neporušené.

Vzor Neposkvrněné, která není chladnou nedostupnou hvězdou ve výšinách, ale mocnou Přímluvkyní, táhne k sobě. V jednom elsaském chrámu mají obraz Panny Marie, jak sedí na trůně a před ní klečí postava. Podává Matce Boží své srdce a od Ní dostává lilii. Na obrazu trojí nápis. První: Dar za dar, druhý: Šťastná výměna a třetí: Jak dlouho podržíš lilii, tak dlouho podržím tvé srdce.

Udržet lilii svého života, udržet srdce prosté hříchu, jak těžké. Jen Syn Boží mohl říci: Kdo z vás bude mne viniti z hříchu? Je třeba mít dobrou vůli. Jít za ideálem Neposkvrněné a snažit se co možná nejvíce se přiblížit svému vzoru. Kolikrát dítě upadne a kolikrát pozvedne a polaská něžná mateřská ruka. A když dítě se spustí a zapomene, pravá matka stále myslí, modlí se a doufá, že přijde zpět. Kolik let modlila se svatá Monika za svého bloudícího syna, až se stal sv. Augustinem.

Panna Maria se nedá zahanbit. Je právem zvána: Omnipotentia Supp Lex. Prosící všemohoucnost. Svou mocnou přímluvou dovede chránit své duchovní děti slzavého údolí země. Jako pořádný člověk nemiluje nečistotu, tak Ona nejvýš čistá od hříchu, má odpor ke špině hříchu. Má možnost očistit, pomoci. Vždyť člověk hřeší, že považuje jistou nedovolenou věc za své dobro. Pozná-li pravé dobro, odchýlí se od toho, co považuje za dobro, ale co není dobré, nýbrž hříšné. Přímluvný zásah Matky Boží dovede osvětit a ukázat pravé dobro a svolat účinnou milost Boží, aby člověk mohl zvítězit nad hříchem. Jen odvalu, jen stále vzhůru, stále ke vzoru Neposkvrněné. Jako pravá Matka dovede pozvednout dítě raněné hříchy, dovede vždy s láskou pohlížet a pomáhat těm, kteří Ji prosí. Vždyť úcta k Ní je nesouhlasem s výplodem lidské slabosti — s hříchem. Není možná, aby ten, kdo Neposkvrněnou běře za svůj vzor a jako duchovní Matku se Ji snaží milovat, byl pak na věky od Ní odloučen. Navzdory hříchům a slabostem láskou k Ní ukazuje svou touhu splnit vůli Boží, žít čistě. Láskou třeba bez velkých úkazů, jak dovede, jak umí mít rád. Byť stále v hřích, byť stále v slabost a snad i zvyk, jen vzhůru s modlitbou: „A přece Tě miluji, Matičko, a s Tebou Boha.“

Drazí ctitelé Panny Marie. Mluvili jsme o dogmatickém smyslu Neposkvrněného Početí. Dogma praví: Panna Maria byla počata bez dědičného hříchu a nebyla mu podrobena ani v jediném okamžiku svého života. Svým významem je magnetem, přitahujícím k sobě ty, kteří nesouhlasí s nízkostí hříchu, a je majákem pravé víry.

Závěrem si dobře zapamatujme: Není možné, aby od bez po-

skvrny hříchu počaté Matky Boží, Panny Marie, byl na věčnosti odloučen, kdo se snaží zde být Její m věrným duchovním synem a dcerou. Končeme s básníkem:

*Nad vlny života
Nad hříchů bažiny
Vítězně krajinou
Svit plane jediný*

*Zář maják vydává
Znak víry pravé
Nás chrání od zlého
Vln změti dravé*

*Bůh chtěl a záříš nám
Ty Matko Páně
Uložit máme kam
Znavené skráně*

*Bez skvrny počaté
Jsi hříchu byla
By v klín jsi matičko
Nás všechny skryla*

Boží Hod Vánoční.

P. František Kubát:

VÁNOCE — SVÁTKY MILOSTI.

Vánoce — den nejkrásnější radosti! Andělská novina: „Hle, zvěstuji vám radost velikou . . . !” — letí světem, proniká s hlasem zvonů do všech křesťanských srdcí a probouzí všude radost.

Vánoce — svátky obetkané podivuhodným kouzlem! Svatý Efre m Syrský praví: „Tento den je milým přítelem všech lidí. Každoročně se vrací vždy zpět — pro starce i pro malé dítky. Každoročně nás navštíví, a opět odejde, ale vrací se pak zase vždy zpátky, pln nového půvabu a kouzla. Celý svět, ó Pane, touží po dni tvého narození!”

Vánoce — den velké milosti! Sv. Jan Zlatoústý pozdravuje vánoce jako svátky všech svátků, a volá nadšeně: „Vánoce — toť původ a základ všech svátků ostatních — Zjevení Páně, velikonoc, svatodušních svátků i nanebevstoupení Páně. Z tohoto svátku vytryskly všechny svátky ostatní, jako různé potůčky z jednoho pramene. Proto mám tento den tak rád — a chtěl bych tuto lásku i vám do srdce vštípit.”

Je to vskutku den milostiplný — den narození Pána našeho Ježíše Krista. O čem tedy máme dnes uvažovati, abychom tento den důstojně oslavili? Ptejme se Církve svaté! Otevřme modlitební knihu Církve, misál. Náš zrak utkví na epištole první mše vánoční mše sv. — hned na první její větě. Je krátká tato věta, ale zdá se mi, že obsahuje všechna tajemství, jež si dnes připomínáme. Jest to věta z listu sv. ap. Pavla k Titovi: „Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem.“ Uvažujme proto nyní — před jesličkami — o těchto slovech učitele národů.

„Ukázala se milost Boha.“ Milost je dar Boží — je to Bůh sám, jenž posvěcuje naši duši i tělo, propůjčuje pravý božský život naší duši, a dává nám zároveň právo dítek Božích na nebeské dědictví. Jest to záře, jež padá do naší duše, a vyzařuje z ní opět takovým jasnem, jaký ani slunce nemůže nikdy vlít do našeho oka. Milost je síla, která pobízí naši vůli k takovým činům, jež přesahují lidské síly. Milost je oheň, jenž zachvacuje naše nitro a rozplameňuje naše srdce touhou po Bohu a po šťastné věčnosti. Milost je jako vzácný diamant, jež ruka Boží nám podává z nesmírných pokladů své moci a dobroty, a vkládá jej do našeho srdce ve slitovné lásce k tvorům.

Kdyby nám bylo dopřáno, abychom aspoň na okamžik spatřili milost Boží, žasli bychom nad její skvoucí krásou. Náš zrak však je jako by zastřen, není s to pozorovati věci duchovní a nadpřirozené, neboť ty se dosud vymykají našim smyslům. Ale dnes přece církev slovy sv. Pavla volá: „Ukázala se milost Boha . . .“ Ve svaté noci betlémské stala se milost Boží přece jen pro lidi viditelnou. Tam v jeskyni betlémské se objevila milost Boží v podobě tělesné, tam v jesličkách se ukázala v podobě malého Dítka. Odtud — z jesliček — přichází každá milost pro naši duši. Tam je pramen života, pramen světla a síly, tam je ohnisko, jež milost zažehuje. Pojďme proto také my v duchu tam do Betléma, padněme na kolena, děkujme a jásejme, neboť tam se ukázala i nám milost Boha, Spasitele našeho.

A tam u jesliček pochopíme ještě jednu věc. Porozumíme slovům Kristovým: „Tak Bůh miloval svět . . .“ Kristus přinesl světu milost, vykoupil a získal nám ji svým narozením, svým životem a svou smrtí. To malé Dítě v jesličkách je největším důkazem nekořečné otcovské lásky Boží. To malé Dítě v jesličkách — toť Bůh sám! To malé Dítě pláče v chladné zimní noci — a přece to Dítě je sám Syn Boží. Tak zdánlivě chudé a opuštěné je toto dítě, a přece mu patří nebe i celá zem. Slaboučké a bezmocné je toto děťátko — a přece je Stvořitelem světa. V bídě a poníženosti se narodilo toto dítě, a přece je odleskem vznešenosti Boha Otce. O tomto dítěti mluví sv. Jan na začátku svého evangelia: „Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha . . . a Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi a viděli jsme slávu jeho, slávu jako jednorozenného od Otce, plného milosti a pravdy.“ A k tomuto dítěti se obrací dneš

naše modlitby a písně — a my jako by s chloubou opakujeme: „ . . . nám, nám narodil se!“

„Všem lidem ukázala se milost Boha, Spasitele našeho.“ Všem lidem — i nám — tedy nejen těm několika málo šťastným, kterým bylo dopřáno spatřit božské Dítě v jesličkách. Nejen jednomu národu, jak se domnívali mylně židé. Nikoli — pro všechny národy-pro všechny země, pro všechny lidi, pro všechny duše přišlo toto Dítě, — všem přineslo milost Boží. Všem září světlo betlémské hvězdy, všem žehná Božské dítě v jesličkách, všem opět zvěstuje se radost veliká, která bude všemu lidu. — Ale je to pravda — opravdu všem se dnes milost Boží ukázala? Vidím v duchu také mnoho těch, kteří dnešního dne strádají a v chladné jizbě zápasí s bídou. Slyším v duchu, jak mnozí i v dnešní den vánoční radosti vzdychají a nařikají v těžkých starostech, jež je stále tíživěji svírají. Slyším v duchu nářek těch, kteří právě dnes v hrozných bolestech trpí, připoutáni k lůžku zlou nemocí. Vidím v duchu, jak snad právě v tuto chvíli, kdy my jsme zde shromážděni, uprostřed vánočního jásotu — kosí smrt životy mnohých. Co těm všem říci? Ó ano, — také pro ně přece platí slovo apoštola . . . Všem, jichž srdce je stísněno smutkem, bolestí a starostmi, všem těm chtěl bych říci: Milost svátků vánočních přišla také pro vás, také vám náleží to usměvavé děťátko v jesličkách, vám snad více nežli těm druhým, protože vy, právě vy nejvíce té milosti a požehnání potřebujete. Žádný zármutek není tak hluboký, aby jej toto dítě nemohlo utiшит. Žádná bolest není tak palčivá, aby ji Dítě betlémské nemohlo zmírnit. Žádná bída není tak velká, aby toto Dítě nedovedlo pomoci. „Pojďte ke mně všichni . . .“ — jako by volalo to Dítě z jesliček.

Ale moji drazí, jsou ještě jiní mezi námi, jimž vánoční radost je cizí. Je mnoho takových křesťanů, kteří nerozumí vánočnímu poselství, kteří pohrdají milostí, která se i pro ně ukázala, kteří žijí v nevěře nebo v jiných těžkých hříších, snad už celá léta, a jež ani ten dnešní den nepřivedl do chrámu. Všude tolik světla a krásy a v jejich duši smutná temnota. Všude tolik radosti, pokoje a lásky v lidských srdcích, jejich srdce však o této radosti a lásce neví zcela nic. Všude tolik jásotu, díků a proseb — jejich srdce však je stále ledové, studené jako sníh všude kolem v přírodě, nepřijímá Krista v jesličkách a jejich rty se k němu nemodlí. A přece i pro ně všechny se ukázala dnes milost Boha, Spasitele našeho.

Drahý příteli, znáš-li snad aspoň jednoho takového nešťastníka — a jistě jej znáš možná i ze svého nejbližšího okolí — neodcházej dnes z této svatyně dříve, dokud nepoprosíš, aby Božské Dítě osvítilo tuto duši tonoucí ve tmě, aby obměkčilo to tvrdé srdce a přivedlo zpět bloudící duši. A pak budou skutečně pravdivá slova sv. Pavla: Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem. — Amen.

(Podle B. Riega.)

MŠE SVATÁ NEJDOKONALEJŠÍ OBĚTÍ CHVÁLY. DÍKŮ SMÍRU A PROSBY.

Úvod: Potřeba oběti. Oběť je nejvlastnějším výrazem nábožnosti. Obětí Boha chválíme, jemu děkujeme, jej smiřujeme a prosíme. Tento čtverý účel bohoslužby a oběti splňuje dokonale oběť mše sv.

Stát: Mše sv. je nejdokonalejší obětí chvály, díky, smíru a prosby. Neboť my sami nejsme s to, abychom Boha dostatečně chválili, jemu dostatečně děkovali, jemu dali dostatečné usmíření a mohli se odvážit jej prosit. Ve mši sv. to za nás a s námi činí nejlepší Prostředník Ježíš Kristus.

Nejkrásnější květ a nejvzácnější plod ctnosti nábožnosti, která pořádá vztah jednotlivce a lidské společnosti k Bohu, je o b ě ť. Cokoliv má člověk před svým Bohem na srdci, nemůže mu říci výrazněji a dokonaleji, než přichází-li k němu s nějakou obětí. Zachvátí-li jej Boží velikost, velebnost Všemohoucího, chce-li se pokořit před Nekonečným, přináší mu obět, kterou mu říká, jak velice se cítí na něm závislým se vším, co je a co má. Oplývá-li jeho srdce radostí a vděkem, je mu příliš málo objeviti se před Bohem jen s prázdnými slovy: proto cítí potřebu tlumočiti svou vděčnost obětí. Je-li ve veliké tísní a cítí, že nestačí jeho modlitba a doufání, aby mu naklonilo Boha, používá oběti, aby mluvila za něj. A sráží-li ho konečně k zemi vina, takže si netroufá ani očí k Bohu pozdvihnouti, volí obět, aby mu jako anděl před trůnem Božím získala milosrdenství.

Kde bychom však našli obět, která by dokonale splnila tento čtverý účel, ne-li na našich oltářích, na nichž se koná oběť eucharistická, mše svatá? Ona je se zřetelem k Bohu nejvyšší úkon chvály a díky za přijatá dobrodiní, a vzhledem k člověku nejúčinnější obět prosebná a smírná.

I. Nejdokonalejší oběť chvály.

Bůh musí žádat, aby mu tvorstvo vzdávalo úctu, tvorstvo nerozumné jako dílo jeho rukou, jež dává svědectví o moci a moudrosti svého Tvůrce, tvorstvo rozumné pak také svobodnými úkony. A tvorstvo to činí. „Nebesa vypravují slávu Boží,“ dí prorok (ž. 18, 2). Ale nejen nebesa. Květ jí hlásá svou barvou, pták svým zpěvem, slunce svým jasnem, jaro svou svěží krásou, léto svým ovocem. Každé dílo přírody slaví svého Tvůrce, řkouc: Tys nás učinil, tys nás učinil tak krásné, užitečné, podivuhodné v malém i velkém.

A tvorové rozumní? Noe, Abraham mu obětovali. Královský pěvec pěl mu žalmy. Maria volala Magnificat, andělé prozpěvují Svatý, Svatý, Svatý, zakrývajíce v posvátné úctě tvář svými křídly, jak s krásnou názorností po lidsku dí Písmo. Všecky sepjaté ruce, každá kořící se hlava, každé koleno, jež se v úctě před ním sklání, říká: Bože, poznávám Tě a vyznávám, že jsi můj Tvůrce a Pán, hodný všeliké úcty.

Než, kdo je s to, aby náležitě uctil jeho nekonečnou velebnost?

Velikost úcty se měří na zemi důstojností osoby, která ji vzdává. Kdo je však nejdůstojnější ze všech tvorů? Kristus jako člověk, poněvadž jeho člověčenství, jsouc spojeno s Božstvím, má účast v nekonečné důstojnosti božské. Proto když Kristus vzdává Bohu úctu, je tato úcta větší nežli úcta všech tvorů dohromady. A kde vzdává Kristus Bohu tuto úctu? V oběti mše sv., neboť mše sv. je největší projev chvály, jak učí všichni bohovědci, a to proto, že je obětí, ve které sám Kristus je obětníkem a zároveň obětí. V ní podává nejvznešenější bytost Bohu nejvzácnější dar, sebe sama, na důkaz: Ty, o Bože, jsi svrchovaný Pán a všechno je ti podrobeno. A podává tuto oběť způsobem nejpokornějším, zahaluje se v nepatrné způsoby chleba a vína. Kde se nejdokonalejší člověk s božskou důstojností Bohu koří takovým způsobem, tam je velebnost Boží uznávána nejdokonaleji a svrchovaně. Proto není a nemůže býti pro Boha úkonu milejšího nad oběť mše sv. Kristus podává při mši svaté nebeskému Otci v oběť celý svůj život, své vtělení, své modlitby, své ctnosti, své práce, své utrpení. Při každé mši sv. říká znovu: Otče nebeský, Bože nekonečný, přijmi celý tento život můj ke své cti a chvále! Byl prožit a obětován pro tebe a je navždy tvůj.

A tato dokonalá chvála Ježíšova ve mši svaté, stává se naším vlastnictvím, neboť tu se Ježíš obětuje s v ý m jménem, ale zároveň jménem těch, kteří se mše sv. z ú č a s t ň u j í, a nahrazuje svou chválou, co účastníci dáti nemohou. Ježíš jim dává svou chválu, aby ji mohli Bohu přednésti a obětovati jako svou vlastní.

Sv. Alžběta Durynská sestupovala denně se svého hradu do Eisenachu ke mši sv. Dojata láskou božského Spasitele, odložila před oltářem svou korunu, své prsteny a šperky a vrhla se k zemi jako nejnižší ze svých služebnic. Tak my v rozjímání, když se chystáme k nejvznešenější ze všech obětí, odložme všechny marnivé myšlenky a časné starosti, ponížme se do prachu před nekonečnou velebnost Boží, spojme se duchovně s Ježíšem, přisvojme si jeho chválu a obětujme ji nejvyššímu v duchu královského pěvce: „Před obličejem andělů tobě zpívati budu . . . a oslavovati budu jméno tvé pro milosrdenství tvé a pravdu tvou, nebo jsi ji zvelebil nade všechno svaté jméno své“ (ž. 137, 1. 2).

II. Nejdokonalejší oběť díků.

Jakožto stvoření, jež celým svým bytím na Bohu závisí, je člověk předmětem nesčetných Božích dobrodiní. „V něm“ praví sv. Pavel. „žijeme a se hýbáme i trváme“ (Sk. 17, 28). Celé naše bytí a všechna naše činnost je projevem jeho dobrotivosti, kterou musíme vděčně uznávat a za niž se musíme odvděčovat. Jsme však toho schopni?

Dar je tím vzácnější, čím dražší je sám v sobě, čím obdarovanému je užitečnější, čím vznešenější je důstojnost dárcova a s čím větší láskou jej dává; a konečně čím nižší a nehodnější je příjemce. Všechny tyto okolnosti nalézáme při darech, které nám Bůh uštědruje.

Vzácné jsou jeho dary přirozené: život, duše a tělo, jejich schopnosti a vlohy. Ještě vzácnější jsou dary nadpřirozené; milost, synovství Boží, vykoupení, patření na Boha ve věčné blaženosti. A kdo je jejich dárcem? Nekonečný Bůh, jenž nás miluje věčnou láskou a smilovává se nad námi. Kdo však je příjemce všech těchto darů? „Pane, co je člověk, že jsi ho pamětliv?“ (ž. 8, 5). Kdybych mu obětoval všechno, co jsem a mám, neodměnil bych se za jeho dobrodiní, řekl si Tobiaš, přemýšleje, co by dal za odměnu svému průvodci (Tob. 12). Tím více postrádáme my, co bychom mohli Bohu dáti na poděkování za jeho dobrodiní.

Dokonalý dík vzdává nebeskému Otci jedině vtělený Syn Boží. Jak často mu děkoval za svého pozemského života! Ale nikdy s takovou láskou, jako při poslední večeři, když odevzdal svým učedníkům sv. eucharistii. „Vzav chléb, učinil díky a rozlámal jej, dal jim říka: Toto jest tělo mé“ (L. 22, 19). „A vzav kalich, poděkoval a dal jim říka: Pijte z toho všichni, neboť toto je krev má“ (Mt. 26, 27. 28). A když pněl na kříži a pravil: „Dokonáno jest“ (Jan 19, 30); jakými city vděčnosti překypovalo tu jeho nejsvětější Srdce! Jen Bůh zná výši a šíři a hloubku díku, jež mu podává jeho jednorozený Syn.

Při mši sv. však opakuje Kristus Velekněz svou děkovnou oběť týmiž myšlenkami a city díků, které provázely každý krok jeho života od prvního zachvění božského srdce v jeslích až do posledního jeho záchvěvu na kříži. A toto díkůvzdání Kristovo je dokonalé, neboť nikdo nezná tak dokonale jako on všechno dobré, co kdy od Boha vyšlo, a božskou lásku, z níž se nám všeho dostává. Žádná jiná bytost neuctívá s takovou radostí největšího dobrodince — Boha jako on. Žádný dík není tak nekonečně vzácný jako dík jeho božského Srdce, neboť nevychází od pouhého člověka, nýbrž od samého Boha.

A tento dokonalý dík, jež Syn Boží při mši sv. přináší svému nebeskému Otci, je vložen do našich rukou. „Milosti, jež nám Bůh uštěďruje,“ praví sv. Tomáš, „mají se k němu vrátiti toutéž cestou, kterou přišly k nám. Přicházejí-li však k nám milosti a všechny dary nebeské skrze Ježíše Krista ve mši sv., musíme také svůj dík projevit skrze Ježíše Krista při oběti mše sv.“

Proto přinášíme Bohu oběť mše sv. jako dar, který vyvažuje a vyrovnává naši povinnost díků. Když nám Bůh dal dočkati se nového dne, pospíchejme na mši sv. a řekněme: „Ty Bože, dals mi dnes zase život, udržuješ mé síly, vedeš mne svou milostí k věčnému cíli, — půjdu ti vzdát za to díky. Budou sice ubohé a nehodné, ale já je vložím do božského srdce tvého Syna, jenž se ti na oltáři obětuje. Od něho je přijmeš, od něho budou ti milé.“ — A když potom mši sv. obcujeme, doprovodme celým srdcem slova preface: „Gratias agamus. Díky vzdejme Hospodinu, Bohu svému. Věru hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom ti vždy a všude díky vzdávali.“

III. Nejdokonalejší obět smírná.

Lidé jsou Bohu dlužníky hlavně z dvojího důvodu: Pro dobrodiní, jež od něho přijímají, a pro urážky, jichž se proti němu dopouštějí. První dluh splácejí vděčností, druhý zadostučiněním čili smírem.

Bůh se nemůže vzdátí zadostučinění. To vyžaduje spravedlnost. I když Bůh vinníkovi odpouští, musí mu přece zasloužený trest přiznati. „I hříchy těch, jimž jsi je odpustil, nenecháváš, Pane, bez trestu,” praví sv. Augustin (In ps. 50, 7. 11). Jsou-li však všichni lidé dlužníci, jsou také všichni povinni Boha usmiřovat, a nikomu nelze se vyhnouti tomuto požadavku Boží spravedlnosti. „Serve nequam, redde, quod debes. Služebníče nešlechtný, zaplať, cos dlužen.” Než, jsme toho vůbec schopni? I kdybychom vylili svou krev do poslední krupěje, kdyby celé pokolení lidské položilo život na obět smíru, co by to prospělo? Či není každý hřích urážkou nekonečné velebnosti Boží, jež může býti odčiněna jen nekonečným zadostučiněním?

Takové zadostučinění mohl podati jen ten, jenž byl úplně rovnocenný Bohu, tedy Bůh sám, náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus: „Skrze něj,” píše sv. Pavel, „smířil (Bůh) všecko s sebou, uveda v pokoj skrze krev kříže jeho i co jest na zemi i co jest v nebi” (Kol. 1, 20). Obět kříže je pramen všelikého odpuštění. Každá lítost, jež kdy zkormoutila kajicné srdce, každá slza, již kdo vyronil, aby odčinil nějakou křivdu, vyvěrá z oběti na Golgotě. Vše, co se tam dělo, poukazuje na to, že zde je začátek, kořen a souhrn všelikého omilostnění. Tu zazněl hlas Vykupitelův: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!” Tu volala ještě účinněji nežli slyšitelný hlas Syna Božího o milost a odpuštění krev prostředníka nové úmluvy, „která mluví lépe nežli krev Abelova”. (Žid. 12, 24.) Tu se obrátil pohanský setník a „veškeren zástup bil se v prsa a vracel se” (L. 23, 47. 48). Tu vešla duše lotrova, ještě nežli obět byla dokonána, do ráje. Jeho četné a velké hříchy a všechny věčné a časné tresty byly smazány smírnou obětí Syna Božího.

Je-li tedy mše sv. nekrvavé obnovení oběti kříže, musí býti nutně obětí smírnou. Skrze proroka Malachiáše zvěstoval Bůh, že mše sv. nastoupí na místo obětí starozákonních. Ty však byly přinášeny jako obět smírná za hříchy, proto je také mše sv. obětí smírnou. Sám Spasitel při poslední večeři řekl při ustanovení mše sv.: „Totož je tělo mé, které se za vás vydává; totož je krev má, která se vylévá na odpuštění hříchů.” Mše sv. je nekrvavé opakování oběti na kříži, která byla v podstatě obětí smírnou. Proto musí býti i mše svatá rovněž smírná, jinak by jí chyběl nejpodstatnější rys oběti kříže. Svatý Pavel zdůrazňuje tuto okolnost se vsí pádností: „Každý velekněz, jsa brán z lidí, ustanovuje se pro lidi ve věcech, které se vztahují k Bohu, aby přinášel dary a oběti za hříchy” (Žid. 5, 1). Proto, kdykoliv kněz při

eucharistické oběti pozdvihuje patěnu, modlí se: „Přijmi, svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvrněnou obětinu, kterou já, nehodný sluha tvůj, přináším tobě, Bohu svému živému a pravému, za nesčíslné hříchy, urážky a nedbalosti své, a za všechny kolem stojící. „Mše sv. je tudíž jakožto obnovení oběti na kříži podstatně též obětí smírnou, a zbyla-li by ještě nějaká pochybnost, byla by odstraněna sněmem tridentským, jenž slavnostně prohlásil, že „Bůh touto obětí bývá usmiřován, dává milosti a dar kajcnosti a odpouští i sebevětší provinění a hříchy“ (Sess. 22, c. 2) a „řekl-li by kdo, že mše svatá je pouze obět chvály a díky, ale nikoliv obět smíření, je v klatbě“ (c. 3). -

Tím ovšem není řečeno, že hříšník obětí mše sv. dochází odpuštění hříchů právě tak jako svátostí pokání. Jsou totiž úkony, které bezprostředně působí shlazení hříchu, jako je tomu při udělení křtu a svátosti pokání; a jsou úkony, které hříchu zbavují prostředecně, připravující to, čím se člověku dostává odpuštění hříchu. A taková je působnost mše sv. jako obětí smírné. Ona vlévá do srdce milost pokání, ano i dokonalé lásky, kterou nabýváme odpuštění hříchů již před sv. zpovědí. Mše svatá zadržuje trestající ruku Boží, zjednává čas k obrácení a dává též potřebných k tomu milostí. Také nám přináší dokonalé odpuštění hříchů všedních a shlazuje časné tresty za hříchy.

Jaké štěstí tedy pro nás, že můžeme den co den Boha takto usmiřovati a dávatí mu dokonalou a nadměrnou náhradu za všechny lidské hříchy!

IV. *Nejúčinnější obět prosebná.*

Víme z vlastní zkušenosti, jak jsme každý den odkázáni na pomoc Boží ve svých tělesných potřebách, ve dnech zdraví a nemoci, pronásledování a soužení, jež skličuje nás nebo naše milé. A ještě větší je naše bída duchovní. Kolik milostí, osvícení a povzbuzení potřebujeme, abychom s úspěchem pracovali na své spáse! Bez stálé pomoci Boží není nám možno odolati nepřítelům své spáse, vystříhati se hříchů, žítí ctnostně a získati si zásluhy pro život věčný. Odkud nám přijde pomoc v této naší ubohosti? Jak se můžeme se svými záležitostmi objeviti před trůnem Nejvyššího?

Svatý biskup Porfyrius přišel do Cařihradu, aby císaři Arkadiovi přednesl prosbu ve věci, na níž mu velmi záleželo. Sestavil si žádost a uvažoval, jak by si císaře nejvhodněji naklonil k udělení žádané milosti. Už chvilí stál v paláci čekaje, až bude vladařem přijat. Tu nesli novorozeného prince Theodosia k otcí. Biskup se rychle přiblížil a položil svou žádost na nachovou příkrývku, již bylo dítě přikryto, aby se tak jeho prostřednictvím dostala do rukou císařových. Vladaři se tento moudrý nápad biskupův zalíbil; zavolal biskupa a pro malého žadatele mu prosbu bezodkladně splnil.

Nejsme my v podobné situaci, jenže mnohem šťastnější? Při

oběti mše svaté leží na oltáři jednorozený Syn Boží, ne sice na přikrývce zlatem vyšívané, nýbrž jen na prostém bílém plátně, ale je zde přítomen ve svém nepomýjejcím kněžství, aby za nás jako náš stálý prostředník a přimlouveč prosil u svého nebeského Otce. „Kristus Ježíš, jenž za nás umřel, ano i z mrtvých vstal, jenž je na pravici Boží, jenž se též přimlouvá za nás“ (Řím. 8, 34). „Kdykoliv se slaví mše sv.“, praví veliký bohoslovec Suarez, „prosí Kristus za toho, jenž tuto oběť přináší jako i za ty, za něž se podává.“ Ano, když po sv. proměnění spočívá na oltáři nejsvětější tělo Páně pod způsoby chleba a v obětním kalichu nejdražší krev Beránkova, tu se božský Spasitel přimlouvá za nás u svého nebeského Otce. „Krev bratra tvého volá ke mně do nebe“, pravil Hospodin ke Kainovi po vraždě jím spáchané. Tak volá ve mši sv. krev Syna Božího k Bohu: „Otče, vyplň naše prosby. Má krev volá k tobě se země.“ Může taková prosba zůstati nevyslyšena? Ovšem nemusí Bůh splnit vše, oč žádáme. Ale jisto je, že prosba mši svatou přednesená nikdy nezůstane bez účinku.

Také proto ne, že ve mši sv. dáváme Bohu dar nejmilejší, Krista samého. Můžeme mu dáti více? Slavný portugalský vojevůdce Albuquerque byl jednou na moři přepaden tak zuřivou bouří, že hrozila nevyhnutelná záhuba celému loďstvu. Uprostřed svých vojáků klečel na kolenou a všichni volali k nebi o pomoc a záchranu. Tu vzal Albuquerque nevinné děcko, které tam na palubě spatřil, pozdvihl je nad hlavu k nebi a prosil Boha: „I když my jsme hříšníci, a jsou naše ruce poskvřněny krví, smiluj se, Otče, nad námi pro toto nevinné dítě!“ A hle, bouře ustala, a všichni byli zachráněni.

Jak by tedy mohl Bůh nás nevyslyšet? Když kněz při mši sv. zdvihá sv. hostii, není to, jako by řekl: „Otče nebeský, popatř na svého přemilého syna! Hle, tvůj Ježíš prosí s námi, modlí se, obětuje se za nás! Nenlí nikdo z nás hoden vyslyšení, pro něj můj s námi slitování“. Tu Otec nebeský nemůže naši prosbu odepřít, Syn Boží se nemůže marně modlit, volání jeho nejdražší krve nemůže zůstat nepovšimnuto. —

Tak tedy je mše sv. obětí chvály, díků, smíření a prosby, obětí nadmíru vzácnou. Važme si jí! Svatá Ludmila měla u sebe kněze Pavla, který ji doprovázel na Tetín. Svatý Václav si vážil sv. Oběti tak, že podle legendy jako kralevič připravoval pro ni chléb a víno a při ní přísluhoval. A jak si Otec vlasti, Karel IV. vážil mše sv., jak o ni pečoval a na ni chodil! Dějiny vypravují, jak byl r. 1356 v Metách při mši sv., kterou sloužil papežský legát kardinál Taleyrand. Karel použil práva, které jako římský císař měl a zpíval jako jáhen při oltáři evangelium, jsa oděn v nádherný ornát císařský. Byla to mše vánoční jitřní, při níž se čte evangelium o nařízení císaře Augusta, aby byl sepsán všechen lid. Totéž činil Karel každý rok v Praze. Blahoslavený Jan Sarkander, nemoha po zmučení vstáti, sloužil mši svatou na svých prsou.

Nám je tak snadno zúčastniti se mše sv. Proto hledme vytěžití všechna bohatství, jež nám Bůh uložil v oběti Nového zákona ke své slávě a k naší spáse! Amen.

P. Lambert Kober O. Cis.:

NAŠE ÚČAST NA MŠI SVATÉ.

- Přehled: 1. Přípravou k hodné účasti je čistota srdce a dobrý úmysl.
2. Obcujme mši sv. v pravém duchu t. j. jako spoluúčastníci a spolu se čle-
tující čili: Budme účastníky činnými.
3. Sledujme postup posvátného úkonu zvláště hlavních částí.
4. Jdeme domů od oběti (mše sv.) k oběti (života). Po návratu od Oběti
žijme celý den (týden) z Oběti.

Jak se máme zúčastniti mše sv.

Jestliže je mše sv. středem náboženství a vrcholem bohopocty, pak záleží velmi mnoho na způsobu, jakým se jí zúčastníme. Víme-li o někom, jaký postoj zaujímá k oběti Kristově na kříži, jež se před našima očima na oltáři obnovuje, víme o něm dost. Chceme-li tedy mši sv. důstojně obcovati a získati si v hojné míře jejího ovoce, musíme k ní přistupovati s náležitým duševním rozpoložením — s náležitou přípravou duše čili pravou disposicí.

1. Vzdálenější příprava spočívá v čistotě srdce co možná největší, jak je psáno v knize Sirachově: „Obětí spasitelnou jest: pilně zachovávatí přikázání a odstoupiti od všeliké nepravosti.“ (Eccl. 35, 2.) Totéž praví obřad mše sv. Kdykoliv kněz před pozdvihováním vzpomíná těch, jež Bohu zvláštním způsobem odporoučí, jmenuje též všechny přítomné, ale s poukazem na přípravu jejich srdcí: „Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est et nota devotio, i všech vůkol stojících, jejichž víra je tobě známa a povědoma zbožnost.“ To přece neznamená nic jiného, než že se nám ve mši sv. dostává milosti podle míry naší vroucí víry a zbožnosti srdce. Jdeme-li tedy na mši sv., představme si, jako bychom vystoupili na horu Kalvarii, abychom byli svědky jedinečného dramatu, při němž hraje hlavní úlohu Spasitel světa, vise na oltáři kříže mezi zemí a nebem, aby smířil hříšné človecenstvo s uraženým božstvím, a pak si co nejživěji uvědomme, že se v této chvíli chystáme k nejvyššímu a k nejsvětějšímu, co můžeme konat na nebi i na zemi, k opravdu nejvznešenějšímu dílu celého dne. Neboť znáte slova Následování Krista: „Když kněz slaví mši sv., uctívá Boha, obveseluje anděly, vzdělává církev, pomáhá živým, ulevuje zemřelým a stává se sám účastným všeho dobra.“ Vzbudme též úmysl, s jakým chceme mši sv. býti přítomni: Chci se zúčastniti mše sv., abych došel milosrdenství; chci touto sv. obětí vzdáti Bohu čest a chválu, jež mu náleží jako mému Stvořiteli, Vykupiteli a Posvětiteli; chci mu poděkovati za milost povolání a všechny jiné milosti, jimiž mne zahrnuje každý den a v každou hodinu: chci jej prosit o další milost.

2. I když je však nesmírně důležité, abychom přistupovali ke mši sv. s velikou čistotou srdce, živou vírou a hlubokou úctou, není to ještě všechno, nejdůležitější, co s sebou musíme přinést ke mši sv., jest duch, v němž tuto oběť podáváme. K dokonalé účasti na Kristově oběti je nepostradatelné spoluobětování v duchu Kristově. Na oltáři se Ježíš obětuje v našich rukou za nás: zůstaneme tedy pozadu my, kteří spoluobětujeme? Jestliže si vážíme Ježíšovu oběti, proč ji nenapodobujeme? Pak-li si jí nevážíme, proč ji podáváme? Mše sv. nás staví pod kříž Páně: směli bychom tam zůstatí pyšní, vlažní, smyslní? Ježíš si vše přeje, abychom jej následovali: neřekne-li však potom také ve mši sv.: „Oheň na zem hodit jsem přišel, a co chci jiného, než aby se vznítil?” (L. 12, 49.) Liturgie a askese musí býti sestrami, které vždy společně slouží oltáři. Liturgii by něco chybělo, kdyby nebyla asketická, a askesi by něco scházelo, kdyby nebyla liturgická. Škola mešní musí býti školou svatosti.

V oběti mše sv. se Kristus zcela odevzdává svému nebeskému Oci: tělo a krev, všechny své zásluhy; nemusíme však potom jakožto spoluobětující s obětním darem, Kristem, také sami sebe obětovati? Blahoslavený Libermann pravil: „Nejlepší způsob, jak obcovati mši sv. je: sebe obětovati, obětovati sebe.” Ano, tak tomu jest. Oltář není pokladnička. Do pokladničky se házejí peníze, na oltář se klade srdce. Do pokladničky dáváme něco z toho, co máme, na oltář všechno, co jsme. Teprve tehdy máme účast na oběti Kristově, jsme-li upřímně ochotní se ve svém asketickém úsilí připodobniti Kristu a při eucharistické oběti míti v sobě smýšlení, „které bylo i v Kristu Ježíši, jenž jsa ve způsobě Boží . . . sebe sama zmařil, přijav způsobu služebníka . . . ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže” (Fil. 2, 5—8). Teprve tehdy je naše účast na mši sv. dokonalá, jestliže s Kristem dáváme Bohu bezvýhradně samy sebe a řekneme z celého srdce se sv. Mikulášem z Flue, který byl právě letos svatořečen: „Vezmi mne mně a dej mne tobě!” Pro takový duševní postoj není podstatným odříkávání určitých modliteb, i když jsou v souladu s liturgickými modlitbami kněze u oltáře, ač je to nejideálnější; prostinká stařenka, jež se při mši sv. modlí růženec, může mši sv. obcovati s větší zbožností a hlubší účastí, než jiný, kdo se liturgické modlitby modlí jen ústy.

V m y s l i t i se při mši svaté pozorným čtením a posloucháním sv. textu v Krista, je první stupeň liturgie. V e j í t i v Krista jeho následováním, je druhý stupeň. V ž í t i se v Krista, takže celý denní život je pokračováním a obnovováním obětního ducha eucharistické oběti, toť třetí a nejvyšší stupeň obětní soudružnosti s Kristem. Každá oběť sebezáporu a odříkání, každá práce a námaha, každý projev ctnosti, každé plnění povinností, všechny modlitby a každý úkon lásky je potom účastí na oběti eucharistické.

3. Co se týká způsobu, jakým se máme mše svatě zúčastniti, budiž předem podotknuto, že není nikdo povinen se vázati na určitou metodu. Každý má úplnou svobodu, voliti si to, co se mu nejlépe zamlouvá a popřáti své účasti na mši sv. také změn y, jen se musí činně zúčastniti svatého úkonu, a nesmí jakýmikoliv pobožnostmi vybočiti na vedlejší kolej, kde by byla odvrácena pozornost od toho, co se děje na oltáři. Proto není přípustno, „zbavit“ se při mši sv. svého breviáře nebo „mariána“, nebo umístiti zde své rozjímání, nebo konat soukromé pobožnosti, jež nemají k předmětu mše sv. žádného vztahu. A ještě méně by si mohl někdo namlouvat, že obcuje mši sv. již tím, že je v době bohoslužby v kostele, tělem přítomen, ale duchem Bůh ví kde.

Některí používají všeobecné mešní pobožnosti z modlitební knihy, nedbajíce příslušného formuláře kněze. Samo sebou nelze proti tomu nic namítati, jen je třeba, aby alespoň při hlavních částech sledoval posvátný úkon na oltáři. — Jiní při mši sv. rozjímají o utrpení Páně. I to je odůvodněno, vždyť Kristus Pán sám praví: „To číňte na mou památku!“ A sv. Pavel: „Mortem Domini annuntiabitis, smrt Páně budete zvěstovati.“ Jen se nesmí zajít příliš daleko a aplikovati všechno i nejmenší okolnosti na utrpení Kristovo. — Rovněž růženec se můžeme při mši sv. modliti, ovšem ne pravidelně, nýbrž občas, a to za předpokladu, že si všímáme hlavních částí mše sv. Jsou sice bohoslovci, kteří růženec při mši sv. nepřipouštějí. Tak ve své mravouce, vydané minulého roku, píše P. Dr. Dacík O. P.: „Jednota všech věřících s knězem u oltáře, jak v podávání oběti, tak v přijímání alespoň duchovním z této oběti, je něco tak samozřejmého, že nechápu, jak se může někdo při mši sv. modliti růženec“ (str. 300). V tomto názoru však P. Dacík rozhodně přestřelil, neboť i když nelze říci, že růženec je nejvhodnější modlitba při mši sv., stává se přece někdy (při veliké slabosti, únavě, nevolnosti), že je nejlepší, čeho jsme schopni. Nejlepší ovšem bude připojiti se pomocí misálu v mateřtině k liturgickému úkonu kněze. Při tomto způsobu se rozhodně nejzřejměji uplatňuje společný ráz sv. oběti.

Avšak ne vždy a ne všem zamlouvá se toto spolumodlení církevních mešních modliteb; mnozí nedovedou z nich vytěžiti celou krásu jejich obsahu, proto se zúčastní mše sv. raději tak, že sledují postup posvátného úkonu.

Tuto metodu lze vřele doporučiti a možno podle ní postupovati takto:

Při stupňové modlitbě si uvědomíme podstatu mše sv., že je obnovením oběti Kristovy na kříži, a prosíme o milost, abychom se jí co nejzbožněji zúčastnili. Hlavní obsah stupňové modlitby je *con fiteor*, proto se modlíme toto vyznání hříšnosti s prosbou za smilování a odpuštění.

I n t r o i t naznačuje pravidelně povahu mše nebo tajemství toho kterého dne.

K y r i e byla původně dlouhá prosebná litanie, nyní z ní zbylo jen devateré vzývání Krista, hlavního obětníka, jakožto prosba za slitování.

G l o r i a je chvalozpěv, jehož první slova jsou vzata ze zpěvu andělů nad Betlémem. Bylo dříve zpíváno nebo říkáno od všech přítomných a je tak obsažné a krásné, že ho lidová píseň nikdy nenahradí. Nejlépe se ho modlíme spolu s knězem.

O r a c e, jmenují se také **k o l l e k t y**, sebrané modlitby od slova colligere, sbírat, protože kněz v nich sbírá modlitby věřících a přednáší je Bohu. Začínají slovem: **O r e m u s**, **m o d l e m e s e**, což má v nás vzbudit **v ě d o m í p o s p o l i t o s t i**, neboť mše sv. není soukromá pobožnost, nýbrž úkon společný.

E p i š t o l a. Připomíná, jak Pán Ježíš rozeslal učedníky kázat a jak věřící horlivě naslouchali kázání apoštolů. My při epištole vzbudme touhu po hlubší znalosti pravdy Boží.

E v a n g e l i u m. V nejstarších dobách se konalo slavnostním průvodem. Povstáváme při něm z úcty k slovu Božím a na znamení, že jsme ochotni podle něho žít.

C r e d o. O něm platí totéž, co o Gloria. Modlíme se je společně s knězem.

O b ě t o v á n í. Je více úkon, nežli modlitba. Hostie a víno se vynímá z užívání k jiným účelům a určuje se k proměnění. Při tom zasvěcujeme Bohu sami sebe, své denní dílo, své radosti a starosti.

P r e f a c e. S počátku se nazývala eucharistie (chválení) a bývala tak slavná, že od ní dostala mše sv. jméno eucharistie. Byl to dík vykoupené rodiny Boží, praví sv. Augustin. Třeba jen rozuměti jejímu znění a ji zbožně vnímati, pak sama probudí vhodné myšlenky a city.

S a n c t u s. Naznačuje, že se blíží Kristus.

K a n o n je nezměnitelná část mše sv. Původně se říkal nahlas, dnes se jej nejlépe modlíme z misálu. Teď zazní znamení zvonku, posvátné ticho se rozhostí:

P r o m ě n ě n í! Smysly umlknou, živá víra zří Božího Beránka na oltáři. Je mysticky zabit rozdělením svatých způsob. A teď je na nás, abychom spolu obětovali. Běříme Krista, tělo a krev Páně jako obětní dar do svých rukou podávající jej nebeskému Otci. Za náhradu toho, čeho se nám nedostává, za své nedostačující úkony a modlitby, obětujeme nebeskému Otci srdce svého Spasitele, jeho utrpení a jeho smrt, jeho zásluhy a ctnosti. Jsou naše. Jeho neko- nečné zadostučinění se při sv. oběti stává naším vlastnictvím. — Kristus se stává námi a klaní se, miluje, dě- kuje a prosí místo nás a naším jménem: my v něm, skrze něho a s ním, s jeho láskou, s celým žářem jeho darování se Bohu. „My, služebníci tvoji, ale i lid tvůj svatý, ... přinášíme přejasně velebnosti tvé z tvých darů a údelů obět

čistou, obět svatou, obět neposkvrněnou, svatý Chléb života věčného a Kalich trvalého spasení." I svých zemřelých pamatujeme a říkáme s knězem a s celou obětující církví nejvzácnější modlitbu, jež je nám dána:

P a t e r n o s t e r. Je to příprava na sv. přijímání. Při lámání hostie, původně jednom z nejdokonalejších obřadů, na něž se upíraly zraky všech, si vzpomeňme, jak Pán Ježíš při poslední večeři nebo při setkání s učedníky, jdoucími do Emauz, l á m a l chléb.

A g n u s D e i, D o m i n e, n o n s u m d i g n u s jsou jakožto vroucí prosba za očistění od všelikého hříchu, a nejbližší příprava na skutečné nebo duchovní

s v. p ř i j í m á n í. Chvilé po sv. přijímání je nejvhodnější okamžik, abychom se Spasiteli ve svém nitru klaněli, jemu se zasvěcovali, jej o milost a ctnosti prosili, s ním se o své starosti sdíleli.

P o s t c o m m u n i o je opět modlitba děkonná, hlavně za sv. přijímání. Následuje ještě

p o ž e h n á n í a p o s l e d n í e v a n g e l i u m. Liturgický úkon mše sv. je ukončen, ale jen aby našel své p o k r a č o v á n í v b o h o s l u ž b ě c e l é h o d e n n í h o d í l a.

4. Po bohoslužbě liturgické b o h o s l u ž b a p o v o l á n í, neboť pro křesťana musí býti eucharistická obět, kterou jako úd těla Kristova s Kristem, hlavou, spolupodává, také základním postojem jeho denního díla. Proto musíme mši sv. postavit do středu své činnosti, své zbožnosti, celého svého náboženského života. Kdokoliv je si vědom, oč při mši sv. jde, a náležitě se jí zúčastní, ten se také postará o to, aby celý jeho denní život byl pokračováním a obnovením oběti, již spolu s Kristem a v duchu Kristově přinesl. Účast na eucharistické oběti mu není náboženským zážitkem, jenž leží za ním, nýbrž činem, jenž určuje základní postoj jeho asketického úsilí po celý den, neboť si řekne se sv. Řehořem: „Konavše tajemství Kristova utrpení, musíme v skutek uvést, co jsme činili u oltáře; teprve potom bude naše obět Bohu milá, jestliže se sami v oběť přineseme" (L. 4, Dial. c. 55). Proto není zbožný křesťan spokojen, dokud se mu celý den nestal pokračováním mše sv. se stále se opakujícím obětováním, proměňováním a přijímáním. V jeho uších zní slovo apoštolovo: „S m r t P á n ě b u d e t e z v ě s t o v a t i." Vždyť byl ve mši sv. tajemným způsobem s Ukřižovaným spoluukřižován. Toho je si vědom a používá všech příležitostí, aby se ukázal hodným tohoto svého určení. Pak rozumí slovu, jehož se u prvních křesťanů všeobecně užívalo: „D e a r a a d a r e n a m, o d o l t á ř e d o a r é n y!" Jeho arénou, jeho kolbištěm a zápasštěm je jeho všední denní dílo, jehož se snaží co nejdokonaleji zhostiti. A v tom spočívá jeho blaživé štěstí, jeho hluboký duševní mír. Zbytečných starostí o minulost a o budoucnost nezná. Minulost je uložena v lůně Božího milosrdenství a budoucnost leží v rukou prozřetelnosti dobrotivého nebeského Otce. Všechna jeho starost a energie platí toliko nastávajícím 24

hodinám, jež jsou takřka lemovány obětí mše sv. De sacrificio ad sacrificium, o d o b ě t i k o b ě t i, je jeho heslo. Myslí a žije jen od jedné mše sv. ke druhé. Jemu stačí nésti kříž jen jeden den, k n a t i věrně povinnosti jen jednoho dne. („Dosti má den na své starosti.“) Vždyť zítra si půjde pro nové milosti, prýštlící z pramene, který tryská z oltáře. Úzkostlivá starost o sebe samého jej nezne-pokojuje, neboť všechno myšlení a chtění krouží v Kristu a s Kristem kolem Otce. Že je tak ubohý a nedostatečný, to ho neruší, vždyť Otec musí se zalíbením patřiti na něho pro Bohočlověka, s nímž je tak těsně spojen. Žádný doléhající pesimismus ho nemůže přivésti z míry, neboť je každého rána věležen nejen v trpčísího a umírajícího, nýbrž i oslaveného Syna Božího, jenž se svými anděly a svatými vítězně kráčí nade vši lidskou bídou a jásavě Otce chválí a velebí.

Chcete býti účastni tohoto štěstí? Chcete jistojistě pokračovati v dokonalosti? Pak si važte oběti mše sv. a posvěcujte se co možná nejdokonalejší účastí na ní. Tak budete těsněji a těsněji zapojeni do mystického těla Páně a stále hojnější nadpřirozený život vás naplní z božského vinného kmene, jímž je Kristus, Pán a Bůh náš. — Amen.

Dr. T ó t h T i h a m e r :

CIRKEV KRISTOVA JE APOŠTOLSKÁ.

Najmilejší v Kristu!

Francúzsky vyslanec v Londýne vážne ochorel. Priatelia ho často navštevovali a tešili. Istý priateľ Anglikán dal túto otázku vyslan-covi katolíkov: Nebojíš sa tu zomrieť? Keď ťa tu pochovajú, medzi samými kacírmi budeš ležať! . . .

Nemocný odpovedal: Nebojím sa! Dajte mi vykopať hrob o meter hlbšie: tam potom budem medzi samými katolíkmi . . .

Pekná a dôvtipná odpoveď! Dnes — žiaľ — je na svete vyše 300 náboženstiev a každé si prisvojuje Krista; ale keď v histórii len trocha hlbšie pozremo, len na kat. Cirkev všade prideme. Keď sa obzremo 500 rokov do zadu, zistíme, že vtedy ešte nebolo 300 náboženstiev, len dve: kto bol vtedy kresťanom, ten bol alebo rímsko-katolík, alebo gréko-katolík. Keď ideme 1000 rokov do zadu, potom len rímsko-katolíkov najdeme. Niet iného náboženstva, ktoré by svoj pôvod malo pred 1000 rokmi, ktoré by malo svoj pôvod v dobe apoštolskej, v dobe Kristovej. Dnes na svete žije okolo 300.000 kat. kňazov, ale kňazskú moc každý dostal od predkov a tak by sme prišli až do doby apoštolskej. Dnes 262. pápež žije na svete, ale jeho moc siaha v nepretržitej reťazi až k prvému pápežovi, sv. Petrovi.

Apoštolskosť v Cirkvi Kristovej má veľký význam, a to je štvrtá známka Cirkvi Kristovej. Dnes budeme rozprávať: I. Čo rozumieme

pod apoštolskosťou Cirkvi? Potom pozrime na II. ťažkosti, ktoré má Cirkev vzhľadom na svoju apoštolskosť.

I. Čo rozumieme pod apoštolskosťou Cirkvi?

Apoštolskosť znamená: A) Biskupi a kňazi sú nástupcovia apoštolov. B) Čo dnes učí Cirkev, to sa srovnáva s učením apoštolov a konečne C) ktoré sviatosti upotrebuje dnes Cirkev, tie isté upotrebovala i v dobe apoštolskej Cirkvi.

A) Apoštolskosť znamená, že predstavení sú riadni nástupcovia apoštolov.

a) Vieryhodným a historickým faktom je, že Kristus Pán dal Petrovi moc, ktorou ho ustanovil za hlavu Cirkvi; Peter zomrel v Ríme a od toho času pápeži sú riadni nástupcovia sv. Petra na stolci pápežskom. Od toho času, kedy Kristus dal sv. Petrovi „kľúče od kráľovstva nebeského“, od toho času tieto kľúče idú z ruky do ruky pápežov, kým posledný pápež pri poslednom súde neodovzdá ich nebeskému Sudcovi. Teda dnešný rímsky pápež je riadným nástupcom sv. Petra.

Ako pápež je nástupcom sv. Petra, tak biskupi sú nástupcami apoštolov. „Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás,“ hovoril Pán apoštolom (Ján 20, 21). Túto moc apoštolovia skladaním rúk dali biskupom, ako to listy sv. Pavla opisujú. (I. Tim, 5, 22. II. Tim. 1, 6.) Dľa toho biskupi našej Cirkvi sú riadni nástupcovia apoštolov, a preto svoju moc odvádzajú od apoštolov. Biskupská moc a biskupské poslanie musí totiž pochádzať od Krista a prechádza s osoby na osobu biskupskou vysviackou. Biskupi našej Cirkvi môžu však takto odvádzat svoju moc až od biskupov.

b) Z toho nasleduje, že história Cirkvi začína apoštolmi! Je samozrejmé, že keď Kristus Pán pred 1900 rokmi zanechal zem a prv než odišiel na nebesá povedal: „Idte, učte všetky národy“, že Cirkev Kristova musí byť 1900 ročná!

A teraz opýtajme sa na svete nachádzajúcich 300 cirkvičiek, ktoré hovoria, že sú pravé, ktorá môže o sebe tvrdiť, že je 1900 ročná? Ani jedna — len katolícka Cirkev!

Nové a nové sekty prichádzajú, nové a nové učenie nachádzajú a tak ničia pravé kresťanstvo. Baptisti, metodisti, adventisti, nazaráni, pelikanisti . . . a kto by ich vedel vymenovať! Ale len sa ich opýtajte: Odkedy jestvujete? Odpoveď: Od včera . . . mesiac . . . desať rokov . . . pädesiat rokov. Len? Nepostačí! Pravá Cirkev Kristova musí byť 1900 ročná!

Opýtajte sa tých siekt, ktoré v XVI. storočí odpadly od Cirkvi: „Odkedy jestvujete?“ „400 rokov.“ „Len? Nepostačí! Pravá Cirkev Kristova musí byť 1900 ročná!“

Opýtajte sa pravoslávnych, ktorí v XI. storočí odtrhli sa od Ríma: „Odkedy jestvujete?“ „Tisíc rokov!“ „Len? Ani to nestačí!“

A teraz sa opýtajte katolíckej Cirkvi! Jedine tá vie a môže povedať: som 1900 ročná!

„Cirkev je od apoštolov, apoštolovia sú od Krista, Kristus od

Boha” — krásne hovorí Tertullián v II. storočí. (De praescriptione, 37.)

Keď gróf Stolberg sa vrátil zpät do Cirkvi, ústipačne poznamenal jeden princ: „Nemám rád, ktorí menia svoju vieru.” „Ani ja nemám rád — odpovedal gróf; lebo keby moji predkovia neboli zanechali starú vieru, dnes by som nebol musel prestúpiť.”

B) Apoštolskosť však znamená ešte viac. Znamená, že čo dnes učí Cirkev katolícka, to učila aj Cirkev apoštolská.

Kto chodil v katakombách, kde boli skrytí prví kresťania pred ukrutným prenasledovaním, tomu netreba veľa vysvetlovať, že viera kat. je tá istá, aká bola na začiatku. Tam každá skala, každý hrob, každý nápis na múre, všetko hlása 1900 ročnú minulosť Cirkvi katolíckej.

Nám sa netreba báť vážneho napomenutia sv. Pavla: „Aj keby anjel s neba prišiel a hlásal vám iné evanjelium, ako to, ktoré sme vám my hlásali, nech je prekliaty.” (Gal. 1, 8.) Čo hlása dnes kat. Cirkev? To, čo je vo vyznaní „Verím Boha”. A to isté hlása i prvotná Cirkev. Lebo toto je to pravé evanjelium, ktoré apoštolovia hlásali a napísali.

Učenie dnešnej Cirkvi v podstate je to isté ako učenie prvotnej Cirkvi. Čo máme dnes — bolo i vtedy, o čo máme viac, čo nebolo v prvotnej Cirkvi — napr. súhrn vieroučných právd, liturgia atď. — to je prirodzený vývin, nič viac! To je prirodzený vzrast toho starého stromu a semena, o ktorom Pán predpovedal, že zmohutnie, zosilní a pod týmto stromom budú sa dobre cítiť národy.

Kým sa všetko okolo nás mení, všetko kláti, nezmeniteľne a neporušene stojí učenie Cirkvi — učenie apoštolskej — katolíckej Cirkvi.

Pekne a pravdive odpovedala jedna dáma priateľke, ktorá hovorila: „Ja chcem zomrieť vo viere mojich otcov.” „Ja vo viere praotcov” — bola odpoveď.

C) Ale apoštolskosť znamená ešte viac. Znamená, že aj sviatosti sú tie isté ako v dobe apoštolskej. Tie isté sviatosti, ktoré máme dnes — mala ich aj apoštolská — prvotná Cirkev.

a) Áno, máme tie isté sviatosti, počtom sedem!

Poznala prvotná Cirkev krst? Kto by to vedel poprieť? Kristov rozkaz takto znie: „Idte teda, učte všetky národy, krstíte ich v mene Otca i Syna i Ducha svätého.” (Mat. 28, 29.) O Filipovi diákonovi čítame, že v Samárii bol pokrstený. (Skutky ap. 8, 12.) V Skutkoch apoštolských čítame, že sv. Pavol apoštol bol pokrstený. „My, ktorí sme pokrstení v Kristu Ježišovi sme pokrstení a v jeho smrti.” (Rim. 6, 3.) A tí, ktorí uverili jeho rečiam, tých alebo sám pokrstil, alebo dal pokrstiť. (Skutky ap. 16, 15, 33; 18, 8; 19, 5; Kor. I. 1, 14, 16.)

Poznala prvotná Cirkev birmovanie? „Keď apoštolovia, ktorí boli v Jeruzaleme, počuli, že Samária prijala slovo Božie, poslali k nim Petra a Jána, ktorí prídúc tam, modlili sa za nich, aby prijali

Ducha sv. Potom kládli na nich ruky a oni prijali Ducha sv." (Skutky ap. 8, 14—17.)

Poznala prvotná Cirkev sv. Oltárnu, sv. omšu a sv. prijímanie? „Každý nech skúma sám seba, a nech tak jie z toho chleba; lebo kto nehodne jie a pije, rozsudok jie a pije, lebo nerozsudzuje Telo páново." (I. Kor. 11, 28—29.)

Poznala sv. pokánia? Nakol'ko! A to vo veľmi prísnej forme: vo verejnej spovedi.

Poznala pomazanie chorých? „Onemocnie kto z vás? Nech povolá kňazov Cirkvi a nech sa modlia nad ním, mažúc ho olejom v mene Pánovom; a modlitba viery uzdraví nemocného a Pán mu ul'ahčí a keď v hriechach je, Pán mu odpustí." (Jak. 5, 14—15.)

Poznala posvätenie kňazstva? „Prijmi milosť Pána, ktorá skladaním mojich rúk je v tebe." (II. Tim. 1, 6.)

Poznala manželstvo? „Človek zanechá otca a matku a pridržiava sa manželky a dvaja budú jedno telo. Lebo je to veľké tajemstvo." (Efez. 5, 31—32.)

Hl'a, to znamená apoštolskosť v Cirkvi. Znamená, že sviatosti sú tie isté ako za dôb apoštolských.

b) „Ale či sú potrebné sviatosti, a sprostredkovanie Cirkvi, — opýta sa niekto. Prečo by som sa nemohol stýkať s Bohom priamo?"

Preto nie, lebo nie my, ale Boh určil ako sa s ním máme stýkať. Kristus len raz sa vtelil, Duch sv. len raz viditeľne sostúpil na apoštolov, teda kto teraz chce s Kristom a Duchom sv. žiť v spoločnosti, ten sa musí pripojiť k tým, ktorí Krista videli a dostali Ducha sv. Tak isto môže niekto povedať, prečo mu Boh priamo nedá život. Boh len prvých l'udí priamo stvoril, stvorenie druhých nechal na l'udí; tak isto Kristus a Duch svätý len raz sa zjavili apoštolom a ostatné zjavenie už apoštolovia a ich nástupcovia sprostredkujú.

Kristus dal rozličnú moc apoštolom a túto moc druhý nedostal, len ten, ktorý ju dostal od apoštolov. Teda len tá Cirkev môže byť Kristova Cirkev, ktorá dostala moc od Ducha svätého.

Apoštolskosť Cirkvi dokazuje aj ustavičné spojenie s Kristom a že Cirkev silu a moc dostáva od Krista.

II. Ťažkosti Cirkvi vzhľadom na jej apoštolskosť.

Z apoštolskosti Cirkvi dve vážne ťažkosti môžu povstať, o ktorých musím hovoriť.

A) Keď Cirkev siaha až do dôb apoštolských, nuž potom nemajú pravdu tí, ktorí hovoria, že Cirkev je príliš konservatívna a do dnešných čias už nepatrí! Nezostárila už Cirkev a tak už nie je schopna riešiť dnešné problémy? . . .

Naša odpoveď je tá, že Cirkev Kristova musí byť i stará i mladá.

a) Kristova Cirkev musí byť stará.

Obchodníci radi si pšu na svoje firmy rok založenia. „Založený v roku 1900" čítame nad vchodom. A l'udia hovoria: „Tento obchod jestvuje už 33 rokov, tu môžeme spokojne kupovať." Ale

viete čo je napísané nad vchodom Cirkvi? „Založená Kristom v 33-om roku.” Teda už 1900 rokov stojí; dôverujem a verím v nej!

b) Cirkev Kristova musí byť i mladá, kypiacia mladosťou, lebo Kristus jej slúbil, že zostane s ňou až do konca sveta. (Matúš 28, 20.) Práve preto, že večný Kristus žije v Cirkvi, staroba Cirkvi neznamená násilnosť a apoštolskosť Cirkvi neznamená slabosť. Toto by som mohol dokázať mnohými príkladmi, ale čas by nestačil.

Spomenul by som najnovšie pápežské encykliky, v ktorých Cirkev poukazuje na moderné sociálne problémy v tóni evanjelia a toto robí nebojácne a rozhodne.

Cirkev si je vedomá toho, že za 1900 rokov prežila mnohé útoky a vždy zvíťazila. Áno, Cirkev je konzervatívna v istých hraniciach, ale spolu ide s dobou, tam kde môže. Misionári nechodia za dušami na plachtenciach, ale na lodiach a aeroplánoch. Pápež svojim rozhlasom dáva nariadenia svojim legátom do celého sveta.

A koľko nových radov je na svete, ktoré sa zaoberajú modernou pastoráciou duší! Skutočne, Cirkev hoci je stará, vždy je rovnako mladá a časová!

B) Ale hádzu nám do očí ešte inú námietku, a to: katolícka Cirkev už nie je tá pravá Cirkev Kristova. „Kristus nepoznal tú veľkú hierarchiu, ktorá je teraz v Cirkvi: kardináli, arcibiskupi, biskupi, kňazi, reholníci, mnišky — to nebolo v dobe Kristovej. A tých veľkých sviatkov, púti, litánií, ceremonií . . . to nebolo za starých čias. Ako môže teda kat. Cirkev hovoriť o sebe, že je apoštolská? . . .”

Často počuť túto námietku, — čo povieme k nej?

a) Musíme uznať to, čo je pravda. Je pravda, že v Cirkvi je veľa radov, predpisov — čo dakedy nebolo, ale to je vývoj prirodzený. A to je hlavné — to všetko nie je nič iné, ako prirodzený vývoj! Prirodzený vývoj toho horčičného zrnka, ktoré Kristus zasadil, a ktoré rastie už 1900 rokov. Rastie a mohutnie v tom najrôznejšom prostredí, medzi národami, medzi kultúrnymi a politickými okolnosťami a k týmto sa prispôbuje. Zo zásad neupustí, ale vie sa prispôbiť!

b) Ale predsa veľa zmenila Cirkev! — hovoria jednotlivci.

— Menila? Len povedz, v čom sa zmenila?

— V mnohom. V liturgii, zvykoch, zákonoch. Dnes sú iné pôsty, iné sviatky.

To je pravda. Ale to všetko je len šatom náboženstva. Či sa ty zmeníš, keď si obličieš iné šaty?

C) Ale aj v učení je zmena! Povie iný. Aj „Verím Boha” je dnes kratší, ako dakedy. Verím Boha pri sv. omši je väčší, od Verím Boha veriacich. Ba je aj tzv. tridentinské „Verím Boha”, to je veľmi dlhé, dlhšie ako apoštolské vyznanie.

Tak filozofujú mnohí. A to aj pravda! A predsa sa tu nič nestalo!

Nuž čo sa stalo? To, že prv bolo skutočne malé „Verím Boha”.

Ale potom prišli bludári — Cirkev blud vyvrátila a svoje stanovisko dala do Verím Boha.

d) Ale dnes máme predsa viac článkov viery ako dakedy! — tvrdia. A nie je tomu tak. To všetko už mala i prvotná Cirkev, len čakala na príležitosť to povedať.

Pravda, keď 40ročný človek vidí svoju fotografiu ešte ako malé dieťa v perinke, veru zalomí rukami a povie: To som ja? Je to on, len v menšom vydaní. Vonkajšok, vlasy, ťahy, šatstvo má iné ako pred 40 rokmi, ale podstata je tá istá: srdce je to isté, aké bolo, len je väčšie, pl'úca, oči, ústa, mozog — sú tie isté ale väčšie, zrelejšie.

Tak sme aj s 1900 ročnou Cirkvou. Pred 1900 rokmi Cirkev pozostávala len s niekoľko tisíc ľuďi, dnes 360 milionov počíta. Už je len prirodzené, že toto veľké množstvo v Cirkvi v liturgii, vo sviatkoch, v pobožnostiach sa zmenilo veľa, ale v podstate je tá istá. Učenie je to isté, ako vtedy; sviatosti má tie isté, ako vtedy. A to hlásame, keď hovoríme „Verím v Cirkev katolícku!”

*

Najmilejší! O'Connel, veľký írsky štátnik, na výkrik v anglickom parlamente: „Pápežník!” odpovedal: „Myslíte, že ste mňa urazili — nie, vyznamenali ste ma. Áno, som pápežník a teším sa, že tým som. Som hrdý, že Cirkev moja siaha až ku Kristovi, vaša však, ako anglikánovi, siaha len k Henrikovi VIII.”

Skutočne: keď som katolíkom, som 1900 ročný! Keď som katolíkom, stojím na skale Petrovej! Keď som katolíkom, som istý vo svojej viere! Keď som katolíkom, smelo môžem povedať: Pane, dakujem Ti, že i ja som členom Tvojej jednej, svätej, katolíckej a apoštolskej Cirkvi! — Amen.

Přeložil O. Holúšek.

P. Lambert Kober, S. O. Cis.:

PROMLUVY VE ZPOVĚDNICI.

Na poslední neděli v církevním roce.

I.

Co činiti, abychom obstáli při posledním soudu?

1. Suďme se be s a m y. „Každý z nás bude za sebe počet vydávati Bohu.” (Řím. 14. 12.) Proto suďme se vážným zpytováním svědomí a upřímným pokorným žalováním na sebe ve svátosti pokání: „Jestliže vyznáváme hříchy své, jest Bůh věrný a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše.” (1 Jan 1, 9.)

2. N e k o n e j m e s o u d n a d c h y b a m i a jednáním svých bližních: „Nesuďte, abyste nebyli souzeni.” (Mt. 7, 1.) Lásku nade vše! A ublížil-li nám kdo: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.

3. Učiňme si svého Soudce zavčas přítelem důvěrně s ním obcujíce, se vši odevzdaností mu sloužíce, vždy se náležitě připravujíce, kdykoliv má zavítat do našeho srdce.

4. „My všichni,” praví sv. Pavel, „musíme se ukázati před soudnou stolicí Kristovou, aby každý obdržel.... podle toho, co vykonal, buď dobré nebo zlé.” (2. Kor. 5, 10.) Pamatujme často na to a zamilujme si střílnou modlitbičku: „Ježíši. nebuď mi soudcem, ale Spasitelem.”

II.

Jestliže všechno pozemské pomine, jestliže nad troskami všeho pomíjejícího bude zřízena věčná říše Syna Božího, nutno se podle této skutečnosti zavčas zařídit: „Kdo to čte, rozuměj!” Trojího je k tomu třeba:

1. Abychom ducha naplnili velkými myšlenkami, zaměstnávali jej Bohem a věcmi Božími, prodchnuli jej zásadami víry.

2. Abychom své srdce odpoutali od statků pozemských, ode vši příchylnosti k tvorům, od vlastního já. — Volní musíme býti, nikým a ničím vázáni a zdržováni na cestě k Bohu.

3. Abychom při všem svém počínání se vystříhali hříchů a usilovali o statky věčné, a to s velikou trpělivostí a věrností, s upřímnou láskou a vytrvalostí.

Tak zachráníme svůj rozum před bludem, své srdce před zkázou, své jednání před neplodností, a nejhroznější den světových dějin bude náš den nejkrásnější a nejslavnější.

III.

Mějme spasitelnou bázeň před posledním soudem.

Svědčí o moudré pedagogice církve, že nám na konci a na začátku církevního roku připomíná poslední soud. Chce nás vychovati k spasitelné bázni, která je začátek moudrosti. Tato bázeň však neznamena, že bychom měli žít v ustavičném strachu před spravedlností Boží; znamená spíše, bychom chodili po cestách Páně, před jeho vševidoucímá očima, bychom si byli stále vědomi jeho milosti a napomenutí a jich věrně uposlechli. Kdo takto žije, nechvěje se před Bohem nedůstojnou otrockou bázní, nýbrž chová k Bohu něžnou úctu dítěte k otci.

Bázeň Boží je tudíž pro nás moudrost, protože bez ní při své slabosti a hříšnosti nemůžeme pracovati o své spáse. Proto se modleme se sv. Františkem Xaverským: „Uděl mi, Pane, bázeň, aby mne, když nestačí láska, alespoň bázeň chránila a zachovala před tvou spravedlností a tvými soudy!”

ŽIVOT BOLESTI VE SVĚTLE VÍRY.

(Pohřební promluva).

A srdce Tvé pronikne meč! Těmito divnými slovy přivítal stařec Simeon Matku Boží vstupující s Dítěm do chrámu a předpověděl jí tím všechno utrpení, které přinese jako Matka Boží, zvláště až půjde cestou křížovou, až bude pod křížem Syna svého stát, až jí položí na klín zmučené Jeho tělo. Tak stal se Simeon prorokem Matky Boží bolesti.

Avšak tou předpovědí: „A srdce Tvé pronikne meč“ stal se Simeon prorokem matek všech. Srdce každé matky dříve nebo později pronikne také meč bolesti. Za svědky této pravdy volám vás, křesťanské matky, volám vaše bolesti, které vám bylo pro život dítěte přinést. Volám za svědky vaše bezesné noci, které jste probdely nad kolébkou svých dětí. Volám ty dny, smutné jako sychravý podzim, které jste jako matky musily zakusit. Volám vaše celá léta ve starostech a bolestech. Volám všechnu vaši úzkost o zdraví, o štěstí, o dobrý život svých dětí. Neboť být matkou znamená poznat dříve nebo později, co je bolest.

I tento v Pánu zesnulý trpitel stál matku svou mnoho bolesti. Když byl malý, chovala ho lehčeji v náručí než dospělého. Šest roků ležel na lůžku bolestném. A když poslední léta s lože vůbec nevstal, ani se na něm sám bez pomoci neposadil, a naděje tak na zdraví ubývalo, ubývalo i sil synovi i matce, a čím hlouběji do čela zapadaly oči nemocného, tím hlouběji pronikal meč do srdce mateřského, vždyť sama majíc hořest v srdci, musila přitom mít ještě slova útěchy pro své dítě. Děkuji, milý Pepíku, tvým jménem, tvé mamince za všechnu obět její, děkuji tvým jménem též tatínkovi a bratříčkovi.

A mysl naše při vzpomínce na tento bolestný život se zastavuje u bolesti vůbec. Kříž, utrpení — tak tvrdá slova pro člověka! A proč? Proč právě já? Tak nerad člověk přijímá bolest, s takovými otázkami jakoby výčitkami a žalobami vůči Bohu a nebi. — Abychom rozuměli rodné sestře bolesti, zavedu vás, milí přátelé pod kříž. Ve světle bolesti kříže mají smysl i bolesti ostatní. Odloučíš-li se však pyšně od Těla rozpjatého na kříži, bude ti bolest kletbou, zoufalstvím, semenem nových bolestí. U kříže však najdeš porozumění.

Pohleď tedy na kříž. Jak trpělivě, odevzdaně tam úpí Spasitel ve svých bolestech. A znáš modlitbu trpícího Syna Božího ze zahrady Getsemanské? „Ne má, nýbrž Tvá vůle se staň!“ Tak přijímal utrpení On, Jednorozený Syn Boží, On, Cesta naše, Pravda a Život náš! Jsi-li tedy křesťanem, věříš-li v Syna Božího, bude tě v utrpení blažit vědomí, že se ve svém kříži podobáš Spasiteli, který byl Mužem bolesti, a budeš se snažit se svým křížem za Ním trpělivě jít, i když tě bude kříž tížit, i když si přitom zaslíš.

Namítneš snad — To byl sám Syn Boží. Bohočlověk. Já však jsem jen člověk. Potom má Písmo sv. pro tebe druhý vzor — člověka. Je to Matka Boží, Panna Maria, žena z lidu. Tvor Boží jako ty, i když pro Boží materství vysoko nad nás omilostněna, takže sám Všemohoucí ústy anděla ji pozdravuje „Zdravas, milostiplná,“ takže samo Písmo sv. vydává o ní svědectví, že je požehnaná mezi všemi ženami. Jak ona nese utrpení? „Staniž mi se podle slova Tvého,“ to jsou slova Jejího života, Její odevzdanosti — a tato slova nikdy neumřela v Její srdci, ani když jako bolestný stín šla za svým Synem na Kalvarii, ani když nám Ji Písmo sv. připomíná pod křížem Spasitelovým. Nuže, je-li ti Bůh vysoký k následování, jdi za Matkou Bolestnou. Zvláště vy, matky; vždyť matka matce dříve porozumí, matka matku dříve pochopí, matka matku, její bolesti, dříve ocení a potěší.

A proč nesl tak trpělivě Syn Boží svůj kříž, proč ve svých bolestech kráčela tak odevzdaně Jeho Matka? Drazí moji, Oni dobře znali příčinu utrpení. Věděli, že to je láska Boží k nám, že to je touha po spáse našich duší. Nevěříte? Přistupte zase ke dřevu bolesti, ke kříži kalvarskému. Co volá ten kříž k nám? Co s něho k nám plá? Hoří s něho k nám láska, láska k našim duším, touha po jejich spáse, po vykoupení. — A z každého našeho kříže, z každé naší bolesti, mluví k nám tatáž láska, tatáž touha, touha po spáse duše naší. — Čím má nás Bůh také k sobě přivolat? Buďme k sobě upřímní! Doznejme si! Jak docela jiní jsme v utrpení, jak tehdy naše mysl v modlitbě je soustředěnější, jak se víc obracíme k Bohu, když se od nás odvrací štěstí světa. V utrpení potěší přítel málo, dárek jen na chvíli, jen Bůh na trvalo. A proto tehdy člověk obrací cele své srdce k Bohu, v Něho se učí klást svou naději, váží si více víry, milosti Boží, dle Boha zařizuje více svůj život, je dobrotivější k bližnímu, víc myslí na svého Tatíčka nebeského a na vlast na věčnosti. Tak duše trpícího člověka se přibližuje k Bohu. A to je, co chce Bůh. Volá k sobě. Volá své dítě, svého tvora, aby ve shonu světa nezapomnělo na Otce svého nebeského. Chce mít Bůh své dítě blíže u sebe. A proto volá do Své náruče, volá utrpením.

A pod křížem na Kalvarii nalézáme ještě jeden důvod, abychom nesli kříže trpělivě. Syn Boží dává tam Otcí nebeskému smír za hříchy světa. Duše trpící může se také přidat k tomuto smíru. Dle Písma sv. kdyby Bůh našel v Sodomě deset spravedlivých, ušetřil by hříšného města. I dnešnímu světu je třeba lidí spravedlivých a zvláště trpících, kteří by vyvažovali svou spravedlností, svými obětmi hříchy světa. Je pravda, Ježíš za nás dostiučinil. Ale také je pravda, že Ten, který nás vykoupil bez nás, nespasí nás bez nás, bez našeho přičinění, bez našich obětí, bez naší spolupráve. Dejte ruce v klín, nesnažte se o svou spásu a marné bude na vás utrpení Kristovo, i když budete pokřtěni. I apoštol Pavel-Kol. 1,24- praví o svém utrpení

— Vyplňuji na svém těle to, co zůstává z útrap Kristových pro

jeho tělo, kterým je církev, t. j. věřící lid. Utrpení naše samo o sobě ubohé, ale spojeno s obětí Kristovou na Kalvarii, tou posvěceno, může tak pomoci získat srdce zatvrzelá, hříšná, svým smírem může přispět k obrodě národa a světa. Dotkne-li se nás tedy ruka utrpení, nabídneme sebe jako smírnou oběť Bohu za své viny a za svět.

I náš zesnulý snažil se nést své utrpení v duchu této víry Kristovy. Zatím co jeho kamarádi pracovali a po práci se veselili, on upoután na lůžku bolestném, snažil se po příkladu Syna Božího a Jeho Matky brát každý den vždy znova na svá ramena kříž, trpělivě ho denně nést, snažil se odevzdaně svou nemoc snášet. Nevíme, proč to všechno musilo být, proč musil skončit svůj mladý život po tak dlouhém a těžkém utrpení. Víme jen jedno — Bylo to volání Boží, byla to touha Boží po jeho duši . . . a přejeme mu dnes za korunu trnovou korunu slávy věčné, za utrpení časné radost bez konce, za bolest pozemskou odměnu věčnou v nebesích.

A přejí, milí přátelé, též všem vám, zvláště všem nemocným, všem matkám, všem vám ve chvíli, až se vás dotkne hořkost utrpení, abyste si tehdy vzpomněli — že to Bůh touží po vás, po vaší duši, po její spáse a opakujte si v té chvíli tiše ve svém srdci —

Co sešle Bůh, nes tich a rád,
a ptej se, co chce od tebe.
Bůh nemíní tě sužovat,
On křížem vodí do nebe. Amen.

Rozvrh kázání.

Úvod: Bolestný život zemřelého, oběť pozůstalých, zvláště matky v jeho nemoci.

Stat: U kříže Kristova a u Matky Bolestné. 1. příklad pro trpícího a tam také poznáš příčinu utrpení. 2. Bůh volá po tvé spáse. 3. Chce od tebe smír.

Závěr: Zemřelému za utrpení přejem radost věčnou a sobě přejeme odevzdanost, abychom v utrpení viděli Boží touhu po naší duši a její spáse.

Dr. Josef Hronek:

SEBEKONTRLOU K ÚSPĚŠNÉ KATECHESI.

Zdar a úspěch katechese a život vpravdě křesťanský jest podmíněn milostí Boží. „Beze mne nemůžete činiti nic,” řekl Kristus (Jan 15, 5). Bůh vychovává člověka svou nadpřirozenou pomocí. Konečný cíl křesťanské výchovy jest rázu nadpřirozeného: věčné, blaživé patření na Boha. Nadpřirozenému cíli odpovídají také nadpřirozené prostředky, totiž prostředky milosti. Tyto prostředky milosti jsou nejdůležitějším činitelem výchovným. A tak „není něčím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst” (I. Kor. 3, 7). I když Bůh používá při udělování milostí ve

svátostech také prostřednictvím člověka, zůstává vždy On vlastním dárce milosti. Katecheta vede své svěřence k modlitbě, ke mši svaté, k životu podle víry, k tomu, aby se co nejlépe připravovali k svátostem a po jejich přijetí co nejlépe uplatňovali získané milosti. Prvním a hlavním činitelem v katechesi je vždy Bůh.

Avšak vyučování náboženství jakožto dílo člověka zůstává vždy dílem zcela přirozeným, i když je zaměřeno k nadpřirozenému cíli. Je proto povinností katechetovou, aby vedle nadpřirozené pomoci využíval všech přirozených způsobů, cest a prostředků didakticko-metodických.

Odpovědnost za děti, které má katecheta učit, žádá v š e s t r a n é, d o k o n a l é p ř í p r a v y. Ustrne-li katecheta na určitém individuálním postupu výuky, hrozí mu nebezpečnost didaktického a pedagogického dogmatismu a upadá v napodobený, neživotný mechanismus. Principy didaktické i pedagogické nejsou absolutní, ale omezovány jsou realitou celého složitého aparátu výchovného a je tudíž úkolem katechety, aby poznal všechny různé cesty — nova et vetera — jimiž může dospět k výsledku. A právě první léta působení katecheta na škole jsou rozhodující. Katecheta má sebe sama pozorovati, všimati si předností i vad vlastního vyučování a vztahu k dítěti, aby se vyvaroval metodických chyb. Proto jest u mladšího katechety na místě kritičnost k sobě, ale při tom pevná důvěra s milostí Boží v úspěch poctivé práce.

Nestačí jen o r a r e, ale nezbytně je třeba l a b o r a r e. Mladší katecheta, zejména laický učitel náboženství, měl by se střiči všeho, co by ho příliš rozptylovalo, a cele se soustřediti na svou školní práci; jenom tak se stane z něho opravdový katecheta. To však nebude hned, ale vytrvalou prací po letech působení.

Účinným prostředkem k dosažení úspěšné katechese jest především s e b e k o n t r o l a. Katecheta zkoumá po každé katechesi, jaká byla po stránce didaktické a metodické.

I. Katecheta posuzuje nejdříve obsah vyučování p o d l e v ě c n é s p r á v n o s t i. Tato může býti porušena:

- a) nevědomostí a omyly učícího;
- b) mezerami v podstatné části učiva nebo ve výkladě.

II. Velmi důležitý jest v y u č o v a c í p o s t u p.

1. Zahájení vyučování modlitbou (právě tak včas skončení katechese). Opakování staršího učiva nebo příležitostná poznámka nábožensko-výchovná. Přejchod k novému učivu.

2. Obsah nového učiva, jeho motivace a postup metodického zpracování. Kterých metod bylo užito? Bylo množství učiva v náležitém poměru k času? Bylo učivo účelně rozvrženo? Byla dispozice jasná a logická? Bylo učivo prohloubeno, objasněno, shrnuto?

3. Postup a metoda při opakování a procvičení nového učiva. Bylo nové učivo začleněno opakováním k dosavadním vědomostem žáků? Měli žáci z katechese praktické a určité předsevzetí? Dosaženo učebního cíle?

III. V oboru metod školské práce mají důležitost v y u č o v a c í f o r m y.

1. Užito náležitě vyučovacích forem: střídal formu vyprávění s formami jinými? Nahrazoval definici častěji příkladem nebo popisem?

2. Jak dbal správnosti otázek, a to: a) didakticky: Kladl otázky obsahově (logicky) správně? Byly konkrétní a určité?

b) V ohledu mluvnickém: Byly otázky stručné, jednoduché a přiměřené?

Jak se tázal: celé třídy? Nezanedbával některých žáků? Vyvolával všechny žáky?

3. Žákovské odpovědi: Byly odpovědi žáků věcně i mluvnicky správné? Odpovídal zpravidla jen jeden žák? Byly sborové odpovědi na nižším stupni připraveny? Byly odpovědi samostatné? Zabraňoval tomu, aby žáci vyvolaného spolužáka nevyrušovali hlášením, napovídáním a pokřikováním? Nezasahoval sám učící do odpovědi žákovské, pokud žák mluvil? Byly odpovědi hlasité a zřetelné? Netrpěl odpovědi zpívaných?

4. Kontrola odpovědí. Jak se choval k odpovědem:

a) správným? Přesvědčil se, je-li správnost ze skutečného vědění žákov?

b) částečně správným? Vedl žáka k opravě, či zamítl odpověď částečně správnou nebo vyvolal k opravě jiného žáka?

c) k úplně nesprávným (příčina v učiteli: dal nevhodnou otázku nebo v žáku: v jeho ostýchavosti, nepozornosti, nevědomosti), k směšným nebo nedal-li žák vůbec odpověď?

4. Dával učící dětem příležitost, aby se tázaly, co je zajímavá a čemu snad nerozuměly?

5. Oprava žákovské řeči. Netrpěl rychlé, nezřetelné řeči (drmolení), nedbalé výslovnosti, tiché mluvy nebo křiku?

IV. K a t e c h e t o v a o s o b n o s t.

1. Příprava: Byl na katechesi řádně (písemně) připraven?

2. Technika: Jak se choval: Byl při vyučování náležitě soustředěn? Klidný? Laskavý, ale důsledný? Či lhostejný, rozčilený, mrzutý a hněvivý? Jaké byly jeho posunky, pohyby (přílišná pohyblivost nebo zase ztrnulost)?

3. Řeč. Jaká byla jeho mluva:

A) Formou: a) jednoduchá, t. j. dětem snadno pochopitelná, na nižším stupni prostá, v krátkých větách bez umělých vazeb větních;

b) zřetelná, jasná a živá, při tom však volná, nikoli rychlá nebo tichá.

B) Obsahem: a) názorná, nechyboval, že se vyjadřoval příliš abstraktně?

b) pravdivá, vážná a procítěná tak, aby živé slovo zapůsobilo nejen na rozum, obrazivost, ale i cit a vůli žactva.

C) Jaký měl hlas: monotonní, dosti silný, srozumitelný, hřmotný?

Užíval správného přízvuku a vhodné modulace hlasové? Varoval se školského pathosu?

4. Kázeň. Pochopil ducha třídy? Ovládal ji pohledem, slovem? Zaměstnal celou třídu? Udržel zájem a pozornost? Byla patrna únava žáků? Co toho bylo příčinou? Dovedl osvěžit zájem? Kterými prostředky? Byl nucen napomínat? Počínal si obezřele ve volbě prostředků kázně (pochvala, odměna, trest)? Pořádek ve třídě (čistota vyučovacích pomůcek žákovských, celková čistota žáků, poloha žáků: způsob sezení, vstávání), v kostele (chování a vedení evidence účasti žactva na mši svaté a na různých pobožnostech)?

V. V y u č o v a c í z á s a d y, t. j. pravidla, jimiž se řídíme při vyučování, jsou obecně uznávané směrnice, ověřené prací vynikajících katechetů a postupem let. Jak dbal katecheta zásad? Byla katechese zajímavá, názorná a pochopitelná? Dbal součinnosti žáků? Pěstoval žákovskou samočinnost? Přihlížel k žákovské individualitě příslušného stupně? Bylo vyučování trvalé, všestranné, přirozené? Jaká byla nálada, zájem a reakce dětí?

VI. V y u č o v a c í p o m ů c k y. Postaral se o pomůcky? Připravil si je včas na hodinu? Byly vhodné? Kterak jich užil? Kterak si pomáhal bez pomůcek? Užití křídly, úprava tabule. Vznikal náčrt nebo kresba před očima žáků? Byl prováděn z paměti, lehce, schematicky? Vyznačoval heslovitě na tabuli postup katechese? Kterak dbal didaktické hodnoty a užití poznámek? Kontroloval sešity a poznámky žáků?

Stálým srovnáváním praxe a teorie znalosti katechetovy se prohlubují a poněkud se vytváří v něm osobitý učitelský charakter a současně skutečný vychovatel, jenž plně chápe apoštolské poslání svého úřadu katechetského, jehož zakladatelem v církvi jest Ježíš Kristus sám. (Mat. 28. 18—20.)

Antonín Mendl:

SKAUTING — VÝCHOVNÁ FORMA.

Rychlý rozvoj skautského hnutí po celém světě, ohlas jeho zásad a snah v mladých srdcích a kladný postoj katolické hierarchie včetně samých papežů k něčemu, co vlastně vyšlo z nekatolických řad, to vše dosvědčuje: zde běží o hnutí bohaté na úspěšný výchovný obsah. Ve skautingu se setkáváme zároveň i s hnutím, které právě na půdě katolického života dosahuje zvlášť intenzivní hloubky, aniž tím něco ztrácí ze své původní linie. To nám výmluvně dokazuje francouzský skauting.

Je tedy skautské hnutí zjevem, kolem něhož nemůžeme lhostejně přejít a o něž bychom se měli alespoň trochu zajímat. Mnohému se může zdát, že kněz, ve skautingu, této snad velmi dobrodružné a napínavé, avšak naprosto bezúčelné hře, nemá co dělat. Ať však nezapomíná, že právě proto skauting zaujal mládež, že se dovedl dívat na svět a život z jejího vlastního hlediska. Pro nás starší je nebezpečím, že ulpíme na povrchu a tak nám uniknou všechny hluboké náboženské a výchovné stránky skautingu. Uvidíme-li však vnějšími projevy k jádru skautingu, ihned se nám rozbřesne, jak veliké možnosti se otvírají rozvoji náboženského

života chlapců a jak bohatě se můžeme i my kněží v tomto hnutí uplatnit. Ovšem jedna věc platí: nesmíme vypadnout ze hry, musíme neustále vše vidět očima chlapce a jeho zájmu. Proto musíme skautskou hru pochopit, rozumět jí a hlavně brát ji vážně.

Skutečně nelze skauting jednodušeji a výstižněji definovat než takto: hra o charakter, což je pro nás totožné s hrou o dobrého křesťana.

Tím si lehce vysvětlíme, že tato hra může zajímat zároveň chlapce i nás. Pro nás je však větší nebezpečí, že snáze vypadneme ze hry. Proč? Prostě, že nepochopíme vnitřní strukturu skautingu, že budeme mít na zřeteli jen výchovu charakteru a ostatní složky budeme jednostranně podceňovat.

Každý však si snadno všimne, že skauting nelze zařadit mezi tělovýchovné organizace. Již letmý styk s jeho zásadami a praxe odhaluje hlubší smysl jeho činnosti. Tento smysl má jasné pedagogické zaměření, výchovu charakteru. V tomto ohledu však skauting nepřináší nic nového, neboť již po staletí jsou zde snahy o výchovu charakterní mládeže, více či méně zdařilé. Proto vidět ve skautingu jen jeho poslední výchovné cíle naprosto nestačí. Je třeba pochopit a uvědomit si jeho originální přínos na půdě výchovy, který dokázal vzbudit zájem mládeže o staré známé pravdy. Právě z tohoto důvodu musíme věnovat plnou pozornost hře skautingu a jejím pravidlům a metodám. Nesmíme toto vše nikterak snižovat a podceňovat. Chceme-li ve skautingu i nábožensky vychovávat, musí se naše snahy pohybovat po liniích skautských zásad a metod. Jinak nepronikneme, zůstaneme cizím tělesem a nepotkáme se ani nemůžeme se potkat s úspěchem.

Základní pojem o skautingu tedy zní: skauting je hra o charakter. Jen takto možno dojít k pochopení skautingu a proto nelze od sebe dělit tyto dvě stránky, výchovnou a dobrodružně zábavnou. Že tomu tak je, je jasněji vidět z této širší definice skautingu: skauting je hra chlapců o utváření charakteru za vedení chlapců pod moudrým a rozvážným řízením dospělých, kteří mají ještě nadšení mládí v sobě.

V této širší definici se objevuje právě ono, co bylo příčinou úspěchu skautingu a zároveň geniálním pedagogickým objevem lorda Baden - Powella, zakladatele skautského hnutí, totiž objev chlapce a jeho vlastního světa, v němž žije. Chlapec má plné právo žít tímto svým vlastním životem ve svém vlastním vývojovém stadiu, které ovládají hlavně čtyři snahy: touha po dobrodružství a hrdinství, úsilí o kamarádství, zájem o hru a obdiv pro osobnost.

S těmito tendencemi v chlapecké duši nutno počítat a máme-li je na zřeteli, pochopíme i strukturu skautských organizačních útvarů i přitažlivost skautingu pro chlapce. Zastavme se u takového skautského oddílu, jak jej vidíme třeba někde ve svém nejbližším okolí. Můžeme si lehce všimnout, že jeden, starší z nich, je vedoucí. Potom nám padne do oka, že vedle něho jsou dva, tři, čtyři chlapci, kteří mají jakési zvláštní postavení mezi chlapci. Říká se jim rádcové družin. Co jsou družiny, uvidíme třeba při návštěvě klubovny, kde upozorujeme, že v místnosti je několik skupin chlapců, družin, každá ve svém určitém koutě.

Srovnáme si nyní svou zkušenost s výše uvedenou definicí a zjistíme: skauting je hra chlapců seskupených v družinách po 6—8 za vedení jednoho z nich, rádce, a za řízení staršího vůdce oddílu.

Tím jsme částečně odhalili strukturu hry vzhledem k hráčům. Nyní je však třeba si dát odpověď vzhledem k smyslu hry, jakým způsobem a jakými prostředky se dosahuje onoho vznešeného cíle, výchovy charakteru.

Často si všimneme, že když se setkají dva skauti, zdraví se zvláštním pozdravem, třemi zdviženými prsty. Zeptáte-li se jednoho z nich, co to znamená, odpoví: „To nám připomíná tři body našeho skautského slibu a tento pozdrav platí po celém světě. Skauti totiž po celém světě patří k sobě, poněvadž všichni se zavázali dobrovolným slibem k určitému způsobu života.

Je tedy tímto pozdravem, společným všem skautům, vyjádřeno, co jest vlastní podstatou skautingu: dobrovolně složený slib, kterým se chlapec zavazuje na svou čest, jak dovede nejlépe, žít na výši určitého mravního ideálu. Jednotlivé stránky tohoto ideálu jsou vysloveny ve skautském desateru: pravdomluvnost, oddanost,

prospěšnost, bratrství, zdvořilost, láska k přírodě, poslušnost, veselost myslí, spřívnost a čistota v myšlení, slovech a skutcích.

Věnujme pozornost jednomu detailu: Chlapec se veřejně a hrdě hlásí k určitému mravnímu ideálu. Skautingu se tedy podařilo vzbudit osobní hochův zájem o mravní hodnoty. Není ho tedy třeba honit tresty k zachovávaným určitých povinností, poněvadž on svou chlapčeskou ctí se k nim sám přihlásil a v jejich plnění vidí uskutečnění své touhy stát se správným mužem.

I zde B. P. odhalil jednu ze základních vlastností chlapčeské duše: touhu něčím být, uplatnit se. Dnes už minuly doby, kdy morálka se skládala převážně z negací a hříchů. Dnes opět nám jasně září nauka o tom, že dědičný hřích nezničil ani nezkalil lidskou přirozenost, nýbrž pouze oslabil vzhledem ke zlu. Těž je nám zřejmější než kdy jindy, že správné příkazy Boží jsou samy zákony jsoucna a jeho naplnění. Příkázání Boží nejsou proti životu nebo mimo život, nýbrž jsou přímo naplněním přání a úsilí lidské přirozenosti. Proto formulace skautských zákonů v pozitivním směru: Junák jest pravdomluvný, atd., je naprosto ve shodě s naším názorem na mravní ideál. Tím nelze tedy vinit „skautskou morálku“ z nějakého naturalismu nebo přečeňování lidské přirozenosti a podčeňování náklonnosti ke zlému v člověku i chlapci.

Jedno však právem zdůrazňuje skautská výchova svým pozitivním duchem: žádná výchova není možná bez současné sebevýchovy, bez ochotné a svolné účasti toho, o jehož výchovu běží. Právě proto skauting zásadně usiluje o to, aby získal zájem chlapcův na mravních hodnotách. Toho právě dosahuje skautským slibem. Bez skautského slibu není nikdo skautem, členem onoho velkého světového bratrství. Neznaží-li se však někdo plnit svůj slib, proviňuje se proti své cti i proti svým kamarádům skautům, a to je velmi choulostivý bod každé mladé duše cítit se nečestným.

Tedy živým zainteresováním chlapce o mravní hodnoty směřuje skauting k dosažení svého vznešeného cíle, výchově charakteru.

Tento výklad by byl však neúplný a neodpovídal by stoprocentně skutečnému stavu věci: nutno si všimnout, čím skauting dokázal přivést chlapce k dobrovolnému slibu, který mu ukládá určité mravní úsilí.

Tak přistupujeme k tomu, v čem je skauting naprosto originální, k jeho vlastním krokům, bez nichž jej nemožno pochopit ani se zdarem používat. Bylo řečeno, že v cíli skauting není původní, je však naprosto ve svých metodách. Za základní prvky skautských metod možno pokládat: družinový systém, zdůraznění osobního styku a příkladu při výchově, výchovu činem a vytvoření určitého prostředí.

Skauting dovedl upoutat, poněvadž odpovídal sklonům mládeže a přinášel jim ani ne tak mnoho pojmů, jako spíše mnoho zážitků, něco, co je velmi důležité i pro náboženskou stránku výchovy.

Hledáme-li mezi zmíněnými prvky skautské výchovné metody prvek nejzákladnější a neoriginálnější, je to družinový systém. Právě družinový systém je důkazem, že to skauting myslí při své vši hravosti doopravdy s výchovou charakteru. Vychovávat lze jen individuálně už z těch důvodů, že každá lidská duše je originální myšlenka Boží. Skautingu neběží ani tak o to, aby měl hodné členů, jako spíše o to, aby měl skutečné skauty, tělem i duší. Toho však nedosáhne hromadnou naukou, nýbrž jen osobní činností jednoho každého chlapce. Tím také odpovídá skauting přirozenému pudu chlapcově seskupovat se v tlupách, které však nesmí být příliš velké. Jinak by se v nich plně neuplatnil.

Družina je tedy skupina 6—8 chlapců, raději méně než více, za vedení jednoho z nich, obyčejně o něco staršího, rádce družiny. Družina je nejmenší výkonná a výchovná skautská jednotka a zároveň jediná. Ničím nemůže být nahrazena. Skauting, který nepracuje družinově, nemůže dosáhnout svých výchovných cílů. Toto je základní k pochopení skautské věci.

Dík družinovému systému se uskutečňuje toto: výchova se stává něčím skutečně individuálním a všichni jsou v ní zúčastnění. Dále v družině se ztrácí egoistické já se svými sobeckými zájmy a vřazuje se v zájmy společné, aniž by tím nějak byla zmenšena osobní výkonnost a snaha: na tobě, na každém z nás záleží, půjde-li

naše družina kupfedu. Tak se chlapec učí myslet v pojmu „my“, ale nemůže se zaň ulevat. Bylo by to příliš vidět.

Je-li družina výkonnou jednotkou skautského života, je beze sporu osoba rádce družiny vlastně nejdůležitější osobou a jeho místo nejzávažnější. Na jeho osobě záleží, zda skauti jdou kupfedu ve svém skautském životě, jak z technického, tak z mravního hlediska, či zda ustrnou a změní se v „co by skauty“. Samozřejmě rádce družiny při svém věku nenese tíhu úkolu sám, za ním vlastně stojí vůdce oddílu, kterému právě připadá tento dvojitý odpovědný úkol volit si dobré rádce a potom je neustále formovat a vychovávat, aby mohli svým příkladem a zkušeností skutečně vést.

Nejsou-li však správní rádcové na svých místech, i nejlepší vůdce mnoho nedokáže, neboť jeho úkolem není pracovat za 32 lidí, nýbrž dokázat, aby 32 skutečně pracovalo, a to bez rádců nedokáže.

Třeba klást velký důraz na tento stěžejní význam rádců družin, který ani my nesmíme zanedbávat při náboženské výchově. Proto i pro nás platí získat si upřímné sympatie rádců družin. Jimi vlastně působíme z velké části na ostatní skauty.

Družině tedy umožňuje a zaručuje skutečné individuální provádění skautského programu. Již však do její struktury proniká další charakteristický rys skautské výchovné metody, vliv a význam osobního příkladu. Už rádce družiny musí chlapcům trochu imponovat, musí být o něco napřed, aby mohli jít za ním. Tím více to platí o vůdci, v němž musí vidět stoprocentního muže. Ovšem musí jim skutečně být. Chlapci brzo vycítí, co není pravé. Totéž platí o nás kněžích. Chlapcům musíme imponovat. Snažíme-li se však skutečně být, čím máme, homines Dei, jistě si získáme jejich sympatie. Nebylo by však nic nesprávnějšího, než si před nimi nasazovat nějakou falešnou skautskou tvář, abychom je dojali.

Osobní příklad musí vycházet z osobnosti a proto je tak důležitý právě ve skautingu. Chlapec musí vidět čin, ale čin skutečný. Velmi brzo prokoukne veškerý podfuk a proto nelze nikdy hrát komedii. Proto ani my si nesmíme z apoštolských důvodů hrát na skauty. Toto skauting nesnáší. Jevme se takovými, jakými jsme. A známe-li jen trochu blíže skauting, můžeme mu vždy upřímně a poctivě dát své sympatie.

Z významu osobního příkladu vyplývá další prvek, výchova činem. K pochopení, oč běží, možno uvést tento příklad: skauting nevede v náboženském ohledu k rozmnožení náboženských pravd, od toho jsou hodiny katechismu a školního náboženství, nýbrž k prohloubení náboženského života. Vede k tomu, aby chlapec z náboženských pravd si učinil svůj osobní majetek tím, že je skutečně žije. Jaký je rozdíl mezi naučenou větou, že Bůh je Tvůrce přírody a realizováním této věty životem v přírodě. Podobně to platí i o všech ostatních věcech. Angličané tento rys skautingem vyjádřili slovy „leaving by doing“, učít se činem. Tím též je dána tak zvaná junácká stezka. Pořádným skautem se chlapec nestane jen tak. Musí se snažit o dosažení určitých stupňů zdatnosti, napřed, aby mohl být výkonným členem družiny, později aby mohl i vést. Proto musí vše osobně odbyť a zažít a provést, co je nutné ke skautskému životu. Podobným postupem musí růst i jeho náboženská zdatnost, má-li být podstatnou částí jeho skautského a tím osobního života, nemá-li být něčím přidaným jen tak zvenčí.

S osobním činem úzce souvisí i osobní zážitek. Tím přicházíme ke čtvrtému základnímu prvku skautské výchovné metody a to jest prostředí.

Máme-li chlapce k něčemu vést, je třeba, aby prostředí, v němž se pohybuje a žije, mu k tomu napomáhalo, a ne opačně. Proto vlastní skautské prostředí je příroda a život v ní. Je to prostředí, kde chlapec se nemůže ani nechce přetvářovat. Poslední dobou se často stává, že se skautský život přenáší příliš do stěn klubovny. Není to však správné, klubovna je něco druhotného ve skautském životě.

Skauting tím, že převážně vede chlapce do přírody, ať vycházkami či kratšími výlety, ať prázdninovým táborem, vytváří vlastní skautské prostředí, odlišné od prostředí, v němž chlapec obvykle žije. Toto skautské prostředí má vlastnost, že chlapec se tam může plně využít po svém a zároveň, aniž to tuší, se vychovává a jest vychováván. Nejlépe to vidíme na prostředí skautského tábora. Chlapec

je zde odpoután od všech možných negativních vlivů vnějších. Skautské zásady zaručují, že duch prostředí bude takového rázu, že nutně musí podporovat rozvoj všeho dobrého v něm. Prostředí, plně společných zážitků působí i na utvrzení vzájemného kamarádství a bratrství. Tento i náboženské zážitky na táboře, odhalení nových stránek náboženského života mohou se stát základem dalšího rozvoje tohoto života v duši chlapcové.

Patří tedy příroda a její prostředí nezbytně k účinnosti skautské výchovné metody. Proto je škoda, že my kněží tak těžce se můžeme uvolnit právě pro ony chvíle skautského života, tábory a výlety, kdy je nám otevřena největší možnost a kdy skutečně skauti žijí ve svém prostředí, ve svém elementu. Uvažte jen toto: „je neděle, samozřejmě, že Pater táhne se skauty, aby nemuseli hledat někde daleko mši sv.“ Prostě musím být s nimi, a co to znamená pro chlapce, když s nimi mohou být celý den, aniž třebaš pořád budu mluvit o Pánu Bohu, je dosti jasné. Zní to však příliš ideálně pro naše poměry.

Tím bychom probrali původní prvky skautské výchovné metody. Skauting je hra o charakter, hra originální a její úspěch je dán tím, že buduje na skonech chlapčeské duše. Je to hra, která v družinovém systému jedinečným způsobem kombinuje sebevýchovu s výchovou a tak dochází svého úspěchu. Chceme-li se jí zúčastnit právě proto, že vidíme její vznešený cíl, nelze to učinit než tím, že přijmeme všechny její prvky až do posledního. Chceme-li jí použít k prohloubení náboženského života, opět musíme je vzít tak, jak leží, a nemůžeme si z ní vybrat, co se nám líbí.

Tím přicházíme k dalšímu a poslednímu bodu: uvědomit si, jaký je vztah náboženství a skautské výchovné metody, a z odpovědi na tuto otázku ocenit a zpodobnit skautskou výchovnou metodu samu o sobě. V náboženských kruzích totiž není ani tak nebezpečí přecenění výchovné skautské metody, nýbrž spíše jejího podcenění. Je to zaviněno jak neznalostí věci, tak i konkrétní zkušeností vlastního okolí, které právě v tomto ohledu velmi zkresluje ryze skautské výchovné metody.

K objasnění tohoto bodu nutno vyjít z této základní věty. Výchova charakteru je podstatná část skautingu. Jinak máme jen táboření, zálesáctví a podobné. Jaký však potom bude poměr skautingu a náboženství? Jistá je věta, že charakter nemůže být utvořen bez plnění vlastních náboženských povinností. Kdo necítí své rodiče, ač se jinak nazývá dobrým, jím ve skutečnosti není. Kdo necítí Boha, podobně nemůže si činit nárok na titul správného člověka (otázku nevěry nechme prozatím stranou). Už z těchto důvodů musí být postoj skautské výchovy k náboženství kladný. Odvádět chlapce od plnění náboženských povinností znamená je vést k bezcharakternosti a většina chlapců na světě patří k nějaké náboženské společnosti. Proto tak zvaný laický skauting, jak jsme na něj my zvyklí, v některých zemích není vůbec myslitelný (Spojené státy americké) a v ostatních je téměř vždy menšinou.

Je si třeba však položit otázku další. Je náboženství pouze něco vnějšího skautingu nebo je jeho podstatnou součástí? Odpověď záleží na tom, jaký je vztah mezi výchovou charakteru a náboženstvím. Zakladatel skautingu dal sám odpověď ve své základní knize „Skauting pro hochy“: „Žádný člověk není zcela dobrý, nevěří-li v Boha a neposlouchá-li jeho zákonů. Tak každý skaut měl by mít náboženství.“ Tím, že náboženství je podstatné výchově charakteru, je podstatné i skautingu. Důsledek tohoto vnitřního vztahu mezi skautskou výchovou a náboženstvím je dobře vystižen v následujících slovech belgického dominikána P. Ogera O. P.: „Skautský život a křesťanský život tvoří jen jeden celek v našem duchu. Mluvme-li v katolickém skautingu jen jedna formule nás může uspokojit, totiž, že je stoprocentně baden-powellovský a stoprocentně katolický. Práví skauti se vždy stavěli a vždy budou stavět proti rozlišování obou prvků. Pro ně — a mluví tak, poněvadž jsou si vědomi, že mohou provést ve svých životech splynutí obou prvků —, není zde skautský život a tam vedle život křesťanský. Oba tvoří jen jeden. Skautská praxe nutně zahrnuje v sobě důvody náboženské. Oba důvody nadpřirozené.“

Být skautem pro ně znamená být křesťanem. Chcete-li, být křesťanem určitým

způsobem: ve skautském stylu, jak se říká. Rovněž vůdce se nesnaží o dvě věci, když vychovává chlapce: vytvořit z něho muže a vytvořit z něho křesťana. Pro něho je jen jeden cíl. Obojí činí najednou, abychom užili výrazu Very Barclay. Skauting podle našeho chápání má jen tento poslední cíl, totiž vytvářet lepší křesťany, poněvadž jen skutečnosti nadpřirozeného řádu mohou být pro katolíka posledním měřítkem činu. Ač však hlásáme tento křesťanský a katolický důledek, přece nechceme si udělat ze skautingu sluhu, abychom jej využítkovali k apoštolským cílům nebo k mravní ochraně. Míjíme jej respektovat, dbát jeho vlastní hodnoty: dělat přede vším ostatním pravý a dobrý skauting."

Použil jsem tohoto poněkud delšího citátu, abych zdůraznil vlastní hodnotu skautingu, kterou nese v sobě a která je mu immanentní. Proto nelze mluvit o nějakém pokřesťanštění skautingu. Dělat dobrý skauting pro nás katolíky znamená dělat skauting, který zároveň a současně vede k prohloubení náboženského života, i když se to děje skautským stylem.

Nežijí však v těchto větech přeceňování skautingu, nevidíme v něm něco, co v něm snad neviděli ani jeho zakladatelé? Tito jej chápali pouze jako metodu, kterou dali k dispozici těm, kterým patří na prvním místě úkol vychovávat, rodině a Církvi, jak tak krásně vysvítá ze slov lorda B. P., pronesených k několika anglickým skautům katolickým při jejich odjezdu do Říma: „Zvlášť toužím po tom, abych vás viděl uskutečnit jednu věc velmi důležitou v mých očích: dokázat představeným své církve svým chováním, že jako skauti nemáte dva pány: váš jediný pán je Bůh a vaše Církev. Vaši skautští vůdcové jsou jen vaši starší bratři ukazující vám, jak máte lépe konat svou povinnost dobrých katolíků."

Ano, skauting jest jen pouze výchovná metoda a svou mravní náplň přijímá odjinud. Proto neexistuje ani nějaká skautská morálka ani nějaké skautské náboženství. Právě však, že skauting je metoda v ý c h o v n á, může jej být použito jen určitým směrem a jen ve spojení s určitými zásadami. Kdo popírá všeobecně platné mravní zásady, nemůže se vlastně ve skautingu uplatnit, poněvadž z celého skautingu mu zůstane jen hra a ostatní odpadne. Ovšem často lidé jsou lepší než jejich různé nápady, svým životem se hlásí k tomu, co rozumem popírají.

Nyní nám zbývá už jen postavit do plného světla název tohoto článku „skauting výchovná forma", tak odhalit pravou hodnotu skautské metody a tím zaručit i správný postoj k ní a možnost úspěšné práce na jejím poli.

Slova „forma" bylo použito na rozlišení od slova „prostředek". Prostředek nemá v sobě hodnotu leč vzhledem k cíli a může jej být užito k cílům dobrým i špatným. Z tohoto vidíme, že skauting díky výchově charakteru, která je jeho podstatnou složkou, přesahuje rozměry pouhého prostředku a stává se formou křesťanské výchovy. V důsledku toho není nikterak přehnané tvrzení, že stačí dělat dobrý skauting, neboť tím se samo sebou pro nás katolíky rozumí skauting naplněný oddaností a věrností naší víře a Církvi.

Malé historické srovnání může dobře posloužit k vystižení této vnitřní hodnoty skautského hnutí, která mu dodává jistou vznešenost a důstojnost. Skautské hnutí je něco velmi podobného středověkým rytířským řádům. Skaut je moderní rytíř a v tom je právě jeho důstojnost, ono, co působí, že skutečný skaut skutečně imponuje na první pohled.

Proto by bylo chybou zmenšovat nebo podceňovat tuto vnitřní hodnotu skautingu nebo ji snad dokonce ironizovat. Právě na tom, zda ji poznáme a uznáme, záleží náš kladný postoj k celé skautské myšlence. Jen tak se nám otevře brána možnosti přispět i svou hřívnou k uskutečnění skautských ideálů v duši chlapcově, které i když jsou snad skautského ražení a stylu, nicméně se koření ve věčné Moudrosti Boží.

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. listopadu 1947 jako 9. číslo.

LOGOS

ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU
V PRAZE DNE 1. PROSINCE 1947. ČÍSLO 10.

František Lazecký:

MODLITBA K SLOVU.

Přicházíme k Tvým jesličkám a se vši vroucností poklekáme před Tebou, věčné Slovo, které jsi sestoupilo na zem, přijalo lidské tělo a s ním všechny strážně našeho pozemského bytí, nedostatky, hlad, bídu, utrpení a slzy, abys nám dalo poznat svou nesmírnou lásku a milosrdenství, abys bylo mezi námi a trpělo za naše hříchy. Utíkáme se do jasu Tvé nekonečné a všeobjímající lásky, se kterou jsi na sebe vzalo takové ponížení jen proto, abys pro naše vykoupení zde na zemi podstoupilo hroznou smrt kříže, již bylo světu navždy viditelně dotvrzeno spojení nebes a země.

Vyslyš prosby bédných služebníků svých, kteří z temnot tohoto času volají po tvém světle a zlačnění přicházejí k Betlemu, kde je přichystán chléb pro celé hladovějící lidstvo a pro všechny národy země. S neotřesitelnou důvěrou se blížíme k místu Tvého svatého Vtělení, které obsáhlo všechnu bědu země, aby ji proměnilo v neutuchající jásot jeho tvorstva. Tys Betlem i Kalvarie, naše cesta i život, náš čas i naše věčnost.

Tobě, Slovo věčné, které jsi posvětilo slova člověka na slova křesťana, se otvíráme a prosíme, abys vstoupilo do našich srdcí, do našich skutků a do naší řeči. Osvět náš rozum svým světlem, naplň naše slova láskou, aby se stala pokrmem pro lačnické duše našich bratří, uděl našim slovům přesvědčující moc, abychom i v těch, kteří bloudí a Tobě se vyhýbají, dovedli probudit plamen lásky k Tobě. Dej našim slovům chuť chleba, vůni plodů, svěžest ranního kvítí, ale především ať v nich vždycky buší milující srdce. Učiň, ať je k bližnímu dobré, jako anděl, jenž neotál s pomocí.

Obdaruj naše slova milostí moci, s níž bychom k Tobě přivedli ty, kteří na Tebe zapomněli, kteří Tě odmítají slyšet nebo kteří Tě pronásledují, marně se snažice o Tvé vyhlazení z paměti světa. Pronikni naše slovo svou září a moudrostí, čistotou a cudností v našem každodenním životě, při práci, zábavě, v rodinách i shromážděních, kde všude

jsi přechoasto uražen slovy hroznými jako hřeby a břevna kříže, na která Tě přibili, jako kopí setníkovo, jímž byla probodena Tvá pro nás bi-jící hrud, jako houba s octem a žlučí, kterou Ti podali Tvoji bratři, když v agonii za veliké žízně s kříže jsi prosil o kapku vody, jako biče, jimiž jsi byl bičován pod okny svých soudců, jako ostny trnové koruny, jíž korunovali Tvou drahou hlavu, jako slina, posměch i nadávky, jimiž jsi byl zahrnut na nádvořích a v ulicích svého města. Někdy to již vypadá, jako by Tě vlekli na novou Kalvarii a celý svět jako by se měnil v tu hroznou podívanou na Jerusaleme s křičícími a spílajícími zástupy v čas Velkého pátku. Snad přichází doba, kdy i po nás bude požadováno, abychom se Tě odřekli, ale vroucně Tě prosíme, nedo-pust, aby náš jazyk Tě zapřel a zradil.

Pro naše bloudící bratry Tě prosíme, okřídli slova kněží a kaza-telů ohněm Evangelii a mocí slov Apoštolů, ať zástupy žízní po Tobě. Dej jejich slovům sílu živé vody, která probudí i ty, kdož zkameněli ve své zatvrzelosti. Dej ať spatří, jak slova falešných proroků jsou odnášena větrem jako plevy a učiň, aby se rozpomněli a přijali slova, která nepominou.

Z hloubi svých srdcí Tě prosíme, osviť všechny ty, kteří pracují se slovy a spolu vytvářejí mluvu země, novináře, politiky a demagogy ovládající tento svět, v jejichž moci je vésti jej k velikosti či k jeho zkáze. Ukonči ten zmatek v myslích a srdcích lidí a národů, kteří mění zemi v místo chaosu, v zmet nenávistných hlasů, osočování, vyhrůžek a lží. Navštiv jejich srdce milostí, v níž zatouží sladit svá slova a hlasy v ten veliký a mnohohlasý chorál, v němž se doplňují nebe i země.

Ty, které posvěcuješ díla a slova umělců, samo Umělec největší, Bůh v Bohu, jenž stvořil tu nesmírnou báseň nebes a vesmíru se všemi hvězdami, tvorstvem a časy, svým vdechem naplnil básníky a umělce, aby v rytmu jejich děl se ozýval Tvůj rytmus prvního a věčného Slova. Necht' z jejich díla za věcmi, tvory a lidmi, za obrazy, myšlenkami a city září Tvoje tvář jako letní slunce za listím ovocného sadu.

Zaniť ve všech srdcích touhu, která je přivede k Betlemu, kde po-znají radost té noci lásky, záře a tepla, noci Tvého příchodu na svět, jenž věky v pláči a sténání očekával, až zazní Tvůj hlas.

Neboť Tvůj hlas, věčné Slovo, hlas nekonečné lásky a nekonečného milosrdenství, toužebně všechny zve k vánočním jesličkám. Všechny ubohé a opuštěné, všechny trpící a zoufající, všechny bloudící a za-tvrzelé včetně těch, kteří Tě nenávidí a pronásledují, všechny země a všechny národy světa.

Rozvaž jim srdce a jazyky, ať štedrovecerní nocí se rozlehne jejich radostně Aleluja, to bezpodmínečné ANO, to slastné klanění, které je znamením rozpomenutí, že všichni jsme stvořeni k obrazu Božimu, k lásce a míru. Ta píseň, která zní v podstatě všeho stvoření a, třeba zaseta, v každé lidské duši, a která od věků do věků hřmí:

Gloria in Excelsis Deo.

Kázání sv. Augustina na III. neděli adventní (P. L. XXXVIII, 933)

Na slova Apoštola: „Radujte se v Pánu stále...“ (Filip. 4, 4-6)

I. Radost ať je v Pánu a ne pozemská. Pán je nám blízko. Apoštol nám přikazuje, abychom se radovali, ale v Pánu, ne ze světa. Vždyť kdokoli by chtěl býtí přítelem tohoto světa, jak praví Písmo, bude počítán mezi nepřátele Boží. (Jak, 4. 4.) Avšak jako nemůže člověk sloužiti dvěma pánum (Mat. 6, 24), tak se nemůže nikdo radovati ze světa i v Pánu. Mnoho se od sebe liší tyto dvě radosti a jsou zcela rozdílné. Raduje-li se někdo ze světa, neraduje se v Pánu; raduje-li se v Pánu, neraduje se ze světa. Dokud neskončí radost ze světa, ať vítězí radost v Pánu. Radost v Pánu ať se stále zvětšuje, radost ze světa ať se stále menší, dokavad neskončí. To se neříká proto, že se nemáme radovati, když jsme na tomto světě, ale abychom se již také radovali v Pánu, jsouce postaveni v tomto světě. Někdo však namítne: „Jsem na světě, a proto budu-li se radovati, budu se radovati tam, kde jsem“. Jak to mluvís? Protože jsi na světě, že nejsi v Pánu? Poslechni si apoštola, jak káže k Athéňanům a jak ve Skutcích apoštolských mluví o Bohu a o Pánu, našem Stvořiteli. „V něm žijeme, pohybujeme se a jsme“. (Sk. ap. 17, 28.) Neboť ten, který je všude, kde není? Zdaž nás nepovzbuzoval k tomu, že „Pán jest blízko, nic se nestarejte?“ To je velikopé, že vystupuje nade všechna nebesa a je blízko těm, kteří žijí na zemi. Kdo je tento nejvzdálenější a nejbližší, leda ten, který se z milosrdenství stal našim bližním?

II. Samaritán, který pomáhá raněnému člověku, jest Kristus. Celé lidské pokolení představuje totiž onoho člověka, jehož položivého zanechali lupiči na cestě a kterým pohrdal kolemjdoucí kněz a levita, až k němu přistoupil putující Samaritán, aby ho ošetřil a pomohl mu. Z jakého důvodu to vypravoval (Kristus Pán)? Kdosi se ho tázal, jaká jsou nejlepší a nejvyšší přikázání v Zákoně, a on jej napomenul, že jsou dvě: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a ze vši mysli své a milovati budeš bližního svého, jako sebe samého.“ Onen se však ptal: „A kdo je můj bližní?“ A Pán vypravoval: „Jeden člověk šel z Jerusalema do Jericha.“ Vylíčil ho poněkud jako Israelitu. „A ten upadl do rukou lupičů. Když jej oloupili a těžce jej zranili, zanechali ho polomrtvého na cestě. Přešel kněz, jistě podle rodu bližní, a minul opuštěného. Přešel levita, také podlé původu bližní, a i on pohrdl poraněným. Šel tudy Samaritán, podle původu vzdálený, podle milosrdenství však bližní, a udělal jak to sami znáte“ (Luk. 10, 25—37). Ježíš Kristus si přál, aby v tom Samaritánu byl chápán Pán. Samaritán znamená totiž tolik jako strážce. Proto „vstav z mrtvých již neumírá, smrt už

nad ním nepanuje" (Řím. 6, 9), poněvadž „nespí aniž dřímá strážce Israelův" (Ž. 120, 4). Konečně Židé se mu rouhali velikými nadávkami a řekli mu: „Nemluvíme pravdu, že jsi Samaritán a máš zlého ducha?" Protože tedy dvě hanlivá slova byla předhazována Pánu, a protože mu bylo řečeno „Nemluvíme pravdu, že jsi Samaritán a máš zlého ducha?", mohl odpovědět: „Nejsem ani samaritán, ani nemám zlého ducha", avšak odvětil: „Já zlého ducha nemám". (Jan 8, 48—49.) Odmítl to, co odpověděl, potvrdil však, co zamlčel. On, jenž věděl, že je vymítačem zlých duchů, popřel, že má zlého ducha. Nepopřel však, že jest strážcem slabého (člověka). Proto „je Pán velmi blízko", poněvadž se Pán stal naším bližním.

III. Vtělením se stal Bůh bližním člověka. Co je tak vzdáleného, co tak odlehlého jako Bůh od lidí, nesmrtelný od smrtelníků, spravedlivý od hříšníků? Ne místem vzdálen, ale nepodobností. Vždyť, když mluvíme o dvou lidech, jsme zvyklí také tak mluvit, jsou-li rozličných mravů: tento má daleko k onomu. Třebas by stáli vedle sebe, třebas by byli sousedy, třebas by byli svázáni jedním řetězem, vzdálen jest zbožný od bezbožného, nevinný od provinilce, nespravedlivý od spravedlivého (člověka). Mluví-li se takto o dvou lidech, tím spíše o Bohu a lidech. I když tedy byl daleko on, nesmrtelný a spravedlivý od nás smrtelníků a hříšníků, sestoupil k nám, aby se on, vzdálený, stal naším bližním. A co udělal, zatím co on vlastnil dvě dobra a my dvě zla, on dvě dobra, spravedlnost a nesmrtelnost, my dvě zla, nespravedlnost a smrtelnost? Kdyby byl přijal obojí naše zlo, byl by se stal jedním z nás a potřeboval by s námi vykupitele. Co však udělal, aby se stal naším bližním? Bližním, ne však tím, co jsme my, ale skoro jako my. Všimni si dvojího: Je spravedlivý, je nesmrtelný. V tvých dvou zlech jedním je vina, druhým je trest. Vinou je to, že jsi nespravedlivý, trestem pak, že jsi smrtelný. On, aby se stal bližním, přijal tvůj trest, nepřijal však tvoji vinu. A jestliže přijal (tvůj trest), přijal jej, aby jej zničil, ne aby jej vykonal. Spravedlivý a nesmrtelný, vzdálen od nespravedlivých a smrtelných. Smrtelný hříšníku, byl jsi daleko od nesmrtelného spravedlivce. On se nestal hříšníkem jako ty, ale stal se smrtelným jako ty. Zůstáváje spravedlivým, stal se smrtelným. Tím že přijal trest a nepřijal vinu, zničil i vinu i trest. Pán je tedy blízko, nebuďte příliš starostliví. I když vstoupil tělem nade všechna nebesa, neodešel svou mocí. Ten, který stvořil všechno, je všudypřítomný.

IV. Radost ze světa. Radujte se v Pánu. Co to znamená radovati se ze světa? Radovati se z nepravosti, radovati se z hanebnosti, radovati se z neřesti, z ohyzdnosti. Z toho všeho se raduje svět. A vše to by nebylo, kdyby lidé nechtěli. Jiné jsou ty věci, které lidé dělají a jiné ty, které trpí a snáší, třebas je nechtějí. Co tedy znamená tento svět a radost ze světa? Řeknu to, bratři, krátce, jak mohu, pokud Bůh pomůže, rychle a krátce to řeknu. Radost ze světa je nepotrestaná nepravost. Pohleďte na ra-

dost světa, jak lidé hýří, smilní, baví se v divadlech, opíjí se, poskvřňují se hanebnostmi, netrpí nic nepřijemného. To jsou radosti světa, aby tato zla, která jsem připomenul nebyla krocena hladem, strachem z války, nijakou hrůzou, nijakou nemocí, nijakým protivěním, ale aby bylo všeho dostatek, tělesné pohodlí a bezpečnost špatného svědomí. Ale Bůh nemyslí jako člověk, jiné je myšlení Boží a jiné je myšlení lidské. Nenechat nepravost nepotrestánu je proto veliké milosrdenství. Aby nebyl (Bůh) nakonec nucen odsouditi do pekla, očišťuje (člověka) někdy bičem.

V. Beztrestnost je největší Boží trest. Přísnost. Chceš věděti, jak velikým trestem je beztrestnost, ne však pro spravedlivého, ale pro hříšníka, jenž je stížen trestem časným, aby nemusil podstoupiti věčný? Chceš tedy věděti, jak velikým trestem je beztrestnost? Optej se žalmu. „Rozhněval hříšník Hospodina“, zvolal mohutně (žalmista), pozorně uvažoval a znovu zvolal: „Rozhněval hříšník Hospodina. „Proč, ptám se tě, cos viděl?“ Ten, který toto zvolal, viděl hříšníka, jak beztrestně hýří, špatně žije, oplývá majetkem, a proto zvolal: „Rozhněval hříšník Hospodina.“ Proč jsi to řekl, (žalmisto), cos viděl? „Pro velikost svého hněvu (Bůh) nezakročuje.“ Chápejte to, drazí křesťané, o milosrdenství Božím. (Bůh) nechce odsoudit svět, když jej očišťuje. „Pro velikost svého hněvu nezakročuje.“ Proto nezakročuje, že se mnoho hněvá. Jeho hněv je veliký. Tím že netrestá, se projevuje jeho velký a spravedlivý hněv. To je totiž přísnost a jaksi krutá pravda. Trestá-li tedy někdy tím, že šetří, jest pro nás prospěšnější, když nás napomene pokáráním. A přece, jestliže bychom pozorovali skutky pokolení lidského, čím trpíme? „Neučinil nám podle hříchů našich“ (Žalm 102, 10). Jsme totiž jeho syny. Odkud to dokážeme? Zemřel pro nás Sám, aby nezůstal sám. On, jenž pro nás zemřel sám, nechtěl býti sám. Mnohé totiž učinil syny Božími jediný Syn Boží. Svou krví si vykoupil bratry, přijal je byv odmítnut, vykoupil byv prodán, oslavil byv zneuctěn, oživil byv zabit. Pochybuješ, zda ti dá svá dobra ten, který neváhal přijmouti tvé špatnosti? Proto, bratři, radujte se v Pánu, ne ze světa. To jest radujte se v pravdě, ne v nepravosti, radujte se v naději na věčnost, ne v slávě marnosti. Takto se radujte, kdekoliv a jakkoliv dlouho zde budete. „Pán je blízko, nic se nestarejte.“

Přeložil Vladislav Sysel.

Bůh dovede své vyvolence sytit duchovně přímo ze své ruky. Jejich každý den je velikým svátkem, takže nerozlišují mezi vigilií a vlastní slavností.

P. Marian Schaller v knize „SVATÝ BENEDIKT“

Ve světle Božím je všechno mnohem krásnější a cennější. I zrno písku chová v sobě záznaky krásy Boží.

P. Marian Schaller v knize „SVATÝ BENEDIKT“

NAŠE POVINNOSTI O VIANOCIACH.

Úvod: a) Stvorenie človeka — jeho nevďačnosť.

b) Príchod Vykupiteľ'a.

Thema: I. a) Narodenie sa v maštali.

b) V srdci, ktoré sa má očistiť.

II. a) Poklona pastierov — ich dary.

b) Naša poklona — naše dary.

Záver: Odmena.

ÚVOD: Keď sa zamyslíme nad veľkolepým tvorčím dielom Božím, zistíme, že Pán Boh najväčšiu lásku preukázal človekovi. Bolo by veľmi chybné, keby sme si mysleli, že o ostatné stvorenie mal Pán Boh menší záujem. Nie! Veď všetko, čo Pán stvoril, bolo dobré, ale vrchol jeho lásky sa prejavuje pri stvorení človeka. Veď keď ho chcel stvoriť, sišla sa k porade celá Najsv. Trojica a povedala si: „Učiniť človeka na svoj obraz.“ Tak sa aj stalo. Boh po jeho stvorení preukazuje mu i ďalej svoju lásku a určí mu za príchod najkrajší prírodný úsek, aby tu nepoznajúc bolesti a starosti, mohol nerušene slúžiť svojmu Tvorcovi.

Človek však hneď z rána svojho života dokazuje, že bol nehodný toľkej lásky zo strany Tvorcovej. Veľmi rýchle zabúda na svoj pomer a povinnosti k Nemu a dopúšťa sa hriechu. Je len prirodzené, že Tvorca vo svojom spravodlivom rozhorčení musel sa odhodlať k prísne mu trestu. Vyháňa prvých ľudí z miesta blaženosti a bezstarosti. Konal Boh prísne? Ano, ale aj spravodlivo. Veď zdravý rozum nám jasne dokazuje, že človek, ktorý je nevďačný, hodný je zavrhnutia.

Ale čuj nevďačné pokolenie Adamovo! Pán nepoužíva svojho práva do všetkých dôsledkov. Nezavrhne nás úplne. Do nášho zúfaleho postavenia posla paprslek nádeje, že príde ešte doba, keď sa budeme môcť vrátiť k svojmu Bohu. Príde Nieкто, kto nám znova otvorí bránu nebies. Tieto slová nie sú výplodom obrazotvornosti, ale opierajú sa o samého Boha, ktorý povedal: „Nepriateľstvo položí medzi tebou a ženou, medzi tvojím a jej semenom, ona pošliapie hlavu tvoju, ty budeš číhať po jej päte.“ (Gen. 3, 15). Týmto semenom nemal byť nikto iný ako sám Vykupiteľ, ktorého úkolom by bolo napraviť škody spôsobené človekom.

Ľudstvo veľmi dlho čakalo na uskutočnenie Božieho sľubu. Konečne po netrpezlivom očakávaní jeho túžba sa uskutočnila. Prišiel na svet jednorodený Syn Boží, ktorý svoje dielo vykonal do všetkých dôsledkov. Teraz na Vianoce radujeme sa z Jeho príchodu. Je nieкто schopný ľudským jazykom vyjadriť nekonečné milosrdenstvo Božie? Nečudujeme sa vôbec sv. Pavlovi, ktorý v dnešnej epištole zveľbuje nesmierne milosrdenstvo Božie: „Zjavila sa však dobrotivosť a láskavosť Boha, Spasiteľ'a nášho, ktorý nás spasil nie pre spravodlivé skutky, ktoré sme konali, ale z veľkého milosrdenstva.“ (Tit. 3, 4—5.)

Naša vianočná radosť je odôvednená, lebo prišiel medzi nás Ten, ktorý nám chce byť na pomoci a nikdy nás nesklame. Rozumie našej biede, lebo veď stal sa jedným z nás. I to je povzbudzujúce, že sa narodil v prostredí nám všetkým prístupnom.

T h e m a : Narodil sa v maštali v chudobných jasiach. Aká to poníženosť. On Pán neba a zeme, pred ktorým na kolena padajú všetky mocnosti nebeské sa na toľko ponízuje, že v maštali uzrie svetlo sveta. Tam chce trpieť nedostatok, špinu, len aby dokázal, že Jeho Vykupiteľské dielo bude úprimné.

Kristus Pán sa však len raz narodil v maštali, len raz okúsil biedu tohoto prostredia. Druhýkrát chce sa narodiť v našom srdci, a to hlavne teraz o vianočných sviatkoch. Je preto potrebné, aby sme sa zamysleli do akého prostredia príde náš Pán. Či aj v našom srdci najde zimu a špinu hriechu? Bohužiaľ smutná skúsenosť nám dokazuje, že srdce nejedného človeka, do ktorého sa chystá prísť Spasiteľ, je horšie ako ona betelehemska maštaľ. Panuje tam zima preto lebo aj dnes je mnoho kresťanov katolíkov, ktorí si neplnia svedomite svoje náboženské povinnosti hlavne slyšanie sv. omše a prímanie sv. sviatostí.

a) Človek dnes ženie sa za prácou, namáha sa za všetkých svojich síl, aby si zaistil existenciu. Robí tak správne. Ale nesmie zabúdať, že okrem tela má aj dušu, ktorá si zaslúži, aby sme jej venovali rovnakú starosť. Lebo čo by osožilo človekovi, keby si zachránil svoje telo, ale dušu by zatratil? A konečne je to tak málo, čo Pán žiada od nás, aby sme v týždni aspoň tú hodinku venovali svojej duši vtedy, keď sme prítomní na obeti omše svätej. Odkiaľ načerpá človek duševnej sily a požehnanie pre svoje celotýždenné práce a námahy ak len nie z oltára, na ktorom sa každú nedel' a sviatok obetuje sv. omša za veriacich. Ó aký je to krásny obraz, keď rodičia spolu so svojimi dieťkami prichádzajú každú nedel' na sv. omšu a tu prosia Boha o pomoc a požehnanie. V ich srdci Kristus nenajde zimu, ale teplo úprimnej lásky. Tam sa bude nielen teraz na Vianoce dobre cítiť, ale cez celý rok.

b) Aj prímanie sv. sviatostí je vhodný spôsob na to, aby sme pripravili dôstojný príchod pre Krista do svojho srdca. Veď sviatosti sú prostriedkami milostí. A bez milosti Božej nemôžeme si Ho udržať vo svojom srdci. Preto neodkladajme so sv. spovedou a so sv. prímaním. Na Vianoce najlepšie privítame Novonarodeného vtedy, keď sa vyspovedáme a prístupíme ku sv. prímaniu.

Len takto môžeme dúfať, že Vianoce budú pre nás radosť, lebo sám Spasiteľ bude sa s nami radowať v srdci našom. Radowať sa bude preto, lebo o nás nebude platiť výčtka sv. Jána: „Do svojho vlastného prišlo (večné Slovo) a jeho vlastní ho neprijali.“ (Ján 1, 11.) —

II. Poklona pastierov: Ak budeme mať čisté srdce, môžeme dúfať, že aj nás vyzve Pán ako kedysi pastierov. aby sme prišli pokloniť sa Mu. Akí to museli byť dobrí ľudia tí pastieri! Mu-

žovia prírody, ktorí si boli vedomí svojich povinností voči Bohu, sebe a bližnému. Len takto si vieme vysvetliť, že sám anjel ich vyzýva, aby vstali a prišli sa pokloniť svojmu Bohu. A akí boli ochotní. Nepochybovali v pravdivosť zvesti, nedebatovali, čo majú robiť, ale rýchle bez všetkej predpojatosti odobrali sa na miesto určenia a priniesli Mu dary na znak povďačnosti.

Povďačnosť, aká to je krásna cnosť. K nej nás vyzýva sv. Písmo, kde čítame: „Ustavične za všetko dobrorečte Bohu a Otcu v mene Pána nášho Ježiša Krista.” (Efez. 5, 20.) Ako sa odvdáčime Pánovi my za to, že nám pripravil vianočné radosti? Tak, že aj my sa pripojíme k zbožným pastierom a prinesieme Novonarodenému svoje dary.

Aký dar žiada od nás Jezuliatko? Majetok, zlato, peniaze? To všetko sú poklady, ktoré hrdza mol sožerie. Žiada od nás obeť seba samých s duševnými a telesnými vlastnosťami.

a) V ô ľ a : Vôľ a naša je náchylná ku zlému. Častokrát sme zarmútili svojho Boha tým, že sme zneužili svoju slobodnú vôľu a prestúpili sme zákon Boží. Tu je teraz vhodná chvíľa, aby sme si klakli k jasliam Ježišovým a prosili Ho o požehnanie a posilnenie našej vôle ku konaniu dobrých skutkov.

b) R o z u m náš často sa sprotivil všetkému, čo je nadprírodné, čo sám nevedel pochopiť. Zvrhoval sv. pravdy, ktoré sú základom nášho spasenia. Dnes je vhodná príležitosť na to, aby sme podrobili svoj rozum nadprírodnému zjaveniu Božiemu a poklonili sa pred Tým, ktorý leží v jasliach. Veď On predišiel nás v pokore, keď ako Boh opustil nebies nádheru a zrodil sa v úbohom príbytku.

c) S r d e : Obetujme Mu svoje srdce, ktoré často bolo poškvrnené hriechami. Dnes zistíme, ktorý bol náš hlavný hriech. Tento mu odovzdajme, aby nám miesto neho daroval čistotu ako hlavnú cnosť.

Ó aké by to bolo krásne, keby dnes všetci manželia priklakli k betlehemským jasliam a tu obnovili svoju lásku a vernosť. Aké vznešené by to bolo, keby dnes všetky dievky priklakli k malému Jezuliatku a naučili sa od Neho povinnostiam, ktoré sú obsažené vo IV. prik. božom!

Len vtedy, keď si každý z nás uvedomíme dnes tieto svoje povinnosti, môžeme dúfať, že nastane na zemi opravdivý mier. Potom by sa z nás tešilo aj samo nebo, lebo tak ako kedysi pri narodení Kristovom i dnes by radostne môhli zaspievať onen velebný chorál: „Sláva na vysostiach Bohu a na zemi pokoj ľudom dobrej vôle.” (Luk. 2, 14.) — A m e n.

Čistota září jen tam, kde je milována a dává sladké rozkoše tomu, kdo je u ní hledá. Bez Čistoty není svatosti. Bez lásky k Čistotě není klidu pro přejemný květ svatosti, kterému se nedaří v bouřích smyslů.

P. Marian Schaller v knize „SVATÝ BENEDIKT”

Karel Bohumil Kučera:

BETLÉMSKÁ NEVIŇÁTKA.

Jako vlna mořského příboje se valí Jerusálemem zpráva o novorozeném židovském králi, po němž se ptali mudrci od východu. Vlna vzrušení se vlévá i do Herodova paláce, aby tam vzbudila neklid. Svolaní velekněží a znalci Písma sv. označují Betlém jako místo zrození. A mudrci z východu odcházejí do Betléma, aby tam vzdali hold Ježíškovi. „I všedše do domu našli dítka s Marií, matkou jeho, a padše klaněli se jemu a otevřevše poklady své, obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.“

Nastává večer a závoj noci v tajemné hloubce pokrývá zem. Již dávno dozněla slova holdu a matčino srdce plné radostných dojmů zvoní píseň lásky k Synu Božímu, jehož jmenuje též svým Synem. Všude klid a mír a přece červ strachu a zloby v královském paláci Jerusálema. Je tichá noc, ale stahují se mraky bouře, která jako orkán nad nic netušícím krajem se přežene v blýskání mečů žoldněřů a která má své východisko z nitra nešlechtného krále. V krvi chce stopit své dychtění po moci. Barvou lidské krve malované meče mají být cestou, kterou se snaží udržet ukrutný král na trůnu. Touha vládnout, opilství moci zaslepuje a vede až k vraždě nevinných.

Nastává ráno. Noc se mění v den. Sluneční paprsky se odrážejí od přílbic žoldněřů, kteří jsou na cestě do Betlema, aby vykonali čin, o němž a jeho důsledcích si dnes promluvíme.

Před několika lety velkou silou zapůsobila zpráva o známém vyhlazení a zničení vesnice. Domy i s kostelem srovnány se zemí, muži pobiti, ženy odvedeny do zajetí a děti vzaty matkám. Vzaty matkám, aby ve svém celku ponechány na životě. Mnohé z nich pak — po skončení boje — byly nalezeny a vráceny zpět. V Betlémském případě přicházejí žoldněři a rvou dítka z náručí matek, aby chladný kov projel jejich tělem.

Čím se provinilo dítě, které v důvěře vztahuje ručky k žoldněři, aby dostalo od něho odpověď v bolestném smrtícím bodnutí? Stojí v cestě králi z Jerusálema. Co pomáhá pláč a prosby matek, co pomáhá, že nabízejí své životy za dítka? Žoldněři jsou neúprosní. Tehdy se splnilo, co bylo pověděno skrze proroka Jeremiáše slovy: „Hlas v Rámě slyšeti, pláč a kvílení mnoho; Ráchel to plakala nad syny svými a nedávala se potěšit, poněvadž jich není.“

Krvavé dílo vražedného krále dokonáno. Dosáhlo svého účelu? Ne! Bůh dovede zmást výpočty nešlechtných. Ještě téže noci, než se stala vražda Mláďátek, mudrci: „dostavše napomenutí ve snách, aby se nevraceli k Herodovi, vrátili se jinou cestou do své země. Když odešli, hle, anděl Páně ukázal se ve snách Josefovi a řekl:

„Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta a pobuď tam, až ti povím; neboť Herodes bude hledati dítě, aby je zahubil.“ On vstav, vzal dítě a matku jeho v noci a odešel do Egypta a byl tam až do smrti Herodovy . . .”

Drazí v Kristu! Opilství moci se rozlilo v bahno vraždy nevinných dětí. Svého účelu nedosáhlo. Triumf zloby, nepravdy a nešlechtnosti spočívá vždy na hliněných nohách. Nic neznamená triumf zla — třeba trvajících léta — v moři věčnosti. Ano, věčnost. Nezměnitelná skutečnost, ať už v ni člověk věří nebo ji popírá. A byť i vlna nepravosti se převalila přes lidské oběti, život člověka nekončí smrtí, ale smrtí přechází v život věčný. Co pomohla Herodovi vraždě dítěte? Ten, Jehož chtěl mít mezi mrtvými, zůstal živ. Jeho nedostihl Herodův hněv. A povražděné dívky, které zemřely pro Syna Božího, získaly tím nebe. Jistě alespoň některé z nich, až by byly dospěly, se zaťatými pěstmi volaly by před Pilátem se svedeným zástupem: „Ukřižuj.“ Zemřely pro Syna Božího a věčně žijí v nebi s korunou mučedníků.

Bezbranné vydány na milost a nemilost těch, kteří měli moc, kteří jim vzali vše, to nejdražší, co může mít člověk na zemi: životy. Opuštěny ode všech, ani rodiče jim nemohli a nesměli pomoci, hříčkou v rukou katanů majících moc. Zneužití moci zničilo jejich životy. Zdánlivě vše prohrály, aby dosáhly vítězství mučednické koruny na věčnosti. Bůh zná i zlobu člověka měnit ve svá vítězství.

Správně odsuzujeme Herodův čin. Nehlásíme se k muži, který v touze po moci, v touze po požitcích života, neštítel se rukou svých žoldnů vnořit zbraň v těla dětí, dát zhasnout svitu dětských očí. A co ti, kteří nechtějí hledět v nebe dětských očí a předčasným vypuzením z lůna matky skončí život dítěte? Vy, kteří to omlouváte podmínkami a okolnostmi života, zda byste žili, kdyby vaši rodiče se zaměstnávali stejným úmyslem? Uvědomte si, že se budeme všichni zodpovídat Bohu a vážně přemýšlejte, jak před Ním obstojí vaše omluva.

Drazí v Kristu! Mluvili jsme o usmrcení betlémských Nevinátek, které dal Herodes zabít ve snaze zbavit se Ježíška. Nepovedlo se mu to a Ježíšek unikl a zemřelé dívky, protože skonal pro Syna Božího, staly se mučedníky a pokřtěny vlastní krví dosáhly nebe. Takový způsob nazýváme křtem krve.

Betlémské děti zemřely křtem krve. A kolik dětí umírá — ne násilně — normálně, ale beze křtu sv. Může se naskytnout příležitost, že někdo z vás bude u lůžka takového dítěte. Sjednocení s úmyslem církve, trochu vody — aby se dotkla kůže — v podobě kříže vylít na hlavu a slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Duchu Sv.“ otevrou mu nebe. A tobě, který nevěříš a jsi u postýlky umírajícího nepokřtěného dítěte, které je třeba tvým vlastním, pravím: vžívám se do tvého stanoviska. Hleď, jistě přeješ dítěti dobré. Ta troška vody, vlitá na jeho hlavičku a slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Duchu Sv.“, mu neublíží. A je-li věčnost,

vykonáš velké dobro ve prospěch dítěte. Tolik z tvého stanoviska . . .
Příteli, věčnost je!

Nevíš-li zda dítě bylo pokřtěno katolickým knězem, učíš vše jako obvykle a použij slova: „Nejsi-li pokřtěno, já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“

Nyní k vám, drazí věřící, kterým Bůh odvolal k sobě dítě dříve než bylo poučeno v náboženství o hříchu a přikleklo prvně ke zpo-
vědnici. Bůh odvolal vaše dítě k sobě, zemřelo v křestní nevinosti. Nevíte, co by je možná čekalo v životě. Naším hlavním cílem je vybojovat si šťastnou věčnost. Za co my musíme bojovat, dostalo ono darem. Máte svého andílka v nebi, kterému můžete říci: Synáčku, dceruško. Víím, že jsi v nebi. Pros za svou matku, pros za svého otce, abychom se tam shledali. — Amen.

Alois Talanda :

NEZAPADEJ NAD NÁMI!

Člověku, stejně jako květině, nelze žít bez slunce. Potřebujeme světla a tepla slunečního, neboť život bez slunce odporuje naší přirozenosti, která ze světla pochází a ke světlu neodvratně táhne. Proto je tma nejvhodnější k spánku, který je obrazem smrti. Neopstradatelné je nám slunce na nebi.

Admirál Byrd, který prožil dobrovolnou samovazbu v temnotách jižní polární noci, líčí v knize „Sám a sám“ její tíhu, kdy slunce zašlo na mnoho měsíců a jenom v poledne se ukazoval na několik vteřin kalný paprsek matného světla. Když prostor světlice skromné chatrče, položené daleko na jih od jihotočnové základny Malé Ameriky, byl trvale naplněn bezrozměrnou temnotou, bez stínů, bez obrysů hmoty, tma ničila tělo, mysl ztěžkopádněla a nervový systém stával se ve své funkci stále těžkopádnější. Nelze číst bez hlubokého pohnutí řádky o lidské malomocnosti v tmě, řádky psané v čadivém svitu kahance —” stávám se roztržitým a zapomětlivým. Včera večer jsem sypal do polévky cukr místo soli a dnes jsem začal vyhazovat sběračkou kaši na stůl a teprve při druhé sběračce jsem si všiml, že na stole není talíř.“ — S jakou radostí uvítal tento služebník nejtěžší řehole vědy okamžik, kdy po prvé na několik vteřin na zamrzlém povrchu sněhovém spatřil zase opravdové sluneční světlo! — A při četbě této knihy musíme nutně vzpomínat na vlastní zkušenost z minulé války, kdy bylo třeba žít dlouhé noci za zatemněnými okny a v ponurém chladu a přítmí protiletectvých vlhkých sklepů.

Jsou však horší a nebezpečnější temnoty, než jsou temnoty nocí. Jsou to temnoty duše a srdcí. A v takových žilo lidstvo po hříchu prvopočátečním, temnoty tím horší, čím vyšší byla zevnější civilizace. Na obloze svítilo slunce, na jehož oslavu tolik básníků pělo své nejkrásnější písně, jemu i chrámy stavěli, protože v něm viděli

dárce života a udržovatele životní krásy. V duších a srdcích byla však tma. Tma v národech, tma v jednotlivci. Dokladem jejím jsou hrůzyplné zvrácenosti kultu, poměrů rodinných i sociálních.

Nekonečná je však boží milosrdnost! „Když všechno v hluboké ticho pohříženo bylo a noc ve svém běhu k polovici cesty dospěla, všemohoucí slovo tvé, Pane, s nebe od královských sídel přišlo.” (Moudr. 18, 14—15.) Od té chvíle není temnoty, ať jejím počátkem je bolest či hřích, která by mohla odolávat Slunci, jímž je Kristus. Na nás samých pak je, svítí-li toto Slunce, či nikoliv. A východ tohoto slunce, jeho kolébka? Naše d ů v ě r a v Ježíše! Duch temnot dobře ví, proč volá „zhasněte světla”. Duše, která nedá zhasnout tomuto poslednímu světlu — důvěře — nemůže být ztracena, i kdyby byla nejubožejší!

Zdali pak víte, drazí bratři a sestry v Kristu, že život lidský je podivuhodně uspořádán právě na důvěře? Bez ní nemohou žít vedle sebe ani ti nejspatnější. V řečech Kristových k apoštolům je proto neustále vyžadována důvěra. A stejně naše duše, má-li se povznést, má-li mít onen vnitřní oheň a křídla, potřebuje hned po víře i důvěru. Zkušenost učí, že nemůžeme mít důvěru v lidi, nemáme-li důvěry v Něho, který je Pánem milosrdenství a přemohl svět. — Ve chvíli, kdy pohasínají světla vánočních stromků a zář Betlému, kdy šedý život ve své všednosti znovu před námi rozprostírá nevábnou cestu, je třeba se zamyslit, na čem musí být postavena naše důvěra a jaké jsou její vlastnosti. Vždyť jen tak může se Kristus zrodit v nás, což je smyslem vánoc.

Když Kristus sestoupil na zem, nenesl s sebou spravedlnost trestu, nýbrž spasení, odpuštění a nové štěstí lidstva. Hrůzyplná bída lidského pokolení nevyhloubila ostrých vrásek hněvu v Jeho Tváři, a ručka betlémského dítěte nebyla sevřena k hrozbám, ale otevřena jako studánka dobroty a lásky. Čím hroznější a studenější bylo lidské srdce, tím větší teplo sálalo z jeskyně betlémské, zevně chladné a tvrdé svými jeslemi. A přece po tomto Betlémě On toužil, aby skrze něj dostal se do betléma srdce, třeba bylo daleko víc nečisté, než onen chlév. Byla to veliká Jeho láska k lidem, když takto přišel na svět, byla to nemenší prozřetelnost, když zazářil ve slávě proměnění na hoře Tábor, aby všem „poniženým a uraženým” zvěstoval, co čeká ty, kteří přetrpí slzavé údolí ve věrnosti k Němu. Bylo to však největší soucítění s lidmi, když na zem sražen ležel na trávě zahrady getsemanské a pokryt ranami a oděn nACHEM krve, pněl celé tři hodiny na kříži, umíraje v zízni a naprostém tělesném i duchovním vyčerpání. Takovými i nás činí naše chyby, a Ježíš nechťející smrt člověka v jeho mravním zabloudění, učinil se sám sobě nepodobným, aby byl podobným nám, abychom uvěřili, že smrti hříšníka nechce. Tak nám svou lásku ukázal. Může se v duši naší, chybami sebe víc popleněné, ozvat ještě něco jiného, než právě důvěra? Jeho láska k svaté Matce, hříchem nedotčené, byla velká. A jakou láskou planulo Jeho srdce k panenskému srdci učedníka

Jana, jaké zalíbení nachází Jeho láska k duším svatým! Daleko dojmavější je však Jeho láska k hříšným tvorům, poněvadž je hluboká ve své obětavosti a něžná v šetrnosti.

Této lásky si tvor nezasloužil. Vehnal Ho v smrt, hříchy na kříž přibil, tolikrát urazil hříchy i potom. A ON? Neustále volá z každého kříže, z každého svatostánku, do lidské nenávisti, do ubíjejících sporů, do mámení pokušení: Pojďte ke mně všichni . . . já vás občerstvím . . . ! Chce říct: Není propasti mezi mnou a vámi, neboť můj kříž se stal mostem, po němž lze každému přejít do náruče milosrdenství. Jeslemi a křížem byla vyplněna propast starého zákona, ony vytvořily cestu, po níž lze jít každému. — Není nejobožejším hříšník, svedený tělem, světem a ďáblem, ale ten, který ztratil důvěru. Ze všech chyb je nejosudnější duši strach a nedůvěra.

Vypravuje se o jedné takové duši, která nemohla dojít jistoty, že hříchy jsou jí odpuštěny, že jednou opět klečela u mřížky zpovědní, všechno opět prozpytovala, promyslela a znovu opět po mnohých životních zpovědích se zpovídala. Když byla u konce se vším a po prvé byla přesvědčena, že je to nejdokonalejší zpověď jejího života, uslyšela z nitra zpovědnice otázku: Již nic jiného tě netrápí? Zaražená dušička odpovídá: Tentokráte, důstojný pane, již opravdu nic, tentokrát jsem duši dokonale vymetla. Hlas ze zpovědnice říká jí smutně: Dítě, ty máš ještě něco, něco velmi špatného. Ty nemáš, důvěry ve mně. — Když duše udiveně pohlédla do zpovědnice, nebylo tam nikoho. — Tak by asi odpovéděl Ježíš každé duši, neboť jak může ukázat, že je Ježíšem, t. j. Boží Spásou, když nenalézá důvěry, která v ničem neváhá a nepochybuje? Jidášova zrada a jeho sebevražda byly velkým neštěstím pro jeho duši, daleko horším a vskutku vraždícím, byla jeho nedůvěra v Lásku. Kdo toto nepochopí, nepochopil vůbec smysl Vykoupení, smysl Ježíšova narození i Jeho smrti. On přišel pro hříšníky, aby třtiny nedolomil, knotu uhasínajícího neudusil . . . !

Jsou však věci, které stojí v cestě naší důvěře. Jsou to naše hříchy. Ale právě pro ně visel na kříži mezi nebem a zemí, pro ně „umíral tři celé hodiny, Král světa širého, Syn Boží jediný.“ — Je tu dále naše slabost. Avšak On ji zná lépe než my, a právě proto chce celou naši důvěru, aby ji posilnil. Je velkou chybou pěstovat k Ježíši pouhou úctu. Tu má ten, kdo nemiluje, kdo se bojí. Takovou úctu má pes ke svému pánu, my však jsme dítkami Božími. A není nadarmo v Písmě obrázek dětí na klíně a srdci Pána. Jako dítě si vědomo své malosti a slabosti, upíná se k staršímu a silnějšímu, tak má být i s námi. Nejlepšími křesťany se stali proto ti, kteří našli „cestičku dětství“. Nadarmo neřekl Kristus „nebudete-li jako maličtí . . .“

Musíme být malými, musíme vědět, že jsme malí! Vždyť proto se Pán tolik ponížil v celém svém životě, proto ač Králem králů, zůstává skoro zapomenutý ve svatostáncích, aby nás naučil, jakými máme být. Věřte, je to vskutku „zatracená“ pokora, která stále hledí jen na své nedostatky, a pro jejich bedlivou evidenci a přepečlivou

kartotéku, ztrácí odvahy jít prostě k Němu. Kdy k Němu chce vůbec přijít? Až bude bez chyb! Kdy však nebude poznamenán život lidský chybami, kdy se přetrhne jejich řetěz? Teprve smrtí! Ale je možno ve stavu chyb přijít k Pánu? — Proto nám ponechává naše chyby, ostny těla, proto jsme na řesetu ducha temnot, abychom se z nich ke Světlu vzpínali, abychom poznali potřebnost Slunce, a prokazovali ji důvěrou. Proto právě k N ě m u, a s celou důvěrou! Jako slunce učiní rostlinu velkou a silnou, tak slunce důvěry v Ježíše učiní nás velkými v opravdovou svatost. Ponsžili nás lidé, co na tom? Což mohou nás oni učinit velkými? Snad na čas z „vůle lidu“ se tak stát může. Ale tatáž vůle má dnes na jazyku chvalozpěv „hosanna“, aby stejným jazykem ve zlomku času volala své „ukřížuj“! Jen On nás může učinit velikými na duši, což je také jediná velikost, o kterou třeba stát. Ještě jsou jesličky v našich kostelích a trvale tam bude kříž nad svatostánkem. Jejich mluva je jasná: žádné upřílišněné znepokojování, úzkostlivost a strach z čehokoliv. N a o p a k ! V každé denní starosti, kříži života a doby jen jedno je potřeba: v ruce Tvé poručím všechno, neboť Ti plně důvěřuji. Ve Tvých rukou je mé zdraví, mé pozemské štěstí, pokoj i mír v naší zemi! — A není to plané utěšování, řekl-li Kristus Markétě Alacoque: Jsem opatrný a moudrý vůdce duší, umím převést duši přes všechna nebezpečí; ale převedu jen tu duši, která sebe zapomíná, a která se mi zcela odevzdá.

Proto bude nejlepším dědictvím vánoc ono neustálé obnovování důvěry, dětinné odevzdání se tomu, který ač malým se narodil, je Veliký a Moudrý. Pak se skuteční i v nás to, co je tak líbezně popsáno v životě svaté Růženy Limanské o jejích hrách s dítětem Ježíšem. Z květin, které jí dítě Ježíš přineslo, uvíjelo věneček, pečlivě však z nich vybíralo trny. On však vzal jí květiny z ruky a řekl: Tobě růže, mně trní. — Tak se stane i duši, která plně důvěřuje Ježíši. Jí zůstanou nakonec jenom růže, a trní si ponechá ten, který z lásky k nám byl trním korunován, aby touto korunou se stal Králem králů.

Přišel-li na svět, když všechno bylo v hlubokém tichu bezmocnosti, a noc hříchu k vrcholu cesty dospěla, pak my nedopusťme, aby na nebi našeho života zhaslo Slunce — d ů v ě r a. Bez ní pusto, s ní „sladko je žít“. — Amen.

Sv. Silvestra: Na konci starého roku

Dr. I g n . V e s e l ý :

NEZAPOMENOUT NA ÚČEL ŽIVOTA.

Poslední hodiny, poslední okamžiky posledního dne ve starém roce, který zase s povzdechem a smutně poznamenáme v knize svého

života, neboť nás opět o velký kus posunul ke konci naší pozemské pouti.

Jsme zvyklí zastavovati se na rozhraní starého a nového roku jako u důležitého mezníku svého pozemského života, přemýšlet a vzpomínat. Tak jako bychom usedli na břehu řeky a dívali se, jak rychle vlna za vlnou ubíhá, aby se již nikdy nevrátila, tak je nám, když se dnes díváme za starým rokem, jenž zapadá do nenávratné minulosti. A čím vícekrát již jsme stáli na konci starého roku, čím jsme starší, čím více let nám přibývá, tím, jak se nám zdá, rychleji uprostřed všech starostí, křížů a utrpení, každý ten rok uběhne, než se nadějeme, stojíme na jeho konci, kdy, jako když z koruny stromu vylétne hejno ptáků, se rozvíří v naší hlavě mnoho vážných myšlenek a vzpomínek.

Není ani jediného roku, aby se na jeho konci některým z nás nedraly do popředí smutné a bolestné vzpomínky na to, co nám uplynulý rok vzal nejdražšího. Vždyť sem přicházejí s rozlíceným srdcem ti, kteří v dokonávajícím roce se pro tento život navždy musili rozloučit s nejdražšími a nejvzácnějšími bytostmi, pro něž by byli vše obětovali, ani vlastní krve nešetřili, aby zadrželi odlet jejich duše. Bezděky se nám vynořují v duši vzpomínky na přátele a známé, s nimiž jsme si před rokem blahopřáli a o nichž bychom se ani nenadáli, že se nedočkají konce tohoto roku. A s těmi, jejichž duši rána smrti jako ostrý meč pronikla a kteří si přinášejí sem svoje srdce, ještě krvácející a svoje rány otevřené, cítíme upřímně jejich bolest.

Ale i když nad naší střechou anděl smrti nezavanul svou perutí, všichni jsme nesli, po celý rok každý svým způsobem těžký kříž, který nejednou tak velice tížil, že se nám zdálo, že musíme pod ním klesnout, připadalo nám, že tu stojíme v životě i od Boha opuštění a že musíme zvolat: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ Ale jestliže jsme ve své víře nezakolísali, ve chvíli nejvyššího utrpení jakoby neviditelná ruka těžké břímě kříže nám nadlehčovala a jako bychom byli slyšeli povzbuzující slova: „Vezmi kříž svůj a následuj mě.“ A klademe-li na váhy, co nám starý rok dal nebo vzal, čím nás potěšil nebo zarmoutil, čím více poznáváme život v pravé jeho podobě, tím více vidíme vždy nesplněných tužeb, přání a zklamáných nadějí, jež nám jako smutné dědictví zanechává.

A to vše si připomínáme na rozhraní starého a nového roku ne proto, abychom truchlili a oddávali se sentimentalitě, nýbrž proto, abychom, když vidíme, jak všechno lidské je slabé a chabé a když v tuto chvíli více než kdy jindy cítíme svoji závislost na nějaké vyšší bytosti, na Bohu, tím více se k němu přimkli. Jak se ukázaly klamnými předpovědi těch proroků, kteří slibovali lidstvu ráj na zemi, až se oprostí ode všech, jak říkali, ponižujících pout náboženství, jež člověku nahradí pokrok a technické vynálezy a vzdělanost vůbec. Nevěře se bohužel podařilo už hodně odvrátit lidstvo od Boha a náboženství, ale že by bylo proto na světě lépe, toho se

přece neodvází nikdo tvrdit. Pravý opak je pravdou. Člověk i při sebe větším a skutečném pokroku zůstane vždycky jen člověkem, nikdy z něho nebude nějaký nadčlověk, jak o něm snil německý filosof Nietzsche, vždycky o něm budou platit slova Písma sv., že bojování je život člověka na zemi a že člověk narozený ze ženy, bývá naplněn mnohými bídami.

A to si máme připomenouti zvláště dnes, kdy opět jeden list spadne se stromu našeho života; čím lépe to dovedeme, tím dokonaleji také poznáme význam a účel svého života pozemského, pokud se na něj díváme očima víry a pod zorným úhlem věčnosti. Či snad jen práce, dření a utrpení jsou smyslem našeho života? Nic jiného není jeho účelem? Naše víra vede nás k tomu, abychom co nejúsilovněji pracovali, aby co nejbohatší ovoce vzešlo z našeho přičinění, ale obrací také naše oči od hroudy země vzhůru. A je bohužel mnoho lidí, kteří celý svůj život vyčerpají jen v práci a starostech pozemských, ale zapomínají, že jsou také lidmi. Co to znamená?

Před nedávnem se mi dostala do rukou veliká latinská kniha, kterou na konci sedmnáctého století napsal arcikněz v Antverpách a kterou případně nazval „Magnum theatrum vitae humanae — Veliké divadlo lidského života.“ Je to sice kniha vědecká, v níž spisovatel na způsob našich naučných slovníků zpracoval velikou řadu hesel ze všech oborů tehdejší vědy, ale mimo jiné obsahuje i myšlenku již mnohokrát opakovanou. Na jevišti představují často herci osoby vysoce postavené. Herec je králem, vojevůdcem, boháčem, oplývá vším blahobytem. Ale to se jen zdá — opona spadne a je po všem. A ten, který na jevišti byl boháčem, nemá někdy ani, čím by se nasytil. I život náš je divadlo. Člověk je zde hercem. Představuje učitele, kněze, úředníka, rolníka a jak se všechna povolání jmenují. Jak dlouho? Přijde smrt — opona spadne. Pomine úřad, postavení i sebe vznešenější — zbude jen člověk se svou duší, na niž pro svou práci a starosti nebo bez důvodu zapomínal a o níž přece platí slova Krista, jenž jediný se mohl nazvat cestou, pravdou a životem: „Co je platné člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši záhubu utrpěl?“

Blaze tomu, kdo i v sebevyšším postavení i v sebevětším bohatství nezapomíná, že je pouhým člověkem s nesmrtelnou duší, třikrát blaze tomu, kdo nyní, když činí uzávěrku starého roku, může říci: „Na tebe jsem, duše drahá, nezapomínal.“ A jestliže někomu svědomí vytkne, že v uplynulém roce měl pro všechno čas, že pro svět zapomínal na Boha i na plnění povinností náboženských, nechť pomýšlení, že snad tento rok byl posledním celým rokem, jež nám Bůh dopřál, abychom v něm pracovali na spasení své duše, je pobídkou, abychom, když nyní ještě jednou pohlédneme zpět do starého roku s tak rozdílnými vzpomínkami, se rozloučili s ním s pocity neskonale vděčnosti k Bohu, jež po jásavém a překrásném chvalo zpěvu „Tebe, Bože, chválíme“, který se bude v tyto chvíle rozléhat

v posvátném nadšení pod klenbami našich chrámů, budeme vzývati a prositi, aby nás ani v budoucnosti neopouštěl a svých darů nám štědře udělovati nepřestával. — Amen.

J a r o s l a v A u b r e c h t :

ADORACE NA DEN SV. SILVESTRA.

Píseň: „Ježíši, Králi . . .”

Na místě posvátném dlíme. Na místě, kam chodili naši předkové, kam nosili své slzy a vroucí přání. Sem jsme přišli i my — jejich potomci, dnes naposled v tomto roce, abychom poděkovali dobrotivému Bohu za vše dobré v tomto roce a vyprosili si požehnání od Spasitele, který je zde na oltáři vystaven. Je nám jako poutníku na daleké cestě, který se oblíží, kolik již cesty urazil. Odpočívá po námaze a nabírá dechu k další pouti. Přišli jsme si oddechnout do jeho chrámu. Je před námi. Pán a Bůh náš. Vidí nás. Zdánlivě mrtvá hostie, ale je to živý Bůh, v živém těle, s krví, se svátostným srdcem a bezmeznou láskou! Je zde to Srdce plné dobroty a lásky. Plna jsou nebesa i země jeho slávy. Je zde ten, jehož uvidíme v soudný den přicházet s mocí a velebností. Nechce býti naším soudcem, ale Spasitelem; proto volá: Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete, trpíte — zde najdete pokoj. Ježíše vždy dojímalá živá víra lidu. Řekněme mu pokorně: Věříme v Tvou lásku, dobrotu, moudrost a spravedlnost. Uznáváme Tě za svého Pána, nejvyššího vládce nebes i země. Rozmnož naši víru. (Všichni: „Věřím v Boha . . .”)

Díky a klanění:

Uplynulý rok přinesl nám dobré i zlé, radosti i žal. Bůh dával nám život a zdraví, podmínky pozem. štěstí. Život náš je jako lehounká skořápka na rozbouřeném moři, jak malá příčina a loď ztroskotá. A dobrotivý Bůh nás po celý rok chránil a na živu zachoval. Když jiný upoután na lůžko bolestí sténal a bezesné noci v utrpení trávil, my radostně v plné síle tělesné ze života jsme se těšili. Byli jsme za to Bohu vděční?

Bůh práci naší žehnal, že jsme si mohli opatřiti chléb a vše k životu potřebné. Dobrotivý Bůh dal nám příležitost k dobrému, milost k věčné spáse potřebnou. Přišel ten dobrý, tichý Kristus i k nám a klepal na dveře našeho srdce, aby je obměkčil. On nás k dobrému povzbuzoval, svátostmi posiloval. Poděkujme Bohu za tu krásnou zemi naši, jež se kolem nás rozprostírá, za naši řeč, zvonivě krásnou, za víru svatou, za vše to duchovně krásné i za to, že jsme tu dnes pohromadě jako jedna farní rodina, spojená láskou. Dokud se budeme modlit, dotud budeme žít.

Ale snad i nejednu bolest a strach jsme museli v uplynulém roce prožiti. Málo bylo dnů radostných, ale více okamžiků, kdy hořké slzy tlačily se do očí a starosti byly vám v noci tvrdou poduškou. A přece Kristus nic jiného nechtěl, než abyste jako Šimon Cyrenský

pomohli mu nésti kříž. A nejtěžší rána nás stihla, když zemřely nám ty nejdražší bytosti, které jsme milovali. Nad hrobem svých milých jsme poznali, jak bezmocný je člověk, jindy tak pyšný a sebevědomý. Tenkrát se sevřelo naše srdce lítostí, úzkostně drželi jsme se kříže Kristova a hledali pomoc. A dobrotivý Spasitel nás těšil: „Rozloučení to nastat muselo, neboť uloženo jest — — Já jsem tvé drahé více miloval — rozloučení to není na věky, ale na čas.“ Tenkrát jsme chápali, co znamená prosba Otčenáše: „Buď vůle tvá,“ a naučili jsme se volati: „Otče, ne má vůle, ale tvá se staň!“

Prozřetelnost Boží vedla nás cestou života moudře a dobrotivě, ač jsme to nechápali. Utrpení očistilo naši duši, bylo zkouškou naší víry a věrnosti, bylo zásluhou pro nebe. Či nezkoušel Bůh podobně Abrahama — Josefa egyptského? Proto „buď jméno Páně pochváleno,“ za vše velké a krásné.

Duše naše se chvěje úctou, láskou a vděčností. Sbíráme všechny ty písně, které tu lid náš vyzpíval, jeho vroucí zbožnost, oběti, modlitby, sv. přijímání, mše svaté, utrpení celého roku, vše to přinášíme dnes a jako sv. králové se Ti klaníme, Tobě to obětujeme, Bože náš pravý!

A jako dobré děti se tulíme i k Marii Panně, která i v tomto chrámu dokázala, že jest Matkou svého lidu. Tisíckrát pozdravujem Tebe, Ježíši i Maria. Byť celého světa národové chtěli chválu mluvíti o Vás, to by vše ještě nic nebylo, co by k Vaší chvále postačilo.

P í s e ň : J e ž í š i , K r á l i

Smír:

Když vyvolený lid reptal proti Hospodinu, Mojžíš vystupoval na horu, aby usmířil Boha. Svátý Václav v noci vstáváje, chodil se modlit za lid svůj.

Nejmilejší! Nebýt viny, oč méně bylo by na světě utrpení. Bolest se zrodila ve chvíli, když se člověk domníval, že smí beztrestně pohrdat Božím zákonem. Nikdy nebylo více potřebí Boha usmířit čistým srdcem a smírnou modlitbou, jako dnes.

A před námi je to Srdce, jež knotu doutnajícího neuhasil — Srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky — nejvyšš milosrdné. Božské Srdce, smilování.

Zapomeň, Ježíši, na vše, čím jsi byl zraněn tohoto roku od země naší i farnosti. Zapomeň, čím ublížili Tvé Církvě svaté katolické. Smilování! Za rozvrácené rodiny, za znesvěcování dne svátečního, za pohrdání věrou zděděnou, za znesvěcené mládí, za vše, Božské Srdce, smilování. Za směšné pokusy Tebe přemoci, za rouhavou zpupnost Tvých nepřátel, zde přijmi pokorná srdce, jež jsou ochotna napravit vše, co snad volalo o trest.

Vzpomeň, Ježíši, co jsi vytrpěl za nás, abys mohl být milosrdný a ne pouze spravedlivý. Účiň v této chvíli velké pozdvihování! Vezmi na své probodené dlaně všechny naše boly a ukaž je Bohu

Otci — a přikryj probodenýma rukama všechny naše viny. Vzpomeň, jak Ti bylo líto ztracené ovečky, jak jsi hledal hříšných. Smiluj se nad námi podle velikého milosrdenství svého. Budeš-li jen soudit nepravosti, kdož obstojí? Rozpomeň se, Ježíši, na tuto svou farní rodinu, za kterou nechávals se vydat v ruce hříšníkú a prolil svou předrahou krev.

P í s e ň : J e ž í š í , K r á l i

Prosby:

Jsme zde před Ježíšem, vyhnaní synové Evy, sami ze sebe bezmocní. Upíráme zraky k monstranci, tiskneme je na sklo jako vězeň tiskne tvář na mříže své kobky, očekáváje teplý paprsek růžového jitra, voláme jako slepec u Jericha: „Pane, ať vidím!“ Jako setník: „Pane, služebník můj zle se trápí.“ Ten dobrý Ježíš nás vyslyší. To nevolají cizinci, nýbrž děti, živené jeho přesvatou krví; znaveni, usedli u bohatého zdroje Božího milosrdenství. Ježíši nic neubude, vyslyší-li naše prosby a dá-li, čeho potřebujeme. On sám řekl: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi.“ Volám: Žehnej tomuto lidu. Je to lid dobrý, mírumilovný. Prošel za tisíc let zkouškou, vichřice polámaly větve, ale kmenem toho lidu nepohnuly! Miloval svou řeč, ale nad to i Tebe a svou víru. Dej mu vše, čeho potřebuje, aby byl šťasten časně i věčně. Ty jsi, o Jezu, růže štěstí rozstýlal v cestu žití nám; dej, ať ty růže neuvadnou!

Ježíši, Tys byl též člověkem. Líto Ti bylo zástupů. Tvé Srdce se nezmenšilo. Žehnej těm nejmenším. Tys tolik miloval děti a dal jsi první zákon na ochranu těch maličkých. Dej, ať pochopíme, že dítě patří na prvním místě Tobě, pak nám a národu. Ať se nikdy nestavíme mezi Tebe a maličké. Ať vychováváme s Tebou a pro Tebe a tím i pro sebe. Chraň, Pane, budoucnost, klenoty národa. Chraň víru, čistotu naší mládeže, chraň jejich oči, buď jim silou, dej, ať u Tebe hledají oporu v pokušení. Buď Přítelem naší mládeže. Posvěcuj naše otce a matky. Ať pozvou si Tebe, Spasitele svého, do své rodinné svatyně, neboť to jest účinný lék pro naši chorobu. Přijď, Pane, do našich rodin a opět stvořeny budou a obnovíš celou farnost naši i národ. Uzdrav nemocné, potěš zarmoucené, ať poznají cenu a velikost utrpení a bolestí. Ať poznají, že nynější utrpení nejsou ničím proti té slávě, kterou Pán jednou zjeví na nás. Ať se modlí s Tebou: „Ne jak já chci, ale jak Ty chceš, o Bože! Buď vůle Tvá!“ Navrať zbloudilé, odloučené, aby byl jeden ovčinec a pastýř. Obrat hříšníky. Žehnej našim kněžím a biskupům. Dej nám kněze svaté, apoštolské. Druhé Vojtěchy, Jany, Stojany, Podlahy. Probuď povolání v srdcích mladých studentů, aby se nebáli vzít na sebe jho Tvé, které je tolik záslužné. Nedej, aby nás stihl ten největší trest, že bys nám nedal kněze, nebo špatné kněze. Ano, národ má takové kněze, jaké si vyprosí a proto voláme: Dej nám kněze — svaté kněze, hotové k práci i oběti.

Prosíme i za zem svoji rodnou. Dej služebníkům svým pokoj,

jehož svět dáti nemůže. Potěš smutné, zažeň vše zlé, Pane Ježíši, smiluj se! Dej, ať lid nepracuje na polích nadarmo. Za tisíc let milování jsme Ti vděční do skonání, abys nám přál tisíc let dál, Pane náš! Ježíši, když jsi se loučil, „Milujte se!“ — tak jsi kázal. Dej, ať se máme rádi. Ať tvoříme řetěz srdcí milujících se. Ať máme pro sebe navzájem pomoc a odpuštění.

Závěrem i k Tobě se utíkáme, Matko milosrdenství, pomocnice křesťanů, uzdravení nemocných, živote, sladkosti a naděje naše! Obrát i Ty k nám své milosrdné oči. Pohleď na svůj lid, na své děti, velké i malé.

Nejsou tu po prvé. Pod Tvou ochranu utíkali se již jejich předkové. Řekni, Maria, Ježíši: „Pane, vína nemají!“ Tvé mateřské oko vidí, čeho potřebí, abychom byli spaseni. Ty vidíš u Boha knihu našeho života otevřenou. Proto: v nouzi, v bolu, v zármutku, trápení, vyžádej u Boha pomožení. Slyš, o Maria, naše lkání, nás mocnou dlaní braň, zde uštědři nám své požehnání, a v nebi sladkou ukaž skrání.

Modlitba: Pod ochranu Tvou . . .

Slavnost Obřezání Páně: Nový rok

Josef Zvěřina:

OBŘEZÁNÍ PÁNĚ — NOVÝ ROK.

(Skizza kázání pro město.)

Je celkem historickou náhodou, že Nový rok začíná zvláštním svátkem - svátkem Obřezání Páně (1). Než přesto je tu krásné tajemství, které je hodno povšimnutí, když začínáme nový rok.

Všimli jste si v tom kratičkém evangeliu, které jste právě vyslechli, slova: „když se na plnilo dní osm?“ Je to vpravdě Boží

1) Jak známo, historicky měl tento svátek nahradit pohanský svátek *strenae*, slavený od IV.—VII. stol. skutečnými orgiemi, proti nimž bouřil sv. Jan Zlatoústý, Petr Chrysolog a sv. Augustin. Liturgicky je však tento svátek zajímavější. Souvisí s ustanovením Narození Páně na 25. prosince, od něhož se pak počítalo osm dní podle starozákonního předpisu obřízky. Vznikla tak vlastně *Octava Domini*, jak také svátek označuje sakramentář gelasianský a gregoriánský. V prvním pramenu je na tento den položena zvláštní mše, nazvaná *Prohibendum de idolis*, zřejmě s tendencí proti zmíněné pohanské slavnosti. To nám též vysvětluje volbu epištoly z první mše Božího hodu, v níž jsou slova: „abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí . . .“

Svátek *Obřezání Páně* uvádí Lektionář z Kapuy (546) zároveň s lekcemi „proti falešným bohům“. Roku 567 nařizuje druhý koncil turský sloužit mši de *Circumcisione*. Řím přijal svátek až v IX. stol., protože tam bylo původně na Narození Páně dvojí oficium: jedno u sv. Petra, druhé u P. Marie Větší. Stace u sv. Petra zůstala oficiálním svátkem Narození; Páně, noční oficium u Panny Marie bylo pak přeloženo na oktavu Narození; to nám vysvětluje hojnost mariánských motivů v oficiu.

slovo toto: „když se naplnilo“. Uvědomte si jen, co se tu dělo. Pán Nového zákona, jehož narození přineslo začátek života v Bohu, jest obřezán podle starého zvyku. Panna, která byla vyvolena stát se matkou Krále budoucího věku, pokorně čeká, až se naplní dní osm. Vidíte její pokoru? Rozumíte tomuto tajemství Božího času, tajemství naplnění času? Dnes, když stojíme na prahu nového roku, ve stejné pokoře hledejme smysl tajemství času a jeho naplňování, jak se ukládá nám, teď!

1) Víc než kdy jindy, snad právě dnes si uvědomujeme, že jsme dítkami času: jeden rok uplynul, druhý začíná. Ptáme se, jako jiní lidé, co asi donese? Kdo nám tu dá odpověď? Nikdo. Ale, jsme-li skutečně křesťany, víme o budoucnosti víc než jiní. Víme, že nejsme jenom dítkami tohoto času, nýbrž i dědici věčnosti. Žijeme v čase, ale máme určení pro věčnost. Žijeme ve světě, ale nejsme do něho zkleti, abychom pak v něm beze stopy zanikli. Víme-li toto, víme mnoho! Známe

2) tajemství času: jsme poutníky, ale víme, kam naše cesta vede. Víme, jaký smysl má lidský život a rychlý běh našeho času. Snad ani necítíte, co tato naděje, tato jistota víry znamená! Není to něco slavnostního v tomto životě, který je určen pro věčnost? Neuniká tím nejvíc člověk modernímu smutku, který plyne z nejistoty v budoucnost? Není to zcela jiný život než život s vírou v to, co nazývají mnozí jedinou skutečností tohoto života, že se totiž člověk narodí a že neodvratně zaniká?

Moji drazí, kolik síly, kolik světla, kolik pravé útěchy je v tomto porozumění tajemství času a smyslu našeho života!

3) Je však třeba plnit čas. Jednat v plnosti, ve zralosti, v úctě a vážnosti — tak jak se dějí právě Boží úradky v čase a jak jste viděli v evangeliu jeden z nich. Co to znamená „naplňovat čas“? Jak se tato povinnost představuje nám, kteří teď stojíme na prahu nového roku?

Křesťan čeká s pokorou, s vážností a s trpělivostí, co mu vůle Boží určí.

Křesťan nesmí být bláhovým snilkem, který čeká na nějaký zážitek, aby naplnil jeho sny.

Křesťan ví, že každý okamžik, každá chvílka je Božím darem, který je mu poslán, aby v něm plnil povinnosti své víry a svého života.

Křesťan ví, že jej Bůh postavil právě do tohoto věku, aby v něm plnil vůli Boží, se vším hrdinstvím a velkodušností.

Čím je doba těžší, tím víc musí křesťan hrdinství přinést. To znamená plnit čas!

V Kristu věřící, když si nyní na začátku roku vzájemně přejeme vše dobré, přeji vám i já, abyste poznali tajemství času a naplňovali své dny. Přeji vám, abyste „srozuměli, která jest vůle Boží“ a „žili pečlivě, ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, vykupující čas, neboť dnové jsou zlí“ (Ef 5). Věřím, že tím vám přeji,

po čem nejvíce toužíte: pokoj srdce, radost, důvěru, sflu, světlo, jistotu.

To necht' vám dá Pán, skrze Matku svou, a za vaši službu — v hojnosti co nejplnějš! Amen.

G. Colombo :

OBŘEZÁNÍ PÁNĚ.

Jeremiáš, prorok bolesti zanařikal jednoho dne: „Je po žni, minulo léto, a my nejsme vysvobozeni!” (Jerem. 8, 20.) Tento nářek se vrací samovolně na naše rty, ohlédneme-li se na začátku nového roku, jenž dnes začíná, zpět, abychom přehlédli rok, který včera skončil. Další rok uplynul, dalších 365 dní je pryč, jež již více neuvidíme. Uvažte jen: kdybychom se byli každý den zúčastnili mše sv., kdybychom se byli každý den pomodlili růženec, kdybychom každý týden byli přispěli na kostelní sbírku neb dali almužnu chudým, nebo kdybychom se byli alespoň trochu zapřeli, kolik zásluh bychom nyní sklídili. Naopak ale období plodů minulo, léto skončilo, a nám zbývají obě ruce prázdné. „Je po žni, minulo léto, a my nejsme vysvobozeni.”

Kdo ví, kolik lidí včera při konečném účtování řeklo: „Raduj se, má duše, letos jsme uložili hojnou úrodu do stodoly, hodně peněz jsme vydělali, získali jsme pozemky, a ozdobili dům: Jdi a těš se z toho.”

Ozdobili jste však též vlastní duši? A ve stodolách věčnosti uložili jste též dobré obilí, jež vlhkem neplesniví a jež myši nerozhlodají?

Snad jsme hromadili ubohost na ubohost, hřešili proti sobě, proti vlastní rodině, proti Bohu a naše duše klesla po svalu plném bahna až do záhuby.

Kdo nám nyní může podati pomocnou ruku, vytrhnout nás z vlastních hříchů, uvést nás v novém roce na novou cestu? Ježíš Kristus: Spasitel.

Čteme v evangeliu dnešního svátku: „Když se naplnilo dní osm, aby dítě bylo obřezáno, nazvali jej jménem Ježíš” (Luk: 2, 21), což znamená Spasitel.

Tajemná shoda: Podle obřezání je Bohočlověk nazván Spasitelem, poněvadž jedině v bolesti nás spasil. Bez prolité krve, jak psáno, není spásy. Jedině jeho Krev musela být pečetí nové smlouvy hříšníka s Bohem, země s nebem.

Kristus, aby nás spasil, se dal obřezat: to je první myšlenka. Ale poněvadž Bůh nás nechtěl spasit bez naší spolupráce, plyne z toho pro všechny nutnost obřízky. Ne však obřízky materiální, jako byla židovská, nýbrž obřízka duchovní: a to je druhá myšlenka.

I. V knize královské je popsán známý souboj proroka Eliáše s kněžími pohanského boha Baala: „Budte nám dáni dva býci. Oni necht vyberou si býka jednoho, ať ho rozsekají a vloží na dříví, ale ohně ať nepodkládají; já pak připravím býka druhého, vložím na dříví ohně však nepodložím. Vzývejte vy jména bohů vašich, a já vzývati budu jméno Hospodina mého: a bůh, který ukáže ohně, že nás vyslyšel, ten budiž Bohem!“ Všecek lid ujav se slova, řekl: „Velmi dobrý to návrh.“ (3. Král. 23, 24.) V poledne se naskytla všem děsná podívaná. Protože na oltáři modly se oheň nezapálil, začali kněží výtí; pak se řezali noži v obličejí a na těle, tak, že se koupali v krvi. Baal byl hluchý k jejich zoufalému křiku, byl slepý k oné krvi. Ani jedna jiskra se neobjevila mezi dřívím pod obětovaným býkem.

Svatý Augustin, mysle na tuto bolestnou scénu, volá s pohnutím: „Bratři moji, jaký rozdíl mezi Kristem a Baalem, mezi ctiteli Baalovými a Kristovými. V chrámě Baalově lidé prolévají vlastní krev pro svou modlu; v chrámě pravého Boha, sám Bůh prolil při obřízce svou krev za lidi.

Tam modlářský národ trhal své maso, aby se zalíbil svému prohanému božstvu; zde vtělený Bůh se dává sám zranit, aby z něho vytryskly první krůpěje té krve, jež měla vykoupit svět.

Ó ano, veliké prokletí tížilo svět a lidi vinou hříchu Adamova i svých; byli zničeni navždy.

Bylo třeba usmiřovatele, jenž by dovedl zmírnit pomstu Boží, bylo třeba nekonečné ceny, jež by byla s to uspokojiti spravedlivost Boží.

Usmiřovatelem byl Kristus a výkupnou cenou míru byla krev, jež vytékala v kapkách při obřezání, v okamžiku křížování se však řinula proudem. Vykoupil nás. Vykoupil nás, odpustiv hříchy, vykoupil nás, posíliv naši slabou duši svou milostí, vykoupil nás, otevřev nám ráj.

II. Zákoníci a fariseové jerusalemětí řekli kdysi Kristu Pánu: „Proč přestupují učedníci tvoji podání starších? Neboť neumývají si ruce, když jedí chléb.“ „Pokrytci,“ odpověděl jim Ježíš, „dobře o Vás prorokoval Isaiáš řka: „Lid tento ctí mne jen ústy, kdežto srdce jejich je daleko ode mne.“ A svolav k sobě zástupy, řekl jim: „Slyšte a rozumějte. Neposkvrňuje člověka, co vchází do úst, nýbrž, co vychází z úst, to poskvrňuje člověka.“ Nikdo mu však nerozuměl. Tu přistoupil Petr s prosbou: „Vylož nám to podobenství.“ A dobrý Ježíš vykládal: „Co vychází z úst, jde ze srdce, a to poskvrňuje člověka. Vždyť ze srdce vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, krivá svědeckví, rouhání. To jsou věci, které poskvrňují člověka.“ (Mat. 15, 18.)

Je tedy třeba, aby ne tělo, nýbrž srdce bylo obřezáno, chceme-li býti účastni milosti vykopení.

Pro lakomého záleží tato svatá obřízka v zmírnění přehnané lásky k penězům, spravedlivým vlastním ziskem a almužnou potřebným.

Pro pyšného záleží v potlačení závisti vůči druhému; oné závisti,

jež pro nás mění v bolest každou radost bližního a svádí nás, abychom nenáviděli ty, kteří jsou Pánem požehnanější.

Pro nečistého tato obřízka záleží v útěku před hrou a vínem; před místy a osobami nebezpečnými; v oblibě modlitby a Eucharistie.

Tato obřízka srdce je bolestná, to vím; před námi to věděl již Pán Ježíš, který ji uložil. Ale je nutná.

Kdo ji odmítá, dostane se mu výtky sv. Štěpána: „Tvrdošíjně a neobřezaní srdcem, vy se vždy protivíte Duchu sv.“ (Sk. ap. 7, 51.)

Z á v ě r :

Konečně po dlouhých dnech dusného vedra, hladu, žízně, nemocí a válek se národ israelský blížil zemi zaslíbené, po léta vytoužené. Již všichni cítili vůni mléka a medu, již viděli onu zemi a spěchali do ní vkročit.

Ale Josue náhle zastavil dvanáct kmenů, ohlásiv rozkaz Boží: „Nikdo nesmí vkročiti do zaslíbené země, kdo se před tím nedal obřezati.“ Ona šťastná země je předobrazem ráje. Ona obřízka materiální je symbolem duchovní obřízky srdce, bez níž nikdo nemůže vejíti do ráje: „Obřízka srdce Duchem, nikoliv v liteře.“ (Řím. 2, 29.)

Na začátku tohoto nového roku můžeme se pochlubiti obřízkou srdce? Kolik jich snad bez ní zemřelo v uplynulém roce! A kdo ví, zda tento rok není posledním v našem životě; rok, jenž rozhodne o zavržení či blaženosti naší duše? Všichni jsme svědky prvního dne, ale nedočkáme se všichni posledního. Bůh zná ty z nás, jež mají zemříti.

Ke Spasiteli, pro naše duše obřezanému, se dnes obraťme s modlitbou Davidovou: „Zachraň mne Bože od zkaženosti světa; ať jeho svody, jeho pochybné rozkoše a lživé nauky se nedotknou mé duše. Zachraň mne o Bože, ať neutonu v bahně, aniž bych našel opory.“

Přel. Pav. Kohout.

Neděle v oktávu Obřezání Páně: Nejsv. Jména Ježíš

P. Stanislav Sasina :

JMÉNO JEŽÍŠ.

Drazí v Kristu, dítěti na rukou matčiných se dává vždycky to jméno nejkrásnější. Jméno, kterým je bude matka probouzet, celovat, kterým je otec zavolá. Jméno, které bude účastno slávy dítěte. Kolik snů do budoucna se sklene nad hlavičkou dítěte, když se narodí. Maminka se nad ním sklání a říká si v tichém zamyšlení: Čím bude můj brouček? Vyroste silný, bude chloubou své maminky, bude něčím velikým, větším než ostatní, až přejde před lidmi, všichni se

na něj budou dívat, muži vážní smeknou klobouk a podrží jej vysoko, až přejde on, hrdina. A je jí tak krásně, když může stavět hrady o budoucím štěstí dítěte, to je její nejmilejší chvílka. A přijde tatínek, dívá se na kluka a určuje: ten bude vojákem, křičí a má se k světu, nebo: bude po mně obchodníkem, bude advokátem . . . A jejich brouček leží klidně v peřince a nemá ani tušení o tom, k jak velikým věcem ho předurčují — jeho tvář je ještě čistá, nepoznamenaná tvrdým životem a tatínek s maminkou mají právo ještě dlouhá a dlouhá léta snít o jeho budoucí slávě a spojovat s jeho jménem nejbětší pocty světa.

Jméno — při jeho vyslovení se dělí svět na odpůrce a přátele. Jméno — nositel slávy a nenávisti. Přišel Syn Boží na svět — a nazvali ho jménem Ježíš. A jméno Ježíš se stalo kamenem úhelným, při jehož zchladnutí se svět dělí: pro a proti. Jméno Ježíš — závan větru, sklánějící v pokorném sklonu plně klasy obilného lánu, jméno Ježíš, probouzející nenávistný šelest hluchých klasů. Na jméno Ježíš — tichý sklon či odpor. Nevidíte to? Kdyby bylo možno před tím jménem utéci! Obejít je! Jenže jméno Ježíš je kritickým bodem každého člověka a krisí každého národa — kámen, který se stal kamenem úhelným a není v nikom jiném spásy. Celá věc se stává palčivým bodem pro každého z nás: buď — anebo. Buď se skloním při jménu Ježíš — a budeme žít, nebo je zavrhneme — a roztrčíme se.

Tenkrát se nesklonili jménu Ježíš Židé. Ježíš nemohl splnit svět-ské tužby, které spojovali s jeho příchodem. Židé říkali: „Až přijde Mesiáš, on nás vysvobodí od nadvlády císaře římského a dá nám světovládnou říši a blahobyt na tři tisíce let. — A tu slyší, že Kristus mluví o království, které není z tohoto světa, o království v srdci člověka, o pokušení života a sráží jako školáky fariseje a vykladače zákona. Žádná světová židovská říše, žádný blahobyt. A proto zklamání, odpor, zavržení jména Kristova a smrt. A co bylo se Židy, není i s námi? Nám by se mnohým líbil „sladký rabbi nazaretský, člověk mezi lidmi, kterému nelze upřít jisté osobní kouzlo, ale kterého není třeba brát vážně a který rozhodně k ničemu nezavazuje. Mnozí bychom přijali „nejsladšího Ježíše“, jehož sladce pojatá tvář by na nás vyhlížela z produktů úpadkového devocionálního umění, ale zapomínali bychom na vznešený majestát a autoritu Ježíšovu. Vybrali bychom mu důvěrný koutek ve svém srdci a nemysleli mnoho na to, že on, síla jeho jména musí řídit celý život a celou společnost věčným zákonem evangelia. Kdyby mluvil jen o nebi, o andělech, o vánoční poesii — ale když on chce také povinnost a sebevládu, on si činí nárok na celý náš život! Řekl: „Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem — nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč.“ A tímto mečem tal do živého. A proto ten odpor.

Starší synagogy jerusalemské, slyšíce ohnivá kázání Petrova a Janova a vidouce na vlastní oči zázraky, které činili ve jménu Ježíšově, zavolali Petra a Jana na soudní tribunál. „Běda vám,”

pohrozili jim, „vyslovíte-li ještě toho jména! Běda vám b u d e t e l i v t o m j m é n u v y u č o v a t ještě jiné!“ Chtějí zapomenout a rozbít jméno, učení, všechno. Smazat jméno Ježíšovo se světa. Tenkrát — i dnes.

Tluče Ježíš ne dveře ministerstva v moderním národě: „Propůjčte místo Kristu, králi nebe.“ Odpověď: „Není už nebe. Což nevíš, že to bylo jen vymyšleno, aby byli dobří ti, kdo se nemohli najít tu ve světě?“ „Ale když já jsem pánem s v ě t a.“ „Pánem světa jsme my. My jej obděláváme stroji a umělými hnojivy, my do něj vrtáme po zlatě a petroleji, my jej procházíme horem i dolem, podél i napříč vlaky, loďmi a letadly. A protože lidem už nenahánf bázně bouřka, my je trochu děsíme hučením kanonů a výbuchy bomb.“ — „Ježíš je přece Bůh!“ „Ticho! My máme organisace těch, kdo jsou bez Boha.“

Přichází Ježíš do moderních měst. Tluče na dveře kin, hospod, obchodů, dílen, ale slyší, jak mu křičí do tváře: „Nazpátek! Uděláme-li ti místo, pak budeme muset zachovávat morálku. Ale s morálkou se dnes nedělají obchody a jde to s ní nazpátek.“

Tluče na dveře rodin. Přijde mu otevřít hlava rodiny s pohledem málo povzbuzujícím. „Přijmout? Nemožno. Nemám pokoj. A potom, máme už tak se ženou dost práce. Jen si jdi!“ A zavře dveře. Není místa pro Ježíše.

A výsledek? Stále tentýž podle slov sv. Petra: „Ježíš je kámen, který byl zavržen od vás, stavitelů, ale stal se k a m e n e m ú h e l n ý m a není v nikom jiném spásy. N e b o ť n e n í j i n é h o j m é n a pod nebem (daného lidem), v nemž bychom došli spasení.“

Nespasí králové, císaři, diktátoři a vědci. Není v nikom takovém spásy. Obrátme se do dějin.

První odpůrce jména Ježíšova, vrah nevinných dětí betlémských, umírá spálen horečkami, rozerván v útrokách se zohaveným tělem.

Druhý, Herodes Antipas, který v den mučení Páně s ním jednal jako s bláznem, zahynul ve vyhnanství. Pilát zemřel ve vyhnanství. Jidáš se oběsil.

Všichni římská císařové, pronásledující jméno Ježíšovo, skončili násilně: Kaligula byl zabit, Nero si sám na útěku vrazil dýku do hrdu, Damicián byl zabit členy své rodiny. Komodus byl uškrcen. Hellogabal ubit svými vojáky. Z Valeriána sedřena kůže. Dioklecián umírá hladu. Julián odpadlík, umíraje na hojišti, si strhává obvazy a vrháe hrstí proti nebi svou krev, volá: Zvítězil jsi, Galilejský!

Tak umírají všichni. Ale věřte, smrt těla může být ještě milosrdenstvím Božím. Mnohem horší je smrt duše, protože je na věky.

Padli. „Kdo padne na tento kámen úhelný, rozrazí se.“ Ježíš však zůstává. V jeho jménu dál hledají národy.

Bylo by třeba projít dějiny těchto dvaceti století: 10 nejkrutějších pronásledování, téměř tři století krve a miliony mučedníků. Pryč jsou králové římská a Ježíš je tu. Pryč jsou králové Franků, Habsburkové a Romanovci a Ježíš je tu; každý meteor, který se

objeví, domnívaje se, že před ním zbledne jméno Ježíšovo, zapadá — a Ježíš zůstává. To platí pro meteory, které vyvstaly dříve, pro ty, které vyvstaly dnes, i pro ty, které vyvstanou zítra.

Postava Kristova vystupuje do popředí: je to znamení časů, preludium nových bitev? To je tajemství Boží.

My máme jedno: „Není pod nebem jiného jména, daného lidem, v němž bychom došli spasení.“ Není jiného pramene síly pro boj než jméno Ježíšovo. „Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to tobě dám: „ve jménu Ježíšově Nazaretského vstaň a chod!“ (řekl Petr u brány chrámové, která se jmenuje Nádherná. A ubožák, chromý od narození, byl zdráv. Ve jménu, to znamená v síle Ježíše Nazaretského. V síle jména Ježíšova vyvstaly zástupy mužů, žen, dětí, které s touhou a radostí daly svůj život v mučednické smrti. Vyvstaly nesmírné zástupy poustevníků a panen, které šly do pouští žít z Kristovy lásky. Vyvstali v každé době svatí, kteří se nebáli pokoření a námah a nemoci a pronásledování pro Něho. Nesmírná řada vybraných Kristových dala Kristu svědectví svou obětí a svou krví — a především svou láskou.

Svědčili o jménu Ježíšově před mocnými tohoto světa, kteří nemohli pochopit, jak možno věřit celou silou srdce v chudého Nazaretského. A nejen tehdy a nejen dnes v klášteřích, ale i ve světě tolik mladých duší celou svou silou jde s radostí za jménem Kristovým.

To je síla jména Ježíšova, která sílila první křesťany v drápech šelem, která hnije v misionářích při tisícových bojích, která je křesťanům po 1900 let vzpruhou a silou, když doléhá temnota života. Tato síla udržuje v rovnováze toho, kdo ztratil celé jmění, kdo má zničené zdraví, komu zemřela manželka, jehož pozemský život se ztroskotal.

Postavíme-li i my Krista za sílu života, musí nás to také vnitřně proměnit. A pomyslete si, že by tato síla působila v rodině, mezi sousedy, v obchodě, v kterémkoliv zaměstnání, v novinách, knihách, ve školách a všude tam, kde se vám právě nyní a dnes děje nebo stala nějaká křivda. Jak my bychom při takové síle nemohli nikomu ublížit, tak by také nikdo neublížil nám, neklamal by nás, přál by nám a dělal všechno dobré. Nebylo by zamračených pohledů, nebylo by zlých slov, věřili bychom, že co se mluví, je pravda, nebylo by nevěrnosti, podvodů, zneužívání. Byl by to jistě téměř ráj.

Být však bez jména, to je bez síly Kristovy, to by znamenalo tápat v půlnoční tmě, padat a být bez opory, se svou křehkostí v ohromném mechanismu světa, vyhodit do povětří lidský společenský život a pilíř.

Jít životem se jménem, v síle Kristově, to znamená být silný a zaujmout postoj ke všemu. Na události ve světě se budem dívat s láskou a beze vší nenávisti, na osobní odpůrce s láskou, abychom je získali, na členy svého národa s láskou, abychom se pojili

přes všechny rozdíly v jednotné srdce, na své nejbližší, kteří nám působí mnoho starostí, s láskou, abychom kolem sebe vytvářeli prostředí pokoje.

Naučit se jít s Ním, z jehož celé osobnosti vane pevná vůle jako sevřená pěst. On nás naučí statečnému životu, dá nám jasně všemu rozumět. Budeme klidní, jistí, povznesení nad zmatek a zoufalství, protože víme, jakou vše má cenu.

A jasně vidíme, že teprve, až jméno Ježíš přestane být pro nás prostým jménem a stane se pro nás potřebnou denní silou, teprve tehdy dojdeme právě čisté radosti a míru.

Alexandr Veliký se dověděl, že v jeho vojsku je voják také Alexandr, který však má strach a nechce jít dál do boje. Vyhledal jej a řekl mu: Ty děláš špatnou čest mému jménu. Chceš-li nosit jméno svého krále, musíš být statečný jako on, s ním se musíš vrhnout do bitvy, s ním všude jít. Buď změň svůj *ž i v o t* anebo změň svoje *j m é n o*!

Jistě, draží v Kristu, nikdo z vás nezměníme svoje *j m é n o* — křesťany zůstaneme, protože jinak jsme ztraceni. Změníme tedy svůj *ž i v o t*, aby byl ode dneška pravým, poctivým, plným životem v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Svátek Zjevení Páně

Adolf Kejval:

ZJEVENÍ PÁNĚ.

Tak jako Bůh použil mocného císaře Augusta k tomu, aby jeho řízením se Sv. Rodina dostala do Betléma, do toho Betléma, jenž byl městem Davidovým, kde se měl narodit ten, který byl očekávaným národů, tak použila strašlivého neštěstí vyvoleného národa k tomu, aby se mezi pohany šířila myšlenka na Vykupitele. Otročitelé odvěkli národ do zajetí, kde musil nevýslovně trpět. Obyčejně však národ tehdy pozná cenu víry, cenu svého náboženství, když trpí, neboť víra a náboženství se mu tehdy stávají jeho jedinou útěchou. Ani vyvolený národ nezapomněl na víru svých otců a vinul se k ní ještě více než doma, kde mu všechno připomínalo lásku jeho Boha. Doma si jí dost ani nevážil, ale tu v cizině, kde pro národ otročitelé měli jen posměch a pohrdání, poznal, co víra znamená v životě národa. A byla to jistě i myšlenka na budoucího Vykupitele, která národu dodávala síly. Pán přijde a vysvobodí nás, tak se těšili, když časy byly nejhorší, když bída byla největší. A jistě že v chvílích národní hrdosti odpovídali svým zotročovatelům asi v tom smyslu, že přijdou lepší doby, že přijde čas, kdy Bůh se smiluje. A možno, že často vzpomínali na proroctví Balaamovo, podle něhož z pokolení Jakubova má vzejít hvězda, která má zvěstovati nový život pro

celý národ. Bylo to proroctví staré tisíc a snad ještě více než tisíc let, které se udržovalo v národě a jež musili poznat i ti, mezi nimiž vyvolený národ byl nucen žít. Národ se dostal domů, upadal pod nové zotročitele, ale proroctví na východě žilo a bylo známé. Poznali je i mudrci, kterých vzpomíná Písmo svaté. A tak pochopíme, že jakmile se na obloze objevila podivná hvězda, věděli, že znamená splnění tužeb národa, který kdysi žil na východě rozptýlený a nešťastný. A zatoužili se mu poklonit. Hvězda přivedla mudrce do Betléma a podle východního zvyku dali narozenému Spasiteli i své dary, o kterých dnes budeme v krátkosti uvažovat, aby tu jesle nebyly před námi nadarmo, ale abychom si od nich odnesli co největší užitek.

1. Obětovali mu své z l a t o. Nevíme, kolik ho bylo, nevíme, v jaké podobě mu je obětovali, ale předpokládáme, že ho mnoho nebylo, neboť to Dítě, jemuž se přišli z dalekého východu poklonit, zůstává chudobné. Jesle byly jeho prvním odpočinkem, aby kříž znamenal jeho odpočinek poslední. A co bylo mezi jeslemi a křížem, to byla chudoba, to bylo odříkání, to byla oběť za nás. My všichni vidíme v daru zlata symbol. Tři mudrci, obětující zlato, jako by chtěli naznačit, že to Dítě, jemuž zlato obětují, není obyčejné dítě, ale že je to Pán celého světa, že je to jejich Pán, jejich král, jak to později naznačil jejich apoštol: Ve všem jsme v něm zbohatli.

My v duchu dnes s mudrci poklekáme k jesličkám. Máme tam přijít s prázdnýma rukama? My v něm uznáváme svého Krále, toho, který nám sám o sobě pravil: Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. My v něm uznáváme dnes toho, jehož království nebude mít konce a bude věčné. My v něm uznáváme Pána nad vším pozemským majetkem, protože víme, že všechno, co máme, od něho máme, z jeho dobroty máme. Víme, že jsme tu na zemi jenom správci toho, co nám svěřil. Ale nestačí to jenom vyznávat, musíme podle toho i žít.

Zlato, majetek, to je to slovo, které právě v tyto dny tak často až do omrzení je předmětem úvah. Je oprávněný? Mám na majetek právo? Naše učení je tu jasné: Přirozenosti člověka odpovídá právo na soukromý majetek. Co si poctivým způsobem a svou vlastní prací vyzískám, je mé. Ale vím, že jsem to všechno přijal jen a jen z dobroty Boží, a podle toho se budu řídit. Nesmím si nashromažďovat na úkor druhých a nesmím shromažďovati majetek tak, aby druhí při tom trpěli. Před válkou prošla novinami zpráva o velkém podvodníkovi. Jmenoval se Samuel Insull. Byl to londýnský žid, ne už mladý. Ani jméno Insull není jeho pravé jméno. Kdysi dříve se jmenoval Levi. Tento kapitalista, který k svému bohatství šel přes mrtvolu, přistěhoval se do Spojených států severoamerických jako chudobný člověk. Byl však vychován k spořivosti, byl drzý, měl obchodní sklony a znalost lidí. To všechno přispělo k tomu, že se jednoho dne stal soukromým sekretářem velkého vynálezce v oboru elektřiny Edisona. Tu poznal největší boháče světa, Forda, Morgana, Rockefellera a Mellona. Tu se doučil obchodu. Edisona využil. Edison vy-

nalezl elektrické světlo, Insull proměnil vynález v peníze. Stal se vládcem 119 společností, jež obstarávaly zásobování elektrickým proudem. Ale nikdy neměl dost. Toužil udělat stále více a nebál se při tom ani podvodu. Konečně jeho obchody byly tak špinavé, že utekl z Ameriky do Řecka. Ovšem že pobral s sebou vše, co se po-brat dalo. V Americe však chyběly peníze v pokladnách, a nebylo toho málo, asi sto milionů dolarů. Proto prchal i z Řecka a na najatém parníku bez cíle bloudil po moři, jen aby unikl policii. Konečně však byl zatčen v Cařihradě, dodán do Chicaga a odsouzen. Zůstalo po něm jméno pochybné slávy velkozloděje.

Jsou-li námitky proti soukromému majetku, pak jen tehdy, je-li zneužíván. Když slouží jen k obohacení jednotlivce. Když je v ne-svědomitých rukách. Má-li se tomu zabránit tím, že se jim majetek vezme a dá se do rukou společnosti — dnes tomu říkáme moderně do rukou pracujícího lidu, bojíme se, že se změní jenom majitelé a že místo jednoho neodpovědného člověka přijde jich více a třebaš ještě horší. Máme v tom smutné zkušenosti, že ti, kteří dovedou o chudobě hezky rozprávět, ihned na chudobu zapomenou, jakmile se po jejím hřbetě dostanou k moci. Protože právo na soukromý majetek nejlépe odpovídá lidské přirozenosti, proto Církev toto právo brání, ale na druhé straně nám ukládá určité povinnosti, na něž má a musí pamatovat každý, kdo něco má a nazývá svým. Církevní učitel Bellarmin praví k tomu smutná slova: Když máme majetek a čest, nedovedeme jich užívat. Potom nám řekne Bůh: Dal jsem ti majetek, aby sis z něho udělal stupně do nebe, ale ty jsi z něho udělal stupně do pekla. Měl sis udělati přátele z mamonu nepravého a připravit si jím místo v nebi, ale ty jako početilý kupec koupil sis provaz, na němž budeš oběšený. Proto ti odnímám čest i majetek, aby ti aspoň chudoba pomohla nalézt cestu k nebi.

Vidíme tu jasně, že i zde je třeba víry a života podle víry a že kde není víry, není ani svědomí, jež by říkalo: toto smíš a toto nesmíš; toto je tvé a toto není tvé; nejsi na světě sám, ale pamatuj, že jsou tu i druzí, kteří mají právo žít a ne žít jako žebráci. Kde jsou u moci lidé bez Boha (a v moderní společnosti se o Bohu moc málo hovoří), tam nemůže být ani spravedlnost. Jako křesťané víme, že majetek nesmí být naším konečným cílem, ale jenom prostředkem k tomu, abychom se mohli stát lepšími a pomáhali druhým, aby i oni se mohli stát lepšími. Jen tedy je majetek požeňnaný, dává život a ne smrt.

V tomto duchu klečíme dnes uprostřed mudrců od východu před jesličkami a adorujeme božské Dítě. A Dítě nám říká: Pamatuj po celý svůj život, že jsi křesťanem. Nikdy nechť se tvé srdce nedá ovládnout lakomstvím. Nikdy nezapomínej, že nejsi na světě sám, ale že je okolo tebe plno trpících spolubratří, kteří k tobě vztahují své prosebné ruce. I oni mají právo na tvou práci, i oni mají právo na výsledky tvé práce. Mudrci, dávající mi zlato, uznali mne za svého Pána, nejvyššího svého Krále. I ty máš své určité povinnosti.

Ano, bratři a sestry, i my zde máme své určité povinnosti. Vím,

že nemluví k boháčům, kteří obyčejně bývají bez citu. Ale v chrámě sv. Víta v Praze viděl jsem i boháče na chrámovém okně. Rodinu Bartoňovu, která z nepatrných počátků svou usilovností se dostala na první místo mezi průmyslníky. Nezapomněli na Boha, když zbohatli, jak to obyčejně bývá, ale rodina je vyobrazena na barevném okně, které darovala pro svatovítský dóm. Víím, že byli dobří i k těm, kteří jim pomáhali stavět jejich bohatství, neboť kdo myslí na Boha, nemůže mít tvrdé srdce k svému spolubratru.

Opakuji, víím, že nemluví k boháčům, ale máme mezi sebou největšího a stálého žebráka. Je to náš kostel, ve kterém mezi námi přebývá předobry Spasitel. Spasitel byl chudobný, ale náš cit musí být tak vyspělý, že jeho přibyték nesmíme mít chudobný. On pro sebe si zvolil svatostánek, ty své jesle, kde stále s námi a mezi námi přebývá. On si tento svatostánek zvolil dobrovolně, ale my musíme tento svatostánek proto milovat, a když jej milujeme, snažíme se, aby byl co nejkrásnější. Tam má proto místo naše zlato, tam máme snést vše, co máme nejdražšího. Kostel je navštívenka naší náboženské horlivosti, kostel mluví za nás, a jen tehdy budeme moci o sobě říci, že jsme dobrými katolíky, když náš kostel bude krásný a když my budeme moci doznat, že jsme k tomu přispěli a že i ta krása je naším dílem.

2. Mudrci obětovali novorozenému Spasiteli kadidlo. Toto kadidlo znamenalo, že v Ježíšovi neviděli jenom člověka a potomka královského rodu, jako to viděl Herodes, ale že v něm skutečně viděli toho, který bude potěšením a spasením všech národů, který je Synem Božím. Ta skutečnost, že před Ježíšem se ocitá dar kadidla, vyjadřuje pravdu, že Ježíš Kristus je pravý a nekonečný Syn Boží, jenž se vtělil a jemuž proto i jako člověku přináležejí klanění. A my klekáme dnes v svátek Zjevení Páně k jesličkám s mudrci od východu a vyznáváme: Věříme v Tebe, jak nikdy před tím jsme nevěřili. Vííme, komu jsme uvěřili, a tato víra bude naší životní silou. Vííme, že jsme uvěřili v Syna Božího, jemuž musíme býti vděční za tak úžasný způsob, jakým se nám stal blízkým a jímž se nám stal bratrem. Jako jsme tě před tím milovali, nyní naše láska bude ještě větší. A vždycky sem budeme přicházeti s tímiž pocity, s jakými tři mudrci od východu putovali do Betléma.

Dnes si však s otevřeností musíme přiznat, že jsme poněkud zapomněli. Krále králů máme ustavičně mezi sebou, jeho láska vymyslela úžasný zázrak Eucharistie, jesličky byly vyměněny za svatostánek, ale my jsme žili, jako by Spasitel mezi námi nebyl. Když prorok Daniel byl nucen žít v zajetí babylonském a daleko od chrámu jerusalemského, po němž toužil, aspoň třikrát každý den se oknem podíval směrem, kde stál jerusalemský chrám, a tak nasycoval touhu svého srdce. Když Ninivetští (a byli to velcí a tvrdí hříšníci) viděli příklad svého krále, který první po kázání proroka Jonáše vstal se svého trůnu, odložil žezlo, korunu a královský šat, aby se oblékl do kajícího roucha a posypal si hlavu na znamení pokání popelem,

následovali v tom bez meškání svého krále a celé město činilo pokání.

Když Ethai Getejský viděl svého pána, krále Davida, bosého utíkatí před Absolonem, jako věrný služebník svého pána, volal k němu: Jako že žije Pán a panovník můj král, že kdekolivěk budeš ty, pane můj a králi, ať v životě, či ve smrti, tam bude služebník tvůj.

Kdekolivěk budeš, Pane, tam bude i služebník tvůj! Nuže, tu jest náš Pán, jako byl v jeslích a jako byl na Golgotě. Tu v svato-stánku, který je a bude stálým důkazem jeho lásky. A přece tak často na to zapomínáme. O určitých svátcích je chrám přeplněný a někdy se nám zdá, že tu nemáme nikoho. Každá neděle, ba i každý pracovní den by nás měl vždy tak zde shromažďovati. Vždyť bez Krista svátostného žít znamená nežít. Musíme se snažit to pochopit, bylo vždy potřebno to vědět, ale nikdy ne tak jako právě dnes.

Ani třetí dar mudrců nepostrádal významu. Myrhy se používalo při balsamování mrtvého těla. Myrha tedy znamená, že se to Dítě bude za nás obětovat, že zemře, abychom my mohli žít, že celý jeho život bude jediné a velké utrpení. Sv. Jan Zlatoústý v své obrazotvornosti viděl výjev klanění mudrců asi takto: Když Panna Maria zaslechla hluk, způsobený příchodem mudrců, rychle se sklonila k jesličkám, do náruče uchopila svého Synáčka a přitiskla ho na své nejsvětější srdce. Tak očekávala příchodu mudrců. Jako by tušila, že její Dítě odvrátí svůj zrak od zlata, protože přišlo milovati chudobu. Jako by věděla, že kadidlo jako znak nejvyšší úcty ponechá Otcí, jehož slávu přišlo hledat a obnovit. A jenom dar myrhy si ponechá k pohřbu, protože přišlo za nás zemřít a uskutečnit velikou lásku k utrpení a kříži.

A za tuto lásku musíme býti Spasiteli vděční. Nepochopíme-li o těchto svátcích Spasitele právě v této jeho lásce, nebudeme ho nikdy dostatečně milovat. Je naším Vykupitelem a zemřel za nás. Máme v něm svého přítele a bratra. On nejlépe zná všechny naše bolesti a slabosti. On má nejlepší srdce, ale on chce, aby i naše srdce bylo podobné jeho nejsvětějšímu a nejčistšímu Srdci. Když v Belgii r. 1577 vítali vévodu Oranžského, který přicházel v slavném průvodu, mezi jinými drahocennými dary nejkrásnější panna mu podala zlaté srdce, na němž bylo napsané jediné slovo: ČISTOTA. Bude Spasiteli milé naše zlato, bude mu milá naše úcta, ale milejší mu bude naše srdce čisté, naplněné láskou k Bohu a bližnímu. A takovéto srdce mu sem přinášejme jako nejcennější dar. Dnes v svátek svého zjevení k nám volá z jesliček: A dám vám srdce nové a nového ducha stvořím ve vás. A odnímám z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce živé.

Víme, že takovéto srdce potřebujeme, neboť naše srdce je chladné a nechápavé. Modlete se proto dnes k novorozenému Spasiteli před jeho jesličkami za srdce plné živé víry, ryzí čistoty a vroucí lásky! — Amen.

Josef Dvořák:

V NAZARETĚ.

Kdo strávil nějaký čas v cizině, odloučen od domova, ten ví, jak duše trpí a hyne steskem po domově a nenajde klidu, dokud se do svého domova a své vlasti nevrátí. Sv. Josef a Panna Maria s Ježíšem byli nuceni prchnout před krutým Herodesem do nehostinného Egypta. Jak asi toužili po návratu do svého domova! Proto s radostí přijali rozkaz Boží, aby se vrátili do vlasti. Sv. evangelista Matouš o tom píše: Když pak umřel Herodes, hle anděl Páně ukázal se ve snách Josefovi v Egyptě a řekl: „Vstaň, vezmi dítě i matku jeho a jdi do země israelské, neboť zemřeli ti, kteří hledali bezživotí dítěte. A Josef vstal, vzal dítě i matku jeho a vešel do země israelské, a usídlil se v galilejském městě Nazaretě, aby se naplnilo, co bylo předpověděno proroky, že Nazaretským slouti bude. (Mt. 2, 19 sg.)

Matka Kristova jistě v hlubokém pohnutí hleděla na bílé zdi městečka Nazareta, když tento se objevil jako cíl jejich cesty. S posvátnou radostí vešla v chudobnou, ale útulnou chýši. A s modlitbou na rtech vstoupila Panna Maria v malou sně, k níž ji poutaly události nejdůležitější. Zde přijala poselství Boží. Zde svolila státi se matkou vtěleného Syna Božího. A nyní sama jej sem vedla. Sem vstupoval po prvé její syn. Zde „Slovo tělem učiněno jest“ a přebývalo mezi obyvateli nazaretskými.

V Nazaretě začal zase klidný život sv. Rodiny. Sv. Josef opět prací rukou vydělává chléb svatým svým svěřencům. Zvuk pily a kladiva ozývá se z jeho dílny. Maria Panna pečuje o domácnost. Stará se o čistotu domku, rozdělává oheň, přináší vodu, připravuje na ručním kamenném mlýnku mouku na denní chléb, spravuje obnošený šat, zhotovuje nový, s láskou a starostí pečuje o malého Ježíše a svého snoubence Josefa. A ačkoliv se její práce zdá být tolik všední, byla tak cenná. Všichni můžeme pracovat z lásky k Bohu a pro Boha, posvětime-li své práce dobrým úmyslem, ale práce Panny Marie byla zvlášť cenná a bohumilá, protože sloužila Bohu přímo — Ježíši, Bohočlověku.

A co činí malý Ježíš! Je nejen poslušný, ale též učenlivý. K pěstounu se chová jako učedník ke svému mistru. Sv. Josef jej poučuje, ukazuje, jak se chápati tesařských nástrojů, jak pracovati. Ve své nesmírné prostotě ví, že jest jeho úkolem: učití věčnou Moudrost a vésti ruku Všemohoucího.

V den sobotní jde sv. Rodina do synagogy. Naslouchá čtení a výkladu Písma. Slyší vždy znovu hlasy proroků, předpovídajících příchod Vykupitelův. Všichni přítomní po něm touží a za jeho seslání prosí. A jen tři svaté duše střeží své hluboké tajemství. Vědí, že

Vykupitel již se narodil a právě je mezi nimi. Tak plynou dny, měsíce a léta, v chýši nazaretské v tiché práci a vroucí modlitbě, v lásce a radosti.

Zvláštní radost a pozeňání spočívalo na chýši, kterou sv. Rodina obývala. Láska nebes je objímala. Kolik síly, povzbuzení a půvabu je v tomto chudém domku nazaretském skryto pro křesťanské rodiny! Poutem všech členů sv. Rodiny byla láska, jejich ozdobou pokora, jejich bohatstvím svatost a čistota. S jakou rozkoší se kochalo nebe pohledem na tyto tři krásné bytosti. Stín nedorozumění nedovedeme si představit ve sv. Rodině. Nikde jinde na širém světě nenalezlo štěstí takového útulku jako zde. Sv. apoštol Pavel jako by líčil rodinu nazaretskou, když dává ve svých listech pokyny křesťanům: „Láskou bratrskou vespolek se milujte srdečně, v uctivosti předcházíte jeden druhého.“ (Řím. 12, 10.) „Ženy buďtež poddány mužům, — mužové milujte manželky své, — dívky poslouvejte rodiče své — pokoj Boží nechať vládne v srdcích vašich, — (3, 15) — ke všemu tomu mějte lásku, kteráž jest svazem dokonalým“ (3, 14). Kolos 3, 18 sg.

Svatý dům nazaretský! Jaké harmonické dokonalé splynutí duší! Šťastný rodinný domov! Existuje ještě dnes takový zázrak na zemi? Je ještě šťastný rodinný domov v tomto temném, mrazivém, bojem přesyceném světě? Moderní rodinný život rozpadá se ve svých základech. Z nemocných rodin rozlila se nemocná krev do těla společnosti. Proto jsou dnešní poměry tak strašné, poněvadž nemoc má svůj počátek v rodinném životě. Rodina je osou lidské společnosti. Na spořádané křesťanské rodině je založen šťastný život všech v obci, v zemi i v celém státě. Jaká bude rodina, takový bude národ. Proto zvlášt' nyní nám Čechům musí tolik záležet, aby rodinný život ozdravěl.

Navrhují se a dělají se různé reformy, ale to jsou jen náplasti na otevřenou ránu. My křesťané jsme tak šťastni, že najdeme snadno lék na rány dnešní společnosti. S povděkem patříme na sv. Otce Lva XIII., který obrací zrak všech křesťanů ke sv. Rodině nazaretské a zvláštní slavností na první neděli po svátku sv. tří králů ustanovil v úctě a vzývání k ní se obracet. Od ní září příklad a milost pod každý krov křesťanské rodiny. Od ní, jako pozemského zářícího světla můžeme doufat, co sv. Otec jasně prohlašuje, že mravy budou jemnější, rodinný život pln lásky, nikoli však umělé a vyľhané, pln útěchy, vzájemné pozornosti a šetrnosti. To je lék pro dnešní dobu: sv. Rodina nazaretská, ke které nás Církev sv. vede a volá: „Učte se zde pravému štěstí v rodině!”

Současný život je těžký a zmatený. Ale vzdor tomu všemu, kde duše muže a ženy se spojují v Bohu, v rodině, kde Kristus panuje, tam najdeme ještě dodnes štěstí rodinného života. Jedině Kristus, který 30 roků svého života strávil ve sv. Rodině nazaretské a tím zvlášt' posvětil rodinný život, jedině On může ozdravit a upevniti rozpadávající se moderní rodinný život. Bez něho nebyla šťastná

ani rodina Nazaretská. Víme z Písma sv., jak P. Maria a sv. Josef byli zarmouceni nad ztrátou 12letého Ježíše v chrámě jerusalemském. A s nalezením Ježíše vrátilo se zas štěstí do sv. Rodiny. Naše rodiny ztratily Krista. Kéž by se ho zase snažily nalézt, neboť bez Něho není blaženosti v domě. A kde ho najdou? Najdou ho vždy v chrámě ve svatostánku; ve mši sv. obětující se Kristus naučí je obětavosti v životě rodinném. Z hodného přijímání sv. svátostí dostane se rodině hojně milosti. Společná modlitba ranní a večerní dá rodině síly. Křesťanská výzdoba domu okrášlí příbytek. Členové rodiny učiní vše, čím by jeden druhému zpříjemnil pobyt doma. Křesťanská výchova dětí a křesťanský duch učiní domov útulným. A ten velký kříž, který má viset na místě nejpřednějším v křesťanské rodině, bude znamením, že Kristus je přítomen v této rodině jako v rodině nazaretské. Sám pravil: „Kde jsou dva nebo tři shromáždění ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ (Mt. 18, 20.) A víra v Krista pomůže k vítězství, když přijdou v rodině utrpení, hmotné starosti, nemoce, smrt, neštěstí. Kristus je přítelem šťastného rodinného života. Pomohl mladým manželům v Káni galilejské, vzkřísil mládence naimského, jediného živitele a syna chudé vdovy, pomůže i těm rodinám, které v Něho věří a za jeho pomoc prosí.

Sami suďte, drazí věřící, zda se nerozlévá nesmírný půvab nad takovým životem, kde náš Pán byl povýšen na trůn, kde vládne v rodině: víra, soulad, věrnost, nerozlučnost. — Maličký obrázek z křesťanské rodiny, který se udál na visitační cestě jistého biskupa. Zastavil se v jednom hraběcím rodinném zámku. Po večeři se bavila ještě rodina se vzácným hostem, když nejmladší dítě asi 4-5leté, jsouc ospalé, chtělo jíti spát. „Mami,“ řekl maličký, „chce se mi spát. Požehnej mi jako jindy a já půjdu spát!“ — „Dítě, dnes máme velmi vzácného hosta, nejdůstojnějšího pana biskupa; dnes ti požehná on,“ odpověděla matka. Biskup tedy laskavě zavolal chlapečka k sobě a žehnaje, vztáhl své ruce nad jeho světlou hlavíčku. Ale dítě neodešlo spat . . . Bázlivě hledělo napravo, nalevo a konečně pravilo: „Maminko, to nebylo požehnání jako ty dáváš. Ty mne vždycky jinak žehnáš. Požehnej mi, jak ty to děláš . . .“ Tu i sám biskup byl zvědav a pobídl matku, aby dítěti požehnala podle svého způsobu. Chlapec přinesl kroupku, vylezl matce na klín, podal jí svícenou vodu, a matka udělala na jeho hladkém čele svícenou vodou křížek a řekla: „Požehnej tě všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch Svatý . . . Dobrou noc milé dítě!“ a políbila ho. Radostně pospíchal teď do připravené postýlky. (Podle Tótha.)

Netušíte ono jemné ovzduší, podivuhodnou slast, jež vane z tohoto příběhu jako z domku nazaretského . . . ? Kde Kristus je hlavou rodiny, tam je ještě dodnes víra v duších, tam je i dnes ještě radost v srdcích, tam je i dnes štěstí v rodině. Ano uzná-li rodina Krista svým králem, bude domov změněn v ráj, Kristus zachrání a uzdraví rodinu i tento chorobný svět. Amen.

II. neděle po Zjevení Páně

Karel Endl:

ZJEVIL SLÁVU SVOU.

„Tím učinil Ježíš počátek divů v Káně galilejské a zjevil slávu svou: i uvěřili v něho učenci jeho.“ (Jan 2, 11.)

Ježíš Kristus zjevil se v běhu svého života na zemi jasně a neodvratně jako pravý syn Boží a pravý Bůh. Ale toto zjevení nestalo se najednou, náhle jako bleskem za jasného nebe, nýbrž tak, jak to odpovídalo Boží moudrosti a vykupitelskému poslání Ježíšovu.

Bylo nutné, aby Spasitel prokázal své skutečné člověčenství i své božství. Podle toho také jednal. Ve své božské moudrosti dává svému božství stále jasněji a zřetelněji prozařovati ze svého lidství. Tak si toho také žádal stav duše jeho současníků a především jeho učedníků. Je příliš dobře známo, jak vedoucí společenské vrstvy v národě israelském za doby Kristovy a spolu tedy i lid byly propadlé zájmům ziskové a pozemsky občanským; čekaly od Vykupitele osvobození ze jha cizí nadvlády, pozemský blahobyť a slávu. Co prorok Isaiáš ve skvělých obrazech předpověděl o dobrodiních nadpřirozených, která měl vykupitel přinést, vše to vykládali pozemsky a časově.

Nebylo tedy možno doufat v rychlé a plné porozumění se strany lidu ani samých učedníků.

Bylo třeba, odstranit předem nesprávné názory a zcela pozemské tužby. To nebyla úloha snadná a proveditelná v krátké době. Ještě tehdy, kdy pojmy byly tak dalece zburcovány hrubých chyb, a touhy byly zaměřeny více k nebi, mohla omezená a těžkopádná chápavost jen stěží poznat a uvěřit, že člověk Ježíš Kristus je zároveň skutečný Bůh.

Můžeme rozeznat pět stupňů, které nás vedou stále do výše k Ježíši Kristu, vtělenému Bohu a Vykupiteli i Spasiteli lidstva na této zemi.

1) Zjevení v chrámu. S plným vědomím starosti a zármutku, jež musely zaplavit nitro jeho matky i pěstouna, setrvává dvanáctiletý Ježíš o tři dny déle v chrámě. Na otázku matky: „Proč jsi nám to učinil?“ a na její slova o bolesti, s jakou ho hledali odpovídá tak zvláštním zcela nedětinským způsobem: „Nevěděli jste, že já musím být v tom, co je Otce mého?“ (Luk. 2, 48.) V tom je obsažena zároveň otázka: „Proč se mnou jednáte jako s obyčejným dítětem lidským? Opomenuli jste, že jsem Syn Boží, a kde mám volit mezi vůlí svého Otce a vůlí lidskou, vůlí Otce mého musí vše ustoupit.“ Slova, která tu pronesl hošík Ježíš ozývají se i z jiného jeho výroku: „Mým chlebem je plnit vůli toho, kdo mne poslal a dokonat jeho dílo.“ (Jan 4, 34.)

2) Ježíš zjevuje své božství před svými u-

č e d n í k y. Skoro dvacet let uběhlo zatím, aniž se Ježíš vyjadřuje o svém božství. Když však začal svou veřejnou činnost, vyznává ho Jan Křtitel jako syna Božího (Jan 1, 34); Otec jeho prohlašuje slavně: „Tento je Syn můj milý . . .“ (Mat. 3, 17.) zlý duch tuší v něm jeho božství (Mat. 11, 1), učedníci pozdravují ho jako Syna Božího (Jan 1, 41, 45, 49). A nyní považuje Spasitel za vhodné a včasné, projevit sám své božství zázrakem v Káně. „Tak učinil Ježíš začátek svých divů, zjevil slávu svou a uvěřili v něho učedníci jeho.“

Jak brzo na to vyrostla vážnost Ježíše Krista u lidí dobré vůle, je patrné ze slov Nikodemových: „Mistře, my víme, že jsi přišel jako učitel od Boha; neboť nikdo nemůže konati takové divy, jaké ty činíš, není-li s ním Bůh.“ (Jan 3, 2.) Tomuto vážnému a po spáse toužícímu muži zjevuje Spasitel v památné rozmluvě stále jasněji své božství a uzavírá slovy: „Tak miloval Bůh svět, že svého jednorozeného Syna vydal, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž aby měl život věčný.“ (Jan 3, 16.)

Hned po návratu 72 učedníků z první misijní cesty zjevuje se Ježíš Kristus zřetelně jako Syn Boží: „Všecko jest mi dáno od mého Otce, a nikdo nezná Syna než Otec, a nikdo nezná Otce než Syn a komu by chtěl Syn zjeviti.“ (Mat. 11, 27.) Taková je bytoslovná plnost, takové bohatství Syna, že jen Otec může je zcela proniknout poznáním. A rovněž taková moc, jak to vyslovuje před svým nanebevstoupením: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.“

3) Stále zřetelněji projevuje Spasitel své božství před učedníky i lidem. Lid slyše jeho slova a vida jeho veliké skutky uznává Ježíše za proroka poslaného Bohem. Ano, někdy masy strženy uchvacujícím dojmem zázraku, pozdravují ho jako očekávaného vykupitele. Tak se stalo po zázračném nasycení tisíců. Účastníci divu chtějí ho provolat za krále volající: „To je ten opravdový prorok, jenž má přijíti.“ (Jan 6, 14.) Těchto slov Spasitel používá, aby lid poučil o své osobě, jako poučil Nikodema. Ježíš je pravý Bůh a spasitel, jenž vlastní mocí lid vykoupí. On je spásou, věčným životem lidstva ve vlastní osobě (Jan 6, 29—51). Vložené zaslíbení nejsvětější svátosti a učení o Božím synovství bylo pro lid i některé učedníky příliš vysoké. Jen apoštolský sbor sám obstál při té zkoušce. Na Ježíšovu otázku: „Chcete i vy mae opustit?“ odpovídá sv. Petr jménem všech: „Pane ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi mesiáš, Syn Boží.“ Tedy Vykupitel, Spasitel nejen jako pouhý člověk, jak ho chápe židovstvo, nýbrž Bůh a spolu člověk. A u Cesareje Filipovy na přímý dotaz Mistrův: „Za koho mne máte vy?“ odpovídá zas stejně Petr: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ (Mat. 16, 13nn.) A tak nekonečně nade vše vznešený je Spasitel, že jen Bůh může dát takové poznání: . . . tělo a krev

nezjevily toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž je v nebesích.”

4) Vyznání božství před farisey, lidem, učedníky v Judsku a v Jerusalemě. Nyní se Spasitel se svými apoštoly ve víře již vyzkušenými a upevněnými obrací do Judska a zvláště do Jerusalema a do chrámu, aby tam vyznal své božství před lidem, kněžstvem, zákoníky. „Zajisté pravím vám, vše, co činí Otec, to činí i Syn. Jako Otec mrtvé křísí, tak i Syn oživuje, koho chce. Jako Otec má život v sobě, tak i dal Synu, aby měl život v sobě.” (Jan 5, 19nn.)

Posluchači při vši své zatvrzelosti byli si jasně vědomi toho, že Ježíš Kristus se těmi slovy prohlašuje pravým Bohem. Proto toužili Židé tím více po tom, aby ho usmrtili, poněvadž nejen „porušil” sobotu, nýbrž Boha nazýval svým Otcem, čině se rovným Bohu. Ano, Spasitel připisuje si i věčnost: „Zajisté pravím vám, prve než byl Abraham, já jsem. Ježíš je tedy před Abrahamem, je od věčnosti. Je to vlastně totéž, co Hospodin, řekl Mojžíšovi: „Já jsem, který jsem.” Jsem ten, který jsem věčně. Tak rozuměli Spasiteli jeho posluchači, byli přesvědčeni o tom, že Ježíš Kristus sebe prohlašuje Bohem. Proto chtěli jej kamenovat, což bylo trestem za rouhání. A Ježíš neodvolává svého slova, potvrzuje, že je to tak, jak to posluchači chápou, že skutečně sebe prohlašuje Bohem.

Na konci slavnosti stánků, svátku světla, provolává se Ježíš Kristus světlem lidí: „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nechodí ve tmách, nýbrž bude mít světlo světa.” (Jan 8, 12.) Jako slunce je zdrojem světla v hmotném světě, tak Bůh je zdrojem světla duchovního, pravdy. Tak označuje Spasitel svou bytost a své poslání na zemi. Je pravdou podstatnou, živou a životodárnou, z níž vyvěrá všecka spása a v níž celá spása má své základy.

Spasitel Ježíš Kristus je téže podstaty s Otcem: „Já a Otec jsme jedno.” „Otec je ve mně a já jsem v Otci.” (Jan 10, 30, 38.) Tak je božství Ježíše Krista vysloveno tak určitě, že Ježíšovi posluchači vzrušení volají: „Kamenujeme tě pro rouhání, poněvadž se činíš Bohem, jsa člověk.” Ježíš potvrzuje znova, že opravdu smysl jeho slov je takový, a že všecek lid mu rozumí správně. (Jan, 10, 33nn.)

5) Závěrečné vyznání božství před učedníky a soudci. Ježíš Kristus uchoval úmyslně nejhlubší tajemství své bytnosti, osoby, podstatné totožnosti s Otcem pro své učedníky a pro hodinu rozloučení. V této památné chvíli a ve své slavné modlitbě velekněžské otevírá Spasitel každou větou vždy hlubší a velebnější vhledy do svého božského života a do své podstaty. „Kdo vidě mne, vidí Otce.” (Jan 14, 9.) „A nyní oslav mne, Otče, sám u sebe slávou, již jsem u tebe měl dříve než byl svět.” (Jan 17, 5.)

Ježíš Kristus dospěl k závěru své vykupitelské činnosti. „Dílo, které jsi mi uložil, jsem dokonal. Oznamil jsem lidem tvé jméno.“ (Jan 17, 6, 4.) Spasitel stojí před svými soudci. Poněvadž výpovědi svědků se nesrovnávají, zapřísahá jej velekněz, aby mluvil pravdu. Zaujímá s veškerou vážností své místo a vyslovuje tak slavnostní a rozhodující otázku, jakou nikdy žádný soudce nepronášel: „Zaklínám tě Bohem živým, abys řekl, jsi-li Syn Boha pozehaného.“ Odpověď Ježíšova: „Ty to pravíš, a o této chvíli uvidíte Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských.“ Následuje odsouzení, smrt, zmrtvých vstání, nanebevstoupení, seslání Ducha sv. a součinnost s církví do dneška.

Tak zjevil Ježíš Kristus postupně a podivuhodně moudře své božství svým učedníkům, lidu i nejvyššímu úřadu náboženskému. Nerozžehnul to světlo náhle, najednou; byl by prostředím, v němž žil, víc oslepil než osvětlil, více ohromil než poučil. Tak poněnáhu odhaluje clonu z velkých tajemství, aby ti, kdo byli dobré vůle, podle své schopnosti mohli poznat pravdu Boží. — My jsme tak šťastni, že můžeme, komu na tom záleží, celou duší vnímat pravdu Boží v jasu celého zjevení. Dobře upevněme ve své paměti: Ani jeden ten výrok Ježíše Krista nepobledl, nezvětral; všechny jsou napsány navždy do lidských dějin; jsou tam vryty jako celé dílo vykoupení pro všechny časy, pro všechny národy, pro všechny lidi. Pro jejich osvícení, vedení a pro jejich spasení! Nebude lhotejno, jak se člověk, společnost k nim zachová. Jestli snad doba některá zaujme k těm slovům Pána Ježíše postavení lhotejnosti či dokonce je odmítne, volá na sebe to, co přivolal na sebe národ kdysi vyvolený. Ta slova netratí ničeho ze svého božského původu, těžkého významu, ale také ze své přísné závaznosti. Jednoho vedle druhého a jednoho po druhém volá Bůh dnes či zítra a miliony již jich zavolal k účtům. Volá všechny ty, kdo slovům Ježíše Krista otevírají duši dokořán a vděčně do posledního písmene je přijímají a žijí v jejich světle a z jejich síly; volá však i ty, kdo to činí vše opačně. Věřící katolík ví, co v tom slově Ježíšově má, a nedá se zmámit žádným bludem, aby odhodil, co mu slovo Kristovo zaručuje pro tento i onen život. — Amen.

Vilém Vondra:

SVATOST PANNY MARIE.

Před lety navštívil naši vlast vynikající francouzský učenec dominikán Garrigou-Lagrange. Pobyl několik dní na sv. Hostýně, na posvátném Velehradě, na Svaté Hoře a jiných našich poutních místech, aby poznal náš lid. Když se pak vrátil do Francie, poslal svému příteli (Dru Dacíkovi), který se ho ptal na dojmy, list, kde praví, že NÁŠ NÁROD NEPOTŘEBUJE NIC LEČ SVĚTCŮ. —

A opravdu. Podíváme-li se do našeho kulturního kalendáře, poznáme, že nám chybí nějaké svatořečení z posledních dob, jako tomu bylo u všech národů v našem okolí. Snad to mnozí omlouvají falešnou domněnkou, že svatost je jen jakýsi luxus, kterého si nemůže každý dopřát. Duchovní život považují takoví lidé za něco, co je jen pro vyvolené, pro zvláštní druh lidí. Ba dokonce, abychom vystihli celou pravdu věci, je třeba říci, že není větší popelky nad slovo s v a t ý. To slovo se smí beztrestně říci nanejvýš jen v kostele, ale u občanském životě nemá domovského práva. Svědčí o tom ta skutečnost, že slovo „svatý“ působí bohužel ve světě smích, ba, užívá se jako nadávky. A tu chceme také celé věci přijít na kloub a ptáme se, jak je možné, že pro katolika tak vznešené slovo působí na lidi ve světě směšně. Musíme si k tomu objasnit, co působí u lidí smích a co pláč. A tu podle duchaplného výkladu francouzského spisovatele Hello smích vzniká tam, kde lidé nechápou vzájemných vztahů, neznají souvislosti, kdežto pláč vzniká z hlubokého proctění vzájemných vztahů a závislosti, jak tomu bývá nejčastěji při smrti člověka. Smích tedy vzniká z nepochopení vnitřní souvislosti. Tak každý vtip spočívá na určitém nedorozumění. To si můžeme převést na svatost. Lidé se posmívají slovu svatý, poněvadž si myslí, že dnes něco takového není možné. Slovo svatý jim příliš páchne středověkem anebo kadidlem. Svatý patří jen do kostela a nepatří na ulici. Světce pokládají za anachronismus ve 20. stol., domnívají se, že to musí být člověk přemrštěný, exaltovaný, nebo rozhodně zpátečnický, s kterým není řeč, že musí sypat z rukávu zázraky; nedovedeme si vůbec představit světce v kravatě nebo za volantem a tak bychom mohli pokračovat do nekonečna. A proto není divu, že se svět směje — směje se, protože nechápe, ponechme mu jeho smích i dnes, brzy bude kvílet. Pravý křesťan nedbá posměchu těch, kteří se smějí, aby zakryli vlastní ubohost a chudobu.

My však, draží v Kristu, patříme k Církvi, která se honosí skvělým názvem, který jen jí náleží, že je s v a t á, a to nejen svým zřízením, základem, nýbrž i cílem a posláním, ona musí chránit miláčky Boží, držet nad nimi ochrannou ruku a dopomoci jim k vedoucímu postavení, zvláště tehdy, kdy je společnost na dně bídy, a má-li být zachráněna, může být zachráněna jen světci, kteří dovedou pracovat nejúčinněji, poněvadž pracují s plným požeňáním Božím. I dnes má církev tyto svaté a podle posledních údajů několik set osob čeká na své povýšení na oltář a to již i z našeho století.

Než nač o tom, draží křesťané, uvažujeme? Zajisté k oslavě Matky Boží Panny Marie! Ona byla nejlepším vzorem svatosti po Ježíši Kristu. Neboť nejčastější oslovení je: Svatá Maria! V tom slově jsou obsaženy všechny její dokonalosti a ctnosti, celý její život. S v a t á především proto, že nám ukázala nejlepší vzor, který zve k následování. Povšimněte si však z bohatého krystalu její svatosti

dvou paprsků, dvou výroků Evangelia, které vroubí její život a ukazují nám Matku Boží v r a d o s t i i ž a l o s t i. První výrok: Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého. (Lk. 1, 38.) — Druhý: Stála pak u kříže Ježíšova jeho matka. (Jan 19, 25.)

V Písmě sv. jsou věci, které nesou na sobě pečeť božského původu, o nichž nikterak nelze říci, že by byly lidským výmyslem. Takovou věcí jest ustanovení Nejsvětější Svátosti. Neboť který člověk by se odvážil říci o věci, která se zcela podobá chlebu: Toto jest Tělo mé (Mt 26, 26)? A právě v takový údiv nás uvádí i slovo Panny Marie: Aj, já dívka Páně, jako odpověď na její nejvyšší vyznamenání, na její povýšení za matku Boží. Jako onen zázrak lásky ve Velebné svátosti nebylo možno vymysleti, tak ani tento jednoduchý výrok nepochází z tvůrčí básnické hlavy. Ta odpověď nám odhaluje hluboký pohled do tajemného nitra Mariina. Zamyslíme-li se nad tímto výrokem, můžeme v něm přímo vystopovat celou řadu ctností, jež tvoří svatost Panny Marie. Zde vidíme budoucí Královnu všech svatých v nejdůležitějším okamžiku jejího života, totiž ve styku s Bohem. Bůh na ní žádá, aby se stala matkou jeho syna. Nejednou se totiž stalo, že kdykoliv se Bůh obrátil na své tvory, aby vykonali jeho vůli, tito se vzepřeli a odmítli vyplnit přání Boží. Vzpomeňme jen pádu andělů i prvních rodičů i našich hříchů. Tuto navždy památnou a tolikrát zobrazenou událost zvěstování P. Marie je třeba zasadit do správného časového rámce. Je to v době, kdy nejvyšší touhou každé israelské ženy je státi se matkou mesiáše, který by vyvolený národ zhavil cizí nadvlády. Bůh k ní mluví ústy andělovými, při čemž jedinečnými slovy velebí její svatost. Praví titož: Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami. (Lk. 1, 28.) Kde je plnost milostí, tam není místa ani pro dech hříchu. Potom jí zvěstuje: Aj, počneš a porodíš syna. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude a Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralovati v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce; a na otázku: Kterak se to stane? Vysvětluje: Duch Sv. sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě; proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží. Zdaž tu nezaplesalo srdce Panny, která svým svolením se stala Příčinou naší radosti? Nejvyšší radost způsobilo nabídnutí nejvyšší důstojnosti. Napjati očekáváme odpověď, neboť osud milionů lidí i náš osud spočívá v rukou Mariiných. A Panna dobrotivá pronáší své osvobozující, tolik očekávané „Fiat“ — „Staň se“. Ta odpověď je povzbuzením i rozhodným odmítnutím těch, kteří ve svatosti vidí nemožný požadavek a přílišnou složitost. Zní velmi prostě: „Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého“ (Luk. 1, 38). Prostá je odpověď na poselství Boží a znamená: Plň vždy svou denní povinnost. Ne v daleké budoucnosti, tu ponech Boží dobrotě; uplynulou minulost doporuč Božímu milosrdenství — ale dnes, v tuto chvíli. Nezáleží na tom, c o k o n á m e, n ý b r ž j a k t o k o n á m e. Tato obyčejná, prostá soustře-

děnost vůle na přítomnost směřuje vždy k oslavě Boží a projeví se v činech. Aj, já dívka Páně, tato slova převyšují volání nejvyšších andělů volajících: Svatý, svatý, svatý. Dívkou Páně se nazývá Královna andělů! Jí sluší poslouchati nejvyššího Pána, dívce Páně nepůjde o nic jiného než o vůli Páně. Od toho ji nic neodvrátí, ani vědomí vlastní nehodnosti ani poznání závratné své důstojnosti. — Jen tato odpověď, tento příklad byl hoden Panny nejsvětější.

Tato pokorná odpověď se zalíbila nebi i zemi. Svou pokorou se dokonale připodobnila tomu, jenž „ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.“ (Filip. 2, 8.) Krásně to vysvětluje sv. Bernard: „Bůh, jenž se dovedl tolik ponížiti, musil míti nekonečnou zálibu v pokoře; a proto nemohlo se očekávati než že bude chtíti vzejíti z pokorné matky a že nepřijde na svět než pokorou.“

Vím však, moji drazí, co mi chcete říci. Vím, že snadné je plnit vůli Boží v radosti, těžší však, ba, velmi těžké někdy, jest plnit ji důsledně i v žalosti. Sami ze své zkušenosti, v Kristu shromáždění, víte, že snadno se leccos začíná, ale těžké jest vytrvat věrně až do konce, zejména když nás přátelé opustí a v duši se zcela setmí. Než i zde je svatá Matka vzorem opravdu největším. Druhý výrok Evangelia, svědčící o svatosti Panny Marie, nám to dokazuje: Stála blízko kříže Ježíšova matka jeho (Jan 19, 25). Opět prostá jsou tato slova, ale hluboce nás dojmají. Vždyť za jakých okolností se to praví: Stála matka? Je to nejobolestnější okamžik pro její mateřské srdce, je to chvíle, která jí provždy získala názvu Královny mučedníků. Pod křížem vidí svého jediného syna, pravého Boha, umírat děsnou smrtí. Jak se tu chová? Očitý svědek praví: Stabat mater — Stála. Neklesla! To působila skalopevná víra v jejího Syna jako Vykupitele světa, jenž přibit není přemožen ani zničen, ale vítězí. Stála blízko kříže. Tam jí vedla mateřská povinnost, která jí jako matce kázala, aby syna svého nezapřela; ale daleko více jí tam táhla její l á s k a, jež nepřipustila, aby ve smrti svého syna opustila. A jestliže její bol byl nevýslovný, vždyť jej nevýslovně milovala, dodávaly jí síly a útěchy pevná víra a nezlomná naděje ve zmrtvýchvstání Páně.

Stála — nebála se katů, ani fariseů, ani rouhačů. Stála — nenářkala nad takovým osudem, nelomila rukama hluboce vzlykajíc, jako by neměla rozvahy, nýbrž byla zcela oddána do svaté vůle Boží. Nežalovala na nás ani na katy, že ji připravili o to nejdražší, protože nás tak draze vykoupené milovala a s umírajícím synem nám odpustila. Stála matka — netázala se ani slůvkem svého syna, proč to, co to vše znamená, protože věděla, že je to vůle Boží, a to jí zcela stačilo. Pohled na Ukřižovaného nezčeřil v její duši posvátný klid, ač meč bolesti zcela pronikl její srdce.

Tak jsme, drazí v Kristu, ve dvou výročí Evangelia zahlédli hlubiny svatosti naší Matky. Obě věty ohraničují život Krista Pána. Aj, já dívka Páně, při vtělení — tam jsme objevili svatost Panny Marie v radosti — a Stála matka při smrti Kristově, tu zas svatost

v utrpení. Chceme-li duchovní život prirovnať k budově, tu základem je pokora, vrcholem pak láska. Její příklad zve k následování. Náš národ potrebuje světců. Pravá úcta mariánská nespočívá v krásných slovech, nýbrž v činech. Následujeme tedy svou nebeskou Matku, staňme se svatými všedního dne, posvěcujeme každý okamžik radosti i žalosti, odevzdejme se zcela do vůle Boží podle příkladu své Královny. — Amen.

Dr. Tóth Tihamer — O. Holúsek :

ČASOVÁ HODNOTA OTČENÁŠA.

Najmilejší v Kristu!

Žijeme v pohnutých a vážnych dobách. Človek priam cíti, že potrebuje niečo vyššieho — čo ho poteší a uspokojí. Sme odkázaní na modlitbu Otčenáša, lebo táto je vždy časová a má svoju nezmeniteľnú hodnotu.

Preto chcem zdôrazniť: I. Vo všetkom sme veľmi pokročili, II. predsa nie sme šťastnejší, III. teda niekde sme sa prerátali.

I. Vo všetkom sme veľmi pokročili.

Myslím, že toto nemusím dokazovať, je to nad slnko jasnejšie. Už to ani nie je pokrok, ale útek bez odpočinku. Taký útek, taký závratný pokrok, že mysliaci človek často sa pýta: Kde len ten svet skončí? Kde sa rúti človek?

Lebo, že letíme ani rušeň, ktorému brzdy vypovedaly, že bežíme ani splašený kôň — to je isté.

Robíme úžasné pokroky v športe. Rýchlostné rekordy sa často menia. Len čo dosiahne niekto rekord rýchlosti — už príde nové auto, nové lietadlo, nový motorový člnok a už prekonajú včerajší rekord. Príde nový svetový plavec, nový skokan, nový bežec a ustália väčšiu rýchlosť. Bežíme — ale kde?

Robíme úžasné pokroky v technike. Jeden stroj lepší ako druhý. Továrne na stroje konkurujú medzi sebou — aké nové a nové stroje, aké autá, aké prijímače rozhlasové!

Robíme úžasné pokroky v každodennom živote. Len si pozrite tak okolo 12 hodine na niektorú ulicu v meste. Kol'ko kriku, hluku a úteku! Chodci a autá, električky a autobusy . . . kto vpravo, kto vľavo . . . každý len beží . . . ale kde? L'udia, kde?

Keď krížom — krážom prejdeme svetom, — čo bude potom? Áno: čo bude potom? Ach, nemáme čas o tomto uvažovať. „Treba využiť čas“ — to je heslo času. A využijeme ho: tak využijeme tento krátky čas, že stratíme preň večnosť. Ak niekto 120 km rýchlosťou bežal autom, a keď niekto 400km rýchlosťou letel, aj toho raz položia medzi štyri dosky, uložia ho do cintorína a tam v tichu, nehybne bude odpočívať, — ale beda, ak len vtedy povie: Načo som žil len na svete? Bežal som, lietal som — ale kde?

Hľa, to je prvá skutočnosť: človek 20. storočia robí úžasné po-

kroky, priam závratne sa hrá so zemou, vodou i vzduchom, nepozná prekážky, ale . . . predsa nie sme šťastnejší!

II. Nie sme šťastnejší!

Veru nie!

A) Veda a technika deň čo deň robia úžasné pokroky, ale keď počujeme „pokrok“ akosi zvláštne nám to zneje.

a) Musíme doznať, že áno vynašli sma veľa vecí, ale niet tej možnosti, ktorí by človek okrem dobra i na zlo nepoužil!

Krásne pokračuje technika letectva, — áno. Ale nielen, že zblížilo svety a ľuď, ale uskutočnilo i bombardovanie vzdialených miest a krajín.

Autá rýchle brázdia ulice cestujúcimi, za okamih prejdú hranice — áno. Ale rútia sa i do veľkého nebezpečenstva a pochovajú pod sebou mnohých ľuď.

My vieme uzavrieť do nádob smrtiace plyny — áno. Ale nie preto ich uzatvárame, aby sme od nich zachránili ľuď, ale aby sme ničili celé krajiny.

Hľ'a, najmilejší, robíme veľké pokroky, — ale nie k blaženosti. Naša veda je veľká, technika zázračná, ale už vieme, že veda a technika je dvojsečná zbraň: nedonáša len požehnanie, ale i kliatbu.

b) Tento večný strach a stála nervozita zanechala v nás — veľkú neistotu. Nič nie je isté okolo nás, deň čo deň sa všetko mení. Čo dnes uznajú za dobré — to zajtra je zlé, čo dnes podpíšu pre dobro národov — to zajtra zrušia, čo dnes vychvalujú — to zajtra hania. Len pozrime umenie, etiku, estetiku, pozrime filozofiu: protivné idey a zásady, teorie a skutky!

B) Keď teda človek toto všetko vidí a vie, odrazu nastane vytriezvenie a vnútorná úzkosť.

a) Dnešný človek v každom ohľade musí si uvedomiť, že jedna hviezda za druhou padá, nie preto, že nastáva deň, ale že dokončila svoje poslanie.

Tak je aj v živote človeka; žije teraz pokolenie, ktoré je schopnejšie a usilovnejšie ako inokedy, len nevie a nepozná dôstojnosť svojho života. Materialisti volajú: „My potrebujeme len zem, nebo necháme vrabcom,“ — dnes, zajtra pocítíme, že zem je pre nás neznesiteľná: všade revolúcia, zbrojenie, nenávisť, neistota.

b) Je neodškriepiteľne, že technika je na svojom vrchole a uskutočnily sa veci pohádkové, stačí stisnúť gombíček a pred nami je čarodejný stolček, plný najlepších jedál . . . ale . . . zvláštne! — s technikou vyrástla aj sociálna nespravodlivosť a sociálna nespokojnosť. Tak rýchlo kráčame a rútime sa do predu, že zabúdame na človeka. Technika nám vyrástla nad hlavu, vykl'zla nám z rúk, už stroj rozkazuje nám a nie my stroju.

C) Konečne sme museli prísť k tomu, že okrem hmoty, techniky sú aj iné sily, ktoré rozhodujú v živote človeka, také neviditeľné sily, ktoré moderný človek jednoducho odtajil. Museli sme prísť

k tomu záveru, že svet je nielen zem a hmota, ale aj niečo iného, a že človek potrebuje okrem vedy a techniky aj niečo iného.

a) A to vynašla Cirkev? Kňazi? Ó, nie. Cirkev to vždy vedela a hlásala. Ale teraz prišli nato aj iní. Chýrečný sociolog Sombart napísal: „To čo v poslednej dobe sme prežili, to len diablove dielo mohlo byť.“

Ťažko si môžeme predstaviť, čo musel tento vedec zažiť, medzi akými okolnosťami musel žiť, kým tento výrok povedal.

b) Príde sociolog Sombart a začne rozprávať o čertovi! Predsa v dnešnej dobe vzdelanému človekovi ani sa len nesluší spomínať čerta. Azda ešte v deň Sv. Mikuláša čertom vysmieávajú tento deň, ale i to smí už len „krampusi.“ Azda ešte o zlom duchu, o padlých anjeloch niečo počujeme . . . ale o čertovi? Kto rozpráva o čertovi? Kto verí, že jestvuje?

A teraz príde najmodernejší sociolog a keď preskúma dnešnú spoločnosť, pomery na zemi s bôľ'ným srdcom konštatuje: Inakšie si neviem predstaviť toto peklo na svete, ako tak, že čert žije!

Hl'a, sociologia, ako vynajde metafyziku!

Teda veľ'mi sme pokročili, predsa nie sme šťastni, teda: niekde sme sa prerátali.

III. Niekde sme sa prerátali.

Že niekde jedno koleso sveta sa zlomilo, že ľudstvo stratilo rovnováhu, že niekde sme sa prerátali — to dnes nikto nepopiera. Teda kde sme sa pomýlili? Kde je príčina zla? Lebo najšampromúsime zistiť choroby a len tak sa liečime.

A) Hlavnou príčinou choroby sveta je, že chceli sme stavať ba-bylonskú vežu.

a) Dnešný svet stavia len na hmote a odstraňuje kresťanskú kultúru.

Dnes je v móde vysmiať sa minulosti; tej minulosti, kedy ľudia nevedeli preletieť oceán, za niekoľ'ko dní uskutočniť let okolo sveta a rádio ich hlas za niekoľ'ko sekund nevedel doniesť na druhý koniec sveta.

Dnes ale vidíme, že sme sa myľili. Lietadlo je ohromná vymoženosť, rádio ešte väčšia — ale svet nie je spokojný, toto nedonieslo ľuďom ozajstné šťastie.

b) Dnes sme hmotne lepšie zabezpečení, ako dakedy tomu bolo a predsa nie sme ani zďaleka tak spokojní ako boli naši predkovia.

Nie je tomu tak? Práca je dnes ľahšia ako inokedy, stroj nám prácu ul'ahčí. Máme viac oddychu, ako dakedy mali. Zábavy je viac, ako niekedy bolo. Pohodlnosti je viac, ako inekody. Starí ľudia nemali železnicu, auto, lietadlo, telefon, rádio; nemali centrálné kúrenie, elektrické svetlo; nemali noviny, kino, divadlo . . . veľ'mi mnoho vecí nemali, ktoré nám sú samozrejme . . . ale mali niečo, z čoho sa nám málo ušlo: boli spokojní a mali šťastnejší život!

Dnešný človek má všetky vymoženosti techniky a vedy, má čo mu len duša ráci a je šťastnejší? Nie, tisícrazy nie!

B) Teda musíme doznať, že sme sa pomýlili, že to všetko čo dnes máme — ešte nie je blaženosť na svete.

a) Kým zostanú slová Kristova pravdivé „že nielen samým chlebom sa živí človek, ale každým slovom, čo vychádza z úst Božích“ (Matúš 4, 4.) zatiaľ pravdou ostane, že kultúra hmotná neurobí človeka blaženým, toho človeka, ktorý má aj dušu. A kým zostáva pravdou, že „meus agitat molem“, „duch živí hmotu“, zatiaľ musíme počítat i s nárokami ducha!

b) História zaznačila, že grécky filozof Thales keď chodil ulicami, pozeral vždy na oblohu nebeskú a raz padol. Tomuto pádu sa vysmiala istá stará žena. Žiaľ, najmilejší, i s nami sa to stalo, ale obrátene: padli sme, zablúdili sme, ale nie preto, že sme pozerali hviezdnatú oblohu, ale že sme pozerali len a len na zem a vrhali sme sa len na veci hmotné.

Ohromné technické vymoženosti pripútaly nás k zemi a vyrástly nám nad naše myšlienky, činy a zabudli sme, že máme dušu a že Boh nás stvoril na svoju podobu a že nás neurobí blaženým ani to najkrajšie auto, ani more, ani drahé kožušiny, ani zasnežené hory . . . nič iné, len všemohúci Boh, náš Otec, ktorý je na nebesiach.

Nevidíme, že okolo nás žijú ľudia chorí, biedni, nespokojní — ktorým nič nechýba len to, že stratili Boha!

Nevidíme, že ľudstvo sa svíja v bolestiach, že je smrteľne choré a že len to mu chýba, že stratilo Boha!

Necítíme, koľko pravdy v sebe obsahujú slová napísané na kríži v Tatrách: „už nemožno ďalej a vyššie ísť, iba v mene Božom.“ Áno, to nám chýba, že stratili sme Boha a chodíme bez Boha! Zabili sme lampu na stole a zaláhla na nás noc.

Najmilejší! Po čas francúzskej revolúcie ležal v nemocnici vojak, ktorý bol ranami pokrytý na celom tele. Každý sa čudoval, že vôbec ešte žije.

— Priateľu — hovoril k vojakovi duchovný nemocnice, — počul som, že ste veľmi poranený.

— Duchovný otče, zdvihnite mi trochu pokrovec — odpovedal vojak.

Kňaz zmeravel: vojakovi chybovali obidve ruky.

— Len ďalej, nebojte sa . . .

Obidve nohy mal odrezané!

— Veľmi vás ľutujem a nenachádzam útechy pre vás — hovoril kňaz. Ale vojak začal:

— Nezaslúžim si sústrast. Len tol'ko trpím, kol'ko si zaslúžim. Raz na ceste s priateľmi prišli sme ku krížu. A tu oborili sme sa na kríž. Ja som bol najzúrivejší. Vyškriabal som sa na kríž, a šablou som odťal nohy i ruky Kristovi, tak že telo padlo do prachu na zem. O niekoľko dní som bol v boji, ja som bol medzi prvými obetami. I mne nohy i ruky odrezali, ako som to ja urobil Kristovi. Ale ďakujem Bohu, že mi otvoril oči a vidím tú hrôzu, ktorú som urobil. Teraz mňa potrestal, ale verím, že na druhom svete mňa prijme . . .

Najmilejší! Nepoznáme sa? Od vekov nič v sebe obraz Kristov, lámeme mu ruky i nohy, a teraz sa čudujeme, že ruky a nohy máme nemožné! Čudujeme sa miesto toho, aby sme i my hovorili: „Len toľko trpíme, koľko sme si zaslúžili! Ďakujeme Ti, Bože, že si nám otvoril oči . . .”

Ó, keby otvoril oči každému! Bárš by každý doznal, že k spokojnému a blaženému životu aj iné je potrebné, ako veda a technika — treba ducha, mravy, pomoc Otca v nebesiach!

Najmilejší! Nebezpečný víchor dvíha sa nad našimi hlavami, rúti sa s veľkým hukotom veža babylonská . . . Máme nádej na záchranu, je volajáká budúcnosť? Jen vrátiť sa k - Otcu nebeskému. Keď do života uvedieme slová Otčenáša — keď Jeho vôľa bude našou vôľou, Jeho rozkaz našim zákonom, — potom On bude našou záchranou a istým útočiskom tu na svete. Amen.

P. V á c l a v S e d l á č e k, O S A :

NEJDRAŽŠÍ ODKAZ.

(*Výklad mše sv.*).

Církev svatá prikazuje nám v jednom ze svých prikázání v nedeli a v zasväcené svätky pravidelnou účasť na Mši sv. Poněvadž Mše sv. je takovou vzácnou pobožnosťou, je třeba, abychom si vždy znovu uvědomovali její podstatu i jednotlivé úkony, abychom jí lépe rozuměli a tím, abychom se jí co nejužitečněji zúčastnili. Sv. Tomáš z Vilanovy praví: Sluší se abychom rozuměli tomu, co uctíváme. Proto v přístích několika promluvách, jak Pán Bůh dá, budeme se zabývat tím nejvýznamnějším Spasitelovým odkazem: nejsvětější obětí. Pohlédneme-li do dějin lidstva, čteme-li o kterémkoliv národu, všude se setkáváme s nejrůznějšími projevy bohoocty: Od nejdřívejších tanců kolem pomalovaných indiánských model přes pohanská mysteria až k mystické usebranosti křesťanských světců před svatostánkem v zešerelých chrámech. Tyto všechny způsoby bohoocty ústí v jediném společném úkonu: Jako by si všechny národy řekly, sjednocují se všichni v jediném společném projevu bohoocty: v oběti.

Co je oběť a co je její podstatou? Oběť jako náboženský úkon je nějaká cenná věc, jež nám náleží a jež nám je zvlášť milá, kterou nějakým vnějším úkonem dáváme Bohu místo sebe, abychom mu tak naznačili, že jej uznáváme za svého nejvyššího Pána. Nejhlubší důvod oběti však vyplývá z vědomí lidské hříšnosti, za niž obětujeme něco ze svých věcí, abychom uraženého Boha usmířili a jemu zadost učinili. Člověk cítí, že úplně závisí na Bohu, že všechno, co je a co má, od něho přijal a proto, že mu to má nějakým způsobem vracet. Kromě toho hříšník cítí, že za svá provinění vůči Bohu zasluhuje těžkých trestů, že pro těžké přestupky Božích zákonů za-

sluhuje smrti. Měl by tedy sám sebe, svůj život nabídnouti Bohu; protože je to příliš těžké, přichází na myšlenku zástupného dosti-
učinění. Aby své vnitřní city, lítost a uznání Boží svrchovanosti
nějak na venek vyjádřil, zřká se nějaké cenné, milé věci ve prospěch
Boží tím, že ji ničí, nebo ji činí pro sebe nepotřebnou. Tak Římané
bohům v oběť rozlévali víno po zemi. Israelité ve St. z. obětovali
nesčetné množství zápalných obětí zvířat, Féniciáné obětovali každo-
ročně bohu Molochovi malé dívky, jež kladli do rukou této modly,
již do ruda rozežhavlili. Pohanickým kněžím v Mexiku musili tamnější
kmeny dodávat každý rok na 20.000 mladých lidských obětí. Kaž-
dému byla rozřata prsa a ještě tlukoucí srdce vyrváno a vkládáno
do úst modlám. Pohané se tímto obětováním lidských životů octli
na scestí. O tom praví sv. Pavel: Co oběťují pohané, oběťují ďáblu
a ne Bohu. To odporuje přikázání: Nezapomínej!

V Kristu shromáždění, řekli jsme si na začátku, že oběť je vše-
lidským úkonem bohopocty. Oběť je tak stará jako lidstvo samo.
Hned v prvních kapitolách Bible čteme: Jednoho dne vyšli si Kain
a Abel, aby obětovali Bohu. Poněvadž Kain byl oráčem, přinesl jako
obětní dar snopky obilí. Abel pak, jenž měl stáda, nejlepšého beránka.
A vy víte, jak Bůh mile shlédl na oběť Abelovu, takže dým z jeho
oltáře vystupoval přímo k nebi. Naproti tomu kouř z oběti Kainovy
ploužil se po zemi. Oběť Kainova nebyla Bohu příjemná a vy jistě
tušíte proč. Bůh miloval více Abela, který měl čisté a upřímné srdce
a to, co Bohu obětoval dával velmi rád, s pocitem hluboké vděčnosti.
Naproti tomu Kain byl závistivý a lakomý. Vidíme sice, že také
obětoval, ale činil tak patrně, že musil a bylo mu snad líto i trochu
toho obilí, zkrátka: neobětoval srdcem! Ze svých školních let pa-
matujete se všichni ještě na jednu oběť: Před 4.000 lety vystupoval
na horu Moria v Palestině zbožný stařec. Nesl v rukou nádobu
s ohněm a nůž. Šel mlčky a hluboce zamýšlen. Jemu v patách chvá-
tal krásný, ztepilý jinoch, s otepí dříví na zádech a s pohledem upře-
ným zvědavě na starce. Byli to patriarcha Abrahám se svým jediným
synem Isákem. Když dospěli na horu, postavil Abrahám z kamení
oltář, naložil na něj hranici dříví, svázal nebránícího se jinocha, po-
ložil jej na dřevo a vztáhl nožem ozbrojenou ruku, aby touto
nejtěžší obětí dokázal svou naprostou poslušnost a lásku k Bohu.
Tu anděl zadržel jeho smrtící ruku: Nezapomínej svého syna Isáka,
neboť přesvědčil se Bůh, že ho miluješ nadě vše! Abrahám rozra-
dostněn spatřil na blízku berana zapleteného v trní a toho nyní
Bohu z vděčnosti obětoval.

Za 2.000 let na to vystupoval na tutéž horu, která se pak jmeno-
vala Kalvaria, jiný jednorozený syn, plný ran, zaschlé krve, vysílen,
vlekl na svých bedrech dřevo kříže. Před tím byl hrozně zbičován,
třikrát se na cestě zhroutil, kříž přimáčkkl ho do prachu země, takže
již cestou div nevydechtl. To byl Pán Ježíš, jednorozený Syn Boha
Otce. A když se doploul na horu, položili ho katané na kříž, a pak
jako poslušný Isák nebráně se, byl hroznými hřeby na něj přibit.

Tak vyzdvížen pněl po tři hodiny mezi nebem a zemí na usmíření mezi Bohem a lidmi.

Drazí přátelé, kdo způsobil Kristu tuto krutou smrt? V Adamovi jsme všichni zhřešili. Adam za všechno dobro, jež mu Bůh prokázal se mu špatně odvděčil: Nespokojil se se svým blaženým stavem, chtěl být jako Bůh. Nejdříve bezmezná pýcha, z toho vznikla neposlušnost, pád a vyhnání z ráje. Celá hrůza Adamova činu spočívala v tom, že za vše dobré se proti Bohu spojil s ďáblem. Za tento poklesek nemohl člověk Bohu nikdy dostiučinit. Proto Hospodin hned při pádu člověka ustanovil, že pošle svého vlastního syna, jenž se vtělí v člověka, a jako Bohočlověk sprostředkuje smír mezi Bohem a lidmi nejpotupnější smrtí na kříži: jako člověk podstoupí smrt, jako Bůh podá Otcí dokonalé zadostiučinění.

V Kristu shromáždění, starozákonní oběti byly nedostatečné. Proč? Byly to jen pouhé oběti zvířat a zvíře nikdy nemůže zastupovat člověka, vybaveného rozumem a svobodnou vůlí. Proto všechny dosavadní oběti byly jen předobrazy pravé oběti Kristovy a toužebným voláním po oběti ceny nekonečné. Proto v okamžiku, kdy Kristus tuto obět dokonal, umíraje na kříži, roztrhla se opona židovského stánku, na důkaz, že Krev Kristova je přijata jako výkupné, a že Starý zákon je naplněn a dokončen. A jiný důkaz máme zachovaný v židovských Pamětech: Každoročně o dni smíru židovský velekněz vkládal ruce na hlavu kozla, prosil Boha jménem národa za odpuštění. Hříchy lidu pak symbolicky svaloval na hlavu tohoto kozla, zvaného azazel, jenž pak byl svržen se skály. Ten byl uvazován stuhou, natřenou obětí krví, stuhou, jež divem Božím vždy zbělela, na znamení, že Bůh lidu odpustil. Avšak toho roku po smrti Kristově k velikému zděšení všech Židů nezbělela — zůstala zakrvácená.

Večer před svou smrtí, aby všichni věřící, i ti, kteří nemohli stát pod křížem, na němž dokonal Kristus obět krvavou, aby všichni věřící mohli se zúčastnit aspoň jejího opakování, ustanovil i obět nekrvavou, jež je totožná s obětí kříže. Tam se obětoval Kristus přímo, krvavě, zde se obětuje způsobem nekrvavým, jak již mnoho set let před tím bylo předpověděno. Ze starých obětí byla předobrazem oběti Nov. z. žertva krále Salemu Melchisedecha, jenž obětoval rovněž chléb a víno. V souvislosti s tím praví David ve svém 109 ž. že Kristus bude knězem podle řádu Melchisedechova. Ústy proroka Malachiáše mluví sám Bůh o Mši sv. již po návratu Israelitů z babilonského zajetí, když jejich kněží konali nedbale předepsané oběti: Nemám zalíbení ve vás a darů z rukou vašich nepřijmu. Od východu až na západ veliké bude jméno mé mezi národy a na každém místě bude jméno mému obětována obět čistá.

Drazí v Kristu, tato doba nyní nastala, ona vzácná obět je naším odkazem a dědictvím slovy Kristovými: To čiňte na mou památku. Na nás nyní je, abychom se se vši důvěrou zavěsili na spásná ramena kříže a nechali se obejmout na něm přibitýma rukama našeho Spasitele. Amen.

Kažme proti alkoholismu!

Jaroslav Janoušek:

NESTŘÍDMOST ZABÍJÍ DUŠI I TĚLO.

Bujná věc jest víno a bouřlivé jest opilství. Kdožkoliv v těchto věcech se kochá, nebude moudrý. (Přísl. 20, 1.)

Drazí v Kristu!

Bylo to na podzim roku 539 př. Kr. Nad rozlehlou babylonskou říší se rozestřela noc a vše se uložilo ke spánku. Jen v hlavním městě Babyloně bylo živo a rušno. Babylon byl dobyt Médy a Peršany a vzdoroval již jen královský palác, v němž přes všechno nebezpečí bylo neobyčejně rušno. Král Baltasar, vnuk dobyvatele Jerusalema Nabuchodonosora, vypravil skvělou hostinu tisíci svých velmožů a jak praví prorok Daniel, každý pil podle věku svého. Když již byli napilí, kázal král přinésti posvátné nádoby, které uloupil Nabuchodonosor z jerusalemského chrámu. Baltasar kázal do nich nalíti ohnivý nápoj, shromáždění chopilo se chtivě pohárů a v hořečném opojení rouhalo se pravému Bohu a chválilo své modly. Četné svícný mihotavě osvětlovaly rozbujnělé hodovníky. Tu se najednou na jasném místě stěny objevily prsty, jako články neviditelné ruky, která cosi psala na stěně. Jakmile to král spatřil, vykřikl, počal se chvět a třást, rozpálená červeň obličje ustoupila smrtelné bledosti, s tváře zmizela zpupná bujnost a rozhostila se na ní hrůza, známka to zlého svědomí, jež čekalo trest za čin právě vykonaný. Víno zatemnilo králi rozum tak, že zapomněl, co činí, že neznal opatrnosti. Pili z posvátných nádob a rouhali se Bohu! — Ten král, který měl ve svém království neomezenou moc a jehož poslouchali všichni jeho poddaní, pozbyl vlády sám nad sebou a stal se otrokem své tělesné žádostivosti. Dříve spitý Baltasar náhle vystřízlivěl. Tušil, že tajemná vyšší bytost zde mocně zasáhla. Dal si zavolati věštce a hadače, slíbil nejvyšší vyznamenání a odměnu tomu, kdo onen záhadný nápis na stěně napsaný, přečte. Žádný to však nedovedl a hrůza králova i jeho velmožů tím více vzrůstala. Tu vešla králova matka a pověděla králi o muži, který mu nápis vyloží. Byl to Daniel, jako zajatec přivedený z Judska, muž obdařený neobyčejnými dary od Boha. Ten, byv přiveden ke králi, pravil mu: „Proti panovníku nebes pozdvihl ses, nádoby domu jeho přineseny byly před tebe a ty i velmoži tvoji i ženy vaše jste z nich pili víno. A bohy stříbrné a zlaté, měděné, železné, dřevěné a kamené, kteří nevidí ani neslyší, jsi velebil, kdežto Boha, který má život tvůj v ruce, jsi neoslavoval. Proto od něho byl poslán článek ruky, jež napsala, co jest psáno. A toto jest písmo, jež bylo napsáno: Mene, Thekel, Fársin. Význam těchto slov pak jest tento: Mene: Sčetl Bůh tvé království a učinil mu konec! Thekel: Zavěšen jsi

byl na váhu a byl jsi shledán lehkým! Fares: Rozděleno bude království tvé a bude dáno Médům a Peršanům. — Ještě téže noci byl zabit Baltasar, král chaldský a Darius médský nastoupil vládu.

Hle, drazí v Kristu, kam až zavedla zpupného krále chvilková rozkoš — nestřídmost — že se rouhal Bohu a byl tak zahuben. Chtěli bychom si dnes povědět několik slov o nestřídmosti. Co jest nestřídmost, jaké škody z ní vznikají pro tělo i pro duši, co tato nectnost přivádí i co o ní soudí Bůh.

Nestřídmost v širším slova smyslu jest nemírné užívání nějaké věci; třebaš i dovolené. V obecném smyslu pak značí nemírné požívání pokrmu a nápoje a nezřízenou touhu po něm.

V člověku jsou, drazí v Kristu, různé náklonnosti a žádosti, dobré i zlé. Aby člověk ukojil svou přirozenou potřebu a uchoval si zdraví, musí jíst a pít, kolik toho potřebuje k vykonávání svých povinností. Někdy se stane, že určitý pokrm nebo nápoj člověku zvláště zachutná, člověk po něm touží a nedá si pokoje, dokud si ho opět neopatrí. Stále a stále po něm touží, užívá jej více, než potřebuje, z potřeby se stává pomalu nestřídmý návyk, z návyku vášeň. Člověk se při nestřídmém požívání nápoje často již nedovede ovládnout, přestává mít vládu sám nad sebou a nezdrží-li se včas, ocitá se na šikmé ploše, z níž se mu těžko a těžko povstává. A to, čím člověk vyniká nad zvířetem, rozum a svobodná vůle, stále víc a více jedem alkoholu utupován, tak se zatemňuje a stupňuje, že jeho rozumnost a soudnost klesá na nejnižší stupeň. Profesor Pecka vypravuje o kterémsi vinaři (v revui Na hlubinu, v některém čísle r. 1944—45), který rád zval na skleničku vína. Jednou vpadli do jeho sklepa jacísi samozvaní inteligenti a když se jich milý vinař optal, chtějí-li pít jako zvířata nebo lidé, samozřejmě zaujali vznešený postoj, že přece jako lidé. „Tak to můžete raději hned jít domů,“ řekl jim vinař. „Já nalévám jen těm, kteří pijí jako zvířata.“ Na jejich podiv jim vysvětlil svou odpověď. „Zvířata vědí, kdy mají dost, ale lidé to nevědí.“ — Drazí v Kristu, je v tom kus hluboké pravdy. Není to zvíře, znající míru, poučením člověku nestřídmému a požívačnému? Dejte zvířeti sebe lepší nápoj, má-li dost, přestane samo.

Člověk nestřídmý oslabuje stále víc a více svou vůli až konečně již neumí své vášně udržet a vyplňuje se na něm slovo proroka Isaiáše (5, 11): „Běda, kteří vstávají ráno, abyste chodili po opilství a pili až do večera!“ A kdyby to bylo jen až do večera! Ono to bývá i přes celou noc, nejčastěji ze soboty na neděli a celotýdenní výdělek často těžce a namáhavě získaný slouží tu člověku ne k prospěchu, ale k utupování svědomí a pomáhá k úplnému vítězství zlých žádostí. A jak to vypadá potom v domácnosti? Znáte jistě sami mnohé ne příliš vábné obrázky z takovéhoho života.

Sv. apoštol Pavel v listě ke Galat. (5, 19) praví o takových lidích: „Zjevně jsou skutkové těla: nečistota, nepřátelství, nenávisť, vraždy, opilství a těm podobné věci. Kterí takové věci činí, ne-

dojdou království Božího!" Nedojdou království Božího? Proč? Podívejme se, draží v Kristu, na nestřídmost samu i na to, jakých neřestí jest kořenem, a poznáme, proč takto apoštol volá. Bůh dal lidem svá přikázání. Pro člověka nestřídmého jakoby neplatila. A vejde snad ten, kdo přikázání Boží nezachovává, do království Božího? Jest starou zkušeností, že člověk nestřídmý nechce se modlit, neboť jak praví Písmo sv. „Bohem učinili břicho své“ (epišt. 23. neděle po Svatém Duchu). Jak pak se mají obracet k Bohu ti, kteří činí, o čem praví prorok Oseáš (4, 1), že odnímá rozum. I nerozumní tvorové chválí Boha svým způsobem. Ale člověk, koruna tvorstva, uráží Boha nestřídmostí takovým způsobem, že se za něj alespoň trochu studu a slušnosti cítící člověk hanbí. Lidé nestřídmí si Boha neváží, jeho jméno zneuctívají, den Páně nesvěti. Člověk opilec ztrácí zájem o službu Boží, o spásu své duše a v den, kdy má Boha zvláště chváliti a Jeho den světiti, uráží Boha a místo, aby Jej prosil o požehnání, leží někde v blátě nebo na ulici, když již se nemohl ani na nohy postavit. Tak potom vypadá „koruna“ všech tvorů. Jsou to snad trochu silná slova, ale — Bohužel — pravdivá.

Znáte konečně sami, kolik rodinných tragedií vzniklo z nestřídmosti. Nestřídmý syn nectí své rodiče, hádá se s nimi, způsobuje jim častý zármutek, ba někdy je i bije. Jak se mají na takovémto člověku vyplniti slova Písma sv. „Čti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi?“

A kolik případů jest známo, kterak nestřídmý poškodil své zdraví nebo zdraví bližního. Kolik úrazů těžkých i lehkých vzniklo právě z nestřídmosti. Nestřídmý nemůže své povinnosti řádně vykonávati, ba jsou známy i případy, že v opilství zabije jeden druhého. A jak jsou ubohé děti alkoholiků. Jak slabé na duchu i na těle! Než vášeň se neleká ani těchto hrozných škod napáchaných obci a národu!

Sv. Jeronym kdysi napsal: „Nikdy neuvěřím, že opilec by byl mravným!" Ano, právě od nestřídmých lidí bývá nejvíce hříchů spácháno proti mravnosti. Nestřídmost bývá zvána matkou nemravnosti a právem. Nikde nenalézá nemravnost tak připravenou půdu jako tam, kde se zapomíná na Boha a Jeho přikázání, tam, kde se hledá štěstí a cíl v bujně veselosti pocházející z nemírného pití.

Kolik lidí svou nestřídmostí utratilo všecken svůj majetek. A jejich vášeň žene je stále, že zapomínají na sedmé přikázání Boží — nepokradeš — a hledí se zmocniti třeba i násilím majetku svého bližního, jen, aby nasýtili svou touhu — vlastně již ukojili svou vášeň! Člověk nestřídmý nedbá dobré cti ani své ani cizí. Nejlépe to ukazuje sám na sobě a na řečech, které v opilství vede, kdy často si ani neuvědomuje, co říká.

Když pak nám Církev poroučí, abychom se postili, myslíte, že se bude postit ten, kdo oddal své srdce nestřídmosti?

Nuže, nyní, draží v Kristu, vidíme, proč volá apoštol, že lidé nestřídmí nevejdou do království Božího. Proto sám náš Božský Spa-

sitel nás napomíná slovy: „Hleďte, aby nebyla srdce vaše ztížena nestřídmostí a opilstvím, aby nepřišel na vás den Páně náhle. (Sk. 21, 34.) Lidé nestřídmí často náhle umírají, umrou bez přípravy a proto hrozná „Běda“ v Písmě svatém vyslovená, patří i jim. „Pro nestřídmost mnozí zemřeli,“ praví moudrý Sirachovec, „kdo je střídmý, prodlouží si život“. (Sir. 37, 34.) Chápeme proto varovný hlas apoštola národů (Řím. 12.): „Poctivě choďte, ne v hodování a opilství.“

Slyšeli jsme již, drazí v Kristu, že bezuzdnost v mravech, smilství, hádky, vraždy, mrhání času i majetku, porušování zdraví i sil tělesných a duševních, to vše že jest ovocem nestřídmosti. Písmo sv. nám v četných případech ukazuje, kam až zavedla chtivost nápoje nezdrženlivého člověka (opilý Holofernes, Baltasar atd.). Nestřídmostí zabíjí člověk sám sebe, ubíjí tím i svou rodinu, uvádí ji do neštěstí a vyplňuje se na něm slovo Sirachovcovo: „Dělník opilec nezbohatne!“ A nešťastné děti z takovýchto rodin! Takovéto rodiny jsou národu jen neštěstím. Z takových rodin nikdy nebude národ z kvádrů! Jděte se jen podívat do nemocnic a ústavů, kolik tam uvidíte lidské bídy, vzniklé z alkoholu, a kolik obrázků více než otrásajících se objeví před vašimi zraky!

Jest známo i přísloví: „Kam nechodí střídmost, tam chodí lékař.“ Kolik namnoze těžkých nemocí vzniklo z nestřídmosti. Spisovatel Lindner vypráví ve své knize: „Bratři, buďte střízliví a bděte!“, následující historku:

Smrt viděla, že každý panovník na světě má nějakého ministra a rozhodla se proto, že si nějakého také nalezne. Pozvala všechny dvořany — nemoci — zla, by někdo z nich mohl tento úřad zastávat. Přišla tedy vodnatelnost se svým napuchlým žlutavým tělem, třesoucí se zimnice, supící a sténající dýchavičnost, která ze sebe nemohla vypravit ani slova, přibelhala se dna i jiné nemoci a ti všichni chtěli býti ministry smrti, každý to odůvodňoval podle svého. Přišlo i Stáří, které tvrdilo, že ono jest smrti nejbližší a proto že má býti ministrem. Zatím co se přeli a hádali, zazněla venku veselá hudba, ozval se rozpustilý zpěv, výskot a tanec. Dveře se náhle otevřely, dovnitř vskočila žena drzého a vyzývavého pohledu, vlasy jí poletovaly kolem hlavy a z úst jí vycházel ošklivý zápach. Kolem ní poskakovaly zpité ženy a vrávoravě se točili opilí mužové. Jméno této ženy bylo Nestřídmost. Pánovitě pokynula rukou, odstranila všechny shromážděné nemoci stranou a povýšeně se rozkřikla: Ministrské křeslo patří jedině mně! Což neukracuji lidský život hlavně já? Vy byste kolikrát neměly ani co dělat, kdybych si já lidi neosedlala. Nejprve si člověka poddám já a potom teprve vám ho pošlu. Já jsem nejbližší smrti a proto jedině mně patří tato hodnost! — Když to Smrt slyšela, usmála se svým suchým, ledovým smíchem, posadila nestřídmost po své pravici a učinila ji svým ministrem. — Drazí v Kristu, co tím chce autor říci? Tolik, že nestřídmost způsobuje množství nemocí, bídu a pustotu jak na duši

tak i na těle. Vypočítává-li kterýsi spisovatel tři hrobaře mládeže, jistě se nemýlí, uvádí-li jako takové: alkohol, nemravnost a špatnou četbu.

Nebudu uváděti, draží v Kristu, různé příklady nestřídmosti, třeba sebe otřásající. Stačí nahlédneme-li na příklad do některé soudní síně, kde vidíme, jak nestřídmost rozvrací rodinný život, vraždí, loupí, podvádí a způsobuje hanbu jak jednotlivci tak i obci i národu, uviděl-li by snad některý cizinec, co se děje u nás.

Někdo hledí v nemírném pití zahnutí, jak říká, své trampoty, zapomenouti na to, co ho sužuje. Hle, jaký to klam! Na chvílku se rozveselí a když vystřízliví, stojí před ním skutečnost v rouchu ještě příšernějším. Tato neřest může pomalu člověka dohnati k zoufalství, že se spustí Boha a vrhá se v otevřenou náruč ďábla a jemu odevzdává svou ubohou duši.

Což my snad nemáme, draží v Kristu, žádnou pomoc v našich bolestech a strastech, abychom se utíkali k takovémuto neblahému prostředku? Pohleďte na kříž Kristův, na Jeho muka, pomysleme na Jeho bolesti, které trpělivě snášel právě za nás a v modlitbě k Němu a k Jeho bolestné Matce najdeme útěchu, posilu a pomoc. Neobrátime-li k němu svá srdce, marné jest každé jiné hledání útěchy! Zpytujeme se a pečlivě se ptejme sama sebe, nemáme-li snad i my nějakou vinu na tom, že se někdo a právě snad z našich nejbližších může oddávati nestřídmosti! Nedejme sami nikdy ani příčinu tomuto hříšnému návyku, zvláště ne dětem! Upozorněme ty, kdož snad neznají hrozné následky alkoholismu, do čeho se řítí, nebo co připravují svým počínáním svým dětem! Nelitujeme žádné oběti a námahy, můžeme-li alespoň poněkud zamezit nebo omezit tuto hříšnou vášeň. Zde neomlouvá žádný zisk, žádný ohled na jiné! Komu leží blaho národa opravdu na srdci, nechť se snaží, pokud jen může, stavěti hráze této hrozné neřesti, šířící se tak hrozivě a nebezpečně zvláště mezi mládeží! Tentýž sv. Pavel, kterého jsme slyšeli na počátku, jak praví Galatským, že nevejde do království Božího ten, kdo se opíjí, vyslovuje podobnou myšlenku v listě zaslaném v obci v Korintě: „Opilci nebudou vládnouti královstvím Božím!“ Proč, jsme draží v Kristu, viděli průběhem celé promluvy, když jsme si uvědomili, co jest nestřídmost, jaké škody z ní vznikají pro duši i pro tělo, co tato neřest přivádí i co o ní soudí Bůh v Písmě svatém.

Závěrem pak, draží v Kristu, pohledme na kříž! Popatřme na svého Spasitele krví zbroceného, pohledme do Jeho poplvané tváře, popatřme na Jeho probodané ruce a nohy! Uvažme všechna Jeho muka, která On, Svatý svatých a sám bez poskvny hříchu trpěl za naše hříchy a tedy i za lidskou nestřídmost. Poslyšme, jak v hrozném žaru slunečního dne šeptá své „Žízním!“ a kterak jest napájen žlučí, kterou nemilosrdní katané podávají k Jeho vyprahlým rtům. Ptejme se, proč tato hrozná muka Kristus trpí a co Jej k tomu přivedlo. Uslyšíme-li od umučeného Spasitele, že to byla lidská ne-

střídmost, slibme mu, že se budeme této neřesti varovati, seč budeme moci, budeme se proti ní stavěti, aby i o nás platila slova apoštolova (Kor.) „Buďte, ač jíte nebo pijete, anebo cokoliv jiného činíte, všechno činite k slávě Boží!“ Amen.

Antonín Mandl:·

PŘIPRAVENÉ MÍSTO.

O kněžskou působnost v junáckém hnutí.

Skautské hnutí u nás skýtá jeden velmi zajímavý rys: ve svých vůdčích řadách vyhrazuje místo knězi, duchovnímu rádcí. Po celém světě ve skautských řadách kněz sice není něčím zvláštním. Naše poměry však a náš „genius loci“ dávají jeho postavení určitě zabarvení, které přináší svou vlastní problematiku a tudíž i vyžaduje svého vlastního osobitého českého řešení.

V čem tkví jádro celého problému? V cizích zemích kněz nebo duchovní se setkává s oddíly nábožensky přesně vyhraněnými. U nás je situace mnohoznačnější. Vedle oddílů t. zv. homogenních čili s náboženskou výchovou jsou zde i oddíly, ve kterých jsou chlapci, kteří přicházejí z katolických rodin, při nejmenším byli alespoň pokřtěni. Tím, že junák slibuje na svou čest plnit všechny své povinnosti, musí nebo alespoň měl by zaujmout nějaké stanovisko ke svému náboženství. Toho je si plně vědomo vedení našeho junáckého hnutí a proto i právně i postavením duchovní rádce má otevřeno širší pole působnosti než jsou tak zv. homogenní oddíly. Ovšem toto postavení je trochu a někdy i značně zkomplikováno tím, že celková úroveň náboženského života našeho národa jest velmi slabá. Proto bych hned na počátku upozornil, že základní a nezbytná vlastnost právě našeho junáckého duchovního rádce musí být neobyčejná taktnost, která dovede se správně orientovat v našich složitých poměrech a přece neustoupit ze základních zásad a požadavků.

Nesporný jest fakt: v junáckém hnutí je připraveno místo pro kněze. Ovšem jiná otázka zní: je též kněz připraven pro toto místo? Zůstane toto místo prázdné nebo bude tak obsazeno, že by bylo lépe, kdyby zůstalo prázdné?

Správná odpověď a tím i správné obsazení záleží na nás kněžích. Možnost je nám dána a často i přímo vyžadována. To ostatní závisí na nás a může být ohroženo dvěma krajními postoji: přílišným strachem, že skautské požadavky a nároky jsou mimo dosah naší neutrality, a přílišnou lehkomyšlností, která si myslí, že si mohou dělat se skauty, co chci. Přece však toho v jádře skautského hnutí mnoho na nás nežadá: trochu jasných ideí o skautingu a pravý kněžský život.

Tyto jasné ideje jsou však nezbytné, pouhá dobrá vůle nestačí, a jen ony mohou být směrnicemi naší činnosti na poli skautské výchovy.

Má však vůbec kněžská činnost nějaký smysl ve skautingu? Tím jest dána závazná otázka: žádá skautské hnutí vskutku něco od nás kněží a co vlastně žádá?

Odpověď najdeme v myšlenkách zakladatele skautského světového bratrství, lorda Baden-Powella, jež možno shrnout tímto způsobem.

Skautské hnutí usiluje o vytvoření charakterního chlapce, o uskutečnění náboženských a etických hodnot v jeho životě. Ač probouzí náboženské a mravní vědomí v chlapcově duši, je si vědomo, že nemůže mít jedině a poslední slovo v těchto oblastech. Proto docela otevřeně se hlásí k tomu, že chce chlapce přivést k duchovnímu, který jediný jako zástupce Boží může ještě nejsnadněji proniknout do různých záhybů lidské duše (viz B. P., Pouť za úspěchem, Páté úskalí „Nevěra“).

Odpověď tedy zní kladně: skauting počítá s duchovním ve své výchově a rád ho proto vidí ve svých řadách.

Co však od něho žádá? I zde jest odpověď naprosto jednoduchá a jednoznačná, až to snad zaráží: v y t v á ř e t p r a v é s k a u t y, dnes chlapce a zítra muže, kteří svůj život staví do služby Bohu a bližnímu a kteří se snaží den ze dne lépe uskutečňovat své skautské ideály. Nic více, též však o nic méně. Chce-li tedy kněz

se ujmout místa pro něho připraveného, musí mu být jasná tato myšlenka: Jsem zde proto, abych vytvářel z chlapců správné skauty.

Tím ovšem není míra otázky vyčerpána. Skauting od kněží očekává, že též bude vědět, co dát a současně jak to dát. Nemohou být s námi spokojeni, když jim dáme jen dobrou vůli, že budeme dělat vše, co na nás budou požadovat. Kněz nemůže být jen jedno číslo táborového inventáře.

Abychom si trochu znázornili problematiku těchto otázek, představme si skautského kněze — duchovního rádce jako kaplana nějakého středověkého rytířského řádu. Tím, že je vybrán za kaplana právě tohoto řádu, je vázán určitým duchovním konkrétním prostředím. Jistě by nepochodil, kdyby neustále pěl jen chvály na poustevnický život. Čeká se od něho, že povede po cestě rytířských ideálů, že bude schopen proniknout jejich obsah a vést k jejich uskutečnění.

Z řečeného vyplývá: skautské hnutí požaduje přítomnost duchovního, poněvadž vidí, že potřebuje jeho pomoci k dosažení svých cílů. Zde však nutno si všimnout jedné důležité skutečnosti, která se pramení ze základních pravd našeho katolického světového názoru: křesťanství není pouze etický systém, nýbrž je to sakramentální útvár; Kristus nebyl jen učitel, nýbrž především Vykupitel. Proto se nelze pohybovat v rovině přirozeně dobrého člověka, nýbrž v řádu milosti, což znamená v řádu účasti na božím životě, na boží přirozenosti. Proto kněz není potřebný jen z výchovných důvodů, nýbrž a to hlavně z důvodů zástupce a nástroje Kristovy milosti.

Proto mluvíme-li o tom, co kněz má dát skautskému životu, musíme mít jasné na mysli obě tyto stránky křesťanského života, etickou a sakramentální. Ač je nikdy nelze oddělit od sebe, neboť milost nutně souvisí s mravním úsilím, je třeba přece jen je rozlišovat. Z toho vyplývá: na činnost kněžskou ve skautském hnutí nelze se dívat jen s hlediska mravní výchovy: tu by konečně mohli obstarat laici sami. Kněz je vlastně uveden do skautingu, že v životě chlapců stojí jako závazek a životní úkol křesťanských slibů. Z tohoto faktu také možno poznat, co my kněží musíme dát svým skautům.

Kristus totiž řekl: Já jsem přišel, aby měli život a měli ho hojnost (Jan 10, 10). S druhé strany chlapec-skaut, kterého se dotkla křesťanská voda, od nás očekává, že my kněží mu na prvním místě dáme ony prostředky, které rozmnožují život milosti a že mu pomůžeme v mravním úsilí, které je nutné k udržení a rozmnožení života Kristova v sobě, milosti. Proto pro nás kněze udělat správného skauta znamená vytvořit někoho, kdo odhalil skutečnost své víry a žije životem Kristovy milosti. Nezapomínejme však, že východiskem této snahy chlapecké duše je věrnost skautským ideálům a závazkům a že toto východisko nutně ovlivňuje celou další linii. Skauting není odrazový můstek, nýbrž popud k závodu.

Tím nám kněží je jasno, co máme dát skautingu. Nyní však přichází otázka nejdůležitější, hotový kámen úrazu: jak? Vůbec otázka „jak“ je ve skautingu elementární důležitosti. Cíle skautingu jsou staré jak lidstvo, ale jak k cílům dospět, v tom je právě originálnost skautské výchovné metody.

Proto i pro kněze otázka, jak se uplatní ve skautském hnutí, nabývá základní důležitosti. Odpověď je možná jen jedna: loyálností skautským výchovným metodám.

Co jest míněno touto loyálností? B. P. ve své knize pro vůdce „Aids to scout-mastership“ má tuto větu: „Kde muž nemůže s přesvědčením sledovat požadovanou linii, jeho jediný mužný krok jest vyložit to svým představeným, a nemůže-li přijmout jeho názory, opustit dílo.“ Toto místo se vztahuje hlavně na náboženskou a mravní linii, ale platí též o technické, neboť mravní hodnoty a technické zdatnosti jsou ve skautském systému jako duše a tělo v člověku. My kněží si musíme uvědomit jasně, že tak zvaný skautský způsob života není případek skautské mravní výchovy, nýbrž její podstatný projev.

Čím se však projeví tato loyálnost u nás kněží? Z odpovědi na tuto otázku samozřejmě vyroste odpověď na otázku, jak máme uplatnit své kněžství v junáckých řadách.

První je v tom, že se skutečně obeznámíme s hlavními rysy a prvky junácké výchovy. Dále, že je uznáme, což znamená, že je budeme brát vážně tak, jak je

berou chlapi. Za třetí, že ve své činnosti budeme postupovat podle junáckých zásad. Prakticky řečeno nebudeme chtít udělat ze skautského oddílu třebaš růžencové bratrstvo, nýbrž oddíl, kde se stoprocentně žije skautským duchem, což pro skauty katolické víry znamená zároveň stoprocentním křesťanským duchem, i když skautského stylu a rázu.

Nemám-li v sobě tuto sympatii a toto pochopení pro skautské zásady a tím i pro skauty, udělám lépe, když se vyhnu veškeré činnosti mezi skauty. Není nic horšího než ujmout se místa, aby nezůstalo prázdné. Potom si stěžují, že skauti nemají zájem o náboženství a že vůbec za nic nestojí. Vina je však na druhé straně. Skauti nehledají ve skautingu pokračování školního vyučování. Není proto divu, že další hodina katechismu je jen odpudí. Skauting má jiné možnosti náboženské výchovy, ale o tom bude řeč jinde.

V celku řečeno tuto sympatii a toto pochopení může mít každý z nás. Ovšem tento vztah kněze je jen pouto nejvolnější, ať i za něj jsou již skauti vděční, poněvadž dneš jsou značně osamoceni ve svých snahách. Takového kněze skauti budou ctít, uvidí v něm právem svého přítele a nebudou v něm cítit cizí těleso ve svém středu. Jedním z nich však nebude.

Pravý skautský duchovní rádce, a to zvláště v našich poměrech, musí být jedním z nich. Co to znamená, nutno trochu objasnit.

Předem nutno podotknout: skautské hnutí není hnutí pro všechny chlapece, je hnutí výběrové. Skauting se zakládá na dobrovolnosti a proto i z mnohých, kteří přijdou, všichni nezůstanou. Rovněž něco podobného platí o skautském duchovním rádcí. Jako každý kněz se nehodí na vojenského kuráta, tak i každému knězi není dáno být pravým skautským páterem, jedním z nich. Mnohým však ano, a ještě více než by si kdo myslel. Být jedním z nich znamená být pravým skautem. Vezměme si příklad nejideálnější. Chlapec byl skautem od svého mládí. Ve skautském životě našel prostředí, které mu dalo jasné náboženské a mravní cíle. Vyrostal, stal se rádcem družiny a později snad i zástupcem vedoucího oddílu. Skauting pro něho znamená celou řadu krásných zážitků, nejen to však, nýbrž i určitý způsob života, neboť svůj slib a ducha služby běže doopravdy vážně. Vlastně díky právě tomuto duchu služby se jednoho dne rozhodne pro službu nejvyšší, kněžství. Léta uplynou a jako kněz se ocitá mezi skauty. Skautský slib mu neustále něco znamená, i když už ne z hlediska chlapce ani jinocha, nýbrž z hlediska kněze. Proto všechny vnější projevy jako pozdrav a liliový odznak nejsou pro něho nějakým apoštolským přestrojením, nýbrž výrazem skutečné příslušnosti ke skautskému světovému bratrství. Je skutečně jedním z nich, starší bratr mladších bratří skautů. Ovšem to u každého kněze není možné, ač by to bylo ideální, a časem to tak bude asi u většiny skautských duchovních rádců.

Rád bych věnoval trochu pozornosti onomu výrazu, s nímž se tak často setkáváme u B. P.: vůdce je starší bratr. Toto musí platit i o knězi ve skautských řadách. Snad by bylo možno o něm říci, že je nejstarší bratr mezi staršími bratry, i když třeba věkově ne. Skautský vztah vyjádřený slovem bratr není něco heslovitého, nýbrž určitá, živá skutečnost. Tím, že skautské hnutí je výchovný systém, kde sebevýchova a vlastní odpovědnost zaujímá velké místo, hierarchický poměr je rázu vztahu mezi mladším a starším bratrem a ne mezi synem a otcem. Toho musí dbát i kněz, že zůstává b r a t r e m duchovním rádcem; tím ovšem se nemění vůbec nic na jeho kněžské autoritě.

Právě z tohoto důvodu musí být skutečným členem skautského bratrství, musí být přesvědčen o skautských ideálech a musí i milovat skautský způsob života s jeho dobrodružstvím a životem v přírodě. Jak se tímto skutečným členem stane, je otázka jiná, chci se o ní zde však zmínit. Francouzi tvrdí: kněz nemusí mít skautský slib a může být přece jedním z nich, neboť má své vysoké mravní závazky a potom je ho nedůstojno skládat slib před chlapi. Italoové tvrdí pravý opak: skauting je pouto, které se uskutečňuje ve slibu: má-li kněz být skutečným skautem, má složit slib. Co tomu řekneme my Češi? Kdo nemá slibový odznak, není u nás pravým skautem. Nebude-li kněz mít právo nosit slibový odznak, bude vždy někým mimo junácké hnutí. Nemá však cenu dělat něco, co nemá pro mne vůbec žádný obsah a význam. My Češi však máme jednu skvělou věc: Činovníký slib,

kteřý zní: slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe, žít a vychovávat mládež v duchu junáckého zákona. V tomto slibu je vyřešena námitka Francouzů a zároveň zadostoučeno požadavkům Italů i našim praktickým potřebám. Jaký obsah dám onomu slovu „žít“, závisí již na mně. Budu-li však ve styku s chlapci, kteří se dívají na život svými deseti skautskými zákony, naučím se i já dívat se na svůj život skautskými ideály a jistě nebudu ochuzen. Dokonce si budu často moci říci, že skautský duch je dobrý protilek proti mnoha malým egoismům, které se vyskytují i u osob značně dokonalých nebo alespoň o dokonalost se snažících.

Není nikdy pozdě stát se jedním z nich, získat si smýšlení skautské. Do kláštera mohu vstoupit též v 60 letech. A zvláště v našich českých poměrech je tolik třeba, aby duchovní rádcové byli jedním z nich. Víím z vlastní zkušenosti, jak se situace změní, když chlapci nebo dospělí vůdcové při prvním setkání s knězem si odnesou dojem: to je jeden z nás: tím padají všechny předsudky a antipatie. Přiblížím-li se však kněžsky vznešeně, nemohu čekat, že vzbudím zájem, a zájem je elementární slovo skautské výchovy.

Toto však čekají chlapci od nás, že se totiž dovedeme přiblížit do jejich světa, do ovzduší, v němž oni žijí a že budeme s nimi hrát vážně jejich vážnou hru. Osobnost tolik působí ve skautingu a duchovní rádce musí chlapci imponovat. Proto čím více kněz zná ze skautské praxe, tím lépe pro něho. Čím více se umí kněz vžít poctivě do ovzduší skautských myšlenek, tím lépe pro něho. Kněz, který si udělá z totemu věšák, musí to nutně u pravého skauta prohrát, nebude nikdy v jeho očích pravým skautským duchovním rádcem.

My kněží musíme si uvědomit, že jsme rádci a diskretně se držet mezi tohoto postavení. Již v běžném skautském životě platí zlatá věta že vůdce nikdy nehubuje. K tomu má po ruce svého zástupce, aby se postaral o tento nepříjemný úkol. Tím méně se bude plést duchovní rá d c e přímo do provádění úřadů, jež s sebou nesou často disciplinární řízení. Jako rádce stojí na okraji všech jednotlivých funkcí a přece ke všem má živý vztah. Hlavně však záleží, aby mezi ním a vůdcem byl vztah co nejpříjemnější a nejsrdečnější. Vědomí společné odpovědnosti je musí nutně sblížit a mu-sí odklidit všechna vzájemná nedorozumění, která mohou vzniknout tím, že jeden neuznává práva druhého. V našem případě je nebezpečí, že uvidíme ve vůdci něco jen jako vykonavatele svých rozkazů. Vůdce však musí skutečně vést a naším úkolem je mu radit, což však neznamená nedůvěřivě dohlížet. Ve Francii šla trochu skautská morálka dolů, poněvadž se myslelo, že technické věci patří vůdci a duchovní a výchovné knězi. Jakmile však vůdcové se vrátili i k výchovné činnosti, věci zase byly v pořádku.

Je tedy klíčem k úspěchu činnosti kněze ve skautském hnutí, aby si byl neustále vědom: jen věrností skautským metodám splním své poslání, jen tak mohu dát to, co ode mne očekávají a co mám dát, jen tak si porozumíme. Nám však musí na tom nesmírně záležet, abychom si s chlapci a jejich vůdci porozuměli. Vždyť se nejedná o nic menšího, než abychom všichni došli v mužské dospělosti, v míru věku plnosti Kristovy (Ef. 4, 13). Skauting tím směrem ukazuje; dovede-li však k tomuto cíli, záleží na nás, jeho duchovních rádcích.

Doklady a příklady.

OPRAVDOVÉ PŘEDSEVZETÍ. V jednom městě se konaly exercicie pro dívky. Mezi 70—80 účastnicemi byla také jedna prodavačka. Snad si udělala tři dny volno, aby následovala příkladu svých přítelkyň, snad také pro změnu v jednotvárném denním životě. Ať tomu bylo tak nebo jinak, v každém případě měl s ní Bůh své záměry a uštěřil jí velkou milost, o které se veřejnost dověděla teprve tehdy, až byla mladá dívka již na věčnosti. Mladé prodavače udeřila na exercicích hodina milosti, kdy poznala, že již kráčela nad propastí záhuby a že je ve svědomí zavázána přerušit styk s bezbožným a smyslným mladým člověkem. Ó ne, ona nechtěla být tak bezmyšlenkovitě bláznivá a zaslepená jak ono mladé děvče, o kterém jim vyprávěl exercitátor. Ono děvče bylo v téměř postavení jako ona. Mělo hříšný poměr. Když jí promluvili do duše, aby ji zachránili, odpověděla:

„Já vím, že s nebem již nemohu počítat, když mám s ním takový poměr, ale — já nemohu bez toho člověka žít . . .“ Prodavačka byla jednou z nejlepších exercitantek, která to myslela se svou duší opravdu dobře. Uvěnila si skálopevně, že přeruší každý i vzdálený poměr s oním zkaženým mladým mužem. Ještě z exercicií mu napsala, že s ním přerušuje veškeré styky. Příjemce dopisu však nemínil tak snadno propustit svou kořist. Sotva skončily milostiplné dny duchovních cvičení, snažil se mladý muž opět se přiblížit k děvčeti. Počítal na sílu zvyku a na touhu po rozkoši, která se v dívce ozve při nejbližší příležitosti. Dívka však zůstala pevná, poněvadž byla pamětlivá dobrého předsevzetí z exercicií a byla k tomu posílena Tělem a Krví Páně. Muž ve své chtivosti psal vytrvale dopisy, které nakonec byly velmi výhrušné. Když i to bylo marné, neznala jeho zuřivost mezí. Jednoho dne se náhle objevil v obchodě před zneklidněnou dívkou a řekl, aby si vybrala, buď ho vyslyšet a obnovit dřívější styky anebo ji zastřelit. Při tom vytáhl z kapsy revolver . . . Mladá prodavačka zůstala však i za takového nebezpečí pevnou ve svých dobrých předsevzetích a věrnou svému Spasiteli. Tu provedl slýsyt strašnou hrozbu: střelil svou bývalou milenkou přímo do srdce a pak zastřelil sebe. V jakém stavu přišli tito dva mladí lidé před věčného Soudce? On jako smilník, vrah a sebevrah — ona jako upřímná kajícínice, smířená s Bohem . . . Hodně dlouho se mluvilo v celém okolí o tom případě a také noviny se o tom rozepsaly. Statečně bojovala za lepší, čistší život, s pomocí Boží také zvítězila a než život s nemravným člověkem, raději volila smrt, zemřela jako hrdinka. Jak pevně bylo její předsevzetí, začít po exerciciích život docela nový a toto opravdové předsevzetí také zpečetila svou krví . . .

Tšk.

MALÝ APOŠTOL. Znáte jméno Ludvíka Veuillota? Je to známý francouzský spisovatel. Žil jen pro tento svět, rád se bavil ve veselé společnosti a o náboženství se mnoho nestaral. Byl sice katolík, ale do kostela nechodil. Nechal však svou manželku vychovávat děti v katolické víře. Zatím děti jeho dorůstaly a dobře připravené přistupovaly ke sv. přijímání. Na řadu přišlo poslední. Byl to malý divošek, k němuž musel být nejednou přísnější. Manželka ho ujišťovala: „Jen počkej, až půjde ke svatému přijímání, jistě bude lepší.“ On se jen usmál a nevěřil tomu. A přece: čím více se blížila pro chlapce chvíle sv. přijímání, pozoroval, jak si dává záležet, aby byl co nejlépe připraven.

Kteréhosi dne přihopkoval chlapec k otci do jeho kanceláře a zašeptal: „Tatíčku, já půjdu ke svatě zpovědi a k prvnímu sv. přijímání. Odpusť mi, čím jsem tě zarmoutil.“ — On přivlnul dítě k sobě a pravil: „Zůstaň jen dále hodným a dělej radost mamince i mně!“

Chlapec se pak upřeně zadíval na otce a objal ho kolem krku. Pak ruce opět nespěle spustil a zašeptal: „Tatínku, prosím tě, pojď se mnou též ke svatému přijímání.“ Otec ho najednou přerušil a řekl: „No, už běž, já teď nemám čas, přijď až večer!“

Hošík sklonil hlavu a mlčky se ubíral do jiné světnice. Otci bylo pojednou líto, že své dítě tak najednou odbyl. Šel po špičkách a pozoroval dítě pootevřenými dveřmi. Dítě klečelo a modlilo se za něho. Otec se odplížil zase nazpět ke svému stolu, ukryl hlavu do svých dlaní a hořce plakal. Po prvé v životě. Slzy mu ulehčily . . .

Vtom vklouzl chlapec znovu do pokoje otce a skromně a odhodlaně pravil: „Tatíčku, moje prosba nemůže čekat. Hleď, jak by bylo pěkné, kdybys s maminkou a se mnou šel v neděli ke svatému přijímání. Tatíčku, neodřečni mi to. Pán Ježíš tě má tolik rád!“

Otec byl přemožen. Nemohl dále odporovati. Vzal na klín tohoto svého dobrého anděla, na kterého se leckdy přísně zamračil a líbal jeho bílé něžné čítko. Pak mu řekl: „Víš, nebyl jsem už dlouho u Pána Ježíše. Musím ho prosit, aby mi všechno odpustil. Zaveď mě k svému velebnému pánovi ke zpovědnici a řekneš mu: „Velebný pane, tady vám vedu ke svatě zpovědi svého tatínka . . .“ A tak se to také stalo.

V neděli celá rodina měla velký svátek: všichni byli u svatého přijímání . . . Jak velkou radost měli všichni . . . A kdo měl radost největší? To již uhodnete sami.

Milé děti! I vy teď zase půjdete ke svaté zpovědi a ke svatému přijímání. Mnozí z vás už byli. Někdo z vaší rodiny snad už velice dlouho nebyl. Modli se za něho, všelicos si odpírej, přinášej za něho oběti a pak mu řekni, jak ho má Pán Ježíš rád a aby šel též ke sv. zpovědi a ke sv. přijímání. Tšk.

PŘÍBĚH ČÍŠNICE. Kněz byl volán k zaopatřování do jednoho hostinského lokálu. Byla tam na smrt nemocná číšnice. S velkou zbožností se vyzpovídala, přijala Tělo Páně, sv. pomazání a apoštolské požehnání, spojené s plnomocnými odpustky pro případ smrti. Pak prosila kněze, aby vytáhl z její stolní zásuvky její věneček od prvního svatého přijímání. Kněz jí vyhověl. Nemocná tento věneček něžně hladila a pak vyprávěla: „Měla jsem sotva 17 let a musela jsem z domova, abych uživila nemocnou maminku a sebe. Nemohla jsem najít zaměstnání a tak jsem vzala z nouze místo číšnice, ač vím, jak je to pro dívku nebezpečné. Nechtěla jsem vyhledávat příležitost k zlému, chtěla jsem jen uživit nemocnou maminku a sebe. Proto tím více jsem se modlila a pokud mohla, chodila k sv. přijímání. Dvanáct let byla jsem číšnicí. Avšak svůj věneček od prvního svatého přijímání si vezmu s sebou do hrobu neposkvřněný, neboť jsem si zachovala neporušenou svatou čistotu i ve svém nebezpečném zaměstnání. Za to vděčím svatému přijímání a nemocné mamince, o kterou jsem se musela starat . . .” Lšk.

HORNÍK, SILNÝ MODLITBOU. Horníku, který už přes dvacet let pracuje hluboko pod zemí v horkém vzduchu uhelných dolů a má šest nedospělých dětí, byla dána tato otázka: „Máte těžké povolání a početnou rodinu. Vedle vás pracují jiní, kteří při všech vašich starostech nejdnou si ještě tropí posměch z vaší víry a svědomitosti. Jak to, že nehledíte před sebe tak rozmrzele, ba urputně, jak mnozí z vašich druhů? Jak to, že tak klidně a jasně soudíte o velkých životních otázkách?“ A odpověď? Posluchači nikdy nezapomenou na stručnou a významnou odpověď: „Modlím se!“ Modlí se! Toť tajemství jeho síly a spokojenosti. To ho pozvedá v jeho zápase o vedřejší chléb, v jeho hodnotné práci pro společné blaho, ve starosti o početnou rodinu, v boji o svatou víru, to ho podpírá a drží v každém protiventství a nebezpečí. Modlí se! Tšk.

HRA O ŠTĚSTÍ. Svatého Dona Boska vyhledali dva hráči z loterie. Chtěli se od něho dovědětí tři čísla, přinášející štěstí, a nedali se ve své zaslepené nárůzivosti odmlnouti, až světec přivoliil a řekl: „Vsaďte čísla 5, 10 a 14.“ Již více nežádali a Mysleli, že toho není třeba. „Avšak potřebujete nutně vysvětlení, neboť jinak byste nemohli správně hrát“, odpověděl světec a dodal: „Číslo 5, to jest patero přikázání církevních, číslo 10, desatero Božích přikázání a číslo 14, to jsou skutky tělesného a duchovního milosrdenství. Jestliže vsadíte v životě tato tři čísla, získáte nekonečný zisk.“ Tšk.

DORŮSTÁ NÁM KŘESŤANSKÁ MLÁDEŽ. Vyprávěl mi jeden ze spolubratří: Bylo to před prvním pátkem v prosinci. Pan katecheta vybízel děti, aby po devět měsíců po sobě vždy na první pátek přistoupily k sv. přijímání a tak si zajistily zvláštní ochranu Boží na zemi a jednou také šťastnou smrt a šťastnou věčnost. Vždyť Pán Ježíš to slíbil ve svém zjevení sv. Marii Markétě Alacoque.

Pan katecheta to připomněl také ve III. B. měšťance dívčí. Z očí dívek zářila radost. „Ale jak to máme udělat, když na první pátek jdeme k prohlídce,“ prohodila jedna z nich. Byla to opravdu nemilá překážka, neboť žákyně byly předvolány k lékařův do okresního města. Všechny se měly dostavit ve tři čtvrtě na sedm na nádraží v N. a některé to měly daleko 5, 6, 7 až 8 km. Pan katecheta dává návrh: „Přijďte k nám do N., my vám podáme Tělo Páně, vezměte si něco k jídlu a kávu vám dají na faře. Poproste tatínka a maminku, aby vás pustili. V kolik hodin přijdete?“ „V šest!“ A všechny na konci hodiny ujišťují: „Já přijdu, já přijdu!“

Je první pátek. Venku zima, první mráz, vítr skučí, na silnici to klouzá. „Sotva kdo přijde,“ myslí si pan katecheta, když před šestou jde do kostela. A hle: skupina dětí už čeká u kostela a za nimi přicházejí i ti nejvzdálenější, kteří mají za sebou 8 km cesty. Všichni jsou dobře zabaleni, tváře větrem ošlehané jim hoří, ale ještě více jim hoří srdce — láskou k Pánu Ježíši. „To jste udělali dnes radost

Pánu Ježíši! Však se vám za to také odmění! A v kolik hodin jste vstávali?" — „Prosím ve čtyři!" A Oldřiška hlásí, že byla vzhůru již od jedné, aby nezaspala . . .

Jaká to láska ke svátostnému Spasiteli! Ve čtyři hodiny z teplého lůžka vstát, za tmy, ve větru a mrazu polem jít, toť jistě je oběť nemalá, ale milácci Ježíše svátostného neznají překážek! Šťastné děti!

Tšk.

Vinice.

JAKUB BALMES: KRITERIO ANEB UMĚNÍ DOSPĚTI PRAVDY (Gustav Francel, Praha, 75 Kčs). V osvědčeném a nově přehlédnutém překladu Josefa Floriána vydal Albert Vyskočil znovu jedno z nejpozoruhodnějších a nejosobnějších děl výrazného španělského filosofa XIX. století. Dokonale vyzbrojen bohatým věděním, hlubokou přípravou i bedlivým studiem sv. Tomáše Akvinského, podává autor přísně logickou a jasnou cestu k ozdravení rozumu. Od úvodní úvahy, jež učí dobře mysliti a odpovídá na otázku, co je pravda, rozvíjí se řada kapitol, v nichž si autor všímá všech základních otázek a závažných problémů, zaměstnávajících lidského ducha a žádajících jasné a přesné rozřešení. Kniha zasahuje svým obsahem velmi účinně i v praxis života a ačkoliv byla psána v r. 1845, nezestárla. Mnohé kapitoly jsou přímo nabyty živou aktuálností. Kolik námětů možno z tohoto vzácného díla načerpat pro dnešní dobu!

R. M. DACÍK: MRAVOUKA (Ed. Krystal, Olomouc, 120 Kčs). Už druhé vydání Dacíkovy Mravouky nasvědčuje, že knihy bylo potřeba a že se osvědčila. Je to důkladná práce, shrnující v dvou oddílech a v řadě kapitol všechny důležité otázky katolické mravouky podle zásad sv. Tomáše Akvinského. Kniha by neměla chyběti v knihovně žádného kněze.

RUDOLF HOLINKA: SVATÝ VOJTĚCH (Naklad. brněnské tiskárny, 39 Kčs). Vědecky fundovaná a při tom přístupnou formou podaná monografie o sv. Vojtěchu, jehož duchovní profil je autorem zachycen na pozadí politických, náboženských, sociálních a kulturních poměrů X. století v Čechách. Všechny dosavadní poznatky o osobnosti prvního pražského biskupa z české krve jsou tu ucelené a jasně shrnuty. Škoda, že kniha nevyšla k počátku svatovojtěžského jubilejního roku, aby mohla posloužit k svatovojtěžským promluvám a přednáškám.

ZDENĚK KALISTA: BOHUSLAV BALBÍN (Naklad. brněnské tiskárny, 18 Kčs). Osobnost jesuity Bohuslava Balbína bude stále přitahovat svým dílem literárním i svým vrocím vlastenectvím. Apologeticky možno vždycky použití Balbínova zjevu, kdykoliv se katolíkům a kněžím vytýká nedostatek lásky k vlasti a národu. Kalistova knížka je úplným otiskem jeho přednášky o Balbínovi, prosloušené v r. 1939. Právě proto, že je to příležitostná přednáška, nevyčerpává celý zjev Balbínův a celé jeho životní dílo. Cenný jest v knížce přehled literatury o Balbínovi.

P. ALOIS STORK T. J.: Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA (G. Francel, Praha). Není třeba ani příliš doporučovati toto druhé vydání Storkových poznámek a praktických pokynů, podávajících stručný návod k duchovnímu životu. Užitečnost, praktičnost a rozumnost této knížčky je dostatečně známa již z jejího prvního vydání. Bylo by třeba knížku hodně rozšířiti mezi našimi laiky.

KONSTANTIN MIKLÍK: BALMESŮV KATECHISMUS (Nakladatel. brněnské tiskárny, 66 Kčs). Dr. Miklík podává v této knize volně přetlumočený závažného díla velkého španělského filosofa z první polovice minulého století, který se pokusil v 32 kapitolách podati základní pravdy katolického náboženství tak jasně a srozumitelně, aby mohlo porozuměti i dítě, opouštějící školu, ale zároveň s takovým slohovým uměním a vnitřní přesvědčivostí, že Balmesův katechismus uspokojí i vzdělance. Je to pokus nahraditi vžitou prakti katechismů, vychovávajících většinou k pasivnímu memorování náboženských pravd střídáním

otázek a odpovědí, předběžným rozumovým zdůvodňováním těchto pravd tak, aby ten, jenž se jim učí, byl nejenom sám přesvědčen o jejich pravdivosti, ale byl vychován a vyzbrojen též k tomu, aby přesvědčoval druhé. Kniha je cenná též svými přídávky, zahrnujícími látku velmi aktuální, o teorii náhody a přírodních sil, o ideji stvoření a původu zla, o osudu vývojových teorií, čtyři kapitoly o socialismu a j.

ARNOŠT OLIVA: ZDRÁVAS (Tomanova knihtiskárna, Žďár, 24 Kčs). Je to 7 promluvy o pozdravení andělském. Autor vykládá v nich obsah tohoto vznešeného pozdravení: Zdrávas Maria, Milosti plná, Pán s tebou, Požehnaná ty, Požehnaný plod, Svatá Maria, Nyní i v hodinu smrti. Promluvy jsou určeny pro májové pobožnosti. Jsou pěkně rozvrženy a přinášejí dobré a živné myšlenky. Každý kazatel pro mariánský měsíc květen rád po této knížce sáhne.

FERD. K. NESROVNAL: TAJEMSTVÍ ŠTĀSTNĚHO MLÁDÍ (Naklad. brněnské tiskárny, 48 Kčs). Dlouholetý a zkušný exercitátor mládeže shrnuje do několika prostých a působivých příběhů ze života mladých lidí, jak je poznal, hrst praktického poučení, jakou cestou a jakým způsobem lze vytvořit šťastné mládí. Knížka se velmi dobře hodí pro promluvy v kroužcích mládeže.

ALOIS LANG: J. H. NEWMAN (Vyšehrad, Praha, 135 Kčs). Vzácná a pečlivá práce o velkém anglickém konvertitovi, pečlivá a svěže podaná, jako všechny knihy Langovy. V první části knihy je hutnou a přísně sevřenou formou načrtnut duchovní portrét Newmanův, v druhé jsou překlady z Newmanových základních děl.

PIUS XI: QUADRAGESIMO ANNO (Ed. Krystal, Olomouc, 20 Kčs). Dnes je právě doba, kdy musíme v kázáních a přednáškách seznamovati věřící se sociální naukou Církve. Encyklika sv. Otce Pia XI, pojednávající o vybudování společenského řádu a jeho zdokonalení podle zásad evangelia, poskytuje tolik materiálu! Nenechme jej nevyužít. Jsme vděční olomouckým dominikánům, že znovu vydali pečlivý překlad prof. dra Bedřicha Vaška této encykliky.

REDAKCI DOŠLY TYTO KNIHY: Timotheus Vodička: Kronika o sv. Johance z Arku (Naklad. brněn. tiskárny, 36 Kčs) — Jaroslav Janouch: Zajatci džungle (dobrodružná povídka pro mládež; naklad. brněn. tiskárny, 54 Kčs) — Dr. Václav Policar: Zasnoubení a jeho důsledky (Naklad. brněn. tiskárny, 30 Kčs) Jan Severin: Vila Faustina (Pásmo lidských osudů; Vyšehrad, 126 Kčs) — Jan Zahradníček: Svatý Václav (Báseň z podzimu r. 1944; ed. Akord, Brno) — Jaroslav Janouch: Pro čest a slávu (Dějepis. román z doby obléhání Brna Švédy pro mládež; Vyšehrad, 117 Kčs) — H. Wirtz: Brat František a naša doba (Serafín. svet, Prešov). — Filosofie, co a jak číst pro studium jednotlivých oborů (Vyšehrad, Kčs 41.—) — P. Finn: Vila Snežienka (Knížnice „Priatel dietok, Prešov, 80 Kčs) — Václav Jarský: Jasná na horách (naklad. brněn. tiskárny, 87 Kčs) — Jan Kárník: Soumrak rodu Jamborova (naklad. brněn. tiskárny, 60 Kčs) — J. M. Nežatický: Branko, rozprávka z doby tureckého panstva (Knížnice „Priatel dietok“, Prešov) — Slová Otcov (z latiny přel. P. M. Lucký, ed. Serafin svet, Prešov) — Nina Svobodová: Duše fresek (naklad. brněn. tiskárny, 66 Kčs) — Jan Dokulil: Tváří v tvář (Vyšehrad, 69 Kčs) — Karel Doskočil: Milosrdenství (Verše, Vyšehrad, 51 Kčs) — Dominik Pecka: Matka Boží v trní (Román, Vyšehrad, 69 Kčs) — I. R. Malá: Tajemná píseň (Vyšehrad, 108 Kčs) — Josef Blatný: Snadná preludia pro varhany (Vyšehrad, 135 Kčs).

Poznámky

ÚMRTÍ VÝZNAČNĚHO HOMILETICKÉHO AUTORA. V neděli 9. listopadu náhle zemřel na Sv. Hoře významný člen redemptoristické kongregace P. Th. Dr. **Josef Miklík**, profesor biblické exegeze na řádovém učilišti v Obořišti. Vedle

tiché a svědomité práce učitelské a vědecké, věnované kněžskému dorostu řádovému, jemuž s láskou a zanícením přibližoval hlubokou krásu Písma svatého, věnoval zesnulý velkou část svého života a díla kazatelství. Jeho dva hutné a živě psané svazky K á z á n í stejně jako poslední jeho homiletické dílo a jeho poslední literární práce vůbec, sbírka promluv a kázání na celý rok, pod názvem Slovo Boží vydal v knižnici LOGOS nakladatelství Ruppova, byly kněžstvem přijímány s velkou radostí a vděčností, jak svědčí i četné dopisy, které naše redakce po vydání poslední Miklíkovy knihy kázání obdržela. V Miklíkových kázáních se zrcadlí jeho veliké životní a kněžské zkušenosti, bohatá praxe kazatelská a misionářská a živý postřeh duchovních potřeb a nedostatků věřících posluchačů, jimž svým klidným a vyrovnaným slovem dopomáhal k plnému poznání Pravdy. V předmluvě k své poslední homiletické knize, kterou výstižně a záměrně nazval Slovo Boží, přiznal, že své slovo budoval na zjeveném Slově Božím, v němž nalézal pevnější základ, než jakým je lidská moudrost. To byl základní a význačný rys Miklíkových kázání: neustálé, bohaté a svěží zavlažování a zúrodnňování kazatelova slova z nevyčerpateľných pramenů Slova Božího, jak k nám promlouvá Písmem svatým. Proto jeho kázání nezněla nikdy prázdnotou a nebyla jenom slovem člověka, ale skutečným slovem Božím. Je to krásný a povzbuzující příklad všem kazatelům a musíme býti zesnulému P.Dru. Miklíkovi za něj neskonale vděční. LOGOS touto kratičkou vzpomínkou loučí se s význačným a horlivým homiletickým autorem, který i pro náš časopis projevoval od jeho počátku středně porozumění a příkladný zájem. Pán, který ho tak neočekávaně odvolal ze sraedu práce a od nedokončených plánů a jehož skromný a učený kněz na kazatelkách mnohých kostelů oslavil živým a život dávajícím slovem, necht' je mu štědrým odplatitelem!

vz

KAŽME PROTI ALKOHOLISMU! „Lidová demokracie“ ze dne 4. XI. t. r. přinesla tuto zprávu: Moravské duchovenstvo proti alkoholismu. V říjnových dnech konal se v Hovězí u Vsetína velký protialkoholní seminář a zdravotní kurs, jehož se zúčastnily také katolické charitativní a kulturní organizace. Seminář poslala přípis také biskupská konsistoř v Brně, která ve svém přípisu sdělila, že upozornila duchovenstvo na časová témata a mezi těmito tématy zvláště na boj proti alkoholismu. Olomoucký kapitolní vikář a světící biskup nejp. dr. Zela ve svém přípisu praví, že děkuje semináři za všechno úsilí proti vzráhajícímu se pijanství, které je hrozivým nebezpečím pro mravní, ale též náboženský život našeho lidu, a praví, že učiní opatření, aby kněžstvo věnovalo této otázce pozornost v kázáních. Oba projevy byly přijaty celým sjezdem s velkým nadšením a porozuměním. Na Moravě se vytvořila opravdu nadšená fronta protialkoholní. Je nesporno, že oba projevy konsistorní mají hluboký význam. Na Moravě je zřejmý obrát k lepšímu.“ Rozbujení opilství po poslední válce se stalo zjevem povážlivým. Je třeba věnovat tomuto zjevu náležitou pozornost a bojovat o jeho odstranění i živým slovem na kazatelně. Víme dobře, kolik hříchů se napáchá právě v opilství a jak se tím oslabuje a podlamuje charakter člověka. Nezapomínejme, že hospody, vinárny, bary se pomalu stávají dnešního českému člověku novodobými chrámy, v nichž se oblouzení slaboši oddávají neřestné modloslužbě. Musíme stále ukazovat, jak nás alkoholism ubíjí mravně, nábožensky, lidsky a národně. Kazatelna nám umožní zahájit boj proti alkoholismu varováním a poučováním. Moravský příklad, jak o něm hovoří svrchu uvedená zpráva tisku, musí být následován i v Čechách a na Slovensku. LOGOS podle přání nejp. arcibiskupa pražského přinese několik vhodných kázání proti alkoholismu. Prosíme naše čtenáře, aby nám sami v této věci podali své náměty a návrhy, příp. poslali vypracovaná kázání v tomto smyslu. Vhodná, účinná a praktická rádi otiskneme.

PIŠTE NÁM. Potřebovali bychom znát vaše mínění. Chtěli bychom znát témata, která byste chtěli mít rozvedena v časopise. Chtěli bychom vědět, čeho potřebujete ke své praxi i k rozšíření svého teoretického vzdělání pro vyučování ve škole. Nemůžeme slíbit, že v příštím čísle budete mít všechno splněno a do měsíce všechny potřebné příručky vydány. Ale do roka, do dvou může být už mnoho práce s pomocí Boží vykonáno. Nebude-li znám názor a stanovisko těch, kteří — zejména na venkově — „polem pracují“, pak se stane, že na jedné straně zůstanou nenaepsány a nevydány věci potřebné a důležité a na druhé straně bude nadprodukce článků, úvah a publikací, na které nikdo nečeká. Pište tedy, zlobte se, vyčítejte nám pořádně; budeme znát mínění „lidu“ — tentokrát kněžského — a budeme vám za to vděční, zařídíme se podle toho. Sedni tedy a piš!

-lp

NA ZÁVĚR II. ROČNÍKU LOGOSU: Končíme II. ročník našeho časopisu. Jsme si vědomi, že i v tomto ročníku měl LOGOS jisté nedostatky, které se pokusíme postupně odstraňovati. Dobrá vůle čtenářů však jistě ocení naši snahu posloužit jim, aby měli dostatek materiálu k přípravě na kazatelnu. Není to lehké dělati homiletický časopis, zvláště když i mnozí dobří kazatelé svá kázání neradi píší. Prosíme proto o trpělivost a o zájem našich čtenářů i pro příští rok. Pokusíme se příští ročník ještě zdokonaliti a zlepšiti obsahově i technicky; přibrati nové pracovníky a snížit cenu. Pomáhejte nám svými radami a náměty; i když není možno redaktoru na každý dopis odpověděti, přece se nad všemi náměty a návrhy zamýšlí a během času podle možnosti jednotlivé náměty se pokouší realizovat. Nezapomínejte na náš časopis, na jeho redakci a všechny spolupracovníky v modlitbách a při Mši svaté. Potřebujeme toho a budeme vám vděční.

red.

Ó, nebeské tajemství vaše, šlechtná touha, neobyčejné divadlo, vznešený zázrak! Bůh, jenž jest podivuhodný v dílech svých, sebe jest podivuhodnější, když se vám ukazuje a podivuhodné věci koná skrze vás.

(Sv. Bernard, Sermo 1 in Coena Domini.)

Poslání Ducha Svatého je úkol kněze. Duch Svatý koná své právo ve svazování a rozsvazování hříchů. Jak mohou tedy brát na sebe jeho poslání, kdo neprojevují důvěru v toto právo a moc Ducha?

(Sv. Ambrož, Lib. 1 de Poenit., c. 2.)

Ježíš ti buď pokrmem a nápojem, sladkostí a útěchou, potěšením a touhou, četbou a rozjímáním, modlitbou a nazíráním, životem, smrtí a vzkříšením tvým!

(Sv. Bernard, In formula honestae vitae.)

Dvě věci potřebuje kněz především: čistotu života a čistotu svědomí, neboť musí být jak příkladem, tak živým dokladem této záře.

(Sv. Inocenc III., Sermo de S. Silvestro.)

LOGOS, časopis pro homiletiku a katechetiku. - Vydává Arcidiecéšní pastorační úřad v Praze. - Nakladatel Bohuslav Rupp v Praze. - Vytiskly grafické závody fy J. L. Bayer, a. s. v Kolíně. - Dohlédací poštovní úřad Praha 25. - Novinová sazba povolena řed. pošt v Praze. - Vydáno 1. prosince 1947 jako 10. číslo.

LOGOS, ČASOPIS PRO HOMILETIKU A KATECHETIKU

Vydává Arcidiecéšní pastorační ústředí v Praze se
schválením pražského Ordinariátu ze dne 8. VI. 1946 č. j. 8.442.

Rediguje Václav Zima, farář u sv. Matěje v Praze XIX, spolu
s redakčním kruhem, který tvoří: Jaroslav Aubrecht, farář, Alexander
Heidler, asistent theol. fakulty, Msgre dr. Josef Hronek, docent theolog.
fakulty, Jan Lebeda, spirituál arcib. semináře, dr. Antonín Pavelka, pro-
fesor, Ladislav Pokorný, profesor náboženství, Msgre Karel Reban, rektor
biskup. kněž. semináře, doc. dr. František Tomášek, dr. Čeněk Tomiško,
profesor theologie, Josef Zvěřina, asistent theolog. fakulty.

Kruh stálých spolupracovníků tvoří: Dr. Bohuslav Jaro-
límek, O. Praem., opat strahovský, univ. prof. dr. Jaroslav Beneš, P. Method
Klement OSB, doc. dr. Jan Merell, prof. Dominik Pecka, vikář Josef Resl,
Msgre Bohumil Stašek, kanovník vyšehradský, Václav Šebek, děkan na
Zbraslavi, P. Dr. Prokop Švach, O. P., P. dr. Jan Ev. Urban OFM, P.
Antonín Zgarbík S. J. a jiní.

Časopis vychází vždy první den v měsíci. Redakční uzávěrka vždy 5. každého
měsíce.

Cena jednoho čísla 20 Kčs.

Předplatné na celý rok 200 Kčs.

Všechny rukopisy, časopisy na výměnu a recensní
výtitisky knih zasílejte na adresu redaktora: Václav Zima,
farář u sv. Matěje, Praha XIX-Dejvice, čp. 198, telef. 720-59.

Redakce, administrace a expedice časopisu: Praha II,
Jindřišská 23. Telefon 311-87.

PŘEDPLATNÉ NA „LOGOS“ nemá zaplaceno ještě značná část odbě-
ratelů, a přece předplatné je podmínkou řádného vycházení časopisu.
Přikládáme složenky, použijte jich k zaplacení dlužných obnosů. Upo-
mínky jsou věcí nepříjemnou jak pro Vás, tak pro administraci časopisu.

RADOSTNÉ HLASY O LOGOSU

LOGOS nalezl mezi kněžstvem radostný ohlas... Snaží se, aby kněžším
při jejich těžkých úkolech všemožně pomáhal. Pomoc tím vítanější, když
prořídle řady znavených kněží pod námahou klesají. Máme proto za
svou milou povinnost, abychom kněžstvo na tento časopis upozornili a
k jeho odebírání vybídli.

Acta archiepiscopalis curiae pragensis.

První ročník přinesl mnoho znamenitých prací a námětů. Zejména statě
z oboru pedagogiky a katechetiky mají trvalou cenu.

Olomoucký „Osvobozený našinec“.